This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

TÖRTÉNELMI EMLÉKEK.

A

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

ELSŐ OSZTÁLY OKMÁNYTÁRA.

[illegible] KÖTET.

TÖRTÉNELMI EMLÉKEK.

KIADJA A

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

ELSŐ OSZTÁLY: OKMÁNYTÁR.

TUDOMÁNYOS KÖNYVEK

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

TÖRTÉNELMI BIZOTTSÁGÁNAK KIADÁSA

MONUMENTA

HUNGARIAE HISTORICA.

DIPLOMATARIA.

XIII.

MONUMENTA HUNGARIAE HISTORICA.

MAGYAR TÖRTÉNELMI EMLÉKEK.

KIADJA

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADEMIA

TÖRTÉNELMI BIZOTTMÁNYA.

I.

ELSŐ OSZTÁLY.

TIZENHARMADIK KÖTET

13

PEST, 1870.

EGGENBERGER FERDINÁND M. AKADEMIAI KÖNYVÁRUSNÁL.

C. MS

X DIPLOM. ARPADIANUS CONTINUATUS.

ÁRPÁDKORI
J O K M Á N Y T Á R.

A M. TUD. AKADEMIA TÖRT. BIZOTTMÁNYA

MEGBÍZÁSÁBÓL KÖZZÉ TESZI

WENZEL GUSZTÁV,

M. AKAD. RENDES TAG.

NYOLCZADIK KÖTET.

(A MÁSODIK FOLYAM HARMADIK KÖTETE)

1261—1272.

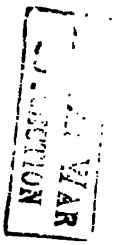

PEST, 1870.

EGGENBERGER FERDINÁND *M. AKADEMIAI KÖNYVÁRUSNÁL.*

DB932
M63
v.13

Nyom, az „Athenaeum" nyomdájában. 1870.

TARTALOM.

1261.

Lap.

1. IV. Béla királynak Wycha nevü két helységet tárgyazó adománya Kozma comes számára. 1
2. IV. Béla király megerösiti German komlósi lakosnak Sáros vára iránta felmentését. 3
3. IV. Béla királynak Wruuskap birtokát tárgyazó adománya Wasárdi Ipolit számára. 4
4. István ifjabb királynak privilegiuma a Sátoralyai vendégek számára. 5
5. István ifjabb király és Erdély fejedelme a désvári vendégek részére az Erne (Irenaeus) volt erdélyi bán által adott kiváltságlevél tartalmát megerösiti. 8
6. István ifjabb király és Erdély fejedelme a dézsvári vendégek részére az atyja IV. Béla által adott kiváltságokat megerösiti és egyszersmind a birtokukban lévő határt is leirja. 9
7. István ifjabb királynak bizonyos Sóvári birtokot tárgyazó adománya Echy comes számára. 11
8. Benedek esztergami érsek Inő helységet Szalka helységért csereképen átengedi IV. Béla királynak. 12
9. A györi káptalannak bizonyságlevele, hogy János Belydnek fia Széplaki birtokát Ethe, Herbort comes udvari birájának elzálogositotta. 13
10. A györi káptalannak bizonyságlevele, hogy Ekli-i Endrének fiai és azoknak ronkonai öröklött és szerzeményi vagyonukban osztozkodtak. 15
11. A pécsi káptalan a király parancsára Izsép helységnek határait megjáratja és leirja. 16
12. A székesfehérvári káptalannak bizonyságlevele, hogy kopasz Dénes (calvus) Cheghe falubani birtoka egyik felét Miklósra csipás Gencz (lippus) fehérvári polgár fiára, mint leánya Anasztázia férjére házassági illetménykép átruházta, másik felét pedig az emlitett *Henczuek 10 ezüst giráért eladta.* . 17

Lap.

13. A sághi konventnek bizonyságlevele, hogy László mester honti főesperest, és testvére Mihály Gyürkin egy birtokot vettek. 18
14. IV. Béla királynak Jure nemzetség birtokát biztositó intézkedése. 1262. körül. 19
15. István ifjabb királynak Dumuslo helységet tárgyazó adománya Kompolt comes számára 1261—1270. 20
16. A vasvári káptalannak bizonyságlevele, hogy Bana comes Péter Meynul fiának irgalomból azon 14 girából, melyekkel neki tartozott, négyet elengedett, a többiekre nézve fizetési határidőket meghatározván. 1260—80. 31

1262.

17. IV. Béla királynak a Nyitra vár több földeit tárgyazó adománya Zochud comes és testvérei számára. 22
18. IV. Béla királynak a Galgóczi és a Nyitrai vár több birtokát tárgyazó adománya híve Serefel számára. 24
19. IV. Béla királynak engedélye, hogy Endrének fiai örökös birtokukat rokonaiknak eladhassák. 26
20. IV. Béla király Lythwai Mártonnak Koxo nevü birtokában határjárást rendel. 28
21. IV. Béla király a János Gug fia és az esztergami káptalan közti Isep helységet tárgyazó törvénykezési egyezkedést foganatosítja. 29
22. IV. Béla király Berivoy még nem-törvényes korú fiainak perhalasztást enged. 20
23. István ifjabb királynak privilegiuma a Nagy-Szöllösi vendégek számára. 31
24. István ifjabb királynak Forrót, Devecsert, Fancsalt, Eözdöt és Guthát tárgyazó adománya, Aladár a királyné tárnokmestere számára. 33
25. Lőrincz országbirónak bizonyos határrendezést megerősitő itélete. 35
26. Az egri káptalannak Koxo helység határjárását tárgyazó bizonyságlevele. 37
27. A székesfehérvári káptalannak bizonyságlevele, hogy Egyed Egyednek fia kanizsai erdejének haszonvételeit Princh comes Renold fiának eladta. 41
28. A győri káptalannak bizonyságlevele, hogy Locsmáni Frank comes rokonával István, István fiával, Locsmán birtokában osztoszkodott. 43
29. A pécsi káptalannak Bogatha helység határjárását tárgyazó bizonyságlevele. 44
30 Zeno Rainer velenczei dogenek rendelete Trau város közön-

Lap.

ségéhez, hogy Marsalius, Curzola és Meleda szigetek grófját ezen szigetek kormányzásában támogassák. 46

31. IV. Béla királynak az Oundi Gergely és Sukuroudi Isép és Ebed fiai közti perben uj határnapot rendel. 1262. körül. . 47

32. Imre nádornak itélete Zomoynnak megöletése tárgyában. 1262. körül. 48

1263.

33. IV. Béla királynak Locsmán vármegyét tárgyazó adománya Lőrincz királyi főtárnokmester számára. 49

34. IV. Béla királynak Locsmán vármegyének adományát tárgyazó ünnepélyes privilégiuma, a határok kijelölésével. . 50

35. IV. Béla király Jank és Paylik, Sudrun fiai és rokonaiknak személyes szabadságát megerősiti. 55

36. IV. Béla királynak Muthna nevü túróczvidéki erdőt tárgyazó adománya ugyanazok számára. 56

37. IV. Béla király Miklós főtárnokának Zemefelde-t tárgyazó adományát hagyja helyben Károly és László Rénold fiai számára. 58

38. IV. Béla királynak Gah a vasvári várhoz tartozó helységet tárgyazó adománya, Tyba, Kueskuti György comes testvére számára. 59

39. IV. Béla királynak bizonyos Gyürki nevü, a honti várhoz tartozó földet tárgyazó adománya, László főesperest számára. . 61

40. IV. Béla király megerősiti azon szerződést, mely által Kanisai Egyednek fiai a kanisai erdőt Princh, Rénold fiának eladták. 62

41. IV. Béla király megerősiti fia István ifjabb király adományát Aladár a királyné tárnokmestere számára. 63

42. IV. Béla király azon földeknek fejében, melyeket a komáromi vendégeknek adott, csereképen az előbbi birtokosoknak más földet adományoz. 64

43. IV. Béla királynak bizonyos radváni szántóföldet tárgyazó adománya Geched és Péter Zvechl fiai számára. 66

44. István ifjabb királynak több az Ungi várhoz tartozó földeket tárgyazó adománya Panki Jakab comes számára. . . . 66

45. István ifjabb királynak több Munkács körüli birtokot tárgyazó adománya Aladár a király tárnokmestere számára. . . . 68

46. István ifjabb királynak Dumuszló Abaujmegyei birtokot tárgyazó adománya Kumpolth comes számára. 69

47. IV. Orbán pápa megerősiti Mária királyné számára IV. Béla királynak a Pilisi vagyis Wissegrádi várt tárgyazó adományát. 70

48. Roland bánnak Gurbysa birtokára vonatkozó itélete László Rénoldnak fia, és György comes Móricznak fia közt. . . . 73

49. A székesfehérvári káptalannak bizonyságlevele, hogy Soulogi Sándor, s Henyz és Alheit Jakabnak leánya, Burrónak pedig neje, a Soulog birtokból járó hitbér és leánynegyedre nézve egyezkedtek. . . . . .
50. A veszprémi káptalannak bizonyságlevele, hogy több zalamegyei birtokos örökös birtokát Gothárd, a zalamegyei fegyveresek parancsnokának eladta. . . . . .
51. A veszprémi káptalannak bizonyságlevele, hogy Mihály, Balach comesnek fia, Apáthy nevű birtokát vejére Vicis Lőrincz comesre átruházta. . . . . .
52. A veszprémi káptalannak bizonyságlevele hogy Beréndi Péter comesnek fiai Chumur nevű szolgájukat Eykai Cheleonek eladták. . . . . .
53. Jáczint hantai prépost bizonyos vitás földeket Jakab Henrik fiának oda határoz. . . . . .
54. Az esztergamszigeti apáczazárda bizonyos Cholnuk-i szőllőt a nyúlszigeti apáczazárdának átenged. . . . . .
55. Moys, Béla herczegnek tárnokmestere, Samson Samsonnak fia, és Kurpadnak fiai közt, Jutha és Bard helységekben lévő bizonyos birtok részek tárgyában itél. . . . . .
56. Erney nyitrai főispán a pannonhalmi apátságnak Debretha és Lubou nevű jószágaiban határjárást rendel. . . . .
57. Békekötés Sebenico és Trau dalmatiai városok közt. . . .
58. A királyné udvara birájának jelentése, hogy Móricz királyi főtárnokmester Rum és Boyad birtokában statuáltatott. 1263. körül. . . . . .

1264.

59. Béla királynak Drauch helységet tárgyazó adománya Dénes és István nevű hivei számára. . . . . .
60. IV. Béla királynak Perun helységet tárgyazó adománya Lippold mosonyi polgár számára. . . . . .
61. IV. Béla királynak a Toplicha és Donkpataka folyók közti erdőt tárgyazó adománya Szepesi Tibor számára. . . .
62. IV. Béla király Bille helység határjárását megerősitő okmánya Billei Domonkos, a zalai vár jobbágyja számára. . .
63. IV. Béla király Debretka és Lubou helységeknek határjárását megerősiti a pannonhalmi apátság számára. . . . .
64. IV. Béla király a nagyszombati apáczazárda embereit minden városi adózás alól felmenti. . . . . .
65. IV. Béla királynak a bakonybéli apátság embereinek törvénykezési szabadságát megujító rendelete. . . . . .
66. István ifjabb király megerősiti atyja IV. Béla királynak Komlósi Germán birtoklási jogát biztositó okmányát. . . . .

Lap.

67. István ifjabb királynak Gyula-Fehérvár több tartozékföldjeit tárgyazó adománya Gyógyi Endre comes számára. . . 96
68. István ifjabb királynak Munkács melletti Szent-Miklós, Solyva és más néhány jószágot tárgyazó adománya, Aladár mester számára. 97
69. IV. Orbán pápa a trau-i püspöknek meghagyja, hogy az ottani ferenczrendiek számára, a nekik hagyományozott javak értékéből alkalmas tartózkodási helységet szerezzen. 98
70. IV. Orbán pápa a jádrai érseket megbizza, hogy a Catopagnai Praestantius jádrai polgár, és Stana nevü nö közti házassági akadályra nézve felmentést adjon. 100
71. IV. Orbán pápa az esztergami érseket megbizza, hogy István királyt arra birja, miszerint anyjának Mária királynénak elfoglalt jószágait adja vissza. 101
72. Simon comes alországbiró jóváhagyja azon barátságos intézkedést, mely által a Sárfői Woch és Sárfői Benedek közti birtokper elintéztetett. 103
73. Zozymas váradi püspöknek alapitványa vagyis hagyománya az esztergami föegyház számára. 104
74. Zozymas váradi püspöknek, ugyanazon intéskedést tartalmazó másik okmánya. 106
75. A csaszmai káptalannak bizonyságlevele, hogy Voynnak fiai Garyg várának jobbágyai, bizonyos földet Wlchetének eladtak. 108
76. A csaszmai káptalannak bizonyságlevele, hogy Miklós Bogdánnak veje Garygban lévö azon birtokot, mely neki nejével hazományúl átadatott, sogorainnak eladta. 108
77. A györi káptalannak bizonyságlevele, hogy Herbord comes Ozlnak fia, 120 hold szántóföldet és 30 kaszáló rétet, s ugyszintén a Janova nevü földet, melyek neki elzálogositttatak minthogy a zálog ki nem váltatott, örök birtokképen szerezte. 110
78. A nyitrai káptalannak bizonyságlevele, hogy Zovori, Chentonek özvegye, sógora Gurk által hirbérére és egyéb nöi jogositványaira nézve kielégittetett. 112
79. A posegai káptalannak bizonyságlevele, a Miklós Dezizlav fia és Mátyás Zavid testvére közti birtokcseréről. . . . 113
80. A váczi káptalannak bizonyságlevele, hogy Pál Gerunnak fia, és fia Pousa, Baguni birtokukat Zolnuk nemzetségbeli Paznan comesnek eladták. 115
81. A vasvári káptalannak bizonyságlevele, hogy Ditrik és Gergelynek fiai, Karaka-i birtokukat Heym fiainak eladták . . 116
82. A keresztesek csorgói háza fönökének Bille helység határjárását tárgyazó jelentése. 117
83. A keresztesek székesfehérvári konventjének bizonyságlevele, hogy Lyulai János *és Benedek ottani birtokukból*, egy

Lap.

udvarhelynek való telket Benke székesfehérvári polgárnak eladtak. 119

84. A váradi koventnek bizonyságlevele, hogy Miklós comes Jánosnak fia, s László és Tamás Pongrácznak fiai határperüktől barátságos egyezkedés útján elálltak. 120

85. Ul. Chrumpachi birtokos a borsmonostrai apátság számára alapitványt tesz. 121

1265.

86. IV. Béla királynak Kubra nevű földet tárgyazó adománya, Tamás, Mártonnak fia számára. . . . . .

87. IV. Béla király a Ryuche-i praedialisták jogi állását szabályozza. 124

88. IV. Béla királynak a Liptó-Hibei vendégek jogait és tartozásait szabályozó okmánya. 126

89. IV. Béla királynak Kokos Nyitramegyei földet, tárgyazó adománya István, Lothardnak fia számára. 128

90. IV. Béla király több vasmegyei udvarnok számára megerösiti a III Béla királytól nyert szabadágukat. 129

91. IV. Béla király Péter és Pál, Ryhennek fiait, Vasmegyei birtokosokat, Hahold comes és Chák mester Zalamegyei főispán ellenében, pártfogása alá veszi. 130

92. István ifjabb királynak Zakan helységét tárgyazó adománya Hertvig tubuli várnagy és testvére Herrik számára. . . . 131

93. Omodé győri püspöknek bizonyságlevele, hogy Chakani Balsam asszony leánynegyedére nézve 70 holdnyi földnek átengedése által magát testvéreitől kielégitettnek beismerte. 132

94. Az erdély - fehérvári káptalannak bizonyságlevele, hogy György, Gyula mesternek fia, Polon nevü örökös földének két harmadrészét, nőtestvérének abban lévő leánynegyedével együtt, sógorának Ivánnak 3 giráért örökre vallotta. . . 133

95. A veszprémi káptalannak bizonyságlevele, hogy Ipolit comes és rokonai közt örökös birtokukban osztály történt . . . 134

96. A nyitrai káptalannak bizonyságlevele, hogy Briccius mester nyitrakáptalani lectorkanonok Szőleni földjét a sz. benedeki monostornak hagyományozta. 137

97. Békekötés Raguza és Spalato dalmátiai városok közt. . . 138

98. Ezen békekötés foganatositását tárgyazó intézkedés. . . . 142

1266.

99 IV. Béla királynak a váradi konventhez intézett, s több kosshi várjobbágynak birtokát tárgyazó iktatási parancsa, a boldog asszony monostora számára. 143

Lap.

100. IV. Béla király Sidov comest, Zalamegyének főispánya ellen, pártfogolja. 143
101. István ifjabb királynak Baas nevü földet tárgyazó adománya Sank Starknak fia számára. 144
102. István ifjabb királynak Ekusyonchim Zabolcsmegyei várjobbágy megszakadása utáni adománya, Kázmér mester, udvari jegyzője számára. 145
103. István ifjabb király Jakow-t Dénesnek fiát, Borsodmegyei várjobbágyát nemesíti. 147
104. IV. Kelemen pápa azokat, kik a domonkosrendiek jádrai templomának felépitésére adakoznak, egyházi bünbocsánatban részesíti. 148
105. Pál veszprémi püspök a Lytéri és Lodani nemesek, a Veszprémi Lászlónak özvegye közt, ki Salamonhoz ment másodszor férjhez, ennek hitbére iránti egyenetlenségeket elintézi. . 149
106. Az esztergami káptalannak bizonyságlevele hogy Hunt-Paznan nemzetségbeli Péter és Dezső comes-ek, és szomszédaik közt, több jószágaik határai szabályoztattak. 151
107. Az esztergami káptalannak a Balani nemesek birtokosztályát tárgyazó bizonyságlevele. 154
108. Az esztergami káptalannak bizonyságlevele, hogy Dénes comes Beché-nek fia, és fia Lukács, Berenben lévő birtokukat Armai Benedek comesnek eladták. 155
109. A győri káptalannak bizonyságlevele, hogy Pete és Cemb, Chernei Miklósnak fiai, Cherne helységben lévő örökbirtokukat Óvári Konrárd mesternek eladták. 158
110. A nyitrai káptalannak bizonyságlevele, hogy Cheklezi Buken comes Moycheh nevü birtokát Elefánti Endre comesnek eladta. 158
111. Gellért a keresztesek Uj-udvari konventjének aligazgatója, bizonyságot tesz, hogy a Zered unokai és Hoholt mester közti birtokper kiküldött birák által elintéztette. 160
112. Arnold comesnek egy szöllöt tárgyazó adománya Endre mester vasvári kanonok számára. 161

1267.

113. IV. Béla királynak Praudauiz birtokát tárgyazó adománya Tamás comes, Joachim comes fiának számára. 162
114. IV. Béla királynak Bugna helységet tárgyazó adománya Tamás mester számára. 164
115. IV. Béla királynak Radován helységet tárgyazó adománya Sixtus mester esztergami kanonok számára. 166
116. IV. Béla királynak Zalonta-Zakalus helységet tárgyazó adománya a nyú*lszigeti spáczák zárdája számára.* 167

Lap.

117. IV. Béla királynak bizonyos udvarhelyiséget tárgyazó adománya Miklós a nyúlszigeti apáczák tisztje számára. . . 168
118. IV. Béla királynak Nykch helységre vonatkozó iktatási parancsa Ebed fiai számára. 169
119. IV. Béla királynak beismerő okmánya, hogy Péter és Pál a kuazth-i vár jobbágyai Woyzlowban lévő birtokukat a nyúlszigeti apáczák zárdájának átengedték. 169
120. IV. Béla királynak Komor birtokát tárgyazó adománya Tamás mester királyi jegyző és testvére János számára. 170
121. István ifjabb királynak Enezca birtokát tárgyazó adománya Pous mester és annak testvére Domonkos számára. . . . 172
122. IV. Kelemen pápának intézkedése, hogy a zágrábi püspök azon összegnek fizetésére szoríttassék, melylyel néhány Sienai kalmárnak adósa. 175
123. János spalatoi érseknek a sebenicoi papságot sújtó kánoni itélete. 177
124. Pál veszprémi püspöknek Kata, Tofői Tamás özvegye hitbérét és jegyajándékait tárgyazó itélete. 179
125. A budai káptalannak bizonyságlevele, hogy a Chák nemzetségbéli Domonkos comes, és Lampert Ruzbeldnak fia közti birtokper barátságos úton elintéztetett. 180
126. Egy Trau városban az egyház számára felépitendő házat tárgyazó szerződés. 182
127. A traui püspök és káptalan, és Trau város községe közti nevezetes, a tizedek kötelezettségét tárgyazó pernek elintézés e 183

1268.

128. IV. Béla királynak Körös vára népeire vonatkozó törvénykezési intézkedése. 190
129. IV. Béla királynak Baab földjét illető adománya Konch nagyszombati biró számára. 191
130. IV. Béla királynak Uj-Bech nevü földet tárgyazó adománya a nyúlszigeti apáczazárda számára. 192
131. IV. Béla királynak az ó-budai prépostnak meghagyja, hogy Nevegi Bencdeket és testvérét a nyúlszigeti apáczazárda jobbágyságába iktassa. 193
132. Mária királyné Beryn birtokát Gergely comesnek átengedi. 193
133. István ifjabb királynak nevezetes adománya Sándor szörényi bán számára. 196
134. István ifjabb királynak nemesítő levele Pouka és Barnabás gömöri várjobbágyok számára. 200
135. István ifjabb király atyja IV. Béla királynak Woyzlo földet tárgyazó adományát a nyúlszigeti, apáczazárda számára helybenhagyja. 202

Lap.

136. István ifjabb királynak Megyer Komárommegyei birtokot tárgyazó adománya Parabul comes számára. 203
137. Béla herczeg több Körösmegyei várjobbágynak Gosztovych birtokra vonatkozó egyenetlenségeit elintézi. 203
138. IV. Kelemen pápa a trau-i püspök és a sebenico-i papság közti, tartozásaikra vonatkozó egyezkedést helyben hagyja, . . 205
139. Lőrincz nádor Denna birtoknak egy részét a Hetesi nemeseknek oda ítéli. 206
140. Chák bán és birótársai mint kiküldött királyi birák Domonkos Mour fiának visszaadják a Keszi-i várjobbágyok által elfoglalt örök birtokát. 208
141. Chák bán és birótársainak egy másik Uk birtokra vonatkozó ítélete, Bench mester Miklósnak fia, s Guthalom és fia László közt. 210
142. Benedek, István ifjabb király országbirájának bizonyságlevele azon barátságos egyezkedésről, mely Dénes Budennek fia, s Gallus és testvérei közt Chon és Gono nevü birtokra nézve köttetett. 211
143. István kalocsa-bácsi érseknek szabadságlevele a Rymavölgyi aranybányászok számára. 212
144. Az esztergami káptalannak bizonyságlevele, hogy Mária királyné parancsára, Mortunus és György Rubyn esztergami biró által Nyir földnek birtokába iktattatott. 214
145. Az ó-budai prépostnak jelentése, hogy Nevegi Benedek és testvére a nyúlszigeti apáczazárdának jobbágyságába iktatvák. 215
146. Az egri káptalannak bizonyságlevele, hogy Archayi Korlad és érdektársai, Kunth Mihálynak fiával, István ifjabb király előtt Ádám nevü peres földre nézve egyezkedtek. 216
147. A nyitrai káptalannak bizonyságlevele, hogy István trencséni várbírónak, bizonyos Sovori Lőrincz halála következtében támadt ügyre vonatkozó ítélete foganatosittatott. . . . 218
148. A székesfehérvári káptalannak bizonyságlevele, hogy több Chák nemzetségbeli, peres birtokukra nézve a megtörtént elintézést elfogadta és helyben hagyta. 219
149. A veszprémi káptalan néhai Jáczint hantai prépostnak bizonyos vitás földekre vonatkozó határozatát hitelesíti. . . 221
151. A keresztesek esztergami konventjének bizonyságlevele, hogy Márton Garam melletti sz. Benedeki apát, bizonyos Kokoti birtokot Simon esztergami várjobbágynak adományozta. . 223
152. Arbe szigetnek közönsége, mivel túlságos tizedet Gergely püspöknek adni nem akart, attól interdictúmmal sujttatván ezen ügyet a Gradoi patriárchához fellebezi. 224

1269.

Lap.

153. IV. Béla királynak Bews és Árpádsuka helységek szomszéd birtokosai elővételi jogát tárgyazó itélete. 225
154. IV. Béla királynak Baar földet tárgyazó adománya Bodow comes számára. 227
155. IV. Bélá király Sámson nónai püspöknek, és Endre mester Péter mester csaszmai prépost testvérének, Lepled jószág iránti barátságos egyezkedését helyben hagyja. 228
156. IV. Béla király Endre comes Albert fia számára helybenhagyja Mihály zólyomi főispánnak bizonyos Liptómegyei birtoknak igazitását. 231
157. IV. Béla királynak bizonyos a Salamonvatai nemesek és a Chalóközi udvarnokok közt peres földet tárgyazó törvénykezési határozata. 232
158. IV. Béla királynak Toxand nevü helységet tárgyazó adománya Ivánda és István pozsonyi várjobbágyok számára. . . 234
159. IV. Béla király Sándort, Marczelnek fiát, Mortum birtokában megerősiti. 235
160. István ifjabb királynak a kalocsai káptalant, Babay helység birtokában megerősitő privilegiuma. 236
161. István ifjabb királynak Ratka nevü földet tárgyazó adománya Gyogi Endre comes számára. 238
162. István ifjabb királynak Tymar-Foon birtokát tárgyazó adománya Agnesz, Chák nemzetségbeli Tamás özvegyének számára. 239
163. Az esztergami káptalannak bizonyságlevele, hogy Dénes comes Bekének fia a Garam melletti sz. Benedeki monostornak adományozta Barbatán lévő földjét. 241
164. Az egri káptalannak bizonyságlevele, hogy Aba nemzetségbeli Pud comes Zemeldenei birtokát Demeter, Simon fiára átruházta. 241
165. A székesfehérvári káptalannak bizonyságlevele, hogy Chák nemzetségbeli Domonkos comes Baroch nevü földjét Fülöp esztergami érseknek eladta. 242
166. A győri káptalannak bizonyságlevele, hogy Marczel Péternek fia Pertelben lévő birtokának egy részét Herbort comesnek eladta. 245
167. A győri káptalannak bizonyságlevele, hogy Keres Buhtének fia, és Chyd Petrenek fia Pertekben lévő birtokrészöket Herbort comesnek eladták. 246
168. A győri káptalannak Puki Farkas fiai közti birtokosztályt tárgyazó bizonyságlevele. 247
169. A győri káptalannak bizonyságlevele, hogy a királynénak Bodok-i népei bizonyos vitás földekre nézve Osl nemzetségbeli Endrével egyezkedtek. 248

Lap

170. A nyitrai káptalannak bizonyságlevele, hogy Buken Bukennek fia Moyteh nevü birtokát Endre comesnek, Dets comes fiának elzálogította. 249
171. Mihály, Szepes és Zólyóm megyék főispánjának jelentése IV. Béla királykoz, hogy Endre comest Albertnek fiát bizonyos Liptómegyei földnek birtokába helyezte. 251
172. Esztergam város tanácsának bizonyságlevele, hogy Margit Bertalannak özvegye Cholnok-i birtokát Balduin comes esztergami, és Geles székesfehérvári polgároknak eladta. . . 252
173. Törvénykezési okmány, hogy a Ronnald Demeter fiának nejét illető hitbérre nézve az érdekelt felek egyezkedtek. 253

1270.

174. IV. Béla királynak Beke, Gukes és Bagana helységeket tárgyazó adománya, Wernel, Wyllam, Tamás és Albert selmeczbányai polgárok számára. 253
175. István ifjabb királynak Fyzer várát és tizenegy helységet tárgyazó adománya, Demeter és Mihály comesek, Endre fiai számára. 255
176. István ifjabb királynak több helységet tárgyazó adománya Mihály Endre comes fia számára. 250

Év nélkül.

177. IV. Béla királynak több szabadosnak átengedését tárgyazó okmánya a nyúlszigeti apáczazárda számára. 262
178. IV. Béla királynak vallatási parancsa Zalamegye nemeseihez. 263
179. IV. Béla királynak az Ebed comes és érdektársai s Ponich comes közti perre vonatkozó törvénykezési parancsa. . . 264
180. IV. Béla királynak az ezen pert eldöntő itéletnek foganatositását tárgyazó parancsa. 264
181. IV. Béla király Ebed fiainak megengedi, hogy Farkast és Keledet, Kelednek fiait elfoghassák. 265
182. István ifjabb király által Kolozsvár városnak első telepitésekor adott kiváltságok. (1260—1270) 266
183. A ó-budai prépostnak Ujbecs helységnek határjátását tárgyazó jelentése IV. Béla királyhoz. 268
184. A zalavári konventnek jelentése IV. Béla királyhoz, hogy Ponit és fia Jakab, Ebednek fiai ellen a király birósága elé idéztettek. 269
185. Baraty-i Márton mesternek Geud helység határait tárgyazó jelentése IV. Béla királyhoz. 270
186. Domonkos a nagy dunasziget ispánjának *Ujhely helység* határjárását *tárgyazó jelentése Mária királynéhoz.* . . . 271

Lap.

187. Zala vármegye nemességének IV. Béla királyhozi jelentése Ondi Gergely fia, és Joanka Kemen rokona megöletése tárgyában. 275
188. István ifjabb király országbirájának jelentése Oszlár nevű földnek birtokállapotáról. 246

1270.

189. V. István királynak IV. Bélának Praudaviz nevű helységre vonatkozó adományát megerősitő privilegiuma, Fülöp esztergami érsek és testvére Tamás számára. 277
189. V. István királynak Mihály Toachun fiát és testvéreit nemesi állásra emeli. 287
190. V. István király megerősiti IV. Béla királynak Baka, Guges és Bagana helységeket tárgyazó adományát, több selmeczbányai polgár számára. 289
191. István ifjabb királynak Chepantelek helységet tárgyazó adománya Mátyás, Seneche fia, számára. 290
192. István ifjabb királynak bizonyos Sajó-i révvámot tárgyazó adománya Jakab, Imre comes fia számára. 292
193. István ifjabb királynak bizonyos a dunai hajók vonására készült utat tárgyazó törvénykezési intézkedése. 294
194. V. István királynak Potos helységnek birtokát megerősitő okmánya a nyúlszigeti domonkosrendiek számára. . . . 295
195. V. István királynak Fulszilva birtokát tárgyazó adománya Tobias comes, Ura fia számára. 296
196. V. István királynak Telki helységet tárgyazó adománya a nyúlszigeti apáczazárda számára. 298
197. V. István királynak egy Euren nevezetü halastavat tárgyazó adománya Pál Ivachin fia számára. 299
198. V. István királynak több helységet tárgyazó adománya Chák bán számára. 300
199. V. István királynak birtokrendezése Vas vármegyében. . . 301
200. V. István királynak engedélyezése, hogy Tamás mesteé hantai prépost szolgájának Trisztánnak bizonyos földet adományozhasson. 303
201. V. István király a borsmonostrai apátság népeinek szabadságát megerősitő okmánya. 304
202. V. István királynak a szőllőmivelést tárgyazó intézkedése, vonatkozással a nagyszombati polgárok idegen birtokon lévő szőllőire. 305
203. V. István királynak nemesitő privilegiuma Domonkos Andronik fia és testvérei számára. 306

Lap.

205. V. István király a nyúlszigeti apáczák számára megerősiti IV. Béla királynak 1267-ki privilegiumát. 310
206, V. István király megerősiti atyja IV. Béla királynak Hybe községe számára adott privilegiumát. 311
207. Bernát casinói apát és I. Károly siciliai király követének tudositása, hogy szerencsésen Jádrába érkezett. 312
208. I. Károly siciliai király meghatalmazza követeit, hogy V. István magyar királylyal szövetséget köthessenek. 312
209. I. Károly. siciliai király a pápát és a bibornokok testületét kéri, hogy a közte és V. István magyar király közt kötendő egyességet megerősitsék. 314
210. I. Károly sziciliai királynak tudósitása, hogy leányát Izabellát nőül adta László V. István magyar király fiának. . . . 315
211. Bernát casinói apátnak ugyanarra vonatkozó tudósitása. . 315
212. Bernát casinói apátnak tudositása, hogy I. Károly siciliai királynak reá bizott ügyeiben jó eredménynyel eljárt. . . 316
213. Az esztergami káptalannak bizonyságlevele, hogy Udvarnokon lévő földjeit Endre és társainak Epelén lévő birtokukért csereképpen átengedte. 317
214. A bácsi káptalannak bizonyságlevele, hogy Sakmur comes Tolman örökös birtokának egy részét, Márton Péter fiának eladta. 318
215. A spalatoi káptalannak statutuma az egyes káptalanbeliek végintézkedési jogáról. 320
216. A győri káptalannak bizonyságlevele, hogy Lőrincz comes több előbb locsmándi várjobbágynak bizonyos szolgálatok kikötése mellett fekvő birtokot adományozott. 321
217. A nyitrai káptalannak bizonyságlevele, hogy Herch barsi polgár a Garam folyón lévő malmát a sz. Benedeki monostornak eladta. 322
218, A váczi káptalannak bizonyságlevele, az esztergami káptalannak több sági nemessel Ság földet tárgyazó egyeskedéséről. 323
219. A keresztesek esztergami konventjének bizonyságlevele, hogy az esztergami káptalan, s Endre Mutudnak fia és érdektársai közt birtokcsere történt. 325
220. A keresztesek esztergami konventjének bizonyságlevele, hogy Benedek pap és testvérei sági birtokukat Egyed, Rugas fiának eladta. 326
221. Lőrincz mester Ryuche vármegye főispánjának bizonyságlevele, hogy Prenchol comes Macek földbirtokába bevezettetett. 327
222. Bálint Péternek fia, traui polgár, sibenicoi podestának választatik. 329
223. Voizlav, Uroz szerb király rendeletéből comes Cataroban itéletet hoz. 331
224. A váradi konvent bizonyságlevele bizonyos tanuvallatásról Jakab comes Ambros fiának hatalmaskodásáról Belesey fiai ellen. 1270—1290. 331

1271.

Lap.

225. V. István királynak Murány várat, s Jolsva és több más jószágokat tárgyszó adománya Miklós országbiró számára. . 334
226. V. István királynak Znoyssa nevü földet tárgyazó adománya Sándor comes Marcelnek fia számára. 336
227. V. István megerösiti 1266-ki adományát Kázmér mester számára. 337
228. V. István királynak nemességi privilegiuma több vasmegyei várjobbágy számára. 338
229. V. István királynak Kebele, a zalai várhoz tartozó földet tárgyazó adománya Miley-i Sidou számára. 339
230. V. István királynak Kengelteleki, a zempléni várhoz tartozó földet tárgyazó adománya Tamás, mosónépei comese és annak testvérei számára. 341
231. V. István király megerösiti IV. Béla királynak a Hrichoi várt tárgyazó adományát Beych nemzetségbeli Miklós számára. . 343
332. V. István király Beneuch földet, melyet Merse, Benedek comes fiától csereképen elvett, ennek ismét visszaadja. 344
233, V. István király megerösíti a luprechzazai (bereghszászi) vendégeknek a IV. Béla királytól nyert szabadalmakat. . . . 345
234. V. István királynak nemesitö, és Kürt helységet tárgyazó adománya Ivánka és István pozsonyi várjobbágyok számára. 342
235. V. István király megerösiti azon nemességi privilegiumot melyet mint ifjabb király Goszton fiai számára adott volt. . 348
236. V. István királynak nemességi privilegiuma több Jarsében lakó zalai várnépek számára. 350
237. I. Károly sziciliai királynak rendelete, Miklós kolozsvári esperest és V. István király követe érdekében. 351
238. Az esztergami káptalannak bizonyságlevele, hogy Levas sarovi comes és az esztergami érsek tisztje, Keer nevü birtokát Budov comesnek eladta. 352
239. Az esztergami káptalannak bizonyságlevele, hogy a Kachin nemzetségbeli nemesek, Folkus comesnek, nemzetségökhöz tartozó fiai közt, a birtokosztályt rendezték. 353
240. A kalocsai káptalannak bizonyságlevele, hogy Miklós és Jakab, Sebestyénnek fiai, bizonyos hatalmaskodás kiengesztelése tekintetéből Adryan-i birtokrészöket Sándor mesternek és Tárnuki Bernaldnak átengedték. 356
241. A chaszmai káptalannak bizonyságlevele, hogy több Buchka nemzetségbeli örökös birtokát Mirse Destyn fiának eladta. 357
242. Az egri káptalannak bizonyságlevele, hogy Miscouch nemzetségbeli Mártonnak özvegye sógorának Balázsnak hitbérét átengedte. 359

Lap.

243. A győri káptalannak bizonyságlevele, hogy Puki Sándor mester Gyarmat helységet a Pukban lévő monostortól vette. . 360

244. A győri káptalannak bizonyságlevele, hogy Miklós Kesendnek fia Byzuskut nevű birtokát Potli Pálnak eladta. . . . 362

245. A nyitrai káptalannak bizonyságlevele, hogy Babyndali Kozmának özvegye hitbére és hozománya tekintetében a Babyndali családbeliekkel kiegyezkedett. 363

246. A váczi káptalannak bizonyságlevele, hogy Kachiz nemzetségbeli Farkas mester, és Zoloch, Folkusnak fiai közt, vitás örökös birtokukra nézve a nemzetség főemberei által osztály történt. 364

247. A nagyváradi káptalannak bizonyságlevele, hogy Tamás comes Pongrácznak fia, és Miklós vajda, Thelegd és Zobouch peres jószágokra nézve barátságosan egyezkedtek. . . . 366

248. A veszprémi káptalannak bizonyságlevele, hogy a Zlouk nemzetségbeli nemesek Zloukfölde nevü örökbirtokukat felosztották. 367

249. A zágrábi káptalannak bizonyságlevele, hogy a Gregechi és Jarmanighy-i nemesek Brochynai birtokukat Perinthal comes zágrábi polgárnak eladták. 369

250. A keresztesek fehérvári konventjének bizonyságlevele, hogy Totha királyi udvarnok Theluky-i birtokát a nyúlszigeti apáczazárdának adományozta. 371

251. A keresztesek esztergami konventjének bizonyságlevele, hogy Demeter, Enchydnek fia, Epelen lévő szőlleit az esztergami káptalannak eladta. 372

252. A keresztesek esztergami konventjének bizonyságlevele, hogy Epeli Peturke az esztergami káptalannak az epeli Lázhegyen lévő szőllejét eladta. 373

253. A nagyváradi konventnek bizonyságlevele, hogy Begesi László és Pethlendi Mihály Cheuztelek vitás határai iránt egyezkedtek. 374

254. Trau város kormánytanácsának Grube, Toldmerus özvegye, és fia jószágainak eladására vonatkozó törvénykezési intézkedése. 376

255. Joakim szlavoniai bán azon birtokcserét foganatosítja, melylyel Mihály comes Ubulnak fia Tutulgy nevü praediumát Péter comes, Szarachen korbaviai püspök testvérének átengedte 1271 körül. 378

1272.

Lap.

256. V. István királynak Tavarnuk és Ursed nevü földeket tárgyazó adománya, Aba, Egyed királyi főtárnokmester testvére számára. 379
257. V. István királynak, IV. Béla király Potos földet tárgyazó adományát megerősítő privilegiuma a nyúlszigeti apácazárda számára. 380
258. V. István király megerősíti 1267-ki Enezka birtokát tárgyazó adományát Pous mester, Tivadar fia számára. 383
259. V. István királynak IV. Béla Koztanicza földet tárgyazó 1258-iki adományát megerősítő törvénykezési okmánya, Péter és János, Hetynk fiai számára. 384
260. V. István királynak, IV. Béla Rum nevü földet tárgyazó adományát megerősítő okmánya. 386
261. V. István király megerősíti atyja IV, Bélának Kuldu nevü földet tárgyazó adományát a nyúlszigeti apáczazárda számára. 387
262. V. István királynak, 1270-ki Fyzer várát tárgyazó adományát megerősitő privilégiuma. 388
263. V. István megerősíti Halász helyeséget tárgyazó 1267-ki adományát, Aba nemzetségbeli János, Chabanca fia számra. . 389
264. V. István király mégerősíti több helyiséget tárgyazó 1270-ki adományát, Mihály Endre fia számára. 391
265. V. István királynak privilegiuma, mellyel Sixtus esztergamkáptalani lectorkanonoknak a kerchai Királyi udvarnokok és az apácza-somlyoi népek közti egyenetlenségeket elintéző határozatát megerősíti. 392
266. V. István királynak törvénykezési szabadalma a nyúlszigeti apáczazárdának népei számára. 394
267. V, István király bizonyítja, hogy Mihály comes Ubulnak fia, miután törvénykezési tartozását lerótta, Marczélfalva helységnek már örökös birtokosa, ... 395
268. Erzsébet királynénak Drug helységet tárgyazó adománya a nyúlszigeti apáczazárda számára. 395
269. X. Gergely pápa megerősiti a spalatói érseknek bizonyos telket tárgyazó adományát a domonkos rendiek spalatói monostora számára. 396
270. Fülöp esztergami érsek megerősíti Esztergam város tanácsának bizonyos pénzbeli tartozást tárgyazó itéletét. . . . 397
271. Máté szlavoniai bánnak bizonyságlevele, hogy Poszail Miriszlónak fia és több érdektársai Jarmanichi nevü birtokukat Perchin comesnek eladták, ... 398
272. Sixtus mester esztergam-káptalani lector mint kiküldöt kir.

Lap.

birónak a buruzdi királyi udvarnokok és a Ják nemzetségbeli több nemes közti egyetlenségeket elintéző itélete. 399

273. Sixtus mester, esztergam-káptalani lector, mint kiküldöt királyi birónak, a beréni és bechi királyi udvarnokok közti egyenetlenségeket elintéző itélete. 401

274. Sixtus mester esztergam-káptalani lector mint kiküldöt királyi birónak, a kercha-i királyi udvarnokok és az apácza-somlyói népek közti egyenetlenségeket elintéző itélete. 402

275. Az esztergami káptalannak bizonyságlevele, hogy Tordosi Beneczench Jolok-i birtokrészét Benedek comesnek eladta. . 403

276. Az esztergami káptalannak, Esztergam városban történt bizonyos törvénykezési intézkedését tárgyazó bizonyságlevele. . 404

277. A chaszmai káptalannak bizonyságlevele, hogy a Buchcha nemzetség nemesei Ochnában birt földeiket és erdejöket Jakab grófnak eladták. 405

278. Az egri káptalannak bizonyságlevele, hogy Higmugi Endre és Benedek bizonyos elzálogosított birtokukat Ladi Mortuntól kiváltották. 407

279. A veszprémi káptalannnak bizonyságlevele, hogy Jolán, Chanád nemzetségbeli Elekusnak neje, anyja hitbérére és hozományára nézve mostoha atyja Örsi Mátyás által kielégittetett. 408

280. A pozsonyi káptalannak bizonyságlevele, hogy Mour és Farkas Pálnak fia, bizonyos földbirtokukat Putuni Bulcs, a pápai udvarnokok comes-ének eladták. 409

281. A pozsonyi káptalannak bizonyságlevele, hogy Aglent Bouca pozsonyi várjobbágy özvegye, hitbérére nézve Gurkával, elhunyt férje unokaöcscsével egyezkedett. 410

282. A keresztesek esztergami konventjének bizonyságlevele, hogy Epeli Peturke Epelben lévő birtokrészét az esztergami káptalannak átengedte. 411

283. Hodus zágrábbi főispánnak bizonyságlevele, hogy Guerd és érdektársai Pribirág-i birtokrészöket Perinchol comesnek eladták. 412

284. Salamon Fehérmegye főispánjának Regun nevü földet tárgyazó itélete. 414

285. Esztergam város tanácsának bizonyos pénzbeli tartozást tárgyazó itélete. 414

286. V. István király helybenhagyja azon barátságos egyességet, melylyel Ebed fiai és barátyainak Buzad nemzetségbeli comessel volt hosszas pörüket elintézték. Év nélkül. 415

287. V. István király Ilbu szigetét adományozza a nyúlszigeti apáczazárdának. Év nélkül. 418

288. V. István királynak Toxun nevü földet tárgyazó adománya ugyan a nyúlszigeti apáczazárda számára. Év nélkül. . . 418

289. V. István király megujítja Korrald comes számára II. Endre és

1

IV. Béla királyoknak Chopoch helységet tárgyazó adományát Év nélkül. . . . . .

290. V, István király megújítja Korrald comes számára IV. Béla királynak azon engedélyét, melynél fogva a Sáár folyó kikötőjében vizi vámot szedhessen. Év nélkül. . . . . .

291. V. István király megújítja Korrald comes számára II. Endre királynak Novák helységet tárgyazó adományát. Év nélkül.

FÜGGELÉK.

Néhány adat Bulgária egykori történetéhez. . . . . .

OKMÁNYTÁR.

1.

IV. Béla királynak Wycha nevű két helyseget tárgyazó adománya Kozma comes számára. 1261.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presentem paginam inspecturis salutem in filio Virginis Gloriose. Ad vniuersorum tam presencium quam futurorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod cum Otthokarus Rex Bohemorum, capitalis hostis noster et Regni nostri inimicus, circa terminos Regni nostri in confinio Theothonicorum incolas Regni nostri molestare admodum propter iniuriam nobis irrogandam nullatenus destitisset, nos per ipsum incitati, licet facere nullatenus voluissemus, conuocatis uniuersis Baronibus, Nobilibus et Proceribus Regni nostri contra ipsum Begem Bohemorum, congreta (igy) milicia nostra processimus facie ad faciem pugnaturi, cum quo pugnam commisimus iuxta fluuium Morawa pro iniuria nostra huiusmodi repulsanda. In qua siquidem pugna Comes Cosmas de Koazna frater Mich Bani vnacum venerabili patre Ph. Episcopo Zagrabiensi dilecto et fideli nostro adherat nobis seruiturus. In quo quidem prelio idem Comes Cosmas pro fidelitate debita nobis impendenda in pede dextero crvdeliter nobis cernentibus extitit wlneratus. Qui quidem Comes Cosmas, postmodum Regno nostro in statu pacifico permanente, vna cum eodem domino suo ad nostram accedendo presenciam de fidelitate et seruicijs nobis impensis, ac de wlnere sibi illato nos memores fieri procurauit. Propter quod quandam particulam terre Simigiensis Wycha uocatam, et aliam terram preconum nostrorum similiter Wycha nuncupatam a nobis sibi dari postulauit; dicendo ipsas populosas

ac in uicinitate proxima ac immediate simul adiacere. Verum quia de qualitate et quantitate ipsarum terrarum nobis plena ueritas non constabat, vtrum ad nostram spectaret collacionem nec ne, Herrico Judici Curie nostre Comiti Simigiensi (et) Pobor Comiti Preconum nostrorum dilectis et fidelibus nostris dedimus firmiter in mandatis, vt de terris supradictis omnimodam scirent et inquirerent ueritatem, et cognita ueritate nobis studerent fideliter intimare. Qui nobis rescripserunt, quod predictas terras eidem Comiti Cosme conferre possemus sine preiudicio iuris alieni. Et ut plenius de facto ipsarum terrarum ualeamus edoceri, ne talem collacionem faciamus, que possit reuocari, Conuentui Symigiensi precepimus, vt mittat vnum ex ipsis fidedignum pro testimonio, coram quo Magister Aba filius Jordan homo noster, inquisita omnimoda ueritate de terris supradictis, easdem statueret Comiti Cosme, si non fieret contradictor, et sine preiudicio iuris alieni. Qui quidem Conuentus rescripsit nobis, quod idem Magister Aba homo noster presente testimonio eorum ad id specialiter destinato terras iam dictas, licet populosas, eidem Comiti Cosme de nostro mandato statuisset nullo penitus contradictore legitimo apparente. Continebat eciam series earundem litterarum, quod eedem due terre in vicinitate proxima inmediate simul adiacerent; et quod a parte meridionali terra Monasterij Sancti Martini de Sacro Monte Pannonine, de occidentali autem parte terra Monasterij Symigiensis supradicti, a parte vero aquilonis terra fabrorum nostrorum de Wycha, de orientali enim parte terra vduornicorum nostrorum de Gamas, et in eodem latere inferius usque ad priorem commetaneitatem terra jobagionum Castri Symigiensis de Hurpach easdem terras per metas circumdarent et pariter separarent. Nos itaque considerata fidelitate Comitis Cosme sepius nominati prefatas terras, licet populosas, ut prehabitum est, eidem et suis heredibus heredumque successoribus dedimus, donauimus, tradidimus et contulimus, de mera sciencia atque pura, jure perpetuo et inreuocabiliter possidendas. In cuius rei memoriam perpetuamque firmitatem presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum et actum per manus uiri discreti Magistri Pauli Albensis Prepositi aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri,

anno Dominice Incarnacionis millesimo CC° sexagesimo primo, XII° kalendas Septembris, Regni autem nostri anno septimo.

(Eredetie bőrhártyán a királynak violaszinű selyemzsinóron függő kettős pecsétje alatt, a főmélt. hg. Eszterházy családnak levéltárában.)

2.

IV. Béla király megerősíti German komlósi lakosnak Sáros vára iránti felmentesét. 1261.

Bela Dei gracia Vngarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Sernie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Justis petencium desiderijs dignum est nos facilem prebere fauorem, presertim cum petencium uota et ordo iuris et uigor non deserit equitatis. Proinde ad uniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod German de uilla Cumlous accedens ad presenciam nostram exhibuit nobis litteras nostras memoriales, supplicans, ut earundem continenciam nostro dignaremur priuilegio confirmare. Quarum tenor talis est:

Nos Bela Dei gracia Rex Vngarie stb. (következik Béla királynak 1259-ki okmánya, mint okmánytárunk ezen folyamának II. kötetében 357. sz. a.)

Nos igitur peticionem predicti Garmani iustam attendentes, tenorem predictarum litterarum nostrarum de uerbo ad uerbum presentibus insertum nostro duximus priuilegio confirmandum. In cuius rei memoriam presentes dedimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno Domini M° CC° sexagesimo primo, quinto kalendas Aprilis, Regni autem nostri anno vicesimo sexto.

(Istcán ifjabb királynak 1264-ki megerősítő okmányából, a budai kir. kamarai levéltárban.)

3.

IV. Béla királynak Wruuskap birtokát tárgyazó adománya Wasárdi Ipolit számára. 1261.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Bulgarieque (így) Rex omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in Domino. Eximia uirtus indefesse fidelitatis merito postulat et requirit, quod remuneracionis prerogatiua gaudeat et fruatur, quia dum fideles sui uoti metas nanciscuntur, alij eorum exemplo edocti ad fidelitatis opera vbique exercenda feruencius accinguntur. Proinde ad uniuersorum noticiam tam presencium quam futurorum harum serie uolumus peruenire: Quod nos, cui ex officio suscepti regiminis incumbit meriti (így „metiri" helyett) merita singulorum, et dignis pro meritis respondere donatiuis, commendabilem fidelitatem et meritoria obsequia Ipoliti filij Chuda de Wasard dilecti et fidelis nostri attendentes, qui varijs casibus fortune se intrepide vbique pro nobis laudabiliter opposuit, et specialiter in memoriam reducentes, cum nos in Marhyk (Marchek) iuxta fluuium Morua cum Octokaro Rege Boemorum capitali inimico nostro bellum et conflictum habuissemus generaliter pro nostra et Corone Regie deffensione idem Ipolitus uiriliter dimicando multos ex nostris hostibus varijs plagarum afficiens doloribus crudeliter interemit, ac demum laudabiliter preliando letalia uulnera multis uidentibus ipsum contingit sustulisse, et alijs relinquentibus in fugam conuersis ipse nobiscum continue permansit fidelitatis opera exercendo. Hijs meritorijs seruicijs et obsequiosis fidelitatibus predicti Ipoliti consideratis, quandam terram Wruuskap uocatam de terris castri Nitriensis exemptam cum omnibus vtilitatibus et pertinencijs ad eandem terram spectantibus, eidem Ipolito et per eum suis heredibus heredumque successoribus dedimus, donauimus seu contulimus iure perpetuo et irreuocabiliter pacifice possidendam. In cuius terre possessionem predictum Ipolitum introduci et

metarum situaciones et circumstancias predicte terre Magistro Mauricio Comiti Nitriensi precepimus ostendendas, qui ad nos rediens de predicte terre metis et signis nos certificauit, que a parte orientali terra Petri filii Danela, a parte meridionali Haloskap, a parte occidentali villa Laurencij nomine Kap, a parte septemtrionali terra Capituli Nitriensis. Vt igitur nostre donacionis hec liberalitas robor obtineat perpetue firmitatis, nec possit nostris, nostrorumque successorum temporibus per quempiam in irritum reuocari, presentes in perpetuam donacionis facte memoriam concessimus litteras nostras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Pauli Prepositi Albensis Ecclesie aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri. Anno Domini M° CC° LX° primo, Regni autem nostri anno vicesimo septimo.

Eredetie börhártyán, a pecsét elveszett; közölte velem Ipolyi Stummer Arnold. Hiányosan közé téve Fejér által Cod. Diplom. IV. köt. 3. r. 48. l.)

4.

István ifjabb királynak privilegiuma a Sátoraljai vendégek számára. 1261.

Stephanus Dei gracia Rex primogenitus Illustris Regis Vngarie, Dux Transiluanus, omnibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad Regiam pertinet Maiestatem, precibus condescendere subiectorum, ut sic fidelium numerus augeatur, et Regalis potencia lacius extendatur, cum Regis sit proprium in multitudine populi gloriari. Proinde ad uniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod nos ad supplicacionem fidelium hospitum nostrorum de Saturelen has eis libertates duximus ordinandas: quod quelibet mansio singulis annis singula duo pondera in denarijs computatis pro tempore currentibus in festo Sancti Regis

Stephani pro terragio soluere teneantur; nec Comes de Potok pro tempore constitutus ipsos poterit iudicare, sed villicus ipsorum, quem pari et consona uoluntate sibi elegerint in uillicum, in causis minutis ipsos iudicet; et si aliquas causas idem villicus propter sui arduitatem discutere de iure non posset, ad nostram presenciam deferre debeat decidendas. Duximus eciam annuendum, quod predicti hospites liberam habeant facultatem piscandi in aqua, que Budrug nuncupatur. Preterea si nos illuc accedere contingat, nobis prandium et cenam dare cum omnibus necessarijs teneantur. Preterea concessimus, quod de rebus decendencium sine herede Comes de Potok nichil sibi possit uendicare; sed decedens libere possit cuicunque uoluerit, legare uel donare. Item uolumus et concedimus, quod in uilla ipsorum secunda feria liberum forum celebretur, et absque tributo. Si qui eciam ad eandem villam uenire uoluerint causa commorandi, libere ueniant, saluis ac sanis rebus suis, dummodo sint homines libere condicionis. Item omni anno villicum suum possint, si uoluerint, remouere, et alium loco sui substituere. Preterea duximus statuendum, quod ijdem hospites eligent quemcunque uoluerint sacerdotem, et quem e communi consensu receptauerint discretum, ille debeat esse sacerdos ipsorum. Decimas eo modo per omnia soluere debeant, quemadmodum hospites de Potok dare consueuerunt. — — — — decima ipsorum sacerdoti eorundem cedere debeat; in alijs eandem libertatem per omnia habituri, qua hospites nostri de Potok perfruuntur. Item uolumus, quod in hijs septem Comitatibus, v — — —· — in Zemlyn, in Nouo Castro, in Sarus, in Wng, in Borsua, in Zoboch, nullum tributum soluere teneantur. Volumus eciam, quod cum necessitate ingruente, quod Deus auertat, hospites nostri de Satureleu ad castrum nostrum de Saturhyg conuenerint, iudicio Castellani nostri pro tempore constituti debeant subiacere, qui eos iudicare debeat auctoritate nostra pariter cum Plebano; ita quod si modum excesserit in iudicio, idem Plebanus uice persone nostre de immoderato iudicio dictum Castellanum debeat prohibere; et hoc facere debeat testimonio Fratrum Predicatorum et Minorum. Si uero aliqua lis oriatur sub aliquo villico preter causas furti, latrocinij, effusionis sanguinis uel homicidij, que minoris cognicionis requirit examen, villicus

iudicare possit, uel si negligens esset, et nollet iusticiam facere querelanti, extunc idem villicus ad Castellani presenciam euocetur, de quo Castellanus iudicium facere possit a nobis sibi tradita potestate. Hoc ecium expresse acto, quod loca, que quibus dicits hospitibus statuimus, ijdem pacifice perpetuo possideant et in euum; et si uoluerint, cum ipso loco, et cum omnibus edificijs super ipso loco constructis, vendendi, dandi, donandi uel in elemosinam conferendi, liberam et absolutam habeant ac plenariam potestatem. Si qui uero super locis sibi tradictis edificare nollent, infra annum dedimus auctoritatem eidem Castellano nostro, quod illa loca ab illis auferat, et illis, qui edificare uoluerint super illa, possit et debeat assignare. Adicimus eciam, quod tempore necessitatis in cysternam aquam communiter deferre teneantur; et si non facerent compulsi per Castellanum, facere debeant sub grauamine iudicij alicuius. Item, si aliquos ad nos in legacione mittere uoluerint de hijs, qui in Castro nostro sunt, uenire et redire sine contradiccione qualibet teneantur. Et ut hec nostra ordinacio robur perpetue firmitatis optineat, presentes eisdem concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Zybiniensis Prepositi aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° LX. primo.

(IV. László király által 1284. megerősítve. III. Endre királynak 1291-k megerősítő privilegiumából, a budai kir. kamarai levéltárban.)

5.

V. István ifjabb király és Erdély fejedelme a dezsvári vendégek részére Erne (Irenaeus) volt erdélyi bán által adott kiváltságlevél tartalmát megerősíti. 1261.

Stephanus Dei gracia Rex, primogenitus Illustris Regis Vngarie, Dux Transsiluanus, omnibus presens scriptum inspecturis salutem in uero saluatore. Ad Regiam pertinet Maiestatem precibus condescendere subditorum, ut numerus fidelium augeatur, et Regalis potencia lacius extendatur, cum Regis sit proprium in multitudine populi gloriari. Hinc ergo ad uniuersorum presencium posterorumque noticiam volumus fieri manifestum, quod accedentes ad nostram presenciam hospites de Deeswar, litteras Erney Bani quondam Transsiluani super libertate eorundem optentas nobis exhibuerunt, petentes a nobis supliciter et deuote, ut ipsam libertatem eisdem nostro priuilegio dignaremur confirmare. Nos siquidem peticionibus eorundem inclinati, et ordinacionem dicti Erney Bani dilecti et fidelis nostri inuiolabiliter uolentes obseruare, duximus annuendum. Sed quia series ipsarum litterarum erat inutilis, de uerbo ad uerbum scribi non fecimus, sed sentenciam eiusdem duximus inserendum. Quarum quidem sentencia talis est: quod ijdem hospites a iurisdiccione Comitis de Zonuk, Curialis Comitis, et iobagionum eiusdem Castri penitus sint exempti, ita quod ipsos omnino non possit iudicare, sed iudicij (így „iudicet" helyett) cosdem uillicus ipsorum pro tempore constitutus in causis omnibus inter ipsos exortis; causas autem, quas commode non posset terminare, nostro relinquat iudicio decidendas. Similiter eciam causas extraneorum, si ibidem aliquos contingat habere idem uillicus ualeat iudicare, et non alius. Item iuxta libertatem hospitum de Zoloch et de Zotmar ad exercitum nostrum uenire, et nobiscum exercituare teneantur. Vt autem hec ipsorum libertas salua semper permaneat concussa, nec in posterum per quempiam ualeat uiolari, s nostras eisdem concessimus dupplicis sigilli nostri

minuta, villicus ipsorum et judices, possint et debeant determinabiliter iudicare, in ipsa libertate, qua hospites nostri de Zoloch et de Zotmar (gaudent). Preterea in officijs nostris Comitibus Camere nostre concessis, ad usum seruicij nobis exhibendi, ipsi hospites, tot et tantos sales ad fluuium Zomus deferre possint, quot et quantos hospites de Desakana. Hoc adiecto, quod terciam partem salium nostrorum in portu Regio descendencium, super fluuio Zomus deferre teneantur. Nec hoc pretermittimus, quod in prima uia vernali, primo et principaliter in uno curb vocato sales nostros deferant, in nauibus suis cumulatis in aqua prenotata. Dicimus eciam, quod de tributo Voyvodatus Comitatus de Zonuk, ac eciam Comitum Camere nostre, in terra et in aqua, medium tributum dare teneantur. Sales uero yemales, si quos idem hospites rebus eorum comparauerint, usque octauas Beati Georgij martiris, tam in aqua, quam in terra, liberam habeant deferendi seu uendendi facultatem. Ita scilicet, prout hec omnia in litteris B. karissimi patris nostri vidimus plene et plenius contineri. Quarum quidem terrarum a primogenitoribus nostris eis concessarum meta talis est, vt prima iniciatur a portu Vz, et vadit in quandam siluulam Gurtanus uocatam; et inde protenditur in pagum Kald, usque ad fluuium Gekenus; et per eundem fluuium ascendit ad Turpen uersus occidentem; et abhinc descendit ad fluuium Cantus; et sic ascendit iterato per eundem fluuium ad septemtrionem Nemigeholma vocatum; et ab eodem per quendam fluuium Melsed uocatum determinat a generacionibus Coplon usque fluuium Zomus; et ibi ascendendo per dictum Zomus, transit ad Bolta; et abhinc in Baluanku et ab eodem ascendit in montem Bela; et inde descendit ad orientem ad quandam metam terream Licoshatar vocatam, que comitatur fluuio Ilmod vocato, qui fluuius descendendo, ad partem meridionalem, distingit et determinat a terra Kazarwar, que cedit in ius Dionisi Comitis usque ad magnum fluuium Zomus. Vt autem hec ipsorum libertas, seu commetacio terrarum salua semper et inconcussa permaneat, nec per quempiam ualeat violari, presentes concessimus litteris duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Zebeniensis aule nostre Vice-Ca[illegible]ri. Anno Dominice Incarnacionis

munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Scybiniensis aule nostre Vice-Cancellarij anno Dominice Incarnacionis M° CC° sexagesimo primo.

(III. Endre király 1291-ki eredeti megerősítő leveléből, mely megvan Dézs város levéltárában. Közli *Szabó Károly*. Kiadta töredekesen Schuller, Archiv. I. 66. l. az 1310-diki átirat után; hiányosan Fejér Tom. VIII vol. VII. 96. l.; legújabban. Urkundenbuch zur Gesch Sieb. LXXII. sz.)

6.

V. István ifjabb király és Erdély fejedelme a dézsvári vendégek részére atyja IV. Béla által adott kiváltságokat megerősíti, s egyszersmind a birtokukban lévő határt is leírja. 1261.

Stephanus Dei gracia, Rex primogenitus Illustris Regis Vngarie, Dux Transsiluanus, et Dominus Cumanorum, omnibus Christi fidelibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire; quod accedentes ad nostram presenciam hospites de Desvar, petentes a nobis humiliter et deuote, vt libertatem eorum a Bela karissimo patre nostro, et metas terrarum, eisdem donatarum, nostro dignaremur priuilegio confirmare. Quamobrem proprium est Regie Maiestati precibus condescendere subditorum, vt numerus fidelium augeatur, et Regalis potencia lacius extendatur; ob hoc condescendentes precibus eorum, libertatem ipsorum inuiolabiliter uolentes obseruare, ut a iudicio et iurisdiccione Voyvodorum, Comitum de Zonuk, ac jobagionum Castri, penitus sint exempti, nec in eadem villa descensum habere ualeant, uel possint, sed in loco castrensi descendant et commorentur. Omnia iudicia in eadem villa exorta, et causas extraneorum, si que fieri contingant, latrocinia, furta, homicidia, truncaciones corporum, et alia judicia, in quibus bella, amputaciones capitum, truncaciones manuum accidentaliter oriuntur, ac omnia judicia

ab oriente in ponte, et ibi exit ad Scylospotok, ibique eundo superius peruenit ad puteum Burcut; deinde in eadem valle per sinistrum eundo ascendit ad berch, ubi sunt tres arbores de *bikfa* cruce signate a parte meridionali; inde descendit in vallem Ereuspotoc; deinde vadit superius ad viam, que ducit ad villam Radath, et eundo in illa via exit ad aliam viam, que ducit ad duas metas antiquas ad partem aquilonis; abhinc reflectit se juxta siluam in berch, venit ad orientem usque ad caput Toplo, et per riuulum Toplo descendens per magnam vallem cadit in fluuium Taarcha, et per eandem aquam descendens peruenit ad locum, ubi est pons subtus molendinum Michaelis, et ibi exit ad partem orientalem ad unam viam, que vadit paululum per fenetum, et ibidem intrat malacam, per quam itur ad fluuium Scukcha, et fluuius ille iterum cadit in Taarcha; et per Taarcham descendit inferius usque ad predictum pontem, ubi prima meta fuit incepta, ibique terminatur. Ac ut hujusmodi nostra donacio robur obtineat perpetue firmitatis, presentes nostras literas eidem contulimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Scybiniensis aule nostre Vice-Cancellarij anno Domini M° CC° sexagesimo primo.

(Eredetie Eperjes város levéltárában.)

8.

Benedek esztergami érsek Inö helységet Szalka helységért csere-képen átengedi IV. Béla királynak. 1261.

Benedictus Diuina miseracione Sancte Strigoniensis Ecclesie Archiepiscopus, aule Regie Cancellarius, omnibus presentes litteras inspecturis salutem in uero salutari. Ad uniuersorum noticiam uolumus peruenire, quod cum meliora perspexissemus Ecclesie nostre imminere, ex eo, quod permutacionem

cum domino nostro B. Illustri Rege Vngarie super quadam terra Capituli nostri, Inev vocata, sita iuxta Danubium, cum libertinis ibidem existentibus faceremus; habita deliberacione unacum eodem Capitulo nostro, cum consilio et consensu eorumdem, ipsam terram Inev cum prefatis libertinis, permutauimus cum predicto domino nostro Rege pro terra Zalka prope uillam nostram Boyta nuncupatam, pragmatica sanccione super hac promulgata; et ordinauimus de eadem uilla nostra Zalka, ut dictum Capitulum nostrum uiginti marcas tam de terragio, quam de alijs percipere debeat annuatim, cum racione permutacionis ius in re habeat. Judicium uero tam in spiritualibus, quam in temporalibus Archiepiscopus, uel is, quem pro tempore constituerit, exercere possit et debeat in eadem. In cujus rei memoriam et perpetuam firmitatem presentes concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Datum Strigonij anno Domini M° CC° sexagesimo primo.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion II. köt. 783. l.)

9.

A győri káptalannak bizonyságlevele, hogy János Belydnek fia Széplaki birtokát Ethe Herbort comes udvari bírájának elzálogosította. 1261.

Nos Magister Ch(epanus) Prepositus et Capitulum Ecclesie Jeuriensis damus pro memoria, quod Johannes filius Belyd ex una parte, et Ethe Curialis Comes Comitis Herbordi ab altera coram nobis constituti, idem Johannes confessus est coram nobis, porcionem suam ipsum contingentem, videlicet sextam partem cum omnibus circumstancijs et utilitatibus suis in villa Sceplok, que a Nicolao Comite filio Osl ipsis in diuisionem fuerat dualata (így, helyesben „deuoluta“) pro uiginti et duabus marcis argenti decime combustionis obli-

gasse Comiti Herbordo fratri suo; ita quod a carnispriuio pro anno uenturo usque ad reuolucionem eiusdem carnispriuii tenetur redimere ipse Johannes uel frater eius Belyd, uel cui magis compecierit in ipsa villa Sceplok porcionem habenti. Quantitas autem dicte porcionis est, videlicet octo mansiones et dimidia, que uulgo lechynik appellantur, ex quibus mansionibus quatuor per homines occupantur, quatuor vero et dimidia sunt nature, quarum villicus Nimil nuncupatur; ex parte autem fori commetanea est vxor Osl Bani, alia uero parte, videlicet de villa Sceredahel, commetaneus est frater eius Belyd antedictus; inferiori autem parte iuxta piscinam iterum est commetanea vxor Osl Bani. Hoc fuit eciam adiectum, quod ab isto die idem Johannes nullam iurisdiccionem habebit in terra predicta; quam si faceret, et Comes Herbordus contra eundem Johannem probare posset, iudicio decem marcarum dampnaretur. Preterea si quis ipsam terram ab ipso Comite Herbordo impediret, prefatus Johanes tenetur deffensare. Additum fuit eciam, quod aduenient ipso termino, si terra illa non fuerit redempta modo supradicto, et nobis presentes fuerint exhibite, nos eidem Herbordo super ipso negocio nostrum priuilegium concedemus. Datum anno Domini millesimo ducentesimo, sexagesimo primo, feria quinta ante octauas Sancti Michaeli.

(Eredetie bőrhártyán, melynek hátára nyomott káptalani pecsét nagyobbára már lemállott, a nemzeti muzeum kézirattárában.)

10.

A győri káptalannak bizonyságlevele, hogy Ekly-i Endrének fiai és azoknak rokonai öröklött és szerzeményei vagyonukban osztozkodtak. 1261.

Nos Comes Petrus de Peren Judex Curie Serenissimi et Magnifici Principis domini Sigismundi stb., quod cum ob concontradictoriam inhibicionem statucionis medietatis possessionum Ekly et Zakalos vocatarum in Comitatu Komaromiensi existencium, Thomas filius Thome de Werehtiw Johannem filium Iwachon de dicta Ekly contra se Regiam in presenciam ad certum terminum in causam attraxisset (az ügynek tárgyalása „ad presentes octauas festi Beati Michaelis Archangeli“ elhalasztatván; János mint alperes részéről öt okmány felhozatik). — — Quarta earundem (litterarum) Capituli Jauriensis anno Dominice Incarnacionis millesimo ducentesimo sexagesimo primo edita declarabat inter alia, quod nobiles viri filij Comitis Andree de Ecly, videlicet Steue et Stephanus pro se et pro alijs fratribus eorum, videlicet Gregorio, Benedicto et Olthomano in ipsius Capituli Jauriensis personaliter constituti presencia, de omnibus possessionibus eorum tam hereditarijs quam empticijs, quas in Ekly et in Zakalos, in terris cultis et incultis, pratis, piscinis, seruys, ancillis et libertinis possedissent, Comite Nicolao de Wygman homine domini Regis, et testimonio dicti Capituli Strigoniensis mediantibus, modo et ordine litteris in eisdem declaratis inter se diuisionem dixissent ordinasse stb. Datum Bude 39. die octauarum Beati Michaelis Archangeli anno Domino M° CCCC° XX° II°.

(Ezen itélőlevélnek eredetie a budai kir. kamarai levéltárunk. V. ö. Okmánytárunk második folyamának I. köt. 297. sz. s II. köt. 98. és 116. sz.)

11.

A pecsi káptalan a király parancsára Izsep helységnek határait megjáratja es leírja. 1261.

Nos Jurko Prepositus Quinqueecclesiensis ejusdemque loci Capitulum damus pro memoria, quod nos ad mandatum domini Regis, et ad instanciam Andree sacerdotis, procuratoris Ecclesie Strigoniensis, et ad peticionem S. Abbatis de Guech hominis domini Regis in hac parte, prout in litteris domini Regis, nobis et eisdem Abbati transmissis, uidimus contineri, hominem nostrum concessimus fidedignum; qui rediens ad nos una cum dicto Abbate, retulit nobis, quod terra Ceel filij Ceel, nomine Isep, quam idem Ceel dicte Ecclesie Strigoniensi pro uiginti sex marcis statuit coram nobis, ab eadem perpetuo possidendam, super qua nostrum concessimus priuilegium, et quod mete eiusdem non continebantur in eodem, ad — -- — metas eiusdem duximus introscribendas, ipso eodem Ceel presente, et alijs commetaneis eiusdem terre ibidem existentibus, eadem terra hijs metis esset limitata. Prima meta incipit a terra Mathei filli Chaba ex parte meridionali, ubi sunt quatuor mete, quarum una est iuxta uiam ad sinistram partem, meta Mathei cum arbore ad dextram, meta fratrum sine arbore, quam sunt due mete antedicti Ceel, in quibus continentur arbores, scilicet *tulg;* inde directe uadit uersus occidentem per uiam ad terram nomine Pynna, ubi continentur tres mete angulares, et ibidem per compitam uiam primo loco una meta distinguit ad partem Ceel sine arbore, due mete distingunt ad partem Ceel sine arbore, due mete distingunt ad partem Mathei, pro terra Mark sine arbore, pro terra Pynna, in qua est arbor; iuxta eandem uiam uersus occidentem secundo loco est noua meta ex parte Pynna, ex parte Ceel ad dextrum, in qua est arbor; tercio loco sunt due mete, una sine arbore ex parte Mathei, ex parte Ceel cum arbore; quarto loco sunt due mete, quarum una Mathei noua cum arbore, meta Ceel uetus similiter cum arbore; quinto loco sunt due mete, quarum

ex altera coram nobis personaliter constitutis, propositum extitit per Dyonisium antedictum, quod cum filiam suam Anastasiam filio dicti Hench nomine Nycolao thoro legitimo matrimonij copulauerit, medietatem eorum omnium, que in villa Cheghe in terris, vineis, fenilibus, siluis, sitibus curiarum et aliis possid — — — — eidem Nycolao genero suo tradidit cum filia sua antedicta; aliam vero medietatem vendidit eidem Hench coram nobis pro decem marcis argenti perpetuo possidendam, et ipsam summam pecunie confessus est se plenarie ab eodem recepisse; et sic idem Dyonisius in predicta villa Cheghe nichil juris seu porcionis sibi reseruans, ea omnia, que ibidem possidebat, sub eisdem terminis et metis, partim genero suo cum filia sua, partim vero pro summa pecunie pretaxata perpetuare cupiens, a nobis instanter petiuit, ipsam donacionem et vendicionem nostro priuilegio roborari. Cuius nos peticionem iustam et legitimam esse attendentes in hac parte, presentes concessimus litteras nostro sigillo communitas. Anno Domini M° CC° sexagesimo primo, sexto kalendas Marcij. Magistro Paulo Ecclesie nostre Electo, aule Regie Vice-Cancellario, Gregorio Cantore, Feliciano Custode, Michaele Decano existentibus.

(Eredetie a Rumy család levéltárában, másolata a Magyar Akadémia kézirati gyüjteményében.)

13.

A sághi konventnek bizonyságlevele, hogy László mester honti főesperest és testvére Mihály Gyürkin egy birtokot vettek. 1262.

Nos Joachym Prior et Conuentus de Sag Fratrum Ordinis Premonstratensis significamus, quibus expedit, presencium per tenorem; quod constitutis in nostra presencia Magistro Ladizlao Archidiacono Huntensi et Mychaele fratre suo ex una parte, et nobilibus uiris Pousa, Achilleo et Marco ex

altera, iidem Pousa, Achilles et Marcus, presentibus et assistentibus commetaneis et uicinis, consensum et assensum prebentibus, confessi sunt se totam terram suam, quam habuerunt in Gurky, cum omnibus utilitatibus suis et pertinencijs; videlicet terris arabilibus, pratis, nemoribus et fenetis, nec non areis curiarum, uendidisse predictis Magistro L. et M., ac eorum heredibus heredumque successoribus, et eciam coram nobis uendiderunt, ac tocius terre precium Magistro L. et dicto M. fratre eius ponderantibus et numerantibus, est coram nobis plenarie persolutum; vendiderunt eciam insulam quandam, que est iuxta areas supradictorum nobilium Pouse, Achillis et Marci; promittentes, quod si processu temporis dictam terram contingeret euinci, uel per litem auferri; ijdem ipsis Magistro L. et M., ac ipsorum heredibus, eandem tenerentur defendere et tueri, ac refundere dampna et expensas, quas sepedicti Magister L. et frater eius, uel eorum heredes facerent pro defensione terre sepius memorate. Fecerunt eciam superius memorati filios suos, videlicet Posam, Demetrium, Miconem et Dudam consentire vendicioni supradicte, promittentes, ut nec ipsi, nec eorum heredes, uel heredum successores contra uendicionem uenirent pretaxatam. In cuius rei memoriam et perpetuam firmitatem presentes concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Anno Domini millesimo CC° LX° secundo.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion II. köt. 838. l.)

14.

IV. Béla királynak a Jure nemzetség birtokát biztositó intézkedése. 1262. körül.

B. Dei gracia Rex Hungarie fidelibus suis Capitulo Wesprimiensi salutem et graciam. Noueritis, quod una cum Baronibus et Nobilibus Regni nostri disposuimus, ut posses-

siones nobilium, que ab ipsis alienate fuerant, eisdem debeant restitui. Hoc intellecto, quod possessiones generacionis Jwre indebite fuerant ablate, fidelitati vestre precipimus, quatenus cum Paznano filio Paznani homine nostro mittatis vnum ex uobis, sub cuius testimonio possessiones dicte generacionis Wry eidem restituat, sub ueteribus metis et antiquis, prout olim dinoscuntur possedisse, contradiccione qualibet non obstante. Datum Bude feria IIII^{a} ante festum Natiuitatis Beate Virginis.

Kívül. Capitulo Wesprimiensi.

(Eredetie bőrhártyán, az oldalvast oda nyomott pecsét elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

15.

István ifjabb királynak Dumuzlo helységet tárgyazó adománya Kompolt comes számára. 1261—1270.

Nos St. Dei gracia iunior Rex Hungarie, Dux Transsiluanus et Dominus Cumanorum, memorie commendantes significamus, quod terram Dumuzulo uocatam in Comitatu Noui Castri existentem, in qua quinque mansiones de populis nostris, qui *drawc* uulgo dicuntur, resident, sicut dicitur, fideli nostro Comiti Compolt pro meritis seruiciorum suorum contulimus perpetuo possidendam, si legitimus non extiterit contradictor. Datum in Warkun in festo Sancti Bartholomei Apostoli.

(Eredetie bőrhártyán, melynek hátán az oda nyomott pecsétnek töredéke még megvan, a budai kir. kamarai levéltárban.)

16.

A vasvári káptalannak bizonyságlevele, hogy Bana comes, Péter Meynul fiának irgalomból azon 14 girából, melyekkel neki tartozott, négyet elengedett, a többiekre nézve fizetési határidöket meghatározván. 1260—1280.

Nos Capitulum Ecclesie Sancti Michaelis de Castro Ferreo damus (per) presentes litteras pro memoria, quod Comes Bana coram nobis constitutus, motus misericordia illas quatuordecim marcas, quas Petrus filius Meynul erga continenciam litterarum nostrarum memorialium sibi soluere debebat, relaxauit eidem Petrvs in decem marcis denariorum wltra Raba currencium; de quibus marcis ibi Petrvs soluit eidem Comiti Bane quatuor marcas, et tres marcas obligauit se eidem Comiti B. quarto die post festum Sancti Georgij soluturum; ita ut si crastinauerit, solutas quatuor marcas amitteret, et littere contra eundem Petrvs confecte in manus Comitis Bane statuentur. Item wltimas tres marcas soluet in quindena eiusdem festi, et si eciam obmiserit in soluendo, similiter soluta in prioribus terminis amicteret, et littere in manus Comitis Bane statuentur memorati modo supra dicto; si uero a solucionibus dictorum duorum terminorum se expediuerit, sepe dicte littere ipsi Petrvs statuentur. Ceterum sepedictus Petrvs si usque festum Sancti Michaelis in decima preteriti anni de Aruckuz quinque marcas exigere poterit, statuet per totum in manus Comitis B. memorati; alioquin si extorquere non poterit, partem dampni illarum V marcarum Bana tolerabit, partem uero Petrvs soluere tenetur. Datum in octaua Passce.

Kivül uyyanazon kézzel: Contra Petrvs pro Comite Bana.

(Eredetie börhártyán, melynek hátáról az oldalvast oda nyomott pecsét már elveszett, a nemz. Muzeum kézirattárában.)

17.

IV. Béla királynak a Nyitrai vár több földeit tárgyazó adománya Zochud comes és testvérei számára. 1262.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanicque Rex omnibus tam presentibus quam futuris presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. (V)t donaciones Regum perpetua firmitate solidentur, litterarum solent testimonio communiri. (P)roinde ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod nos seruicia Comitis Zochud, que nobis in feruore fidelitatis semper honeste et laudabiliter curault exhibere, que quidem, si per singula vellemus enarrare, honerosum foret audienti, Regia benignitate pensantes, eidem, vt ex hoc alij ad fidelitatis opera cicius incitentur, et per ipsum fratribus suis carnalibus, Serefel videlicet, Ders et Ladizlao, terras Castri nostri Nitriensis Zahurch et Cheteruch nuncupatas, vltra fluuium Wag existentes, a dicto Castro nostro eximendo de plenitudine gracie nostre duximus conferendas, in sua, heredum et successorum suorum potestate perpetuo duraturas. Ipsos itaque in corporalem possessionem terrarum predictarum per fidelem nostrum Michaelem Comitem de Scepus auctoritate Regia fecimus introduci; quarum eciam mete seu termini, prout in litteris fidelium nostrorum Nitriensis Capituli vidimus contineri, hoc ordine distinguntur: Incipit enim prima meta terre Cheturuch a quodam monte de terra ville Kuerencher, et uadit ad partem meridionalem descendens in quendam fluuium Kochyn vocatum, ubi sunt due mete; et transiens fluuium vadit iuxta eundem ad partem meridionalem, cum binis metis distinctis venitur ad quandam uiam, ubi sunt due mete; et per eandem protenditur ad partem orientalem, et iungitur ad terram ville Rakoych, de qua protenditur per quandam viam herbosam, et vadit usque ad fluuium Chetruz uocatum, et ibi sunt due mete, que separant a terra ville Borey; et transiens eundem fluuium uadit iuxta

illum per binas metas, et venitur usque ad terram ville Banan; deinde procedit ad partem occidentalem, et cum binis metis descendit ad fluuium Chetruch superius nominatum, ubi eciam sunt due mete; et transiens fluuium uadit in montem, ubi sub quadam fago sunt due mete; deinde descendit in quandam viam, in qua uadit per binas metas ad fluuium Zahourch uocatum; et ibi taliter mete eiusdem terminantur. „Item incipit prima meta terre Zahorch a terra uille Olesca, et uadit continue ad partem septemtrionalem in fluuio Olesca uocato; et uenitur usque ad villam Brizona, ubi sunt due mete; deinde diuertit ad partem occidentalem, et uenitur ad fluuium Nadostov uocatum; exinde transit uersus partem meridionalem, et in quodam monte Clynoa uocato sunt due mete; a quibus descendit in quandam viam, et cum duabus metis uadit usque ad Klenek villam Magistri Aba, et ibi sub arbore sorbelli sunt due mete, de quibus descendit per binas metas usque ad terram ville Kerencher, et tendens in montem, qui uulgo dicitur berch, in eodem sunt due mete, et sic terminantur.“ Vt igitur huius nostre collacionis series de terris supradictis, que presentibus omnibus commetaneis et uicinis, ac iobagionibus Castri iam dictis fidelibus nostris sine contradiccione aliqua per iam dictum Comitem Michaelem de nostro mandato extiterunt assignate; prout in litteris dicti Capituli uidimus plenius contineri, robur perpetue firmitatis optineat, presentes dedimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus dilecti et fidelis nostri Magistri Farcasij Electi Albensis aule nostre Vice-Cancellarij, anno Domini M° CC° sexagesimo secundo, Regni autem nostri anno vicesimo octauo.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a pecsét töredéke vörös-zöld selyemzsinóron függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

18.

IV. Béla királynak a Galgóczi és a Nyitrai vár több birtokát tárgyazó adománya hive Serefel számára. 1262.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus tam presentibus quam futuris presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Licet munificencie Regalis inmensitas ad quoslibet manu largiflua se habere debeat, illos tamen uberioris et amplioris gracie beneficio fouere tenetur et amplecti, quorum fidelitatis constanciam per experimenta didicit, et morum honestatem iugiter comprobauit. Proinde ad uniuersorum noticiam uolumus peruenire, quod cum Serefel nobis plurima seruicia in feruore fidelitatis inpendiset, nos in recompensacionem seruiciorum suorum, ut ex hoc alij ad fidelitatis opera cicius incitentur, eidem et per eum suis credibus credumue successoribus terras Castri nostri Golgouch, Ozus uidelicet, Rupov, Haradicha, Dumbou; item alias duas terras Castri nostri Nytriensis, Zahurch et Ceteruch nuncupatas ultra fluuium Wag existentes, a dictis Castris nostris eximentes, de plenitudine nostre gracie duximus perpetuo et inreuocabiliter conferendas; quas eciam ipsi Serefel per fidelem nostrum Michaelem Comitem de Scepus fecimus assignari, omnibus commetaneis et uicinis, ac iobagionibus Castrorum predictorum presentibus, nec ullo contradictore existente; sicut in litteris Capituli Nitriensis uidimus contineri. Quarum siquidem mete seu termini, quemadmodum in eiusdem Capituli litteris inspeximus, hoc ordine distinguntur: Incipiens a nemore nomine Jobluncha a terra uille Chytkou uergit uersus partem septemtrionalem, et transiens quendam fluuium Mayona uocatum, ubi sunt due mete, uadit ad quandam uiam, in qua tendit per binas metas signatas cum arboribus ilicum, que distingunt a terra uille Hollouk; et exinde diuertit ad partem sinistram, et per eandem uiam uadit per binas metas, que distingunt a terra uille Holbouka, uergit ad quendam

igy) uirgultum, ubi sunt due mete; et exinde protenditur per terram campestrem distinctam per binas metas, que separant a terra ville Crathuow; deinde declinat ad partem orientalem, et uadit ad quendam fluuium, vbi sub tilia sunt due mete, de quibus uadit ad quandam vallem ad fluuium Moyna superius nominatum, et ibi sunt due mete; de quibus asscendit per monticulum, et iuxta quandam uiam, que uadit de uilla Petrus, vbi eciam sunt due mete, tendit per siluam cum binis metis, que distingunt a silua dicte ville Petrus; deinde descendit ad terram ville Brizona, et exinde uadit ad partem meridionalem per quoddam fossatum signatum binis metis, que separant a terra dicte ville Joblunchа; et transiens fontem Jobloncha vadit ad montem Zobothin uocatum, vbi iuxta quandam uiam sunt due mete; postea transit ad siluas, et uenit ad quendam montem Dobrovada vocatum, in quo sunt due mete, que distingunt a terra Magistri Aba; de quibus descendit ad plagam orientalem ad fluuium Brizona superius nominatum, et sic terminatur. Item terre Dumbou hee sunt mete: Incipiens a fluuio Dumbov vocato de terra Dionisij Comitis vadit ad quandam uiam per binas metas versus partem meridionalem, et uenitur ad terram ville Corompa, de qua extenditur ad partem occidentalem, et vadit binis metis distinctis, et iungit terram ville Fel Dombov, vbi sunt due mete; exinde extenditur ad partem occidentalem, et descendit per binas metas usque fontem Dombov nominatum, et sic terminatur. Item prima meta uille Cecheruch a quodam monte a terra uille Kuerencher, et uadit ad partem meridionalem descendens in quendam fluuium Kochyn uocatum, vbi sunt due mete, et transiens fluuium uadit iuxta eundem ad partem meridionalem cum binis metis distinctis; venit ad quandam viam, ubi sunt due mete, et per eandem protenditur ad partem orientalem, et iungitur ad terram uille Rakoych, de qua protenditur per quandam uiam erbosam, et uadit usque ad fluuium Chetruz vocatum, et ibi sunt due mete, que separant a terra ville Brey; et transiens eundem fluuium vadit iuxta illum per binas metas, et uenitur usque ad terram ville Banan; deinde procedit ad partem occidentalem, et cum binis metis descendit ad fluuium Chetruz superius nominatum, vbi eciam sunt due mete; et transiens fluuium vadit in montem, ubi sub qua-

dam fago sunt due mete; deinde descendit in quandam uiam, in qua vadit per binas metas ad fluuium Zahorch uocatum, et ibi taliter mete eiusdem terminantur. Item incipit prima meta terre Zahorch a terra ville Olesca, et vadit continue ad partem septemtrionalem in fluuio Olesca vocata, et venitur ad villam Bryzona, vbi sunt due mete; deinde diuertit ad partem occidentalem, et uenitur ad fluuium Nadostov vocatum; exinde transit uersus partem meridionalem; et in quodam monte Chynoa vocato sunt due mete; a quibus descendit ad quandam uiam cum binis metis, vadit usque ad Klenek villam Magistri Aba, et ibi sub arbore sorbelli sunt due mete; de quibus descendit per binas metas usque ad terram uille Kerencher; et tendens montem, quod uulgo dicitur berch, in eodem sunt due mete, et sic terminatur. Vt igitur huius nostre collacionis series robur perpetue firmitatis obtineat, presentes dedimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij aule nostre Vice-Cancellarij Electi Ecclesie Albensis dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° sexagesimo secundo.

(Eredetie bőrhártyán. melynek fehér-fekete selyemzsinóron függött pecsétje elveszett. a budai kir. kamarai levéltárban.)

19.

IV. Béla királynak engedélye, hogy Endrének fiai örökös birtokukat rokonaiknak eladhassák. 1262.

Bela Dei gracia Vngarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod sum Andreas de filijs jobagionum terram suam hereditariam uellet vendere Saxonibus, Elias, Rynaldus, Michael, Gregorius, Asop,

cognati Andree dicti, ad nostram accedentes presenciam nobis instantissime supplicarunt petendo a nobis, ut terram dicti Andree cognati ipsorum uoluntarie uendicioni exponentis eis dimitteremus comparandam secundum Regni nostri consuetudinem approbatam, et voluntarie assumpserunt se de illa terra empticia, et pariter de terra ipsorum hereditaria, quam ibidem habere dinoscuntur, soluturos unciam auri nobis annuatim. Nos itaque peticionem eorundem Elie, Rynaldi et aliorum prefatorum attendentes fore iustam in hac parte, dictam terram Andree nominati iuxta consuetudinem Regni nostri sub debito uncie auri pretaxate, quod ijdem voluntarie tam de illa terra empticia, quam de terra ipsorum hereditaria nobis annuatim se soluturos assumpserunt, dictis Elie, Rynaldo ac alijs supradictis dimisimus comparandam, et comparatam eisdem eorumque heredibus sub debito memorato pacifice possidendam. Et ne super empcione dicte terre per aliquem ualeant molestari, presentibus eisdem duximus confirmandam. Q̃uam quidem terram terris eorum hereditarijs per Stephanum Comitem Castellanum de Scepus contiguari seu adiungi facientes, de terris Saxonum de Scepus et aliorum circumiacencium per metas distingui fecimus, que mete, prout in eiusdem Comitis Stephani litteris uidimus contineri, hoc ordine distinguntur: Prima meta incipit a prato Castri de Scepus separans terram eorundem a terra Saxonum, et tendit per lapidem acutum uersus orientem ad montem, vbi separatur via vna ad villam Comitis Johannis, et alia ad villam Sygra, et ibi est meta secunda; deinde uadit per medium durnuk uersus austrum vsque scissum lapidem, ibique est meta idem lapis; et abinde uadit ad pontem Tink, et ibi tenet metam cum villa Latina; abinde tendit directe ad supercilium montis uersus meridiem, ibique est meta; deinde uadit ad arborem tilye, sub qua est meta terrea; inde procedens uersus meridiem directe per uallem uadit ad vnam viam, iuxta quam sunt tres mete terree; deinde incipiendo tendit ad arbores ad montem, et declinat iterum ad predictas uias diuisas, ibique est meta terrea; abinde itaque incipiendo descendit de monte directe ad aquam, et de aqua uadit ad fossatum, in quo quondam currebat dicta aqua; abinde iterum ad pratum superius memoratum; et sic terminantur mete terree Elie, Rynaldi, et aliorum prefatorum.

Datum per manus Magistri Farkasij Electi Albensis, aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° sexagesimo secundo, Regni autem nostri anno vicesimo septimo.

(A szepesi káptalannak 1318. „tercia feria proxima post festum Beati Nycolay Confessoris", kelt átiratából, melyet „Martinus et Marcellus, Nycolaus et Stephanus nobiles de villa Aranaz pro se et alijs nobilibus de eadem" kértek ; a budai kir. kamarai levéltárban.)

20.

IV. Béla király Lythwa Mártonnak Koxo nevű birtokában határjárást rendel. 1262.

Bela Dei gracia Rex Hungarie, Dalmácie, Croacie etc. fidelibus suis Capitulo Ecclesie Agriensis salutem et graciam. Dicit nobis Martinus Lythwa filius Magij de Koxo, quod ipse metas eiusdem possessionis Koxo metarum signis a uicinis et commetaneis suis uellet separare. Quare fidelitati uestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus unum ex uobis mittatis, quo presente Stephanus filius Chepan de inferiori Koxo alijs absentibus homo noster accedat ad faciem possessionis Koxo predicti Martini, ut dicitur, in Comitatu Aba Wywariensis existenti (így) vicinis et commetaneis suis vniuersis legitime conuocatis, cum quibus et coram quibus vniuersas certas metas eiusdem possessionis Koxo pergirando, et ubi necesse fuerit nouas metas erigendo et signis metarum consignando, si non fuerit contradictum, contradictores uero, si qui extiterint, extunc illos ibidem contra eundem Martinum nostram citend (így) in presenciam ad terminum competentem ; et posthec qualicunque modo diffinicio ueritatis nobis extiterit, nobis in litteris vestris fideliter rescribatis. Datum in Torna feria quinta proxima post festum Sancti Stephani Regis anno Domini M° CC° LX° secundo.

(Az egri káptalanak ugyan 1262-ki bizonyságleveléből, mint alább 26. sz. alatt, a Bárczay családnak levéltárában ; gyanús.)

21.

IV. Béla király a János Gug fia és az esztergami káptalan közti, Isep helységet tárgyazó törvénykezési egyezkedést foganatosítja. 1262.

(B)Ela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Crouacie, Rame, Serule, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus presentes litteras inspecturis salutem in uero salutari. Excellencia solet Regia litibus legitime terminatis finem imponere suarum testimonio litterarum, ne processu temporum ueritati preualeat falsitas, et lites de litibus oriantur. Proinde ad uniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod cum Johannes, filius Guug, fideles nostros Capitulum Strigoniense ad nostram presenciam euocasset, terram nomine Isep repetebat ab eisdem, dicens, quod eadem racione commetaneitatis sue competeret empcioni, et idem Capitulum in ipsius preiudicium comparasset; prefatum uero Capitulum illam terram se emisse iuste et legitime de Ceel, filio Ceel, uiginti sex marcis, dicto Johanne et alijs commetaneis consencientibus coram Quinqueecclesiensi Capitulo asserebant; super quo eciam litteras eiusdem Capituli dixerunt se habere. Quamquam igitur super premissis inter partes fuisset diucius disceptatum; tamen postmodum per formam composicionis ex permissione nostra taliter concordarunt. Quod prefatus Johannes, se recognoscens, dictam terram dimisit coram nobis, per prefatum Capitulum Strigoniense perpetuo possidendam, quamlibet metam eiusdem terre, quam fecerat destrui, soluto iudicio quinque pensarum, faciens eleuari, et postmodum in termino ad dictas metas eleuandas assignato, Petrus et Guugh filij dicti Johannis pro patre suo in dicta terra comparentes ipsas metas fecerunt eleuari, prout fideles nostri Quinqueecclesiense Capitulum, sub quorum testimonio eedem eleuari debebant, per suas nobis litteras intimarunt. Verum quod in litteris contractus mete eiusdem terre non fuerant inserte, ad peticionem Strigoniensis Capituli scripsimus Quinqueecclesiensi Capitulo et — — — Abbati de Guech, ut, pre-

sentibus commetaneis metas eiusdem reambulari facerent, et dictum Capitulum suis insereret litteris ipsas metas, si nullus existeret contradictor. Cuius quidem Capituli littere nobis presentate sunt postmodum in hec uerba:

Nos Jurko Prepositus Quinqueecclesiensis eiusdemque loci Capitulum stb. (következik a pécsi káptalannak 1261-ki okmánya, mint fentebb 11. sz. a.)

Ut igitur predictam terram Isep dictum Capitulum Strigoniense possit perpetuo et pacifice possidere, predictas metas presentibus inseri facientes, priuilegium nostrum concessimus sigilli nostri duplicis munimine roboratum, anno ab Incarnacione Domini millesimo ducentesimo sexagesimo secundo V. idus Januarij, Regni autem nostri anno vicesimo septimo.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion II. köt. 783. l.)

22.

IV. Béla király Berivoy még nem-törvényes korú fiainak perhalasztást enged. 1262.

B. Dei gracia Rex Hungarie fidelibus suis omnibus judicibus in suo Regno constitutis, quibus presentes ostendentur, salutem et graciam. Cum Stephanus, Iwan et Johannes filij Beriwoy dicantur esse aduc in etate tenera constituti, hanc eis de consuetudine Regni nostri approbata graciam duximus faciendam, quod super factis possessionum, seruorum et ancillarum tempore patris sui exortis, non iudicentur usque dum in etate legitima fuerint constituti. Vnde volumus, et fidelitati uestre precipimus firmiter et districte, quatenus predictos filios Beriuoy ultra graciam eis factam iudicare non debeat, nec presumat. Datum apud domum Hudina in octauis Purificacionis Beate Virginis anno Domini M° CC° LX° II°.

(Eredetie bőrhártyán, melynek hátára nyomott pecsétje elveszett, a fömélt. hg. Batthyány családnak levéltárában.)

23.

István ifjabb királynak privilegiuma a Nagy-Szöllösi vendégek számára. 1262.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transiluanus et Dominus Comanrorum omnibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino Saluatore. Ad Regiam pertinet Maiestatem precibus condescendere subiectorum, quod eorum numerus augeatur et Regalis potencia lacius extendatur; cum Regis sit proprium in multitudine populi gloriari. Hinc est, quod ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire: quod hospitibus nostris de villa Zeleus de nostra gracia pleniori has libertates duximus conferendas: quod quicunque homines libere condicionis ad villam Zeleus causa commorandi uenire uoluerint, secure ueniant et libere commorentur; et sicut libere ueniunt, sic et libere recedere possint saluis rebus ipsorum et personis, venditis edificijs pro. prijs sumptibus conparatis, soluto iusto terragio, habita licencia de villico clara luce. Item quod iudicio nullius Comitis astare teneantur, nisi Judicis aut uillici ex communitate electi. Item villicum inter se eligant quem uoluerint, et sacerdotem sponte recipiant. Item decimam sacerdoti debitam in agro relinquant. Item sacerdos eorum de omnibus mansionibus racione decimarum soluat nobis, uel cui nos preceperimus, vnam marcam in termino assignato. Item omicida pro omicidio judici eorum soluet duas marcas; item pro mortali uulnere vnam marcam; et de simplici percussione, siue sit cum sanguine, siue non, dimidiam marcam. Item super causis inter se exortis liberam habeant pacem reformandi facultatem. Concessimus eciam, quod in siluis adiacentibus venari capriolos, lupos, wlpes et in aquis piscari libere possint et secure. Item de singulis curijs habentibus agros annuatim soluent tria pondera, et de singulis curijs agros non habentibus vnum pondus et dimidium. Item uolumus, quod ubicunque fuerint cum suis mercimonijs, nullus eosdem presumpmat inpedire; sed si ali-

quis aliquid accionis habuerit contra eosdem, coram villico eorum ordine judiciario prosequatur. Item uolumus, quod forum habeant liberum et absque tributo secunda feria celebrandum. Item portum super Ticiam habeant iuxta eandem villam et uia currat libera per medium ville supradicte. Volumus eciam, quod terragium villicus eorum et sacerdos circa festum Sancti Martini colligant, et ijdem nobis deferant. Item ad nostrum exercitum, in quo esse debemus, personaliter vnum militem cum armis militaribus mittere tenebuntur. Volumus eciam, quod nullus Baronum nostrorum super eos descensum facere presumpmat violentum. Item, si qui uoluerint molendina et alia opera vtilia, ac vineas, liberam habeant faciendi facultatem. Preterea, ut numerus hospitum nobis seruiencium augeatur, dedimus terram Droch, et terram piscatorum nostrorum adiacentem eisdem; hoc obseruato, vt tantum de predicta terra piscatoribus nostris relinquatur, vnde se possint commode sustentare. In cuius rei testimonium et perpetuam firmitatem presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine communitas. Datum anno Domini M° CC° LX° secundo, per manus venerabilis patris Smaragdi Dei gracia Archiepiscopi Colocensis aule nostre Cancellarij.

(Robert Károly királynak 1329-ki XIV. kalendas Junii kelt átiratából a mélt. báró Perényi család levéltárában. Nagy-Szőllős mintájára a máramarosi városok is nyerték privilegiumaikat, de ezek elvesztek.)

24.

István ifjabb királynak Forrót, Devecsert, Fancsalt, Eözdöt és Guthót tárgyazó adománya, Aladár, a királyné tárnokmestere, számára. 1262.

(S)tephanus Dei gracia junior Rex Hungarorum, Dux Transiluanus, Dominus Cumanorum omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in omnium saluatore. Licet Regia pietas manum munificam porrigere debeat uniuersis; illos tamen, quorum experta probitas laudata est in prosperis et aduersis principaliori debet prosequi munere et fauore, ut alij eorum exemplis inuitati ad fidelitatis et seruiciorum studia forcius accendantur. Hinc est, quod uniuersorum noticie harum serie declaramus, quod consideratis seruiciorum meritis Aladarij Magistri Tauarnicorum domine Regine karissime consortis nostre, que idem ab ineuntis etatis sue temporibus uestigia progenitorum suorum, fidelitati scilicet dando operam efficacem, laudabiliter consecutus, domino Regi karissimo patri nostro, nobis et Regno Vngarie, exponendo se pre ceteris casibus fortuitis in eundo in Greciam et inibi in pluribus euentibus et fortunis moram per triennium protrahendo sollempni negocio Regni promoto et probabiliter terminato; nec non eciam in pluribus expedicionibus casibusque Regni nostri, licet ea recitari nequeant per singula suo modo, nec rebus uolens parcere nec persone, exhibuit fideliter et deuote; in recompensacionem seruiciorum ipsius, quamuis grata uicissitudine occurrere debuissemus maxime, quam et precipue, quia egregij et superexcellentis gaudij ac primiciales solempnitatis matrimonij nostri, de natiuitate scilicet karissimi primogeniti nostri, Ducis uidelicet Ladizlai, nuncius extitit et relator, nobis hoc disponentibus et ordinantibus, ac eciam domina Regina consorte nostra karissima destinante, per quod nobis dulcor filialis atratiuus ingessit primicialem materiam gaudiorum; uolentes eidem graciori et liberaliori uicissitudine occurrere, quamquam pro modico reputemus,

OVER WAR LLECTION

quod ad presens agimus, respectu eorum que facere
mus; terras quinque villarum, ville scilicet Forrou, qui
dralis locus Comitatus Castri Awa Wyuar erat, uille Deue
ville Fonchal, ville Euzd et ville Gutha, sitas in Comitatu
Castri, quas collacioni nostre magis aptas inuenimus et cc
uimus, eo quod terre Castri prehabiti extiterunt ab ant
non obstantibus donacionibus et litteris, cum quibus pe
minum Regem karissimum patrem nostrum uel per nos a
uel aliquibus forsitan sunt collate, sepedicto Magistro Al
rio, et suis heredibus heredumque successoribus, contuli
donauimus et dedimus perpetualiter et inrenocabiliter p
dendas, contradiccione aliqua non obstante, sub hiisdem 1
et terminis, sicut per priores possessores limitate et posi
pariter extiterunt. Hoc expresse acto, quod si dictum M
strum Aladarium heredum contingat orbari solacio, d
terras dandi, donandi, legandi cuicunque uoluerit libera
absolutam habeat facultatem. Vt igitur hec nostra col
robur obtineat perpetue firmitatis, et ne per quempiam p
uel debeat retractari, presentes concessimus sigilli nostri
nimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti
positi Scybiniensis aule nostre Vice Cancellarij anno Do
M° CC° LX° secundo.

(IV. László királynak 1273-ki megerősítő privilegiumából, a budai k
kamarai levéltárban)

25.

Lőrincz országbírónak bizonyos határrendezést megerősítő ítélete. 1262.

Magister Laurencius Judex aule Regie Comes Zaladiensis omnibus, quibus presentes ostenduntur, salutem in omnium saluatore. Solet causarum definicio litterarum testimonio roborari, ne per longinquum abusu temporis procedente falsitas preiudicet equitati, et iniquitas dominetur pietati. Hinc est, quod ad uniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod cum inter Ipolitum Comitem, Endre et Leustachium de Radoch ab una parte; Petrum filium Feliciani et fratres suos ex altera, questio fuisset exorta, et inter eosdem extitisset diucius disceptatum; demum obtenta licencia de Simone Comite Viceiudice nostro submiserunt se arbitrio sex nobilium, uidelicet Laurencij Comitis filij Hendrici, Benche filij Benche, et Alexandri filij — — vocatorum de parte Petri et fratrum suorum; item Johannis filij Isip, Gregorij filij Gyl, et Gregorij filij Iharos de parte aduersa adducendorum, sub pena iudicij decem marcarum, si qua parcium de predictorum arbitrorum sentencia resiliret. Qui postmodum ad nos redeuntes in pacis vnionem si dixerunt deueuenisse, exhibentes litteras eorundem arbitrorum hec uerba continentes:

Viro nobili et honesto (Comiti Simoni) Viceiudici Curie domini Regis Laurencius Comes de Kermend, Johannes filius Isip, Gregorius filius Iharos, et Benche filius Benche, inclinati indissolubili modo amicicie, tenore litterarum vestrarum memorialium taliter vidimus contineri; quod causa, que inter Ipolitum Comitem, Endre et Leustachium ab vna parte; Petrum filium Feliciani et fratres suos ex altera vertebatur de metis ipsorum, Laurencius Comes filius Heydrugh, Benche filius Benche — — — — — a parte Petri; Johannes filius Isip, Gregorius filius Gil et Gregorius filius Iharos a parte nobilium predictorum in facie terre Ewles vocate arbitrari tenentur inter partes intro notatas; quod si omnes arbitri interesse non

possent, arbitrio trium vel quatuor ipsorum causa parcium finaliter decideretur; taliter videlicet, quod si que parcium a nostro resiliret arbitrio, ante responsionem parti parenti iudicium decem marcarum soluere teneretur. Nos vero prenominati Laurencius, Gregorius, Johannes et Benche eo die in facie terre assistentes inter partes taliter sumus arbitrati: Quod Petro filio Feliciani et fratribus suis suam terram diuisimus tali distinccione; ex vna parte mete autem taliter egrediuntur, quod ex parte septemtrionali iuxta fundum sue sessionis prima meta incipit iuxta fluuium super quandam arborem, que uulgariter *jartanos* dicitur; inde tendit in partem orientalem, in capite vnius vallis tendit in arbore *byk*, sub qua est signum crucis, subtus quo est meta; inde tendit in partem meridionalem ad arborem *byk*, sub qua est meta cumulata; in eadem autem parte meridionali vadit ad arborem ilicis, sub qua est meta; inde tendit subtus ad metam; inde tendit ad quandam arborem *ihor*, et descendit in aquam; in eadem aqua tendit ad arborem cerasi, sub qua est meta; inde tendit in partem meridionalem in siluis arborum *byk*, super quibus signa crucis sunt facta; inde in quodam loco retorto tendit ad arborem *byk*, sub qua est meta; inde tendit in partem occidentalem in via et ibi est in dumo *monyero* meta est designata; inde tendit in partem meridionalem per arbores *has* et *bikfa*; inde tendit ad arborem *has* inter partes diuisam, sub qua est meta; inde tendit iuxta viam ad campos ad quandam arborem *fenyw*, sub qua est meta; inde tendit ad arborem *cher*, vbi sunt due mete terree iuxta vallem; inde tendit ad partem meridionalem ad metam terream; inde iterum ad aliam metam terream; inde descendit ad finem vnius terre, ad alios extraneos commetaneos; inde tendit in eisdem commetaneis in partem occidentalem uidelicet ad caput vallis est meta sub arbore *cher*; inde tendit in eadem valle in partem septemtrionalem ad caput vallis, ubi est meta; per eandem vallem tendit ad caput cuiusdam fontis, qui fons suo meatu tenet sibi metam vsque in priorem metam, que est iuxta fundum sue sessionis. His autem ordinatis partes nostro arbitrio consencientes vestro misimus conspectui sub forma pacis componendas. Et ut nostrum arbitrium inter partes ordinatum in futu-

rum non reuocetur, parcium littere nobis sunt concesse. Judicem uero placabunt in communi.

Vt igitur supra dicta diuisio inter partes inuiolabili firmitate obseruetur, ad peticionem parcium coram nobis personaliter comparencium, litteras predictorum arbitrorum confirmantes presentes litteras concessimus sigilli nostri munimine roboratas. Anno Domini M° CC° LX° secundo.

(Eredetie bőrhártyán a fömélt. hg. Batthyány család levéltárában; megrongált állapotban és nehezen olvasható.)

26.

Az egri káptalannak Koxo helység határjárását tárgyazó bizonyságlevele. 1262.

Omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presens scriptum inspecturis Nos Capitulum Ecclesie Agriensis salutem in salutis largitore. Quum sub ueritatis titulo quandoque falsitatis cauillacio subrepat; rei geste seriem hominum didicit prouidencia testimonio confirmare. Proinde ad uniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire; quod cum nos uisis reuerenter, nec non metuenter receptis litteris Serenissimi Principis domini nostri Bele Dei gracia Incliti Regis Hungarie super facto reambulacionis et ereccionis metarum possessionum Koxo Martini dicti Lythwa filij Magij tenore infra scriptis in hec uerba:

Bela Dei gracia Hungarie stb. Rex stb. (következik IV. Béla királynak fentebbi 1262-ki parancsa mint 21. sz. a.)

Nos itaque preceptis et mandatis eiusdem domini nostri Regis obedire obtemperantes, ut tenemur, vnum ex nobis uirum idoneum, videlicet Magistrum Petrum de Hung, socium et concanonicum nostrum ad premissa exsequenda transmisissemus, cum quo Stanizlaus (igy) filius Chepan de Koxo homo Regius ad ueritatem exsequendam; qui demum ad nos reuersi

nobis concorditer retulerunt isto modo, quod ipsi feria quinta proxima ante festum Beati Mychaelis Archangeli ad faciem predicte possessionis accessissent, uicinis et commetaneis suis vniuersis inibi conuocassent, cum quibus et coram quibus vniuersas metas eiusdem possessionis perambulassent, et perambulando, ubi necesse extitisset, per ueteres et antiquas metas nouas erexissent, contradictore nullo aparente. Prima enim meta incipit a parte occidentali penes quandam uiam, qua de possessione Belsa ducit ad possessionem inferiorem Zebes uocatum (igy), que alio nomine Fizy nuncupatur in terra Rugyna, iuxta quam uiam a parte occidentali est una meta terrea, que separat a possessione Koxo Benedicti filij Corneli, et a terra Padar, et a possessione Koxo Martini dicti Lythwa filij Magij; et in eadem uia uadit supra penes eandem terram Padar ad plagam septemtrionalem modice currendo, penes eandem uiam a parte orientali est una meta terrea, et in eadem uia ad eandem plagam currendo ex utraque parte eiusdem uie sunt due mete terree, quarum una separat a possessione Koxo Martini, alia uero a terra Padar, et in eadem terra Rugina gyratur in terris arabilibus, et uadit directe ad plagam orientalem, et iungit unum monticulum, in quo est una meta terrea, qua separat a possessione Koxo Martini et a terra Padar; et deinde adhuc ad eandem plagam currendo peruenit ad quendam locum pratosum nomine Balata, et in eodem prato modice currendo directe ad eandem plagam orientalem est una meta terrea, et ibi reflectitur ad plagam septemtrionalem, secus eandem terram Padar currit directe ad eandem plagam, peruenit ad terram Totrachlo, que inferior Zebes et alio nomine Fyzy nominatur, et ibi est una meta terrea, qua separat a possessione Koxo Martini, et a terra Padar, et a possessione eiusdem Totrachlo; et deinde adhuc ad eandem plagam bene currendo penes quasdam arbores ilicis et *jegenye*, et transeundo easdem arbores ibi sunt tres mete terree, quarum una separat a possessione Totrachlow, secunda distingit a possessione superiori Zebes, tercia uero separat a possessione Koxo Martini; et deinde giratur ad plagam orientalem, et transit quendam (igy) uiam, que penes eandem Koxo ueniendo ducit ad Barcha, et secus eandem uiam a parte orientali est una meta terrea; et deinde iterum reflectitur ad plagam

septemtrionalem, et iungit quoddam fossatum, et penes eundem fossatum a parte occidentali est una meta terrea; et deinde ad eandem plagam currendo inter spineas (igy) cadit in unam uiam, et in eadem uia iungit fluuium Myzla, et in quo loco eadem uia ad dictum fluuium caderet, ibi penes eandem aquam seu eundem fluuium a parte occidentali est una meta terea, in quo loco a parte orientali cessisset possessioni Koxo Martini, et a parte occidentali possessioni superiori Zebes; et deinde in eodem fluuio bene ad eandem plagam directe currendo peruenit ad terras possessionis Barcha; et infra easdem terras ad eandem plagam currendo in eodem fluuio peruenit ad quoddam pratum Rakacyas, et ibi exyt de eodem fluuio ad plagam orientalem, et secus eundem fluuium a parte orientali est una meta terrea, qua separat a possessione Koxo Martini, et a possessione Barcha, et a possessione Lebenye, et ibi reflectitur ad plagam orientalem, et currendo directe ad eandem plagam peruenit ad unam magnam uiam, qua de possessione Sedan ducit ad Cassouiam, et penes eandem uiam a parte occidentali est una meta terrea, qua separat a possessione Koxo Martini, et a possessione Lebenye; et deinde currendo ad eandem plagam peruenit ad fluuium Harnad, et iuxta eundem fluuium a parte occidentali est una meta terrea, et ibi cadit ad fluuium Harnad, in quo loco et plaga meridionali cessisset possessioni Koxo Martini, et a plaga septemtrionali possessioni Lebenye; et in eodem fluuio bene currendo ad terras Sceplak, videlicet possessioni Monasterij Beate Uirginis; et ibi a plaga meridionali cessisset possessioni Koxo Martini, et a plaga septemtrionali possessioni Ecclesie antedicte; et in eodem fluuio currendo peruenit ad locum molendini Magistri Magij, et ibi exit de fluuio, et penes eundem fluuium a parte meridionali est una meta terrea, in qua meta pro signo est fracta pars lapidis molaris, qua separat a possessione Koxo Martini filij Magij, et a possessione Koxo Benedicti filij Corneli, et ibi giratur ad plagam meridionalem, inter terras arabiles et inter quoddam pratum est una meta terrea, qua separat a possessione Koxo Martini et a possessione Koxo Benedicti; et deinde ad eandem plagam currendo transit eundem pratum, peruenit ad terras arabiles, et ibi est una meta terrea, et ibi eciam separat possessionem

Coxo Martini a possessione Boxo Benedicti; et deinde reflectitur ad plagam occidentalem, et directe currendo peruenit ad quendam (igy) uiam, et penes eandem uiam a parte orientali sub uno dumo *rakacya bokor* wlgo nominato est una meta terrea, qua a parte septemtrionali separat possessioni Koxo Martini, a parte uero meridionali possessioni Koxo Benedicti, et ibi giratur ad plagam meridionalem, et in eadem uia uadit directe ad eandem plagam, qua uia de Sedan ducit ad Cassouiam; et adhuc in eadem uia ad eandem plagam currendo iungit quendam fluuium Zyrna uocatum, et inter eandem uiam et meatum aque a parte eiusdem meatus aque occidentali est una meta terrea, ubi a parte occidentali cessisset eidem possessioni Coxo Martini, et a parte orientali possessioni Coxo Benedicti; et in eadem uia adhuc ad eandem plagam bene currendo peruenit ad terras possessioni (igy) Baxa, et ibi secus eandem uiam a parte meridionali sunt mete terree, quarum una separat a possessione Baxa, secunda a Koxo Benedicti, tercia distingit a possessione Koxo Martini; et deinde giratur directe ad plagam occidentalem, et peruenit ad quandam uiam, que ducit a penes Baba Zuge ad Cassouiam; et transit eandem uiam, et peruenit ad quoddam paruum nemus, et ibi est una meta terrea, vbi a plaga septemtrionali separat possessioni Koxo Martini, et a plaga meridionali possessioni Koxo Benedicti; et deinde adhuc ad eandem plagam currendo iungit quemdam fluuium Myzla nomine, et penes eundem fluuium Myzla a parte meridionali est una meta terrea sub quadam arbore *egur* uocata, vbi a parte septemtrionali separat possessioni Coxo Martini, et a parte meridionali possessioni Coxo Benedicti; et transit eundem fluuium, et currendo ad eandem plagam, et peruenit ad quendam locum sessionalem, et ibi penes quasdam arbores fructuosas a parte septemtrionali est una meta terrea, que a parte meridionali separat possessioni Coxo Benedicti, et a parte septemtrionali possessioni Coxo Martini; et deinde ad eandem plagam currit inter terras arabiles, et peruenit ad quendam locum pratosum nomine Balata, et ibi est una meta terrea, vbi a parte meridionali cessisset possessioni Coxo Benedicti, et a plaga septemtrionali possessioni Coxo Martini; et deinde adhuc ad eandem plagam currendo peruenit ad terram Gugyna (igy),

et in eadem Rugyna inter terras arabiles est una meta terrea, que a parte meridionali separat possessioni Coxo Benedicti, et a parte septemtrionali possessioni Coxo Martini; et deinde inter terras arabiles currit ad eandem plagam, et peruenit ubi inceperat, et ibi terminatur. In cuius rei memoriam perpetuamque firmitatem presentes concessimus litteras nostras priuilegiales pendentis sigilli nostri munimine roboratas. Presentibus tamen Magistro Petro Preposito, Nicolao Lectore, Paulo Cantore, Nicolao Custode, Petro de Zemlyn, Dominico de Nouo Castro, Waltero de Borsua, Laurencio de Kemey Archidiaconis, et alijs quam plurimis vna nobiscum Deo famulantibus. Datum Agrie feria secunda proxima post festum Beati Mychaelis Archangeli, anno Incarnacionis Domini M° CC° LX° secundo. Regnante Bela Dei gracia Illustri Rege Hungarie; Lodomerio (igy) Strigoniensi, Ladislao (igy) Colocensi Archiepiscopis, et domino nostro venerabili patre Cleto (igy) Dei gracia Episcopo Agriensi existentibus.

(Eredetie börhártyán a káptalannak függő pecsétje alatt, a Bárczay család levéltárában. Megjegyzendő, hogy 1262. Fülöp volt esztergami, és Smaragd kalocsai érsek, Lampert pedig egri püspök. Az okmány tehát több mint gyanús.)

27.

A székesfehérvári káptalannak bizonyságlevele, hogy Egyed Egyednek fia kanisai eredejének haszonvételeit Princh comes Renold fiának eladta. 1262.

Capitulum Albensis Ecclesie omnibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino sempiternam. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod constitutis personaliter coram nobis Egidio filio Egidij ab una parte, Comite Princh filio Comitis Renoldi ex altera, idem Egidius vsus et vtilitates silue sue de Kenese in lignis igni competen-

tibus, et pro edificijs faciendis, et alijs, preter ligna glandei generancia, et ad vsum animalium tam tempore glandium quam ex defectu, dicto Comiti Prynch et eius populis apud ecclesiam Sancte Margarete et Lusuk existentibus, siue ijdem populi seu ville inposterum augeantur, confessus est perpetuo uendidisse pro decem marcis argenti absque aliquo tributo possidendas, consencientibus et permittentibus coram nobis karissimis fratribus suis, Tyburcio videlicet et Petro; et ipsas decem marcas ad plenum recepisse ab eodem; hoc interposito, quod populi dicti Comitis Prynch, preter vsum ipsorum proprium, ligna ipsius silue vendere non poterunt alienis, sed ad vsum eorum quilibet ipsorum absque aliqua contradiccione seu inhibicione ex eadem silua pro suo opere quolibet deferre sufficienter poterit faciendo. Hoc dicto, quod si ipsam siluam ab ipso Egidio in futurum alienari contingat, extunc ipse uel ipsius heredes illas decem marcas ipsi Comiti Princh uel eius heredibus refundere tenebuntur. Proposuerunt eciam obligando se ijdem Egidius, Tyburcius et Petrus, quod si per ipsos uel per ipsorum familiam ipse Comes Prynch, uel ipsius familia in ipsa silua molestarentur, extunc inter ipsos inquisitor ueritatis et mediator fieret Preceptor Noue Curie quinis pro tempore constitutus; ita, quod si ipse Prynch Comes cum ipso Preceptore, uel cum litteris eius molestiam sibi illatam per eosdem probare poterit, ijdem filij Egidij absque aliqua forma iudicij remanebunt contra ipsum. In cuius rei testimonium litteras nostras concessimus sigillo nostro communitas, anno Domini M° CC° sexagesimo secundo, decimo kalendas Yunij. Magistro Paulo Ecclesie nostre Electo aule Regie Vice-Cancellario; Gregorio Cantore, Feliciano Custode, Michaele Decano existentibus.

(IV. Béla királynak 1263-ki megerősítő privilegiumából, a budai kir. kamarai levéltárban.)

28.

A győri káptalannak bizonyságlevele, hogy Luchmani Frank comes rokonával István, István fiával, Luchman birtokában osztozkodott. 1262.

Capitulum Ecclesie Geuriensis omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in Domino. Nouerit vniuersitas vestra, quod Comes Frank de Luchman ex vna parte, Stephanus filius Magistri Stephani fratris eiusdem Comitis Frank ex altera coram nobis constituti, super possessionibus suis hereditarijs ex uoluntate domini Regis talem inter se diuisionem dixerunt ordinasse quod medietas ville Luchman cum omnibus vtilitatibus suis cessisset Comiti Frankoni, et alia medietas Stephano memorato. Ita tamen, quod de duobus pomerijs, et duabus areys pro loco castri per Comitem Franconem fossatis circumquaque, que in partem eiusdem Comitis Franconis cesserunt, Stephanus nichil juris haberet; villa vero Praytunprun in capite Ferthew adiacens, excepta quadam particula silue *ereztevyn* vocata, quam communiter possidere debent cum omnibus vtilitatibus et attinencijs suis, cessit Stephano; in cuius concambium ville Gherolth totaliter, et insuper in Luchman de propria porcione Stephani decem fundi *leuhyn* wlgariter nuncupati cum feneto et alijs vtilitatibus suis consuetis, tam loca curiarum, que *houstat* dicuntur, viginti tres vinee inculte, et quadraginta iugera terre, quia vtilitas et redditus ville Praytunprun prouentus ville Gherolth in magno excellebat, cesserunt Comiti Franconi. Item villa Vmbus, cum omnibus vtilitatibus et attinencijs suis, cessit Stephano, et in concambium eiusdem villa Francaun cum siluis et alijs attinencijs, in qua Comes Franco resideret, cum domibus et edificijs suis cessit eidem Comiti Franconi. Item quoddam fenetum commetaneum terre Abbatis Dominici Bani iuxta terram Francaun, et totam terram Hata, deberent communiter possidere; quandam autem possessionem Saar vocatam et requirere et requisitam possidere equa-

liter tenebuntur. Vt autem huius diuisionis series salua et inconcussa in perpetuum perseueret, ad peticionem parcium presentes dedimus litteras sigilli nostri munimine roboratas, anno Domini M° ducentesimo sexagesimo secundo. Chepano Preposito, Jurkone Cantore, Hectore Custode existentibus.

(A vasvári káptalannak 1392. „in festo Beate Agnetis virginis et martiris" „Benedictus filius Johannis, Anthonius filius Mychaelis filij dicti Johannis, Johannes filius Clementis germanus condam domini Archiepiscopi, nobiles de Franklou" számára kelt átiratából, a budai kir. kamarai levéltárban.)

29.

A pécsi káptalannak Bagatha helység határjárását tárgyazó bizonyságlevele. 1262.

Myko Prepositus (Ecclesie Quinqueecclesiensis eiusque) loci Capitulum omnibus presens scriptum intuentibus salutem in Domino sempiternam. Ad vniuersorum noticiam volumus peruenire, quod Pertholth — — — — vnacum Farkasione Maiore Exercitus, Hozugh, Salus et Petro jobagionibus eiusdem Castri constitutus in nostra presencia proposuit: quod cum — — — — — — — — — — — — viris racione terree Stephani et Bethke filiorum Bede de villa Bagatha, Cepanum filium Lengel; et Lengel, Stephanum et Demetrium filios — — — — — — — Wadasa, et Paulum filium Petha coram nobis presentes, ac alios cognatos eorundem ad nobilis viri domini H. Palatini citari — — — — — — — termino pendente ex permissione dicti domini H. Palatini ibi, sicut dixerunt, inter easdem partes mediantibus probis viris taliter extitit — — — — — — — — — — via, que venit de villa Bulchew, et transit per villam Bagatha, tendit ad aquam Kewrus et inter duas metas peruenit — — — — — — — metee, que ibi sunt a parte orientali, cedunt in partem Felciani, Pauli et Cepani predictorum ac cognatorum ipsorum,

et in fine ville Bagatha — — — — — — — — sunt tres metee terree; et transeundo iuxta quandam arborem nucis tendit ad angulum terree predicte, vbi sunt due metee terree — — — — — — — Felciani et Pauli ac cognatorum eorundem, altera vero filiorum Bede, et iuxta magnam viam est vna meta terrea, que est Felciani et cognatorum eorundem — — — — — — — — — uero dicte aque Kewrus est alia meta terrea, que est filiorum Bede; et per eandem magnam viam tendit versus villam Welen, vbi sunt — — — — quarum vna est Felciani et Pauli ac cognatorum eorundem, alia vero ex parte aque Kewrus est filiorum Bede; exinde regreditur ad Kewrus — — — — — — — —, vbi sunt due metee terree, quarum vna est Felciani et Pauli ac cognatorum eorundem a parte inferiori, a parte vero superiori filiorum Bede — — — — — periori cadit in aquam Kewrus, vbi sunt due metee terree, quarum vna a parte orientali est filiorum Bede, a parte vero occidentali est dictorum Felciani — — — — — — eorundem et ibi terminantur. Et circuitus dictarum metarum cum sessione, terris arabilibus et prato concludit triginta iugera terrarum vno minus — — — — — — — — et preter conclusiones dictarum terrarum cetere terree circa aquam Kewrus remanserunt predictis Felciano, Paulo et Chepano, ac cognatis — — — — — — — — — — et cetere terree a parte meridionali vltra aquam Kewrus existentes, filijs Bede, Feliciano, Paulo et Chepano sicut primitus possederant — — — — — — — — — — — — pacifice et quiete remanserunt perpetuo possidende. In cuius rei memoriam perpetuam et stabilitatem litteras presentes nostri apposicione sigilli roboratas — — — — — — — — — — — — — — — — Paulo et Chepano ac cognatis eorundem contulimus in supradicte ordinacionis seu composicionis testimonium et munimen. Anno gracie M° CC° LX° II° — — — — — — — — — — — — — — — — Andrea Custode, Paulo Cantore, Fulkone Decano, ceterisque quam pluribus ibidem existentibus; per manus Magistri Conchel Lectoris Quinqueecclesiensis.

(A pécsváradi konventnek 1413-ki átiratából, mely „octauo die festi Beat Georgij martiris“ „nobilis vir Bakos de Bagatha“ számára kelt, a budai kir. kamarai levéltárban.)

30.

Zeno Rainer velenczei dogenek rendelete Trau város közönségéhez, hogy Marsilius, Curzola és Meleda szigetek grófját, ez szigetek kormányzásában támogassák. 1262.

Reinerius Geno Dei gracia Veneciarum, Dalmatie atq Croatie Dux, Dominus quarte partis et dimidie totius Impe Romanie, nobilibus viris Rectoribus Tragurij, et eiusdem te Communi, amicis dilectis salutem et dilectionis affectum. C de Comitatu Curzule, et Mellite olim multe questiones cor nobis et Consilio nostro Minori, et Maiori extiterint; et sta tum, et ordinatum sit per nos, et nostrum Consilium Minus, Maius, ut nobili viro Marsilio — — — — — Comiti suo, eius, qui ad presens mittitur ad dicti regiminis Comitatum, delicet nobili viro Jacobo Grimani, seu alij, qui loco eiusd Comes pro tempore fuerit, obedire tamquam Comiti suo in om bus et per omnia debeant; ipsum recipientes honorifice et be gne; banna, et precepta, et ordinamenta ipsius, et sententi per eum latas et ferendas, in omnibus, et per omnia obseru do; iura ad ipsum spectantia secundum consuetudinem te sibi omnia integre tribuendo: Prudentiam uestram requir dam duximus, et rogandam; quatenus eidem Comiti, uel Jaco Grimano, seu alio, qui pro tempore ibidem fuerit pro eiusd Comite, consilium, auxilium, et fauorem, cum opportuerit, manutenimentum ipsius regiminis prebeatis. Nos quod in feceritis gratum habentes, uestra teneamur precamina libe tius exaudire, scientes, quod Sclauis, et Latinis dicte insul mandauimus, vt dictum est, quod eidem in omnibus tanquam suo Comiti debeant obedire. Datum in nostro Ducali Palatio die penultimo exeunte mensis Nouembris Indictione V. (azaz 1262.)

(Lucius, Memorie di Trau, 107. l.)

31.

IV. Béla királynak az Oundi Gergely és Sukuroudi Isép, s Ebed fiai közti perben új határnapot rendel. 1262. körül.

Nos B. Dei gracia Rex Vngarie damus pro memoria, quod Gregorius de Ound, et Isep de Sukuroud pro se et pro cognatis eorum ac pro filiis Ebed coram nobis constitutj, contra Ponith Comitem personaliter astantem exhibuerunt nobis litteras sub pendentibus sigillis venerabilium patrum Ph. Strigoniensis Archiepiscopi et Symragdi Archiepiscopi Kolocensis ac aliorum Barronum nostrorum et Barronum Regis Stephani karissimi filij, iudicum per nos et per Regem Stephanum deputatorum super facto possessionum suarum confectas, quibus inspectis cum iudicium proferre noluissemus inter partes; idem Ponit Comes respondit, quod ipse haberet litteras predictorum venerabilium patrum et Barronum sub eisdem sigillis, per quas predictas litteras per Gregorium de Ound et Isep de Sucuroud exhibitas posset infringere seu anichilare; super quo decernimus, quod in quindena Beati Michaelis predictus Ponich litteras predictas Barronum nostrorum et Barronum Regis Stephani, quas dixit se habere, coram nobis exhibere debeat occasione qualibet non obstante; eodem eciam die predicti Gregorius et Isep litteras suas coram nobis exhibitas similiter exhibere debeant coram nobis, ut uisis ipsis litteris ex utraque parte exhibitas (igy), et tenoribus earundem perlectis, iudicium debitum proferamus inter partes. Quia contra Magistrum Sm. Prepositum Albensem Vice-Cancellarium aule nostre per Ponich Comitem fuit suspicio, presentes litteras sigillis Barronum nostrorum, uidelicet Magistri L. Judicis Curie nostre Comitis Musuniensis, Moys Magistri Thauarnicorum Incliti Ducis Bele karissimi filii nostri Comitis Symigiensis et Worosdiensis, et Ernei Bani Comitis Nitriensis fecimus sigillari. Datum iuxta Danubium prope Sanctum Johannem quinto die octauarum Natiuitatis Beati Virginis.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a pecsétek már elvesztek, a nemz. Muzeum kézirattárában.)

32.

Imre nádornak itélete Zomoynnak megöletése tárgyában. 1262. körül.

Nos H. Palatinus Comes Posoniensis damus pro memoria, quod Nedel Officialis Ecclesie de Tykon, et Zaba frater eius, citauerunt ad presenciam nostram Sank filium Elye de Tosuk, proponentes contra eum: Quod ipse Sank interfecisset fratrem eorum nomine Zomoyn, cum adiutorio istorum quinque hominum, scilicet Pauli, Dees, Nicolai, Tyrvani et Romani. E conuerso autem respondit prefatus Sank, quod ipsum hominem ipse non interfecisset in culpa sua; responderunt eciam iidem quinque homines, quod immunes essent in morte illa, et adiutorium sibi non dedissent. Verum nos iudicauimus ad produccionem testium ipsam causam; postmodum autem iudicauimus ad duellum partibus consencientibus, terminum ad hoc assignantes. Adueniente enim termino duelli Nedel officicialis Ecclesie prefate comparuit coram nobis in duello suo paratus facere duellum, et pugilem suum adduxerat; Sank vero et ijdem quinque homines prenominati non comparuerunt, nec pugilem adduxerunt. Ideo autem decreuimus, quod idem Sank, vbicunque inuentus fuerit, impediatur, et ad judicem ducatur ad sanguinis effusionem, et apud quem inuentus fuerit, ille non audeat eum retinere; prenominatis autem quinque hominibus non decreuimus fieri effusionem sanguinis, sed quidquid habent, tam in possessionibus, quam in aliis totum amittant. Datum in Challokwz in crastino Ascensionis.

(Eredetie börhártyán, a pannonhalmi főapátság levéltárában.)

33.

IV. Béla királynak Locsmán vármegyét tárgyazó adománya, Lőrincz királyi főtálnokmester számára. 1263.

(B)ela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in eo, qui Regibus dat salutem. (A)d vniuersorum noticiam tam presencium quam posterorum tenore presencium uolumus peruenire, quod cum dilectus et fidelis noster Laurencius Magister Dapiferorum nostrorum Comes Supruniensis a primeuis sue temporibus iuuentutis plurima fidelitatis opera et grata in omnibus seruicia, tam in diuersis expedicionibus nostris, in quibus nobis et Baronibus nostris uidentibus laudabiliter dimicauit sub fidelitate nobis debita et Corone Regie Maiestatis, quam in conseruacione confiniorum nostrorum uersus Suprunium tempore guerre et tranquillitatis facta, nobis impendisset approbate fidelitatis in feruore. (N)os, qui ex solita benignitate Regie liberalitatis consueuimus sudores fidelium nostrorum linteo remuneracionis abstergere, uolentes eidem Magistro Laurencio pro meritis respondere, totum Comitatum de Luchman, cum castro Lanser et omni suo districtu, ac alijs utilitatibus atque circumstancijs suis ad ipsum Comitatum de Luchman spectantibus, sibi, qui ob tanta fidelitatis opera de Regia magnificencia maiori remuneracione merito fuerat extollendus, et per eum suis heredibus et eorum successoribus, contulimus, donauimus, dedimus et tradidimus de Regia munificencia, et in excambium possessionum Conrardi de Ouwar, quas propter infidelitatem, quam nobis idem Conrardus fecerat, contuleramus Magistro Laurencio supradicto; quas postmodum dictus Conrardus recuperauit de gracia nostra per interuencionem Regis Stephani karissimi filii nostri, in possessionem perpetuam, et proprietatem illibatam. Volentes et statuentes, ut iobagiones Castri, filii iobagionum, qui kelthiobagfyu dicuntur, et castrenses ipsius, eadem libertate et seruicio,

quibus nobis seruire tenebantur, et Comiti per nos constituto, sepedicto Magistro Laurencio seruire teneantur. Et si aliqui de ipsis iobagionibus Castri, uel filijs iobagionum memorato Magistro Laurencio nollent obedire in seruicijs consuetis, relictis terris suis eidem Magistro Laurencio tanquam domino terre, alias se transferendi liberam habeant facultatem. (V)t igitur huius nostre donacionis seu collacionis series robur obtineat perpetue firmitatis, nec per aliquem in posterum in dubium ualeat reuocari, presentes concessimus litteras sigilli nostri duplicis munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij Electi Zagrabiensis aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo tercio.

(Eredetie bőrhártyán, a sárga-zöld selyemzsinóron függött pecsét elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban. V. ö. Fejér Cod. Dipl. IV. k. 3. r. 148. l.)

34.

IV. Béla királynak Locsmán vármegyének adományát tárgyazó ünnepélyes privilegiuma, a határok kijelölésével. 1263.

In nomine Sancte Trinitatis et Indiuidue Unitatis Amen. Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Comanieque Rex in perpetuum. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod cum dilectus et fidelis noster Laurencius Magister Dapiferorum nostrorum Comes Supruniensis a primeuis sue pucricie temporibus nostris seruicijs Regalibus fideliter insudans, tempore eciam Thartarorum armis inductus bellicis tanquam miles strenuus cum in Sayo fuissemus, potentissime dimicasset, postea Thartaros quoque inter prospera et aduersa, que Regno nostro, sicut Diuine disposicioni placuit, frequencius acciderunt, se dubijs fortune casibus exponere minime dubitauit, ac confinia Regni nostri, cum esset Comes de Suprunio, laudabi-

liter gubernauit, multa insuper uirtutum exercicia impenderit, que recensere per singula longum esset; nos, qui ex officio suscepti regiminis tenemur sudores et merita fidelium ex animo contueri, ac eis prospicere per futura, volentes ipsum Magistrum Laurencium Regali munificencia decorare, possessionem quandam Hurbuchan appellatam in Comitatu de Zana existentem contuleramus eidem. Ad hoc cum Conradus filius Stephani tunc Magister Pincernarum nostrorum multis de causis in nostre Serenitatis presencia esset notabiliter accusatus, vtpote, qui vastum in confinio Musuniensi per Thetunicorum exercitum fieri procurauit, et ex hoc incidens in crimen lese Maiestatis possessiones aliorum depredari faciens suis saluis, priuilegium eciam Regis Bohemie in regnum terrarum suarum impetrarat; falsam nihilominus cudi faciens monetam; ob hoc ad nostram sepius uocatus presenciam, accedere non curasset, quin imo se in fugam tanquam sibi male conscius conuertisset; nos Baronum nostrorum deliberato consilio, ne huiusmodi maleficia remaneant impunita, et per impunitatis audaciam fiant, qui nequam fuerant, nequiores, prefatum Conradum omnibus possessionibus suis, scilicet castro Owar, insulis in Posoniensi et Musuniensi Comitatibus situatis, patronatu Monasterij de Lybin, ac omnibus possessionibus in Comitatu Musuniensi et Posoniensi, ac infra Musinium existentibus decreueramus spoliandum; et ea omnia prenotata fideli nostro Magistro Laurencio antedicto de plenitudine nostre gracie duxeramus conferenda; sed quoniam nihil in humanis inuencionibus reperitur, quod paternum erga filium vincat affectum; ad instanciam charissimi primogeniti nostri Stephani prenotato Conrado et offensam indulsimus, ac possessiones suas supradictas restituimus ex integro. Verum cum ex suboracione donacionis huius, quam de ipsis possessionibus in personam Magistri Laurencij feceramus, singillatim ipsius merita videlicet preterita aliquatenus videantur in recompensacionem et concambium possessionum dicti Corardi, et possessionis Hurbuchan iam notate; vt ipsius animum ad maiora fidelitatis opera forcius accendamus, discantque alij eius exemplo ad similia prouocari; Comitatum de Luchman cum omnibus possessionibus pertinentibus, predijs ac terris illorum, qui in numerum jobagionum Castri de nouo sunt computati;

et castrum Lanser; que antea Nicolao filio Baroch concessione Regia collata fuerant, sed eo demum decedente sine liberis, ad manus Regias sunt redacta, et ideo semper non tanquam dignitas vel dominium ad proprietatem Regiam, sed quasi quedam possessio excaderitialis (igy) ad donacionem Regiam pertinere dinoscuntur; exceptis possessionibus nobilium hereditarijs, empticijs atque donatiuis, saluis nihilominus terris nobilium jobagionum Castri in terra dicti Comitatus existentibus; et excepta terra hereditaria Stephani filij Beze, ac terris eiusdem donatiuis, que sunt in dicto Comitatu, predicto Comiti Laurencio, et per eum suis heredibus heredumque successoribus, de liberalitate Regia et voluntate charissimorum filiorum nostrorum donauimus, dedimus et tradidimus iure perpetuo possidenda, quarum terrarum et possessionum mete, sicut in litteris fidelium nostrorum Abbatis de Kedhel. ac Comitis Herbordi filij Osl vidimus contineri, hoc ordine distinguntur: Incipit quedam prima meta in angulo fluuij Ichoa, habens villam Patri vocatam de oriente sibi commetaneam; deinde vadit versus meridiem, vbi est meta antiqua, in qua est insita arbor pyri; et deinde pergit paululum versus occidentem, vbi est meta antiqua, iuxta quam est arbor sorbelli; exinde versus meridiem tendit, vbi est meta; deinde vadit parumper versus orientem ad metam antiquam, vbi est arbopomi; deinde in terra arabili ascendit per forestas iuxta terram ville Patri predicte, vbi est meta antiqua iuxta arborem sorbelli; abinde in viam herbosam vadit, vbi est meta; exinde de meta ad metam pergit ad locum, qui vulgo dicitur Mesda; deinde cadit in fontem vocatum Bykig, iuxta quem vadit versus orientem, vbi est meta, in qua insitus est rubus; deinde vltra fontem sunt dicte mete, facientes diuisionem inter villam Patri et terram dicti Comitatus; abinde ascendit versus meridiem, vbi in latere montis est fons, qui vulgo gyznoukwth nominatur; exinde ascendit in locum, qui Rona dicitur, vbi est meta; postmodum sunt mete tres, quas erexerat Albertus filius Nicolai, que sunt mete angulares, vbi exit terra ville Patri, et incipit esse commetanea eidem terre Rubyn et Jan, que sunt de meridie commetance; deinde intrat in viam, prope quam sunt due mete, quarum vna diuidit inter terram Jan et Rubyn, ac terram dicti Comitatus; deinde per-

git in biuium, vbi sunt mete tres angulares, facientes diuisionem inter Pousam de Boraw, Jan, Rubyn predictas, ac terram dicti Comitatus; abinde iuxta viam, que vadit per forestas, sunt due mete, alia terre Pouse predicti, altera vero dicti Comitatus; deinde eadem via cadit in stratam publicam Supruniensem et (ad) Csepregh, vbi quoque sunt mete tres facientes diuisiones inter terram dicti Comitatus ac Pousam de Boraw; deinde descendit versus occidentem, et cadit in viam Chuzegh, vbi sunt mete quatuor, vna Pouse de Boraw, alia Zude, due vero Comitatus prenotati; deinde de arbore piri vadit versus meridiem, vbi in plano sunt due mete, vna diuidit terram Zude predicti, aliaque terram dicti Comitatus; deinde vadit ad fontem Konut vocatum, habens de oriente Zudam commetaneum, vbi dictus Zuda in salice habet suam metam, ibique transito dicto fonte pergit directe per forestas ad meridiem, vbi sunt tres mete, que diuidunt inter Zudam prenotatum, Herbordum Comitem, terram videlicet ville Choa, Pousam de Boraw, ac terram dicti Comitatus; habens de oriente Pousam commetaneum, de occidente terram ville Choa; inde vadit directe versus orientem, vbi prope viam sunt due mete; et ibi exit terra ville Choa, cum qua preterea incipit terra ville Karto de oriente incipit esse commetanea; exinde directe vadit versus meridiem, vbi est via crucis, prope quam meta est angularis habens — — — — oriente commetaneos Alexandrum filium Mika, ac Petrum filium Vrkund, Bartholomeum vero de Vacha habet de meridie commetaneum; inde vadit versus meridiem, et ibi transit fluuium Choa, vbi prope viam est antiqua meta; deinde vadit versus meridiem per forestas, vbi — — — — tres mete, que diuidunt inter Bartholomeum predictum, Nicolaum filium Akus, et terram dicti Comitatus; deinde descendit in fluuium Rapcha, vltra quem est terra Anoch commetanea, et terra Nicolai filij Akus; deinde vadit versus occidentem, vbi in monte habetur meta; abinde — — — — r Rebcham in magnam stratam, vbi est meta, vaditque deinde per vallem Megemegh vocatam, vbi de meridie est terra Nicolai filij Akus, de occidente vero adiungitur terre Herbordi Comitis prenotati, vbi est meta in via crucis; deinde vadit ad vallem, que diuidit — — — — le Dregza, ac terram ville Hafran; abinde ascendit per forestas, et vadit iuxta fontem Churutnok, vbi de

oriente et occidente est commetaneus Nicolaus filius Akus; deinde venit ad fontem Crana, vbi vltra ipsum fontem sunt due mete antique — — — — — — ridianam; abinde intrat in herbosam viam, et preterea in fontem Sougum habens adhuc Nicolaum filium Akus commetaneum, vbi inueniuntur destructe mete quatuor; in eodemque loco et angulo incipit Wlframus de plaga meridionali esse commetaneus; deinde versus — — — — — structe, que diuidunt inter prefatum Wlframum et terram Comitatus prenotati; deinde sunt tres mete, quarum vna est antiqua, due vero destructe; abinde versus plagam occidentalem sunt due mete destructe; et deinde vadit versus occidentem, vbi sunt due mete — — — — — — descendendo inter occidentem et meridiem, et cadit in fontem vocatum Zauam; abinde descendit per vallem in fluuium Rebcha, habens commetaneum de oriente Wlframum; iuxta dictam Rebcham est meta, in qua sunt salices; deinde transit dictum fluuium et vadit versus — — — — — mam, preterea-que cadit in vallem wlgo Egurmeugh appellatam; deinde ascendit per vallem vsque terminos Kuruslak, vbi de occidente Regnum Theutonie ei est commetaneum; deinde vadit ad lapidem Kas vocatum; preterea descendit in fluuium Rebcha — — — — — — vadit versus occidentem ad duas villas Leporai vocatas, quarum vna est Regni Theutonie, altera autem spectat ad dictum Comitatum; deinde pergit ad fontem Regis, et preterea versus orientem in viam Lanserij; deinde vadit ad caput fluminis Tyskou, et ibi exit de — — — — — et descendit versus orientem per latera dicti fluminis veniens vsque ecclesiam Sancti Martini; preterea abinde pergit ad fluuium Kopali; deinde tendit versus occidentem vsque villam Weplin, vbi transit fluuium Kopali; et de riuulo vocato Zygun vadit — — — — — occidentem, vbi cadit in vallem Mezes vocatam, vbi in capite fontis Mezes sunt due mete, vbi quoque est arbor quercus; deinde pergit versus orientem per viam berch wlgo vocatam, vbi sunt mete continue vsque arborem *zelesbyk* appellatam; inde vadit per eandem viam berch cum duabus metis continuis, et preterea vadit vsque terram Thome filij Phila, que mete diuidunt terram dicti Thome et siluas Suprunienses; abinde vero tendit ad fluuium Ichoa prenarratum iterato. Talibus itaque metis et distinccionibus patet ac

constringitur tota terra Comitatus de Luchman sepedicti. Vt igitur hec nostra donacio pariterque concessio robur optineat perpetue firmitatis; nec vllo vnquam tempore per nos uel heredes nostros heredumque successores valeat retractari; presentes auree bulle nostre caractere fecimus insigniri. Daper manus venerabilis patris Philippi Archiepiscopi Strigoniensis aule nostre Cancellarii dilecti et fidelis nostri, anno Dominice Incarnacionis M° ducentesimo sexagesimo tercio, sexto decimo kalendas Januarij, Regni autem nostri anno vicesimo nono. Strigoniensi Archiepiscopo Philippo, Smaragdo Archiepiscopo Colocensi; Lamperto Agriensi, Gallo Transiluano, Oomodeo Jauriensi, Zuzimo Waradiensi, Paulo Wesprimiensi, Philippo Wachiensi Episcopis Ecclesiarum, Zagrabiensi pastore vacante; Henrico Palatino et Comite Posoniensi, Mauricio Tawarnicorum, Laurencio supranominato Dapiferorum et Comite Supruniensi, Philippo Pincernarum, Herrando Agasonum (Magistris) et Comite Trenchiniensi, Laurencio filio Adam Comitis Judice Aule nostre et Comite Zaladiensi, Benedicto Judice Curie domine Regine, ac alijs Magistratus et Comitatus tenentibus.

(Istvánfi Miklós nádorhelyettes és bírótársainak 1591 „Posonii in profesto Beati Andree Apostoli" kelt átiratából, a főmélt. herczeg Eszterházy családnak levéltárában.)

35.

IV. Béla király Jank és Paylik, Sudrun fiai, s rokonaiknak személyes szabadságát megerősíti. 1263.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex vniuersis presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod Jank et Paulyk filij Sudrun, unacum cognatis suis, videlicet

Krupech, Rubyna, Mylozt, Mladen, Tyuan, Pemlad, Zuntar e Potuh de villa Churnok ad nostram accedentes presenciam supplicando proposuerunt, quod cum ipsi sint hospites, et uoluntarie quinque in piscacionis, quinque in uenacionis officio nobis seruierint, propter que quidem seruicia mercedem condignam consueuerunt ex parte nostra reportare; ne in posterum contra ipsorum libertatem propter huiusmodi seruicia nobis inpensa aliquid inpingatur, supplicarunt, vt eorum statum et libertatem nostro dignaremur priuilegio confirmare. Nos igitur ipsorum iustis peticionibus inclinati ipsorum liberum statum et libertatem illibatam auctoritate presencium confirmamus adicientes, et unus ex ipsis ad exercitum nostrum, cum fieri contigerit, nobiscum debeat. In cuius rei memoriam et perpetuam firmitatem presentes concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij Electi Albensis Ecclesie aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri anno Domini M° CC° LX° tercio, Regni autem nostri anno vicesimo octauo.

(Eredetie börhártyán, melynek pecsétje elveszett.)

36.

IV. Bela királynak Muthna nevü túróczvidéki erdöt tárgyazó adománya, ugyanazok számára. 1263.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex vniuersis presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod Jank et Paulyk filij Sudrun, Hurubina (et) Crupech filij Hayk, et Mylozt filius Byhis, aduene et hospites ad nostram accedentes presenciam, quandam siluam desertam Muthna uocatam in Turch existentem, pecierunt a nobis sibi dari. Verum quia ueritas nobis non constabat, nec certitudo, vtrum nostre col-

lacioni sit pertinens nec ne, Jakov Comiti de Zolun dilecto et fideli nostro dedimus in mandatis, vt nos de premissis certos reddat et expertos. Qui Comes Jakov oretenus dixit nobis, predictam siluam collacioni nostre fore pertinentem. Nos igitur iustis ipsorum peticionibus inclinati, intuentes ipsos ad seruicia nostra promptos esse et paratos, predictam siluam Muthna dictam cum vniuersis vtilitatibus ad ipsam spectantibus, Jank et Paulyk filijs Sudron, Hurubina et Crupech filijs Hayk, et Mylozth filio Byhis, et per ipsos ipsorum heredibus heredumque successoribus dedimus, donauimus et contulimus iure perpetuo possidendam; adicientes, vt vnus ex ipsis ad exercitum nostrum cum fieri contigerit, nobiscum debeat proficisci. Cuius quidem silue mete, prout per Comitem Jacov didicimus, tali modo distinguntur: Prima meta incipit ab occidente in fluuio Turch, procedendo ad orientem peruenit ad quandam uallem, et in ipsa valle ascendendo ad sinistram ad vnum *berch*, ibi est terrea meta iuxta terram Beene; deinde ad unam uiam, et ibi est meta; et sic ad orientem decurrendo per vnum *liguet* venit iterato ad vnam uiam, ibi est terrea meta; et per ipsam uiam procurrendo deuenit ad quatuor metas, quarum vna est meta ipsorum; deinde separatur, et decurrendo ad orientem venit ad quoddam nemus; deinde ad uiam magnam, que ducit in Zolum; inde ad fluuium Byztra; et per ipsum descendit vsque ad caput; deinde ad caput fluuij Turch; inde declinando per occidentem ad magnum berch, venit ad pratum Chemerna dictum; deinde per berch magnum decurrendo peruenit ad riuulum Luchna dictum; et per ipsum descendit usque ad priorem metam, et ibi terminatur. In cuius rei memoriam et perpetuam stabilitatem presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij Electi Albensis aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° LX° tercio, Regni autem nostri anno vicesimo octauo.

(III. Endre királynak 1295-ki megerősítö okmányából Körmöczbánya sz kir. város levéltárában.)

37.

IV. Béla király Miklós főtálnokának Zemefelde-t tárgyazó adományát hagyja helyben, Károly és László Rénold fiai számára. 1264.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Comanieque Rex uniuersis presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad uniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod Magister Nycolaus Cancellarius Dapiferorum nostrorum Comes de Kemluc, et Iwachinus Magister Pincernarum Bele Ducis tocius Sclauonie karissimi filij nostri ad nostram accedentes presenciam sunt confessi, quod cum Karul et Ladizlaus filij Reynoldi a primeuo sue puericie tempore, patri eorum Stephano, videlicet Bano quondam tocius Sclauonie existente, et eis grata pariter et accepta seruicia fideliter inpedissent, uolentes ijdem meritorijs ipsorum seruicijs debito occurrere cum fauore; in signum cuiusdam retribucionis terram eorum Zemefelde uocatam, quam nos patri eorum et eis nomine seu racione terre sine herede decedentis contuleramus, inter Drauam et Plutuycham existentem, dictis Karul et Ladizlao in recompensacionem fidelium seruiciorum eorundem contulerunt, donauerunt et dederunt iure perpetuo possidendam sub eisdem antiquis metis et terminis, quibus dictus Zeme dinosscitur possedisse. Sed quia ceteri fratres eorum adhuc in etate fuerant tenera constituti, et nondum collacioni eorum facte consensum seu assensum debitum poterant adhibere uel prebere, ijdem Magistri Nycolaus et Iwachinus assumpserunt se firmiter obligantes, quod si prefati Karul et Ladizlaus ullo unquam tempore per fratres dictorum Magistri Nicolai et Iwachini racione porcionis, que eos de predicta terra contingere deberet, inpeterent, extunc ijdem Karul et Ladizlaum supradictos expedire modis omnibus tenerentur; salua tamen et illesa collacione eorum penitus remanente. Et pecierunt a nobis instanter, ut collacionem eorum factam seruientibus suis prenotatis nostro

dignaremur priuilegio confirmare. Nos igitur peticionibus prefatorum Magistri Nycolai et Iwachini fauorabiliter inclinati, maxime ob merita seruiciorum eorundem, collacionem seu donacionem eorum factam, in hac parte ratam habentes et acceptam, prenominatis Karul et Ladizlao, ac per eos heredibus eorum heredumque successoribus auctoritate presencium duximus confirmandam, in eorundem potestate perpetuo duraturam. In cuius rei perpetuam firmitatem presentes dedimus litteras sigilli nostri dupplicis munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij Electi Albensis aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri; anno Domini M° CC° LX° tercio, Regni autem nostri anno XX° octauo.

(Eredetie börhártyán, melyről a király pecsétjének töredéke vörös-barna selyemzsinóron függ; és Zsigmond királynak „nobiles et egregij viri Magistri Ladizlaus et Symon de Rozgon, eorum ac Magistri Laurencij de eadem Rozgon fratris ipsorum patruelis in personis" kérésére 1389. „Bude in festo Sancte Trinitatis" kiadott megerősítő privilegiumai, a budai kir. kamarai levéltárból.)

38.

IV. Béla királynak Gah a vasvári várhoz tartozó helységet tárgyazó adománya Tyba, Kueskuti György comes testvére számára. 1263.

(B)ela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Choroacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris salutem in salutis largitore. Ad uniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire; quod Tyba frater Comitis Georgij de Kueskut ad nostram accedens presenciam nobis humiliter suplicauit, petens instanter, ut sibi in aliqua terra Castri Ferrei uacua et habitatoribus destituta, ex benignitate Regia dignaremur prouidere. Nos igitur seruicia eiusdem Tyba, que nobis et Regno nostro in

diuersis expedicionibus nostris, exponendo se fortune casibus, laudabiliter exhibuit et inpendit, recensentes, maxime in exercitu nostro, quem contra Regem Boemie habuimus, in quo idem Tiba indutus militalibus unacum quibusdam alijs, uidentibus Baronibus nostris, acici lanciate se oponere non formidans uiriliter dimicauit, ubi idem per opressionem plurium aduersancium extitit captiuatus, de qua cum triginta marcis argenti postmodum se redemit; qui licet post tot suorum seruiciorum merita ex magnificencia Regia merito fuisset attollendus, ad instanciam tamen et peticionem eiusdem T. de benignitate Regia fauorabiter inclinati, Magistro Benedicto Judici Curie domine Regine consortis nostre Comiti Castri Ferrei dilecto et fideli nostro dedimus in mandatis, ut aliquam terram de terris Castri Ferrei habitatoribus destitutam prefato Tiba inuentam et inspectam assignaret. Qui Regio mandato obtemperans, ut dicebat, cum personaliter id efficere non potuisset, maiores iobagiones dicti Castri, et specialiter Banam ad inspiciendam terram huiusmodi transmisit, qui quandam terram Gah uocatam, uacuam et ab antiquo habitatoribus destitutam, tribus aratris sufficientem, iuxta terram eiusdem Georgij, super qua turrim habet, iuxta Loponch in confinio existentem, eidem Tiba, prout in litteris dicti Magistri B. Comitis Castri Ferrei contineri uidimus, assignarunt. Nos igitur uolentes nostrorum fidelium sudorem linteo remuneracionis abstergere, dictam terram Gah eidem Tyba contulimus, dedimus et donauimus, sibi suisque heredibus perpetuo et irreuocabiliter possidendam. Mete autem ipsius terre, prout in litteris prefati Magistri B. contineri inspecsimus (igy), hoc ordine distinguntur: Prima meta incipit in monte iuxta fluuium Loponch super una quercu; deinde uadit uersus orientem, et transit fluuium, qui uocatur Gregrehpah, et uadit ad salicem, sub qua est meta; et abhinc eundo inter uineas uadit ad arborem ilicis, sub qua est meta; deinde uadit supra unam cerasium (igy), ubi est meta; deinde per unam antiquam uiam uadit uersus meridiem super metas Georgij Comitis supradicti; et ibi terminatur. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes dedimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij in Prepositum Albensem Electi aule

stre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini

M° CC° sexagesimo tercio, Regni autem nostri anno vicesimo octauo.

(Eredetie bőrhártyán, a vörös-violaszinü selyemzsinóron függő pecsét alatt; a főmélt. hg. Batthyány család levéltárában.)

39.

IV. Béla királynak bizonyos Gyürki nevü, a honti várhoz tartozó földet tárgyazó adománya László honti főesperest számára. 1263.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Crowacie, Rame, Seruie, Galicie, Lodomerie, Cumanieque Rex, omnibus quibus presentes patuerint salutem in omnium saluatore. Regalis circumspeccio solite benignitatis oculis intuens merita singulorum, licet omnibus impendere satagat seruiciorum grata premia, seu laborum; ampliori tamen beniuolencie sue debet illos munificencia refouere, qui quodammodo uoluntate propria abdicata, soli gracie innitentes cottidianorum seruiciorum fomentis Regum quietant animum, et obsequiosos se exhibent uniuersis. Proinde cum fidelis noster Magister Ladizlaus Archidiaconus Huntensis, aule nostre Notarius familiaris, per suorum obsequiorum merita sit fauore Regio non inmerito prosequendus, ipsius peticionibus incitati, totam terram Castri Huntensis in uilla Gerkey, ac in eius territorio iuxta Ipul existentem, adiacentem mixtim cum terra Strigoniensis Ecclesie, et cum terra eiusdem Magistri empticia, quam a Pousa et fratre suo, nec non a Marco comparauit, in qua quidem terra Castri Janus et quidam alij duo castrenses residebant, contulimus cum loco molendini, ac cum omnibus pertinencijs et utilitatibus suis, eidem Magistro Ladizlao, perpetuo valiture donacionis titulo, ex certa sciencia ab ipso Castro liberatam penitus et exemptam. Volentes, ut de ipsa terra, sicut de sua empticia, ordinandi et disponendi, prout uoluerit, liberam habeat facultatem. Vt igitur huius nostre donacionis series robur

obtineat perpetue firmitatis, presentes eidem Magistro concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij Electi Albensis, aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri; anno Dominī millesimo CC° sexagesimo tercio; Regni autem nostri anno vicesimo octauo.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion II. köt. 839. l.)

40.

IV. Béla király megerősíti azon szerződést, mely által Kanisai Egyednek fiai a kanisai erdőt Princh Renold fiának eladták. 1263.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Crowacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino sempitermam. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod Egidius, Tyburcius et Petrus filij Egidij de Kanysa in nostri presencia personaliter constituti, vsum silue sue de Kanisa Comiti Prynch filio Renoldi, et populis ac animalibus eorundem secundum continenciam litterarum Capituli Albensis dixerunt se perpetuo vendidisse, suplicantes, quod ipsas litteras nostro priuilegio dignaremur confirmare. Quarum quidem litterarum tenor talis est:

Capitulum Albensis Ecclesie stb. (következik a székesfehérvári káptalannak bizonyságlevele, mint fentebb 27. sz. a.)

Nos igitur iustis peticionibus eorundem assensum fauorabilem adhibentes, easdem litteras Capituli presentibus de uerbo ad uerbum insertas duximus confirmandas. In cuius rei testimonium et perpetuam firmitatem ad peticionem prenominatorum filiorum Egidij presentes eidem Comiti Prynch, et per eum suis heredibus heredumque successoribus concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per

manus Magistri Farcasij Electi Albensis aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo tercio XIIII. kalendas Aprilis, Regni autem nostri anno vicesimo octauo.

(Eredetie bőrhártyán, a sárga-barna selyemzsinóron függött pecsét elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

41.

IV. Béla király megerősíti fia István ifjabb király adományát Aladár a királyné tárnokmestere számára. 1263.

(B)ela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Bulgarieque (igy) Rex vniuersis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Regalis Culminis Celsitudo remedijs et vtilitatibus inuigilat subiectorum; quia dum eis prospicitur, dum dignis premijs adiuuantur ex ipsorum opulencia, Regis gloria crescit iugiter et augetur. Proinde ad vniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod nobilis vir Magister Aladarius dilectus et fidelis noster, ad nostram accedens presenciam, exhibuit nobis litteras St. eadem Dei gracia junioris Regis Hungarie, Ducis Transsiluani et Domini Cumanorum, primogeniti nostri karissimi hunc tenorem continentes:

St. Dei gracia junior Rex Hungarie stb. (következik István ifjabb királynak 1263-ki adománya, mint alább 45. sz. a.)

Nos vero ipsius Magistri A. iustis peticionibus assensum fauorabilem adhibentes, cum negari non possit, quod a nobis licite postulatur, tum quia meritoria seruicia ipsius Magistri A., que ab indolis puericie in nostra domo exhibuit indefesse nobis et karissimo filio nostro fideliter et deuote; qui eciam in diuersis articulis in Regno nostro et extra Regnum multipliciter insudauit, se totum beneplacito Regio exponendo,

omnia ad benignitatis graciam reuocantes, ut eius exemplo reliquos ad fidelitatis antidota forcius accendamus, dictas villas eidem Magistro A., et per eum suis heredibus heredumque successoribus cum suis vtilitatibus et pertinencijs vniuersis nostro priuilegio perpetuo et inreuocabiliter duximus confirmandas, silencium de cetero super repeticione dictarum villarum cuilibet inponentes. Datum per manus discreti viri Magistri Farcasij Prepositi Albensis Ecclesie, aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri anno Domini M° CC° sexagesimo tercio.

(Eredetie bőrhártyán, a pecsét töredéke vörös-sárga selyemzsinóron függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

42.

IV. Béla király azon földeknek fejében, melyeket a komáromi vendégeknek adott, csereképen az elöbbi birtokosoknak más földeket adományoz. 1263.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Comanieque Rex omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum tam presencium quam futurorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod terram Zemere, Gubas, Bench et Mika de Camar ab eis recipientes, eandem hospitibus nostris de Camar fecimus assignari. Ijdem autem ad nostram accedentes presenciam in concambium terre ipsorum quandam terram Castri Zaladiensis Bylle uocatam, cum terra Warou sibi dari a nobis pecierunt. Verum quia de qualitate et quantitate dicte terre Bylle nobis plena ueritas non constabat, dilecto et fideli nostro Magistro Feliciano Custode Albensis Ecclesie, ut eandem terram Bylle, cum terra Warou inspiceret, et nobis qualitatem et quantitatem earundem postmodum remandaret, nostris dedimus litteris in man-

datis. Idem itaque, prout nobis remandauit, nostrum mandatum cupiens adimplere, accessit ad easdem, et sicut per consideracionem potuit inspicere, uisum extitit, quod eadem terra Bylla, sicut a Comite Princh de nostro mandato reambulata fuit, per eundem Magistrum F. Custodem, et Castro restituta memorato, cum terra Warou esset circa terram duodecim aratorum. Nos igitur iustis precibus eorundem Regia benignitate fauorabiliter inclinati, dictam terram Bylle, sicut per prefatum Magistrum F. Custodem Albensem Castro fuerat restituta, cum terra Waro in premissa quantitate prenotatis Zemere, Gubas et alijs, ac eorum heredibus, in concambium terre ipsorum dedimus et tradidimus perpetuo possidendam. Mete autem earundem, prout in litteris predicti Magistri F. Custodis uidimus contineri, hoc ordine distinguntur: Prima meta incipit in ualle iuxta uiam, ubi sunt tres mete, que mete diuidunt terram Princh Comitis et Dominici de Bylle Maioris Exercitus; deinde protenditur ad septemtrionem tenendo metas cum terra dicti Princh, et perueniet ad terram nobilium de Woianoch, et ibi sunt quinque mete; abhinc protenditur ad orientem, et facit metam subtus arborem magnam, quod uulgo *tulafa* dicitur; inde procedendo ad orientem perueniet ad magnam uallem, que diuidit terram Reche et terram Bylle, et facit metam in medio vallis; hinc regreditur in medio vallis directe ad meridiem in longum spacium, et exiens de valle perueniet ad arborem piri, et ibi facit metam; abhinc tendens ad orientem perueniet ad terram Johannis filij Orbani, et sub silua eiusdem Orbani facit metas; inde reuertitur ad meridiem faciendo metas, et coniungitur terre Petri filij Herchek; inde tendens iterum ad occidentem perueniet ad fluuium, qui Zopola dicitur, et ibi coniungitur terre Dominici Maioris Exercitus; terra autem ultra fluuium existens uocatur terra Warou castrensis et in medio fluminis tendens iterum ad septemtrionem, exiens de ipso flumine cadit in aliud flumen, et in ipso flumine ueniens (ad) fontem ipsius fluminis, et parum transiens in medio uallis facit metam, parte ipsius uallis dicto Dominico remanente, et alia parte predictis Gubas, Zemere et alijs nominatis; inde tendens iterum ad occidentem iuxta uiam in valle, et coniungitur metis prioribus. In cuius rei memoriam et perpetuam firmitatem presentes eisdem concessimus litteras dupli-

cis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij Electi Zagrabiensis aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo tercio, Regni autem nostri anno vicesimo octauo.

(Eredetie bőrhártyán, a sárga-vörös selyemzsinóron függött pecsét elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

43.

IV. Béla királynak bizonyos radváni szántóföldet tárgyazó adománya Gecheđ és Péter Zvechl fiai számára. 1263.

(Belae IV. Regis nova donatio super terra quadam arabili in villa Radwana pro Gecheđ et Petro filiis Zvechl.)

(A nemes Radvánszky család levéltárának lajstromából.)

44.

István ifjabb királynak több az Ungi várhoz tartozó földeket tárgyazó adománya Panki Jakab comes számára. 1263.

Stephanus Dei gracia junior Rex Vngarorum, Dux Transiluanie et Dominus Cumanorum omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in omnium saluatore. Fidelitates et merita subditorum ad ampliandam Regalem graciam in subditis, Celsitudinem Regiam non inmerito attraunt et inuitant, ut hoc exemplo fideles ad acquirende gracie cupiditatem multo forcius accendantur. Proinde vniuersorum noticie, harum serie declaramus, quod attendentes fidelitates et serui-

eiorum merita Comitis Jacobi filij Gregorij de Panc, que idem nobis in diuersis expedicionibus nostris cum effusione sui sanguinis et cruore in nostri presencia et Barronum nostrorum, et specialiter quando habuimus pugnam in Regno Bulgarie subtus ciuitatem Budun nuncupatam, fideliter exhibuit et deuote; in reconpensacionem seruiciorum ipsius Comitis Jacobi, dilecti et fidelis nostri, wolentes grata vicissitudine occurrere Regio cum fauore, licet pro modico reputemus, quod ad presens agimus, ex consilio omnium Barronum, Episcoporum, et aliorum Prelatorum nostrorum, quasdam possessiones nostras castrenses in Comitatu de Vng exhistentes, videlicet Scinnam, Rat, Magnum Chepel et Radich nuncupatas, cum omnibus vtilitatibus earundem possessionum et pertinencijs, sine preiudicio iuris alieni per ueteres metas et anticas, ab alijs terris nostris castrensibus per ipsas metas et per jobagiones eiusdem castri nostri reambulatas et assignatas, dedimus, donauimus et contulimus ipsi Comiti Jacobo de Panc dilecto et fideli seruienti nostro jure perpetuo et inreuocabiliter possidendas in filios filiorum suorum et heredes in heredum (így) et successorum suorum tenendas et habendas. Vt igitur hec nostra Regalis collacio robur optineat perpetue firmitatatis, et ne in irritum talis donacio reuocetur, et ne per quempiam ijdem uel eorum heredes heredumue successores possint uel debeant molestary, presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Benedicti Prepositi Orodiensis aule nostre Vice-Cancellarij, anno Domini millesimo ducentesimo LX. tercio.

(Eredetie börhártyán, melyről a király kettős pecsétjének töredéke zöld-sárga-viola szinű selyem-zsinóron függ, a nemzeti Muzeum kézirati gyüjteményében.)

45.

István ifjabb királynak több Munkács körüli birto[illegible] adománya A[illegible] a király tárnokmestere számá[illegible]

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie. siluanus. Dominus Cumanorum omnibus Christi f[illegible] sentem paginam inspecturis salutem in omniu[illegible] Regie conuenit sublimitati metiri merita singulo[illegible] gulis pro meritis respondere. ut dum hij, quoru[illegible] gulari quodam probitatis titulo commendari me spexerint se fecundos. de uirtute crescere studean[illegible] alij quoque nichilominus eorum exemplo prouocat tis opera forcius accendantur. Hac itaque consid ducti ad uniuersorum noticiam harum serie uolum[illegible] quod nos attendentes merita et seruicia dilecti et Aladarij Magistri Tauuarnicorum domine Regi[illegible] consortis nostre, in quibus idem a temporibus s[illegible] coram oculis Regie Maiestatis in Regno et extra [illegible] in legacionibus Regijs perferendis, quam in alijs di expedicionibus excellenter effulsit, dubijs fortun et suos multociens exponendo. et postmodum iden lateri adherendo, nostris per omnia parens iussion datis, quam plurima fidelitatis opera, que per sin esset enarrare, maxime tamen circa nostre domu oportuna exhibuit laude digna. In reconpensacion tot et tantorum seruiciorum ipsius, et precipue ac ob annunciacionem gaudij karissimi primogeniti [illegible] videlicet Ladizlai, ad supplementum donacionis larum, quas eidem Magistro paulo ante pro eo dederamus, non tamen in plenam satisfaccionei modico reputemus, quod ad presens agimus, res[illegible] que facere intendimus; quasdam villas, videlicet [illegible] Nicolai supra Munkach, cum suis vtilitatibus et [illegible] ex ista parte indaginis existentem, et villam Zol[illegible] pertinencijs ex altera parte indaginis, ac terram [illegible]

rezka iuxta eandem in Comitatu de Bereg existentes, quas Michael filius Micov quondam Comes de Bereg prius ex nostra donacione possidebat, sed ipso mortuo sine herede ad nostras manus secundum approbatam Regni consuetudinem deuolutas, ipsi Magistro Aladario, et per eum suis heredibus heredumque successoribus iure perpetuo inreuocabiliter (contulimus) possidendas sub eisdem metis et terminis, quibus olim eedem fuerant limitate. Ita uidelicet, quod si ipse Magister A. sine liberis, quod absit, decederet, liberam ei dedimus, predicta omnia cuicumque voluerit, disponendi seu legandi facultatem. Et ut hec a nobis rite et legitime facta donacio perpetuo perseueret, nec unquam per nos aut per nostros successores possit in irritum reuocari, presentes ipsi Magistro A. et suis heredibus tradidimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodiensis aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domiuice Incarnacionis M° ducentesimo sexagesimo tercio.

(Eredetie börlhártyán, melyről a pecsétnek töredéke zöld-vörös selyemzsinóron függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

46.

István ifjabb királynak Dumuszló Abauj meyyei birtokot tárgyazó adománya Kumpolth comes számára. 1263.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsiluanus, Dominus Cumanorum, omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in omnium saluatore. Fidelitates et merita subditorum ad ampliandam Regalem graciam in subditis Celsitudinem Regiam non inmerito attrahunt et inuitant, ut ex hoc exemplo fideles ad acquirende gracie cupiditatem multo forcius accendantur. Proinde ad uniuersorum noticie (igy) harum serie declaramus: quod attendentes fidelitates et seruiciorum merita Cumpolth Comitis filij

Cumpolth dilecti et fidelis nostri, que idem ab incuntis etatis sue temporibus Regno in multis articulis, et diuersis et quampluribus expedicionibus, nec rebus uolens parcere, nec persone, et postmodum nobis exhibuit fideliter et deuote, in recompensacionem seruiciorum eiusdem, volentes grata vicissitudine occurrere, quamquam pro modico reputemus, quod ad presens agimus, terram Dumuslou vocatam in Comitatu de Aba Vyuar, in qua populi drauch inantea residebant, contulimus eidem Cumpolth Comiti et suis heredibus heredumve successoribus perpetualiter et irreuocabiliter possidendam, sub hijsdem metis et terminis, sicut per priores possessores ipsa terra limitata extitit et possessa. Vt igitur hec nostra collacio robur obtineat perpetue firmitatis, presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodiensis aule nostre Vice-Cancellarij ano Domini M° CC° LX° tercio.

(Eredetie börhártyán. a pecsét töredéke még megvan, a budai kir. kamarai levéltárban, hol IV. László királynak 1274-ki és III. Endre királynak 1294-ki megerösitö privilegiumai is öriztetnek.)

47.

IV. Orbán pápa megerösiti Mária királyne számára IV. Béla királynak a Pilisi vagyis Wissegradi várt tárgyazó adományát. 1263.

Urbanus Episcopus servus servorum Dei carissime in Christo filie M. Illustri Regine Ungarie salutem et Apostolicam benedictionem. Justa desideria tue Celsitudinis, que per Dei gratiam vigilanter insistere dicitur operibus pietatis, auditu benigno suscipere et promptis delectamur affectibus adimplere. Sane tua et carissimi in Christo filii nostri B. Illustris Regis Ungarie, viri tui, petitio nobis exhibita continebat, quod idem Rex illa deploranda discrimina, que Regno Ungarie

intulit inpietas horrida Tartarorum, clementer attendens, provide ac pie disposuit, ut in locis convenientibus ipsius Regni faceret castra construi, per que fidelium posset salus et defensio procurari. Cum autem tu quendam montem tunc desertum in silva, que Pelys dicitur, existentem, pro castro ad defensionem viduarum et orphanorum contra hostilitatem Tartaricam, que formidabilis imminebat, inibi construendo ab ipso Rege dari tibi cum instantia petivisses, idem Rex, qui etiam Baronibus et aliis suis fidelibus loca huiusmodi pro faciendis munitionibus concedebat, tibi liberali dextera montem donavit eundem, in quo tu de auro et ornamentis propriis, sertis videlicet aureis et monilibus, ac rebus aliis pretiosis, que tecum de domo paterna portasti, castrum, quod Wissegrad dicitur, fecisti opere sumptuoso construi, ad quod necessitatis tempore vidue, orphani ac fideles alii receptacula propria non habentes, possent confugere, et ab hostili rabie tamquam in domo refugii se tueri. Postmodum vero prefatus Rex, pensata magnitudine sumptuum, quos tu pro huiusmodi opere feceras, tibi castrum ipsum cum Comitatu et Districtu de Pelys Regia liberalitate, ac titulo donationis perpetuo valiture dedit, tradidit et contulit, sicut et montem concesserat memoratum, ductus illa consideratione potissime, quod cum tu quoddam monasterium in insula Danubii ad honorem Gloriose Virginis Marie construi fecisses de propriis bonis tuis, sue decebat Altitudinis Claritatem, quod ipse sicut de aliorum bonorum suorum affluentia, ita et de suis liberis honorem dignum impenderet Maiestati omnium conditoris. Sic etenim per inspirationem Dei mirificam factum esse conspicitur, quod idem Rex ad gloriam Regis et Regine Celorum, carissimam in Christo filiam nostram Margaritam natam suam obtulit Gloriose Virgini, suis laudibus in eodem monasterio perpetuo servituram. Et quia plurime generose virgines Regni predicti fere centum numero in monasterio ipso ad Divine laudis obsequium devote ac humiliter convenerunt, voluit Rex prefatus, ut huiusmodi ancille Christi urgente necessitatis tempore se in eodem castro recipere valeant, et in eius secretario virtutum domino famulari. Porro ut libera disponendi ac ordinandi de ipso castro penes te potestas remaneat et facultas, idem Rex de consilio Prelatorum et prefati Regni Baronum inter alia statuit ordi-

nando, ut predictum castrum uni ex suis et tuis liberis, qui magis tibi fuerit obsecutus, in vita donare vel in morte legare valeas, prout tue placuerit voluntati, sicut in patentibus litteris eiusdem Regis confectis exinde, suaque aurea bulla munitis plenius continetur. Quare pro ipsius Regis et tua parte instanter petebatur a nobis, ut cum proventus ac redditus montis, Comitatus, ac Districtus ipsorum tempore donationis, concessionis et traditionis huiusmodi valorem quinquaginta marcarum argenti non excederent annuatim, donationem, concessionem et traditionem easdem, ac statutum et ordinationem huiusmodi non obstantibus constitutionibus contrarijs, que inter virum et uxorem donationes fieri prohibent, Apostolico curaremus munimine roborari. Nos itaque considerantes attente, ius prohibite donationis huiusmodi non amare, nec tamquam inter infestos fore tractandum, sed tamquam inter maximo coniunctos affectu, et solam timentes inopiam, quod profecto ad donatoris et donatarie mangnificentiam, ac doni exiguitatem respectu habito locum sibi non vendicat in hoc casu, et quod etiam tam pie ac honeste cause ad id Regem induxerunt eundem; donationem, concessionem et traditionem, statutum et ordinationem predictam, sicut alias provide facta sunt, rata et firma habentes, ea non obstantibus constitutionibus ipsis, auctoritate Apostolica confirmamus, et presentis scripti patrocinio communimus. Tenorem autem litterarum ipsarum de verbo ad verbum presentibus fecimus annotari: Qui talis est:

In nomine Sancte Trinitatis et Individue Unitatis Amen. Bela Dei gratia Hungarie stb. Rex. stb. (következik IV. Béla királynak 1259-ki adománylevele, mint gyűjteményünk második folyamának II. kötetében 354. sz. a.)

Nulli ergo stb. nostre confirmationis stb. Datum apud Urbemveterem XII. kalendas Januarii, Pontificatus nostri anno tertio.

(Theiner, Vetera Monumenta Historica Hungariam Sacram illustrantia I. köt. 252. l.)

48.

Roland bánnak Gurbysa birtokára vonatkozó ítélete László Renoldnak fia és György comes Móricznak fia közt. 1263.

(Közölve gyüjteményünk VII. kötetében, vagyis a második folyam II. kötetében 355. l.)

49.

A székesfehérvári káptalannak bizonyságlevele, hogy Soulogi Sándor, s Henyz, és Alheit Jakabnak leánya, Burrónak pedig neje, a Soulog birtokból járó hitbér és leánynegyedre nézve egyezkedtek. 1263.

(C)apitulum Albensis Ecclesie vniuersis Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in Domino sempiternam. Vniuersitati uestre tenore presencium intimamus, quod constitutis coram nobis Alexandro filio Jakou de Soulog ab una parte, et Henyz filio Jacobi, ac Burreu una cum uxore sua nomine Alheyt filia eiusdem Jacobi ex altera; propositum extitit per eosdem: quod cum idem Alexander, prefatos Henyz et Borreu super facto terre Soulog ad presenciam domini Regis euocari fecisset, quam racione dotis uxoris Henyz decedentis filij Buchu, aue ipsorum iunioris Henyz et sororis sue domine prefate Alheyt, et racione quarte matris eorumdem nomine Elisabeth filie dicti decedentis Henyz, idem iunior Henyz et domina Alheyt soror ipsius prefata detinebant; tandem extitisset taliter ordinatum inter ipsos, quod predictus Alexander pro dote et quarta antedictis solueret decem marcas Henyz et Alheit sorori sue memoratis, et ipsa terra Soulog in ea quantitate, in qua racione ipsius dotis et quarte detinebatur,

ipsi Alexandro soluo iure remaneret. De quibus decem mai secundum ordinacionem prescriptam idem Henyz et Alh soror sua quinque marcas argenti receperunt coram nobis Alexandro supradicto, residuas uero quinque marcas in e macione sunt confessi recepisse antea ab eodem; relinqu tes terram de terra Soulog, quam detinebant, racione predi eidem Alexandro pacifice possidendam; obligantes se dic Henyz et domina Alheyt prefata, quod quicumque nom dotis et quarte predictarum prefatum Alexandrum uel e heredes in futurum molestaret, ipsi expedire tenerentur lab proprio et expensa; renunciando omni liti et accioni ipsor et pariter litteris, si que fuerant inter ipsos de premissis an eamanate. Vt igiur huius rey series robur obtineat firmita eidem Alexandro ad peticionem predictorum presentes c cessimus litteras nostro sigillo communitas. Anno Dom M° CC° LX° tercio, pridie idus Julij. Magistro Farcasio Ecc sie nostre Electo aule Regis Vice Cancellario, Gregorio C tore, Feliciano Custode, Jacobo Decano existentibus.

(Eredetie bőrhártyán, vörös-zöld selyemzsinóron függő pecsét alatt, a mélt. herczeg Batthyány család levéltárában.)

50.

A veszprémi káptalannak bizonyságlevele, hogy több zalameg birtokos örökös birtokát Gothárd, a zalamegyei fegyveresek f rancsnokának eladta. 1263.

Nos Capitulum Vesprimiensis Ecclesie damus pro n moria, quod constitutis coram nobis Vyda filio Endre, Marti filio Cheph, Junus filio Peteus, et Gregorio fratre Farcai pro se et pro Farcasio, Jovanka et Johanne de Zeulch ab u parte; Gothardo Maiore Exercitus Castri Zaladiensis pro pro — — Comite et Martino fratribus suis, Oliuerio Comite f se et pro Bikach fratre suo ex altera, ijdem Vyda, Martin

Junus et Gregorius confessi sunt uiua uoce, quod medietatem terre hereditarie ipsorum Cheyd uocate trans fluuium Karaka existentem, que primo ab eisdem alienata fuerat, et postmodum per graciam domini Regis eandem rehabuerunt, sicut plenius in priuilegio domini Regis Bele exinde confecto coram nobis per eosdem populos exhibito uidimus contineri, uendidisset perpetuo possidendam Gothardo, Oliuerio et Bykach ac fratribus ipsorum prenominatis pro quatuordecim marcis argenti pondati, ita tamen, quod tercia pars medietatis terre illius, quam Oliuerius, Gothardus Comites emerunt, et alij fratres ipsorum, cedet Oliuerio et Bykach, duabus partibus Gothardo et fratribus suis permanentibus; et quia ipsam terram partes indiuisam adhuc esse affirmabant, non potuerunt confirmare. Datum anno gracie millesimo CC° sexagesimo tercio in dominica proxima post festum Purificacionis Virginis Marie.

(Eredetie börhártyán, a pecsét elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

51.

A veszpremi káptalannak bizonyságlevele, hogy Mihály Balach comesnek fia Apáthy nevű birtokát vejére Vicis Lőrincz comesre átruházta. 1263.

Capitulum Wesprimiensis Ecclesie omnibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino sempiternam. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod constitutis coram nobis Comite Michaele filio Comitis Balach ab una parte pro se et filijs suis; et Comite Laurencio Vicis ex altera; idem Comes Michael confessus est viua voce, quod ex consensu et beneplacito filiorum suorum, Elek videlicet et Pauli, sicut dixit, quoddam predium suum Apathy vocatum genero suo prenotato, Laurencio cum filia sua, quam eydem matrimonialiter tradidit, contulisset perpetuo possidendum;

ita quod de cetero nec ipse suam donacionem seu collacionem, nec heredes sui poterunt reuocare. Si autem aliqua questio super eodem predio oriretur, ita quod aliquis racione sui juris requireretur; extunc ipse Comes Mychael et sui heredes tenentur expedire; si uero ingressura lex aliquis ipsum predium posset obtinere, heredes ipsius Comitis Mychaelis, si idem decesserit, vel heredum successores, predium in valore et in vtilitatibus eque bonum dare tenentur Comiti Laurencio antedicto. Cuius videlicet predij mete taliter distinguntur: Prima meta egreditur de Mura, et tendit ad magnam arborem *yegenye;* inde transit per nemus ipsius Mura ad arborem ilicis, sub qua est meta, et supra arborem est signum crucis; inde tendit ad australem plagam iuxta terram de genere Berch ad magnam viam, que venit de Sancta Cruce iuxta Ouenisa, et vadit uersus Sceremene, et iuxta viam est meta terrea; et ibi intrat in magnum virgultum, et vadit ad magnam arborem ilicis, vbi est vna meta; postea tendit iterum ad aliam arborem ilicis, tendit eciam ad metam terream, que est iuxta vineam Bod; postea uadit iterum ad metam vnam, et inde tendit ad vltimam metam, que separat a terris generacionum Berch, et ibi adheret terris generacionum de Palat, postea vadit in magna via ad orientem ad metam, in qua sunt due arbores, que vocantur *egur;* inde vadit ad arborem ilicis, super quam est signum crucis, et sub arbore est meta; inde iterum tendit ad arborem ilicis, et ad aliam consimilem arborem; postea vadit ad metam vnam, que est in magno virgulto ab oriente, que separat terram a terris generacionum Palat; postea vadit in magna via ad siluam, et (in) introitu silue est arbor, que signata est signo crucis; inde per arbores tendit ad exitum silue, ubi sunt due arbores in vna radice, sub quibus est meta terrea, et arbores sunt signate signo crucis; deinde vadit minime in uia, et cadit in vallem paruulam, que vadit ad partem meridionalem, vbi sunt arbores signate, et vallis transit viam prenominatam in capite eiusdem vallis est arbor pomi, super quam est signum crucis; inde vadit per fimosam terram, et descendit in paludem, vbi sunt magna vimina; postea transit per pratum, vbi sunt fenilia, et sunt arbores *egur* signate; et vadit in prato vsque ad truncum vnum, sub quo est meta terrea; et inde vadit ad arborem

ilicis, que stat iuxta aquam Lokonch, et in inferiori parte pontis; inde vadit (in) magnam venam, que exit de Mura; postea reuertitur ad primam metam; et ibi mete ipsius terre terminantur. In cuius rei testimonium presentes concessimus litteras sigillo nostro roboratas. Datum anno gracie millesimo ducentesimo sexagesimo tercio. Reuerendo in Christo patre nostro Paulo Episcopo Ecclesie nostre, Fano Preposito, Paulo Cantore, Paulo Lectore, Johanne Custode existentibus.

(A zalavári konventnek 1380-ki átirata szerint, Zsigmond királynak 1395. „in Vissegrad die Dominico proximo post octouas Natiuitatis Beati Johannis Baptiste" kiadott megerősítő okmányából, melyet „Magnificus dominus Nicolaus filius Johannis de Kanisa Magister Tauarnicorum nostrorum" kért; a budai kir. kamarai levéltárban.)

52.

A veszprémi káptalannak bizonyságlevele, hogy Bevéndi Péter comesnek fiai Chumur nevű szolgájukat Eykai Cheleonek eladták. 1263.

Capitulum Vesprimiensis Ecclesie omnibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino sempiternam. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod Hunth et Syke filij Comitis Petri de Berend pro se et pro duobus fratribus ipsorum, Gregorio videlicet et Sebastiano coram nobis personaliter constituti, quendam seruum ipsorum nomine Chumur in nostri presencia personaliter statutum, Chelleo de Eyka pro tribus marcis et media plene ab eodem receptis, uendiderunt perpetuo possidendum; ita quod de cetero nec ipsi Hunt et Gregorius, Syke aut Sebastianus, nec ipsorum heredes aut cognati predictum seruum aut eiusdem posteritates a predicto Chelleo uel eiusdem heredibus poterunt requirere, uel aliquam super eo mouere questionem. Si autem aliqui racione seruitutis eiusdem serui contra ipsum Chelleum litem excitarent, extunc ipsi Hunt, Syke, Gregorius et Sebastianus debent ex-

pedire ipsam litem. In cuius rei testimonium presentes concessimus litteras sigillo nostro roboratas. Datum anno gracie millesimo CC° sexagesimo tercio. Reuerendo domino nostro et venerabili in Christo patre Paulo Episcopo Ecclesie nostre, Fano Preposito, Paulo Cantore, Johanne Custode, Paulo Lectore existentibus.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a káptalan pecsétje hártyaszinegen függ közölte Thaly Kálmán.)

53.

Jaczint hantai prépost bizonyos vitás földeket Jakab, Hernik fiának oda határoz. 1263.

Jacintus Diuina miseracione Prepositus Hantensis et iconomus venerabilis patris Pauli Dei gracia Episcopi Wesprimiensis, omnibus presentes inspecturis salutem in Domino sempiternam. Noticie singulorum presentibus declaramus, quod cum Jacobus filius Hernici (így) de villa Vrs requirendo ab eisdem terras Symonis et vineam in Vrs existencia, quarum uidelicet terrarum et vinee medietatem idem Jacobus dicebat precio sibi comparasse, et alteram medietatem per socrum suam, cum eadem decederet, sibi relictam, exclusis decem iugeribus terrarum, que socrus sua, uxor prenotati Symonis, quinque filiabus suis reliquerat; et ijdem Gregorius et Benedictus ex aduerso proponerent, quod eandem terram Symonis ac vineam equali diuisione inter ipsos diuidere deberent, cum et ipsi essent sponsi eiusdem Symonis; tandem nos probacionem predicto Jacobo indixissemus super eo, quod proposicionem suam cum parochiali sacerdote confessore socrus sue probare deberet; et cum alijs termino aduenient idem Jacobus cum predicto sacerdote, et cum alijs viris probauit coram nobis. Vnde nos eandem terram et vineam, exclusis decem iugeribus terrarum predictarum, eidem Jacobo sta-

tuimus inperpetuum possidendam; adiciendo iuxta attestacionem dicti sacerdotis confessoris sue socrus, quod idem Jacobus unum psalterium de vinea et terris, uel precio earundem, aut pecunia ad ecclesiam Sancti Ladizlai de eadem villa emere tenetur pro remedio anime socrus sue; ita quod de cetero nullus de cognacione predicti Symonis, vel socrus sue, aut alius racione vinee et terrarum possit eundem Jacobum vel heredes suos in aliquo molestare. In cuius rei testimonium presentes concessimus litteras nostras nostri sigilli munimine roboratas. Datum anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo tercio feria tercia proxima post festum Exaltacionis Sancte Crucisi

(A veszprémi káptalan 1268-ki átiratából, mint alább.)

54.

Az esztergamszigeti apáczazárda bizonyos Cholnuk-i szőllőt a nyúlszigeti apáczazárdának átenged. 1263.

Vniuersis presentes litteras inspecturis Abbatissa et sorores eiusdem de Insula Strigoniensi salutem eternam. Nouerit vestra Vniuersitas, quod vineam de Cholnuk, quam dominus B. Archiepiscopus Strigoniensis nobis reliquerat, et dominus Rex eandem sororibus de Insula Beate Virginis contulit; ne aliqua dissensio inter nos et eas interdum oriretur propter hoc processu temporis, pacifice dictam uineam eis possidendam reliquimus; ita tamen, quod ipse pro sua liberalitate ad subleuandam paupertatem nostram de suis bonis pacifice nobis prouiderunt. Datum anno gracie millesimo CC° LX° IH°.

(Eredetie bőrhártyán, melynek pecsétje elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

55.

Moys, Béla vezérnek tárnokmestere, Samson, Samsonnak fia és Kurpadnak fiai közt, Yutha és Bard helységekben lévő bizonyos birtokrészek tárgyában itél. 1263.

Nos Moys Magister Tauarnicorum Bele Ducis, Comes Symigiensis et de Vorosdino significamus vniuersis, quod cum Samson filius Samsonis super filios Kurpad medietatem terrarum ipsorum de Yutha et de Bard requisiuisset coram nobis, licet auditis parcium proposicionibus probacionem testium et duellum super medietatibus ipsarum terrarum inter partes adiudicassemus, tandem quibusdam diebus transactis idem Samson coram nobis comparens, duellum inter partes adiudicatum coram nobis resignauit, volens pocius — — — — — — — — — — — — — — litteris nostris memorialibus continentur requireret vel amitteret. Sed cum partibus terminum et locum, scilicet Conuentum Sancti Benedicti de Copusfeu partibus volentibus et consencientibus assignassemus, ipso die sacramenti dictus Samson non recepit sacramentum filiorum Kurpad et testium suorum iam dictorum, sicut per litteras dicti Conuentus nobis patuit euidenter. Sed cum idem Samson nobis noluisset citatus iterato indicare, cur sacramentum non receperit eorundem, inspecta iusticia dictorum filiorum Kurpad presente -- — de Ketel pristaldo nostro ipsam terram reliquimus nominatis filijs Kurpad inreuocabiliter possidendam. Vt igitur huius rei series salua semper consistat, nostris patentibus litteris duximus confirmandas. Datum anno Domini M° CC° LX° tercio.

(Eredetie börhártyán, melyről pecsét egykor függött, de mely már csak nehezen olvasható. a nems. Muzeum kézirattárában.)

56.

Erney nyitrai főispán a pannonhalmi apátságnak Debretha és Lubon nevű jószágaiban határjárást tart. 1263.

Nos Erney Comes Nitriensis memorie commendantes significamus vniuersis, mandatum domini Regis nos recepisse, per litteras continens hunc modum, quod possessiones Monasterii Sancti Martini de Sacro Monte Pannonie Debretha et Lubou vocatas, et ad easdem pertinentes possessiones, a terris nobilium et Castri Nitriensis reambulatas et distinctas predicto Monasterio assignare deberemus. Igitur ipsius domini Regis preceptis curantes exequi, vt debemus, predictas possessiones per Rolandum Curialem Comitem nostrum Nitriensem, Janus Majorem Exercitus et Georgium Centurionem, jobagiones eiusdem Castri presentibus dictarum possessionum commetaneis eidem Monasterio fecimus assignari. Mete itaque et termini terre Debrethe sic procedunt: Incipit a parte orientali iuxta fluuium Vagh, et super ripam ipsius fluuii sunt due mete terree; inde vadit ad uillam Pauli Comitis filij Paznani, et ibi ante villam eiusdem transeundo viam magnam sunt due mete; deinde intrando siluam magnam per singulas binas metas in ipsa silua tendit ad locum fluuij Dobou vocati, vbi sunt tres mete; deinde progrediendo per frequentes metas in campo, continuantur terre Ecclessie de Zubrin; abinde iuxta terram eiusdem Ecclesie reflectitur versus occidentem, et veniendo ad quandam planiciem tenet metas cum Yseph et cognatis suis; hinc vergit ad terram Rocoych, que est castri Nitriensis; hincinde vadit ad terram Bore; deinde vadit ad terminos Petri et Wynobur; exinde veniet ad terram Kozorich vocatam, que est castri de Bana; inde tendit ad terram Thome soluentis Costro Nitriensi quinque pondera; deinde continuando se terre Laurencii vadit per binas metas ad magnam viam; postmodum continuatur terre Pechsan, que est Castri de Bana, vbi uersus meridiem iuxta predictam viam sunt due mete; deinde vadit ad duas metas sub quadam pyro erectas; abinde

reflectitur versus meridiem, et vadit vsque ad fluuium Vagh, ibi transeundo eundem fluuium vadit vsque ad fontem Vagh, qui cadit in fluuium memoratum; ibique mete et termini terre Debretha terminantur. Item mete et termini terre Lubou sic procedunt: Incipit iuxta terram Pangracii super quibusdam metis terreis, et per singulas binas metas tendit ad locum fluuii Dubou iuxta magnam viam, que tendit versus occidentem, sunt due mete terree; deinde reflectendo se versus septemtrionem iuxta terram Ryuka, que est Castri Nitriensis per frequentes binas metas tendit ad locum fiuuii Harysan, vbi transeundo ipsum locum vadit ad quamdam arborem altam, vbi sunt due mete; vnde directe eundo vadit ad terram Pardan, et ibi cadit in fluuium Duduag; et sic ipsa terra a dextra parte ipsi monasterio cedente, a dextra uero castrensibus remanente, mete et termini terre Lobou concluduntur. Actum anno gracie M. CC. LX. tercio.

(IV. Béla királynak 1264-ki megerősítő okmányából, mint alább 63. sz. a.)

57.

Békekötés Sibenico és Trau dalmatiai városok közt. 1263.

Anno Dominice Incarnationis MCCLXIII., Indictione VI., Februarii VII. die intrante; regnante domino nostro Serenissimo (Bela) Rege Vngarie, ac tempore Stepconis Comitis de Breberio Egregij Potestatis Sibenicensis; nec non et Judicum Petri et Toleni. Quia nil melius, nil honestius, nilque vtilius in hoc seculo reperitur, quam, quod terrarum rectoribus inter Christianos populos, presertim inter vicinas ciuitates, pacis federa seminentur, ac verae dilectionis regula radicitus obseruetur; harum nempe effectum considerantes nos supradicti Potestas, Judices, Consiliarijque Sibenicensis Ciuitatis, nomine et vice nostrae Communitatis Sibinicensis, et pro ipsa Com-

munitate, et volentes vobiscum Traguriensibus in vera concordia, societate, et amicitia permanere, et si qua inter vos, et nos vigere dignoscuntur, illesa permaneant, et de bono in melius reformentur; ad honorem et laudem Summi Patris, et ad honorem, et reuerentiam Illustrissimi domini nostri Regis Vngarie, et eius filiorum, necnon ad honorem, et protectionem bonorum et fidelium, et ad malorum et infidelium confusionem, sub tali forma concordiam, societatem, et amicitiam inter vos et nos duximus statuendam atque renouandam, de consensu et voluntate nostri publici parlamenti, et in ipso, et ab ipso parlamento confirmatam, et approbatam concorditer; et vnanimiter existentes, vna cum nobis et discretis dominis Valentino de Casariza, et Duymo filio Archidiaconi, ambasatoribus vestris a vobis ad nos super his specialiter deputatis. Inprimis itaque volumus, et ordinamus, et ita duximus ordinandum, quod illa priuilegia, quae temporibus dominorum Guidonis Comitis Potestatis Traguriensis, et Danielis Comitis Sibenicensis facta extiterunt, sint firma, et rata ab vtraque Communitate seruanda. Item omnia malefacta, quae hactenus inter Sibenicenses et Tragurienses facta sunt, sint hinc inde irrita, et remissa; exceptis dumtaxat illis, de quibus per curiam aliquam sententiatum extiterit, ita quod inde datus fuerit prestaldus, vel publicum instrumentum obtentum, aut solutio aliqua incepta fuerit facere, seu maleficia facta et commissa hactenus vsque nunc. Item si acciderit, quod Traguriensis Communitas vel e conuerso Sibenicensis, aliquos homines pro aliqua necessitate extramiserint, et necessitate manifesta coacti fuerint homines dicti patientes famem, cum de suis bestijs commode habere non possent ad comedendum, et aliquas res alias accipere voluerint; sic volumus et ordinamus ad hoc, vt quilibet sit suo contentus, nec manus illicitas extendat ad alienum, quod ille, qui erit Capitaneus hominum Sibenicensium possit cum duobus uel tribus socijs ire, et accipere tantum de bestijs Traguriensibus; et e converso Tragurienses faciant de bestijs Sibenicensibus; et illorum Communitas, qui acceperunt prefatas bestias, soluet illis, quorum fuerint bestie pro singulis tribus arietibus solidos quadraginta, pro capra viginti solidos, pro yreo triginta solidos; et si questio aliqua occasione dictarum bestiarum mota fuerit, fides detur Capi-

taneo cum socijs dictis; si vero aliqua specialis persona acceperit aliquam bestiam, pro ariete uel oui soluat viginti solidos; pro capra triginta solidos; per yrco quadraginta, pro agno vel capretto X solidos; et pro vno de vlteriori casei quinque solidos; et fides in hoc adhibeatur pastori, si questio fuerit inde. Item si aliquis de Sclauonia, scilicet de Regno Vngarie fuerit inimicus Traguriensium, per sacramentum, quo tenemur esse, et nos Sibenicenses habebimus inimicum, et e conuerso Tragurienses tenebunt; et si aliquod damnum vobis intulerit, et nobis notum per nuntium, vel extiterit ad recuperationem damni dicti, auxilium et consilium totis viribus velut proprijs negotijs nostris tenebimur exhibere; et litteras vel nuncium ad dominum nostrum Regem, vel ad Banum destinare; et e conuerso Tragurienses teneantur facere illud idem. Item si quis pastor Sibenicensis cum ouibus destrueret bladum seu vineam Traguriensium, veniat dominus bladi seu vinee Sibenicum, et accipiat homines de curia ipsa, et videat quantum damnum factum est; postea soluat damnum integre domino, et reliqua pro banno soluat viginti solidos ipsi domino, cui fuerit damnum datum, et e conuerso de pastore Traguriensi obseruetur, si damnum fuerit in blado, vel vinea Sibenicensium, prout dictum est. Praeterea si aliquae pignorationes hinc inde hucusque factae fuerint, et probari poterunt, restituantur; salua tamen racione illius, qui pignora habebat. Quae quidem omnia, et singula supra scripta, ut superius continetur, nos Potestas, Judices, et Consiliarij prefati Sibenicensis Ciuitatis, vna cum pluribus de dicto parlamento iurantes promittimus pro nostra Communitate, et corporali sacramento ad Sancta Dei Euangelia iurauimus dictis ambasatoribus pro Communitate Traguriensi recipientibus, per se, et integre obseruare, atque firma tenere; et ita etiam iurari fecimus super anima totius uostre dicte Communitatis preconem nostrum. Actum est hoc et firmatum ante Ecclesiam Sancti Jacobi a publico parlamento praefatae Ciuitatis, coadunato coram hijs testibus subscribendis: ser Dragoio Sinaita, Nigero Bastine, Dragouano Boborizo, Mirsa d'Auzana, Gregorio de Curtisia, et alijs pluribus. Ego Dobren examini mitto manum meam; et Ego Magister Petrus Clericus, Sibenicensis Communitatis Juratus Notarius hys interfui,

et de voluntate dictorum Potestatis, Judicum, Consilij, necnon et totius Communitatis prefatae rogatus scripsi, et mei signi munimine roboraui.

(Lucius, Memorie di Trau 78. l.; töredékét közölte Fejér Cod. Dipl. VII. köt. 4. r. 127. l.)

58.

A királyne udvara birájának jelentése, hogy Móricz királyi főtárnokmester Rum és Boyad birtokában statuáltatott. 1263. körül.

Excellentessimo domino suo B. Dei gracia Illustri Regi Hungarie Magister B. Judex Curie domine Regine, Comes Castri Ferrei inclinacionem et perpetue fidelitatis famulatum. Cum preceptum Magnitudinis Vestre recepissem super eo, quod scirem qualitatem et quantitatem terre Rum, et alie terre Boyad vocate, et vobis mandarem; ac secundo super eo, quod cognita terrarum predictarum qualitate et quantitate, ipsas terras Mauricio Magistro Tawarnicorum vestrorum et Johanni Comiti fratri wenerabilis patris O. Episcopi Jauriensis statuerem possidendas; vestro parens mandato fideliter, ut debeo, Michaelem fratrem Bors militem meum, et Benedictum filium Reke Maiorem Exercitus Castri, vna cum testimonio Capituli, videlicet Oliuerio Cantore de eodem Capitulo transmisi ad circuendas easdem terras et statuendas Magistro M. et Johanni Comiti supradictis, qui accedentes super easdem terras, inuenientesque super vna earum mansiones quatuor, aliam vero nacuam, sicut mihi retulerunt, sub his metis statuerunt. Prima meta incipit ab oriente supra locum molendini de flumine Rabe, tenet metam cum Kunch et Kadar, et uadit directe ad occidentem, et iuxta uiam sunt tres mete; inde progrediens transit uiam ciuilem, et sunt tres mete; abhinc vergens parumper adhuc directe, sunt tres mete; inde vadit ad occidentem, et tenet metam cum villa Zegne, et ibi sunt septem mete;

exinde pergens directe ad aquilonem sunt tres mete; vadit parumper directe ad aquilonem, vbi est una via, secus quam a parte meridionali sunt due mete, ab alia parte eiusdem vie est vna meta; et transiens viam vadit ad aquilonem adhuc iuxta quoddam virgultum, vbi sunt due magne mete; abhinc progrediens similiter ad aquilonem in quodam virgulto, ubi sunt due mete in trunco ylicis; vadit versus occidentem, sunt due mete, vna in piro, altera in terra; post hec rediens ad occidentem sunt due mete; vadit similiter ad occidentem, et tenet metam cum villa Apathunukaya, et ibi sunt due mete; item vergens ad aquilonem in quadam via, vbi sunt due mete, currit in eadem via, sunt due mete versus occidentem; item in eadem via decurrens ad aquilonem, vbi sunt due mete ab oriente, et tenet metam cum Gothardo; vadit ad orientem, et sunt due mete; item pergens ad orientem, vbi sunt due mete; vadit adhuc ad orientem, et sunt due mete, vna in piro, altera in terra; item ueniens similiter ad orientem, vbi sunt due mete, vna in trunco piri, altera in terra: vadit ad orientem, et sunt due mete, vna in frutice, altera in terra; deinde tendit directe ad orientem, vbi sunt due mete, et parumper similiter due mete; venit iuxta viam ciuilem, sunt due mete; dehinc iuxta viam, que uadit ad Ikurwar sunt due mete, et prope Rabam ad orientem sunt due mete; posthec in ripa fluminis Rabe ad orientem sunt due mete, et ibi terminatur. Datum in Ferreo Castro feria sexta post Pentecosten.

(Eredetie a ns. Rumy család levéltárában, másolata a M. Tud. Akadémia kézirattárában.)

59.

IV. Béla királynak Drauch helységet tárgyazó adománya Dénes és István nevü hivei számára. 1264.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus presens

scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam tam presencium quam futurorum tenore presencium volumus peruenire, quod Dionisius et Stephanus ad nostram accedentes presenciam nobis humiliter suplicarunt petentes, ut quandam terram castri de Barana Drauch uocatam habitatoribus destitutam eis ob merita seruiciorum suorum conferre dignaremur. Verum quia de eo, quod eadem terra esset vacua ac habitatoribus destituta nobis plena ueritas non constabat, fideli nostro Beato Abbati Waradiensi, ut ad illam terram accederet, et eam, si uacuam et ad dictum castrum pertinentem inueniret, eisdem Dionisio et Stephano assignaret, nostris dedimus in mandatis. Idem itaque B. Abbas Waradiensis Regio obtemperans mandato, ut decebat, super illam terram plenariter accessit, et, sicut nobis rescripsit, inuenit eam esse vacuam et ad predictum castrum pertinentem, quam conuocatis conmetaneis et vicinis, nullo contradictore existente, sicut nobis mandauit (igy), de nostro mandato statuit Dionisio et St. supradictis. Nos igitur considerantes meritoria seruicia Dionisij et St. predictorum, nobis fideliter inpensa, volentes eis Regio occurrere cum fauore, dictam terram Drauch uocatam eisdem, et per ipsos heredibus ipsorum heredumque suorum successoribus dedimus, donauimus inreuocabiliter iure perpetuo possidendam auctoritate presencium duximus confirmandam. Cuius mete, prout dictus B. Abbas Waradiensis, cui eandem terram rehambulandam et metis distigendam commiseramus, in suis literris nobis rescripsit, hoc ordine distinguntur: Prima meta incipit a parte occidentali supra terram hereditariam ipsius predicti Dionisij et St., quod separat ipsam terram a terra Ecclesie Saxardiensis Logcho vocata; deinde proceditur uersus partem orientalem, ubi sunt due mete, quod separat ipsam terram a terra predicte Ecclesie; deinde procedendo peruenit ad quendam monticulum, ubi sunt due mete; deinde peruenit ad quoddam pratum; deinde peruenit ad quendam locum Drauchfok uocatum, pertinentem ad ipsam terram Drauch uocatam; deinde peruenit ad quendam locum Letfok uocatum, ubi sunt duo loca molendinorum pertinencia ad ipsam terram Drauch uocatam; deinde peruenit ad quendam lacum Michocha uocatum cum Danobio pertinentem ad predictam terram; deinde peruenit ad Inferiorem Draucham,

pertinentem ad predictam terram; deinde peruenit ad Inferiorem Draucham, pertinentem ad predictam terram; deinde peruenit ad quendam lacum Vidra vocatum, pertinentem ad antedictam terram, quod separat ipsam terram a terra Castri de Barana Kopach nuncupata; deinde peruenit ad unum lacum Echekud uocatum pertinentem ad predictam terram, quod separat ipsam terram a terra Kopach; deinde peruenit ad unum lacum Let uocatum, pertinentem ad ipsam terram Drauch uocatam, quod separat a terra Kopach; deinde peruenit ad locum Let foka uocatum, quod ad terram predictam pertinet, cuius finis iacet ad partem meridionalem, ad introitum cuiusdam lacus, quod separat a terra Kopach; deinde peruenit ad quendam lacum Abba uocatum, pertinentem ad terram antedictam, quod separat a terra Kopach; deinde peruenit ad quatuor metas capitales, quod separat a terra Kopach; deinde peruenit ad vnam vallem, ubi sunt due mete, quod separat a terra Kopach; deinde tendit ad aquilonem partem, et peruenit ad unum lacum Kengelug uocatum pertinentem ad terram Drauch, ubi sunt in arbore pomi tres mete; quod separat a terra Kopach; deinde peruenit uersus partem occidentem, ubi iungitur terre ipsius Dionisij hereditarie, ubi sunt quatuor mete, quod separat inter terram Kopach, Chama, et ipsam terram Drauch nuncupatam. Vt autem hec nostra donacio seu collacio terre robur perpetue firmitatis obtineat, presentes litteras duplicis sigilli nostri munimine eisdem Dionisio et St. concessimus roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij Electi Albensis, aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri anno Domini M° CC° LX° quarto, Regni autem nostri vicesimo nono.

(Eredetie bőrhártyán, melyről vörös-violaszinű selyemzsinóron a király pecsétjének töredéke függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

60.

IV. Béla királynak Perun helységet tárgyazó adománya Lippold mosonyi polgár számára. 1264.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Crouuacie, Rame, Serule, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus presentes litteras inspecturis salutem in uero salutari. Ut donaciones Regum perpetua soliditate firmentur, litterarum solent testimonio roborari; inconcussum quippe permanet atque firmum, quod Regio fuerit patrocinio communitum. Proinde ad uniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod Lippoldus ciuis Musuniensis fidelis noster ad nostram accedens presenciam humiliter supplicauit, quod cum villa Perun, quam a Castro Musuniensi exemptam sibi contulimus, absque mediante (igy) terre custodum silue eiusdem Castri Kaal nominate, existentis inter villam hospitum de Zombothel, et dictam villam Perin, stare non possit, sine qua eciam eadem villa existens apud Castrum se non poterat sustentare, medietatem eiusdem terre ipsi Lippoldo ad predictam villam Perin conferre dignaremur. Verum quia de ipsa terra, utrum uidelicet sine preiudicio Castri ipsi Lippoldo donare possimus, nobis nulla manifesta fuerat certitudo, accedente ad nos Magistro Chaak Comite Musuniensi dilecto et fideli nostro, per ipsum uiua uoce sciuimus ueritatem; qui dixit, medietatem eiusdem terre apud predictam uillam Perin metis distinctam extitisse, cum eadem villa fuisset apud Castrum, alteram uero medietatem eiusdem terre per villam hospitum de Zombothel asseruit possideri, ac dicto Lippoldo illam medietatem terre posse sine Castri preiudicio condonari. Cum igitur Regum sit proprium, preces admittere subditorum, nos peticionem dicti Lippoldi iustam attendentes in hac parte, medietatem dicte terre custodum silue Castri ipsi Lippoldo ad prefatam villam Perin contulimus perpetuo possidendam sub eisdem metis et terminis, quibus antea eadem villa existens apud Castrum dignostitur possedisse. Vt igitur hec nostra donacio robur per-

petue optineat firmitatis. presentes litteras in testimonium dare fecimus sigilli nostri dupplicis munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij Prepositi Albensis aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri; anno Domini M° ducentesimo sexagesimo quarto, VIII° kalendas Aprilis, Regni autem nostri anno vicesimo nono.

(Miklós győri püspök által 1313. hitelesített másolatából, a budai kir. kamarai levéltárban.)

61.

IV. Béla királynak a Toplicha és Donkpataka folyók közti erdőt tárgyazó adománya Szepesi Tibor számára. 1264.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Crouacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad uniuersorum noticiam tam presencium quam futurorum tenore presencium uolumus peruenire; quod cum Tyburcius de Scepus quandam siluam suam inter fluuios Toplicha et Donkpotoka uocatas, ad aperiendum pro usu suo a nobis petiuisset sibi dari, et nos litteras nostras fideli nostro Detrico Comiti de Scepus misissemus, ut eandem dicto Tyburcio assignaret; Jordanus filius Boch, qui super predicta silua eidem Tyburcio contradixit, ad nostram accedendo presenciam, exhibuit nobis litteras confectas super conposicione facta inter ipsum Tyburcium et Jordanum antedictum super silua memorata; in quibus patuit, nos medietatem dicte silue a portu Toplice, qui est supra pontem uille Harabisa a parte occidentali, et medietatem silue Donkpotoka, que Wezueris nuncupatur, iuxta magnam viam a parte orientali, iam dudum Jordano antedicto secundum formam dicte conposicionis inter ipsum et predictum Tyburcium contulisse. Quam collacionem prius per nos ipsi Jordano factam nolentes reuocare, seu eciam inmu-

tare, predictam siluam secundum formam predicte conposicionis presente Detrico Comite de Scipus memorato ad usum Jordani dimisimus antedicti. In cuius rei memoriam presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij Electi Albensis, aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini millessimo CC° sexagesimo quarto, Regni autem nostri anno vicesimo nono.

(Eredetie bőrhártyán, a sárga-vörös selyemzsinóron függött pecsét elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

62.

IV. Béla királynak Bille helység határjárását megerősítő okmánya Billei Domonkos, a Zalai vár jobbágyja számára. 1264.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus tam presentibus quam futuris presentem paginam inspecturis salutem in eo, qui est salus omnium. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod Dominicus de Bille, jobagio Castri Zaladiensis, optulit nobis litteras fratris Symonis Preceptoris de Chorgou, petens a nobis, ut easdem nostro dignaremur priuilegio confirmare. Quarum quidem litterarum tenor is est:

Excellentissimo domino suo Belee stb. (következik a keresztesek csorgói háza főnökének 1264-ki jelentése, mint alább 83. sz. a.)

Preterea petiuit, ut composicionem super quinque vineis cum Comite Princh habitam eodem modo priuilegio apponi faceremus. Cuius composicionis series, prout in nostris comperimus litteris, talis est; quod chibriones, quos de quinque vineis ipsius, que in terra dicti Princh Comitis ibidem in Bille sunt, parte percipiebat annuatim, Princh Comes memo-

ratus eidem indulserit, et quod nullo tempore se intromittere deberet de eisdem percipiendis. Nos igitur litteras memoratas ad peticionem ipsius presentibus duximus confirmandas dupplicis sigilli nostri munimine roborando. Datum per manus Magistri Farcasij Albensis Ecclesie Electi aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quarto, Regni autem nostri vicesimo anno nono.

(A zalavári konvent 1372-ki átiratából, melyet kértek „Johannes filius Pauli filij Konyay de Mendscenth Billye, ac Ladizlaus filius suus", a budai kir. kamarai levéltárban. V. ö. Fejér Cod. Dipl. V. köt. 1. r. 137. l.)

63.

IV. Béla király Debretka és Lubou helységeknek határjárását a pannonhalmi apátság számára megerősíti. 1264.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod fidelis noster Fauus Abbas Sancti Martini de Sacro Monte Pannonie ad nostram accedendo presenciam obtulit nobis litteras dilecti et fidelis Baronis nostri Erney Bani Comitis Nitriensis, supplicans, vt easdem nostro dignaremur priuilegio confirmare. Quarum quidem litterarum tenor talis est:

Nos Erney Comes Nitriensis stb. (következik Ernei nyitrai főispánnak bizonyságlevele, mint fentebb 56. sz a.)

Nos igitur id, quod ex commissione nostra per iam dictum Baronem nostrum factum extitit in premissis, ratum habentes, easdem litteras de verbo ad verbum presentibus insertas auctoritate presencium per manus Magistri Farcasii Electi Albensis, aule nostre Vice-Cancellarii dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quarto, Regni autem nostri anno vicesimo nono.

(Eredetie a pannonhalmi főapátság levéltárában.)

64.

IV. Béla király a nagyszombati apáczazárda embereit minden városi adózás alól felmenti. 1264.

Bela Dei gracia Rex Hungarie suis fidelibus villicis, judicibus pro presenti constitutis, ac hospitibus de Tyrna salutem et graciam. Licet et aliis hominibus Regni nostri misericordiam in ueritate iusticie facere debemus : illis tamen potissime facere debemus, a quibus in Domino Domini iugis infunditur oracio pro salute fidelium, stabilitate seu Regni nostri tranquillitate. Vnde cum intuitu Diuine pietatis sororibus seu sanctis monialibus de Tyrna de gracia concesserimus speciali, ut illa area seu curia, que extra claustrvm ipsarum est, in qua officialas earum, videlicet Capellani, sutores et pistores commorantur, ab omni debito, nec non exaccione qualibet, que ad ordinem ville iure exigitur, penitus sit exempta; volumus et mandamus vestre firmiter fidelitati precipientes, quatenus super premissa area vel curia predictarum dominarum nullam collectam ex nunc et in futvrum optentu nostre gracie plenioris exigere presumatis. Datum in Toplicha anno Domini M° CC° LX° IIII°.

(IV. László királynak 1280-ki megerösítő okmányából, mint alább, a budai kir. kamarai levéltárban.)

65.

IV. Béla királynak a bakonybéli apátság embereinek törvénykezési szabadságát megújító rendelete. 1264.

Bela Dei gracia Rex Hungarie fidelibus suis Comitibus Parochialibus et Curialibus Comitibus de Vesprimio, de Jaurino, de Castro Ferreo et de Zala cum omnibus alijs, quibus presentes ostendentur, salutem et graciam. Cum Monasterium nostrum de Beel a iurisdiccione omnium Comitum Parochialium secundum continenciam priuilegij Sanctissimi Regis Stephani sit exemptum; cuius continenciam inuiolabiliter obseruamus et uolumus obseruari; volumus et fidelitatis vestre firmiter precipiendo mandamus: quatenus de iudicandis populis ipsius Monasterij vos nullatenus intromittere debeatis; alioquin si contra indultum predicti priuilegij eiusdem Monasterij et tenorem nostri mandati quidquam fuerit attemptatum, decreuimus nihil valere, prout eciam in prioribus litteris nostris id ipsum vidimus contineri. Datum in Poroua in festiuitate Omnium Sanctorum anno Domini M° CC° sexagesimo quarto.

(Eredetie a pannonhalmi főapátság levéltárában.)

66.

István ifjabb király megerősíti atyja IV. Béla királynak Komlósi Germán birtoklási jogát biztosító okmányát. 1264.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsiluanus, Dominus Cumanorum, omnibus Christi fidelibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad uniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod

accedens ad nostram presenciam German de uilla Cumlous, exhibuit priuilegium domini Regis, karissimi patris nostri, petens supliciter et deuote, ut ipsum priuilegium confirmare dignaremur nostrarum patrocinio litterarum. Quarum quidem talis est tenor:

Bela Dei gracia Vngarie stb. Rex stb. (következik IV. Béla királynak 1261-ki okmánya, mint fentebb 2. sz. a.)

Nos igitur peticiones ipsius Germanni iustas fore considerantes et legitimas, continenciam dicti priuilegij de uerbo ad nerbum presentibus insertam nostro priuilegio duximus confirmandam. Ad hec considerantes fidelitates et seruiciorum merita eiusdem Germanni, quandam particulam dicte terre Cumlouch, quam Cruciferi de Cumlouch indebite occupatam detinebant, eidem Germanno et suis heredibus heredumque successoribus contulimus de nostra gracia speciali. Cuius quidem terre prima meta est in capite riuuli Chepzeu uocati; abinde uenit ad puteum quendam Silibus uocatum; deinde descendit ad riuulum Egurpotok uocatum; abinde redyt ad riuulum Cumlous, ad terram uidelicet eiusdem Germanni, ubi terminatur. Ut igitur huiusmodi nostre ordinacionis et collacionis series robur obtineat perpetue firmitatis, nec inposterum per quempiam possit uel debeat retractari, presentes concèssimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodiensis, aule nostre Vice-Cancellarij, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quarto.

(Eredetie börhártyán, melyről István ifjabb király pecsétjének töredéke vörös-zöld selyemzsinóron függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

67.

István ifjabb királynak Gyulafehérvár több tartozékföldjét tárgyazó adománya Gyógyi Endre comes számára. 1264.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsylvanus, Dominus Cumanorum, omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis, salutem in Domino sempiternam. Fidelitates et merita subditorum ad ampliandam Regalem graciam in subditis, Celsitudinem Regiam non immerito attrahunt et invitant, ut hoc exemplo fideles ad acquirende gracie cupiditatem multo forcius accendantur. Proinde universorum noticie harum serie declaramus, quod nos attendentes fidelitates, et seruiciorum merita dilecti et fidelis nostri Comitis Andree de Gyog, que nobis in pluribus articulis, et effundendo suum sanguinem contra Tartaros, commorando in confiniis, fideliter exhibuit et devote. In recompensacionem seruiciorum ejusdem volentes grata vicissitudine occurrere, quasdam terras, Germand videlicet, Polcholka et Cupud vocatas, sitas iuxta Morisium, terras videlicet Castri nostri Albensis Transsylvani, ab omni jurisdiccione ejusdem Castri exceptas penitus et exemptas, cum omnibus utilitatibus, et pertinenciis suis, et sub eisdem metis, et terminis, sicut per primos possessseres limitate fuerant et possesse, dicto Andree Comiti, et per eum suis heredibus, heredumque successoribus contulimus, dedimus, seu tradidimus, de plenitudine nostre gracie, perpetualiter et irrevocabiliter possidendas. Ut igitur hec nostra collacio seu donacio robur obtineat perpetue firmitatis, nec processu temporum per quempiam in irritum debeat vel possit retractari, presentes eidem concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodiensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quarto.

(Néhai Rajcsányi Ádám kézirati gyűjteményéből.)

68.

István ifjabb királynak Munkács melletti Szent Miklós, Solyva, és más néhány jószágot tárgyazó adománya, Aladár mester számára. 1264.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsyluanus, Dominus Cumanorum omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in omnium saluatore. Regie conuenit pietati metiri merita singulorum, et singulis pro meritis respondere, vt dum hij, quorum opera singulari quodam probitatis titulo commendari merentur, prospexerint se fecundos, de virtute crescere studeant in virtutem; alij quoque eorum exemplo prouocati, ad fidelitatis opera forcius accendantur et solercius famulentur. Hac itaque consideracione inducti ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod nos attendentes merita et seruicia Magistri Aladarij dilecti et fidelis nostri, in quibus (idem) a temporibus sue iuuentutis coram oculis Regie Maiestatis in Regno et extra Regnum, tam in legacionibus Regijs perferendis, quam in alijs diuersis Regni expedicionibus, excellenter effulsit, dubijs fortune casibus se et suos multociens exponendo; et postmodum idem ipse nostro lateri adherendo, nostris per omnia parens iussionibus et mandatis, quamplurima fidelitatis opera, que per singula longum esset enarrare, maxime tamen cura nostre domus necessaria, oportuna exhibuit laude digna; in recompensacionem siquidem tot et tantorum seruiciorum ipsius in remutacionem villarum, ville videlicet Sancti Nicolai supra Munkach ex ista parte indaginis, et ville Zoloa ex altera parte indaginis, in Comitatu de Bereg existencium, quas Michael filius Myco, quondam Comes de Bereg prius ex nostra donacione possidebat, et que ipso mortuo sine herede ad nostras manus secundum approbatam Regni consuetudinem fuerant deuolute; quas eciam sibi ob annunciacionem gaudij natiuitatis karissimi primogeniti nostri Ducis Ladyzlai perpetuo contuleramus, eidem Magistro Aladario et suis heredibus,

70.

IV. Orbán pápa a jádrai érseket megbízza, hogy a Catopagna Praestantius, jádrai polgár, és Stana nevű nő közti házasság akadályra nézve felmentést adjon. 1264.

Urbanus Episcopus seruus seruorum Dei venerabili fra tri ... Archiepiscopo Jadrensi salutem et Apostolicam bene dictionem. Per tuas nobis litteras supplicasti, ut cum dilec tus filius Prestantius de Cotopagna ciuis Jadrensis cum Stan muliere Jadrensi, que quondam ... uxori eiusdem ciuis quart consanguinitatis gradu attinebat, per uerba de presenti, nor dum carnali copula subsecuta, duxerit matrimonium contra hendum; propter quod ciuitatis Jadrensis pax et tranquillita procuratur, et ex cuius separatione posset in eadem ciuitate prout eadem littere continebant, scandalum suboriri, prou deri super hoc de benignitate Sedis Apostolice curaremus. No igitur de circumspectione tua plenam in Domino fiduciam ob tinentes, fraternitati tue mandamus, quatenus, si est ita, e consideratis diligenter circumstantiis uniuersis, videris expe dire, cum Prestantio et Stana predictis auctoritate nostra dis penses, ut impedimento huiusmodi non obstante in sic cor tracto matrimonio possint licite remanere. Datum apud Ur bemueterem XII. kalendas Februarij, Pontificatus nostr anno III.

(Theiner, Vetera Monumenta Slavorum Meridionalium Historiam illustran tia, I. kötet 89. l.)

71.

IV. Orbán pápa az esztergami érseket megbízza, hogy István királyt arra bírja, miszerint anyjának Mária királynénak elfoglalt jószágait adja vissza. 1264.

Urbanus Episcopus seruus seruorum Dei venerabili fratri ... Archiepiscopo Strigoniensi salutem et Apostolicam benedictionem. Debet ab excellentia carissimi in Christo filij nostri Stephani Regis, primogeniti carissimi in Christo filij nostri B. Illustris Regis Ungarie, deuitari, quod iniustum et indecens esse dinoscitur, et precipue quod iniuriam seu offensam carissime in Christo filie nostre M. Illustris Regine Ungarie matris sue continere videtur. Sane sicut carissimi in Christo filij nostri B. Illustris Regis Ungarie et iam dicte Regine nuntius specialis pro ipsa nobis exposuit, ipse non attendens, quod res inter alios acta alteri preiudicare non debet, pretextu cuiusdam compositionis, que sine ipsius Regine assensu inter eosdem patrem et filium olim interuenisse dicitur, quasdam villas et terras, Bistriche, Rodona, Zolosim et Querali vulgariter nuncupatas, quas ipsa et cetere Regine Ungarie, que precesserunt eandem, a tempore, cuius memoria non existit, tenuerunt pacifice et quiete, contra iustitiam occupauit, et occupatas detinet in eiusdem Regine preiudicium et grauamen. Quare ipsa et Rex predictus per eundem nuntium instanter postulari fecerunt a nobis, ut predicte Regine super hoc faceremus iustitie plenitudinem exhiberi. Nos itaque considerantes attente, quod ex occupatione et detentione iniusta villarum et terrarum huiusmodi non modicum sue fame deperit et saluti; maxime cum dictorum Regis et Regine sublimitas, sicut audiuimus, sit exinde turbata grauiter et offensa, magnitudinem eius rogandam attente duximus et monendam, quatenus pronide considerans et diligenter attendens, quod cum Regis eterni benignitas iam terras et bona plurima eius subiecerit potestati, et de ipsius clementia spes firma geratur, quod personam suam adhuc multipliciter exaltabit, eundem ad materna

iura, vel ad quorumcunque bona fidelium, qui omnium de Regno Ungarie propulsare tenetur iniurias, non decet illicite aliquatenus inhiare, supradictas terras et villas ei pro Apostolice Sedis et nostra reuerentia prompta liberalitate restituat, dictorumque patris et matris suorum placare animum, nec non benedictionem ipsorum assiduam promereri per exhibitionem filialis reuerentie non postponat; ita quod sibi exinde gratie Diuine preminm, et nostri fauoris, ac laudis humane proueniat incrementum. Alioquin cum nos predicte Regine, pro qua in suis iuribus confouenda prefati mansuetudo Regis apud nos affectuosa fecit precamina interponi, non possimus in suo iure deesse, qui sumus omnibus in iustitia debitores; fraternitati vestre per Apostolica scripta mandamus; quatenus, si est ita, eundem S. Regem ad restituendum prefate Regine villas et terras easdem monitione premissa per censuram ecclesiasticam, sicut iustum fuerit, appellatione remota, cogas. Non obstante, si eidem Regi Stephano a Sede Apostolica sit indultum, quod excommunicari non possit, sine aliqua ipsius Sedis indulgentia, per quam effectus iustitie in hac parte impediri valeat vel differi, et de qua in nostris litteris fieri debeat mentio specialis. Datum apud Vrbemveterem XVII. kalendas Augusti Pontifiatus nostri anno tercio.

(Theiner, Vetera Monumenta Historica Hungariam Sacram illustrantia, I. köt. 276. l. A pápának István ifjabb királyhoz intézett felszóllítását lásd u. o. 275. l.; és Fejérnél Cod. Dipl. IV. köt. 3. r. 216. l.)

72.

Simon comes alországbíró jóváhagyja azon barátságos egyezkedést, mely által a Sarfői Woch és Sárfői Benedek közti birtokper elintéztetett. 1264.

Nos Comes Symon Viceiudex Curie domini Regis memorie commendantes significamus vniuersis, quod cum Woch filius Mortunus de Sarfev contra Benedictum et Stephanum similiter de Sarfev secundum continenciam litterarum nostrarum memorialium in octauis Beati Michaelis Archangeli coram nobis ad peremptoriam responsionem comparere debuisset, vel cum pace, si pacificari potuisset, et seriem pacis in litteris Cosme Comitis Strigoniensis exhibere; aduenientibus ipsis octauis Beati Michaelis idem Woch personaliter ex vna parte, Benedictus et Stephanus predicti similiter personaliter cum Petro et Phyle fratre eorum ex altera coram nobis constituti, exhibuerunt litteras Cosme Comitis antedicti, in quibus continebatur, quod per arbitrium eiusdem Comitis Cosme et Stephani filij Sumudur, qui inter ipsos in arbitros fuerunt deputati, talis composicio facta fuisset inter ipsos: Quod pro terra Wedered vocata, quam Benedictus et socij sui predicti requirebant nomine iuris eorum de predicto Woch, idem Woch terram suam in Sarfev existentem iuxta fluuium Saar a parte Posonij dedisset et contulisset perpetuo possidendam, excepta vinea sua, et exceptis viginti iugeribus terrarum arabilium adiacencium iuxta eandem vineam, et excepto pomerio, et vno fundo curie sue iuxta eundem fluuium, Benedicto et socijs suis supradictis; loco cuius pomerij idem Woch ultra eundem fluuium Saar a parte orientali contulisset seu reliquisset aliud pomerium eidem consimile, et similiter terras Manar et Pehchan vocatas nomine iuris eorundem sine aliqua litis questione similiter perpetuo possidere; sicut eciam partes hec omnia, que superius sunt expressa, viua uoce fuisse recitarunt pura et spontanea eorum voluntate. Adicimus, quod de omnibus hys, que idem Woch Benedicto, Petro, Phyle et Stephano predictis

reliquit, ijdem confessi sunt, quod dimidietas omnium cederet in ius et perpetuitatem Benedicti, Petri et Phyle, dimidietas autem similiter in ius et perpetuitatem Stephani memorati. Nos itaque hanc composicionem amicabilem, factam inter ipsos, ratam habentes atque firmam, petentibus eisdem nostris litteris duximus confirmandam. Datum Posonij feria quinta proxima post octauas Beati Michaelis Archangeli anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quarto.

(Eredetie börhártyán, melyről Simon alországbírónak pecsétje hártyaszinegen függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

73.

Zozymas váradi püspöknek alapítványa vagyis hagyománya az esztergami főegyház számára. 1264.

Zozymas Dei gracia Episcopus Waradiensis, vniuersis Christi fidelibus tam presentibus, quam futuris presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Quicquid in usus pios expenditur, id non amittitur, sed pocius conseruatur; cum taliter faciendo, in celis tesaurizari dicatur, ubi nec tinea demolitur, nec fures efodiunt, uel furantur. Ad vniuersorum itaque noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod cum nos apud Strigonium constituti, exigente nostrorum mole peccaminum, in grauem et fere ineuitabilem corporis infirmitatem incidissemus, et Diuina disposicione accersiti, naturale debitum, quod per culpam prothoplausti certum est cuadere nulli posse, soluere deberemus; animaduertentes eciam, quod lege nature omne compositum in sua componencia resoluitur, nec de priuacione ad habitum aliquatenus fit regressus; curauimus, ut debuimus, saluti nostre anime, quamquam in paucis attencius, prouidere, et pro temporalibus spiritualia commutare; adoptando Ecclesiam Beati Adalberti martiris atque Pontificis nobis in patronam, defensorem et pro-

pellatorem (igy) in omnibus specialem, cui sicut animam, ita et corpus nostrum, si eiusdem dissolucio immineat, commisimus et committimus defensandum, eligentes sub eiusdem umbraculo seu gremio refrigerij sedem et pariter sepulturam. Propter quod commoti visscribus pietatis, fratribus dicte Ecclesie Beati Adalberti martiris, qui quidem fratres iuges et continuas preces tam pro uiuis, quam pro defunctis die noctuque effundere non desistunt; uolentes nos eorum oracionibus participes effici et consortes; terram nostram Berey nuncupatam, tam hereditariam, quam empticiam, ad nos solum pertinentem, in Symigio existentem, cum vineis sicut hereditarijs sic et empticijs siluis, fenetis, curia, domibus, cellario, et omnibus alijs utilitatibus ac pertinencijs suis; preterea duos seruos, filios Zomboth fugitiui serui nostri hereditarij, Paulum scilicet et germanum eius, et similiter predictum Zomboth patrem eorum, si redierit, dedimus, contulimus et leganimus iure perpetuo possidendam et possidendos; ita tamen, quod quamdiu uixerimus, usumfructum eiusdem terre seu possessionis nos percipiemus, sicut hactenus percepimus, dante Deo, et hys utemur, pro nostri lubito uoluntatis; post decessum autem nostrum eandem possessionem deuolui uolumus omni iure, quo ad nos pertinebat, ad fratres Ecclesie memorate, qui pro remissione nostrorum peccaminum singulis ebdomadibus singulas missas facient celebrari. Volumus eciam, quod omnes prouentus siue fructus dicte possessionis ad cotidianam distribucionem fratrum residencium et in ecclesia existencium deputentur; de quibus Prepositus et Lector, quicunque fuerint pro tempore, porcionem percipiant, sicut quilibet Canonicus percipit in distribucione similarum de Tyrna. Preterea uolumus, quod predicti fratres ydoneam et honestam personam ex ipsis preficiant uel assignent ad procuracionem seu regimen possessionis antedicte. Predictis eciam seruis dedimus et reliquimus ibidem nouem iugera terre fimate in uno loco existencia; et uolumus, quod ijdem serui et eorum heredes seu successores magistro uel rectori dicte possessionis, qui ad vindempniandum illuc accesserit, uiginti cubulos farine de frumento bono, et totidem cubulos de annona, cum cubulo Symigiensi, annuatim soluere teneantur. Vt autem hec nostra collacio seu legacio robur obtineat perpetue firmitatis, presen-

tes concessimus litteras, sigilli nostri munimine roborata⸗ Anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quarto, octauo kalendas Junij.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion II. köt. 945. l.).

74.

Zozymas váradi püspöknek, ugyanazon intézkedést tartalmazó másik okmánya. 1264.

Zozymas miseracione Diuina Episcopus Waradiensis vniuensis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino. Secundum utriusque iuris, scilicet Canonici et Ciuilis, sancciones in officio caritatis primo loco illis tenemur obnoxij (igy), a quibus beneficium nos cognoscimus recepisse, et donatarius donatori naturaliter est obligatus ad antidota. Hac igitur consideracione ducti, cum nos a Sancta Strigoniensi Ecclesia a primo nostre iuuentutis tempore, tam in nostra, quam eciam ad nos pertinencium personis, tum successiue, tum continue, plurima recepisse bona recognoscamus; in susceptorum recompensacionem beneficiorum, quamuis ex condigno non sufficientem, terram nostram nomine Berey empticiam, sitam in Comitatu Symigiensi, cum uineis nostris, siluis, fenetis, curia, domibus, cellario, et omnibus utilitatibus ac pertinencijs suis; item duos seruos, filios Zumboth serui nostri hereditarij. qui anfugijt, Paulum scilicet, et fratrem eius, ac ipsum Zumboth patrem eorum, si in fuga positum reinuenire poterint, Capitulo Sancte Strigoniensis Ecclesie inter uiuos perpetuo donauimus, contulimus, tradidimus et asssignauimus, ac predicte possessionis, uinearum, siluarum, fenetorum, curie, domorum, cellarij, et omnium utilitatum ac pertinencium suarum, necnon seruorum predictorum, dominium in predictum Capitulum pleno, quo nos habebamus et possidebamus, iure transtulimus, penes nos dumtaxat, quoad

uinimus, retento predictorum omnium usufructu. Hoc eciam adicimus, quod postquam nos, Deo volente, uiam uniuerse carnis fuerimus ingressi, pro nostre anime salute fratres predicti Capituli singulis septimanis singulas missas celebrari facere tenebuntur. Volumus eciam, quod uniuersi prouentus siue fructus dicte possessionis ac omnium supradictorum, ad cottidianam sustentacionem et distribucionem fratrum tantummodo continue residencium et ad horas canonicas cottidie concurrencium, diuidantur et deputentur; de quibus Prepositus et Lector quicunque pro tempore fuerint, porciones percipiant, sicut quilibet Canonicus percipit, et non ultra, in distribucione simularum de Tyrna. Preterea uolumus, quod supradicti Capituli fratres unum ex ipsis ydoneum et fidelem preficiant et assignent ad procuracionem seu regimen possessionis supradicte. Prefatis eciam seruis damus, tradimus et assignamus ibidem nouem iugera terre fimate in uno loco existencia; et uolumus, quod ijdem serui, et eorum heredes seu successores, procuratori magistro, uel rectori dicte possessionis, qui ad uindempniandum uineas supradictas illic accesserit, uiginti cubiculos farine de frumento bono, et totidem cubulos de annona cum cubulo Symigiensi annuatim soluere teneantur. Ut autem hec nostra donacio inter uiuos facta, tam in presenti, quam in futuro robur perpetue firmitatis optineat; supradicto Capitulo Strigoniensi super premissis omnibus presentes concessimus litteras sigilli nostri autentici munimine roboratas. Anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quarto, octauo kalendas Junij, Indiccione septima.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion II. köt. 947. l.)

75.

A csasztmaikáptalannak bizonyságlevele, hogy Voynnak fiai, Garyg várának jobbágyai, bizonyos földet Wlchetének eladtak. 1264.

Nos Capitulum Chasmensis Ecclesie significamus omnibus presencium per tenorem, quod constitutus coram nobis personaliter ab una parte Wlchete filius — — —, ab altera uero Voynich et Chuerk filij Voyn jobagiones Castri de Garyg; qui et confessi sunt, quod unam particulam terre ipsorum pro quinque marcis iam acceptis eidem Wlchete et suis pe eum successoribus uendidissent iure perpetuo possidendam Ad quam terram reambulandam pro signandis metis et eri gendis misimus hominem nostrum, qui ad nos tandem redien metas ipsius terre pacifice et quiete erectas sine contradic cione omnium uicinorum et commetaneorum, dixit esse tales Prima meta incipit ab oriente iuxta nemus, ubi est arbor *egu* cruce signata et meta terrea circumfusa iuxta terram eorur dem uenditorum, per quod nemus uadit ad arborem *tul* cruc signatam et meta terrea circumfusam; inde declinat ad ma gnam uiam, iuxta quam sunt due terree mete; ibi relinquen ipsam uiam tendit ad partes meridionales, et uenit ad arb rem *beretne* cruce signatam et meta terrea circumfusam; ind uenit ad fluuium Platerni, ubi sunt due arbores, quarum un arbor est *ihor*, et altera *gyurtan* cruce signate et meta te rea circumfuse, ubi uicinatur terre Drugon et terre Iwan inde per eundem fluuium Platerni iuxta terram dicti Drugo declinat ad partem occidentalem, et per eundem Platerni c dit in Chasmam, ibi relinquens terram Drugon uicinatar terr Magistri Moys; inde contra eundem fluuium Chasma uen superius in magno spacio ad arborem *keures* cruce signatam inde iterum uenit ad priorem metam, et ibi terminatur. In c ius rei memoriam et robur nostras litteras contulimus nostr sigillo communitas. Datum anno Domini millesimo ducente simo sexagesimo quarto.

(Eredetie bőrhártyán, vörös selyemszinóron függő pecsét alatt, a fömél hg. Batthyáni család levéltárában.)

76.

A csaszmai káptalannak bizonyságlevele, hogy Miklós Bogdánnak veje Garygban lévő azon birtokot, mely neki nejével hozományúl átadatott, sógorainak eladta. 1264.

Nos Capitulum Chasmensis Ecclesie, significamus omnibus presencium per tenorem, quod constituti coram nobis personaliter, ab vna parte Nycolaus gener Bogdan; ab altera vero Elyas filius Bogdan pro se et pro fratribus suis, videlicet pro Vrbano, pro Isep, Benedicto, et pro Endrey; qui Nicolaus confessus est, quod terram suam sitam in Garyg, cum qua idem Bogdan socer suus filiam suam dotauerat, ipsi Elye et fratribus suis supradictis pro septem marcis, quas dixit, quod accepisset, jure perpetuo et inreuocabiliter possidendam uendidisset. Cuius terre mete, sicut nobis homo noster retulit, pacifice et quiete erecte sine contradiccione omnium uicinorum et proximorum tales sunt: Prima meta incipit ab orientali parte in uicinacione Stepk iuxta riuum Bacchyn, ubi est meta terrea; inde ad occidentalem partem tendens uenit ad arborem *scilfa* cruce signatam; inde in parua ualle ascendit ad magnam uiam, per quam tendit ad septemtrionalem partem uersus ecclesiam Sancti Jacobi in magno spacio; inde ad unam uineam, ubi sunt due terree mete; inde descendit in sicca ualle in Lypouch, ubi est meta terrea; et contra eundem Lypouch tendit ad septemtrionalem partem; et inde exiens uenit ad arborem *fyzfa* cruce signatam, tendens ad orientalem partem in ualle, in fine cuius est meta terrea; inde descendit ad uallem Iztermechaga; inde ascendit in berch, et uenit ad arborem cherasi, sub qua est meta terrea, ubi uicinatur castrensibus; inde descendit inter uineas ad siccam uallem; inde per eandem uallem cadit in Bacchyn, ubi est meta terrea; inde uadit superius ad partem meridionalem; inde tendens uenit ad priorem metam, et ibidem terminatur. In cuius rei memoryam et robur nostras litteras contulimus nostro

sigillo communitas. Datum anno Domini millesimo CC° LX° quarto.

(Eredetie bőrhártyán, fekete-sárga selyemzsinóron függő pecsét alatt, a főmélt. hg. Batthyani család levéltárában)

77.

A győri káptalannak bizonyságlevele, hogy Herbord comes Oslnak fia 120 hold szántóföldet és 30 kaszáló rétet, s úgyszintén a Janova nevű földet, melyek neki elzálogosíttattak, minthogy a zálog ki nem váltatott, örök birtokképen szerezte. 1264.

A B C

Capitulum Ecclesie Jauriensis vniuersis presentes litteras inspecturis salutem in Domino sempiternam. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium uolumus pervenire, quod cum anno proxime retroacto Johannes filius Belud de genere Osl de terra sua hereditaria in Chena existenti centum et viginti iugera terre arabilis et pratum seu fenetum ad usum triginta falcastrorum sufficiens retro uillam Vrs, deffectum eiusdem feneti, si ibi ad triginta falcastra compleri non possent, aliunde suppleturus, Comiti Herbordo filio Osl fratri suo a vigilia Natiuitatis Dominice usque ad octauas Beati Johannis Baptiste subsequentes per nostras litteras obligasset pro quatuordecim marcis fini argenti, si in ipsis octauis Sancti Johannis Baptiste redimere non posset, per se uel per Belud fratrem suum in octauis Sancti Michaelis proxime subsequentibus redimenda; tali condicione et pena inclusis, ut nisi in ipsis octauis Sancti Michaelis ipse uel dictus Belud frater suus redimerent, deinceps ipsa terra centum et viginti iugerum ac fenetum memoratum pro predictis quatuordecim marcis ipsi Comiti Herbordo perpetuari deberent, et nos nostrum eidem Comiti Herbordo super ipsa perpetuacione priuilegium largiremur; ipsis octauis Sancti Michaelis aduenientibus nec dic-

tus Johannes nec frater eius Belud prefatus ipsam terram et fenetum redimere curauerunt, predicto Comite Herbordo eos pro huiusmodi redempcione in nostra presencia diucius expectante. Ipsa itaque terra centum et viginti iugerum, ac pratum seu fenetum triginta falcastrorum propter premissam obligacionis sue condicionem et penam ipsi Comiti Herbordo perpetuata extiterunt; et si quispiam eum pro ipsis terra et feneto noluerit infestare, dictus Johannes eum debebit modis omnibus expedire, quemadmodum in die obligacionis assumpserat personaliter coram nobis. Preterea cum anno presenti Jan et Stephanus filij Farcasij de Edw quandam terram suam hereditariam Janoa uocatam, et tres partes loci molendini ipsorum, qui in flumine Raba secus eandem terram molendino Vgud et Chak Bani filiorum Magistri Demetrij Helgolth nominato ultra ipsum flumen Raba sito existit in opposito. Que quidem terra Janoa incipit et orditur a plaga septemtrionali iuxta clausuram domini Regis Vstrov nuncupatam et uergit versus Rabam, et a terra consanguineorum Jaan et Stephani predictorum a parte uille Ketel per quandam semitam separatur, a parte uero orientali per stratam, que incipit ab eadem clausura, et tendit similiter ad ipsum flumen Raba, in qua eciam terra Janoha fagi et alie arbores magne sunt consite, ut dixerunt, Rubino filio Tadey consanguineo ipsorum personaliter permittente ab octauis Sancti Regis Stephani usque ad octauas Sancti Michaelis prefatas auctoritate litterarum nostrarum pro decem marcis denariorum Viennensium obligassent ipsam terram et tres partes loci molendini predictas, nisi eas in ipsis octauis redimerent, amissuri; ijdem Jaan et Stephanus aduenientibus ipsis octauis Sancti Michaelis redimere non curarunt, nec per se nec eciam per consanguineos suos memoratos, verum ipsa terra Janoa et tres partes molendini propter condicionem et penam, quibus interiectis fuerant obligate, ipsi Comiti Herbordo extiterunt pro predictis decem marcis perpetuo deuolute; et quicunque ipsum Comitem Herbordum pro eis inpetere seu infestare attemptauerit, eum ijdem Jan et Stephanus deffendere tenebuntur. Ceterum in die obligacionis terre Janoa et trium parcium loci molendini prefatarum dictus Rubinus filius Tadei quartam partem eiusdem loci molendini, que ipsum solum iure hereditario contingebat,

sicut in litteris nostris priuilegialibus, per dictos Jan
phanum ac eorum generacionem inpetratis, plenius con
ex eorundem Jan et Stephani personaliter comparenci
sensu cum terra quadraginta jugerum ad ipsam quart
tem loci molendini pertinentem, in quorum viginti h
a parte orientali secus fundum curie dicti Farcasij
gultum, et in eiusdem virgulti medio vallis Graba
consistit; reliqua autem viginti iugera in fine eiusdem
de terra arabili similiter a parte orientali existunt,
Comiti Herbordo sepedicto pro quinque marcis perp
sidendas; asumendo ipsum Comitem Herbordum ab
racione ipsius quarte partis et terre molestare nolen
pedire. In cuius rei memoriam ad instanciam eiusd
tis Herbordi presentes dedimus litteras sigilli nos
mine roboratas, anno Dominice Incarnacionis mille
centesimo sexagesimo quarto. Chepano Preposito
Cantore, Hectore Custode existentibus.

(Eredetie börhártyán, melyről a káptalan pecsétje sárga-zöld
nőron függ a nemz. muzeum kézirattárában.)

78.

A nyitrai káptalannak bizonyságlevele, hogy Zovor özvegye sógora Gurk által hitbérére és egyéb női jog nézve kielégíttetett. 1264.

A B C

Capitulum Nitriensis Ecclesie omnibus, ad
tes littere peruenerint, salutem in Domino semp
uniuersorum noticiam tenore presencium uolumu
quod constituta coram nobis domina Chente de
filia Alexandri de uilla Ikum, asseruit uiua uo
Gurke fratrem eiusdem Chente quondam mari

et rebus parefarnalibus suis conuenire noluisset, inter se in talem pacis composicionem deuenerunt: quod idem Gurke omnes res mobiles et immobiles fratris sui Chente memorati, excepta terra, domine antedicte pro dote et rebus parefarnalibus suis statuisset, et sic dicta domina pro dote et rebus parefarnalibus suis coram nobis personaliter constituta dixit, sibi fuisse per omnia satisfactum, sopita omni lite et accione, que super dote et rebus parefarnalibus suis posset inposterum sucitari. In cuius rei memoriam pleniorem presentes litteras concessimus sigilli nostri munimine roboratas; anno Domini M° CC° LX° quarto; Magistro Demetrio Lectore Ecclesie nostre existente.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a pecsét vörös-zöld selyemzsinóron függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

79.

A posegai káptalannak bizonyságlevele a Miklós Dezizlav fia és Mátyás Zavid testvére közti birtokcseréről. 1264.

A B C D E

Capitulum Ecclesie Beati Petri de Posaga vniuersis Christi fidelibus tam presentibus quam futuris salutem et pacem in Domino sempiternam. Gesta temporalium litteralia memorie solent commendari, ne processu temporum certa possint dubijs commutari. Uniuersitatis vestre deuocioni tenore presencium duximus insinuandum: quod Nycholaus filius Dezyzlay ab una parte, et Mathyas frater Zauyde de genere Borych Bani ab alia constituti coram nobis, tale concambium inter se protulerunt ordinasse; quod prefatus Mathyas frater Zauide quandam terram suam nomine Podwrs, vicinam et conterminam terre antedicti Nycholay, dederit et statuerit eidem Nycholao tam sibi ipsi, quam suis successoribus in

perpetuum possidendam. Memorata autem terra Podwrs talibus existit metis circumscripta; cuius prima meta incipit ab oriente a quodam fluuio nomine Hodal iuxta terram Nicholay, et uadit per unam magnam viam uersus occidentem, et incidit in fluuium nomine Lezkoa; et per eundem fluuium ascendit uersus aquilonem, et in ascensu per eundem fluuium peruenit ad duas metas ad quoddam berch; et ab hijsdem metis prope transit unam viam, et deuenit ad unam metam; et ab illa meta descendit per directum ad vallem in fluuium nomine Zqworch; et per ipsum fluuium reflectitur et tendit uersus orientem, et eundo per illum eundem fluuium supra mansionem Wolkaz exit ad arbores duorum cerasorum declinans uersus meridiem; et exinde uadit ad unum berch in quoddam virgultum, sub quo est una meta; et deinde descendit in riuum nomine Dolboka, et deinceps per eundem riuum ipsa terra Podwrs est contigua et contermina terre sepedicti Nicholay, et sic terminatur. E conuerso autem idem Nicholaus quandam terram suam nomine Proucha, vicinam et conterminam terre Mathie supradicti eidem Mathie in concambium terre pretaxate dixit se dedisse similiter tam sibi ipsi, quam suis successoribus in perpetuum possidendam; cuius terre mete per circuitum sunt tales: Prima meta incipit a terra ipsius Mathie in fluuio Proucha ab uno littore, et uadit per unam viam uersus orientem usque ad aliam viam sed veterem, que declinat uersus meridiem, et ibi in commetaneitate cum terra Mathie tendit ad unum puteum; et exinde uadit uersus occidentem ad litus, quod est in predicto fluuio Proucha, et ibi est meta; et ab eodem littore per ipsum fluuium terra Proucha existens commetanea terre Mathie sepedicti redit ad locum littoris in inicio nominati. Insuper autem idem Nicholaus pro equipollencia concambij addidit Mathie sepius nominato decem et nouem marcas. Vt autem huius concambij series perpetue firmitatis robur obtineat, nec umquam (ab) aliquo ualeat in dubium reuocari, presentes litteras ad peticionem parcium concessimus nostri sigilli munimine roboratas, anno gracie M. CC. LX. quarto.

A B C D E

(Eredetie bőrhártyán, melynek vörös-zöld selyemzsinóron függött pecsétje elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

80.

A váczi káptalannak bizonságlevele, hogy Pál Gerunnak fia, es fia Pousa, Baguni birtokukat Zolnuk nemzetségbeli Paznan comesnek eladták. 1264.

Vniuersis Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presencium noticiam habituris deuotum Wasiensis Ecclesie Capitulum salutem in eo, qui est salus omnium. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod Paulus filius Gera, et Pousa filius eiusdem de villa Bagun ex una parte; Paznanus Comes de genere Zolnuk de dicta villa Bagun suis consanguineis mediantibus et consencientibus ex altera, coram nobis constituti presencialiter; Paulus predictus vna cum filio suo presente viua voce sua asseruit, quod tres partes terre sue hereditarie in villa Bagun consistentis diuisim per funiculum ex parte terre Henel de parte superiori cum utilitatibus suis, scilicet arabili terra, feneto, silua, quarta parte sibi obseruata; item tres partes nemoris sui de parte superiori, quarta parte sibi retenta, Paznano predicto suisque successoribus vendidisse pro quinque marcis et fertone argenteo in perpetuum possidendam sumpnam pecunie fassus est plenarie recepisse. Vt igitur processu temporum super hac vendicione empcione lis aliquatenus uel controuersia inter eos non valeat incitari per peticionem instanciam partis utriusque litteras presentes alphabeto bipartitas Paznano sepius dicto in robur perpetue firmitatis concessimus sigilli nostri munimine roboratas, anno Domini M° CC° LX° quarto. Reuerendis Ecclesie nostre fratribus Gregorio Preposito nostro, Jona Lectore, Matheo Cantore, Paulo Custode, ceterisque Deo deuote ministrantibus.

(A váczi káptalannak 1337-ki átiratából a budai kir. kamarai levéltárban.)

81.

A vasvári káptalannak bizonyságlevele, hogy Ditrik és Gergelynek fiai Karaka-i birtokukat Heym fiainak eladták. 1264.

A B C

Nos Capitulum Ecclesie Sancti Mychaelis de Castro Ferreo notum facimus tenore presencium vniuersis, quod Comite Blasio et Gothhardo filijs Detricy pro se et pro Martino fratre eorum, ac Oliuerio filio Gregorij ex una parte, Imram et Isou filijs Heym ex altera coram nobis constitutis, ijdem Imram et Isou protulerunt, terram eorum Karaka uocatam cum omnibus circumstancijs et pertinencijs suis ipsis filijs Detricy et filio Gregorij, prout ab eisdem Detrico et Gregorio ipsa terra cessat, Heym memorato pro triginta et sex marcis ac dimidia uendidisse in perpetuum possidendam, recepta ipsius pecunie medietate pro terre predicte dimidia parte a filijs Detricy pretaxatis, altera autem medietate pecunie similiter pro altera dimidia parte terre a filio Gregorij predicto coram nobis. Cuius terre metarum processus, sicut partes recitarunt, primo incipit a fluuio Karaka ab oriente, in cuius ripa sunt due mete terree; abinde tendens per nemus uersus occidentem est meta; abhinc exiens ipsum nemus in feneto sunt tres mete; hinc autem progrediens intrat siluam, ubi sunt due mete; in eadem itaque silua parumper procedendo sunt due mete; adhuc in ipsa silua paululum transeundo sunt due mete; in exitu cuius siluc sunt due mete; abhinc saliens stratam uenit ad terram arabilem, ubi sunt due mete; inde peruenit ad locum Echtheyn dictum, ubi sunt tres mete angulares, ibique ipsa terra a terra Seruusdey separatur; exhinc progrediens uersus aquilonem per Echtheyn in magno spacio terre peruenit ad metas angulares, ubi Martinus, qui aderat, conmetatur; dehinc autem reuertitur ad orientem, et per planiciem campi uenit ad duas metas; ex hys protenditur ad tres metas; inde uergit ad duas metas; abinde super equora campi uadit ad tres metas, de quibus iuxta domum Martini existentem ab

aquilone cvrrit ad tres metas, que sunt prope fluuium Karaka prenotatum; sic intrans fluuium per aluenm procedit ad locum primo positum, in medio duo loca molendini continendo, et sic terminatur. In cuius rey memoriam pleniorem presens scriptum ad peticionem parcium contulimus sigillo nostro communitum, anno gracie M° CC° LX° quarto. Magistro Bonauentura Preposito, Oliuerio Cantore, Ombud Custode, Gerua-sio Decano Ecclesie nostre existentibus.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a barna-sárga selyemzsinóron függött pecsét elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

82.

A kezesztesek csorgói háza főnökének Bille helységhatárjárását tárgyazó jelentése. 1264.

Excellentissimo domino suo Belee Dei gracia Regi Hungarie frater Symon Preceptor Domus Hospitalis de Chorgou et de Noua Curia inclinacionem et oraciones in Domino. Visis litteris uestris reambulaui terram Dominici de Bille conuocatis omnibus commetaneis suis, erigendo metas iuxta metas ueteres, quarum nomina hec sunt: In ponte Zapola sunt due mete, vna Dominici, secunda uero Gug versus partem occidentalem; item uenit ad siluam, et ibi sunt due mete, vna silicis, et altera *gymulchen*; inde vadit per eandem siluam, et ibi sunt due metee, vna terrea, et alia arborea; inde uadit ad vnum angulum ad duas metas terreas; inde separatur de terra Gug; inde procedit uersus aquilonem ad terram filiorum Zaka; deinde uadit ad vnam siluam in uia ad metas arboreas silicum; inde uadit ad alteram siluam ad duas metas arboreas piri et ilicis; deinde ad metam piri et terree; deinde ibi diuidit cum Comite Princh, currendo per vnam uiam, que uadit ad vineas Bille de meta ad metam; deinde uenit ad vnum angulum per eandem uiam, ibi sunt tres mete uersus orientalem

per uiam vnam de mèta ad metam, et uadit ad quatuor metas, ex parte orientali Dominico, ex parte uero occidentali Comiti Princh; deinde procedit uersus aquilonem ad tres metas iuxta magnam uiam, que uenit de Rethe de Sancta Cruce, et uadit ad Nouam Curiam; inde procedit uersus orientalem, ex parte aquilonis sunt commetanei Gubas et Scemere, et ex parte meridionali Dominicus antedictus; inde procedit ad vallem ad metas; inde uadit uersus meridionalem ad metas arboreas ilicis et piri, et ibi intrat in aquam Zapola ad duas metas piri et terree, ex parte orientali antedictis Gube et Scemere, et generacionis Guc, ex parte uero occidentali Dominico antedicto per diuisionem aque; inde diuiditur a terra antedictorum, et uadit ad terram Petri filij Hurchuth ad duas metas terreas; inde circuit iuxta eandem aquam Zapola ad vnum nemus uersus orientalem Petri, uersus occidentalem Dominici; deinde procedit ad unum puteum, inde uero saltat puteum uersus orientalem, et ibi iuxta nemorem due mete terree, vna de ilice; deinde ad duas metas terreas; inde currit uersus orientalem prope terram Stephani filii Bank ex parte aquilonis, ex parte uero meridionali terra Dominici antedicti; inde uadit ad Narsceg ad duas metas terreas; inde uadit ad Temerpataka ad duas metas terreas, et ibi separatur terra Dominici de Stephano antedicto; iam posthec uadit ad terram Symonis, Gabriani, Theodori et fratrum suorum, et uadit uersus meridionalem ad duas metas ilicis; deinde uadit ad duas metas terreas; deinde ad alias duas metas arboreas ilicum; ex parte uero orientali est terra Symonis et fratrum suorum antedictorum, ex parte uero occidentali est terra Dominici prenotati; deinde uadit uersus meridionalem de meta ad metam, et ibi uenit ad tres metas terreas, et ibi iam separatur de terra predictorum; deinde descendit ad tres metas; deinde cvrrit per Kakatias Wlg ad unum puteum, et ibi sunt due mete terree ex ambabus partibus; et ibi iam Zenthey, Gregorius, Pouka et generacio eorum sunt commetanei; deinde procedit et uadit iterato ad pontem Zapola, et sic determinantur mete antedicte. Hec in terra circumequitata, cum omnibus commetaneis suis ibi astantibus; stat vna ecclesia ad honorem Omnium Sanctorum in medio uille Dominici Maioris Exercitus antedicti; omnes ijdem commetanei sui nos

et ipsum pacifice et quiete reambulare et metas erigere permiserunt.

(IV. Béla királynak 1264-ki megerősítő privilegiumából, mint fentebb 62. sz. a.)

83.

A keresztesek székesfehérvári konventjének bizonyságlevele, hogy Lyulai János és Benedek ottani birtokukból egy udvarhelynek való telket Benke székesfehérvári polgárnak eladtak. 1264.

Conuentus Domus Hospitalis Iherosolimitani de Alba omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presencium noticiam habituris salutem in Domino sempiternam. Vniuersitati Vestre tenore presencium declaramus, quod Johannes filius Pouce, et Benedictus filius Cyriaci de Lyula in nostra personaliter constituti presencia proposuerunt, quod de terra sua, quam comparauerant de relicta Comitis Jako, que eidem in dotem fuerat deuoluta, vnum fundum seu aream curie ad quantitatem vnius iugeris versus meridiem in eadem villa Lyula prope altarnicam ecclesie existentem, suo tantum iuri, nullo cognatorum suorum participante, pertinentem, ut dicebant, paulo post recessum Thatharice gentis in famis tempore vendidissent, Benke ciui Albensi pro una marca argenti purissimi iure perpetuo possidendam; et pecuniam confessi sunt recepisse ab eodem. In cuius uendicionis et empcionis memoriam et firmitatem pleniorem litteras concessimus presentes sigilli nostri munimine roboratas. Anno Domini M° CC° sexagesimo quarto, quarto nonas Januarij. Fratribus Ruscano Preceptore, Tesselino Ecclesie nostre Custode existentibus.

(Eredetie bőrhártyán, melynek pecsétje már elveszett, a főmélt. hg. Batthyáni családnak levéltárában.)

84.

A váradi konventnek bizonyságlevele, hogy Miklós comes Jánosnak fia, s László és Tamás Pongrácznak fiai határperükről barátságos egyezkedés útján elálltak. 1264.

Johannes Prepositus et Conuentus Ecclesie Sancti Stephani de Promontorio Varadiensi vniuersis Christi fidelibus presentibus pariter et futuris salutem in eo, qui est vera salus. Vt singulorum proprietas, effugata seu obrupta voragine falsitatis, dominante perpetua incolumitate valeat conseruari, ea que in diuersitate causarum juris moderamine terminantur, patrocinio litterarum digne fulciuntur. Ad vniuersorum igitur noticiam per paginam presencium volumus peruenire, quod Nicolaus Comes filius Johannis ab vna parte, Ladizlaus et Thomas filij Pangracij personaliter coram nobis constituti ex altera, idem Comes Nicolaus dixit et confessus est viua voce, quod componentibus probis viris, commetaneisque et vicinis, Comite Paulo filio Each, Lamperto filio Nicolai, et alijs personaliter astantibus, in quos partes se commiserant super distinccione metarum Sunkulus, Berthein et Jofamezew vocatarum, super quibus inter ipsum Comitem Nicolaum, (ac) Ladizlaum et Thomam filios Pangracij predictos materia discordie diucius fuerat alterata, eisdem Ladizlao et Thome filijs Pangracij predictis in filios filiorum pacifice et irreuocabiliter dimisisset possidendas secundum cursus metarum antiquarum, tanquam proprium jus eorum, prout antea possesse fuerant per eosdem. Ita, quod nec ipse Nicolaus, nec sui heredes prefatos Ladizlaum et Thomam, aut filios eorundem vel heredum suorum (ac) successorum, possint super facto metarum et terrarum prefatarum aliquatenus molestare, vel discordiam incitare. Et sicut idem Comes Nicolaus in presencia commetaneorum et vicinorum suorum Pauli Comitis filij Each, et Lamperti filij Nicolai personaliter astancium dixit, mete terrarum predictarum, hoc ordine distinguntur: Prima meta incipit a Damesuemezew, vbi separat a terris Comitis Pauli

filij Each et ipsius Comitis Nicolai filij Johannis, et vadit in Vamusvemy et Noguem; et per Vamus Nogvemy declinat ad plagam septemtrionis ad locum, qui Suos Draganafey vocatur, et quidam vocant Solumosfey, et quidam Sarus Draganyan; deinde veniret ad finem Felku a parte septemtrionis, ipse Felku totaliter cum suis vtilitatibus et nidis falconum remanet Ladizlao et Thome supradictis. Qui quidem Paulus Comes filius Each, et Lampertus filius Nicolai ipsorum commetanei omnia premissa et dicta Comitis Nicolai iuste et congrue asseruerunt processisse. In cuius rei memoriem et perpetuam firmitatem presentes concessimus litterras sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno ab Incarnacione Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quarto.

(A váradi káptalannak 1298-ki átiratából.)

85.

Ul. chrumpachi birtokos a borsmonostrai apátság számára alapítványt tesz. 1264.

Pateat uniuersis Christi fidelibus tam presentibus quam futuris, quod ego Vl. Dominus de Chrumpach deuocione sancta ductus, cum consensu et uoluntate fratrum et consanguineorum meorum, contuli monasterio dicto Mons Sancte Marie in remedium anime mee, et relaxacionem offensarum, quibus predictum aliquando monasterium offendi, de hereditate mea molendinum unum, quod adiacet uille Sconnawe, soluens annuatim dimidium talentum pro lumine eidem ecclesie perpetuo seruiendum. Hec itaque donacio mea ut firma sit, et inconcussa omni tempore perseueret, hanc litteram in testimonium traditam iam dicto Monasterio sigilli mei robore statui communire. Acta sunt hec anno Domini M° CC° LXIIII°.

(Eredetie bőrhártyán, melynek pecsétje elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

86.

IV. Béla királynak Kubra nevű földet tárgyazó adománya Tamás, Mártonnak fia számára. 1265.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus quibus presentes ostenduntur salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod ad nostram accedentes presenciam Herardus Magister Agazonum, Comes Trenchiniensis, fidelis noster, quandam terram Kubra vocatam, Celiny hospitis Trenchiniensis sine herede decedentis, remotam ab illa Trenchinie, a nobis instanter petiuit, vt seruienti suo Thome filio Martini nobili de Comitatu Castri Ferrei conferre de benignitate Regia dignaremur. Verum quia de premissis veritas nobis non constabat, Michaeli Comiti de Zomlin (? talán Zoulum) fideli nostro de premissis veritatem commisimus inquirendam. Qui quia postmodum nobis perscripsit, quod eadem terra erat remota a villa Trenchiniensi, et deuoluta ad manus Regias, quia eandem de collacione nostra possidebat; nos inclinati precibus Magistri Herardy, attendentesque fidelia seruicia eiusdem Thome, que exhibuerat, et que exhibere potuerat; et mortem ipsius fratris Thome Wollfram vocati; qui in seruicio nostro inscriptus fuerat, in memoriam reuocantes; predictam terram Cubra vocatam eidem Thome, et per eum suis heredibus, in eisdem metis, quibus predictus Celinus possederat, contulimus in perpetuum possidendam. Mete autem predicte terre, prout in litteris Michaelis Comitis antedicti vidimus contineri, hoc ordine distinguntur, nimirum: Prima meta incipit a rippa fluminis Vagh, tenens ex parte aquilonis cum Laurencio de villa Zamar; inde procedit versus orientem ad arborem vlmi vulgariter *zil* vocatam in rippa cuiusdam stagni; et vadit in viam magnam, vbi sunt due mete de terra erecte; deinde ad duas arbores pomorum, sub quibus due mete terree habentur; et sic paululum procedendo circa riuulum Cubra cadit in eun-

dem, qui riuulus est in communi cum prefato Laurencio; per quem ascendendo vadit in sylvam, et sic transiliendo eandem venit sub vnum montem, vbi est signum in arbore *jawor* vocata; per quem montem ascendendo superius vadit in magnum berch usque ad metas nobilium de Moythe; transit autem eundem berch, et reflectitur ad partem australem, veniendo supra vnum montem, vbi sunt prata nobilium de Moythe, et villarum de Trenchin, vbi est eciam pratum, et due mete, in cuius medio est arbor ilicis; inde autem descendendo uersus orientem per continuas metas terreas, et arbores circa viam positas, venit ad aquam Tepliche vocatam, in cuius littore sunt due mete de terra posite; et transeundo ibidem ipsam Teplicham, vbi in angulo est vna meta de terra, extunc directe procedendo habetur ex latere australi quoddam pratum, quod fuit cuiusdam leprosi; inde vadit per metas continuas de terra factas ad aquam Tepliche vocatam, vbi sunt due mete terree; transeundo autem ipsam Tepliche cadit in Vagh, ibique terminantur. Vt igitur hec nostra collacio irrevocabiliter perpetuo perseueret, predicto Thome presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farkasij Albensis Ecclesie Prepositi aule nostre Vice Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quinto, Regni autem nostri anno tricesimo.

(Hitelesített másolata a budai kir. kamarai levéltárban.)

88.

IV. Béla királynak a Liptó-Hibe-i vendégek jogait és tartozás szabályozó okmánya. 1265.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Ram Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex uniuersis Chris fidelibus presens scriptum inspecturis, salutem in salutis la gitore. Regie liberalitatis immensitas recompensans liber mine merita subjectorum, dum bene meritos condigne retribu cionis solacio refocillat, et ad dignioris status preeminencia subleuat, et suorum plurimorum mentes ad fidelitatis feru rem excitat, dum bene merendi studia fideliter emulantibu calcar addit. Proinde ad universorum noticiam, harum seri uolumus peruenire, quod hospites nostri de Hybe de Lypto ad nostram accedentes presenciam pecierunt a nobis cum in stancia diligenti, ut eisdem ipsam eandemque graciam et libe ralitatem conferre dignaremur, qua hospites de Corpona e nostra collacione dignoscuntur gratulari. Nos igitur pro ipso rum bono commodo, et augmetacioni invigilare cupientes, con siderantesque utilitates proficuas et fructuosas ex continui laboribus eorundem nobis et Regno nostro posse prouenire temporibus opportunis, peticionibusque eorundem in hac parte favorabiliter inclinati, premissam liberalitatem hospitum de Corpona de gracia speciali eisdem duximus concedendam. Ita ut ijdem hospites villicum inter se, quem voluerint, eligant, qui omnes causas inter ipsos ortas possit et debeat iudicare; sed si aliqua causa inter extraneum, et ipsos hospites, uel aliquem ex hospitibus contingeret exoriri, extunc illam causam villicus, et Comes illius extranei, qui agit, vel contra quem agitur, pariter iudicabunt: et iudicium hospitis percipiat villicus, iudicium uero extranei Comiti suo debeat prouenire. Preterea sacerdotem sive Plebanum eligant, siue suscipiant, quemcunque et undecunque voluerint, de communi voluntate, qui omnes decimas eorundem in agris percipiet, et exiget in specie ex integro; pro quibus idem Plebanus de singulis qui-

bus ijdem coram Comitibus Parochialibus astare u — — non debeant, nec valeant iudicare, nisi associato sibi vno de tribus fidelibus nostris nobilibus Sclauonie; Incone videlicet Comite filio Isaak, vel Farkasio filio Tolomerij, aut Stephano filio Belus Bani; nec sine testimonio Capituli vel loci conuentualis ijdem prediales et eorum populi citari valeant ad presenciam Comitum predictorum. Premissa itaque pro tanto sic ordinari, et presentibus inseri volumus; quia manifestam causam suspicionis habuerunt contra Comites antedictos, cum quibus pro reformacione libertatis sue diucius in lite contenderunt. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes memoratis predialibus et jobagionibus Castri concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij Electi in Prepositum Albensem, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri anno Domince Incarnacionis millesimo ducentesimo sexagesimo quinto, XIX. kalendas Februarij, Regni autem nostri anno tricesimo.

(Lajos királynak 1380-ki „Crisij feria tercia proxima post festum Natiuitatis Beati Johannis Baptiste" kiadott megerősítő privilegiumából, mely „Andreas filius Dragoch Suppanus, Petrus filius Iwan, Perezlaus filius Mark, et Gregorius filius Fabiani, nobiles jobagiones Castri nostri de Eyche"; és pedig „relatio domini Petri Zudar Bani"-ra kiadatott; a budai kir. kamarai levéltárban.)

88.

IV. Béla királynak a Liptó-Hibe-i vendégek jogait és tartozásait szabályozó okmánya. 1265.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex uniuersis Christi fidelibus presens scriptum inspecturis, salutem in salutis largitore. Regie liberalitatis immensitas recompensans liberamine merita subjectorum, dum bene meritos condigne retribucionis solacio refocillat, et ad dignioris status preeminenciam subleuat, et suorum plurimorum mentes ad fidelitatis feruorem excitat, dum bene merendi studia fideliter emulantibus calcar addit. Proinde ad universorum noticiam, harum serie uolumus peruenire, quod hospites nostri de Hybe de Lyptou ad nostram accedentes presenciam pecierunt a nobis cum instancia diligenti, ut eisdem ipsam eandemque graciam et liberalitatem conferre dignaremur, qua hospites de Corpona ex nostra collacione dignoscuntur gratulari. Nos igitur pro ipsorum bono commodo, et augmetacioni invigilare cupientes, considerantesque utilitates proficuas et fructuosas ex continuis laboribus eorundem nobis et Regno nostro posse prouenire temporibus opportunis, peticionibusque eorundem in hac parte favorabiliter inclinati, premissam liberalitatem hospitum de Corpona de gracia speciali eisdem duximus concedendam. Ita ut ijdem hospites villicum inter se, quem voluerint, eligant, qui omnes causas inter ipsos ortas possit et debeat iudicare; sed si aliqua causa inter extraneum, et ipsos hospites, uel aliquem ex hospitibus contingeret exoriri, extunc illam causam villicus, et Comes illius extranei, qui agit, vel contra quem agitur, pariter iudicabunt; et iudicium hospitis percipiat villicus, iudicium uero extranei Comiti suo debeat prouenire. Preterea sacerdotem sive Plebanum eligant, siue suscipiant, quemcunque et undecunque voluerint, de communi voluntate, qui omnes decimas eorundem in agris percipiet, et exiget in specie ex integro; pro quibus idem Plebanus de singulis quin-

quaginta mansionibus domino Archi-Episcopo Strigoniensi in una marca fini argenti tenebitur respondere; decimas eciam ab eis nobis debitas per omnia duximus indulgendas. Item concessimus eisdem hospitibus, ut ipsam totamque terram Hybe, prout est et adjacet, possideant; et liberam in sylvis, et in aquis intra metas suas ejusdem terre Hybe contentas versus Scepes, venandi, et piscandi habeant facultatem; excepta aqua Vag, in qua nullus in eis piscari poterit ullo modo. Item concessimus, quod hospites eiusdem ville Hybe nullum ibidem tributum in foro Hybe soluere teneantur, et quelibet mansio unum pondus auri in festo Sancti Martini nobis soluere tenebitur, annatim, quod aurum judex ipsorum nobis deportabit. Volumus eciam, quod nec Comes de Lyptov, nec alter aliquis super eos descendendi, nec iudicandi habeat potestatem, sed solummodo, ad nos siue ad Regiam Majestatem pertinebunt, sicut hospites nostri de Corpona et de Bana. Mete autem eiusdem terre Hybe hoc ordine distingvuntur: Incipit ab alpibus magnis Tharchob dictis a parte orientali, et descendit in aquam riuuli Fejerpotok dicti; per quem descendit, adhuc versus meridiem usque in fluuium Vasych; quem intrando currit in eodem usque ad fluuium magnum Vag, quem percurrendo cadit in ipsum, et descendit in eodem usque in locum illum, ubi quidam fluuius Bela vocatus cadit in ipsum Vag; per quem fluuium Bela ascendit usque ad alpes superius expressas, ibique terminatur. Ut igitur huius liberalitatis series inconcussa perpetuo, et irrevocabiliter perseueret, presentes eisdem concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus discreti viri Magistri Farkassij Albensis Ecclesie Electi aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quinto, duodecimo kalendas Augusti, Regni autem nostri anno tricesimo.

(V. István király 1270-ki megerősítő privilegiumából.)

89.

IV. Béla királynak Kokos Nyitramegyei földet tárgyazó adománya István, Lothardnak fia számára. 1265.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Comanieque Rex omnibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Deposcunt merita et fidelitates exigunt Corone Regie deuotorum, ut eorum peticionibus tanto fecundiori fauoris gracia occurrat Regia Celsitudo, quanto se fideliores in Regni negocijs magistra rerum experiencia docuerunt. Proinde ad uniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire: quod ad nostram accedens presenciam Stephanus filius Lothardi de — — — pecijt a nobis humiliter supplicando, ut in collacione cuiusdam terre Castri Nytriensis Kokos vocate, sibi de benignitate Regia prouidere dignaremur. Nos siquidem consideratis ipsius Stephani fidelitatibus et meritorijs seruicijs, que nobis et Regno nostro in diuersis expedicionibus nostris, et specialiter iuxta Morawa in exercitu nostro contra Regem Boemorum habito inpendit in feruore fidelitatis approbate; animaduertentes eciam, quod idem Stephanus fidelia nobis seruicia inpendere poterat (igy) in futurum; nec non pro morte nobilis iuuenis Leustachij fratris sui, qui in predicto exercitu nostro in fidelitate Corone Regia (igy) debita, contra eosdem Boemos dicans (igy) hostium tandem wallatus multitudine in area certaminis in conspectu omnium Baronum et nobilium Regni nostri, laudabiliter extitit interemptus; predictam terram Kokos vocatam, ad castrvm Nytriense pertinentem sub eisdem metis et terminis, quibus idem castrvm Nitriense possidebat, ipsi Stephano in acerbi doloris sui consolacionem et remedium, et per eum suis heredibus heredumque suorum successoribus de Regia munificencia dedimus, donauimus, concessimus, locauimus et contulimus iure perpetuo et irreuocabiliter possidendam, et eundem St. per Chaak Banum Comitem Nitriensem dilectum et fidelem nostrum in corporalem possessionem terre memorate

fecimus introduci. Vt igitur huius nostre collacionis series robur obtineat perpetue firmitatis, presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Demetrij Albensis Ecclesie Prepositi aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° LX° quinto, Regni autem nostri anno tricesimo quarto.

(IV. László királynak 1277-ki megerősítő okmányából, mélt. Szalay Ágoston Okmánygyüjteményében.)

90.

IV. Béla királynak több vasmegyei udvarnok számára megerősíti a III. Béla királytól nyert szabadságokat. 1265.

(B)ela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Comanieque Rex omnibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad uniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod uenerunt ad presenciam nostram quidam liberi vduornicorum nostrorum de villa Syra de Comitatu Castri Ferrei iuxta Luchman, uidelicet Teka, Tumpoch, Guebus et alij, qui sunt numero tredecim mansiones seruientes nobis in libertate liberorum vduornicorum nostrorum, et exhibuerunt nobis priuilegium predecessoris nostri felicis recordacionis magni Bele Regis, supliciter nos rogantes, ut ipsum priuilegium renouare nostro priuilegio dignaremur. Cuius quidem tenor talis est:

In nomine Sancte Trinitatis stb. (következik III. Béla királynak 1186-ki okmánya; lásd a jelen gyüjtemény második folyamának I. kötetét 104. sz. a.)

Nos igitur, qui idem priuilegium comperimus esse non rasum, non uiciatum, prout eciam patuit nobis per priuilegium nostrum, quod eis dederamus cum alio sigillo nostro, per quod ipsum priuilegium ad eorum exhibicionem duximus confirmandum, ratum habentes et acceptum, precibus ipsorum

inclinati, ipsum priuilegium presentibus duximus inserendum. In cuius rei memoriam et pariter firmitatem presentes eisdem dedimus litteras, duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij, Electi Albensis, aule nostre Vice-Cancellarj, dilecti et fidelis nostri anno Dominice Incarnacionis millesimo ducentesimo sexagesimo quinto, Regni autem nostri anno tricesimo.

(Az eredetit, mely bőrhártyára van írva, s melyen a függő pecsét zsinóra még találtatik, közölte velem Aigner Lajos úr.)

91.

IV. Béla király Péter és Pál, Ryhennek fiait, Vas megyei birtokosohat Hahold comes, és Chák mester Zala megyei főispán ellenében pártfogása alá veszi. 1265.

Nos B(ela) Dei gracia Rex Ungarie memorie commendantes significamus quibus expedit vniuersis; quod facto concambio de possessione Chernech iuxta Linduam inter Petrum et Paulum filios Ryhen, et inter Haholdum filium Haholdi, idem Paulus nomine suo et fratris sui protestatus est coram nobis, presentibus Baronibus nostris, quod — — — — — — possessionis sibi mortis insidie ponerentur; et quod septem villas, quas Comes Haholdus predictus in Comitatu Castri Ferrei in permutacionem predicte possessionis eis dedit g — — — — — — — Heyderici diceret esse in litem deductas; et quod ipsos de recipiendis eisdem septem villis per suum nuncium prohiberent. Verum quia in litteris, sigillis venerabilis patris Ph. Strigoniensis Archiepiscopi aule nostre Cancellarij, et Laurencij Comitis Judicis Curie nostre impressis, conposicionis factum inter partes facte continentibus, conperimus, quod domini Comites Haholdus, et Magister Chak Comes Zaladiensis vna cum ipso iuramento firmauerunt, vt eisdem Petro et Paulo dominus Haholdus nullum malum penitus machina-

retur, decreuimus iusticia mediante, quod si facto vel consilio eiusdem Comitis Haholdi Dominicum, Petrum aut Paulum occidi continget; extunc idem Haholdus periculum persone sue, et omnium possessionum suarum amissionem paciatur; et Magister Chak notam incurrat periurij ipso facto. Ceterum decreuimus, quod et eidem Habaldo placuit, vt si predicte septem ville apud predictos Petrum et Paulum per quemcunque fuerint impedite, idem Haholdus et heredes sui causam prosequi debeant propriis laboribus et expensis. Quas quidem septem villas, si ab eisdem Petro et Paulo alienari contigerit, ipse Comes Haholdus et heredes sui de possessionibus propriis, vbicunque dicti Petrus et Paulus voluerint, eisdem Petro et Paulo duplum dare tenebuntur. Datum in Kamarum in festo Andree Apostoli, anno Domini M° CC° LX° quinto.

(Az eredeti után Römer Flóris, Győri Történelmi és Régészeti Füzetek I. köt. Győr 1861. 210. l.)

92.

István ifjabb királynak Zakan helységét tárgyazó adománya Hertvig tubuli várnagy és testvére Herrik számára. 1265.

Nos Comes Paulus Judex Curie domini Regis damus pro memoria, quod cum iuxta continenciam priorum litterarum nostrarum modum et formam judicij nostri continencium, Magister Johannes dictus Zonk in causam attractus instrumenta sua in facto possessionis Zaka vocate in Comitatu Aba-Wywariensi iuxta fluuium Hornad existentis confecta in octauis Beati Martini confessoris contra Nicolaum de Zabam actorem exhibere debuisset coram nobis; tandem ipso termino occurrente primo predictus Nicolaus de Zabam quoddam priuilegium olym domini St. Dei gracia junioris Regis Hungarie, Ducis Transiluani et Domini Comanorum anno Dominice Incarnacionis M° ducentesimo sexagesimo quinto confectum nobis pre-

sentauit, in quo vidimus explanari, quod idem dominus St. junior Rex attendens fidelitates et seruiciorum merita Herthuig Castellani de Tubul, et Herrici fratris sui, in recompensacionem seruiciorum eorundem quandam terram Noui Castri Zaka vocatam, iuxta aquam Hornad existentem tunc vacuam, quam quondam Chepanus auus eorundem Herthuigh et Herrici ex donacione Emerici Regis possedisse, a iurisdiccione dicti Castri liberam penitus et exceptam cum suis vtilitatibus et pertinencijs sub hijsdem metis et terminis, prout ipsa terra primum per idem Castrum, et postmodum predictum Chepanum dinosscretur fore possessa, ipsis Herthuigh et Herrico filijs Compolth, et eorum successoribus contulisset perpetuo possidendam stb. Datum in Wyssegrad decimo die termini prenotati, anno Domini M° CCC° XXX° nono.

(Eredetie bőrhártyán a budai kir. kamarai levéltárban. V. ö. Fejér Cod. Dipl. IV. köt. 2. r. 297. l.)

93.

Omodé győri püspöknek bizonyságlevele, hogy Chakani Balsam asszony leánynegyedére nézve 70 holdnyi földnek átengedése által magát testvéreitől kielégítettnek beismerte. 1265.

(O)modeus Dei gracia Episcopus Jauriensis vniuersis, quibus expedierit, presentes litteras inspecturis salutem in Domino sempiternam. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod domina Balsam filia Jacobi filii Johannis de Chakan ab vna parte, Georgio filio Watha, Iwan filio Inse, et Olotow filio Gonow ex altera coram nobis personaliter constitutis, eadem domina confessa est viua voce, quod Georgius et fratres sui predicti super quarta de possessionibus patris sui prefati iure nature sibi debita satisfecissent, assignatis sibi septuaginta iugeribus terre de virgultis et de terra arabili, iacencia inter terram dicti Georgij et Dyonisij

filij Morodyk ac aliorum cognatorum suorum, que quidem terra incipit iuxta fluuium Ztremen a parte septemtrionali, et protenditur uersus meridiem vsque fluuium Myroud, et ibi terminatur; et insuper vna rota molendini prefati Jacobi siti in fluuio Zturga a plaga orientali iuxta villam paruulam existentis. Qui Georgius et fratres sui predicti assercionem dicte domine in omnibus affirmarunt; dicentes, quod dicta septuaginta iugera et rotam molendini dicte domine pro sua quarta contulissent, de terra memorati Jacobi perpetuo possidenda, excepta quarta filie Dubuzov, fratris Jacobi supradicti, obligantes se nichilominus, quod si vllo vnquam tempore per aliquem vel per aliquos dicta domina super ipsa terra et rota molendini impediretur, ipsi eandem expedire tenerentur suis propriis sumptibus et expensis. In cuius rei memoriam ad peticionem parcium presentes litteras concessimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum in Sabaria tercio die post festum Purificacionis Virginis Gloriose, anno Domini M° CC° sexagesimo quinto.

(Eredetie a Rumy család levéltárában, másalata a Magyar Akademia kézirati gyüjteményében.)

94.

Az erdélyi fehérvári káptalannak bizonyságlevele, hogy György, Gyula mesternek fia, Polon nevü örökös földének két harmadrészét, nötestvérének abban lévö leánynegyedével együtt, sógorának Ivánnak 3 giráért örökbe vallotta. 1265.

Nos Capitulum Albensis Ecclesie Beati Mychaelis Transiluani significamus vniuersis tenorem presencium inspecturis, quod Georgius filius Magistri Jule pro se, et pro paruulo fratre suo nomine Stephano ex una parte, Iwanus uero filius Scegna ex altera, una cum Jula claudo, Ladizlao, Tormus, Marcello, Myco, et Gyuge patruo predicti Georgi presente pro

Marco filio suo, commetaneis terre de Polon, in nostra constitutj presencia; idem Georgius proposuit, quod duas partes predicte terre sue hereditarie de Polon, cum quarta sororis sue, uxoris Iwany, quam habet in ipsis duabus partibus, prefato Iwano, ac suis heredibus, heredumque successoribus de consensu, et uoluntate ante nominatorum commetancorum uendidisset pro tribus marcis plene persolutis perpetuo possidendas. Preterea Chobolo, Karachin, Erne, Mychal, Kangiar, jobagiones castri de Dobka, in nostra confessi sunt presencia, quod memoratus G. ante dictam suam Polon, sine contradiccione qualibet libere potuit uendicioni exponere, cum nullus apparuisset in presenciarum contradictor. Addens eciam ante dictus G., quod si aliquis tractu temporis I. sororium suum super premissa terra molestare attemptaret uel grauare, ipse et frater suus predictus Stephanus, aut sui liberi successores defendere tencantur. Vt ergo hec rei serics inreuocabiliter permaneat, presentes dedimus litteras sigilli nostri munimine roboratas, presentibus Magistro Nycholao Preposito, Andrea Custode, Ceba Archidiacono de Hungnod, Magistro Rogerio Archidiacono de Zonuk, et alijs multis Concanonicis ibidem existentibus. Datum anno Domini M° CC° LX° quinto.

(Eredetie a Czegei gróf Wass család levéltárában Czegén. Közli Szabó Károly.)

95.

A veszprémi káptalannak bizonyságlevele, hogy Ipolit comes és rokonai közt örökös birtokukban osztály történt. 1265.

Capitulum Wesprimiensis Ecclesie omnibus presens scriptum inspecturis salutem in Domino sempiternam. Ad uniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod accedentes ad nostram presenciam Comes Ipolitus, et Vgra filius eiusdem de genere Ilia ex una parte, Leustachius

et Stephanus cognati eorundem ex altera, in terris ipsorum, scilicet octo villarum hereditariis; quarum nomina sunt hec, Pathycha, villa Sancti Martini, Zyluas, Enderlaka, villa Sancti Johannis, Chekimeteluk, Ilia et Dombrod, talem inter se diuisionem fecisse dixerunt, et ipsas terras talibus metis et terminis esse separatas. Prima meta incipit iuxta fluuium Zyluas de oriente, sub quadam arbore, que wlgo *gemelchen* nuncupatur, et transit per terram fimosam, et directe per unam viam tamen in medietate duarum villarum, scilicet Sancti Martini et Pethecha iungit aliam metam, deinde terciam; postea tendit ad arborem kercum per montem, et sub eadem arbore est meta supra et infra, et descendit per unam uallem, cuius nomen est Chutuk, et per eandem ascendit ad montem, super quo tangit duas metas, scilicet nouam et antiquam; et inde uergit ad aquam Pathycha supradictam; et inde vadit ad arborem fagum, sub qua est meta, ubi equabitur cum aqua Pathycha sepedicta, et de eadem uadit ad partem meridionalem et tendens per eandem iungit unam vallem, et uadit iterato ad partem occidentalem, et inde in caput cuiusdam vallis, que wlgo Azov dicitur, in qua est meta, et postea tendit uersus occidentem, ubi cadit in magnam viam; deinde uersus meridionalem plagam, et tendens parumper iungit metam iuxta viam existentem; et inde tangit metam, que est secus eandem viam, et tantum meta et magna via easdem duas terras discernunt ab Enderelaka, que est de orientali parte, et Sancti Johannis, que est de occidentali; et inde iungit metam secus eandem viam erectam; deinde tangit aliam, que est sita sub una arbore, que *berekime* uocitatur in Hungarico; postea uero protenditur ad unam metam iuxta viam supradictam, que est sub quadam arbore, que *gartan* nominatur; deinde iungit aliam arborem kercum, et ibi est meta a parte meridionali, et uersus eandem tendit ad plagam occidentalem, et descendit in fluuium Egrug, ubi tangit metam Gregorij, alia uero parte meridionali vadit ad aquilonem, et ibi discernuntur due possessiones, scilicet Checimeteluke et Sancti Johannis, et inde tangit duas arbores, quarum una fagus, sub qua sunt due mete, una in terra et altera in arbore; et inde uadit ad arborem pomi, ubi iungit duas arbores, quarum una *byk* in Hungarico, Latine uero fagus inominatur, sub qua

sunt due mete, una in arbore et altera in terra; et inde iungit arborem fagum, sub qua est una meta, et exit de silua ad campum, ubi est meta; deinde uadit ad arborem cerasi, ubi iungit arborem fagum, sub qua est meta; deinde tangit aliam arborem, cuius nomen *jeguue* circa piscinam Sancti Johannis, et transiens uiam, per quam itur ad ecclesiam, et ibi est meta, ubi tangit arborem kercum, sub qua est meta inter duas vineas Leustachij et ecclesie Sancti Johannis; deinde protenditur ad arborem kercum, sub qua est meta, et uadit ad duas arbores kercus, prope quas est meta, et transiens viam uadit ad arborem tyliam, et transiens unam metam, in qua sunt due arbores, quarum vna ylex et altera kercus, prope quas iungit metam, in qua est ylex, et tendit ad metam aliam, in qua eciam est ylex, et iuxta metas terrarum Zend finiuutur mete duarum possessionum, scilicet Sancti Johannis et Chukuneteluk, ab aqua que currit de Sancto Johanne, exit ad unam metam de feneto *weren* a parte meridionali, et tendens ad occidentalem plagam parumper, et ibi cadit in unam viam, que uadit uersus aquilonem, tendens per unam siluam iuxta eandem viam, et de eadem tendit ad occidentem, iungens unam metam, in qua est arbor sylex, et tendens uadit ad unam metam, in qua est arbor fagus iungens arborem pomi; deinde uadit ad arborem tyliam, et ascendit in montem iungens metam, in qua sunt due arbores de ilice; et inde uadit ad tyliam ad Besenevozov, et ab eadem ad quandam pomum, et transiens per terram fimosam iungit fenetum, in quo est arbor, que wlgo dicitur *egur*, et transiens aquam nomine Guąlaya venit ad pratum ad partem occidentalem; et inde iuxta fenetum uadit ad meridionalem partem ad molendinum Nulod, et ab illo uadit ad aquam Guaalaya, et exiens de eadem aqua uadit ad partem meridionalem per riuulum Egrug, et ab eodem ad arborem tylie; ab illa autem per pratum tendens ad arborem *egur* dictam; et transiens per tyliam uenit ad arborem ylicis, de qua vadit per siluam ad occidentalem partem ad quandam pomum, de qua eciam ad arborem *jegune* dictam, de qua iungit duas metas; et hoc ordine distinccio metarum terminatur. Terra autem Pathycha ab aquilone intinetur Comiti Ipolito; et terram de Sancto Martino a parte meridionali Leustachius et Stephanus optinebunt; item terram Zyluas

Comes Ipolitus integraliter possidebit; item terram Enderlaka Leustachius et Stephanus habebunt; item terra de Sancto Johanne Comiti Ipolito est deuoluta; terram autem Chukuneteluke Leustachius et Stephanus possidebunt. Et sicut mete discernunt mansionem, Comes Ipolitus, que est in Ilia possidebit; mansionem seu locum cum loco Endere habebunt Leustachius et Stephanus. Adiecerunt eciam, quod neutra parcium in porcionem alterius partis racione concambij faciendi, uel racione proximitatis, seu quocunque alio modo contra partem alteram habere uel suscitare poterit accionem. In cuius rey testimonium presentes litteras concessimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno Domini M° CC° LX° quinto. Reuereudo in Christo patre et domino nostro Paulo Episcopo Ecclesie nostre, Fauuo Preposito, Paulo Cantore, Paulo Lectore, Johanne Custode existentibus.

(Eredetie börhártyán, melyről a káptalan pecséte függ, a nemz. Muzeum kézirattárában.)

96.

A nyitrai káptalannak bizonyságlevele, hogy Briccius mester nyitrakáptalani lectorkanonok Szöleni földjét a sz. benedeki monostornak hagyományozta. 1265.

Vniuersis Christi fidelibus tam presentibus quam futuris Nitriensis Ecclesie Capitulum oraciones in Domino. Ad vniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod cum Magister Bryccius Sublector Ecclesie nostre Nitriensis in graui egritudine infirmitatis iaceret articulo, et tamen compos sue mentis esset, disponens suum testamentum coram nobis, ut cum iam de hoc mundo transitoriam mutaret ad Dominum, quandam particulam terre sue hereditarie ad duo aratra, Zeulen vocatam, vicinam et commetaneam cum Kadar, prope Gran, reliquit et permisit pro remedio anime sue Monasterio

Sancti Benedicti de iuxta Gran in perpetuum possidendam, cum uno nemore, coram nobis. In cuius rey testimonium presentes concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Datum III° nonas Julij, Magistro Demetrio Lectore nostro existente, anno gracie M° CC° sexagesimo quinto.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion III. köt. 56. l.)

97.

Békekötés Ragusa és Spalato dalmatiai városok közt. 1265.

Anno Incarnacionis Domini M. CC. LX. V. mensis Aprilis die VII. intrante, Indiccione VIII. Racusii. Cum nobiles viri Micha Madii, Michael Leonardi ambaxiatores, nuncii speciales, atque generales procuratores Communis Spaleti die V. exeunte mensis Marcii nuper transacti Racusium accessissent, et coram domino Johanne Quirino Comite Racusii et suis Judicibus et Consiliariis se presentassent, facta salutacione ex parte sui Communis dicentes: Petimus ex parte nostri Communis, quod dimittatis homines Spaleti, qui sunt capti a vobis cum suis rebus; super quibus peticionibus idem dominus Comes Racusii cum suis Judicibus et Consiliariis habito consilio elegerunt quatuor nobiles viros, scilicet Theodorum Bodacie, Petrum Bogdani, Volcassium Johannis et Serssium Clementis, cum quibus dicti ambaxiatores, nuncii et procuratores Spaleti pacem, concordium et conuentum tractare deberent; et que cum dictis tractatores invenissent, cum ipsis ad eundem Comitem et Consilium suum reducerent. Dicti vero tractatores cum ipsis nunciis sepe et sepius convenerunt, et ad invicem pertractarunt, et que pertractata et inventa fuerant, suprascripti tractatores ad suprascriptum dominum Comitem et suum Conscilium reduxerunt. Super quibus tractatibus idem dominus Comes cum suis Judicibus et Conscilariis habito conscilio petiit commissionem vel procuracionem predictorum nuncio-

rum videre, vtrum illi nuncii possent facere et adtendere pro suo Communi ea, que cum ipsis tractatoribus tractaverant aut non. Prefati vero nuncii quandam cartam procuracionis sigillo cereo Communis Spaleti pendenti sigillatam ostenderunt; tenor cujus talis est:

Nos quidem stb. (a meghatalmazvány kelt Spalatóban márciushó 12-kén 1265.)

Et hec sunt pacta et convenciones, pax atque concordium, que per suprascriptos nuncios Spaleti per virtutem et potestatem huius suprascripte eorum procuracionis cum suprascripto Comite Racusii et Communi eiusdem affirmarunt: Imprimis currente anno Domini M. CC. LX. V., die IV. intrante mense suprascripto, hominibus Spaleti, qui capti fuerant, libere cum eorum barcusiis dimissis, utrumque Commune, tam de Spaleto, quam de Racusio, ad invicem se convenire debeat in Stagnum in medio loco, qui dicitur Perulach amodo usque ad medium mensem Octobris proxime venturi, et pro qualibet parte tres judices eligantur vel plures aut pauciores, secundum quod vtrique parti videbitur; qui jurare debent fideliter audire omnia placita, contenciones, questiones atque discordia vertencia inter homines utriusque Communis, et ea sentenciare et judicare atque diffinire, et nec amicum juvare, nec inimico nocere per fraudem. Et si ipsi judices electi de aliquo placito se concordare non possent, Archiepiscopi utriusque Communis pro judicibus de medio interesse debeant cum ipsis judicibus ad diffiniendum placitum illud. Et si quis ipsorum Archiepiscoporum defectum aliquem habuerit, itaque non posset interesse, utrumque Commune eligere debet judices de medio Communitatum loco predictorum Archiepiscoporum; et si utraque pars se non posset concordare in eligendo ipsos judices, de medio eligantur per sortes. Et omnes sentencie et questiones date et diffinite per judices suprascriptos electos, vel per maiorem partem ipsorum, ab utroque Communi observari et adimpleri debeant; tali videlicet modo: Quod homines Racusii ire debeant Spaletum accepturi suam solucionem, et Comes Spaleti atque Commune eiusdem facient eos pacare, secundum quod diffinitum fuerit per judices suprascriptos electos, vel per maiorem partem ipsorum. Et similiter homines Spaleti venire debeant Racusium, et suprascriptus Comes Racusii et Com-

mune eiusdem facient ipsos pacare eodem modo, vt dictum est. Tamen lesus, vel spoliatus, aut creditor, pacare primitus debent de mobilibus sui debitoris, et si accideret, quod debitor utriusque Communis non haberet mobile, vnde posset satisfacere suo leso spoliato vel creditori; creditor vel spoliatus aut lesus debeat poni in stabili sui debitoris, videlicet in meliore parte ipsius stabilis, quam eligere voluerit in duplum de suo debito; et si debitor non habuerit mobile neque stabile, vnde soluere posset suum creditorem, spoliatum vel lesum, debitor debeat dari in persona suo creditori, spoliato vel leso. Item quodlibet Commune quandocunque petierit et necesse fuerit stanicum, alterum Commune teneatur venire ad illud stanicum, habendo convenientem terminum sine iusto impedimento, quod posset probari et probaretur sub pena inferius denotata. Et quecunque pars venerit ante ad dictum locum constitutum in termino ordinato, debeat expectare alteram, que non venerit per sex dies completos; et pars illa, que infra dictum terminum sex dierum non venerit ad dictum locum, perdere debeat penam inferius denotatam, et omnes raciones ipsius partis sint cassate et vacue, et raciones ipsius partis illius, que interfuerit, sint stabiles et firme, et in suo robore efficaces. Excepto si iustum impedimentum fuerit, quod posset probari, et probaretur. Et si accideret, quod homines Racusij dubitarent de Signoria Comitatus Chelmi, homines Spaleti venire debeant ad istam partem de Preulach supra ripam et ad pupes barcharum ipsorum Racuseorum. Et si homines Spaleti haberent dubium de suprascripta Signoria Racusei, debent ire ad illam partem de Preulach supra ripam, et ad pupes barcharum ipsorum. Et si pax fuerit, utrumque Commune ad se invicem convenire debet in medio de Preulach, sicut dictum est superius. Preterea utrumque Commune tam de Spaleto, quam de Racusio non dabunt auxilium, consilium vel favorem aliquem in lignis vel hominibus suis forbanditis vel alienis, aut aliis malefactoribus vtrarumque Ciuitatum vel Comitatuum ipsarum. Et si forbanditi vel alii malefactores commorantes in Spaleto fecerint furtive armamentum in aliquo alio loco pro ingenio aliquo, et iverint super Racusios, et probari poterit, et probaretur; suprascriptum Commune Spaleti emendare teneatur dampnum illud, quod fecerunt Racuseis cum expen-

sis inde factis vel faciendis convenientibus. Et si probari non poterit, dein Commune Spaleti teneatur per sacramentum inquirere maleficium et malefactores; et si invenerit, teneatur per sacramentum emendare illud dampnum Racuseis, et expensas inde factas vel faciendas convenientes, vel malefictorum dare personas. Et e converso Commune Racusii facere teneatur illi Communi de Spaleto. Et si qui forbanditi vel alii malefactores fecerint cursum super homines Racusii, vel super eius Comitatum, et ipsi malefactores portaverint vel miserint ipsam roboriam Spaletum, et homines Spaleti sciverint per sacramentum, reddere teneantur Communi Racusii ipsam robariam; et si reddere recusaverint, et Commune Racusii probare poterit manifeste, quod ipsi malefactores portassent vel misissent dictam robariam ad terram Spaleti, quod homines Spaleti emendare teneantur ipsam robariam Racuseis cum expensis inde factis et faciendis convenientibus, vel malefactorum dare personas. Et simili modo Commune Racusii teneatur facere illi Communi de Spaleto. Hec autem omnia et singula tam sentenciarum dictorum Archiepiscoporum, quam alias ordinata, que suprascripta sunt, prefati nobiles Micha Madii et Michael Leonardi, nuncii et legitimi procuratores Communis Spaleti pro se et pro Communi eiusdem, vt dictum est, in platea Racusii ordinata Curia cum sonitu campane et populo Racusino more solito congregato in publica concione attendere perpetualiter et facere observari ad Sancta Dei Euangelia iuraverunt; excepto, quod supra scriptus terminus stanici de medio mensis Octobris pro anno presenti tantum excipitur. Et hec similiter Marinus Creue Vicarius super animam ipsius Communis Racusii ad Sancta Dei Euangelia attendere et obseruare perpetualiter iuravit. Et utraque pars supradictorum obligauit se per fidei sacramentum, nunquam convenire sub pena juramenti et quingentarum marcharum argenti stb.

(XIV. századi hiteles másolat a bécsi cs. kir. titkos levéltárban)

98.

Ezen békekötés foganatosítását tárgyazó intézkedés. 1261.

Anno Incarnacionis Domini M. CC. LX. V. mensis Octobris XIII° die, Racusii. Nos quidem Johannes Quirinus Comes Racusii cum consilio de Parvo et Magno Consilio, ordinata Curia cum sonitu campane, et populo Racusino more solito congregato, cum laudacione tocius populi constituimus et ordinavimus vos nobiles viros concives nostros, videlicet Theodorum Bodatum, et Dimitrium Mizi, atque Serzium Clementis in Judices nostros communales pro parte nostra nostreque Communitatis ad audiendum, diffiniendum et sentenciandum cum Communalibus Judicibus Ciuitatis Spaleti lites omnes et questiones, quas nos et Communitas Racusii et homines speciales ejusdem nostre Ciuitatis habere sperant vel sperabant apud stanicum in loco, qui dicitur Preulac, cum Communitate vel hominibus specialibus Ciuitatis Spaleti; vel eciam Communitas seu speciales homines Ciuitatis Spaleti cum Communitate vel hominibus specialibus nostre Ciuitatis Racusii, coram vobis et ipsis Communalibus Juratis Judicibus utriusque Communitatis stb.

(Eredetie a bécsi cs. kir. titkos levéltárban.)

99.

IV. Béla királynak a váradi konventhez intézett, s több koashi várjobbágynak birtokát tárgyazó iktatási parancsa, a boldogasszony monostora számára. 1266. körül.

B. Dei gracia Rex Vngarie fidelibus suis Abbati et Conuentui Varadiensi salutem et graciam. Venerunt ad nos Paua, Pete, Suluk et Jonas, qui se esse dicunt jobagiones Castri de Koash, committendo seu donando se et terram eorum Monasterio nostro de Claustro Virginis Gloriose. Vnde fidelitati vestre mandamus precipiendo, quatenus cum Nicolao fratre Moriz homine nostro mittatis vnum ex vobis fidedignum, coram quo idem homo noster terram seu possessionem — — — hominum predictorum statuat et assignet Monasterio nostro antedicto; dimittendo ex eadem ad vsum quatuor hominum predictorum prout videbitur; reambulet et ipsam terram, ac metas nouas eleuet in eadem; et postmodum rescribatis nobis metas erectas seriatim. Datum Bude in quindena Stephani Regis.

(Az eredeti után készült másolat, Rajcsányi Ádam gyűjteményében.)

100.

IV. Béla király Sidov comest Zalamegyének főispánja ellen pártfogolja. 1266.

B. Dei gracia Rex Hungarie fideli suo G. Comiti Zaladiensi salutem et graciam. Fidelitati tue mandantes precipimus, quatenus Sidov Comitem fidelem nostrum super terra sua nomine Duclisa et Irev non molestes, donec nos ordinemus

super illa, et eundem pocius protegas et defendas, obtentu gracie nostre; et hoc aliter non fiat. Datum in crastino Sancti Michaelis.

Kívül : G. Comiti Zaladiensi pro Sidov.

(Eredetie bőrhártyán, a pecsét elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

101.

István ifjabb királynak Baas nevű földet tárgyazó adománya Sank Starknak fia számára. 1266.

Stephanus Dei gracia junior Rex Vngarie, Dux Transsiluanus, Dominus Cumanorum, omnibus Christi fidelibus litteras presentes inspecturis salutem in vero salutari. Ad vniuersorum tam presencium quam posterorum noticiam volumus peruenire, quod attendentes fidelitates et seruiciorum merita Sank filij Stark fidelis nostri, que nobis a puericie nostre temporibus exhibuit fideliter et deuote; nos in recompensacionem seruiciorum eiusdem, de terra Castri nostri Gumuriensis Baas vocata vsui trium aratrorum sufficientem, certis metis distinctam, eidem Sank et suis heredibus heredumque successoribus contulimus, dedimus atque tradidimus iure perpetuo et irreuocabiliter possidendam de nostra gracia pleniori. In cuius terre corporalem possessionem eundem Sank et suos posteros per Tumboldum Comitem Gumuriensem dilectum et fidelem nostrum fecimus introduci. Cuius quidem terre prima meta, quemadmodum in litteris dicti Tumbold Comitis vidimus contineri, a terra empticia eiusdem Stark incipit iuxta fluuium Turuch, et in quibusdam fructibus sunt due mete a parte orientali; hinc autem progrediens in Cech potoka superius usque ad terram Prepositi de Jazou; inde autem progrediens ad partem septemtrionem in quodam monte, vbi sunt tres mete, quarum vna discernit a terra Tekus Comitis, alia

vero de terra Prepositi de Jazou, et tercia est meta eiusdem Sanck; progrediens eciam in cacumine eiusdem montis discernit a castrensibus de Baas, qui castrenses posident terras suas a parte occidentali, Sanck vero a parte orientali; et perueniet ad terram Hunth Comitis Starus vocatam, vbi sunt tres mete, quarum vna discernit ab eodem Hunth Comite, alia a castrensibus, et tercia est meta predicti Sanck; inde progrediens discernit ab eodem Hunth Comite usque dum perueniet usque ad aquam Turuch sub rupe Manuhpest vocata, et in eadem aqua Turuch, que veniet de villa Starus cadit in aliam aquam Turuch; et ab eadem aqua Turuch terra, que est a parte meridionali, pertinet Sank supradicto, terra uero a parte aquilonis est castrensium de villa Perbus; hinc autem progrediens in aqua Turuch peruenit ad priores metas, vbi terminatur. Vt autem huius nostre donacionis et collacionis series robur optineat perpetue firmitatis, nec processu temporum per quempiam in irritum possit uel debeat reuocari seu retractari; presentes eidem concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Petri aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri anno Domini M°CC° sexagesimo sexto.

(IV. László királynak 1283-ki megerösítö okmányából, a budai kir. kamarai levéltárban.)

102.

Istián ifjabb királynak Ekusyoachim Zabolchmegyei várjobbágy magszakadása utáni adománya, Kázmér mester, udvari jegyzöje számára. 1266.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsiluanus, Dominus Cumanorum omnibus Christi fidelibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. Fidelitates et merita subditorum ad ampliandam Regalem graciam in

subditis Celsitudinem Regiam non inmerito attrahunt et inuitant, ut hoc exemplo fideles ad acquirende gracie cupiditatem multo forcius accendantur. Hinc est, quod cum Magister Kazmerius aule nostre Notarius a primeuis puericie sue annis in feruore fidelitatis nobis gratum et acceptum indefesse fidelitatis studuisset impendere famulatum, et in alijs nichilominus articulis nobis plurimum necessarijs et admodum opportunis, tam in ambitu Regni nostri, quam extra Regnum in legacionibus nostris perferendis, Maiestati nostre impendisset obsequium graciosum, que ad presens enarrari sufficienter per singulanequeunt suo modo; in aliqualem reconpensacionem seruiciorum suorum, licet minima uideantur, que ad presens agimus, respectu eorum, que facere intendimus pro eodem, terram Ekusyoachim iobagionis Castri de Zabolch sine herede decedentis, vacuam et habitatoribus carentem, in ipso Comitatu de Zabolch existentem, iuxta Tycyam adiacentem, quam post recessum Tartarorum Cozmas et Eherleus filij Alexandri Comitis sine donacione et collacione nostra occupatam detinebant, eximendo ab eodem Castro per omnia, cum stagnis, piscinis, piscaturis, terris arabilibus, siluis, fenetis et omnibus pertinencijs, circumstancijs et vtilitatibus, sub hijsdem metis et terminis, quibus antea fuerat limitata, nouas metas iuxta ueteres metas erigendo, eidem Magistro Kazmerio, et per eundem suis fratribus, Bwza scilicet, Petro, Beze, Hemus, Benedicto et Luka, et eorum heredibus heredumque successoribus contulimus, donauimus, dedimus atque tradidimus in perpetuum et inreuocabiliter possidendam; introducentes eosdem in corporalem possessionem eiusdem terre per Johannem Comitem filium Karul, tunc Vicejudicem Curie nostre, sub testimonio Magistri Andree filij Kelyan Comitis Capelle nostre, presentibus commetaneis et vicinis, ac omnibus jobagionibus Castri memorati, Vylyna videlicet, Decs, Bodolo, Futas, Ladislao; nullo penitus contradictore existente; prout nobis per predictos Johannem Comitem et Magistrum Andream constitit euidenter. Concessimus eciam eidem Magistro Cazmerio et fratribus eiusdem prenotatis potestatem, et licenciam dedimus, eandem terram dandi, donandi, vendendi, permutandi seu legandi cognatis eorum, vel alijs, quibus voluerint, et ordinand de eadem in bona valetudine, vel eciam in vltima volun etat

iuxta eorum beneplacitum voluntatis; ita quod nec per nos, nec per alios ordinacionem ipsorum, et maxime vltime voluntatis desiderium inmutari, retractari, rescindi, sew velamento alicuius occasionis liceat reuocari. Addicimus eciam, quod si ijdem Cozmas vel Thomas filius Ehelleus, vel quicunque alius aliqua priuilegia, documenta sew instrumenta tractu temporis super ipsa terra exhiberent, nullius penitus sint momenti, cum tacita veritate ac suggesta falsitate ipsa taliter iudicemus. Vt igitur huius nostre donacionis et collacionis series robur obtineat perpetue firmitatis, nec per iniquorum machinaciones processu temporum possit vel debeat retractari sew reuocari, presentes eisdem concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Lodomerij, aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo sexto.

(IV. László királynak 1272-ki megerősítő privilegiumából, a budai kir. kamarai levéltárban.)

103.

István ifjabb királyt Jakow t Dénesnek fiát, Borsodmegyei várjobbágyát nemesíti. 1266.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hngarie, Dux Transyluanie, Dominus Cumanorum vniuersis Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in eo, qui Regibus dat salutem. Remedium subiectorum, et eorundem ad alciorem gradum proueccio amore consueuit procedere principali; quanto namque euidencius Serenitas Regia Regno prospicit et Corone, tanto diligencius ob fauorem Reipublice auget numerum bellatorum. Proinde vniuersitati vestre tenore presencium declaramus, quod nos ad instanciam et supplicacionem Dominici Palatini, Comitis Bachiensis et Scibiniensis dilecti et fidelis

nostri, quemdam seruitorem suum Jacow nomine filium Dyonisij, quem a primeuis sue puericie idem Palatinus se seruiuisse dicebat; qui de jobagionatu Castri de Borsod ortum seu originem dueebat, cum terra sua Baba vocata, super qua nunc idem Jacow resideret, quam hactenus pacifice dignoscitur possedisse, de ipso jobagionatu Castri predicti in numerum et collegium seruiencium nostrorum et nobilium duximus transferendum; ita ut de cetero tam ipse Jacow, quam eius heredes heredumque successores in cetu nobilium seruiencium nostrorum et numero possint et debeant semper et perpetuo gratulari. Vt igitur huius translacionis series obtineat robur perpetue firmitatis, nec processu temporis possit per quempiam reuocari vel aliquatenus in irritum — —, presentes eidem Jacow, et per eum suis heredibus heredumque successoribus concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Nicolai Albensis Transsiluanie aule nostre Cancellarij dilecti et fidelis nostri anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo sexto.

(Az egri káptalannak 1409-ki átirata szerint, melyet „Blasius filius Michaelis de Monte" kért, s melynek hiteles másolata találtatik a budai kir. kamarai levéltárban.)

104.

IV. Kelemen pápa azokat, kik a domonkosrendiek jádrai templomának felépítésére adakoznak, egyházi bűnbocsánotban részesíti 1266.

Clemens Episcopus servus servorum Dei universis Christi fidelibus praesentes litteras inspecturis salutem et Apostolicam benedictionem. Quoniam, ut ait Apostolus, omnes stabimus ante tribunal Christi, recepturi prout in corpore gessimus, sive bonum fuerit sive malum; oportet nos diem messionis extremae nunc operibus praevenire, ac extremorum intuitu seminare in

terris, quod reddente Domino cum multiplicato fructu recolligere debeamus in coelis; firmam spem fiduciamque tenentes, quoniam qui parce seminat parce et metet, et qui seminat in benedictionibus, et metet vitam aeternam. Sane dilecti filij... Prior et fratres Ordinis Praedicatorum Jadrenses ibidem, sicut accepimus, ecclesiam coeperunt extruere, in qua Divinis possint laudibus deservire. Cum itaque ipsis propter Christum extreme ferentibus sarcinam paupertatis, ad hoc fidelium subsidium sit plurimum opportunum; universitatem vestram rogamus et hortamur in Domino, in remmissionem vobis peccaminum injungentes, quatenus de bonis vobis a Deo collatis pias eleemosynas et grata eis charitatis subsidia erogetis, ut per subventionem vestram memorata Ecclesia valeat consummari, et vos per haec et alia bona, quae Domino inspirante feceritis, ad aeternae possitis felicitatis gaudia pervenire. Nos enim de Omnipotentis Dei misericordia, et Beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus vere poenitentibus et confessis, qui dictis fratribus pro ecclesia consummanda manum porrexerint adiutricem, centum dies de iniuncta sibi poenitentia misericorditer relaxamus, praesentibus post quinquennium minime valituris. Datum Perusii idibus Martii, Pontificatus nostri anno secundo.

(Farlati, Illyricum Sacrum V. köt. 78. l)

105.

Pál veszprémi püspök a Lytéri és Lodani nemesek, s Veszprémi Lászlónak özvegye közt, ki Salomonhoz ment másodszor férjhez, ennek hitbére iránti egyenetlenségeket elintézi. 1266.

Paulus Dei gracia Episcopus Wesprimiensis Ecclesie, aule Illustris Regine Vngarie Cancellarius vniuersis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad uniuersorum noticiam tenore presencium uolumus

peruenire, quod Salomon et Emericus de Lyter, et Gunger d Lodan, dotem relicte Ladyzlai de Wesprimio, nunc uxoris S lomonis supradicti, petebant ordine iudiciario super posse sionibus Ladizlay memorati; et cum coram bone memor Jacinto Preposito Hantensi yconomo nostro, inter eosdem e una parte, quibus eadem domina nunc uxor prefati Salomon causam dotis sue commiserat èxsequendam, et Magistru Augustinum Ecclesie nostre Canonicum, consanguineum eiu dem Ladizlai ex altera parte, fuisset diucius altercatum, ta dem in termino per eundem Prepositum partibus assigna idem Magister Augustinus pro se et pro Paulo fratre suo nostri comparens presencia, aduersa parte presente exhibu nobis litteras Capituli Ecclesie nostre alphabeto bipartitas, co tinentes, quod eadem domina olim uiuente marito suo Lady lao memorato dotem suam eidem remisisset; et quamqua idem Salomon et predicti socij eius eiusdem litteris Capitu quodammodo contradicere nisi fuissent, tamen idem Magist Augustinus aliud par litterarum eiusdem Capituli ad fide faciendam de litteris prioribus super relaxacione dotis huiu modi in nostri presencia exhibere curauit. Nos quoque litter seu racionibus eiusdem Magistri Augustini plenius intelle tis, et prefatis Salomone, Gunger et Emirico eisdem litter ulterius contradicere non ualentibus, possessiones eiusde Ladizlai, et prefatos Magistrum Augustinum et Paulum s impeticione dotis huiusmodi exigente iusticia duximus abso uendos. In cuius rei testimonium et perpetuam firmitatem pr sentes eisdem concessimus litteras sigilli nostri munimine r boratas. Datum et actum anno Dominice Incarnacionis mill simo CC° LX° sexto, decimo kalendas Januarij.

(Eredetie b rhártyán, a hártyazsinegen függött pecsét olveszett; a bud kir. kamarai lovéltárban.)

106.

Az esztergami káptalannak bizonyságlevele, hogy Hunt-Paznan nemzetségbeli Péter és Dezső comes-ek és szomszédaik közt, több jószágaik határai szabályoztattak. 1266.

Gregorius Prepositus et Capitulum Ecclesie Strigoniensis vniuersis presentes litteras inspecturis salutem in Domino. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod constitutis coram nobis Petro et Desiderio Comitibus filijs Comitis Hunt de genere Hunt Paznani ab una parte, Petro, Nicolao et Wlk filijs Comitis Lamperti, Ders et Demetrio nepotibus eiusdem, ac Arnoldo villico, Hedrico, et Rehmano fratre eiusdem, Iwan et Pertholdo filijs Saas, longo Hermanno, et Helmano filio Logueg de Olph ciuibus de Bana, pro se et pro alijs conciuibus ipsorum; item Detrico villico, Heuch diuite, Cristiano filio Albrechti, et Hermanno ciuibus de Corpona, pro se et pro alijs conciuibus eorum ex altera, super metis, terminis, aquis et utilitatibus terrarum eorum Dalhapala, Stallo, Scent Antollo, Isumbleser, et villa Seweret uocatarum, super quibus partes contendebant, pro bono pacis taliter dixerunt se concordasse, sicut eciam homo noster Wycke Decanus, quem de mandato Regio vnacum Comite Michaele filio Jaco homine domini Regis ad reambulandum, circueundum et ordinandum metas, terminos, fluuios et utilitates predictarum terrarum duxeramus transmittendum, ad nos rediens recitauit illud idem: vt Petrvs, Nicolaus et Wlk, Ders et Demetrius prenotati, metas, terminos, utilitates terrarum Petri et Ders Comitum, secundum quod aqua Seunche et Jenpotoka diuidunt, ubi eosdem filios et nepotes iam dicti Comitis Lamperti racione commetaneitatis contingunt, reliquissent Petro et Ders Comitibus perpetuo possidendas, sicut predictarum terrarum et aquarum diuisio fuit facta tempore predecessorum uorum ab antiquo; ita videlicet, ut medietas aque Seunche et Jendynpotoka cum utilitatibus suis per Petrum et Ders Comites perpetuo possidentur iam notatos, sicut ijdem filij et

nepotes predicti Comitis Lamperti premissam ordinacionem inter ipsos factam fuisse, cciam coram nobis protestati sunt uiua uoce. Similiter ciues de Bana et de Corpona metas, terminos, fluuios et utilitatis terrarum predictarum reliquerunt Petro et Ders Comitibus eo modo per ueteres metas, sicut eorum fuisse dinoscitur ab antiquo. Prima autem meta earundem terrarum, sicut eodem Wytka Decano referente, quem ad hoc de precepto domini Regis specialiter duxeramus transmittendum, intelleximus, incipit vbi Megepotoka cadit in aquam Seunche, et per Seunchem uadit diu superius ad aquilonem precellens villam Princh et villam Stalle, que uocatur Bacuus; inde parum eundo peruenit ad locum, vbi cadit Jendynpotoka in aquam Seunche, et ibi est meta; inde per eandem Jendynpotoka declinat ad occidentem, et ascendit diu directe usque ad ecclesiam Sancti Egidij, et ibi retro ecclesiam est vna vallis, per quam ascendit vsque ad caput eiusdem vallis ad partem aquilonis; inde ascendit ad monticulum adhuc ad aquilonem, ubi sunt due mete terree; inde descendit ad viam, que de ecclesia Sancti Egidij vadit in Banam, iuxta quam parum eundo est meta; inde cadit ad vnam paruam vallem adhuc ad aquilonem, et per eandem vallem uadit et cadit in fluuium Meddeu Seunche iuxta curiam Nicolai filij Scedvaldi Hermani; inde per Meddeu Seunche descendit ad partem orientalem, et uadit et cadit in aquam Magne Seunche iuxta casam Werrici claudi, et ibi est meta, et per eundem Magnum Seunche descendit, et transit curiam Hermani de Olph ciuis de Bana; et inde cadit ad vnam paruam vallem, declinans ad orientem, et ascendit usque ad caput eiusdem vallis ad orientem, ubi est meta; et ibi ascendit in berch, et per berch descendit ad arborem *iwafa,* sub qua est meta terrea; inde descendit adhuc ad orientem ad fluuium Hasulhum, et per ipsum fluuium parum descendendo declinat ad orientem ad vnam vallem, et in valle vadit ad vnum fontem, vbi est meta; et de fonte ascendit per vallem ad montem ad orientem, ubi sunt tres mete terree, quarum in vna est arbor tilie; inde parum eundo cadit in magnam viam, que uadit de Bana ad Dobrunam, et per eandem magnam viam et antiquam uadit diu per continuas metas inter villas Kulpah et Isumbleser nominatas; et inde transeundo exit de predicta

magna via, et ibi est meta; et declinat per aliam viam versus meridiem, que via uadit ad Corponam, et ibi est meta terrea; inde eundo per eandem viam uadit diu per metas continuas et antiquas; deinde declinat ad dexteram partem ad quendam berch, et ibi sunt mete terree; et per eundem berch uadit ad vnum lapidem; deinde per ipsum berch uadit ad duos lapides, ubi est meta; deinde per eundem berch vadit ad monticulum, ubi est meta; inde parum eundo per predictum berch vadit et descendit in unam vallem, ubi consueuerunt fenum falcare; deinde ascendit iterum ad alium berch, qui separat curiam Herbordi ciuis de Corpona iam notata a villa Petri et Desiderij Comitum prefatorum Seurdfolua uocata; et per eundem berch uadit diu directe cum continuis metis quasi declinans ad meridiem; inde descendit ad paruam vallem, ubi est meta sub quercu; inde descendit et transit viam dicte ville Corpona ad meridiem; deinde uadit ad vnum lapidem, vbi est meta sub quercu; inde descendit, et transiens ipsum riuulum, ascendit et uadit ad finem terre arabilis Stritlant uocate, et circuit ipsam terram arabilem a parte orientali, et declinat ad occidentem; et inde descendit ad vnum riuulum Bebre uocatum, et ibi Bozoupotok cadit in Bebrem nominatum; inde Bozoupotok uadit diu cum continuis metis et signis, vsque ad caput eiusdem Bozoupotok, ubi est meta terrea; inde ascendit ad vnum berch ad occidentem, et de occidente declinat per berch quasi ad meridiem cum continuis metis, qui berch iacet inter Kurumsou et inter Apat Byky; inde declinat ad orientem, et uadit diu per veterem viam cum continuis metis terreis, et ibi sub quadam arbore est meta terrea; et ibi reflectitur et descendit inter duas terras arabiles ad vallem, que est ante curiam Detrici villici de Corpona, et ibi est meta terrea magna et antiqua iuxta magnum quercum; inde vallem declinat ad occidentem, et ascendit usque ad caput eiusdem vallis cum continuis metis; et ibi est meta antiqua sub arbore, ibique terminatur. In cuius rei memoriam ad peticionem utriusque partis presentes concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno Domini M° CC° LX° sexto.

(Ugyanazon esztergami káptalannak 1274-ki átiratából, a mélt. b. Nyáry családnak levéltárában; melyet m. b. Nyáry Albert úr közölt.)

107.

Az esztergami káptalannak a Balani nemesek birtokosztályát tárgyazó bizonyságlevele. 1266.

A B C D

Capitulum Ecclesie Strigoniensis omnibus Christi fidelibus presentibus pariter et futuris presentes inspecturis salutem in eo, qui sceptro Regio gloriantibus dat salutem. Gesta, que in tempore fiunt, varietate temporum ne labantur, nec vacillent, ipsa prouida discrecio sapientum sollersque investigacio virorum adinvenit ad cautelam, quod patrocinio litterarum consueuerunt roborari. Proinde ad vniuersorum noticiam tam presencium quam futurorum harum serie litterarum volumus peruenire; quod Guge filius Petri, et Ladyzlaus filius Adriani, nobiles de Balan ab una parte; Comes Egydius vero filius Rugas nobilis de eadem Balan fratres patrueles ex altera, coram nobis personaliter constituti, pari voluntate consensuque communi dictum et propositum extitit per eosdem, quod propter pacis donum, quod est omnibus bonum, et inviolabilem consanguinitatis fauorem, et vt omnis controversia et litis materia seu dissensio de medio eorundem excluderetur, possessiones ipsorum hereditarias, Sarou videlicet vocatam in Comitatu Borsiensi existentem, ad vsum viginti aratrorum sufficientem; item aliam Saag nominatam in Comitatu Huntensi existentem iuxta fluuium Ipul ad decem aratra sufficientem, presente Jacobo sacerdote de choro Ecclesie nostre ad peticionem predictorum nobilium per nos ad hoc transmisso, taliter inter se diuisissent, quod possessio Sarou predicta cum ecclesia in honore Beati Petri Apostoli constructa, ut duobus molendinis super fluuium Goron, et alijs quibuslibet utilitatibus ad eandem pertinentibus, cessisset Comiti Guge et Ladizlao prenotatis; item possessio Saag supradicta, similiter cum ecclesia Beati Martini confessoris super eadem constructa, cum loco molendini super fluuio Ipul, similiter cum vniuersis vtilitatibus spectantibus ad eandem sine preiudicio iuris ali-

eni euenisset Comiti Egydio prelibato. Tali vinculo obligacionis interiecto, vt quicunque ex ipsis temporum cursu iam dictam diuisionem reuocaret, uel successores eorundem, et alter alterum super premissa diuisione facta lite attemptare coram quovis judice niteretur; extunc ante ingressum litis parti aduerse, scilicet diuisionem supradictam tolleranti, viginti marcas dare et soluere teneretur; tali eciam condicione interposita, quod si aliquis ipsorum possessionem, seu porcionem suam in predictis possessionibus habitam, vendere, obligare uel impignorare aliqua necessitate vrgente intenderet, nemini posset, nec deberet, nisi ipsis proximis suis, aut ipsorum proximo, qui eos consanguinitatis linea attingeret in generacione eorundem. Vt igitur huius diuisionis series perpetua et inconcussa maneat, ad peticionem predictorum nobilium presentes concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Syxti Lectoris Ecclesie nostre anno ab Incarnacione Domini M° CC° LX° sexto, septimo kalendas Nouembris.

Eredetie bőrhártyán, a káptalannak barna selyemzsinóron függő pecsétje alatt, a budai kir. kamarai levéltárban.)

108.

Az esztergami káptalannak bizonyságlevele, hogy Dénes comes Beché-nek fia, és fia Lukács, Berenben lévő birtokukat Armai Benedek comesnek eladták. 1266.

A B C

Capitulum Ecclesie Strigoniensis vniuersis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod Dionisius Comes filius Beche, et Luca filius eiusdem Dionisij Comitis, una cum Benedicto Comite de Arma, fra-

tre venerabilis patris domini Pauli Episcopi Wesprimiensis coram nobis constituti dixerunt, asseruerunt, et confessi sunt, terram suam nomine Beren, cum octo capitibus seruorum et una ancilla, quorum nomina inferius sunt notata, cum vineis, siluis, fenetis, et omnibus alijs utilitatibus et pertinencijs suis se uendidisse, et expresse coram nobis et solempniter uendiderunt Benedicto Comiti supradicto et eius filijs, et filiorum suorum heredibus pro octoginta marcis boni, puri et fini argenti iure perpetuo possidendam; volentes, et expresse coram nobis cauentes, ut possessio quam dictus Benedictus Comes ex causa prioris obligacionis habuit, vim tradicionis et transfusionis dominij habeat pleniorem; et ipsas octoginta marcas fini argenti dictus Benedictus Comes eidem Dionisio Comiti, et Luce filio eius soluit, ponderauit et appendit plenarie coram nobis. Nomina autem dictorum seruorum sunt hec: Ochobur et filij eius, Goch et Johannes, Chegze cum uxore sua ancilla, et filij eiusdem Chegze, Petrus, Peturke et Paulus, item Betus. De quibus dicti tres homines, scilicet Ochobur, Chegze et Betus, coram nobis constituti confessi sunt, esse seruos Dionisij Comitis, et Luce filij eius predictorum; item Gregorius et Petrus filij Gregorij de Saap, pro se et pro Anthonio fratre suo, Paulus et Martinus filij Egidij de Tordos pro se, pro Benecench et Alexandro fratribus suis, quorum consensum dicebant se habere, et Moda centurio domine Regine commetanei dicte terre Beren, coram nobis constituti, predicte uendicioni perpetuo ualiture consensum plenissimum prebuerunt. Preterea tam dictus Dionisius Comes, quam Luka filius eius, assumpserunt et obligauerunt se coram nobis, quod quicunque de generacione sua, uel de extraneis prefatum Benedictum Comitem uel eius heredes racione dicte terre Beren, uel ciusdem utilitatum, impetere uel molestare de cetero attemptarent, ipsi eundem Benedictum Comitem et heredes ipsius ab omnibus impetentibus uel molestantibus defendere et expedire tenebuntur suis proprijs laboribus et expensis; ita, quod ijdem Dionisius Comes et Luka filius eius, ac heredes eorum, honus litis subire tenebuntur, et Benedictus Comes et filij sui, ac filij filiorum eiusdem gaudebunt pacifica possessione, proprietate et dominio; ac possessione, omnibusque utilitatibus ipsius terre Beren remanentibus apud ipsum Benedictum Comitem et

eius heredes; siue Dionisius Comes, uel filius eius Luka predictus, ac successores eorum vniuersales uel singulares, id per suam pecuniam faciant, siue per aliam possessionem; qua data per ipsum Dionisium Comitem, uel filium suum, aut eorum heredes, in causam litis, Benedictus Comes et filij eius, ac filiorum successores expediantur ab omni lite et inquietudine, terra Beren semper apud ipsum Benedictum Comitem et eius heredes remanente; cum id sepedictus Comes Dionisius et filius eius Luka promiserint Benedicto Comiti presenti, suo et filiorum suorum nomine stipulanti, seu promissionem huiusmodi recipienti, ac se, ut premisimus, ad premissa omnia seruanda per se et suos successores coram nobis sollempniter obligarunt. Vt igitur huiusmodi uendicionis, et empcionis, et promissionum ac obligacionum circa ipsam uendicionem et empcionum factarum series, firma et stabilis in posterum perseueret, ad instanciam ipsius Benedicti Comitis predictis Dionisio Comite et eius filio consencientibus, presentes concessimus litteras, sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno Domini millesimo CC° LX° sexto.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a káptalannak pecsétje vörös-zöld selyemzsinóron függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

109.

A győri káptalannak bizonyságlevele, hogy Pete és Cemb, Chernei Miklósnak fiai, Cherne helységben lévő örökbirtokukat Óvári Konrard mesternek eladták. 1266.

A B C

Capitulum Ecclesie Jauriensis omnibus, ad quos presentes peruenerint, salutem in Domino sempiternam. Ad uniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod nobili viro Magistro Conrardo filio Stephani de Owar ex una

parte, et Pete ac Cemb filijs Nicolai de Cherne in Comitatu Musuniensi pro se et Hermano fratre suo ex altera coram nobis perronaliter constitutis; ijdem Pete ac Cemb, excepto fundo ipsorum siue area in quantitate sex iugerum adiacenti, totam porcionem suam, que in possessione Cherne ipsos et fratrem eorum dictum Hermanum hereditario iure contingit, sex uidelicet mansiones, cum omnibus utilitatibus et pertinencijs earum, prefato Magistro Conrardo se et dictum Hermanum fratrem suum confessi sunt uendidisse pro duodecim marcis, quas sibi asserunt persolutas decem pensis denariorum Viennensium pro marcis singulis computatis, perpetuo pacifice possidendam; assumentes eundem Magistrum Conrardum ab omnibus expedire, si qui eum per ipsam possessionis particulam impetere attemptarent. In cuius rei memoriam ad parcium peticionem presentes dedimus litteras sigilli nostri munimine roboratas, anno gracie millesimo ducentesimo sexagesimo sexto. Chepano Preposito, Jurkone Cantore, Hectore Custode existentibus.

(Eredetie bőrhártyán, vörös-sárga selyemzsinóron függő pecsét alatt, a mélt. báró Révay családnak levéltárában.)

110.

A nyitrai káptalannak bizonyságlevele, hogy Cheklezi Buken comes Moycheh nevű birtokát Elefánti Endre comesnek eladta. 1266.

Vniuersis Christi fidelibus, quibus presentes innotuerint, Nitriensis Ecclesie Capitulum salutem in omnium saluatore. Humana pereunt negocia, si litterarum non fuerint testimonio roborata. Proinde ad vniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod nobilis vir Comes Buken filius Buken de Cheklez ab una parte, Comes Andreas filius Andree de Elephant ab altera, coram nobis personaliter constituti, idem

Comes Buken proposuit asserendo, quod quandam possessionem suam Moycheh uocatam in Comitatu Posuniensi existentem, cum ecclesia in honorem Omnium Sanctorum fundata, et cum ceteris alijs utilitatibus sev pertinencijs ipsius possessionis, eidem Comiti Andree, et per eum suis heredibus, heredumque successoribus pro centum et sexaginta quinque marcis fini argenti perpetuo possidendam uendidisset; de quibus centum et LX quinque marcis domina uxor eiusdem Comitis Andree predictas LX et quinque marcas personaliter astans cum rebus suis dedit eidem Comiti Buken et persoluit, centum uero Comes Andreas memoratus. Tali nichilominus articulo interiecto, quod si processu temporum eadem possessio ab eodem Comite Andrea repeteretur, uel repetere nitteretur (igy) in futurum, uel a suis posteris; extunc antefatus Comes Buken et sui successores sepefatum Comitem Andream et suos posteros defendere et expedire tenerentur proprij laboribus et expensis. Cuius quidem possessionis termini seu distincciones hoc ordine terminantur; videlicet ab oriente terre Pauli, Tykus, Mortun et Mathie Nec uocate incipit terminus; a parte uero meridionali commetaney ipsius possessionis Karachata quidam iobagio Posoniensis Castri in terra Gest uocata, ac Scent Abraam, que est Abraam filij Sebes; a parte occidentali terre Pauli uocate; a septemtrionali Opoy et Jacoby filij Voynus jobagionis Castri Posoniensis; et inde transit per aquam Duduag uersus orientalem ad primum terminum, et ibi terminatur. In cuius rei testimonius presentes concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Datum VI. kalendas Julij anno gracie M° CC° LX° VI°, Ecclesie nostre Lectore Magistro Demetrio existente.

A B C

(Eredetie börhártyán, a zöld-vörös selyemzsinóron függött pecsét elveszett. a budai kir. kamarai levéltárban.)

111.

Gellért a keresztesek Uj-udvari konventjének aligazgatója bizonyságot tesz, hogy a Zered unokái és Hoholt mester közti birtokper kiküldött birák által elintéztetett. 1266.

Nos frater Gerardus Vicepreceptor Domus Hospitalis Noue Curie omnibus presentes litteras inspecturis duximus significandum, quod cum secundum tenorem litterarum Ch. — — — Comitis Zladiensis Dyonisii Comitis de Syrmia, qui inter Leonardum et Rorandum filios Stephani filii Zered, qui presentes aderant ab vna parte, Magistrum Hoholdum filium Comitis Hoholdi ex altera, super facto terre Horwat, de Sancto Martino et Wsa uocatis arbitri deputati per dominum Regem; et cum ijdem filij Stephani in die Cinerum decem marcas argenti in pagamento soluere debuissent Magistro Hoholdo coram nobis, et soluere non potuissent, et rursus a die Cinerum vicesimo die alias decem marcas argenti in pagamento soluere debuissent antedicti, Leonardus et Rorandus filij Stephani pro se coram nobis uiua uoce retulerunt, quod illas terras superius nominatas, videlicet terram Horwat, de Sancto Martino, nec non terram Wsa, eo quod illas viginti mercas argenti soluere non possent, reliquerunt eidem Magistro Hoholdo personaliter astanti sub eisdem metis, signis et terminis, super quibus pater ipsius Comes Hoholdus beate memorie a patre ipsorum, Stephano videlicet filio Zerend possedit, perpetuo possidendas; et si aliquo in tempore prefati filii Stephani filii Zered cum eodem Magistro Hoholdo racione dictarum terrarum litem incoauerint super premissis, omnino habeantur pro conuictis, sicut ad hoc se ultronea se (igy) obligarunt uoluntate. Actum in medio XL° anno Dominice Incarnacionis millesimo ducentesimo sexagesimo sexto.

(Eredetie börhártyán, hártyazsinegon függő pecsét alatt, a budai kir. kamarai levéltárban.)

112.

Arnold comesnek egy szőllőt tárgyazó adománya Endre mester vasvári kanonok számára. 1266.

Nos Comes Arnoldus notum facimus tenore presencium uniuersis, quod nos quandam uineam Thome iobagionis nostri decedentis sine herede, sitam in ualle Hene, contulimus et dedimus Magistro Andree filio Sike, Canonico Ferrei Castri, ob eiusdem fidelitatis merita nobis in nostris negocijs fideliter impensa et adhuc impendenda, imperpetuum possidendam; dando sibi liberum arbitrium cuiquam, si eciam uellet, conferendi, tam fratribus suis, quam filijs fratrum suorum in filios filiorum. Dicimus tamen, quod eadem uinea post mortem Thome predicti iuste et legitime in nostras manus est deuoluta; quamobrem ut idem Magister Andreas tam de secura nostra donacione firmior, securior et affidencior esse possit, nos cum equiualenti VI marcas in concambium donacionis prenotate instaurauit. Vt igitur huius donacionis series robur recipiat plenitudinis, nec in irritum imposterum a quoquam possit reuocari, presens scriptum nostro sigillo contulimus eidem communitum. Anno ab Incarnacione Domini millesimo CC° LX° sexto.

(Eredetie bőrhártyán, a hártyazsinegen függött pecsét elveszett, a szombathelyi káptalan levéltárában.)

113.

IV. Béla királynak Praudauiz birtokát tárgyazó adománya Tamás comes, Joachim comes fiának számára. 1267.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Galicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Regie Serenitatis proprium esse debet, ut fideles suos erga se bene meritos et obsequiosos prosequatur munificencia gracie specialis, per quod nedum illorum utilitati prospicitur, verum eciam Regali honori consulitur et accescit, dum alij exemplo prestiti beneficij ad exhibenda eidem fidelitatis obsequia facilius attrahuntur. Proinde ad universitatis vestre noticiam harum serie volumus peruenire: quod, cum nobilis vir Comes Thomas, filius Comitis Joachim de genere Churla, inclyte recordacionis domino Regi Colomano Magnifico Duci Sclauonie karissimo fratri nostro a primis puericie sue annis, donec idem dominus Colomanus Rex vitales carpsit auras, diversis temporibus diversa obsequiorum genera curasset laudabiliter et fideliter exhibere; tandem eodem karissimo fratre nostro uiam uniuerse carnis ingresso, nobis adherens Corone Regie cum summo deuocionis ardore eximie fidelitatis a multis retro annis exhibuit famulatum. Dictus eciam Comes Joachym, pater eius, exponendo se in diuersis Regni nostri expedicionibus pro nostra et Regni nostri defensione periculis et fortune grata, similiter nobis impendit seruicia, quoad vixit; frater quoque dicti Thome Comitis, videlicet venerabilis pater noster dominus Philippus Sancte Strigoniensis Ecclesie Archiepiscopus, cum Zagrabiensi Ecclesie digne et laudabiliter presideret, missus per nos pro nostris necessitatibus ad Romanam Curiam et in vlteriores partes Italie, ac alias regiones, ibidem multis vicibus in propriis stipendiis militando, et se aeris intemperie, maris et viarum periculis, et aliis innumerabilibus incommodis exponendo, uniuersa nostra negocia sibi commissa peregit ad cumulum honoris Corone nostre

fideliter et prudenter. Procedente eciam tempore, idem dominus Archiepiscopus ad regimen Sancte Strigoniensis Ecclesie, propter suorum prerogativam meritorum, Diuina clemencia sublimatus, dum inimico hominum superseminante zizania inter nos ex una parte, et dominum Regem Stephanum karissimum filium nostrum ex altera, essent hinc inde diuersis temporibus guerre, discordie, ac intestina prelia suscitata, pro Corone nostre statu sereno, et Regni nostri integritate ac felicitate seruandis, se mediatorem, ymo qua scutum et murum interposuit, et sic post multos labores et angustias inter nos et predictum karissimum filium nostrum pacis ordinans federa, nos et Regnum nostrum ad statum quietis et tranquillitatis, amputato mutue cedis exicio, reducere studuit frequencius pro viribus et pro posse, exponens se propter hoc grauibus sumptibus, periculis et pressuris. Et vt cuncta breuiter perstringamus, ipsi et tota eorum generacio adeo omnibus retroactis temporibus usque ad presens fideles et deuoti Corone Regie exstiterunt, quo eis circa nos quasi naturaliter inserta ipsa fidelitas presumatur. Hac ex consideracione permoti, licet pro huiusmodi grauissimis laboribus, eximie fidelitatis seruiciis, et ingentibus meritis ipsius Thome Comitis et suorum parentum, de quibus premisimus, debuissemus eidem Thome Comiti in maioribus et altioribus remuneracionum stipendiis respondere; ad presens tamen cupientes sibi, etsi non ex condigno, taliter aliqualiter tamen prouidere, eidem quandam terram nomine Praudauiz in Ducatu Sclauonie iuxta Drawam existentem, et a Comitatu Symigiensi a tempore, cuius non exstat memoria, exceptam penitus et exemptam, de beneplacito et expresso consensu domine Marie karissime consortis nostre, et domini Bele inclíti Ducis Sclauonie karissimi filii nostri, concessimus et concedimus, donauimus et donamus, dedimus et tradidimus cum omnibus suis pertinencijs, utilitatibus, et attinencijs, ab eo, et suis heredibus, heredumue successoribus, iure perpetuo irreuocabiliter possidendam ita, vt ex huiusmodi concessione, et donacione, et tradicione nostra, verus dicte terre dominus effectus, eam sub eisdem metis et terminis possideat, sub quibus Corrardus de Treun, et tandem Corrardus eius filius, qui de ipsa terra propter sue infidelitatis versuciam, et prodi-

cionis perfidiam per nos, exigente justicia, est amotus, possedisse noscuntur. Hoc eciam predicte concessioni et donacioni nostre duximus annectendum, vt a solucione marturinarum et descensus banalis, quod zulusma dicitur, et generaliter ab omni onere exaccionis, collecte, seu cuiuslibet alterius publice funccionis, ipsa terra et eius incole sint in perpetuum liberi penitus et immunes, nec super hiis a quocunque, vllo unquam tempore, debeant molestari, cum et hij, qui prius dictam terram possederant, eadem eciam gauisi fuerint libertate. Vt autem huiusmodi concessionis et donacionis nostre series, robur perpetue obtineat firmitatis, nec a quocunque valeat im posterum retractari, presentes literas duplicis sigilli nostri munimine fecimus roborari. Datum in Zolum in octavis Beate Margarethe, XIII. kalendas Augusti per manus Magistri Farcasij Prepositi Albensis, aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° LX° VII°.

(V. István királynak 1270-ki megerősítő privilegiumából, t. Borsod vármegye levéltárában.)

114.

IV. Béla királynak Bugna helységet tárgyazó adománya Tamás mester számára. 1267.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus tam presentibus quam futuris presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. Solet Regie benignitatis clemencia illos dono munificencie prosequi specialius, qui se circa eam per continue fidelitatis obsequia exhibent bene meritos et acceptos. Proinde ad uniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod cum Magister Thomas, dilectus et fidelis Notarius noster specialis, a primeuis etatis sue temporibus multiplicia et laudabilia impenderit cum summa fidelitate ser-

uicia, que propter sui multiplicitatem longum esset per singula enarrare; nos eiusdem Magistri Thome fidelitatis et seruiciorum meritis digna uolentes remuneracione occurrere, sicut decet; terram quandam Bugna uocatam, que fuerat Castri Zaladiensis, sitam in eodem Comitatu, ab eodem Castro Zaladiensi exemptam penitus et exceptam, cum omnibus utilitatibus et pertinencijs suis, sub eisdem antiquis metis et terminis, quibus predictum Castrum possedisse dinoscitur, contulimus, dedimus et donauimus eidem Magistro Thome Notario nostro speciali, et Johanni ac alijs fratribus eiusdem de gracie nostre plenitudine perpetue donacionis titulo perpetuo et irrenocabiliter possidendam. In cuius eciam terre corporalem possessionem eundem Magistrum Thomam Notarium nostrum specialem et fratres eiusdem per Chak Banum Comitem Zaladiensem, dilectum et fidelem nostrum, fecimus introduci. Vt igitur hec nostra donacio robur optineat perpetue firmitatis, nec per quempiam ualeat imposterum retractari, presentes eidem Magistro Thome et fratribus suis dedimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij Prepositi Albensis, aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno ab Incarnacione Domini millesimo ducentesimo sexagesimo septimo, Regni autem nostri anno tricesimo.

(Eredetie bőrhártyáu, melynek sárga-zöld selyemzsinóron függött pecsétje elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

115.

IV. Béla királynak Rodovan helységet tárgyazó adománya Szixtus mester esztergami kanonok számára. 1267.

(Bela Dei gracia Hungarie), Dalmacie, Crowacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus Christi fidelibus (presentem paginam inspecturis) salutem et omne bonum. Regum proprium esse debet, ut obsequiosos suos et bene meritos prosequi debeant munificencia (gracie Regalis). Hinc est, quod ad vniuersitatis uestre noticiam harum serie uolumus peruenire, quod nos attendentes merita et seruicia, que (nobis Magister Sixtus) Scolasticus Strigoniensis, dilectus et fidelis clericus noster, in Regno nostro, et in Romana Curia per multos annos subeundo ibidem pro honore Corone nostre iurgiorum laboriosum certamen, deuote et fideliter impendit, exponendo se periculis et fortune; et ideo uolentes eiusdem (meri)tis et laboribus, etsi non ex condigno, tamen aliqualiter respondere; eidem totam terram nostram nomine Rodowan in Comitatu Camariensi iuxta Danubium existentem, et nominatim ac specialiter porciones eiusdem terre, que agasones et bacciferos nostros ibidem commorantes contingebant, cum insula et piscacionibus in Danubio, agriculturis ac alijs utilitatibus et pertinencijs suis, cum plenitudine gracie nostre contulimus, dedimus et donauimus, ab eo et suis nepotibus ex sorore filijs, videlicet Laurencij (Igy) de Heten iure perpetuo et irreuocabiliter possidendam. In cuius terre, et agriculturarum, ac insule, nec non et pertinenciarum eiusdem ac iurium corporalem possessionem eundem Magistrum per fratrem Petrum Magistrum Domus Hospitalis Sancti Regis de Strigonio, dilectum et fidelem nostrum iussimus introduci; qui ipsum Magistrum Sixtum, uocatis et presentibus omnibus vicinis et commetaneis dicte terre, et agasonibus et bacciferis nostris predictis, nec non iobagionibus eorundem et non contradicentibus, sed pocius consencientibus, auctoritate nostra induxit in possessionem dicte terre et pertinenciarum ipsius, prout su-

perius est expressum, eam sibi sub eisdem certis metis, quibus prius concludebatur, pacifice statuendo. Vt igitur huius nostre donacionis series robur perpetue obtineat firmitatis, nec per quempiam processu temporum ualeat irritari, presentes concessimus litteras, duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij Albensis Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Dominice Incarnacionis millesimo CC° LX° septimo, sexto kalendas Decembris, Regni autem nostri anno tricesimo.

(Eredetie börhártyán, melyről a pecsétnek töredéke vörös selyemzsinóron függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

116.

IV. Béla királynak Zalonta-Zakalus helységet tárgyazó adománya a nyúlszigeti apáczák zárdája számára. 1267.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod domina Margareta karissima filia nostra de claustro sororum Beate Virginis de Insula quandam villam nominatam Zolunta Zacalus sitam inter Chollo et Wag, piscacioni aptam, non tam pro suo comodo, quam aliarum sororum in eodem claustro degencium utilitate, Ecclesie Beate Virginis de Insula, cum omnibus utilitatibus ad ipsam villam pertinentibus, conferri pecijt de nostra speciali gracia instantissime. Vnde quamquam de pietate paterna, et ex officio affectus naturalis peticionem karissime filie nostre admittere deberemus; quia tamen per huiusmodi collaciones et donaciones anime nostre remedium salubre prestolamur, dictam villam Zolounta Zakalus cum omnibus utilitatibus, iuribus et appendicijs ad ipsam villam pertinentibus, secundum cursum metarum anti-

quarum, et existenciam terminorum et limitum, dedimus, donauimus et contulimus dicte Ecclesie Beate Virginis iure perpetuo possidendam et habendam; et eandem collacionem nostram nostro piuilegio duximus confirmandam. In cuius rei testimonium et ad maiorem rei firmitatem, ne presens collacio et donacio facta per nos dicte Ecclesie Beate Virginis ualeat in irritum retractari, presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij Prepositi Albensis aule nostre Vice-Cancellarij, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo septimo, Regni autem nostri anno tricesimo primo.

(Eredetie börhártyán, melyről a pecsétnek töredéke vörös-sárga selyemzsinóron függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

117.

IV. Béla királynak bizonyos udvarhelyiséget tárgyazó adománya Miklós a nyúlszigeti apáczák tisztje számára. 1267.

Nos B. Dei gracia Rex Vngarie significamus vniuersis memorie commendantes, quod nos ad peticionem domine Margarete karissime filie nostre, quandam aream seu fundum existentem iuxta claustrum Ecclesie Beate Virginis de Insula, vbi Nicolaus officialis dicte Ecclesie domus suas et alia habet edificia a parte meridionali, contulimus ipsi Nicolao possidendam et habendam. Datum in Fyvzegteu in octauis Purificacionis Betea Virginis anno Domini M° CC° sexagesimo septimo.

(III. László királynak 1277-ki megerősítő okmányából, a budai kir. kamarai levéltárban.)

118.

IV. Béla királynak Nykch helységre vonatkozó iktatási parancsa Ebed fiai számára. 1267.

B. Dei gracia Rex Vngarie dilecto et fideli suo Stephano Judici Curie domine Regine consortis nostre et Comiti Castri Ferrei salutem et graciam. Fidelitati tue mandantes precipimus, quatenus assumpto tecum testimonio Capituli Jauriensis nobiles viros, Kemen scilicet, Reynolth et Gak filios Ebed introducas in possessionem Nykch uocatam, scilicet ad illam porcionem, que concernit Ponich filium Arnoldi, contradiccione qualibet non obstante, quos introductos in eadem auctoritate nostra conserues et defendas contra quoslibet molestantes. Datum in Fyzegtu in crastino Mathei Apostoli.

Kivülről ugyanazon kéz: St. Judici Curie sue et Comiti Castri Ferrei.

(Eredetie börhártyán, melyről a zárpecsét már lehullott, a nemz. Muzeum kézirattárában.)

119.

IV. Béla királynak beismerő okmánya, hogy Petre és Pál, a Kuazth-i várjobbágyai, Woyzlow-ban lévő birtokukat a nyúlszigeti apáczák zárdájának átengedték. 1267.

Nos B. Dei gracia Rex Vngarie significamus quibus expedit memorie commendantes, quod Petre et Paulus iobagiones Castri de Kuazth terras eorum Woyzlow uocatas Ecclesie Beate Virginis de Insula contulerint, semetipsos in iobagiones dicte Ecclesie transferendo; tali condicione interiecta,

quod de terra corum dicte Ecclesie collata, quantum ad usum eorum sufficit, recipient pro se ipsis de eadem, sicut iobagiones liberi Ecclesie seruituri; et residuum predictarum terrarum memorate Ecclesie Beate Virginis remanebit. Datum in Oronos in octaua Omnium Santorum anno Domini M° CC° LX° septimo.

(István ifjabb királynak 1268-ki megerősítő okmányából, mint alább 135. sz. a., a budai kir. kamarai levéltárban. V. ö. Fejér Cod. Dipl. IV. köt. 3. r. 396. l.)

120.

IV. Béla királynak Komor birtokát tárgyazó adománya Tamás mester királyi jegyző és testvére János számára. 1267.

Nos Stephanus Kwhinger de Bathyna Comes et Judices Nobilium Comitatus Warasdiensis damus pro memoria, quod cum iuxta continenciam aliarum litterarum nostrarum fassionalium Magister Johannes Mensewrewter de Pakenstayn, Spectabilis et Magnifici domini Hermanni Cilie Zagorieque Comitis et Regni Sclauonie Bani Cancellarius ab vna, item Benedictus filius Pauli de Komor ab alia partibus, die Dominico proximo post festum Symonis et Jude Apostolorum proxime preteritum octo probos et nobiles viros per ipsos equaliter eligendos ad faciem possessionis Komor adducere, cosdemque pro ordinacione et composicione cause inter cosdem Magistrum Johannem Cancellarium et Benedictum pretextu possessionis Komor, nec non Podchernytha, Martyndol, Bukowech, Zenow, Ladizlauche, Slatar, Belynch et Nazenyna vocatarum in dicto Comitatu Warosdiensi habitarum, et pertinenciarum earundem, per eundem Magistrum Johannem a Regia Maiestate sub nomine juris Regij impetratarum, mote et habite consederi facere debuissent stb.; tandem Egregius vir Johannes Toth de Zomzedwar, Hermannus de Greben, Magister Michael de Rawen Sedis Crisyensis Prothonotarius, et

Paulus de Jarna prefati domini Hermanni Cilie Comitis Notarius, Georgius filius Herk de Zayezda, Mathko de Mathew, et discretus vir dominus Ladislaus Plebanus de Zuhadal, ac Emericus dictus Koz de Nespessa arbitri parcium prescriptarum coram nobis constituti voce consona taliter recitarunt, quod ipsi in predicto die Dominico proximo post festum Beatorum Symonis et Jude Apostolorum ad faciem possessionis Komor accedendo stb. (János mester Zsigmond királynak adománylevelét felmutatta, kiadva „Tyrnauie in Dominica Letare proxime preterita" stb.) Demum prefatus Benedictus filius Pauli litteras olim domini Bele Regis quarti priuilegiales dupplici sigillo suo vallatas anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo septimo, Regni autem sui tricesimo primo emanatas coram eisdem octo probis et nobilibus viris exhibuisset, declarantes, quod prefatus dominus Bela Rex, considerans dilectum et fidelem suum Magistrum Thomam aule sue Notarium specialem, et Johannem fratrem eiusdem in domo sua educatos, et a juuentutis ipsorum primordijs locupletatos, virtutibus et fidelibus meritis, non inmerito ipsorum iustis desiderijs et peticionibus volens fauorem beniuolum impertiri; cum itaque ijdem Magister Thomas et Johannes frater eiusdem quandam terram Castri sui Warosdiensis Komor vocatam in Zagoria existentem, certis metis ab omnibus alijs terris eiusdem Castri separatam et distinctam, ab ipso domino Bela Rege sibi dari petiuissent, ipseque dominus Bela Rex attendens eosdem in eorum iustis desiderijs fauore Regis prosequendos, dilecto et fideli suo Magistro Johanni Comiti Warosdiensi dedisset in preceptis, vt ipse dictam terram inspiceret, et ipsius quantitatem et qualitatem sibi fideli insinuacione declararet; tandem ipse Bela Rex per ipsum Magistrum Johannem super quantitate et qualitate dicte terre fuisset informatus, quod ipsa terra sit sufficiens quindecim aratris, et quod vinec, silue et pratum sint in eadem; quibus sic habitis peticionem ipsius Magistri Thome et Johannis fratris eiusdem iustam fore agnoscens, dictam terram, quam pecierat, ex certa sua sciencia ab omni onere et jurisdiccione Comitis pro tempore constituti exemptam, sibi et fratribus suis, Johanni scilicet, Cristoforo, Paulo et Stephano, ac ipsorum heredibus, sub eisdem metis antiquis et terminis, quibus dictum Castrum tenuis-

set et possedisset, dedisset, contulisset perpetuo et irreuocabiliter possidendam; ad ipsiusque terre possessionem corporalem prefatos Magistrum Thomam et fratres suos per Johannem Magistrum Thauernicorum Bele Ducis tocius Sclauouie carissimi filij sui, et Comitem Warosdiensem fecisset introduci stb. (Ezeknek folytán) ijdem arbitri prefatum Benedictum filium Pauli circa quindecim aratra terre in ipsa donacione memorati Bele Regis contenta plenum jus habere agnoscentes, et eidem in predicta possessione Komor ac eius pertinencijs terras arabiles ad dicta quindecim aratra, vnacum rubetis, siluis, pratis et vineis, nec non locis sessionalibus et ortis insimul mensurando extradari ac in perpetuum relinqui; residue autem terre, silue, vinee et prata, nec non sessionales jobagiones, si que vltra prescripta quindecim aratra in prescripta possessione Komor et eius pertinencijs remanerent, eidem Magistro Johanni in perpetuum remitti et relinqui debere, ipsis arbitris uisum est. Sed quia eis in eo, vt si prescripta quidem aratra Regali aut vsuali mensura mediante prefato Benedicto extradari deberent, plena non constitisset certitudo veritatis; pro eo ipsi arbitri parcium discussionem huius, cum quali scilicet mensura Regali aut vsuali premissa quindecim aratra deberent mensurari, deliberacioni Judicis Curie Regie submisissent stb. stb. Datum in Varosd tercio die termini prenotati anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo primo.

(Zsigmond királynak 1435. VIII. kalendas Julij kelt priuilegiumából. Megjegyzendő, hogy Palóczi Mátyus országbíró az ennek folytán hozzá felterjesztett kétségre nézve 1431. „Buda quadragesimo die octauarum festi Beati Georgij martiris“ — — „vna cum Regni nobilibus nobiscum in judicio existentibus“ azt itélte: „proscriptam arbitratiuam disposicionem dictorum octo proborum et nobilium virorum inter ipsas partes modo quo supra factam, approbantes et ratificantes, prelibatam terram ad quindecim aratra sufficientem eidem Benedicto non cum Regali, sed vsuali mensura extradari et mensurari debere.“ — A budai kir. kamarai levéltárban.)

121.

István ifjabb királynak Enezca birtokát tárgyazó adománya Pous mester, és annak tèstvére Domonkos számára. 1267.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsiluanus omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Circumspeccio Regum prouida condignis premiis sibi obsequentibus sic debet occurrere, vt alii eorum exemplo prouocati, ad fidelitatis opera forcius accendantur. Proinde ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire; quod nos attendentes fidelitates, et seruiciorum merita fidelium nostrorum Magistri Pows, et Dominici fratris eiusdem; specialiter tamen ipsius Magistri Pows, que nobis in castro Fekethewyg existentibus exhibuit fideliter et deuote; ita videlicet, quod cum Laurencius filius Kemini expugnaret contra nos dictum castrum, ipse idem Magister Pows de castro quam plures de nostris precurrens contra hostium nostrorum multitudinem viriliter dimicauit. Porro cum consequenter cum ipso Laurencio, et cum omni exercitu patris nostri contra nos vsque ad dictum castrum destinato, collectis viribus nostris conflictum ibidem haberemus, multa fidelitatis opera exhibuit laudedigna. Ceterum cum permittente Domino de castro predicto ad partes Danubiales direxissemus gressus nostros, idem ipse Magister Pows in conflictu, quem in Irsuazeg contra generalem exercitum predicti patris nostri habuimus, hostium cuneos intrepidus penetrando, multis per eundem interemptis, Johannem filium Herrici Palatini ad nos captiuatum adduxit. Nos siquidem in reconpensacionem tot et tantorum seruiciorum eiusdem, quamquam pro modico reputemus, que in presenti agimus, respectu horum, que facere intendimus; quandam terram Enezca vocatam, sitam inter villam Cassa et villam Styna, quam fluwius Crismend pertransit, que fuit terra Izrad iobagionis castri Abawyuar sine herede decedentis; quam eciam, cum ad manus nostras fuisset deuoluta, Johanni medico nostro dederamus, et ipso mortuo

Stephano filio Thekus contuleramus, a quo propter notam infidelitatis aufferendo, ipsi Magistro Pows et Dominico fratri eiusdem, seu heredibus eorundem dedimus, donauimus et contulimus, iure perpetuo, et irreuocabiliter possidendam, de plenitudine gracie Regie Maiestatis. Nec hoc pretermittimus, quod cum Petrus cum suis proximis Martino, Dragus, Ambrosio, et Ibrahimo ipsum Magistrum Pows super ipsa terra racione cognacionis dicti Izrad inhibuisset, tandem ijdem coram nobis personaliter constituti, predictam terram ipsi Magistro Pows et Dominico fratri eiusdem, ac eorum heredibus relinquerent tenendam pacifice et quiete. Cuius terre mete, prout in litteris Conuentus de Jazow vidimus contineri, et Cheghe homine nostro viua voce nobis referentibus didicimus; hoc ordine distinguntur : Prima meta incipit in vno monticulo a parte septemtrionali, ibi sunt due mete; et inde tendit directe ad meridiem, ubi sunt tres mete iuxta magnam viam; et per eandem vadit versus meridiem, vbi sunt tres mete, que separant a Magistro Gurk; deinde tendit versus meridiem, vbi sunt quatuor mete, que separant a Theodoro, et Gallo de Chou; posthec tendunt ad meridiem, et perducunt ad locum, in quo sunt tres mete, que separant a predictis Theodoro, et Gallo; posthec vertitur ad occidentem, et pertransit viam magnam, iuxta quam sunt tres mete, que separant a filio Dominici; inde uadit superius ad occidentem, vbi sunt tres mete, que separant a nobilibus de Sokol; abinde progreditur versus septemtrionem, et perducit ad locum, vbi sunt tres mete iuxta magnam viam, et per eandem tendit ad partem septemtrionalem, et parum procedens exit de ea, et peruenit ad locum, ubi sunt tres mete; et inde ad locum, vbi sunt iterum tres mete; deinde autem vadit ad statuam lapideam, que dicitur *balwankew*, ubi sunt tres mete; deinde uergitur ad septemtrionem prope ad centum arbores, ubi sunt tres mete; et inde tendunt ad septemtrionalem partem, ad metas capitales; deinde directe procedunt versus occidentem, et perducunt ad riuulum, qui dicitur Egruspathaka, ubi sunt tres mete, que disterminant cum Comite Marhardo; et inde directe vadit ad septemtrionem, vbi sunt quatuor mete, que separant ab antedicto Marhardo Comite, adjungentes ad terminos Gregorij; et inde directe vadit ad septemtrionem vsque ad magnam viam penes terminos Antho-

nij, et in via eadem parum progrediens, exit de ipsa via versus orientem ad locum, ubi sunt tres mete, que separant a Magistro Gywrk; et inde quasi inter orientem et meridiem peruenit ad locum, ubi sunt quatuor mete; et inde per magnum spacium progrediens exit ad campum, ubi sunt tres mete; et inde directe vadit ad meridiem, iuxta viam sunt tres mete; et inde tendit ad orientem, peruenit ad riuulum, et transiens ipsum tendit directe ad orientem, villis Enezka relictis peruenit ad duas metas in monte uno; et inde descendens tendit iterum ad monticulum priorem, et sic terminantur. Vt igitur hec a nobis facta donacio robur obtineat perpetue firmitatis, nec processu temporum per quempiam in irritum valeat reuocari, presentes concessimus litteras eisdem dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Petri, dilecti et fidelis nostri, aule nostre Vice-Cancellarij, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo septimo.

(Ugyan V. István királynak 1272-ki megerősítő privilegiumából, a szepesi káptalan levéltárában. Közli Horváth Mihály.)

122.

IV. Kelemen pápának intézkedése, hogy a zágrábi püspök azon összegnek fizetésére szoríttassék, melylyel néhány sienai kalmárnak adósa. 1267.

Clemens Episcopus seruus seruorum Dei dilecto filio ... Primicerio Sancti Marchi de Venetiis, salutem et Apostolicam benedictionem. Dilecti filii Bonaventura Bernadini et Jacobus Aldebrandini, ciues et mercatores Senenses in nostra proposuerunt presentia constituti, quod cum ipsi pro se ipsis, necnon pro Orlando Bonsignoris, Jacobo Ranuccini, Dietaviva Bonelli, et aliis eorum sociis, ciuibus et mercatoribus Senensibus, venerabili fratri nostro ... Zagrabiensi Episcopo, tunc

apud Sedem Apostolicam personaliter constituto renuncianti constitutioni de duabus dietis edite in Concilio Generali, beneficio restitutionis in integrum, et omnibus litteris Apostolicis impetratis ac etiam impetrandis; quingentas et sexaginta et quatuor marchas sterlingorum nouorum diuersis uicibus mutuarint, eis certis loco et terminis persoluendas, prout in instrumentis publicis et litteris inde confectis plenius continetur; idem Episcopus eis de dictis marchis, quamquam termini solutionum effluxerint, hactenus satisfacere non curavit, contra iuramentum proprium, super soluenda quadam ex predictis marchis quantitate specialiter prestitum, veniendo, propter quod iidem mercatores dampna grauia et expensas non modicas se asserunt incurisse. Nos igitur mercatoribus eisdem Apostolico super hoc volentes adesse fauore, discretioni tue per Apostolica scripta mandamus, quatenus eundem Episcopum per te vel per alium ex parte nostra moneas efficaciter et inducas, ut prefatis mercatoribus, vel eorum procuratoribus suo nomine, de iam dictis quingentis et sexaginta et quatuor marchis, cum iustis et moderatis expensis, ac debita restauratione dampnorum; iuxta tenores litterarum et instrumentorum eorundem infra duos menses post monitionem huiusmodi, usuris omnino cessantibus, integre satisfacere non omittat; alioquin extunc in dictum Episcopum excommunicationis ferens sententiam, illam singulis diebus dominicis et festivis, pulsatis campanis et candelis accensis, in locis, de quibus expedire videris, facias sollempniter publicari; in illos, qui ad mandatum tuum sententiam ipsam taliter publicare contempserint, appellatione remota, censuram ecclestiasticam exercendo. Non obstante constitutione predicta seu aliqua indulgentia Sedis Apostolice dicto Episcopo concessa, per quam effectus presentium posset quomodolibet impediri, seu si eidem Episcopo uel quibuscunque aliis a Sede sit indultum etc. Datum Viterbii II. kalendas Martii, Pontificatus nostri anno tertio.

iner, Vetera Monumenta Slavorum Meridionalium historiam illustrantia I. köt. 90. l.)

123.

János spalatoi érseknek a sibenicoi papságot sujtó kánoni itélete.
1267.

Frater Johannes Diuina prouidentia Archiepiscopus Spalatensis vniuersis Christi fidelibus, presentes litteras inspecturis salutem in eo, qui est vera salus. Cum naturalis industria feram pro suis fetibus reddit sollicitam; multo magis Prelatus, qui previa ratione, et Noui, et Veteris Testamenti, ac Canonum sanctione premunitur, suis in Christo filijs debet providere, et ipsos ab errore ad viam salutis reuocare. Hinc est, quod nos ad instantiam et petitionem Venerabilis fratris nostri Columbani Traguriensis Episcopi, et ex officio nostro, Sibenicum accedentes, quia clamor et fama de excessibus clericorum ibidem residentium ad aures nostras peruenerat, diligenter coram Ecclesie senioribus, videlicet Venerabilibus fratribus Episcopo Traguriensi eiusdem loci Diocesano, et Episcopo Pharensi, necnon fratre Bartholomeo quondam Episcopo Scardonensi, et alijs, fratribus . . . Dei gracia Abbate Sancti Stephani de Spalato, et Predicatoribus et Minoribus, ac alijs; quia clamor innuebat et diffamatio manifestabat, veritatem diligenter fecimus perscrutari; et quia rei poscebat qualitas, canonica distinctione culpas misericorditer puniuimus delinquentium. In primis Archipresbiter eiusdem loci pro eo, quod longo tempore tenuit concubinam; et quia non euitauit excommunicatos per dominum Episcopum suum; et quia sustinuit clericos in sacris ordinibus constitutos contrahere matrimonium; et quia contulit quamdam Ecclesiam non requisito Episcopo suo cum Comite cuidam monacho vago; et quia antiquam et laudabilem consuetudinem de nuptijs non seruauit; et quia illos, qui incidunt in canonem, pro absolutione ad Episcopum ire non compulit; sicut retulerunt nobis iurati quamplures testes idonei coram tribus Episcopis et coram Fratribus Predicatoribus et Minoribus; ieiunabit per tres annos omnes sextas ferias in pane et aqua, et suspendimus ipsum ab

omnibus beneficijs suis per annum, ab officio et suspendimus eundem vsque ad Pascha inclusiue; et precipimus sibi, quod sit obediens domino Episcopo Traguriensi. Ad hec Abbas Sancti Nicolai et Abbas Sancte Marie de Insula, quia carnes comederunt contra regulam Sancti Benedicti, et quia sine monachis steterunt; volumus, quod ieiunent decem sextas ferias in pane et aqua, et legant X missas pro peccatis; et precipimus eis, quod corrigant se de istis. Preterea sacerdos Tolco, sacerdos Johannes, sacerdos Michael pro eo, quod in sacerdotio duxerunt vxores, et genuerunt pueros, ieiunabunt sextas ferias in pane et aqua omnibus diebus vite sue; et suspendimus ipsos ab officio et beneficio per tres annos; et precipimus eisdem in uirtute obedientie, et sub pena excommunicationis districte, quod ab hoc die dimittant suas uxores, et quod deinceps non accedant ad eas; et si contrarium fecerint, perpetuo sint priuati ab officio et beneficio. Item eandem penam per omnia iniungimus Michaeli diacono, Bogdano subdiacono, Dobros subdiacono, qui in Sacris Ordinibus constituti vxores duxerunt, et pueros genuerunt; hoc superadentes, videlicet Dobros subdiaconus, qui se absentauit a nostra visitatione sine nostra licentia, precipimus eidem sub pena excommunicationis et priuationis officij et beneficij sui districte, quod ante carnis priuium compareat coram nobis. Insuper Primus et Straco diaconus, quia ante Sacros Ordines duxerunt vxores, ipsos cum suis vxoribus stare permittimus, quia legitimum matrimonium iudicamus, sed eosdem officijs et beneficijs perpetuo spoliamus. Et quia solita memorie esse consueuit obliuio, ad correctionem presentium, et terrorem futurorum, sententiam nostram sigilli nostri munimine roboramus. Actum in Sibenico anno Domini M. CC. LX. VII. in presentia Venerabilium virorum domini Columbani Dei gracia Episcopi Traguriensis, et domini Dobronia Episcopi Farensis, et G. Abbatis Sancti Stephani, et aliorum plurimorum religiosorum de Ordine Predicatorum, Minorum, nec non et Canonicorum Spalatensium et Traguriensium.

(Lucius, Memorie storiche di Trau 80. l. Az okmánynak töredékét közölte Fejér Cod. Dipl. VII. köt. 4. r. 134. l.)

124.

Pál veszprémi püspöknek Kata, Tófői Tamás özvegye hitbérét és jegyajándékait tárgyazó ítélete. 1267.

Paulus Dei gracia Episcopus Vesprimiensis, aule Illustris Regine Vngarie Cancellarius, vniuersis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino. Ad uniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod nobis apud curiam nostram in Noa commorantibus, domina Kata relicta Thome de Thoufeu, nunc uxor Andronici filij Damasa, misso ad nos homine suo nobis humiliter suplicauit, ut missis aliquibus personis de fratribus nostris, in facto dotis et rerum suarum parafernalium ipsius propositum audire et attendere dignaremur. Nos itaque ipsius iustis precibus inclinati dilectos in Christo filios Magistrum Symonem Prepositum Hantensem, et Hermannum Ecclesie nostre Canonicum transmisimus ad ipsius propositum audiendum. Qui postmodum ad nos redeuntes retulerunt per nos requisiti, quod eadem domina in ipsorum presencia personaliter constituta dotem et res suas parafernales super possessionibus prioris mariti sui Thome supradicti ab Elia pupillo eius prefato Andronico petendas iuris ordine admisisset, ratum et firmum habitura, quidquid per predictum Andronicum maritum suum actum fuerit in premissis. Post hec itaque, cum idem Elias, et Micael frater eius ad nostram fuissent presenciam euocati, et lite hinc inde contestata aliquamdiu fuisset dissceptatum inter partes, nos omnia bona eiusdem Thome mobilia et inmobilia per Magistrum Lytar hominem nostrum, et per quosdam nobiles et honestos uiros de prouincia ab utraque parte electos et assumptos fecimus estimari. Cumque idem estimatores ad nos reuersi bona eiusdem Thome in terris, vineis, seruis et ancillis, ac alijs rebus mobilibus et inmobilibus pro nonaginta marcis argenti estimata fuisse retulissent, nos de eisdem bonis dotem et res parafernales eiusdem, quinquaginta scilicet marcis argenti decreuimus coram Abbate et Conuentu de Kopurnuk

in certis terminis iuxta Regni consuetudinem per prefatum Micaelem tutorem eiusdem pupilli deberi eidem domine persoluendas. Ad hec ergo, cum in terminis solucioni assignatis idem Micahel pro predicto pupillo fratris sui ipsi Andronico, nomine et vice eiusdem domine vxoris sue recipienti ipsas quinquaginta marcas plenarie persoluisset, prout nobis ydem Abbas et Conuentus de Kopornuk in suis litteris intimarunt, et prout postmodum partes in nostri presencia retulerunt personaliter constitute; nos eundem Eliam et ipsius possessiones, ac Micahelem sepe dictum, nec non cognatos eorundem ab impeticione dotis et rerum huiusmodi exigente iusticia duximus absoluendos. In cuius rei testimonium et memoriam pleniorem presentes eisdem concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno Domini M° CC° LX° septimo.

(A zalavári konventnek 1314-ki átiratából a budai kir. kamarai levéltárban.)

125.

A budai káptalannak bizonyságlevele, hogy a Chák nemzetségbéli Domonkos comes és Lampert Ruzboidnak fia közti birtokper, barátságos úton elintéztetett. 1267.

Nos Capitulum Budensis Ecclesie damus pro memoria, quod Comes Dominicus filius Petri Comitis ab una parte, Lampertus filius Ruzboid ex altera coram nobis personaliter comparentes retulerunt pariter et concorditer, quod causa, que inter ipsos super possessionibus Ipoliti nepotis Mohor, quas dominus Bela Illustris Rex Hungarie, dicto Comiti Dominico pro annunciacione gaudij de natiuitate Stephani Regis primogeniti sui, et pro seruicijs suis donauerat, quas idem Lampertus iure possessionum suarum hereditariarum ab ipso

Comite Dominico coram domino Rege Bela requirebat, taliter esset composita et sopita; quod dictus Comes Dominicus possessiones hereditarias dicti Ipoliti dedit et assignauit memorato Lamperto quiete et perempniter possidendas; quarum possessionum nomina sunt, videlicet uilla Tulman, uilla Drauci, item uilla Lanka, et terra cuiusdem uille Patrim uocate, que est inter uillam Bagia et uillam Onth. Item idem Comes Dominicus dedit et assignauit ipsi Lamperto quandam particulam terre, quam dictus Ipolitus in uilla Zekche possidebat, prefatus uero Lampertus quandam possessionem Wylok uocatam, quam auus dicti Ipoliti, sicut dicit, iure empcionis possidebat, cum omnibus predijs et pertinencijs suis, in eisdem metis, quas dicunt in litteris domini Regis contineri, que mete separant et distingunt ipsam possessionem Wylok ab alijs possessionibus Ipoliti antedicti, Comiti Dominico supradicto reliquit et dimisit pacifice et perpetue possidendam; se taliter obligando, quod si aliquis de generacione sua dictum Dominicum super ipsa possessione Wylok uellet impetere, Lampertus eundem et suos heredes tenebitur expedire. Postea dictus Comes Dominicus obligauit se soluturum ipsi Lamperto sexaginta marcas in argento mercimoniali, de quibus uiginti marcas soluet in octauis festi Sancti Martini, item uiginti marcas in octauis Natiuitatis Domini, et uiginti marcas in octauis Purificacionis Beate Marie Uirginis; et si aliquem predictorum terminorum neglexerit in soluendo, soluere tenebitur cum pena dupli. Adiectum est eciam per partes, quod si aliqua questio super facto quarte de ipsis possessionibus per aliquem moueretur, quelibet parcium se pro sua parte tenebitur expedire. Et sic placuit utrisque partibus, quod omnis controuersia, que inter Comitem Dominicum et fratres suos, uidelicet Symonem Comitem et Michaelem, et Comitem Beers, ac inter predictum Lampertum et Balasium fratrem eius, qui presencialiter huic ordinacioni consensit, uertebatur actenus super duello, destruccione, dampnis ac inimicicijs, omnino est sopita; et solucio pecunie antedicte de uoluntate parcium in terminis prenotatis debet fieri coram Capitulo Albensi, cuius Capituli litteras priuilegiales pars utraque facta solucione pecunie supradicte se impetraturum obligauit. Item postea adiectum est, quod si qua parcium de hac forma composicionis resilie-

rit, penam centum marcarum pacietur. Datum et actum in die Mathey Apostoli anno Domini M° CC° LX° septimo.

(A székesfehérvári káptalannak 1268-ki átiratából, mint alább, a mélt. gróf Zay család levéltárában,)

126.

Egy Trau városban az egyház számára felépítendő házat tárgyazó szerződés. 1267.

M. CC. LX. VII. die tertio exeunte Decembris. Actum in palatio domini Episcopi, presente Duymo Domiche, et Bertano Marini Ruze; examinatore Lampredio Jacobi. Dominus Gerasius Primicerius, Rector seu Plebanus Ecclesie Sancti Martini, de consensu et voluntate domini Episcopi, Comitis, et domini Comitis Marini Amblasij, Duymi de Cega, et Valentini Petri, Bastiani Luce, Teodosij Desse, Amblasij et Jacobi Peczy, qui se hereditarios dicunt esse et dicebant per parentellam illorum de Machenaturis; pactum contraxit cum Lucio Mathei, qui se per eandem dictam parentellam ipsius Ecclesie hereditarium fore dicebat; in quo quidem dictus Lucius promisit atque conuenit, eleuare altius domum dicte Ecclesie, que est supra viam publicam versus domum suam et ante dictam Ecclesiam etc.

(Lucius, Memorie storiche die Trau 113. l.)

127.

A traui püspök és káptalan, s Trau város községe közti nevezetes, a tizedek kötelezettségét tárggazó pernek elintézése. 1267.

In nomine Domini nostri Jesu Christi Amen. Anno a Nativitate ejusdem millesimo ducentesimo sexagesimo septimo, Indictione X. Tragurii die Lune X. intrante Octobris. Regnante Domino nostro Bela Serenissimo Rege Ungarie; temporibus domini Columbani venerabilis Episcopi; domini Rolandi Egregii Comitis, dominorum Valentini Kasarizze, Dese Amblasii, et Luce Petri Judicum. Cum procuratores, seu sindici, vel actores Traguriensis Capituli, et Communitatis Tragurii forent coram venerabili patre domino Columbano, Dei et Apostolica gratia Traguriensi Episcopo apud Jadram constituti, cujus procurationis, seu sindicarie ipsius Capituli tenor per omnia dignoscitur esse talis:

In nomine Domini nostri Jesu Christi Amen. Anno Nativitatis eiusdem millesimo ducentesimo sexagesimo septimo, Indictione X. Tragurii die Mercurii V. intrante Octobris. Regnante domino nostro Bela Serenissimo Rege Ungarie; temporibus domini Columbani venerabilis Traguriensis Episcopi; domini Rolandi Egregij Comitis; dominorum Valentini Kasarizze, Dese Amblasij, et Luce Petri Judicum; dominus Jacobus Archidiaconus, Gervasius Primicerius, et uniuersum Capitulum Traguriensis Ecclesie constituerunt et ordinauerunt dominos Kasioctum Zaniche, et Bodinum Concanonicos suos presentes suos procuratores, sindicos, et nuntios speciales, ad tractandum et ordinandum una cum domino Episcopo supradicto, vel per se divisim et seperatim, pacem et concordium in ciuitate Jadre coram domino Archiepiscopo Jadrensi vel alio quocunque, cum sindicis et procuratoribus Civium et Judicum, Consiliariorum, et Communis seu Communitatis Civitatis Tragurij, super facto seu questione decimarum ortorum, molendinorum, et vini, quod adversus dictos Cives, Judices, Consiliarios, et Commune Tragurij dicti Episcopus, Archidia-

conus, Primicerius, et Capitulum Traguriense simul promoverunt; dantes ipsi Archidiaconus, Primicerius et Capitulum jam dictum prenominatis sindicis suis et procuratoribus generale mandatum, plenam licentiam, et omnimodam potestatem concordandi, quietandi, paciscendi, compromittendi, transactionem et permutationem faciendi, liti et questioni predicte cedendi, renunciandi, refutandi, donationem faciendi, litteram, vel litteras per se, vel cum dicto Episcopo simul, concordii, quietationis, pacis, compromissionis, transactionis, permutationis, cessionis, renunciationis, refutationis, donationis faciendi, et suspiciendi; et generaliter omnia et singula faciendi et concordandi, que ad pacem et concordium faciendum et percomplendum fuerint modo aliquo opportuna, et que circa ea ipsi iidem Archidiaconus, Primicerius, et Capitulum, si omnes personaliter presentes essent, facere possent, et deberent aliquo jure vel aliqua ratione, ratum et firmum perpetuo habere, atque tenere prommittentes, quidquid in predictis, et quolibet predictorum per prenominatos sindicos suos et procuratores factum fuerit, vel aliquatenus procuratum, et in nullo contrafacere, vel venire, neque obicem suis attemptare de jure, vel de facto, cum bonorum omnium dicti Capituli mobilium et immobilium, habitorum et habendorum obligatione. Actum in ecclesia Beati Laurentii, presentibus Jacobo Totille, Nicolao Kasocti testibus, et aliis. Et Ego Bertanne Marini Examinator manum meam misi.

Ego Magister Franciscus Anconitanus Imperiali auctoritate Notarius, et nunc autenticus Ciuitatis Tragurii his omnibus interfui, et a predictis Archidiacono, Primicerio et Capitulo rogatus eorum voluntate scripsi et roboravi.

Forma autem sindicarie Communis Tragurii talis esse dignoscitur.

In nomini Domini nostri Jesu Christi Amen. Anno a Nativitate ejusdem millesimo ducentesimo sexagesimo septimo, Indictione X. Tragurii, die Martis IV. exeunte Septembris. Regnante domino nostro Bela Serenissimo Rege Ungarie; temporibus domini Columbani venerabilis Traguriensis Episcopi; domini Rolandi Egregii Comitis; dominorum Valentini Kasarizze, Dese Amblasij, et Luce Petri Judicum. Judices supradicti Desa Amblasij, et Lucas Petri in Consilio

Ciuitatis apud Ecclesiam Sancte Marie more solito congregato, de omnium Consiliariorum suorum consensu et voluntate, vice et nomine Ciuium, et suimet Judicum, et Consiliariorum, atque totius Communitatis et Uniuersitatis Ciuitatis Tragurii, et pro eis constituerunt et ordinaverunt nobiles viros dominos Zanicham Casocti, Comitem Marinum Amblasij, Valentinum Kasarizze consocium suum, et Doymum de Cega presentes, suos et dicte Communitatis, et Vniuersitatis, ac Civium sindicos, procuratores, actores, et nuntios speciales, in causa et causis, quam et quas habeant, et habere sperant coram domino Archiepiscopo Jadrensi, Episcopo Tininiensi et Abbate Sancti Michaelis de Monte Jadrensis Diocesis, omnibus tribus, vel aliquibus eorum domini Pape judicibus delegatis, cum domino Episcopo Traguriensi predicto, et Capitulo Ecclesie Traguriensis, super causa, seu questione decimarum, quam adversus concives, seu Judices, et Consiliarios, et Commune Traguriense ipse Episcopus et Capitulum moverunt; nec non et super sententia contra ipsos concives, Judices, Consiliarios, et Commune Traguriense omnes vel singulos pro dictis Episcopo et Capitulo a domino Thoma Spalatensi Archidiacono data. Dantes prenominatis sindicis et procuratoribus suis nomine et vice Ciuium, Judicum, et Consiliariorum, et Communis Ciuitatis predicte, et cuilibet eorum, omnibus communiter, et cuilibet eorum in solidum, ita quod occupantis negotium non sit melior conditio, plenam virtutem et omnimodam potestatem agendi, conveniendi, reconveniendi, proponendi, respondendi, excipiendi, opponendi, contradicendi, allegandi, advocatum vel advocatos tollendi, defendendi, litem contestandi, sententiam, vel sententias interloquutorias, et diffinitivam audiendi, et appelandi, appellationem prosequendi, terminum vel terminos petendi et suscipiendi, super eorum animabus de columpniis jurandi, et subeundi alias cuiuscumque alterius generis juramentum quandocumque et quotiescumque fuerit opportunum, transigendi, compromittendi, concordandi, componendi, de rebus et bonis Communis vendendi, donandi, obligandi, permutandi, districtam tenutam, et possessionem petendi et intrandi, atque dandi litteram vel litteras compromissionis, concordii, compositionis, pacificationis, venditionis, donationis, obligationis, et permutationis faciendi et suspiciendi, et generaliter

omnia, et singula, tam in judicio, quam extra faciendi, et exercendi, que quilibet verus et legiptimus sindicus, et procurator, unus, vel plures facere possunt in generali et speciali, et que ipsi iidem Cives, Judices, Consiliarii et Commune, si omnes personaliter presentes essent, facere possent et deberent aliquo jure, vel aliqua ratione; ratum et firmum perpetuo habere et tenere promittentes, quidquid per dictos sindicos et procuratores omnes, vel pro majori parte eorum seu per aliquem eorum factum fuerit, vel aliquatenus procuratum, et in nullo aliquando contrafacere vel venire, cum bonorum omnium sepedicte Communitatis Tragurii mobilium et immobilium obligatione. Actum in Ecclesia Sancte Marie in Consilio conregato; presentibus Martino Kasarizze, Jacobo Totille, Lucha Mathei testibus, et aliis. Ego Desa Doymi examinator manum meam misi.

Ego Magister Franciscus Anconitanus Imperiali auctoritate Notarius, et nunc autenticus Ciuitatis Tragurii his omnibus rogatus interfui, et mandato Judicum predictorum et Consiliariorum omnium Civitatis Tragurii scripsi et roboravi.

Predictus dominus Episcopus Columbanus pronunciavit in scriptis, sic dicens:

Nos fr. Columbanus Dei et Apostolica gratia Traguriensis Episcopus una cum nostris Archidiacono, Primicerio, et Traguriensi Capitulo universo jura Ecclesie nostre, prout cura pastoralis exigit et requirit, a quibuscunque personis cum Deo et justitia requirentes, decimas de vino, sicut solvunt et exhibent Episcopis suis alie Civitates Dalmatie adiacentes, et ortorum fructibus, atque molendinis a parochianis nostris omnibus cupimus cum diligentia et justitia postulare. Quas ipsi denegaverunt dicentes; quod nullo unquam tempore decimas huiusmodi exhibuerant, vel a suis majoribus audierant, quod Episcopis, et Capitulo Traguriensibus, qui fuerint pro tempore, tales decime in Ciuitate Tragurii fuerint persolute, et a tempore cuius non extat memoria inter Episcopos et Capitulum atque cives Tragurii pacifice et quiete sic extitit observatum. Nobis autem credentibus, quod in huiusmodi negotio erga nos minus inhumaniter se haberent, ad Sedem Apostolicam accessimus, ad virum venerabilem Archidiaconum Spalatensem super hujusmodi questione litteras Aposto-

licas obtinentes; qui cum super hoc contra cives aliquos et Commune quandam sententiam protulisset, Judices, et Consiliarii totaque Communitas Ciuitatis eiusdem sentientes indebite se gravari, suo, suique Communis nomine Sedem Apostolicam appellarunt, et super appellatione sua ad venerabilem patrem Archiepiscopum Jadrensem et ejus collegas litteras apellationis impetrarunt. Cumque super eadem questione coram judicibus antedictis longo tempore hinc et inde forent obiecta et allegata varia et diversa, nec posset eadem questio fine laudabili terminari, placuit tandem Altisissimo Creatori, quod prefati Judices et Consiliarii suo, suique Communis nomine, super huiusmodi questione amicabiliter et voluntarie tanquam obedientie filii se in nostris manibus commiserint; renunciantes super hoc litteris omnibus impetratis et impetrandis. Nos autem Episcopus et Capitulum, videntes tante humanitatis indicia in eisdem, veritatem — — — — — — meram et exquisitam, iterato super hoc adhibita omni diligentia et cautela, propter periculum animarum cepimus inquirere diligenter testes parochie nostre antiquos, tam clericos, quam laicos omni exceptione majores, aliasque personas multas laudabiles et honestas ad nostram presentiam convocatas, et eos jurisjurandi religione, sicut fieri solet, acriter astringentes, sub debito prestiti juramenti quesivimus ab eisdem, quid scirent, vel crederent, seu audissent, aut percepissent a suis majoribus de hujusmodi questione. Qui jurati sub animarum suarum periculo sic dixerunt: quod nunquam viderunt, vel sciverunt, aut a suis majoribus audiverunt, quod in Civitate Tragurii, vel ejus Districtu, Episcopis et Capitulo Traguriensi, qui fuerunt pro tempore, decime de fructibus antedictis ullo unquam tempore fuerint persolute, et sic semper ibidem extitit observatum. Quare nos sepedicti Episcopus et Capitulum, visis, et auditis, et cum diligentia inquisitis rationibus et attestationibus nostrorum civium predictorum, deliberatione inter nos habita diligenti, communicatoque multorum tam religiosorum, quam aliorum consilio sapientum, prefatis Judicibus et Consiliariis, suo suorumque civium omnium, et Comunis nomine, ac civibus universis de Tragurio et ejus Districtu, ac eorum heredibus et successoribus, exceptis decimis de Sebenico ad nos Episcopum tantum spectantibus, aliisque etiam villis seu terris

128.

IV. Béla királynak Körös vára népeire vonatkozó törvénykezési intézkedése. 1268.

(B)ela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruye, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. (A)d vniuersorum tam presencium quam futurorum noticiam harum serie uolumus peruenire; quod cum Demetrius, Marcus, Pribk, Chornouch et Pribenuk, ac alij cognati eorum de Goztoyg, populi Castri Crisiensis, Abraam, Bartholomeum et Dominicum filios Comitis Bartholomei, ipso Comite Bartholomeo rebus humanis exempto super tercia parte terre Guztowyg, quam idem Comes Bartholomeus, usque dum uixit, ex nostra donacione et nostro priuilegio pacifice possederat, coram nobis traxissent in causam, et super ea aliquamdiu disceptassent; tandem, quia ex tenore litterarum Stephani quondam Bani tocius Sclauonie, qui ipsam terciam partem predicto Comiti Bartholomeo in predicta terra Guztowyg de nostro mandato statuerat, pro certo didicimus et comperimus, eandem terram Guztoyg fuisse Castri Crisiensis, et eosdem eciam homines esse populos Castri predicti, censentesque propter hoc nos eandem terram sine alieni iuris iniuria eidem Comiti Bartholomeo conferre potuisse, dictam terciam partem ipsius terre Guztowyg cum omnibus utilitatibus suis, prout in priori priuilegio nostro continetur, memoratis Abraam, Bartholomeo et Dominico filijs eiusdem Comitis Bartholomei per diffinitiue sentencie calculum adiudicando dimisimus seu reliquimus perpetuo et inreuocabiliter possidendam; prefatis Demetrio, Marco, Pribk, Chornoch et Pribenuk, ac omnibus alijs cognatis eorundem, super predicta terra Goztoyg ulterius requirenda silencium perpetuum imponentes; ita, quod quandocunque ijdem castrenses, uel aliquis ex eisdem super predicta terra questionem susscitare attemptauerint, tamquam calumpniatores puniantur. Decernentes nichilominus, ut ijdem castrenses de pre-

predicta terra Goztoyg ad alias terras dicti Castri Crisiensis debeant se transferre, nec ibi presumant ulterius commorari. Vt igitur huius rei series firma semper et inconcussa permaneat, nec processu temporis ualeat per quempiam retractari, aut in recidiue questionis scrupulum reuocari; presentes eidem Abraam et fratribus suis concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Farcasij Pepositi Albensis, aule nostre Uice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° LX° octauo, Regni autem nostri anno tricesimo tercio.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a pecsétnek töredéke vörös-zöld selyemzsinóron függ, a budai kir. kamarai levéltárban. Ugyan 1268. Béla herczeg által egy ugyanazon kérdést tárgyazó törvénykezési itéletnek alapjául véttetett; mint alább 137. sz. a.)

129.

IV. Béla királynak Baab földjét illető adomanya Konch nagyszombati bíró számára. 1268.

(Bela Rex terram quandam Castri Nitriensis Baab vocatam fideli suo Konch villico de Tyrna, ab ipso Castro exemptam dat in perpetuum possidendam). Mete autem ejusdem terre hoc ordine distinguntur: Prima meta ejusdem terre incipit ab ocidente a villa Comitis Stephani filij Pazmani, quae etiam Baab vocatur; inde tendit ad metam Zolgagyeor ad partem septemtrionalem; exinde tendit ad orientem juxta metas terrae Inok jobagionis Castri Zolgagyoriensis, quae vocatur Agar; abhinc tendit ad vacuam terram Castri Nitriensis, quae etiam Agar vocatur; abhinc vadit similiter ad orientem ad metas villae Magistri Abae Ujlak vocatae, quae metae sunt in magna via, quae Nitra uadit ad Semptey; exinde procedit et diuertit ad partem meridionalem juxta metas Iregh ville Jacobi filii Hene; et hinc procedit ad metas ville Kupusd ville ipsius Konch villici et fratrum suorum; et ibi metae praedictae

terrae Baab terminantur. Ut igitur stb. Datum per manus Magistri Farkasii Prepositi Albensis et aulae nostrae Vice-Cancellarijj. Anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo octavo

(Rajcsányi Ádám kézirataiból.)

130.

IV. Béla királynak Új-Bech nevű földet tárgyazó adománya a nyúlszigeti apáczazárda számára. 1268.

Bela Dei gracia Rex Hungarie vniuersis Christi fidelibus presencium inspectoribus salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod cum nos ad prouisionem et vtilitatem Monasterij Ecclesie Beate Virginis de Insula Regio cum fauore inuigilare uelimus, quandam terram nomine Wybech uacuam cum palacio super eadem existenti dicto Monasterio de Insula duximus conferendam. Sed quia de ipsius terre qualitate et quantitate nobis ad plenum non constabat, misimus ad dictam terram Magistrum A. Prepositum Budensem, et Magistrum Ambrosium Comitem Capelle domine Regine karrissime consortis nostre, dilectos et fideles rostros, qui postmodum in suis litteris nobis rescripserunt, quod ipsa terra uacua esset, et uicina terre ipsius Monasterij Jenew uocate, et eandem cum palacio in ipsa terra existenti predicto Monasterio statuissent de precepto nostro et mandato. Nos itaque asignacionem ipsius terre factam per Magistrum A. Prepositum, et Magistrum Ambrosium prefatos, ratam habentes atque firmam, ipsam terram, quemadmodum Magister A. Prepositus et Magister Ambrosius prefati asignauerunt, eidem Monasterio Beate Virginis dedimus, contulimus et donauimus perpetuo possidendam. Datum ab Incarnacione Domini anno M° CC° sexagesimo octavo.

(Eredetie bőrhártyán, a hátúl oda nyomott pecsét elveszett; a budai kir. kamarai levéltárban.)

131.

IV. Béla király az ó-budai prépostnak meghagyja, hogy Nevegi Benedeket és testvérét a nyúlszigeti apáczazárda jobbágyságába iktassa. 1268.

B. Dei gracia etc. (A budai prépostnak.) Cum Benedictus de Neueg, qui se iobagionem Castri Albensis esse asseruit, et frater suus vterinus cum terra eos contingente comparhendo coram nobis spontanea uoluntate assumpserint iobagionatum Monesterij nostri de Insula Beate Virginis, fidelitati tue mandamus precipiendo, quatenus uadas personaliter, et eosdem B. et fratrem suum, cum terra ipsos in terra Neveg contingente, sine preiudicio iuris alieni in libertate iobagionatus Ecclesie nostre predicte deputare debeas permansuros. Datum in Oronos in festo Fpiphanie Domini.

(A budai prépostnak jelentéséből, mint alább 145. sz. a., a budai kir kamarai levéltárban.)

132.

Maria királyné Beryn birtokát Gergely comesnek átengedi. 1268.

Maria Dei gracia Regina Hungarie omnibus presens scriptum inspecturis salutem in Domino. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire; quod cum suscitata questione inter Comitem Gregorium filium Juharus, nobilem de Simigio ab vna parte, populos vero nostros de villa Berin ex altera, super quadam terra ad vsum septem aratrorum sufficiente, quam idem Comes Gregorius ab eisdem populis nostris nomine sue terre hereditarie de Juharus occupate ordine iudicia-

rio requirebat, duellum adiudicatum inter partes extitisset: tandem constitutis in area duelli, et certantibus seu dimicantibus pugilibus vtriusque partis, mediantibus proborum virorum studijs inter eos composicio huiusmodi interuenit: quod idem Comes Gregorius ipsam terram, super qua contencio vertebatur, eisdem populis nostris dimisit et reliquit pacifice possidendam, recipiendo viginti marcas argenti in forma composicionis ab eisdem. Postea vero processu temporis, cum idem Comes Gregorius domino nostro Regi, nobis, et Bele Duci tocius Sclauonie et Croacie karissimo filio nostro fideliter et inreprehensibiliter seruiuisset; nosque singulorum merita ponderare, et dignis extollere munificencijs volumus, vt debemus; tum ob meritorias et multiplices fidelitates ipsius Comitis Gregorij, domino nostro Regi, Duci Bele karissimo filio nostro ac nobis — — — impensas et exhibitas per eundem, tum quia volentes vniuersos Regni nostri nobiles ad inpendenda fidelitatis opera nobis reddere prompciores; terras et possessiones ipsorum, que ab ipsis indebite aut injuste extiterant occupate, eisdem reddi et restitui fecimus de gracia pleniori, sepedictam — — — — — vt premissimus, litis materia fuerat suscitate, que eciam per formam composicionis predicte nostro iuri cesserat, ex beneplacito, conniuencia, voluntate et consensu domini nostri Regis, ac Ducis Bele predictorum, memorato Comiti Gregorio, et per eum suis heredibus heredumque successoribus nomine sue terre hereditarie, reddidimus, restituimus et resignari fecimus per Ipoth Comitem Seguestiensem fidelem nostrum pleno iure, pacifice et perpetuo possidendam; predictas viginti marcas, quas ipse Comes Gregorius a prefatis populis nostris in forma premisse composicionis receperat, eidem pro seruicijs suis remittentes et relaxantes de gracia speciali; eo insuper adiecto, quod nec predicti populi de villa Berin contra sepetactum Comitem Gregorium aut successores suos, nec aliquis alteracione terre vel pecunie prenotate, vnquam aliquam mouere possint vel debeant questionem. Cuius terre prima meta, sicut eodem Ipoth Comite nobis nunciante constitit, incipit a meta terre hereditarie ipsius Comitis Gregorij Juharus vocate a parte meridionali sub arbore *tul*, vbi due mete terree sunt erecte, que mete procedendo versus aquilonem separant ipsam terram a terra Zyman

et Osscenag; deinde procedit versus orientem per vnum monticulum, et peruenit ad unam uallem, que vocatur *fertes* ad metas terreas sitas sub eadem arbore *tul;* inde discurrit uersus orientem, et peruenit ad unam arborem piri, transeundo unam uiam, per quam itur ad Zyman ad metas terreas sub eadem; deinde parum flectitur uersus meridiem ad metas terreas in quadam valle; inde tendit uersus orientem in uno uirgulto quod dicitur *mega,* in cuius fine iuxta unam uiam peruenit ad metas terreas, que dicuntur *sceghatar*; et deinde parumper procedendo iuxta eandem uiam uersus orientem peruenit ad metas terreas; abinde autem transeundo ipsam uiam uersus meridiem peruenit ad metas sub dumo *gumulchyn* erectas; deinde autem procedendo ad unum monticulum peruenit ad metas terreas; deinde descendit ad unam uallem et uenit ad metas terreas uersus meridiem; abhinc procedendo ad metas terreas, ubi distinguntur mete hereditarie terre Comitis Gregorij memorati Iharus nuncupate; et ibi terminantur. Vt igitur hec restitucio terre sepedicte robur optineat perpetue firmitatis, nec processu temporum possit per quempiam reuocari, presentes litteras contulimus dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Laurencij Prepositi Sancti Yrenei Syrimiensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno ab Incarnacione Domini M° CC° LX° octauo XVI. kalendas Aprilis.

Zsigmond királynak 1396 ki átiratából a budai kir. kamarai levéltárban; hiányosan és több lényeges hibával kiadva Fejér által Cod. Dipl. IV. köt. 3. r. 462. l.)

133.

István ifjabb királynak nevezetes adománya Sándor szörényi bán számára. 1268.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsiluanus, Dominus Cumanorum omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in omnium saluatore. Licet Regia pietas manum munificam debeat porrigere vniuersis; illos tamen, quorum experta probitas laudata est in prosperis et in aduersis, prosequi debet munificencia largiori, vt alij eorum exemplis inuitati ad fidelitatis opera forcius accendantur. Proinde ad vniuersorum noticiam tam presencium quam posterorum harum serie uolumus peruenire; quod attendentes fidelitates et seruiciorum merita dilecti et fidelis nostri, Alexandri Bani de Sceurino, que et quas idem nobis a temporibus infancie sue, in domo nostra iugiter famulando, et in alijs multis casibus fortune se pro nobis exponendo, laudabiliter exhibuit et deuote; et vt quedam seruicia eiusdem laude digna in specie exprimamus, in bello nostro generali iuxta Morauam, quod habuimus cum Rege Bohemorum, et hostes nostri nos circumdedissent idem gloriose dimicauit, pedes in ipso conflictu remanendo. Ceterum sub castro Olmuch in nostro exercitu uiriliter se habuit et potenter, vbi quinque wlnera letifera in se excepit manu aduersa, pro Regni utilitate et Corone. Preterea cum exercitum nostrum in Greciam misissemus, ipse Alexander Banus ante omnes alios, collecta sua multitudine intrepidus aciem Grecorum penetrauit, et non cum minima effusione sui sanguinis et suorum victoriam habuit nobis adoptatam. Nec pretermittimus, quod cum Ladizlaus et frater suus Jula, infideles nostri, a parentibus nostris contra nos missi, suos temerarios conatus direxissent, dictus Banus solita fidelitate omne bonum studuit pro nobis exhibere; et specialiter tempore persecucionis nostre et miserie, quando videlicet dura et crudelis persecucio parentum nostrorum extra terminos terre nostre, despecta pyetate uoluit effu-

gare; prefatus Banus parentibus, filijs, fratribus, possessionibus ac omnibus bonis et rebus post tergum penitus derelictis, nobis exhibere non expauit, et ad castrum Feketeholm wlgo nuncupatum, nobiscum intrauit, ibique nobis genera seruiciorum diuersa ad nostrum mandatum exhibuit animo ilari et iocundo tanquam domino suo naturali. Item primo die quando Conrardus filius Kemyn ad portas castri memorati manu armata auxilio parentum nostrorum accessisset, predictus Banus cum eodem forti manu concertauit. Et cum demum ab ipso castro exeundo, insultum contra Laurencium Palatinum fecissemus, qui nostram mortem anhelebat et uitam extinguere cupiebat, sepedictus Banus mortem pro nobis non formidans, ante omnes alios ad casus se fortune intromisit, vbi quosdam lancea, quosdam gladio interfecit, et multos ex hostibus nostris victos nobis duxit et ligatos. Deinde in Ilfagyz (igy) in bello nostro generali prenominatus Banus Alexander tanquam murum se pro nobis ordinauit, et in medios hostes se intromisit, non metuens mortem, sed nostram querens gloriam et honorem, coram oculis nostre Maiestatis mirifice dimicando ac hostium potenciam penitus infrigendo, nos statuit nostre Corone et honori. Et licet alias virtutes fecerit, multas laudedignas, tamen hee virtutes memorate ad presens sufficiant nominasse. Nos igitur in recompensacionem seruiciorum eiusdem Alexandri Bani, licet minima videantur, que ad presens agimus, et longe maioribus dignus habeatur, vt meretur; quasdam villas sew terras Woswary, Zenthmartun, Zalka et Kaak vocatas, cum suis vtilitatibus et pertinencijs, eidem Alexandro Bano fideli nostro, et per eum suis heredibus heredumue successoribus dedimus, donauimus et contulimus iure perpetuo et irreuocabiliter possidendas. In quarum terrarum sew (v)illarum corporalem possessionem per Kuplen Comitem hominem nostrum sub testimonio Capituli Waradyensis, nullo penitus contradicente atque prohibente, fecimus eundem introduci, prout in litteris recepimus Capituli memorati. Qarum villarum sew terrarum, videlicet Wosvary et Zenthmartun metas in eisdem litteris inuenimus sic distingi: Prima meta egreditur in valle Goronch, et tendit uersus orientem ad partem dextram in eadem valle, et pergendo cum metis tribus reuertitur in dicta valle Goronch ad partes occidentales, et peruenit ad

metam quartam, que mete sunt eadem valle; et exit de ipsa valle Goronch, et pergit ad viam, que tendit ad Terebes; et exhinc tendit ad aquam, que wlgo Huzeutow appellatur, et in angulo eiusdem Huzyutow est meta de terra; et deinde tendit ad metam capitalem, que separat et distingit metas terre Woswary de villa Nempti, et de Magistro Gabriano; et dehinc egreditur et pergit cum districtis metis ad aurifodium; et exinde pergit cum metis districtis et proximis ad viam ad arborem ilicem; et post egreditur et vadit versus orientem ad Fyzespatak, et ibi de sinistra parte fenetum remanet ad villam Nempty, et de parte dextra de monte remanet ad villam Woswary, eundo cum metis continuis et districtis; et exinde pergit supra ad orientem, et transit vnam aquam wlgo Saar vocatam iuxta molendinum Nona in parte inferiori, et ex utraque parte Saruizy sunt mete; et postea tendit cum districtis metis et apertis ad Bodunyakereky, et ipsa Bodunnyakereky remanet ad dextam partem; exinde progreditur et vadit cum metis distinctis et manifestis ad visionem ad Nadasthzygh, et ibi conmetaneus est Dyonisius, et exinde — — — it — — — sus orientem iuxta Kysegurd cum metis eleuatis; et deinde progrediendo asscendit ad vnum monticulum ad partem dextram, et ibi sunt due magne arbores illices, et de medio earum sunt metee de terra, que separant et distinguut terram Woswary de Isyph Comite, et ab Andrea filio Farkasij; et hijs omnibus transcursis tendit iterum ad orientem, ad Keuryzygh, videlicet in viam, que vadit ad Terebes, in viam, et ibi coadunantur metee prenotate iterum ad terram Solyumus, que eciam pertinet ipsi Bano. Terra autem Zenthmartun habet metas istas: Prima meta egreditur a parte orientali de terra Kok, que pertinet filio Thebe; item retinet metam a villa terre Buch, que nunc attinet ad villam Nempty, cuius meta est de terra ex ista parte Saar; et transit ipsam aquam Saar, et tendit supra ad dextram partem meridionalem, et iuxta eandem Saruizy peruenit ad vnum fluuium, qui wlgo Sartu apellatur, et ibi est vna meta de terra; item tendit ad vnum montem, et appropinguat ad siluam Etyn vocatam; et transit de parte dextra a fine dicte Ethyn; inde tendit per planicies, et peruenit ad vnam metam de terra eleuatam; exhinc vadit ad Hashoffew ad orientem, et ibi sunt due metee, vna de terra,

et alia de arbore; et inde egreditur et uadit in siluam, que wlgo *lyget* vocatur iuxta viam Nempty, et peruenit ad arbores illices, que sunt iuxta eandem viam; et post tendit ad locum, qui wlgo Monyuros apellatur, et minor pars de Monyorous remanet ad terram ville But, et vadit recte ad Kerekberuk; deinde tendit ae Sukrakatya, et exinde vergit ad Swsyos potok, que iterum in silua pergendo a terram Solyumus quoadunantur supradictam. Item prima meta terree Kaak incipit de una silua, que est ante vnum fluuium Tholup vocatum, et ipsa terra dicta Kaak erat jobagionum Castri de Bursua, tamen est ipsa terra in prouincia de Zabouch; dehinc progreditur et venitur ad locum Keteleukuz appellatum, et ibi sunt due mete de terra; postea egreditur et venit ad vnam arborem salicis, et sub ipsa est meta terrea; item eciam abhinc progrediendo venit ad unam arborem ilicis, et sub ipsa arbore est meta terrea; posthinc sallitur ad vnum beerch, et ibi superius sunt due metee terree; item postea protenditur ad partes meridionales, et transit vltra in vna paruula aqua; iterum ascendit ad vnum beerch, et ibi superius in beerch sunt tres metee terree, que distingunt et separant ipsam terram Kaak a terra Nicolai filij Vrkund Hene nominate (igy); item eciam vadit ad vnum montem, qui wlgo Kyklew appellatur, et iuxta ipsum montem transit cum duabus metis terreis, et vadit ad Bagdan tethew, et ante fertew est vna meta terrea; dehinc transit supra ad partes orientales, scilicet ad metam capitalem, que separat ipsam terram a terra Pauli filij Nicolai; progrediendo enim iuxta terram Pauli vadit ad partes septemtrionales, et peruenit ad vnam magnam arborem ilicis, et sub eadem sunt due metee capitales; et per ipsarum transseundo per planicies quoadunatur et terminatur ad terram Deuecher nominatam. Item enim attinent vndecim stagna ad ipsam terram Kaak supradictam; primum Eleutow appellatur, secundum Gurghad, tercium Wsund, quartum Kulbeer, quintum Kurmur, sextum Malathoua wlgo nominatum, septimum Wruzd, octauum Kuhubur, nonum Malathoua, et alia duo similiter; et sic finiuntur metee terrarum predictarum. Vt igitur hec nostra donacio sew collacio robur obtineat perpetue firmitatis, nec per quempiam successorum nostrorum possit uel debeat tractu temporis retractari, atque in irritum reuo-

cari; habito consilio Baronum nostrorum et Nobilium Regni nostri, presentes litteras eidem concessimus dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Petri, dilecti et fidelis nostri, aule nostre Vice-Cancellarij anno ab Incarnacionis Domini M° CC° LX° octauo.

(Ez azon érdekes okmány, melyet hiányosan és sok hibával Fejér György tett közzé Cod. Dipl. IV. köt. 3. r. 465. l., s melynek lehetőleg hű szövegét Lajos királynak 1365-ki megerősítő privilegiuma szerint kiadta Wattherr László a m. tud. akadémia évkönyveinek VI. kötetében 430. sk. ll.)

134.

István ifjabb királynak nemesítő levele Pouka és Barnabás gömöri várjobbágyok számára. 1268.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsiluanus, Dominus Comanorum omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in omnium saluatore. Cum ab exordio rerum humane condicionis libertatis omnium vna eademque fuerit condicio, Diuina permittat pietas, et id ipsum Regia annuere debet benignitas, ut pro quibus propria vel aliorum merita suffragantur, ad pristinum libertatis statum restituendi fore censeantur. Proinde ad uniuersorum noticiam tam presencium quam posterorum harum serie volumus peruenire, quod consideratis fidelitatibus et seruiciorum meritis Petri Comitis filij Elye fidelis nostri, ad instanciam et peticionem eiusdem Poukam et Barnabam jobagiones Castri nostri de Gumur, filios Sudurman, seruientes videlicet ipsius Petri Comitis fili Elie, et propter fidelitates ac seruicia dictorum Pouka et Barnabe, que et quas ijdem in multis articulis ac diuersis nobis et Regno nostro necessarijs, varijs casibus fortune se exponentes fideliter exhybuerunt, laudabiliter et indefesse, et specialiter tempore persecucionis nostre et miserie, quando videlicet dura et crudelis, et iniusta persecucio parentum nostrorum de Regno nostro extra terminos Regni

nostri ad castrum Fekethewhalom fugando intrare coarctauit, tandem post exitum ipsius castri Laurencio aduersario nostro capitali capto et conuincto ijdem Pouka et Barnabas, vnacum domino ipsorum, Petro Comite videlicet filio Elie, ante omnes alios nobis occurrerunt ad omne mandatum et preceptum nostrum se sine intermissione submittentes, donec ad pacis cum parentibus nostris deuenissemus vnionem. Ceterum cum secundo inter nos et parentes nostros materia questionis fuisset suscitata, et eosdem Poukam et Barnabam ad castrum dicti Petri Comitis domini ipsorum transmisissemus, ipsum castrum, sicut de ipsorum laudabili fidelitate sperabamus, nobis reseruarunt. Nos autem in recompensacionem seruiciorum eorundem, volentes eisdem grata vicissitudine occurrere, eosdem Poukam et Barnabam, et per ipsos suos heredes heredumue successores eorundem, a jobagionatu Castri de Gumur supradicti cum terra sua Kozorossou vocata in Comitatu Neugradiensi adiacenti pure et simpliciter eximendo, in numerum seruiencium nostrorum nobilium duximus transferendos; super qua eciam libertate ijdem privilegium Herricy Regis karissimy predecessoris nostri felicis recordacionis Sudurman patrem suum antedictum obtinuisse asserebant, quod tempore Tartarorum amisisse per eundem affirmarunt. Vt igitur hec per nos eis concessa libertas, et a predecessore nostro prius habita et optenta, robor optineat perpetue firmitatis, nec tractu temporis per quempiam successorum nostrorum possit uel debeat reuocari atque irritari, presentes eisdem concessimus litterras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Petri dilecti et fidelis nostri aule nostre Vice-Cancellarij anno Domini M° CC° LX° octauo.

(Az egri káptalannak 1340-ki átiratából, melyet „Dominicus filius Dominici de Kodrozou pro se et pro Blasio filio Abulgan de eadem" kért, a budai kir. kamarai levéltárban.

135.

István ifjabb király atyja IV. Béla királynak Woyzló földet tárgyazó adományát a nyúlszigeti apáczazárda számára helyben hagyja. 1268.

Nos Stephanus Dei gracia junior Rex Vngarie, Dux Transiluanus, significamus vniuersis presencium per tenorem, quod domina Margareta karissima soror nostra, et alie domine sorores de Insula Sancte Marie nobis supplicarunt, quod iuxta litteras domini et karissimi patris nostri presentatas nobis super terris Petre et Paulus iobagionum Castri de Kuarzth Woyzlow uocatis, per eosdem dicte Ecclesie Beate Virginis collatis, dare nostras eciam litteras dignaremur, eandemque collacionem nostrarum litterarum patrocinio confirmare. Quarum quidem tenor talis est:

Nos B. Dei gracia Rex Vngarie stb. (következik IV. Béla királynak 1267-ki okmánya, mint fentebb 119. sz. a.)

Nos itaque iustis peticionibus ipsius domine sororis nostre karissime et aliarum dominarum sororum de Ecclesia memorata annuentes, easdem litteras karissimi patris nostri rescribi fecimus de verbo ad verbum nostris litteris inserendo, et ipsam collacionem ratam habentes per omnia approbamus. In cuius collacionis perpetuam memoriam et confirmacionem presentes dedimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum in Potok anno Domini M° CC° LX° octauo.

(Eredetie börhártyán, melynek pecsétje csak töredékben megvan, a budai kir. kamarai levéltárban.)

136.

István ifjabb királynak Megyer Komárom megyei birtokot tárgyazó adománya comes számára. 1268.

Nos St. Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsiluanie, Dominus Cumanorum tenore presencium significamus vniuersis, quod ob merita seruiciorum et fidelitates Parabulj Comitis fidelis nostri, terram sev uillam Meger uocatam iuxta Waag adiacentem in Comitatu de Cumarun existentem, ipsi Parabulj Comiti, et per eum suis heredibus cum omnibus vtilitatibus suis dedimus et contulimus iure perpetuo possidendam. Datum in portu Preuchul in octauis Pentecostes anno Domini M° CC° LX° VIII°.

(Eredetie börhártyán, a hátúl oda nyomott pecsét elveszett a budai kir. kamarai levéltárban.)

137.

Béla herczeg több körösmegyei várjobbágynak Goztovych birtokra vonatkozó egyenetlenségeit elintézi. 1268.

(B)ela Dei gracia Dux tocius Sclauonie, Dalmacie et Croacie omnibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad uniuersorum tam presencium quam futurorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod cum Demetrius, Marcus, Prybk, Chornovch et Prybineg, ac alij cognati eorum de Goztovych, populi Castri Crisiensis, Abraam, Bartholomeum et Domynicum filios Comitis Bartholomey coram nobis conuenissent conquerendo, proposuerunt contra ipsos, quod ijdem terciam partem terre ipsorum de Goztovych

detinerent indebite occupatam in ipsorum preiudicium et grauamen; predicti autem Abraam, Bartholomeus et Dominicus responderunt, quod ipsi terciam partem prefate terre Goztovych ex gracia et donacione karissimi patris nostri B. illustris Regis Hungarie iusto titulo donacionis possiderent et tenerent; cumque nos auditis parcium assercionibus sepedictos Abraam et fratres suos requisissemus, si haberent instrumenta uel priuilegia, quorum auctoritate uel pretextu tenerent ipsam terram, idem Abraam et fratres sui exhibuerunt nobis priuilegium domini Regis karissimi patris nostri; cuius tenor talis fuit:

Bela Dei gracia stb. (következik Béla királynak ugyanazon 1268-ki okmánya, mint fentebb 128. sz. a.)

Nos itaque inspecto tenore eiusdem priuilegij, et diligenter examinata continencia ipsius, cum Baronibus Regni nostri, H. scilicet Bano Sclauonie, Dyonisio Comite Zaladiensi Judice Curie nostre, Magistro Baag Comite de Dobycha, et alijs Baronibus et nobilibus Regni nostri, qui nobis assidebant, decreuimus et decernendo censuimus, ipsam terciam partem prefate terre Goztovych iuxta tenorem et continenciam eiusdem priuilegij Abraam, Bartholomeo et Dominico perpetuo relinquendam, et dimisimus eisdem, et per eos ipsorum heredibus iure perpetuo pacifice possidendam, sepedictis Demetrio, Marco ac alijs suprascriptis cognatis eorum super requisicione ipsius tercie partis perpetuum silencium inponentes, ut conuictis in calumpnia manifesta, et Demetrio uni ex eisdem, qui assari debebat pro huiusmodi litis refricacione, ad peticionem aliquorum Baronum nostrorum, parcentes, partem capitis sui abradi fecimus in signum opprobij et memoriam ulcionis. Vt igitur huius facti series perpetuo permaneat inconcussa; nec possit per quempiam in posterum irritari, presentes litteras ipsi Abraam et fratribus suis predictis dedimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus venerabilis patris Ladyzlay Episcopi Tyniensis, aule nostre Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno ab Incarnacione Domini M° CC° LX° octauo.

(Eredetie bőrhártyán, melyről Béla herczeg pecsétje vörös-zöld selyemzsinóron függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

138.

IV. Kelemen pápa a Trau-i püspök és sebenico-i papság közti, tartozásaikra vonatkozó, egyezkedést hagyja helyben. 1268.

Clemens Episcopus seruus seruorum Dei venerabili fratri . . . Episcopo Traguriensi salutem et Apostolicam benedictionem. Ea que judicio uel concordia terminantur, firma debent et illibata persistere, et ne in recidiue contentionis scrupulum relabantur, Apostolico conuenit presidio communiri. Sane petitio tua nobis exhibita continebat, quod cum olim inter te ex parte una, et . . . Archipresbyterum, et clericos Ecclesiarum de Sibenico tue Diocesis super eo, quod ipsi tibi canonicam obedientiam et reverentiam debitam prestare, ac de alijs juribus Episcopalibus respondere contra justitiam denegabant, ex altera questio verteretur; demum mediantibus . . . Archidiacono et Capitulo Spalatensi amicabilis super his compositio inter partes intervenit, quam Apostolico petisti munimine roborari. Nos itaque tuis supplicationibus inclinati, compositionem ipsam, sicut rite sine pravitate provide facta est, et ab utraque parte sponte recepta et hactenus pacifice obseruata, et in alicujus prejudicium non redundat, ratam et gratam habentes, eam auctoritate Apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere, uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, et Beatorum Petri, et Pauli Apostolorum ejus se nouerit incursurum. Datum Viterbii VI. kalendas Martii Pontificatus nostri anno quarto.

(Farlati, Illyricum Sacrum IV. köt. 353. l.)

139.

Lőrincz nádor Denna birtoknak egy részét a Hetesi nemeseknek ítéli oda. 1268.

(L)aurencius Palatinus et Comes Symigiensis vniuersis Christi fidelibus presencium noticiam habituris salutem in Domino. Ad vniuersitatis vestre noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod cum nos dominus noster Illustris Bela Rex Hungarie ad reuocandas terras ac alia iura nobilium per vduornicos castrenses, et populos domine Regine, ac alios cuiuslibet condicionis homines occupata, ad Comitatum Symigiensem transmisisset, et quinque nobiles de ipso Comitatu electos per omnes nobiles de eodem Comitatu, Johannem scilicet filium Ysep, Cosmam de Kuazna, Stephanum filium Ders, Gregorium filium Johannis, et Thomam filium Mortunus de Wyslou nobis in socios deputasset, et ijdem quinque nobiles socij nostri iureiurando, tacto sancto et viuifico crucis signo domino Regi promisissent, quod non aliud nisi iura nobilium indebite per condicionarios occupata restituerent, et eciam secundario nobis tactis sacrosanctis reliquijs et ewangelio super filios filiorum iurassent illud idem, et recepta tali caucione processissemus ad preceptum domini supradictum, Ambrosius filius Ambrosij, Christoforus filius Barlabe, et Jacobus filius Abraham, nobiles de Hetus, de Adamus, Feldryco, Valentino et cognatis suis, jobagionibus Castri Symigiensis de villa Saroslau, quandam particulam terre sue hereditarie, quam de terra eorum Denna vocata receptam et violenter occupatam esse dicebant coram nobis, et coram coiudicibus nostris predictis, per formam inquisicionis pecierunt sibi reddi. Verum cum nos ad ipsam inquisicionem processissemus, sciuimus veraciter, dictam particulam terre fuisse de iure hereditario nobilium de Hetus predictorum; ad maiorem tamen cautelam ipsos no nobiles de Hetus super predicta particula terre personaliter constitutos ad personas suas et ad filiorum suorum iurare fecimus orribili iuramento super eo, quod ipsa particula terre,

quam reambulauerunt, fuerit ipsorum hereditaria, et per dictos jobagiones Castri indebite occupata. Cum itaque diligentissima inquisicione facta, et recepta iuratoria caucione, ut prediximus, inuenerimus, dictam particulam terre esse hereditariam ipsorum nobilium predictorum, eandem ipsis nobilibus, exclusis jobagionibus Castri predicti de eadem, restituimus hereditario iure perpetuo possidendam, et metas, sub quibus ijdem nobiles ipsam terram possidere debeant, fecimus deuari. Mete autem hoc ordine distinguntur: Incipit prima meta a parte meridionali iuxta villam Ambrosij predicti Denna vocatam iuxta fluuium Denna, et ibi sub arbore ceraso sunt mete; deinde in eodem fluuio vadit ad partem septemtrionalem metis duplicibus, et peruenit usque ad metas terre nobilium de Elya, et ibi sub una quercu sunt mete; deinde flectitur ad orientem iuxta metas et terminos terre nobilium de Elya, et vadit cum metis duplicibus, et venit usque ad aliam terram hereditariam ipsius Ambrosij, de qua eadem particula erat excepta, ubi contiguatur cum illa; et sic terminatur. In cuius rei memoriam et perpetuam firmitatem presentes concessimus litteras sigilli nostri, et sigillorum nostrorum sociorum munimine roboratas. Datum per manus Magistri Sebastiani Cantoris de Posoga et Canonici Albensis Prothonotarij nostri anno Domini M° CC° LX° octauo.

(IV. László királynak 1274-ki megerősítő privilegiumából, a budai kir. kamarai levéltárban. Töredékét közölte Fejér Cod. Dipl. VII. kötetében. 1. r. 349. l.)

140.

Chák bán és bírótársai mint kiküldött királyi birák Domonkos Mour fiának visszaadják a Keszi-i várjobbágyok által elfoglalt örök birtokát. 1268.

Nos Chaak Banus Comes Zaladiensis, Pousa, Hernicus, Vyd, Goganus, Valentinus, et Buchk, iudices a domino Rege super restitucione terrarum in Comitatu Zaladiensi deputati. Ad vniuersorum noticiem (igy) scripto presenti declaramus, quod cum (B)ela Dei gracia inclitus Rex Vngarie, et S(tephanus,?) per eandem Dux tocius Sclavonie illustris, eiusdem filius, ex consuete pietatis gracia, maxime causa iusticie condescende(nte)s prehabita deliberacione diligenti decreuerint, vt terre seu possessiones quelibet nobilium, seruiencium videlicet suorum, per tocius Regni sui districtum, apud quoscunque, vel cuiuscunque condicionis homines inuenirentur occupate, pristinis possessoribus, quos iure hereditatis tangerent, redderentur et restituerentur integraliter, prout primitus sunt possesse; nos igitur conuocatis omnibus, qui ad hoc fuerant conuocandi, et magni sacramenti sedem, tactis videlicet Sacrosanctis Euangelijs in uicem obligati, ad exequendum mandatum domini Regis, et Ducis Bele prefatorum, processimus in negocio fidelitate debita Regi et Corone obseruata. Vbi inter ce tera terram Dominici filij Mour et fratrum suorum ad unum aratrum sufficientem, de propria hereditaria eorundem Kezy vocatam, per castrenses de Kezy indebite occupatam inuenis semus; per multorum et commetaneorum et conuicinorum revela (igy) cognouimus, Dominicum et fratres suos a primeui progenitoribus eorundem ipsam terram possedisse, et quo super est, propter euidenciorem cautelam in sacramento de cem nobilium similibus eisdem coequalibus ipsam terram, v delicet ad unum artrum pertinentem, prenotatis nobilibus Dominico et fratribus suis, presentibus jobagionibus Castr Blasio Comite, Gothardo Mayore Speculatorum, Martino fratr eorundem, Oliuerio Mayore Exercitus, castrensibus de eade villa Kezy existentibus, contradictore aliquo non obstante

sed pocius affirmantes, sepe dictam particulam terre fuisse propriam hereditariam prefatorum nobilium, restituimus cum omnibus vtilitatibus suis, iure perpetuo inrevocabiliter possidendam. Cuius terre prima meta incipit iuxta — — — — — — — — — — — — — — — — Morzol a plaga orientali, ubi sunt due mete, una in salice, alia in *egerfa* uocata; inde tendit de iuxta cellarium de terra paratum, qua ducit ad magnam viam, ibi sunt due mete; exinde currit de iuxta *byzuscut* in eadem magna uia a parte septemtrionali, in planicie sunt due mete; inde autem progreditur et peruenit ad fruticem, ubi sunt due mete terre; inde uero directe vadit ad duo iugera terrarum, ubi sunt due mete terre; item in angulo eiusdem terre sunt mete in spinis, et inde cadit ad viam antiquam ubi sunt due mete; inde descendit ad vallem Told, ubi sunt due mete; et inde transit superius ad duas metas in frutice *tul* positas, et transit ad montem eiusdem vallis Told, ubi sunt due mete, una in piro, alia terrea; et inde pertranssit per uiam antiquam, ubi sunt due mete; et exinde tendit ad tres metas ad plagam orientalem, quarum una separat de castrensibus de Kezy, et secunda meta pacifica de populis domine Regine, et de castrensibus de Hon. Preterea restituimus — — et predictis nobilibus Dominico et fratribus suis, quadraginta iugera terrarum indebite occupatarum per populos domine Regine et per castrenses de Hon, de propria hereditaria eorundem Cuechesporog uocata, ad sacramentum Dominicy et fratris sui duorum nobilium eisdem coequalibus per antiquas metas inrenocabititer, pacifice et quiete possidendas. Prima meta erigitur in uertice Cuechesporog vna meta antiqua, alia nova; inde te(n)dit ad partem septemtrionalem, ubi sunt due mete, una in piro, alia terrea; inde tendit directe ad plagam septemtrionalem, ubi sunt due mete, una in piro antiqua, alia nova; inde pervenit ad magnam viam, ubi sunt due mete in piro et et terrea; inde ad fenetum sub magna silua, ubi sunt due mete; inde ducitur ad viam antiquam per antiquas metas pacificas usque ad consupmacionem metarum. Datum anno Domini M° CC° sexagesimo octauo.

(Eredetio börhártyán, melyről a kiküldött birák pecsétjei hártyazsinegen függtek, de a hét közöl 3 már elveszett, dr. Stur gyüjteményében. Közli Horváth Mihály.)

141.

Chák bán és bírótársainak egy másik Uk birtokra vonatkozó ítélete Bench mester Miklósnak fia, s Guthalum és fia László közt. 1268.

Nos Chak Banus Comes Zaladiensis memorie commendantes significamus quibus expedit presencium per tenorem, quod cum ex mandato domini Regis una cum quibusdam uiris idoncis et honestis, videlicet Princh Comite, Valentino Comite de Lad, Petro Comite filio Jachk, et Jacobo de Gulach super facto Bench Magistri filij Nicolay ab una parte, Guthalum et Ladizlay filij eiusdem ab altera sentenciare debuissemus, et licet Princh Comes huic sentencie causa necessitatis interesse non potuit, tamen cum tribus iudicicibus et alijs multis nobilibus inter partes sententiam fecissemus; considerando, quod si qua horum pars decreto nostro non aquiessceret, penam, tanquam in examine duelli conuictus fuisset, subportaret. Cum itaque sub forma pacis ex consensu partis inter partes talem fecissemus composicionem, quod licet Magister Bench filius Nicolay dimidietatem tocius terre Vk requisiuisset, tamen considerantes continuitatem et unionem consanguinitatis, quartam partem terre Vck, quam ad presens ijdem Guthalum et Ladizlaus filius eiusdem obtinebant, domine Anastasie sorori eiusdem Guthalum, et Bench Magistro genero suo dictauimus deuenire; ita quod si antendictus Guthalum, et Ladizlaus filius eiusdem ipsam quartam partem terre antedicte de proprietate eorundem possent redimere, bene quidem; nichilominus alius aliqua occasione interposita necaquam posset superuenire. Et cum sepedicti Guthalum et Ladizlaus, nolentes considerare iusticiam, et sentenciam nostram non seruantes, se absentarunt, et postmodum quam pluries citati per eundem non comparuerunt; nos igitur, quia ordo iuris compellebat et expostubat (igy) ordine processu iusticie dimidietatem tocius terre Vk per easdem n etas antiquas, prout ijdem Guthalum et Ladizlaus filius eiusdem obtinebant, per homines no-

stros fideles, per Sygardum Protonotarium nostrum, et Vrbouch Offcialem nostrum duximus inreuocabiliter perpetuo possidendam (így; kimaradt, „sibi assignatam") coram commetaneis et conuicinis mediantibus contradiccione aliqua non obstante. Distinccio metarum talis est: a plaga meridionali Paulus filius Martini; a parte occidentali Johannes filius Olahun; ab aquilone castrenses de Huzevtoveh et de Guelse; et a parte orientali populi Abbatis de Copvrnuk; tamen circumquaque cum continuis metis et per diuersas ipsa terra uariatur. In huius rey testimonium, ne inposterum aliqua calumnia possit perturbari, litteras nostras concessimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno gracie M° CC° sexagesimo octauo. Amen.

(Eredetie bőrhártyán, vörös-sárga-violaszinű selyemzsinóron függő pecsét alatt, a budai kir. kamarai levéltárban.)

142.

Benedek István ifjabb király országbírájának bizonyságlevele azon barátságos egyezkedésről, mely Dénes Budennek fia, s Gallus és testvérei közt Chon és Gono nevű birtokra nézve köttetett. 1268.

Nos Benedictus Palatinus Judex Curie domini Regis Stephany memorie commendantes significamus vniuersis, quod Dyonisyus filius Bvden ab vna parte H — —, Gallus pro se, Tyuederio et Petro ac alijs cognatis suis ex altera coram nobis constituti; idem Dyonisius pro bono pacis et concordie renunciauit terre Chon sibi a domino Rege collate, ut dicebat, et terre Gono uocate, et omni accioni ac iury, quod ex eisdem terris eidem competebat contra predictos, uel competere uidebatur, et quod easdem terras nec per donacionem Regiam, nec modo alio uellet rehabere contra — — et Gallum ac alios cognatos eorundem, uelud (így) eciam idem Dyonysius, quod omnes littere sue super terris prenotatis obtente contra pre-

dictos essent penitus irrite et inanes. E conuerso — — et Gallus predicti omnes illas litteras, quas super iudicijs tantum in facto terrarum predictarum et destruccionis illate per Dyonisium supradictum habuerunt contra ipsum Dyonisyum, similiter uoluerunt esse penitus cassas. Obliganerunt insuper se partes presencium auctoritate, quod quecunque parcium premissis litteris contra partem alteram uellet uti, deberet pro falsario remanere. Adiungimus eciam, quod idem Dyonisius iudicem et pristaldum super uerberacione sua placare tenebitur. Datum in Potok feria tercia proxima ante festum Thome Apostoli anno Domini M° CC° LX° octauo.

(Eredetie bőrhártyán, a pecsét elveszett, a Bárczay család levéltárban.)

143.

István kalocsa-bácsi érseknek szabadságlevele a Rymavölgyi aranybányászok számára. 1268.

Stephanus miseracione Diuina Sanctarum Colochensis et Bachiensis Ecclesiarum Archiepiscopus vniuersis presentes litteras inspecturis salutem in Domino. Vniuersorum noticie declaramus, quod nos hospitibus nostris de aurifodio de Rymua congregatis et congregandis hanc concessimus libertatem: Vt inter se eligendi maiorem ville, quem uoluerint, habeant plenam et liberam facultatem, qui omnes causas ipsorum, tam maiores quam minores, tam criminales quam ciuiles, examinandi et dirimendi habeat potestatem; et quod Curialis Comes noster de ipsorum causis cognoscendis intromittere se non possit, nisi in eo casu, cum maior dicte ville cum suis conciuibus ad cognoscendum de aliqua causa ardua, que emerserit, sifficere se uiderit non posse. Item sacerdotem, quem uoluerint, et iuxta suum ydioma, honestum ac omni excepcione maiorem inuenerint, ius habeant ad suam Ecclesiam presen-

landi. Item si aliquem inter ipsos non habentem domum, omicidium vel aliquod aliud malum pertractare contigerit, et si auffugerit, nec hospes suus, nec sui cognati debebunt in iudicium euocari, seu ob hoc condempnari. Item quod nec per hominem nostrum, nec per simplex sigillum sine litteris citari valeant ab aliquo, nisi per litteras nostras speciales. Ad hoc eisdem concedimus et fauorabiliter indulgemus, quod eorum quilibet aratrum habens integrum, annis singulis nobis soluere tenebitur vnam vnciam, medium autem aratrum habens tria pondera, illi vero, qui terram non arant, duo pondera de qualibet soluant mansione; solucio autem memorati terragij eo modo et eo tempore fiet, quo alij popouli nostri in Comitatu de Rymua existentes, soluere consueuerunt; ita tamen, quod villicus et maiores duodecim de eisdem inter se dictum terragium exigant, et sic persoluant nostro collectori, qui pro tempore fuerit constitutus. Item custodes siluarum nostrarum ad peticionem ipsorum hospitum de ipsa villa transferentes, terram eorum dictis hospitibus duximus conferendam. Concessimus eciam eisdem, vt eundi nobiscum ad exercitum necessitate per nos nullatenus constringantur. In cuius rei memoriam pleniorem et inuiolabilem firmitatem ad peticionem predictorum hospitum nostrorum instanciam presentes concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Datum in Zumbothel anno Domini M° CC° LX° octauo tercio kalendas Marcij.

(János kalocsai érseknek 1278-ki megerösítö okmányából, a budai kir. kamarai levéltárban.)

bitur, ordinare est in uobis. Item nouerit Excellencia uestra, quod homo noster predictus, auctoritate illa, quam mihi dedistis, citauit Johannem filium Sidovd et cognatos suos, qui fecerunt dampna et injurias super terra predicta. Item citauit Zahariam de genere Buken et filium Mit Bani super possessione sua Kerequi ad presenciam uestram ad octauas Sancti Georgij, et Prepositum de Bukensumlua.

Kívül: B. Dei gracia Illustri Regi Vngarie.

(Eredetie börhártyán, a zárpecsét elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

146.

Az egri káptalannak bizonyságlevele, hogy Archayi Korlad és érdektársai Kunth Mihálynak fiával István ifjabb király előtt Adam nevü peres földre nézve egyezkedtek. 1268.

Omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presens scriptum inspecturis Capitulum Ecclesie Agriensis salutem in omnium saluatore. Ad uniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod accedentibus ad nostram presenciam Corlado de Arcay, et Jacobo de Lanchi ex una parte; ab altera uero Cunch filio Mychaelis; ijdem Corladus et Jacobus exhibuerunt nobis missiles litteras domini nostri incliti Regis Stephani hunc tenorem continentes:

Damus pro memoria, quod super causa, quam Corladus de Archay, Michael filius suus, Jacobus de Lanchi, et Egidius filius Gregorij contra Cunch filium Michaelis super facto terre Adam de Lanchi in octauis Beati Nicholay habebant, predicti Corladus, Michael, Jacobus pro se et pro Egidio ab una parte, et Cunch predictus ex altera ad nostram accedentes presenciam mediantibus probis uiris ex permissione iudicis se dixerunt taliter ad unionem pacis et concordie deuenisse: quod

nalis assignata exstitit, terram prefati Petri, in eadem mixtim adiacentem, ut premisimus, cum fencto et alijs utilitatibus, ac pertinencijs suis, reliquerint et demiserint eidem Petro pacifice sine aliqua inquietudine possidendam. In cuius rei testimonium et memoriam presentes nostras concessimus litteras, sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Sixti Scolastici Strigoniensis, anno Domini M° CC° LX° octauo.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion III. köt. 56. l.)

145.

Az ó-budai prépostnak jelentése, hogy Nevegi Benedek és testvere a nyúlszigeti apáczazárdának jobbágyságába iktatvák. 1268.

Excellentessimo domino suo et benefactori B. Dei gracia inclito Regi Vngarie, Magister A. Diuina miseracione Prepositus Budensis, suus humilis Capellanus, inclinacionem cum perpetua fidelitate. Noueritis, quod litteras Excellencie uestre recepi sub hac forma :

B. Dei gracia etc. (következik IV. Béla királynak rendelete, mint fentebb 131. sz. a.)

Ego autem mandatum uestrum fideliter exequi cupiens, quia personaliter ad predicta accedere non potui, ideo fidelem notarium nostrum Magistrum Martinum ad exsequenda mandata uestra destinaui; qui ad me rediens mihi retulit, quod predictos iobagiones cum terra eos contingente, conuocatis commetaneis et comprouincialibus, nullo contradicente, Monasterio uestro de Insula Beate Virginis assignauit et statuit; et sub antiquis certis metis distinxit, in libertate eadem, qua m predicto Monasterio uestro contulistis permansuros. Significo eciam Maiestati uestre, quod inter predictas terras adiacet terra preconum uestrorum, qui (igy) a tempore Tartarorum est inhabitata et inculta, de qua, sicut Maiestati uestre uide-

phano Colocensi Archiepiscopis; domino nostro venerabili patre Lamperto Agriensi Episcopo existentibus.

A B C

(Eredetie börhártyán, a vörös-zöld selyemzsinóron függött pecsét elveszett. a budai kir. kamarai levéltárban.)

147.

A nyitrai káptalannak bizonyságlevele, hogy István trencséni várbirónak, bizonyos Sovori Lörincz halála következtében támadt ügyre vonatkozó itélete foganatosittatott. 1268.

A B C

Capitulum Nitriensis Ecclesie omnibus Christi fidelibus, ad quos presentes littere peruenerint, salutem in Domino sempiternam. Ad vniuersorum noticiam harum tenore volumus peruenire, quod Sodislaus sacerdos de Domanysa, et Herk cum fratribus suis, Petro videlicet et Heym, filijs Laurencij de villa Sonor, cognatis eiusdem sacerdotis ex vna parte, Gadoch autem sacerdos, et Blasius frater suus ex altera, coram nobis constituti exhibuerunt nobis litteras Stephani Curialis Comitis Thriciensis, ordine judiciario confectas super morte Laurencij, quem dicebant per Blasium casualiter fuisse interfectum; continentes, quod Blasius parti adverse pro morte Laurencij nominati, et pro quadam particula terre circa riwlum Zuhuice nocatum existente, quam terram Herk cum cognatis suis ex collacione Regia dicebat possedisse, pro qua eciam terra diucius fuerat inter partes prefatas litigatum, solueret sedecim marcas, partim in condigna estimacione, et partim in denarijs, sicut per uiros idoneos inter ipsos fuerat arbitratum. Itaque supra memoratas marcas Blasius coram nobis, prout fuerat obligatus, plenaire persoluit; Herk uero et fratres sui eidem Blasio heredibusque suis et heredum successoribus, terram eandem

permiserunt inperpetuum pacifice possidendam; dicentes et assummentes litteras siue priuilegia domini Regis seu nostra, tum eciam aliquorum Judicum super hijs prius habitas uel habita amississe, et si reinueniri possent, uires non habere. Vt igitur huius rej series ampliorem obtineat firmitatem, et pocioris fidei fruatur argumento presentes litteras sigilli nostri munimine duximus roborandas. Datum anno ab Incarnacione Domini M° CC° sexagesimo octauo; Magistro Demetrio Lectore Ecclesie nostre existente.

(A bőrhártyára írt eredetiről vörös selyem zsinórról függő tojásdad alaku sárgaviasz pecsét lógg; a herczeg Grassalkovics-féle pozsonyi levéltárban. Néhai Ráth Károly közleménye.)

148.

A székesfehérvári káptalannak bizonyságlevele, hogy több Chák nemzetségbeli, peres birtokukra nézve a megtörtént elintézést elfogadta es helyben hagyta. 1268.

Capitulum Albensis Ecclesie omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino sempiternam. Ad uniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod Comes Dominicus filius Petri de genere Chak ab una parte, et Lampertus filius Ruzboid de genere Woya ex altera coram nobis personaliter constituti exhibuerunt litteras Capituli Budensis Ecclesie in hec uerba:

Nos Capitulum Budensis Ecclesie stb. (következik a budai káptalannak 1267-ki okmánya, mint fentebb 125. sz. a.)

Vnde partibus prefate conposicioni parere, et eandem ratam atque firmam habere uolentibus, terminis solucionum predictis aduenientibus, ipsas sexaginta marcas in argento mercimoniali dictus Comes Dominicus prefato Lamperto ad plenum persoluit coram nobis, eadem possessione Wylok, que ipsum Mohor, et Ipolitum eius nepotem tam empcionis, quam acquisicionis titulo, ut dicebat, contingebat, cum suis utilita-

tibus et pertinencijs in suis metis antiquis et terminis dicto Comiti Dominico in perpetuum remanente, obseruata obligacione expeditoria superius annotata, ad quam se idem Lampertus nunc obligauit; sic eandem replicando, quod quicunque dictam possessionem Wylok, seu aliquid ex eadem, aut ex eius pertinencijs de generacione eiusdem Lamperti ab ipso Comite Dominico et ab eius heredibus repeteret, ipse Lampertus et sui successores semper et ubique expedire tenerentur proprijs laboribus et expensis, prefatis possessionibus hereditarijs, uillis uidelicet superius nominatis, et terra uille predicte, ac ipsa porcione terre Zechche dicto Lamperto per ipsum Comitem Dominicum statutis nunc remanentibus eidem imperpetuum modo prenotato; illo tamen articulo, qui ipsas uillas, terram uille predicte, et porcionem terre de Zechche in Regio priuilegio in primaria collacione pro ipso Dominico confecto continebat, presentibus pro parte dicti Lamperti non obstante; quod quidem Regium priuilegium in suo residuo textu aput ipsum Comitem Dominicum remansit in sui roboris firmitate. Eo interposito, quod litteras suas in execucione et processu predictorum negociorum, quascunque partes habuerint prius confectas, contra inuicem inter se super premissis et singulis premissorum inanes reliquerunt; quas quidem quilibet ipsorum contra euentum questionis aliunde suscitande reseruauit. Vt igitur premissa omnia robur obtineant perpetue firmitatis presentes ad peticionem parcium in testimonium premissorum dedimus litteras partibus utrisque nostro sigillo communitas; anno Domini M° CC° LX° octauo, XVI. kalendas Marcij. Magistro Farcasio Ecclesie nostre Preposito aule Regie Vice-Cancellario; Myke Cantore, Feliciano Custode, Michaele Decano existentibus.

(Eredetie börhártyán zöld-violaszinű selyemzsinóron függő pecsét alatt, a mélt. gróf Zay családnak levéltárában.)

149.

A veszprémi káptalan néhai Jáczint hantai prépostnak bizonyos vitás földekre vonatkozó határozatát hitelesíti. 1268.

Capitulum Wesprimiensis Ecclesie omnibus presentes litteras inspecturis salutem sempiternam in omnium saluatore. Ad uniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod Stephanus filius Jacobi de Vrs ad nostram accedens presenciam priuilegiales litteras pie recordacionis Jacinti quondam Prepositi Hantensis nobis exhibuit petens, ut easdem in puplicam (igy) formam nostri priuilegij transscribi et redigi facere dignaremur. Quarum quidem litterarum tenor talis est:

Jacintus Diuina miseracione Prepositus Hantensis stb. (következik Jáczint hantai prépostnak 1263-ki okmánya, mint fentebb 53. sz. a.)

Nos uero cum peticionem et instanciam predicti Stephani in eiusdem priuilegiij transscripcione dignam esse admitti dictante iuris ordine aduertissemus, priuilegium sepedictum in formam nostri priuilegij transscriptum seu redactum de uerbo ad uerbum, ut premissum est, eciam sigilli nostri munimine fecimus communiri. Datum per manus Magistri Bogezlay Lectoris Ecclesie nostre anno Dominice Incarnacionis millesimo ducentesimo sexagesimo octauo. Reuerendo in Christo patre et domino nostro Paulo Episcopo, Magistro Fauo Preposito, Paulo Cantore, Johanne Custode existentibus.

(Eredetie bőrhártyán függő pecsét alatt, a nemz. Muzeum kézirattárában.)

150.

A zágrábi káptalannak bizonyságlevele, hogy Junizló Diminuk fia és érdektársai Doluch alatti földbirtokukat Kenesepolai Péternek eladták. 1268.

(C)apitulum Zagrabiensis Ecclesie omnibus presens scriptum inspecturis salutem in Domino. Ad vniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod constitutis in nostra presencia ab una parte Junizlao filio Diminuk, Winck filio Lubizlay, Jacou filio Lubech, Lubizlao filio Gurdesa de Brachina; et ab altera Petro filio Redofi de Kenesepola; idem Junizlaus et ceteri de parte sua prenotati quandam particulam terre eorum site subtus Doluch, contiguam terre predicti Petri confessi sunt se uendidisse predicto Petro, et per eum suis heredibus heredumque successoribus iure perpetuo possidendam pro quindecim pensis denariorum Zagrabiensium, quorum singule quinque pense marcam tunc temporis faciebant, quas se dixerunt ab eodem plenarie recepisse. Prima uero meta terre uendite, sicut partes nobis retulerunt, incipit ab oriente a metis terre Petri supradicti, que Kenesepolia nuncupatur; inde procedit uersus occidentem iuxta terram Bodoan, et ascendit paruum montem ad arborem *hrazt;* inde uenit ad arborem nucis; inde descendit per paruam uallem siccam, et uenit ad arborem *brezt;* inde procedit et uenit ad arborem *cheresna;* inde transit riuulum unum, et ascendit paruum montem, ubi habet arborem pomi siluestris, sub qua est meta terrea; inde uertitur ad septemtrionem et iuxta metas predictorum uenditorum procedit et uenit ad fontem quendam, qui Grabrouch nuncupatur; inde in eodem fonte procedens per paruum spacium uenit ad arborem piri; inde procedit ad locum qui dicitur Zlatina; inde iuxta metas Coztizlau filij Pribizlay, et per latus montis uenit ad uirgultum, quod *hrazt* dicitur; inde procedit super arborem nucis, et uenit ad metas terre Petri supradicti. Astiterunt eciam commetaney terre uendite; scilicet Mark filius Marci Comitis, et Rodoan supradic-

tus, qui pro se et omni generacione uendicionem factam consensu suo ratificantes unanimiter approbarunt. In cuius rei testimonium presentes ad instanciam parcium contulimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum die Dominica ante festum Beati Michaëlis, anno ab Incarnacione Domini M° CC° LX° octauo.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a pecsét vörös selyemzsinóron függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

151.

A keresztesek esztergami konventjének bizonyságlevele, hogy Márton Garam melletti sz. Benedeki apát, bizongos Kokoti birtokot Simon esztergami várjobbágynak adományozta. 1268.

Frater Petrus Diuina miseracione Magister Domus Hospitalis Sancti Stephani Regis de Strigonio et Conuentus eiusdem vniuersis Christi fidelibus presentes inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam volumus peruenire, quod accesserunt ad nostram presenciam Martinus Abbas Sancti Benedicti de Goron ab una parte, et Symun jobagio Castri Strigoniensis de Neek ab altera; idem Abbas confessus est uiua uoce, quod communi voluntate fratrum et jobagionum svorum, terram et piscaturam Ecclesie sue de Kocoth sum suis vtilitatibus antedicto Symun et alijs hospitari volentibus contulisset; ita eidem et alijs ordinando libertatem, ut prefatus Symun situm curie et terram sufficientem pro uno aratro, non mensuratum, sed uno aratro sufficientem, habere possit, et annuatim duo pondera idem Symun et alij hospites super predictam terram residentes soluere tenerentur; et idem Symun hospites dicte Ecclesie protegere et defendere ab infestatoribus indebite teneretur, et terram sepedicte Ecclesie hospitibus super prefatam terram commorantibus, uel eciam superuenientibus, ordinare, et collocare, uel diuidere secun-

dum iuris formam liberam haberet facultatem; ita uidelicet, ut sepedictus Symun, cuicunque uellet relinquere post decessum, secundum ordinem libertatis, siue consanguineo, siue alijs, nullo contradicente relinquere possit. Et ut hoc ut firmum et ratum habeatur, ad instanciam utriusque partis nostras dedimus litteras sigillo nostro roboratas. Datum anno Domini M° CC° sexagesimo octauo.

A B C

(Eredetie bőrhártyán, melyről a vörös-sárga selyemzsinóron függött pecsét elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

152.

Arbe szigetnek közönsége, mivel túlságos tizedet Gergely püspöknek adni nem akart, attól interdictummal sujtatván, ezen ügye a Gradoi patriarchához fellebezi. 1268.

Anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo octavo, Indictione undecima, die nono exeunte Augusti, Arbi. Temporibus equidem domini nostri Laurentii Teupolo Inclyti Ducis Venetarum etc. venerabilis Gregorii de Costizza Arbensi Episcopi, et Marci Badoarij Egregii Comitis; presentibus Georgio quondam Simonis, et Johanne Nicole. Cum vos, pater venerabilis Gregorius Dei gratia Episcopus supradictus, tam per vos, quam vestri Capituli vniuersitatem, decimas non consuetas territoriorum Comunis Arbensis requisieritis dudum, tandemque Rectores Ciuitatis, et ejusdem Consilium sub interdicto ponentes, hoc est priuantes audientia celebracionis Diuine; unde nos Creste de — — — — ac Judices, Hermolaus Matthei, Martinusius de Sloviga, et Stephanus de — — — seu Arbense Consilium, et Communitas universa, sentientes nos exinde indebite aggravatos; tamen veluti devoti filii Sancte Matris Ecclesie, qui Patris indebite indignantis — — — su-

stinent, ob Diuinam reuerentiam patienter sustinuimus, pro firmo credentes, quod nostra mansuetudine filiali, in dicta petitione, et gravaminibus — — — — satis indebite contra nos factis desistere deberetis; cum satis congruis et honestis defensionibus usi fuerimus in hac parte, dicentes : Eligantur presbyteri et fideles viri, tam clerici, quam laici, omni fide dignissimi, qui hanc questionem debito fine definiant, et ut circumstantium finitimorum Dalmatinorum tam Communitatum, quam nobilium aliorum super hoc determinatio requiratur. Unde cum nostras defensiones supradictas et alias plures satis idoneas admittere non curavistis in hac parte pro satisfacto; nihilominus — — — nosque ob hoc tamquam innoxij incommode aggravati, ab omni gravamine per vos facto et faciendo, a vobis — — — suspecto judice remoti, audientiam venerabilis patris Gradensis Patriarche, Dalmatieque Primatis — — — — in scriptis petimus. Ego Martinusius de Sloviga Judex ac Examinator manu mea. Ego Marinus — — — — Arbensis Notarius, scripsi, complevi, et roboravi, et consueto signo signavi.

(Farlati, Illyricum Sacrum V. köt. 243. l.)

153.

IV. Béla királynak, Bews és Arpadsuka helységek szomszéd birtokosai elővételi jogát tárgyazó itélete. 1269.

(B)ela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie Cumanieque Rex omnibus tam presentibus quam futuris salutem in uero salutari. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod cum domina Regina karissima consors nostra Comiti Nicolao filio Petri militi suo pro multiplici fidelitatis sue — — — — impenderat pro Regni nostri comodo et honore, quandam terram castri Zulgajauriensis Bews uocatam, et — — — — castri Posoniensis Arpadsuka uocatam, sitas in Chollokuz, de nostra

et karissimi filij nostri — Bele — — — — — — — — — — contulisset; et idem Comes Nicolaus pro malicia et inquietacione suorum uicinorum p — — — — — — — — quiete easdem — — — dilecto et fideli nostro Hedrico filio Comitis Dionisij Comiti Huntensi pro septuaginta quinque marcis argenti — — eodem receptis coram Capitulo Jauriensi uendidisset; Henricus Banus, Jacobus filius Henrici, Lothardus filius — —, Buken filius Buken racione uicinitatis dictarum terrarum ipsum Comitem Hedricum de empcione earundem sepius prohibuerint; dicentes, de consuetudine Regni racione uicinitatis sibi pertinere ad emendum ipsas terras, cum ipsarum terrarum sint uicini, et sicut in litteris Capituli Jauriensis uidimus, ipsi Comiti Hedrico terminum assignauerant comparendi coram nobis. Termino itaque aduenіente Comes Hedricus comparens in Curia nostra, dictos H. Banum, Comitem Jacobum, Lothardum et Buken legitime expectauit. Vnde cum ijdem actores fuerint, et ad terminum per eosdem assignatum non accesserint, nec ut debebant miserint, eos sentencialiter cum nostris Baronibus, Mauricio Magistro Tauarnicorum nostrorum, Laurencio Palatino Comite Symigiensi, Laurencio Magistro Dapiferorum nostrorum Comite Supruniensi, Chac Bano Comite Nitriensi, dilectis et fidelibus nostris, duximus sentencialiter condempnandos, silencium super accione sua, quam habebant super ipsis terris, que quia terre castrorum nostrorum fuerant, et ad nostram collacionem libere spectabant, imponentes; easdem terras dicto Comiti Hedrico iusto precio nobis permittentibus comparatas relinquentes pacifice et quiete possidere. Hoc expresso, quod Comes Nicholaus predictus, sicut se obligauit, de questionibus mouendis super ipsis terris Comitem Hedricum expediet et defendet proprijs laboribus et expensis, nisi de facto per nocenciam ipsius Comitis Hedrici moueantur. In cuius rei testimonium presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Demetrij Prepositi Albensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri anno Domini M° CC° LX° nono, Regni autem nostri anno tricesimo tercio.

(Eredetie börhártyán, melyről a király pecsétjének töredéke zöld selyemzsinóron függ. igen megrongált állapotban a nemz. Muzeum kézirattárában.)

154.

IV. Béla királynak Baar nevű földet tárgyazó adománya Bodow comes számára. 1269.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire: Quod Bodo Comes vduornicorum nostrorum nobis ab etate tenera et indole sue juuentutis ea, que feruore sue fidelitatis et animi sui desiderio in magnis et arduis exhibuit seruicia, que nostre plurimum placuerunt voluntati, et quamquam commendabiliter seruitum fuisset per eundem, credimus tamen graciora preteritis exhiberi seruicia in futurum. Quibus consideratis idem Comes Bodow nobis humiliter supplicans a nobis petiuit sibi conferri quandam terram castri nostri Posoniensis Baar vocatam, vbi sex mansiones castrensium tantummodo residere asserebat. Quam nos consideratis seruiciis dicti Comitis Bodow, scita prius quantitate dicte terre et qualitate per Stephanum Comitem Posoniensem, Judicem Curie domine Regine consortis nostre karissime; cui in mandatis adderemus (igy), ipsi Comiti Bodou, et per eum suis heredibus et heredum suorum succesoribus de plenitudine nostre gracie cum suis vtilitatibus dedimus, donauimus, contulimus jure perpetuo possidendam, ipsum Bodou Comitem in corporalem possessionem dicte (terre) per Stephanum Comitem Posoniensem introduci faciendo, precipientes nihilominus Comiti Stephano, quod de ipsa terra castrensibus sex mansionum tantam assignaret porcionem, de qua se possent comode sustentare. Qui nobis per suas litteras rescripsit, quod de ipsa terra Baar tantam dictis castrensibus assignauit porcionem, quod non solum sex mansionum, sed eciam viginti mansiones se tenere et comode possunt sustentare. Mete autem terre Bodou Comiti assignate, prout in litteris Stephani Comitis Posoniensis dilecti et fidelis nostri nobis exinde directis continebantur,

hoc ordine distinguntur: Prima videlicet meta incipit a parte orientali iuxta magnam viam, que ducit ad villam Nadasd, et transit quendam lacum Falwkuzer vocatum ad septem metas terreas capitales, et ibi conterminatur terre Nadasd; deinde tendit ad occidentem ad stagnum Hamustow vocatum et in guture eiusdem stagni sunt due mete terree; abhinc vadit ad stagnum Kengyeler vocatum ad duas metas terreas; hinc tendit ad occidentem et peruenit ad pinum, sub qua sunt due mete; postea vadit ad Futakuta, vbi sunt due mete terree; inde peruenit ad locum, qui dicitur Kenderattho, vbi sunt due mete iuxta viam; abhinc parum eundo per ipsam viam iuxta eam sunt due mete terree; inde vadit ad stagnum, quod est in medio duarum villarum, et ibi sunt due mete terree; inde vadit fluuium Chelch, et ibi sunt iuxta viam quatuor mete, et ibi contiguatur terre Zarwa, et ibi terminantur. In cuius rei testimonium presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno Domini millesimo ducentesimo LX° nono.

(A pozsonyi káptalan 1410-ki átiratából, mely „Gallus et Michael filii Mathius, ac Jacobus et Thomas filii Andree de Baar" számára kiadatott; a mélt. gr. Forgách családnak ghimesi levéltárában)

155.

IV. Béla kiráiy Sámson nónai püspöknek, es Endre mester, Péter mester csaszmai prépost testvérének Lepled jószág iránti barátságos egyezkedését hagyja helyben. 1269.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus tam presentibus quam futuris presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod cum olim ad conquestionem Comitis Andree fratris Magistri Petri Prepositi Chazmensis fidelis nostri, conquerentis nobis, quod terram suam hereditariam Lep-

led uocatam in Comitatu Simigiensi existentem, ipso Comite Andrea in etate tenera constituto ab ipso auferendo, venerabili patri Samsoni Episcopo Nonensi ignoranter dedissemus, factum eiusdem terre Lepled, utrum uidelicet predicti Comitis Andree hereditaria fuisset nec ne, Johanni filio Isep, Gregorio filio Iharus, Stephano filio Ders, et Dedus Comitibus fidelibus nostris commisissemus inquirendum, ut ijdem in fide Deo et Corone nostre debita inquirerent, et nobis in suis litteris remandarent, si ipsa terra Lepled fuisset eiusdem Comitis Andree hereditaria, sicut idem asserebat; ijdem nobiles rescripserunt nobis, predictam terram prefati Comitis Andree hereditariam extitisse. Nos itaque per iam dictos et per quam plures alios nobiles super hoc certificati decreueramus, quod post mortem predicti Sampsonis Episcopi ipsa terra deuolueretur in ius dicti Comitis Andree iure hereditario possidenda, et quod idem Episcopus dictam terram ex munificencia et gracia nostra speciali, quoad uiueret, pacifice possideret. Verum postmodum aliquanto temporis spacio elapso sepedictus Comes Andreas denuo ad nostram accedens presenciam retulit nobis, quod cum Bela Dux tocius Sclauonie, Dalmacie et Crouacie felicis recordacionis karissimus filius noster de beneplacito suo, commuencia et consensu, sicut in eiusdem Ducis karissimi filij nostri litteris per ipsum Comitem Andream nobis exhibitis contineri uidimus, eundem Episcopum et Comitem Andream permisisset inter se ad pacem reformandam super facto terre Lepled antedicte; prefatus Samson Episcopus adhuc uiuens, sciens ueraciter ipsam terram Lepled fuisse et esse memorati Comitis Andree hereditariam, coram fidelibus nostris Capitulo Zagrabiensi, prout tam in eiusdem Capituli, quam dicti Episcopi Samsonis patentibus litteris contineri uidimus, prenotatam terram Lepled ipsi Comiti Andree pure et simpliciter resignauit, quam quoad ipse uiueret, poterat de nostra gracia possidere, renunciando omni iuri, si quod eidem competere poterat in terra supradicta. Nos igitur premissa omnia, videlicet tam factum predicti Bele Ducis karissimi filij nostri, quam resignacionem et restitucionem dicte terre per ipsum Samsonem Episcopum iuste et legitime factam, rata habere volentes, predictam terram Lepled dicto Comiti Andree dimisimus et confirmauimus iure hereditario in perpetuum possi-

dendam, omnibus super ipsa terra Lepled processu temporis contra prefatum Comitem Andream questionem aliquam suscitare uolentibus silencium perpetuum imponentes. Cuius quidem terre mete, prout in prioribus litteris nostris patentibus contineri uidimus, hoc ordine distinguntur: Prima meta a domo ipsius Episcopi in terra sua empticia edificata in oriente incipit, et incidit in vnam fossam; et per fossam uadit ad magnam viam in occidentem, et illic in fine fosse metatur in fruticibus arboris *egur*; et inde uadit in eadem lata uia in occidentem, et ibi diuiditur alia via, que ducit Scothmar; et per ipsam uiam transit siluam Ronna; et postea in terra wlgariter *humuk* dicta due consistunt ilices in vna radice; tenditur autem inde in aquilonem, et peruenit ad unam magnam arborem tilie; et hinc uenit in uiam Inke, vbi sunt iuxta viam illam due mete terree, et cruces super arbores scilicet kercus et ilicis; deinde uadit super uiam Weysa versus orientem, et ibi due mete terree continent in se duas arbores ilices, et illic ex parte alia terra Albensis Ecclesie est eius commetanea; et inde tendit ad vnam ilicem iuxta Ronnam, et illic caput Ronne fluuij pertransit ad siluam Malk, et iuxta vnam arborem tremuli habetur meta terrea secus uiam, nichilominus super quam uadit in arborem ilicis, et ibi habetur una meta principalis, transitque in terram stercoream Malk, in qua est vna pirus; et inde peruenit in *egur*, et de *egur* in cartilaginem, et ibi sunt due mete terree; et inde peruenit ad salicem, ubi sunt due mete terree, noua videlicet et antiqua; et inde in uia iuxta terram Butka Comitis uadit in meridiem, et ibi uadit super caput fluuij Naar, itaque terminatur iterum in orientem aput domum predictam Episcopi memorati in eiusdem terra empticia, quam precio a Peturke Comite comparauit. (V)t igitur huius rei series robur optineat perpetue firmitatis, nec processu temporum retractari ualeat, aut per quempiam in irritum reuocari, presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Demetrij Albensis Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° LX° IX°, XII° kalendas Januarij, Regni autem nostri anno XXX° quarto.

(Eredetie börhártyán, melyről a király kettős pecsétjének töredéke sárgabarna selyemszinóron függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

156.

IV. Béla király Endre comes Albert fia számára helybenhagyja Mihály zólyomi főispánynak bizonyos Liptómegyei birtoknak igazítását. 1269.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod accedens ad nostram presenciam Comes Andreas filius Alberti obtulit nobis litteras fidelis nostri Michaelis Comitis de Zolum super terra trium aratrorum in Lyptow existente confectas: petens humiliter et deuote, ut easdem nostro dignaremur priuilegio confirmare. Quarum tenor talis est:

Excellentissimo domino suo B. Dei gracia Regi Hungarie stb. (következik Mihály Zólyom és Szepes megyék főispányának jelentése, mint alább 171. sz. a.)

Et quia eciam hec omnia predictus Comes Michael nobis recitauit oraculo viue vocis; nos ad instanciam et peticionem ipsius Andree Comitis inclinati, id quod per predictum Comitem Michaelem legitime actum extitit, ratum habentes atque firmum, authoritate presencium confirmamus, duplicis sigilli nostri munimine roborantes. Datum per manus Magistri Demetri Albensis Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo nono, Regni autem nostri anno tricesimo quarto

(III. Endre királynak 1290-ki megerősítő okmányából; Körmöczbánya sz. kir. város levéltárában.)

157.

IV. Béla királynak bizonyos a Salamonvatai nemesek és a Challóközi udvarnokok közt peres földet tárgyazó törvénykezési határzata. 1269.

Amicis suis Reuerendo Capitulo Ecclesie Posoniensis Comes Stephanus de Bathor Judex Curie domini Sigismundi Dei gracia Romanorum Imperatoris semper Augusti, ac Hungarie, Bohemie, Dalmacie etc. Regis amiciciam paratam cum honore. Noueritis, quod cum ob contradictoriam inhibicionem metarum reambulacionis possessionis Leegh vocate in Comitatu Posoniensi existentis, nobilis domina Hedvigis uocata relicta, ac Emericus filius condam Petri Grof de Bozen, Anthonium filium Dominici, Clementem filium Stephani de Salamonwatha, Salomonem fratrem ejusdem Antonij, Andream filium Nicolai de Beluatha, et Stephanum filium Sigismundi de Watha legitime euocacionis modum obseruando contra se ad octauas festi Beati Jacobi Apostoli in anno Domini millesimo quadringentesimo tricesimo quarto preteritas Regiam in Presenciam atraxisset, et ab eisdem octauis ipsa causa partes inter easdem stb. (többször elhalasztatott s végre) presentes octauas festi Epiphaniarum Domini attigisset; — — tandem ipsis octauis festi Epiphaniarum Domini instantibus, Johannes litteratus de Debiagoz pro annotatis nobili domina Hedvigis vocata relicta, et Emerico filio condam Petri Groff de Bozen, cum procuratoriis litteris uestris in nostram ueniendo presenciam; volens eandem possessionem Leegh eorundem dominc et Emerici a predicta possessione Salamonwatha prefatorum in causam attractorum metaliter distinctam et separatam fore declarare; quasdam litteras domini Bele Regis priuilegiales in anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo nono emanatas nostro judiciario examini curauit demonstrare; nos eatenus informantes : quod cum inter nobiles de genere Salamon de villa Vatha ex vna parte, et vduarnicos suos Regales de Chollokuz de villis Leegh et Pothon super quadam terra

paludosa suscitata fuisset materia questionis, et ea primo coram Laurencio Palatino Comite Simigiensi, dilecto et fideli suo, postmodum coram ipso diucius fuisset uentillata; tandem quia ijdem nobiles, se fuisse in possessione illius terre contenciose, nec per instrumentum aliquod, nec per raciones aliquas constare facere nullatenus potuissent; sed eisdem vduarnicis suis in possessione illius terre existentibus, metas eiusdem terre destruxissent nobiles antedicti, decreuisset; vt ijdem vduarnici sui ad possessionem illius terre inducerentur iterato, et eisdem restitueretur pleno jure. Quam quidem terram eisdem vduarnicis suis per fidelem suum Michaelem Comitem de Zolum sub vestro testimonio fecisset assignare; cuius terre mete, prout idem dominus Bela Rex in litteris vestris vidisset contineri, hoc ordine distingerentur: Prima meta inciperet a parte occidentali a quadam vena, que *eper* vocaretur, et iuxta ueterem metam noua meta esset erecta; exinde transiret ad ueterem metam ad partem orientalem ad locum, qui *aruk* vocaretur, et iuxta illam ueterem metam, que destructa apparuisset, noua meta esset erecta; deinde transiret ad uiam, que *altaluth* vocaretur, vbi eciam similiter distincciones metarum apparuissent, et esset ibi erecta noua meta; et exinde progrederetur, et transiret versus orientem, veniret ad aquam Said, et ibi esset erecta noua meta; deinde semper procedendo versus orientem veniret ad locum, qui *Saidzegh* vocaretur, et ibi similiter apparuissent distincciones metarum, et esset noua meta erecta; et exinde transiret ad locum, qui *lukenryn* diceretur, et ibi apparuissent distincciones metarum, et esset noua meta erecta; deinde tenderet ad locum, qui *homuhajluk* diceretur, et ibi apparuissent distincciones metarum, et ibi esset noua meta erecta; deinde progrederetur et transiret ad locum, qui *fenek* vocaretur, et similiter ibi apparuissent distincciones metarum, et ibi esset erecta noua meta; et deinde tenderet ad insulam equorum, et ibi in loco similiter distinctarum metarum noua meta esset erecta; et exinde transiret et progrederetur circa montem, qui *oromhus* diceretur, et transiret vsque illum locum, qui *farkashalum* diceretur, ibi eciam noua meta esset erecta; et ibi terminarentur mete ipsius terre stb. stb. Datum Bude quinquagesimo quinto die

termini prenotati, anno Domini millesimo quadrin, tricesimo sexto.

(Eredetie papiron, a kir. kamarai lovéltárban.)

158.

IV. Béla királynak Toxand nevű helyseget tárgyazó a Ivánka és István pozsonyi várjobbágyok számára. 1

Nos Sigismundus stb., quod cum ob contradict hibicionem statucionis possessionum Wyzkeleth, T Porloch vocatarum in Comitatu Posoniensi existenciu ster Stephanus filius Gregorij de Berench Johanne Beke de Kwrth, et Jacobum filium Michaelis de K modum et formam legitime euocacionis obseruando strum et Capituli Posoniensis homines contra se ad terminum nostram specialem in Presenciam in causa xisset stb. (a határnap előbb „ad octauas festi B. M Archangeli" 1408.; s később ismételve és ismételv jesztetett; végre pedig „ad presentes octauas festi Bea gij martiris" kihúzatván stb.) Johannes et Jacobus pers in nostram exurgendo presenciam, quasdam nouem vnam dominorum Ladizlai, ac duas Lodouici Regum st curauit demonstrari. Quarum prima dicti domini Lodo gis priuilegialis littera anno Domini millesimo CCC° q gesimo septimo tredecimo kalendas Aprilis stb. emanat scribens et confirmans seriem et continenciam litterar domini Bele Regis anno Verbi Incarnati millesimo CC gesimo nono editarum denotabat, quod Iwanka et Ste filij Leek jobagiones Castri Posoniensis ad ipsius domi Regis accedentes presenciam petiuissent ab eodem cum cia, vt cum ipsi terram ad vsum suum sufficientem rent, eis de terra Castri sui Posoniensis Taxond voc quinque aratrorum dare et conferre ex magnific

dignaretur; ipse igitur dominus Bela Rex, consideratis fidelitatibus ipsorum, que sibi prefati Iwanka et Stephanus in diuersis locis et temporibus exhibuissent, Stephano Comiti suo Posoniensi dedisset in mandatis, vt ipse de predicta terra Castri Posoniensis eisdem Iwanka et Stephano terram quinque aratrorum assignaret. Qui quidem Comes Stephanus mandatis ipsius domini Bele Regis obtemperans, prout eidem domino Regi rescripsisset, de predicta terra Toxand terram quinque aratrorum eidem Iwanka Comiti sub metis in eisdem litteris expressatis statuisset sibi et suis heredibus perpetuo possidendam stb. Datum Bude quadragesimo die octauarum festi Beati Georgij martiris anno Domini millesimo quadringentesimo vndecimo.

(Eredetie bőrhártyán, a királynak hátúl oda nyomott pecsétje alatt, a budai kir. kamarai levéltárban.)

159.

IV. Béla király Sándort, Marczelnek fiát, Mortun birtokában megerősíti. 1269.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanieque Rex omnibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod Alexander filius Marcelli de villa Mortun fidelis noster ad nostram accedens presenciam nobis exposuit humiliter supplicando, quod cum olym post insultum gentis Tartarice in continenti terram suam hereditariam Mortum vocatam, existentem in Comitatu Posoniensi prope Morauiam iuxta Ztumpa, abstulissemus, vt dicebat, et eiusdem terre vsu modici temporis spacio caruisset, et eandem recuperasset de iusticia et de plenitudine nostre gracie speciali, et in eiusdem terre possessione pacifica et tranquilla esset a spacio viginti annorum

transactorum, et vltra pecijt, vt super hoc nostrum sibi priuilegium concedese dignaremur. Verum cum nostre sit intencionis, vnicuique reddere, quod suum est; ad peticionem eiusdem Alexandri filij Marcelli condescendentes, super iam dicta terra Mortun, vt eandem sub eisdem metis et terminis, quibus in antea possederat, pleno jure valeat possidere pacifice et quiete, presentes eidem Alexandro litteras dupplicis sigilli nostri robore communitas duximus concedendas. Datum per manus Magistri Demetrij Albensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri anno Domini M° CC° sexagesimo nono, Regni autem nostri anno tricesimo quarto.

(Robert Károly királynak 1326-ki megerősítő privilegiumából, a budai kir. kamarai levéltárban.)

160.

István ifjabb királynak a kalocsai káptalant Babay helység birtokában megerősítő privilegiuma. 1269.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsiluanus, Dominus Cumanorum omnibus Christi fidelibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. Quia ea, que pijs locis legantur, donantur, seu quolibet alio modo Ecclesijs iusto titulo conferuntur, traduntur, Regie conuenit Celsitudini gratificare et ratificare, et eciam conseruare. Proinde ad uniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod accedens ad nostram presenciam Magister Jacobus Canonicus et Decanus Colochensis, nomine procuratorio ex parte Capituli Colochensis exhibuit nobis Tytuliensis et Sancti Laurencij de Hay Capitulorum, et eciam nostras litteras proprias memoriales in hec verba:

(Következik: 1) A titeli káptalannak 1251-ki bizonyságlevele, hogy Babay-i Nemhyz, fia Felixnek szabadságát a kalocsai káptalannál Babay helység által megváltotta; mint Okmánytárunk VII. kötetében, vagyis II. folyama 2. kötetében 230. sz. a.)

2) A háy-i káptalannak 1262-ki átirata, mely ezen szavakkal végződik: „Nos igitur ad instanciam ipsius Prepositi (Ecclesie Colocensis) nostris litteris tenorem — — — — litterarum inseri fecimus, et nostro sigillo roborari; quamquam nobis de facto terre predicte luce clarius primo et primitus constitisset. Datum anno Domini M° CC°LX° secundo."

3) István ifjabb királynak megerősítő okmánya, ezen szavakkal: „Nos igitur, prout in litteris Capitulorum predictorum vidimus contineri, ratum habentes atque firmum presentibus confirmamus. Datum anno Domini M° CC° LX° octauo."

Nos igitur ipsius Capituli iustis precibus per predictum Decanum porrectis inclinati, et predictorum Capitulorum litteras et nostras memoryales, ad quas tenorem litterarum sepedictorum Capitulorum idem Decanus insertas esse dicebat, per Magistrum Petrum aule nostre Vice-Cancellarium confici fecimus, et redigi de uerbo ad uerbum in nostrum priuilegium. Qui predictis litteris seu munimentis diligenter inspectis, tenorem premissorum munimentorum de nostro mandato inseruit ad cautelam, vt si processu temporis aliquo casu accidente dictorum Capitulorum priuilegia, uel aliquod horum amitti contingeret, presentes easdem vires eundemque vigorem haberent; et quantum Regie Maiestati conuenit, de redempcione predicti nobilis factum predicti Nemhyz, sicut in prioribus litteris nostris ratificaueramus, et ratum habemus atque gratum, et presentibus confirmamus, duplicis sigilli nostri munimine roborantes. Datum per manus Magistri Petri, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo nono.

(Eredetie börhártyán, felette megrongált állapotban, melyről a pecsét zöldbarna selyemzsinóron függ; a fömélt. herczeg Eszterházy család levéltárában.)

161.

István ifjabb királynak Ratka nevű földet tárgyazó adománya Gyogi Endre comes számára. 1269.

(S)tephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Tran siluanus, Dominus Cumanorum omnibus Christi fidelibus pr sens scriptum cernentibus salutem in eo, qui est salus omniu (L)icet Regia pietas manum munificam porrigere debeat vn uersis; illos tamen, quorum experta probitas laudata est i prosperis et in aduersis, principaliori debet prosequi munei et fauore, ut alii eorum exemplis inuitati ad fidelitatis ope forcius accendantur. (H)inc est, quod ad vniuersorum ta presencium quam posterorum noticiam harum serie volum peruenire, quod attendentes fidelitates et seruicia Comiti Andree de Gyog dilecti et fidelis nostri, que idem nobis Regno nostro a temporibus puericie eiusdem in diuersis necessarijs casibus fortune se laudabiliter et intrepide exp nendo fideliter exhibuit et deuote; et specialiter que seruic laude digna tempore persequucionis nostre et miserie, omn bus bonis suis post tergum derelictis adherendo nobis et i trando nobiscum claustra castri Feketeuholm, et in alijs pl rimis articulis coram nobis et omnibus Barronibus nostr gratum et acceptum inpendisset obsequium, que ad prese enarrari sufficienter nequeunt suo modo. In recompensacione seruiciorum eius volentes grata uicissitudine occurrere, lic pocioribus dignus habeatur respectu eius, que (igy) ad pr sens eidem duximus ordinandum; terram Elye et Pouse si herede decedencium Ratka vocatam dedimus, donauimus s contulimus dicto Comiti Andree, et per eum suis heredib heredumue successoribus iure perpetuo et irreuocabiliter po sidendam sub hijsdem metis et terminis, quibus in antea ip terra per priores possessores suos limitata fuerat et possess (V)t igitur hec nostra donacio seu collacio robur optineat p petue firmitatis, nec tractu temporum per quempiam pos uel debeat in irritum reuocari seu retractari; presentes co

cessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. (D)atum per manus Magistri Petri, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri anno Domini M° CC° sexagesimo nono.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a pecsétnek töredéke vörös selyemzsinóron függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

162.

István ifjabb királynak Tymar Foon birtokát tárgyazó adománya Agnez Chaak nemzetségbeli Tamás özvegyének számára. 1269.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsiluanus, Dominus Cumanorum omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in omnium saluatore. Licet Regia pietas manum munificam porrigere debeat vniuersis; illos tamen, quorum experta probitas laudata est in prosperis et aduersis, principaliori debet prosequi munere et fauore, ut alij eorum exemplis inuitati ad fidelitates et seruiciorum studia forcius accendantur. Hinc est, quod uniuersorum noticie harum serie declaramus, quod considerata seruiciorum merita nobilis domine, relicte videlicet Thome filij Zlauch de genere Chaak Agnes nuncupate, que eadem ab ineuntis etatis sue temporibus, vestigia fidelitati scilicet dando operam efficacem laudabiliter consueta, in eundo in Franciam, et ibi in pluribus casibus et fortunis moram longam paciens, et probabiliter, nec non in pluribus casibus, licet ea recitari nequeant per singula suo modo, nec volens rebus parcere, nec persone, fideliter exhibuit nobis et deuote; in recompensacionem seruiciorum ipsius nobilis domine, quamuis grata uicissitudine occurrere debuissent, maxime tamen pro eo, quia eandem dominam miserimus cum domina Maria filia nostra karissima, quam videlicet filio domini Regis Karuly Serenissimi Principis tra-

didimus in consortem, nuncia extitit et relatrix, nobis hoc transponentibus et ordinantibus, ac eciam domina Regina consorte nostra karissima destinante, per quod nobis dulcor filialis iugessit primicialem materiam gaudiorum; volentes predicte domine graciori et liberaliori uicissitudine occurrere, quamquam pro modico reputemus, quod ad presens agimus, respectu eorum, que facere intendimus, villam nostram Tymai Foon uocatam, in Comitatu Castri nostri Abawvuar existen tem, cum omnibus vtilitatibus et pertinencijs suis vniuersis quam collacioni nostre aptam esse inuenimus et cognouimus et non contradicente patre nostro karissimo, sepedicte domin et suis heredibus heredumque suorum successoribus dedimu donauimus et contulimus perpetualiter et inreuocabiliter po sidendam, tenendam et habendam, sub hijsdem metis ac te minis, sicut per priores possessores eadem possessio Foo vocata limitata extitit et possessa. Hoc expresse adiecto, quo si dictam dominam heredum contingat orbari solacio, dicta villam Foon vocatam seu possessionem dandi, donandi, legan et disponendi, tam in uita ipsius, quam circa mortem eiu cuicunque uoluerit tam de filiabus, quam ex generacionibu suis, siue eciam pro remedio anime sue, liberam et absoluta habeat facultatem. Vt igitur hec nostra collacio robur obtine perpetue firmitatis, et ne per quempiam processu temporu in irritum possit uel debeat reuocari, presentes concessimu litteras sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manu Magistri Benedicti, aule nostre Vice-Cancellarij, anno Domi millesimo ducentesimo sexagesimo nono.

(III. Endre királynak 1297-ki törvénykezési privilegiumából, a budai ki kamarai levéltárban.)

163.

Az esztergami káptalannak bizonyságlevele, hogy Dénes comes Bekének fia a Garam melletti sz. Benedeki monostornak adományozta Barbatán lévő földjét. 1269.

Capitulum Ecclesie Strigoniensis omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod nobilis vir Comes Dyonisius filius Beke, unacum fratre Michaele monacho de Conuentu Monasterij Sancti Benedicti iuxta Granam, in nostri presencia personaliter constitutus, terram suam, quam dixit se habere in terra Barbata uocata, iuxta terram predicti Monasterij, quam a filijs Hysce asseruit se emisse, dedit, tradidit et donauit coram nobis pro remedio anime sue, predicto Monasterio perpetuo possidendam. In cuius rei testimonium et memoriam ad peticionem eiusdem Dyonisij Comitis, presentes nostras concessimus litteras, sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Sixti Lectoris Strigoniensis, anno Domini millesimo CC° LX° nono, secundo idus Maij.

A B C

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion III. köt. 57. l.)

164.

Az egri káptalannak bizonyságlevele, hogy Aba nemzetségbeli Pud comes Zemeldenei birtokát Demeter, Simon fiára átruházta. 1269.

Omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presens scriptum inspecturis Capitulum Ecclesie Agriensis salutem in omnium saluatore. Ad uniuersorum noticiam (tenore

pre)sencium uolumus peruenire, quod accedentes ad nostram presenciam Comes Pvd filius Artolphy de genere Aba ex una parte, ab altera uero Demetrius filius (Si)meonis filij Stephani de Sarus, exhibuerunt nobis missiles litteras domini nostri incliti Regis Stephani hunc tenorem continentes:

Damus pro memoria, quod Comite Pud ab una parte, et Comite Simeone filio Stephani ab altera, coram nobis personaliter constitutis propositum extitit per eosdem, ut idem Pud Comes quandam terram suam Zemeldene uocatam pro triginta marcis dicto Comiti Simeoni filio Stephani uendidisset, et de precio eiusdem nouem marcas recepisset, residuum uero pecunie soluere tenebitur modo inferius annotato Simeon memoratus; scilicet decem marcas in octauis Pentecostes coram Plebano de Sarus in extimacione condigna; et iterum undecim marcas in crastino Beati Jacobi Apostoli subse(quenti) in argento decime combustionis, uel in denarijs stateralibus coram Capitulo Agriensi; et si qua parcium de huiusmodi foro resiliret, extunc iudicio trium (marcarum) subiacebit; et facta solucione idem Pud dictam terram Simeoni Comiti memorato litteris Capituli Agriensis testimonialibus confirmatam (igy); sicut hoc et alia premissa partes (spon)tanea uoluntate assumpserunt. Datum aput Tamasy Teluk secunda feria post Ascensionem Domini proxima.

Preterea idem Comes Pud pro se et pro omnibus filijs suis respondendo asseruit, ipsam terram Zemeldene uocatam ad auum suum pro effusione sanguinis eiusdem titulo acquisicionis fuisse deuolutam, sitam ultra indagines Regni Polonie; et summam pecunie prenotate confessus est a predicto Demetrio mortuo ipso Comite Simeone patre ipsius Demetrij ad plenum recepisse, relinquens ipsam terram cum uniuersis utilitatibus suis ipsi Demetrio et ipsius heredibus, sicut patri suo reliquerat, pleno iure perpetuo possidendam. Insuper idem Comes Pud obligauit se taliter coram nobis, quod ab omnibus super proprietate ipsius terre predictum Demetrium et eius heredes molestare nitentibus ipse teneretur — — — — — defendere et expedire, ac in possessione pacifica conseruare. Dixerunt eciam predicte partes, ipsam terram alios commetaneos, preter dominum Regem non habere. Terminos autem eiusdem terre ipse partes coram nobis taliter expresserunt;

quod primo ipsa terra inciperet a quodam fluuio Pricluchyn uocato, et in eodem fluuio uenit ad fluuium Topl uocatum; hinc ueniendo in eodem fiuuio Topl cadit ad fluuium Grabouch nuncupatum; hinc in eodem fluuio Grabouch ascendit ad alpes; abhinc in a(ltero) fiuuio eodem nomine Grabouch uocato descendit ad aquam Bodrug, et transita ipsa aqua uenit ad aquam Hutcha uocatam, et eundo in eadem aqua Hutcha peruenit ad alpes Beschad uocatas; ulterius tenet metas cum terra Polonie. In cuius rei testimonium ad instanciam parcium ex communi fratrum nostrorum consensu presentes concessimus sigilli nostri munimine roboratas. Presentibus tamen Farkasio Cantore, Thoma Lectore, Johanne Custode, Leustachio Noui Castri, Marco de Pata, — — — — — — Zobolch Archidiaconis, et alijs multis, anno Domini M° CC° LX° nono, Regnantibus illustribus Regibus Vngarie Bela et Stephano, Philippo Strigoniensi, Stephano Colocensi Archiepiscopis; domino nostro venerabili patre Lamperto Episcopo Agriensi existentibus.

A B C

(Eredetie bőrhártyán, melyről a káptalannak pecsétje vörös-sárga selyemzsinóron függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

165.

A székesfehérvári káptalannak bizonyságlevele, hogy Chák nemzetségbeli Domonkos comes Baroch nevű földjét Fülöp esztergami érseknek eladta. 1269.

(C)apitulum Ecclesie Albensis omnibus Christi fidelibus, presentes littetas inspecturis, salutem in Domino sempiternam. Ad uniuersorum noticiam tenore presencium uolumus pervenire, quod Dominico Comite de Barana filio Petri Comitis de genere Chak ab una parte; Magistro Walentino Cantore Strigoniensi, procuratore venerabilis patris Philippi Strigoni

ensis Archiepiscopi, Aule Regis Cancellarij, ex altera in nostra presencia constitutis; prefatus Dominicus Comes de Barana confessus est, se vendidisse quandam terram suam nomine Boroch, in Comitatu Nitriensi situatam, prope Nouum Naswod curtem archiepiscopalem, prefato venerabili patri Archiepiscopatus nomine ementi, pro quadraginta marcis communis argenti, cum pratis, piscaturis, insulis, et alijs pertinencijs ac vtilitatibus, sub eisdem metis et terminis, sub quibus idem ipsam terram habuit, tenuit et possedit; quas quadraginta marcas communis argenti, precium conuentum predicte terre, Magister Walentinus Cantor Strigoniensis, procuratorio nomine Strigoniensis Archiepiscopi prefato Comiti Dominico in conspectu nostro dedit, soluit, numerauit et assignauit; qui Comes Dominicus nichilominus protestatus et confessus est, recepisse et penes se habere totum precium vendite ab eo terre, et sibi plenitus (igy) satisfactum, et ipsam terram cum pleno (dom)inio coram nobis exnunc Magistro Walentino Cantori, uice et nomine Archiepiscopatus, et Archiepiscopi nomine assignauit. In cuius rei testimonium et robur perpetuum, presente, volente et petente ipso Comite Dominico, sepefato Cantori, procuratorio Archiepiscopatus et Archiepiscopi nomine, presentes nostras litteras dedimus et concessimus, et eis sigillum nostrum autenticum apponi fecimus et appendi. Datum anno Domini M° CC° LX° nono, pridie kalendas Julij. Magistro Demetrio Ecclesie nostre Preposito, aule R(egie Vice)-Cancellario, Myke Cantore, Feliciano Custode, Micaele Decano existentibus.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion III. köt. 58. l.)

166.

A győri káptalannak bizonyságlevele, hogy Marczel Péternek fia Pertelben lévő birtokának egy részét Herbort comesnek eladta. 1269.

A B C

Capitulum Ecclesie Geuriensis vniuersis Christi fidelibus presens scriptum inspecturis salutem in salutis largitore. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod Marcellus filius Petri de Pertel in nostra presencia personaliter constitutus, Comiti Herbordo filio Comitis Osl, pro quo Benedictus seruiens suus astitit coram nobis, confessus est se vendidisse de terra sua hereditaria in Pertel terram sexaginta iugerum inter terram arabilem et fenetum pro sex marcis Vienensium perpetuo possidendam, et quod ipsam pecuniam ab eo plenarie recepisset; assumens, quod quicunque dictum Comitem Herbordum pro eadem terra impeteret, ipse eum expedire tenebitur proprijs laboribus et expensis. Ipsa autem terra, sicut partes retulerunt, incipit a parte meridionali in conterminio terre ville Dag, procedens sursum ad ecclesiam Sancte Crucis, et ibi terminatur. Vt igitur predictus contractus robur perpetue optineat firmitatis, presentes litteras concessimus sigilli nostri munimine roboratas, anno Domini M° CC° LX° nono; Magistro Chepano Preposito, Jurkone Cantore, Hectore Custode Ecclesie nostre existentibus.

(Eredetie börhártyán, melyről sárga-vörös selyemzsinóron a pecsét függ, a nemz. Muzeum kézirattárában.)

167.

A győri káptalannak bizonyságlevele, hogy Keres Buhtének fia és Chyd Petrenek fia Pertekben lévő birtokrészöket Herbort comesnak eladták. 1269.

A B C

Capitulum Ecclesie Geuriensis omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino sempiternam. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod Keres filius Buhte, et Chyd filius Petre de villa Pertel ad nostram presenciam accedentes retulerunt, quod ipsi totam porcionem suam in terra Pertel iure hereditario possessam, scilicet centum et quadraginta iugera terre, de quibus saxaginta (így) iugera Comes Herbordus filius Osl inprimis tenuit obligata, sicut dicunt, eidem Comiti Herbordo vendidissent ex consanguineorum suorum beneplacito et consensu pro decem marcis denariorum Viennensium, quas ab eo se dixerunt recepisse, iure perpetuo pacifice possidenda. Ipsa autem terra hoc ordine dicitur adiacere: Incipit a parte occidentali in commetaneitate Egydij filij Pous iuxta terram eiusdem in quantitate decem iugerum, et commetaneitate terre populorum de Viccha panceratorum castri Supruniensis ab eadem parte occidentali, et uenit ad commetaneitatem populorum de Daag castrensium eiusdem castri uersus partem meridionalem; inde uergit uersus orientem ad commetaneitatem terre Marcelli filij Buden; hinc tendit in eadem parte ad fossatum quondam Comitis Agha, cuius fossate medietas pertinet ad dictam terram centum et quadraginta iugerum, medietas autem ad Marcellum antedictum, sicut Keres et Chyd affirmarunt; deinde retrogreditur uersus septemtrionem ad metas terre populorum de Pertel castrensium dicti castri, et ibi eadem terra terminatur. Vt igitur presens contractus robur perpetue optineat firmitatis, presentes litteras concessimus nostri sigilli munimine roboratas, anno Domini M° CC° LX° nono Chepano Pre-

posito, Jurcone Cantore, Hectore Custode Ecclesie nostre existentibus.

(Eredetie börhártyán, melyről a sárga-vörös selyemzsinóron függő pecsét már lemállott, a nemz. Muzeum kézirattárában.)

168.

A győri káptalannak Puki Farkas fiai közti birtokosztályt tárgyazó bizonyságlevele. 1269.

Capitulum Ecclesie Geuryensis omnibus Christi fidelibus presencium noticiam inspecturis salutem in Domino sempiternam. Nouerit Vniuersitas vestra, quod nobilis vir Alexander filius Comitis Farkasij de Puk ab vna parte; Hugud filius eiusdem Farkasij ex altera coram nobis personaliter constituti, recitatum et propositum extitit per eosdem viua voce, quod propter bonum pacis inter ipsos perpetuo habende, in possessionibus et possessionarijs porcionibus ipsorum communiter ipsos contingentibus, talem inter se fecissent et ordinassent diuisionem: quod primo omnium possessio Gormath et Raba in Comitatu Jauriensi cum omnibus vtilitatibus suis et pertinencijs cessisset et deuenisset Alexandro filio Farkasij heredum per heredes possidenda; alia vero possessio Sadar vocata in Comitatu Albensi, cum molendino sito in fluuio Peyth, quam emerant a Comite Martino filio Gregorij de Azar, cum omnibus vtilitatibus suis, predicto Vgud filio Farkasij heredum per heredes possidenda deuenisset. Ceterum possessionem Balun dictam in Comitatu Posoniensi eidem Alexandro deuenisset; alia vero possessio Isay vocata in Comitatu Wesprimiensi cum molendino situm in Tapolcha, cessisset et deuenisset Vgud filio eiusdem Farkasij. Locum vero sessionalem Pakus ipsorum in possessione Puk habitum non diuiserunt, sed communiter commiserunt possidere. In cuius rei testimonium perpetuum presentes dedimus litteras sigilli nostri

munimine roboratas; anno Domini M° CC° LX° nono; Chepan Preposito, Jurhkone Cantore, Hectore Custode existentibus.

(A győri káptalannak 1279-ki átiratából a budai kir. kamarai levéltárban.)

169.

A győri káptalannak bizonyságlevele, hogy a királynénak Bodok-i népei bizonyos vitás földekre nézve Osl nemzetségbeli Endrével egyezkedtek. 1269.

Capitulum Ecclesie Geuriensis vniuersis Christi fidelibus presens scriptum intuentibus salutem in Domino. Vniuersorum noticie tenore presencium innotescat, quod cum inter populos domine Regine de villa Bodok ex una parte, et inter Andream filium Ihonis de genere Osl ex altera, super quadam terre particula et super distinccione metarum suarum, materia questionis fuisset exorta et aliquandiu uentilata, tandem nos ad mandatum domini Regis cum Thoma de Scemere homine eiusdem, unum ex nobis transmisimus, cuius testimonio dictus Andreas et ijdem populi de Bodok ad concordiam uenientes, metas ipsorum terras distinguentes erexerunt; cuius facti seriem predictus Andreas personaliter, et Feldricus ac Egidius pro se et pro villa Bodok cum Tiba de Zukun et Mark filio Erkud iobagionibus sue condicionis comparentes coram nobis retulerunt viua uoce. Que quidem mete hoc ordine distinguntur: Incipit a metis villarum Joan et Ferteud, ubi sunt quatuor mete, quarum una ab oriente est predictorum populorum de villa Bodog, et altera est Andree filii Jhonis ex occidente, due autem sunt dictarum villarum Joan et Ferteud; deinde uenitur in uia erbosa uersus septemtrionem ad duas metas, que sunt iuxta eandem viam posite in virgulto, quarum una existens a parte orientali est populorum de villa Bodok, altera Andree supradicti; deinde progreditur in eadem uia usque ad

locum, qui dicitur Bizuskuuth, ubi sub quadam piro est meta eorundem populorum, et alia iuxta eandem est a parte orientali Andree prenotati; abhinc uenitur ad siluam ipsius Andree; adhuc uersus septemtrionem, ubi sunt quatuor mete angulares, quarum due ex parte orientali sunt populorum prefatorum, due vero sunt Andree antedicti; deinde iuxta eandem siluam in magna via diuertens ad orientem uenit ad quandam ilicem, ubi sunt due mete, una scilicet in eadem ilice est sepedictorum populorum, altera in quercu est Andree pretaxati; abhinc in eadem via uenitur ad quandam pirum, sitam in fine eiusdem silue, sub qua est meta populorum supradictorum et altera in nuda terra est ipsius Andree; deinde protenditur per duas metas ad quendam monticulum, qui dicitur Serholm, in quo sunt due mete, una populorum de Bodok ab oriente, altera Andree sepedicti; deinde iungitur antiquis metis, et transeundo per binas metas uenitur ad locum, qui dicitur Zamarvth versus aquilonem, ubi terminatur. In cuius rei memoriam et perpetuam firmitatem presentes concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas; anno Domini M° CC° LX° nono, Magistro Chepano Preposito, Hectore Cantore, Mikone Custode existentibus.

A B C

(Eredetie börhártyán, melyről a káptalan pecsétje sárga-vörös selyemzsinóron függ, a nemz. Muzeum irattárában.)

170.

A nyitrai káptalannak bizonyságlevele, hogy Buken Bukennek fia Moyteh nevű birtokát Endre comesnek, Ders comes fiának elzálogította. 1269.

Nos Capitulum Nitriensis Ecclesie damus pro memoria, quod nobilis uir Buken filius Buken coram nobis constitutus quandam possessionem suam Moyteh uocatam totam cum omni-

bus pertinencijs et utilitatibus suis vsque medium quadrage sime nunc uenturum Comiti Andree fratri Comitis Ders, qu personaliter astitit, pro centum marcis finiti argenti ab eodem Comite Andrea, sicut asseruit, plenarie acceptis pignori obligauit; hoc adiecto, quod idem Comes A. a die obligacionis usque dictum medium quadragesime introductus per hominem nostrum, sicut partes uoluerunt, in ipsa possessione permanebit; et si in termino redempcionis, uidelicet in medio quadragesime, refundendo ipsas centum marcas cum statera de Tirna possessionem suam idem Buken redimere non curauerit coram nobis, post medium cum pena dupli tenebitur redimere. Nichilominus idem Comes A. ipsam possessionem pro pecunia principali, et pro duplo eiusdem in pignore detinebit in eadem pacifice permanendo; et si medio tempore ipse idem Comes A. inpeditus per eundem Buken, uel per aliquem cognatorum suorum, siue inductus aliqua racione, contra eundem Buken accionem suscitaret, et in hoc expensam faceret, in die redempcionis ipsam expensam in simplici uerbo ipsius Comitis A. refundere tenebitur, ut assumpsit. Et si idem B. eidem Comiti A. destruccionem dicte possessionis sue inponere niteretur, cum iuramento suo idem Comes A. se reddet expeditum. Nec hoc pretermissum est, quod duplum ipsarum centum marcarum soluet preter partem judicis, sicut se idem B. ad hoc personaliter obligauit. Datum sexta feria ante octauas Exaltacionis Sancte Crucis anno gracie M° CC° XL° nono.

Kívül: Super inpignoracione possessionis Moytch vocate pro Comite Andrea per Buken filium Buken.

(Eredetie börhártyán, melynek hátúl odanyomott pecsétje eltünt, a budai kir. kamarai levéltárban.)

171.

Mihály Zólyom és Szepes megyék főispányának jelentése IV. Bela királyhoz, hogy Endre comest, Albertnek fiát bizonyos Liptó megyei földnek birtokába helyezte. 1269.

Excellentissimo domino suo B. Dei gracia illustrissimo Regi Hungarie Comes Michael de Zoulum et de Scepus (reuerenciam) cum perpetue fidelitatis seruicio. Per litteras vestre donacionis mihi perscripsistis, quod accederem ad quandam particulam terre de Liptow, existentem inter duas aquas Cermule et Luhela vocatas, et inter montana iacentem, que si esset vacua et habitatoribus carens, et si sine preiudicio populorum nostrorum fieri posset, statuerem Comiti Andree filio Alberti. Ego igitur, sicut teneor, iuxta mandatum vestrum accessi ad eandem, quam vidi esse vacuam et habitatoribus carentem, et esse sine preiudicio iuris alieni, et statui ipsam particulam terre Comiti Andree antedicto; cuius terre quantitas cum syluis sufficit ad vsum trium aratrorum. Prima enim meta et principalis incipit ab alpibus a parte meridionali, et descendit in Cermulepotoka, et tendit inferius in eodem potok; deinde exit de ipso fluuio et vadit ad duas arbores *egurfa* vocatas, sub quibus arboribus sunt due mete terree; deinde tendit per paruum *lyget*, et ascendit per vnum berch, et venit ad duas arbores *nyrfa* et *borfa* vocatas, sub quibus sunt due mete terree; deinde per eundem berch vadit in terra arabili, et venit ad duas arbores *zemereg* vocatas, sub quibus sunt due mete terree; deinde semper per eundem berch tendit et uadit ad duas arbores quercinas, et sub ipsis arboribus in terra arabili sunt due mete terree; deinde vadit ad vnam quercum ad metam finalem, ubi sunt due mete terree, ubi ipse mete contiguantur metis ville Wyda; posthac declinat versus orientem, et tendit ad vuam arborem *nyrfa* vocatam, ubi sunt due mete terree; deinde per vnum berch descendit, et intrat in vnum fluuium modicum, et inde uenit iuxta fluuium Lyuhela ad duas arbores *feneufa* vocatas, sub quibus

sunt due mete terree; deinde tendit superius in ipsoflumine Lyuhele, nunquam tamen transit per ipsum fluuium; deinde uadit superius usque alpes, et ibi terminatur.

(IV. Béla királynak ugyanazon 1269-ki évi megerősitő okmányából, mint fentebb 156. sz. a.)

172.

Esztergam város tanácsának bizonyságlevele, hogy Margit Bertalannak özvegye Cholnok-i birtokát Balduin comes esztergami, és Geles székesfehérvári polgároknak eladta. 1269.

Nos Rubynus Comes, Archinus, Godinus, Ganpunchar, Hermanus Comes, Mauricius, Elkynus memorie commendantes significamus vniuersis, quod domina Margareta relicta Bartolomei bone memorie coram nobis constituta ex una parte; Balduinus filius Janini Comitis nostri conciuis, et Geles filius Bonifacij ciuis Albensis ex altera, ipsa domina Margareta uiua uoce est confessa: vt terram mariti sui dicti Bartolomei in Cholnuc existentem, cum fundo curie sue, et area seu fenetis, cum alijs utilitatibus ad eandem pertinencijs, sicut socer eius Sullyz bone memorie quondam obtinuit, pro octo marcis fini argenti uendidisset eisdem Balduino et Geles supradictis, tam eis, quam suorum heredibus heredumque successoribus perpetuo possidendam. Vt igitur ordinacionis (huius) series lapsu temporis per quempiam ne possit in irritum reuocari, eapropter concessimus litteras nostri sigilli munimine roboratas. Datum anno Domini M° CC° LX° nono.

(Eredetie bőrhártyán, Esztergam város latin polgárainak zöld selyemzsinóron függő pecsétje alatt, a budai kir. kamarai lovéltárban.)

173.

Törvénykezési okmány, hogy a Ronnald Demeter fiának nejét illető hitbérére nézve az érdekelt felek egyezkedtek. 1269.

Datum pro memoria, quod cum Ronnaldus filius Demetrij super dote domine uxoris sue filie Nicholai de Zolovna, Eliam filium Johannis de Barcha traxit in causam coram nobis, in talem formam composicionis mediantibus probis uiris ex nostra permissione, et uoluntate utriusque partis deuenerunt: quod in die Cinerum proxime futuro prefatus E. assumpsit soluere quindecim marcas in estimacione coram discretis et honestis uiris Capitulo Ecclesie nostre Ronnoldo prenotato uice et nomine vxoris sue; et si diem solucionis sepedictus E. ommiserit, in crastino penee dupli subiacebit; pristaldum Elias iudicem similiter teneretur complacare. Datum in uilla Sarus in Concepcione Beate Virginis Marie anno Domini M° CC° LX° nono.

Kivül: Super solucione quindecim marcarum contra Ronnaldum fratrem Demetrij.

(Eredetie börhártyán, a hátúl oda nyomott pecsét elveszett, a Bárczay család levéltárában.)

174.

IV. Béla királynak Baka, Gukes és Bagana helységeket tárgyazó adománya, Wernel, Wyllam, Tamár es Albert selmeczbányai polgárok számára. 1270.

Bela Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Comanieque Rex omnibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. Cum cor

Regis in manu Dei sit, et quo uult inclinat illud; non debet reprehensibile iudicari, si secundum diuersitatem negociorum et temporum Regalis munificencia in suis actibus uarietur interdum, cui gladij data est potestas ad uindictam malefactorum et laudem bonorum, cohercendo reprobos pena temporali, pios vero magnifice et laudabiliter confouendo. Hinc est, quod ad uniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod licet Baka, Gukes et Bagana uillas, cum suis pertinencijs, in Comitatu Huntensi existentes, tam ex Regali munificencia occurrentes propter seruicia inpensa Regio cum fauore, quam accepta quadam summa pecunie ducentarum videlicet et quinquaginta marcarum, primo Wernelio, Wyllam, Thamar et Alberto nostris fidelibus ciuibus de Bana dedissemus, donassemus et contulissemus, et postmodum eisdem uillis ex causa spoliassemus eosdem: demum habita deliberacione et considerata ueritate conperimus, predictas uillas et ipsarum pertinencia predictis hominibus et eorum successoribus esse debere tam donacionis, quam empcionis titulo, eisdem restituimus hominibus supradictis et eorum heredibus inreuocabiliter et perpetuo possidendas; eo non obstante, quod medio tempore ad quorundam suggestionem Castro Huntensi restitui fecerimus terras supradictas. In cuius rei memoriam presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Demetrij Prepositi Albensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri anno Domini M° CC° LXX°, Regni autem nostri anno tricesimo quinto.

(V. István királynak 1270-ki megerősítő okmányából, mint alább 190. sz. alatt, a budai kir. kamarai levéltárban.)

175.

István ifjabb királynak Fyzer várát és tizenegy helységet tárgyazó adománya, Demeter és Mihály comesek, Endre fiai számára. 1270.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsiluanus, Dominus Cumanorum omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in omnium saluatore. Licet Regia pietas manum munificam debeat porrigere universis; illos tamen, quorum experta probitas laudata est in prosperis et aduersis, prosequi debet munificencia largiori, ut alij eorum exemplis inuitati ad fidelitatis opera forcius accendantur. Proinde ad uniuersorum noticiam tam presencium quam posterorum harum serie volumus peruenire, quod attendentes fidelitates eximias et seruiciorum merita laude digna atque luce clariora Demetrij et Michaelis Comitum, filiorum Endre, que et quas ijdem nobis a temporibus infancie nostre et eorundem in domo nostra iugiter famulando, mille mortis casibus se exponendo, fideliter exhibuerunt et deuote, et specialiter tempore persequucionis nostre et miserie, quando videlicet dura et crudelis persequucio parentum nostrorum nos ex consilio infidelium Baronum quorundam Regni Hungarie sine culpa nostra extra Regnum nostrum voluit effugare cum effectu, et solempnitate nostre corone denudare, ijdem Demetrius et Michael Comites fideles nostri predilecti, omnibus cognatis eorundem, rebus et possessionibus post tergum penitus derelictis nobis adheserunt; quorum unus videlicet Comes Demetrius ad castrum Feketeholm uulgo nuncupatum nobiscum intrauit, ibi omnia genera seruiciorum nobis exhibuit bono animo et pacienter ad nostrum mandatum et preceptum; alius uero, scilicet Comes Michael, duo castra eorundem nostro nomine, castrum Fyzer et castrum Temethyn nuncupatum, ex precepto nostro contra omnem potenciam patris nostri et infidelium Regni nostri conseruauit, dona seu promissiones parentum nostrorum penitus noluit exaudire, sed fidelitate nobis permansit

adoptata. Et demum cum de castro Feketeholm Comitem Demetrium in legacione nostra speciali ad parentes nostros causa impetrande misericordie misissemus, eundem Laurencius filius Kemyn, qui nostrum castrum obsidebat, et vitam nostram extinguere cupiebat, captiuauit, ubi pro fidelitate nobis impendenda grauiter fuit tormentatus ab eodem. Tandem inspirata celesti gracia, cum manu bellica de ipso castro descendissemus, et cum iniquo Laurencio ac proditore nostro bellum commisissemus, dictus Comes Demetrius laudabiliter dimicauit. Ceterum in bello Erney Bani, ei in bello in Ilsasceg commisso, ubi Henricus tunc tempore Palatinus, qui congregatis infidelibus Regni et alijs suis secacibus eleuato uexillo nos capere et interficere conabatur, coram oculis nostre Maiestatis more leonis esurientis ijdem Demetrius et Michael Comites hostium cuneos penetrarunt, victoriam gloriosam optinendo, captosque et captiuos nobis presentarunt, uulnera letalia in se excipiendo, in suis sanguinibus iacuerunt, et alias uirtutes et seruicia, que propter sui multitudinem enarrare non valemus, impenderunt. Nos igitur in recompensacionem seruiciorum et sanguinis effusionum eorundem, volentes grata vicissitudine occurrere, ut tenemur, licet pro modico reputemus, quod ad presens agimus respectu eorum, que facere intendimus eisdem in futurum, Castrum Fyzer cum vndecim villis ad ipsum pertinentibus, videlicet Fyuzer, Cumlovs, Nyri, Capulna Teluky, Wereng, Ratka, Kanasfelde, Koycha, Ders Teluky et Bysta, quod castrum cum villis memoratis Rex Andreas clare memorie auus noster ab Andronico ceco de genere Cumpolth, cui iure hereditario pertinebat, precio conpararat, quo auo nostro defuncto karissimus pater noster Rex Bela, qui sibi successit, filie sue domine Anne karissime sorori nostre donauerat possidendum; tandem propter crimen ingratitudinis receptum ab eadem ad nos extitit deuolutum; ipsis Demetrio et Michaeli Comitibus, et per ipsum Michaelem Comitem suis heredibus heredumve successoribus dedimus, donauimus, sev tradidimus bona fide iure perpetuo et inreuocabiliter possidendum. Quarum villarum ad dictum castrum pertinencium mete taliter distinguntur, prout in litteris Johannis Plebani de Potok hominis nostri ad hoc specialiter a nobis deputati, plenius uidimus contineri: Prima meta Fyuzer incipit in oriente

circa terram Rednuk filiorum Grab penes uiam Zurusut, et tendit uersus aquilonem in riuo Saruspotok ad duas metas; deinde intrat uallem inter duos montes ueniendo ad duas metas terrestres; et inde transit in locum Bykfev uocatum ad duas metas, de quibus transit riuum Sebuspotok ad duas metas, et uenit ad stagnum Isra nomine ad duas metas, quod relinquit ad sinistram partem, et circa unam viam uadit ad duas metas; de quibus uenit ad montem Huzevheg, in cuius latere eundo distinguntur de ipsa terra Rednuk cum duabus metis, et continuatur terre Gyuge Kosma vocate, habendo duas metas, et in eadem parte aquilonali intrat pratum ad duas metas, in quo uenit per duas metas ad riuum de Mylychkw, et separatur de ipsa terra Cosma cum duabus metis, et transeundo ipsum riuum iungitur terre Cruciferorum Kolse vocate cum duabus metis; et eundo per metas separatur ab eadem, et continuatur terre Petri filij Chama Zalanch vocate intrando siluam *bykerdev*, in qua vadit cum magna longitudine transeundo riuuos, habendo signa in lignis pro metis, exit ipsam, et finitur cum metis de terra Petri, adiungendo se terre Nicholai filij Abe Skarus nominate cum metis, et in parte meridionali vadit in latere longi montis per metas, et transit locum lutosum *bykfev* vocatum, descendendo ad pratum ad duas metas, et procedendo in ipsa parte meridionali in quodam moticulo finitur in terra Nicholai cum duabus metis adiungendo se terre Andree filij Stephani Kumlovs uocate, et in eadem parte intrat vallem ad duas metas, in qua uenit ad magnam uiam, et in ipsa uadit ad partes occidentales, de qua uia exit ad partes meridionales, et transeundo monticulum uadit iterum ad partes occidentales, et transit duas valles asscendendo montem ad duas metas; et inde descendendo eodem cursu uenit ad riuum Kumlovs, quem transeundo cadit ad riuum Vluespotok, in quo eundo in capite ipsius riui separatur a terra Andree cum duabus metis, et adiungitur terre Panky cum duabus metis; hinc uersus occidentem intrat in strictam uiam, quam relinquendo cadit in magnam uiam, de qua exit ad uiam herbosam eundo ad locum Rowozlyk, et in eadem via pergendo cum metis egreditur de ipsa uia ad dextram partem, et asscendit monticulum, in cuius capite est meta; dehinc descendit ad vallem uersus occasum, et asscendit ad montem Panky; hinc descen-

dit ad fontem Muhuspotok, et continuatur terre Wywar cum duabus metis; deinde transfert se ad monticulum lapidosum, et descendit ad vallem ad duas metas; consequenter procedit in quadam via ad duas arbores pomi siluestris habentes subtus se duas metas terrestres; dehinc tendit in via, et cadit in vallem, de qua transit riuum Ilsua ad partes meridionales ad duas metas iungondo se terre Gunch; abhinc uersus meridiem asscendit in montem ad duas metas, de quo reflectitur ad alium montem in uia ad partes occidentales, et descendendo in vallem continuatur terre domini Regis Bodoan vocate; et transit riuum Ilsua, circa quem eundo eodem cursu intrat in fontem Bursuafev, et in ipsa aqua eundo exit ad sinistram partem ad duas metas, et in uertice cuiusdam (montis) uenit ad duas metas, de quibus iterum transit ad alias duas metas, et uersus unum montem descendit in vallem, in cuius sinu reclinat se ad dextram, et transeundo unum pratum uenit ad riuum Azevpotok, in cuius transitu sunt due mete; deinde uadit in uia herbosa ad riuum Bruzov ad duas metas terrestres; et transeundo ipsum riuum de oriente in meridionalem, eundo in eadem via exit de ipsa iterum ad orientem, et ueniendo ad alium riuum Ozevpotok fertur ad duas metas, in in capite eiusdem asscendit ad montem; unde uertit se ad partes meridionales, et descendit ad communem metam finalem terre Bodoan, in qua est signum de ilice; hinc tendit ad partes orientales ad duas metas, quarum una pertinet ad terram Fyuzer, altera vero ad Wyl, que eciam est terra Comitis Michaelis; de quibus eundo ad alias duas metas intrat pratum, continens in se tres metas terrestres, quarum una finitur et distinguit de prefata terra Wyl, secunda vero, que est meta terre Fyuzer, continuatur principali mete terre Vch Jolouch nominate; et descendendo per idem pratum cadit in riuum Bykpotok; unde ueniendo intrat riuum Scekpotok; a quo egrediendo uenit ad principalem metam terre Petri Kamen uocate; hinc ascendit ad unam uerticem per duas metas communes; de qua descendendo per alias duas metas uadit in riuum Kulbasa ad exitum orientis (igy) partis; et sic vndique terminantur et clauduntur omnes mete terre Fyuzer. Et ad hoc commetaneis conuocatis et vicinis, uemine contradictore existente, prout in litteris eiusdem Johannis Plebani certo cercius uidimus contineri. (V)t igitur hec

nostra eisdem facta collacio seu donacio robur optineat perpetue firmitatis, nec tractu temporis per quempiam possit uel debeat retractari, presentes concessimus litteras, duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Petri, dilecti et fidelis nostri, aule nostre Vice-Cancellarij (a)nno Domini M° CC° septuagesimo.

(Ugyan István királynak 1272-ki privilegiumából, a budai kir. kamarai levéltárban.)

176.

Isteán ifjabb királynak több helységet tárgyazó adománya Mihály, Endre comes fia számára. 1270.

Stephanus Dei gracia (junior) Rex Hungarie, Dux Transsiluanus, Dominus Comanorum, omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in omnium saluatore. Oportet Regiam pietatem sibi jure laudis studio assistencium sudores linteo remuneracionis abstergere, vt Regalitatis seu munificencie decorem induti sine repulsa aliqua ad alta et maiora, et seruicia forcius accendantur. Proinde ad vniuersorum noticiam tam presencium quam posterorum harum serie volumus peruenire, quod attendentes fidelitates et seruiciorum merita Michaelis Comitis filij Endre dilecti et fidelis nostri, que et quas idem nobis a temporibus infancie nostre iugiter in domo nostra famulando fideliter exhibuit et deuote, et specialiter tempore persecucionis nostre et miserie, quando videlicet dura et crudelis persecucio parentum nostrorum despecta pietate, non exigentibus nostris meritis extra terminos terre nostre effectualiter voluit effugare, dictus Comes Michael filijs, cognatis, possessionibus suis atque rebus vniuersis post tergum penitus derelictis nobis adhesit, et eximia fidelitate fuit nos secutus, omnia peragens cum discrecione, que mater est omnium virtutum, ad nostrum beneplacitum et mandatum, vt demum cum omnia

castra nostra fere, ad que capita nostra et filiorum nostrorum atque liberorum reclinare disposueramus, per proditores nostros, quos fideles esse credebamus, parentibus nostris, qui nos capere volebant, data fuissent in nostrum preiudicium et grauamen, eundem Comitem Michaelem ad conseruandum et custodiendum castrum nostrum Fywzer nuncupatum, quod ex postfacto ipsi Michaeli Comiti cum suis pertinencijs perpetualiter donauerimus possidendum, et ad conseruandum castrum suum proprium Temetyn vocatum, misimus ex nostra sciencia speciali, que castra nobis fideliter conseruauit. Et post hec inter alias suas fidelitates in bello Erney Bani, et in bello nostro generali in Ilsasyg commisso, vbi tota potencia patris nostri, et specialiter Henricus tunc tempore Palatinus nos interficere cupiebant, coram oculis nostre Maiestatis in medias acies se immisit, hostium cuneos perturbando, vbi victoriam habuit et captiuos nobis presentauit, letale wlnus in se reportando. In recompensacionem igitur seruiciorum eidem volentes grata vicissitudine occurrere, licet maioribus dignus habeatur, vt meretur, terras seu villas Simeonis sine herede decedentis, qui auiam nostram Reginam Hungarie felicis recordacionis crimen lese Maiestatis committendo interfecit, Lonya, Bolterag, Bacy, Zolonka et Lonya (igy) vocatas, ad ipsum Simonem titulo empcionis deuolutas, et villas Zenthmyklos et Zolwa nuncupatas, quas quondam eidem Simeoni Andreas Rex auus noster bone memorie contulerat, et postmodum ad manus Regias pure et simpliciter fuerant deuolute, prefato Comiti Michaeli dilecto et fideli nostro, et per eum suis heredibus heredumque successoribus, dedimus, donauimus et contulimus jure perpetuo et irreuocabiliter possidendas. Quarum villarum mete et termini, prout in litteris Johannis Plebani de Potok hominis nostri ad hoc specialiter deputati, uidimus contineri, taliter distinguntur: Prima meta terre Lonia erigitur iuxta terram Bech Matheus vocatam in rippa Thicie in parte occasus; et eundo per terreas metas ad orientem transit vnam magnam viam, et pergendo ad duas magnas arbores ilicis signatas pro meta; de quibus pergens venit ad caput vnius aque Kochua vocate, que oritur de aqua Chornawoda, et per metas in ipso loco separatur; de ipsa aqua deinde iuxta eandem aquam Chornawoda suis metis procedit ascendendo ad partem

aquilonalem, et transit ipsam aquam per pontem, et in magna via descendendo ad meridionalem venit ad vnum locum, in quo ipsa aqua tornatur ad dextram ad metas terreas, et continuatur terre Angelusheykuz vocate, et flectendo se ad orientem habendo signa in arboribus, et transeundo viam huc et illuc venit ad metas terreas, et continuatur terre domini Regis Sumy vocate; et eundo transit ad vnum riuulum Hillinnua vocatum, et per ipsum eundo transit eundem; deinde venit ad vnum monticulum ad metas terreas, de quibus pergens in magna via iuxta vnam aquam Boltrag vocatam ad meridionalem transit ipsam ad metas terreas, et regredietur ad orientem per metas terreas prope vnum stagnum Kouachna vocatum, quod relinquitur ad dextram; deinde transeundo per vnam siluam venit ad vnum riuulum Jaznow vocatum; et ascendendo iuxta ipsum, transit ipsum habendo signa in arboribus pro metis; hinc transeundo vnam syluam exit ad aquam Zyrma vocatam ad metas, vbi quedam aqua Zabezwl vocata defluit in aquam Zyrnua, et continuant terre Rophoyn filij Michaelis; et in eadem ascendendo ad aquilonales partes adiungitur terre domini Regis Zyrnua vocate; et in descensu eiusdem aqua in medio ipsius ascendendo ad partes aquilonales venit ad locum Haraztov vocatum, et continuant iterum terre domini Regis Dobrun vocate; et in eadem aqua ascendendo in latere aquilonali exit de ipsa relinquendo ad dextram, et iuxta particulam ipsius in sinistra parte euntem de ipsa ad vnum stagnum Sartow vocatum continuatur terre Apa Ezen nomine habendo signa in arboribus, et flectit se ad occasum, et complectendo omnino ad se ipsum stagnum Sartow, veniendo ad caput ipsius vertit se ad dextram, et eodem cursu circuit vnum locum lutosum Medwyge vocatum, relinquendo ad sinistram venit ad vnam aquam Chornawoda appellatam habendo metas in arboribus, et ipsam transit per metas arboreas eundo per siluam, et transit magnam viam, et in rippa Tycie finitur de eadem terra per metas terreas fossas inter arbores stantes in rotundo. Et prescripte mete concludunt inter se quinque villas, duas scilicet Lonya vocatas, quas Bankbanus precio comparat, et cum filia sua Simoni genero suo donauerat, qui Simon in infidelitate et absque heredum solacio decessit; et villam Zolonka vocatam, quam dictus Simon ab Artholpho Comite

patre Pud compararat, et villas Boltrag et Bacy, quas Simon a Bethe emerat, et villam Zolwa vocatam. Item capitalis meta terre Zenthmyklos vocate egreditur in quodam campo Poznano vocato in oriente iuxta terram Kwlke, et in eodem loco distinguitur ad duas partes, pars vertens se ad aquilonales vadit ad vnum riuulum Olbua vocatum, ascendendo iuxta eundem vadit per magnum desertum; pars vero voluens se ad meridionales venit ad vnam aquam Lecurtha nominatam, et eundo in eadem ad orientalem ad vnum locum Suskow transit ipsum, finitur a terra domini Regis Beregh vocata, et in eodem loco mete terre Zolwa adiungitur terre domini Regis sub vno longo monte; et hinc eundo transit vnum riuulum Sebuspotok vocatum, et cadit in vnam aquam Zolwa vocatam, et in sinistra parte eundo per magnas alpes remanet Comiti Michaeli, remanendo in dextra parte ipsius aque domino Regi. Vt igitur hec nostra donacio robur obtineat perpetue firmitatis, nec tractu temporis per quempiam possit vel debeat retractari, presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Petri, dilecti et fidelis nostri, aule nostre Vice-Cancellarij anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo.

V. István királynak 1272-ki megerősítő privilegiumából, melynek átirata a budai kir. kamarai levéltarban.)

177.

IV. Béla királynak több szabadosnak átengedését tárgyazó okmánya a nyúlszigeti apáczazárda számára. Év nélkül.

Nos B. Dei gracia Rex Vngarie significamus vniuersis quibus presentes ostendentur, quod nos Weyteh, Dragchinum, Kol, Scegen, Nycolaum et Petrum libertinos nostros ad clicium nostrum Budense pertinentes, de Calidis Aquis et de Yeneu, qui nobis seruire debebant in nauibus usque Strigonium et usque

Insulam Magnam, ob salutem anime nostre, karissime filie nostre Margarete, et per eam Ecclesie Sancte Marie sororum de Insula Leporum, de uoluntate Regis Stephani et Bele Ducis predilectorum nostrorum filiorum contulimus, eisdem seruicijs quibus nobis tenebantur, seruiendis. Datum Bude in dominica Gaudete per Magistrum Farcasium.

(Eredetie börhártyán, a hátúl oda nyomott pecsét elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

178.

IV. Béla királynak vallatási parancsa, Zala megye nemeseihez. Év nélkül.

B. Dei gracia Rex Hungarie fidelibus suis . . . omnibus nobilibus de Comitatu Zaladiensi salutem et graciam. Precipimus fidelitati uestre, quatenus veritatem, quam de morte Gregorij de Ond et filij sui, ac Joance Officialis filiorum Ebed, que facta est, sicut dicitur, per Comitem Ponych et filium eiusdem, ac complices eorundem, scire et inquirere ueraciter poteritis aut eciam scitis, in fide Deo et nobis debita nobis intimetis sub sigillo Dyonisij Comitis Zaladiensis, dilecti et fidelis nostri. Datum in Lypche quarta feria post quindenas Johannis Baptiste.

Kivülröl ugyanazon kéz: Omnibus nobilibus de Comitatu Zaladiensi.

(Eredetie börhártyán, melyröl a zárpecsét már elveszett, a nemz. Muzeum kézirattárában.)

179.

IV. Béla királynak az Ebed comes és érdektársai s Ponich comes közti perre vonatkozó törvénykezési parancsa. Év nélkül.

Nos B. Dei gracia Rex Ungarie damus pro memoria, quod cum filij Comitis Ebed, Isep atque eorum cognati, in prosequenda causa, quam habent contra Ponich Comitem, diu et a multis annis fatigati sint laboribus et expensis; nos ipsorum litibus finem imponere cupientes, decreuimus, quod in octauis Natiuitatis Beate Virginis Marie, ad quem terminum tam per nuncium suum, quam per wenerabilem patrem P. Episcopum Wesprimiensem peremptorie citari fecimus secundum sententiam wenerabilium patrum Ph. Strigoniensis et S. Colochensis Archiepiscoporum, ac Baronum nostrorum, nec non Regis Stephani contentam in eorum litteris plenam diffinicionem, siue ipse Ponich Comes compareat siue non, non obstante subterfugio seu cauillacione aliqua faciente. Datum in Lypche VI. feria ante octauas Sancti Jacobi Apostoli.

(Eredeteti bőrhártyáu a nemz. Muzeum kézirattárában.)

180.

IV. Béla királynak az ezen pert eldöntő itéletnek foganatosítását tárgyazó parancsa. Év nélkül.

B. Dei gracia Rex Hungarie fidelibus suis vniuersis Parochialibus Comitibus, villicis et alijs judicibus, quibus presentes hostendentur, salutem et graciam. Cum nos vnacum Baronibus nostris omnes possessiones Ponych filij Arnoldi propter manifestam calumpnie notam, de qua idem coram nobis et Baronibus nostris contra Kemynum, Reynaldum et

Jak filios Ebed connictus extitit, adiudicauerimus predictis filijs Ebed et alijs aduersarijs eiusdem Ponyc perpetuo possidendas; sicut in priuilegio nostro super hoc confecto continetur; et decreuerimus per fora et ciuitates Regni nostri publice proclamari debere, ut ubicunque idem Ponych inuentus uel deprehensus fuerit, ad curiam nostram deducatum ad imponendum eidem caracterem, qui manifestis calumpniatoribus infligi consueuit; fidelitati uestre mandantes precipimus, quatenus receptis presentibus per ciuitates, villas et fora uestra predictam sentencie nostre formam faciatis publice proclamari; nec aliquis uestrum huiusmodi proclamacionem faciendam presumat aliquatenus impedire. Datum in Lureu in festo Beati Michaelis Archangeli.

(Eredetie börhártyán, melynek hátúl oda nyomott pecsét lehullott, a nemz. Muzeum kézirattárában.)

181.

IV. Béla király Ebed fiainak megengedi, hogy Farkast és Keledet, Kelednek fiait elfoghassák. Év nélkül.

B. Dei gracia Rex Vngarie fidelibus suis Kemen et Chak filiis Ebed salutem et graciam plenam. Mandastis nobis, ut Farcasium et Keled filios Keled possetis captiuare. Super quo assecurantes fidelitati vestre mandamus precipientes, quatenus eosdem captiuetis et fortiter detineatis, quamdiu eosdem ad nos ducetis, uel si captos ad nos ducere non possetis, occidendi a nobis liberam habeatis facultatem. Et scitis pro certo, quod si mandatum nostrum adimpleueritis, ad omnem (igy) bonum vestrum, crescenciam et prouisionem promti sumus et parati. Datum in Bilige in festo Sancti Martini. Et peticiones quascunque habetis poteritis a nobis inuenire.

Kivülröl ugyanazon kéz: Filijs Ebed.

(Eredetie börhártyán, melyről a zárpecsét már lehullatt, a nemz. Muzeum kézirattárában.)

182.

István ifjabb király által Kolozsvár városnak első telepítésekor adott kiváltságok. 1260--1270.

Karolus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus presens scriptum inspecturis, salutem in vero saluatore. Quum Rex magnus super suas gentes is digne fari potest, qui multitudine populorum gratulatur gloriando, ut in pacis pulcritudine et quietis tranquillitate sedeat ciuitas plena populo et vita opulenta perfruatur. Hinc est, quod discretus vir Benedictus Plebanus de Kuluswar et Canonicus Albensis, et Comes Tark Judex de eadem Kuluswar, suo et vniuersorum hospitum nostrorum de eadem nomine ad nostram presenciam accedentes, humiliter nobis supplicarunt proponentes in hunc modum: quod cum Stephanus Illustris Rex Hungarie quondam atauus et progenitor noster bone memorie, volens olym fundare et congregare predictam ciuitatem Kuluswar, multa prerogatiua libertatum ipsos decorasset et preditos fecisset, postmodum vergente deorsum condicione status mundi per inpacati temporis discrimina, ijdem hospites nostri a uia libertatum suarum deteriorati cecidissent, petentes a nobis cum instancia, vt ad pristinam et antiquam libertatem ipsorum ipsos restituere, et restitutos in eadem conseruare dignaremur. Vnde quia auditis supplicacionibus et peticionibus ipsorum occurrit nobis considerare illud autenticum huic proposito fore congruum atque consonum, Rex pacificus pia miseracione disposuit sibi subditos fore pacificos et quietos, et in sue multitudinis libertate fruituros. Nos itaque instar huius gerere volentes, attendentes fidelitates predictorum hospitum et Saxonum nostrorum, quas nobis multa fidelitate suorum laborum non solum res et bona ipsorum, ymo eciam personas ipsorum fortuitis casibus, ymo certis periculis exponendo; verum eciam plurimas mortes et cedes hominum perpaciendo sumpme fidelitatis indicio inpendere curauerunt, et presertim nouissime

istis temporibus contra nostros emulos procedendo, licet non cum minima rerum et personarum ipsorum iactura nobis fideliter seruiuerunt. Igitur quia ex officio nostre Regie Maiestati incumbenti, que (igy) nulli deesse in suo jure, imo iniuriam in jus restaurare debemus, eorundem hospitum nostrorum iustis peticionibus inclinati, ipsos et per ipsos ipsorum heredes reddidimus et restituimus ad antiquam et eandem pristinam libertatem ipsorum, qua vel quibus per memoratum Stephanum Regem a prima fundacione et congregacione ipsius ciuitatis prediti fuerant, eadem prerogatiua libertatum eciam nostris temporibus fruituros, quas hoc ordine tenore presencium specificandas duximus et pariter exprimendas : quod singuli hospitum nostrorum de predicta ciuitate aratra habentes in festo Beati Martini singulis annis singulos fertones cum pondere Regali ; ceteri vero hospites pro se domos et non aratra habentes singuli singula tria pondera in predicto festo ; inquilini autem alterum dimidium pondus singuli predicto tempore nomine terragij modo premisso soluere tenebuntur. Preterea de singulis sexaginta mansionibus vnum armatum decenter ordinatum ad exercitum nostrum transmittere tenebuntur. Item villicum inter se libere eligent, quem de communi consensu et voluntate duxerint ordinandum ; qui quidem villicus ipsorum omnes causas contra ipsos et intra metas ipsorum exortas, exceptis causis homicidij, furti latrocinij, incendij et wlneris, quod wlgo dicitur *boyseb* (baj-seb), quas judex noster et villicus ipsorum pro tempore constituti pariter jndicabunt, judicia inter se taliter diuidentes, quod duabus partibus judici nostro cedentibus, terciam partem in dictis causis villicus ipsorum optinebit. Item concessimus eciam eisdem hospitibus nostris, quod intra terminos parcium Transsiluanarum tam in ciuitatibus, quam eciam in alijs locis, de mercibus et rebus ipsorum nullum tributum soluere tenebuntur. Item sacerdotem et plebanum de communi libera eligent voluntate, sicut in alijs ciuitatibus nostris est consuetum ; cui omnia jura eidem de jure debita administrare tenebuntur. Item concessimus eisdem, quod terras circumquaque iacentes, quas usquemodo iuste tenuerunt et possederunt, cum silluis, nemoribus, pratis, terris arabilibus, et alijs vtilitatibus vniuersis teneant et possideant, vt usque iuste possederunt, sic possideant pacifice et quiete sine preiu-

dicio tamen juris alieni. Hec et alia, que idem dominus Stephanus Rex eisdem concesserat, promittentes inuiolabiliter obseruare. In cuius rei memoriam perpetuamque firmitatem presentes eisdem nostras priuilegiales concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus discreti viri Magistri Johannis Albensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vyce-Cancellarij et Archydiaconi de Kukulleu, dilecti et fidelis nostri. Anno Domini M° CCC° sextodecimo XIIII kalendas Septembris, Regni autem nostri anno similiter sextodecimo.

(I. Károly 1331-ki átiratából, mely ugyancsak I. Károly 1336-ki átiratában megvan Kolozsvár város levéltárában. Közli Szabó Károly. V. ö. Fejér Cod. Dipl. VIII. k. 1. r. 596. l.)

183.

A. ó-budai prépostnak Ujbecs helységnek határjárását tárgyazó jelentése IV. Béla királyhoz. Év nélkül.

Excellentessimo domino suo et benefactori B. Dei gracia Illustri Regi Vngarie fideles sui et Capellani Magister A. Diuina miseracione Prepositus Budensis, et Magister Ambrosius Comes Capelle domine Regine Vngarie, inclinacionem cum perpetua fidelitate. Excellencie uestre significamus, quod mandatum uestrum, secundum quod nobis uiua uoce precepistis, personaliter et fideliter sumus executi; videlicet terram Wiubech cum palacio super eadem existenti, sicut nobis predictam terram ostenderunt, nouis metis erigendo domine filie uestre, et sororibus de Insula Beate Virginis assignauimus et statuimus; licet contradictores filium Petri filij Verneri et seruientes suos habuerimus; qui eciam minas intulerunt, quod Monasterium Sancte Marie de Insula de predicta terra pacifice gaudere non posset. Quod nostrum fuit fecimus; uestrum est, sicut Maiestati uestre uidebitur, conseruare. Hoc eciam uobis

significamus, quod predicta terra uicina est et adiacet terre Monasterij uestri de Yenev, et propter hoc utilis est, et in posterum poterit esse fructuosa. Datum Bude VI. feria proxima post Pascha.

Kivül: B. Dei gracia Illustri Regi Vngarie.

(Eredetie bőrhártyán, a kivűlről oda nyomott zárpecsét elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

184.

A zalavári konventnek jelentése IV. Béla királyhoz, kogy Ponit és fia Jakab Ebednek fiai ellen a király bírósága elé idéztettek. Év nélkül.

Excellentessimo domino suo B. Dei gracia Illustri Regi Hungarie frater Bn. (Benedictus) humilis Minister Monasterii Beati Adriani de Zala et Conuentus loci eiusdem inclinacionem et oraciones in Domino debitas et deuotas. Receptis litteris uestre Magnitudinis Dyonisio Comiti Zaladiensi nostrum dedimus testimonium fidedignum, coram quo Elyas filius Zentus officialis Comitis Dyonisij citauit Ponit et filium eius Jacobum contra filios Ebed ad presenciam uestre dominacionis, quindenas Sancti Jacobi pro termino assignando. Datum tercia feria proxima post festum Beate Marie Magdalene.

Kivül ugyanazon kéz: Domino Regi contra Ponit et filium eius Jacobum ad quindenas Sancti Jacobi.

(Eredetie bőrhártyán, az oldalvast kívül oda nyomott pecsét már lemállott. a nemz. Muzeum kézirattárában.)

185.

Baraty-i Márton mesternek Geud helység határait tárgyazó jelentése IV. Béla királyhoz. Év nélkül.

Excellentissimo domino suo B. Dei gracia Illustri Regi Hungarie Magister Martinus de Baraty inclinacionem, se et sua, et cum omni fidelitate famulatum. Vestre Serenitatis Excellencie sicut recepimus in mandatis, ut irem una cum uenerabili patre F. Abbate Sancti Martini ad circuendas metas terre Pauli et Thome de uilla Gevd ex una parte, et Iuancam et Chepanam (igy) ex altera omni occasione postposita circuiui diligenter, et sicut in priuilegijs dictorum P. et Th. continebantur mete illius terre, sic fuerunt site et illese. Vnde Uestre Magnitudinis Excellencie mera fidelitate notum facio existente, quod predicta terra continet uel ducenta iugera, uel parum plus uidetur continere, et sicut a gloriosissimo Rege patre uestro felicissime memorie suis priuilegijs tenuerunt quietas, et pacifice possederunt.

Kivül: Excellentessimo domino suo Illustri B. Dei gracia Regi Hungarie.

(Eredetie bőrhártyán, melynek hátúl oda nyomott pecsétje csak töredékben megvan, a budai kir. kamarai levéltárban.)

186.

Domonkos a nagy dunasziget ispánjának Újhely helység határjárását tárgyazó jelentése Mária királynéhoz. Év nélkül.

Excellentissime domine sue Marie Dei gracia Regine Hungarie Dominicus Comes de magna insula debitum seruicium cum perpetua fidelitate. Excellencie vestre litteras recepimus continentes in hunc modum:

Maria Dei gracia Regina Hungarie fideli suo Dominico Comiti de magna insula salutem et graciam. Cursus metarum et circumferencias possessionum Vyhel et ad eandem pertinentes, sicut credimus, finijstis ad plenum; quia antequam eandem contulissemus Monasterio Sancti Martini, tu nondum fecisti Magnificencie nostre. Vnde fidelitati tue precipimus, quatenus accedas super eandem possessionem, et prout ipsam possessionem cum metis et terminis eiusdem, quibus nos pre cunctis scis et nosti possedisse, ita iuri nobilium circumiacencium ex parte Abbatis quidquam non derogetur, et ijdem nobiles ipsi Abbati in suo iure nequeant minuere; series metarum scilicet in litteris Magistri Acus Diuina miseracione Prepositi Budensis fidelis nostri nobis fideliter studeas remandare.

Ego igitur preceptum Vestre Excellencie cupiens adimplere, ad dictas possessiones videlicet Vyhel, Pothorich, Sceredahel et Lubo personaliter accessi, et diligenter ac fideliter cursus metarum predictarum possessionum inuestigaui, secundum quos sub antiquis et certis metis temporibus vestre Excellencie tenui et possedi, sub his litteris metas et terminos vestre Excellencie duxi rescribendum. Mete terre Vyhel hoc ordine distinguntur: Incipiunt a parte orientali super Holtwag, iuxta cuius ripam in strata publica sunt due mete terree; a parte meridionali Paulo, Symoni, Mana et ceteris jobagionibus castri Nitriensis vicinante, ab aquilone in ius ville Vjhel remanente; deinde progrediendo vadit ad partem occidentalem inter terras arabiles ad vnum dumum, qui vulgariter gymulchenbukur appellatur, vbi sunt site due mete; ab-

hinc vergit per duas continuas metas ad duas arbores, quarum vna pirus et altera gymulchenfa nuncupatur in metis constitutas; abinde reflectitur ad partem meridionalem, et tendit ad duas metas terreas; deinde arripiendo viam versus occidentem vadit ad vnam metam arboream, que fyzfa nominatur, et alteram terream; inde transit ad arborem nucum continentem in radice metam, et aliam terream eidem collateralem, que erga fluuium Luzych consistit radicata; abhinc pergit versus aquilonem iuxta eundem fluuium, vbi sunt site due mete terree, a parte autem meridionali jobagionibus castri Nitriensis, videlicet Butk, Chaba et suis consaguineis pertinente, ab aquilone Vyhel remanente; hinc se remouendo ascendit versus occidentem ad arboream metam piri circa stratam publicam et secundam terream; dehinc transeundo ipsam viam ascendit in montem ad vnam arborem querci, ubi sunt due mete; deinde ascendendo in supercilio montis sub vna arbore querci sunt due mete; abinde descendit in vallem et ascendit montem alciorem ad vnam arboream metam fagi et alteram terream versus occidentem, a parte tamen meridionali Magistro Stephano filio Amodey remanente; deinde reflectitur versus aquilonem et transiens in supercilio montis, cadensque in vallem vnam reflexum faciendo, per quam itur in una via antiqua per binas metas, et venit ad partem orientalem, vbi sunt due mete apud vnum dumum ylicis iuxta eandem viam, a parte tamen aquilonis jobagionibus castri Nitriensis, scilicet Mana predicto, Symone et Paulo cum suis cognatis remanente; dehinc paululum pergendo resilit a via transiens ad unam arborem piri, veniendo per fruteta descendit in vallem per binas continuas metas, et transiens super villam Vyhel per vnam viam platee vergens vsque fluuium Wag, vbi meta arborea nucum, et altera terrea sunt site; posthac cadens in fluuium Wag, et resiliens ab ipso fluuio prope ripam eiusdem sub vna arbore salicis sunt due mete; deinde vergit ad vnam arborem salicis in biuio stantem per viam antiquam per continuas metas a parte tamen orientali castro Bolonduch remanente; abhinc cadens in vnam vallem, que Holtwag appellatur, et in alueo eiusdem tendens vsque ad Mosolch, vbi in ipso fluuio Wag posteriores mete prioribus metis conterminantur, et sic termini terre Vjhel terminantur. Item mete terre Pothorich sic

procedunt: Incipiunt a parte orientali super fluuium Wag in vna arborea, que *ygunefa* appellatur, et secunda terrea, vbi pars aquilonis Akus filium Gug jobagionem Castri Nitriensis soluentem quinque pondera separat a parte meridionali, que ville Pothorich appropriatur; abhinc procedendo per binas continuas metas ad stratam publicam, per quam itur ad Vjhel, vbi sunt site due mete terree; deinde similiter per binas continuas metas transiens fluuium Malaka ad vnum nemus, vbi sunt due mete, et ibi reflectendo se per vnam viam tendit versus aquilonem, vbi separat Christophorum jobagionem castri Nitriensis a terris Pothorich memorate; dehinc per binas continuas metas terreas transeundo Luzych cadit in fluuium Duduwag et in eodem fluuio vergit versus meridonalem et resiliens ab ipso fluuio collateraliter Sceredahel revertitur per binas continuas metas ad terram Nicolai filij Christophori transeundo ipsum fluuium Luzych, vbi meta capitanea est statuta separans eundem Nicolaum ad partem meridionalem a terris Pothorich, que remanent versus aquilonem; hinc pergit ad fluuium Malaka, iuxta quem sunt due mete; abhinc pergendo similiter per binas continuas metas cadit iterum in fluuium Wag, et sic termini terre Pothorich terminantur. Item mete terre Sceredahel sic procedunt: Incipiunt a parte orientali super fluuium Wag, et dehinc resiliendo pergit iuxta vnam arborem nucum ad metam arboream piri et aliam terream, que sunt iuxta terram filiorum Petri, que separant ipsos filios Petri, videlicet Hontol et Kelianum cum suis cognatis versus aquilonem a terris Sceredahel, que remanet a parte meridionali; deinde tendit directe ad stratam puplicam, vbi sunt due mete terree; dehinc ipsam viam transeundo vergit ad fluuium Luzych; abhinc pergit ad Kuzepmalaka, ubi sunt due mete; posthec paululum procedendo per binas terreas metas — — — terre uille Pothorich relinquendo terras filiorum Puer in fluuium Dubo uergit similiter per binas continuas metas ad fluuium Lyzych; deinde egrediendo cadit in fluuium Duduwag versus occidentem; abhinc tendendo per meatum ipsius fluuij a parte meridionali continuatur terris ville Lubo, et sic termini terre Sceredahel terminantur. Item mete et termini terre Lubo sic procedunt: Incipit iuxta terram Pangarachij super quibus metis terreis, et per singulas binas metas tendit ad locum fluuij Dubo, et transe-

undo predictum locum Dubo iuxta viam magnam, que tendit versus occidentem, sunt due mete terree; deinde reflectendo versus septemtrionem iuxta terram Mussa, que est Castri Nitriensis, per continuas binas metas tendit ad locum fluuii Harysan, vbi transeundo ipsum locum vadit ad quandam arborem altam, vbi sunt due mete; deindè directe eundo vadit ad terram Pardan, et ibi cadit in fluuium Duduwag, et sic ipsa terra a dextra parte ipsi Monasterio cedente, a sinistra vero castrensibus remanente; et sic termini terre Lubo concluduntur. Et sub eisdem metis ac terminis Monasterio Sancti Martini dictas possessiones coram Magistro Akus Diuina miseracione Preposito Budensi restitui. Item occupaciones terrarum dictarum villarum per Stephanum Magistrum filium Amodey; videlicet a villa Lubo occupauit terram ad viginti aratra sufficientem; et a villa Pothorich occupauit terram ad sexaginta aratra sufficientem; sub his metis et terminis, quibus ego sub tempore Vestre Excellencie tenui et possedi iacentem. Item terram ville Debretha secundum tenorem priuilegij preuie iam confirmatum ac probatum cum priuilegio domini Regis, et secundum cursus metarum, sicut in priuilegio vidi contineri, eidem Monasterio constitutam restitui, ipso Stephano contradicente, quem ego ex precepto domini Regis citaui ad tercium diem sequentem Beate Marie Magdalene. Et sicut mihi precepistis in litteris vestris, presentes sub sigillo Acus Prepositi Budensis transmisimus.

(Eredetie a pannonhalmi főapátság levéltárában.)

187.

Zala vármegye nemességének IV. Béla királyhozi jelentése Ondi Gergely, fia, és Joanka Kemen rokona megöletése tárgyában. Év nélkül.

Excellentissimo domino ipsorum B. Dei gracia Illustri Regi Vngarorum vniuersi nobiles de Comitatu Zaladiensi inclinacionem cum fideli famulatu. Recepimus litteras uestre Serenitatis cum omni reuerencia et honore, ut decebat, in quibus nobis dabatis in mandatis, quod mortem Gregorii de Ond et filii sui, ac cognati Kemenij Joanka nobis rescriberemus, sciscitantes et requirentes ueracissime. Vnde cum uestris mandatis et preceptis obtemperare debeamus, sicut ueracius scire potuimus, que manifeste sunt facta, iidem Gregorius super domo sua, filius suus et Joanka per Comitem Ponye et filium suum indebite sunt interfecti, decudendo eosdem iuxta equos, et linguas eorum de gutture excipientes reincidendo deportarunt, et turpius seu orribilius sunt interfecti, quam uestre Serenitati sunt recitata. Et quod super morte super nos facta curam facitis diligentem; uestre Serenitati grates referimus infinitas, et cum fidelitatis opere, usquedum uiuimus, cupimus deseruire. Presentes iuxta uestrum mandatum sub sigillo Dyonisij Comitis Zaladiensis ad maiorem cautelam uestre Serenitati destinamus.

Kivûlről ugyanazon kéz: Excellentissimo domino ipsorum B. Dei gracia Illustri Regi Vngarie.

(Eredetie börhártyán, melynek zárpecséte már lehúllott a nemz. Muzeum kézirattárában.)

188.

István ifjabb király országbírájának jelentése Ozlár nevű földnek birtokállapotáról. Év nélkül.

Excellentissimo domino suo St. Dei gracia juniori Regi Vngarie, Duci Transsiluano, Domino Cumanorum, B. prelatus Judex Curie sue inclinacionem cum fideli famulatu. Nouerit Excellencia Vestra, me in Comitatu Pestiensi ad iudicandos malefactores et cognoscendas causas terrarum indebite alienatarum a suis possessoribus accessisse. Inveni igitur et sciui ab omnibus quibus licuit, quod terra Ozlar vocata fuisset Cristophori et Petri ac cognatorum suorum de Patery tam hereditaria, empticia, quam et donatiua, que ab ipsis est indebite alienata, et nunc possidet karissima soror vestra domina Margareta. Vnde quia ipsa domina possidet ipsam terram, non fuit mihi visum restituere possessoribus antedictis; nisi quod vestre mandem Magnitudini, et quod vestre uidebitur voluntati, iuxta vestram discrecionem facientes de eadem.

(Eredetie bőrhártyán, a zárpecsét elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

189.

V. István királynak, IV. Bélának Praudavíz nevű helysegre vonatkozó adományát megerősitö privilegiuma Fülöp esztergami érsek és testvére Tamás számára. 1270.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Galicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex vniuersis noticiam presencium habituris salutem in omnium saluatore. Ad decorem pertinere dinoscitur Regie dignitatis, subditorum merita prouide circumspeccionis libramine ponderare, vt illos presertim prosequatur favore gracie gracioris, quos natiue fidelitatis deuocio ab auiti propagata nobilitate sanguinis redimiuit, et virtutis adieccio multiplicis Regio fecit Culmini per successiui continuacionem temporis complacere; et licet utilitati omnium, quos probitatis adiuvant merita, prospicere non immerito Regalis satagat Celsitudo, munificencie suc manus illis debitis temporibus aperiendo, in quorum quiete quiescit, locupletacione ditatur, et sublimacione magnifice sublimatur Maiestas: tamen pium et utile considerat, ac consentaneum attendit Regie Maiestati, ut illustrium progenitorum suorum donaciones ex Regali liberalitate prouide celebratas ratificet et confirmet. Proinde ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire: Quod, cum olim multiplicata, et in eximium reducta cumulum grata obsequia et meritoria seruicia venerabilis patris Philippi, Sancte Strigoniensis Ecclesie Archi-Episcopi, et Thome Comitis fratris eiusdem, ac dignis laudum preconiis attollenda, parentibus nostris, domino Regi et Regine, nobisque et Regno nostro impensa, ipsorum et nostrum animos inclinarint ad eosdem beneuolencia multiplici prosequendos; licet ipsi parentes nostri habuissent in animo, grato liberalitatis Regie antidoto in amplioribus eosdem refouere, quia tamen votiue prouisionis facultas se illa vice non obtulit aliunde, terram seu possessionem quondam Corrardi de Treun, Praudauiz vocatam, ultra Drauam existentem, a multis retroactis temporibus, quorum non exstat

memoria, a Comitatu Simigiensi exceptam penitus et exemptam, que per infidelitatis notam a Corrardo, filio prodicti Corrardi de Treun, imo verius, ob manifestum crimen lese Maiestatis ab eodem commissum, ad manus Regias exstiterat devoluta. in supradictum Thomam Comitem, et filios, seu heredes eiusdem, heredumque successores perpetuo valiture donacionis titulo transtulerunt, sicut in ipsorum litteris confectis exinde, que inferius presentibus annectentur, plenius continetur. Licet autem postmodum Ducatu Sclauonie in Belam Ducem felicis recordacionis, karissimum fratrem nostrum, translato, ipsius possessionis detencio aliquantisper mota fuerit, seu turbata, postmodum tamen, eodem karissimo fratre nostro rebus humanis exempto, parentes nostri, ad quos idem Ducatus exstiterat deuolutus, in prioris sui propositi salubritate persistentes, sicut et idem frater noster, dum adhuc viueret, ordinarat, predictam possessionem prout continuate fidelitatis predictorum Archi-Episcopi et Thome Comitis deposcebat deuocio, reliquerunt, reddiderunt, restituerunt et redintegrauerunt Magistro Dyonisio Cancellario Pincernarum nostrorum et fratribus suis, filiis Thome Comitis et suis heredibus, heredumque successoribus quiete et pacifice cum omnibus juribus, utilitatibus et pertinenciis suis tenendam perpetualiter et habendam; prout eam Corrardus de Treun, donec vixit, et postmodum Corrardus filius suus, quoad ultimum pro premisso crimine recepit supplicium, tenuerunt, habuerunt et possederunt, apud ipsos Magistrum Dyonisium et fratres suos semper, inconcusso ipsius possessionis jure dominii persistente. Demum cum dominus Rex karissimus pater noster, accersione Diuina ab huius vite ergastulis migrauisset, ac nos, sicut ordo natiue successionis exigebat, Regni gubernacula adepti, in vniuersum successissemus eidem, donacionem, collacionem, translacionem, restitucionem et redintegracionem possessionis predicte in Thomam Comitem primitus, et postmodum ipso sublato de medio, in filios suos, considerantes iuste et racionabiliter esse factas, easdem curauimus ratihabicionis Regie munimine roborare, predictam possessionem Praudauiz vocatam, tamab exaccione marturinarum, et descensu Banatus vulgariter zulusma vocato, quam a jurisdiccione et judicio Baronum et officialium eorundem pro tempore constitutorum exceptam penitus et

exemptam, sicut prodictus Corrardus de Treun, donec vixit, et postmodum Corrardus filius suus, quoad usque, ut predictum est, ultimum excepit suplicium, habuerunt, tenuerunt et possederunt, eisdem filiis Thome Comitis et per eos eorum heredibus, heredumque successoribus habendam, tenendam et possidendam libere reliquentes. Priuilegium itaque ipsius karissimi patris nostri, gloriose memorie, super possessione eadem confectum, quod nulli reprehensioni inuenimus obnoxium, utpote non cancellatum, non abrasum, non abolitum, nec in aliqua sui parte viciatum, imo pocius donacionem predictam contentam in ipso priuilegio, premissa maturitate Regia, ex certa sciencia confirmauimus et confirmamus, ac perhempnis stabiltatis robore, presencium patrocinio communimus, ipsos, tam ex predicta donacione ipsius karissimi patris nostri, quam ex nostra presenti confirmacione, pro veris possessoribus et dominis dicte possessionis relinquentes, supplentes, si aliquis in premissis esset defectus, ad maioris robur muniminis, de plenitudine Regie potestatis, litteris, priuilegiis et quibuslibet munimentis super ipsa terra et possessione a patre nostro, vel a fratre nostro Bela Duce, felicis recordacionis, dum viuerent, cuilibet, vel quibuslibet, sub quacunque forma, siue proprio motu concessis, siue ad supplicacionem et suggestionem cuiuscunque vel quorumcunque quolibet studio vel ingenio habitis, elicitis et obtentis ab eisdem, cassis, irritis et omni robore vacuatis. Adiicimus insuper premissis, ut quicunque instrumentis, priuilegiis, litteris seu munimentis, prefato modo per nos cassatis, vacuatis et irritatis, quandocunque imposterum, in judicio vel extra judicium usus fuerit, vel uti attemptauerit, crimen falsi incurrat, et tamquam falsarius puniatur. Quam quidem terram seu possessionem Praudauiz, in cuius possessionem prefatus Magister Dyonisius et fratres sui pridem, adhuc predicto karissimo patre nostro, felicis recordacionis, viuente, introducti fuerant, conuocatis omnibus vicinis et commetaneis, sub testimonio Zagrabiensis Capituli, per Egydium Magistrum Tauernicorum nostrorum, Comitem Posoniensem, dilectum et fidelem nostrum, certis metis limitari fecimus et distingui, presente nichilominus, de mandato nostro, Butka Comite, cui limitacionem et distincionem metarum dicte terre et possesionis karissimus pater no-

ster, dum adhuc viueret, per litteras suas, quas eciam nos vidimus, perspeximus, et legi fecimus, duntaxat committendam; quam eciam limitacionem, seu distinccionem metarum, prout nobis per litteras dicti Capituli innotuit, inferius presentibus inseri fecimus seriatim. Vt autem pro cautela successiuorum temporum euidens et notorium posteris habeatur, confirmacionem presentem ex Regalis gracie certa sciencia processisse, predictum priuilegium karissimi patris nostri, per nos, ut decuit, approbatum, presentibus de verbo ad verbum inseri iussimus et annecti, dantes hiis presentibsus nostris litteris robur, tam super donacione predicta, quam super confirmacione presenti, ut nulla alia probacionis requirant extrinseca amminicula seu adiumenta, sed sint in se completa ad dominium supradicte possessionis inconcussa stabilitate perpetuo detinendum, cuius quidem priuilegii tenor talis est:

Bela Dei gracia Hungarie stb. Rex stb. (következik IV. Béla királynak 1267-ki adománylevele, mint fentebb 137. sz. a.)

Circumstancie vero metarum, ut in supradicti Capituli litteris, alicui reprehensioni non subjectis, vidimus contineri, hoc ordine distinguntur: Prima meta incipit iuxta Drawam, que separat et diuidit terram subulcorum a terra Praudauiz continens viginti septem molendina, que cedunt in ius et proprietatem Magistri Dyonisij et fratrum suorum, filiorum Thome Comitis; inde procedit per pratum modicum ad quercum cruce signatam, sub qua est meta terrea; inde vergit in syluam per semitam ad ilicem cruce signatam versus orientem; deinde procedit ad arborem fagi et ulmi cruce signatas, et ad alias arbores quam plures in eodem ordine cruce signatas versus occidentem; deinde prope semitam ex parte orientali procedit ad altam ilicem; et inde ad aliam altam ilicem cruce signatam in eadem semita; deinde procedit ad viam occidentalem, vbi est meta terrea apud dumum auellanorum; deinde vadit ad quercum ultra viam per competens spacium, et venit ad tiliam; deinde venit ad duas arbores, scilicet quercum et abietem cruce signatas; inde tendit ad paludem, et venit ad quercum et ilicem cruce signatas; deinde ad ilicem, quo est penes viam, per quam itur ad ecclesiam Beati Petri; quam transiens venit ad duas quercus metis terreis circumfusas;

inde tendit et venit ad duas arbores, scilicet fagum et quercum cruce signatas; inde procedit ad paludem ad ilicem et abietem cruce signatas; inde transiens eandem paludem versus partem meridionalem venit ad ilicem et fagum cruce signatas; deinde ad quercum, ilicem et abietem cruce signatas; deinde venit ad riuum, qui Biztra dicitur versus partem meridionalem, in fine cuius venit ad quercum cruce signatam; indeque riuus Biztra cadit ad riuum Copnicha, diuidens ex parte occidentali metas filiorum Bogdani, ex altera parte metas filiorum Thome Comitis, et ex parte orientis metas filiorum Thome Comitis, ibique terminatur meta subulcorum et filiorum Bogdani. Item venit ad quercum, que stat in publica via, et diuidit metas Comitis Micule versus septemtrionem, et Petke usque occidentem Magistri Dyonisij et fratrum suorum ad meridianum; et inde venit ad tiliam cruce signatam; deinde venit ad alias arbores, scilicet ad quercum et ilicem cruce signatam, et ad ilicem secundam cruce signatam; inde venit ad tiliam per viam cruce signatum; deinde venit ad riuum, qui dicitur Zemdech usque orientem, et ex altera parte riui est meta Petke ad occidentem, terra vero Domini Episcopi Zagrabiensis venerabilis patris relinquitur ad partem meridionalem; deinde procedit ab ista parte riui ad magnam ilicem cruce signatam et meta terrea circumfusam; deinde vadit ad ilicem cruce signatam; inde venit ad viam ad quercum cruce signatam iuxta campum; deinde vadit ad campum, ubi sunt mete terree, quarum una remanet filiis Thome, altera domino Episcopo Zagrabiensi; deinde tendit per modicum campum in siluam ad quercum cruce signatam; inde per viam versus orientem tendit ad quercum cruce signatam; deinde ad siccam arborem cruce signatam, que fagus dicitur, sub qua est meta terrea; deinde exeundo siluam venit ad campum alium penes viam, vbi est meta terrea; deinde per modicum spacium eundo in campo venit ad metas terreas domini Episcopi Zagrabiensis, et ex altera parte filiorum Comitis Thome; deinde pergit per viam publicam inter duas valles ad unam cerasum cruce signatam; deinde ad montem prope viam versus occidentem tendit ad metam terream; deinde ad pirum cruce signatam; inde venit ad riuum versus partem meridionalem; deinde venit iterum ad cerasum cruce signatam;

deinde iuxta riuum venit ad nucem et quercum cruce signatam; item eundo de predicto riuo versus orientem inter duos colles venit ad duas arbores piri cruce signatas; deinde veniendo ad montem versus meridianum vadit ad unam cerasum cruce signatam; deinde veniendo ad cacumen montis, vergit ad quercum cruce signatam; deinde ad fagum cruce signatam; inde veniendo de cacumine montis predicti per modicum spacium campi tendit ad quercum et ad tiliam et ad pirum cruce signatas; deinde vadit ad arborem, que fagus dicitur iuxta viam, ubi separatur meta domini Episcopi Zagrabiensis versus occidentem et Kamarcensium versus meridianum, et meta filiorum Comitis Thome remanet ad orientem; deinde vadit per eandem viam ad fagum, sub qua est meta terrea; inde venit ad antiquum castellum, ubi est quercus cruce signata; deinde descendit ad magnam vallem, et venit ad cerasum versus septemtrionem cruce signatam; deinde venit ad unam cerasum cruce signatam; inde exeundo de eadem valle ascendit collem versus orientem, et venit ad duas quercus cruce signatas; deinde venit ad aliam vallem ultra viam publicam Kamarcensium venit ad tiliam et duas arbores piri cruce signatas; deinde venit ad cerasum cruce signatam; deinde ad collem, ubi sunt mete terree, quarum una est Kamarcensium, et altera filiorum Thome Comitis; inde venit versus orientem ad viam publicam ad quercum, sub qua est meta terrea; et ex superiori parte eiusdem vie versus meridiem remanet Kamarcensibus, et ex altera parte vie versus orientem cedit in ius filiorum Thome Comitis; deinde per eandem viam veniendo venit ad quercum cruce signatam; deinde ad pirum cruce signatam; deinde venit ad communem quercum iuxta publicam viam, que diuidit metas Kamarcensium versus meridiem, et terram Comitis Micule ad occidentem, et relinquitur terra filiorum Comitis Thome ad orientem; deinde venit ad medium campum, ubi sunt mete terree; deinde eundo per campum apud rubum est meta terrea; inde veniendo ad siluam tendit ad ilicem cruce signatam, sub qua est meta terrea; deindè per eandem siluam venit ad aliam ilicem cruce signatam; inde exeundo siluam venit ad metam terream; deinde ad viam per spacium campi, ubi est meta terrea ex superiori parte versus septemtrionem, et venit ad metas filiorum Thome

Comitis, et versus orientem remanet Comiti Micule; deinde venit ad quercum cruce signatam iuxta viam; inde per viam eundo venit ad metas terreas, et in ultima meta cedit silua totaliter in partem dicti Micule, alia eciam particula eiusdem silue usque ad veterem metam cedit similiter Micule predicto, reliqua vero pars eiusdem silue cedit in dominium filiorum Thome Comitis usque ad angulum; deinde de eodem angulo silue venit ad quercum cruce signatam; deinde ad pirum, deinde ad viam, que ducit ad quercum cruce signatam, et ibi meta Petke terminatur; deinde veniendo ad salicem, sub qua fuit paruus riuus, qui exit de Kamarcha, reuertitur in Kamarcha, et ascendit in campum iuxta riuum, qui Kamarcha dicitur, ad domum Gurg, ubi est meta terrea, habens ex vna parte eiusdem riui arborem *egurfa* cruce signatam, ex altera parte venit ad salicem cruce signatam, et ibi meta Kamarcensium remanet ad meridiem, Micule vero ad occidentem; item per eandem viam venit ad quercum cruce signatam, sub qua est meta terrea; deinde venit directe per viam ad metam terream; item exeundo de via venit ad collem versus orientem ad metam terream; deinde veniendo per frutices in virgultis venit ad metam terream; deinde ad viam magnam, ubi est meta terrea, que ex parte filiorum Thome venit ad orientem, ex altera parte vie versus meridiem venit ad Cruciferos de Zdela; deinde venit ad arborem iuxta viam cruce signatam; inde ad ilicem cruce signatam; deinde venit ad vallem per frutices, ubi est meta terrea; inde ad quercum iuxta viam, et ibi est meta Cruciferorum; item venit ad riuum, qui Zdela dicitur, et transit riuum, et venit usque collem, et ibi est meta terrea sub piro versus orientem, meta vero Cruciferorum remanet ad meridiem; deinde venit ad metas terreas, et quandam publicam stratam, et ex superiori parte vie meta castrensium venit ad meridiem, et meta filiorum Thome Comitis remanet ad septemtrionem; item venit ad viam ad duas quercus cruce signatas, sub quibus est meta terrea; deinde venit ad pirum cruce signatam; deinde venit ad collem et ad aliam pirum cruce signatam; deinde venit versus septemtrionem in publica via, vbi est meta terrea; inde venit per eandem viam ad riuum, qui dicitur Hotoa, et transit riuum per modicum, et ibi est meta terrea; deinde per eandem viam venit ad metas ter-

reas, quarum una est ex parte filiorum Thome Comitis, alia ex parte castrensium; item per eandem viam venit ad orientem, et ibi est meta terrea; deinde venit ad quercum cruce signatam, sub qua est meta terrea; deinde ad arborem, que *egurfa* dicitur, vbi est meta terrea iuxta viam, ex superiori vero parte vie est meta Petkonis et Petrich versus meridiem, ad orientem vero filiorum Comitis Thome; deinde venit ad collem in spinis, vbi est meta terrea, et ibi terra Petrich terminatur, et venit ad viam et pirum cuce signatam; deinde venit ad aliam pirum, sub qua est meta terrea; inde veniendo per viam ad villam Sancti Georgij, vbi prope viam est meta terrea versus meridiem, et mete castrensium remanent ad occidentem, filiorum vero Thome ad septemtrionem; item exeundo ad villam Sancti Georgij relinquitur terra castrensium ad meridiem, terra vero filiorum Thome ad septemtrionem; deinde per eandem viam communem venit ad partem meridionalem, relinquendo terram Comitis Tyburcij ad partem meridionalem; deinde terra Chopoy ex ista parte vie remanet ad meridiem; deinde venit usque ad metam Belus directe per viam, ubi est meta terrea; inde ad quercum cruce signatam; item terra filiorum Bogdani venit usque ad terram Petke, et de terra Petke venit ad metas Comitis Mikule ex altera parte riui Copniche versus partem meridionalem, ex ista parte eiusdem riui venit versus orientem, que cedit in ius et dominium filiorum Thome Comitis; deinde ad riuos, scilicet Copnich et Zinurdech, qui recedit in Copnicha, ascendendo versus occidentem venit ad modicum campum, infra quem venit ad molendinum, et infra molendinum ascendit ad quercum cruce signatam, et ibi separatur a riuo Zimdech, et itur ad paludem in silua ad veteres cruces super arbores ad partem meridionalem; deinde ad quercum cruce signatam; deinde venit ad campum modicum, qui Huetimzala dicitur, versus occidentem cedit in ius et proprieratem Micule Comitis; deinde venit ad orientem filijs Thome Comitis; deinde tendit ad campum versus arbores cruce signatas, que *narfa* dicuntur, et ibi cedit in dominium Comitis Micule memorati; deinde venit ad quercum cruce signatam ad meridiem; inde exeundo Kamarcham sub fago est meta terrea; deinde venit ad quercum cruce signatam, item ad pirum et quercum cruce signatas; item

exeundo siluam venit ad collem, et ibi est meta terrea; deinde ad medium campum venit versus orientem, et ibi est meta filiorum Comitis Thome, alia vero meta remanet ad occidentem Micule Comiti; et inde venit ad metam terream prope siluam, et intrando siluam vergit ad pomum cruce signatam; et inde venit per siluam ad plures arbores cruce signatas versus orientem; deinde ad riuum Biztra, et per consequens transit riuum Bucoa, ubi subsunt arbores cruce signate; deinde vadit ad finem Boboyche ex parte meridionali, et eadem Boboycha remanet ad ius et proprietatem Daciano, et filio suo Farkasio; deinde itur ad antiquas metas cruce signatas eiusdem Daciani, et filij sui prenotati, quarum metarum prima remanet Daciano et filio suo Farkasio, ex parte vero septemtrionali remanet Micule Comiti, ex parte vero meridionali remanet ad ius et proprietatem filiorum Thome Comitis; deinde venit ad Arney campum in parte superiori, qui relinquitur Mikule Comiti; deinde vergit ad riuum, qui Borlosnik dicitur; deinde vadit ad paludem latam versus orientem, que cedit similiter Mikule Comiti, ab occidente vero relinquitur filijs Thome Comitis; deinde post arbores cruce signatas fluit in Kamarcham, et inferius descendendo tendit ad arborem cruce signatam, videlicet ad ilicem, ubi est meta terrea; inde tendit ad alium riuum, qui Bizcornicha dicitur, in fine riui Tripche ex parte occidentali; deinde venit ad eundem riuum ad arborem, que *egurfa* dicitur; inde venit ad priorem viam, ubi sunt arbores cruce signate, scilicet ilex et vibex; deinde per eandem viam vergit in riuum, qui Telnicha dicitur, ubi sunt arbores cruce signate, videlicet quercus et ilex; deinde venit in riuum, qui Bucoa dicitur, ubi sunt arbores cruce signate, videlicet fagus et quercus; deinde venit ad riuum ex parte occidentali, qui dicitur Biztra, penes quem riuum itur ad semitam; deinde ad litus eiusdem riui, ubi sunt arbores cruce signate, scilicet pinus et quercus; deinde transit ultra riuum, et ibi est meta terrea ex parte Kamarcensium ad orientem, ex parte filiorum Thome Comitis relinquitur ad occidentem, et ibi meta Daciani terminatur. Et deinde peruenitur ad metam Belos filij Belos ex parte orientali, et filiorum Thome Comitis remanet ad occidentem; deinde venit ad terram, que dicitur Mekihov, ubi est pirus cruce signata, et alie

arbores quamplures cum veteribus metis, eciam cruce signate; deinde itur ad riuum, qui vocatur Kolinoa, vbi est meta terrea; deinde venit per eundem riuum ad arborem *egurfa*, sub qua est meta terrea; item de riuo veniendo in siluam, venit ad arborem, que *koarus* dicitur, sub qua est meta terrea; inde itur per longum spacium in silua, et venit ad aliam siluam, que Sciboeth dicitur; deinde venit ad riuum, qui Kamarcha dicitur, ubi sunt arbores cruce signate; deinde venit per eundem riuum ad metam terream ex parte occidentali, ubi est meta Belus, ex parte orientis remanet filiis Thome Comitis; deinde venit in riuum, qui dicitur Kalinoa, penes quem sunt arbores cruce signate, videlicet ilex et quercus; deinde vergit ad pontem, in cuius fine est meta terrea; deinde venit ad quercum cruce signatam; deinde venit ad campum, ubi est meta terrea, et inde ad quercum cruce signatam, ex parte orientali est meta Belus, ex parte vero occidentali remanet filiis Thome Comitis supradictis, et ibi meta Belus terminatur. Vt igitur predicte donacionis et confirmacionis nostre series inconcusse firmitatis robore fulciatur, nec possit successiuorum mutabilitate temporum obscurari; presentes litteras Regii maturitate Consilij approbatas super donacione et confirmacione premissis, de speciali mandato nostro confectas, supradictis Magistro Dyonisio et fratribus eiusdem dari fecimus duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum in Veteri Pest per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodiensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° LXX°, octauo die intrante mense Septembri, Indiccione XIII, Regni autem nostri anno primo. Venerabilibus patribus Philippo Strigoniensi, Stephano aule nostre Cancellario Colocensi Archi-Episcopis, Lamperto Agriensi, Job Quinque-Ecclesiensi, Philippo Waciensi, Paulo Wesprimiensi, fratre Dyonisio Jauriensi, Briccio Chanadiensi, Thimoteo Zagrabiensi, Lodomerio Waradiensi, Petro Transiluano, Posa Bosnensi Episcopis Ecclesias Dei feliciter gubernantibus; Iwachino Bano tocius Sclauonie, Mois Patatino et Comite Suprunicnsi, Egidio Magistro Tawarnicorum nostrorum et Comite Posoniensi, Nicolao Judice Curie nostre et Comite Simighiensi, Matheo Waiuoda Transiluano et Comite de Zounuk; Ponith Bano de Zeurino, Petro Magistro Dapiferorum nostrorum et Comite

de Guechke, Alberto Magistro Agasonum nostrorum et Comite Scibiniensi, Philippo Magistro Pincernarum, Michaele Comite Zaladiensi, Gregorio Comite Castri Ferrei, Farkasio Comite de Musunio et Judice Curie domine Regine karissime consortis nostre, Nicolao Comite Worosdiensi existentibus et alijs pluribus, alias Prelaturas, Baronatus et Comitatus diuersos tenentibus et habentibus Regni nostri.

(Eredetie börhártyán, melyről a pecsétnek töredéke zöld-vörös selyemzsinóron függ. Tek. Borsod megye levéltárában.)

189.

V. István király Mihályt Joahun fiát és testvéreit nemesi állásra emeli. 1270.

Laurencius de Hedrehwara Regni Hungarie Palatinus et Judex Comanorum stb., quod domino nostro Sigismundo Rege 58-o die octauarum festi Epiphanie Domini anno eiusdem millesimo quadringentesimo decimo nono Albe cum Prelatis et Baronibus Regnique sui nobilibus in Sede sua judiciaria sedente, Dominicus filius Johannis de Zokolendred in sue Maiestatis veniendo conspectum, presente et audiente Magnifico Comite Pipone de Ozora eidem domino Regi, prout per litteras eiusdem informabamur, querulose declarasset, quomodo prefatus Comes Pipo ipsum de porcione sua possessionaria in dicta possessione Zokolendred habita excludendo, eandem minus iuste et indebite pro se occupasset, occupatamque sine lege conseruaret potencia sua mediante; et ibidem in huius declaracionem, vt ipse scilicet Dominicus in dicta possessione Zokolendred porcionatus haberetur, quasdam litteras olim domini Stephani Regis anno Domini M° CC° septuagesimo II-o Idus Nouembris, Regni autem sui anno primo priuilegialiter emanatas ipsi domino Regi presentasset, earum seriebus ipsum eatenus informantes, quod cum Michael filius

Joahun de jobagionibus sanctiferorum populorum suorum oriundus, eodem domino Stephano tunc Ducatum Transiluaniensem et terram Trans-Danubialem gubernante, et specialiter in Feketehalom sibi fideliter seruiuisset, idem dominus Stephanus Rex huiusmodi fidelibus seruicijs suis ex Regie benignitatis remedio consulere cupiens, et maxime ad instanciam nobilis et discreti viri Magistri Andree Archidiaconi Mosoniensis et Comitis Capelle sue, tam ipsum Michaelem, quam patrem suum predictum, ac Guench fratrem eiusdem Michaelis de veris et naturalibus jobagionibus sanctiferorum Regalium suorum oriundos, cum omnibus terris suis et alijs juribus vniuersis, quorum vsum vsque tunc possedissent, de pristina condicione eorum eximens, in numerum, cetum et collegium Regalium seruiencium suorum duxisset perpetuo transferendos, volens, quod tam ipse Jowachinus, quam filij sui prenotati et eorum inposterum successores illa et eadem gauderent et perfruerentur libertate, qua alii seruienter Regales gratulantur stb. — — — (Pipo ezen állítást tagadta; azonban a pertovább folyván, Pipo időközben meghalt, s most az itélet annak özvegye ellen hozatik) — — tres sessiones pretacti olim Jowachini et duorum fratrum suorum, una scilicet, in qua nunc prelibatus Dominicus filius Johannis residere dinoscitur, et alie due similiter in eadem parte in predicta possessione Zokol Endred de manibus antefate domine Barbare relicte Comitis Piponis exscindi et eidem Dominico filio Johannis in perpetuum adiudicari stb. Datum Bude 60mo die octauarum festi Beati Michaelis Archangeli anno Domini M^{o} CC^{o} tricesimo septimo.

(Hedervári Lőrincz nádor itéletének eredeti példánya a fémélt. hg. Esterházy család levéltárában.)

190.

V. István király megerösitö IV. Béla királynak Baka, Guges és Bagana helységeket tárgyazó adományát több selmeczbányai polgár számára. 1270.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Comanie, Bulgarieque Rex omnibus tam presentibus quam futuris presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod Wyllam ciuis de Bana ad nostram accedens presenciam contulit nobis priuilegium Illustris Regis Bele felicis recordacionis karissimi patris nostri super comparacione seu empcione uillarum Baka, Gukes et Bagana vocatarum et pertinencium earundem confectum, petens a nobis instanter, ut ipsum priuilegium ratum habere, et nostro priuilegio confirmare dignaremur. Cuius quidem priuilegij tenor talis est:

Bela Dei gracia Hungarie stb. Rex stb. (következik IV. Béla királynak 1270-ki adománylevele, mint fentebb 174. sz. a.)

Nos itaque seruicia eorundem Wyllam, Thamar et Alberti fidelium ciuium nostrorum attendentes, et priuilegium eiusdem domini Regis karissimi patris nostri considerantes racionabiliter et legitime concessum esse, non cancellatum, non abrasum, non abholitum, non interletum, nec in aliqua sui parte uiciatum, tenorem eius priuilegij de uerbo ad uerbum ex certa sciencia presentibus inseri iussimus, dupplicis sigilli nostri munimine roborando. Volentes et statuentes, ut prenotati Wyllam, Thamar et Albertus, ac ipsorum heredes memoratas uillas tanquam ipsorum empticias, et a munificencia Regali donacionis titulo acquisitas, ab eodem Castro Huntensi tam per ipsum karissimum patrem nostrum, et nos exceptas penitus et exemptas possideant pacifice perpetuo et quiete. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Dominì

M° CC° septuagesimo, quarto nonas Augusti, Regni autem nostri anno primo.

(IV. László királynak 1272-ki megerősítő privilegiumából, a budai kir. kamarai levéltárban.)

191.

István ifjabb királynak Chepantelek helységet tárgyazó adománya Mátyás, Seneche fia számára. 1270.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsiluanus, Dominus Comanorum omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Cum bene meritos fauore debito prosequimur, et munificencijs Regijs attollimus, et Deo placare credimus, et homines ad virciosa accionis desideria prouocamus. Proinde ad vniuersorum noticiam tam presencium quam futurorum tenore presencium volumus peruenire, quod nos attendentes fidelitates et merita seruiciorum Mathye filij Seneche, que nobis idem et Regno nostro exhibuit fideliter famulando et deuote, volentes eidem grata vicissitudine occurrere, ista vice terram Chepan sine herede decedentis Cheppanthelek vocatam, vacuam et habitatoribus carentem, ad manus et ad collacionem nostram inmediate deuolutam et pertinentem, videlicet ad tria aratra in terra arabili sufficientem, cum omnibus vtilitatibus et pertinencijs suis, scilicet siluis, pratis et nemoribus, sitam inter Dobron ex vna parte, et Ogthelek villam Apa filij Johannis ex altera, donauimus, dedimus et contulimus eidem Mathye, et per eum Hethe, Michaeli et Ladizlao filijs eiusdem, et eorum heredibus, heredumque successoribus in perpetuum et irreuocabiliter possidendam. Cuius quidem terre mete taliter distinguntur: Prima meta egreditur a parte orientali de fluuio Loturcha, et vadit ad vnam arborem ilicis cruce signatam; leinde vadit versus meridiem in locum Styrka vocatum ad

arborem ilicis, in qua est crux; et inde egrediendo cadit in riuulum Othwyche vocatum, vbi Tybapothoka coniungitur ipsi riuulo, et ibidem est arbor ilicis pro meta, in qua est crux; deinde veniendo transit inter duas lacus Vechke vocatas, vbi est arbor ilicis cruce signata; inde venit ad vnum locum *ligeth* vocatum, vbi super arborem *kemreffa* nuncupatam est crux; abhinc per metas arboreas protenditur directe ad finem cuiusdam campi, vbi in arbore ilicis est crux; abhinc eundo per metas arboreas transit magnam viam in eadem parte meridionali, et cadit in riuulum Schomoga vocatum, et ibi transit in locum Tamasegre vocatum, vbi est meta terrea, in qua est arbor naarfa vocata; hinc circueundo campum Kemechmezewe vocatum, peruenit ad metas arboreas terre Apa supradicte; deinde reflectitur versus occidentem, et eundo per vnum riuulum cadit in fluuium Lathorcha, et per eundem fluuium eundo superius in ipso fluuio reuertitur ad priorem locum, vnde inceperat in parte orientali, et ibi terminatur. Vt igitur collacio hec nostra robor optineat perpetue firmitatis, et ne per quempiam possit vel debeat in irritum reuocari, litteras presentes eidem Mathye, et Hethe, Michaeli ac Ladizlao filijs suis contulimus dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Petri, dilecti et fidelis nostri, aule nostre Vice-Cancellarij, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo.

(Garai Miklós nádornak 1411. „in Karaz in festo Concepcionis Beate Marie Virginis" kelt átiratából, moly a „religiosus vir dominus frater Blasius filius Jacobi dicti Dobo de Ruizka Abbas Ecclesie Sancti Andree de juxta Wyssegrad" és „Ladizlai filij dicti Jacobi fratris ipsius Abbatis" kivánatára kiadatott; — a budai kir. kamarai levéltárban)

192.

István ifjabb királynak bizonyos Sajó-i révvámot tárgyazó adománya Jakab, Imre comes fia számára. 1270.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsiluanus et Dominus Comanorum omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in omnium saluatore. Regie liberalitatis inmensitas recto pensans libramine subiectorum, dum bene meritos condigne retribucionis solacio refocillat, et ad dignioris status preeminenciam sublenat et attollit, plurimorum mentes ad fidelitatis feruorem excitat, et ad bene merendi studia fideliter famulantibus calcar addit. Hoc igitur pensantes ex animo, hoc Regali moderamine cogitantes, vniuersorum noticie tenore presencium uolumus peruenire, quod cum Jacobus filius Comitis Emirici dilectus et fidelis noster a primeuis puericie sue annis in feruore fidelitatis iugiter persistendo meruisset coram nostre Maiestatis oculis complacere, et in arduis Regni nostri negocijs, cum uariarum turbacionum motus contra patrem nostrum karissimum prouocassent arma bellica nos mouere, uarijs fortune casibus intrepide et uiriliter se exponens, et specialiter in eo, quia tempore persecucionis nostre et miserie omnibus bonis suis, fratre, cognatis, et possessionibus suis post tergum derelictis, adherendo nobis et intrando nobiscum claustra castri Feketeuholm uulgariter nuncupati, ubi seruicia laude digna et luce exhibuit per omnia clariora. Demum quando Ireneus Banus captus extitit, uiriliter et potenter dimicauit. Ad ultimum in bello generali, uidelicet in Ilsuazyg, ubi Herricus tunc temporis Palatinus succubuit, hostium cuneos penetrando, mutuose hostibus ictus asperos mirifice inferendo, letalia in se uulnera reportauit, et in alijs nichilominus articulis nobis et Regno nostro plurimum necessarijs et admodum oportunis, gratum et acceptum impedisset obsequium; que ad presens enarrari sufficienter nequeunt per singula suo modo. Nos in aliqualem recompensacionem seruiciorum eiusdem uolentes grata uicis-

situdine occurrere, licet pocioribus dignus habeatur respectu eius, que ad presens eidem duximus ordinandum; medietatem tributi in portu de Soyou prouenientem, ubi fluuius quoddam Hernad uocatus adiungitur predicto fluuio Soyou, hereditariam eiusdem, sed quodammodo alienatam ab eodem non meritis suis exhigentibus, reddidimus seu restituimus ipsi Jacobo, et per eum suis heredibus heredumque successoribus per directam ab eodem lineam descendentibus, eodem statu et modo, quo predecessores eiusdem habuerunt, tenuerunt et possederunt iure perpetuo et inreuocabiliter possidendam. Concessimus eciam insuper eidem Jacobo ac successoribus suis vniuersis, quod racione Magistratus Agasonum nostrorum seu domine Regine karissime consortis nostre, de medietate predicti tributi, stabulario nostro seu domine Regine nichil prorsus dare vel soluere teneantur. Vt igitur huiusmodi nostra restitucio et gracia predicto Jacobo facta robur perpetue firmitatis optineant, nec tractu temporum per quempiam possint in irritum reuocari siue retractari, presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Pauli, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° septuagesimo.

(Eredetie bőrhártyán, melyről vörös-sárga selyemzsinóron a pecsétnek töredéke függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

193.

István ifjabb királynak bizonyos a dunai hajók vonására készült utat tárgyazó törvénykezési intézkedése. 1270.

Stephanvs Dei gracia junior Rex Vngarie, Dux Transsiluanus, Dominus Cumanorum omnibus Christi fidelibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad uniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod cum Laurencius — — — — — — — — s bone memorie incipiendo de portu Dominici Comitis, Johannis et Marci fratrum suorum Futog uocato pro trahendis nauibus eorum in Danubio superius uiam, que — — — — — — — — — m Laurencium Woyuodam in causam traxissent coram karissimo patre nostro, predictus Laurencius Woyuoda, prout in litteris karissimi patris nostri super ipso facto — — — — — — — — — a contencio erat pro tratu (igy) seu trahendis nauibus, predictis Dominico Comiti, Johanni et Marco fratribus suis ac eorum heredibus heredumque — — — — — — — am omni liti et accioni renunciando, ita quod ulterius nec ipse idem Laurencius Woyuoda, nec sui heredes, nec aliquis de cognatis — — — — — — — m questionem mouere super uia supradicta; post mortem uero predicti Laurencij Woyuode Laurencius filius suus, Johannem — — — — — — — — e uoluisset, prefati Johannes et Marcus ipsum Laurencium in nostram presenciam conuenerunt. Nos itaque vna cum Baronibus nostris — — — — — — — — — Johannes et Marcus ac eorum heredes sepedictam uiam pro trahendis nauibus usque quo naues eorum transire et egredi consueuerunt — — — — — — — aliam partem Danubij vna cum portu eorum de Futog liberam perpetuam possint habere et securam. Nos uero sepedictam uiam predictis Johanni — — — — rum heredibus heredumque successoribus vna cum portu de Futog confirmamus in perpetuum possidendam nostrarum patrocinio litterarum. Et ut omnis materia questionis amodo super ipsa uia sopiatur, et contencio ulterius locum habere non possit, nec per quempiam aliqua rixa oriri

possit inposterum, predictis Johanni et Marco ac eorum posteris presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Petri, dilecti et fidelis nostri, aule nostre Vice-Cancellarij; anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo.

(Eredetie börhártyán, igen tisztán írva, s a 9 sorra terjedő kirágadt hézagon kivül igen jól megtartva, melyről a pecsét töredéke zöld selyemzsinóron függ; a mélt. gr. Hadik család levéltárában.)

194.

V. István királynak Potos helységnek birtokát megerösitő okmánya a nyúlszigeti domonkosrendiek számára. 1270.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus tam presentibus quam futuris presencium noticiam habituris salutem in eo, qui est salus omnium. Ea que in tempore aguntur, ne cum tempore faciliter labantur, solent scripturarum serie demonstrari. Ad vniuersorum igitur noticiam harum serie volumus peruenire, quod adepto integrali Regni nostri gubernaculo, accedentes ad nos uiri Deo amabiles Fratres Predicatores in claustro de Insula Virginis Gloriose existentes, instrumentum sev priuilegium B. Illustris Regis Hungarie patris nostri karissimi habitum super donacione seu collacione terre agasonum nostrorum Potos uocate cum stagno suo Chelch nominato; cuius terre commetanei sursum super aquam Chelch sunt castrenses Castri Posoniensis, et seorsum (igy) super ipsam aquam castrenses Castri Cumarum in villa Fyur existentes, et super donacione terrarum Petend et Gumulch uocatarum, que sunt terre castrensium Zulgajauriensium in Comitatu Posoniensi existencium, per ipsum patrem nostrum factam sororibus in claustro de Insula predicta pie Deo famulantibus, nobis humiliter presentarunt. Nos itaque pietate Re-

gia Monasterio Virginis Gloriose in bonis temporibus prouidere cupientes, priuilegium memoratum nostris manibus acceptantes inspeximus et legi fecimus presencialiter per singula seriatim; quo perlecto et finaliter deliberato eandem donacionem terrarum iustam et salubrem esse considerantes, predictas terras cum suis utilitatibus et pertinencijs pleno iure dedimus, donauimus et contulimus Monasterio de Insula Uirginis Gloriose perpetuo et irreuocabiliter possidendas. Ut igitur huiusmodi donacio robur perpetue firmitatis optineat, presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. (D)atum per manus Magistri Benedicti, aule nostre Uice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri; anno ab Incarnacione Domini millesimo ducentesimo septuagesimo, Regni autem nostri anno primo.

(Eredetie bőrhártyán, vörös-barna selyemzsinóron függő pecsét alatt, a budai kir. kamarai levéltárban.)

195.

V. István királynak Fulszilva birtokát tárgyazó adománya Tobiás comes, Ura fia számára. 1270.

Stephanus Dei gracia Vngarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cvmanie, Bvlgarieque Rex omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem et omne bonum. Vniuersitati tam presencium quam posterorum presenti scripto innotescere decreuimus; quod Comes Thobias filius Wra fidelis noster seruitor, karissimi patris nostri felicis recordacionis Regis Belee litteras sev priuilegium nobis presentauit, in quibus nouimus sibi contulisse et suis posteris jure hereditario pacifice et quiete in perpetuum possidendam quandam particulam terree Castri nostri de Sarus Fvlscilua nominatam cum omnibus actinencijs, cum siluis, cum pratis, et agris, et suis vtilitatibus. Cuius quidem terree

prima meta incipit in latere cuiusdam montis a parte orientali in Bikfev; inde descendit versus meridiem ad quendam puteum Kelesmescuta nominatum; exinde flectitur uersus plagam occidentalem, et ascendit ad quendam montem, super quem pro meta habetur pomerium vnum, iuxta cimiterium Beati Stephani protomartiris; exinde tendit in montem Cacchavt, et descendit in riwlum Zukchepataca; in eodem descendendo peruenit et cadit ad quandam aquam Zylua nominatam, et super eandem aquam reflectitur versus septemtrionem, et per corporalem meatus eiusdem aquee ascendendo extenditur usque ad caput eiusdem aque et ibi terminatur. Item nos addidimus prefato Thobie et suis successoribus, exceptis alijs cognatis suis, de silua nostra ultra indagines circa fluuium magnum Zuchcv uocatum, ab illo loco, vbi ripa et portus illius aque transit iuxta Bcelcellam a parte orientali per descensum eiusdem fluuij, terminatur, vbi riwlus Halaas cadit in predictum Zuchcv; inde iungitur predictis metis. Vt igitur huiusmodi donacionis nostre series robur obtineat perpetue firmitatis, nec ullo umquam temporum per quempiam retractari ualeat, aut in irritum aliquomodo reuocari, presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Zibiniensis Prepositi, aule Regie Vice-Cancellarij, anno Dominice Incarnacionis M° CC° septuagesimo, sexto nonas Maij, Regni autem nostri anno primo.

(Eredetie bőrhártyán, a függő pecsét elveszett; a budai kir. kamarai levéltárban.)

196.

V. István királynak Telki helységet tárgyazó adománya a ngúlszigeti apáczazárda számára. 1270.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in eo, qui Regibus dat salutem. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire; quod nos sanctorum progenitorum nostrorum uestigijs inherentes, salutique anime nostre inuigilare cupientes, possessionem Theluky uocatam in Symigio, quam domina Regina mater nostra karissima, cum omnibus suis utilitatibus, seruis videlicet, ancillis, vineis, feneto, et alijs pertinencijs suis ad eam spectantibus, sicut eadem domina Regina karissima mater nostra, sine preiudicio iuris alieni tenuit et possedit, ob reuerenciam Virginis Gloriose, in qua refugium gerimus singulare, Monasterio eiusdem de Insula in sustentacionem sororum in eodem Monasterio Deo iugiter famulancium, ut in ipso Diuine laudis organa pocius augeantur, in perpetuam elemosynam contulimus, dedimus, donauimus et tradidimus ex Regia munificencia perpetuo et inreuocabiliter possidendam. Ut igitur huius nostre donacionis seu collacionis series robur obtineat perpetue firmitatis, presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri; anno ab Incarnacione Domini millesimo ducentesimo septuagesimo, Regni autem nostri anno primo.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a pecsétnek töredéke zöld selyemzsinóron függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

197.

V. István királynak egy Euren nevezetű halastavat tárgyazó adománya Pál, Ivachin fia számára. 1270.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. Circumspeccio Regum prouida condignis premijs sibi obsequentibus sic debet occurrere, ut alij eorum exemplo inuitati, ad fidelitates et seruiciorum studia forcius accendantur. Proinde ad uniuersorum noticiam tam presencium, quam posterorum harum serie uolumus peruenire; quod cum Paulus filius Iwachini fidelis noster a primeuis infancie sue temporibus in domo nostra iugiter de nostro mandato in offcio Tauarnicatus, et in alijs diuersis seruicijs nobis et Regno impensis fidele obsequium exhibuisset, et specialiter tempore Ducatus nostri, cum persecuciones paciebamur infinitas, gratum semper studuisset impendere famulatum, et per hec se coram nostre Maiestatis oculis, conscendens de uirtute semper in uirtutem, gratum multipliciter reddiderit et acceptum. Nos meritoria seruicia eiusdem, in quibus frequenter noster Regius conquieuit animus, equo deliberacionis libramine recensentes, nolentesque ea sine remuneracione pertransire, ut alij eorum exemplo ad fidelitatis opera inducantur; licet maioribus dignus habeatur, in aliqualem tamen recompensacionem seruiciorum eiusdem liberalitate Regia occurrentes, quoddam stagnum siue piscaturam Euren nomine in Comitatu de Zobolch existentem, eximendo penitus ab eodem Castro, cum pertinencijs, utilitatibus et attinencijs suis dedimus eidem Paulo, donauimus et contulimus perpetue donacionis titulo possidere, et heredibus suis heredumque successoribus per eundem. Vt igitur huius nostre donacionis series robur optineat perpetue firmitatis, nec processu temporum per quempiam possit uel debeat irritari, presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Bene-

dicti Orodiensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri. Anno Domini millesimo CC° septuagesimo, Regni autem nostri anno primo.

(Eredetie bőrhártyán, a függő pecsét elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

198.

V. István királynak több helységet tárgyazó adománya Chák bán számára. 1270.

St. Dei gracia Vngarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod cum Chak Banus filius Magistri Demetrij, perpetuus Comes de Bokon, dilectus et fidelis noster nobis et Regno nostro in feruore fidelitatis persistendo gratum inpenderit famulatum; nos qui ex officio suscepti regiminis seruicia cunctorum nobis fideliter famulancium metiri debemus, fidelitates ac laudabilia opera eiusdem Chak Bani attendentes circumspecte, volentesque eidem pro multiplicibus fidelitatibus et seruicijs suis meritoriis quandam remuneracionem ex liberalitate Regia non immerito respondere; licet respectu fidelitatum et seruiciorum suorum in pocioribus siue maioribus sibi debeamus prouidere, quasdam possessiones siue terreas, videlicet villam Lueld, villam Rydnuk, villam Wzturgar, et villam Fenewfew cum vduornicys nostris residentibus in eadem, dedimus, donauimus et contulimus ipsi Chak Bano, et per eum heredibus suis et eorum successoribus iure perpetuo et irreuocabiliter possidendas pariter et habendas. Vt autem huius nostre donacionis series robur perpetue firmitatis optineat, nec processu temporum per quempiam valeat retractari, dicto Chak Bano presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine

roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri; anno Domini M° CC° septuagesimo, Regni autem nostri anno primo.

(IV. László király 1281-ki megerősítő okmányából, melynek eredetie a Rumy család levéltárában, másolata a Magyar Akadémia kézirattárában találtatik.)

199.

V. István királynak birtokrendezése Vas vármegyében. 1270.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus tam presentibus quam futuris presentem paginam inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad uniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quoe cum post adeptum tocius Regni Hungarie annuente Domino gubernaculum, peragratis quibusdam partibus Regni nostri, ad alias uero propter iurium Regalium reformacionem iudicibus transmissis, ad Castrum Ferreum uenissemus, in congregacione, quam ibidem de nobilibus jobagionibus Castri, castrensibus, et alijs incolis eiusdem Prouincie, facta primitus proclamacione, preceperamus conuocari; populi Castri Ferrei de uilla Temerd ad nostram accedentes presenciam nobis conquerendo significare curauerunt, quod Magister Petrus Notarius Henrici Bani quandam partem terre eorum ad duo aratra sufficientem, non sine ipsorum graui dispendio, occupando detineret; et petiuerunt a nobis, ut dictam terram ab eodem Magistro Petro reuocando, ipsis iusticiam faceremus. Cum itaque tam super hoc, quam super alijs iuribus Castri eiusdem reuocandis Gregorium Magistrum Tauarnicorum domine Regine consortis nostre karissime — — — — Castri Ferrei, Bartholomeum filium Jacobi de genere Jak, et Magistrum Michaelem Notarium aule nostre

deputassemus iudices seu inquisitores ueritatis; tandem idem Magister Gregorius nobis retulit uiua uoce, quod licet tempore introitus sui ad Comitatum supradictum predicti populi Castri de eadem uilla Temerd eidem Magistro Petro opposuissent se pro terra antedicta, idem tamen Magister Petrus iusticiam suam declarasset, exhibendo priuilegium domini Bele Regis karissimi patris nostri, quod non per uiolenciam, uel indebite terram eandem possideret, sed idem dominus Rex sibi contulerit, prout in eodem priuilegio plenius continetur; et sic ipse Magister Gregorius tenore eiusdem priuilegij inspecto, eidem Magistro Petro possidendam reliquisset terram illam propter utilitates suas in priuilegio prenotato expressas, prout eciam hoc idem tenor litterarum eiusdem Magistri Gregorij super hoc specialiter emanatarum manifestius representat. Nos itaque id, quod per predictum karissimum patrem nostrum circa collacionem terre memorate ipsi Magistro Petro factum est, et postmodum per eundem Magistrum Gregorium ordinatum, considerata probitate dicti Magistri Petri ratum habentes, ex certa sciencia confirmamus; volentes quod tam idem Magister Petrus, quam eius heredes heredumque suorum in posterum successores, prenotatam terram duorum aratrorum sine inquietacione jobagionum et populorum Castri predicti, quibus super hoc silencium perpetuum imposuimus, perpetuo pacifice possidere valeant et habere. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri; anno Domini M° CC° septuagesimo, Regni autem nostri anno primo.

(Eredetie börhártyán, melynek függő pecsétje elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

200.

V. István királynak engedélyezése, hogy Tamás mester hantai prépost szolgájának Trisztánnak bizonyos földet adományozhasson. 1270.

(S)tephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in uero salutari. (A)d uniuersorum tam presencium quam futurorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod Magister Thomas Prepositus Hantensis, familiaris clericus aule nostre, ad nostram accedens presenciam petiuit a nobis instanter et deuote, ut de nostro beneplacito et permissione liceret sibi quandam terram suam Bogna uocatam in Comitatu Zaladiensi sitam per dominum B. Regem karissimum patrem nostrum eidem collatam, et postmodum per nos confirmatam, cuidam seruienti suo Tristano nomine filio Vylma conferre perpetuo et donare. Adhibitis itaque idem Magister Thomas super transmissione dicte donacionis in Tristanum memoratum nostris consensu, assensu pariter et fauore, considerans pure et sincere meritoria seruicia eiusdem Tristani, que a primeuis sue puericie temporibus eidem Magistro Thome inpendisse dicitur, volensque gratuito preuenire remedio, predictam terram Bogna in eisdem metis et terminis, in quibus eidem fuerat collata, dedit, tradidit, contulit et donauit ipsi Tristano perpetue collacionis titulo tenendam pariter et habendam; et ob maiorem collacionis huiusmodi firmitatem duo priuilegia sua super predicta terra confecta, videlicet priuilegium domini Regis karissimi patris nostri super collacione, et nostrum super confirmacione de consilio et bona uoluntate fratrum suorum, ut idem Tristanus dictam terram vna cum fratribus et cognatis suis libere et quiete possidere ualeat, dedit eidem Tristano coram nobis inreuocabiliter possidenda et habenda. In cuius rei memoriam perpetuamque firmitatem ad instanciam et peticionem eiusdem Magistri Thome Prepositi, ut nullo unquam tempore in irritum

valeat retractari, presentes eidem Tristano concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri; anno Domini M° CC° septuagesimo, Regni autem nostri anno primo.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a király pecsétjének töredéke vörös selyemzsinóron függ, a budai kir. kamarai leveltárban.)

201.

V. István király a borsmonostrai apátság népeinek szabadságait megerősítő okmánya. 1270.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in salutis largitore. Ad uniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod religiosi uiri Abbas et fratres Ordinis Cysterciensis de Monte Sancte Marie ad nostram accedentes presenciam obtulerunt nobis priuilegium pie recordacionis Andree Illustris Regis Hungarie aui nostri super libertatibus populorum et quibusdam donacionibus dicto Monasterio factis confectum, petentes cum instancia, ut idem ratum habere et nostro dignaremur priuilegio confirmare. Cuius quidem priuilegij tenor talis est:

In nomine Sancte Trinitatis et Indiuidue Unitatis. Andreas stb., quod Bors Comes Dominici Bani filius stb. (l. Fejér Cod. Dipl. III. köt. 2. r. 189. l.)

Nos igitur peticionem eorundem honestam et salubrem attendentes, volentesque tenorem eiusdem priuilegij, libertatesque seu donaciones annotatas in eodem perpetuo incommutabiliter obseruari, predictum priuilegium de uerbo ad uerbum presentibus inseri fecimus duplicis sigilli nostri munimine ro-

borando. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° septuagesimo, XIIII. kalendas Augusti, Regni autem nostri anno primo.

(Eredetie bőrhártyán, melynek barna selyemzsinóron függött pecsétje elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

202.

V. István királynak a szőllőmívelést tárgyazó intézkedése, vonatkozással a nagyszombati polgárok idegen birtokon lévő szőllőire. 1270.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire: Quod accedentes ad nostram presenciam ciues de Tyrna, et hospites ad eandem ciuitatem pertinentes, scilicet de villis Wyhfalu, de Gerencher et de Monorod, exposuerunt nobis conquerendo, quod Buken filius Buken, Thomas filius Abraam, Abraam filius Chelley, Benedictus filius Cosme, et sui fratres Iwan et Thomas filij Kenezij nobiles, et alij in Comitatu Posoniensi existentes, pro vineis eorum, que in terris dictorum nobilium sunt site, multa grauamina et iniurias non modicas sustinerent, in hijs, videlicet quod cum ijdem iustum cybrionem a qualibet vinea dare eisdem debuissent a tempore predecessorum eorundem constitutum et ordinatum, dicti nobiles tempore culture vinearum, scilicet in vere et tempore vindemie eos compellerent cum ipsorum grauamine ad indebitam et inconsuetam solucionem faciendam. Cumque ipsum factum diucius inter eos fuisset ventilatum, ad ultimum tamen vexacioni eorundem ciuium et hospitum predictorum compacientes, hoc modo duximus ordinandum Baronum nostrorum consilio me-

terre supradicte terminatur. In cuius rei memoriam perpetuamque firmitatem presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodyensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri anno Domini M° CC° septuagesimo, Regni autem nostri anno primo.

(A veszprémi káptalannak 1335 „secundo die festi Beati Johannis Baptiste" „Nycholaus filius Mortunus de Kyus Gelse" kérésére kelt átiratából, a budai kir. kamarai levéltárban.)

204.

V. István királynak Cheppanthelek nevű földet tárgyazó adománya Mátyás Seneche fia számára. 1270.

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie, Dux Transsiluanus, Dominus Comanorum, omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Cum bene meritos fauore debito prosequimur et munificencijs Regijs attollimus, et Deo placere credimus, et homines ad virtuosa accionis desideria prouocamus. Proinde ad vniuersorum noticiam tam presencium quam futurorum tenore presencium volumus peruenire; quod nos attendentes fidelitates et merita seruiciorum Mathye filij Seneche, que nobis idem et Regno nostro exhibuit fideliter famulando et deuote; volentes eidem grata vicissitudine occurrere, ista vice terram Chepani sine herede decedentis Cheppanthelek vocatam, vacuam et habitatoribus carentem, ad manus et collacionem nostram immediate deuolutam et pertinentem; videlicet ad tria aratra in terra arabili sufficientem, cum omnibus vtilitatibus et pertinencijs suis, scilicet siluis, pratis et nemoribus, sitam inter Dobron ex vna parte, et Ogthelek villam Apa filij Johannis ex altera, donauimus, dedimus et contulimus eidem Mathye, et per eum Heche, Mychaeli ac Ladizlao filijs eiusdem, et eorum heredi-

bus heredumque successoribus in perpetuum et irreuocabiliter possidendam. Cuius quidem terre mete taliter distinguntur: Prima meta egreditur a parte orientali de fluuio Lotrucha, et vadit ad vnam arborem ilicis cruce signatam; deinde vadit versus meridiem in locum Styrka vocatum ad arborem ilicis, in qua est crux; et inde egrediendo cadit in riuulum Othwyche vocatum, vbi Tybapothoka coniungitur ipsi riuulo, et ibidem est arbor ilicis pro meta, in qua est crux; deinde veniendo transit inter duas lacus Vethke vocatas, vbi est arbor ilicis cruce signata; inde venit ad vnum locum *ligeth* vocatum, vbi super arborem *kewresfa* nuncupatam est crux; abhinc per metas arboreas transit magnam viam in eadem parte meridionali, et cadit in riuulum Schomoga vocatum, et ibi transit in locum Tamasegre vocatum, vbi est meta terrea, in qua est arbor *naarfa* vocata; hinc circueundo campum Remethmezewe vocatum peruenit ad metas arboreas terre Apa supradicti; deinde reflectitur versus occidentem, et eundo per vnum riuulum cadit in fluuium Lathorcha, et per eundem fluuium eundo superius in ipso fluuio reuertitur ad priorem locum, vnde inceperat in parte orientali, et ibi terminatur. Vt igitur collacio hec nostra robor optineat perpetue firmitatis, et ne per quempiam possit vel debeat in irritum reuocari, litteras presentes eidem Mathye, et Heche, Mychaeli ac Ladizlao filijs suis contulimus dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Petri dilecti et fidelis nostri, aule nostre Vice Cancellarij anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo.

(Gara Miklós nádornak 1411 „datum in Karaz in festo Conceptionis Beate Marie Virginis" kiadott átiratából; az eredetit „religiosus vir dominus frater Blasius filius Jacobi dicti Dobo de Ruzka Abbas Ecclesie Sancti Andree de juxta Wyssegrad, petente Francisco de Chechyr legitimo procuratore Ladizlai dicti Jacobi fratris ipsius Abbatis" felmutatta; a budai kir. kamarai levéltárban.)

205.

V. István király a nyúlszigeti apáczák számára megerősíti IV. Béla királynak 1267-ki privilegiumát. 1270.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie Bulgarieque Rex vniuersis tam presentibus quam futuris presens scriptum inspecturis salutem in Domino sempiternam. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod frater Nicolaus conuersus de Ordine Fratrum Predicatorum nobis in Christo dilectorum, procurator Monasterij Beate Marie Virginis Gloriose de Insula ad nostram accedens presenciam, exhibuit nobis priuilegium domini Bele Serenissimi Regis Hungarie patris nostri karissimi felicissime recordacionis, petens verbo domine Elisabeth karissime filie nostre aliarumque sororum nobis in Christo karissimarum de Insula supradicta, vt idem ratum habere, et nostro dignaremur priuilegio confirmare. Cuius quidem priuilegij tenor talis es:

Bela stb. (következik IV. Béla királynak 1267-ki privilegiuma mint fentebb 116. sz. a.)

Nos igitur ipsum priuilegium ratum habentes atque firmum auctoritate presencium per apposicionem dupplicis sigilli nostri duximus confirmandum. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodiensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° LXX°, Regni autem nostri anno primo.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a kettős pecsétnek töredéke függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

206.

V. István király megerősíti atya IV. Béla királynak Hybe községe számára adott privilegiumát. 1270.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex, omnibus Christi fidelibus, presens scriptum inspecturis, salutem in eo, qui Regibus dat salutem. Proinde ad uniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod hospites ville nostre de Hybe accedentes ad nostram personalem presenciam, exhibuerunt nobis priuilegium domini Bele Dei gracia inclyti Regis Hungarie patris nostri karissimi beate memorie super liberalitate ipsorum confectum, petentes a nobis humiliter et deuote suplicantes, ut ipsum priuilegium ratum habere et nostro dignaremur priuilegio confirmare. Cujus tenor talis est:

Bela D. gr. Hungarie stb. Rex stb. (következik IV. Béla királynak 1265-ki privilegiumából, mint fentebb 88. sz. a.)

Nos igitur iustis peticionibus eorundem hospitum de Hybe liberaliter inclinati, ipsum priuilegium patris nostri non abrasum, non cancellatum, nec uiciatum, de verbo ad verbum presentibus inscriptum, presentis priuilegij patrocinio duximus confirmandum. In cuius rei memoriam et perpetuam firmitatem, presentes concessimus litteras, dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus discreti viri Magistri Benedicti Orodiensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo, Regni autem nostri anno primo.

(IV. László királynak 1285-ki megerősítő privilegiumából,)

207.

Bernát casinói apát és I. Károly sziciliai király követének tudósítása, hogy szerencsésen Jadrába érkezett. 1270.

Bernardus Dei gracia Casinensis Abbas humilis carissimo in C. fratri J. Rectori. Favente Christo dominica in Palmis Jadaram introivimus sani cum omnibus sociis et familiaribus, quos ad Hungariam duximus — — — navigium domini nostri prestolando ibidem — — — tantumque fuit desiderium veniendi, quod mons — — — Sclauoniam diuidens, qui nobis difficillimus fuerat in eundo, redeuntibus in quadam planicie sunt conversi; et sic prava facta sunt in directa, et aspera reputauimus vias planas. Curetis id ad gaudium nostris nunciare, Decanis specialiter, Sacroque Conuentui Casinensi, Archipresbytero, Archidiacono Sancti Germani, ac Protonotario nostro Domno T. d. p. l. et magistro N. d. — — —, nec non et aliis, quos nouistis de nostris successibus prosperis exultare. Valete. Datum Jadare XI. Aprilis XIII. Indiccione.

(Tosti Lajos, Storia della Badia di Monte-Cassino. III. kötet. Nápoly 1843. 68. l.)

208.

I. Károly sziciliai király meghatalmazza követeit, hogy V. István magyar királylyal szövetséget köthessenek. 1270.

Karolus etc. uniuersis fidelibus Ecclesie etc. Per has patentes litteras omnibus volumus esse notum tam presentibus quam futuris, quod nos confidentes de prudencia Venerabilis et religiosi viri Bernardi Abbatis honorabilis Monasterij Cas(sinensis), et nobilis Baronis Aurelii de Carbaro, et Magistri Ber-

nardi de Brulio, dilectorum familiarium, consiliariorum et fidelium nostrorum, et plenam fiduciam apponentes, facimus, constituimus et ordinamus eos procuratores nostros et nuncios speciales ad tractandum, faciendum et complendum ad honorem Dei et Sanctorum Ecclesie, pacta et conventiones amicitie perfecte, et valencie, et iuvaminis de uno ad alium, cum Magnifico et illustri Principe domino Stephano Dei gracia Rege Ungarie, Duce Transyluanie, et Domino Cumanorum carissimo amico nostro, per se, quod nos teneamur ipsum bona fide adiuuare et defendere contra omnes Principes et Barones, et milites, et omnes homines, qui erunt inimici sui, et facere eis vivam guerram, et non facere inde nec treugam, nec guerram retrodictam, scilicet contra omnes Theotonicos et Theotonie aderentes, prope ipsum ad quatuor dietas; et contra omnes existentes extra fidem Ecclesie, et contra omnes alios homines de mundo, qui vellent sibi aufferre aliquam terram suam, vel qui eunt hostiliter terram eius intrare. Et eodem modo dominus Rex Ungarie teneatur nobis, et omnibus, et per omnia, contra predictos superius nominatos et alios inimicos dare consilium, auxilium et iuua:nen, et eis facere vivam guerram bona fide, et non facere treugam, vel pacem, vel guerram retrodictam cum eis vel aliquo ipsorum absque nostro consilio et consensu. Dantes dictis procuratoribus nostris, uel duobus ex eis, plenariam potestatem faciendi predicta omnia, et alia pertinencia ad predicta, cum ipso domino Rege, sicut ipsi domino Regi et ipsis procuratoribus, vel duobus ex eis videbitur expedire, et iurandi in anima nostra, predicta attendere et seruare, sicut ipse Rex iurabit eis recipientibus nostro nomine, et obseruare; salua semper fide, quam uterque nostrum tenetur Sancte Ecclesie nostre. Promittentes nos ratum habituros et firmum, quidquid predicti procuratores nostri, vel duo ex eis, facient in predictis vel aliquo predictorum. In cuius rei testimonium presentes litteras fieri et sigillo Maiestatis nostre iussimus conuenire. Datum Melfie XIIII Septembris, Indiccione XIII.

(**Racki** Ferencz, a nápolyi kir. levéltárban őrzött „Registi Angioini"-ból, Arkiv za povjestnicu jugoslavenski VII. köt. 11. l.)

209.

I. Károly sziciliai király a pápát és a bibornokok testületét kéri, hogy a közte és V. István magyar király közt kötendö egyességet megerösitsék. 1270.

Reverendissimo et Sanctissimo in Christo Patri domino Pape, si est in presenti, et omnibus summis Pontificibus futuris, et Sacro Cetui Cardinalium, Karolus etc. se ipsum ad pedes Summi Pontificis cum omni reuerencia et honore, et dominis Cardinalibus salutem et sincere devocionis affectum. Per has patentes litteras Sanctitati Vestre facio manifestum, quod ad honorem Dei, et Sancte Romane Ecclesie, et tocius fidei Christiane fecimus et facere intendimus matrimonia et alia certa pacta cum Magnifico Principe domino Stephano illustri Rege Ungarie, Duce Transylvano et Sclavonie et domino Cumanorum, Catholico, et fidelissimo Sancte nostre Ecclesie; et ut predicta, prout in litteris suis et nostris videbitis contineri, maiorem habeant firmitatem, requiro dominum Summum Pontificem, et dominos Cardinales Apostosica Sede vocante, quod ipsa pacta debeant confirmare, et dare litteras apertas ipsi Regi Ungarie. Quod si ex parte nostra aliquis defectus interueniat, quod nos et filios nostros, et omnes, qui pro nobis iurabunt, excommunicabitis, et totum Regnum nostrum sit interdictum, donec adimpleuerimus ipsa pacta. In cuius rei testimonium presentes litteras fieri et sigillo Maiestatis nostre iussimus conueniri. Datum Melfie XV. Septembris, Indiccione XIII.

(Racki Felencz u. o. 12. l.)

210.

I. Károly szicíliai királynak tudósítása, hogy leányát Isabellát nőül adta László, V. István magyar király fiának. 1270.

Carolus I. Rex Siciliae Justiciariis terrae Laboris et Comiti Molisii significat, quod Ysabellam karissimam filiam suam nuper copulaverit maritali conjugio egregio Duci Ladizlao primogenito illustris Regis Ungarie, et pro dote eidem filiae ducenta milia marcarum argenti concesserit exhiberi.

(Racki F. u. o. 13. l.)

211.

Bernát casinoi apátnak ugyanarra vonatkozó tudósítása. 1270.

Bernardus etc. Rectori etc. Per litteras Sacro Casinensi Conventui destinatas, quas volumus te videre, ut circa brevitatem multa possint sileri, colligere poteris statum nostrum, qui per Dei graciam cum omnibus nostris sociis et familiaribus sani sumus, in felici, ac tanta negociorum expedicione nostris laboribus relevatorum, data nobis a Deo materia exultandi. Quocirca Te ac nostros volumus esse letos et magno robore confortatos, nostra negocia viriliter peragere, et corda sumere virtuosa. Sic igitur letificatus letos alios facias, nostra procures, leta negocia lete peragas, strenue perficias; ut iurisdiccio teneatur, agricoltura exerceatur, vince multiplicentur diligenterque colantur, sentencie nostre observentur, conventui ante omnia provideatur, et omnia cum debito moderamine ordinentur; ut dilectus a nobis magis diligaris, ut tua merita

in laudibus te extollant. Vale. Datum in Saris XII. Decembris XIII. Indiccione.

(Tosti Lajos, Storia della Badia di Monte-Cassino. III. kötet. Nápoly 1843. 67. l.)

212.

Bernát casinoi apátnak tudósítása, hogy I. Károly sziciliai királynak reá bizott ügyeiben jó eredménynyel eljárt. 1270.

Bernardus etc. Decano et Vicedecano et Conventui. Ecce vestrarum suffulti orationum suffragiis, duce Christo, Beati meritis Benedicti, post multos labores et diversa maris pericula, viarum discrimina, quae perlongum esset in singularibus et particulariter enarrare; honorabiliter a Rege et toto Regno Hungarie excepti, commissa nobis nostrisque sociis a Regia Maiestate negotia, secundum sui animi et imperii motum perfecte ac plane complevimus, et optatam perduximus ad perfectionem, utriusque Regis liberos matrimonio et sponsalibus solemniter contractis, et modis quibus potuimus vallo firmissimo roboratis, firmiterque vallatis; nec non et contracto in perpetuum inter utramque Regiam domum mutui adjutorii foedere sociavimus, ad Dei honorem et Ecclesie Romane presidium, nec non utriusque Regis validissimum firmamentum. Quia vero virtutem nostis et gloriam domini nostri Regis, de ipso dicendum nil omnino; cuius potenciam a Deo sibi datam diversorum triumphi certaminum manifestant, eiusque terroris sonus rebellium Christi suorumque inimicorum, et cunctorum barbarorum corda concutit ad tremorem. Sed domus Hungarie incredibilem habet potenciam, indicibilem quidem armatorum gentem, ita quod in partibus Orientis et Aquilonis nullus sit pedem ausus movere, ubi triumphator, Rex scilicet gloriosus, potentem exercitum suum movit, et ingressum terre quandoque potentis Principis comminatur; maior enim pars Orientis et Aquilonis Regnorum et Principatuum, tam per parentelas

quam subiugaciones eius subiacet dicioni. Iis igitur duobus tanto federe sociatis, tanta unione permixtis, Regnum Sicilie de cetero, ut credimus, habebit gaudere dato sibi Divinitus sabatismo. Et est necessarium voces tacere adversariorum undique intonantes, quoniam dominum nostrum Regem Divina providencia sic vallauit, quod ipsum habebunt timere cuncti Principes, ipse nullum. Ad congaudendum ergo nobis, vobis prephatam exposuimus materiam gaudiorum; qui parati sumus ante quadragesimam ad monasterium redeundi, vosque, ut cupimus, reuidendi. Vos vero Christo placere studete; regulam observare, pacem et concordiam invicem habere, mundas animas custodire, pro nobis orare, ac in bonis operibus permanere. Valete, quos valere optamus, et in omnibus prevalete. Datum in Saris XII. Decembris, XIII. Indiccione.

(Tosti Lajos, u. o. 76. l.)

213.

Az esztergami káptalannak bizonyságlevele, hogy Udvarnokon lévő földjeit Endre és társainak Epelén lévő birtokukért cserekép en átengedte. 1270.

Capitulum Ecclesie Strigoniensis omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire; quod cum Andreas, Mathey et Cosmas filij Mutud, Petrus frater dicti Mutud, et Nicolaus filius Micou cognatus eorundem, terram suam empticiam, quam in terra de Epel, per dominum Regem nobis collata et donata, se habere dicebant, cum arbustis, que uulgariter *horost* dicuntur, et feneto, si que ibi eos contingebant, nobis reliquerint et assignauerint, sicut in priuilegio Magistri et Conuentus Cruciferorum Ecclesie Sancti Regis Stephani de Strigonio plenius continetur; nos omne ius nostrum, si quod habemus in terra quondam Laurencij vini-

toris et Feud vdwornici domini Regis, quam in terra Vdwornuk uocata, terre nostre de Epel vicina, habuisse dicuntur, reliquimus filiis Mutud, et Petro, ac Nicolao predictis, et heredibus eorumdem, in concambium terre eorum empticie, si quam in terra nostra de Epel habuerunt. In cuius rei memoriam presentes nostras concessimus litteras, sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Sixti Lectoris Strigoniensis anno Domini millesimo CC° LXX°, vndecimo kalendas Nouembris.

A B C

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion III. köt. 145. l.)

214.

A bácsi káptalannak bizonyságlevele, hogy Saknur comes Tolman örökös birtokának egy részét Márton, Péter fiának eladta. 1270.

A B C

Capitulum Bachiense omnibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod constituti in nostri presencia Comes Sacmar, et Merk frater eiusdem de Comitatu Wolko, idem Sacmar quamdam particulam terre de terra sua hereditaria nomine Tolman decisam, sufficientem ad unum aratrum et dimidium, ut dicebat, uolente et consenciente eodem fratre suo, ac alijs commetaneis suis, Helleus videlicet, Laurencio, Feldrico et Philippo filijs Ehne consencientibus, dixit et confessus fuit se uendidisse Martino filio Petri de eadem generacione, qui presens aderat, pro tribus marcis et dimidia sibi coram nobis plenarie persolutis iure perpetuo possidendam. Cuius quidem terree (igy) mete distinguntur per hec signa, prout homo noster et ijdem nobis retulerunt: Prima incipiens a quodam populo a parte occidentis uadit ad partem orientalem; et inde uadit ad quemdam riuulum, et

transiens illum descendit ad partem orientalem ad quemdam dumum uiminis; dehinc iterum uadit ad quemdam fontem, qui exit de Wolko; et exinde incipiens uadit in medietate ipsius Wolko ad plagam orientalem; et de ipso exiens descendit ad quemdam fonticulum ad partem septemtrionalem; inde autem descendit ad finalem partem cuiusdam silue, que uocatur Vasahalma, ad eandem plagam; et inde iterum uadit ad dumum cuiusdam uiminis, qui est in triplici ramositate circumdatus, ad plagam prenotatam; deinde exiens uadit ad dumum quercus quemdam; de quo tendit ad quamdam arborem desyccatam, que uocatur *borscuatu*, sub qua est meta terree nominate; et inde iterum incipiens descendit ad Scelusfok ad plagam occidentalem usque metam Martini supradicti; et parum procedendo in eodem fok peruenit iterum ad metam Martini Sciloyusfokea uocatam; in quo iam dicto fok uertitur ad partem meridionalem, et ibi procedendo uadit ad quamdam siluam ex nouo crescere permissam; circa finem cuius uadit ad dumum uiminis; et ibi incipiens transit iterum inter duos dumos uiminum ad plagam meridionalem; et ab illis descendens ad dumum transit supradictam ad plagam meridionalem sepissime nominatam. Obligauit eciam se ad hoc dictus Sacmar firmiter coram nobis, quod quicumque processu temporis contra prefatum Martinum racione iam dicte terree accionem intentauerit, ipse expedire tenebitur proprijs laboribus et expensis. In cuius rei testimonium litteras nostras priuilegiales concessimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno Domini M° CC° LXX°. Benedicto Preposito, Smaragdo Lectore, Redemperto Cantore, Nicolao Archidiacono Bachiensi, Marcello Sirmiensi, Johanne Scegusdiensi Archidiaconis, Andrea Custode, Petro Decano, ceterisque Canonicis Deo famulantibus in Ecclesia Bachiensi.

(Eredetie bőrhártyán, melynek pecsétje vörös-sárga zsinóron függ; a mélt. gr. Zay család levéltárában.)

[illegible] simul cum feneto et silua, sufficientem [illegible] [illegible] cognatis suis supradictis, qui iuxta eandem si- [illegible] hereditariam ad usum trium aratrorum habere [illegible] et assignasset perpetuo possidendam: tali [illegible] quod idem Karulus et cognati sui [illegible] in recompensacionem ipsius terre, prefato Co- [illegible] seruire tenebuntur; eundo cum eo ad [illegible] et ad exercitum cum armis decentibus, [illegible] et placuerit Comiti memorato. Addide- [illegible] terra adiacet terre Comitis Herbordi [illegible] hereditarie Karuli et cognatorum suo- [illegible] terminis et signis consignata. [illegible] presentes litteras concessimus sigilli [illegible] anno Domini M° CC° septuagesimo. [illegible] Cantore, Mikone Custode Eccle- [illegible]

[illegible] zsinóron függött pecsétje [illegible] levéltárban.)

217.

[illegible] *Herch barsi polgár* [illegible] *ladta.*

[illegible]

[illegible] presentes littere pa- [illegible] in omnium sal- [illegible] de Bors, coram [illegible] filiis suis, ipsis- [illegible] paria lapidum [illegible] in fluuio Goron [illegible] Benedicti de Grana [illegible] parauti et ementi,

noticiam, et nullus super hoc dubitare possit, praesentem (igy) publicum instrumentum nostri sigillo Capituli fecimus communiri. Actum ante Ecclesiam Beati Domnii, in presentia Domini Dominici et Stephani Presbyterorum, Petri Zanini, et Andreae laicorum.

Et ego Franciscus Stipe Madii filius examinavi.

Ego vero dominus Lucas Canonicus et Juratus Notarius Spalatensis, iis interfui, et de mandato praedicti domini Archidiaconi, et uniuersi Capituli, et meo, ut audivi, subscripsi, et roboravi.

(Farlati, Illiricum Sacrum III. köt. 283. l.)

216.

A győri káptalannak bizonyságlevele, hogy Lőrincz comes több előbb locsmándi várjobbágynak bizonyos szolgálatok kikötése mellett fekvő birtokot adományozott. 1270.

A B C

Capitulum Ecclesie Jauriensis vniuersis Christi fidelibus presens scriptum intuentibus salutem in Domino. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod Thoma filio Euzen de Zemera pro Comite Laurencio filio Comitis Petri domino suo ex una parte; et Karulo pro se, et pro Paulo, Karulo ac Fridirico filijs suis; item Farcasio filio dicti Karuli personaliter; item Boyon pro se et pro Gurge fratre suo; item Cheke filio Gregorij, et Erkud ac Bogdasa; item Martino filio Kol de Geotan, iobagionibus quondam Castri de Luchman ab altera coram nobis constitutis; dictus Thomas nomine et vice memorati domini sui est confessus: quod cum Bela Rex Quartus bone memorie Comitatum de Luchman cum suis pertinencijs dicto domino suo propter suorum prerogatiuam meritorum iure perpetuo contulisset; idem dominus suus quandam particulam terre de terra ville Georan decisam ad

quatuor aratra, simul cum feneto et silua, sufficientem, sicut dixit, Karulo et cognatis suis supradictis, qui iuxta eandem similiter terram hereditariam ad usum trium aratrorum habere dicuntur, dedisset et assignasset perpetuo possidendam; tali condicione et pacto, quod idem Karulus et cognati sui, ac eorum heredes, in recompensacionem ipsius terre, prefato Comiti et suis heredibus seruire tenebuntur; eundo cum eo ad curiam domini Regis, et ad exercitum cum armis decentibus, quociens expedierit, et placuerit Comiti memorato. Addiderunt eciam, quod eadem terra adiacet terre Comitis Herbordi Chava uocate, et terre hereditarie Karuli et cognatorum suorum predictorum, quibusdam terminis et signis consignata. In cuius rei memoriam presentes litteras concessimus sigilli nostri munimine roboratas, anno Domini M° CC° septuagesimo. Chepano Preposito, Hectore Cantore, Mikone Custode Ecclesie nostre existentibus.

(Eredetie börhártyán, melynek sárga-barna zsinóron függött pecsétje elveszett; a budai kir. kamarai levéltárban.)

217.

A nyitrai káptalannak bizonyságlevele, hogy Herch barsi polyár a Garam folyón lévő malmát a sz. benedeki monostornak eladta. 1270.

A B C

Vniuersis Christi fidelibus, quibus presentes littere patuerint, Capitulum Nytriensis Ecclesie salutem in omnium saluatore. Significamus uobis, quod Herch ciuis de Bors, coram nobis constitutus, presente Petro et Pinkusd filiis suis, ipsisque volentibus, molendinum suum, quatuor paria lapidum molencium continens, circa villam Bors sytum in fluuio Goron nuncupato, curie Abbatis Monasterij Sancti Benedicti de Grana adiacens, Martino Abbati dicti Monasterij comparanti et ementi,

pro quo videlicet Abbate frater Gerardus monachus de dicto Monasterio, et Laurencius Curialis Comes predicti Abbatis astiterunt, pro sedecim marcis argenti acceptis ab eisdem fratre Gerardo et Laurencio, pro iamdicto Abbate soluentibus plenarie, coram nobis uendidit iure perpetuo possidendum. Obligando se, quod si per quemcunque dictus Abbas, uel quicunque alius in dicto Monasterio eius successor extiterit, racione prefati molendini processu temporum molestaretur; ijdem Herch, ac filij sui tenebuntur tam emendare, quam in omnibus expedire, ipso molendino in iure Monasterij sepius recitati pacifice permanente. In cujus rei memoriam pleniorem presentes concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno gracie M. CC° septuagesimo. Ecclesie nostre Lectore Magistro Bartholomeo existente.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion III. köt. 147. l.)

218.

A váczi káptalannak bizonyságlevele, az esztergami káptalannak több ságí nemesekkel, Ság földét tárgyazó egyezkedéséről. 1270.

Capitulum Wachyense omnibus Christi fidelibus, ad quos presentes peruenerint, salutem in eo, qui est uera salus. Cunctorum noticie tenore presencium declaramus, quod Magister Matheus Custos Sancte Strigoniensis Ecclesie, et Symon officialis eiusdem Ecclesie, vice et nomine Capituli eiusdem ex vna parte, Egidius filius Rugas, Garman filius Cysar, ac Andreas filius Serde, ipsi quidem nobiles de villa Saag, ex altera, coram nobis comparuerunt, et exhibitis nobis litteris nostris memorialibus composicionaliter inter eosdem habitis, proposuerunt oraculo vive uocis, quod super causa, quam ijdem Egidius et socij sui moverant contra predictum Capitulum super quadam terra sua hereditaria Saag vocata, ex permissione Incliti Regis Stephani, mediantibus probis arbitratoribus, taliter concordassent: quod media pars predicte

terre Saag, super qua litis materia fuit mota, sicut eciam in eisdem litteris nostris vidimus contineri, cessit per arbitratores in ius et proprietatem Capituli supradicti, in pace et sine aliquo concambio possidere; aliam autem partem ipsius terre prefati nobiles de Saag permiseruut, dederunt, et ex sua concesserunt bona voluntate ipsi eidem Capitulo perpetuo possidendam. Hac tamen condicione interposita, quod ipsi et eorum successores semper in sempiternum, viam habeant per eandem terram ad vsum siluarum Bersen liberam transeundi. Que quidem terra iacet inter fontem Bana vocatum, et inter fontem Fenkw nominatum; et conterminatur terre Monasterij de Boldua. Capitulum uero Strigoniense in concambium ipsius terre quandam particulam terre sue, similiter Saag vocate, triplo mensuratam, dederunt et plene condiderunt prenominatis nobilibus Egidio, Andree et Garman perhempniter habituram, que particula terre ab oriente a terra Ecclesie Strigoniensis tribus metis separatur, ab aquilone fluuio Ipul distinguitur, ab occidente uero cum terra eorumdem nobilium conterminatur, a meridie terra Micou de Ganan concluditur, sicque eadem adiacet terra a parte occidentali secus fluuium Ipul iuxta terram et molendinum Egidij prenominati, terreis metis vndique separata; fluuio tamen Ipul eidem Capitulo libere remanente. Ad hec partes coram nobis constitute retulerunt, obligantes se, quod sepedictum Capitulum Strigoniense terram, quam dictis dederunt nobilibus, apud eosdem et suos heredes heredumue successores ab omni controuersia futuris in temporibus ipsam impetencium defendere et conseruare suis proprijs laboribus et expensis penitus teneantur. Similiter autem ijdem nobiles Egidius et socij sui terram, quam Capitulo Strigoniensi contulerunt, apud eosdem hac condicione habita conseruabunt. In hujus igitur rei testimonium et robur, presentes ad peticionem parcium contulimus, alfabeto compertitas, et sigilli nostri munimine roboratas. Anno verbi incarnati M° ducentesimo septuagesimo, octauo kalendas Octobris, Gregorio Preposito, Jona Lectore, Andrea Cantore Magistris, Paulo Custode, ceterisque quampluribus, in Ecclesia Beate Virginis Marie ministrantibus deuote rerum omnium conditori.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion III. köt. 148. l.)

219.

A keresztesek esztergami konventjének bizonyságlevele, hogy az esztergami káptalan, s Endre Mutudnak fia és érdektársai közt birtokcsere történt. 1270.

Briccius Magister Cruciferorum Ecclesie Sancti Regis Stephani de Strigonio et totus Conuentus eiusdem Ecclesie, omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod Andreas filius Mutud pro se, pro Damiano et Endre filijs suis, Mathey et Cosmas filij dicti Mutud pro se; item Petrus frater eiusdem Mutud pro se et pro Berka filio suo; item Nycolaus fidelias (így) Micou, coram nobis constituti, dixerunt, quod cum Capitulum Strigoniense omne ius suum, quod ipsum Capitulum habuisse dicebant in terra quondam Laurencij vinitoris et Feud vduornici domini Regis, sine herede decedencium, existente in terra Udvornuk uocata, eis reliquerit et assignauerit, sicut in eiusdem Capituli priuilegio exinde confecto dixerunt plenius contineri; ipsi terram suam, quam in terra predicti Strigoniensis Capituli Epel uocata se habere dicebant, tam illam videlicet terram, quam cum feneto et siluulis, que uulgariter *horost* dicuntur, a quodam homine de Epel, Wendeg uocato se emisse, quam illam terram, quam a Domo Hospitali de Strigonio optentam esse asserebant, et eciam illam terram, quam ibidem per suos progenitores a Georgio et Gereu de Sumudur optentam esse dicebant, dederint, reliquerint et assignaverint eidem Strigoniensi Capitulo in concambium iuris eorum supradicti. In cujus rei testimonium et memoriam, ad peticionem et instanciam filiorum Mutud et Petri, ac Nicolai, predictorum, presentes nostras concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Anno Domini millesimo CC° septuagesimo, vndecimo kalendas Nouembris.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion III. köt. 146. l.)

220.

A keresztesek esztergami konventjének bizonyságlevele, hogy Benedek pap es testvérei sági birtokukat Egyed, Rugas fiának eladták. 1270.

Conuentus Cruciferorum Domus Hospitalis Sancti Regis de Strigonio salutem in Domino Jesu Christo. Ad vniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod Benedictus sacerdos, Dauid, ac Detmarus, filij Stephani nobiles de Saagh ab vna, Egidius, filius Rugas de eadem, parte ab altera, coram nobis constituti; idem Benedictus sacerdos est confessus, quod terciam partem possessionis Buza, filij Michaelis de Saagh, pro dote sororis sue sibi devolutas (igy), cum quibus sibi per predictum Buza collatum (igy) extiterat, ex permissione Dauid et Detmari, Egidio filio Rugas predicto pro tribus marcis argenti vendidissent in perpetuum possidenda (igy); que particula terre, vt Dauid et Detmarus filij Stephani retulerunt, extendit se ad vsum vnius aratri, et est sita iuxta Ecclesiam Sancti Martini superius a parte meridiana. Item alias duas partes possessionarie porcionis predicti Buza de Saagh, predicti Dauid et Detmar filij Stephani confessi sunt coram nobis, in perpetuum uendidisse superius nominato filio Rugas uidelicet Egidio, similiter pro sex marcis argenti in perpetuum uendidisse (igy) et uendiderunt coram nobis. Ille uero due partes, quas filij Stephani Egidio filio Rugas uendiderunt, iuxta eiusdem Egidij terram sita esse dinoscitur. Nos igitur per instanciam peticionum parcium presentes concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno gracie M° CC° septuagesimo.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion III. köt. 147. l.)

221.

Lőrincz mester Ryuche vármegye főispányának bizonyságlevele, hogy Prenchol comes Macek föld birtokába bevezettetett. 1270.

Nos Magister Laurencyus Comes de Ryiuche significamus vniuersis quibus expedit presencium per tenorem, quod cum dominus Rex nobis in suis litteris precepisset, ut terram villicatam Macek iuxta Velykam in Comitatu Ryiuce existentem Prencholo Comiti Camere Zagrabiensis coram testimonio Capituli Chasmensis assignaremus; nos attendentes precepto domini Regis ipsam terram pro beneplacito et voluntate omnium jobagionum Castri, uidelicet Sauerly, Myle, Zlobyuechj, Vuzmek, Vurbanus, Rykolt, ac aliorum omnium et vniuersorum predialium, uidelicet Junus Comitis, Magistri Tyburcij, Cency Prepositi, Stephani, Jak, fratrum Junus Comitis; Leustacij Comitis, Mycule filij Dragani, et aliorum omnium vicinorum et commetaneorum omnium per hominem nostrum Cemynum, Saulum et Mylem johagiones Castri per predictos jobagiones Castri deputatos, dictum Prencholum Comitem in ipsam terram fecimus introduci sub metis infrascriptis. Cuius terre mete hoc ordine distinguntur: Prima meta incipit terrea a parte septemtrionali in monte iuxta magnam viam, ubi est meta Tyburcij Comitis; et inde procedens ad orientem descendit ad pratum, uenit ad arborem *jua* dictam; inde per uallem uenit ad riuum Meroucha, juxta quem est arbor *byc* crucesignata meta terrea circumfusa; et in eodem descendit ad partem merydionalem, et cadit ad riuum Velyka; et in eodem tendit ad partem occidentalem, et peruenit de eodem ad arborem *certan* (gyertyánfa) cruce sygnatam, meta terrea circumfusam; et inde declinat ad partem meridionalem, uenit ad arborem piri cruce signatam, meta terrea circumfusam; inde ascendit ad montem, uenit ad arborem *egur* cruce signatam, ubi est meta terrea circumfusa; deinde uenit ad magnam uiam, iuxta quam est meta terrea, et per eandem uadit per magnum spacium ad arborem *certan* cruce signatam, et meta terrea circumfusam, que est iuxta ecclesiam Sancte Crucis; deinde

procedens iuxta vallem per terras arrabiles uenit ad partem occidentalem ad magnam viam, iuxta quam est meta terrea; et per eandem uenit ad arborem *byk* cruce signatam, meta terrea circumfusam, ibique uicinatur terre filiorum Celyani; et inde per eandem uenit ad partem septemtrionalem ad arborem piri cruce signatam et meta terrea circumfusam; deinde per eandem uenit ad arborem *certyan* cruce signatam; inde procedens per eandem descendit ad unum potock, ubi est arbor piri cruce signata, meta terrea circumfusa; deinde in eodem declinat ad parum, et uenit ad riuum Velyka, iuxta quem est arbor pomi cruce signata et meta terrea circumfusa; et descendit in eodem ad partem occidentalem, parum eundo exit ad riuum Bocouca ad partem septemtrionalem, uicinaturque ibi terre Magistri Erney; deinde procedens in eodem riuulo ad magnam terram uenit ad domum Locha, ubi idem riuulus diuiditur in duas partes, et uadit in eodem riuulo ad partem occidentalem ad vineam Magistri Erney; deinde per vallem uenit ad arborem *byk* cruce signatam, metis terreis circumfusam, ibique intrat siluam, uenit per unam semitam ud unam calistam, ubi est arbor byk cruce signata, meta terrea circumfusa; que calista est iuxta viam Colomani, uicinaturque ibidem terre Bank; inde procedens per eandem uenit ad arborem *byk* cruce signatam et meta terrea circumfusam ad partem orientalem, ibique uicinatur terre Tyburcyi Comitis, et declinatur de via Colomany ad aliam viam per montem ad partem meridionalem ad arborem cruce signatam *byk* et meta terrea circumfusam; deinde procedens per eandem uenit ad arborem *harast* cruce signatam, meta terrea circumfusam; et procedens in eadem uenit ad arborem *harast* cruce signatam, meta terrea circumfusam; deinde uenit ad arborem *byk* cruce signatam, meta terrea circumfusam; ibique delinat ad partem orientalem, uenit ad arborem *narr* (nyárfa) cruce signatam, meta terrea circumfusam; deinde tendit ad partem meridionalem, uenit per montem in eadem via ad metam terream; deinde per eandem uenit ad priorem metam, ibique terminatur. In cuius rei testimonium concessimus litteras nostri sigilli munimine roboratas. Datum anno Domini M° CC° suptuagesimo.

(Eredetie bő. hártyán. a pecsét elveszett. a budai kir. kamarai levéltárban.)

222.

Bálint, Péternek fia, traui polgár sibenicoi podestá-nak választatik.
1270.

Anno Domini M. CC. LXX. die Jovis tertio intrante Aprilis. Apud Monasterium Sancti Johannis de Tragurio praesentibus Georgeo de Cega, Marino Stoche, Duimo Vrsi, et Marino Matthei Traguriensibus, atque Vulcossa Rubeo de Scibenico, examinatore Stefano Marini Ruze. Nobiles viri Georgius Vidox de Sibenico, et Duymus — — — — rya de eadem terra Sindici et procuratores Curie et Communitatis de Sibenico super elegendo, et suscipiendo Potestatem ad regimen dictae terrae, velut constabat publico instrumento per me Magistrum Franciscum Notarium viso et lecto, scripto manu Perini Notarij Scibenici Jurati, venientes Tragurium procuratorio nomine dicti Communis de Scibenico et pro ipso Communi, elegerunt solemniter, et deuote in Potestatem et ad regimen dictae terrae de Scibenico per vnum annum completum proxime venturum, nobilem et discretum virum dominum Valentinum Petri ciuem Traguriensem; promittentes, obligantes se nomine dicti Communis, et pro ipso Communi dicto domino Valentino, dare ei pro salario sui regiminis ipso anno libras CC denariorum Venetorum paruorum, et hospicium ad manendum, atque partem piscium, quam Potestates uel Judices habere consueuerant, hys, et infrascriptis pactis et conuencionibus habitis inter eos et dominum Valentinum praedictum; videlicet: Vt questiones cunctas, et lites, quae coram ipso fuerint inter aliquos ventilatae, ipse Potestas sententiare debeat, et finire secundum formam statuti et consuetudines Scibenici, consulendo cum suis Consiliarijs, prout maior pars Consilij dictorum fuerit. In maleficijs autem cunctis et superbijs, habeat ipse Potestas liberum arbitrium; et si quando vero occasione Communis, vel alicuius specialis persone, ipse Potestas preceperit, vt Commune eum exequi in aliquo teneatur, Commune ipsum eum exequi sub pena CC librarum vel infra, vel

ut ipse Potestas ipsum Commune, si ipsi Potestati placuerit, condemnaret. Quod si vero non Communi, sed alicui speciali homini mandauerit, seu preceperit, vt eum sequeretur, et ipse exequi contemneret; tunc habeat ipse Potestas auctoritatem et arbitrium, eum sibi condemnandi ad suum libitum a L libris infra. Item vero, si quando ipse Potestas iuerit aliquo in seruitium Communis, tunc ipsum Commune teneatur dare ei cunctas expensas in eundo, stando, et redeundo; necnon si ipse Potestas, et res eius vadant, tunc stent, et revertantur ad omne ipsius Communis periculum. Teneatur preterea idem Commune ipsum Potestatem et eius res in fine sui regiminis Tragurium reducere, et procurare suis cunctis stipendijs, et ad omne suum periculum, et fortunam. Qui uero Potestas licentiam habeat ueniendi Tragurium ter in anno, et stare vice qualibet dies octo, sibi in salario vel termino non computandos; veniendo tamen, et reuertendo ad omnem suam fortunam. Quod si uero uice aliqua plus octo diebus staret, vel si pluries eum uenire Tragurium oporteret convenire, — — — — dies ipsos in fine sui regiminis ipsos dies Prestaco Communi restaurare tunc, ac totidem stando diebus. Exenia uero aliqua dictus Potestas nullatenus promisit suscipere. Et hoc ad inuicem atendere promiserunt et in nullo contra facere vel venire.

(Lucius, Memorie storiche di Trau 84. l.; az okmány töredékét lásd Fejérnél Cod. Dipl. VII. k. 4. r. 141. l.)

223.

Voiszlav, Uros szerb király rendeletéből comes, Cataroban ítéletet hoz. 1270.

Ego Dei gratia et domini Regis Orosii Comes Voislavus, mandato et scripto domini Regis super placito, quod mouerunt Presbyter Micha Pasqualis et Tripe aduersus Basilium Dragonis de Ecclesia Sancti Lucae; et fuit sentencia Regis, et ego pulso campanam, et congrego nobiles Communis Ciuitatis, ut conjurent eos duo Episcopi, de Zenta Neophiton, et Catharensis Episcopus Marius, ut dicant si etc. Ego Voislaus uocavi ambos Episcopos, Neophitum et Marium, et totum Capitulum Ecclesiasticum, et nobiles, et probos Ciuitatis; et adduxerunt lignum Dominicum, icones, et reliquias Sancti Triphonis, et ex praecepto Regis maledixerunt Episcopi etc. Anno Incarnacionis Domini M. CC. LXX. mense Augusti decimoctauo die.

(Farlati, Illyricum Sacrum VI. köt. 442. l.)

224.

A váradi konvent bizonyságlevele bizonyos tanuvallatásról, Jakab gróf Ambros fiának hatalmaskodásáról Bolesey fiai ellen. 1270—1290.

Nos Conuentus monasterij Waradiensis damus pro memoria, quod cum iuxta tenorem litterarum Comitis Martini Vice-Judicis Curie domini Regis, Matheus filius Bolosey, Petrus et Bolosey fratres sui — — — Jacobum filium Ambrosij de Zenthgal in — — — octauarum Epyfaniarum Domini quinto decimo

filij Angelus de Mosay; item Symun uillicus et Peterne de Forkoslyuk jobagiones Comitis Kemyni, et Nicolaus pro se et pro ipsa uilla tota; item Nicolaus et Mychael de Botyar jobagiones Cumpoldy pro se et pro ipsa uilla tota; item Mychael et Mala de Nagkwfew jobagiones eiusdem Cumpoldy pro se et pro ipsa uilla tota; item Petrus villicus filius Iwanka et Nycolaus filius Deech de uilla Nadosth jobagio magistri Philippi filij Philippi; item Vrbanus et Andreas de uilla Gueredey jobagiones nobilium de eadem pro se et pro ipsa villa tota. Qui omnes vnanimiter et concorditer modo superius annotato responderunt. Datum secundo die produccionis testium predictorum.

Eredetie bőrhártyán, melyről a pecsét már lehullott, a nemz. Muzeum kézirattárában. Az okmány hátán e szavak olvashatók: „Donavit an. 1812. Bibliothecae Regni Jos. Koller Praepositus Quinque-Ecclesiensis.“)

225.

V. István királynak Murány várat, s Jolsva és több más jószágokat tárgyazó adománya Mikiós országbíró számára. 1271.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in salutis largitore. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod cum nos superstite adhuc karissimo patre nostro Bela Rege inclite recordacionis Ducatum Transsiluanum teneremus, et graues persecuciones eiusdem karissimi patris nostri, licet inmerito, perpessi fuissemus; Nycolaus Judex Curie nostre, Comes Symigiensis, dilectus et fidelis noster, qui tunc temporis aput eundem karissimum patrem nostrum Comes Syrmiensis fuerat, se ad nos de ipso Comitatu suo cum honestissima familia transtulit, in ipso nostre persecucionis tempore pro fidelitatibus et seruicijs nobis exhibendis

filius Ledugnerij, et Alexander filius suus de Dabaka; item Dominicus de Gombay; item Gregorius filius Abram de — —, item Stephanus filius Cheniga de — — — — — — — — — — — Stephanus filius Blasij de iuxta Okur gener Pasca; item Benedictus filius Jacobi, Joseph, Ladislaus filius Farkasij, Artholph filius Pouse, et Andreas filius Both nobiles de Hydagay; item Dama filius Boxa et Ladislaus filius Marcelli nobiles de Guenchey; item Purkuzlow, Petrus filius Luka, Comes Paulus, Mortun filius Mark, Stephanus filius Blasij, Benedictus filius Salomonis, et Comes Vz nobiles de Gueredey; item Mark filius Vyrunch de Kykug; item Thomas filius Laurencij de Gueresty; item Tyuan et Johannes filij Abram, Kelemen filius Poltim, Bagen et Joub filij Pardan, et Thomas filius Renke de Vrmand; item Zoym filius Zemere, Martinus magnus, Fabyanus filius Vylmos, Vyncen filius Vilmos nigri, Paulus filius Sebastiani, Benedictus filius Thome, Nycolaus filius Gabus, Dominicus filius Bodun, Anyan filius Anyani, et Mychael filius Heym de Hetyn; item Mour de Zabaguy; item Mour filius Mathye de Pel; item Ladislaus filius Salomonis de Lynkychouth; item Valenth filius Jacobi de Neugrad; item Paulus filius Karachyni de Hyrd; item magister Stephanus filius Myuk de Mortunfalua; item Mortunus filius Tywan de Vosos; item Petrus filius Symonis et Emericus gener suus de Nadosth; item Comes Pousa filius Pouse de Sumlaw; item Comes Petrus dictus Bok de Warkun; item Stephanus filius Peturke et Paulus filius Dyonisij de Luazhetyn; item Cozmas de Boda nobiles iobagiones monasterij Waradiensis; item magister Benedictus filius Lethus de Waradino, pro se et pro Stephano filio Stephani de Varsundy; item Sel filius Rubyni, Nicolaus Veyz dictus, Emericus filius Batha, Paulus filius Jurk, Denkus filius Bethe, Ladislaus filius Bolokur, et Chere filius Filek hospites de Waradyno; item Mauricius filius Gathal de Geycheyd pro se et pro tota ipsius uilla; item Peteuch uillicus de uilla Warkun pro se et pro ipsa uilla tota; item Stephanus filius Both de Waralya pro se et pro ipsa uilla tota; item Ilye de uilla Bychew pro se et pro ipsa uilla tota, qui sunt populi monasterij Waradiensis; item Elek et Petrus de Mosay jobagiones Alexandri filij Comitis Alexandri pro se et pro ipsa uilla tota; item Dama et Begue jobagiones Comitis Andree

filij Angelus de Mosay; item Symun uillicus et Peterne de Forkoslyuk jobagiones Comitis Kemyni, et Nicolaus pro se et pro ipsa uilla tota; item Nicolaus et Mychael de Botyan jobagiones Cumpoldy pro se et pro ipsa uilla tota; item Mychael et Mala de Nagkwfew jobagiones eiusdem Cumpoldy pro se et pro ipsa uilla tota; item Petrus villicus filius Iwanka et Nycolaus filius Deech de uilla Nadosth jobagio magistri Philippi filij Philippi; item Vrbanus et Andreas de uilla Gueredey jobagiones nobilium de eadem pro se et pro ipsa villa tota. Qui omnes vnanimiter et concorditer modo superius annotato responderunt. Datum secundo die produccionis testium predictorum.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a pecsét már lehullott, a nemz. Muzeum kézirattárában. Az okmány hátán e szavak olvashatók: „Donavit an. 1812. Bibliothecae Regni Jos. Koller Praepositus Quinque-Ecclesiensis.")

225.

V. István királynak Murány várat, s Jolsva és több más jószágokat tárgyazó adománya Miklós országbíró számára. 1271.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in salutis largitore. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod cum nos superstite adhuc karissimo patre nostro Bela Rege inclite recordacionis Ducatum Transsiluanum teneremus, et graues persecuciones eiusdem karissimi patris nostri, licet inmerito, perpessi fuissemus; Nycolaus Judex Curie nostre, Comes Symigiensis, dilectus et fidelis noster, qui tunc temporis aput eundem karissimum patrem nostrum Comes Syrmiensis fuerat, se ad nos de ipso Comitatu suo cum honestissima familia transtulit, in ipso nostre persecucionis tempore pro fidelitatibus et seruicijs nobis exhibendis

et pariter obseruandis, amissionem seu destruccionem possessionum vltra Drawam et ex ista parte Drawe existencium, ac vniuersorum bonorum suorum distraccionem minime expauescens, quibus omnibus demum per eundem karissimum patrem nostrum fuerat spoliatus; qui quidem Nycolaus Comes tunc eciam nobis multa et diuersa fidelitatis opera, et postmodum in alijs pluribus expedicionibus nostris multis et laudabilibus seruiciorum meritis coram nostre Maiestatis occulis tanquam miles strenuus claruit et refulsit; qui licet post tot fidelitates et seruiciorum merita maiora et ampliora de Magnificencia Regia in perpetuitatibus seu donacionibus perpetuis promereri debuisset; in reconpesacionem tamen seruiciorum suorum aliqualem, quasdam possessiones, videlicet Furro iuxta aquam Herrad, Inanch, cum villis ad easdem spectantibus, Hewes similiter cum uillis ad ipsam pertinentibus, ac possessionem Elsua, simul cum castro Muran, quaslibet ipsarum cum omnibus pertinencijs, appendicijs, circumstancijs et utilitatibus suis vniuersis, contulimus, dedimus et donauimus eidem Comiti Nycolao, et suis heredibus, heredumque suorum successoribus perpetuo et inreuocabiliter possidendas. Vt igitur huius nostre donacionis seu collacionis series robur obtineat perpetue firmitatis, presentes eidem Comiti Nycolao dedimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodiensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° septuagesimo primo, quinto ydus Maij, Regni autem nostri anno primo.

(Eredetie börhártyán, melyről a király kettős pecsétjének töredéke zöldsárga selyemzsinóron függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

V. István királynak Znoyssa nevű földet tárgyazó adománya Sándor comes Marcellnek fia számára. 1271.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Crocie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie Bulgarieque Rex vniuersis Christi fidelibus tam presentibus quam futuris salutem in omnium saluatore. Regalis sollicitudinis circumspeccio cum ex officio suscepti regiminis trutinat merita subditorum, non potest inremunerata relinquere fidelium obsequia graciosa, dum attendit se ab eo imperium recepisse, qui inremuneratum esse non patitur vllum bonum. Proinde ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod cum Comes Alexander filius Marcelli nobis et Regno semper et in omnibus expedicionibus nostris semper fidelissimum inpenderit famulatum, et potissimum in conseruacione castri Ztumpa, quod contra potenciam et exercitum Regis Boemie laudabiliter et viriliter tenuit quoadduxit (így „quoad uixit" helyett), qui demum ab eodem Rege crudeliter extitit interemptus; nos, qui ex officio suscepti regiminis metiri debemus merita singulorum, effusionem sanguinis predicti Alexandri nolentes sine remuneracione aliquali, licet maiora meruerit, pertransire; quandam terram Castri de Ztumpa Znoyssa vocatam, que olym ab eodem Alexandro ad ius predicti Castri deuoluta fuerat, ab ipso Castro exceptam penitus et exemptam, Dominico et Karolo filijs eiusdem Alexandri cum omnibus vtilitatibus, circumstancijs et pertinencijs suis, ac tributo, dedimus, donauimus, tradidimus et concessimus perpetuo et irreuocabiliter possidendam; infundendo in eosdem totum ius dominij eiusdem terre adeo, ac si ipsorum descensualis fuisset a tempore Sanctissimi Regis Stephani, seu aliorum progenitorum nostrorum Regum Hungarie illustrium pro trmpore qui fuerunt. Cuius quidem terre metce, prout in litteris Posoniensis Capituli contineri vidimus, hoc ordine distinguntur: Prima meta incipit a parte occidentali ab aqua Morwa, vbi de Morwa sur-

git quedam vena, que dicitur Kegwych, donec venit ad venam Panse; et inde veniet ad venam Rouda; de angulo Royda veniet directe ad monticulum, vbi est erecta noua meta; deinde veniet ad angulum silue Loyp; abhinc iuxta ipsam siluam veniet ad siccam arborem; deinde vadit ad duas metas antiquas, que separant a terra Mark Comitis iuxta venam Axey; deinde vadit directe ad vnum pratum, quod vocatur Kylpiruis; abhinc veniet in magnam viam, que ducit de Stamfa ad Zoysa; deinde vadit iterum ad Axye; abhinc reflectitur ad fluuium Morawa iterato, et ibi terminatur. Vt igitur huius nostre collacionis series robur perpetue optineat firmitatis, nec per quempiam processu temporum retractari valeat, vel in irritum reuocari; presentes eisdem Dominico et Karolo, ac suis heredibus heredumque successoribus concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Ecclesie Orodiensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Dominice Incarnacionis M° CC° septuagesimo primo, decimoseptimo kalendas Septembris, Indiccione nona, Regni autem nostri anno primo.

(Robert Károly királynak 1326. „tercio idus Junij“ „Karolus filius Karoli filij Alexandri de Chollokuz“ kérésére kelt megerősítő privilegiumából a budai kir. kamarai levéltárban.)

227.

V. István megerősíti 1266-ki adományát Kázmér mester számára.
1271.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in eo, qui Regibus dat salutem. Ad vniuersorum noticiam tam presencium quam posterorum harum serie volumus peruenire, quod cum Deo propicio Regni gubernaculum et

Coronam adepti fuissemus, fidelis noster Magister Kazmeriu aule nostre Notarius ad nostram accedens presenciam, obtulit nobis priuilegium nostrum tempore Ducatus nostri Transsiluani super collacione sew donacione terre Ekusyoachim jobagionis Castri de Zabolch sine herede decedentis continens in hec verba:

Stephanus D. gr. junior Rex Hungarie stb. (következik az 1266-ki adománylevél mint fentebb 102. sz. a.)

Petens a nobis humiliter et deuote, vt ipsum priuilegium nostrum ratificare, et nostro iterato priuilegio confirmare dignaremur. Nos igitur iustis peticionibus eiusdem magistri Cazmerii annuentes, dictum priuilegium uostrum prius datum et concessum, ratum habentes et acceptum, auctoritate presencium duximus confirmandum, dupplicis sigilli nostri munimine roborando. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo primo, Regni autem nostri anno primo.

(IV. László királynak 1272-ki megerősítő privilegiumából a budai kir. kamarai levéltárban).

228.

V. István királynak nemességi privilegiuma több vasmegyei várjobbágy számára. 1271.

(S)tephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie Bulgarieque Rex omnibus tam presentibus quam futuris harum serie volumus peruenire; quod cum Comes Bana, et Paris filius ejus, jobagiones Castri Ferrei de genere Heren in exercitu nostro, quem contra Boemorum Regem habebamus, fideliter pugnassent, et idem Comes Bana — — — modum in obsequio nostro sub Limbus per balistam vulneratus extississet; nec non et

Sixtus frater ejusdem Comitis Bana in expugnacione castri Frusten diem clausisset extremum laudabiliter dimicando: nos pro huiusmodi sangvinis ipsorum effusione, et pro fidelitatis officio ejusdem Paridis, tam propter Paridem et Banam fratrem suum, una cum filio suo Laurencio, Jacobum et Michaelem Bolosoy, fratres eorum cum omnibus possessionibus eorum, hereditariis videlicet, empticiis, aquisitis, et quocunque justo titulo obtentis, de jobbagionatu predictorum et ejus potestate eximentes ad numerum serviencium Regalium transtulimus. Itaque — — — — — — — tam ipsi, quam ipsorum heredes sine reprehensione et absque nota libertatis ipsorum pristine, inter Regni nobiles computentur. In cujus rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodiensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri. Anno Domini M. CC. septuagesimo primo, V. Idus Augusti, Regni autem nostri anno primo.

(IV. László király 1273-ki megerősítő privilegiumából, XVIII. századi hiteles másolat után. *Nagy István.*)

229.

V. István királynak Kebele, a zalai várhoz tartozó földet tárgyazó adománya Miley-i Sidou számára. 1271.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie Bulgarieque Rex omnibus presentem paginam inspecturis salutem in salutis largitore. Regie Maiestati pie et fideliter insudantes gratuita digni sunt remuneracione iocundari, ut secundum tramitem equitatis coagitata et super effluens mensura recompenset fidele obsequiorum meritum et laudabilem fidelium famulatum. Proinde ad uniuersorum tam presencium quam futurorum noticiam harum serie volumus peruenire: quod cum per incitacionem in-

fidelium inter nos et Regem Boemorum grauis fuisset discordia suscitata, et idem Rex Boemorum per animacionem et induccionem infidelium eorundem fines Regni nostri hostiliter adijset, Sydou filius Sydou nobiles de Miley, qui eciam alias propter fidelitatis sue obsequia se effecerat multipliciter graciosum, castrum de Purpach, in confinio Austrie versus Suprunium constitutum, ad nostram peticionem tempore guerre eiusdem assumpserat conseruandum; spondens fidelitatis sue feruorem, qua Corone Regie ex debito nobilitatis sue tenetur, in facto eodem per euidenciam operum declarare. Et quia fidelitatis sue laudabilia opera, que ibidem cum summa laude exhibuit, non possunt, tanquam uarijs temporibus et diuersimode facta, per omnia enarrari; quedam tamen de gestis eius ad informacionem futurorum duximus presentibus annotanda. Nam cum conuocato exercitu nostro uenissemus ad fines Regni nostri contra Regem supradictum, exercitus tocius Austrie cum armatorum multis milibus, antequam ad conflictum uenissemus cum Rege memorato, processit contra castrum supradictum; ex quibus idem Sydou Haywar fratrem Otthonis de Haslou, florem milicie et principem exercitus eiusdem, et quinquaginta milites nominatos et electos, exceptis inferioribus quorum numerus quasi fuit infinitus, interfecit; ipsum castrum cum suo sanguine, et morte duorum cognatorum ac octo seruiencium suorum defensando; vbi ipse Sidou una asta et duabus sagittis transfossus, alia multa letalia uulnera in suo corpore sustinuit propter fidelitatem Corone Regie impendendam; et sic multis alijs de Regno nostro finitimas arces et municiones ualidas sine Marte prodicionaliter tradentibus, dictum castellum contra tanti Regis potenciam in defensionem hominum nostrorum conseruauit, trihumpans nichilominus multipliciter de hostibus Regni nostri; propter que coram Maiestatis nostre oculis se laudabilem haberi constituit et acceptum. Nos itaque, qui ex officio suscepti regiminis nostri debemus metiri merita singulorum, expertam fidelitatem et laudabiles famulatus predicti Sidou fauore cupientes prosequi gracioso, in aliqualem recompensacionem seruiciorum suorum tam laudabilium, quamquam ampliora mereretur, contulimus sibi quandam terram Castri nostri Zaladiensis, Kebele uocatam, in qua hospites eiusdem Castri resident, et est ecclesia

in honore Beati Martini constructa, ab ipso Castro ex certa sciencia exceptam penitus et exemptam, perpetue donacionis titulo irreuocabiliter possidendam; volentes, quod tam idem Sidou, et per eum filij sui, ac eorum in posterum successores, erram eandem cum suis utilitatibus omnibus, et pertinencijs uniuersis, in antiquis metis et limitacionibus terminorum, in quibus per ipsum Castrum est possessa, tanquam possessionem eorum hereditariam irreuocabiliter perpetuo possidere valeant et habere. Ut igitur huius nostre donacionis series robur optineat perpetue firmitatis, nec per quempiam processu temporum retractari ualeat aut in irritum quomodolibet reuocari; presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° LXX° primo. XIII° kalendas Septembris, Indiccione XIIII^a^, Regni autem nostri anno secundo.

(Eredetie börhártyán, melyről a király kettös pecsétje vörös-fejér-zöld selyemzsinóron függ; a fömélt. hg. Eszterházy család levéltárában.)

230.

V. István királynak Kengelteleki, a zemplèni várhoz tartozó földet tárgyazó adománya, Tamás mosónépei comese, és annak testvérei számára. 1271.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus presens scriptum inspecturis salutem in vero salutari. Licet Regia pietas manum munificam porrigere debeat vniuersis; illos tamen, quorum experta probitas laudata est in prosperis et in aduersis, principaliori debeat prosequi munere et fauore. Proinde ad vniuersorum tam presencium quam futurorum noticiam harum serie volumus peruenire: quod

Thomas Comes liciscariorum nostrorum, Boxa, Dyonisius, Detricus, Georgius et Symon, carnales fratres eiusdem, filij Comitis Symonis, nobis gratum et acceptum ab annis puericie sue primeuis vsque ad hec tempora, et principaliter sub castro Feketeuholm studuissent impendere famulatum et obsequium graciosum, per quod non immerito ex Regali gracia fuerant attollendi, seu eciam remunerandi; et in aliis articulis, que longum esset enarrare per singula, suo modo obsequiosos se deuota promptitudine et propria semper deuocione iuxta nostre beneplacita voluntatis exhibere curassent: nos in aliqualem obsequiorum ipsorum recompensacionem, licet longe suorum inferiorem meritorum, quandam terram Castri nostri de Zemlyn Kengeltelequi vocatam, in eodem Comitatu existentem, ad nostram collacionem pure et simpliciter pertinentem, vacuam et habitatoribus carentem a tempore Tartarorum, cum omnibus vtilitatibus, et pertinencijs suis vniuersis, sub hijsdem metis et terminis, quibus antea limitata fuerat et possessa, predictis Thome Comiti, Boxa, Dyonisio, Detrico, Georgio et Symoni contulimus, dedimus, donauimus atque tradidimus perpetualiter pleno iure possidendam; eosdem in corporalem possessionem eiusdem terre per Ladizlaum de Olazy hominem nostrum, presentibus omnibus commetaneis et vicinis, nullo contradictore penitus existente, facientes introduci; prout hoc n litteris Conuentus de Lelez, et Johannis Plebani de Potak plenius vidimus contineri. Vt igitur nostra donacio seu collacio robur obtineat perpetue firmitatis, nec in aliquo cursu temporis per quempiam possit in irritum reuocari, vel aliquatenus retractari, eisdem Thome Comiti et fratribus suis antedictis presentes concessimus litteras duplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodyensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° septuagesimo primo, Regni autem nostri anno secundo. Venerabilibus patribus Ph. Strigoniensi, Stephano Colocensi aule nostre Cancellario, et Johanne Spalatensi Archyepiscopis; Lamperto Agriensi, Briccio Chanadyensi, Job Quinque-Ecclesiensi, Ph. Wacyensi, Paulo Wesprimiensi, Thymotheo Zagrabyensi, Lodomerio Waradyensi, Dyonisio Jauryensi et Petro Transsiluano Episcopis Ecclesias Dei feliciter gubernantibus; Moys Palatino, Comite Supruniensi,

Judice Comanorum; Nicolao Judice Curie Regie, Comite Symigiensi; Egidio Magistro Tawarnicorum, Comite Posoniensi; Ihoacino Bano tocius Sclauonie; Matheo Wayuoda Transsiluano, Comite de Zonuk; Laurencio Bano de Zewrino, Comite de Doboka; Petro Magistro Dapiferorum, Comite de Guerke; Alberto Magistro Agazonum, Comite de Zibinio; Ph. Magistro Pincernarum; Paulo Comite Bachyensi; Georgio Magistro Tawarnicorum domine Regine, Comite Castri Ferrei; Ponich Bano, Comite Zaladyensi; Mychaele Comite Nytriensi; et alijs quam pluribus Comitatus Regni tenentibus et honores.

(Az egri káptalannak 1357. „in octauis festi Sancti Andree Apostoli" kelt átiratából; a főmélt. hg. Eszterházy család levéltárában.)

231.

V. István király megerősíti IV. Béla királynak a Hrichoi várt tárgyazó adományát Beych nemzetségbeli Miklós számára. 1271.

(S)tephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris salutem in salutis largitore. Ad Regiam pertinet Mayestatem precibus condescendere subditorum, ut numerus fidelium augeatur, et Regalis potencia lacius extendatur; cum Regibus sit proprium in multitudine populi gloriari. Hinc est, quod vniuersorum noticie harum serie volumus declarare, quod Nycholaus filius Pauli de genere Beych ad nostram accedens presenciam, exhibuit nobis priuilegium Bele Regis inclite recordacionis karissimi patris nostri super castro Hrycho, et possessionibus, villis, utilitatibus et attinencijs suis confectum, petens a nobis, ut ipsum priuilegium nostro sigillo autentico dignaremur renouare, et renouatum confirmare. Cuius quidem priuilegij tenor talis est:

Bela D. gr. Hungarie stb. Rex stb. (következik IV. Béla király 1265-ki adománylevele, l. Okmánytárunk első folyamát III. köt. 81. sz. a.)

Nos itaque peticionem eiusdem Nycholay considerantes esse fore iustam, ipsum priuilegium nostro sigillo autentico roboratum duximus confirmandum. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° septuagesimo primo, Regni autem nostri anno secundo.

(Eredetie bőrhártyán, melyről a király pecsétje vörös-zöld selyemzsinóron függ a nemzeti Muzeum kézirattárában.)

232.

V. István király Beneuch földet, melyet Merse Benedek comes fiától csereképen elvett, ennek ismét visszaadja. 1271.

(N)os Nycolaus Palatinus et Judex Comanorum stb., quod in congregacione nostra generali vigore litterarum Regalium proclamata vniuersitati nobilium et aliorum cuiusuis condicionis et status hominum in Nytriensi et Trinchyniensi Comitatibus existencium feria quinta proxima ante festum Omnium Sanctorum prope ciuitatum Thopolchan vocatam celebrata, Magister Merse filius Benedicti filij Merse de medio vniuersorum nobilium personaliter consurgendo proposuit co modo, quod possessio Beneuch vocata in dicto Comitatu Trincyniensi existens sua esset, et predecessorum suorum fuisset hereditaria, ac titulo iuris hereditarij ad ipsum pertineret; et ibidem exhibuit quasdam litteras patentes domini Stephani condam incliti Regis Hungarie felicis recordacionis in anno Domini M° CC° septuagesimo primo, tercia feria proxima ante festum Sancti Regis in Lypche emanatas, in quarum tenoribus comperimus euidenter, quod cum idem dominus St. Rex quan-

dam terram Merse filij Comitis Benedicti Beneuch uocatam ab ipso recepisset, et in concambium ipsius suam terram Thorna uocatam eidem deddisset eo pacto, quod quandocunque ipsam terram Thorna pro sua utilitate ab ipso Merse auferre voluisset, in concambium ipsius terre non aliam nisi predictam terram Beneuch eidem reddere debuisset. Demum quia placuisset dicto domino St. Regi, ut ipsam terram Thorna auferendo a Merse ad predium suum de Zolum applicuisset, iam dictam Beneuch terram restituisset predicto Merse possidendam. In cuius terre corporalem possessionem eundem Mersem per E. Magistrum Thauarnicorum suorum Comitem Posoniensem dilectum et fidelem suum fecisset coram testimonio Capituli Nytriensis introduci stb. (A vizsgálat elrendeltetvén, Merse mesternek ezen egész előadása igaznak találtatott.) Datum in Thopolchan predicta quarto die congregacionis nostre memorate anno Domini M° CCC° XL. secundo.

(A szepesi káptalannak 1346. „in crastino festi Sancti Stanyzlai martiris" kelt, s „Magister Merse filius Benedicti filij Merse de Swyne" számára kiadott átiratából, a budai kir. kamarai levéltárban.)

233.

V. István király megerősíti a luprechzazai (beregszászi) vendégeknek a IV. Béla királytól nyert szabadalmakat. 1271.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex, vniuersis Christi fidelibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam tam presencium quam futurorum harum serie volumus peruenire, quod hospites nostri de Lwprechzaza ad nostram accedentes presenciam exhibuerunt nobis priuilegium domini Bele inclíti Regis Hungarie, patris nostri karissimi felicissime recordacionis super ipsorum libertate confectum, petentes cum instan-

cia, vt idem ratum habere et nostro dignaremur priuilegio confirmare. Cuius quidem priuilegij tenor talis est:

Bela Dei gracia Hungarie stb. Rex stb. (következik IV. Béla királynak 1247-ki okmánya, mint Fejérnél Cod. Dipl. IV. köt. 1. r. 455. l.)

Nos igitur peticionibus eorundem consensum prebentes et fauorem, iam dictas litteras nobis presencialiter presentatas, cum nihil reprehensibile in eisdem fore iudicetur; ne scilicet libertatis eorundem series ordinata processu temporum valeat per quempiam perturbari, sed pocius salua semper persistat et inreuocabilis permaneat, presentem concessimus paginam dupplicis sigilli nostri munimine roboratam. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodiensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo primo. Venerabilibus patribus Philippo Strigoniensi, Stephano Colocensi, aule nostre Cancellario, et Johanne Spalatensi Archiepiscopis; Lamperto Agriensi, Briccio Chanadiensi, Job Quinqueecclesiensi, Philippo Waciensi aule domine Regine Cancellario, Paulo Wesprimiensi, Thymotheo Zagrabiensi, Lodomerio Waradiensi, Dionisio Jauriensi et Petro Transsiluano Episcopis Ecclesias Dei feliciter gubernantibus; Moys Palatino, Comite Supruniensi et Judice Cumanorum, Nicolao Judice Curie nostre Comite Sumugiensi, Egidio Magistro Thauarnicorum nostrorum Comite Posoniensi, Joachino Bano tocius Sclauonie, Matheo Wayuode Transsiluano Comite de Zonuk, Laurencio Bano de Zewrino Comite de Doboka, Petro Magistro Dapiferorum Comite de Gueckke. Alberto Magistro Agazonum Comite de Sybinio, Philippo Magistro Pincernarum, Paulo Comite Bachiensi, Gregorio Magistro Thauarnicorum domine Regine, Castri Ferrei, Ponich Bano, Zaladiensi, Michaele Comite Nitriensi, aliisque quam pluribus Comitatus Regni nostri tenentibus et honores.

(Hitelesített másolat a budai kir. kamarai levéltárban.)

234.

V. István királynak nemesítő, s Kürt helységet tárgyazó adománya Ivánka és István pozsonyi várjobbágyok számára. 1271.

Nos Sigismundus stb., quod cum ob contradictoriam inhibicionem statucionis possessionum Wyzkeleth, Taxond et Porloch vocatarum in Comitatu Posoniensi existencium Magister Stephanus filius Gregorij de Berench Johannem filium Beke de Kwrth, et Jacobum filium Michaelis de Kys-Kwrth, modum et formam legitime euocacionis obseruando per nostrum et Capituli Posoniensis homines contra se ad certum terminum nostram Specialem in Presenciam in causam attraxisset stb. (a határnap előbb „ad octauas festi B. Michaelis Archangeli“ 1408.; s később ismételve és ismételve kiterjesztetett; végre pedig „ad presentes octauas festi Beati Georgij martiris“ kihúzatván) stb. Johannes et Jacobus personaliter in nostram exurgendo presenciam, quasdam nouem litteras nobis curarunt demonstrari stb. Series alterius dicti domini Lodouici Regis priuilegialis littere in anno Domini M° trecentesimo quinquagesimo septimo emanate, habentis in se seriem litterarum olim domini Stephani Regis Regnorum predictorum anno gracie M° CC° septuagesimo primo editarum specificabat, quod prefatus dominus Stephanus Rex aduertens fidelissima seruicia Nicolai filij predicti Iwanka, que sibi exhibuisset, eundem Nicolaum et suos heredes ad deuotam supplicacionem eiusdem a jobagionatu Castri Posoniensis exemisset, et in cetum et numerum liberorum seruiencium Regni sui duxisset transferendum; contulisset eciam eidem quandam possessionem Castri sui Posoniensis Kwrth vocatam in eodem Comitatu iuxta terram Senken et Somodor habitam, ab eodem Castro exemptam, cum quadam terra vduornicorum suorum ibidem existenti, vt dictum fuisset, hominis sine herede decedentis, prefato Nicolao dedisset saluo iure alieno perpetuo possidendam. Preterea supplicasset eidem domino Stephano Regi prefatus Nicolaus, vt donaciones dicti domini Bele patris

sui pro seruicijs meritorijs sibi factas, eidem auctoritate suarum litterarum in suo vigore et robore de Regia munificencia dimitteret permanere; quod eidem graciose de Baronum suorum deliberacione duxisset admittendum. stb. Datum Bude qua dragesimo die octauarum festi Beati Georgij martiris anno Domini millesimo quadringentesimo vndecimo,

(Eredetie börhártyán, a királynak hátúl oda nyomott pecsétje alatt, a budai kir. kamarai levéltárban.)

235.

V. István király megerösiti azon nemességi privilegiumot, melyet mint ifjabb király Goszton fiai számára adott volt. 1271.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus presentes litteras inspecturis salutem in salutis largitore. Ad uniuersorum noticiam tam presencium, quam futurorum harum serie volumus peruenire; quod Nicolaus et Mikch filii Mikov, Mattheus et Philippus cognati eorundem, ad nostram accedentes presenciam exhibuerunt nobis priuilegium nostrum super facto translacionis ipsorum in numerum seruiencium nobilium tempore Ducatus nostri confectum, supplicantes instantissime, ut idem ratum habere et presentis nostri priuilegii dignaremur patrocinio confirmare. Cujus quidem priuilegij tenor talis est:

Stephanus D. gr. junior Rex Hungarie stb. (következik István ifjabb királynak 1269-ki okmánya, mint Fejérnél Cod. Dipl. IV. köt. 3. r. 525. l.)

Nos itaque precibus predictorum inclinati, idemque priuilegium nostrum ratum habentes, et acceptum, de verbo ad verbum presentibus duximus confirmandum. Mete autem predicte terre Kueszorv, sicut in litteris Capituli Castri Ferrei nobis innotuit, taliter distinguntur: Prima meta incipit per

fluuium Raba, et venit in feneto ad unam arborem ilicis cruce signatam, de qua descendit ad aliam arborem ilicis similiter cruce signatam; de quibus uenit ad fluuium Ragalch vocatum, quem saliendo et transeundo sunt due mete, quarum una pyrum continet, altera uero arborem *ihor* amplexatur; de quibus metis currendo in silua Ragalch venit ad aquam Medus vocatam, quam transit similiter, ubi sunt iterum due mete, quarum una est terrea, altera pyrum amplexatur; de quibus currit ad viam, que ducit ad villam Chakan, juxta quam est meta ilici sociata, altera est terrea; de quibus veniendo ad septemtrionem intrat viam publicam, ubi sunt due mete, quarum una est terrea, altera pyrum continet; de quibus vergit ad metas angulares; deinde descendendo ad occidentem sunt due mete terree; abinde inclinat se ad meridiem, sunt due mete ilicibus federate; eundo autem adhuc ad meridiem venit ad duas paruas ilices loco metarum positas; de quibus intrat viam magnam, que ducit ad Teutoniam, ubi sunt due mete, quarum una est terrea, altera ilici est adnexa; de quibus binis, et binis metis veniendo directe ad meridiem venit ad viam, per quam itur ad villam Chakan prescriptam, ubi sunt due mete terree; et ibi transeundo fluuium Medus sunt due mete, quarum una ilicem paruam continet, altera est terrea; de quibus uenit ad arborem fagi cruce notatam, que stat loco pro meta, ubi est transitus aque Ragalch memorate, de quo transitu currendo in alueo ejusdem aque venit ad caput ejusdem fluuij, ibique terminantur. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° septuagesimo primo pridie kalendas Augusti, Regni autem uostri anno secundo.

(Hitelesített másolat a kir. kamarai levéltárban.)

cia, vt idem ratum habere et nostro dignaremur priuilegio confirmare. Cuius quidem priuilegij tenor talis est:

Bela Dei gracia Hungarie stb. Rex stb. (következik IV. Béla királynak 1247-ki okmánya, mint Fejérnél Cod. Dipl. IV. köt. 1. r. 455. l.)

Nos igitur peticionibus eorundem consensum prebentes et fauorem, iam dictas litteras nobis presencialiter presentatas, cum nihil reprehensibile in eisdem fore iudicetur; ne scilicet libertatis eorundem series ordinata processu temporum valeat per quempiam perturbari, sed pocius salua semper persistat et inreuocabilis permaneat, presentem concessimus paginam dupplicis sigilli nostri munimine roboratam. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodiensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo primo. Venerabilibus patribus Philippo Strigoniensi, Stephano Colocensi, aule nostre Cancellario, et Johanne Spalatensi Archiepiscopis; Lamperto Agriensi, Briccio Chanadiensi, Job Quinqueecclesiensi, Philippo Waciensi aule domine Regine Cancellario, Paulo Wesprimiensi, Thymotheo Zagrabiensi, Lodomerio Waradiensi, Dionisio Jauriensi et Petro Transsiluano Episcopis Ecclesias Dei feliciter gubernantibus; Moys Palatino, Comite Supruniensi et Judice Cumanorum, Nicolao Judice Curie nostre Comite Sumugiensi, Egidio Magistro Thauarnicorum nostrorum Comite Posoniensi, Joachino Bano tocius Sclauonie, Matheo Wayuode Transsiluano Comite de Zonuk, Laurencio Bano de Zewrino Comite de Doboka, Petro Magistro Dapiferorum Comite de Gueckke, Alberto Magistro Agazonum Comite de Sybinio, Philippo Magistro Pincernarum, Paulo Comite Bachiensi, Gregorio Magistro Thauarnicorum domine Regine, Castri Ferrei, Ponich Bano, Zaladiensi, Michaele Comite Nitriensi, aliisque quam pluribus Comitatus Regni nostri tenentibus et honores.

(Hitelesített másolat a b[illegible] kir. kamarai levé[illegible]

239.

Az esztergami káptalannak bizonyságlevele, hogy a Kachin nemzetségbeli nemesek, Folkus comesnek nemzetségökhez tartozó fiai közt, a birtokosztályt rendezték. 1271.

Nos Magister Ladizlaus Prepositus totumque Capitulum Strigoniensis Ecclesie omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod nobiles viri Comes Petrus filius Elye, Symon filius Symonis Bani, et Comes Nicholaus filius Leustachij de genere Kachin in personis ipsorum proprijs coram nobis constituti dixerunt, vt in causa, que inter Comitem Mychaelem, Magistrum Farkasium, et Zoloch filios Comitis Folcus, fratres suos coram nobis similiter personaliter astantes super facto quarundem possessionum suarum hereditariarum Lyberchen, Grab, Procha et Zalathna vocatarum hostiliter inimicabiliterque agebatur, talem diuisionem et separacionem perpetuam in filios filiorum eosdem, Comite Mychaele, Magistro Farcasio et Zoloch volentibus, consencientibus et assumpmentibus coram nobis fecisse et ordinasse retulerunt inter ipsos; vt secundum quod fluuius Lyberchen currit infra versus plagam orientalem, pars a parte orientali in porcionem cessisset Comitis Mychaelis, pars autem a parte occidentali Magistro Farkasio permaneret; et per huiusmodi diuisionem vadit vsque magnam viam, que veniet de Zynna et vadit in Lusunch, et prout ipsa via vadit in Lusunch a parte dextra est quoddam pratum iuxta terram wduornicorum, et terra arabilis secus ipsam viam tota cessisset usque Ruchkapotoka Magistro Farkasio fratri suo et suis posterys. Alias vero diuisiones factas inter ipsos taliter fecisse idem Comes Petrus, Symon, Nicholaus filius Leustachij retulerunt, vt terra arabilis, que est situata inter fluuios Lyberchen et Wylichke simul cum terra Grab in porcionem Comitis Mychaelis, terra vero arabilis inter dictum fluuium Lyberche et fluuium Rocha-

potoka remaneret Magistro Farkasio fratri suo e conuerso, preter siluam, quam eisdem communem fieri permiserunt. Item medietatem ville Procha cum terra arabili a parte orien tali Comiti Zoloch peruenisse simul cum terra Zalathna prete portionem Comitis Nicholai filij Leustachij de eadem retule runt. Mete uero ipsarum terrarum seu diuisionum factarur inter ipsos taliter procedunt, vt dixerunt: Prima enim met terre Lyberche incipit iuxta fluuium Wylichke a parte orie tali, et per vnam semitam ascendendo procedit in latere cuiu dam montis versus occidentem ad capellam Sancti Francis quam capellam communem relinquerunt, sessionem vero C mitis Folkus patris ipsorum iuxta ipsam capellam Sancti Fra cisci dicto Comiti Mychaeli bona valuntate commiserunt; c inde ascendendo in fluuio Lyberche peruenit subtus magna siluam, ubi exit ad montem magnum versus septemtrione in quo monte vadit vsque Rochkapotoka; vnde ascendit aliu montem similiter magnum versus eandem plagam, et cadit Chokapotoka, et terra arabilis Rochkateleky a Rochka in piendo vsque Chokapotoka a parte meridionali Magistro Fa kasio et Zoloch preter siluam a parte septemtrionis, que e communis, ut dixerunt, vbi dupplicatur, et vna pars ipsi vadit ad magnum Lyznecht, et pars que est a parte orienta ipsis filijs Folcus stat in communi; deinde egrediendo inci procedere in latere cuiusdam berch versus occidentem ad fl uium Procha, et terra Teluk dicta a parte sinistra Com Zoloch in porcionem peruenisset; terra autem purgata, q Wruan dicitur, simul cum silua Magistro Farkasio remanent e conuerso vbi segregatur et separatur meta terre Zolo predicte et mete terre Magistri Farkasij iungitur metis ter Comitis St(ephani) filij Aba, et exit de magna Procha, asce dit vnum montem, et cadit in Ezraprocha, pars a parte sil dicto Comiti St(ephano); ablinc in Ezraprocha descendit i fra ad Magnum Procha, et ubi ipsi duo fluuij Procha iungu tur in ipsa Magna Procha incipit iterum ascendere per meatu ipsius fluuij, et pars ipsius terre a parte orientali cum medi tate ville prouenit Comiti Zoloch, vt superius est relatun pars autem a parte septemtrionis Magistro Farkasio perma nente de terra memorata, et ita cadit in Procha antedict Preterea prefati Comes Petrus, Symon et Nicholaus dixerun

quod quia in prefatis diuisionibus predicto Magistro Farkasio deterior cessit porcio, ideo vnam porcionem terre de ipsa terra Lyberche, vt porcio ipsius porcionibus aliorum fratrum suorum coequaretur, de voluntate aliorum fratrum suorum supra ipsam divisionem dedisse retulererunt. Cuius terre prima meta, secundum quod dixerunt, incipit iuxta Lyberche supra paludem arundinosam, et in vno sicco potok vadit supra versus orientem, vbi ipse siccus potok in berch consumpmitur uel finitur; inde cadit recte eundo in Wylichkepotoka, et per huiusmodi processum siue cursum omnes mete terminantur terrarum predictarum. Voluerunt eciam dicti Comes Mychael, Magister Farkasius et Zoloch filij Folcus, ut in cuiuscumque porcione, siue in Lyzniht, siue in alijs montibus, aut in plano locum aptum pro edificacione castri invenire possent, ipsum castrum in ipso loco communiter edificarent, et communiter possiderent. Adiecerunt insuper, vt omnes siluas ipsorum communiter possiderent, exceptis purgacionibus, que wrutua dicuntur, quas si quis parcium ipsarum faceret, vel facere procuraret, pro se ipso reseruaret. Et ijdem filij Folcus coram nobis, presentibus prefatis nobilibus, Comite Nicholao et Symone filio Symonis Bani, et idem Comes Nicholaus et Symon pariter cum eisdem se et suos posteros firmiter obligarunt, vt si quis ex ipsis prefatam diuisionem reuocare uel retractare niteretur in futurum, sine strepitu iudicij tanquam si in duello subcubuisset conuictus per omnia contra alios haberetur. Et pro eo se super premissis tam firmiter dixerunt obligasse et obligarunt, vt si quis ex ipsis de possessionibus ipsorum hereditarijs, per antecessores ipsorum uel qualitercunque alienatis uel amissis qualicunque modo vel titulo siue per seruicia sua siue alio modo qualemcuque partem siue porcionem reinuenire posset, aut sibi extraneam aut nouam possessionem posset per suam probitatem acquirere; inuentam huiusmodi possessionem siue de hereditarijs, siue de extraneis, ille qui acquirit per se, sine diuisione et per heredes suos in perpetuum pacifice et quiete possidebit; si quis vero ex ipsis te filijs ipsorum ipsam acquisicionem molestare qualitercunque niteretur, premissa pena ipsum voluerunt et decreuerunt agrauari. In cuius rei testimonium presentes nostras sigilli nostri concessimus litteras munimine roboratas; presentibus Magi-

stro Syxto Lectore, Valentino Cantore, Matheo Custode, Karachino Preposito Sancti Georgij et Archidiacono Strigoniensi, Renoldo Preposito Sancti Thome, Antonio Preposito Posoniensi, ceterisque Archidiaconis, Canonicis in Ecclesia Sancti Adalberti martiris Deo deuote celebrantibus; anno Domini M° CC° septuagesimo primo, quarto kalendas Julij.

A B C D

(Eredetie bőrhártyán, melyről hártyazsinegen a káptalan pecsétje függ, a budai kir. kamarai leveltárban.)

240.

A kalocsai káptalannak bizonyságlevele, hogy Miklós és Jakab Sebestyénnek fiai bizonyos hatalmaskodás kiengesztelése tekintetéből, Adryan-i birtokrészöket Sándor mesternek és Túrnuki Bernaldnak átengedték. 1271.

Nos Capitulum Ecclesie Colocensis memorie commendantes tenore presencium significamus quibus expedit vniuersis, quod Nicolaus et Jacobus filij Sebastiani de Laak; item Magister Alexander filius Almus, et Laurencius filius Bernaldi de Tarnuk coram nobis personaliter constituti organo viue uocis confessi extiterunt, quod quia possessio Adryan vocata, circa fluuium Tyza in Comitatu Bodrogyensi existens, ad manus ipsorum non extitisset deuoluta, ijdem Nicolaus autem et Jacobus filij Sebastiany feria tercia proxima ante festum festiuitatis Omnium Sanctorum cum suis complicibus manibus armatis et violentis in monasterium Tarnuk irruissent, ianuamque ipsius monasterij confregissent, nobiles dominas et puellas denudassent; pro tali facto enormi ijdem Nicolaus et Jacobus filij Sebastiany porcionem ipsorum in possessione Adryan, cuius ecclesia vna in honore Sancti Martini confessoris extitit constructa, et alia in honore Sancti Georgij martiris, que eosdem contingunt, salua diuisione dederunt et dona-

uerunt Magistro Alexandro filio Almus et Laurencio filio Bernaldi perpetuo possidendam in filios filiorum cum vniversis vtilitatibus et pertinencijs, obligantes eciam se nichilominus ijdem Nicolaus et Jacobus filij Sebastiani de Laak, et similiter assumpserunt coram nobis, quod si ex eis, aut eciam extraneis processu temporis eosdem Magistrum Alexandrum filium Almus, et Laurencium filium Bernaldi racione predicte possessionis Adryan inquietare, seu molestare, aut in causam attraere niterentur et temptarent, vicio calumpnie conuincerentur eo facto. Hoc non pretermittimus, quod si presentes nobis reportate fuerint, priuilegium exinde facimus emanari. Datum quinta feria proxima ante festum Corporis Christi, anno Domini M° CC° septuagesimo primo.

(Ugyan a kalocsai káptalannak 1360. „quarto die festi Beati Gregorij Pape", „Stephanus filius Demetrij nobilis de Tarnuk, ac Michaelis et Ladizlai filiorum Bolyar de eadem Tarnuk" kivánatára kiadott átiratából, a budai kir. kamarai levéltárban.)

241.

A chaszmai káptalannak bizonyságlevele, hogy több Buchka nemzetéghbeli örökös birtokát Mirse, Destyn fiának eladta. 1271.

Nos Capitulum Chasmensis Ecclesie significamus omnibus presencium per tenorem, quod constitutis coram nobis personaliter ab una parte Petrin filio Petri, Chema filio Zcoyk, Mathey, Sank, Ginse, Gardoka filijs Ginka, Wizlou, Moycho filijs Moychyn, Czerniglau filio Nekemer, Mark filio Boner de genere Buchka; ab altera autem Mirse filio Destyn; ijdem Petrin, Cheme, Mathey et alij socij eorum supradicti hereditariam terram eorum et communem, vicinam et fere circumdatam cum terra eiusdem Mirse, pro decem marcis et tribus pensis, sicut dixerunt, plene acceptis, eidem et suis per eum heredibus heredumque successoribus voluntarie confessi sunt se vendidisse communiter jure perpetuo possidendam; obli-

gantes se, quod si quis eundem Mirsam vel suos heredes pro ipsa terra attemptauerit, seu aliquam questionem suscitauerit, ipsi propriis sumptibus et expensis defendere et indempnes conseruare teneantur. Cuius terre mete, sicut dixit nobis homo noster, pacifice et quiete erecte, et sine contradiccione omnium vicinorum, tales sunt: Prima incipit a parte occidentali in arbore piri cruce signata, meta terrea circumfusa, in vicinacione terre eiusdem Mirse; inde in sicca valle cadit in Zuho dol; deinde ad partem orientalem tendens venit ad metam terream, vbi declinat versus meridiem, et in paruo spacio tendens intrat in aquam Rogozna, vbi est meta terea; et per eandem versus meridiem tendens vicinatur terre eiusdem Mirse et Destyn fratris sui; inde venit; inde venit ad arborem piri cruce signatam et meta terrea circumfusam, que est iuxta aquam Rogozna; inde ad molendinum, quod est venditum in eadem terra; inde in magno spacio exit de Rogozna, vbi est arbor piri, et vicinatur a parte orientali terre Markus filii Tuol, a parte vero meridionali terre Wizlou et Czernogle venditorum; inde ad metam terream; inde ad arborem *hrazth* cruce signatam et meta terrea circumfusam; inde ad metam terream; inde ad aliam, et transiens viam ad partem occidentalem venit ad arborem *nyar*, iuxta quam est arbor *zyl* cruce signata et meta terrea circumfusa; deinde transit aquosum *chereth*, venit ad arborem *zil* cruce signatam meta terrea circumfusam; inde transiens per vnum fenile venit ad arborem *gerchaan*, que est sita in margine ripe Vbona, et vicinatur iterum terre emptoris in eodem Vrbor versus septemtrionem, in magno spacio tendens iuxta terram eiusdem Mirse, exit ad arborem pomi cruce signatam tendens versus partem orientalem; inde ad arborem *gertaan* cruce signatam et meta terrea circumfusam; inde venit ad primam metam, et ibidem terminatur. Dixit eciam idem homo noster quod Destyn, Donk, Peter filij Endry; item Mychael, Gregrius, Petera filij Wlchek personaliter in erigendis metis fauorabilem consensum prebuerint; item Marcus, Murga, Syrbu (filij) Stephani; Cyba, Wt, Mark filius Bon, Kunsa prose et pro omnibus cognatis eorum et proximis coram nobis personaliter comparentes, empcioni et wendicioni ipsius terre fauorabile consensum prebuerunt. In cuius rei testimonium et robur pre

sentes contulimus nostro sigillo communitas. Datum anno Domini M° CC° LXX° primo.

(A csaszmai káptalannak 1399-ki átiratából a budai királyi kamarai levéltárban).

242.

Az egri káptalannak bizonyságlevele, hogy Miscouch nemzetségbeli Mártonnak özvegye sógorának Balázsnak hitbérét elengedte. 1271.

A B C

Omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presens scriptum inspecturis Capitulum Ecclesie Agriensis salutem in omnium saluatore. Ad uniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod accedens ad nostram presenciam nobilis domina mulier filia Kenez de genere Bev, relicta Martini filij Georgii de genere Miscouch ex una parte; et Blasius frater eiusdem Martini ab altera; proposuit coram nobis uiua uoce domina antedicta, quod ob fauorabilem dileccionem mariti sui, totam dotem suam uoluntarie et spontanee remisisset et remitteret Blasio fratri mariti sui in perpetuum, ita quod de cetero nec pater suus, nec aliquis consanguineorum suorum siue extraneorum, racione dotis sue Blasium et heredes ipsius possent aliquatenus inpetere, inquietare seu molestare. Adiecit insuper eadem domina, quod omnes res suas parapharnales ipsa penes se habuisset et haberet, cuiuscunque contradiccionis inpedimento non obstante. Et e contra Blasius memoratus omnes res fratris sui, mariti ipsius domine, uidelicet fruges, uestes et sata, tres equos, tres boues, tres uaccas, et unam pecudem, ac septem porcos, et omnia utensilia domus, statuisset et assignasset domine antedicte; de quibus si causa deterioracionis uel fraudis aliquid inmutare uel retrahere adtemptaret, in uerbo ipsius domine meliorare

et restituere sibi teneretur; et quamdiu ad alias nupcias uellet conuolare, medio tempore in domo et possessione mariti sui posset libere et absque aliquo inpedimento stare seu commorari. Preterea Zadur Comes, gener Comitis Job, qui uerbo Kenez et Job supradictorum nobis inibuerat, ne remissionem dotis domine prefate litteris nostris confirmare deberemus, eorundem uerbis postmodum, et litteris nostris permisit confirmari. In cuius rei testimonium ad instanciam predictarum parcium, ex communi fratrum nostrorum consensu presentes contulimus sigilli nostri munimine roboratas; presentibus tamen Farkasio Cantore, Thoma Lectore, Johanne Custode, Achille Noui Castri, Vrbano de — — — Petro de Vng Archidiaconis, et alijs multis, — — — gloriosissimo Stephano Rege Vngarie, Philippo Strigoniensi, Stephano Colocensi Archiepiscopis, domino nostro Lamperto Episcopo Agriensi existentibus.

(Eredetie bőrhártyán, a budai kir. kamarai levéltárban.)

243.

A győri káptalannak tizonyságlevele, hogy Puki Sándor mester Gyarmat helységet a Pukban lévő monostortól vette. 1271.

Nos Comes Stephanus Bubek Judex Curie Serenissimi Principis domini Lodouici Dei gracia Regis Hungarie stb., quod Mychael dictus de Buda pro Magistro Symone filio Maricij condam Comite Posoniensi cum procuratorijs litteris Regalibus stb. contra nobilem dominam relictam Johannis filij Johannis filij Alexandri de Gyarmath — — — in octauis festi Epiphaniarum Domini in figura nostri judicij comparendo, quasdam litteras honorabilis Capituli Jauriensis tercio die festi ferie secunde proxime post dominicam Septuagesime anno proxime transacto confectas stb. (bizonyos határjárás tárgyában felmutatja). Dehinc litteras priuilegiales honorabilis Capituli Ecclesie Jauriensis sub anno Domini millesimo ducen-

tesimo septuagesimo nono confectas tenorem aliarum litterarum ipsius Capituli Ecclesie Jauriensis memoralium feria sexta proxima ante festum Beati Thome Apostoli anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo primo confectarum de uerbo ad uerbum transsumptiue in se continentes nobis exhibuit inter cetera denotantes, quod constitutis coram ipso Capitulo ex una Magistro Alexandro filio Farkasij de Puk, et fratre Sebastiano Preposito de eadem Puk, tum Marco fratre suo pro se et Conuentu suo ex altera; idem frater Sebastianus Prepositus, presentibus Mykou Comite filio Galli, Comite Johanne pro se et pro Comite Detha fratre suo, item Magistro Thoma et Comite Luca, ac Nicolao filio Martino pro se et pro omnibus cognatis, patronis sui Monasterij, confessus extitisset, possessionem Gyarmath uocatam, quam Petrus filius Pauli inter alias donaciones suas pro remedio anime sue de consensu cognatorum suorum predictorum Monasterio de Puk contulerat, vendidisse prefato Magistro Alexandro pro quinquaginta marcis denariorum Wyennensium, quamlibet marcam cum decem pensis computatis, cum siluis, feneto et omnibus vtilitatibus suis perpetuo possidendam; et quod eandem pecuniam plenarie recepisset ab eodem. Cui quidem vendicioni iam dicti patroni consensum adhibuissent liberalem; idemque Prepositus priuilegium ipsius Capituli super donacionibus dicti Petri emanatum, quantum ad possessionem Gyarmath memoratam, saluis alijs articulis in eodem priuilegio contentis, et vniuersas litteras in figura judicij super eadem possessione contra eundem Alexsandrum impetratas, cassas commissiset; prelibati eciam nobiles viri eorum jura, si que in eadem possessione quouis titulo habuissent, penitus et in toto duxissent renuncianda stb. Datum in Wissegrad duodecimo die octauarum festi Epiphanie Domini, anno eiusdem millesimo trecentesimo sexagesimo primo.

(Eredetie börhártyán, a budai kir. kamarai levéltárban.)

244.

A győri káptalannak bizonyságlevele, hogy Miklós Keseudnek fia Byzuskut nevű birtokát Potli Pálnak eladta. 1271.

A B C

Capitulum Ecclesie Jauriensis vniuersis quibus presentes patuerint salutem in Domino sempiternam. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod quidam qui se Nicholaum filium Keseud nominauit, et de uilla Susken esse dixit, astante sibi Zacharia filio Stephani fratris sui, sicut dixit, pro se et pro patre suo ac pro fratribus suis et consensum adhibente ex una parte, item Paulus de Potl, ut dicebat, ex altera, coram nobis personaliter constituti, idem Nicholaus confessus est, terram suam Byzuskut uocatam, numero ducenta et decem iugera cum septem mansionibus, que *lehun* dicuntur, in quibus quinque jobagiones nunc resident, ut dicitur, cum septem vineis, et feneto ad ipsam terram adiacenti, ac cum omnibus vtilitatibus suis, vendidisse Paulo prescripto pro quindecim marcis denariorum Viennensium iure perpetuo pacifice possidendam. Quas quidem marcas confessus est ab eodem Paulo plenarie recipisse; assumens, quod quandocunque idem Paulus uel sui heredes racione ipsius terre impeterentur, ipse expedire teneretur proprijs laboribus et expensis. Cuius quidem terre commetanei, sicut partes retulerunt, sunt hy: videlicet a parte orientali est commetanea terre Ponith Bani Kuesd uocate; item a parte meridionali est vicina terre Pomog iobagionum Castri Supruniensis de Byk; item a parte occidentali contiguatur terre Sebreth vocate, que est terra Belud et aliorum de genere Osl; a plaga vero septemtrionali iungitur terre Zorm uocate, et ibi terminatur. In cuius rei memoriam et perpetuam firmitatem presentes concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas, anno Domini M° CC° septuagesimo primo. Chepano Preposito, Hectore Cantore, Mykow Custode existentibus.

(Eredetie börhártyán, a vörös selyemzsinóron függött pecsét elveszett; a budai kir. kamarai levéltárban.)

245.

A nyitrai káptalannak bizonyságlevele, hogy Babyndali Kozma özvegye hitbére és hozománya tekintetében a Babyndali családbéliekkel kiegyezkedett. 1271.

Uniuersis Christi fidelibus quibus presentes littere paturint, Capitulum Nytriensis Ecclesie salutem in omnium saluatore. Significamus uobis, quod domina relicta Cosme filij Fetechk de Babyndal, soror videlicet Moryan de villa Gormoth, et Budolov de uilla Buus, astantibus sibi eisdem fratribus suis ab una parte, Myke filius Myke et Thomas filius Sazlou de eadem Babyndal ab altera, coram nobis constituti proposuerunt, quod in causa, que inter ipsos racione dotis et rerum parafarnalium ipsius domine uertebatur, propter bonum pacis per proborum hominum arbitrium taliter concordassent; quod ijdem Myke et Thomas porcionem, quam dictus Cosmas de terra possedit communiter, et idem Myke quatuor capita hominum, videlicet unam ancillam Pyrohta vocatam cum Cynka filia sua, Fata et Zombuth filijs suis, permittente dicto Thoma solus pro parte sua, que prefata domina pro dote et rebus parafernalibus detinebat, redemissent sub nomine mancipiorum hereditariorum, dando pro hijs omnibus per modum composicionis decem marcas, quas eadem domina et fratres sui supradicti confessi sunt se plenarie percepisse pariter et habere. Quibus sic peractis prefata domina et fratres sui dictos Myke et Thomam racione dicte dotis reddiderunt penitus expeditos. In cuius rei memoriam plenioris (igy) presentes concessimus litteras sigilly nostri munimine roboratas. Datum sextodecimo kalendas Januarij anno gracie M° CC° septuagesimo primo. Ecclesie nostre Lectore Magistro Bartholomeo existente.

A B C

Eredetie börhártyán, melyről hártyazsinegen a káptalan pecsétje függ, nemz. Muzeum kézirattárában.)

246.

A váczi káptalannak bizonyságlevele, hogy Kachyz nemzetségbeli Farkas mester, és Zoloch, Folkusnak fiai közt, vitás örökös birtokukra nézve, a nemzetség főemberei által osztály történt. 1271.

Capitulum Ecclesie Vachyensis omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod nobiles viri Comes Petrus filius Elye, Symon filius Symonis Bani, et Comes Nicolaus filius Leustachij de genere Kachyz in proprijs ipsorum personis coram nobis constituti dixerunt, vt in causa, que inter Comitem Michaelem, Magistrum Farkasium, et Zoloch filios Comitis Folcus fratres suos coram nobis similiter astantes super facto quarundam possessionem suarum hereditariarum Liberce, Grab, Procha et Zalathna vocatarum hostiliter inimicabiliterque agebatur, certam diuisionem et separacionem perpetuam in filios filiorum, eisdem Comite Michaele, Magistro Farkasio et Zoloch volentibus, consencientibus et assumpmentibus coram nobis fecisse et ordinasse retulerunt inter ipsos; vt secundum quod inciperet super Vilicchapotach, a parte orientali vadit per semitam ad capellam Sancti Francisci, sessionem Comitis Folcus patris ipsorum ipsi filij Folcus bona voluntate reliquerunt Comiti Michaeli, et sub molendinum ac quendam pratum cadit in fluuium Liberce, et per cursum ipsius fluuij vadit infra versus plagam orientalem, et in vno loco ex superiori parte vnius paludis arundinosi exit de fluuio Liberce, et per vnum siccum potak vadit supra, et vbi consumpmitur ipsum patak inde directe cadit in Wilicchapotaka; que particula terre pertineret Magistro Farkasio, ita tamen, quod in eodem fluuio Liberce currit vsque Vla, que venit de Scinna et vadit vsque Rockapothok, et paruum ascendendo in eodem fluuio Rochka a parte orientali Magistro Farkasio, a parte vero occidentali Comiti Michaeli; item sicut coram nobis retulerunt, quod villa Libercha a parte orientali Comiti Michaeli,

series jvrgiorum ne in pristinum rescuscitari valeat inter parvilla vero tota ipsum fluuium Liberce a parte occidentali Magistro Farkasio; super quem fluuium vadit supra vsque siluam, et ascendit vnum berch, et cadit in Rochka, omnes terre arabiles sine que iravan dicuntur, ex utraque parte ipsius potak Magistro Farkasio, preter siluam, quam communem fieri permiserunt, quem abhinc ire in Chakapataka dixerunt, et Rochkateluk cum terra situata circa siluam Magistro Farkasio, teluk vero circa ipsam siluam Comiti Zoloch; et sic eundo supra cadit in Ezraprocha siluam, quia in concambium Magister Farkasius a Comite Stephano filio Aba receperat vsque Chakapataka eidem sine diuisione fieri permiserunt, et post separacionem metarum Comitis Stephani Mathe Magistri Farkasij cum metis Bicer adiunguntur, et secundum quod infra currit ipsum fluuium Ezraporcha, pars orientalis Comiti Biter, pars vero occidentalis Magistro Farkasio remanente; et ita cadit in Magnam Porcha, et per ipsum fluuium vadit supra, cuius pars, orientalis cum villa Comiti Zaloch, pars vero a parte occidentali similiter cum villa Magistro Farkasio, et eciam Comiti Michaeli terram Grab cessisse dixerunt, Zoloch vero terram Zalathna. Item filij Folcus personaliter astantes dixerunt, quod si bonum in ipsis terris uel aptum locum pro castro invenirent, communiter prepararent et possiderent. Item filij Folcus coram nobis, et presentibus prefatis nobilibus Comite Nicolao, Simone filio Simonis Bani, qui cum ipsis filijs Folcus se et suos posteros firmiter obligarunt, vt si quis ex ipsis et suis posteris prefatam diuisionem reuocaret, uel in perpetuum non acceptaret, sine strepitu judicij tanquam si in duello succubuisset, conuictus per omnia contra alios haberetur. Obligantes se eciam Nicolaus filius Leustachij, Symon filius Symonis, Comes Michael, Magister Farkasius et Zoloch filij Comitis Folcus et suos posteros, quod si quis ex ipsis uel ipsorum heredibus de hereditatibus per ipsorum patres alienatis tam pro seruicijs, tam pro concambio vel quoquo modo rehabere poterit, sicut nouam pro se et suis posteris haberet perpetualiter possidendam; si quis vero huiusmodi inuentam possesionem in causam racione diuisionis contrahere niteretur, in penam superius habitam positus per omnia incidisset. Quibus iustis peticionibus obedientes et satisfacere cupientes, vt

tes. In cuius rei testimonium presentes nostras concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas; presentibus Gregorio Preposito, Paulo Lectore, Andrea Cantore, secundo Paulo Custode, Farkasio Archydiacono Vachyensi, Aneo Pestiensi, Nicolao Chongradiensi Archydiaconis, ceterisque Canonicis Deo et Beate Virgini Marie in Ecclesia eiusdem Dei Genitricis deuote famulantibus, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo primo.

(Szepesi Jakab országbírónak 1379-ki octávás átiratából a budai kir. kamarai levéltárban.)

247.

A nagyváradi káptalannak bizonyságlevele, hogy Tamás comes Pongrácznak fia, és Miklós vajda, Thelegd és Zobouch peres jószágokra nézve barátságosan egyezkedtek. 1271.

Capitulum Ecclesie Varadiensis omnibus, quibus presentes patuerint, salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod cum Comes Thomas filius Pangracij super metis terrarum suarum, videlicet Thelegd et Zobowch Nicolaum Wayuodam in causam traxisset; tandem ex permissione Judicis Curie domini Regis in bonum pacis et concordie vnionem taliter coram nobis deuenerunt: Quod predictus Nicolaus Wayuoda mediantibus et arbitrantibus multis probis viris a Judice Curie domini Regis inter partes deputatis, viso et perlecto priuilegio prefati Comitis Thome, particulas quasdam predictarum terrarum Thelegd et Zobowch in syluis et terris arabilibus, quas indebite occupauerat, reliquit et remisit coram nobis eidem Thome in eisdem metis et signis ac limitibus, quibus olim ipse idem Nicolaus Wayuoda, et pater suus, Comes Paulus bone memorie, et Stephanus Comes frater suus a terris suis

distinxerant et separauerant, prout in predicto priuilegio prefati Thome Comitis coram nobis perlecto plenius et manifestius continetur. In cuius rei memoriam et robur sempiternum presentes concessimus litteras sigillo nostro communitas anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo primo. Batar Preposito, Ivan Cantore, Egidio Custode existentibus.

(Ugyanazon káptalannak 1283-ki átiratából, mint alább.)

248.

A veszprémi káptalannak bizonyságlevele, hogy a Zlouk nemzetségbeli nemesek Zloukfölde nevű örökbirtokukat felosztották. 1271.

Capitulum Wesprimiensis Ecclesie omnibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino sempiternam. Ad universorum noticiam tenore presencium volumus pervenire: quod nobiles viri de genere Zlouk, Magister Heym, Petrus, et Paulus filii — — — — ab una parte, et Magister Onth filius Onth ab altera, coram nobis personaliter constituti super possessione seu terra eos hereditario jure contingente de juxta Morzol Zloukfwlde vulgariter nominata, retulerunt divisionem hujusmodi inretractabiliter se fecisse: quod predicta terra divisa est in duas equales porciones, quarum porcionum una a parte meridionali cessit et devoluta est in partem et perpetuitatem Onth supradicti, altera parte ejusdem terre a septentrione existente Magistro Heym et suis fratribus memoratis remanente in perpetuum et statuta; inter quas quidem duas porciones terre ad earum distinccionem hee mete sunt erecte, prima videlicet meta angularis est a parte orientis in terra arabili juxta metas Alexandri filij Opur; exinde cum pluribus metis per sylvam Sepo vocatam intra cursus occidentem directe et per finem terre fimate Poth-sukateluk vocata venit ad aquam Halagos, iuxta quam sunt due mete; a quibus diri-

gitur per eam — — — — versus septentrionem ad locum cuiu dam molendini quod est dicti Onth ; a quo postea eadem disti ctio iuxta angulum curie Onth a septemtrione transiens aqua Halagus iungit duas metas iuxta curiam memoratam ; dein cum multis metis per terram arabilem et per siluam cur ad occidentem usque ad metas terre Band. Item sylvam rum Varod vocatam existentem supra Zenel taliter diviseru quod medietas ejusdem sylue a parte orientis cessit in porc nem Onth supradicti, alia medietate eiusdem sylve Magis Heym et suis fratribus remanente ; cuius sylve prima m est a parte ville Chuz in latere montis Monorokerek nomina a qua meta in medio eiusdem sylve per multas metas per nitur ad vallem Varod, in qua est meta ; et in eadem valle rumper curritur ad partem orientis ubi sunt due mete ; a q bus postmodum reflectitur ad metas finales existentes a pa meridionali iuxta terminos terre Scenel. Adjecerunt et part si qua earum presentem divisionem retractaverit, parti ha observanti nomine pene et obligacionis ducentas marcas s vere teneatur. In cujus rei testimonium et memoriam present ad peticionem et instanciam predictorum nobilium literas c cessimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum per man Magistri Bogeslay Lectoris Ecclesie nostre. Anno Domini m lesimo ducentesimo septuagesimo primo ; Reverendo in Ch sto patre et Domino Paulo Episcopo nostro, Magistro Fa Preposito, Paulo Cantore, Rugas Custode existentibus.

(Eredetie börhártyára írva a Szalóky család levéltárában. Közli Véghel Deszö.

A zágrábi káptalannak bizonyságlevele, hogy a Gregechi és Jarmanighy-i nemesek Brochynai birtokukat Perinthal comes zágrábi polgárnak eladták. 1271.

Capitulum Zagrabiensis Ecclesie omnibus presens scriptum inspecturis salutem in Domino. Ad vniuersorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod constitutis coram nobis ab una parte Perintholo Comite, ciue de Monte Grech, et ab altera nobilibus de Brochyna, Obrad scilicet filio Zlobina, Maradek et Gordino filijs Wratizlay, et idem Obrad pro Goriwlk fratre suo, Duyen et Wlk filijs Jacou, Nicolao filio Dragan pro se, pro Stanch et Dragyna fratribus suis, Woyhna filio Woyn pro se et pro Drusyna filio Mychaelis fratre suo, Brezhal filio Woydrug, Zlaugozt filio Tolen, Wlk filio Priban pro se et pro Marcyzlav fratre suo, Descen filio Descis pro se et pro Malsa fratre suo, Wlkoway filio Wlchyna pro se et pro Belota fratre suo, Pribyzlao filio Hynk, Dragoan filio Hrela de Gredech; item Dedusa filio Deduan pro se et pro Descyn et Gregorio fratribus eius, Thoma filio Widozlay pro se et pro Dobulou ac Wogrinich fratribus suis, Wolk filio Wolcomer, Wratko et Kuhan filijs Petk, Iwan filio Premag pro se et pro Wydomer filio Teydou, Godomerio filio Dragoan pro se et pro Dymnik fratre suo filio Medilou, Wezelto filio Hernan pro se et pro Dyminsa fratre suo, Gordyma filio Radizlay, Dragyma filio Jala, Marcizlao filio Volcona pro se et pro Chernech fratre suo de Jarmanighy; idem Obrad et ceteri de parte sua predicti de Gredech terram ipsorum sitam in Brochyna iuxta riuum Peten pro centum pensis denariorum Zagrabiensium, singulis quinque pensis marcam facientibus; item Dedusa et alij superius nominati de Jarmanighy, terram ipsorum sitam ibidem in Brochyna iuxta terram per predictos de Gredech nunc venditam confessi sunt, se similiter pro centum pensis monete Zagrabiensis vendidisse predicto Perintholo Comiti et per eum suis heredibus heredumque successoribus iure per-

petuo possidendas; et ipsas ducentas pensas recepisse ab eodem ex integro. Que quidem terre per utramque partem venditе sub metis infrascriptis simul continentur. Quarum prima meta, sicut partes nobis retulerunt, incipit ab aquilone a duabus metis terreis, que sunt in monte iuxta viam; inde per eandem viam procedendo uenitur supra vineam Dragdani ad quendam truncum, vbi est meta terrea; inde per quandam semitam adhuc versus meridiem venit ad arborem ilicis meta terrea circumfusam; inde descendit per Obres, et uenit super vineas Suriani, ubi est meta terrea; inde inter vineas Suriani et Bogdani per Obres sub tribus arboribus nucum uadit, et uenit super vineas Obrad et Morodig, ubi iuxta duas arbores nucum est meta terrea; inde parum ascendendo uenit super vineas Drugan, ubi est meta terrea; deinde peruenit ad metas Abbatis de Toplyca; inde procedit uersus occidentem per Obres ad duas metas terreas, que sunt iuxta uiam; inde per Obres uenit ad dumum castanee, que est iuxta uiam, ubi est meta terrea; inde per viam, que est admodum curtis, ubi sunt due mete terree; inde vertitur versus septemtrionem, et per magnam viam procedendo peruenit ad duas metas terreas; inde egreditur uersus orientem et descendit in unum *petin*, et transiens eundem ascendit per latus montis ad duas metas terreas; inde per Obreas ad alias duas metas terreas; inde ad fontem, vbi sub arbore nucis est meta terrea; vbi transiens fontem ascendit contra meridiem, vbi in latere montis sunt due mete; inde declinat iterum ad orientem ad duas metas terreas; inde reuertitur ad metam prius nominatam. Astiterunt eciam commetanei terrarum uenditarum et consanguinei uenditorum, Martinus scilicet filius Martini, Mark filius Mark, Comites Gordosa filius Zauid, Magdanus filius Petri, Rodoan filius Raduzta, Mladowoy Bitk, Dragyna filius Studilou, Odola filius Zork, Wlk filius Drask, Paznan filius Mark, Polak filius Thorcha, pro se et suis proximis; item Petrus filius Rodolfi, Koyan filius Zabizlay, Jacou filius Gordozlai, Obabuth filius Prodanch de Bornouch, Jacobus filius Berizlay, Martin filius Wlksa iobagio Abbatis Thoplicensis pro ipso domino suo; qui uenditionem factam pari consensu admittentes unanimiter approbarunt. In cuius rei testimonium presentes ad instanciam parcium contulimus nostro sigillo communitas. Datum

feria quinta ante festum Beate Margarethe virginis, anno Domini M° CC° septuagesimo primo.

(Eredetie börhártyán, melynek zöld selyemzsinóron függött pecsétje elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

250.

A keresztesek fehérvári konventjének bizonyságlevele, hogy Totha királyi udvarnok Theluky-i birtokát a nyúlszigeti apáczazárdának adományozta. 1271.

Conuentus Domus Hospitalis Jherosolemitani de Alba omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino sempiternam. Quum humane composicioni freqnenter derogat obliuio, discretorum virorum sagacitas necessarium hoc adinuenit remedium, vt ea que discrete ordinantur, scripti patrocinio commendentur. Proinde vniuersitati uestre presencium tenore declaramus, quod quidam de numero vduornicorum Regalium, videlicet Fotha filius Cob de villa Teluky, heredum carens solacio, sicut dixit, in nostra personaliter constitutus presencia, sperans et credens firmiter helemosinarum largicione posse peccata relaxari, tres partes cuiusdam vinee Vy vocate, in septem jugeribus iacentis, et duodecim jugera terrarum suarum pinguium, jure enpticio possessarum, cum duabus particulis fenetorum subnotatis, que sunt in territorio dicte ville Theluky, ob remedium anime sue et spem retribucionis Diuine, confessus est, se in helemosinam perpetuam contulisse, et contulit coram nobis Monasterio de Insula Sancte Marie, et sororibus Deo deuote famulantibus in eodem; quartam vero partem eiusdem vinee idem Focha vendidit ipsis sororibus in perpetuum pro quinque marcis argenti receptis, sicut dixit, ab eisdem ad propriam et coniugis sue sustentacionem competentem. Que quidem vinea iacet versus villam Chepel; terrarum vero predictarum duo jugera existunt iuxta fun-

dum curie eorundem sororum, et tria jugera protenduntur ad molendinum Magistri Aba, sub quibus habetur vna particula feneti memorata, cuius longitudo equiparatur longitudini eorundem trium jugerum terre, latitudo vero vsque ad meatum seu cursum áque protenditur; item duo jugera sunt in loco Monoro vocato; item duo jugera ad locum sessionalem Bartholomei de villa Vetche protenduntur; item duo jugera prope Ketsa inter duas vias ad orientem et occidentem sunt protendencia; vnum vero juger situm est ante ecclesiam Beati Andree Apostoli; alia autem particula feneti prememorata iacet inter fenetum Buhtus ab vna parte, et inter fenetum Mych filij Mych de Kuazna ex altera. In cuius rei testimonium et memoriam pleniorem ad peticionem prefati Fatha presentes dictis sororibus concessimus litteras, sigilli nostri munimiue roboratas, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo primo tercio kalendas Aprilis. Fratre Tesselino Priore, eodemque Custode Ecclesie nostre existente.

(Garai Miklós nádornak 1416-ki octavás átiratából, mely a budai kir. kamarai levéltárban őriztetik. Az okmánynak kivonatát közölte Fejér Cod. Dipl. V. köt. I. r. 174. l.)

251.

A keresztesek esztergami konventjének bizonyságlevele, hogy Demeter Enchydnek fia Epelen lévő szőleit az esztergami káptalannak eladta. 1271.

Nos Conuentus Cruciferorum Ecclesie Sancti Regis Stephani de Strigonio significamus omnibus, quibus expedierit, presencium per tenorem; quod Demetrius filius Enchyd de Epel, coram nobis constitutus, omnes vineas suas, quas in terra Epel se habere dicebat, confessus est se uendidisse et reliquisse Capitulo Strigoniensi perpetuo possidendas, et pro eisdem uineis quandam summam pecunie ab ipso Capitulo recipisse.

Super quo idem Demetrius nobis supplicauit, ut predicto Strigoniensi Capitulo nostras litteras testimoniales concederemus. Nos igitur ad ipsius Demetrij peticionem in hujus rei testimonium et memoriam predicto Capitulo presentes nostras concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Datum decimo kalendas Aprilis, anno Domini millesimo CC° septuagesimo primo.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion III. köt. 148. l.)

252.

A keresztesek esztergami konventjének bizonyságlevele, hogy Epeli Peturke az esztergami káptalannak az epeli Lázhegyen lévő szőlejét eladta. 1271.

Nos Conuentus Cruciferorum Ecclesie Sancti Regis Stephani de Strigonio significamus vniuersis, quod Peturke de Epel coram nobis constitutus, confessus est, quod quandam particulam vinee sue, quam dixit esse in Epel monte Laz uocato, quam pertransit fossatum vinee Capituli Strigoniensis, uendiderit ipsi Strigonieusi Capitulo perpetuo possidendam pro tribus fertonibus et vncia argenti ab eodem Capitulo sibi plene persolutis. Datum tercio die post festum Sancti Egidij, anno Domini millesimo CC° LXX° primo.

(Az eredeti után Knauz Nándor Magyar Sion III. köt. 149. l.)

253.

A nagyváradi konventnek bizonyságlevele, hogy Begesi László és Pethlendi Mihály Cheuztelek vitás határai iránt egyezkedtek. 1271.

Johannes Prepositus et Conuentus Monasterij Sancti Stephani prothomartiris de Promontorio Waradiensi vniuersis Christi fidelibus presens scriptum inspecturis salutem in omnium saluatore. Ne ea que geruntur in tempore simul labantur cum tempore, prouida hominum sagacitas adinvenit, ut rerum gestarum series scripti patrocinio fulciatur. Proinde ad vniuersorum noticiam tam presencium quam futurorum harum serie volumus peruenire : Quod accedens ad nostram presenciam Michael filius Petri de Pethlen, exhibuit nobis quasdam litteras nostras patentes, petens nos cum instancia, vt easdem de verbo ad verbum in modum et formam nostri priuilegii redigi faceremus. Quarum tenor hic est :

Nos Johannes Prepositus et Conuentus Monasterij Sancti Stephani prothomartyris de Monte Waradiensi tenore presencium memorie commendantes significamus quibus expedit vniversis : quod Ladislao filio Damiany de Beges ex una, Michaele vero filio Petri de Pethlend parte ex altera nobilibus de Comitatu Bihoriensi coram nobis personaliter constitutis, sponte confessum extitit per eosdem concorditer pariter et relatum, quod super facto metarum possessionis Cheustelek uocate, pro qua lis et controuersionis materia inter eos usque modo fuisset exorta et diucius ventillata, reformantibus et ordinantibus plurimis probis viris partes suas interponentibus taliter concordantes, prefatam terram Cheustelek vocatam a possessione prefati Mychaelis filij Petri Pechlend vocata talibus metis et signis metalibus ab inuicem separantes distinxissent. Prima enim meta incipit circa quandam viam magnam, per quam de Kerextzug itur uersus Cholch a duabus metis terreis antiquis prope quandam siluam a plaga septemtrionali, et iuxta eandem viam uadit ad plagam orientalem usque ad quendam

riuulum Zyler dictum, iuxta quem ex plaga occidentali sunt due mete terree antique, et ibi relicta ipsa magna via in cursu eiusdem riuuli Zyler dicti declinat ad partem meridionalem quousque quidam alter riuulus seu alueus cadit in cursus eius dem riuuli Zyler dicti, et ibi in cursu eiusdem riuuli declinat ad partem occidentalem, et uadit infra usque ad clausuram Gergurgata dictam, in cuius fine ex parte aquilonis sunt due mete terree antique, vbi relicto cursu ipsius riuuli uersus eandem occidentem uadit ad quandam arborem ilicis pro meta signatam; inde declinat uersus meridiem, et uadit ad quandam magnam uiam, per quam de Kerestzug itur uersus Kumady, iuxta quam, transeundo ipsam uiam uersus eandem uiam sunt due mete terree antique; hinc reflectitur uersus occidentem, et uadit ad quendam alium riuulum Vassaner dictum, et transeundo eundem riuulum ex plaga septemtrionali uadit ad duas metas terreas antiquas; adhuc uersus eandem occidentem uadit inter terras arabiles, ascendit ad vnum berch, et in eodem berch circa quendam dumum spineti sunt similiter due mete terree antique; deinde uadit ad eandem occidentem et peruenit ad duas metas terreas antiquas, que quedam due mete separant et distingunt inter possessiones Vassan, Cheusthelek et Chohtelek nuncupatas; et ibi terminantur mete inter possessiones supradictas. In cuius rei testimonium presentes litteras nostras patentes concessimus sigillo nostro communitas. Et cum presentes nobis fuerint reportate, nostrum super hoc priuilegium conferemus. Datum in octauis festi Epiphaniarum Domini anno eiusdem M°. L. primo (így.)

Nos igitur peticionibus eiusdem Mychael inclinati, easdem ratas habentes de verbo ad verbum in modum et formam nostri priuilegij rescribi fecimus ad cautelam sui iuris iusticia mediante. In cuius rey testimonium et memoriam, presentes litteras nostras priuilegiales eidem concessimus munimine roboratas. Datum sabbato proximo ante festum Sancti Jacobi Apostoli anno prenotato.

(Eredetie börhártyán, a zöld selyemzsinóron függött pecsét lemállott. Az évszám jelölése annál érdekesebb, mert az eredeti példány számjegyét arab 7-nek is talán lehetne olvasni.)

254.

Trau város kormánytanácsának Grube Toldmerus özvegye és fiai jószágainak eladására vonatkozó törvénykezési intézkedése. 1271.

Anno Domini M° CC° septuagesimo primo die XIII. intrante Maio. Generale Consilium factum fuit in Ciuitate Tragurii in ecclesia Sancti Laurentij, in quo propositum, recordatum, et dictum fuit. Cum dominae Grube vxori quondam Tolimeri pro se et filiis, pluries sint termini adsignati, ut vendere deberent omnia eorum bona, quae habent in Ciuitate Tragurii, et toto ejus territorio et Districtu; et postea pro parte Comitis Tragurij fuit iterum ei terminum assignatum per Millocinum Nuncium Communis, quod deberent vendere omnia eorum bona, quae habent in Ciuitate Traguriensi, et ejus territorio et Districtu; hinc ad Pascam Rosatam alioquin dicta bona remanerent in Commune, et uenderentur pro Communi; ut instrumento publico scripto per Magistrum Franciscum Notarium continetur; et nunc nobis v. v. Iohannes Vitalis, Iosephus Petri, et Marinus Simonis ciues, et Ambasciatores Communis Spalati pro parte ipsius Communis Spalati petant et rogent Consilium et Commune Ciuitatis Tragurij, quod amore Communis Spalatensis dictis filijs Tolimeri, et eorum matri, debeat adlongare terminum ei datum ad uendendum sua bona, et eis talem terminum statui, in quem ipsi commode uendere valeant sua bona. Vnde omnes de Consilio, volentes precibus Communis Spalatensis, et suorum Ambasciatorum adsentire; dictum terminum predictis filijs Tolimerj et eorum matri amore Communis Spalatensis adlongaverunt, et dictis filijs Tolimeri, et dictae eorum matri ad vendendum omnia eorum bona ubicumque sunt in Ciuitate Traguriensi, et eius territorio et Districtu, tale terminum statuerunt; quod hinc ad festum Sancti Viti proxime venturum vendere debeant bona eorum omnia ubicumque sunt in Districtu Traguriensi, tam in Ciuitate, quam extra; tali conditione quod dicta domina Grube, uel eius procurator,

et procurator suorum filiorum venire debeant Tragurium, et ipsa eorum bona omnia vendere in Tragurio tantum hominibus de Tragurio, et quod de ipsis bonis nullo modo vendi debeant alteri forensi, nisi tantummodo hominibus de Tragurio. Item in dicto Consilio statutum et ordinatum est, quod nullo modo veniant in Tragurium dicti filij Tolimeri. Item statutum fuit — — — — — — Tolimeri, vel eorum procuratores, vel cognati uenderent dicta bona alicui forensi, et non hominibus de Tragurio, quod dicta bona omnia deueniant in Commune, et sint Communis, et uendantur pro Communi. Item statutum fuit, quod si ipsi, uel eorum mater uel procurator non vendiderint dicta bona hominibus de Tragurio usque ad dictum terminum, vel non permutaverint dicta bona cum aliquo de Tragurio, qui suas possessiones haberet extra territorium Tragurij; quod ipsa bona omnia deveniant in Commune. Item statutum fuit, quod si aliquis homo de Tragurio ipsa bona, vel aliquod ex ipsis emeret, vel nomine permutationis reciperet pro bonis, quae ipse haberet extra Districtum Tragurii, propter aliquam copertam, vel esuarium; quandocumque inuentus fuerit id fecisse in emptione uel permutatione, soluet nomine banni Communi M libras Venetorum paruorum. In quo Consilio fuerunt infrascripti omnes; in primis dominus Zanicha Cazotti, dominus Duymus de Cega, dominus Nycolo Jacobi, Consules Communis Tragurii; item dominus Comes Marinus, dominus Dessa Amblasij, dominus Valentinus Petri Lucae, Luca Matthei, Valentinus de Casarizza, Bertanus Marini, Stefanus Marini eius frater, Cebri Petri Lucae, Iacobus Totillae, Georgius de Cega, Lomprus Iacobi, Marinus Stoche, Gude, Dessa Petri Vengiguerra, Tomas domini Zaniche, Siluester Mengazze.

(Lucius, Memorie Istoriche di Trau 90. l. Az okmány töredékét lásd Fejérnél, Cod. Dipl. VII. k. 4. r. 90. l.)

255.

Joakim szlavoniai bán azon birtokcserét foganatosítja, melylyel Mihály comes Ubulnak fia Tutulyg nevű praediumát Péter comes, Szarachen korbaviai püspök testvérének átengedte. 1271. körül.

J. Banus tocius Sclauonie fideli suo Juris de Busan salutem et graciam. Significamus tibi, quod Comes Michael filius Vbul fecit concambium super predio suo Tutulyg uocato, cum Comite Petro fratre Sarachen Episcopi Corbauiensis, pro quo Petrus sacerdos exhibens litteras domini sui Episcopi et Comitis Petri predictorum coram nobis, quod predium ipsorum Scelch nomine contulerit in concambium predij Comitis Michaelis, ita uidelicet, quod in quindena Sancti Michaelis partes coram Capitulo Zagrabiensi comparendo litteras suas et instrumenta, quorum auctoritate ipsa predia possidebantur per eosdem, reddent omnia in inuicem, prout extitit ordinatum; tamen hoc adiecto, quod si medio tempore predium cuiuscunque partis fuerit attemptatum, seu eciam impeditum, die in quindena memorata coram eodem Capitulo assignato tenentur in alterutrum expedire proprijs laboribus et expensis. Igitur fidelitati tue precipiendo mandamus, quatenus vadas personaliter, et dicas Comiti Egidio fratri Comitis Michaelis, ut usque prefatam quindenam Sancti Michaelis in iam dicto predio, quicquid habet suum, tollat sibi ex integro, ut ipsum predium ipsi Petro Comiti assignetur, et statuatur contradiccione qualibet non obstante; dummodo predium ipsius Comitis Petri Comiti Michaeli prius fuerit assignatum. Datum iuxta fluuium Dudwag in crastino Sancti Viti.

(Eredeti tiz börhártyán, melynek pecsétje elveszett, a ns. Kállay család nagykállói levéltárában. V. ö. V. István királynak ezen birtokcserét helybenhagyó okmányát Fejérnél Cod. Dipl. VI. k. 2. r. 392. l.)

256.

V. István királynak Tavarnuk és Ursed nevű földeket tárgyazó adománya Aba, Egyed királyi főtárnokmester testvére számára. 1272.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire; quod Egidius Magister Tauarnicorum nostrorum, Comes Posoniensis dilectus et fidelis noster, pecijt a nobis instantissime, vt terras Tauarnuk et Wrsed, ad Castrum Nitriense pertinentes, Aba filio Aba fratri suo de benignitate Regia conferre dignaremur. Verum quia de statu et qualitate earundem terrarum nobis ueritas ad plenum non constabat, Mychaeli Comiti eiusdem Comitatus dedimus in mandatis, vt qualitatem et statum dictarum terrarum nobis fideliter intimaret, et si easdem terras inueniret nostre collacioni pertinere, statueret et assignaret predicto Aba sine preiudicio iuris alieni. Qui postmodum cognita ueritate nobis in suis litteris intimauit, ipsas terras esse vacuas, et contiguas terre dicti Aba Vylok vocate, et nostre collacioni pertinere; quas eciam presentibus commetaneis et uicinis, ac jobagionibus eiusdem Castri, eidem Aba statuisset et assignasset, sub eisdem metis et terminis, quibus idem Castrum easdem terras possedisse et tenuisse dinoscitur, nemine contradictore existente. Nos igitur ad instanciam et peticionem eiusdem Magistri Egidij, dilecti et fidelis nostri, dictas terras Tauarnuk et Wrsed predicto Aba, et per eum suis heredibus heredumque suorum successoribus dedimus, donauimus et contulimus iure perpetuo et inreuocabiliter possidendas. Vt igitur huius nostre donacionis seu collacionis series robur optineat perpetue firmitatis, nec processu temporum per quempiam in irritum valeat reuocari, presentes eidem Aba concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus

Magistri Benidicti Prepositi Orodiensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° LXX° secundo, Regni autem nostri anno secundo. Venerabilibus patribus Phylippo Strigoniensi, Stephano Colocensi, aule nostre Cancellario, et Johanne Spalatensi Archiepiscopis; Lamperto Agriensi, Briccio Chanadiensi, Job Quinqueecclesiensi, Philippo Waciensi aule domine Regine Cancellario, Paulo Wesprimiensi, Thymotheo Zagrabiensi, Lodomerio Waradiensi, Dyonisio Jauriensi et Petro Transsiluano Episcopis Ecclesias Dei feliciter gubernantibus, Moys Palatino, Comite Supruniensi, Judice Cumanorum; Nicolao Judice Curie Simigiensi, Egidio Magistro Tauarnicorum Comite Posoniensi, Joachyno Bano tocius Sclauonie, Matheo Woyuoda Transsiluano Comite de Zounuk, Laurencio Bano de Zeurino Comite de Doboka, Petro Magistro Dapiferorum Comite de Guechke, Alberto Magistro Agasonum Comite de Zybinio, Phylippo Magistro Pincernarum, Paulo Bano Comite Baciensi, Gregorio Magistro Tauarnicorum domine Regine Comite Castri Ferrei, Ponich Bano Comite Zaladiensi, Mychaele Comite Nitriensi et alijs quam pluribus Comitatus Regni nostri tenentibus et honores.

(Eredetie börhártyán, melynek zöld-violaszinü selyemzsinóron függött pecsétje elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban.)

257.

V. István királynak, IV. Béla király Potos földet tárgyazó adományát megerösitö privilegiuma a nyúlszigeti apáczazárda számára. 1272.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex vniuersis Christi fidelibus presens scriptum inspecturis salutem in vero salutari. Ea que in tempore aguntur, ne cum tempore faciliter elabantur, solent scripturarum serie demonstrari. Ad

vniuersorum igitur noticiam harum serie volumus peruenire, quod adepto integrali Regni nostri gubernaculo domina Elizabeth filia nostra predilecta ac alie sorores in Claustro de Insula Virginis Gloriose residentes Deo iugiter famulantes, ad nostram accedentes presenciam exhibuerunt nobis priuilegium domini B. Illustris Regis Hungarie patris nostri karissimi felicissime recordacionis, habitum super donacione seu collacione terre Agasonum nostrorum Potos vocate, cum stagno suo Chelch nominato, per ipsum karissimum patrem nostrum ipsis facta; petentes cum instancia, vt ipsum inspiceremus, et continenciam eiusdem plene attendendo per apposicionem dupplicis sigilli nostri dignaremur nostro priuilegio communire. Nos itaque pietate Regia Monasterio Virginis Gloriose in bonis temporalibus prouidere cupientes, priuilegium memoratum nostris manibus accipientes inspeximus, legimus personaliter, et legi fecimus ad singula seriatim. Quo perlecto et finaliter deliberato, eandem donacionem iustam et salubrem esse considerantes, predictam terram Potos cum stagno, et alijs vtilitatibus ac pertinencijs suis, pleno iure dedimus, donauimus et contulimus iam dicto Monasterio de Insula Virginis Gloriose perpetuo et irreuocabiliter possidendam. Mete autem ipsius terre, prout in litteris Magistri Akus Prepositi Budensis dilecti et fidelis nostri vidimus contineri, hoc ordine distinguntur: Prima meta incipit ab oriente de villa Fyured; abinde tendit ad Ludrev iuxta aquam Chylch; ibi transit illam aquam, et vadit iuxta terram ville Raduan; et deinde tendit ad metam que vocatur Esehyda; et inde vadit ad Stalus iuxta terram Alexandri de genere Puk versus meridiem; inde ascendit iuxta terram Ecclesie Jauriensis, que villa vocatur Bolon; inde ascendit iuxta piscinam et vadit ad Megeag iuxta Chylch ad occidentem, et ibi incipit descendere ad aquilonem, et uadit vsque asuan, et ibi transit ultra fluuium qui vocatur Chylch, et ibi est meta terrea; et ipsa Chylch ibi vocatur Agagus, que pertinebat ad ius Castri Posoniensis; et inde uadit ad Furuzeg, que facit distinccionem inter villam Podan et Agagus; et ibi mete predicte terre terminantur. Vt igitur huiusmodi donacio robur perpetue firmitatis obtineat, presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Bene-

dicti Orodiensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno ab Incarnacione Domini M° CC° LXX° secundo septimo kalendas Marcij, Indiccione quintadecima, Regni autem nostri anno secundo. Venerabilibus patribus Philippo Strigoniensi, Stephano Colocensi, aule Regie Cancellario, et Johanne Spalatensi Archiepiscopis; Lamperto Agriensi, Job Quinqueecclesiensi, Briccio Chanadiensi, Philippo Waciensi aule domine Regine Cancellario, Paulo Wesprimiensi, Thimoteo Zagrabiensi, Lodomerio Waradiensi, Dionisio Jauriensi et Petro Transsiluano Episcopis Ecclesias Dei feliciter gubernantibus. Moys Palatino, Comite Supruniensi et Judice Cumanorum; Nicolao Judice Curie Comite Simigiensi; Egidio Magistro Tauarnicorum Comite Posoniensi; Joachino Bano tocius Sclauonie, Matheo Woyuoda Transsiluano Comite de Zounuk; Laurencio Bano de Zewrino, Comite de Doboka; Petro Magistro Dapiferorum Comite De Guechke; Alberto Magistro Agasonum Comite de Zybinio, Philippo Magistro Pincernarum; Paulo Bano Comite Bachiensi; Gregorio Magistro Thauarnicorum domine Regine, Comite Castri Ferrei; Ponich Bano Comite Zaladieesi, Michaele Comite Nitriensi, et alijs quam pluribus Comitatus Regni tenentibus et honores.

(Eredetie börhártyán a vörös-violaszínű selyemzsinóron függött pec-étnek töredéke megvan, a budai kir. kamarai levéltárban.)

258.

V. István király megerősíti 1267-ki, Enezka birtokát tárgyazó adományát Pous mester Tivadar fia számára. 1272.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, — — — — e, Gallicie, Lodomerie, Comanie, Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in eo, qui Regibus eternam dat salutem. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus pervenire, quod Magister Pows filius Theodory, fidelis, et familiaris juuenis noster, ad nostram accedens presenciam exhibuit nobis priuilegium nostrum tempore Ducatus nostri confectum, super collacione cuiusdam terre enezca vocate; petens, vt idem priuilegium approbando, memoratamque collacionem nostram ratificando, confirmare dignaremur. Cujus quidem priuilegii tenor talis est:

Stephanus D. gr. junior Rex Hungarie stb. (következik István akkor ifjabb királynak 1267-ki okmánya mint fentebb 121. sz. a.)

Nos igitur seruitiaeiusdem Magistri Pows denotata in prece dentibus, et cetera, que postmodum impendit in expedicione nostra habita contra Regem Bohemorum, recensentes; eandem collacionem nostram ratam habentes et acceptam, ipsum priuilegium de verbo ad verbum insertum presentibus confirmamus, dupplicis sigilli nostri munimine roborando; volentes, ut terras easdem tam ipse Magister Pous, et Dominicus frater suus, quam eorum heredes, heredumque suorum successores, in metis prioribus et antiquis, quas in litteris Agriensis Capituli exhibuerunt, et eciam in precedentibus sunt expresse, perpetuo pacifice possidere valeant et habere. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarii, dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° septuagesimo secundo, quartodecimo kalendas Marcij, Indiccione quintadecima, Regni autem nostri anno secundo. Venerabilibus patribus Philippo Strigoniensi, Stephano Colocensi, aule Regie Cancellario, et Johanne Spalatensi Archiepiscopis; Lamperto

Agriensi, Job Quinqueecclesiensi, Briccio Chanadiensi, Philippo Vaciensi, aule domine Regine Cancellario, Paulo Wesprimiensi, Thymotheo Zagrabiensi, Lodomerio Waradiensi, Dyonisio Jauriensi, et Petro Transsyluano Episcopis Ecclesias Dei feliciter gubernantibus. Moys Palatino, Comite Supruniensi, et Judice Comanorum; Nicolao Judice Curie Regie, Comite Simighiensi; Egidio Magistro Thauarnicorum, Comite Posoniensi; Joachyno Bano tocius Sclauonie; Matheo Waywoda Transsyluano, Comite de Zonuk; Laurencio Bano de Sceurino, Comite de Dabuka; Petro Magistro Dapiferorum, Comite de Guechke; Alberto Magistro Agasonum, Comite de Scibinio, Philippo Magistro Pincernarum, Paulo Comite Bachiensi; Gregorio Magistro Thauarnicorum domine Regine, Comite Castri Ferrei; Ponyth Bano Comite Zaladiensi, Petro Comite Albensi, Michaele Comite Nitriensi, et alijs quam pluribus Comitatus Regni tenentibus, et honores.

(Báthori István országbírónak 1464. oktávás átiratából; közli Horváth Mihály.)

259.

V. István királynak, IV. Béla király Koztanicza földét tárgyazó 1258-ki adományát megerősítő tövénykezési okmánya, Péter és János Hetynk fiai számára. 1272.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Galicie, Lodomerie, Cvmanie, Bulgarieque Rex omnibus ad quos presens scriptum peruenerit salutem in omnium saluatore. Regali solet munificencia et presidio roborari, quod a partibus bene gestum fuerat et auctoritate iudiciaria terminatum, presertim quod Principalis auctoritas dudum noscitur confirmasse. Vniuersorum igitur noticie volumus fieri manifestum, quod nobis in Toplica in Baronum nostrorum presencia iudicantibus, edicto premisso publice, vt omnes causato-

res nobis pro tribunali sedentibus adesse deberent peremptorie, nobiles Matyn scilicet, Petrus et Johannes filij Hetynk ad nostram accedentes presenciam, foro instante iudiciali proposuerunt, se super terra Kaztanicha per fratrem G. Magistrum Domus Milicie Templi per Vngariam et Sclauoniam in iudicium euocatos, exhibentes priuilegium patris nostri clare memorie super ipsa terra confectum, idque cum instancia postulantes, cum ex parte eiusdem Magistri Domus Milicie Templi non appareret aliquis responsalis, nostro dignaremur priuilegio confirmare. Cuius quidem priuilegij nobis exhibiti tenor talis est:

Bela Dei gracia Hungarie stb. Rex stb. (következik IV. Bélának 1258-ki okmánya, mint a jelen gyüjteményben II. köt. 340. sz. a.).

Nos itaque preces eorundem fidelium nostrorum, Matyn scilicet et fratrum suorum, Regali beneuolencia attendentes, prefatum priuilegium nobis, sicut prediximus, in Baronum nostrorum presencia pro tribunali sedentibus presentatum, in eternam rei memoriam et perpetuam firmitatem auctoritate presencium confirmamus. In cuius rei testimonium presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Ecclesie Prepositi aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo secundo, Indiccione quintadecima, sexto idus Junij, Regni autem nostri anno secundo. Venerabilibus patribus Philippo Strigoniensi' Stephano Colocensi aule nostre Cancellario, et Johanne Spalatensi Archiepiscopis; Lamperto Agriensi, Job Quinqueecclesiensi, Briccio Chanadiensi, Philippo Waciensi aule domine Regine Cancellario, Paulo Vesprimiensi, Tymotheo Zagrabiensi, Lodomerio Waradiensi, Dionisio Jauriensi et Petro Transiluano Episcopis Ecclesias Dei feliciter gubernantibus. Moys Palatino, Comite Supruniensi, Judice Cvmanorum; Nicholao Judice Curie Comite Simigiensi; Egidio Magistro Tauarnicorum, Comite Posoniensi; Joachino Bano tocius Sclauonie; Matheo Woyuoda Transiluano, Comite de Zonuk; Laurencio Bano de Zeurino, Comite de Dabaka; Petro Magistro Dapiferorum, Comite de Guechke; Alberto Magistro Agasonum Comite de Zibinio; Philippo Magistro Pincernarum; Paulo Bano

Comite Bachiensi; Gregorio Magistro Tauarnicorum don Regine, Comite Castri Ferrey; Ponich Bano, Comite Zal ensi; Michaele Comite Nitriensi, et alijs quam pluribus Cc tatus Regni nostri tenentibus et honores.

(Eredetie bőrhártyán, melynek sárga-zöld selyemzsinóron függött pec elveszett; a budai kir. kamarai levéltárban.)

260.

V. István királynak, IV. Béla király Rum nevű földet tárg adományát megerősítő okmánya. 1272.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, me, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salt in omnium saluatore. Justis petencium desiderijs animun clinare Regium, decens est et consentaneum racioni; prese quum petencium vota pietas adiuuvat et iusticia non relin Proinde ad vniuersorum noticiam tenore presencium volu peruenire, quod nobiles viri Nicolaus filius Theodori et M ster Duruzlaus filius Duruzlai de Comitatu Castri Ferre nostram accedentes presenciam exhibuerunt nobis priuile tes litteras Serenissimi Principis domini Bele quondam R Vngarie, patris nostri, petentes a nobis cum instancia, v sas litteras nostris priuilegialibus litteris ratificare, robo lseu confirmare dignaremur. Quarum quidem litterarum t talis est:

Bela D. gr. Hungarie stb. Rex. stb. (következik IV. l királynak 1250-ki adománylevele, mint gyűjteményünk kötetében 215. sz. a.).

Nos igitur, qui ex suscepti regiminis officio metiri bemus merita singulorum, et vnicuique pro meritis respond interne consideracionis oculis trutinantes, et in memoriam uocantes, iustas et deuotas ipsorum nobilium peticiones ad

tentes, ratificantes approbando litteras ipsius patris nostri priuilegiales de verbo ad verbum inseri presentibus nostris litteris facientes cofirmamus; ita quod presens nostra confirmacio prioris collacionis perpetuum sit munimen. Vt igitur huius donacionis et confirmacionis series irretractabilis perpetuo perseueret presentes concessimus litteras dupplicis sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri anno Domini M° CC° LXX° (secundo) tercio idus MajiRegni autem nostri anno secundo.

(Hiteles másolat a magyar tud. akadémia kézirattárában).

261.

V. István király megerösíti atyja IV. Bélának Kuldu nevü földet tárgyazó adományát a nyúlszigeti apáczazárda számára. 1272. körül.

Nos St. Dei gracia Rex Hungarie memorie commendantes significamus quibus expedit vniuersis, quod frater Nycolaus conuersus de Ordine Fratrum Predicatorum, procurator rerum seu bonorum Monasterij Beate Marie Virginis Gloriose de Insula presentauit nobis quasdam patentes litteras domini B. inclicti Regis Hungarie patris nostri karissimi felicissime recordacionis; petens instantissime verbo domine Elisabeth karissime filie nostre, ceterarumque sororum de Insula supra dicta, ut easdem ratas habere dignaremur. Quarum quidem litterarum tenor talis est:

Nos Bela D. gr. Rex Hungarie stb. (következik IV. Béla királynak adománylevele, mint Fejérnél Cod. Dipl. V. köt. I. r. 208 l.)

Nos igitur easdem litteras ratas habentes presentibus confirmamus. Datum Bude V. feria post festum Exaltacionis Sancte Crucis.

(Eredetie bőrhártyán, a pecsét elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban. Az ünnepélyes megerősitést lásd Fejérnél Cod. Dipl. V. k. I. V. 208 l.)

262.

V. István királynak, 1270-ki Fyzer várát tárgyazó adományát megerősitő privilegiuma. 1272.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris salutem in omnium saluatore. Ad uniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire, quod cum post decessum karissimi patris nostri domini B. Regis felicissime recordacionis Regni gubernaculum faucnte eo, cuius est terra et plenitudo eius, ad nos iure successorio deuenisset, Demetrius et Michael Comites filij Endre ad nostram accedentes presenciam attentissime pecierunt, ut priuilegium tempore Ducatus nostri super collacione Castri Fyzer et undecim villarum ad idem castrum pertinencium renouari facere dignaremur, et nostris sigillis Regalibus roborare. Cuius tenor talis est:

Stephanus Dei gracia junior Rex Hungarie stb. (következik István ifjabb királynak 1270-ki adománylevele mint fentebb 175. sz. a.)

(N)os itaque ad instanciam et peticionem ipsorum Demetrij et Michaelis Comitum, qui de uirtute semper conscendentes in uirtutem, predictam collacionem nostram tempore Ducatus nostri eisdem factam approbantes, et ipsum priuilegium de uerbo ad uerbum insertum presentibus confirmamus, duplicis sigilli nostri munimine roborando. (D)atum per manus Magistri Benedicti Prepositi Ecclesie Orodiensis aule nostre Vice-

Cancellarij dilecti et fidelis nostri, (a)nno Dominice Incarnacionis M° CC° LXX° secundo, quarto kalendas Marcij, Indiccione XV. Regni autem nostri anno tercio. Venerabilibus patribus Philippo Strigoniensi, Stephano Colocensi aule Regie Cancellario, et Johanne Spalatensi Archiepiscopis; Lamperto Agriensi, Briccio Chanadiensi, Job Quinqueecclesiensi, Philippo Waciensi aule Domine Regine Cancellario, Paulo Wesprimiensi, Tymotheo Zagrabiensi, Lodomerio Waradiensi, Dyonisio Jauriensi, et Petro Transsiluano Episcopis Ecclesias Dei feliciter gubernantibus; Moys Palatino, Comite Supruniensi et Judice Cumanorum; Nicholao Judice Curie Regie Comite Symigiensi; Egidio Magistro Tauarnicorum Comite Posoniensi Joachino Bano tocius Sclauonie; Matheo Woyvoda Transsiluano Comite de Zounuk, Laurencio Bano de Sceurino Comite de Doboka, Petro Magistro Dapiferorum Comite de Guechke Alberto Magistro Agasonum Comite de Scybinio; Philipo Magistro Pincernarum, Paulo Comite Bachiensi, Gregorio Magistro Tauarnicorum domine Regine Comite Castri Ferrei, Ponych Bano Comite Zaladiensi, Petro Comite Albensi, Michaele Comite Nitriensi, et alijs quam pluribus Comitatus Regni tenentibus et honores.

Eredetie börhártyán, melyről a pecsétnek töredéke zöld-sárga selyem zsinóron függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

263.

V. István megerősiti Halászhelysége tárgyazó 1267-ki adományát Aba nemzetségbeli János, Chabanba fia számára. 1272.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgareique Rex vniuersis tam presentibus quam futuris presencium noticiam habituris salutem in eo, qui Regibus dat salutem. Ad vniuersorum tam presencium quam posterorum noticiam tenore pre-

sencium volumus peruenire, quod Johannes filius Chabanka de genere Aba ad nostram accedens presencziam exhibuit nobis priuilegium nostrum tempore Ducatus nostri ex parte nostra sibi datum; petens instantissime, vt ipsum ratum habere, et nostro dignaremur priuilegio confirmare. Cuius quidem priuilegij tenor talis ess:

Stephanus stb. (következik Istvánnak mint ifjabb királynak 1267-ki privilegiuma, melyet Fejér György már közzé tett, Cod. Dipl. IV. köt. 3. r. 414. l., és VII. köt. 1. r. 345. l.)

Nos igitur iustis precibus ipsius Johannis inclinati, tam pro fidelibus seruicijs suis, que superius sunt expressa, quam eciam pro eo, quod cum essemus in conflictu contra Regem Boemorum in Rabcha, Walternm fratrem Otthonis, de Haslo cum sua milicia ad nos duxit captiuatum; dictum priuilegium nostrum de verbo ad verbum presentibus inseri faciendo, per apposicionem dupplicis sigilli nostri Regalis duximus confirmandum. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Ecclesie Prepositi, aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri, anno Domini M° CC° septuagesimo secundo, sexto decimo kalendas Aprilis, Indiccione quintadecima, Regni autem nostri anno secundo. Venerabilibus patribus Philippo Strigoniensi, Stephano Colocensi aule Regie Cancellario, et Johanne Spalatenni Archiepiscopis; Lamperto Agriensi, Job Quinque-Ecclesiensi, Briccio Chenadiensi, et Petro Transsiluano Episcopis, Ecclesias Dei feliciter gubernantibus. Moys Palatino, Comite Suprvniensi et Judice Cumanorum; Nicolao Judice Curie, Comite Simigensi; Egidio Magistro Tauarnicorum, Comite Posoniensi; Joachyno Bano ocius Sclanonie; Matheo Woyuoda Transsiluano, Comite de Zounuk; Laurencio Bano de Zeurino, Comite de Doboka; Petro Magistro Dapiferorum, Comite de Guechke; Alberto Magistro Agasonum, Comite de Zibino; Philippo Magistro Pincernarum; Paulo Bano, Comite Bachiensi; Gregorio Magistro Tauarniorum domine Regine, Comite Castri Ferrei; Ponich Bano, Comite Zaladiensi, Michaele Comite Nitriensi; Magistro Oliuerio Comite de Plis, et alijs quam pluribus Comitatus Regni tenentibus et honores.

(Eredetie börhártyán, melyről a pecsétnek töredéke sárga-barna selyemszinóron függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

264.

V. István király megerősíti több helységet tárgyazó 1270-ki adományát Mihály, Endre fia számára. 1272.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris salutem in eo qui Regibus dat salutem. Ad vniuersorum noticiam harum serie volumus peruenire, quod Michael filius Endre dilectus et fidelis noster accedens ad nostram presenciam exhibuit nobis priuilegium nostrum super collacione terrarum Lonya, Boltrag, Bacy, Zolonka et Lonya uocatarum confectum, et sigillo Ducatus nostri consignatum, petens cum instancia, vt ipsum priuilegium renouari faceremus et nostris sigillis Regalibus communiri. Cuius tenor talis est:

Stephanus D. gr. (junior) Rex Hungarie stb. (következik István ifjabb királynak 1270-ki adománylevele mint fentebb 176. sz. a.)

Nos itaque ad instanciam et peticionem ipsius Comitis Michaelis, qui de virtute semper creuit ad virtutem, predictam collacionem nostram tempore Ducatus nostri eidem factam approbantes et ratificantes, de verbo ad verbum insertum ipsum priuilegium presentibus confirmamus dupplicis sigilli nostri munimine roborando. Datum per manus Magistri Benedicti Prepositi Orodiensis, aule nostre Vice-Cancellarij, dilecti et fidelis nostri, anno Dominice Incarnacionis millesimo ducentesimo septuagesima secundo Regni autem nostri anno tercio, quarto kalendas Marcij Indiccione XV. Venerabilibus patribus Philippo Strigoniensi, Stephano Colocensi aule Regie Cancellario, et Johanne Spalatensi Archiepiscopis; Lamperto Agriensi, Briccio Chanadiensi, Job Quinque-Ecclesiensi, Philippo Vaciensi aule domine Regine Cancellario, Paulo Wesprimiensi, Thimotheo Zagrabiensi, Lodomerio Waradiensi, Dyonisio Jauriensi et Petro Transsiluano Episcopis Ecclesias Dei feliciter gubernantibus. Moys Palatino Co-

Supruniensi et Judice Cumanorum, Nicolao Judice Curie Regie Comite Simigiensi, Egtdio Magistro Thauarnicorum Comite Posoniensi; Joachino Bano tocius Selauonie, Matheo Wayuoda Transsiluano, Comite de Zounuk; Laurencio Bano (de Zeurino Comite de Doboka, Petro Magistro Dapiferorum Comite de Guechke, Alberto Magistro Agazonum Comite de Scybinio, Philippo Magistro Pincernarum, Paulo Comite Baciensi, Gregorio Magistro Thauernicorum domine Regine Comite Castri Ferrei, Ponych Bano Comite Zaladiensi, Petro Comite Albensi, Michaele Comite Nittriensi, et alijs quam pluribus Regni Comitatus tenentibus et honores.

I. Mátyás király 1476 „Bude tercia die Sabbati proximi ante festum Natiuitatis Beate Marie Virginis" alatt az „Albertus filius Anthonii de Lonia" által „contra Anthonium Pochay de Namen" indított perben kiadott törvénykezési átirat szerint; Rudolf királynak 1580-ki octávás átiratából, a budai királyi kamarai levéltárban.)

265.

V. István királynak privilegiuma, melylyel Sixtus esztergamkáptalani lectorkanonoknak a kerchai királyi udvarnokok és az apácza-somlyói népek közti egyenetlenségeket elintéző határozatát megerösiti. 1272.

Stephanus Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie, Bulgarieque Rex omnibus tam presentibus, quam futuris, presentes litteras inspecturis salutem in omnium salutari. Ad vniuersorum tam presencium, quam futurorum noticiam harum serie uolumus peruenire, quod Comes Gelianus officialis dominarum sine Sanctimonialium de Apacha Somlyo, ad uostram accedens presenciam, exhibuit nobis patentes litteras Magistri Sixti Lectoris Strigoniensis pro reuocandis vduornicorum nostrorum iuribus judicis per Hungariam ea vice deputati, super restitucione terrarum populorum condicionariorum et jobagio-

num Monasterij de Apacha Somlyo de duabus villis, Izkoaz videlicet et Cheuz vocatis confectas, petens vice Monasterij, et nomine predictarum dominarum, vt restitucionem terrarum, per eundem Magistrum Sixtum ipsis populis et jobagionibus predicti Monasterij factam, ratificando, litteras easdem nostro diguaremur priuilegio confirmare. Quarum quidem litterarum tenor talis est:

Nos Magister Sixtus stb. (következik Sixtus esztergami lectorkanonok 1272-ki okmánya, mint alább 274. sz. a.)

Nos itaque, quia sicut vduornicos, sic et alios Regni nostri incolas, et maxime populos Ecclesiarum, in quibus hostia viua Jesus Christus pro salute fidelium sanctificatur omni die, in eorum volumus iuribus indemnes conseruarre iustis peticionibus eiusdem Comitis Gelyani fauore Regio, vt decebat, inclinati, easdem litteras de verbo ad verbum insertas presentibus ratificando confirmamus, duplicis sigilli nostri nihilominus munimine roborando; volentes, vt populi dicti Monasterij occasione memoratarum terrarum per vduornicos nostros non valeant aliquatenus molestari. Datum per manus Magistri Benedicti Orodiensis Ecclesie Prepositi aule nostre Vice-Cancellarij dilecti et fidelis nostri; anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo secundo, decimo sexto kalendas Aprilis, Indiccione decimaquinta, Regni autem nostri anno secundo. Venerabilibus patribus Philippo Strigoniensi, Stephano Colocensi aule Regie Cancellario, et Johanne Spalatensi Archiepiscopis; Lamperto Agriensi, Briccio Chanadiensi, Job Quinqueecclesiensi, Philippo Vaciensi aule domine Regine Cancellario, Paulo Vesprimiensi, Thimotheo Zagrabiensi, Lodomerio Varadiensi, Dyonisio Jauriensi, et Petro Transylvano Episcopis Ecclesias Dei feliciter gubernantibus. Moys Palatino Comite Supruniensi et Judice Cumanorum, Nycolao Judice Curie Regine Comite Symigiensi, Egidio Magistro Tauarnicorum Comite Posoniensi; Joachino Bano tocius Slauonie, Matheo Vajuoda Transyluano et Comite de Zonuk, Laurencio Bano de Zeurinio Comite de Dubuka, Petro Magistro Dapiferorum Comite de Guechke, Alberto Magistro Agasonum Comite de Zibinio, Philippo Magistro Pincernarum, Paulo Comite Bachiensis, Gregorio Magistro Tauarnicorum domine Regine Comite Castri Ferrei,

Ponith Bano Comite Zaladiensi, Petro Comite Albensi, Michaele Comite Nitriensi et alijs quam pluribus Comitatus Regni tenentibus, et honores.

(A pozsonyi káptalannak 1678-ki átiratából a budai kir. kamarai levéltárban.)

266.

V. István királynak törvénykezési szabadalma a nyúlszigeti apáczazárdának népei számára 1272.

St. Dei gracia Rex Vngarie fidelibus suis Vicepalatino in Pest residenti, ac omnibus alijs Judicibus in suo Regno constitutis salutem et graciam. Cum populi domine Elisabeth karissime filie nostre, ac aliarum sororum de Insula Virginis Gloriose, non alterius alicuius iudicio, nisi nostro, astare teneantur: vobis mandamus precipiendo, quatenus nullus vestrum populos ipsarum sororum audeat iudicare; sed si qui accionem aliquam habent contra ipsos, coram nobis ordine iudiciario prosequantur. Datum in Insula Beate Virginis Gloriose, dominico proximo post festum Diuisionis Apostolorum anno Domini M° CC° LXX° 11°.

(Eredetie bőrhártyán, a hátúl oda uyomott pecsétnek maradványai megvannak, a budai kir. kamarai levéltárban.)

267.

V. István király bizonyitja, hogy Mihály comes Ubulnak fia, miután törvénykezési tartozásait lerótta, Marczelfalva helységnek már örökös birtokosa. 1272.

Nos St. Dei gracia Rex Vngarie memorie commendantes significamus quibus expedit vniuersis, quod Demetrius Comes de Zathmar, de Karazna et de Tylegd coram nobis personaliter constitutus dixit, quod cum Comes Mychael filius Vbul super facto ville Marcelfolua vocate iuxta Zomus existentis ipsum placare ut iudicem debuisset; sibi, ut tenebatur, satisfaccionem impendisset, et predicta villa Marcelfolua vocata, cum omnibus utilitatibus et pertinencijs suis remansisset possidenda perpetuo Mychaeli memorato. Datum in Byhig in uigilia Beati Johannis Baptiste anno Domini M° CC° LXX° II°.

(Eredetie börhártyán, a pecsét elveszett, a ns. Kállay család levéltárában.)

268.

Erzsébet királynénak Drug helységet tárgyazó adománya a nyúlszigeti apáczazárda számára. 1272.

Nos E. Dei gracia Regina Hungarie memorie commendamus significantes uniuersis per presentes, quod quia pium est et saluti conueniens, ut deuotis dominabus, sororibus uidelicet Ecclesie Beate Uirginis de Insula Danubij, in collacionibus possessionum per nos prouideatur, sperantesque ex

huiusmodi prouisione salutem promereri; quandam terram cocorum nostrorum Drug uocatam, que terre Capituli Strigoniensis similiter Drug uocate est annexa, et cum herbis diuiditur; simul cum omnibus utilitatibus suis et pertinencijs uniuersis, silua, feneto et uineis pertinentibus ad eandem, in ipsis metis, terminis et limitibus, in quibus per populos nostros quondam ibidem existentes est possessa, dedimus, donauimus et contulimus eisdem deuotis sororibus de gracia speciali perpetuo possidendam. Adicientes, quod super collacione terre huiusmodi priuilegium nostrum dari faciemus, cum presentes nobis fuerint reportate. Datum Bude in quindenis Epiphanie Domini anno eiusdem M° CC° LXX° secundo.

(Eredetie börhártyán, a hátul oda nyomott pecsétnek töredéke megvan; a budai kir. kamarai levéltárban.)

269.

X. Gergely pápa megerösiti a spalatoi érseknek bizonyos telket tárgyazó adományát a domonkosrendiek spalatoi molostora számára. 1172.

Gregorius Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs . . . Priori, et fratribus Ordinis Praedicatorum Spalatensibus salutem et apostolicam benedictionem. Cum a nobis petitur, quod iustum est et honestum, tam vigor aequitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducator effectum. Sane petitio vestra nobis exhibita continebat, quod venerabilis frater noster Spalatensis Archiepiscopus ad Ordinem vestrum, cujus professioni pium habens respectum, concessionem de loco, quem inhabitans a praedecessoribus suis Spalatensibus Archiepiscopis,qui fuerunt pro tempore, prout ad eos spectabat — — — — — ratificans, et approbans; et considerans, quod locus praedictus

nimium arctus erat, pro ecclesia vestra et domibus ampliandis, quandam partem horti sui archiepiscopalis juxta locum praedictum positam, Capituli sui ad id accedente consensu, pia et provida liberalitate concessit, prout in patentibus litteris inde confectis, ipsorum Archiepiscopi et Capituli sigillis munitis plenius dicitur contineri. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati, quod super hoc provide factum est, ratum habentes et firmum, id auctoritate Apostolica confirmamus, et praesentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostrae confirmacionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, et Beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum apud Urbem Veterem XIV. kalendas Augusti, Pontificatus nostri anno primo.

(Farlati, Illyricum Sacrum III. kö., 284. l.)

270.

Fülöp esztergami érsek megerősíti Esztergam város tanácsának bizonyos pénzbeli tartozást tárgyazó ítéletét. 1272.

(P)hilippus miseracione Diuina Sancte Strigoniensis Ecclesie Archiepiscopus et Comes loci eiusdem vniuersis presentes litteras inspecturis salutem in Domino. Equitati conuenit et est consentaneum racioni, ut quandocunque noster expectatur assensus, accomodemus cum iuste prestolantibus, et auctoritate nostra, quod legitimum fuerit confirmemus. Proinde nouerint uniuersi, quod Gan pinguis mercator de Ganti, cum Comite Archino Villico Strigoniensi, et quibusdam alijs ciuibus eiusdem loci ad nostram accedens presenciam, nobis priuilegium predicte Ciuitatis super quadam vinea, que fuit Renerij ciuis Strigoniensis, confectum exhibuit, petens

humiliter cum predictis A. Comite et ciuibus a nobis, ut ipsum priuilegium dignaremur nostra auctoritate munire. Cuius est priuilegij tenor talis:

Archinus Comes Judex de vico Latinorum stb. (következik Esztergam város tanácsának 1272-ki itéletlevele mint alább 284 sz. a.)

Nos igitur ipsius Gan mercatoris, et dictorum Comitis Archini et sociorum suorum iustis peticionibus, sicut congruit, annuentes, predictum priuilegium, quia comperimus non cancellatum, non abolitum, non abrasum, nec in aliqua parte sui tam in carta, quam in sigillo viciatum; ipsum presentibus nostris litteris de verbo ad uerbum inseri iusimus, idem priuilegium auctoritatis nostre robore confirmantes. In cuius rei testimonium presentes litteras concessimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum Strigonii in crastino Beati Nicolai anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo secundo.

(Eredetie bőrhártyán barna selyem-zsinóron függő pecsét alatt a budai kir. kamarai levéltárban.)

271.

Máté szlavoniai bánnak bizonyságlevele, hogy Poszeil Miriszlónak fia és több érdektársai Jarmanichi nevű birtokukat Perchin comesnek eladták. 1272.

Nos Matheus Banus tocius Sclauonie tenore presencium significamus quibus expedit vniuersis, quod constitutis in nostra presencia Perchino Comite ab una parte, Poseil filio Myrizlai, Wlk filio Wlkomerij, Wydomerio filio Tezlai, Coban filio Perk, et Dobrila filio Vidizlai a parte altera; idem Poseil et ceteri sui socij pro sua parte nominata confessi sunt, se uendidisse triginta et duas dimensiones, que wlgo vereten dicuntur, de terra Jarmanichi existentis super fluuicum Wolauch vocatum, iuxta metas populorum de Gradich eidem Per-

chino Comiti, et per eum suis heredibus heredumque successoribus iure perpetuo possidendas pro triginta duabus pensis denariorum Zagrabiensium, quas se dixerunt ab eodem plenarie recepisse; videlicet dictus Poseil de sua porcione ad numerum predictarum dimensionum uenditarum exposuit uendicioni sex dimensiones, Wlk sex, Vidomer tolidem, Cohan septem, et Dobrila totidem. Quas quidem dimensiones ijdem uendiderunt in uno loco sine aliqna intercepcione; obligauerunt eciam se ad dandas litteras Capituli Zagrabiensis super confirmacione dictarum dimensionum ipsi Perchino Comiti quandocunque fuerit oportunum. Astiterunt eciam commetanei et consanguinei uenditorum dictarum dimensionum, scilicet Martinus filius Martini, Georgius filius Pautin, Maradyk filius Wararizlai, Bogdanus filius Petri, Salk filius Izbizlai, Dedosa, et Desenius filij Deduani, Bratk filius Petk, et Guidimer, qui uendicionem factam sine aliqua contradiccione uno consensu et assensu ratificantes admiserunt. In cuius rei testimonium presentes concessimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum Zagrabie quinta feria post festum Thome Apostoli, anno Domini M° CC° LXX° secundo.

Eredetie börhártyán, zöld-vörös selyemzsinóron függő pecsét alatt, a budai kir. kamarai levéltárban.)

272.

Sixtus mester esztergamkáptalani lector mint kiküldött királyi bírónak, a buruzdi királyi udvarnokok és a Ják nemzetségbeli több nemes közti egyenetlenségeket elintéző itelete. 1272.

Nos Magister Sixtus Lector Strigoniensis, judex a domino nostro Stephano, Illustri Rege Hungarie super terris vduornicorum suorum per totum Regnum suum pro tempore constitutus, significamus vniuersis presentes litteras inspec-

turis; quod nobis pro exequendo mandato Regio in Comitatum vdwornicorum de Sag uenientibus, vdwornici domini Regis de uilla Buruzd, Andrea Comite et Samuele Centurione ipsorum, eis assistentibus, de nobilibus uiris Alexandro et Chepano filijs Laurencij de genere Jak coram nobis querimoniam deponere curauerunt, proponentes et dicentes, quod ipsi nobiles infra territorium terre ipsorum uillam nomine Thukurch congregauerant, quandam partem terre ipsorum ad duo aratra de parte aquilonis eorum territorio continuam seu contiguam occupando in eorum preiudicium et grauamen; quam terre partem per nos auctoritate Regia sibi restitui pecierunt, et uillam ipsam exin penitus remoueri. Prefati uero nobiles ex aduerso responderunt, dictam terre partem ad se iure hereditario pertinere; adicientes, quod cum prius coram bone memorie domino Gregorio Episcopo Jauriensi, judice super causis terrarum a felicis recordacionis domino Bela quarto illustri Rege in Episcopatu Jauriensi delegato, et secundo coram Magnifico uiro domino Rorando tum Comite Palatino, et demum coram nobili uiro Comite Nicolao Sinistro judice super terris vdwornicorum per eundem dominum Regem per totum Regnum Hungarie constituto, ijdem vdwornici super predicta parte terre ad quantitatem duorum aratrorum contra ipsos nobiles mouissent in judicio questionem, ipsi nobiles coram ipsis judicibus luce clarius probauerant, terram ipsam ad se iure hereditario pertinere; et sic ab ipsorum vdwornicorum inpeticione calumpniosa fuerant per eosdem judices sentencialiter absoluti, certis metis antiquis interpositis, que terram ipsorum a terra vdwornicorum separant predictorum. Que omnia predicti Alexander et Chepanus per litteras patentes predictorum trium judicum, eorum sigillis autenticis munitas apertissime probauerunt. Nos igitur, cum ipsi vdwornici nichil contra predictas litteras racionabiliter potuissent ostendere uel probare, ad intar predictorum trium judicum terram ipsam ad duo aratra petitam sub eisdem predictis metis antiquis eisdem Alexandro et Chepano reliquimus pacifice possidendam; ipsis nec vetus ius in hac parte tollentes, nec nouum aliquod conferentes. In rei testimonium presentes dedimus litteras sigilli nostri

munimine confirmatas. Datum in die Pentecostes anno Domini M° CC° LXX° II°.

(Eredetie börhártyán, melyről börzsinegen az ép pecsét lefügg, néhai Jankovics Miklós kéziratai közt 5. szám a. V. ö. Fejér Cod. Dipl. VII-köt. 2. r. 22. l.)

273.

Sixtus mester esztergamkáptalani lector, mint királyi kiküldött bírónak, a beréni és bechi királyi udvarnokok közti egyenetlenségeket elintézö itélete. 1272.

Nos Magister Sixtus Lector Strigoniensis, iudex super terris uduornicorum a domino nostro Stephano Illustri Rege Hungarie per totum Regnum suum pro ipso constitutus, significamus vniuersis, quod cum pro exequendo mandato Regio ad Comitatum Vesprimiensem uenissemus, Farcasius et Beke uduornici domini Regis de uilla Beryn nobis conquerendo monstrarunt, quod duo iugera terre ipsorum in loco Fyuzfya existencia uduornici domini Regis de uilla Bech indebite detinerent occupata; iuxta que iugera terre a parte occidentali terra eorundem Farcasi et Beke est uicina, et de orientali terra eorundem vduornicorum de Bech, quare ea a nobis sibi restitui postularunt. Nos igitur comperta super ipsa multimoda ueritate, et recepto iuramento eorundem Farcasij et Bek, ipsa duo iugera eisdem restituimus iure pacifico possidenda. In cuius rei memoriam presentes litteras dedimus sigilli nostri munimine confirmatas. Datum quarta feria proxima ante Septuagesimam anno Domini M° CC° septuagesimo secundo.

(Eredetie börhártyán, melynek hátáról az oda nyomott pecsét már lemállott. Thaly Kálmán közleménye.)

274.

Sixtus mester, esztergamkáptalani lector, mint kiküldött királyi birónak, a kercha-i királyi udvarnokok és az apácza-somlyói népek közti egyenetlenségeket elintézö itélete. 1272.

Nos Magister Sixtus Lector Strigoniensis, judex a domino nostro Stephano Inclito Rege Hungarie super terris vduornicorum suorum per totum Regnum Hungarie pro tempore constitutus, significamus vniuersis presentes litteras inspecturis; vt cum nos pro exequendo precepto Regio ad partes vduornicorum de Keercha venissemus, inuenimus, quod vduornici de dicta villa Keercha in terris populorum duarum villarum Izkaaz et Cheuz vocatarum, condicionalium Monasterij de Apacha-Somlyo in preiudicium et damnum dicti Monasterij, non nostra permissione, nec requisito nostro judicio, sed propria temeritate illicite et iniuriose erexerant nouas metas, quas nos justicia exigente destrui fecimus et deleri; modis omnibus pro certo comperientes, vt illa terra ad dictum Monasterium pertineat, nec aliquid juris habere debeant de ipta terra vduornici memorati. Datum quinta feria in festo Sancte Agnetis, anno Domini millesimo ducentesimo septwagesimo secundo.

(V. István királynak 1272-ki megerösitö privilegiumából a kir. kamarai levéltárban, mint fentebb sz. a.)

Az esztergami káptalannak bizonyásglevele, hogy Tordosi Ben czench Jolok-i birtokrészét Benedek comesnek eladta. 1272.

A B C

Gregorius Prepositus et Capitulum Ecclesie Strigoniensis omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod Bencench filius Egidij nobilis de Tordos pro se et pro tribus filijs suis, scilicet Egidio, Andrea et Petro, quos iuuenes esse dixit, ac pro alijs duobus filijs suis, Pou et Paulo, quos adhuc paruulos fore asseruit, coram nobis personaliter constitutus, porcionem suam de terra Jolok uocata, videlicet quartam partem ipsius terre, quam inter ipsum et fratres suos, scilicet Paulum dictum Banum, Comitem Martinum, et Alexandrum, diuisione habita sibi soli cessisse, quam eciam terre Comitis Benedicti fratris venerabilis patris Pauli Dei gracia Episcopi Wezprimiensis, Wychepuch uocate a parte septemtrionali commetaneam et contiguam esse dixit, sicut eciam prefati Paulus, Martinus et Alexander fratres sui coram nobis personaliter constituti hec premissa affirmarunt, uendidit in nostra presencia cum omnibus utilitatibus et pertinencijs suis ac iuribus memorato Comiti (Benedicto) coram nobis ex altera constituto, et eius heredibus heredunque suorum successoribus pro sedecim marcis argenti communis iure perpetuo possidendam; permittentibus, consencientibus fratribus suis superius nominatis et eciam presentibus et similiter consencientibus generacionibus suis; videlicet Wyda et Phylpus filijs Wyda, ac Nicolao filio eiusdem Phylpus; item Mycou filio Walentini, et Feliciano filio Michaelis nobilibus de predicta villa Tordos; ipso Feliciano pro se et pro Michaele fratre suo comparente. Et predictis sedecim marcis argenti idem Bencench a prefato Comite Benedicto acceptis plenarie coram nobis, assumpsit et

se in nostri presencia obligauit, quod si filij sui supradicti uel quicunque alij super prefata terra per eum vendita Benedictum uel ipsius heredes impetere uel turbare aliquatenus ullo unquam tempore attemptarent; ipse Bencench quandocunque et quocienscunque necesse fuerit, eundem Comitem Benedictum uel suos heredes ab omnibus impetentibus teneatur expedire suis proprijs laboribus et expensis; ipsa terra apud Comitem Benedictum et suos heredes remanente semper pacifice et quiete. In cuius rei testimonium et memoriam ad peticionem parcium predictarum presentes nostras concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Datum per manus Magistri Sixti Lectoris Strigoniensis quinto idus Julij anno Domini M° CC° LXX° secundo.

(Eredetie bőrhártya, fehér selyemzsinóron függő pecsét alatt, a bud[illegible]i kir. kamarai levéltárban.)

276.

Az esztergami káptalannak, Esztergam városban történt bizonyos törvenykezesi intézkédést tárgyazó bizonyságlevele. 1272.

A B C

Gregorius Prepositus et Capitulum Ecclesie Strigoniensis omnibus Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in Domino. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium uolumus peruenire, quod Comes Arcynus Villicus de vico Latinorum Strigoniensium, et Rubynus paruus, ciues Strigonienses, ad nostram accedentes presenciam dixerunt, quod ipsi et alij ciues Strigonienses vineam Rennerij conciuis eorum in Cholnuk existentem, assignauerint ordine iudiciario Gean mercatori de Ganth dicto Pyng pro viginti et septem [illegible]is finiti argenti, eidem super ipsa vinea suum priuile-

gium concedendo. Et ipsum priuilegium nobis exhibentes a nobis pecierunt, quod ipsius tenorem nostro priuilegio ad maiorem cautelam inseri faceremus. Nos igitur iustis peticionibus ipsorum annuentes, dicti priuilegij tenorem de uerbo ad uerbum presentibus duximus inserendum, quarto kalendas Decembris anno Domini millesimo CC° LXX° secundo. Et ipse tenor talis est:

Arcynus Comes Judex stb. de Strigonio stb. (következik az esztergami város-tanácsnak 1272-ki itélete, mint alább 284. sz. a.)

(Eredetie bőrhártyán, a káptalannak barna-vörös selyemzsinóron függő pecsétje alatt, a budai kir. kamarai levéltárban.)

277.

A chaszmai káptalannak bizonyságlevele, hogy a Buchcha nemzetség nemesei Ochnában birt földeiket es erdejöket Janab grófnak eladták. 1272.

Nos Capitulum Chasmensis Ecclesie significamus omnibus presencium per tenorum, quod constitutis coram nobis ab vna parte Ve — — — — Tyba filio Stephani pro se et pro cognatis suis et proximis; item Mychaele filio Wlchek, Marcus filio Ceuetk, et Jakus filio Wicodrug pro se et cognatis suis et proximis; item Paulo — — — — sk, Chornoglan filio Nykmer, et Petro filio Endrei pro se et cognatis suis et proximis, de genere Buchcha; ab altera autem Jacobo Comite filio Jacobi; ijdem supradicti viri de genere Buchcha vnam particulam de terra eorum hereditariam (igy), sufficientem ad quatuor aratra in Ochna in metis infrascriptis, item dimidiam partem silue pertinentem ad terram Ochna equa dimensione de parte eiusdem terre sufficientis ad quatuor aratra, eidem Comiti Jacobo et suis per

eum heredibus heredumque successoribus pro triginta et duabus marcis coram nobis plene persolutis vendiderunt iure perpetuo possidendam. Ad cuius terre metas erigendas, et requirendum consensum vicinorum et commetaneorum, misimus hominem nostrum, qui ad nos tandem rediens dixit nobis, quod nullus extitit contradictor. Dixit eciam idem homonoster, quod comparuerunt personaliter super faciem ipsius terre Syrbuk, Irozlau filius Thome, Vyzlau filius Moytim, Peteu filius Petri, Gordola filius Jurka de cognatis et proximis venditorum, qui vendicioni et empcioni fauorabilem consensum prebuerunt. Item assumpsit idem Comes Jacobus, quod secundum quantitatem terre empte cum predictis ve(nditoribus ad) descensum Bani et ad descensum collectorum marturinarum, secundum nobilitatem eorundem venditorum, communiter cum hijsdem soluere teneatur. Mete autem, sicut idem homo noster dixit, hoc ordine distinguntur: Prima meta incipit a parte septemtrionali iuxta terram Syrbuk in via, iuxta quam est meta terrea; et per eandem viam ad partem orientalem tendens venit ad arborem *gertean*, iuxta quam est calista; inde ad metam terream, vbi est dumus *gertean*; inde declinans iterum ad partem merjdionalem per viam venit ad riuum Dobrolyeb, vbi est meta terrea, in qua est arbor *ihor* et auellani; inde ad arborem piri; inde iuxta riuum ad viam, vbi sunt due mete terree ex vtraque parte; de inde venit ad arborem cerasi cruce signatam; inde ad metam terream et per fenile ad siluam; inde in riuulo tendens in magno spacio cadit in aquam Chasme, et versus occidentem exiens de silua inter Kynnyk et Dobronech venit ad arborem piri cruce signatam et meta terrea circumfusam, vbi vicinatur terre venditorum; inde procedens ad partem septemtrionalem ad metam terream; inde ad viam vbi est meta terrea; de inde ad partem orientalem in magna via tendens venit ad dumum *gumulchen*, in quo est meta terrea; inde exiens de via ad partem septemtrionalem venit ad arborem *has* cruce signatam, (q)ue est sita iuxta aquam Lypouch, et exit de eadem aqua ad metam terream, que est sita inter duas vias; inde per magnam
m ad partem septemtrionalem; inde ad metam terream;
du(mum *gumul*)*chen* meta terrea circumfusum; de
primam metam, et ibidem terminatur. Obligauerunt

eciam se ijdem venditores, quod si quis vel si qui pro ipsa terra aliquam fecerint questionem, uolentes requirere, ipsi proprijs laboribus et expensis ipsam terram eidem Comiti Jacobo iustificare teneantur, et indempnem in hac parte conseruare. In cuius rei testimonium et robur presentes contulimus nostro sigillo communitas. Datum anno Domini M° CC° septuagesimo secundo.

(Eredetie börhártyán, melyről a függő pecsét már lehullatt; a nemz. muzeum kézirattárában.)

278.

Az egri káptalannak bizonyságlevele, hogy Higmugi-i Endre és Benedek bizonyos elzálogított birtokukat Ladi Mortuntól kiváltották. 1272.

Omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presens scriptum inspecturis Capitulum Ecclesie Agriensis salutem in omnium saluatore. Ad vniuersorum noticiam tenore presencium volumus peruenire: quod accedentes ad nostram presenciam Mortun filius Petri de Lad ab una parte, ab altera uero Endre et Benedictus filij Egidij de Higmugi; idem Mortun proposuit coram nobis, quod dictus Egidius, pater prefatorum Endre et Benedicti, ante aduentum Tartarorum quandam terram suam hereditariam Higmugi uocatam in Comitatu Bursodiensi sitam, trium aratrorum usui sufficientem, sibi pro quatuor marcis argenti impignorasset; quam terram ipsis Endre et Benedicto, acceptis ab eisdem predictis quatuor marcis reliquit coram nobis, sicut pater eorum antedictus possederat, sibi eorumque heredibus iure perpetuo pacifice possidendam, a nemine heredum suorum, seu cognatorum seu extraneorum, aliquatenus repetendam; et ipse Mortun sepedictos Endre et Benedictum super ipsis quatuor marcis dimisit coram nobis per omnia expeditos. In cuius rei te-

ma, et Petrus filius Zege de Potun, generaciones ipsorum Mour, Farcasi et Johannis coram nobis consensum prebuerunt et assensum; et cum eosdem Mour et Farcasium interogassemus, si plures haberent de generacione sua, ad quos presentis terre vendicio vel empcio magis spectaret, dixerunt, quod neminem haberent, nisi eosdem Thomam et socios suos suprascriptos, qui, ut est premissum, coram nobis consensum prebuerunt et assensum. Quare idem Mour et Farcasius, pro se et Johanne fratre eorum obligarunt se, vt quicunque eundem Comitem Bulchu uel suos posteros pro dicta terra molestaret, ipsum propriis eorum laboribus et expensis teneantur expedire. In cuius rey testimonium presentes litteras dedimus sigillo nostro roboratas. Datum anno Domini millesimo CC° LXX° secundo.

(Eredetie börhártyán, melyről a vörös selyemzsinóron függött pecsét má lehullott, a nems. muzeum kézirattárában.)

281.

A pozsonyi káptalannak bizonyságlevele, hogy Aglent Bousa pozsonyi várjobbágy özvegye, hitbérére nézve Gurkával, elhunyt férje unokaöcscsével egyezkedett. 1272.

Nos Capitulum Posoniensis Ecclesie significamus omnibus tenorem presentium audituris, quod Aglent, que se filiam Valkun de Suur, et relictam Pousa filii Zuna de Zovor jobagionis Castri Posoniensis esse dicebat, coram nobis constituta, et cum ea Bada filius Dyonisi jobagio Castri Posoniensis de eadem Zowor de persona eiusdem relicte nos certificans, coram nobis astans eandem relictam dicebat esse cognatam suam; eadem relicta est confessa, quod cum ipsa dotem et dotaliciam suam super Gurkam filium Symum filium fratris mariti sui requirere uoluisset, antequam ad accionem peruenissent, dotem et dotaliciam suam ad peticionem pro-

in vigilia Beati Johannis Baptiste anno gracie M° CC° septuagesimo secundo.

(Eredetie börhártyán, melynek hátára a káptalan pessétje van nyomva; a fömélt. herczeg Batthyáni család levéltárában.)

280.

A pozsonyi káptalannak bizonyságlevele, hogy Mour és Farkas Pálnak fiai, bizonyos földbirtokukat Potuni Bulcs, a pápai udvarnokok comes-ének eladták. 1272.

A B C

Nos Capitulum Posoniensis Ecclesie significamus omnibus tenorem presencium audituris, quod Mour et Farcasius filii Pauli pro se et Johanne fratre ipsorum ab vna parte, Bulchu de Potun Comes vduornicorum de Papa ex altera coram nobis constituti; idem Mour et Farcasius sunt confessi, quod duas partes cuiusdam terre eorum, quam terram Vydus auus ipsorum olym a Pascha et Sebastiano viris nobilibus iusto titulo empcionis comparauerat, cum pratis, terris arabilibus, et omnibus vtilitatibus suis vendidissent eidem Bulchu Comiti pro decem marcis recepta pecunia plene ab eodem perpetuo possidendas; que quidem due partes terre a parte septemtrionali, orientali et meridionali jacent inter terras eiusdem Bulchu Comitis, tercia parte eiusdem terre remanente a parte occidentali. Quas quidem duas partes terre a tercia parte separat via, per quam de Potun itur in villam Orus in hunc modum, quod dicte due partes terre eiusdem iacent iuxta predictam viam ab oriente a parte inferiori, tercia vero pars remanebit iuxta eandem viam ab occidente a parte superiori. Et huic vendicioni et empcioni Thomas, Jacobus et Paulus filii Voncha, Chab filius Boza, Laurencius, Zolad et Mauricius filii Michaelis, Martinus, Nicolaus, Beench et Buhtus filii Fot-

utilitatum corporalem et pacificam possessionem in hominis nostri presencia introduxit. In cuius rei testimonium et memoriam, ad peticionem eiusdem Peturke predicto, Strigonienni Capitulo super ipsa terra presentes concessimus litteras, sigilli nostri munimine roboratas. Datum tercio decimo kalendas Junij anno Domini millesimo CC° septuagesimo secundo.

(Az eredeti után Knauz Nándor, Magyar Sion III. köt. 149. l.)

283.

Hodus zágrábi főispánnak bizonyságlevele, hogy Guerd és érdektársai Pribirág-i birtokrészöket Perinchol comesnek eladták.
1272.

Nos Hodus Comes Zagrabiensis notum facimus quibus expedit uniuersis, quod constitutis in nostra presencia ab una parte Comite Perincholo de monte Grech, et ab altera Guerd filio Priba, Vezelk et Dyminsa filijs Hernande Brochima; idem Guerd et ceteri de parte sua prenotata confessi sunt, se unam particulam terre eorum, que est sita in Pribirag iuxta terram Perincholi Comitis ex una parte, et iuxta terram Martini filij Martini ab altera, sub metis infrascriptis uendidisse Perincholo Comiti prenotato, et per eum suis heredibus heredumque successoribus iure perpetuo possidendam pro septem marcis denariorum Zagrabiensium, quorum singule quinque pense marcam tunc temporis faciebant, quas se dixerunt ab eodem plenarie recepisse. Astiterunt eciam commetanei terre uendite et proximi uenditorum, scilicet Martinus filius Martini Mark filius Marci, Bogdan, Gordosa cum suis proximis, Dedesa, Godemer, Petk cum suis proximis de Jarmanichi, Obrad, Maradek, Nycolaus filius Dragan cum suis proximis de Grach, Odola, Wlkoy, Radauan, Mladoy, Nadeek cum suis proximis, Dragchin, Varatk cum suis proximis, Achibil, Wlchihna cum

suis proximis, Hemelk, Wlkina cum suis proximis de Louoti-chi, Gurg, Stoyzlau, Benedictus cum suis proximis de Melin-che, qui uendicionem factam sine contradiccione qualibet manimiter admiserunt. Cuius terre prima meta, sicut partes iobis retulerunt, incipit in fluuio Pribirag de terra Comitis Perincholi ab occidente; et inde superius in eodem fluuio ad rientem, et uenit in locum ubi duo fluuij iunguntur; inde uxta domum Martini filij Martini per quendam paruum flu-ium, qui est ad dexteram partem, per quem superius proce-endo uenit ad fontem, qui est iuxta viam, ubi sub arbore alicis est meta terrea; abinde uersus occidentem per viam, ue uadit per montem, et uenit iterum ad terram Perincholi Comitis, et ibi terminatur. In cuius rei testimonium presen-es contulimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum in Brochyna apud ecclesiam Beati Martini in octaua Purifica-cionis Beate Virginis anno Domini M° CC° LXX° secundo.

(Eredetie bőrhártyán, melyről hártyazsinegen a pecsét függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

284.

Salamon Fehérmegye főispánjának Regun nevű földet t itélete. 1272.

Adjudicatoriae Salamonis Comitis Albensis sup Regun alias in pertinentiis Castri Albensis et valle existente pro Seel et Nicolao filiis Emerici anno 127 ditae. Sub authent.

(A budai kir. kamarai levéltár okmány-lajstromából. Maga az feltalálható nem volt.)

285.

Esztergam város tanácsának bizonyos pénzbeli tartozást t itélete. 1272.

Arcynus Comes Judex de vico Latinorum Strig Godynus, Olkynus, Rubinus paruus, Gyletus, Cunch e Comites, ceterique ciues de Strigonio, vniuersis Chris bus presentes litteras inspecturis salutem in omnium tore. Ad vniuersorum noticiam harum serie uolumus nire, quod cum Gean pinguis mercator de Ganth cont nerium concivem nostrum mouisset causam coran super viginti et septem marcis finiti argenti, quibus esse debitorem asserebat, dictus Rennerius coram indicio constitutus prefatis viginti et septem marcis genti ipsi Gean mercatori se teneri recognouit. P autem Gean agens misericerditer cum ipso Rennerio, sit eidem Rennerio inducias quatuor terminorum a

pecuniam persoluendam. Sed quia ipse Rennerius aduenientibus terminis ad id assignatis dictam summam pecunie soluere non curanit, nos vineam eiusdem Rennerij in territhorio monthanorum de Cholnuk, adiacentem inter vineas sororum Monasterij Beate Virginis de Insula Budensi assignauimus secundum consuetudinem et libertatem Ciuitatis nostre pro predictis viginti et septem marcis finiti argenti Gean mercatori memorato; ita quod ipse Gean dictam vineam tradendi, donandi uel uendendi, cuicunque uel quibuscunque uoluerit, habeat liberam potestatem. Postmodum autem ipse Gean eandem vineam pro eisdem viginti et septem marcis finiti argenti, pro quibus per nos sibi extiterat assignata, uendidit Conuentui sororum predicti Monasterij de Insula Budensi quiete et pacifice iure perpetuo possidendam, ipsas viginti et septem marcas finiti argenti recipiendo plenarie a sororibus Monasterij memorati. In cuius rei testimonium et memoriam presentes nostras concessimus litteras sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno Domini millesimo CC° LXX° secundo in octaua Beati Mathei Apostoli et Ewangeliste.

(Eredetie börhártyán, melyről a városnak pecsétje barna selyemzsinóron függ, a budai kir. kamarai levéltárban.)

286.

V. István király helybenhagyja azon barátságos egyességet, melylyel Ebed fiai és barátjai Buzad nemzetségbeli Ponych comessel volt hosszas pörüket elintézték. Ön nélkül.

Nos Stephanus Dei gracia Rex Hungarie damus pro memoria, quod cum ab olim inter Kemen, Reynoldum et Jak fillos Ebed, Isep filium Isep, Kenezyum filium Vrbani de Sukurod, Gregorium filium Gregorij de Ond, ac Martinum de eadem ab vna parte; Ponych Comitem de genere Buzad ac

Jacobum filium eiusdem ex altera; coram judicibus ex parte nostra ac domini Regis karissimi patris nostri tunc deputatis fuisset questio uentilata super possessionibus in priuilegio eiusdem karissimi patris nostri et diuersis judicum aliorum litteris nominatis, ac demum tam super illis possessionibus, quam eciam super trium hominum, eiusdem Gregorij videlicet, et Oundi filij eius, ac Joance cognati filiorum eiusdem Ebed, iuxta continenciam priorum litterarum nostrarum in octauis Sancti Michaelis coram nobis duellum fieri debuisset; tandem adueniente ipso termino, antequam pugiles parcium dimicaturi procederent earundem, nos vnacum Baronibus nostris, qui aderant, sedatis omnibus contencionibns, que a longo tempori (igy) durauerant, et reuocatis litteris, priuilegijs ac instrumentis vniuersis habitis et impetratis hinc et inde, inter partes pacem et ordinacionem huiusmodi stabiliuimus Quod primo et principaliter possessiones ipsius Comiti Ponych que ab ipso alienate filijs Comitis Ebed et socij eorum predictis iuxta continenciam priuilegij eiusdem karissimi patris nostri fuerunt assignate, sunt eidem Ponyc Comiti restitute pleno iure; ita tamen quod ipse Come Ponych tam pro morte predictorum trium hominum, quam pro alijs articulis, in quibus contra partem alteram conuictus fuisse apparebat, soluet eisdem filijs Ebed, Isep et socij eorum prenotatis coram Capitulo Albensi partim in estimacione condigna secundum Regni consuetudinem approbatam partim autem in argento mercimoniali, centum et septuaginta marcas in tribus terminis infrascriptis; videlicet quinquaginta marcas soluet centesimo die ab octauis Beati Michaelis proxime preteritis computando, soluturus cum iudicio, si tunc cessauerit in soluendo; item quinquaginta marcas soluet centesimo die a termino proxime solucionis numerando, incursurus penam dupli, nisi solueret illo die; residuum vero pecunie eiusdem, videlicet septuaginta marcas soluet centesimo et quadragesimo die a termino secunde solucionis, amissuru pecuniam in prioribus duobus terminis persolutam, si in ips termino negligens extiterit in solucione facienda; et nichilo minus eedem possessiones in prioribus litteris nominate re manebunt filijs Ebed et eorum socijs prenotatis possidend

pacifice iuxta continenciam litterarum earundem. Preterea idem Ponych Comes et filius suus predictus reliquerunt, dimiserunt et dederunt ex forma composicionis in duello facte ipsis filijs Ebed, Isep et socijs eorum pretaxatis duas terras eorum Ozyuhagh et Sukurod vocatas cum earum vtilitatibus omnibus et pertinencijs vniuersis, ita tamen quod medietas terrarum earundem in octauis Sancti Martini presente homine Capituli Albensis, quem illic filij Ebed et socij eorum predicti adducent, estimabitur secundum Regni consuetudinem per Andream de Hydweg et Petrum filium Nyomus, quos pro parte sua filij Ebed et socij sui ibi ducent, item per Opoy filium Opoy, et Besem de Palah, illic pro parte Ponych Comitis ducendorum; et precium medietatis terrarum earundem sic estimate ijdem filij Ebed et socij eorum tenentur recipere et assumpmere ad racionem seu numerum iuxta suam quantitatem pecunie supradicte, aliam vero medietatem terrarum earundem tam ipsi filij Ebed, quam Isep et alij socij eorum predicti simpliciter et sine pecunia aliqua habebunt et possidebunt pacifice, sicut ex forma composicionis coram nobis ordinate id specialiter extitit ordinatum. Ceterum hoc eciam dispositum extitit inter partes, quod si memorati Ponych Comes et filius suus coacti uel quocunque alio casu omnes aut aliquas de possessionibus in predictis litteris specificatis uendere uel obligare uoluerint, antequam in suma predicta a filijs Ebed et eorum socijs fuerint legitime expediti, idem emptor aut per obligacionem receptor possessionum earundem de precio illarum possessionum usque ad summam supradictam non ipsi Comiti Ponych et eius filio, sed nomine eorum et in expedicione ipsorum soluere debent et dare pecuniam filijs Comitis Ebed et socijs eorum in terminis ad solucionem huiusmodi deputatis. Adhuc ut partes eedem premissam ordinacionem, habita releuacione aliquali, et attendere et facilius valeant tolerare, a debito seu iudicio, quo racione duelli seu composicionis habite in duello Judici Curie nostre et pristaldo eiusdem de iure tenerentur, nos propter pacis ipsorum firmitatem expediuimus eosdem; factis autem solucionibus et completis premissis partes debent sibi dare mutuo litteras Capituli Albensis stabiles super confirmacione stabili premis-

sorum. Datum in Phyuzegthu Dominico die proximo ante quindenas Sancti Michaelis.

(Eredetie bőrhártyán a nemz. muzeum kézirattárában.)

287.

V. István király Ilbu szigetét adományozza a nyúlszigeti apáczazárdának. Év nélkül.

Nos St. Dei gracia Rex Vngarie significamus quibus expedit presencium per tenorem, quod propter remedium et salutem anime nostre quandam insulam Ilbw vocatam dedimus et contulimus, in quantum ad Regiam spectat donacionem, Monasterio Virginis Gloriose de Insula possidendam sine iuris preiudicio alieni. Datum Bude in octauis Cynerum.

Kívül: Pro Insula Ilbu iuxta Taxun.

(Eredetie bőrhártyán a badai kamarai levéltárban.)

288.

V. István királynak Toxun nevű földet tárgyazó adománya ugyan a nyúlszigeti apáczazárda számára. Év nélkül.

St. Dei gracia Rex Hungarie dilecto et fideli suo Magistro A. Preposito Budensi salutem et graciam plenam. Cum terram Ducatus Toxun uocatam, quam Rolandus filius Marci de nostra olim possidebat collacione; qui commissa infidelitate de Regno nostro aufugyt, domine E. filie nostre karis-

sime, ac alijs sororibus de eadem contulerimus, fidelitati tue mandamus requirentes, quatenus accedas ad faciem terre supradicte, et eandem conuocatis omnibus commetaneis et uicinis statuas Ecclesie Beate Virginis de Insula possidendam. Datum Bude sabbato proximo ante dominicam Esto mihi.

(Eredetie börhártyán, a pecsét elveszett, a budai kir. kamarai levéltárban)

289.

V. István király megujitja Korrald comes számára II. Endre és IV. Béla királyoknak Chopoch helységet tárgyazó adományát Év nélkül.

Nos St. Dei gracia Rex Vngarie significamus vniuersis, quod constitutus coram nobis Magister Corradus filius Stephani exhibuit nobis priuilegium Regis Andree aui nostri karissimi, et priuilegium Bele Regis patris nostri, super possessione sua Chopoch vocata; quam scilicet possessionem ipse dominus Rex Andreas ob eximia merita seruiciorum Poth Palatino Comiti Musuniensi Regia cum beniuolencia erat elargitus: uolens petiuit a nobis, ut nostras eidem patentes litteras propter assecuracionem priuilegiorum predictorum dari faceremus. Nos igitur, quia iusta erat peticio eiusdem Magistri Corrady super robur dictorum priuilegiorum et obseruacionem possessionis prenotate, nostras litteras eidem patentes concessimus, ut ipse Magister Corradus, sui heredes, heredumque suorum successores inmobiliter possessionem iam notatam secundum continenciam priuilegiorum pacifice possit obtinere. Datum in Segust sabbato proximo post diem Medij Quadragesime.

(Eredetie bőrhártyán, melynek hátáról a királynak oda nyomott pecsétje elveszett; a mélt. báró Révay család levéltárában.)

290.

V. István király megujítja Korrald comes számára IV. Béla királynak azon engedélyét, melynél fogva a Sáár folyó kikötőjében vizi vámot szedhessen. Év nélkül.

Nos St. Dei gracia Rex Hungarie memorie commendantes significamus omnibus quibus expedit presencium per tenorem; quod accedens ad nostram presenciam Magister Corraldus filius St. de Owar, exhibuit nobis priuilegium domini Rele Regis felicis memorie patris nostri karissimi, in quibus (igy) uidimus contineri, quod pro meritorijs opsequijs et obsequiosis meritis eiusdem Magistri Corraldi, que temporibus oportunis laudabiliter exhybuit et impendit, pro eo eciam, quod idem Magister Corraldus in possessione sua hereditaria propter gubernaculum et munimen confinij Regni nostri castrum forte fecit preparare, per quod conseruacio dicti confinij Regni nostri potissime dynoscitur gubernari; super portu pontis fluuij Saar, quod est subtus castrum eiusdem Magistri Corraldi prenotatum, a descendentibus de Austria cum suis mercimonijs per ipsum portum pontis fluuij Saar transeuntibus, vel in Austriam ascendentibus, tributum fieri uoluisset; petens a nobis humiliter, ut nostris nos litteris patentibus confirmare dignaremur. Nos igitur iustis peticionibus eiusdem Magistri Corraldi inclinati predictum tributum iuxta continenciam priuilegij memorati eidem Magistro Corraldo, suis heredibus, suorumque heredum successoribus, perpetuo reliquimus exhygendum possidere. Datum in Magna Insula feria quarta post festum Beati Michaelis Archangeli.

Eredetie börhárt yán, melynek hátáról a királynak oda nyomott pecsétje elveszett, a mélt. báró Révay család levéltárában.)

291.

V. István király megnyítja Korráld comes számára II. Endre királynak Novák helységet tárgyazó adományát. Év nélkül.

Nos St. Dei gracia Rex Hungarie significamus omnibus, quod constitutus coram nobis Magister Corradus filius St. dixit nobis, quod cum emergente controuersia inter nos et dominum nostrum Belam Regem patrem nostrum karissimum, ab eodem se admouisset seruiturum, quandam terram suam a Castro Jaurino retrahendo, per dominum Regem Andream Poth Palatino Comiti Musuniensi condonatam Noak vocatam' qua (így) non jure fuerat ablata ab eodem, suadente iusticia eidem fuerit restituta, nostras litteras eidem pro obseruacione terre predicte dare faceremus; super qna scilicet donacione idem Magister Corradus priuilegium domini Regis Andree confectas (így) exhybuit coram nobis (lásd 1210-ki adománylevelét gyüjteményünk II. folyamában I. köt. 341. l.), ut ipsi Poth proauo suisque heredibus esset condonata et collata. Nos igitur, qui in suis iuribus nulli deesse debemus, propter robur memorati privilegij, et observacione possessionis nominate nostras litteras patentes concessimus. Datum in Segust sabbato proximo post diem Medij Quadragesime.

(Eredetie börhártyán, melynek hátáról a királynak oda nyomott pecsétje elveszett; a mélt. báró Révay család levéltárában.)

FÜGGELÉK.

Néhány adat Bulgaria egykori történetéhez.

Történelmünknek nehezebb feladatai közé tartozik, azon szomszéd országok történetére nézve a szükséges tájékozottságot nyerni, melyek a török foglalás előtti időben hazánkhoz oly közeli viszonyban álltak, hogy a magyar szent korona mindannyi tartományait képezték. Annyi tény, hogy királyaink czímjének, és az ország nagy czímerének tanulmányozása magában itt kellő felvilágosítást nem nyujthat; pedig mélyebb és részletesebb tanulmányok a jelen századnak kezdete óta ezen irányban részünkről nem történtek. De tény továbbá, hogy hazánknak régi dicsősége és egykori hatalmi állása az ezen országokkal fennállt összeköttetésen alapúlt. Ha pedig köztünk olyak találtatnak, kik efféle tanulmányoktól azon ürügy alatt idegenkednek, hogy jelen viszonyaink a régi összeköttetéseknek megújítását már nem igen látszanak tanácsolni: ily felfogás a magyar történelem tudományának álláspontjához bizonyosan nem méltó. Azonkivül, szemben tudományos nehézségekkel, hivatásunk nem azt kivánja, hogy kitérjünk azok előtt, hanem inkább azt, hogy szembeszálljunk velök, s hogy erőnk és érdekeinkhez képest felvilágosításukhoz járulni igyekezzünk.

Ezen szempontból szándékozom itt Bolgárország vagyis (az aldunai) Bulgaria történetét szemügyre venni.

* * *

Mindenekelőtt megjegyzem, hogy Bulgariának közelebbi összeköttetése Magyarországgal tulajdonkép csak III. Béla királylyal kezdődik, s — mint látszik — azon családi összefüggésnek volt következése, mely a Magyarorszagban uralkodó árpádi királyok és a Komnen byzanczi császári dynastia közt fennállt.

Komnen János byzanczi császár t. i. Piroskat, vagyis — mint a görögök által neveztetett — Irenét, sz. László magyar király leányát vevén nőül; ezen időtől fogva 1204-ig, a midőn Konstantinápoly a keresztes frankok által elfoglaltatott, a magyar királyi és a konstantinápolyi császári udvarok igen szoros viszonyokban álltak egymáshoz. Tudva van, mi nevezetes befolyást gyakorolt Magyarország ügyeire, II. Géza király halála után, az említett Iréne császárnénak fia Komnen Manuel császár; ki jogosítottnak érezhette magát anyja után legközelebbi rokonai, s így Magyarország viszonyaiba is avatkozni. De tudva van az is, mi hatalmas állást foglalt el Konstantinápoly irányában Manuel császárnak halála után ennek neveltje III. Béla magyar király. S névszerint Bulgariát illetőleg, mely II. Bazilius, az u. n. „bulgaroktonos“ (976—1025) óta a byzanczi császárságnak volt tartománya, határozott tudomásunk van, hogy III. Béla ott 1183. Nissa és Branizova városokat, és azoknak környékét elfoglalta. „Sciat Sanctitas Tua, így ir 1204. Joannitus Bulgária akkori uralkodója III. Incze pápá-

hoz, quod quinque Episcopatus Bulgariae (t. i. Skupi, Prisrendi, Widin, Branizova és Lonicz) invasit et detinet Rex Hungariae" stb. De alig lehet kétség az iránt is, hogy III. Béla magát az ezen vidékek feletti uralomra jogosítottnak érezte, — mint ki leányát Máriát Angelus Izsák byzanczi császárnak nőül adván, ennek hozományául azokat, és valószinüleg Bulgáriának más részeit is, kijelölte. S ez annál is inkább bizonyosnak vehető, mert azon levelezés alkalmával, mely Imre magyar király és III. Incze pápa közt Bulgáriára nézve folyt, Imre azt panaszolta, „quod Joannitius terram, quam pater (meus) Imperatori Graecorum dedit in dotem, detinet occupatam" stb.; sőt ez ellen háborút is viselt, s magát 1202. „Bulgariae Rex"-nek is czímezte.

Nem lehet itt feladatom, azon kényes és erőltetett viszonyokat részletesen fejtegetni, melyek arra szolgáltattak alkalmat, hogy III. Incze az említett Joannitiust sajatságos erélylyel pártfogolta, s Bulgária királyának is koronáztatta. Imre és II. Endre királyok ez által jogaiknak nevezetes csonkítását tapasztalták; s nem érdeknélküli jelenség, hogy midőn a bolgár uj királyok az apostoli szék várakozásának meg nem feleltek, különösen pedig Boris (1207—1217) nyiltan a keleti egyházhoz pártolt, és Aszjan János (1217—1241.) Vatatzes János nicaeai görög császár szövetségese és pártfogoltja lett, a pápák ismét a magyar királyokat szóllították fel, hogy indítsanak ellenök háborút.

De másrészről Aszjan János a magyar királynak kegyét keresendő, II. Endre leánya Máriának kezét kérte és meg is nyerte, a minek folytán Endre annál kevesbbé volt hajlandó saját veje ellen háborút

indítani, minthogy ez Magyarország irányában mindig őszinte barátsággal viseltetett, s maga Vatatzes és Ilonát, Aszjánnak Máriától leányát bírván nőül, közeli rokona volt. Úgy szintén IV. Bélának sem volt oka, sógora, s annak fia és utódja Kálmán (1241—1245.) ellen fegyvert ragadni, kik olyannyira respectálták a magyar király tekintélyét, hogy Béla 1238. IX. Gergely papához róla azt irhatta: „Nostris jussionibus sicin omnibus est subiectus, ut non tam amicus, quam sobditus videatur.“

U[illegible] bonyodalmak csak Kálmánnak halála után (1245) keletkeztek.

Bulgaria ezen időben ugyanis belső viszályoknak színhelyévé lévén, főkép Vatatzes császárnak halála után (1255.); Aszján Mihály, Kálmánnak mostoha öcse és utódja, az által remélte uralmát biztosíthatni, hogy Rosztizlav, galicziai herczeg és machói [illegible]n, IV. Béla király vejének leányát nyerje nőül. De [illegible]z csak azt eredményezte, hogy — miután Mihály 1258. megöletett — Rosztizlav Bulgáriában intervenciált, s számos ellenségei ellenében annak uralmát magához ragadta. S ez azon idő, melyben a magyarok ott már közvetlen tevékenységet kezdtek kifejteni, és viszont IV. Béla is háboruiban bolgár hadak által segittetett. Rosztizlav halála után (1263. körül) annak pártfogoltja Mytzes, ki Aszján Mihály növérét bírta nőül, nyerte a királyi méltóságot; de miután ez magát vetélytársai ellen tartani nem volt képes, István ifjabb magyar király magyar hadi erővel Bulgariát elfoglalta, s a bolgár királyi czímet felvette, melyet a magyar királyok azóta viselnek is. Bulgariának mindazáltal ezen időben is a magyar királynak felsősége alatt autonom belkormánya volt, melynek élén

nemzeti fejedelem állt, ki a régi szokás által szentesített „czár“ czímet viselte. S ilyen volt Tecelin Konstantin is (1259—1277.), kinek egy érdekes okmányát alább közölni fogjuk. Noha pedig Bulgária a görög Palaeologok és a szerb Nemanidák által is gyakran igénybe vétetett, a magyar koronának tartománya maradt, s mint ilyen nagy Lajos és Zsigmond királyok főuralma alatt is állt; míg a török hatalom a nikápolyi ütközet után (1396. sept. 28.) itt megállapodván Magyarország azóta nemzetközi felsőségét nem gyakorolhatta többé.

Nincs tehát kétség, hogy az 1396. előtti Bulgária a magyar történelem köréhez számítandó; a minek folytán annak kútfői adatait is hivatva vagyunk szemügyre venni. S ez indított arra, hogy gyujteményünk első kötetében a III. Imre pápa, Imre magyar király és Joannitius bolgár uralkodó közti viszonyt tárgyazó okmányakat is különösen méltattuk. A mennyiben pedig ujabb időben orosz és görög tudósok kutatásaik által az ide tartozó kútfői anyagot nevezetesen bővitették, ezeket is itt figyelembe akarjuk venni; és pedig hármas irányban: I. Az ochridai régibb bolgár patriarchatusra vonatkozó okmányokat; II. az u. n. második vagyis trnovai bolgár patriarchatust illető okmányokat; és III. Bulgária 1396. előtti okmányügyét általában.

* * *

I. Az ochridai vagyis u. n. első bolgár patriarchatus akkor keletkezett, midőn a dunamelletti bolgárok királyainak székhelye, mely eredetileg a Duna mentében Dorostolum vagyis Dristában

(a mai Silistriában) volt, onnan Perszthlavába, azután (978. körül.) Preszpába, s innen (981.) Lichnidus városba tétetett által, a Lichnidusi tó és Drin folyó mellé, a mai Albania és Macedonia éjszaki határvonalán, mely ezen időtől fogva Achridának vagy Ochridának neveztetett. Ennek folytán az itteni előbb püspöki székhely, a már keresztyén bolgárok érsekének, illetőleg I. Miklós pápa privilegiumából patriarchának, lett székhelyévé, ki a konstantinápolyi patriarchától csaknem egészen független volt.*) Ezen bolgár patriarchák közt különösen Theophylactus lett nevezetes (1081—1118) az „Institutio Regiá"-nak**) és az „Oratio ad Alexium Comnenum Imperatorem"-nak szerzője, kinek, Marinerius Vincze latin fordtásában, korunkra jutott 75 levele***) hittani nem kevesbbé mint történelmi tekintetben fontos.

Ezen érsékség a hun-scytha népek, s névszerint a magyarok és Magyarország történetének szempontjából csak csekély érdekkel bír; főérdeke azon kérdésben fekvén, ha vajjon a régi Justiniana Prima érsekségének traditionalis előzményeivel függött-e összsze? s kiválólag — önálló szervezése után — menynyiben lehet benne a bolgárok egyházi életének összpontosítását találni? Mindamellett a Balkán hegység, s az Al-Duna völgynek historiai viszonyainak fejlődését teljesen félreismernők, ha az események azon nevezetes lánczolatának egy szemét nem látnók

*) Farlati Illyricum Sacrum, VIII. köt. Velencze 1819. sk. 138. — Lingenthali Zacchariae Eduard, Beiträge zur Geschichte der bulgarischen Kirche (a sz. pétervári akadémia által kiadott „Mémoires" VIII. köt. 1864. 3. sz.)

**) Maxima Bibliotheca Veterum Patrum XVIII. köt. Lugduni 1677. 563. sk. ll.

***) U. o. 532. sk. ll.

benne, melyek ezen érdekes vidékeknek sorsára, kezdve a bolgárok letelepedésétől a XII. század végeig, mély befolyást gyakoroltak. Azonkivül az is tekintetbe veendő, hogy a trnovai, vagyis második bolgár patriarchatus történetébe is áthat, mely eredetileg egyházi tartományához tartozott, s midőn a XII. századnak végén önálló metropolisnak rangjára emelkedett, azért az ochridai érsekségnek fennállását még meg nem szüntette; sőt hogy — mint látszik — csak a szerbek hatalma kiterjedésének következtében, a XIII. századnak vége óta, vesztette el végkép nemcsak politikai, hanem egyházi jelentőségét is.

S ezen szempontból csak röviden jegyzem meg, hogy Ochrida a bolgárok-lakta földnek délnyugati részében feküdt; s hogy valamint geographiai fekvése a Balkán hegy déli lejtése alatt, úgy — miután II. Bazil császár a bolgárokat meghódította (1019.) — közeli viszonya a konstantinápolyi anyaegyházhoz is, némileg indokolják azon felfogást, mely benne az előbb Justiniana Primá-ban volt érsekségnek (535—678.) csak folytatását akarja látni. Midőn pedig evvel összhangzólag a meglévő okmányok ezen érsekség privilegiumainak kezdetét I. Justinián császártól származtatják s hihetővé teszik, hogy az ochridai egyházat még Palaeologus Mihály császár is 1272. bizonyos kedvezményekben részesítette: egyszersmind azt is bizonyítják, mi nagy fontosságot tulajdonítottak neki minden időben nemcsak a macedoniai, hanem a komnén és palaeolog dynastiábóli byzanczi császárok is.

Az okmányok pedig, melyeket az ochridai érsekségre nézve az ujabb kutatás napfényre hozott, leginkább a következők:

1) *II. Bazilius byzanczi császár privilegiuma az ochridai érsekség számára. 976—1025.*

ΠΟΛΛΩΝ ὄντων καὶ μεγάλων τῶν παρὰ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ δεδωρημένων τῇ βασιλείᾳ ἡμῶν ἀγαθῶν κατὰ διαφόρους καιρούς, καὶ ἀριθμὸν ὑπερβαινόντων, τοῦτό ἐστι παρὰ πάντα ἐξαίρετον, τὸ προσθήκην γενέσθαι τῇ Ῥωμαϊκῇ ἀρχῇ, καὶ τὴν τῶν Βουλγάρων γενέσθει ὑπὸ ζυγὸν ἕνα. Ἐντεῦθεν οὖν καὶ τὸν εὐλαβέστατον μοναχὸν Ἰωάννην, ἀρχιεπίσκοπον Βουλγαρίας ἐκυρώσαμεν εἶναι, καὶ τὰ τῇ ἀρχιεπισκοπῇ προσήκοντα παῤ αὐτοῦ ἰθύνεσθαι. Καὶ ἐπεὶ ᾐτήσατο ὁ τοιοῦτος ἐγγράφως ἔχειν τοὺς ὀφείλοντας ταῖς Ἐκκλησίαις τῆς ἐνορίας αὐτοῦ, καὶ τῶν ἐπισκόπων αὐτοῦ, κληρικοὺς καὶ παροίκους ὑπηρετεῖν, δεδώκαμεν αὐτῷ τὸ παρὸν σιγίλλιον τῆς βασιλείας ἡμῶν· δι' οὗ παρακελευόμεθα, αὐτὸν μὲν τὸν ἀρχιεπίσκοπον ἔχειν εἰς τὰ κάστρα τῆς ἐνορίας αὐτοῦ, ἤτοι εἰς τὴν Ἀχρίδα, τὴν Πρέσταν, τὸν Μάκρον, καὶ τὴν Κίτζαβιν κληρικοὺς τεσσαράκοντα, καὶ παροίκους τριάκοντα· τὸν δὲ ἐπίσχοπον Καστορίας εἰς τὰ κάστρα τῆς ἐνορίας αὐτοῦ, ἤτοι εἰς αὐτὴν τὴν Καστορίαν, εἰς τὸν Κούρεστον, τὴν Κολώνην, τὴν Δεάβολιν, τὴν Βοῶσαν, καὶ τὸν Μῶρον, κληρικοὺς τεσσαράκοντα, καὶ παροίκους τριάκοντα· εἰ τάχα καὶ περισσοτέρους εἶχε πρώην, ἀλλ' οὖν οὐ βουλόμεθα ὑπερβαίνειν τὸν ἀριθμὸν τῶν κληρικῶν, καὶ παροίκων τοῦ ἀρχιεπισκόπνυ· τὸν δὲ ἐπίσκοπον Γλαβινίτζης, εἰς αὐτὴν] τὴν [Γλαβινίτζαν, καὶ εἰς τὰ Κάνινα, καὶ εἰ; Νεάνισκαν, κελεύομεν ἔχειν κληρικοὺς τεσσαράκοντα, καὶ παροίκους τεσσαράκοντα· τὸν δὲ ἐπίσκοπον Μογλαίνων, εἰς αὐτὰ τὰ Μόγλαινα, καὶ τὸν Πρόσακον, καὶ τὴν Μυρίχοβαν, καὶ τὴν Σετίνην, καὶ τὸν Ὀστροβὸν, καὶ εἰς τὰ Ζαόδρυα, κληρικοὺς δεκαπέντε, καὶ παροίκους δεκαπέντε· καὶ τὸν ἐπίσκοπον Βουτέλεως, εἰς τὴν Πελαγονίαν, καὶ εἰς τὸν Πρίλαπον, καὶ εἰς τὴν Δευρετὴν, καὶ εἰς τὸν

ἄλλων, τοῖς γε δὴ τῷ χρόνῳ πλεῖστον προειληφόσι, τὸ πρεσβεῖον ἀπονέμειν κατάλληλον, ὡς ἂν εἰ τῶν ὁμολογουμένων περ ἐτύγχανεν ὄν, οὐδεμιᾶς προσδεῖται τῆς ἀποδείξεως. Ἀλλ' ἵνα γοῦν ἐντεῦθεν τὸν σκοπὸν τοῦ λόγου παραγυμνώσωμεν, φτάνει ποτὲ καὶ ὁ ἐν βασιλεῦσιν ἀοίδιμος Ἰουστινιανὸς ἐκεῖνος, ὁ μὴ μόνον τὸν ἅπαντα τῆς ἀρχῆς χρόνον μέγα τὸ ἐπὶ τοῖς ἔργοις διασώσας ἐπίδοξον, ἀλλὰ καὶ τῇ μνήμῃ καταλελοιπὼς περιφανῶς διαρκοῦσαν τὴν εἰς αὐτόν γε ἥκουσαν εὔκλειαν, σπουδήν τινα προμεθείας, οὐχ ὅπος καὶ λεχθῆναι ῥᾳδίως, περὶ τὴν ἁγιωτάτην ἀρχιεπισκοπὴν Βουλγαρίας ἐπιδεικάμενος· ἣν δὴ καὶ Πρώτην Ἰουστινιανὴν ἐκ τῆς οἰκείας κλήσεως κατωνόμασεν, ἅτε δὴ οὖν πατρίδα ταύτην λαχών· ταύτην γὰρ λόγος ἔχει τῆς σωματικῆς αὐτῷ κατάρξαι γενέσεως. Πάντα διετέλει ποιων, καὶ διὰ σπουδῆς μεγίστης ἐτίθετο, πῶς ἂν ἀξίως ἑαυτῷ τὰ τροφεῖα ταύτῃ μεγαλοτελῶς ἀποτίσῃ, κἀπὶ πλεῖστον προαγάγῃ καὶ λαμπρότητος· ὅθεν καὶ μακρὸν ἂν εἴη καταριθμεῖν, ὁπόσον αὐτῇ παρὰ τὰς ἄλλας τὸ πρεσβεῖον ἀπέδοτο, καὶ ὅσοις αὐτὴν ἐσέμνυνε προτερήμασι, καὶ ὅσας αὖ τῶν ἐπ' ἀρχιερατείᾳ τετιμημένων Ἐκκλησιῶν περὶ ταύτην ἀφώρισε· πλὴν ὅτι πολλ' ἄττα καὶ μεγάλα ταύτην ἀποσεμνύνας, καὶ ἅπερ ἂν βασιλέως ἔχῃ δοῦναι γνώμη φιλότιμος, ἐφ' οἷς ὁμονοοῦντα καὶ τὸν ἁγιώτατον ἐκεῖνον ἔσχε τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πάπαν Βιγίλιον, ἐπὶ μᾶλλον αὐτῇ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἐπεφρόντισε δόξης, καὶ ὅπως ἂν παραμένῃ τὰ τῆς ὑπεροχῆς παντὶ τῷ χρόνῳ διαδιδόμενα· ἔνθεν τοι καὶ χρυσοβούλλοις ταῦτα λόγοις ἐκράτυνε διατάγμασιν. Ἔμενε γοῦν ἐπιπολὺ τῆς οἰκείας δόξης ἐμφορουμένη, καὶ τῶν ἀπονενεμημένων, ὡς εἰκὸς, πρωτείων ἐπαπολαύουσα, ναὶ μὴν καὶ τὰς ἀποδοθείσας ἱερὰς ἁπάσας Ἐκκλησίας, οἷόν τινα κλῆρον εὐτυχοῦντα παντελῶς ἀμετάτρεπτον. Ἐπεὶ δ' ὁ τὰ πάντα συγχέων χρό-

szeinek számát felülmulja. A glabinitzai püspöknek magában Glabinitzában, s Kaninában és Neaniszkában parancsoljuk, hogy legyen negyven papja és negyven lelkésze. A moglainai püspöknek pedig magában Moglainában, és Proszakoszban, és Myrichobában, és Szentinében, és Osztroboszban, és Zaodryában tizenöt papja és tizenöt lelkésze; s a buteliszi püspöknek Pelagoniában és Prilaposzban, és Deuretében, és Beleszoszban tizenőt papja és tizenöt lelkésze; s a sztrummitzai püspöknek magában Strummitzában, és Rhadobisztoszban, és Konetzében tizenöt papja és tizenöt lelkésze; s a morobiszdi püspöknek magában Morobiszdosban, és Koziakoszban, és Szlabisztében, és Szthletobában, és Lukobitzoszban, és Pianitzában, és Maleszobában; s a belebuszdai püspöknek magában Belebuszdában, és Szuntiaszkoszban, és Germaneiában, és Terimérosban, és Sztoboszban, és Alsó-Szuadeszkoszban, és Rhailogában tizenöt papja és tizenöt lelkésze; s a triaditzai püspöknek magában Triaditzában és Pernikonban — — —

(A többi hiányzik.)

(Ezen érdekes okmányról azelőtt csak határozatlan tudomásunk volt; szövegét Geraszim érseknek kézirati codex-éből Rhallis és Potlis tették közzé az általuk kiadott Συνταγμα των κανονων V. kötetében (Athena 1855. 268. l.); s ez után Zachariae K. E., Jus Graeco-Romanum III. kötetében (Lipcse, 1857. 319. l.)

---

2) Palaeologus Mihály byzanczi császár megerösíti II. Bazilius privilegiumát az ochridai érsekség számára. 1273.

Η ΠΕΡΙ τοὺς ἀγαθοὺς τῶν βασιλέων μετὰ τέλος εὐλάβεια, μέγα μὲν τὸ θεοφιλὲς ὑπεμφαίνει, πολὺ δὲ καὶ μετὰ τοῦ εὐλόγου φέρει τὸ δίκαιον· ὁμοῦ τε γὰρ εὐγνωμοσύνης ἀποφέρεται δόξαν, καὶ δεῖγμα πάντως οὐχὶ μικρὸν τοῦ πρὸς Θεὸν σεβάσματος γίνεται, εἴ γε δὴ καὶ ἐπ' αὐτὸν τὰ τῆς διαβαίνει τὸν αὐτοὺς βασιλεύσαντα· ὅτι δ' τῶν ὕλλων τινὶ, καὶ βασιλεῖ χρεὼν πρὸ

ἄλλων, τοῖς γε δὴ τῷ χρόνῳ πλεῖστον προειληφόσι, τὸ πρεσβεῖον ἀπονέμειν κατάλληλον, ὡς ἂν εἰ τῶν ὁμολογουμένων περ ἐτύγχανεν ὄν, οὐδεμιᾶς προσδεῖται τῆς ἀποδείξεως. Ἀλλ' ἵνα γοῦν ἐντεῦθεν τὸν σκοπὸν τοῦ λόγου παραγυμνώσωμεν, φτάνει ποτὲ καὶ ὁ ἐν βασιλεῦσιν ἀοίδιμος Ἰουστινιανὸς ἐκεῖνος, ὁ μὴ μόνον τὸν ἅπαντα τῆς ἀρχῆς χρόνον μέγα τὸ ἐπὶ τοῖς ἔργοις διασώσας ἐπίδοξον, ἀλλὰ καὶ τῇ μνήμῃ καταλελοιπὼς περιφανῶς διαρκοῦσαν τὴν εἰς αὐτόν γε ἥκουσαν εὔκλειαν, σπουδήν τινα προμεθείας, οὐχ ὅπος καὶ λεχθῆναι ῥᾳδίως, περὶ τὴν ἁγιωτάτην ἀρχιεπισκοπὴν Βουλγαρίας ἐπιδειξάμενος· ἣν δὴ καὶ Πρώτην Ἰουστινιανὴν ἐκ τῆς οἰκείας κλήσεως κατωνόμασεν, ἅτε δὴ οὖν πατρίδα ταύτην λαχών· ταύτην γὰρ λόγος ἔχει τῆς σωματικῆς αὐτῷ κατάρξαι γενέσεως. Πάντα διετέλει ποιων, καὶ διὰ σπουδῆς μεγισης ἐτίθετο, πῶς ἂν ἀξίως ἑαυτοῦ τὰ τροφεῖα ταύτῃ μεγαλοτελῶς ἀποτίσῃ, κἀπὶ πλεῖστον προαγάγῃ καὶ λαμπρότητος· ὅθεν καὶ μακρὸν ἂν εἴη καταριθμεῖν, ὁπόσον αὐτῇ παρὰ τὰς ἄλλας τὸ πρεσβεῖον ἀπέδοτο, καὶ ὅσοις αὐτὴν ἐσέμνυνε προτερήμασι, καὶ ὅσας αὖ τῶν ἐπ' ἀρχιερατείᾳ τετιμημένων Ἐκκλησιῶν περὶ ταύτην ἀφώρισε· πλὴν ὅτι πολλ' ἄττα καὶ μεγάλα ταύτην ἀποσεμνύνας, καὶ ἅπερ ἂν βασιλέως ἔχῃ δοῦναι γνώμη φιλότιμος, ἐψ' οἷς ὁμονοοῦντα καὶ τὸν ἁγιώτατον ἐκεῖνον ἔσχε τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης πάπαν Βιγίλιον, ἐπὶ μᾶλλον αὐτῇ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἐπεφρόντισε δόξης, καὶ ὅπως ἂν παραμένῃ τὰ τῆς ὑπεροχῆς παντὶ τῷ χρόνῳ διαδιδόμενα· ἔνθεν τοι καὶ χρυσοβούλλοις ταῦτα λόγοις ἐκράτυνε διατάγμασιν. Ἔμενε γοῦν ἐπιπολὺ τῆς οἰκείας δόξης ἐμφορουμένη, καὶ τῶν ἀπονενεμημένων, ὡς εἰκὸς, πρωτείων ἐπαπολαύουσα, ναὶ μὴν καὶ τὰς ἀποδοθείσας ἱερὰς ἁπάσας Ἐκκλησίας, οἷόν τινα κλῆρον εὐτυχοῦντα παντελῶς ἀμετάτρεπτον. Ἐπεὶ δ' ὁ τὰ πάντα συγχέων χρό-

νος ἄλλοτε ἄλλας ἐπεισάγει περιπτώσεις κινήσεων, οὐκ ἔμελλε μὴ καὶ τὰ κατ᾽ αὐτὴν ἕτέρως διαθεῖναι, καὶ τῶν ἐπ᾽ αὐτῇ μεγάλων ἀγαθῶν ἐργάσασθαι σύγχυσιν· αὐτίκα καὶ πραγμάτων πρὸς τὸ χεῖρον μεταβολὴ, καὶ τῆς πολλῆς ἐκείνης εὐκληρίας μετάβασις, καὶ ὅσα δὴ συμλαίνειν ἐπὶ τούτοις εἰκός ἐκ τῆς ἐπιβούλου τῶν ἐχθρῶν ἐπιθέσεως. Ὡς οὐν ἔδει καὶ αὐτὴν τῆς καιρικῆς μεταλαχεῖν ἐκείνης φορᾶς, τὸ γοῦν πλέον τῆς μεταβολῆς, ἐπὶ ταῖς ἀποκεκληρωμέναις Ἐκκλησίαις συστῆναι ταύτῃ συμβέκηκεν· ἔνθεν καὶ ταῖς μὲν, ὑπ᾽ ἐχθροῖς ἐπεισπεσοῦσι γεγονέναι συμπέπτωκε, καὶ αὐτίκα παρ᾽ ἐκείνων, οἱονεὶ τυράννων, ἐδουλαγωγοῦντο τῇ βίᾳ· αἱ δ᾽ εἰς τοσοῦτον τοῦ καιροῦ τῆς δυσχερείας ἀπὴλαυσαν, ὡς καὶ εἰς ἔσχατον ἀφανισμοῦ συνελαθῆναι, καὶ μηδ᾽ ἄν τινα ῥᾳδίως ἔχειν καλεῖν αὐτὰς ἐξ ὀνόματος. Εἰσὶ δ᾽ ἃς καὶ τῶν παρ᾽ ἡμῖν ἱερῶν πολλαὶ μητροπόλεων, τὸν καιρὸν ἕρμαιον λογισάμεναι, καὶ ἄλλην ἄλλη διαλαβοῦσαι, τρόπον τοῦτον εἰσεποιοῦντο τὰς ἀλλοτρίας, καὶ πρὸς ἑαυτὰς αὐτίκα μεθεῖλκον, μετὰ τοῦ καιροῦ καὶ αὗται γινόμεναι, καὶ τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ καὶ ὁ χρόνος προϊὼν ἀσφαλὲς ἐδόκει ταύταις ἐνέχυρον· ταῖς δὲ, καὶ τὸ αὐτόνομον ἠγαπήθη, καὶ διὰ ταῦτα τῆς κοινῆς αὐτῶν μητρὸς διεσπάθησαν. Ἀλλ᾽ οὐκ ἦν ἐπιπολὺ τὸ ἐναντίον προβαίνειν, οὐδ᾽ ἐπὶ τοσοῦτον κατ᾽ αὐτῆς τὸν χρόνον νεανιεύεσθαι. τοίνυν καὶ ὡς αὖθις βασιλέως ἐδεῖτο, εἴπερ ἔμελλέ τι πράξειν τῆς περὶ αὐτὴν ἀρχαιολογίας ἐπάξιον, οἷον ἐπ᾽ ἀγαθῷ τῷ ταύτης, ὁ τῆς εὐτυχοῦς καὶ ἀοιδίμου μνήμης βασιλεὺς ὁ Πορφυρογενὴς ἐκεῖνος ἀνεφάνη Βασίλειος, ὃς καὶ διὰ τὸ πλείστην συντριβὴν τῷ γένει τῶν Μυσῶν ἐμποιῆσαι, τὴν τοῦ Βουλγαροκτόνου κλῆσιν ἠνέγκατο. Οὗτος οὖν τέν γε τῶν πραγμάτων δυσκολίαν ἐκ μέσου ποιήσας, καὶ τὰ δυσχερῆ μεταγαγὼν πρὸς τὸ βέλτιον, καὶ τῇ ἁγιωτάτῃ ταύτῃ ἀρχιεπισκοπῇ τά τε ἄλλα

κλεῖστον πρὸς τὸ ὑπερέχον τῆς τιμῆς συνεβάλετο· καὶ δὴ καὶ τῶν κατ' αὐτὴν ἱερῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς οἷόν τ' ἦν, τὰς πλείσας ἐπανεσώσατο, ἅμα καὶ ἐφ' οἷς ἡ γνώμη πλεονέκτις ἐπ' αὐταῖς διεδείχθη, μηδεμίαν δοὺς τῷ χρόνῳ παῤῥησίαν κατ' αὐτῆς ἐνεγκεῖν, δίκαιος οὗτος δικαστὴς, ὡς ἐγῷμαι, τοῖς τῶν καλῶν ἐπιγνώμοσιν· ὅθεν καὶ βασιλικὰ θεσπίσματα διετάξατο, ἃ δὴ καὶ τοιαύτην ἔχει κατὰ ῥῆμα τὴν ἔκθεσιν:

(Következik II. Bazilius császárnak rendelete, melynek korunkra jutott töredékét épen közöltük. De valamint ezen, úgy a Palaeologus Mihály császár által kiadott rendeletnek további szövegét már nem bírjuk. Annak itt közlött részét szintén Rhallis és Potlis adták ki az idézett munka V. kötetében a 266. sk. ll. A mennyiben pedig szláv írok II. Bazil rendeletének Komnen Manuel (1143—1180) és Palaeologus Mihály császárok általi megerősítését szokták említeni, s névszerint az utóbbit 1273-ra teszik (p. o. Šafařík Pál József, Památky dřevního písemnictví, Prága 1851,; az okmányok közt 27. l.), alig van kétség, hogy fentebbi közleményünk ennek része volt. Grigorovics Victor odessai tanár törökországi utazása alatt annak egy ó-szláv fordítását találta, mely megrongált állapotánál fogva csak némi részben és nehezen olvasható volt, de melyen Palaeologus Mihály császárnak aláírása világosan látszott Ez által egyszersmind a Rhallis et Pottlis által az okmánynak hitelessége ellen támasztott kételyek mellőzvék.)

(*Magyar fordítás.*)

Az uralkodóknak (*βασιλέων* = királyoknak, császároknak) a jók iránti czélszerű gondoskodása kiválólag azt ápolja, mi Isten előtt kedves; eszélye által különösen előmozdítja az igazságot; egyszersmind az igazlelkűségnek dicsőséget szerez; s általában az Isten iránti tisztelettel hatályosan támogatja: a minek folytán a tisztelet arra is átmegy, ki így kormányoz. Mert ha valakinek, főkép az uralkodónak hivatása, az öregek iránt a haladottabb kor tiszteletét valósítani: mi magában világos lévén, semmi bizonyításra nem szorúl. Ennél fogva, hogy a beszédnek (*λόγου*) czélját megismertessük, egykor az uralkodók (császárok) közt ama hírneves Justinianusnak —

ki tettei által nemcsak uralkodásának egész idejét dicsőségben tölté, hanem az emlékezetnek is eleget hagyott hátra a nevére öltött fényből — gondoskodása Bulgaria legszentebb érseksége iránt, melyet saját nevéről Justiniana Primá-nak nevezett, oly buzgóságot tanusított, melyet kifejezni szavakkal nem könnyü. Ez által saját szülőföldjének jelentőségét is emelte; mert a hagyomány azt tartja, hogy testi származása itt vette kezdetét. Ő mindent megtett, s nagy buzgalommal azon volt, hogy a nevelésére fordított költséget neki nagyszerüen visszafizesse, s állását igy a tisztelet és fény legmagasabb fokára emelje. Azért hosszú volna részletesen elmondani, mennyi méltatásban részesité azt egyéb egyházak mellett, milyen előnyekkel tünteté ki, és hány arra alkalmas egyházat helyeze főpapságának körébe. Ezeken kivül még sok más dologgal is emelte azt; olyanokkal is, melyeket az uralkodók magasztas elmélkedésü tekintélye szokott adományozni. A miben az öregebb Rómának ama legszentségesebb pápája Vigilius vele egyetértvén, még inkább gondoskodott jövő dicsőségének biztositásáról; valamint arról is, mikép maradnának meg fensőbbségének jogai az örök időnek (emlékezetnek) átadva: miért is aranypecsét alatt kiadott levelében azt megerősité. Megmaradt tehát, nagyra növekedvén saját dicsőségében, élvezvén, mint illik, a neki osztályrészül adott előnyeket, és tökéletesen változatlanúl megtartván, mint a sorsnak valami szerencsés adományát, minden reá bizott egyházakat. De miután a mindent felforgató idő a fordulatoknak más eseményeit idézte elő, egyszersmind azt hozta magával, hogy ennek állása is más helyzetbe jutott, és az ügyek itt azonnal rosszabbra változtak; s hogy a jó szerencse eltávozván, az ellenségeknek ravasz megtámadásából sok rossz következett. A mint tehát az időknek rohama ide is hatott, többféle módon állt be változás; s megtörtént, hogy a hozzá tartozó egyházakkal egyenetlenségek támadtak; azután az is történt, hogy ezek a betört ellenségnek hatalmába kerülvén, ez által zsarnokilag erőszakos rabszolgaságra vittettek. Ezek pedig időnek folytán olyannyira sujttattak, hogy majdnem a végrenyészetre jutottak, s hogy nehéz volna, azok közül egyet is már saját nevén nevezni. Vannak pedig nálunk is szent anyavárosainkban többen, kik az idők for-

dulatait saját nyereségökre használván, és egyik egyházat a másiktól elválasztván, ekkép behozták az idegeneket; sőt azokkal szövetkezvén, az időnek folytán magok is ilyenekké lettek, minthogy a meghaladt idő által is voltak már lekötve. Mások ellenben az önállóságot szeretvén, a közös anyától elváltak. Azonban ezen kedvezőtlen fordulat sem lehetett határ nélkül; habár az anyaegyházzal oly hosszas ideig daczolt. A mint tehát ez ujra kéré a császárt, hogy tenne valamit, mi régiségéhez illő, és egyszersmind javára is volna: akkor ama boldog és dicső emlékü biborbanszületett Bazilius tünt fel mint császár, ki mivel a myzok (bolgárok) népén nagy csapást ejtett, bolgárhodítónak (bulgaroktonos) neveztetett. Ez ugyanis az ügyeknek nehézségeit mellőzvén, és a viszályokat javítván (elintézvén); sokat adott ezen legszentebb érsekség tekintélyének fenntartása végett, sőt a legtöbb hozzá tartozó egyházat, a mennyire lehetséges volt, neki biztosította: azoknak, kikben annak birtoka után vágy mutatkozott, ezen — véleményem szerint mindazok iránt, kik a jóhoz ragaszkodtak — igazságos bíró semmi szabadságot nem engedett, az egyház ellen az idő tartamának alapján követeléssel fellépni. E végett császári rendeleteket is kiadott, melyeknek szószerinti tartalma a következő: stb.

II. Az ochridainál reánk nézve sokkal fontosabb a trnovai érsekség vagyis második bolgár patriarchatus.

Trnova város a Balkán hegyláncz éjszaki lejtésén, magas hegyen, a Jandra folyó mellett, s azon völgynek felső kezdetén fekszik, mely a Duna felé nyílik, és egyenesen Vidinnek vezet *). Jelentőségét leginkább az által nyerte, hogy a bolgár uralkodók-

*) „Ternobum (Trinabum, Trenova) mond Nicetas Choniates (I. k. 5. f.) után Farlati — olim vix alicuius nominis oppidum, et ante XII. saeculum poene ignotum antiquis geographis et historicis, est (a XII. századot értve) omnium Haemi urbium munitissima et praestantissima, in montis vertice sita, firmis circumdata moenibus, quam etiam amnis alluit, in ea nimirum parte Haemi, unde late patet in Moesiam seu Bulgariam

nak Aszjan és Péter óta székhelye volt, s hogy ennek folytán az itt keletkezett érsekség is legszorosabb értelemben bolgár nemzeti érsekség volt, mely mint ilyen önálló bolgár patriarchatussá alakúlt.

Ezen patriarchátusnak emelkedését leghathatósabban III. Incze pápa segítette elő, midőn Joannitius czárt különös pápai követnek küldése által politikai terveiben is támogatta; s akkor úgy latszott, hogy a trnovai patriarchátus nemcsak a konstantinápolyi patriarchátus irányában fog ellentétet képezni, hanem a római egyházzal egységben, és a római szék obedientiájában is fog maradni; a mi főkép a konstantinápolyi latin császárság alapítása után (1204.) lett volna felette fontos. A trnovai patriarchátus azonban a római egyháztól csakhamar ismét elpártolt, s Róma irányában is önállóságot vindikált magának.

A Joannitius és III. Incze közti viszonyt azon okmányok világositják fel, melyeket második folyamunk I. kötetében közlöttünk. A római egyháztól elpártolására nézve Boris bolgár czár u. n. synodikona fontos; melynek szövegét, s az annak további érvényét és fenmaradását tanusitó okmányokat azon megjegyzéssel itt közöljük, hogy a trnovai patriarchátus keleti jellemének szilárd támasza főleg a Hril-ben lévő monostor volt. Az athosi hegyen (szvjeta gora) lévő zográfi és sz. Pál, és néhány más monostorok is a bolgárok által nyerték jelentőségöket.

---

prospectus septemtrionem versus. Crevit Ternobi magnificentia, cum Rex Joannes eo transtulit imperii sui ac Bulgariae Ecclesiae sedem; adeo ut opibus, fastu, luxuque, simulque religionis splendore nobilissimis se urbibus aequaret. Sed ut est rerum humanarum conditio, labente paulatim Bulgarorum Reg..o, eoque everso saeculo XV., et civitas concidit, et in deteriorem in dies fortunam a Turcis redacta est." (Illyricum Sacrum, VIII. köt. Velencze 1819. 209. l.: a hol 158—205. ll. az ochridai, s 206—248. ll. a trnovai egyházról és suffraganeusairól van szó.)

1). Borisz bolgár czár egyházi zsinatot tartván, megállapítja a synodikont, és kiátkozza a bogomilokat. 1210.

? (душ)внымь желанiемъ раждегсѧ, посла събрати ихь по въсеи ѡбласти своеи ꙗкоже нѣкиѧ плѣвелы въ снѡпы (съвивати). и повелѣ сънитисѧ събѡроу. съшедшим же сѧ оубо архїереомъ въсѣмь. свѧщенникѡмъ же и инокѡм. еще же и въсѣмь болѣромь и множьство много прочего народа. ꙗко оубо сихъ въсѣхь съшедшихсѧ оувѣдѣвь царь, абiе съ ствѣтлоѫ багрѣницеѫ изшедъ, сѣде въ иже тогда единои ѡть великыихь црьковь. и съборꙋ сѫдоу и сѫдоу прѣдъсѣдѧщоу, повелѣ привести нечьстїа сѣателѧ. и не абїе тѣмь напрасно запрѣти, нѫ съ великоѫ хытрѡстїѫ тѣхь оулови. рекь тѣмь въсѣкь страхъ ѡть себе ѡтринѫти и съ дръзновенїемъ глаголати хоулное тѣхь оученїе. Ѡни же оуловити царѣ и иже съ нимь сказашѫ подробноу въсѧ злославнѫѫ ихь ересь. Царь же и иже съ нимь мѫдрыми въпросы тѣмь на мнозѣ ѡттвѣтоваѫщимь ѡть божьствьныихъ писанїи дондеже обличишѫ злославное тѣхь мѫдрованїе. они же ꙗко же рыбы безгласны стоѫще, недоумѣнїемь ѡть въсѫодоу съдръжими бѣхѫ. благочьстивыи же царь сихь посрамлены до конца видѣвъ и дꙗвола падшасѧ и низложена христа же величаема, радости исплънисѧ. и повелѣ тѣхь блюсти и тѣхь иже ѡть нихь прѣльщеныхь. ꙗко оубо ѡни їа видѣшѫ, пакы притекошѫ къ събѡрнѣи црькви. а иже непокоришѫсѧ православномꙋ съборoу прѣдани бышѫ различнымь казнемь и заточенїоу. И по семь повелѣ благочьстивыи царь Борись прѣписати съборникъ ѡть гръчьскаго на блъгарскыи свои ѧзыкь. и повелѣнїемь его и свѧтыи съборъ съ въписань бысѧ въ православныѫ съборы ꙗко да прочитаетсѧ въ пръвѫѧ недѣлѧ свѧтыхь пѡстъ, ꙗко же свѧтїи

ѡтьци изначала съборнѣ и апостоллъстѣи црьквы прѣдашѫ. прѣжде бо царьства его никто же инь сътвори православньыи съи съборъ. Сїа же бѣ въсѣ сътворишѫсѧ. и повелѣна бышѫ ѡть благочьстиваго царѣ Борила влѣго ҂ѕ҃ х҃ н҃і. їндиктіон д҃і. лоуны а҃і. лѣто слънчнаго крѫга лѣто еі. мѣсеца февр8арıа а҃і въ дань пѧтои сыропостнои недѣли. И сїа въсѣ добрѣ оурѧдивь православныи нашь царь. и скончавь събѡръ и вънидe въ црьковь и благодаривъ бога ѡтьпоусти когождо въ своа, вечнаа моу памѧт: г҃.

Тръклѧтаго Богомила. и михаила оученика его. и Ѳеѡдора. и добрѣ. и стефана. и василїа. и петра. и прочѧѧ еговы оученикы и единомѫдръникы. иже Христово въплъщенїе привидѣнїе быти всѧдившиїе, а не ѡть свѧтыѧ и прѣчистыѧ влчцѧ нашѧ богородицѧ плъть приѧть, сихь въсѣхь анаѳема.

Въсѣмь архїереѡмь. и епископѡмь. и свѧщенникѡмь и инѡкѡмь. и въсѣмь болѣрѡмъ блъгарскымъ съшедшїимсѧ съ царем борилѡмь на тръклѧтѫѧ сїѫ ересь и низложившїимь тѫ. памѧть вѣчна. г҃.

(A moszkaui egyetem tudományos társulata által kiadott „Vremenik“ XXI. köt. 1855. Izszledovania 7. sk. ll.)

(Magyar fordítás.)

Lelkemnek kivánata indított arra, hogy kiküldjem őket testvéreikkel együtt országomba szanaszét, mintegy a gyomot kévékbe gyüjteni. S rendeltem a gyülést összejönni. Egybegyülvén pedig minden főpap, áldozár és barát; s úgy szintén minden boér (bojar) is, és az egyéb népnek nagy sokasága; a mint ezeket a czár egybegyülve látta, azonnal fényes biborban lépett ki, egyik nagy trónjára ült, s a gyülésen elnökölve, itéletet mondott az elővezettetni rendelt istentelen magve'ők felett. De nem fenyíté meg azonnal, hanem nagy ügyesen fogásos szókkal fonta be őket, mondván nekik, hogy félretéve minden félelmet, bátran adják elő istenkáromló tanukat. Ezek pedig a czár által befonva, valamint azok is, kik velök voltak, részletesen előadták egész gyalá-

zatos eretnekségöket. A czár pedig és azok, kik vele voltak, sokban bölcs kérdésekkel válaszoltak nekik a szent irásból, míg rájok bizonyították gyalázatos tévokoskodásukat. Ezek pedig mint a szótalan halak álltak, s elhomályosítva mindenkép a rosz szellemektől fel nem találták magukat. A kegyeshitü czár pedig öket igy végkép megszégyenítve, s az ördögöt lesujtva és legyőzve, Krisztust pedig megdicsőítve látván, örömmel telt meg. S elrendelé, hogy ezek őriztessenek, valamint azok is, kik általuk tévútra vezettettek. A mint pedig ők ezt látták, az egyházi zsinathoz folyamodtak. S azok, kik meg nem hajoltak az igazhitü gyülekezet előtt, különféle büntetésekkel sujtattak és számüzettek. S azután a kegyeshitü czár Borisz azt rendelé, hogy a szbornik (egyházi szabály-gyüjtemény) görögből átfordíttassék a bolgárok nyelvére; s az ő és a szent gyülekezet rendeletéből beiratott az igazhitü szborba (szabály-gyüjteménybe), hogy felolvastassék a szent böjtnek első hetében; a mint a szent atyák azt kezdettől fogva az egyetemes és apostoli egyházra hagyományozták. Mert az ő uralkodása előtt senki sem készitett ily igazhitü szbort. Mindezek pedig megtörténvén, Borisz ájtatos czárnak ezen rendelete a 6618-ki évben (helyesebben 6718. =1210.), a XIV. indictióban, a 11-ik holnapban, a napkör 55-ik évében, februárhó 11-kén, s a száraz böjtnek 5 ik napján adatott ki. S mindezeket helyesen elintézvén igazhitü czárunk, és bezárván a gyülést, bement a templomba; s hálát mondván Istennek, mindnyájokat haza bocsátotta. Örök legyen emléke. Amen.

A háromszor kárhoztatott Bogomilra; s tanitványára Mihályra; és Tivadarra; és Dobrára; és Istvánra; és Vazulra; és Péterre; és egyéb tanitványaira és tévtanuk társaira; kik Krisztusnak megtestesedését csak szinlegesnek lenni tanitották, nem pedig hogy szent és legtisztább úrnőnktől az istenanyától való testet nyert; mindezekre legyen átok.

Minden főpap, és püspök, és áldozár, és barát; s minden bolgár boér Borisz czárral egybegyülvén, háromszor kárhoztatták ezen eretnekséget, s átokkal sujtották azokat; örök emlékül. Amen.

Алеѯандроу севастократороу братоу великаго царѣ асѣнѣ. и стрѣзю севастократороу. и славоу деспотю, вѣчнаа имь — — — —

Кѡнстантїноу благочьстивомѫ и православномоу царю нашемоу. — — —

Мѡнахоу сїлвестрѫ. иже быса епикерни великааго царѣ ѡанна алеѯандра. вѣчнаа памать:

Монахоу Ѳеѡдосїоу. иже быса протесевасть великаго царѣ ѡанна алеѯандра.вѣчнаа:

Протокелїотиноу проданкоу, вѣчнаа:

Протокелїѡтиноу прїаздѣ. и вѡеводѣ балдю, иже оубіени бышѧ за вѣры господина своего, ѣчнаа память:

Цамблакоу великомоу примикюрю, вѣчнаа:

Великомоу воевѡдѣ константиноу, иже Ѳеодоуль наречень быса вѫ мнишьскомь ѡбразѣ, вѣчнаа память:

Цариця блъгарскыа.

Єленѣ новѣи и благочьстивѣи царици матери великаго царѣ ѡанна асѣнѣ. вѫземшои на са аггелскыи ѡбразь нареченѣи еугени, вѣчнаа память:

Аннѣ царици нарѣченѣи анисїа, и дроузѣи аннѣ благочьстивѣи царици христолюбиваго царѣ асѣнѣ. и иринѣ благочьстивѣи матери христолюбиваго царѣ михаила. нареченнѣи вѫ мнишьскомѫ образѣ ѯени, вѣчнаа память:

Марїи христолюбивѣи царици стараго тертерїа; и дроузѣи кїрамарїи благовѣрнѣи царици, вѣчнаа п.

Єуфросинии благочьстивѣи царици царѣ сватслава; вѣчнаа память:

Кераци благочьстивѣи деспотици матери великааго царѣ ѡанна алеѯандра. вѫсприемшои на са аггелскыи ѡбразѫ нареченой Ѳеофана; вѣчнаа память.

Ѳеодѡрѣ благочьстивѣи царицѣ великааго царѣ ѡанна алеѯандра вѫспримешоу мнишьскыи аггелскыи образь нареченнѣи Ѳеофана; вѣчнаа память.

ѡть нашего же царьства и вашего ѡтьчьства свѧтаго, то желаеть велми дароватисѧ царьствоу егѡвоу.

Тѣмь оубо прѣосвѧщеннымь патрїархомь та писанїа прочьтшимь, ꙗко добръ съвѣть томоу быти изволищѫ. и къждо ихъ свое рѫкописанїе въдашѫ посланныимь ѡть царѣ къ нимь. такожде же и германꙋ писашѫ сице рекѫще.

Германоу въселенькскомоу патрїархоу братоу нашемоу радоватисѧ. прїѫхѡмь тобоѫ намь посланаа, ꙗко добръ съвѣть то прїемше. даемь рѫкописанїе свѣдѣтельства нашего твоеи любви. твори же ꙗко годѣ бысѧ намь. и вашемоу ѡтьчьствоу ꙗко власть имы вѧщьшаго сѣданїа.

Сїа же въспрїемь царь гръчьскыи съ патрїархомь. събравь въсего царства своего мїтрополиты же и архїепискѡпы, и епискѡпы и въсе чьстныѫ мнихы архїмандриты же и игоумены. такожде же и христолюбивыи Їѡаннъ асѣнь царь блъгарѡмь. въсего царства своего. митрополиты ме и архїепїскѡпы, епїскѡпы же и въсе чьстныѫ мнихы свѧтыѫ горы. събравсѧ съ въсточныимь царемь калоїѡанномъ, на понтьстѣмь мори. мѫжа благоговѣина и свѧта дѣлы и житїемь постничьскымь въсїавша. іѡакима прѣжде освѧщеннааго архїепїскѡпа, нарекошѫ его патрїарха, не тъкмо словомь. нѫ и рѫкописанїемь германа патрїарха. и въсѣхъ епїскѡпъ въсточныихь рѫкописанїе свое положивше. въ сиггили печатлѣвше, въдашѫ благочьстивомоу царью, и патрїархоу новосвѧщенномоу тогда іѡакимоу въ вѣчное поминанїе не ѡтемлемо.

Сего ради оубо въсемь православи въписахѡмъ сїа. на оувѣдѣнїе послоушаѫщихь и въ памѧть блъгарскомоу родоу.

Семоу іѡанноу асѣию великомоу и благочьстивомоу царю въсѣмь блъгарѡмь, вѣчнаа моу памѧть:

Калиманоу благовѣрномоу царю. и михаилоу братоу его. Ѳамари и еленѣ дѣтемь блгочьстивымь великаго царѣ асѣнѣ, вѣчнаа имь памѧть;

Алеξандроу севастократороу братоу великаго царѣ асѣнѣ. и стрѣзю севастократороу. и славоу деспотю, вѣчнаа имь — — — —

Кѡнстантїноу благочьстивомꙋ и православномоу царю нашемоу. — — —

Мѡнахоу сїлвестрꙋ. иже быса епикерни великааго царѣ іѡанна алеξандра. вѣчнаа памѧть:

Монахоу Ѳеѡдосїоу. иже быса протесевасть великаго царѣ іѡанна алеξандра.вѣчнаа:

Протокелїотиноу проданкоу, вѣчнаа:

Протокелїѡтиноу прїіаздѣ. и вѡеводѣ балдю, иже оубіени бышѫ за вѣры господина своего, ьѣчнаа памѧть:

Цамблакоу великомоу примикюрю, вѣчнаа:

Великомоу воевѡдѣ константиноу, иже Ѳеодоуль наречень быса въ мнишьскомь ѡбразѣ, вѣчнаа памѧть:

Царицѫ блъгарскыѧ.

Еленѣ новѣи и благочьстивѣи царици матери великаго царѣ іѡанна асѣнѣ. въземшои на сѧ аггелскыи ѡбразь нареченѣи еѵгени, вѣчнаа памѧть:

Аннѣ царици нарѣченѣи анисїа, и дроузѣи аннѣ благочьстивѣи царици христолюбиваго царѣ асѣнѣ. и иринѣ благочьстивѣи матери христолюбиваго царѣ михаила. нареченнѣи въ мнишьскомъ образѣ ξени, вѣчнаа памѧть:

Марїи христолюбивѣи царици стараго тертерїа; и дроузѣи кїрамарии благовѣрнѣи царици, вѣчнаа п.

Еѵфросини благочьстивѣи царици царѣ свѧтслава; вѣчнаа памѧть:

Кераци благочьстивѣи деспотици матери великааго царѣ іѡанна алеξандра. въсприемшои на сѧ аггелскыи ѡбразъ нареченой Ѳеофана; вѣчнаа памѧть.

Ѳеодѡрѣ благочьстивѣи царици великааго царѣ іѡанна алеξандра въспримешоу мнишьскыи аггелскыи образь нареченнѣи Ѳеофана; вѣчнаа памѧть.

Ѳеодѡрѣ благочьстивѣи царици великааго царѣ іѡанна алеѯандра сѫщои ѡть рода евреиска. въсприемши же на сѫ сватое кръщенїе, и благочьстивѫѧ вѣрѫ цѣлѫ съхранши. и црьквы многы объновльши. и монастирѧ разничныѧ възидвигшои. матери сѫщи великааго царѣ іѡанна шишмана, вѣчнаа па.

Кераѳамари дъщери великааго царѣ иѡанна алеѯандра, великои госпожди обрѫчници же сѫщи великааго амирѫ амоурата. оданѣ же бывши за нь рода ради блъгарскаго. она же тамо шедши и вѣрѫ православнѫѧ съхранши, и родь свои свобожьдиши, и добрѣ и благочьстивѣ поживши. и съмирѡмь скончавшисѧ, вѣчнаа памѧть.

Госпожди десиславѣ. и госпожди василиси дъщерѣмь великааго царѣ іѡанна алеѯандра, вѣчнаа памѧть:

Кїримарїн благочьстивѣи царици іѡанна шишмана, вѣчнаа памѧть:

Госпожди десиславѣ матери благочьстивыѫ царицѫ марїѫ великааго царѣ іѡанна шишмана. нареченнѣи въ аггелскомь образѣ девора, вѣчнаа памѧть.

Кераци дъщери великааго царѣ іѡанна шишмана, вѣчнаа па.

Патрїарси прѣславстї.

Леѡнтїоу, димитрїоу, сергїоу, григѡрїоу патріархѡмь прѣславскыимь. вѣчнаа пам.

Прѣосвѧщенніи патрїарси триновоу.

Їѡакимоу пръвомоу патрїархоу богосъпасенаго цариграда трїнова; вѣчнаа памѧть.

Василїоу, іѡакимоу, ігнатїѹ, прѣосвѧщинныимь патрїархѡмь; вѣчнаа памѧть.

Макарїоу тръблаженномоу патрїархоу и свѧщенномѫченникѹ; вѣчнаа памѧть.

Їѡакимоу, дорѡѳеоу, рѡманоу, ѳеѡдѡсїоу, освѧщенныимь патрїархѡмь; вѣчнаа па.

Їѡаникїꙋ прѣосвѧщенномоу патрїархоу; вѣчна памѣть.

Сїмеѡноу прѣосвѧщенномоу патрїархоу; вѣчнаа памѧть.

Ѳеодѡсїоу прѣосвѧщенномоу патрїархоу; вѣчнаа памѧть.

Їѡаникїꙋ прѣосвѧщенномоу патрїархоу; вѣчнаа памѧть.

Єѵѳѵмїоу прѣосвѧщенномоу патрїархоу, вѣчнаа памѧть.

Мїтрополїте прѣславстїи.

Стефань, димитрїе, львь, григорїе, герасимь, аарѡнь, мелетїе, макарїе, сава, дорѡѳеи, висарїѡнь, макарїе.

Мїтрополїте чръвенѣнстїи.

Неофить, калиникь, захарїа.

Мїтрополїте ловечьстїи.

Логгїнь, мелетїе, кѵпрїань, сѵмеѡнь, и дроугыи сѵмеѡн.

Мїтрополїте срѣдечьстїи.

Дїонисїе, дамїань, леѡнтїе, дометїань, парѳее їн

Мїтрополїте овечьстїи.

Ѳеостирикть, лазарь.

Мїтрополїте дръстерстїи.

Кѵриль, аверкїе, ѳеѡдоуль, іѡсифь, дїонисїе, калїник.

а ѧже хощемь помѣнѫти нинѣ мїтрополїты, сїн бѣшѧ при благочьстивѣмь цари асѣни подь обласїѫ тръновскыѧ патрїархїѫ. иже и тогда почиша.

Антѡнїе, данїиль, мїтрополите сѣрьстїи, вѣчнаа имь память.

Анастасїе, епифанїе, димитрїе, епїскѡпи вельбѫждьстїи, вѣчнаа память.

Їѡаникїе, сергїе, архїепїскѡпи ѡхридстїи; вѣчнаа имь память.

Їакѡвь, порфирїе, іѡаникїе, епїскѡпи браничевьстїи, вѣчнаа.

Сава, ѳеодѡсїе, димитрїе, сѵмеѡнь, епїскѡпи бѣльградстїи; вѣчнаа имь память.

Кѵриль, дїонисїе, епїскѡпї нишевьстїи; вѣчнаа имь память:

Сѵмеѡнь, митрополїть филиписїискы; вѣчнаа моу память.

Василїе, марко, никѡдимь, прокл, дорѡфеи, парѳенїе мїтрополїти месембръстїи; вѣчнаа имь память.

Въсѣмь мїтрополїтѡмь и епїскѡпѡмь. архимандритѡмже и игоуменѡмь блъгарскыимь, иже въ благовѣрїи скончавшимсѧ; вѣчнаа: —

Въсѣмь болѣрѡмь малымже и великымь поборникѡмь и поспѣшникѡмь на благовѣрїе и прїѩтелемь свѧтѣи и божиствьнѣи црькви царства блъгарскаго; вѣчнаа.

Семироу, іѡнчю, добромироу, иванышоу, и въси елици съ ними мѫжъсвовавше на безбожныѫ тоуркы, и кръвь своѫ пролїашѫ по православнѣи вѣрѣ хрїстїанстѣи; вѣчнаа.

Арцѣ, трошаноу, ратеноу, карачю братоу моу, потръцѣ, ганкоу, станоу, михаилоу, богданоу, шишманоу, батоулоу, радославоу, воиславоу, кѡнстантїноу, годеслачоу, чръноглавоу — — — — — — — — — — —

(A moszkaui egyetem tudományos társulata által kiadott „Vremenik“ XXI. köt. 1855 Izszledovania 9. sk. ll.)

(Magyar fordítás.)

Aszjan János nagy és kegyeshitü czár, idősebb Aszjan czárnak fia; ki Istenhez sok szeretettel lévén, dicsőitette a bolgár czárságot és jobban felvilágosította, mint minden más bolgár czár, kik előtte voltak; ki monostorokat alapitott, s aranynyal és gyöngyökkel, és nagybecsü drágakövekkel felékesitett; és miden szent és isteni egyházat sok ajándékkal megadományozott; s rájok, és az egész egyházi rendre előkelő szabadságokat hirdetett; a főpapokat, és püspököket, és diakonokat sok tisztességgel kitüntetett; s mindenek felett nagy ájtatossággal a bolgár czárságnak patriarchatusát állította helyre, s ujitotta meg. Ezen megujitás pedig következőleg történt.

Germán Istennek kegyelméből a legszentebb egyetemes (oekumenikus) patriarcha, a Krisztust szerető Aszjan János nagy czár, idősebb Aszjan fiának, sokmódú közreműködésével; testvéreivel a többi patriarchákkal; Athanáz, Jeruzalem, Krisztus szenvedései és feltámadása temploma, s a szent Sion, minden palaestinai egyház anyjának legszentebb patriarchájával; Simon, Antiochia Isten városa, és egész Syriának legszentebb patriarchájával; (s) Miklós, Alexandria és egész Egyiptomnak legszentebb patriarchájával. Ezen legszentebb patriarchák ugyanis vették Kaloján Dukas a kegyeshitü görög császárnak hozzájuk intézett levelét ily értelemben:

Autokratori császárságom azt kéri és kivánja atyaságtoktól, hogy ne tagadjátok meg hozzátok intézett kérésünket; sőt inkább reá tevén kezetek irását, küldjétek meg azt szentesités végett császárságomnak, s mindkettőnknek közös egyetértése után, diszitsük és adományozzuk meg Trnova városnak egyházát hozzátok hasonló patrarchai ranggal, hogy legyen a menybefelvétel czimjével a bolgár czárság egyházainak anyaegyháza; miután Aszjan János Krisztust szerető bolgár czár, császárságomnak testvére és szövetségese (szvat), császárságomtól és szent atyaságtoktól nagyon ohajtja, hogy az ő egyháza evvel megadományoztassék.

Ezen levél felolvastatván, a legszentebb patriarchák által kedvező válasz (dobr szvjet, jó tanács) adatott; s mind-

nyáján a császártól küldött kérő levélre saját kezeik irását tették. S szintúgy Germánnak is irt ezen szavakkal:

Germánnak, az egyetemes patriarchának, testvérünknek legyen öröm. Hozzánk intézett küldeményed (leveled) elérkezvén; jó válasznak (tanácsnak) azt vettük. Hozzád való szeretetünknek bizonyságáúl kezünk irását adjuk. Járj el tehát ebben, miként előttünk és atyaságod előtt kedves, s a mint a nagyobb zsinat (szjedania) hatalmát birod.

Ezeket pedig a görög császár a patriarchával együtt kezéhez vevén, egybehivá egész császárságának metropolitáit, és érsekeit, és püspökeit, és minden előkelő szerzeteseit, t. i. archimandritáit és igumánjait. Szintúgy Aszjan János a bolgároknak Krisztust szerető czárja is egybehívá egész czárságának metropolitáit, és érsekeit, és püspökeit, s a szent hegy (athosi hegy) minden előkelő szerzeteseit; s a Pontus tengermelletti keleti császár Kalojoannal együtt Joakimot, a kegyeletes, és szent böjte, tettei és élete után tekintélyes férfiút, előbb felszentelt érseket, nevezték ki patriarchának; nemcsak szóval, hanem Germán patriarchának keze irásával is; a kelet minden püspökei is oda tevén kezeik irását és pecsétjeiket; s ezt visszavonhatlanúl és örök emlékül átadták a kegyeshitű czárnak, és az ujonnan felszentelt patriarchának Joakimnak.

E végett tehát minden igazhitüek számára foglaltuk ezeket irásba; a híveknek (engedelmeseknek) tudtára, és a bolgár nemzetnek emlékére.

Ezen Aszján János, minden bolgárok nagy és kegyeshitü czárjának örök legyen emléke.

Kálmán kegyeshitü czárnak, és testvérének Mihálynak, s Thamarának és Ilonának, Aszján a nagy czár kegyeshitü gyermekeinek örök legyen emléke.

Sándor sebastokratornak, Aszjan nagy czár testvérének, és sebastokratori magasságának és dezpotai dicsőségének örök legyen (emléke).

Konstantin, kegyes és igazhitü czárunknak — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — —

Szilveszter barátnak, Aszjan János nagy czár epikernjének örök legyen emléke.

Theodozius barátnak, Aszjan János nagy czár protoszevasztjának örök legyen emléke.

Prodanko protokeliotinnak (főkulcsárnak), örök legyen emléke.

Prijazdie protokeliotinnak, és Baldius vajdának, kik uruknak engedelmes hívei, örök legyen emléke.

Czamblak nagy-primiceriusnak örök legyen emléke.

Konstantin nagyvajdának, ki szerzeti öltönyben Theodulnak neveztetik, örök legyen emléke.

A bolgár czárnőknek :

Ilona (Eleni novaja) kegyeshitü czárnőnek, Aszjan János nagyczár anyjának, ki mint apácza (a földön angyali alakot véve fel) Eugeniának neveztetik, örök legyen emléke.

Anna czárnőnek, ki Anisiának neveztetik; s a másik Anna kegyeshitü czárnőnek, Aszjan Krisztust szerető czár (hitvesének), és Irenének Mihály, Krisztust szerető czár, kegyeshitü anyjának, ki apácza öltönyben Xenának neveztetik, örök legyen emléke.

Máriának, idősebb Terter Krisztust szerető czár (hitvesének), s a másik Mária úrnő (kir), igazhitü czárnőnek, örök legyen emléke.

Eufrosina kegyeshitü czárnőnek, Szvjatiszlav czár (hitvesének), örök legyen emléke.

Kerata kegyeshitü dezpotanő, Sándor János nagyczár anyjának, ki mint apácza Theofanának neveztetik, örök legyen emléke.

Theodora kegyeshitü czárnőnek, Sándor János nagyczár (hitvesének), ki mint apácza Theofanának neveztetik, örök legyen emléke.

Theodora kegyeshitü czárnőnek, Sándor János nagyczár héber nemzetségből származott (hitvesének), ki a szent keresztelést felvette, és a kegyeshitü igaz vallást megtartotta, és sok templomot alapított, és különféle monostorokat felépített; Sisman János nagyczár anyjának, örök legyen emléke.

Mária Kerata Sándor János nagyczár leányának, Amurat nagyúr, a nagy Amir ivadéka hitvesének, ki a bolgár nemzetből adatott hozzá; neki ki oda ment, és az igazhitü vallást megtartotta, és népét megszabaditotta; s jól és kegyeshitben élt, és békességben végezte életét, örök legyen emléke.

Desziszlava úrnőnek, és Bazilisza úrnőnek, Sándor János nagyczár leányainak, örök legyen emlékök.

Mária úrnőnek (kir) kegyeshitű czárnőnek, Sisman János nagyczár leányának, örök legyen emléke.

Desziszlava úrnőnek, Mária kegyeshitű czárnő és Sisman János nagyczár hitvese anyjának, ki angyali alakban Deborának neveztetett, örök legyen emléke.

Kerata, Sisman János nagyczár leányának, örök legyen emléke.

Főméltóságú patriarchák :

Leontiusnak, Demeternek, Szergiusnak, Gergelynek, főméltóságu patriarcháknak, örök legyen emlékök.

Trnovai legszentebb patriarchák :

Az istenpásztorkodó konstantinápolyi patriarcha által első trnovai patriarchának szentelt Joakimnak, örök legyen emléke.

Bazilius, Joakim, Ignácz nagyméltóságu patriarchának, örök legyen emlékök.

Makarius a triballok patriarchájának, és dicső vértanunak, örök legyen emléke.

Joakim, Dorotheus, Roman. Theodozius, dicső patriarcháknak, örök legyen emlékök.

Joannitius nagyméltóságu patriarchának, örök legyen emléke.

Simonnak nagyméltóságú patriarchának, örök legyen emléke.

Theodozius nagyméltóságú patriarchának, örök legyen emléke.

Joannitius nagyméltóságú patriarchának, örök legyen emléke.

Euthymius nagyméltóságu patriarchának, örök legyen emléke.

Preszlavai metropoliták :

István, Demeter, Leo, Gergely, Gerazim, Aaron, Meletius, Makarius, Szava, Dorotheus, Viszarion, Makarius.

Cservenjeni (ruscsuki) metropoliták :

Neophit, Kalinik, Zakár.

Lovecsi metropoliták :

Longin, Meletius, Czyprian, Simon, és a másik Simon.

Szrjedecsi (sardikai) metropoliták :

Dénes, Damián, Leontius, Domitián, Parthenius.

Ovecsani (zvecsani) metropoliták :

Theosztirikt, Lázár.

Drszteri (drisztori vagyis szilisztriai) metropoliták :

Czyril, Averki, Theodul, József, Dénes, Kalinik.

S itt említendő még néhány metropolita, kik Aszjan kegyeshitű czár korában a trnovai patriarchátusnak hatósága alatt voltak. Ezek akkor voltak a következők :

Antal, Daniel, szjerszi (sardikai) metropoliták, örök legyen emlékök.

Anasztasius, Epiphanius, Demeter, nagyvidini püspökök, örök legyen emlékök.

Joannitius, Szergius, ochridai érsekek, örök legyen emlékök.

Jakab, Porphirius, Joannitius, branicsevi püspökök, örök legyen emlékök.

Szava, Theodozius, Demeter, Simon, belgrádi püspökök, örök legyen emlékök.

Czyril, Dénes, nissai püspökök, örök legyen emlékök.

Simon philipoli érsek, örök legyen emléke.

Bazilius, Mark, Nikodém, Prokas, Dorotheus, Parthenius, mezembriai érsekek, örök legyen emlékök.

Minden bolgár metropolitáknak, püspököknek, archimandritáknak és igumánoknak, kik az igaz hitben kimultak, örök legyen emlékök.

Minden bolgár kis és nagy harczosoknak és szövetségeseknek, kik az igaz hitben, mint a bolgár czárság szent és isteni egyház barátjai kimultak, örök legyen emlékök.

Szemirusnak, Jontiusnak, Dobromirnak, Ivanisnak, kik férfiasan a pogány törökökkel harczoltak, és az igaz keresztyén hitért véröket ontották, örök legyen emlékök.

Artiusnak, Trosánnak, Ratenusnak, testvérének Karacsiusnak, Potertiusnak, Gankusnak, Sztanusnak, Mihálynak, Bogdánnak, Sismánnak, Batulusnak, Radoszlavnak, Vojszlavnak, Konstantinnak, Godeszlavnak, Csernoglavnak, — — — — — — — — —

3.) Tochus Konstantin bolgár fejedelemnek privilegiuma sz. György virpinai monostora számára.

a) Grigorovics Viktor közlése szerint.

— — — — Костадинъ въ христа бога вѣрень царь самодрьжць Бльгаромь Асѣнь храмоу великомѫченика Георгїю созданному свѧтоіимъ царемъ Романомъ на бръдѣ Вирпинѣ прѣмо Скопіи града надъ Серѣвѫ и наводомъ иноплеменникъ агарѣнь изгубибшоу вса правила своꙗ и метоха своѧ — — — приіемь правила и хрисобулѧ свѧтоіихь и правовѣрноіихь цареи, Романа царѣ, Диоѡгена царѣ, свѧтаго Петрѧ царѣ, кѵр Никифора царѣ, и стара кѵр Алексиꙗ царѣ, Калоїоана царѣ, кѵр Маноила царѣ, кѵр Тодора царѣ, кѵр Исакѣ царѣ, свѧтаго Сѵмеона Неманѧ, дѣда царствами, Ватацѣ царѣ, Калимана царѣ; даемъ села и опредѣлꙗемь ихь синоры — — — — — — — — —

(Grigorovics V. J., Ocsork Putesecztvija po Evropeiszkoi Turcij, 1848 38. l.)

(Magyar fordítás.)

— — — Konstantin Krisztus Istenben hivő czár, a bolgárok önuralkodója Aszjan. A nagy vértanu György templomának, melyet felépített Román szent czár a Virpina dombon, Skopi várossal szemközt, Szerjeva felett, s mely az idegenfajú agarénok (a mongolok) cláradása által vesztette el minden jogait és metochiáit; — — — — a mennyiben okmányait és privilegiumait igazhitü szent czároktól nyerte; Roman czártól, Diogen czártól, szent Péter czártól, kir Nikifor czártól, és idősebb kir Alexius czártól, Kalojan czártól, kir Manuel czártól, kir Tódor czártól, kir Izsák czártól, Nemanja szent Simontól, Vataces czár czárságom ősétől, Kálmán czártól; számára falukat adományozunk, és azoknak határait szabályozzuk — — — — — — —

b) Safárik Pál József közlése.

— — — — — — — — — — —

и кь прочиымъ благ — — многимь, иже сьздаше и приложише свѧтыи и православныи царие, се оубо и боголюбиꙗ дѣло брѣгѧщее скровища ы иманиꙗ даати кь свѧтыимь и божьствьныимь црьквамь. ꙗкоже бо и свѧтыи и православныи царие грьчьци ы блъгарьсциы, и жюпани и кнѧзеви и кралые српьскыѧ землѧ, многооусрьдижꙗ людовь и попечениие имѫще кь свѧтымъ божьствьнымъ црьквамь, такожде и царьство ми ѡнѣмь благовѣрныимъ и свѧтымъ царемъ прѣде мене бывшиихъ поревновахъ дары неоскѧдныѧ ызливати и ѡбогащати ихь. съшьдшю царьствоу ми кь долнѧꙗ землѧ, ѡбрѣте царьство ми манастирь великомѧченика христова георгиꙗ горга, сьзданна романомъ свѧтыимъ царемъ на бръдѣ вирпинѣ прѣмо скопии града надъ серѣвѧ, и наводомъ иноплеменникь агарѣнь изгоубывша вса правила своꙗ и метохѧ своꙗ, падша до ѡснованиꙗ, и пакы свѧтымь кирь алеѯиіемъ царемъ създанна и въздвиженна и прославленна, и мнозѣми свѧтыми и правовѣрными цари подарованна и покрѣпленна. изнесе прѣдь царьство ми архимѫдрить чьстнаго храма того варлаамь правила и хрисобоулѧ свѧтыихь и правовѣрныихь цареи прѣжде мене бывшиихь, и кралеи, и свѧтаго романа царѣ, диѡгена царѣ, свѧтаго петра царѣ, кирь никифора царѣ, и прочиихь, и стара кирь алеѯиꙗ царѣ, калоїѡана царѣ, кир маноила царѣ, кир тодора царѣ, кир исакѣ царѣ, свѧтаго симеѡна неманѧ, дѣда царьства ми, ватацѣ царѣ, калимана царѣ. любезно царьство ми приіемь и прочете, непотворих ни прѣврѣдих, но исправивъ и крѣпчаише оутвердыхъ, паче всѣхъ цраеи и кралеи выше писанных. людіе, кои сѧ ѡбрѣтаіѫть вь гардѣ скопскомъ, свѧтаго и великославнаго великомѫченика христова геѡргіѧ горга и побѣдоносца въ бранехъ, да неработаѫть вь царинѧ никоіѫ работѫ, ни да даваіѫть никоіѫ приплатѫ, ни да метеха с нии

ни севаст ни прахторъ ни кнѧзь ни кастрофилакь ни ватах ни топщикаль, ни сѫдити, ни свѧзати, ни глобѫ вьзѧти, ни кои доходокь. и начелником стоуденецъ •пе• и сливъщица ѡт извора еѫ, и панагир •и• ноемврꙗ. вь сиих ѡбластех да се непрнкасаіеть никои владѫщи, ни инъ никто. кто ли дрьзнет и прнкоснеть се, да сѧ кажет гнѣвом царьства ми, и да бѫде невѣрень царьствоу ми. село дьвигдо сь селомъ дльбицѫ, и сь чрѣшѡвены, съ винограды, с нивиіемь, сь жрьньками и с пашищи, сь планинами и сь забѣлы и съ всѣми правинами прѣжде законными их. а синори селъ тѣхъ ѡт чръногорѫ, како слази долчецъ на дльбицѫ, та на могилѫ, на мраморъ на крьстенъ и низь ѣль на боутелскы пѫть, та прѣс кавиꙗ ново брьдо, како идеть пѫт кь рамици и на выс оу ставъ на роудинѣ, та на дромъ, кои иде на ξилопигада, от брьда того на бѣлы камы, та вьз дѣлъ на дльгѧ полѣнѧ, та на градище до чрьного каменѣ. село побѫжда сь винограды, сь нивиіемь, сь жрьнками и съ пашищи, сь всѣми правинами и прѣжде законными их. село когьдово и село дльбица и село раѡче сь всѣми правинами ихъ. село глоумово сь метохом, съ винограды, сь нивиіемъ, съ жрънками и сь всѣми правинами. село — — сь метохомь, сь винограды, сь нивиіемъ и сь всѣми прабинами и прѣжае законными их. село здунѧ вь г— —ѣ сь засѣлкы тѣми, сь близньском, сь мокросѣки и сь голѣмымь подохаторь и сь поповѣни, сь винограды, сь нивиіемь, сь жрънькамн, сь зимовищи, съ лѣтовищи, съ планинами, сь ловищем звѣрнымъ и сь забѣлы, сь всѣми правинами и прѣжде законными их. село соушица сь поповиꙗни, сь селом, сь винограды, с нивиіемъ, сь планинами и съ всѣми правинами их. сесо радечница съ поповꙗни, съ винограды, сь нивиіемъ и съ всѣми правинами их. село бродь, а в немъ метохъ мати божиꙗ ипискеѱис, с нивиіемъ, съ винопрады, съ жрънками, съ ливадами, сь лѣтовищи, съ зимовищи, съ броднинами, съ мостнинами, съ ловищемъ звѣрным и рыбнымъ и сь трьгомь и с панагиремь, иже стаетъ

•и• септемврѣ, и всакѫ недѣла трьгъ, и съ доходком трьга тога, и всѣми правинами и прѣжде законными их. а синоръ бродоу починаетъ ѡт градища вь станни доль, на плѣшъ, на козиꙗ стѣнѫ, та на пещецъ, на пажити, на бѣлково торъ, на шипковицѫ, на винища, на орлицѫ, на василево селище, вьс хрид на калаваръ, на глѧдилѧ, на дериче, от кичавѫ до тоудорова дола. и вь прилѣпскои области село крѫпа власы, и въ нем метохъ свѧтъ, дарованноіе романомъ царемъ, съ нивиіемь, сь млины, сь забѣлы, сь лѣтовищи, сь зимовищи, сь планинами и сь всѣми правинами и прѣжде законными ихъ. а синоръ моу ѡт оушча на градище горне, на драгоновѧ црьквѫ, на чрьвено градище, на крьстъ, по хридоу на мохнатецъ и въс хридъ до сѫдища надъ тиховецъ, на дѣдино ѡсоіе, на голѣми камы, на вильскы кладезь, междю ѡба еленѣ, на прѣслопъ, по хридоу годи еленѧ — — здунѧ, соушица, градечница — — скомъ и сь ба — — — паричка, рекѫще продалика, да неметеха ни кто — — прикасати ни продати — — ѣка ни нивѫ ни винограды. въ положкои ѡбласти село рѣчици, и то дарованное свѧтымъ романомъ царіемъ свѧтомоу георїю, с винограды, с нивиіемь, сь жрьнками, сь периволми, сь сѣнокоси, сь забѣлы, сь планинами, сь ловищемъ звѣрнымь и съ всѣми доходкы и сь всѣми правинами. и да неметеха ни кои кефалиꙗ, ни котори владалецъ царьства ми, ни владалци господьствоуіѫщих по царьствоу ми, да неима вълѣсти въ село рѣчице, ни сѫдити, ни свѧзати, ни глобѫ взжти, ни кои доходъкъ възѧти. всаки — — — да си взима црьквиꙗ. а синоры селоу томоу от извора рѣчицкѫѧ рѣкѫ на деснѡ въз до — зъ бол — никъ надъ долъ — и по ровчища, та междоу прѣслопъ и междоу ѡгражденникь прѣдъ водѫ на изворъ — — — рѣкѫ — — — и низь рѣкѫ до кѫдока, та — — изь брьдо на краи — — на стоуденецъ, та на гльбокы доль и от гльбок — — от в(е)чернѧ странѫ прѣзь лѫгъ прѣко великѫ рѣкѫ, та низь великѫ до хтетовскѫ браздѫ — — — и въ горнемь полозѣ — — — село баници сь нивиіемъ, съ

винограды, съ жрьнками — — ми правинами. село — — съ планинѫ рекомѫіѫ мраморъ и съ всѣми правинами. село нахо— — сь нивиіемь, ливадами, сь ловищи — — и сь всѣми правинами. село таворь, градище и с полемь — — сь ливадами, сь езеромъ елатнимъ, сь ловищи звѣрными и рыбными и сь всѣми правинами. село бистрица вь бабоунѣ сь пашищи — — вищи сь зимовици и сь всѣми правинами. село — — — — село дѫбница сь ракы — — катоунь сь нивиемь, сь ливадами — — — село раны лѫгь — — и сь всѣми правинами. село витино и бинечо сь всѣми — — ихь. та вса при — — царьство ми — — оутврьждениꙗ и записаныꙗ прѣжде мене бывшиих свѧтых и правовѣрных цареи и кралеи. и царьство ми тѣмь вь слѣд— — мола сѧ и припадаіѧ, просѧще — — помощь от — — христоба геѡргиꙗ горга и вь бранех побѣдоносца, и приложих свѧтѣи црькви іего село — — ревъ — — рѡманом — — — іѡанѡмь злато — — и сь всѣми — — и заселкы, сь винограды, с нивиіемь, сь периволми — — сь забѣлы, с ловищи рыбными и збѣрными и сь планинами, сь всѣми праринами тожде законниыми их. и еще приложи царьство ми село калоугеровьнѫ сь винограды, сь нивиіемь, сь завѣлы и сь всѣми правинами. и еще приложи царьство ми въ златиц — — геѡргие, де бѫде сь сѣдещи игоу — — — — жоупъ — — — да сѫди ни кои владалецъ по дрьжавах царьства ми, ни да пода — — — на мои — — свѧтаго геѡргиꙗ, нь ѡ всакомъ длъгоу да сѫди игоуменъ настоѫщии, и сь игоуменовѣмь ѡтрокѡм да сѧ вьзима всакы дльгь. кто ли се наиде сѫдивь чловѣкоу свѧтаго геѡргиꙗ посилиемь, и ѡтрока давъ — — го, или съвезавь безъ игоуменова сѫда, бѫди на немь клѧтва божїа и свѧтых правовѣрных цареи, и да плати димосию — златиць, и да — иже сѧ ѡпадаеть дроугь дроуга прѣдъ владалци, иаи поткѫ ж— да невзима на црьковномь чло(вѣцѣ) владѫщи, развѣ да взима црьква на своимь си чловѣцѣ. — — да нѣсть людемь свѧтаго геѡргиꙗ

попопопы. поповіаномь, иже сѧ ѡбрѣтаıѫть под властиѭ свѧтаго геѡргиıа, да неметеха ни кои епископь, ни доходковь възати, ни запрѣщениıа поставити на ерѣхь, та — — епископоу помѣнь. а ѯарха то и всак — — доходѫкь свѧщеникы, то все да е црькви свѧтомоу георгиоу. да неметеха — — ти вь села и метохи епископь — — възати ни ѯархь ни протопапа — — — — — — — — дохѡдкы црькви дароване. есть а на водоу и ищѡ пара (?) егова истина, враждѫ, разбоу и коньскѫ враждѫ да си възима црьква на своих си людех. и тиѩ вражды да сѧ невъзимаѫть на селѣхь, развѣ на исцих, и тѡ сѫдомь. приселицѧ да неплаща ıѫть метохиѭ свѧтаго геѡргıа, ни воловерщинѫ, ни — — димина. аще кто — — метохие свѧтаго геѡргиıа оу коıемь либо селѣ безь архимандритова прошениıа, и вь планинꙑ, или пашища или сь забѣлѫ, или вь ловища рыбна или звѣрна, или лѣсъ и дрѣвоу сѣщи вь црьковномь брьдѣ, или воденицѧ поставити на црьковнои водѣ, коıа тече ѿт црьков — извода — — прѣзь црьковиѫѫ земиѭ или нивѫ поѡравь безъ игоуменова благословениıа, клѧтва божиıа на нем и свѧтаго геѡргиıа и свѧтых правовѣрных цареи и кралеи выше писаных, и да сѧ продасть вь демосїѫ ·в· перперь. сиıа вса дарованнаıа свѧтыми правовѣрными цари и кралы выше писанными и приложениıа царьстра ми — — — — ѿт прочих властель оу помѣнь т— — — дрьжить свѧты геѡргие — — побѣдоносецъ, и вь настоѫщии чьстныи архимандрити обıавлениıем сего хрисовоула. понеже да— — царьство ми ходатаıа и помощника вь всакых напастех и ратех. а от работникь царьства ми — — посилаемых по вса времена по хорах и по градовѣх — — да не — — — — севасты — — кастрофилак, ни прахтори — ни кнѧзь — ни топщикаль, ни винарь, ни комись сь коньми — — — страторь — — — ни изгор — град — подохаторь (похадаторь?) — — ни ѱарь, ни десеткарь пчельникь, ни свини — — ни комарщинѣ — — воловерщинѣ, ни наметка житна ни винна ни мадна, ни —

— град зидати, ни сл — — ни темница блюсти, ни орати, ни копати виноградь — — ни жати — — ни вьзати чловѣкоу свѧтаго геѡргиꙗ — — ни мостнинѫ, ни члобѣка — — — царьства ми, или кто лоубо бѫде ѡт сѫрóдникь царьства ми, молѧ неразори — — хрисовоула — — и понавлѣти и потврьждати сь оусрьдиіемь — — аще ли се кто ѡбрѣщ — — (наважде)ниемь диаволымь прѣстоупити сиꙗ повелѣнаа — — хрисовоула, томоу да есть сѫпер богъ и прѣчистаꙗ — — его — — — и свѧты геѡргие — — — да моу есть сьпостать, зде и на страшнѣмь сѫдѣ — — — — — — — — лѣто ҂ѕѱ . . .

Костадинь вь христа бога благобѣрныи царь и самодрьжець бльгаромъ асѣнь.

(Safarik Pál József, Památky Dřevního Písemníctví Jihoslovanův, Prága 1851., okmányok 23. sk. ll.)

(Magyar fordítás.)

— — — — — — — — — — — — — —

és sok egyéb jó (müvek-)nek, melyeket a szent és igazhitü czárok felépítettek és adományoztak, Istennek szeretetét kiválólag követvén, hogy kincseket és fekvőségeket adományozzanak a szent és isteni egyházaknak. Valamint a szent és igazhitü görög és bolgár czárok, s a szerb zsupanok, és fejedelmek, és királyok nagy buzgósággal, szeretettel és gondoskodással viseltettek a szent isteni egyházakhoz; úgy czárságom is versenyezett azon kegyeshitü és szent czárokkal, kik előttem voltak, nem csekély adományokat osztogatván azok gazdagítására. Czárságom az alsó vidékekbe érkezvén, hogy szent György Krisztus nagy vértanujának monostora, melyet Roman szent czár a Virpina nevü dombon, Skopi városnak ellenében, Szerjeva felett épített; az idegenfajú agarenok betörése alkalmával minden privilegiumait és metochiáit elvesztette, és az alapzatig feldúlatott; de hogy a szent kir Alexius czár azt (ujból) felépítette, nagyra emelte és dicsöítette, valamint hogy sok szent és igazhitü czár is megajándékozta és (jogaiban) megerösítette. Ezen tisztelt egyháznak

archimandritája Varlam pedig czárságom elé hozta elődeim, a szent és igazhitű czárok és királyoknak, Roman szent czárnak, Diogen czárnak, Péter szent czárnak, kir Nikifor czárnak és egyebeknek; s az öreg kir Alexius czárnak, Kalojános czárnak, kir Manuel czárnak, kir Tivadar czárnak, kir Izsák czárnak, Nemanja szent Simonnak, czárságom őseinek; nem különben Vataczes czárnak, szabadalmait és okmányait (chrysobolon-ait). S czárságom ezeket kedvesen vette, és átolvasta, s meg nem másitotta, se meg nem rontotta; sőt inkább érvényesitette, és az említett czároknál és királyoknál hatályosabban megerősitette. Azon emberek pedig, kik Skopi szent György, Krisztus dicsőséges és a csatákban győztes nagy vértanunak városában laknak, ne legyenek kötelesek szolgálati tartozás fejében munkát teljesiteni, sem valami adót fizetni, és sem a kormányzó (szevast), sem az adószedő, sem a bíró (kenéz), sem a várispán (kasztrofilax), sem a csendőr (vratar), sem a poroszló (topscsika) ne háborgassa őket, se ne itélhessen felettök, se meg ne köthesse őket, se fejőket ne vehesse, se valami jövedelmet rajtuk ne szedhessen. S az előjáróknak legyen gondja a kútra, kezdve forrásától a kertig; s november 8-án a búcsura. Ezen tájhoz — — (pedig) a birtokos urak, se más valaki ne merje nyujtani kezét; s a ki ezt tenni merészelné, azt érje czárságomnak haragja, és legyen czárságomnak hűtlene. (A monostor birtoka) pedig Dvigdo falu, Dlbicza faluval, a cseresnyés kertekkel, szőllőkkel, mezőséggel, malmokkal, legelőkkel, erdős hegyekkel és havasokkal, s azoknak minden egykori törvényes jogositványaival együtt. Ezen faluknak határai pedig a fekete hegytől kezdve, a mint a völgy Dlbicza felé nyúl, a domb, a márványhegy, a kereszt mellett a fenyők hosszában lefelé a butelszki útig, hol a novobrdoi szorulaton át az út Ramniczába, és felfelé a bányatelepre vezet; és azon út, mely a dombtól a fejér kő felé, a fenyők hosszában Dlgjapoljena és Graditye felé a fekete kőig Xilopigadába vezet. Továbbá Pobuzda falu a szőlőkkel, mezőséggel, malmokkal és legelőkkel, s azok minden egykori törvényes jogositványaival. Kogdovo falu, és Dlbicza falu, és Raocse falu, azoknak jogaival. Glumovo falu a tanyával (metochia), szőllőkkel, mezőséggel, malommal és minden jogositványokkal. — — falu a tanyá-

val, szöllökkel, mezőséggel és azoknak minden egykori törvényes jogositványaival. Zduna falu G — — ban, annak telepeivel, környékeivel, erdővágásaival, és a goljemi élelemtárral, és papi jövedelmekkel, a szöllökkel, ligetekkel, malmokkal, telelőkkel, nyaralókkal, erdős hegyekkel, vadászattal s a havassal, és azoknak minden egykori jogosítványaival. Szusicza falu, a papi jövedelmekkel, telepekkel, szőlőkkel, ligetekkel, erdős hegyekkel, és azoknak minden jogositványaival. Radecsnicza falu, a papi jövedelmekkel, szöllökkel, ligetekkel, és azoknak minden jogositványaival. Brod falu és abban az Isten anyjának felajánlott tanya, a ligetekkel, szöllökkel, malmokkal, nyaralókkal és telelőkkel, a rév- és hidvámmal, vadászattal és halászattal, a vásári joggal és bucsúval, mely septembernek 8-án tartatik, és minden vasárnapi vásárral, és ezen vásár jövedelmeivel, s azoknak minden egykori jogositványaival. Brodnak határai pedig kezdődnek Gradistyetől a Sztarim völgyben, és tartanak Pljesnek, Koziastyénának, Pestyecz felé, Pazsitnak, Fejértornak, Sipkoviczának, Viniscsának, Orliczának, Vaszileva Szeliscsének, a domb hosszában Kalavárnak, Gljadiljának, Dercsének (és) Kicsavának Tódor völgyeig. Továbbá a Prilepszkai kerületben Krupavlaszi falu, azon alapitványi tanyával, melyet neki Roman czár adományozott, a ligetekkel, malmokkal, havasokkal, nyaralókkal, telelőkkel, erdős hegyekkel, és azoknak minden egykori törvényes jogositványaival. Ennek határai pedig a Gradistyai hegy nyilásától kezdődnek, s tartanak a Dragoni templomnak, Vörös Gradistyának, a kereszt feléig a dombnak és Mochnatecznak, és a domb hosszában Szudistyéig, Tichovecz felett Oszoje birtokának, a nagy sziklának, a vilik kútjának, a két Elen közt Prjeszlopnak, a dombon Felső-Elennek, — — Zdanyának, Szusiczának, Gradesnitzának, — —, — — szkonak és Ba — — Paricskáig, mely máskép Prodalikának neveztetik; s hogy ne merészelje senki — — (ezen adományokat) háborgatni vagy elidegeníteni, — — — sem ligetet, sem szöllőket. Polozskoi kerületben Rjecsitza falu, mely Roman szent czár által szent Györgynek szintén adományoztatott, a szöllőkkel, ligetekkel, malmokkal, kertekkel, kaszállókkal, havasokkal, erdős hegyekkel, a vadászattal s minden jövedelmekkel, és

minden jogosítványokkal; s ne merészelje senki, se főúr (kefalio), se czárságomnak tisztje, se a ki uralmam alatt birtokos, se ne legyen joga senkinek, Rjecsitza falut háborgatni, se ott bíráskodni, vagy valakit elfogni, vagy valakin bírságot követelni, vagy jövedelmet szedni. Mindenki — — — — — — — — — — hogy az egyház azt elvegye. Ezen falunak határai pedig a rjecstitzai forrástól, mondom, jobbra — — hosszában Bol — — — nik Dol — — felett, és Rovcsitzán Prjeszlop és Ograzsdenik közé, a viznek mentében a forrás felé — — — — — mondom — — — — s a folyó mentében Kudokig, — — — — — felé, a domb mellett Kraj — — — — — felé a kútnak, a mély völgybe, és a mély — — — — a nyugati oldalról a ligeten át a nagy folyón túl, a Velikai szántóföldek alatt a Chtetovszkai szántóföldekig — — — — — s Felső Polozba. — — — Banitzi falu a ligetekkel, szőllőkkel, malmokkal — — — jogosítványokkal. — — falu, a márvány (mramor) nevű erdős hegygyel és minden jogosítványokkal. Nacho — falu — — a ligetekkel, a rétekkel, a vadászattal — — — és minden jogosítványokkal. Tavor falu, a várhely- és a mezővel együtt — — — — rétekkel, a Jelatni tóval, a vadászattal és halászattal, és minden jogosítványokkal. Bisztritza falu Babunyában, a legelőkkel, — — ralókkal, telelőkkel és minden jogosítványokkal. — — falu — — — — — — Dubnitza falu rak — — — — kal. Katun falu, a ligetekkel és rétekkel — — — — — Rani falu — — — — és minden jogosítványokkal. Vitino falu és Binecso, azoknak minden jogosítványaival. Mindezek czárságom alatt — — megerősíttettek, irásba foglalva az előttem volt szent és igazhitű czárok és királyok által. S czárságom ezek után következvén — — — — folyamodványra és kérvényre — — — — — Krisztusnak segítségével — — — Györgygyel, a csatákban diadaloskodó György, és annak egyháza részére alapítottam — — — — falut — — — czár Roman által — — — — Iván által arany — — — és minden — — — — és a telepekkel, szőllőkkel, ligetekkel, kertekkel — — — és havasokkal, a vadászattal és halászattal, az erdős hegyekkel és azoknak minden törvényes jogosítványaival. S még alapítványul adta czárságom Kalugerovna falut, a szőllőkkel, ligetekkel, havasokkal és

minden jogositványokkal. S még alapitványul adta czárságom Zlatitz — — — — Györgynek, a hol tartózkodni fog az igumán — — — — zsup — — — ne itéljen czárságom tartományainak bármelyik tisztje, se ne adja oda — — — — az én — — — szent György felett, hanem minden ügyről itéljen az elöljáró igumán, s az igumánnak segédei által intéztessék el minden ügy. A ki pedig találtatnék, hogy szent Györgynek valamelyik embere felett önhatalmulag itélt, és segédet adott — — — — vagy elfogta, az igumánnak itélete nélkül; azt büntesse meg Isten, és az igazhitü szent czároknak átka, és fizessen kiengesztelés fejében — — — zlaticzát; s — — — — kik egymást bevádolják a tisztek előtt, vagy — — — ne vegye az egyháznak emberén a tiszt, hanem a mi vétetik, azt az egyház a maga emberén — — —, hogy szent Györgynek emberei ne szolgáltassanak papi jövedelmet. S hogy azon papokon, kik szent Györgynek hatósága alatt találtatnak, ne merészeljen a püspök jövedelmet venni, sem ötet átokkal sujtani — — — — — a püspöknek megemlékezése. Az exarcha pedig, és minden — — — — a lelkészek jövedelme; mindez legyen szent Györgynek egyházáé. Ne merészeljen — — — — ni, a falukba és tanyákba a püspök — — — — sem az exarcha, sem a protopópa — — — az egyháznak ajándékozott jövedelmeket. A vétségekre és bünös tettekre nézve pedig ez az igazság, hogy gyilkosság, tolvajlás és lopás esetében, az egyház vegye a bírságot a maga emberein; s ezen birságok ne vétessenek a falukon, hanem a bünösökön törvény utján. A faluk elöljárói pedig ne követeljenek szent Györgynek tanyáin sem ökörvételt sem — — — — füstpénzt. Hagyja pedig — — — — bármelyik faluban szent Györgynek tanyáján az archiman drita engedelme nélkül az erdős hegyeket, vagy a legelőket vagy a havasokat használná, avagy vadászna vagy halászna; avagy az egyház területén az erdőkben fát vágna vagy vizi malmot állitana az egyháznak vizén, mely foly a egyház — —, vagy az egyháznak földjén, a mezőt felszántaná az igumánok áldása nélkül; azt Istennek és szent Györgynek, és a fentirt czároknak és királyoknak átka sujtsa, s kiengesztelés fejében fizessen hat perpert. Mindezeket, melyeket a fentebb irt igazhitü szent czárok és királyok

adományztak, s czárságom ujból megállapított, — — — — a többi birtokosoktól, — — — kihirdeti ezen okmány (chrisobolon), hogy birja szent György a diadaloskodó, és a mostani tisztelendő archimandrita; hogy legyen — — — — czárságomnak közbenjárója és segéde minden bajban s a háborúban. S valamint czárságomnak munkásaitól — — — — kik bármelyik időben a vidékeken és városokban szétküldetnek — — — ne — — a helytartó — — — a várispán, sem a csendőr — — biró — — sem a poroszló, sem a borszedő (vinár), — — lovász (strator), sem a szakács (izgor) — — — vár — — — pohárnok (pochadator) — — — sem az irnok (pszar v. piszár), sem a méhtized szedője, sem a disznó — — — sem kosáradót — — — — ököradót, sem bor — vagy búza — vagy mézadót nem szedhet; sem őket nem kényszeritheti — — várat épiteni, — — vagy tömlöczöt őrizni, vagy szántani vagy szőllőt kapálni — — vagy aratni; úgy ezeket szent Györgynek emberein se követelhessék; — — — — sem hidvámot, sem ember utáni — — — — — — czárságomnak, — — — vagy bárki legyen az czárságomnak rokonai közül; kérem azt, hogy ne bontsa meg — — — okmányt; — — — — — — — készséggel megujitani és megerősiteni. Hogyha pedig valaki volna, a ki — — — — az ördögnek sugalatára ezen határozatokat áthágni, — — — aranypecsétet — —; annak legyen ellene Isten; a legtisztább (istenanya), és szent György — — — — — — legyenek ellenei itt és a rettenetes itéletnek napján. — — — — a 67. évben.

Konsztantin a Krisztus úrban ájtatosan hivő czár, és a bolgárok önuralkodója Aszjan.

III. Ezeket előre bocsátva, okmánytárunk álláspontjából a bolgár okmányügyről általában is kell még pár szót mondanunk. A mint a viszonyok jelenleg állnak, a bolgárok és Bolgárországnak okmányi apparatusa még igen szegény, s némi tájékozást csak úgy nyerhetünk, ha az ochridai és trnovai érsekségeket az okmányi kutatás középpont-

jává teszszük. A történelmi kritika azonban ma a polgári történetre nézve már önállóbb és határozottabb álláspontot követel; s e tekintetben czélszerűnek látszik, a Bolgárországot illető okmányokat három osztály, t. i. a nemzeti bolgár, a görög, és a latin vagyis nyugati okmányok osztálya szerint akkép megkülönböztetni, hogy ezen osztályozás egyszersmind az okmányi kutatásnak is alapúl szolgáljon. Csak így remélhető, hogy idővel egy magában álló bolgár okmánytárra is szert tehessünk.

1) A nemzeti bolgár okmányoknak csak igen csekély számát ismerjük még. Mert midőn a XIV. századnak vége óta a török ezen vidékeket pusztítani kezdte, s azok a XV. században a varnai ütközetig csaknem folytonos hadjáratoknak voltak színhelye, az itteni levéltárak is elpusztúltak, és csak a véletlennek köszönjük, hogy egyes okmányok a Hril-i vagy más monostorokban, és Raguza városban mentve maradtak. A XV. századnak vége óta pedig a bolgár püspökségek a konstantinápolyi görögök vagyis u. n. fanarioták által biratván, ezek a bolgár nemzeti okmányokat bármi csekély gondoskodásra is méltóknak nem tartották, sőt a jelen századnak kezdete óta valóságos üldözés tárgyává tették. Hír szerint ittott egyikmásik magánosnak birtokában még néhány nemzeti bolgár okmány volt található; ezeket pedig Hilarion candiai görög eredetű trnovai érsek (megh. 1838.) birtokosaiktól kicsalván, tüntetésképen, a bolgár okmányügy pótolhatlan kárára nyilván elégette. Ujabb időben a bolgár okmányokat Safarik Pál József csch, s Aprilow Bazil, Venelin György és Palauzow S. N. orosz tudósok; legujabb időben pedig á szerb tudós társulat (drustvo szrpszko szlovesz-

noszti) is kezdték tanulmányozni; de fáradozásaiknak mindeddig gazdag eredménye még nem volt.

Az ezen irányban folytatott okmányi kutatásoknak mutatványául hivatkozunk a trnovai patriarchatust illetőkön kivül azokra, melyeket gyüjteményünknek több más helyén is már közöltünk (lásd p. o. a jelen gyüjtemény első folyama I. kötetét 218. sz. a., II. kötetét 241. sz. a. stb.). Ezen okmányok eredeti szövegök szerint egytől egyig mind ó-szláv, illetőleg ó-bolgár nyelven irvák, s eddig nagyobbára csak szláv nyelvtudósok által lettek szorgalmasan áttanulmányozva; a minek folytán a tulajdonképi történettudomany hasznukat még csak igen csekély mérvben vette, sőt a mennyiben a tanulmányozás czélpontja a történettől idegen tudománynak körében foglaltatott, a történeti érdek azok által inkább hátrányt tapasztalt mint előnyt; s kivánatos volna, hogy a nyelvtudományi érdekeknek határozott mellőzésével a nemzeti bolgár okmányok tanulmányozásában a historiai tudomány iránya is érvényre jusson.

2) A görög okmányoknak, melyek a bolgár történetnek felvilágositására szolgalnak, száma még csekélyebb. Mert nemcsak a középkori görög diplomatika mindeddig még igen szegény és elhanyagolt, hanem azon munkák is, melyekben görög okmányok találtatnak, Bolgárország történetéhez csak kevés adatot nyujtanak.

Ennek constatirozásául szabadjon általában a görög középkori okmányoknak gyüjteményeire hivatkoznom, melyek Montfaucon Bernát (megh. 1741.) ilynemü első tökéletesebb munkái óta napjainkig megjelentek, s melyekben Bulgária történetét illető alig egykét okmányra találtam; holott mégis hatá-

rozott tudomásunk van, hogy ilyenek is kiadattak. Példáúl említem azon okmányt, melylyel Phrantzes byzanczi történetirónak tudositása szerint, Palaeologus Konstantin császár Hunyady Jánosnak Meszembria bulgáriai várost adományozta, s mely Magyarország történetére nézve is érdekes *).

3) Végre a nyugati latin okmányoknak több nemét különböztetjük meg, névszerint ahhoz képest, a mint a római szék, Magyarország és a genuai köztársaság részéről kiadattak. Mert más europai hatalmasságok Bulgariával nem igen voltak közvetlen érintkezésben.

a) Azon okmányok közt, melyek a római széknek a bolgárokhozi viszonyát tárgyazzák, legfontosabbak azok, melyek I. Miklós és III. Incze pápáktól korunkra jutottak. I. Miklósnak u. n. „Responsa ad consulta Bulgarorum“ (866.) a keresztyén egyház történetére nézve igen nevezetesek **), de a jelen gyüjtemény szempontjából csak csekély jelentőséggel bírnak. III. Incze pápának Joannitius bolgár uralko-

---

*) „Ὅτε ὁ ἐξ Οὐνγάρων Ἴαγκος προεζήτει ἵνα δώσῃ αὐτῷ ὁ βασιλεὺς τὴν Σηλύμβριαν ἢ τὴν Μεσημβρίαν, καὶ ἔσηται εἷς τῶν ὑπεξουσίων (?) αὐτοῦ, καὶ πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ ἐκεῖσε ἔχειν, καὶ ἐν καισῷ τῆς μάχης ὁπὸ τῶν Τούρκων ἔσηται ἐκείνων ἐχθρὸς, καὶ βοηθὸς τῆς πόλεως. Καὶ ὡς ἐχένετο ἡ μάχη, ἐδοθη αὐτῷ ἡ Μεσημκρία κατὰ τὴν ἐκείνου αἴτησιν, καὶ τὸ χρυσόβουλλον δι' ἐμοῦ ἐγράφη, καὶ ὁ γαμβρὸς Θεοδοσίου τοῦ Κυπρίου ὁ τοῦ Μιχαὴλ υἱὸς ἐκόμισε τὸ χρυτόβουλλον πρὸς Ἴαγκον.“ („Optaverat ex Hungaris oriundus Jancus, dari sibi ab Imperatore Selymbriam et Mesembriam, pollicitus se unum e subiectis eius (?) fore, et multos de suis eo traducturum, atque bello cum Turcis conflato horum hostem, urbis vindicem futurum esse. Itaque commisso bello, data ei est Mesembria, ut petiverat, bulla aurea a me conscripta et per Theodosii Cyprii affinem, Michaelis filium, ad Jancum perlata.“ Georgii Phrantzae Annales lib. IV. cap. 2. bonni kiadás 327. l.

**) Farlati, Illyricum Sacrum VIII. köt. 256. sk. ll.

dóval folytatott levelezése pedig, s az evvel összefüggő pápai okmányok, mind Fejér György Codex Diplomaticus-ában, mind a jelen gyűjteményben is kellő méltatásban részesültek.

Ezen kettőn kivül más római pápák a bolgárokkal legfeljebb csak közvetített összefüggésben álltak, a mennyiben Europa keletére legatusokat küldvén, vagy az ottani apostoli vicariusok és hittérítők munkásságát általában elősegítvén avagy szabályozván, ezen gondoskodás a bolgárokra is terjedt. Példáúl III. Sándornak következő okmánya szolgáljon.

III. Sándor pápa a genuai egyházat metropolisi méltóságában megerősítvén, érsekét a tengeren túli egyházak legatus perpetuusának nevezi ki. 1178—1181.

Alexander Episcopus seruus seruorum Dei venerabilibus fratribus Jerosolomitano et Antiocheno Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis et dilectis filiis, uniuerso Clero transmarino, salutem et Apostolicam benedictionem Apostolice Sedis, cui licet inviti presidemus, auctoritas monet nos propensius et inducit, ut sic circa omnes credite nobis dispensationis ministerium exhibere curemus, quod singulis videamur, secundum qualitatem et merita personarum, sicut convenit, providere. Noveritis autem, quod hac consideratione inducti, et devotionem, reverentiam et sedulitatem obsequiorum, que nobis olim Januensis Ecclesia, et tota Ciuitas, in exordio scismatis, omni mundano timore postposito, nobis in propria persona, nostrisque nunciis exhibuit; et quanta nos magnificentia et honore suscepit, diligentius attendentes: ad exemplar antecessoris nostri felicis memorie Innocentii Pape, que Beato Petro et Sancte Romane Ecclesie fidelissima perseverat, eam Metropolitana decorauimus dignitate. Et ut tam Clerus, quam populus Janue ad seruitium et honorem Ecclesie tanto feruentius accendatur, quanto Ecclesiam et Ciuitatem a Sede Apostolica cognovit amplius honorari; Legatio-

nem concessimus ejusdem Ciuitatis Archiepiscopo transmarinam. Ita quidem, ut singulis ottenniis cum Episcopo vel Cardinali Romane Ecclesie pariter illuc accedere debeat, eamdem auctoritatem et potestatis plenitudinem recepturus, quam Episcopus vel Cardinalis habuit, qui a nobis vel successoribus nostris, de corpore Ecclesie ad partes illas fuerit destinatus. Inde est, quod Uniuersitati vestre per Apostolica scripta precipiendo mandamus, quatenus memorate Civitatis Archiepiscopum, si cum Episcopo vel Cardinali a latere Summi Pontificis destinato, quandocumque fuerit ad partes illas transmissus, benigne curetis et honorifice recipere, et in his, que de salute vestra et profectu temporis illius agenda fuerint, sicut Legato, qui cum eo, ut supra dictum est, de corpore Ecclesie missus fuerit, studeatis humiliter obedire. Datum Laterani, quinto idus Aprilis.

(A turini „Monumenta Historiae Patriae“ czímü gyüjteményben, „Liber Jurium stb. Civitatis Janue“ VII. köt. 67. l.)

b) Magyarországnak okmányi apparatusa Bulgaria történetére eddig csak kevés adatot nyujt; melyeket azonban annál nagyobbra kell becsülnünk, minél fontosabb reánk nézve ezen szép ország a magyar koronávali egykori összefüggésének emléke. A mennyiben mindazáltal az ide tartozó okmányok különben is a magyar okmánytárnak tüzetes tárgya, azokról nem szükséges itt bövebben szóllnom.

c) Említendő még a genuai köztársaság, mely keleti kereskedelmének folytán a byzanczi császároknak azon privilegiumait megnyerte, melyeknek alapján a fekete tengeren nemcsak nevezetes üzletet, hanem tekintélyes hatalmat is kifejtett. Így az ezen tengernek partján lévő nemzetekkel is közelebbi érintkezésbe jutott, s névszerint a bolgárokkal több tekintetben szorosabb összeköttetésbe lépett; a minek

következtében nincs kétség, hogy az ebből származott viszonyokról a genuai okmányok is szólnak.

Mindamellett az előbbi genuai köztársaságnak levéltárai olynemű okmányokban, melyek egyenesen Bulgariára vonatkoznak, felette szegények. A XII. és XIII. századokból ilyet feltalálnom még nem sikerült; s így csak a XIV. századból két okmányt mutathatok fel, mely e tekintetben érdekes.

1) *A genuai köztársaság kormányzati rendelete, mely a genuaiakat a bolgárokkal folytatandó üzlettől eltiltja.* 1316.

Millesimo trecentesimo sexto decimo, die XXII. Marcii. Conscilium octo Sapientum constitutorum super factis nauigandi et Maris Maioris, et qui omnes octo preter vnus fuerunt presentes et concordes.

Viso quodam tractatu facto per quosdam Sapientes ad hec ellectos et deputatos per dictos octo Sapientes super factis et negocijs perdencium et dampnificatorum per Imperatorem de Zagora et subditos suos, gentem ipsius domini Imperatoris; et qui tractatus firmatus fuit per Consilium dictorum octo Sapientum Gazarie MCCCXV. die XX. Marcij.

Viso et cognito, quod nobilis vir Bernabos de Monyardino ciuis Janue accessit pro parte dicti Communis ad dominum Fedixlauum (talán „Suetislauum") Dei gracia Imperatorem et dominatorem Burgarie ad requirendum emendacionem de dampnis illatis Januensibus in terris subditis dicto domino Imperatori, tam in Mauocastro quam alibi, et eciam ad requirendum iusticiam de maleficijs prefatis perpetratis atque commissis. Cognito eciam, quod dictam emendam, satisfaccionem et iusticiam dictus ambaxator Communis Janue pro parte dicti Communis non potuit obtinere. Cognito eciam, quod dictus dominus Imperator nobilem virum Constantinum Rubeum ambaxatorem dicti domini Imperatoris a Communi Janue destinauit ad respondendum ambaxate misse per dictum Bernabonem pro parte dicti Communis Janue ad dominum

Imperatorem prefatum; qui Constantinus Rubeus ambaxator et nuncius domini Imperatoris predicti potestatem complendi et faciendi ea, que per dictum Bernabonem ambaxatorem Communis Janue fuerunt requisita, se dixit et asseruit non habere. Cui Constantino pro parte Communis Janue responsum exstitit, quod per Commune Janue ambaxator vel nuncius ipsius Communis mitteretur in Peyram, ad quem locum dictus dominus Imperator mittere ambaxatorem et nuncium suum posset ad conueniendum de dampnis et iniurijs supradictis cum nuncio siue ambaxatore Communis Janue, qui in primo tempore siue vere tunc proximo esset ibidem de predictis sufficienter instructus et plenius informatus. Ad quem locum Peyre discretus vir Gregorius Furmentus ambaxator et nuncius Communis Janue dicta occaxione exstitit destinatus. Qui Gregorius supradictus in Peyra ambaxatorem vel nuncium domini Imperatoris predicti pluribus mensibus expectauit; nullus tamen ipsius domini Imperatoris ambaxator vel nuncius comparuit siue venit. Et quod propterea dictus Gregorius ambaxator Communis Janue iuxta formam dicti tractatus pro parte dicti Communis Janue fecit, siue fieri mandauit et fecit denunciaciones et cridas: Quod nulla persona Janue vel que pro Januensi distringeretur vel appellaretur, burgensis vel alia, auderet ire vel mittere, per se vel alium, ad aliquam terram siue locum subditam vel subditum dicto domino Imperatori, res aliquas seu merces, et quod nulla persona de Janua, vel Districtu, vel que pro Januense distringatur et appelletur, in aliqua terra vel loco subdita vel subdito dicto domino Imperatori stare vel morari deberet; sed inde deberet recedere et expediuisse dictum Imperium infra quadraginta dies tunc proximos; et quod ipse ambaxator nomine Communis de predictis deuetum fecit siue imposuit generale iuxta formam dicti tractatus; prout de hijs cridis, denuuciacionibus et deuetis apparet.

Idcircho dictum Conscilium pro necessitate, utilitate et manifesto commodo nauigancium et dampnificatorum in dictis partibus; ex vigore cuiuslibet baylie et potestatis ipsius Conscilij et eorum officii, omni iure, modo et forma quibus melius potuit, statuit, decreuit, firmauit ac eciam ordinauit:

Quod nulla persona de Janua vel Districtu, vel que pro Januensi distringatur vel appelletur, audeat vel presumat ire per mare vel per terram ad aliquam terram siue locum subditam vel subditum dicto domino Imperatori de Zagora; vel res aliquas siue merces, quocumque nomine censeantur et in quocumque consistant, per se vel alium ad aliquam terram siue locum, subditam vel subditum dicto domino Imperatori, mittere vel deferre publice vel occulte quocumque colore quesito. Et quod nulla persona Januensis vel que pro Januensi distringatur vel appelletur, audeat vel presumat morari vel stare in aliqua terra vel loco subdita vel subdito dicto domino Imperatori, sub pena librarum quingentarum pro quolibet qui contra fecerit, et ultra sub pena librarum sex pro quolibet perpero, siue pro valimento cuiuslibet perperi, in quo siue de quo fuerit contrafactum. Item tractat et ordinat, quod omnes et singuli Januenses et districtuales Janue, sive qui pro Januensibus distringuntur et appellantur, qui hinc retro contrafecerint cridis, denunciacionibus et deueto predictis, factis per dictum Gregorium Furmentum tunc ambaxatorem Communis Janue, vel imposterum contrafacient vel contrafecisse reperti fuerint hijs, que continentur in dictis cridis, denunciacionibus siue deueto, vel hijs que continentur in presenti ordinacione, incidisse intelligantur et incidant cum effectu in dictam penam librarum quingentarum, et ultra libr. VI pro quolibet perpero, ut dictum est supra. Item statuit et ordinauit, quod dictus dominus Imperator et subditi sui impune possint puniri, offendi, molestari, grauari in personis et rebus; et quod occaxione alicuius iniurie, offensionis, spoliacionis vel dampni, non possit aliquis Januensis vel qui pro Januensi distringatur vel appelletur, vel eciam quicumque alius, inquietari, grauari, exigi vel molestari, realiter vel personaliter, ciuiliter vel criminaliter, ordinarie vel extraordinarie, eciam per Officium Robarie, vel per quemcumque alium Magistratum vel Officialem vel Officiales Communis Janue.

(Monumenta Historiae Patriae, II. rész „Leges Municipales“ Turin, 1838. 382. sk. ll.)

2) *Kiegyezkedés Ivanch Dobordize fia, bolgár fejedelem, s a Péráben székelö genuai podesta és a genuai követek közt.* 1387.

In nomine Domini Amen. Egregii et potentes viri, domini Johannes de Mezano, Potestas Peyre et Januensium in Imperio Romanie; Gentilis de Grimaldis, Janonus de Boscho, ambasatores et procuratores Magnifici domini Anthoniotti Adurni, Dei gratia Januensium Ducis et Populi Defensoris, et Consilii Anthianorum Civitatis Janue, nec non Officii octo Civium constitutorum super tractandis et consulendis rebus partium Orientis; de qua procuracione facta per ipsos dominum Ducem, Consilium et Officium in personis dictorum dominorum Gentilis et Janoni, apparet instrumento publico cum plena et larga et suffiicienti baylia, scripto manu Petri de Bargalio Notario et Cancellario Communis Janue M°CCC°LXXX°VII°, die XXII-a Marcii, nomine et vice Communis Janue et omnium Januensium in quacumque parte mundi existencium, ex una parte; et discreti et sapientes viri domini Costa et Jolpani, ambasatores, nuncii et procuratores speciales ad infrascripta, transmissi per Magnificum et potentem dominum dominum Iuanchum, filium bone memorie Magnifici domini Dobordize, cum plena et sufficienti baylia, ut apparet per litteras patentes subscriptas cum subscripcione scripta propria manu dicti domini Iuanchi, tenoris infrascripti: „Misericordia Dei dominus Iuanchus," scripta die XIII. Madii mensis presentis, presentatas per dictos ambasatores prefatis dominis Potestati et ambasatoribus hodie, nomine et vice dicti domini Iuanchi et omnium subditorum suorum, ex altera parte; in presencia Concilii Ancianorum dicti domini Potestatis et totius Peyre, quorum nomina sunt hec: Raffael de Amann, Lodixius Vayrolus, Lucas Ususmaris, Johannes Pancia, Dominicus Maribonus, Philippus Rubeus et Darius Spinulla. —

Pervenerunt et pervenisse confessi fuerunt dicte partes, dictis nominibus, ad bonam et veram pacem perpetuo duraturam. Videlicet, quia remiserunt dicte partes, dictis nominibus,

sibi invicem et vicissim, et una pars alteri et altera alteri, omnes iniurias, offensas, violencias, rappinas, homicidia et omnia, quecumque hactenus per unam ex dictis partibus in alteram, quomodocumque et qualitercumque, usque in diem et horam presentem illatas; promittentes dicte partes dictis nominibus, et una pars alteri et altera alteri, solempnibus stipulacionibus hinc inde intervenientibus, sese non offendere, sed ipsam pacem perpetuo tenere et observare cum pactis, modis, promissionibus, formis et condicionibus infrascriptis. Renunciantes excepcionibus pacis predicte ut supra non facte, pacta, promissiones et condiciones infrascriptas non factas, rei ut supra et infra sic non geste, et sic non se habentis, doli mali, metus, in factum accioni, condiccioni sine causa, et omni alii juri.

Videlicet, quia prefattus dominus Potestas et ambasatores predicti, nomine et vice Communis predicti et Januensium predictorum, promixerunt dictis dominis Coste et Jolpani, ambasatoribus predictis, a die celebracionis presentis pacis in antea, benigne habere, tenere et tractare prefattum dominum Iuanchum, et subditos ipsius, et quoscumque alios subditos eiusdem, in quibuscumque terris eiusdem Communis Janue, ipsosque subditos suos et gentem fideliter saluare et custodire in rebus et mercibus eorumdem, eisdemque hominibus et subditis domini Iuanchi predicti, jus et justiciam facere, reddere et ministrare, vel fieri reddi et ministrari facere, et omnibus et singulis Januensibus eisdem debentibus, seu qui de cetero gentem et subditos prefattos offenderent, a die celebracionis presentis pacis in antea offendissent in here (aere) vel personis, quocumque loco territorii dicti Communis, secundum quod ipsi Communi seu Rectori presidenti predicto Communi melius videbitur, equa libre lance servata. Item, prohibetur quibuscumque galeis Januensium, seu qui de Janua transmitterentur, ne de prefato domino Iuancho et gentibus suis, terris vel locis, aliqua dampna faciant. Item, si contingeret aliquem apportare res seu merces aliquorum Januensium, et cum ipsis se recipere in terris seu locis prefati domini Iuanchi, quod restitutis prius rebus et personis possint huiusmodi homines in territorio suo in personis et mer-

cibus recipere et tueri; et eodem modo de iis qui auffugerent e districtu prefati domini Iuanchi, et reciperent in terris Communis. Versa vice, prefati Costa et Jolpani, ambasatores prefati promixerunt prefatis dominis Potestati, ambasatoribus predictis, pro Communi Janue et universorum et singulorum Januensium recipientibus, omnes et singulos Januenses in quibuscumque terris et locis sibi submissis et submittendis, honorare, tenere, recipere, tractare benigne et fideliter saluare et custodire, in terra et mari, sanos et naufragos, in here (aere) ipsorum, et non impedire vel aggrauari permittere, nec offendere vel offendi facere vel permittere, immo ab eis omnes iniurias, offensas et molestias, vel violencias propulsare in territorio et districtu suo, in terris et locis sibi submissis vel de cetero submittendis, et in quacumque alia mundi parte: in ipsisque terris Consulem Januensem recipere, qui reddat et ministret jus et justiciam Januensibus quibuscumque, de et super omnibus causis et controuersiis inter ipsos Januenses emergendis vel oriendis, seu inter dictos Januenses et subditos prefati domini Iuanchi ciuiliter et criminaliter; ita tamen, quod actor sequi debeat forum rei. Cui Consuli eligendo, mittendo et mansuro in dictis terris prestare debeat auxilium, consilium, forciam et fauorem, ad officium suum exercendum, et Januenses quoscumque in suo territorio frequentantes gubernandum et regendum, sibique et ceteris Januensibus reddere et facere justicie complementum de quibuscumque aliis sub foro et jurisdiccione sua compellendis, in ciuilibus et criminalibus. Et intelligi debeant Januenses omnes illi, quos Consul Januensis declarauerit, dixerit et nominauerit esse Januenses, seu pro talibus reputatis. Item promiserunt prefati Costa et Jolpani, ambasatores prefati, prefatis dominis Potestati et ambasatoribus recipientibus nominibus, quibus supra; quoscumque Consules Januenses in territorio suo existentes benigne et gratiose tractare, et ipsos et quemlibet ipsorum audire, et super quibuscumque causis sibi spectantibus breuiter et summarie judicare; prout ipse consciencie ipsius domini videbitur expedire, ita et taliter, quod possint de eo merito contentari. Et ultra teneantur et debeant dare, tradere et consignare Consuli predicto vel

Consulibus, mittendo vel eligendo ut supra, territorium aptum, congruum et necessarium, in quo construi possit logia et ecclesia, in qua dicti Januenses in terris suis commorantes et frequentantes, stare et morari possint et conseruari, neque molestari vel aggrauari (molestare vel aggrauare), molestari vel agrauari permittere aliquem vel aliquos ex dictis Januensibus, pro scelere seu delicto commisso et perpetrato per aliquem seu aliquos alios Januenses; neque quis insons dabit penas pro aliquo alio scelerato seu delinquente, immo penas (poena) suos tenebit actores; neque eciam ex uvis acerbis, quas patres comedissent, obstupescent dentes filiorum vel e contra; scilicet quod neque eciam filius dabit penas pro scelere patris, vel e contra; contra quos malefactores et delinquentes Januenses Consul Januensis repertus in loco commissi delicti, cognoscet et inquiret ac judicabit, prout sibi videbitur, justicia mediante. Item, promixerunt predicti nuncii ut supra, quod ipse Magnificus dominus Iuanchus racionem bonam, veram et legalem reddet Januensibus de quibuscumque dampnis, furtis, robariis, vel violenciis factis Januensibus, a die celebracionis presentis pacis, cognitis et celebratis per Consules Januenses seu Consulem in suo territorio existentem, factis per subditos et districtuales prefati domini Iuanchi seu alios quoscumque, cuiuscumque condicionis existant; ita et taliter, quod dictis Januensibus fiet integre satisfaccio de predictis summarie sine aliqua alia cognicione. Et ultra promixerunt, quod quotiescumque produci debuerint aliqui Greci, Bulgari vel alii cuiuscumque condicionis existent, in testes contra aliquos Januenses, quod ipsos jurare faciant cum solempnitatibus necessariis et debitis, antequam attestacio ipsorum in aliquo judicio admittatur. Item promixerunt ambasatores predicti et nuncii, quod ipse magnificus dominus Iuanchus Januenses quoscumque in territorio suo defendet, a quibuscumque personis, in here (aere) et personis et omnes Ianuenses et bona ipsorum in toto territorio suo salvare et custodire, et si contingeret ipsum dominum Iuanchum velle pacem predictam violare, vel Commune Janue ad guerram cum eo pervenire, quod tunc et eo casu teneatur ipse dominus Iuanchus ipsos Januenses et bona

ipsorum saluare et custodire, et eisdem dare et concedere nauigia, super quibus possint infra tempus congruum et racionabile de territorio suo discedere, res et merces subtiles infra unum mensem inde exportare, et salem et nauigia infra menses sex; ita et taliter, quod possent libere de territorio suo in personis et rebus exire; et e contra de gentibus et disrictualibus suis existentibus in terris Communis fiat. Item promixerunt et solempniter convenerunt prefati nuncii et ambasatores, ut supra, quod prefatus et Magnificus dominus Iuanchus in locis ipsius habitis vel habituris, nullum fiet deuetum, quominus ipsi Januenses semper et quandocumque possint et valeant de dictis territoriis et districtu ipsius, ad ipsorum liberam voluntatem, extrahere quascumque res et merces, et quecumque victualia, que et quas ipsi Januenses demissent (emissent), vel quomodocumque acquisiuissent; ita et taliter, quod nullum possit facere deuetum dictis Januensibus, sed ipsos emere permittere in territorio suo quascumque res et quecumque victualia voluerint, saluo tempore famis; quo casu liceat super territorio suo facere deuetum ipsis Januensibus et prohibicionem in tantum, quod aliis quibuscumque extraneis facere deliberaret; et si contingerit ipsum alicui de victualibus facere graciam, quod tunc teneatur facere dictis Januensibus liberam concedere potestatem. Item promixerunt dicti nuncii et ambasatores ut supra, quod dictus dominus Iuanchus liberabit omnes et singulos Januenses in quibuscumque terris et locis suis repertos, cum uxoribus et concubinis et liberis ipsorum, et eciam naturalibus; ita tamen, quod nullum Januensem vel aliquem de familia sua, in qua non intelligantur Sclavi, aliqualiter retinere possit, sed in potestate sua ipsos ponet, ut possint quocumque voluerint ire ad suum libitum voluntatis, tanquam amici dicti domini Iuanchi. Et intelligantur esse Januenses et de familia ipsorum omnes et singuli, qui declarati fuerint per Consulem Januensem, ipsos esse Januenses. Item promixerunt predicti nuncii et ambasatores ut supra, quod dictus dominus Iuanchus saluabit et custodiet omnes et singulas res et merces quorumcumque Januensium predictorum, nec exigere, percipere vel colligere, exigi, colligi, vel percipi

facere a dictis Januensibus nostris, pro eorum rebus et mercibus ibidem portandis, vehendis vel transmittendis, et tam per mare, quam per terras, nisi duo pro centenario tantum valoris et exstimacionis dictarum rerum; videlicet, unum pro centenario pro introitu, et alterum pro exitu; non tamen intelligantur in ipsis rebus nauigia, aurum, argentum, perle veraces, seu jocalia aliqua, immo cum ipsis nauigiis, auro, argento, perlis et jocalibus, tam ibidem portandis, transmittendis, quam extrahendis et exportandis, ipsi Januenses nostri sint liberi, franchi et immunes esse debeant, et pro franchis, liberis et immunibus haberi et tractari ab ipso domino Iuancho, subditis et officialibus eiusdem; sane semper intellecto, quod prefati Januenses ad soluendum predicto comerchio teneantur, ut supra, ipsis vendentibus et alienantibus res et merces predictas; ipsis vero non vendentibus seu alienantibus, nequaquam pro eis aliquod soluere teneantur; excepto pro rebus et mercibus, que portarentur per eos et extraherentur de dictis terris ad aliqua alia loca, pro quibus solvi debeat unum pro centenario tantum; neque super ipsis Januensibus imponi possit aliqua alia cohentio (cohertio), mutuum seu gravamen in dictis terris suis per ipsum dominum Iuanchum, gentes et subditos eiusdem. Item, promixerunt predicti ambasatores et nuncii ut supra, quod dictus dominus Iuanchus liberam restitucionem faciet, infra menses duos, postquam ad eius noticiam venerit, de pace predicta, heredibus quondam Lodixii de Goasto, de quibuscumque rebus et bonis dicti quondam Lodixii, que res et bona in ipsum dominum Iuanchum seu subditos suos peruenerunt, tempore mortis dicti quondam Lodixii, vel legisperite persone pro ipsis heredibus, seu persone pre Communi transmisse. Item promixerunt predicti ambasatores ut supra, quod ipse Magnificus dominus Iuanchus infra mensem unum proxime venturum a die notificacionis sibi facte de pace predicta, per publicum instrumentum, cum juramentis et aliis quibuscumque cautelis ratificabit, approbabit et confirmabit pacem predictam et omnia et singula in ea contenta, quam perpetuo attendere promittet. Que omnia et singula supra scripta dicte partes, dictis nominibus, sibi invicem et vicis-

sim, et una pars alteri et altera alteri, solempnibus stipulacionibus hinc inde intervenientibus, promixerunt; et ad cautelam jurauerunt ad Sancta Dei Euangelia, corporaliter tactis Sacris Euangeliis, videlicet prefati dominus Potestas, ambasatores et Concilium, more Latinorum tactis Sacrosanctis Scripturis; et prefati domini Costa et Jolpani, nuncii et ambasatores prefati, more Grecorum; predicta omnia et singula habere perpetuo et tenere per se ipsos, gentes et subditos, et officiales eorumdem et dicti Communis, et uniuersos Januenses, ratta, grata et firma attendere, complere et obseruare et in nullo contrafacere vel venire, aliqua racione vel causa, que dici vel excogitari posset de jure vel de facto, sub pena et in pena perperorum centum millium aureorum, ad sagium Pere; in quam penam incidat pars non obseruans parti obseruanti, tocies quocies fuerit contrafactum, vel ut supra non obseruatum, pro dampno, interesse partis obseruantis; et que pena possit comiti (committi) et exigi cum effectu per partem obseruantem a parte contrafaciente, quocies fuerit contrafactum, vel ut supra non obseruatum; cum restitucione omnium et singulorum dampnorum, interesse et expensarum, que propter ea fierint; qua pena soluta vel non, predicta omnia et singula nichilominus rata et firma perpetuo perdurent. Et pro his omnibus et singulis attendendis et observandis, prefati domini Potestas, ambasatores et Concilium obligauerunt et ypothecauerunt dictis ambasatoribus omnia et singula bona dicti Communis Janue et oppidi Peyre, que aliquo capitulo obligari non prohibentur; et predicti ambasatores omnia et singula bona prefati domini Iuanchi presencia et futura, mobilia et immobilia, que nunc habet vel possidet, vel in futurum habebit vel possidebit.

Actum Peyre, in palacio habitacionis domini Potestatis, in aula superiori dicti palacii, anno Dominice natiuitatis M°CCC°LXXX°VII°, nona indiccione, secundum cursum Janue, die vigesima septima Maii, hora post terciam et ante nonam; presentibus testibus ad hoc vocatis et rogatis, discreto viro domino Antonio de Via, Notario, Vicario Curie ipsius domini Potestatis; Angelino de Sirimbaldo; de Saulo; Lodixio de Ponte, quondam Joannis; Lodixio Carpeneto filio

Laurencij; Bartholomeo Villanucio Notario, interprete publico predicta omnia legente, predictis Coste et Jolpani interpretanti; Joanne de Bozolo Notario; et Raffaele de Via Cava, filio Georgii, milite Curie ipsius domini Potestatis.

(Mémoires de l' Institut Royal de France; Académie des inscriptions et belles-lettres. VIII. köt. Páris, 1824. 319—326. ll.)

* * *

Szabadjon remélnem, hogy Bulgaria egykori történetére nézva az általam kiemelt irányokban a történelmi kutatás jövőben az eddiginél szerencsésebb eredménynyel fog fáradozni; a mi annál inkább kivánatos, mert ezen történet számos oly momentumot is tartalmaz, melyek nemcsak specificus bolgár nemzeti, vagy szláv nyelvtudományi tekintetben, hanem az általános europai, s névszerint a magyar történelem szempontjából fontosak és érdekesek.

[illegible]
Pest 1858. VIII és 321 l. — IV. KÖT. 1608–1652. Pest 1859. VIII és 39[illegible] l. [illegible] hasonmásolt levélírók. — *Monum. Diplom. I–IV. köt.*

MAGYAR TÖRTÉNELMI OKMÁNYTÁR, a londoni könyv- és levéltárakból. Összegyüjté és lemásolta Simonyi Ernő. 1521–1717. Pest 1859. VII és 510 l. — *Monum. Diplom. V. köt.*

ÁRPÁDKORI ÚJ OKMÁNYTÁR (Codex Diplomaticus Arpadianus continuatus). Közzé teszi Wenzel Gusztáv. I. KÖT. 1001–1235. és Függelékül: *Kritikai jegyzetek Fejér György „Codex Dipl. Hungariae Ecclesiasticus ac Civilis" czímű munkájának az Árpádkori korszakot illető részeihez.* Pest 1860. XLII és 405 l. — II. KÖT. 1235–1260. és Függelékül *Az Árpádkori Új Okmánytár és a honunk* [illegible]. Pest 1861. XVI és 394 l. — III. KÖT. 1261–1272. s Függelékül: [illegible] Pest 1862. XV és 362 l. — IV. KÖT. 1272–1290. Pest 1862. XX és 418 l. — V. KÖT. 1290–1301. és Függelékül: *Theiner Ágoston „Vetera Monumenta Historica Hungariam Sacram illustrantia" czímű munkájáról.* Pest 1864. XXI és 390 l. — VI. KÖT. v. a második folyam I. kötete; 890–1235. Pest 1867. XXXVI és 578 l. — VII. KÖT. v. a második folyam II. kötete; 1235–1260. Pest 1869. XXVI és 501 l. — VIII. köt. vagy a második folyam III. kötete; 1261–1272. Pest 1870. XXII és 479 l. — *Monum. Diplom. VI–XIII. köt.*

[illegible] *Árpádkori Új Okmánytárnak* [illegible] *M. Okmánytárnak* [illegible] *M. Okmánytár* [illegible] *Levelezésére*, két kötetben.

MÁSODIK OSZTÁLY: ÍRÓK.

SZERÉMI GYÖRGY, II. Lajos és János királyok egykori káplánja EMLÉKIRATA MAGYARORSZÁG ROMLÁSÁRÓL. 1484–1543. Közli Wenzel Gusztáv. Pest 1857. XXXIV és 410 l. — *Monum. Script. I. köt.*

jegyzetekkel ellátták Szilády Áron és Szilágyi Sándor. I. II. k. VIII és 524 l. meg egy tábla 6 frt., külön mindenik kötet 3 frt.

— — — V. köt. Török-magyarkori Állam-Okmánytár, u. [illegible] [illegible] 3 frt 50 kr.

M. TÖRTÉNELMI TÁR. I. köt. X. és 260 l. egy pecsétmással 2 frt 10 kr.
— — — II. köt. 215 l. száz pecsétmással 2 frt 10 kr.
— — — III. köt. 264 l. egy címerrajzzal 1 frt 40 kr.
— — — IV. köt. 260 l. 2 frt 40 kr.
— — — V. köt. 231 l. 1 frt 40 kr.
— — — VI. köt. 254 l. egy pecsétrajzzal 1 frt 80 kr.
— — — VII. köt. 266 l. 1 frt. 60 kr.
— — — VIII. köt. 259 l. 4 kőirati táblával 1 frt 80 kr.
— — — IX. köt. 244 l. 1 frt 40 kr.
— — — X. köt. 240 l. aranybullák s okm. hasonmásaival 1 frt. 80
— — — XI. köt. 310 l. 1 frt 40 kr.
— — — XII. köt. 292 l. 1 frt 70 kr.

Az egész tizenkét kötetes folyam ára tizenöt forint.

MAGYAR TÖRTÉNELMI TÁR. XIII. v. Új folyam I. kötete 1868. 292 l. 1 frt 50 kr.
— — — XIV. v. „ II. kötete 1869. 292 l. 1 frt 60 kr.

MAGYAR LEVELES TÁR. I. köt.: Négyszáz magyar levél 1504—1560. Szalay Ágostontól. XX és 1524. kilencz kőiratú hasonmásos táblával 4 [illegible]

FEJÉR GYÖRGY MAGYARORSZÁGI OKMÁNYTÁRÁNAK betűrendü tárgymuta[illegible] Czinár Mórtól. XVI és 5.9 l. 5 frt.

ÉVMUTATÓ Fejér György Okmánytárához. Knauz Nándor által. [illegible]

HUNYADIAK KORA MAGYARORSZÁGON Gr. Teleki Józseftől. I.—V., [illegible] és X.—XII. köt. Mindenik kötet ára 3 frt 65 kr. — (VI. köt. 2. részecskéje [illegible]

MAGYARORSZÁG HELYRAJZI TÖRTÉNETE, 76 lakhelettel, az egyház [illegible]

MONUMENTA
HUNGARIAE HISTORICA.

DIPLOMATARIA.

XIV.

TÖRTÉNELMI EMLÉKEK.

KIADTA

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADEMIA

TÖRTÉNELMI BIZOTTSÁGA.

ELSŐ OSZTÁLY: OKMÁNYTÁRAK.

TIZENNEGYEDIK KÖTET.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADEMIA

TÖRTÉNELMI BIZOTTSÁGÁNAK KIADÁS[illegible]

TÖRÖK-MAGYAR KORI TÖRTÉNELMI EMLÉKEK. Első osztály: I. II. [illegible] mánytár a Hódoltság történetéhez Magyarországon Szilády Áron és Szilá[gyi] Sándortól. I. II. köt. XXX. és 407 és 390 l. [illegible] frt.

— — — III. IV. köt. Török-magyar-kori Állam-Okmánytár, [illegible] sztokkal ellátták Szilády Áron és Szilágyi Sándor. I. II. [illegible] VIII [illegible] és 524 l. meg egy tábla 6 frt., külön mindenik kötet 3 frt.

— — — V. köt. Török-magyar-kori Állam-Okmánytár. [illegible] füzete 2 frt 50 kr.

M. TÖRTÉNELMI TÁR. I. köt. X. és 266 l. egy pecsétrajzzal 2 frt 10 kr.
— — — II. köt. 215 l. száz pecsétrajzzal 2 frt 10 kr.
— — — III. köt. 264 l. egy címerrajzzal 1 frt 40 kr.
— — — IV. köt. 260 l. 2 frt 40 kr.
— — — V. köt. 251 l. 1 frt 40 kr.
— — — VI. köt. 264 l. egy pecsétrajzzal 1 frt 80 kr.
— — — VII. köt. 266 l. 1 frt. 60 kr.
— — — VIII. köt. 259 l. 4 kőirati táblával 1 frt 60 kr.
— — — IX. köt. 244 l. 1 frt 40 kr.
— — — X. köt. 240 l. aranybullák s okm. hasonmásaival 1 frt. [illegible]
— — — XI. köt. 210 l. 1 frt 40 kr.
— — — XII. köt. 292 l. 1 frt 70 kr.

Az egész tizenkét kötetes folyam ára tizenöt forint.

MAGYAR TÖRTÉNELMI TÁR. XIII. r. Új folyam I. kötete 1859. 282 l. 1 frt 40 kr.
— — — XIV. r. „ II. kötete 1860. 282 l. 1 frt 80 kr.

MAGYAR LEVELES TÁR. I. köt.: Négyszáz magyar levél 1504—1560. Szalay Ágostontól. XX és 321 l. [illegible] táblával [illegible]

FEJÉR GYÖRGY MAGYARORSZÁGI OKMÁNYTÁRÁNAK [illegible] Czinár Mórtól. XVI és [illegible] l. [illegible] frt.

ÉVMUTATÓ Fejér György Okmánytárához Knauz Nándor által. [illegible]

HUNYADIAK KORA MAGYARORSZÁGON Gr. Teleki Józseftől. I—V. [illegible] és X—XII. köt. Mindenik kötet ára 3 frt 05 kr. — (VI. köt. [illegible]

MAGYARORSZÁG HELYRAJZI TÖRTÉNETE fő tekintettel az egyházi [illegible] vagyis a nevezetesebb városok, helységek, s azokban létezett egyházi [illegible] püspök megyék szerint rendezve, Rupp Jakabtól. [illegible] Az esztergomi egyháztartomány s hozzá tartozó püspökmegyékkel [illegible] és 307. l. [illegible] frt.

BUDA-PEST és környékének helyrajzi története. Rupp Jakabtól. [illegible] 400 l. 2 frt.

MONUMENTA HUNGARIAE HISTORICA. Magyar Történelmi Emlékek, [illegible] ára 3 frt 10 kr. kivévén a következőket: I. osztály, XI. köt. [illegible] VI. k.). II. oszt. XII. k. (Brutus I.), és XVI. köt. [illegible] Nagy Ivántól) 1 frt 20 kr. — XVIII. köt. (Tóldy Ferenctől) 1 frt [illegible] kr. — [illegible] tartalmát l. a borítok következő lapjain.

MONUMENTA
HUNGARIAE HISTORICA.

DIPLOMATARIA.

XIV.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADEMIA

[illegible]ÖRTÉNELMI BIZOTTSÁGÁNAK KIADÁS[illegible]

TÖRÖK-MAGYAR-KORI TÖRTÉNELMI EMLÉKEK. Első osztály: I. II. [illegible] mánytár a Hódoltság történetéhez Magyarországon Szilády Áron és Szilá[illegible] Sándortól. I. II. köt. XXX és 458 és 490 l. 5 frt.

— — — III. IV. köt. Török-magyar-kori Állam-Okmánytár, [illegible] és [illegible] satokkal ellátták Szilády Áron és Szilágyi Sándor. I. II. k. [illegible] és 524 l. meg egy tábla 6 frt., külön mindenik kötet 4 frt.

— — — V. köt. Török-magyar-kori Állam-Okmánytár, [illegible] füzete 2 frt 50 kr.

M. TÖRTÉNELMI TÁR. I. köt. X. és 260 l. egy pecsétmással 2 frt 10 kr.

— — — II. köt. 218 l. [illegible] pecsétmással 2 frt 10 kr.

— — — III. köt. 204 l. egy czímerrajzzal 1 frt 40 kr.

— — — IV. köt. 260 l. 2 frt 40 kr.

— — — V. köt. 231 l. 2 frt 40 kr.

— — — VI. köt. 204 l. egy pecsétrajzzal 1 frt 60 kr.

— — — VII. köt. 260 l. 1 frt. 60 kr.

— — — VIII. köt. 259 l. 4 kőirati táblával 2 frt 60 kr.

— — — IX. köt. 244 l. 1 frt 40 kr.

— — — X. köt. 240 l. aranybulláh [illegible] hasonmásaival 1 frt [illegible]

— — — XI. köt. 210 l. 1 frt 40 kr.

— — — XII. köt. 292 l. 1 frt 70 kr.

Az egész tizenkét kötetes folyam ára tizenöt forint.

MAGYAR TÖRTÉNELMI TÁR. XIII. v. Új folyam I. kötete 1865. [illegible] l. 1 frt 40 kr.

— — — XIV. v. „ II. kötete 1866. [illegible] l. 1 frt 50 kr.

MAGYAR LEVELES TÁR. I. köt.: Négyszáz magyar levél 1504—1560. Szalay Á[illegible]tontól. XX és 132 l. kilencz kőirati hasonmással táblával [illegible]

FEJÉR GYÖRGY MAGYARORSZÁGI OKMÁNYTÁRÁNAK betűrendes [illegible] Czinár Mórtól. XVI és [illegible] l. 3 frt.

ÉVMUTATÓ Fejér György Okmánytárához. Knauz Nándor [illegible] 1 frt 20 kr.

HUNYADIAK KORA MAGYARORSZÁGON Gr. Teleki Józseftől. I.—V. V[illegible] és X.—XII. köt. Mindenik kötet ára 2 frt 95 kr. — (VI. köt. 2. [illegible])

MAGYARORSZÁG HELYRAJZI TÖRTÉNETE, fő tekintettel az egyházi intézm[illegible] vagyis a nevezetesebb városok, helységek, s azokban létezett egyházi [illegible] püspök megyék szerint rendezve, Rupp Jakabtól. Első kötet [illegible] Az esztergami egyháztartomány a hozzá tartozó püspökmegyékkel együtt. [illegible] és 307. l. 5 frt.

BUDA-PEST és környékének helyrajzi története, Rupp Jakabtól. [illegible] 406 l. 3 frt.

MONUMENTA HUNGARIAE HISTORICA. Magyar Történelmi Emlékek, egy-egy [illegible] ára 3 frt 15 kr. kivévén a következőket: I. osztály. XI. köt. (Árpádkori Okmány[illegible] VI. k.) II. oszt. XII. k. (Brutus I.) és XVI. köt. (Forgách) [illegible] frt. — XV. k. [illegible] Nagy Ivántól: 2 frt 20 kr. — XVIII. köt. (Tinódy, Tormássi) 1 frt 20 kr. — E gy[illegible] gyűjtemény tartalmát l. a borítók következő lapjain.

MONUMENTA

HUNGARIAE HISTORICA.

DIPLOMATARIA.

XIV.

MONUMENTA HUNGARIAE HISTORICA.

MAGYAR
TÖRTÉNELMI EMLÉKEK.

KIADJA

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADEMIA

TÖRTÉNELMI BIZOTTSÁGA.

ELSŐ OSZTÁLY: OKMÁNYTÁRAK.

14

TIZENNEGYEDIK KÖTET

PEST, 1870.

EGGENBERGER FERDINÁND M. AKADEMIAI KÖNYVÁRUSNÁL.

EMS

DIPLOMATARIUM ALVINCZIANUM.

ALVINCZI PÉTER
OKMÁNYTÁRA.

A M. TUD. AKADEMIA TÖRT. BIZOTTSÁGA

MEGBÍZÁSÁBÓL KÖZZÉ TETTE

SZILÁGYI SÁNDOR,

M. AKAD. L. TAG.

ELSŐ KÖTET.

1685—1686. AUGUSTUS 27-dikéig.

PEST, 1870.

EGGENBERGER FERDINÁND M. AKADEMIAI KÖNYVÁRUSNÁL.

DB932
M63
v.14

Pest, 1870. Nyomatott az „Athenaeum“ nyomdájában.

Előszó.

Jelen gyűjteményes munkának eredetije az Erdélyi Muzeum-Egylet birtokában van, hova az gróf Mikó Imre ajándékából, s jelesül az Aranka-féle gyűjteményből került. Velem azt Szabó Károly barátom, a Muzeum-Egylet könyvtárnoka, ismertette meg. A mint azt átlapoztam, nagy fontosságú tartalmáról jelentést tettem a Történelmi Bizottságnak, mely tekintetbe vévén, hogy Erdély visszacsatolása történetének épen azon része legismeretlenebb, melyben e gyűjtemény okiratai szerepelnek, az 1685—1688 közti idő (Szász Károly Sylloge Tractatuum-a tiz okiratot tartalmaz,) s hogy Alvinczi gyűjteménye — már a gyűjtő egyéniségénél fogva is, ki mint itélőmester s az országos deputátió jegyzője, ennek és a fejedelmi udvarnak expeditióit intézte, s a másolatokat egyenesen ezekről vehette — nem csak nagy fontosságú, hanem a még lappangó vagy elveszett eredetieket pótló gyűjtemény: elhatározta annak kiadását, s a szerkesztéssel engem méltóztatott megbízni.

A gyűjtemény, mely egy nagy kötetben 860 ívr. lapból áll, néhány eredetin kivül — néha Alvinczi által igazított — minutákat s másolatokat tartalmaz. Ezek chronologiai rend nélkül vannak összehalmozva: conclusiók, levelek, expeditiók, valószinűleg a mint az irodában összekerültek, nem kelésök rendje

HOOVER WAR

szerént, hanem a mint a véletlen hozta magával, követ egymást, úgy a mint az idő engedte, hogy egyik másik deák másolatot vegyen róla. Miután meggyőződtem, hogy a gyűjtemény eredetijének okirat-sorozata nem bizonyítja azok beérkezésének vagy expediálásának sorrendjét, elhatároztam az okmányokat chronologiai rendbe sorozni, már csak azért is, hogy ily módon a feldolgozónak használhatásukat könnyebbé tegyem. Ezeket adtam mind: — s csak azokat hagytam ki, melyek Szász Károly Sylloge Tractatuumában már benn foglaltatnak. Ezeken kivül kimaradtak az országgyülési articulusok, melyek több könyvtárban meglevén, nem hozzá férhetetlenek, s három a tárgyhoz nem tartozó darab: Turcicae Litaniae (684. l.), az magyar új király inauguráltatása (844. l.) Descriptio Reductionis Agriensis (847. l.)

A gyűjtemény fontosságáról, mely egy nevezetes időszaknak számos pontját új világításban tünteti fel — itéljen az olvasó.

Budán 1870 aug. 30-án.

Szilágyi Sándor.

ALVINCZI PÉTER
OKMÁNYTÁRA

ERDÉLY VISSZACSATOLÁSA FELETT A MAGYAR KIRÁLYLYAL
MEGBIZOTTJAIVAL FOLYTATOTT ALKUDOZÁSOK TÖRTÉNETÉHEZ
1685—8.

Ez könyvet a ki olvashatod, nem fáradsz haszontalanúl, mert ez nemes országnak az időbeli sok viszontagságait, szomorú változásait, és sok formájú boldogtalanságit kitanúlhatod, és ha Isten annyira való facultásokra méltóztat poteris subsequenti statui applicare multa, multis ex hujus status seriebus cognitis; mert én candide irattam le mindeneket levén akkor itélőmester praefectus és substitutus hopmester et proximus in expeditionibus.

PETRUS ALVINCZI m. p.

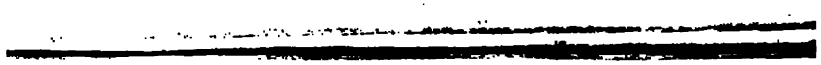

Pater Dunod követsége.

1685. Fogaras.

Plenipotentiales R. Patris Antidi Dunod.

Nos Leopoldus divina favente clementia, electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniae Hungariae Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae Rex, Archidux Austriae, Dux Burgundiae, Brabantiae Styriae Carinthiae Carnioliae et Vittembergae, Comes Tyrolis, Goertiae. Notum facimus quorum interest universis, missum a nobis esse honorabilem syncere dilectum virum Antidium Dunod sacerdotem burgundum, qui cum illustrissimo Principi Tranniae certa tractaret negotia. Idcirco quidquid memoratus Dunod nostro nomine cum praefato illustrissimo Principe tractaverit, pactusque fuerit illud omne ut primum nobis communicatum fuerit ratum, gratumque habituros Nos esse promittimus. In cujus fidem hoc nostrum Caesareum mandatum manu nostra subscripsimus, et sigillo nostro imperiali regioque munire fecimus. Datum in civitate Nostra Viennae die 5 Mensis Februarii Anno 1685. Regnorum Nostrorum Romanorum 27, Hungarici 30, Bohemici vero 29. Leopoldus m. p. Illust. liber Baro de Strattmann m. p. Ad mandatum Sacr. Caesar. Majestatis proprium Joannes Georgius Kochmann.

Puncta quaedam ejusdem, Legationem tendentia.

Si fiat tractatus cenfoedarationis inter celsissimos Principes Transilvaniae et Valachiae sequentia substantialiter requirantur:

1.) Ut illud foedus sit non modum pro modernis Principibus, sed etiam pro omnibus successoribus.

2.) Ut fiat Authoritate et consensu serenissimi Regis Hungariae, qui est legitimus Rex utriusque Principis et Principatus.

3.) Ut praedictus Rex sit fidei jussor et manutentor et illius gvarantiam suscipiat, pro se et successoribus suis, Regibus Hungariae, et sit judex dissidiorum si quae futura sint inter utrumque Principem.

4.) Ut fiat ad participationem Consiliariorum et Deputatorum a statibus et ordinibus utriusque Principis.

5.) Ut sit perpetuum et tantum defensivum, contra omnes, exceptis Regibus Hungariae et Principibus Austriacis, quos pro specialibus protectoribus eligere protest si velit, et hoc ad vitandas omnes molestias et oppressiones, a quocunque inferri possint.

6.) Ut ad hoc mutuum auxilium reciproce detur secundum exigentiam omnis necessitatis, de qua bona fides mutua judicare debet, hoc est detur cum omnibus viribus si omnes sint necessariae, ad propulsandam molestiam et oppressionem alterius, cum parte vero virium si pars ad hoc sufficiat, ad vitandas respective superfluas expensas.

7.) Ut ille Princeps qui indigebit auxilio alterius suppeditet annonam copiis quas in auxilium suum evocabit.

8.) Ut neuter Princeps possit facere tractatus vel pacis, vel confoederationis cum alio Principe et Potentatu sine participatione ac consensu alterius, exequi.

9.) Ut libertas commercii et aequalitas teloniorum, pedagiorum et vectigalium in utroque Principatu pro mutuis subditis instituatur.

10.) In mutuis Commitiis debent mutui admissi reciproci Delegati, similiter mutua et sincera amicitia debet melioribus modis etiam per matrimonia, dum occasio aderit, confirmari et conservari.

Articuli Tractatus inter Leopoldum I. August. Imperatorem Roman. tanquam Regem Hungariae et Cels. Principem Michaelem Apafi Principem Tranniae reciproce pro se et Successoribus.

(Ezen pontozatok megjelentek Szász Károly „Sylloge Tractatuum stb." czimü Kolozsvárt 1833-ban kiadott gyüjteményében a.)

Articuli et Conditiones quibus Celsissimus Michael Apafi Princeps Tranniae et ejus status admittentur in foedus Caesario polono venetum.

1.) Foedus erit perpetuum offensivum et defensivum contra Turcas et confoederatos eorum et defensivum contra omnes alios.

2.) Quod nulla pax cum Turcis aut confoederatis eorum poterit valide fieri sine speciali et expresso consensu et plena satisfactione dicti Principis.

3.) Quod dictus Princeps tam in exerercitu caesareo et polono quam veneto poterit, si velit, habere unum residentem in militia peritum, qui admittetur ad omnia consilia bellica et pariter praedicti confoederati poterunt habere unum Residentem in copiis Trannicis qui similiter admittetur ad omnia eorum consilia bellica.

4.) Quod omnes bellicae operationes contra Turcas et eorum Confoederatos fient communicatis cum dicto Principe consiliis.

5.) Copiae Trannicae pendebunt a Ducibus Caesareis et ipsis obedient in omnibus operationibus.

6.) Princeps Tranniae et ejus Status, pendente et durante bello turcico et turcis confoederatorum, contribuent pro operationibus communibus ad minus quindecim millia militum, scilicet tria millia equitum et duodecim peditum et pro proxima expeditione omnes vires.

7.) Pariter pendente belo turcico Trannia contribuet copiis Caesareis annonam usque ad . . . . . .

8.) Similiter durante praedicto bello Trannia admittet hibernis duodecim millia copiarum Caesaris, si necessitas majorem numerum non exigat, quo finito servabitur Articulus decimus octavus Tractatus cum Caesare tanquam Rege Hungariae suprascriptus.

9.) Omnia quae alias pendebant a Trannia recuperata a Turcis aut aliis communibus armis erunt Tranniae, et nec Princips nec ejus status poterunt aliquid praetendere de acquirendis supra Turcas, aut eorum confoederatos, communibus armis, quae omnia caedent Caesari, et quae fuerunt Hungariae ipsi reunientur. Caetera erunt Caesaris tanquam Archiducis Austriae, et ejus Successorum Archiducum Austriae.

10.) Gaudebunt Transilvani de omnibus aliis conditionibus, clausulis, gvarantiis generabibus hic non expressis, quibus gaudent praedicti confoederati triplicis foederis et pariter tenebuntur ad omnes obligationes generales in eo expressas.

11.) Caesar, tanquam Imperator, Serenissimus Rex et Respublica Poloniae et Veneta nonsolum admittent dictum Celsissimus Principem Tranniae et ejus Statum, in praedictum triplex foedus, sed etiam suscipient gvarantiam Tractatus et omninm et singulorum in eo contentorum initi cum Caesare tanquam Rege Hungariae pro se et Successoribus, sicut et Summus Pontifex similiter pro se et suis Successoribus Pontificibus Romanis, pro fideli singulorum et omnium observantia.

12.) Si transitus Copiarum Caesaris sit necessarius per Tranniam sive pro servitio Transilvanorum, sive Valachorum sive pro communi bono, Transilvani non poterunt illum recusare sed tenebuntur concedere, tempestive tamen moniti, saltem decem aut quindecim diebus ante a Ducibus Caesareis et Caesarei servabunt arctam disciplinam, contenti de solo victu et moderato pro hominibus et equis a Transilvanis ipsis subministrando.

Puncta quaedam illustrissimi Principis regni Transylvaniae dicto R. A. D. exhibita et proposita.

1.) Hogy Erdélyben az 4 recepta religiok az Approbata és azon Approbatában irott unio conditioi szerint való szabados exercitiuma megtartassék és semmi szin és praetextus alatt semmi nemü időben persecutoria nem lészen, azoknak templomit, scholáit, parochiait és egyéb azokhoz való proventusokat, fundusokat, haszonvevő helyeket el nem foglalják, és akár melyik religion levő ministereket nem böcstelenitik.

2.) Az mi mostani kegyelmes urunkat és ifjabbik választott fejedelmünket ne turbálják, sőt az ő nagyságok decessusán libera electio Principum Transilvaniae intacta remaneat penes regnum Transsylvaniae juxta constitutiones et articulos regni, juxta liberum eorundem sufragium et electionem, sitque Princeps Transsylvaniae liber et absolutus Prin-

ceps a nemine dependens et confirmatio eorumdem a nullo nisi a libera eorum electione dependeat, az mely fejedelmet Erdély választ, ő felsége tartozzék fejedelemnek agnoscálni.

3.) Titulus Principum Transsylvaniae et insignia maneant solito more usitata uti hactenus.

4.) Hogy semmi erdélyi regimenhez és igazgatáshoz, jószágok és privilegiumok collatioihoz, praesidiumok collocatioihoz, törvényink és articulusink bántogatásához, ennek jövedelmeinek vagy perceptiojához vagy erogatiojához magát nem immiscealja, nec per se nec per alios, sőt egész Erdély országához és hozzá tartozó Magyarország részéhez semmi jussát és praetensioját nem tartja.

5.) Hogy Erdélyt soha semmi idő forgásában coloniájává, subditusává nem teszi, semmi erősségiben Erdélynek akaratja ellen praesidiumot be nem viszen.

6.) Hogy Erdélyben Erdélyországa akaratján kivül se ide be nem küld, se nem quartélyoztat, se élés adással, vagy egyéb akármi accisákkal nem terheli és adó adással is.

7.) Hogy Erdélyt akaratja ellen hadban menni nem kévánja, sem nem erölteti senki ellen, sem munitiot töle nem kéván.

8.) Hogy az erdélyieknek liber questusa legyen, akár holott az ő felsége birodamában absque omni impedimento.

9.) Hogy a jus patronatust sive saecrdotalét Erdélyben erigalni nem igyekezik, hanem az eddig való szokás szerint hadja.

10.) Hogy az mely sacerdotale bonumok és jószágok régentén az catholicus papoknak az országtól elitéltettek, azokat akár fiscus vagy más akárki birja, azokhoz nem szól, sőt elő sem hozza.

11.) Hogy Erdélynek régi határit, puta: Várad, Jenő, Világosvár, Lippa, és azokhoz tartozó kastélyok, udvarházak és tartományok Lugassal, Karánsebessel, és azoknak proventusi tricesimaival Erdélynek visszaadassanak, az Erdélyhez való egész partiummal és Debreczennel.

12.) Hogy Nagy-Bánya Erdélynek visszaadassék, régen már az erdélyi városokhoz is lévén incorporaltatva.

13.) Ut transfugae et proditores Patriae ex regno nostro modernis terminis, circumscriptis in ditionibus suae Majestatis non recipiantur, simulque extradentur.

14.) Hogy az mely erdélyi embereknek jószágok Magyarországban vagyon szabadosan absque omni impedimento birhassák, sőt ha kik az erdélyiek közül megkárosodtak, azok is contenáltassanak, azoknak javaiból, kik az károkat cselekedték.

15.) Az mely erdélyi embereknek akár jószágokhoz akár adósságokhoz Magyarországban igaz praetensiojok vagyon, ő felsége őket minden dilatio nélkül contentáltatja.

16.) Hogy az erdélyi emberek szabadosan perelhessenek Magyarországban.

17.) Hogy az Erdélyből Magyarországba szökött, vagy szökő szolgákat, jobbágyokat kiadják az erdélyieknek.

18.) Hogy az erdélyi káptalanokban és conventekben való fassio és procator-vallások Magyarországban is pro rato et firmo acceptaltassanak (az ott valók is.)

19.) Hogy Erdélyt ő felsége minden ellenségi ellen protegalni, segiteni tartózzék mikor Erdély kivánja.

20.) Hogy mikor Erdélynek ő felsége segitséget küld szükségében: mikor Erdély kivánja ő felsége kiviszi; azalatt mig az erdélyi birodalomban leszen, legyen az erdélyi fejedelemtől függése.

21.) Hogy in casu necessitatis ő felsége ha Erdély kivánja, pénzzel és munitioval, nemcsak néppel segiti.

22.) Noha ő felsége magyar király az erdélyi titulussal ne éljen ő felsége.

23.) Felülését az hazának ő felsége az török ellen ne kévánja, valamig Váradot, Temesvárt, és Nádor-Fejérvárt az keresztyénség meg nem veszi.

24.) Hogy az magyarországi gyülésekben, sőt az egész imperiumban is, mikor az mi szükségünk kivánja, az erdélyi fejedelem és az ország követje megyen, illendő sessioja és becsületi légyen.

25.) Hogy ha Isten az magyar birodlmat ő felségének kezében adja, az mely erdélyi familianak jószágok volt azok-

ban az tartományokban, nekik visszaadassa, az kik igazságokat conprobálhatják.

26.) Ha ő felsége s az keresztyénség közt és az török közt az békességre hajol az dolog, nem más, hanem az mi kegyelmes urunk és Erdély által ratificalja az pacificatiot ő felsége és az keresztyénség az mi kegyelmes urunkat agnoscalja ő felsége pacis moderatorának.

27.) Hogy Erdélyt és annak fejedelmit ki nem rekesztik az törökkel való universalis békességből, olyan punctumok szerint, a mint annak idejében Erdély kévánni fogja. Erdélyt a két Oláhországgal s hozzájok való határokkal, tartományokkal, erősségekkel az békességben foglalván, melyeket is jó idején értésünkre adjon ő felsége.

28.) Hogy ez dolgot és tractát ő felsége oly titokban tartja, hogy se töröknek, se másoknak senkinek irásunkat mint régen T. T. idejében nem prodálják, ki nem jelentik.

29.) Hogy Erdély incorporatum regnum totius imperii legyen, ugy Magyarország is. Magyarországnak lelki és testi szabagságát régi diplomájok szerént helyben állittassa ő felsége.*)

30.) Csáki Lászlónak, ha szintén kezünkben nem adná is ő felsége, mivel fejedelmünket és országunkat elárulta, országunknak nagy részét az pogányoknak igérvén, az pogányokhoz transfugiált és feles költséget s fáradságot is szerzett, legitime megnótáztatott, proscribáltatott is, semmi szolgálatjával ne éljen. Ha fejedelmünk s ez ország szolgálatjával élni kiván ő felsége, az ő felsége resolutioja szerint nem is tartván közit ő felsége hozzá.

Ezen punctuminkat az császár ő felsége sub verbo regio et Caesareo ac bona fide christiana méltóztassék confirmalni, sőt az confoederatusok is subscribalni; hogy pedig ezen dolgok idő előtt nem promulgaltatnak, sőt emberinktől is kivánt assecuratio nélkül el nem vétetődnek, az pater ő kegyelme juramenti sui depositione tégyen securusokká bennünket, és végben menvén az dolog kévánságunk szerint, emberünknek visszaadassanak, cum securitate reditus ejusdem.

---

*) A 29-ik pont ki van törölve.

Instructio pro generoso Ladislao Vajda ad Regiam Caesaream-que Romanorum imperatoriam Majestatem ablegato generali.

1.) Az Isten segitségéből innét megindulván ő kegyelmek, mentől jobban lehet utjokat maturálják ő kegyelmek, és mind az uton, mind pedig Szakmárra érvén ő kegyelmek, igen kinyilt szemmel vigyázzanak, és ha hol mit jó vagy ellenkező dolgokat is magunk ugy ez haza iránt vesznek eszekben, jó alkalmatossággal minket tudositani el ne mulassák, magok is az menyiben lehet, kötelessége tartása szerint az jó elejeket promovealni az ellen . . . . . a*) paternek ő kegyelmének mind beszédire mind arra micsoda forma ordinantiat hágy a pater Szakmárt, a Csáki László dolgai is mint és micsoda formában és tekintetben vannak mind német és magyar előtt.

2.) Szakmárra érkezvén ő kegyelmek az ott való generalisnak levelünket megadván, böcsülettel köszöntsék az eddig hozzánk és Erdélyhez mutatott jó szomszédságát, affectioját megköszönvén, kévánják, hogy ő kegyelme ennekután is oblacioi szerint jó affectioját fenntartsa s continuálja, igérvén ő kegyelmének mint az mi, s mind pedig az ország részünkről is hasonló jóakaratot. Acceptálják ő kegyelmeket is micsoda dolgokat vesznek eszekben, szorgalmatosan obsequalják ő kegyelmek azt is, hogy Csáki Lászlónak informatioján Vallis uram meg ne induljon, mert semmiben Erdélynek javára nem igyekezik, az pater Szent-Györgyi váczi püspök iránt lött informatioja is sinister volt, mivel akkor az török benn lévén Erdélyben, nagy szorongattatásban volt az ország és nem Erdély, hanem az török küldötte volt be; az élés szerént és hadak gyüjtéséről is megmondhatja, hadat itt gyüjteni eddig nem volt szokás az portának, az élés penig Erdélyben is igen szük, noha kért is de nem adtunk és mind az iránt mind penig egyéb dolgokra nézve ha miben lehet keresztyén affectionkat elkövetjük.

*) Ettől fogva a pont végéig ki van törölve.

3.) Szakmárt brevibus ac subtilioribus terminis megjelentvén expeditiojokat, kivántató comitivat kérjenek ő kegyelmek, lehessen barátságos utjok expeditiojok követésére.

4.) Utjában ostromló hadi tiszteknek és generaloknak irt leveleinket ő kegyelmeknek adják meg becsülettel, köszöntvén őket, minden jóakaratjokat kivánják és kérjenek assecuratoriakat, mivel már tracta inditattik ő felsége és Erdély közt semmi hostilitast ellenünk nem mutatnak.

5.) Bécsben érkezvén ő kegyelmek az ministereket az kiket illik illendő becsülettel köszöntse és kivántató jóakaratjokat s succursusokat is kivánja; leveleinket is az kiknek szóllanak debita cum ..... az császár ő felségét nagy submissióval a mi nevünkkel köszöntvén, az ő felségének irt credentionkat adják meg, köszöntvén az nemes ország nevével is ő felségét, azután jelentsék ő felségének mely nagy örömmel és devotioval vettük mind mi, mind az erdélyi statusok az ő felsége ide küldött ablegatusa által tött királyi és császári kegyelmes favorát, melyeket megértvén mi és az ország statusi is, ez hazának szabadságát és megmaradását concernaló dolgokat punctumokban feltévén eleiben adtuk, de ellenben a pater ő kegyelme igen terhes conditiokat proponált nekünk, melyekre nézve szükségesnek itéltük ő felségét igen alázatosan requirálni és hogy ő felsége magával született kegyelmességébül szegény hazánk sok viszontagságokban forgó dolgainak jobb karban való állitasa felöl való tractára illendő alkalmatosságot szolgáltatni méltóztassék, igen alásan instálni, melyre ő felsége igen kegyelmesen resolválván, mi is ez haza közönséges tévedéséből kegyelmeteket küldöttük a végre várván az ő felsége császári kegyelmes gratiáját, mind az dogok folytatásában, mind pedig békesség visszabocsáttatásában kegyelmeteknek.

7.) Instáljon kegyelmetek igen alásan ő felsége előtt, hogy az ide alá való generaloknak és hadviselőknek méltóztassék serio parancsolni: Erdély ellen semmi hostilitást ne exercealjanak, ő felségével már jó reménység alatt tractában lévén Erdély. Innen is az jó correspondentia és keresztyéni synceritas ő felségéhez és birodalmához megtartatik. Az mi az haza közönséges dolgát illeti, ő kegyelmek azok iránt ez

ide alább következő punctumok szerint alkalmaztassák magokat szükséges.

8.) Az debreczeniek dolgát ő kegyelme el ne felejtse, a mit ő kegyelmének eleiben van adva, és mind Debreczenben mind Erdély részéről az liber quaestusnak exercitiumát hogy megengedje ő felsége, instaljon ő kegyelme Erdély részéről is az ő felsége birodalmából, ha kik ide kereskednek szabad exercitiumok adatik az kereskedésben.

9.) Ezt is ő felségének meg kell jelenteni, hogy ha Erdély szolgálatjával kiván ő felsége élni Csákinak tanquam proditoris Patriae nostrae, a ki törökuek akarta hazánk nagyobb részét adni szolgálatjával ő felsége ne éljen, sőt Erdély ellen pártját se fogja ő felsége. Ugyan is, egy erdélyi méltóságot fejedelmet egy országgal olyan emberért ő felsége ne vesszen meg. Datum in arce Fogaras, die 12 mensis Aprilis anno 1687.

Ejusdem Ablegati specialissima instructio etc.

1.) Mivel hogy az római császár ő felsége bizonyos számu hadai bejövetelekct, vagy hivatalokat is kiváltképen való szükséges okok importálhatják : tehát ez iránt mind az patertől ő kegyelmétől, mind penig Szulcz general uramtól ő kegyelmétől, külön külön oly formában való assecuratoriát kérjen ő kegyelme, hogy semminemü respectusok alatt ez hazára semminemü hadak az mi kévánságunk, requisitionk, annál inkább hitünk s akaratunk ellen le nem jönek s nem irrumpálnak, ha mikor penig, az kételenitő szükséghez képest, a mi requisitionkra s kévánságunkra bizonyos hadnagyok leküldése kévántatik, ugy is nem többek, hanem csak az mi kévánságunk szerént való számuak küldetnek és jönek, s nem is különben, hanem akkor azon az úton s oly dispositioval jönek, járnak s szállanak is meg, a mint a mi arra rendelendő emberink által való dispositionk fogja tartani, és sem kastélyokat, várakat vagy valami erősségeket s helyeket is nem occupálnak, sőt semmi nemü kárakat seholt nem tésznek. Itt benn is a mi dispositionk szerint viselik magokat, attól függemek, és az dolgok ugy kivánván valamikor mi ugy dispo-

nálunk felőlek minden kárnak és az ország praejudiciuma s haladék nélkül az országból kimennek.

2.) Ha mi hadaknak pedig a mi az havasalföldi vajdával megegyezésünk után az ő succursusára az országon által kelletik menni, azok is nem különben, hanem az mi engedelmünkből s hirünkkel az mi dispositionkból való uton jöjjenek, járjanak és helyeken száljanak, pénzekre éljenek, és csak kisebb dolgokban is senkinek ez országban ne praejudicaljanak. Erről is külön-külön assecuratoriat kell venni mind a patertől, mind pedig Szulcz general uramtól ő kegyelmektől. Datum in arce Fogaras die 12. Aprilis anno 1685.

Kívülről : Expeditiones quaedam Fogarasini mense aprili 1685. conscriptae N. B. Hic Dunod.

Az mostani szoros üdőhöz képest kivántató hadi motusról.

Mivel az Istennek szoros itiletiből következhető reménytelen irruptioktól tarthatunk az bizonyoson értett és tapasztalt fennforgó dolgokra nézve, melyről kivántató discursusra tovább való időnk a fennforgó dolgok szoros voltához képest, hogy lehessen, bizonytalanságban vagyon, annak okáért, ad evitandos casus proxime imminentes tetszett az hadaknak felültetetéseknek s szaporitásának is ily modalitását determinalnunk.

1.) Az nemesi szabadsággal élő minden rendek az Approbata Constitutióban az hadi állapotokról irott articulus szerint minden órán oly készen legyenek, hogy mihelyt arról való parancsolatjok érkezik, jó fegyveresen, jó paripán s kopjáson, egyébiránt is szükséges és illendő készülettel a hová kivántatik comparealhassanak.

2.) Mivel ez idő mit hozzon magával nagy bizonytalanságban vagyon, ehez képest, hogy a következő irruptióknak bátorságososbban ellene állhassunk és hazánkat megtarthassuk, ha mely házaknál két vagy több vitézlő rendek laknak is, non obstans eo, hogy immár egyik közülök felült, oly készülettel legyenek minden okvetetlen azok is felülni, sub amissione nobilitaris praerogativae kötelesek legyenek.

3) Minthogy a fennforgó szoros alkalmatosságokhoz és egyéb terhes difficultásokhoz képest a kapu számokról articulatiter állittatni szokott gyalogok száma nem elégséges, végeztük azért, hogy a nemes vármegyék főtisztei magok vármegyéikben rendeljenek hiteles és alkalmas személyeket, kik vármegyéikben való falukat hitelesen registráljanak és minden falukból juxta eorundem proportionem rendeljenek bizonyos számú gyalogokat, kik azon falubeli ős és zálogos jó karbéli emberek legyenek, és ezeket azon falubéli több emberek, juxta propositionem illendő és szükséges fegyverrel s éléssel is készitsék el (itthon is pedig házok népének illendő segitséggel legyenek) hogy mihelyt arról való parancsolat érkezik, minden késedelem és fogyatkozás nélkül mehessenek a hová kivántatik. Ez rendelés mind az által oly discretióval legyen, hogy senkinek a dominus terrestrisek közül valan senkire nézve ne praejudicaljon. Az szász natio között pedig megirt szükségre kivántató gyalogok elrendelésére, ugy min a Barczára Haller János uramat, Kálnoki Sámuel és brassai biró atyánkfiaival, Szeben, Szerdahely és Ujegyház székekben Bethlen Gergely uramat Ugron Ferencz és a megirt székekbeli főtiszt atyánkfiaival, Kőhalom, Segesvár és Nagy-Sink székekben Mikes Kelemen uramat, Kálnoki Farkas és a megirt székekbeli főtiszt atyánkfiaival; Szász-Város és Szász-Sebes székekben Halászi István uramat a megirt székekbeli főtiszt atyánkfiaival, Besztercze székben Székely László és Bánfi György uramékat, besztercei biró atyánkfiával, Medgyes székben Alvinczi Péter és Haranglábi Zsigmond s azon székbeli főtiszt atyánkfiait rendeltük, ugy hogy ő kegyelmek is, ezen dolgot kivántató jó dispositioval effectualják. Datum in arce Fogaras in Congratatione dominorum Consiliarium illustrissimi ac celsissimi Principis Transylvaniae ac ceterorum dominorum regni deputatorum, in praesentia dictae Suae Celsitudinis principalis celebrati. Die 11. mensis Aprilis anno 1685.

(L. S.) (L. S.) (L. S.)

Fejérvári Consultatiok.

Consultationes ac etiam deliberationes dominorum illustrissimi ac celsissimi Principis Transsylvaniae consiliorum et regni deputatorum, in congregatione eorundem ex edicto suae Celsitudinis principalis ad diem 18. Mensis Julii anni praesentis 1685. in civitatem Alban Juliam indictarum et celebratarum, super arduis quibusdam regni negotiis in praesentia dictae suae Celsitudinis principalis expeditae.

1. Conclusum.

Az sodomiaélet gyakorlók ellen inquisitorok deputáltatnak.

Az istent haragra ingerlő több bünök között amaz keresztyén embert irtóztató, sodomiai fertelmes vétkekben élő személyek inquisitio által való felcircalása s érdemes büntetésre való vonattatása igen méltó és szükséges dolog lévén, végeztük, hogy minden vármegyéken, székeken s tartományokban szorgalmatos inquisitiok légyenek, acceptaltatván ezen casusban, az szolgáknak, szolgálóknak, sőt az közelforgó s bizonyos hivatalbeli jobbágyoknak is fassiojok, hogy igy az olyan utálatos vétekben elő személyek érdemes büntetése által, az ur Istennek haragja engesztelődhessék. Azon materia felől való inquisitiora deputaltatott uri s fő és közrendek pedig ez szerint következnek :

Fejérmegyében : Nemes János uram, Bethlen Miklos uram, Kálnoki Sámuel, Rédei János, Maurer Mihály uramék és azon vármegye notariusa.

Kükülló vármegyében : Haller Pál uram, Haranglábi Zsigmond, Sárosi János, Daczó Gergely uramék és az vármegye notariusa.

Thordavármegyében : Teleki Mihály uram, Haller János uram, Petki János, Thoroczkai István, Alvinczi Péter itilő mester, Apor István, Lugasi Ferencz uramék és az vármegye notáriusa.

Kolozsvármegyében : Az két főispán, Kabos Gábor uram és az vármegye notariusa.

Dobokavármegyében : Az két főispán, és az vármegyé notariusa.

Belsőszolnokvármegyében : főispán Macskási Boldizsár uram, Bethlen Pál uram, Thoroczkai Mihály, Nagy Pál, Pócsai Ferencz uramék és az vármegye notáriusa.

Hunyadvármegyében : Főispán uram, Josika Gábor, Tornya Péter uramék, és az vármegye notáriusa.

Kraszna és Közép-Szolnokvármegyében : Serédi Benedek, Olasz Ferencz, szolnokvármegyei viczeispán uramék és azon vármegyék notariusi.

Marmarosvármegyében : Pogány Menyhárt, Ványai Sámuel, Horváth Gábor, Tivadar István, és az vármegye notáriusa.

Udvarhelyszékre : Bethlen Gergely uram, Kemény János uram, Gyulai Ferencz, Dániel István, Ugron Ferencz, Henter András uramék és az notarius.

Háromszékre : Mikes Kelemen uram, Mikó István, Henter Mihály, Kálnoki Farkas uramék és azon székek notáriusi.

Csik, Gyergyó és Kászonban : az vice tisztek, Bodó Mihály, Both Mihály, Domokos Tamás uramék és az székek notariusi.

Marusszékre : Gyulafi László uram, Kendefi János uram, Bálintith Sigm., Kereszturi Ján. uramékat és az szék notariusát.

Aranyosszékre : Toroczkai Péter, Toroczkai István, főkirálybiró uramék és az szék notariusa.

Az universitas közé : az főtisztek harmad-harmad magokkal.

Az udvari inquisitiora : főhopmester uram, praefectus, gyalog kapitány és Inczédi Mihály uramék.

Az mezei had inquisitiojára : Gyulafi László uram és Székely László uram.

Fogaras földére : Bethlen Gergely uram és az ott való notarius.

2. Conclusum.

Az szathmári commendanshoz való expeditioról.

Holott az Kende Klára kisasszony ez hazából Vallis

uram által lött erőszakos kivitettetését, ez mellett az méltóságos Kemény Jánosné fejedelemaszony ő nagysága hasonló elragadtatásával való fenyegettetését is, mind az mi kegyelmes urunk ő nagysága, méltósága sérelmével, mind penig hazánk közönséges jussa praejudiciumával lenni, ezen kivül pedig ez mármarusi passusnak elrekesztését, egyéb holmi alkalmatlankodásokkal együtt, az jó szomszédsággal ellenkezni nyilván tapasztaljuk: szükségesnek itiltük ezért ő kegyelmét az Kende kisaszony elbocsáttatása felől requiralni, az passusnak felszabaditása felől pedig, és az méltóságos fejedelemasszony elragadtatása iránt való fenyegetödzése letétele, söt holmi egyéb alkalmatlankodások orvoslása felől is praemoneálni, mely ha suffrágal bene quidem, alioquin magunk méltó jussunkat oltalmazható és segithető eszközökhöz nyulni kételenittetünk. Megirván ő kegyelmek az Vesselényi Pál uram ellen tött panaszának orvoslásában való készségünket is.

3. Conclusum.

Szebenből reportalt egy levél alkalmatosságáról.

Az mely Kárán-Sebesben lakó görög és török levelét titkon hozta, és praesentálta is szebeni királybiró uramnak, hogy megfogattassék méltó, az levélnek penig continentiája és titkos expeditioja iránt, az budai szerdárhoz expedialandó követ atyánkfiának legyen illendő instructioja, ilyen declaratioval, hogy az mi kegyelmes urunk ő nagysága és ez haza az fényes portához eleitől fogván gyakorolt s fenntartó hüsége hogy ily titkos utakon czirkáltassék s kétségben hozattassék és az ő nagysága becsületes hivei, s hazánk tagjai igy probáltassanak, nem lett volna méltó. Továbbá pedig ammoneáltassék, hogy az féle dolgokról supersedeáljanak, és sem az mi kegyelmes urunk sem ez haza igaz hüségét kétségben ne hozzák, annál inkább az ő nagysága becsületes hiveit és szolgáit ne probálják s ne fascinalják, mert mi is az hol és az mint illik, magunk alkalmatosságára vigyázni el nem mulatjuk. Ha mi oly dolgokról kivántatik irjanak az mi kegyelmes urunknak, és nem másnak felőle. Az városokon pedig meg kell kiáltatni, senki idegen országból, semmi uemü leve-

leket titkon ne hordozzon, mert élete vész el miatta, ha ki pedig olyan dolgot tapasztal, az mi kegyelmes urunknak ő nagyságának adja értesére; ha ki pedig ily leveleket elrejteni comperialtatik, hasonló poenabam incurrál.

4. Conclusum.

Az hódoltságon levő mostani török adójáról.

Az hódoltságon levő vármegyék adója fogyatkozása késedelme hogy nagyobb alkalmatlanságokat ne hozzon magával, tetszett az egyuttal, hogy kiki az ott biró dominus terrestrisek közül, maga jószágára nézendő adót letenni tartozzék ad competentem terminum és szolgáltassák be az hol illik annak idjében. Azonban az adószedő tisztek szorgalmatoskodjanak azon adó felszedésében, és kitkit az dominus terrestrisek közül contentaljanak panasz és fogyatkozás nélkül az ki pedig meg nem adhatja, vagy megadni nem akarja, tehát más azon falubeli possessor tegye le, és birja azon portiot usque ad contentationem, mely meglevén tartozzék az creditor is az olyan portiot simpliciter remittálni, ez dolognak rendes executioja kolozsvári kapitány uramra bizatván.

5. Conclusum.

Serédi Benedek uram dézmajáról.

Mig az fennforgó állapotok csendesednek, bizonyos okokra nézve Serédi Benedek uram partiumbeli jószági dézmája relaxáltatott.

6. Conclusum.

Ez mostani fennforgó állapotokhoz képest állitandó gyalogokról.

Mivel az mostani fennforgó állapotok szükséges képen kivánják az szoros vigyázást, tehát bizonyos számú gyalogokat rendeltünk állittatni az következendő rend szerint:

Fejérvármegyéből	Nr. 280
Küküllő vármegyéből	Nr. 190
Thordavármegyéből	Nr. 125
Kolozsvármegyéből	Nr. 65

Hunyadvármegyéből	Nr. 140
Dobokavármegyéből	Nr. 35
B. Szolnokvármegyéből . . .	Nr. 70
summa .	Nr. 945 (igy)

Ezen gyalogok számát pedig, az nemes vármegyéken minden praejudiciumok és kedvezés nélkül az faluknak mivolta szerint indifferenter mindenek jószágiból rendeljék el az fogarasi dispositio szerint, és azokról való regestumat küldjék generalis uram ő kegyelme kezéhez minél hamarább.

Maros-Vásárhely városa is az rend szerint tartozó gyalogokkal együt állittson hatvan számú gyalogokat, tudositván generalis uramat ő kegyelmét felőle.

7. Conclusum.

Az universitas extraordinarius gyalogiról.

Mivel az fennforgó szoros állapotokra nézve igen szoros vigyázás kivántatik az universitas részéről is, az maguk ő kegyelmek előbbi kivánsága szerint, hogy három ezer gyalogokat állitsanak most is az ő kegyelmek részéről helyben hagyattatik, oda értetvén az hét birák jószági és az hét falu s Szelisteszékkel együtt, az ő kegyelmek Küküllő vármegyei kapu számokon kivül; kiknek regestumát ő kegyelmek minél hamarább küldjék generalis uram kezében. Az szükségnek idején tudjon ő kegyelme honnét mit kelljen várnia. Isten pedig adja ne kivántassék.

8. Conclusum.

Az Duca vajda pénzéről.

Mivel az Duca vajda pénze miatt fennforgó akadályok most nem diriminaltathattanak, tetszett, hogy ezen pénz adassék jó securitás alá, az beszterszei tanács hüséges gondviselése alá és legyen ott, mig az idő különb dispositiot kiván felőle. Az szolgák iránt lött dispositio pedig maradjon az belső tanács emlékezetiben.

9. Conclusum.

Egy moldvai ember panaszáról.

Az moldvai ember panasza iránt resolválni kell az urunk ő nagysága méltóságos nevével, hogy az az kereskedő ember kit az panasz illet most itthon nincsen, megjövén ha solicitator leszen valaki, törvény szerint eligazodik dolga.

10. Conclusum.

Veselényi Pál uram excessusiról.

Az szathmári commendans sok rendbeli panaszszához képest Veselényi Pál uramnak meg kell irni mind urunk ő nagysága méltóságos neve, mind pedig az ország neve alatt is, hogy az végbelieken tött insolentiáktól supersedealjon sőt ez hazabeliekkel is ez haza törvénye és maga kötelessége ellen való dolgokat ne cselekedjék, az kiket pedig az végbeliek közül megkárositott s bántott, azokat is complánálja de facto, mert ő kegyelmének el nem szenvedi sem az mi kegyelmes urunk, sem az ország, hanem illendő orvosoltatását megtapasztaltatják ő kegyelmével.

11. Conclusum.

Máramarosban a praedált marhákról.

Sok inconvenientiákat tapasztalunk következni abból, hogy Máramarosban a töröktől és akár kiktől is Magyarországban elbitanglott s elpraedalt marhákat akár kiktől indifferenter megvásárolják. Tetszett azért, ha kik eddig efféle marhákat vásárlottanak és miattuk mások károsittattanak, tehát az efféle marhákat vásárlott emberek javaiból contentaltassanak az károsok de facto. Ez után pedig senki is afféle praedált marhákat ne vásároljon indifferenter senkitől, mert ha kik affélében comperiáltatnak cum poena aestimationis eorundem vegyék, vagy vétessék el tőle az vármegye tisztei.

12. Conclusum.

Az thordaiak holmi inconvenientiáiról.

Mivel thordai uraimék az megfogott latrokat az fogságból az querulans feleknek s az törvénynek is nagy prae-

juditiumokra azon nemes vármegye főtisztei és az querulansok hirek s annuentiajok nélkül el szokták bocsátani: tetszett azért hogy mind az kik eddig cselekedték, s mind az kik ezután cselekednének affélét in poena articulari fl. 200 facient. incurráljanak, injungáltassék ez is ő kegyelmeknek azon poena alatt az peresek dolgát nagy praejudicium munkra ezután ne procrastinalják, se haszootalan cavillumokkal ne fáraszszák.

13. Conclusum.

Az dévai épület oculálásáról.

Mivel az nemes vármegye az táborozásbeli mentségéért az dévai várbeli holmi restauratiokra igérte volt magát, szükség ha mit épitettenek szorgalmatoson oculalni. Rendeltük azért e végre Haller Pál és Rédei János uramékat ő kegyelmeket, melyet ő kegyelmek véghez viyén reportálják jövendő alkalmatossággal voltaképen.

14. Conclusum.

Holmi napi számosokon esett excessusokról.

Bizonyos panaszszókból értvén, hogy némelyek az mostani táborozó székelyek közül némelyeket napi számosnak (igy) alkalom szerint megfogadnak, azonban meg nem fizetnek nekik szegödségek szerint, söt holmi alkalmatlanságokat követnek rajtok: tetszett azért, hogy ha hol és kik effélét cselekedtek és ezután is cselekesznek, comperta rei veritate, cum poena minoris potentiae fizettessenek meg az olyan napi számosoknak, az csalárd gazdákkal, minden tovább való haladék nélkül az tisztek.

15. Conclusum.

Csáki Lászlóné aszszonyom dolgáról.

Mivel Csáki Lászlóné aszszonyom ennek elötte maga is sollicitalta ez hazából az ura mellé való kibocsáttatását s meg is engedtetett volt, még is ki nem ment, azonban egynehányszor praemonealtatott ő kegyelme az mi kegyelmes urunk megbántódására, annál inkább ez haza megháboritására czélzó

dolgokban magát ne elegyitse, és mint eddig se az urával ne conversalkodjék, se pedig leveleit hozzá ne jártassa, hanem tartsa oly rendben magát, senkinek miatta semmi scrupulusa ne lehessen, de ugyan csak nem supersedeált: ahoz képest tetszett, hogy ő kegyelme admoneáltassék: intra decimam quintam készüljen és menjen el, mert különben kedve és akaratja ellen is ki kelletik menni ő kegyelmének. Külső és belső javairól kivántató jó dispositiora pedig deputáltattak Macskási Boldizsár uram és az atyafiak közül az kik érkeznek s tegyenek illendő dispositiot felőle.

16. Conclusum.

Az álutakról.

Ez fennforgó állapatokra nézve némelyek titkon leveleket hordozni, némelyek álutakon titkon járni, némelyek pedig más afféle utakon járókelő embereket hol egy, hol más alkalmatossággal kisérni kezdettenek, melyből kiváltképen való gonoszt látván következni, tetszett közönségesen, ha kik eddig akár Máramarusban s akár holott másutt is az féle dologban elegyitették magukat, per inquisitionem végére menvén az kik pedig ezután effélébe elegyitették magukat, comperta rei veritate érdemes büntetéseket vegyék és szenvedjék minden okvetetlen. Datum in civitate Alba Julia in congregatione videlicet praedeclarata, die 25 mensis Julii ultima videlicet praemissa congregationis nostrae, anno 1685.

Series expeditionum juxta praedeclaratas deliberationes conscriptarum et expeditarum.

Domino Szathmariensi commendanti de Vallis.

Illustrissime domine, nobis observandissime!

Literis ac etiam resolutionibus quibusdam Illustritatis Vestrae comportatis et intellectis violentam generosae dominae Clarae Kende ex ditione hac Transsilvanica, non sanctae tantum et inculpatae vicinitatis, sed omnibus etiam Christianorum juribus alienam reputamus, vix enim vel gentilium monumenta ca-

sum hujusmodi speciei referunt; sed si proxima spectemus argumenta, dolemus celsissimi domini Principis domini, domini nostri clementissimi dignitatem, juraque regni Transsilvaniae eo facto summopere laesa et impedita. Rationes enim quas Illustritas vestra superinde praetendit, non alium quempiam, nisi statum regni hujus Transsilvaniae, ac simul celsissimi domini et Principis nostri clementissimi spectant dignitatem. Et si quod eorum Illustritatis Vestrae feriisset authoritatem, bonae vicinitati mutuisque et hactenus cultis officiis, non illius vel alterius cujuspiam, ex ditione hac Transsilvanica violenta abductione, sed juxta iteratas etiam suas oblationes, authoritate celsissimi domini ac Principis nostri clementissimi mederi conveniebat. Experimur etiam quaesturam salium ab incolis Maramarosiensibus ex dispositione Illustritatis Vestrae interdictam esse, quod etiam christianis Illustritatis Vestrae oblationibus indignum ducimus, cum vel umbram ejus facti ex parte nostra subministratam non cognoscamus. Commovit tandem nos id ipsum etiam magnopere ex generosi domini Balthasaris Macskási relationibus, quod Illustritas Vestra illustrissimae quoque Principissae dominae Annae Lonyai, celsissimi quondam Principis Transsilvaniae Joannis Kemény viduae, violentam minetur abductionem, quod etiam et huic similia, non nisi sanctae pacis bonaeque vicinitatis subversionis portendunt argumenta. Non possumus denique id etiam non demirari, quod ordines militiae Suae Majestatis magnam ditionis Transsilvanicae partem inter se subdiviserint, ac jam pene exhauserint, adeo ut debita sua officia nec dominis suis terrestribus, nec vero regno praestare valeant, quod unde, qnibusve rationibus sit exortum, ac in quem tamen vergat finem? dubitamus, neque id ipsum bonae vicinitatis argumentis annumerandum putamus. Cum autem justis stare oblationibus inculpatae vicinitatis violare monumenta, non gentilibus minus autem christianis congruant, justis vero juribus suis, non christianis saltem, sed etiam gentilibus ipsis uti fruique conveniant: Illustritatem vestram rogamus, ut inculpatae vicinitatis, benevolorumque suorum officiorum iterato oblatorum ac contestatorum, facultate insuper jurium suorum quibuslibet utendi liberum esse non immemor, Generosam Domi-

nam Claram Kende arcsto solutam securo passu remittere, nostrisque regni juribus submittere, quaesturam autem salium Maramarosiensium interdictam liberam reddere, comminationes denique, ac alia quoque incommoda, suis officiis christianaeque suae devocioni convenienter meliorem immutare, ac bonae vicinitatis officia in posterum etiam contestari velit. Quo facto celsissimum dominum et Principem nostrum clementissimum, nos etiam quaelibet bonae vicinitalis argumenta culturum experietur, alioquin benignae protectionis defensionisque, ac etiam succursus nostri in aula Suae Majestatis fulgidissima tentabimus occasionem. Tandem autem causam nostram Deo et hominibus testibus inculpatam justis nostris juribus defendere conabimur. Incommoditates quod attinet domini Pauli Veselényi proxime ad celsissimum et Principem nostrum clemensissimum datis Illustritatis Vestrae in literis declaratas, easdem celsissimus dominus ac Princeps, dominus noster clementissimus authoritate sua principali demandavit corrigendas, et propediem componendas. De caetero eandem Illustritatem Vestram feliciter valere desideran. Datum in civitate Alba Julia die 24. Mensis Julii Anno 1685.

Ejusdem Illustritatis Vestrae servitores paratissimi
Universi status et ordines
Trium nationum regni Transsilvaniae.

Illustrissimae Deminae A-L. illustrissimi quondam Joannis Kemény Principis Transsilvaniae relictae viduae.

Illustrissima Principissa, Nobis benevola.

Az mostani szoros üdőhez képest fennforgó különb-különb alkalmatosságokkal, kegyelmed iránt elönkben jött panaszokkal nem kevéssé terheltetvén, böcsületes tanácsi, uri s förendü hiveink tetszésekből méltónak itiltük kegyelmedet kegyelmesen megintenünk, kivánván ezzel is terheltetésünket s ez nemes országnak is nehézségét könyebbiteni. Lévén azért azon kivül is elég bajoskodásink, intjük kegyelmesen kegyelmedet, az oda ki való irogatásnak, és más módon folytató tudositásoknak hadjon békét s czélozzon inkább minden maga alkalmaztatásával mind magunknak s mind pedig ez szegény hazának csendességére, mert különben, afféle iroga-

tásokból s tudositásokból is származó és ezután is származható nehézségeket hivalkodással elmulatnunk nem lehet. Eandem illustritatem vestram bene valere cupien. Datum.

Spectabili ac magnifico Paulo Veselényi.

Spectabilis ac magnifice amice nobis benevole!

Az mi kegyelmes urunk ő nagysága már egy nehány izben büsitattván az szakmári commendans ő kegyelme által, kegyelmed különb-különbféle alkalmatlankodási orvosoltatását kivánja, mely dolgot ez alkalmatossággal méltóztatott ő nagysága velünk is communicalni, intimalván ő nagysága kegyelmesen, mi is kegyelmedet azfélékről és egyéb holmi insolentiáiról is praemoneálnók. Holott azért különben is sok féle bajoskodásink legyenek az szakmáriak miatt, kegyelmedet atyafiságosan intjük, ka kiket eddig közülök megbántott és kárositott, azokkal convenialjon voltaképen, ezután pedig azok iránt való insolentiaktól teljességgel supersedealjon, és különben is magát ugy alkalmaztassa, sem az mi kegyelmes urunknak, sem az országnak kegyelmed miatt busulása ne következzék, mert egyátalában méltó animadversioja leszen ő nagyságának s az országnak is kegyelmed ellen. Eandem de caetero spectab. ac magnif. domin. benevalere desideramus. Datum etc.

Ad illustrissimum Serdarum Budensem.

Hatalmas győzhetetlen császárnak kiváltképen meghitt becsületes ur hive, ő hatalmassága fényes hadainak serdarja, nekünk jóakarónk, isten nagyságodat hatalmas császárunk hasznos szolgálatjára sokáig éltesse, szerencséjét nevelje.

Az mostani fennforgó állapotokhoz képest expedialtuk nagyságodhoz követünket, nemzetes Daczó György hivünket és látogatjuk nagyságodat; minek okáért nagyságodat kérjük jóakarattal, hogy nevünkkel mondandó szavainak adjon teljes hitelt, és követünket meghallgatván lássa jó kedvvel, mennél hamarább hozzánk vidám arczával viszszabocsátván. Ezekután kivánjuk hogy hatalmas császárunk kegyelmessége nagyságod fején tündököljék és sokáig éljen szerencsésen jó egészségben. Datum.

Az inquisitoroknak.

Michael Apafi dei gratia Princeps Transsilvaniae etc.

Spectabiles, generosi ac egregii fideles nobis dilecti salutem et gratiam nostram.

Mely igen megindult sőt ugyan ki is költ légyen az ur Isten édes nemzetünk és hazánk ellen való boszuállása, tapasztalhatóképen szemléljük, melynek kiváltképen való oka ez hazában eláradott különb-különbféle utálatos bünök, azok között pedig az ő felségét ingerlő és az keresztyén embereket irtóztató sodomia élet, melynek felczirkáltatására és érdemes büntetésére is becsületes tanácsi, uri és főrendi hiveink közönséges tetszése szolgáltatván alkalmatosságot, ugyan az ő kegyelmek tetszésekből tettünk illendő rendelést felőle, hogy minden vármegyéken, székeken s tartományokban, sőt magunk udvarunkban s az collegiumokban is és hadaink között azon utálatos vétek felől szorgalmatos inquisitiok legyenek. Kegyelmeteket tetszett ezért ezen materiában Fejérmegyében deputalnunk, parancsolván kegyelmesen keresztyéni kötelességét előtte viselvén, minél hamarább és jobb alkalmatossággal azon materiáról az includalt utrumok szerint inquiráljon szorgalmatoson minden rendbeli embereket, azoknak szolgáit, szolgálóit és bizonyos hivatalbeli jobbágyit is az hütlésre előhivatván, hogy igy az efféle utálatos vétek világosságra jöhessen, és abban tapasztalandó személyek érdemes büntetésével az ur Istennek rajtunk forgó haragos itileti engesztelődhessék. Secus non facturi. Datum in civitate nostra Alba-Julia die 24 mensis Julii anno 1685.

Utrum super praemissa inquisitione.

Ezen vármegyében, székben, városban vagy faluban tudsz-é, láttál-é, vagy bizonyoson hallottál-é oly személyt, a ki az isten törvénye és a természet ellen valami férfival vagy egyéb oktalan állattal fertelmes sodomita módon élt volna — s élne? s ha ilyen fertelmes életüeket tudsz, láttál vagy hallottál, kik azok? holott és micsoda alkalmatossággal cselekedtek volna olyan fertelmes dolgot . . . . . pedig mind félelem, boszúság, személy válogatás kedvezés nélkül mond meg.

(L. S.)

Extradatum per Mag. Petrum Alvinczi
J. ac C. P. Prothonotarium,

Instructio pro generoso Georgio Daczó de Sepsi Szent-György, ad illustrissimum Ibrahim Passam serdarum Budensem ablegato.

1.) Isten segitségéből ő kegyelme induljon meg, s mennél hamarább menvén Ibrahim szerdár passához s nevünkkel becsületesen köszöntvén, levelünket vigye meg.

2.) Declaralja az szerdárnak ő kegyelme, menyire fenyegetődzenek reánk mind az németek és az lengyelek is, melyekre, sőt az Tökölyi sok alkalmatlankodási és hadának is irruptioira nézve is hadainkat egynehány szakaszokban szüntelen táboroztatni nagy költségünkkel s terhünkre kételenittetünk, az elmult esztendőben és az idén is, az mint arról az fővezért is voltaképen informaltuk. Minthogy pedig az szerdárnak parancsolatja vagyon, az mint az fővezér irja, hogy hamikor kivántatik megsegitsen, mondja meg, hogy mikor kivántatik requiraljuk felőle, tartván magunkat az fővezér ő nagysága parancsolatjához. Jól megértesse ő kegyelme véle, hogy Béldi Pál rebellálásának alkalmatosságával deficiálván (tudván ő kegyelme azon dolgot egészen) Csáki László is az portáról mi formában ment elsőben az legyelekhez, azután az némethez, ki mellé feles hadak rendeltettek az némettől s Szakmárt vagyon, azt sem tudjuk mely nap becsap birodalmunkban, s az iránt is micsoda dispositioja leszen. Protestáljon és ugy disponáljon az segitség felől, mi okai ne legyünk ba mi alkalmatlanság következik.

3.) Ha Tökölyi dolgait elő nem hozza az szerdár, maga ő kegyelme magától elé ne hozza, s ha eléhozza pedig megmondhatja, hogy nem sokára meglátszik minemü hive volt Tökölyi az portának; declaralván minemü méltatlanságot, kárositásokat szenvedtünk s szenvedünk tőle magunk s hiveink, és mely mocskosan vádolt eleitől fogván minden felé bennünket, magunknak kissebbségére s ez hazának is boldogtalanságára czélozó mesterkedéseivel, noha még eddig Isten sem ellenünk, sem ez haza ellen viselt dolgaiban nem segitette, s ezután is hiszszük Istent nem boldogulhat, mert mint eddig, ugy ezután is ez szegény országgal együtt az, fényes portához való igaz hüségben maradni kivánunk. Jószági iránt

pedig ha kérdést teszen megmondhatja. Mi Tökölyinek elétől fogva édes apja s dolgainak promotori voltunk, de ő mi hozzánk nem csak háládatlan volt, hanem mindenütt és minden utakon és módokon ártalmunkra igyekezett, az minthogy ma is meg nem szünik, és noha nekünk erős hittel köteles szolgánk volt, és különb-különbféle szines mesterkedésivel, titkos feltött czéljának segitségére feles költségünket erős kötés alatt felkérte és vette, melyhez képest más uton is ez hazában levő kétes jószágát (mely is nem érné felényire is fel sok adósságit) elfoglalhattuk volna, mindazáltal, hogy ez iránt is szokott mesterkedése szerént bennünket ne okozhasson, az mi eddig minden akadályoztatás nélkül gyakorlott törvényünk folyása szerint cselekedtünk vele, és igy itélvén el az törvény kevés jószágit, foglaltattuk el.

4.) Az keresztyén fejedelmekhez való emberünk járatása felől megmondhatja, mi az fővezér parancsolatjából cselekedtük, az minthogy most is van emberünk oda s azon volnánk, ha valamikép békességre indithatnók őket, a minthogy nem régen érkezett emberünk tapasztalta is azt, hogy jó módok alatt nem lennének idegenek az békességtől, csak érthetnék az fényes porta kivánságát.

5.) Az keresztyénség felől való hirekről megmondhatja, valóban nagy készülettel vannak, az élést és hadakat is szorgalmatosan szaporitják, az pápa, a velenczés és más imperialis fejedelmek is felesen az fényes porta ellen való hadakozásban megegyeztenek, és az lengyel király is nagy készülettel vagyon, sőt egynehány felé el is rendelték az hadakat, hogy kevesebb szenvedésekkel legyenek az földnépének, a mint nem régen érkezett emberünk bizonyoson értette.

6.) Nem kevéssé sajnáljuk, szégyeljük is (panasz képen jelentheti azt is,) hogy az szerdár passa tihája az karánsebesi bég által titkos cselekedetit ellenünk, hogy csak alattomban beküldvén emberit és levelit tiszteinkhez szebeni városunkban (az ki többször nem is volt ez hazában) cirkálódott hivünk nélkül, jól tudván azt, hogy hatalmas császárunk fényes kegyelméből mi reánk bizattatott Erdélyországának gondviselése, fejedelemsége nem másra, és az szebeniek is nékünk igaz hivcink s ez hazának tagjai. Mely emberének s le-

velének is tudtuk volna mit cselekedni, ha tovább nem néztünk volna az dologban is.

7.) Előhozhatja azt is, csodálkozunk azon, hogy már 24 esztendőtől fogván való fejedelemségünkkel, mind ennyi sok bajoskodásink között is Istennek hálá, soha sem hatalmas császárunk, sem vezéri, sem divánja előtt, sem az három esztendőbeli sulyos táborozások alatt csak legkisebbik mocsokkal orczánk meg nem pirult, hanem az ellenünk való méltatlan vádak is, csak csalárdságnak, hamisságnak találtattak mindenkor is, mert igen igazán és hűségesen szolgáltunk és kötelezzük ez hazával magunkat tovább is. Az mely hűséges szolgálatunkért mind méltóságos s egyéb vitézlő rendektől nemhogy efféle vélekedéseket kellene szenvednünk, de sőt inkább császári kegyelmességet érdemelhetnénk.

8.) Annectálhatja továbbá, tudjuk mi mind ezeket is minden hamis vádakkal és tökéletlen csalárd mesterséggel ki szerzi ellenünk, de velünk Istenünk és fejünkön hatalmas császárnak fényes kegyelme is; ugy is hiszszük, hogy az hamis ember is elveszi jutalmát érdem szerint, és az isten megsegiti az igazságot is, mert mi nem szinből való hamissággal szolgáltunk és szolgálunk hatalmas császárunknak, nem is ellenkező igyekezettel, hanem oltalomképen és felséges parancsolatjából vagyunk most is gondviseléssel és vigyázással megromlott hazánkra.

9.) Szükségesképen meg kell ő kegyelmének jelenteni, csodáljuk és szomorún is érezzük, hogy az Tökölyi hadai az végekben bátorságosan quartelyoznak, ez mi országunknak penig nagy része az német és Tökölyi pártján levő hadak sarczoltatása miatt teljességgel elfogyatkozott és pusztult, annyira, hogy nemhogy az ország adója megadására, de maga táplálására is alig érkezhetik, mégis mi okoztatunk, s különbkülönbféle nehézségeket szenvedünk.

10. Utoljára instáljon azon, efféle dolgoknak legyen illendő orvoslása, hogy ne szomorittassunk ártatlanul mi is, hanem ha holott mi vélekedések lennének is akár mi tökéletlen hirről is, nem másokat hiveink közül, hanem minket kivántatik mind azokról megtalálni, és az dolognak igazságát megérteni, mert efféle szokatlan czirkálódásból más rosz do-

log is következnek, az mi régi canonunk és hazánk rendtartása szerint, mivel mi is hatalmas császárunkat igaz hüségünkkel oltalmáért s becsületéért szoktuk szolgálni régi eleinkkel; különben ha többször efféle hihetetlenségekkel terheltetünk, az fényes portát is kételenittetünk megtalálni, hogysem mint gyanuságban éljünk. Datum in civitate nostra Alba-Julia, die 25. Julii anno 1685.

Oldaljegyzet: Megjövén a követségből megholt. 1685.

NB. Igen kevés variatioval instructio adatott Kabos Gábor uramnak és Váradra expediáltatván.

Az ország assecuratoriája az deputatusoknak.

Mi nemes Erdélyországnak, és hozzátartozó Magyarország részének három nemzetből álló s ez közönséges országgyülésre rendszerint hivattatott s jelen levő minden rendei, adjuk emlékezetül az kiknek illik mindeneknek, jelenvalóknak tudni illik és következendöknek is, hogy mi ez nemes ország gyülekezetinek szokott helyén együtt lévén, midőn az mi kegyelmes urunk, s méltóságos fejedelmünk ő nagysága méltóságos propositioinak rendiből megértettük volna, az római császárnak ő felségének az hatalmas török nemzet ellen kikölt hadainak győzedelmes progressusát s ezen két hatalmas monarchaknak egymás ellen való hadviseléseknek alkalmatosságával, szegény hazánkra következhető viszontagságokat is eszünkben vettük volna, sőt azon fennforgó szoros dolgoknak megelőzésekben is kivántató szorgalmatos munkáról minden requisitomival együtt elmélkedtünk s tanácskoztunk volna, illendő sőt ugyan szükséges dolognak is itiltük, hogy azon fennforgó szoros dolgokról kivántató elmélkedések, tanácskozások és végezések is ne közönséges helyen és nyilván, hanem titkos alkalmatossággal legyenek és folytassanak. Ez végre egész mostan fennforgó, szoros dolgokról kivántató discursusokat, tanácskozásokat

azokhoz kivántató minden requisitumokkal együtt, az mi kegyelmes urunk s méltóságos fejedelmünk, és az méltóságos tanácsi rend s ő nagyságok s ő kegyelmek mellé közönséges megegyezett tetszésünkből rendeltetett bizonyos számu hazánk böcsületes tagjai hüséges munkájokra biztuk és ajánlottuk, megnyugodt elmével lévén abban, hogy valamiket ő nagyságok s ő kegyelmek az mi kegyelmes urunkkal ő nagyságával együtt szegény hazánk s édes nemzetünk javára s megmaradásunkra, az időnek és dolognak is mivoltához képest feltálálhatnak, el nem mulatják, az mint hogy ezen szegény hazánk és hozzá tartozó Magyarország része szoros alkalmatossági iránt kivántató munkát minden szükséges requisitumaival együtt bizzuk és ajánljuk megirt kegyelmes urunkra az ő nagysága bölcs tanácsi és ő nagyságok s ő kegyelmek mellé rendelt hazánknak böcsületes tagjainak hiv szorgalmatoskodásokra, assecuralván ő nagyságokat s ő kegyelmeket arról, az mi keresztyéni hitünk szerint, hogy valamit ő nagyságok s ő kegyelmük szegény hazánk s ehez tartozó Magyarország része édes nemzetünk javára s megmaradására munkálkodnak, magunk munkájának ismerjük, sőt ha megirt szegény hazánk s édes nemzetünk fennforgó dolgai körül viselendő, ő nagyságok s ő kegyelmek hüséges szorgalmatoskodások az mi feltett czélunk s kivánságunk szerint nem succedalna, annál inkább valami boldogtalan sorsra kellene dolgainknak Istennek igaz itiletiből fordulni, igy is sem a mi kegyelmes urunkat ő nagyságát, sem az urakat és deputatusokat ő nagyságokat s ő kegyelmeket nem okozzuk, sőt minden rendkivül reánk, s szegény hazánkra következhető boldogtalanságokra nézve immunisoknak valljuk s pronunciáljuk ő nagyságokat s ő kegyelmeket, ez mi három nationalis pecsétünk ereje és hathatóssága által. Datum in generali nostra trium videlicet nationum regni hujus Transsylvaniae et partium Hungariae eidem annexarum congregatione, per Suam Celsitudinem Principalem ad diem vigesimum quartum mensis Octobris in civitatem Albam-Juliam indicta et celebrata, die quarta mensis Novembris anno domini millesimo sexcentisimo octuagesimo quinto etc.

(L. S.) (L. S.) (L. S.)

Pater Dunod követsége punctumi.

In anno 1685. az fejérvári gyülésben*) pater Dunod romai császár ő felsége nevével ezeket proponalta :

1.) Ut non admittantur Poloni in Transsylvaniam, alioquin caesarei erunt coacti illos inde expellere : et sic Transsylvania fierit belli theatrum et victima, quod sollicite oportet evitare.

2.) Ut Turcis nulla detur absolute annona, nec equi, nec quicquam aliud, nec ulla cum ipso habeatur amplius correspondentia, nec communicatio.

3.) Ut assignentur quartiria circa Varadinum, in locis tutioribus et aptioribus, ad ejus circumvallationem, pro tredecim millium militum summa, quibus omnia necessaria subministrentur et sine dilatione.

4.) Ut annona et necessaria mature parentur pro obsidione Varadiensi.

Pater Dunoddal való contractus.

Ebesfalva 27. Novembris 1685.

Omnibus praesentes inspecturis salutem. Notum sit vobis, quod in castro Ebesfalviensi in Transylvania, die vero 27-ma Novembris 1685. inter Leopoldum primum augustissimum Romanorum imperatorem, Hungariae regem etc. stipulantem et acceptantem, per dominum Antidium Dunod, sacerdotem burgundum, ejus, ad infra nominandum celsissimum Principem ablegatum ex una, et celsissimum Michaelem Apafi Principem Transylvaniae, personaliter constitutum, stipulantem et acceptantem, et clarissimos ejusdem status et inclytos ordines repraesentatos per infrascriptos magnificos

*) Tartott 1685. oct. 24-től nov. 7-ig.

iarios, comitatuum deputatos et civitatum judices pariter
entes stipulantes et acceptantes, ad hoc specialiter con-
os ex altera partibus, ratione summarum a praedicto
tissimo Imperatore a Transsylvania, praetensarum, pro
dienda aliqua parte suae militiae conventum est, prout
ur scilicet.

Quod dictus celsissimus Princeps, et ejus inclyti status
ines ad demonstrandam suam devotionem et synceram
fectus inclinationem erga praedictum augustissimum Im-
rem, pro hac vice tantum, et sine consequentia suppe-
nt praedictae militiae caesareae in civitate Nagy-Bá-
si, vel in locis ubi erit in quarteriis dicta militia, scili-
ctus celsissimus Princeps, summam viginti millium im-
ium et dicti inclyti status et ordines summam octoginta
m imperialium in specie vel in moneta aequivalente et
te in Hungaria, viritim distribuendam dictae militiae
ctum dominum Dunod, aut per unum ab ipso deputan-
et solvendum in quinque terminis, quorum 1-us erit in
a quinta die Decembris, secundus, prima Januarii, 3-us
Februarii, 4-us prima Martii, 5-tus et ultimus prima
s proximorum, ratione 20 m. in singulis terminis, in-
subministrabunt eidem militiae per Marusium annonam,
ad decem millia cubulorum tritici, in casu quo ipsi de-
in locis infra nominandis, in quibus erit in quarteriis,
non deficiat, praedictam quantitatem annonae reserva-
ro obsidione Temesvariensi, aut Varadiensi; ea tamem
t conditione, ut nulla militia caesarea quocunque prae-
ntrabit Transsylvaniam, nec ad ullum comitatum, civi-
oppidum et pagum a Transsylvania dependentes et
non subjectos, exceptis comitatibus Bihariensi, Aradi-
Békésiensi, Szöréniensi et Zarandiensi inferiori, in qui-
icta militia poterit stativa habere, nec ullam direptio-
excursionem faciet in Transsylvaniam, nec ullibi trans-
os infestabit, nec ullum damnum inferet, sed ubique
correspondentiam et amicitiam conservabit, nisi in
uo aut Poloni, aut Tartari, aut Turcae Transsylvaniam
ique praetextu intraverit, quia tunc dicta militia vo-
enebitur praedictos, aut aliquem illorum ex illa depel-

lere et consequenter illam intrare. Si vero aliqua militia caesarea aliquas terras et ditiones Transsylvaniae intraverit, antequam praesens conventio ad ejus notitiam debite pervenerit, statim illa habita tenebitur ex illis recedere, sine excusatione et dilatione, excepta sola impractabilitate viarum vel propter inundantiam aquarum, vel propter nimiam abundantiam nivium, qua excusatione cessante, discessum nullatemus poterit differre, servata in eo exacta militari disciplina, et pergere ad partes varadienses et temesvarienses turcis subjectas et ad praenominatos comitatus, ut Transsylvaniam ab infestationibus Turcarum possit efficanter protegere et servitium caesareum utilius procurare.

Sicut totum praedictus dominus Dunod nomine caesareo et authoritate qua fungitur in hac parte, promisit et per praesentes promittit, dicto celsissimo Principi, et ejus inclitis statibus, praesentibus stipulantibus et acceptantibus sub beneplacito et ratificatione Augustissimi Imperatoris praenominati.

Quae omnia sic respective compromissa a partibus stipulantibus inviolabiliter et bona fide respective observabuntur, ita ut si una pars in uno solo puncto observando deficiat, altera a sua obligatione et promissis sit prorsus libera verbi gratia; si militia caesarea intret Transylvaniam, vel jam ingressa statim non exierit, post praesentium notificationem Generalibus et Colonellis factum, vel aliquas direptiones et excursiones in Transsylvaniam, vel ditiones Transsylvaniae subjectas, post illam fecerit, dictus celsissimus Princeps et ejus inclyti status praedictas summas solvere non tenebuntur, pariter si in praefixis terminis summas memoratas, aut dictam annonam in casu necessitatis non suppeditaverint, dictus Celsissimus et ejus inclyti status, tunc liberum erit dictae militiae Transsylvaniam intrare, ibique executionem ad lubitum facere pro rata summarum debitarum et non solutarum.

In quorum omnium et singulorum fidem et fidelem respectivam observantiam et executionem praesentibus subscripserunt, nomine Caesaris et sub ejus beneplacito.

(L. S.) Antidius Dunod ablegatus caesareus.

Michael Apafi m. p.

(L. S.)

Celsissimi Principis Transsylvaniae Consiliarii et universorum Comitatuum Deputati, ac Civitatum Judices.

(L. S.) (L. S.) (L. S.)

Romai császár ő felsége 23. Novembris költ urunk ő nagyságának szóló levele.

Illustrissime Princeps Syncere Nobis dilecte!

Ex Literis ad Nos a synceritate vestra vigesima nona Septembris hujus anni datis, percepimus inprimis querelas de excessibus a milite nostro in comitatu Bihoriensi uti fertur perpetratis, deinde ea, quae synceritas vestra nostro suppremo Aulae praefecto Principi de Dietrichstein in notis secretioribus de studio pacis, quod Turcae jam palam prae se ferunt prolixius perscripsit. Quod excessus militis attinet, Synceritatem vestram certiorem reddimus, nos illos non sine indignatione intellexisse, mandasseque serio, nostrorum exercituum praefectis, ut licentiam militum, non tantum intra debitos cancellos disciplinae militaris coerceant, verum etiam in transgressores qui reperientur severe animadvertant. Alterum quod attinet, non ignorat vestra synceritas, quam foedifrage Porta, sine ulla data causa pacem violaverit, rebelles subditos nostro durante armistitio, non tantum foverit, verum etiam palam omni vi armorum adstituit, et barbaram potentiam suam, in regna et provincias nostras induxerit, et iisdem exinde ingentia damna, ferro et igni, abductisque multis . . . . . millibus, intulerit, cujus pacis fragii justus Deus modo ultorem et vindicem manifeste se exhibet, et uti speramus ulterius se exhibiturus est. Et quamvis arma christiana, per Dei gratiam . . . . . tali in statu, concordia et conjunctione sint, ut non tantum contra ulteriores insultus Nos sufficienter defendere, sed etiam majores progressus, Nobis non vane polliceri possimus, non ab . . . entes tamen ex innata nobis clementia ad sistendam ulteriorem effusionem sangvinis humani, uti jam

antehac vestrae Synceritati insinuavimus, aures praebere talibus propositionibus, quibus et nobis et confoederatis . . . condigna fiat satisfactio, et securioribus hinc inde positis limitaneis locis pax reddatur constantior: non detrectavimus nos aliis temporibus Portae oblatis conditionibus obviam ire, nec quicquam omisimus, quo armistitium sine violatione staret. Nunc vero res in eo est, ut Porta si serio pacem desideret, non in generalibus uti hactenus terminis, sed talia specifica media proponat, quae mereantur a nobis considerari, et foederatis nostris, inprimis Serenissimo Poloniae Regi et Domino Veneto communicari, quod si turca nolit, suscipiemus porro sub Dei omnipotentis auspiciis, ejusdem causam justissimam vindicare, et christiano orbi nobisque commissis populis procurare quie- . . . . Cui de reliquo gratia nostra Caesarea et Regia propensi manebimus. Datum in Civitate Nostra Viennae, die 23. Novembris anno 1685. Regnorum nostrorum Romani 28-vo, Hungarici 31-mo, Bohemici vero 30.

Leopoldus.

Henricus L. B. de Stratman.

Augustinus de Erhardus.

Ugyan romai császár ő felsége urunknak szóló levele.

Illustrissime Princeps syncere nobis dilecte.

Ex literis ad Nos a Synceritate Vestra 27. Septembris hujus Anni datis percepimus, querales de excessibus a milite nostro in Comitatu Bihoriensi uti feruntur perpetratis. Fatemur nos illos excessus non sine indignatione intellexisse, mandasseque serio nostrorum exercituum praefectis ut licentiam militum, non tantum intra debitos cancellos disciplinae militaris coerceant, verum etiam in transgressores qui reperientur syncere animadvertant. Cui de reliquo gratia nostra Caesarea ac Regia propensi manebimus. Datum in Civitate nostra Viennae die 23. Novembris. Anno Domini 1685. Regnorum nostrorum Romani vigesimo octavo, Hungarici 31-mo, Bohemici vero 30.

Leopoldus.

Henricus L. B. de Stratman.

Augustinus de Erhardas.

Henricus Strathmán L. B. levele urunknak.

Celsissime Princeps Domine gratiosissime!

Redditae mihi sunt Celsitudinis Vestrae humanissimae, et quamprimum de iis ad Sacram Caesaream Majestatem retuli, et uti ille licentiam militis sui non sine indignatione intellexit, ita statim supremo suo in superiori Hungaria campi Mareschallo Comiti Aeneae Caprara serio in mandatis dedit ut eandem compescat, et de excessibus Suam Majestatem Sacratissimam quanto ..... informet. Retulit etiam Dominus supremus aulae Praefectus, de altero Celsistud. Vestrae literarum argumento, prout eadem ex responsoriis Suae Majestatis Sacratissimae videbit, ego si ad publica, et simul Celsistud. Vestrae commoda contribuere aliquid possum facturus sum semper perlibenter et mensurus.

Celsistudinisis Vestrae

Viennae 1-a Decembris 1685.

obsequentissimus servorum:

Henricus L. B. de Stratman.

Szebeni consultatiok.

Constitutiones dominorum consiliariorum ac regni deputatorum in civitate Cibiniensi constitutorum super arduis regni negotiis conscriptae.

Az kolozsvári postalkodásnak modalitásáról.

Az fennforgó szoros állapatokhoz kivántató postálkodást az kolozsvári katonák semmiképen nem superalhatván, hogy dolgokról kivántató tudósitásokban káros fogyatkozásink ne következzenek, tetszett közönségesen: az kolozsvári nemesség is segélje az katonák postalkodását, jó dispositioval lévén az iránt kolozsvári fökapitány uram ő kegyelme: tovább pedig azon ügyben kivántató postálkodás segitségére az tordai nemesség fogyatkozás nélkül posta lovat adni tar-

tozzék Balásfalváig; Balásfalvára pedig késedelem és fogyatkozás nélkül küldjenek, beszterczei biró atyánkfia nr. 3, segesvári polgármester atyánkfia nr. 3, nagy-sinki királybiró atyánkfia nr. 3, és kőhalmi királybiró atyánkfia nr. 3, jó erős lovakat, magok emberit rendelvén gondviselésére, melyeken az Kolozsvárról udvarhoz dirigálandó leveleket, ugyan kolozsvári kapitány uram dispositiojából hozhassák káros fogyatkozás nélkül, melyben ha ki fogyatkozást tenne, az kolozsvári és Thorda városiak privilegiumikat amittalják eo facto. Az szász székek pedig in poenam fl. 600 incurraljanak per legitimos regni executores exequendos. Az szász atyafiak pedig az lovak patkoltatására és abrakolására viseljenek gondot, (asszonyunk ő nagysága szénát adatván) hogy ez iránt is az postálkodásban fogyatkozás ne lehessen.

Az somlyai praesidiariusok fizetéséről prospitialtatik.

Hogy az fennforgó állapotokhoz képest az somlyai és kolozsvári praesidiariusok hópénzek iránt megfogyatkozván nagyobb busulásunk ne következhessék, tetszett hogy az ország statusai közül regestumban irott creditorokra ő kegyelmekre sub spe restitutionis felvetett summából adjon Bethlen Elek uram ő kegyelme fl. 5000, és azt Székely László uram ő kegyelme percipiálván erogaltassa az praesidiariusok fizetésére hitelesen, és az kik által erogalodik, azon pénz, annak idejében ratiocináljanak róla, valamint az ország kárt ne valljon.

Székely László uram Csákival való szemben létele felől.

Maga adván Csáki László uram alkalmatosságot bizonyos végek alatt az Székely László urammal való szembenlételre, és Székely László uram is compromittalta magát, ordinantia adatván ő kegyelmének, ehez képest nekünk ugy tetszik, igen caute és jó dispositioval, az szembelétel meglehet; ezt mindazáltal ő kegyelme maga discretioja és hazafiúsága szerint kövesse.

Kővárban és Szamos-Ujvárban küldendő gyalogokról való dispositio.

Ez fennforgó szoros állapotokhoz képest következhető reménytelenségnek consulalni akarván, tetszett közönségesen

assó nr. 35 gyalogokat, kiknek egyike hadnagy legyen; Se-
svár nr. 25, ezeknek is egyike hadnagy legyen; Nagysink
. 20, Ujegyház nr. 4; Szerdahely nr. 4; Szász-Sebes nr. 3;
ászváros nr. 6; és Maros-Vásárhely nr. 5; kik jó ruhások
gyveresek, residentiasok, jó karbeli emberek legyenek, ál-
ani tartozzanak; kik mához tized napra minden okvetet-
ı gyüljenek Szamosujvárra, hogy ott az felőlük kivántató,
generalis uram ő kegyelme Almási Pál urunk ő nagysága
olgája által való dispositioját követhessék készséggel. Ez
alogoknak pedig, az megvitt helyek főtisztei adassanak
rom-három hó pénzt, az utazások idejét az hó szám napjai
zt nem számlálván; alioquin, ha kik ezen dispositionk ellen
elekedni comperialtatnának, eo facto privelegiumokat amit-
ják mentség nélkül. 19 Januarii 1686 additum. Mivel az
pénzt jó dispositio szerint nem adták, küldjenek ő kegyel-
ek három hópénzt generalis uram ő kegyelme kezéhez, és
neralis uram ő kegyelme tegyen oly rendelést azon hópén-
knek kiadások felől: fogyatkozást ne szenvedjenek. Ha
t pedig ő kegyelmek praetendalnak, hogy fizettenek nekik,
ressék meg rajtok az kiknek kezekben adták. — 18 Feb-
arii annexum: Intra octavum az feljebb irt dispositiot ef-
tualják ő kegyelmek az hópénz iránt, az gyalogokat is
pplealjak alioquin azon hópénz, az mennyit kinek kinek
etni kellene, az tiszteken exequaltatik, és ugyan azon poe-
alatt effectualni tartoznak ő kegyelmek.

16 Decembris 1685 vetett summa.

Az üdő szerint rajtunk forgó szoros ügyben, magunk
az ország securitasának consulalni akarván, vetettünk bi-
nyos summa pénzt fel ez országnak statusi közül válasz-
t böcsületes uri, fő, nemesi és városi rendű atyánkfiaira,
rül irott pecsétes regestum szerint, melyet kiki ő kegyel-
ek közül a die 16 Decembris anni paesentis tized napra
tozzék Bethlen Elek uram és Sárosi János atyánkfia ke-
hez itt Szebenben administralni, ilyen declaratioval, hogy ha
jó pénzt administrál egy aranyat in fl. 4, egy imperialis tal-
t in fl. 2, egy oroszlányos tallért in fl. 1. 80, bevegyék minden
vetetlen, alioquin az vármegyék tisztei, holott az negligens cre-
oroknak lakó helyek vagyon, foglalják el száz-száz forintig

három-három száz jobbágyát, s adják annak birni öt esztendeig, az ki leteszi. Ő kegyelmek pedig, az uri és főrendü deputátusok dispositioja szerint erigalják. Assecuralják penig vigore praesentium az creditor atyánkfiait, hogy a prima Februarii anno proxime affuturi fogyatkozás nélkül contentaltatnak. Ez conclusumunk pedig az szegénységre felvettetett egy-egy forintról való dispositioinkat ne tollalja, sőt ratificalja.

Kabos Gábor uram rendeltetik Szamos-Ujvárra ideig.

Bizonyos és szükséges okokra nézve szamosujvári főkapitány Tholdalagi János uramnak udvarhoz kelletvén jöni, communicatis consiliis Kabos Gábor atyánkfiát rendeltük Szamosujvárra menni, az ott való dolgoknak hüséges procurálására, mig Tholdalagi János uram kimegyen Székely László uram expediálván ő kegyelmét arról való commissiója szerént.

Főgeneral Teleki Mihály uram jószági superinscriptioja, cum assecuratione regnicolarum.

Méltó tekintetben vévén az ur főgeneralis tekintetes széki Teleki Mihály uram ő kegyelme az elmult táborozásokban s egyéb szükséges alkalmatosságokkal is tapasztaltatott igaz hazafiuságát, és az mi kegyelmes urunk s ez ország javára viselt feles expensait, hogy tovább is ő kegyelme hasonló mértékbeli maga alkalmaztatására indítassék, communicatis consiliis végeztük, kegyelmes urunk ő nagysága kegyelmes annuentiaja is accedalván: az ő kegyelme fiscalis jószági summája superinscribáltassanak cum talleros imperiales nr. 3000 három ezer, és azokról iratandó ő kegyelme donatioit juxta eorum tenorum, mi is sub trium nostrarum nationalium sigillis, Isten országgyülését adván pedig érnünk, articulariter confirmaljuk, egyébiránt is ez fennforgó állapotokban ha mi expensaja Kővárban ország szükségeire leszen ő kegyelmének, jó alkalmatossággal refundáljuk ő kegyelmének minden bizonynyal.

Szolgabirák hogy quartély osztani kine menjenek.

Székely László uram ő kegyelme tévén kérdésben, ha az szolgabirákat kibocsássák az quartély limitálására, és az

hódolatlan falukkal segittesse-é az quartély alatt levő falukat? nekünk ugy tetszett, mivel annak előtte quartélyok elrendelésében tőlünk nem kérdettenek, hanem magok akaratjok szerint procedaltanak, sőt az Szamoson innen is hódoltató leveleket küldöztek, melyek iránt ezelőtt is lett discursus szerint, mostan is az szolgabiráknak kibocsáttatása nekünk nem tetszik, se hogy az hódolatlan faluk az már quartély alatt levő faluk segitségére admittaltassanak, ne láttassunk azzal is magunkat sem az török előtt kétségbe hozni, sem pedig az ő rajtunk való erőszakoskodásoknak quoquo modo annualnunk, melylyel jövendőben ők is magokat az romai császár ő felsége előtt mentegethessék, ők az mint eddig folytatták dolgokat, ha sem requisitioink, sem az ő felsége követével lett compositionk előttök nem használnak, és továbbá is rajtunk erőszakoskodnak, ideig szenvedéssel is kell várakoznunk.

Capitatim felvetett egyház-adóról 1685.

Ezen nemes országnak mostan fennforgó szertelen sanyargattatási között szegény nemzetünk s édes hazánk securitásáról, communicatis consiliis nagy szorgalmatossággal tanácskozván, tetszett közönségesen, ez szegény ország közönséges szüksége, succursusa azt kivánván, ez országnak minden statusi, a székelységen levő vitézlő renden, kivül ugy mint magyar, szász és oláh, akár mely religion levő papok, schola mesterek, az praefectus kezében adózni szokott minden helyek és rendek az portusi szolgákkal, egyházi nemes emberek, molnárok, házas szolgák, városi minden rendü személyek, az inasságból felszabadult mesterlegények is ide értetvén, item kapu számban és ravatlan helyeken lakó jobbágyok s zsellérek, az nemes fundusokra telepitett akár mi rendbeli személyek, és az oláhfalvi s zetelaki lakosok s hét birák joszági, az brassaiak jószágival együtt ideértetvén, ennek felette görög, örmény, rácz, zsidó, és egyéb idegen kereskedő rendek is capitatim egy egy forintot, az székelységen lakó jobbágyok pedig, ötven-ötven pénzt adni tartozzanak, sub poena fl. 12, per Vicecomites Comitatuum, Vicejudices regios Sedium Siculicalium, Primarios Sedium Saxonica-

lium, Civitatum, Oppidorum ac Ecclesiarum officiales, praefectum item ac introscriptos tricesimatores mox et de facto etiam cum brachio exequentes. Mely dolog véghez vitelét ily modalitással tetszett meghatároznunk. Az magyar praedicatorok és scholamesterek iránt, minden tractusban püspök, vicarius uramék és az esperesek ő kegyelmek; az szász papok és mesterek iránt, az generalis dékány ő kegyelme; az oláh papok irárt az oláh vinczi és dalyai oláh papok; az egyházi nemes emberek, molnárok, nemes emberek fundusira telepitett akármi személyek, sőt az kapu számban lakó jobbágyok és zsellérek s ravatlan falukon lakó minden személyek, sőt az kapuszámban levő városi minden rendek s mesterlegények; item zetelakiak, oláhfalviak és székelységen levő jobágyok, szász városokon lakó minden rendek, az hét birák és brassaiak jószágival az házas szolgákkal együtt az vármegyék és székek vicetisztei, az taxás városok, fiscus udvarbirái, számtartók, harminczadasok, kamara ispánok, portusi szolgák és az egész Fogaras széke iránt pedig praefectus atyánkfia; az görögök, örmények, ráczok s egyéb idegen kereskedő rendek iránt Apor István és Tornya Péter atyánkfiai procedalván, vegyék számban az személyeket hitelesen és az megirt egy-egy forintot capitatim rajtok felszedvén, számokról fide mediante irott pecsétes regestum szerint ad diem 1. mensis Februarii anni proximae affuturi 1686 Bethlen Elek uram és Sárosi János atyánkfia kezéhez itt Szebenben administrálni sub poena amissiorum bonorum et officiorum el ne mulassák, hogy igy megirt atyánkfiai által az feljebb cum assecuratione restitutionis kölcsön kért summát, az arról irott deliberatio szerint, az creditoroknak ő kegyelmeknek refundaltathassuk. Az perceptorok pedig sub gravi animadversione super perceptis mindeneket quietálni kötelesek legyenek, magokat is super eorum erogatione quietaltatván, hogy annak idejében az iránt tartozó számadásokat jobb módjával expedialhassák.

Caraffa generalhoz való expeditionak modalitásáról.

Caraffa general, követ atyánkfia és irása által is kivánván az mi kegyelmes urunktól ő nagyságától és az országtól is, hogy az téli quartély és több necessariumok felől is kiván-

tató tractára deputaltassanak cum plenipotentiariis literis bizonyos commissariusok, kikkel concludalhasson voltaképen, offeralván arra is magát, hogy az eddig lett károkat is illendő képen complanalja, alioquin az szükségtől kényszerittetvén az had, élést keres magának, és veszen is az hol talál; és ha ez ország fegyvert fog ellenek, méltók sok argumentumokkal intvén kér azon, magunkat tartóztassuk és az hostilitást távoztassuk; alioquin protestal azon, ő is az szükséghez képest kételenittetik, az több hadakat is attrahalván, magát kellető képen defendalni, ellenségnek reputalván az mi kegyelmes urunkat ő nagyságát, és ez országot is; ehez képest communicatis consiliis concludaltuk : nem lehet hogy izeneti és irásbeli kivánsága szerint cum plenipotentiariis követek mehessenek, annál inkább, hogy oly formában tractalhassanak az Bécsben expediáltatott követek expeditioik praejudiciumára; hanem hogy böcsületes atyánkfia Gyulai Ferencz uram az előbbeni követsége alkalmatosságával értett, s hozzánk is hozott ratioit megelőzött instructioival felmenjen, és kivántató declaratióval Caraffát csendesitse, s kivánja az hadak kivitelét, vagy ha azt nem effectualhatja, instáljon compescalja öket, és szoros disciplinaban tartassa az mostani statiojokban minden executio és hostilitas nélkül. Az romai császártól ő felségétől resolutionk érkezvén, mi is ahhoz alkalmaztatni igyekezzük magunkat mint igaz keresztyének, az alatt is penig, mind ő felségéhez, mind az keresztyénséghez tartozó devotionkat fenntartani készek vagyunk; egyébiránt, ha azon hadak beljebb is harapoznak, magunk oltalmáról gondolkodnunk cum protestatione kételenittetünk.

Caraffa generalnak való igéretről.

Az rajtunk forgó és naponkint terjedő hadak szorongató insolentiájok könyebbitésére czélozván, Karaffának tetszik igérnünk aur. 2000 és egy paripát szerszámostól, item a secretariusának is aur. 100 (adván in primordio egy paripát neki, elméjét azzal az szolgálatra készitvén) hac interjecta conditione, hogy az hadakat vagy kivigye, vagy ha az nem lehet, beljebb semmi képen ne hozza, és ott is szoros disciplinában tartsa, semmi hostilitast, semmi excursiokat ne cselekedjenek, az passusokat bátorságosokká tegyék, az véghe-

tegye, különben oly fogságban tétetik, melyet halálával megváltana, de nem engedtetik. Azon kivül tartozó husz ezer tallérról és egyéb specialis adósságiról ex gratia dilatio igirtetett.

Az ország adója supplementumáról.

Az országnak az fényes portára mostan beküldendő adójában a sok közönséges megháborodások miatt esvén bizonyos summa tallérig való fogyatkozás, és annak kipótlására az időnek rövid voltához képest különben nem lehetvén semmiképen prospicialnunk, végeztük egyező akaratból, hogy ezen szükségben, mig tudniillik ezen mostani summája kitelik, adjon tekintetes nemzetes Bethlen Elek uram mostan ő kegyelme kezében administraltatni rendeltetett adóból az oroszlános tallérért száz kilenczven pénzt, az aranyért pedig ötödfél forintot, ide nem értvén az czikkini és török aranyokat.

Ország szükségére való vásárlásról.

Ugyan az ország mostan közönséges szükségére az reformata ecclesiak javaiból, azon jóknak főcuratoritól, tiszteletes püspök uramtól ő kegyelmétől, kényszerittetvén egy ezüstös aranyos pallost vennünk, végeztük egyező akaratból, hogy azon pallosért adjon tekintetes, nemzetes Bethlen Elek uram az ő kegyelme kezében administraltatott adóból fl. 100 megnevezett püspök uramnak ő kegyelmének.

Sublatiojáról 45-nek.

In suffocationem 45 omnem adhibere operam etiam extra R. deliberatum. In Fulgida vero P. O. quid ratione V. T. facturus sit D. L. ulterius expetit, interea inquirendum super requisitis; demum coram V. T. super hac materia.

Az ország adója difficultasi limitatiojáról.

Az adónak az portára való beküldése semmi késedelmet nem szenvedhetvén, azon adó között levő tizenhárom imperiális tallért Macskási Boldizsár uram ő kegyelme pro sua prudentia, tizenegyed fél oroszlányos tallérokért tiz imperialis tallért adván, váltsa el késedelem nélkül; az mi héjja pedig az adónak találtatik per verum computum Bethlen Elek uram ő kegyelme és Sárosi János atyánkfia kezeknél

közül egynehány zászlóalja katonákat és az marusszéki vitézlő rendet, hogy Beszterczére száljanak és Gyulafi László atyánkfia ő kegyelme dispositiójától függvén, onnan Szamos-Ujvár és Bethlen körül való vigyázásra bizonyos számuak alternatim kijárjanak és vigyázzanak szorgalmatosan, s ha mi oly lézzegőket kaphatnak, vigyék megirt kapitány urunk ő kegyelme elébe, dolgoknak az ő kegyelme eleibe adott instructio szerint való igazitására. Egyébiránt semmi hostilitasra okot se ne keressenek, se ne szolgáltassanak. Azoknak pedig Doboka és Belső-Szolnok vármegyék, Besztercze vidékével illendő gazdálkodással lenni tartozzanak. Továbbról pedig az nemes vármegyék legyenek oly készséggel, mihelyt az szükség hozza, felülhessenek és mehessenek, az hová kivántatik.

Holmi specialis expensakról.

Az fennforgó szorgalmatosságokhoz képest kivántató s különben nem supplealható ország közönséges szükségére az ur Bethlen Elek uram ő kegyelme kezéhez administralt summa pénzből közönséges megegyezésből rendeltünk adatni ugyan ő kegyelme által :

Teleki Mihály uramnak ő kegyelmének Caprara és Caraffa generaloknak adott két paripákért 1000 frt.

Az Caraffa general secretariusának pro honorario Gyulai Ferencz uram által . . . . 400 frt.

Ugyan azon secretariusnak Apor István uram által egy paripa vételre . . . . . 60 frt.

Vizaknai Nagy István uram portai uti költségének potlására . . . . . 156 frt.

Gyulai Ferencz uram Caraffához és császárához való uti költségére . . . . . 200 frt.

Ugyan Gyulai Ferencz uramnak elmenő posták költségére . . . . . 200 frt.

Mely pénznek erogatioját megirt Bethlen Elek uramtól ő kegyelmétől vigore praesentium acceptáljuk minden difficultas nélkül.

Páter János adóságáról.

Szemben hivatván Páter János serio injungaltatott neki die 17. Januarii az ország pénzének intra decem dies szerit

2.) Urgealni keli computum excessuum cum congrua defalcatione.

3.) Effectualtatni kell az hadak kivitelét cum assecuratione, hogy ezután sem quartélylyal, sem annonával sem egyéb taxával ez országot nem aggraválják, erről pedig valóságos assecuratiot és annak a császártól való conformatiot effective szerezni.

NB. Ott ő kegyelmek munkálkodván, az urakat, kik azon dolog végett oda ki bizonyos helyre deputáltatnak tudositván, vesznek kivántató resolutioit toties, quoties a szükség kivánja.

Az követek uti költségeire Bethlen Elek uram ő kegyelme által deputáltunk fl. 600. sic. Gyulai uramnak fl. 250. Dániel István uramnak fl. 250. Joachimus uramnak fl. 100 adatni.

4.) A császár levelét és az ministerekét is ki kell vinni az conferentiariusok resolutiojával, in paribus az Gyulai Ferencz uram levelét is.

5.) Irjon Dániel István uram Gyulai uramnak cum brevi declaratione és várjon tudositást.

6.) El kell vinni aur. 1000, az úr, Bethlen Elek uram az ő kegyelme inspectioja alatt levő kész pénzből szerezvén, adjon.

Kolozsvári deputatioról.

Az Caraffa uram ő kegyelméhez expedialt követek ő kegyelmek, hogy jobb fundamentummal procedálhassanak, Kolozsvárra kimenni deputaltattanak: Teleki Mihály, Bethlen Gergely, Bethlen Elek, Székely László uramék. Item: Bánfi György, Gyulafi László, Bethlen Miklós, Bánfi Farkas, Bethlen Pál, Thoroczkai István, Gyerőfi György, Tholdalagi János, Apor István, Alsó János, Bálintith Sigmond, Rédei István, Keresztesi Sámuel, Rédei János, Ugron Ferencz, Kabos Gábor, Nagy Pál, Draut György, Eötvös István és Joachimus Vallendorffius atyánkfiai, juxta literas plenipotentiales tractálni.

Költségekre deputaltatott az megirt uri és főrendű commissarius ő kegyelmeknek: az csiki, háromszéki, marusvásárhelyi, kolozsvármegyei és hunyadvármegyei nem régen

felvetett egy forintos adó, ha mi hátra vagyon az udvarhelyszéki restantiaval együtt administralják az úr Teleki Mihály uram kezéhez, az ország szükségeire kivántató pénz pedig Sárosi János atyánkfia kezénél legyen, ő kegyelme pedig betegsége miatt el nem mehetvén, Bethlen Pál uram vegye kezéhez és viselje gondját.

Országgyülése terminussáról.

Ország gyülése ad diem 23 Martii mensis affuturi Szeben városában celebraltatni concludaltatott.

Kővári praesidiariusok fizetéséről.

Az kővári praesidiariusok szükségire mostan deputaltatott, mi hogy jó alkalmatossággal oda is szolgáltassák:

Pénzt két hóra az ur Bethlen Elek uram által frt. 700.

Buzát is mentül többet Beszterczéről s Kolozsvárról.

Bécsi resolutiok készitésire lett deputatio.

Az bécsi rescriptumra kivántató resolutio készitésire az urak Teleki Mihály uram, Bethlen Gergely uram, Bethlen Elek uram, item Bánfi György, Bethlen Miklós, Gyulafi László és Kemény János uramék deputaltattak cum magnifico protonotario.

Horváth Kozma uram evocaltatásáról etc.

Ez fennforgó szoros állapotokhoz képest, juxta temporum exigentias, az nemes és vitézlő rendnek táborban kelletvén lenni, az nemes udvarhelyszéki vitézlő rend fennlétek alkalmatosságával, sub dato 30. Decembris 1685. Henter András atyánkfiának irott Horváth Kozma atyánkfia levele rendeletlen irásnak itiltetvén, concludaltuk: nagyságod kegyelmes tetszéséből megirt atyánkfiát ad reddendam super inde rationem, simulque judicium recepturum evocaltassék per fiscalem directorem az közelebb következő dietára és juxta brevium judiciorum processum persequaltassék.

Debreczen városa segittetéséről.

Debreczen városa supplicatiojokban elönkben terjesztett keserves panaszokat méltó tekintetben vévén, communi et unanimi voto, nagyságod kegyelmes consensussa is accedálván, decernaltuk. Ily megfogyatkozott szoros állapotokban sublevaljuk öket az ország közönséges pénzéből Bethlen Elek uram és Sárosi János atyánkfia által, negyedfél ezer talléro-

kat adatváu nekiek. Azonban, hogy az fényes portán levő creditorok miatt is bántodások ne legyen, oda is Maurocordatus uramnak mellettek közönséges ország neve alatt irassunk, kivánván ez iránt is ez haza és az nagyságod hűségében őket megerősiteni.

Páter János elbocsáttatásáról.

Noha mind nagyságodnak, mind pedig ez ország statusinak nagy kárában forog az Páter János dolga, mindazáltal, mivel az ő fogságban való létével azoknak kivántató orvoslását nem remélhetjük, nagyságod kegyelmes tetszéséből végeztük kegyelmes urunk, az két özvegy leányi legyenek kezesek érette és legyenek itt Szeben városában polgármester és királybiró atyánkfiai dispositiojok által illendő gondviselés alatt. Az görög companianak is pedig imponaltassék, senki közülök, vagy más kereskedő rendek közül is, magát az ő innen való kimenetelekben, vagy titkos kivitettetésekben magát semmi szinek és tekintetek alatt ne elegyitse. Egyébiránt ha quo-quomodo innen el találnak menni, mig atyjok dolgát végképen el nem igazitja, Szeben városa az itt commoraló görög companiaval együtt, az Páter Jánoson levő egész adósságot megfizetni kötelesek legyenek.

Az portai, bécsi legatiokról.

Az ország szoros dolgai azt kivánván az fényes portára egyik itélő mester Sárosi János Bécsben Peczki Nagy Pál atyánkfiai deputaltattak az dolgok mivoltához kivántató instructiokkal.

Holmi copják csináltatása.

Ez fennforgó szoros állapotokhoz képest szükséges képen kivántatván, nagyságod kegyelmességéből végeztük szebeni főtiszt atyánkfiai disponáljanak felőle: az szász városokon készitsenek negyvenezer kopjákat, ezekhez való kopja vasokkal együtt, és szállitsák el főgeneralis uram ő kegyelme dispositiója szerint való helyre, az árát az ő kegyelme dispositiojából megvárván.

Tökölyi uramhoz való expeditioról.

Tökölyi uramhoz Kabos Gábor rendeltetett küldetni, hogy ő kegyelme által az országon általmenő szándékát elforditani inducaltassék eleiben adandó instructioja szerint,

melytől semmiben is ne recedaljon, különben ha semmiképen nem akar, és csak ad extrema kell azon dolognak fakadni, fegyverrel és erővel is resistalni kell, mivel nékünk az fényes portáról arról való parancsolatunk nincsen, de ha szintén volna is, ez országnak ily szoros ügyiben az fényes portát alázatos instantiankkal requiralnók és magunkról elforditani munkálkodnók, mivel hogy ez országnak mostani állapotja igen szoros ügyben tétetett; hogy pedig Tökölyi uram mellett ez ország felüljön, vagy ő nagysága haddal segélje, semmiképen nem cselekedhetjük.

Kabos Gábor uramnak, Tökölyi uramhoz ő nagyságához expedialtatván, rendeltettek frt 25.

Az ur Teleki uram holmi expensáiról.

Az urnak Teleki Mihály uramnak ő kegyelmének, az kővári szükségben lett expensáiban juxta conclusum superinde emanatum most frt. 600. adatni, és a többit is ha comperiáltatik refundaltatni decernaltatott.

Az hadak dispositiojáról.

Az hadak felültétésérül és progressusáról urunk ő nagysága főgeneralis urammal főtiszt uramékkal adják ki az üdőhöz képest kivántató ordinantiakat, és ő kegyelmek kimenvén, azok szerint alkalmaztassák magukat, s az hadak is engedelmeskedni tartozzanak.

Holmi portán levő levelekről.

Az fényes portán levő, Erdélynek adatott régi császárok athnaméját, melyeket már transsumaltanak is meglátogatván Sárosi János atyánkfia, ha melyek hasznosak és szükségesek lesznek, ő kegyelme váltsa ki és hozza haza, deputálván azoknak kiváltására Ugron Ferencz atyánkfia által aur. nro. 500, alioquin ha nem szükségesek, az pénzt restitualja.

Sárosi János uram contentiójáról.

1-sö. Sárosi János atyánkfiának az bécsi expeditio alkalmatosságával esett költségének s kárának refusiojára és az mostani portai expeditiora való költségeire végeztük, az kezénél levő pénzből vehessen öt száz tallérokat.

Item: ugyan ezen expeditiojára rendeltünk egy szeke-

ret, melyet az brassaiak elkészitvén, tőlök acceptáltatjuk arra való expensajok.

Nagy Pál uram bécsi uti költségeiről.

Nagy Pál atyánkfiának is uti költségére Bethlen Elek uram és Sárosi János atyánkfia adjanak aur. nro. 50.

Deákok honorariumáról.

1-mo. Hasonlóképen Büdöskutinak aur. nro. 20 végeztük adatni.

2-do. Komáromi János uramnak talleros nro. 50.

Itilőmester uram deákinak talleros nro. 25.

Fővezér ajándékáról.

Az fővezérnek ajándékban deputált két lovak megvétele, és hogy egyikért az urnak Teleki uramnak . . . fl. 1000, az másikért pedig Bánfi György uramnak aur. 200, adjanak Bethlen Elek és Sárosi János uramék kezeknék levő ország pénzéből, concludaltuk.

Dombi serege szaporitásáról.

Dombi hadnagy uram keze alatt levő gyalog talpasok huszonöttel szaporodván, ugy decernaltuk azoknak is fizetések adassék ki, mint az többinek.

Kolozsvári praesidiariusok fiztéséről.

Az kolozsvári praesidiariusok alkalmas tüdőtől fogván fizetetlenek lévén, decernaltuk: az jelenvaló ország közönséges pénzéből fizessenek meg nekik, ily időben ne fogyatkozzanak meg.

Nagyszegi Gábor conventiojáról.

Nagyszegi Gábor uramnak mint Salisnak is járt, ez esztendőre tartozó buzabeli fizetését ez ország szükségire gyüjtött buzából adják meg — végeztük.

Fogarasban levő székely gyalogok succursusáról.

Fogarasban alkalmas időtől fogván szolgáló udvarhelyszéki gyalogok segitségére az ország pénzéből fl. 300 deputaltunk.

Beszterczei uraimnak lett resolutioról.

A beszterczeieknek irván Scherfenberg general és Csáki László uram is, hogy éléssel gazdálkodjanak, és különben is alkalmaztassák magokat, ne refractáriuskodjanak, sub dato

12 May, ex castris ad Bonczida positis, beszterczei uramék ide küldötték, instálván holmi dolgokról, melyekről ilyen válaszok lett:

1.) Dicséretes és tartozó hüségekben megmaradjanak.

2.) Az ordinarius, és mostan rájok vetett gyalogok iránt immunitáltattak, hagyván őket városok oltalmára.

3.) Városok oltalmára az vidékbeli, item máramarosi és másunnan való embereket adhibealhatnak.

4.) Orlai Miklós uram is ott maradhat, zsoldost állittson.

5.) Hüségekben perseveralni intetnek és hogy semmit magoktól ne resolváljanak, hanem urunk ő nagysága resolutiojára relegalják magokat, instrualtatnak.

6.) Ha kik ellenkezők találtatnak megfogattassanak.

NB. Az ott levő nemességnek is irván, Scherffenberg és Csáki uram ő kegyelmeknek is resolutiojok lett.

1.) Jól cselekedték az levelek ide küldését.

2.) Felüljenek és kiszáljanak, hogy mások is annál inkább el ne vonódjanak.

Fejérvári dispositióról.

Fejérvárra Kendefi Pál uram rendeltetett, és hogy a deákok s lakosok is ott maradjanak usque ad extrema, oda menvén az aranyosszéki gyalogság is oltalomra, decernáltatott.

Kolozsvári holmi dispositioról.

Hogy az Kolozsvár keritése körül, az város oltalmára levő épületek elrontassanak concludáltatott.

Buza tilalmáról.

Brassai uraimék instalván az buza s egyéb gabonakereskedések tiltalmáról, decernaltatott: ne engedjék se buzát se egyéb gabonát városokból más országra kivinni; parancsoltatott az székelységre is azon dologról. Az harminczadra hasonlóképen ne engedjék meg, interim maguk is ne abutaljanak az kereskedéssel.

Tökölyi urammal való unioról.

Hogy Tökölyi urmmal ő nagyságával, urunknak ő nagyságának s ez országnak is illendő egyessége és jó correspondentiaja legyen, concludáltatott, oly terminusokkal és conditiokkal, melyekből se urunkra ő nagyságára most, vagy suc-

cessivis temporibus valami kedvetlenség és reménytelenség ne következhessék.

Szebeniekkel való uj confoederatioról.

Az magyar urak s förendek bizonyos számban az szebeni főtisztekkel, tanácscsal és centumpaterekkel fide mutuo praestita confoederaltanak, confirmálván az eddig lött confoederatiokat juxta literas superius consrciptas.

Tökölyi uramhoz való expeditioról.

Tökölyi uramhoz ő nagyságához Könczei expediáltatott levéllel hoc tenore, nem lehet pro ratione temporis etc. interim declaralván elméjét prout fieri potest ad justa et licita accommodálja magát.

Scherffenberg ellen való protestatióról.

Scherffenberg generalisnak, hogy az hadak insolentiaikat compescalja, alioquin már követni kezdett insolentiájok hostilitásnak reputaltatik, decernaltatott.

Bethlen Gergely uram substitutiojáról.

Az úr Bethlen Gergely uram, az egész erdélyi hadak gondviselésére delegaltatott, mig fögeneralis uram ő kegyelme közikben kimehet.

Az ország szükségeire Kolozsvárról kölcsön adott buzáról.

Bánfi György uram . .	sax. cub.	1000.
Bánfi Farkas uram . . .	„ „	500.
Apor István uram . . .	„ „	100.
Naláczi István uram . .	„ „	100.
Dániel István uram . .	„ „	100.
Az ország buzájából . .	„ „	200.

Cum hac declaratione, hogy itt Szeben városában az ország közönséges szükségire összeszerzett buzájából ő kegyelmek contentaltassanak.

Véghelyekbeli praesidiariusok fizetéséről.

Kolozsvári, csehi, somlyai és kővári praesidiariusok fizetésire az ország pénzéből vagy kölcsön vagy különben szerezvén két hó pénz deputaltatik.

Kolozsvári municiok szaporitásáról.

Kolozsvárra az előtt adott tizenöt mázsa puskaporon kivül, most nro 25 mázsa puskaport igirtenek ő nagyságok

Bánfi György, Alvinczi Péter és Inczédi Pál atyánkfiai által, melyet meg is adattak, ugy, hogy ez ország pénzéből illendő ára megadassék, melyről is assecuraltattak ő nagyságok.

Az német hadak számára vetett vágó marhákról 1686. Julii.

Az német hadnak ennek előtte igért tizenkét ezer kiskőből buzán kivül, mostan igirt ezer öreg marháról és 1000 juhról ilyen rendelés determinaltatott.

Három kapu adjon egy öreg vágó marhát, berbécset is nro 1. Ezeket az vármegyék és székek otthon levő vicetisztei szedjék fel, és Kolozs, Doboka, és Szolnok vármegyékből Beszterczéhez, Thorda, Fejér és Kükülléonek, az Kükülló, s Marus között levő része Marus-Vásárhelyhez, Hunyadból és az Kükülléon innen levő minden helyekről penig Medgyeshez hajtassák ad diem 28 mensis praesentis, minden okvetetlen. Hogy pedig hamarább összegyülhessen az marha, akármelyik részről való azon három kapuban levő jobbágyok közül vétessék el, és azt is minél hamarább contentáltassák.

Az taxas városok is ez szerint:

Hátszeg	városa	vágómarhát	nr. 2.	berbécset	nr.	2.
Hunyad	„	„	„ 3.	„	„	3.
Abrudbánya	„	„	„ 3.	„	„	3.
Vizakna	„	„	„ 3.	„	„	3.
Udvarhely	„	„	„ 1.	„	„	1.
Fejérvári városi rend		„	„ 1.	„	„	1.
Csikszereda	városa	„	„ 1.	„	„	1.
Kézdi-Vásárhely	„	„	„ 1.	„	„	1.
Illyefalva	„	„	„ 1.	„	„	1.
Bereczk	„	„	„ 1.	„	„	1.
Sepsi Szt. György	„	„	„ 1.	„	„	1.

Ezeket is az székely tisztek ő kegyelmek szedessék össze, és administraltassák Medgyesre ad diem et modo praefixis.

Az megirt városok pedig rendeljenek hiteles embereket percipiálására, gondviselésekre és annak idejében erogalasokra is.

Az német had csendesitésére vetett 12000 köből buzáról.

Az már régtől fogván ez országban levő német hadak

miatt szenvedett sok nehézséginknek rólunk való elforditásának, avagy csak csendesitésének is jó reménysége alatt ez előtt is sok izben discurálván felöle, az mi kegyelmes urunk ő nagysága kegyelmes contentuma ebben is mint több egyéb az időkhöz képest lett conclusumink iránt is accedálván, az ennekelőtte lett végezésünk szerint ország közönséges szükségére felvetett és szedett buzán kivül, melyet más egyéb közönséges szükségre deputáltunk, az már azon német hadaknak megigirt nro. 12000 tizenkétezer kis köböl buza felől tettünk ily rendelést. Hogy az universitás hatezer kis köblöt szerezze meg, magok között elintézvén; hatezer kis köblöt pedig az nemes vármegyékről szerezzék és gyüjtsék összve, adván az nemes vármegyék részéről mostan kölcsön:

Asszonyunk ő nagysága	sax.	cub.	nro.	500
Bánfi György uram	„	„	„	867
Bánfi Farkas uram	„	„	„	400
Alsó János uram	„	„	„	105
Bethlen Sámuel uram	„	„	„	200
M. vásárhelyiek	„	„	„	500
Bethlen Miklós uram	„	„	„	100
Dániel István uram	„	„	„	100
Keresztesi Sámuel uram	„	„	„	100
Medgyesen levő ország buzája . .	„	„	„	240
Ikl. Tholdalagi János uram . . .	„	„	„	200
Mikola László uram	„	„	„	200
Felvinczi János uram	„	„	„	300
Szalánczi István uram	„	„	„	100
Kovács István uram	„	„	„	200
Kun Dániel uram	„	„	„	200
Köbölkuti György uram	„	„	„	200
Baranyai Gergely uram	„	„	„	100
Lugosi Ferencz uram	„	„	„	100
Bálintit Zsigmond uram	„	„	„	100
Maxai uramék	„	„	„	100
Haranglábi Sigmond uram . . .	„	„	„	50
Balogh Boldizsár uram	„	„	„	50
Bánfi Boldizsár uram	„	„	„	100
Bánfi Mihály uram	„	„	„	100

Ugron Pál uram	sax.	cub.	nro.	150
István Geréb uram	„	„	„	200
Biró István uram	„	„	„	100
Josika Gábor nram	„	„	„	100
Jósika István uram	„	„	„	100
Dániel Péter uram	„	„	„	100
Görög Miklós uram	„	„	„	100

r reménység alatt, hogy mihelyt Isten az fennforgó állapotat csendesiti, az megirt creditorokat ő nagyságokat s ő gyelmeket buzáról valósággal contentáljuk, melyről vigore esentis deliberationis assecuráljuk is ő nagyságokat s ő gyelmeket.

Az universitas ő kegyelmek részéről pedig kapu szákhoz képest magok ő kegyelmek intézték ez szerént egyis között felszedetni, ugy mint:

Szebenszék	nro.	111
Segesvárszék (nem adtak)	„	597
Brassó vidékével (nem adtak) . . .	„	1368
Medgyesszék (nem adtak)	„	672
Beszterczeszék (nem adtak) . . .	„	762
Szászsebesszék	„	186
Nagy-Sinkszék (nem adtak) . . .	„	561
Szerdahelyszék	„	300
Köhalomszék (nem adtak)	„	372
Szászvárosszék	„	171
Uj egyházszék (nem adtak)	„	300

Mely feljebb specificalt 1200 kis köből buzának összeüjtésére és arra kivántató dispositióra Vargyasi Daniel Istn uramat főinspectorául rendeltük. Subordinatus gondviseknek pedig Fejérvármegyéből Borsai György és Farkas Fenecz, Küküllővármegyéből Árkosi János és notarius; Thordarmegyéből Görög Miklós és Pápai Zsigmond; Kolozsvármeéből Keczeli András; és Dobokavármegyéből Balogh János yánkfiait. Ennek felette az universitas ő kegyelmek részéről iszt atyánkfia denominalván arra való hiteles embereket teenek hirré, megirt főinspector atyánkfiának, kik is ő kegyel. étől dependeáljanak hűségesen. Hogy pedig azon búza adminstratioja is jobb renddel lehessen, az universitas ő kegyelmek

részéről megirt inspector atyánkfia minél hamarébb percipialtasson, ő kegyelmek között szedesse fel, zsákokról, öröltetésről és a vecturáról is illendő rendelést tétetvén, hogy debito tempore Gyulai Ferencz uram succursusa által az német profunt mester kezéhez administráhassák, onnan azon zsákokban az nemes vármegyék búzáját is administrálhassa, annak is őrlése és vecturája felől is inspiciálván, onnan pedig hiteles testimoniumokat extrahaljanak jövendő számadásra, az zsákokat restituáltatván az universitsának ő kegyelmeknek; megirt Dániel István atyánkfia ő kegyelme arra az ország buzájára is, melyet azelőtt ország közönséges szükségére felvettünk és szedtenek volt is kivántató provisioval legyen, s ha mit még benne fel nem szedtenek volna, annak is felszedését urgealja az kik által illik, hogy annak idejében azon buza is hova fordittatott legyen, megtudhassuk.

Az kolozsvári praesidiariusok praebendaltatásáról. 20 Juli.

Az kolozsvári praesidiariusok praebendaltatásokra kivántató búza felől fökapitány uram disponáljon sub spe futurae restitutionis, kérjenek kölcsön buzát. Isten az uj buzát kezünkhöz adván okvetetlen megadjuk az creditoroknak ő kegyelmeknek.

Az nemes vármegyék táborozások és universitas gyalogi determinatiójáról. 22 Aug.

Az mostani szoros állapotok az szüntelen való vigyázást és hadaknak fennlételit kivánván, hogy az nemes vármegyéknek magoknak valami kevés pihenésök lehessen, instálnak alázatoson, hogy bizonyos számú zsoldost állitván, magok maradhassanak honn, jó fegyveres, paripás, szolgálatra alkalmas zsoldosokat igérnek állitani, kiknek megczirkálására tiszt uraimék kötelesek legyenek, és ha ur vagy főember soldosi közt találtatik alkalmatlan, minden rosz zsoldosért sigilatim 40—40 forintot, alább való nemes emberén pediglen 30—30 frtot, egyház helyi nemeseken 10—10 frtot exequaljanak vicetiszt atyánkfiai; mely birságnak két része főgeneralis uramé, harmadrésze az tiszteké legyen. Mely executiot ha az vicetisztek negligalnának, főgeneralis uram ő kegyelme az tiszteken exequaltathassa. Az zsoldost pedig men-

t ugy elkészitik, hogy valamikor kivántatik, mentést sis-anak. Hunyad, Fejér és Kükülővármegyék pediglen az raordinarius gyalogokat elkészitvén sistálják az hová az kség kivánja sub poena specificata.

Az universitas atyánkfiai extraordinarius gyalogi ha-ttanak másfél ezerre, ugy hogy most mentést ő kegyel-k négy százat állitsanak jó fegyverest, az ezer s százát is r készitsék, hogy mihelyt generalis insurrectio lészen, azo-; is jó készülettel sistálják, ha peniglen az sistálandó gya-okban fegyvertelen és ruhátlan láncsás találtatik, ut supra nden fegyvertelen és ruhátlan gyalogért 40—40 frtot exe-lhasson fő generalis uram azon széknek tisztein.

Az deputatusok expensai.

Ez gyülési alkalmatossággal articulariter helyben hagya-deputatusok sustentiojára deliberative disponáltatott hogy:

Az universitás adjon	frt.	10000
Az vármegyék Maros-Vásárhelylyel és az ta-városokkal együtt adjanak	frt.	3500
Az székelység pedig adjon	frt.	1500

Mely summát az székelység és szász natio ő kegyelmek gok között disponalják, az nemes vármegyékre pedig ez rint limitaltatott:

Fejérvármegye adjon	frt.	900
Kükülló vármegye adjon	„	500
Thorda „ „	„	400
Hunyad és Zaránd vármegye adjon .	„	1100
Kolozsvármegye adjon	„	150
Dobokavármegye adjon	„	100
Belső-Szolnokvármegye adjon . . .	„	150
Maros-Vásárhely adjon	„	100
Vizakna	„	40
Abrudbánya adjon	„	50
Haczok városa Hunyaddal	„	20

Ezen summának administratioja ab expiratione praetis diaetae intra decem dies Ugron Ferencz uram kezéhez erminaltatott, juxta aliam superinde deliberationem.

Tholdalagi uram protestatioja:

Anno 1686. die 24. Augusti Iklodi Tholdalagi János

uram senior praestál azon, mivel sok izben sollicitálta az szamosujvári viczekapitány restitutioját, s egyéb sok ott levő difficultasoknak is orvosoltatását, mind urunktól ő nagyságától, mind pedig az deputatus uraktól, de nem obtinealhatta; melyhez képest ha mi alkalmatlansága következik az várnak, ország kárával ő kegyelme ne okoltassék.

Zsoldosokról.

Anno 1686. die 23. Augusti.

Az zsoldosoknak előtte járójául rendeltettek Bánfi Farkas és Rácz István uramék.

Az zsoldosok peniglen mához nyolczad napra készen lévén, hová menjenek, lészen ordinatiojok főgeneralis uramtól.

Keresztesi uramnak bizonyos summáról való petitiojáról.

Az németeknek való pénzeknek elvitelére rendeltetett Keresztesi Sámuel uram, elmenvén az pénzzel az görögök is, kik az pénzt itt elrakják és csinálják, melyre is a görögök birája rendeljen embert.

Az véghelyek oculatiójáról.

Az végek járni főgeneralis urammal Bánfi György, Gyulafi László, Macskási Boldizsár, Apor István uramék cum plena dignitate rendeltettek.

Az országbuzája inspectiojáról.

Az országra felvetett buzának felczirkálására és jó számban vételére az minapi deliberatio szerént rendeltetett főinspectornak Dániel István uram, azon deliberatio szerint specificalt személyekkel együtt hová hamarább vegyék igazitásban: mi költ el, mi vagyon még benne? És a mi buza találtatik, főgeneralis uramat tudositsák s álljon az ő kegyelme dispositiojában hová kellessék belőle szállitani, különben is értsenek ő kegyelmétől ezen dologban. Ha mit peniglen azon buzában az városok elköltöttenek, tartozzanak mást adni helyébe.

Anno 1686. augustusban Szeben városában celebraltatott közönséges országgyülésében Pekri Lőrincz uram, és Daczó János uram megnótáztattak.

Daczó János uram reversalist, az asszony pedig és fia Daczó Pál uram obligatoriat adván, az urak ő nagyságok s ő kegyelmek intercessiójára elbocsáttatott.

Fogarasban és Fejérváratt continuáltatott conclusumok 1686. a mense Septembri.

Kis Balás refrenaltatásáról.

Hogy az római császár ő felsége Kis Balás nevü egyik mezei kapitánya alattavalóival az szüretet ne impediálja, vagy egyéb insolentiákat is ne patráljon, s ez hazabelieket ne infestálja, végbeli főtiszt urainktól admonealtassék, ugy az ő felsége végbeli tisztei is requiraltassanak compescaltatása felől, és ha semmiképen nem supersedeál, valamint lehet s ha különben nem fegyverrel és erővel is resistalni kell, semmiképen nem kell megengedni.

Az szakmári Erdélyben koborlókról.

Ha kik Szakmárról ez országban koborolni, és akármely rosz dolgot patrálni comparealtatnak, ha magukat megadják, hagyattassanak meg, de Szakmárra ne küldessenek büntetésre, hanem itt benn revidealtassék és vétessék törvényes igazitásban s executióban is dolgok, ha pedig meg nem adják magokat semmiképen, tehát vágattassanak le, mint olyan erőszakos gonoszságot cselekedők.

Ország szükségére congerált zabról.

Az elmult esztendőben Fejérvárt ország közönséges szükségére felvetett zabot, mely az városokban congeraltatott, sok rendbeli hasznos munkáit méltó tekintetben vévén és közelebb most is Gyulai Ferencz uram Bécsben menő utazása szükségére adott nyolcz szekeres lovait remunerálni akarván, főgeneralis tekintetes széki Teleki Mihály uramnak ő kegyelmének adatni communi voto végeztük és adtuk is vigore praesentium.

Bécsi internunciusok expeditiojáról.

Ez haza közönséges javára czélozó bizonyos instructióval Gyulai Ferencz uram expedialtatni concludaltatott, rendeltetvén ő kegyelme mellé, az dolgokhoz képest kivántató succursusra Bagotai Ferencz és Donáth Mátyás atyánkfiai, ugy, hogy az dolgok ugy kivánván Donáth uram az lotháringiai herczeghez menjen réábizandó dolgokkal, Bagotai uram pedig Gyulai uram mellett maradjon, ha valamire kivántatik.

Ezen követségnek Bécsben való megjelenésére urunk ő nagysága Büdöskuti nevü bejárója postán expediáltatik.

Ujabb consultationak terminusáról.

Az ujabb, ujabb occurentiákról, s naponként terjedő szorosabb materiákról kivántató tractára nézve, ujabb confluxus és ugyan generalis gyülés decernaltatott indicaltatni ad diem 20. mensis Octobris proximis affuturi, Fejérvárra.

Gyulai Ferencz uram bécsi instructiójáról.

1.) Isten segitségével ő kegyelme megindulván, utját minél hamarébb continuálja, hogy elsőben is, ha az császár ő felsége commissariusa Nagy-Bányán leszen, oda ő kegyelme elmenjen, és az commissariussal az pénz felől beszéljen, mely pénzt, hogy az praefixus terminusra meg nem vihették, okait ő kegyelme számlálja elő.

2.) Sakmárra menvén ő kegyelme az német generalnak az dolgot recapitulálja, megértetvén jól vele, azon summát mi miért adjuk, és hogy mi végezés lett Scherffenberg generallal az excurralók iránt, s kérje, hogy az ő felsége vitézit ne engedje excurralni Máramarusra, Kővárvidékre, az Szilágyságra és hogy az mennyiben lehetne ne engedje nyomorgatni Biharmegyét is, és hogy az jó szomszédságot, correspondentiát tartsa meg, az mint maga is offeralta magát, declarálván, hogy noha Scherffenberg general patenst adott az excurralók persecutiójára, s maga is ő kegyelme protectiot adott Máramarosra, mind az által Gombos Imre mit követ el, mint hajtják az marhákat még is Kővárvidékiről, az szentjobiak is miket cselekesznek, és micsoda hamis praetensiokkal élnek, Szakmárról ő kegyelme az végbelieket tudósitsa, ugy bennünket is; kérje ő kegyelme azon az szakmári generalist, hogy alá s feljáró postáinkat segitse, kisirtesse, ne tartóztassa.

3.) Kassára érkezvén ő kegyelme az geneneralist köszöntse, s kérje, hogy dolgainkat promovcálja, az jó szomszédságot, correspondentiat tartsa meg, alá s feljáró postáinkat segitse, kisirtesse, ne tartoztassa. Beszéljen ő kegyelme Kassán az kamarás urakkal is az harminczadok dolgáról, hogy mint exorbitalnak az harminczadokon, contra tractatum, hogy Margitán harminczadot erigáltanak.

4. Isten ő kegyelmét Bécsben vivén, legelsőben is menjen titkon Scherffenberg uramhoz, mások meg ne tudják, hogy előbb ott volt, levelünket megadván, köszöntse, s kérje, hogy jó oblatioja szerint legyen promotora az dolgoknak, és vegye elmejét is arról, kinek szolgálatjával kell élni, mindazáltal az badensis herczeget megudvarolja ő kegyelme, s eddig való jóakaratját is meg kell köszönni, az főhopmester Deitriszian herczeg uramat és aulae cancellariust Strathman uramat gyakorta udvarolja. Saponara uramat is ne contemnálja, ugy alkalmaztassa az ministerek között való dolgait ő kegyelme, hogy egyiknek, másiknak feljebb becsületivel, vagy valamelyiknek comtemnáltatásával ne offendaltassanak.

5.) Vegye fel ő kegyelme az dolgot Scherffenberg uram előtt mint folyt az bécsi utolsó resolutiótól fogva, mivel ment Inczédi Mihály és azután együtt ő kegyelmével hozzája, miut concludáltak, mire nézve igérték az pénzt, és mire ajánlotta magát, s mind azoknak beteljesitésére kérje; s ha pedig Scherffenberg uram udvarnál nem lenne, annak oblatioit declarálja az több ministereknek s kérje effectuálására, és hogy az megirt ötven ezer talléroknak megküldése vagy vitele mi okon haladott, és hogy az honorariumban vegyék be az ötven ezer tallért az Scherffenberg general igirete szerint, hogy ha az török birtokából ki nem szabadittatunk, többször rajtunk ne kivánják.

6.) Emlékeztesse igiretire Scherffenberg uramat, hogy az traktában való nehézségeket tollaltassa, és azon terminusokat is, melyeket ő kegyelmének megmutattunk, ha lehet meliolartassa, nevezetesen Kolozsvárnak s Dévának emlékezete kihagyassék egészlen és hogy quartélylyal ne terheltessünk. Mi egyébiránt az diplomát in bona forma acceptaljuk, melyben való készségünk megbizonyitására igértük az ötven ezer tallért. Ha objicialnák mig Budát meg nem vették, semmire sem mentünk, felelheti ő kegyelme: mind ezekben az involutiokban is mi ő felségéhez s az keresztyénséghez való devotionkat igazán megtartottuk, noha azt fogták reánk, hogy az törököt mi provocaltuk volna magunk segitségére, de az töröknek, noha sok fenyegetődzési ottan-ottan jöttenek, ugy erős parancsolati is, de ugyan ő felsége ellen nem vétettünk

sok kárvallásinkat, pusztulásinkat, emberinknek levágatását csak néztük, melyért ma is fenn vagyon az töröknek nagy nehézsége. Bizonyos dolog az is, hogy sok igiretekkel próbált bennünket, hogy ő felsége s az keresztyénség ellen való dolgokra vegyen, és oda is az adónkon kivül is nem keveset fizettünk ellenünk való nehézségeknek lecsendesitésére, mivel azzal is azoknak bennünket, hogy Budát is különben meg nem vették volna, ha az Erdélyben quartélyozott had ki nem ment volna: ennyi kárvallásink, szenvedésink után ne terheltessünk quartélyozással, egyébképen az miben lehet kedveskedni készek leszünk; ne csufoltassunk az töröktől az keresztyénség agravatiojával, másképen az quartélyosokkal közel lévén, az török és tatár hadak provocaltatván, az quartélyosok csendesen nem nyughatnának, mi nekünk pedig örökös veszedelmünk következnék belőle.

7.) Minekelőtte egész resolutiot vehetne is declaralja ő kegyelme az szakmáriak, szentjobiak insolentiajokat, excursiojokat ugy Biharvármegye nyomorgattatását is, s mennél jobb formában való parancsolatokat extrahaljon s küldje mennél hamarébb azoknak megorvoslása felől.

8.) Ha jó folyamatját látja ő kegyelme az dolgoknak, az mely privatus embereknek instantiáit instructiojokban adtuk volt előbbi követeinknek is, azokat ő kegyelme urgealja, s az mennyiben lehet promoneálja, kitől-kitől az megbántodott felektől egész tanuságot vevén, ugy az előbbi követeinktől.

9.) Azt is declaralja ő kegyelme, hogy az ő felsége kegyelmes igiretivel némely dolgokban ellenkezőt experiáltunk, nevezetesen harminczadok s végbeli dolgok iránt, minek előtte penig az dolgokat kitanálhatná, Csáki iránt addig viselje magát hozzája in generalibus terminis, és csak azt mondja: objicialván neki mire offeralta itt benn lételével magát, sok és nagy esküvésekkel, ha azokat effectualja, az mint azelőtt is offeraltatott az mi kegyelmességünkben s az ország jóakaratjában meg nem fogyatkozik.

10.) Minthogy ő felsége az elmult téli quartélyozásbeli károk refusioját megigérte, kérje azon is ő felségét alázatoson abeli kegyelmes igiretének teljesitésire.

11.) Most is Erdélyben sok inconvenientiákat követ Kis

Balázs, azoknak is megorvoslásában munkálodjék. Fogaras 29. Septembris 1686.

Az universitas gyalogi limitatiojáról.

Az mely másfél ezer extraordinarie elrendelt gyalogokkal az universitas tartozik, azoknak számok közül, ezer gyalogokat ő kegyelmének lehagytunk, a többit pedig ugy mint nro. 500. fennhagytuk az ordinarius gyalogokon kivül, ugy hogy ő kegyelmének az kivántató szükséghez képest jó köntösösön, fegyveresen, és az dispositiohoz illendő készülettel készen tartsák és sistalják is őket, azonban annuatim, mig ez háború üdő fenntart, Isten itiletiből három-háromszáz gyalogok fizetésére hópénzt tartozzanak ő kegyelmek adni s administrálni annak idejében. Azon háromszáz gyalogok négy hónapra való hópénzeket pedig, mostan de facto ő kegyelmek szerezzék meg, ha pedig az hirtelen nem lehetne, minthogy sietve kivántatik, anticipative az ország adójából adjanak háromezer forintokat, melyet az gyalogok fizetésére rendeltetett és felvetett adóból mennél hamarébb tegyék helyre. Mely pénzt főgeneralis uram ő kegyelme vegyen kezéhez és jó gyalogok szerzésében munkálódjék, s azokból az mint ő kegyelme szükségesnek itili rendeljen Kolozsvárban, Kővárban, Szamosujvárban, Husztban, Görgényben és Dévában.

Caraffa general látogatásáról.

Ha Caraffa general Szakmárhoz közelit vagy odaérkezik, az mi kegyelmes urunk ő nagysága jó idején követjét expediálja hozzája az dologhoz és szükséghez illendő instructióval.

Az maramarosvármegyei és kővárvidéki vicetisztek és nemesség mint alkalmaztassák magokat az ujabban közelitő R. C. ő felsége hadai requisitioja iránt.

Ha az romai császár ő felsége hadai Erdélyhez közelitvén azon ő felsége hadai principalisi kivánni fogják, hogy az maramarusvármegyebeli és az kővárvidéki vicetisztek vagy nemesség kimenjenek vagy követeket küldjék hozzájok, akármi dolog végett, semmi képen se magok ki ne menjenek, se pedig követeket hozzájok ki ne küldjenek, hanem az mi kegyelmes urunkhoz, s nemes Erdélyországához tartozó hüsé-

gek és kötelességek alatt mind az mi kegyelmes urunkat ő nagyságát, mind pedig főgeneralis uramat ő kegyelmét éjjel, nappal azon ő felsége hadai principalisi kívánságokról voltaképen fndositsák, és várjanak az ő nagysága és főgeneralis uram ő kegyelme resolutiojától s ahoz alkalmaztassák magokat, hüségek s tartozó kötelességek sérelme alatt; mely végezéseket főgeneralis uram ő kegyelme jó idején adjon értésekre megirt atyánkfiainak.

Hatházi és némely hajdúk dolgáról.

Ez fennforgó üdőhöz képest nagy szükségünk levén reájok s hüségeket is alkalmas üdőtől fogván tapasztaljuk; azért tetszett, hogy Hatházi uramat és az mely gyalogokat is kivántató szolgálatjok s fizetések felől is assecuraltunk volt főgeneralis uram ő kegyelme által megfogadjuk, és azután is fizetéseket kiadván az hová szükségesbb leszen rendelje el az mi kegyelmes urunk ő nagysága, főgeneralis uram ő kegyelme által őket, kivántató szolgálatjoknak hüséges követésére.

Vigyázó hadak dispositiojáról.

Hogy az fennforgó állapotokhoz képest bizonyos számú hadak vigyázásnak okáért fenn legyenek, igen szükségesnek látjuk, hogy vigyázatlanságunk miatt ex improviso ne kövesse az gonosz hazánkat. Arra kivántató hadak iránt pedig az nemes vármegyékről az mi kegyelmes urunk főgeneralis urammal ő kegyelmével, az tanács urakkal, ő kegyelmekkel méltóztassék kegyelmesen prospicialni cum hac declaratione, hogy vagy személy szerint üljön fel az nemesség, vagy alkalmatos zsoldosokat állittsanak, vagy pedig bizonyos hadak fizetésére bizonyos summa pénzt adjanak fogyatkozás nélkül.

Az deputatusok számára való contributioról.

Hogy az deputatus uri és förendek az dolgok folytatására inkább reá érkezhessenek, communicatis universis regni Transilvaniae et partium Hungariae eidem annexarum consiliis az ő kegyelmek szükségére rendeltetett contributio ez szerint:

Az universitas adjon	fl.	10,000
az székelység „	fl.	3,500
az vármegyék „	fl.	1,500

ugy hogy Fejérvármegye fl. 900, Küküllő vármegye fl. 500, Thordavármegye fl. 400, Hunyad és Zaránd vármegyék fl. 1,100, Kolozsvármegye fl. 110, Doboka vármegye fl. 100, Szolnokvármegye fl. 150, Marus Vásárhely fl. 100, Vizakna fl. 40, Abrudbánya fl. 50, Haczag városa fl. 10, Hunyad várossa fl. 10 adjanak és ab expiratione diaetae Ugron Ferencz uram kezéhez administrálják tized napra. Cibinia 20 Augusti 1686.

Teleki Mihály uramtól kölcsön kért 78 aranyokról.

Kiváltképen való közönséges ország szükségére kivántatván adatott az ur Teleki Mihály uram ő kegyelme maga pénzéből in summa nro. 78 igaz kamarán költ aranyokat, melyeket megirt közönséges ország szükségére forditattván igirtük ő kegyelmének az ország közönséges pénziből megadatni, virtute hujus conclusi.

Lengyel követ ajándékáról.

Hogy az már sok üdöktől fogván itt commoralt lengyel király ö felsége követe Visinczki uram male contentus el ne menjen, concludaltatott, ő nagyságoknak alázatosan instáljunk, méltóztassanak száz aranyat neki adni pro honorario, melyet az ország pénzéből refundáljunk ő nagyságoknak; adtak is 19 novembris 1686.

Az buza és egyéb gabona tilalmáról.

Mivelhogy mind az idegen nemzetnek ez országban való quartélyozása, s mind pedig az szertelen szárazság és egyéb sok, rajtunk forgó nehézségek miatt az mezei majorkodásban igen nagy hátra maradásunk esett szerteszéllyel ez országban, sőt az hol mit vethettenek is az télnek keménysége miatt, abbeli fogyatkozásunktól is tarthatunk, annak okáért, hogy az reánk egész országúl következhető szükséget megelőzhessük, az eladó búzának, és egyéb gabonának is rendit, és módját ily képen határoztuk meg: hogy ha kinek ez hazafiai s lakosi közül eladni való majorság-búzája, és egyéb gabonája is vagyon, szabados legyen ugyan maga lakóhelyeiben eladni, ha az szomszéd országbeliek rá jönek, de hogy vagy maga ez országból kivitesse, vagy mással titkon és nyilván is complarkodjék, s búzával és egyéb gabo-

nával is kereskedjék, semmiképen meg nem engedtetik, ne is merészelje senki megpróbálni, mert ha ki vagy titkon, vagy nyilván, vagy valami szin és praetextus alatt is buzával vagy egyéb gabonával kereskedni comparealtatik, minden kedvezés és mentség nélkül buzája és egyéb gabonája is elvétetik, ide értetvén azon kézdivásárhelyiek, beszterczeiek, és akármely város és helyek lakosi sőt zsidók, örmények, ráczok, és akármely idegen itt adózó kereskedő rendek is, kiknek sem magoknak venniek, sem másokkal ezféle kereskedésben semmiképen concludalniok meg nem engedtetik az fenn megirt poena alatt. Ez constitutio pedig duráljon, mig Isten kegyelméből az rajtunk forgó nehézségek alól felszabadulván magunk megváltoztatjuk ez conclusumunkat. Ez cenclusumunk ellen ha ki vagy commissiokat solicitálna, vagy extrahalna, annál inkább expedialna comperta rei veritate in poenam articularem fl. 200. ferien. incurraljon toties quoties, melyeket fiscalis director sub amissione honoris et officii exequaltasson, és két részét ország, harmadát pedig az inspectorok, ugymint vármegyék és székek fő és vice tisztei kik is sub amissione honoris vigyázni tartoznak, unanimi voto concludaltuk.*)

Deput. rendek catalogusa cum summae exolutione 1686.

Az deputatus uri és förendek költségét esztendőre az statusok ez szerént rendelték:

Teleki uramnak . . .	fl.	1000
Haller Pál uramnak . .	„	500
Naláczi urnak	„	500
Bethlen Gergely urnak .	„	500
Nemes János urnak . .	„	500
Bethen Elek urnak . .	„	500
Székely László urnak . .	„	500
Alvinczi urnak	„	250
Sárosi János urnak . .	„	250
Macskási urnak . . .	„	250
Daniel István urnak . .	„	250

*) A deputasok jegyzőkönyve itt megszakad. Az alább követ. kező okmany a deputatus rendek jegyzékét tünteti fel.

Toldalagi János urnak	fl.	250
Keresztesi urnak	„	250
Daczó János urnak	„	250
Dániel Mihály urnak	„	250
Haranglábi urnak	„	250
Apor István urnak	„	250
Kálnoki Farkas urnak	„	250
Bánfi György urnak	„	400
Gyulafi László urnak	„	400
Kemény János urnak	„	400
Gyulai Ferencz urnak	„	250
Bánfi Farkas urnak	„	250
Bethlen Miklós urnak	„	250
Kendefi János urnak	„	250
Toroczkai István urnak	„	250
Jósika István urnak	„	150
Naláczi András urnak	„	150
Buda János urnak	„	100
Kereszturi János urnak	„	100
Bálintith urnak	„	150
Rédei István urnak	„	150
Alsó János urnak	„	150
Ugron Ferencz urnak	„	150
Nagy Pál urnak	„	150
Mikes Pál urnak	„	100
Mikó István urnak	„	150
Kálnoki Samuel urnak	„	150
Lugosi Ferencz urnak	„	150
Nagy István urnak	„	100
Balog Boldizsár urnak	„	100
Balog László urnak	„	100
Hegyesi István urnak	„	100
Praefectus urnak	„	100
Tornya Péter urnak	„	100
Szebeni királybiró urnak	„	200
Polgármesternek	„	200
Brassai birónak	„	150
Megyesi polgármesternek	„	150

Segesvári követnek . . „ 150
Beszterczei uramnak . . „ 150

Datum Cibinij die 9 Mai Anno 1686.

Et subscriptum erat: Correcta in trium personarum summa coram statibus regni et extradata per magistrum Petrum Alvinczi protonotarium. Erantque sigillo ejusdem usuali et consveto super cera rubra hyspanica impressive communitae ac roboratae pariterque confectae ac emanatae.

A. 1686. 22. Januarii. Macskási Boldizsár uram portai Instructiója.

Instructio pro Generoso Balthasare Macskási de sz. Márton Macskása, ad Fuldam Portam Otthomanicam occasione contributionis regni Transilvaniae et partium regni Hungariae eidem annexarum ordinario Ablegato.

1. Isten kegyelméből eő kegyelme, az fényes portára dirigált leveleinket és az ország adaját is minden szükséges requisitumokkal, kezéhez vevén induljon meg, és az mennyiben lehet, utját maturálván siessen feltött czéljára ő kegyelme kezére bizott dolgainknak hüséges véghezvitelére.

2. Utjában ő kegyelme ha mely véghelyekbéli s egyéb tisztekkel is, vagy ultro vagy bona se offerente occasione szemben lészen, ha kiknek szóló leveleink lésznek, azokat praesentálja, ha kiknek pedig levelünket nem viszi azokat is az mint illik, köszöntvén, kivántató succursusokat kivánja, annyival is jobb alkalmatossággal, és hamárébb követhesse utját mindenütt.

3. Utazásának alkalmatosságával, minden helyeken szorgalmatos vigyázásban légyen, és az hol s kitől mint illik maga vagy mellette lévők által, hüségesen tudakozzék az helyek és emberek mivoltok szerint forogható hirek és dolgok mivoltáról, s ha hol és kiktől oly szükséges dolgokat érthet s vehet eszében, jó alkalmatossággal értésünkre adni el ne mulassa.

4. Közelitvén az fényes portához küldje bizonyos embereit elől, tudositván kapikiánkat menetele és az adó vitele felől, hogy ő is az kiket illik felüle informálhassa, és igy beérkezésének módositásáról és egyéb szükséges dolgokról is vehessen informatiot.

5. Béérkezvén osztán a portára Maurocordatus urammal in privato legyen szemben, ő kegyelmének szóló levelünket megadván köszöntse becsülettel, azonban a fövezérrel s az császárral való audentia iránt ő kegyelme által szorgalmatoskodjék, melyek per seriem adatván, maga jó alkalmaztatásával kövesse el, az diványülő vezérekkel, és másokkal is, kiknek leveleink szólanak s ajándékink is disponáltattak szemben lévén köszöntse becsülettel.

6. Az adó beadásakor szorgalmatosan reá vigyázzon, az szám az kézhez vejendő adónak summája, vagy olvasás vagy egyéb alkalmatossággal meg ne csonkitassék s apadjon közönséges kárunkra és ha mit ujjobban kölcsön venni kételenittetik az adó pótlására, minél kevesebb interesbeli kárunkkal cselekedje.

7. Ha kiknek mi ajándékunkat viszi, úgy az adóról is és az restantia megfizetéséről, hiteles quietantiat hozzon, időforgásával búsulásunk miatta ne következhessék.

8. Béadván az adót és az ajándékokat is az kiknek illik, nagy submissióval condescendáljon, törökül irott supplicatiot is nyujtván az hatalmas császárnak felőle, ilyen instantiánkra:

1. Méltó tekintetben vévén ő hatalmassága, ennyi elfolyt esztendőktől fogván, de kivált az elmúlt esztendőkbeli táborozásoknak s azon dolgok folyásainak is alkalmatosságival minémű hüségünket mutattuk az országgal együtt az fényes portához, sem költségünknek sem egyéb tehetségünknek semmit nem kedvezvén, az minémű hüséget nemhogy valamely, de minden fejedelmi is az országnak nem praestálták, melyekre nézve ő hatalmassága is kiváltképen való császári fényes gratiáját egynihány izben igirte. 2. Nyilván vagyon ő hatalmassága előtt az is, hogy az országnak nagyobb része Lugassal, Karánsebessel, Váraddal, Jenővel, Sz. Jóbbal s az Kőrössel mi tőlünk elszakasztatott, melyek az előtt

közönséges adónkat nagyobb részint fizették, és már igen megszorittatott, s fogyatkozott maroknyi nemzetünk, ennek is pedig semmi kereskedése nem lévén, csaknem éhelhalásban forog dolga, az Istennek itiletiből ez országon forgó nagy szüksig miatt. 3. Nagy emlékezetben lehet ő hatalmasságának az is, soha mi az mi adónk nevelésére okot nem szolgáltattunk, annál inkább magunk ennyi adó fizetésre magunkat nem igértük, hanem Barcsai Ákos magának fejedelemséget sollicitálván az ország hire és consensusa nélkül, mind az adónak nevelésével, s az országnak csonkitásával, s mind pedig sok teher viselésekkel ez szegény országnak terhes bajoskodásokat szerzett, melyekben is mivel nekünk ez országul semmi vétkünk nem volt, azok az fejedelmek, Barcsai Ákos is elmult, mi pedig az mi hüségünket ennyi időtől fogván is igen szoros állapotokban is homály nélkül az fényes portáboz megtartottuk, s ezután is megtartani készek vagyunk, méltóztassék adónknak számát az előbbi, paradicsomban dicsőült szultán Szuliman idejebeli summárá leengedni, megmondván azt is ez országon terjedő sok inségnek declaratiojával, hogy ha Isten ez fenforgó háboruinkat nem csendesiti, nem hiszszük többször ez ország adójának praestálására érkezhessünk. 4. Midőn Várad mi tőlünk és az országtól elszakasztatott, amaz nagy emlékezetü m. Ali bassa erős hittel fogadta és nagy assecuratioval is igirte volt, hogy csak Várad és hozzá tartozott jószág, melyet az előbbi fejedelmek mint oda tartozó jószágot birtanak, szakasztatik el, azon vármegye pedig melyben Várad vagyon, az mi birodalmunkban hagyatik, sőt azon kivül levő vármegyéket senki nem is bántja, de az időtől fogva Bihar vármegye és más vármegyék nagy része az váradiak praetensioja alatt vadnak, nagy praejudicíumukra: méltóztassék azért ő hatalmassága azon nagy emlékezetü méltóságos hivének ily assecuratioval tött nagy igéretiről s az mi ez országgal együtt eleitől fogván tapasztalt igaz hüségünkről megemlékezni s azon Biharvármegyét s az több vármegyéknek az váradiak praetensioja alatt lévő részit azon váradiak praetensiója alól felszabaditani s az mi birodalmunkba bocsátani. 5. Szomorún forog emlékezetünkben az is, hogy főkövet hiveinknek illendő acceptáltatása, és existimatioja is az

elmult esztendőkben alább kezdett szállani, melyekkel hogy mi és ez ország büntetődjünk, valamely főkövet hivünk valami okot adhatott is tudatlanságból, ugy tetszik nem várhattuk volna. Méltóztassék azért ő hatalmassága főkövetinket az előbbeni jó rend szerint acceptáltatni s böcsületit is megadatni s hatalmas császárunkkal is az régi jó rend szerint, mind köszöntése mind pedig válaszvételeket is szemben juttatni. 6. Kapikiank alkalmatosságiban is nem kevés sérelmünket tapasztaljuk, már alkalmas időtől fogva, mivelhogy praebendájok megcsonkittatott, szállásokon való szabadságok sokképen megbomlott, és különben is az kapukon való becsületek meg nem adatik, azok megorvosoltatásában is ő hatalmassága méltóztassék császári fényes gratiáját reánk terjeszteni. 7. Eleitől fogva hoztuk emlékezetbe és supplicáltunk is ő hatalmassága fényes orczája előtt, hogy az váradi vitézeknek rajtunk követett, és szüntelen terjedő alkalmatlankodásokat, ujjabb ujjabb adó felvételeket és ujjabb ujjabb dolgoknak feltalálását, szegénységünk romlására s elfogatására való fordittatását, császári fényes tekinteti eleiben venni, és azok alól bennünket kegyelmesen megszabaditani méltóztatnék, de mind addig is az ő hatalmassága császári gratiajának csak reménysége alatt vagyunk, amazok pedig nagyobb mértékben viselik magokat ellenünk. Instálunk azért ő hatalmasságának alázatosan, méltóztassék azok iránt való szoros bajoskodásunknak rólunk való elfordittatásokban császári fényes gratiájával bennünket megörvendeztetni. 8 Hasonló panaszszal jelentheti ő kegyelme azt is, hogy noha mi mindenekben az fényes porta parancsolatjához tartjuk és alkalmaztatjuk magunkat az környülettünk levő végbéliekkel is az jó szomszédságot mind magunk s mind birodalmunkbeliek által folytatván: az végbéliek mindazonáltal, tudniillik mind az váradiak, mind pedig Jenő körül levők sok alkalmatlanságot követnek el birodalmunkbélieken, sőt magunk és becsületes hiveink, becsületünket sértegető szomorúságokkal is illetnek bennünket. Méltóztassék azért ő hatalmassága parancsolni, tartsanak jó correspondentiát velünk, és illendő becsülettel viselvén magokat hozzánk birodalmunkbélieket is semmi injuriáltatásokkal ne szomoritsák, mi is az mi részünkről kivántató magunk

alkalmaztatását elkövetjük, effélék iránt leendő resolutiójához képest kivántató leveleket is minél jobban expediáltatván, hozza kezünkhez. Isten pedig ő kegyelmét eleiben adott dolgoknak hasznos végben vitelire segitse, s hozzánk kivánt válaszszal hozza. Datum in Civitate nostra Cibiniensi die 22. mensis Januarii. Anno 1686.

NB. Szorgalmatoskodjék ő kegyelme azon is ha lehet, mind az három athnámékat, melyekről ő kegyelme emlékezetet hallott, igaz párban vegye ki, és hozza kezünkhöz, arra kivántató költség iránt is, minél hüségesbben lehet magát alkalmaztatván, ha pedig mind három nem lehetne, szultán Szulimán athnáméját sollicitálja s ki is iratni el ne mulassa. Oly véggel sollicitálja pedig, hogy az nálunk levőkkel conferálhassuk.

Vizaknai Nagy István uram portai Instructiója. Annó 1686. die . . . Januarii.

Instructio pro Generoso Stephano Nagy de Vizaknaad Fulgidam Portam Ablegato.

Isten kegyelméből megindulván, utját ő kegyelme maturálja, kivánván azzal is a fennforgó szoros állapatoknak consulalni, oda érkezvén pedig, kapikiánktól az ott való alkalmatosságoknak végére menvén, az kiket illik nevünkkel köszöntse, levelünket is az kiknek szól, adja meg; megadván az fővezérnek küldött ajándékunkat is becsülettel.

Mivel az credentiák az ő kegyelme instructiojára relegálnak, az fővezértől audentiája lévén, ha mikről tudakozik, magát ezek szerint alkalmaztassa.

1. Megmondhatja: Az fényes porta parancsolatjából küldöttük volt fel Bécsbe hiteles embertünket, hogy az német udvarnak az pacificatio iránt elméjét megpróbálnók; az kinek oda fel tovább való késedelem lévén, mintsem rendszerint visszajöhetett volna, az elébbeni szerdár Ibrahim bassa ő nagysága ujjabb intimatiojára, magunk szolgánkat még septemberben kellett felküldenünk azon dolognak expiscalására.

mban előbbeni emberünk megérkezvén, az onnan hozott
ai császár ő felsége resolutioját in originalibus az fényes
tára beküldöttük, annakutána tovább való parancsolatjá-
képest az fényes portának, solennis követeinket is küldöt-
fel azon pacificatio tractája végett, kik is már utban lé-
, magunk szolgánk micsoda resolutioval érkezett, mivel
tructiojok szerint megirt követeink a levelet töle utjokban
ették nékünk párt küldvén, melyet mi is igaz párban pro
ormatione beküldöttünk. Követeinket is utánok egynehány
en küldött postáink által szorgalmatoztatjuk, hogy annyi-
is hamarébb feltett czélunkat közelithessük, s az fényes
tát ujjobban is tudósithassuk, kik is ugy hiszszük eddig
érkeztenek.

2. Terjesztheti az rajtunk levő hadak insolentiáit, az
ki László dolgai declaratiojával is; megmondván: hogy
z hazának canoni szerint megbizonyosodott árultatásért
gsententiáztatván, ellenünk való hamis vádokkal bément
portára, és ott is ad perpetuos carceres itiltetett ugyan,
lyről bennünket is assecuráltak volt is, de ugyan az bünte-
elkerülvén megszabadult és folyamodott az német udvar-
, és onnan is hitető mesterségével holmi kóborló hadak-
praeficiáltatta magát, s ő jött elsőben is birodalmunkban,
ott sok fenyegetődzésével pusztitotta, és rontotta birodal-
nknak egy részét, kimillés és irgalmasság nélkül, annyira
gy az az része országunknak utolsó romlásában és puszta-
ában légyen.

3. Megmondhatja azt is, mivelhogy az elmult táborozá-
nak alkalmatosságával, mi is hatalmas császárunknak pa-
csolatjából jelen voltunk, nem kevés fenyegetőzéssel vad-
ellenünk, és nem használván semmit az iránt való méltó
ntségünk, továbbra is fenyegetődzenek ellenünk, feltött szer-
n bosszúállásoknak véghez vitelével, a mint hogy követik
Máramarosban, kővárvidéki, kalotsaszegi és a szilágyi la-
sokon.

4. Ezeket declaralván condescendálhat arra. Midőn mi
n hadaknak birodalmunkban való béjövését eszünkben
tük volna és itt benn való megállapodásokat s különb kü-
b insolentiajokat tapasztaltuk volna, az fényes portát

voltaképen tudositottuk, akarván függeni ily casusban is az fényes porta dispositiojától s jött is vala olyan resolutionk, hogy az landorfejérvári szerdártól ő nagyságától várjunk segitséget, mikor kivántatik s ahoz tartottuk magunkat, mig napja meg nem homályosodott, azonban az hadak insolentiáinak csendesebb orvoslását is szüntelen munkálódtuk, de az hadakkal véget nem érhettünk, azonban az szerdárság változott, és az uj szerdárhoz ő nagyságához hatalmas császárunk fényes parancsolatja érkezett, hogyha mikor kivántatik, bennünket megsegitsen, és noha, mi az segitségét most nem látjuk illendőnek sollicitálni, hogy az pacificatio munkáját meg ne bántsuk, s ezeket az hadakot is az tovább való sok hadakkal, magunk s ez ország romlására felkölteni s inditani ne láttassunk; ugyan is ily solennis követség alkalmatosságával fegyvereskedni nem lehetne tanácsos, annál inkább annyi felfuvalkodott erő ellen kicsiny erőt támasztani mint lehetne bátorságos.

5. Ha tovább kérdezkednék az hadakról, megmondhatja: Egész Magyarország Pozsonyig mindenütt rakva vagyon hadakkal, s oly feltett czéljokat értettük, hogy Tömösvárat, Váradot s Egret is egyszersmind akarnák megszállani. Erdélyben pedig a mennyi had vagyon, abban ugyan belé kaphatnánk sőt ha hatalmas császárunk az pacificatio munkája felől való parancsolatjára nem vigyáztunk volna, tehetségünk szerint ellenek állottunk volna, noha ugy is az derék hadaktól félhettünk volna, kiváltképen hogy Csáki Lászlót az mint azután bizonyosan végére mentünk, azért küldötték volt elől hadakkal birodalmunkban, hogy valami hostilitásra provocálna bennünket, és az egész hadakat reánk küldhetnék. Mostan pedig ha ellenek fegyvert fogunk, mind az pacificatio munkáját akadályoztatnók, mind pedig az egész hadaknak erejét vonnók magunkra, és ha segitséget hoznánk vagy különben is jőne, sedes bellivé tévén az szegény országot, teljességgel el kellene romlanunk. Melynek távoztatására már egynehány izben küldöttük embereinket hozzájok, s meg is üzentük: csendesedjenek, és a sok alkalmatlanságoktól szünjenek, reménlvén az romai császárnak az bekesség felől való jó resolutioját, és noha valamit kezdettenek csendesedni, de bizony

securusok nem lehetünk, de ugyancsak mivel már solennis követeink felérkeztenek, ugy hiszszük nem sokára tudositanak bennünket, az romai császár ő felsége resolutioja felől, melyhez képest az fényes portát mindjárást tudositjuk, és mi is magunkat az szerint alkalmaztatjuk.

A. 1686. die 14. Februarii.

Római császár ő felsége plenipotentiája az conferentiak iránt, ezt is hozta Inczédi uram 19. Julij.

Nos Leopoldus divina Favente Clementia Electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae Rex, Archidux Austriae, Dux Burgundiae, Styriae, Charinthiae, Carniolae et Vittembirgae, Comes Tyrolis et Goritiae. Testamur et notum facimus, pro nobis et haeredibus ac successoribus nostris tenore praesentium universis quorum interest. Postquam Nobis ab Illustrissimo Michaele Apafio Electo Transilvaniae Principe, quarundam Regni Huugariae Partium Domino et Siculorum Comite, syncere nobis dilecto, ordinibusque Transilvaniae, per eorum ad Nos Legatos, Generosum, Prudentem et circumspectum Joannem Hallér de Hallerkeő consiliarium ejusdem Illustrissimi Principis intimum, item Sigismundum Pernyeszi de Osztopán, alterum Aulae ejusdem Praefectum, Matthiam Miles, civem et senatorem civitatis cibiniensis, nec non Michaelem Inczédi de Várad, certus tractatus pro modernarum rerum exigentia propositus, desideratum sit, ut dictus tractatus, quanto citius ad effectum perduceretur: Quod Nos proinde Illustrissimo Ferdinando S. R. I. Principi de Dietrichstein, in Nikolspurg, Domino in Hollenbrua, Finkenstein et Tolberg, Aurei velleris Equiti, consiliario nostro intimo, et supremo Aulae Praefecto, Principi nostro charissimo, simul et Illustrissimo Hermanno Marchioni de Baden et Hochberg, Comiti in Spanheim, Consiliario nostro intimo et consilii bellici praesidi, Campi Marschallo et confiniorum Jaurinensium

Colonello, Consangvineo, et Principi nostro charissimo, nec non Illustrissimo ac Magnifico fideli nobis dilecto Theodoro Alpheto Henrico Comiti de Stratman et Pettierbaach, pariter consiliario nostro intimo, et aulae cancellario, singulari nostra, qua in eos ferimur fiducia, comiserimus, ded .... mus facultatem cum praefatis legatis congrediendi et nostro nomine, supradictum tractatum perficiendi, ac concludendi, promittentes verbo nostro Caesareo et Regio, nos omne, quicquid ab illis hac in parte, gestum, actum, conclusumque fuerit, ratum et gratum habituros et nostra ex parte fideliter adimpleturos. In cujus rei fidem hasce manupropria subsripsimus, et sigilli nostri Caesarei appressione muniri jussimus. Quae dabantur in civitate nostra Viennae, die decima quarta mensis Februarii Anno Domini millesimo sexcentesimo octigentesimo sexto, Regnorum nostrorum Romani vigesimo octavo, Hungarici trigesimo primo, Bohemici vero trigesimo.

Leopoldus.

(L. S.) Ad mandatum Sacrae Caesareae Majestatis proprium Steph. Andr. de Wardenburg.

Lengyel király assecuratioja 20. Martii.

Joanes tertius Dei gratia rex Poloniae, magnus Dux Lithvaniae, Russiae, Prussiae, Massoviae, Samogitiae etc.

Damus praesentem authographum nostrum promittentes regioque verbo nostro assecurantes, tam ipsammet personam, cui hoc datum consignatumque fuerit quam alios quoslibet quorum interesse poterit. Non esse Nos secretum quod Nobis communicari promittitur, ulla ratione cuiquam revelaturos, quin potius inter arcana adeo servatur ne rei bona fide nobis concreditae propalatio aut Principi aut Provinciae, aut privatis personis uti bonis vicinis et amicis nostris injuriae sit, aut periculo quod merito potius ac emolumento omnium cedere debeat. In quorum fidem majorem praesentes manupropria subscriptas sigillo etiam nostro communiri jussimus. Datum in palatio

nostro Zolkieviensi die vigesima mensis Martii anno Domini millesimo sexcentesimo octingentesimo sexto. Regni nostri duodecimo anno.

Joannes Rex.

(L. S.) Adamus Sarnoneski,
Secretarius.

Romai császár ő felsége levele urunknak.

Scherfenberg uram recommendatioja és descriptiójáról, anno 1686. 24. Martii.

Illustrissime Princeps, syncere nobis dilecte!

Postquam variis, nec contemnendis nunciis admonemur Turcas una cum Tartaris irruptionem parare in Transylvaniam, ut inde superioribus Hungariae comitatibus et nostris in ea exercitibus incumbant, ratio militaris, cum nostro erga Transylvaniam affectu conjuncta omnino exigit, ut vaferrimo perditissimi hostis consilio obviam eamus, eundemque a faucibus charissimae Nobis Provinciae, cui inhiat arceamus: mittimus eum in finem Camerarium nostrum Consiliarium bellicum, et Generalis campi ductoris locumtenentem, illustrem, Nobis fidelem dilectum Fidericum comitem de Scherfenberg cum copiis, Nobis a Synceritatis vestrae devotione erga Nos, amore in patriam, et Zelo in rem christianam firmissime promittentes, quod non tantum praedictas copias nostras auxiliares libenter admissuram, et annona commeatuque adjuturam, verum etiam praefato generali nostro consilio et manu praesto futuram, simulque in omnibus quae nostro nomine exponet indubitatam fidem adhibitura sit. Habet ipse in mandatis ut militem intra cancellos militaris disciplinae exacte coarceat, quominus provinciae et Synceritati vestrae gravis sit, utpote quam constanti Caesareae Regiaeque gratiae et benignitatis studio amanter complectimur. Datum in civitate nostra Viennae die vigesima quarta Martii, Anno Domino millesimo sexcentesimo octuagesimo sexto; Regnorum nostrorum Romani

vigesimo octavo, Hungarici trigesimo primo, Bohemici vero trigesimo.

Leopoldus m. p.

T. A. Henr. C. de Stratmann m. p.

Augustinus de Erhardus m. p.

Titulus : Illustrissimo Michaeli Apafio, Electo Transylvaniae Principi, quarundam Regni Hungariae partium Domino et Siculorum comiti, Syncere nobis dilecto.

Romai császár ő felsége Scheffenbergnek adott passusa, cum plenipotentia. Anno 1686 die 28 martii.

Nos Leopoldus, divina favente clementia electus Romanorum Imperator semper augustus, Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Coroatiae, Slavoniae Rex, Archidux Austriae, Dux Burgundiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae et Virtembergae, Comes Tyrolis et Goritiae, universis et singulis, ecclesiaticis et saecularibus, Archiepiscopis, Episcopis, Principibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, Provinciarum Capitaneis, Urbium, Oppidorum et Comitatuum Rectoribus et Burgi magistris, Consulibus, magistratibus, communitatibus, nec non portuum, pontium et passuum quorumvis custodibus, ac omnibus aliis regnorum et dominiorom nostrorum subditis, cujuscunque status, gradus ordinis et conditionis existant gratiam nostram caesaream ac omne bonum.

Postquam praesentium exhibitorem,camerarium nostrum, consiliarium bellicum, et generalis capmi ductoris locumtenentem, fidelem nobis dilectum, illustrem Fridericum comitem a Scherfenberg versus Transylvaniam et vicinas provincias ablegare visum Nobis fuerit, ut ibidem non tantum reipublicae christianae ac vicinorum Principum ordinum statuum ceterorumque Nostrorum subditorum et christianorum bonum promoveat, sed et ab aditu harum Provinciarum vaferrimum et perditissimum communem hostem prohibeat et dictis Principibus, ordinibus et statibus consilio et manupresto sit, illosque sub protectionis Nostrae alis contra machinationes et co-

natus memorati hostis asserat et ab ejusdem immani jugo eximat. Id circo quiquid dictus Noster generalis hunc in finem tractaverit, egerit aut statuerit, id Nos omni meliori modo ratum, gratumque habituros spondemus, simulque subditis Nostris benigne committimus, mandamus et alios omnes hortamur, quatenus praedictum comitem a Scherfenberg una cum famulis equis et rebus, quas secus habiturus est non solum libere tuto et expedite ire, transire, morari et redire sinant, verum etiam, ubi necessitas postulaverit, vel ipse id alias et quotiescunque petierit, ulteriore eundem salvo conductu, viarum ducibus, annona, commeatu, caeterisque rebus necessariis promte juvent, et in omnibus fidem adhibeant, quae nostro nomine proponet. Exequentur hac in parte regnorum et dominiorum nostrorum subditi seriam et expressam Nostram caesaream voluntatem, ceteri vero rem nobis gratam et christianae rei perutilem, adeoque erga obsequentes gratia caesarea et regia et contra refragarios omni severitate poenarum, et executionis militaris compescendam. Datum in civitate nostra Viennae, die vigesimo octavo mensis Martii, anno millesimo sexcentesimo octuagesimo sexto; regnorum nostrorum romani vigesimo octavo, hungarici trigesimo primo, bohemici vero trigesimo.

(L. S.)

Joannes Christophoros levele urunknak.

Celsissime Princeps!

Postremis meis literis, ad Celsitudinem Vestram ut spero recte delatis fusius exposui, quanta alacritate sua Majestas regia arma contra Christiani nominis hostem paret; quaeque negociationes institutae et quanto Zelo tractatus perpetuae pacis, simulac foederis contra eundem hostem cum serenissimis Moschorum Czaris reassumti et promoti sint. Nunc praestat Celsitudinem Vestram plenius informare, qualiter nudius tertius cursor moscua a legatis suae Majestatis Regiae et Respublicae plenipotentiariis supervenerit cum exoptatissimo nuncio, quod, in sexta conferentia serenissimorum Czarorum com-

missarii acceptationem foederis declaraverint, suisque armis, citra conjunctionem cum exercitu polonico vel ejus parte, Crimeam aggredi destinaverint, in quem finem eo ut expeditiores haberent illico copias per totam Moschoviam collecta 5 florenorum de singulis domibus indicta et officialibus externis stipendia nonnisi per dimidium utpote exspectative dari solita, ex integro persolverint. Nequae edicere, quanto gaudio sua Majestas regia, totaque curia et universus populus super tantis rerum successibus fuerit perfusa, cujus ego Celsitudinem vestram hisce ocius participem reddere volui, quatenus res suas pro publico christianitatis bono, suoque particulari, tanto celerius dirigere possit et velit. Frustra expectat Thökölius subsidia tartaricae colluviei, utpote quibus ultimum imminet factum, quiquae habebunt quod Crimiae agant, non ut terras Christianorum ferociter devastent. Insinuavi Suae Majestati Regiae convenientiam dandarum per ipsammet suam Majestatem ad Celsitudinem vestram hujus nuncii notitiarum, quod et extunc factum fuisset nisi sua Majestas regia itineri Zolkieviensi iterum redeundi, jam accincta fuisset sequetur autem id ipsum proxime. Nun vero insuper addo quod sua Majestas regia Zolkievia Javoroviam et inde Strium progressura, atque intra paucarum septimanarum spacium eo perventura sit, cum militiae polonicae evocatione ad castra determinare et expeditionem bellicam maturius ordiri placuerit. Hisque Celsitudini vestrae cum felicissimo alleluja integerrimam, valetudinem cunctaque prospera exoptans meneo.

Leopoli 13. Aprilis 1686.

devotissimus et paratissimus servus
Joannes Christophorus Fink,
sacrae caesareae majestatis ablegatus.

Titulus: Celsissimo principi ac domino domino Michaeli Apafi etc. Cibinium.

Anno 1686. 26. aprilis költ bécsi követek levelének pariája.

Ajánljuk nagyságtoknak s kegyelmeteknek köteles szolgálatunkat.

Kolozsvárról 10. aprilis költ nagyságtok s kegyelmetek levelét debreczeni ember által nagy becsülettel vettük, valamiket most parancsol nagyságtok s kegyelmetek, minthogy már azokról egynehányszor is parancsolt bő declaratioval az conferentiariusoknak eleikben adtuk s orvoslását kivántuk, mostan is mihentest nagyságtok, kegyelmetek parancsolatja érkezett, mindjárt munkálkodtunk azon dolgokban, igérték mostan is minden jóakaratjokat; a mint eddig is mindenkor az szép szó mindenkor megvolt, de hogy az dolog szintén anyiban legyen, szavoknak vékony hitele volt, mindazáltal hogy parancsolnak Caraffa generalnak, mindenkor igirték. Ha eljőnek az inquisitiok azokat is mindjárt felveszszük. Az debreczenieknek már itt lehetetlen szolgálni, mert mind ő felsége duplás protectioját, mind ministerekkel való contractusokat, ugyan itt az ministerek magok violalták s annihelalták s ugy is hiszszük, hogy az mit rajtok elvehetnek, elviszik. Egy jóakarónk jelentette bizonyoson, hogy tiz ezer német akarna Erdélyen általmenni Havasalföldében, mivel Csáki László azzal volt ide fel, hogy Sorbán Vajda arra igérte magát: csak mennyen oda tizezer német, ő huszezered magával áll melléjek, és az török ellen aperte resistal, előre el is mentek Csáki László és Dunod páter. Egy nagy ember ma igen titkon mondotta, hogy tegnap az titoktanácsban elvégeztetett, hogy Caraffának megparancsoltassék, Erdélynek semmi injuriat ne tegyen. Eperjest, Regéczet, Bodokot, Szádvárát elrontják, ugy hiszszük többet is per consequens a mint mondják. Az több dolgokról nagyságtokat s kegyelmeteket bőven tudositottuk Büdöskuti uram által, és az mint feljebb is irók nagyságtoknak s kegyelmeteknek parancsolatja szerint kegyelmes urunk s hazánk dolgait szivesen munkálkodjuk, bővebben is tudositanók nagyságtokat s kegyelmeteket ha emberünk bővebben volna, mikor pedig emberünk vagyon nagyságtokat s kegyelmeteket mindenkoron tudositjuk. Itt gyak-

ran hányják az szemünkre, hogy egy felől az mi kegyelmes urunk s az nemes ország ő felségével tractál, másfelől pedig Tökölyi urammal correspondealt, és hogy Erdélyből sokan is mentek melléje, mi eléggé esküszünk, hogy az dologban semmi sincs, de minthogy nagyságtok s kegyelmetek nem tudositott, nem tudjuk az országot mivel menteni. Nagyságtokat s kegyelmeteket azért kérjük, ne nehezteljen azért bennünket tudositani; mi kötelességünk szerint nagyságtoknak, kegyelmeteknek ugy irjuk meg, a mint mi értjük. Alkalmatosságunk lévén ha mi uj dolgok lésznek, nagyságtokat, kegyelmeteket mindjárást ujabban tudositjuk. Kérjük is nagyságtokat, kegyelmeteket az mennyiben lehet az dolgokat siettesse, mert bizony meguntuk már az bécsi lakást. Isten nagyságtokat s kegyelmeteket örvendetes békességben tartsa meg. Viennae 26. Aprilis anno 1686.

Nagyságtok s kegyelmeteknek

köteles szolgái:

Haller János m. p.

Pernyeszi Zsigmond m. p.

Milesz uram beteg.

Inczédi Mihály m. p.

Tökölyi uram urunknak ő nagyságának szóló leveléről.

Celsissime Princeps ac Domine, mihi colendissime!

Az intervenialt dolgok ugy kivánván, hogy becsületes főrenden levő hiveimet, tekintetes nemzetes Losenyei Nagy Pál uramat is beküldjem kegyelmedhez, és más alkalmas időtől fogvást kegyelmednél levő követeimmel tekintetes nemzetes Kende Gábor és Bancsi Ádam uramékkal együtt repraesentaltassam kegyelmed előtt általa az eddig való jó egyességre czélzó szándéknak elérése iránt való gondolkodásomat, s egyéb környül álló dolgokról való izenetemet. Kegyelmedet azért bizodalmasan kérem, mind hármokat ő kegyelmeket maga méltóságos személye eleiben bocsátván, ne neheztelje azokban kegyelmed magát ugy kiadni, hogy az dolgoknak közelitésére és nemzetünk reménytelen dolgainak

is ujjulására út mutattassék anyival is hamarébb, maga méltóságos hirének, nevének azok előtt való terjesztésével is, az kik nemzetünk ügye boldogulásának óhajtói s várói. In reliquo servat Deus Celsitudinem vestram diu foeliciterque valentem et viventem. Datum prope ad Jenő 28. Aprilis anno 1686.

Ejusdem Celsitudinis vestrae

Servitor addictissimus

Emericus Tökölyi m. p.

Titulus sonabat hoc modo: Celsissimo Principi ac domino Michaeli Apaffi, inclyti regni Transylvaniae Principi, partium regni Hungariae domino et Siculorum comiti etc. domino mihi colendissimo.

Tökölyi uram az uraknak irt leveléről.

Spectabiles ac magnifici nec non generosi domini mihi observandissimi!

Intervenialván oly dolgok, az melyekre nézve a méltóságos erdélyi fejedelemhez ő kegyelméhez becsületes főrenden levő hivemet tekintetes nemzetes Lesenyei Nagy Mihály uramat is szükségesnek itiltem expedialnom, és azokat ő kegyelme, s egyszermind már régtől folyvást kegyelmetek hazájában levő követim tekintetes, nemzetes Kende Gábor és Bancsi Ádám uramék által is, az eddig való mind két hazánk javára czélozó dolgoknak közelitésére repraesentáltatnom, s azon alkalmatossággal mint az emlitett méltóságos fejedelemnek ő kegyelmeknek belsőbb hiveit kegyelmeteket is megtalálnom: kegyelmeteket kérem becsülettel nevemmel mondandó ő kegyelmek szavainak teljes hitelt adván s egyszersmind az méltóságos fejedelemnek ő kegyelmének azokban leendő elméjét igyekezzék kegyelmetek arra birni, hogy ő kegyelme is inkább szoros indulatját, mint sem idegenkedésit az elkezdett dolgokban mutassa, s kövesse. In reliquo kivánván éltesse Isten kegyelmeteket sokáig jó egészségben. Datum ad Jenő 28. Aprilis 1686.

Praetitulatarum Dominationum vestrarum amicus servire paratissimus Emericus Tökölyi m. p.

Titulus: Spectabilibus, magnificis, generosis dominis, celsissimi Principis Transylvaniae intimis consiliariis etc. dominis fratribus mihi observandissimis.

Schaffenberg uram irta levélről urunknak 1. mai.

Celsissime Princeps, Domine Domine mihi colendissime!

Romanorum Imperator, rex Hungariae, Bohemiae etc. semper augustus, Dominus meus clementissimus, auditis et certissime compertis pro invasione Transylvaniae, mutatione regiminis et religionis, et propagatione ibidem Mahometicae superstitionis nefandis Turcarum consiliis: mihi injunxit, ut intrem Transylvaniam, cum copiis mihi commissis eo fine ut adjunctis copiis Vestrae Celsitudinis, quocunque modo arceam et Turcas et Tartaros, et omnes christiani nominis inimicos ab ingressu illius, qui tractum et ex officio et ex praemissis protegere conservare, et ad pristinos fines privilegia et libertates quales erant ante omnem Turcarum invasionem restituere: de quibus mandatis sicut et de meo ingressu certiorem debui reddere Vestram Celsititudinem, et quanto citius copias suas congreget caesareis ad praedictum finem conjungat, annonam et omnia necessaria pro utrisque provideat, ne milites sibi providere cogantur, ex quo alioquin orirentur confusiones, contra expressa mandata, quae habeo a Caesare exactam et rigorosissimam disciplinam servandi; et ideo commissarios ad hoc necessarios expectet et mihi transmittat, cum quibus communicatis Vestrae Celsitudinis consiliis et adjunctis ejus copiis efficatior contra Turcas et Tartaros, expeditio instituatur et conservationi utrarumque copiarum consulatur: moneat etiam populos suos ut pagos non deserant, domos non relinquant, labores campestres nullo modo intermittant, quia non ut hostis sed ut amicus, protector et conservator Transylvaniam debeo intrare et omnia pro vestrae Celsitudinis salute amicabiliter et non hostiliter facere, ad quam cum propius accessero aut ipsi ipsemet literas credentiales caesareas, quas habeo penes me proferam, aut per personam, quae ipsi fusius

regias intentiones explicabit, transmittam, sperans quod latorem praesentium dominum generosum Adamum Kender cui plenariam fidem in iis quae oretenus aperiet ex parte nostra, poterit adhibere Vestra Celsitudo, sine dilatione ad me remittet et omnibus tabellariis quos per Transylvaniam potero dimittere in futurum, liberum et sine ullo impedimento aut retardatione transitum concedat et illam certificamus quod hanc praesentem commissionem tanto libentius suscepi, quanto affectuosius sum. Vestrae Celsitudinis servus humilimus Fridericus Comes de Scheffenberg Szathmarini die 1. Mensis Mai 1686.

---

5. Mai Kabos Gábor uram instructioja.

Instructio pro generoso Gabriele Kabos de Magyar Gyerő-Monostor ad celsissimum Principem Emericum Tökölyi ablegato.

1.) Méltóságos Tökölyi fejedelemmel ő nagyságával ő kegyelme szemben lévén, szónkkal becsülettel köszöntse.

2.) Jelentse meg, hogy noha ennek előtte ő nagysága maga követi által a jó correspondentiat egy nehány uttal és a két ország között való uniot intimaltatta a mi kegyelmes urunknak ő nagyságának, de mostani követségének alkalmatosságával ő nagysága ellenkezőt láttatik cselekedni, midőn azt kivánja ő nagysága, hogy mellette levő hadaival magunkat conjungalván ez hazán való általmenetelt engedjük, mely szándéktól ő nagyságát kérjük supersedeáljon, mivel mi arra semmiképen nem léphettünk.

3.) Az német szintén mostan kezdvén hazánknak némely részéből kitakarodni, annak alkalmatosságával ez haza veszedelemére annak fegyverét magunkra viszszavonnók, több közel levő hadakkal együtt, eddig is az garázdálkodásra keresvén okot ellenink.

4.) Ő nagysága maga dolgának is jó progressusára nem lenne, meggondolván azt ő nagysága, minemű nagy kerengéssel vinné el hadát, szoros és alkalmatlan utakra, más

felé hamarébb és rövidebb uton lévén alkalmatossága Munkács alá való meneteliben, az honnét mi ugy tudjuk, a németek eddig el is mentek.

5.) Ennek előtte is valamikor az mi hazánkon hatalmas császár hadainak általmenetelinek kellett lenni, nekünk hatalmas császár és fővezér urunk tempestive értésünkre adták és az hadak általbocsátását megparancsolták, de az ő nagysága hadainak általbocsátása felől és magunknak is azokkal való conjungálásáról semmi parancsolatot nem vettünk.

6.) Ha szintén minekünk arról való parancsolatunk jött volna is, avagy ezután jöne, hatalmas császárunk és fővezér ő nagyságá kegyelmességében (kiket Isten szerencsésen, boldogul éltessen) vagyon annyi bizodalmunk, hogy helyes és illendő rationkat a portán is megértvén ilyen hazánk végső romlására czélozó parancsolattal bennünket nem terhelnek.

7.) Megmondhatja ő kegyelme, Isten ingyen való kegyelmességéből eddig hazánkat sedes bellivé nem tette, ha már eddig Isten attól bennünket megoltalmazott, ne igyekezzék ő nagysága annak munkálkodásában, meglenne pediglen az, ha ő nagysága ezen menne által, és bizonynyal is hidje ő nagysága, ugy is semmi hasznát fáradságának nem venné.

8.) Hogyha pedig, ez iránt való szándékában csendesedik ő nagysága, a mi kegyelmes urunk ő nagysága is az ő nagyságával való tractára az urak közül lebocsát.

9.) A mellettek levő török és tatár előttök járóinak is ő kegyelme megmondja, hogy nem lévén a portától semmi parancsolatunk ez hazán való általbocsátások felől, erre jöni meg ne próbálják, mivel ha alkalmatlanság abból esik maguknak tulajdonitsák.

10.) Ha pediglen ő nagysága objicialna, hogy Munkács segitsége felől jött parancsolatunk, arra azt mondja, hogy mi tudjuk azt, micsoda parancsolatunk nekünk, mi adunk arról számot, s nem más, de nekünk sem egyszer sem máskor olyan parancsolatunk nem jött, se hogy az ő nagysága hadaival magunkat conjungáljuk, s nem is cselekeszszük, mivel addig is soha hatalmas császárunk ez haza veszedelmére czélozó parancsolatot nem adott, s mostan is nem reméljük hogy adjon.

Tökölyi uramnak ország neve alatt szoló levél.

Celsissime Princeps! Domine nobis colendissime!

Az mi kegyelmes urunk ő nagysága nagyságod ő nagyságának szoló méltóságos levelét, és becsületes hivei által tött izenetit velünk is közönségesen communicalni méltóztatván, megértettük. Ő nagysága is nagyságodhoz nemzetes Kabos Gábor atyánkfiát méltóságos izenetivel küldötte; bizodalmasan kérjük nagyságodat, megirt atyánkfia által az mi közönséges tetszésünkből tett kegyelmes urunk ő nagysága izenetinek teljes hitelt adván moderálja ugy dolgait, eddig való oblatioit ellenkezővé változni ne tapasztaljuk, melylyel ennek az szegény országnak veszedelmeztetésére okot ne szolgáltasson. Nagyságod kötelez bennünket minden tőlünk lehetséges dolgokbeli maga szolgálatjára.

Eidem Celsitudini vestrae

Servitores paratissimi.

Tökklyi uramnak urunk neve alatt irt levél die 5. Mai.

Méltóságos öcsém uram!

Kegyelmed nekem küldött levelét becsülettel vettem, becsületes hivei által tött izenetit is megértettem, eddig való maga jó ajánlásához képest, hogy kegyelmed ily ellenkező dologra fakadjon nem gondoltam volna, melyeket a nemes országgal communicalván, ő kegyelmekkel egyező értelemből nemes Kabos Gábor becsületes hivünk által izentem bőven nagyságodnak. Kinek nevemmel mondandó szavainak, hogy hitelt adjon kérem.

Ezzel ajánlom Isten oltalmában kegyelmedet. Cibini die 5. Mai 1686.

Kegyelmed szolgáló

bátyja.

Hadi insurrectioról.

Ez mostani szoros állapotához képest ez országnak minden szabadsággal élő rendeknek hadban való menetelirŏl irott Constitutiok.

Noha mind generális mind partiális insurrectiókról, és azok ellen cselekedőknek büntetéséről kegyelmes urunk édes eleinktől réánk maradott szép articulusink vadnak az Approbáta Constitutiokban, melyeket is mi intacte et inviolate meg akarunk ezután való időkre és maradékokra tartani, ugy hogy ha az szükségtől mostan kényszerittetvén szorossab törvénynek irására kételenittettünk is lépni, de azoknak elbontásában ez mostani végezésünk ne praejudicálljon: mindazonáltal mivel megtapasztoltuk, hogy soha az eddég irott törvényekkel nem gondolván, az nagyságod méltóságos parancsolatjára igen restül mozdultak, avagy ugyan teljességesen vakmerőképen elmulatták insurgálni és hogyha Isten ő felsége irgalmasságából, nagyobb romlástól eddég bennünket nem oltalmazott volna, nem másokat, hanem az olyan szófogadatlanokat okozhattuk volna méltán. Hogy azért ez házában minden szabadsággal élő rendek, az hazának mostani szoross állapotában, nagyobb serénységgel és hűséggel nagyságod méltóságos parancsolatját értvén és az deputatusi uri és förendek ő kegyelmek fogarasi conclusuma szerint, az utolsó szükség ugy kivánván, ha azon egy háznál szolgálható házas személyek egynéhányan találtatnának is, viritim insurgáljanak és ad diem et locum praefigendum elégséges hadi apparatussal compárcáljanak: tetszett egész országostól három nemzetül, nagyságod kegyelmes consensusa is accedalván ez ide alább letött punctumok szerint való constitutiot communi voto ez mostani szoros állapatokban concludálnunk.

1.) Hogy mostan tempestive nagyságod méltóságos parancsolatja az minden órán való készen létel felől minden helyekre kimennjen (excipiálván az partiumot, az kiket az német hadak teljességesen elrontottanak, mig az rajtok quartélyozó hadak eltakarodnak rólok), hogy annál is inkább

az készületre való parancsolatnak késő kimenését senki ne okozhassa.

2.) Valakik az nagyságod méltóságos parancsolata, és mostani szoros végezésünk ellen cselekesznek, és akar partialis, akar generalis insurrectionak idején parancsolatjok lévén nem insurgálnak, és ahoz illendő jó hadi apparatussal ad diem et locum praefigendum nem compáreálnak, hogy ha rationabilis excusatiojok nem tanáltatik, halállal büntetődjenek, mint hazájokat oltalmazni nem igyekező, fejedelmek parancsolatját nem fogadó, és az egész ország szoros törvényit vakmeröképen talpok alá tapodó emberek, kik ellenis ez következendő punctumban letött mód szerint való rövid processus observáltassék.

3.) Az insurrectiot posthabealo emberek (hogy ha az felülésnek és táborozásnak intra limites regni partiumque Hungariae eidem annexarum az haza oltalmára kell lenni) az ki fel nem ül, és nem compáreál ad praefixum locum et terminum generalis uram ő kegyelmének ad octavum in persona si reperiari poterit, si vero non de bonis legitime admonealtatván az maga generalis székire, az holott is az törvényben az akkori táboron jelen levő tanácsi rendek, főtisztek és tábla birái adhibealtatván, akár compareáljon, s akár ne exclusis omnibus juridicis remediis et etiam appellatione végső törvénye legyen. Mindazáltal ha compareál és kivánja, az egy exmissio ne denegaltassék, annyi időre mig praetensioja szerint való magaméltó mensége véghez mehet és ha juridice vakmerőnek tanáltatik, in poena amissionis capitis incurrált személynek pronuncialtassék, és az ilyeneknek senki gratiát privatus ember szerezni vagy sollicitálni ne merészeljen, az ki ez ellen cselekednék, hasonló poenában incurráljon mox et de fato; hanem az generalis ur ő kegyelme authoritásában álljon az tanácsi renddel megegyező értelemből, ha kinek gratiat szerezni méltónak itélik.

4.) Mivel az felülésben eddig sokan okozták azt, hogy bizonyos okokra nézve az főtisztek közül egyik is ő kegyelmek között nem lehetett nagyságod kegyelmes annuentiájából, végeztük, hogy akar partialis, akar generalis felülés kivántassék, nagyságod kegyelmes dispositioja szerint főtiszt

üraimék és atyánkfiai közül, egyik hogy vármegyéje között jelen legyen, hogy ha pediglen bizonyos okokra nézve jelen nem lehetne, tehát az főtisztek magok kebelében substituáljanak, azon vármegyebéli becsületes főrendet, az kitől dependentiájok lehessen.

5.) Ez mostani szoros végezésünk alá nem rekesztjük az hadakozásra teljességgel inhabilissá tétetett nemes atyánkfiait, kik is mindenekben magokat alkalmaztassák az Approbata Constitutioban Part. 3. Tit. 19. Art. 9. irt modalitáshoz az hadi expeditio dolgában. Hasonlóképen az özvegy nemes asszonyok részéről is observáltassék ugyanezen Approb. Const. irt Articulus. Part. et Tituli ejusdem. Art. 5. és absque omni fraudulentia az szerént praestaltassák az hadi expeditio idején való szolgálatot. Az neveletlen és tutorság alatt levő árvák is ez szoros végezetink alá nem értetnek.

6.) Az honn való vigyázásra az vármegye tiszteinek fele, ugymint az viceispánoknak egyike, az főbiráknak egyike, és az szolgabiráknak fele, az perceptor honn maradván az vármegye gondviselésére, ez szoros igyben és állapotban ők is immunissé nem lehetnek, hanem személyekről és jószágokról iuxta constitutiones superinde confectas zsoldos állitással tartozzanak, az szolgabirák pediglen, mivel kevesebb értékűek szoktak lenni, hármon tartozzanak egy jó zsoldost állitani; ide nem értve Máramaros vármegyét, kiknek az hadi insurrectiójokról való privilegiumokat vigore praesentium most bontogatni nem akarjuk.

7.) Ez szoros állapotokban illaesa Celsitudinis vestrae Principalis dignitate permanente senkinek is exemptioja ne suffragáljon végeztük.

8.) Az szolgák állapotjáról concludáltuk, hogy akar nagyságod köteles szolgái legyenek, akar uraké, nemeseké, de ez hazának ilyen szoros állapotjában mind személyekről, mind jószágokról az Approb. Constitutioban Part. 3. Titul. 19. Art. 6. irt módok szerint tartozzanak zsoldos állitással.

9.) Az szolgák állapotjában tanáltatik ilyen fraudulentia is, hogy ha esztendejek, az had promulgáltatásának ideje korán telik, az Articulus ellen urokat mindjárt elhagyják, és

hadban menni vélek nem akarnak; sőt hadi mentség és egyéb praetextusok alatt, magokat másoknak kötelezik, ez ilyen szolgák ellen is az mostani szoros állapotban nagyságod kegyelmes consensusából tetszett azt a processust megröviditenünk, ugy hogy ha contra vim Articuli valamely szolga az urát akaratja ellen elhagyná, vagy elhagyni akarná, akarhollott deprehendáltatván szabadosan megfoghassa és maga szolgálatjára eröltethesse.

10.) Utolszor communi voto concludáltuk kegyelmes urunk nagyságod kegyelmes consensusa is accedálván, hogy noha ez mostani szoros állapotokra nézve kételenittettünk ily kemény constitutiot irnunk az hadi insurrectioról, mindazáltal oly declaratioval cselekedtük, hogy ennek ereje ne tovább, hanem csak addig az ideig extendálódjék, mig Isten ő felsége ez mostani felbódult állapatokat csendesiti, és az két császár között való mostani hadakozás vagy egy vagy más uton complanaltatván, az körülettünk és köztünk lévő idegen nemzetek fegyverétől Isten ő felsége bátorságossá tészen bennünket; melyet Isten adván érnünk ez iránt való szoros constitutionkat invalidáljuk, cassáljuk és ugyan abrogáljuk; mely is hogy jobb módjával annak idejében effectumba mehessen, és hogy maradékinknál emlékezeti is ne hallassék, ez Constitutionkat az több Articulusokkal kinyomtatni interdicáltunk, hanem az nagyságod méltóságos és az ország három nationalis pecsétek alatt roboráltatván, két egyenlő orginálok tartassanak az itélőmestereknél, ő kegyelmek ha kiknek in vero transumpto kiadják, bizonyos regestromban consignálván, és midőn Isten azt az kivánt csendességet adja érnünk, mindenektől az szerint vehessék és kérhessék vissza, és se exemplart, se párt nem conserválván senki is, egészlen mind megégessék, kötelességek tartása szerint. Datum in Civitate nostra Cibiniensi, die 6. Mensis May Anno Domini Millesimo sexcentissimo octogesimo sexto. In generali videlicet Dominorum trium nationum Regni Transylvaniae et Partium Hungariae eidem annexarum universorum statuum et ordinum Congregatione. Et subscriptum erat in priori serie Michael Apafi. In posteriore vero Magister Petrus Alvinczi Prothonotarius. Magister Joannes Sárosi Prothonatarius. Erantque Suae Celsitudinis Princi-

palis majori et authentico ac Tribus regni Transylvaniae nationalibus sigillis, super cera rubra ductili impressive communitae et roboratae patenterque confectae ac emanatae.

Bécsből primario lehozott punctumokról.

In nomine Domini.

Notum sit quorum interest universis: quod postquam Sacra Caesarea Regiaque Majestas Hungariae et Bohemiae, a Turcarum szultano armis foedifrage lacessita ad societatem sacri belli inter alios etiam Dominum Principem, status et ordines Transylvaniae pro defensione communi adhortata esset, et Dominus Princeps, Status et ordines devotum suum, erga Sacratissimam Caesaream Regiamque Majestatem et rempub licam christianam animum, per expressam legationem testati essent, propositis nonnullis desideriis de quibus conveniretur, in sequentibus articulis ictum est.

1.) Sacra Caesarea Regiaque Majestas suscipit defensionem Transylvaniae, et postulante occasione pro ejus defensione contra hostem ad requisitionem copias auxiliares, tempestive, quandocunque opus erit mittet; quae quidem sub jurisdictione et imperio militari, Caesareae Generalitatis maneant; quamdiu autem intra terminos Transilvaniae commorabuntur, Sacra Caesarea Regia Majestas, directionem armorum Domino Principi committet, penes quem etiam stabit, quamdiu illis opus habeat; iis vero copiis stipendium sua Majestas persolvet, Transilvani de commeatu providebunt.

2.) Quicquid teritorii turcici, aut locorum hosti eripientur, jure belli sit occupantis, quicquid autem ad Transylvaniam et partes Hungariae eidem annexas spectare dignoscetur, in ejusdem jurisdictioni manutenebitur.

3.) Transylvaniae, et partibus Hungariae eidem annexis, intra veros suos terminos Dominus Princeps, eo quo hactenus jure gaudeat ac fruatur, declaratque Sacratissima Majestas

Caesarea, se in iis contra jura Domino Principi competentia, nec telonia, nec praesidia aut fortalitia invito Principe erigi curaturam. Idem intelligatur de Debreczino.

4.) Sacratissima Caesarea Majestas, circa bona Transylvanis subditis restituenda, justitiae et officiorum Domini Principis, habitis necessariis informationibus condignam rationem habebit.

5.) Neque Comitem Ladislaum Csáki, utpote Domino Principi suspectum, copiis suis in confinibus Transylvaniae praeficiet aut adjunget.

6.) Neque quatuor religiones in Transylvania partibusque Hungariae eidem annexis, receptas, ullo ibidem modo et tempore aut praetextu turbari curabit, nec allaborabit in templorum, scholarum, parochiarum, proventuum et bonorum eorum occupatione.

7.) Legitimus Transylvaniae Princeps Dominus Michael Apafi nullatenus turbabitur, nec minus ejusdem Domini Filii Michaelis similiter Apafi electionem jam factam gratam ratamque habebit, sua Majestas; post eorum vero sera (ut sperandum est) fatalia, maneat penes Transylvaniae status, juxta eorum jura electio.

8.) Libera pariter sint jura foederum Domino Princip Transylvaniae, ita tamen ut hinc perpetuo tractatui non repugnent, sed contra communem hostem, pro utilitate Christianitatis et imprimis Sacratissimae Caesareae Majestatis ejus Domus, Regnorum et Provinciarum iciantur.

9.) Maneant etiam titulus et insignia Principum more hactenus usitati, nec ea sibi Caesarea Majestas attribuet.

10.) Et Sacratissimae Caesareae Majestatis subditis in Transylvania, et hujus vicissim incolis, in suae Majestatis regnis et provinciis, liber quaestus et commercium sint jura; qui transylvanorum et Partium Hungariae incolarum, Serenissimis quondam Hungariae regibus per privilegia de non solvendis tricesimis sunt immunes facti, ea post productionem eorum observabuntur.

11.) Nunquam allaborabit sua Majestas, in Transylvania erigere jus patronatus aut sacerdotale, nec demandabit eam materiam statibus proponi.

12.) Transfugae et proditores Sacratissimae Caesareae Regiae Majestatis non recipientur in ditione Transylvanica, nec hujus vicissim in Regnis et provinciis Suae Majestatis. Idem intelligatur de jobbagionibus, aut hominibus propriis glebae adscriptis.

13.) Sacratissimae Caesareae Regiae Majestatis subditi in Transylvania et vicissim hi in regnis provinciisque Suae Majestatis causas suas in juditio agere et prosequi libere poterunt, procuratorumque constitutiones in unins territorio legitimae factae pro firmis et validis habeantur.

14.) Tametsi pro defensione et amplificatione rei christianae, statim unitis viribus, libenter palam concurrerent Dominus Princeps et Status Transylvaniae; nec tamen in tempestiva ostentatione armorum turcicis et tartaricis direptionibus exponentur, consentit Sacratissima Caesarea Regiaque Majestas, ut nou ante expugnationem Varadini et Temesvarini se palam Caesareis armis conjungant, sed interim annona, commeatu et vecturis Caesarea arma, si praesertim ad expugnanda praedicta loca admoverentur, pro posse juvent, ad quod Dominus Princeps et ordines se obligant.

15.) Cum ad Aulam S. C. Regiaeque Majestatis legati transylvanici expedientur, pro more honeste habebuntur et recipientur, in comitiis Hungariae solitam etiam sessionem habebunt; si vocabuntur, dura necessitate postulante mittentur.

16.) Quae loca turcis eripientur, bona quae ad Transylvanos et partes Hungariae eidem annexas in iis spectare dignoscuntur iisdem restituentur salvo S. Caesareae Majestatis jure superioritatis et feudi.

17.) Insecuturis cum turca induciarum aut pacis tractatibus, ex parte S. Caesareae Majestatis juxta capita eo tempore exhibenda et huic tractatui correspondentia, includetur Transylvania, Moldavia, Valachia.

18.) Vicissim se obligant Dominus Princeps, Status et Ordines Transylvaniae, quod non tantum honorem et commodum S. Regiaeque Majestatis ejusque Domus regnorum et provinciarum ubique locorum bona et christiana fide, consiliis et opera promovebunt, damna pro posse avertent; de periculis

quae imminere intellexerint statim monebunt: verum etiam quod pro superius stipulata regia defensione et protectione annuam recognitionem, et quidem tempore belli centum millia tallerorum in argento aut auro. Aliis autem temporibus dimidium pendent casu etiam urgentissimae necessitatis, possibili annonae, commeatus, vecturarum et virium subministratione assistent. Illa pendere tempore belli et annuatim, esset permanere in statu eo quo fuimus sub turcis, imo inferior esset nostra conditio, praesertim et annonam dare viresque nostras subministrare, esset onus insupportabile. De his ergo necesse est nobis dominorum Statuum animos explorare. Quod vero tempus belli attinet, volumus scire ubi bellum gerendum intelligit Sua Majestas, quia dum in Imperio vel ultra geritur bellum, vel ultra (quod raro etiam cessat) impossibile est nobis ad illas partes his succurrere.

19.) Tractatus hic in secreto quidem servabitur, obligabit vero sub christianna fide tam S. C. Majestatem, quam Dominum Principem et status Transylvaniae et utriusque partis haeredes et successores in perpetuum.

20.) Diplomata ratificationem intra bimestre, ob distantiam Transylvaniae si ultra bimestre prorogabitur non videatur huic tractatui adversari, aut citius si fieri potest in bona et consveta forma expedita, hic Viennae commutabuntur. In quorum fidem.

Sua Majestas nunquam Transylvaniam partesque Hungariae eidem annexas quarteriis onerabit, annecti volumus.

Ubi hoc signum ✝ fecimus, partes Hungariae Transylvaniae annexae expresse inserantur et specificentur.

Ut Princeps Transylvaniae modernus Dominus Dominus Michael Apafi filius et successores legitime electi a nemine dependentes sint, et absoluto principatu utantur.

Sua Majestas, vel successores ejus nullo unquam tempore et modo recordentur de iis si quae Transylvaniam contra Suam Majestatem annis praeteritis attentavit, atque hoc in nullo transylvano animadvertetur.

Restitutio utriusque libertatis Regni Hungariae.

Si aliquando Tökölyius ad fidelitatem Suae Majestatis

rediret, nunquam servitio ejus contra Transylvaniam et ejus Principes Sua Majestas utatur.

Ad hunc tractatum sint obligati omnes reges et principes confoederati.

Bécsből secundario lehozott punctumokról.

Finalis et ultima resolutio sacrae Caesareae regiae Majestatis super projecto a dominis Ablegatis Transylvanicis in conferentia cum iisdem 5. Aprilis 1686. habita porecto.

Notum sit, quorum interest universis. Quod postquam Sacr. Caesarea regiaque Hungariae et Bohemiae Majestas a Turcarum Sultano armis foedifrage lacessita, ad societatem sacri belli inter alios etiam dominum Principem statusque et ordines Transylvaniae ac Partium Hungariae eidem annexarum, pro defensione communi adhortata esset, et dominus Princeps status et ordines Transylvaniae devotum suum erga Sacr. Caesareaem regiamque Majestatem et rempublicam Christianam animum per expressam legationem testati essent propositis nonnullis desideriis, de quibns conveniretur in sequentes Articulos ictum est.

1.) Sacra caesarea regiaque Majestas suscipit defensionem Transylvaniae, Partiumque Hungariae eidem annexarum et postulante ratione pro ejus defensione, contra hostem ad requisitionem Domini Principis et statuum tempestive copias auxiliares mittet, quandoque opus iis erit quaequidem sub jurisdictione et imperio militari Caesareae Generalitatis manent, qnamdiu autem intra terminos Transylvaniae commorabuntur, Sacra Caesarea Majestas directionem armorum Domino Principi committet, penes quem etiam stabit, quamdiu illis opus habeat, iis vero copiis de stipendio sua Majestas de commeatu et annona vero Transylvani providebunt.

2.) Quidquid territorii turcici aut locorum hosti eripietur

jure belli sit occupantis, quidquid autem ad Transylvaniam spectare dignoscetur in ejusdem jurisdictione manutenebitur. (In margine additum erat: NB. vel potest penitus omitti hic articulus.)

3.) Transylvaniae et partibus Hungariae Transylvaniae annexis intra veros suos terminos dominus Princeps et status eo quo hactenus jure gaudeant et fruantur. Declaratque sacra caesarea Majestas se in iis, contra jura domino Principi competentia nec telonia nec tricesimas, nec praesidia aut fortalitia invito Principe erigi curaturam; idem intelligatur de Debreczino.

4.) Sacr. caesarea Majestas circa bona Transylvanis subditis restituenda habitis necessariis informationibus, justitiae et officiorum Domini Principis et statuum sicut et privilegiorum condignam rationem habebit.

5.) Neque comitem Ladislaum Csáki utpote domino principi suspectum copiis suis in confiniis Transylvaniae praeficiet aut adjunget, nec permittet sua Majestas ut ab ipso statibus Transylvaniae damnum aliquod inferatur.

6.) Neque quatuor religiones in Transylvania partibusque Hungariae Transylvaniae annexis receptas, ullo ibidem modo tempore et praetextu turbari curabit, nec allaborabit in templorum, scholarum, parochiarum, proventuumque, et bonorum eorum occupatione.

7.) Legitimus Transylvaniae Princeps Dominus Michael Apafi nullatenus turbabitur, nec minus ejusdem domini filii Michaelis similiter Apafi electionem jam factam gratam ratamque habebit sua Majestas, post eorum vero sera (ut sperandum est) fata libera maneat, penes Transylvaniae status, juxta eorum jura, electio.

8.) Libera pariter sint jura foederum Domino Principi Transylvaniae ejusque in Principatu legitimis successoribus, ita tamen ut huic perpetuo tractatui non repugnent, sed contra communes hostes pro utilitati Christianitatis et inprimis Sacr. Caesareae Majestatis ejusque domus Regnorumque et Provinciarum iciantur.

9.) Maneant etiam titulus et insigna Principum more hactenus usitato nec ea sibi Caesarea Majestas attribuet.

10.) Sacrae Caesareae Majestatis subditis in Transylvania et hujus vicissim incolis in Suae Majestatis regnis et provinciis liber quaestus et commerciorum sint jura.

11.) Nunquam allaborabit sua Majestas in Transylvania erigere jus patronatus aut sacerdotale nec demandabit eam materiam statibus proponi.

12.) Transfugae et proditores Sacrae Caesareae Majestatis non recipientur in ditione Transylvanica, nec hujus vicissim in regnis et provinciis suae Majestatis. Idem intelligatur de jobbagionibus, aut hominibus propriis glebae adscriptis.

13.) Subditi Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis in Transylvania et vicissim hi in regnis provinciisque suae Majestatis causas suas in juditio agere et prosequi libere poterunt, procuratorumque constitutiones et aliae literae causales in locis et coram personis solitis et authenticis in utrius territorio legitime factae ubique pro firmis et validis habeantur.'

14.) Tametsi pro defensione et amplificatione rei Christianae statim unitis viribus libenter palam concurrerent Dominus Princeps et status Transylvaniae, ne tamem intempestiva ostentatione armorum turcicis et tartaricis direptionibus exponantur, contentit Sacr. Caesarea Regiaque Majestas ut non ante expugnationem Varadini et Temesvarini, se palam caesareis armis conjungent, sed interim annona, commeatu et vecturis tolerabilibus usque ad limites Transylvanicae ditionis, si arma caesarea ad illa fortalitia expugnanda (quae in partibus Hungariae Transylvaniae annexis a turcis possidentur) admovebuntur, pro posse juvent, ad quod Dominus Princeps et ordines se obligant.

15.) Cum ad aulam Caesareae Regiaeque Majestatis legati Transylvanici expedientur, pro more honeste habebuntur et recipientur.

16.) Cum loca turcis eripientur, bona quae ad Transylvanos in iis spectare dignoscentur, iisdem restituentur, salvo S. C. Regiae Majestatis jure superioritatis et feudi. (Adjectum autem in margine erat: NB. Hic articulus vel hoc modo relinqui vel plane omitti potest.)

17.) Insecuturis cum turca induciarum aut pacis tractatibus: ex parte Sacr. Caesareae Majestatis juxta capita eo tem-

pore exhibenda et huic tractatui correspondentia, includetur Transylvania, Moldavia, Valachia, ubi etiam modis omnibus efficere conabitur sua Majestas ut Transylvani a tributo ulterius turcis pendendo liberentur.

18.) Vicissim se obligant Dominus Princeps status et ordines Transylvaniae, quod non tantum honorem et commoda Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis, ejusque domus regnorum, et provinctarum, ubique locorum, bona et christiana fide, consiliis et opera promovebunt, damna pro posse avertent, de periculis si quae imminere intellexerint statim monebunt, verum etiam quod pro superius stipulata regia defensione et protectione annuam recognitionem et quidem tempore belli pro defensione regni Hungariae contra quoscunque quietis ejusdem turbatores suscipiendi centum tallerorum imperialium millia in argento aut auro, aliis autem temporibus dimidium pendent, casu etiam urgentissimae necessitntis possibili annonae, commeatus, vecturarum et virium subministratione assistent.

19.) Tractatus hic in secreto quidem servabitur, obligabit vero sub christiana fide tam sacram caesaream Majestatem, quam dominum Principem et status Transylvaniae, et utriusque partis haeredes et successores in perpetuum nec unquam Turcis, etiam post factam pacem revelabitur.

20.) Diplomata ratificationum intra bimestre aut citius si fieri potest, in bona et consveta forma expedita hic Viennae commutabuntur. In quorum omnium fidem etc.

Bécsi secundar. punctumokra való resolutioról.

Speciales quaedam, ad Resolutiones sacratisimae caesareae regiaeque suae Majestatis per legatos celsissimi Principis et regni Transylvaniae in augustissima sacratissimae suae Majestatis aula commorantes ad Nos proxime transmissas modificatae replicationes.

A punctumok eleiben iratott praeambulum ugy látszik a mi irásunk szerint vagyon.

Az első punctumban vannak ezek difficultások: 1.) nem hogy a mi felküldött instructionk s punctumink szerint volna a dolog, sőt az mely punctumokat az előtt ugyan Büdöskuti által leküldtek vala, ugy volt irva. Poslulante occasione; most ugy irták: postulante ratione. Hidje kegyelmetek kiváltképen az hol az az axioma fennforog ratio, status és stat pro ratione voluntas, sok különbség vagyon az occasio és ratio között, és igy a ratio helyében occasiot kell iratni. 2.) Mi ugy kivántuk hogy Principibus, minthogy az successor fejedelmeket is értettük volna. 3.) Az utoljában ugy volt irva az akkori conceptusban hogy: iis vero copiis stipendium sua Majestas persolvet; ebben ugy vagyon: iis vero copiis de stipendio az az providebit. Valjon nem ez mostan elkövetett summát értik-é, hogy a quartélyban (melyet mi soha nem igértünk, soha nem adtunk), a portioból vették ki az fizetést is, ezeket mind reformalni kellene.

Az második punctumban: ugy hiszszük azért hagyták ki a: partium eidem annexarum, hogy ezeken az szókon: quid-quid autem ad Transylvaniam spectare dignoscetur, az országnak az havasokon belöl való belsöbb s hódolt helyeit értik, mindazáltal talán még is jobb lesz beiratni mint sem ott hagyni ezt az második punctumot, noha bizony jobban esnék, ha az partiumot is beleirnák és specificalva volnának azok az helyek, melyeket mi az Büdöskuti által felküldött második punctumban beirtunk volt, ugy jövendöben is nem lehetnének disceptatiok felette.

Az harmadik punctumban is elég gondolkodni való rések vannak, de maradjon abban az mint ök irták.

Az negyedik punctumban is igen nagy procrastinatiora való alkalmatosságok vannak, és hogy igazságunk iránt rövidebb uton procedalhattunk volna, az igazság is azt kivánván, jobban esett volna, mindazáltal ha jobban nem irhatják ez is csak maradjon abban.

Az ötödik punctum is igen late van, de az iránt is csak már is contrariumot experialunk; mert nemhogy közel az az erdélyi végekhez való hadaknak eleiben nem tétetett volna Csáki László in visceribus regni et patriae nostrae vagyon Biharvármegye, melyet az török juguma alatt is birt Várad

elveszésétől fogva is az mi kegyelmes urunk a hazával együtt, s mégis az Diószegen quartelyozó hadak eleiben is praeficialtatott, valóban kérkedik is, biztatja is alattavalóit, hogy Erdélyre jő, nyereségre hozza őket; az is vagyon irva: nec permittet sua Majestas ut ab ipso statibus Transylvaniae damnum aliquod inferatur, a mi hazánk pedig, akárkitől sem szenvedett több kárt mint ő miatta; ma is minden nap károsittatnak feleink, s hát ha még ezen küldetik hadakkal által mit nem követel. Egyébirant csak tartatnék meg s ne magyaráznák másfelé, ugy tetszik az a punctum meglehetősen volna irva.

Az hatodik punctum legjobban vagyon irva, csak abban is valami rést ne keresnének, noha igen akarnók, ha oda tétetnék: juxta leges eorum approbatas.

Az hetedik punctum igen subtiliter s late vagyon irva; az hol azt irják: nec minus ejusdem domini filii Michaelis Apafi electionem jam factam, ratam, gratamque habebit sua Majestas, — itt értik tacite az fejedelmek confirmatioját, és ha már, mint ide alább meglesz irva, esztendőnként való honorariumot kell adnunk, miért nem irhatják ezt a hetedik punctumot ugy mint mi Büdöskuti által megirtuk, s kegyelmeteknek is instructiojában adtuk volt. Ha azért ő felsége méltóságos ministeri mind fejedelmink, s mind a statusok elméjében kételkedést nem akarnak fennhagyni, könyörögjenek per omnes vias et rationes, irassák az mi kivánságunk szerint. A török is adónkat megadván, soha törvényeinkben nem háborgatott, s fejedelmink is a mi törvényink s canonink szerint absolute igazgattak bennünket.

Az nyolczadik punctumnak jobb volna kimaradni egészen holott a Büdöskuti által elsőben leküldött punctumban jobban volt irva, most ezzel toldották: ejusque in principatu legitimis successoribus, melylyel értik csak azokat a fejedelmeket, kiket ők confirmalnak.

Az kilenczedik punctum jól vagyon irva, nem is kellene ahoz többet ragasztani.

Az tizedik punctum is maradjon ugy az mint ők irták.

Az tizenegyedik is jól vagyon irva.

Az tizenkettedik punctban azért töltünk volt mi fel az

meteknek a szemére hogy semmit nem cselekedtünk. Kegyelmetek is jobban bátorkodhatik az instantiakban, és ha miben tovább is megakadnak bátrabban sollicitalhatják a rescribalást, nem vádoltathatik kegyelmetek is tökéletlenséggel, keménységgel.

A tizenkilenczedik punctum jól vagyon irva.

Az huszadik jól vagyon, ha a mostani kegyelmeteknek irt kivánságink szerint reá mennek a dologra.

Azt pediglen cathegorice megmondják, hogy se tributumnak, sem annona recognitionak ne irják, s compellalják, hanem annuale honorarium legyen az nevezeti, a török portán is az Barcsai Ákos árultatása után nevezték adónak, azelőtt mindig munus solitumnak hivták.

Nagy Pál uram bécsi instructiojáról.

Bécsbe ment 7. Maii.

Instructio pro Generoso Paulo Nagy de Petek, ad solennes nostros legatos in Augustissima Sacratissimae Caesareae Regiaeque Majestatis Aula commorantes expedito.

1.) Isten segedelméből utját ő kegyelme maturálja minél hamarébb feltett czéljára érkezhessék, elciben adott dolgoknak követésére.

2.) Szathmárra érkezvén ő kegyelme Carafa generalisnak szóló levelünket adja meg, és szónkkal is köszöntse becsülettel, Vallis uramat is, ugy ha más commendánt lészen is ugyan ott köszöntvén, onnan Kassára menvén ott is hasonlóképen cselekédjék. Carafa generalisnak pedig az mely ajándék felöl való oblatiot ennekelötte ő kegyelme által tettünk volt, azon oblationkat most is ujjobban offerálja ő kegyelmének.

3.) Jelentse meg ő kegyelme Carafa generalisnak ő kegyelmének, hogy magunk és ország szükséges dolgaira nézve, az ő felsége méltóságos udvarában kellett ő kegyelmét küldenünk, és instáljon illendö comitiva felöl disponáljon jó securitással.

4.) Ha az ő felsége megölettetett vitézi dolgok elöfor-

tiz ezer aranynál többet nem adtak; az ifju Rákóczy Gy. tizenötezer aranyot adott, akkor pedig Várad, Jenő több hozzájok való kastélyokkal, apróbb várakkal Lugossal, Karánsebessel Erdélyhez birattattanak, Barcsai Ákos árultatása miatt emelkedett nyolczvan ezer oroszlános tallérra, és igy könyörögjenek igen alázatosan, hogy harminez ezer oroszlános tallér esztendőnként való honorariummal ő felsége legyen contentus. (Bezzeg ha belé tétethetné kegyelmetek, hogy ugy mint romai császár igen jó volna), ha pediglen ugyan csak azzal contentus nem lenne, a negyvenezer oroszlános tallért igérjék meg. Ezzel pedig ugy hiszszük contentusok lésznek, minthogy magok is ugy panaszolkodnak, hogy felényit sem akarunk adni mint az töröknek. Kegyelmeteket fejedelminkhez, s hazájokhoz való szoros kötelességekre s keresztyénségekre, lelkek üdvességére, szerelmesek megmaradására kényszeritjük, hogy teljes tehetségekkel, könyörgésekkel, sokszori, s még — ha különben nem lehet — importune való instantiajokkal azon legyenek a honorarium negyvenezer oroszlános tallérnál feljebb ne menjen, ha pediglen ugyancsak semmiképen nem lehetne, melyre mégis lelkek üdvösségére kényszeritjük, ötven ezer oroszlányos tallért is igérjenek meg esztendőnként, de ugy, hogy mi a hadakozásnak idején is többet nem adunk, minthogy az török is tőlünk többet nem kivánt, csak annyit mennyit békességes időben adtunk. Azonban annonat, commeatust, vecturarum virium subministratiot ne kivánjanak, annál is inkább quartélyt, mert egy általában nem cselekeszszük, mert ha megigirnök is soha sem praestalhatnok, hanem ő felsége közel hadakozván, olyan formában, s annyi quantitásban való élést mint az töröknek is két uttal, a mi mostani kegyelmes urunk fejedelemségében adtunk — adunk, ugy hogy marháinkat, szekerinket viszszaadják, s embereinket is viszszabocsátják, mint az török is cselekedett, és igy már az tizennyolczadik punctumot e szerint irassák. Az honorarium adását pedig az török ellen, declaratió után értsék, minek utána az török igája alól felszabadulunk. Ugyan is, ha addig adnánk, mindjárt veszedelem követne bennünket. Minthogy már honorariumot is igirtünk esztendőnként, hazánknak is szép részei elpusztittattanak, ugy tetszik nem vethetik kegyel-

meteknek a szemére hogy semmit nem cselekedtünk. Kegyelmetek is jobban bátorkodhatik az instantiakban, és ha miben tovább is megakadnak bátrabban sollicitalhatják a rescribalást, nem vádoltathatik kegyelmetek is tökéletlenséggel, keménységgel.

A tizenkilenczedik punctum jól vagyon irva.

Az huszadik jól vagyon, ha a mostani kegyelmeteknek irt kivánságink szerint reá mennek a dologra.

Azt pedigien cathegorice megmondják, hogy se tributumnak, sem annona recognitionak ne irják, s compellalják, hanem annuale honorarium legyen az nevezeti, a török portán is az Barcsai Ákos árultatása után nevezték adónak, azelőtt mindig munus solitumnak hivták.

Nagy Pál uram bécsi instructiojáról.

Bécsbe ment 7. Maii.

Instructio pro Generoso Paulo Nagy de Petek, ad solennes nostros legatos in Augustissima Sacratissimae Caesareae Regiaeque Majestatis Aula commorantes expedito.

1.) Isten segedelméből utját ő kegyelme maturálja minél hamarébb feltett czéljára érkezhessék, eleiben adott dolgoknak követésére.

2.) Szathmárra érkezvén ő kegyelme Carafa generalisnak szóló levelünket adja meg, és szónkkal is köszöntse becsülettel, Vallis uramat is, ugy ha más commendánt lészen is ugyan ott köszöntvén, onnan Kassára menvén ott is hasonlóképen cselekédjék. Carafa generalisnak pedig az mely ajándék felöl való oblatiot ennekelötte ő kegyelme által tettünk volt, azon oblationkat most is ujjobban offerálja ő kegyelmének.

3.) Jelentse meg ő kegyelme Carafa generalisnak ő kegyelmének, hogy magunk és ország szükséges dolgaira nézve, az ő felsége méltóságos udvarában kellett ő kegyelmét küldenünk, és instáljon illendő comitiva felöl disponáljon jó securitással.

4.) Ha az ő felsége megölettetett vitézi dolgok elöfor-

ál, mondja meg, sem nekünk sem az nemes ország statusi-
ak, sem pedig tisztviselőinknek az félében hirek és tanácsok
nem volt, söt mindenféle, afféle és egyéb inconvenientiák-
ak is eltávoztatásáról szoros parancsolatjok volt, és vagyon
ost is, hihető az már sokképen elkeseredett szegénység cse-
kedte, ha mit affélét cselekedett, ezután pedig jobban is el-
eseredvén, s az erdő is megződülvén, félhető többekre is ne
akadjanak, melyről mi nem is felelhetünk.

5.) Ha az kiszállott hadnak és földnépének dolga is
érdésbe kél: mondja meg: Az hadaknak vigyázásnak
káért szükségesképen ki kelletett szállani, de azok senkit
em bántanak, csak arra kénszerítő ok ne szolgáltassék. Az
öld népét pedig fenntartjuk az sok tolvajoknak insolentiájok-
ak megzaboláztatására, mert annyira megsokasodtak, hogy
oha mindenfelöl persequáltatnak szorgalmatosan, de mégis
z országban alá s fel járóknak bátorságos járások nem lehet.

6.) Declaralni kell azt is, hogy az vitézeknek ennek-
lötte elkövetett sok insolentiak nemhogy szünnének, s orvo-
oltatnának, söt nevekednek és az már elnyomorittatott föl-
ön egyebet nem levén mit elkövetniek, marhájokat hajtják,
agokat az embereket fogják, zöld vetésekre lovakat kihajt-
án az földet pusztává tették, ugy hogy jövendöre semmi buza
s tavasz gabonabeli reménségek ne lehessen, s instáljon
zon, szánják meg azt az elromlott földet és supersedeál-
anak teljességgel végső pusztulásokat közelitő inconvenien-
ájoktól.

7.) Ha Carafa generalis kérdésben tészi az Kolozsváratt
évő uri s főrendü becsületes hiveink irások szerint, mi az oka
kegyelméhez nem küldöttünk, megmondhatja, mikor szin-
én azon materiáról consultálkodnánk becsületes hiveinkkel,
kkor érkezett az ő felsége oda fel lévő követeink által tett
iettető resolutioja, melyről való tractánk amazt interrumpálta,
kegyelmét expediáltuk. Tovább ha ezen materiát urgeálja,
ainthogy arról nem is leszen mit szólani, muljék el mellöle.

8.) Utját azon túl is ő kegyelme siettetvén és Bécsben
rkezvén, ott levő követ hiveinknek, magok és az ország le-
eleinket adja meg, oda adván ő kegyelmek, az ő felsé-
ének és ő felsége méltóságos hiveinek s ministeriuek is

szóló leveleinket, melyeket ő kegyelmek minél jobb alkalmatossággal praesentáljanak, instálván azok mellett is kivántató jóakaratjoknak megmutatására.

9.) Az ide alá forgott dolgokat s az ő felsége ide alá lévő generalis vitézi iránt viselt magunk és az ország dolgainkat s magunk alkalmaztatását, sőt azon generálok és vitézeknek magok viselését, melyekben maga forgott ő kegyelme, candide declarálja, hogy követ hiveink is azon dolgokat, az hol az szükség kivánja, declarálhassák és azokbéli patientiánknak teljes hitelt szerezhessenek.

10.) Szomoruan értjük tekintetes nemzetes Teleki Mihály meghitt becsületes ur fögenerális hivünk személyének, az ő felsége méltóságos udvarában sinistre lett vádoltatását, melyet ő kegyelme is értett, azt is detegálja ő kegyelme megirt követ hiveinknek, munkálkodjanak candide azon dolognak hűségesen való kitanulásában, követhessük illendő orvoslását, megirt ur hivünk sérelmének könnyebbsége, és az olyan dolgokbeli munkásoknak érdemes büntetésére, sőt igen serio referálják ő kegyelmek azon sinistra delatiot, az hol kivántatik, mert ugyanis mind az odafelvaló s mind pedig egyéb dolgaink kivántató administratioja nem megirt ur hivünk vagy más egy privata persona, hanem közönséges tetszésből szokott az mi hazánkban folytatni magának ő kegyelmének is egy voxa levén mindenekben.

Isten pedig ő kegyelmét utjában szerencséltesse s hozza jó egészségben vissza. Datum in Civitate nostra Cibiniensi die 6. Mensis Maii Anno 1686.

Nagy Pál uramnak adott titkos instructioról.

Közöttünk letölt erős hiti alatt imponaltatik ő kegyelmének, hogy mind addig titokban tartja az ide alább irandó dolgokat, mig egészlen extremitásra jutni a dolgokat nem látja, ki nem mondja az követeknek is, kiváltképen az utolsó punctumot:

1.) Ha az punctumokban az mi kivánságink szerint való terminusokat ugyan csak be nem akarják iratni, a mint adják, s a mint irják, azt is ugy el kell venni s hozni.

2.) Cum protestatione megmondják, mi ugyan ezeket elveszszük, mert látjuk mind fejedelmünk, mind hazánk kételenek vélle de tovább is ő felsége előtt azoknak megorvoslásában alázatos könyörgésünkkel fáradozni, sőt azok iránt mellettünk való törekedésre a keresztyén királyokat, fejedelmeket, respublicákat sollicitalni el nem mulatjuk.

3.) Ha pedig a rescriptumra idő adatik ezeket meg ne jelentse.

4.) Ha valamint a quartélyt ugyancsak urgeálnák (noha nem hiszszük hogy elő is hozzák, minthogy a mostan leküldött magok iratta punctumokban sincs emlékezeti is) kegyelmetek cathegorice megmondja, mi egyáltalában quartélyadásra magunkat nem igirjük, azért igirtük az élést; a török is soha mi reánk quartélyozót nem küldött. Ha pedig azt objicialnák, sokszor volt Erdélyben török had ki benn telelt, arra azt felelheti kegyelmetek, az olyankor esett, mikor a nyughatatlan elmék, hogy már segitségre hivták őket.

5.) Hogysem a mi veszedelmünkön kezdődjék a hadakozás és teljeséggel még időelőtt el ne romoljunk, ha az negyven, annál inkább ötvenezer oroszlányos tallér honorariummal meg nem elégednek, hatvan ezerre, és ha avval se, nyolczvan ezer oroszlános tallért is megigérjenek, de ugy, hogy ennél egyebet semmit tőlünk ne kivánjanak, se békességes, se háboruságos időben, se hadat, se vecturát, se quartélyt, se annonát, se egyebet semmi szines praetextusok alatt.

Ha pedig medio tempore az punctumokban meghatározott magunk declaratiojának ideje előtt, minthogy a magok punctumokban fel is tették, annonabeli succursusunkat fogják kivánni, instructiojok szerint az mint lehet rólunk elforditani munkálódják, de ha semmiképen különben nem lehet, mivel az el is adásban veszedelmünket közelitő okokat látunk annyi summa igiretre, az mennyit post declarationem kelletnénk adnunk, reá léphetik, mi is annualunk. Erről pedig külön assecuraljanak, hogy titokban tartják, és nyilván való praestalasára nem is eröltetnek bennünket. Cibini 7. Mai 1686.

Nagy Pál uram által Bécsben vitt levelek cathalogusáról.

1.) Az követ uraknak ő nagysága neve alatt: Spectabili ac magnfico, generosi et nobilibus etc. . nro. 1

2.) Az követ uraknak ország neve és három nationak pecséte alatt . . . . . nro. 1

3.) Nagy Pál uram instructiója urunk ő nagysága neve subscriptiója és pecséti, item három natioknak pecsétek és két itilő mester subscriptiojok alatt . . nro. 1

4.) Memoriale super resolutionem suae Majestatis clavissal, két itilő mester subscriptioja alatt . . nro. 1

5.) Nagy Pál uram clavissal irott specialis instructioja urunk ő nagysága subscriptioja és pecséti, item három natioknak pecsétek alatt és két itilőmesternek subscriptiojok alatt . . . . . nro. 1

6.) Nagy Pál uram salvus passusa . . . . nro. 1

7.) Romai császárnak ő felségének, három nationak pecsétek alatt hoc titulo: Sacra Caesarea regia Majestas, domine, domine nobis benignissime. Servi humillimi . . . . . nro. 1

8.) Sub titulo: Serenissime princeps, domine domine nobis colendissime ad serviendum paratissimi ac devotissimi . . . . . nro. 1

9.) 10.) 11.) Sub titulo: Serenissime Princeps, elector domine, domine, nobis colendissime, servi devotissimi . . . . . nro. 3

12.) Sub titulo: Serenissime ac potentissime Princeps, elector domine, domine nobis colendissime, servi paratissimi ac devotissimi . . . . . nro. 1

13.) Sub titulo: Eminentissime ac reverendissime domine, domine nobis colendissime, eminentiae vestrae servi paratissimi ac devotissimi . . . . . nro. 1

14.) 15.) 16.) 17.) Sub titulo: Illustrissime domine, domine nobis colendissime illustritatis vestrae servi paratissimi . . . . . nro. 4

18.) 19.) 20.) 21.) Sub titulo: Illustrissime domine nobis observandissime, illustrissimi dominationis vestrae servi paratissimi . . . . . nro. 4

22.) 23.) 24.) 25.) 26.) 27.) 28.) 29.) 30.) Sub titulo : Celsissime et excellentissime Princeps domine domine nobis colendissime, ejusdem excellentissimae vestrae celsitudinis servi obligatissimi . . . . . nro. 9

31.) 32.) 33.) 34.) 35.) Sub titulo : Excellentissime domine, domine nobis colendissime ; excellentiae vestrae servi obligatissimi . . . . . nro. 5

36.) Sub titulo : Excellentissime domine, domine nobis colendissime, excellentiae vestrae servi obligatissimi . . . . . nro. 1

NB. Az mi kegyelmes urunk ő nagysága méltóságos neve alatt is irattattanak az feljebb specificalt méltóságos és nagy rendeknek és vitt is el Nagy Pál uram, Büdöskuti nevű ő nagysága bejárójával Szebenből 7. Maii 1686. Adván ő nagyságok Nagy Pál uramnak Tall. 200, az oroszl. tall. 200. Büdöskuti uramnak tall. 80. etc.

7. Maii. Urunk neve alatt római császárnak szóló levélről.

Pro syncera mea statuumque et ordinum hujus regni erga Sacratissimam Majestatem vestram et rempublicam christianam observantia proque tam reali intemeratae devotionis contestatione, dum toties clementissime praemissae caesareae ac regiae gratiae locupletationem, submissis et avidis votis sperassem ex informatione legatorum meorum dolenter insperate contristatus sum quod videlicet tam evidentissimam optimi mei statuumque et ordinum regni affectus argumenta propter contrarias nonnullorum informationes posthabita in sinistram partem sunt interpraetata. Ex pura qua in Deum teneor profiteor conscientia, nihil hactenus, tam ex mea quam regni parte factum esse, quod non merae consuluisset christianitati. Ab ipso Novembri somnolentis aspicio oculis, tam miserabilem medietatis plane ditionis meae, occasione quartiriorum desolationem, integram aliquot Comitatuum evacuationem, quorundam ex meis tam nobilibus, quam rusticis, eo quod ad porciones ulterius solvendas, nihil habuerint, incaptivationem et (quod dolentius) insontem nonnullorum interfectionem,

pecorum nec hactanus cessantem abactionem. Omnia haec, imo et plura ineffabilia, ex solo debito in vestram Majestatem Sacratissimam et rempublicam christianam zelo obedientissime patior, firmam in natali ac paterna, Sacratissimae Majestatis Vestrae benignitate reponens fiduciam, quod postquam causae meae justitiam, ex recentiori legatorum meorum humillima expositione metietur, uberiores meam statuumque et ordinum Sacratissimae Vestrae Majestati, et rebus christianis inserviendi benignissime intelliget promptitudinem, desiderata, me statusque et ordines quantocius consolabitur clementia, adeoque ex innata misericordia Augustissimique sui nominis gloria optatam legatis meis et benignam impertiri dignabitur resolutionem. Pro qua dum iterato humilime supplico, omnem Sacratissimae Majestati Vestrae ex corde voveo gloriam, vitae et armorum perpetuam foelicitatem.

7. Maii. *Romai Császárnak a statusok neve alatt irt levélről.*

Sacratissima Caesarea Regiaque Majestas, Domine Domine nobis benignissime.

Dum syncerae nostrae erga Sacratissimam Majestatem Vestram rempublicam christianam debitae observantiae, inculpataeque nostrae devotionis argumentorum contestatione, Sacratissimae ejusdem Majestatis Vestrae locupletationem speraremus, ex informatione solennium Celsissimi Domini Principis Domini nostri clementissimi Legatorum, in Augustissima Sacratissimae Vestrae Majestatis aula commorantium, iisdem in adversam partem interpretatis cognitis inopinato contristamur. Deum enim obtestamur clementissimum, quod nos nihil hactenus Christianitati contrarium, adversus Sacratissimae ejusdem Majestatis dispositionem commiserimus, quin imo a mense Novembri jam dudum evoluto miserabilem, magnae ditionis hujus Transylvaniae partis sortem, per militiam Sacratissimae ejusdem Majestatis pacientissimis perpetratam conspicimus oculis, ejusdemque Sacratissimae militiae ineffabilia patrata obedientissime pertulimus, arctissimam in naturali Sacratissimae Majestatis Vestrae benignitate reponentes fidu-

ciam. Sacratissimae itaque Majestati Vestrae humillime supplicamus, quatenus ex innata clementi sua misericordia, nostra erga Sacratissimam suam Majestatem syncera promptitudine comperta benignissimam suam resolutionem nobis impertiri non dedignetur. Pro qua eidem Sacratissimae Suae Majestati, humillime iterato supplicantes, gloriam, vitaeque et armorum perpetuam foelicitatem ex corde vovemus.

Ejusdem Sacratissimae Vestrae Majestatis

servi humilimi

Universi status et ordines.

7. Maii. Bécsi posta Credentiájáról.

Celsissime ac Excellentissime Princeps.

Domine Domine nobis colendissime.

Sollicitudinibus nostris jam in immensum miseriarum pelagus excrescentibus, necessitamur iterum, Augustissimam Caesareae Regiaque Majestatis aulam, ac proinde Excellentissimam vestram quoque Celsitudinem molestari. Quamobrem eandem, qua par est observantia constituimus rogandam, legatos Celsissimi Domini Principis Domini Domini nostri clementissimi, ac nostros recenter per expressum suae Celsitudinis, ac nostrum de afflictis rebus nostris informatos benevole exaudire, eorum verbis nostro nomine proponendis, fidem indubitatam adhibere, ac negotia nostra debitis in locis promovere (ut brevissime desiderata cum resolutione opera excellentissime Celsitudinis vestrae inde revertantur) ne gravetur. Factura Excellentissima Celsitudo Vestra rem nomine suo et christiano zelo condignam, Nobisque omnibus officiis recompensandam. Eandem Excellentissimam Celsitudinem Vestram in reliquo prospere valere desideramus.

Excellentissimae Celsitudinis Vestrae

Servi obligatisimi

Universi Status et ordines trium Nationum Regni Transylvaniae et partium Hungariae eidem annexarum et incorporatarum:

7. Maii. Bécsi Credentiáról.

Celsissime ac Excellentime Princeps.

Domine Domine nobis colendissime.

Puram realem ac synceram Celsissimi Domini Principis, Domini nostri clementíssimi et nostrarum, tam erga sacratissimam suam Majestatem, quam rempublicam christianam devotionem; quamvis nonnulli in excelsa Augustissimae Imperatoris Majestatis Aula in partem synistram interpretati fuerint, speramus tamen, quod postquam innocentis Causae suae Celsitudinis et nostrae justitiam Excellentissima vestra Celsitudo, ex recentioribus legatorum suae Celsitudinis et nostrorum informationibus intelliget, rem justa lance ponderans veritatem dijudicabit. Unde nihil dubitamus, quin ex fervido erga christianitatem zelo suae Celsitudinis nostrarumque Sacratissimae Regiaeque Majestati humilime recentius per legatos nominatos porrigendam instantiam tam efficacissime sit promotura, propterea Excellentiae vestrae Celsissimae continuis obligati erimus servitiis. Servet Deus Excellentissimam Vestram Celsitudinem diutissime incolumem et omnimode foelicissimam.

Ejusdem Excellentissimae Vestrae Celsitudinis

Servi obligatissimi

Universi Status et Ordines etc.

7. Maii. Becsi Oblationalis Credentiáról.

Excellentissime Domine Domine Nobis colendissime.

Debitis semper obligabimur servitiis Excellentiae Vestrae pro syncera optimi sui affectus hactenus etiam luculenter experta, coram sua Caesarea Regiaque Majestate declaratione, Legatis nostris Viennae modo noviter syncere oblata, neque dubitamus, quin coepta tanti candoris sui deinceps etiam continuatura sit argumenta. Quamvis enim nonnulli synceram Celsissimi Domini Principis, Domini Domini nostri clementissimi, et nostram erga Sacratissimam suam Majestatem ac rempublicam christianam devotionem, in Augustissima Suae Ma-

dul, mondja meg, sem nekünk sem az nemes ország statusinak, sem pedig tisztviselőinknek az félében hirek és tanácsok is nem volt, sőt mindenféle, afféle és egyéb inconvenientiáknak is eltávoztatásáról szoros parancsolatjok volt, és vagyon most is, hihető az már sokképen elkeseredett szegénység cselekedte, ha mit affélét cselekedett, ezután pedig jobban is elkeseredvén, s az erdő is megződülvén, félhető többekre is ne fakadjanak, melyről mi nem is felelhetünk.

5.) Ha az kiszállott hadnak és földnépének dolga is kérdésbe kél: mondja meg: Az hadaknak vigyázásnak okáért szükségesképen ki kelletett szállani, de azok senkit nem bántanak, csak arra kénszerítő ok ne szolgáltassék. Az föld népét pedig fenntartjuk az sok tolvajoknak insolentiájoknak megzaboláztatására, mert annyira megsokasodtak, hogy noha mindenfelől persequáltatnak szorgalmatosan, de mégis az országban alá s fel járóknak bátorságos járások nem lehet.

6.) Declaralni kell azt is, hogy az vitézeknek ennekelőtte elkövetett sok insolentiak nemhogy szünnének, s orvosoltatnának, sőt nevekednek és az már elnyomorittatott földön egyebet nem levén mit elkövetniek, marhájokat hajtják, magokat az embereket fogják, zöld vetésekre lovakat kihajtván az földet pusztává tették, ugy hogy jövendőre semmi buza és tavasz gabonabeli reménségek ne lehessen, s instáljon azon, szánják meg azt az elromlott földet és supersedeáljanak teljességgel végső pusztulásokat közelitő inconvenientiájoktól.

7.) Ha Carafa generalis kérdésben tészi az Kolozsváratt levő uri s förendü becsületes hiveink irások szerint, mi az oka ő kegyelméhez nem küldöttünk, megmondhatja, mikor szintén azon materiáról consultálkodnánk becsületes hiveinkkel, akkor érkezett az ő felsége oda fel lévő követeink által tett siettető resolutioja, melyről való tractánk amazt interrumpálta, ő kegyelmét expediáltuk. Tovább ha ezen materiát urgeálja, minthogy arról nem is leszen mit szólani, muljék el mellőle.

8.) Utját azon túl is ő kegyelme siettetvén és Bécsben érkezvén, ott levő követ hiveinknek, magok és az ország leveleinket adja meg, oda adván ő kegyelmek, az ő felségének és ő felsége méltóságos hiveinek s ministerinek is

ojoknak nagyobb hitelek s tekintetek volt, itilje meg az igaz itiletü Isten. Kolozsvárra küldött atyánkfiának onnét való eljöveteléig a dolgok miben voltanak, kegyelmetek tudosittatott, azután is nemhogy szüntenek volna szegénységünknek terhei, sőt nehezedtenek, többire azoknak a helyeknek, a hol quartélyban voltanak, sőt beljebb valóknak is mindenféle marhájokat elhajtották, nemes embereket s parasztokat is kettőnként kötözték összze s ugy vitték el, sokakat megöltek; most már a buzavetésekre vervén lovakat azt étetik; száraz lévén az föld, az vetést elvesztegetik, csak a puszta földe marad. Egy szóval nincs nyelv ki kimondhassa, kéz, ki kiirhassa azoknak rettenetes cselekedeteket, és igy még eddig legkisebbik szikrányi hasznát sem érezhettük az ő felsége és keresztyénség szerencséjének, tovább is mi jót reménlhessünk, nem tudjuk. Mint feljebb irók a mostani lekűldött punctumokból is semmi vigasztalásunkra valót nem látunk, nagyobb részint is ezek is szórul szóra ugy vannak irva, mint a melyeket ugyan Büdöskuti uramtól lekűldöttenek volt, sőt az melyekhez tettenek is, neheztelésünkre valókat tettenek, nem könyebbségünkre valókkal toldották. Mind ezek után hogy minket ne vádolhassanak, Isten s az keresztyén világ előtt is ne okoztathassunk, magunkat is megmenthessük, a kegyelmetek lekűldött punctuminak margoira is semmit nem irtunk, sem ujabb punctumokat nem accipialtunk, hanem pro informatione irattunk kegyelmeteknek egy memorialet, melyet magoknál tartsanak, és könyörögjenek azok szerint melioraltassanak az punctumok. Istennek, császároknak, királyoknak szabad könyörögni, azért kegyelmeteket is semmi becstelenség nem követheti, minthogy kegyelmetek világosan nem irja meg, miket neheztellettek leginkább az conferenciarius urak, hanem az adó nem igirésiért irja kegyelmetek nehézségeket. Nagy Pál atyánkfia által, minthogy az dolgokban bennforgott kivántuk kegyelmeteket jobban is informálni. Az bizonyos, minthogy ha akarnók is módunk benne nem volna, mi ő felségét és azt a felséges udvart defraudalni nem kivántuk, sem kivánjuk, de az is bizonyos, hogy valóban nagy szivünk fájdalmára vagyon, hogy midőn az ő felsége s az keresztyénség fegyvere által magunknak könyebbséget reménlettünk volna,

Die 7. Maii Bécs. Bésben az követ uraknak irt levélről ország neve alatt.

Ajánljuk kegyelmeteknek szolgálatunkat!

Büdöskuti által küldött kegyelmetek levelét vettük 29. Apr., debreczeniek alkalmatosságával küldetett tegnap estve felé becsülettel, megtartván: afflictis non est addendum etc. Minthogy látjuk is kegyelmetek ott is eléggé terheltetik, panaszunknak nagyobb részét elhagyván, méltán érezhetjük, hogy kegyelmetek irásunkat oly nehezen vette, és hogy azok iránt valakihez, kegyelmetek tudja kikhez, gyanakosznak is. Hogy az dolgoknak s fájdalminknak nehézségeket megirtuk, azzal a kegyelmetek magok felöl concipiálta opiniokra okot nem adtunk, tudván jól kegyelmeteknek is nincs több hazája ennél. Most is bár világosabban tudósitott volna kegyelmetek bennünket. Irja kegyelmetek, azért nehezteltek meg oly igen, hogy az ide küldött punctumokat megtódtuk volt, arra nekünk az onnan feljül küldött punctumokban lött sok variatiok, diminutiok, s additiok adtanak okot, egyébiránt is a jobbágyságot kerülni kivántuk, s kivánnók is, ugy látjuk, a mit a török jugum alatt elkerültünk, azoknál is nehezebbekben esünk. A mostan leküldött punctumok, s azokban való terminusok szók is, nem terheinknek, szabadságtalanságunknak könnyebbitésére, hanem a jobbágyságnál is alább való állapatokra czéloznak. Viventis ursi pellem dividere mi nem kivánnánk, de azt meg kell vallanunk, a mint az előtt bennünket biztattak, hogy ily szoros állapatokra kénszeritsenek bennünket, nem remélhettük volna. Ha Isten annyira megkeményitette azt a felséges udvart ellenünk, nincs mit tennünk, véghez kell menni Isten ő felsége felölünk való rendelésének, és noha a most leküldött punctumokból is (vagy articulusoknak irjuk) nyilván kitetszik, mindenikben a magok hasznát s jövendőbéli rajtunk elkövetni szándékozásoknak jobb módjával való véghez vitelére s opprimaltatásunkra czéloznak, jele annak az is, hogy egy méltóságos fejedelem s egy ország informatiójánál, két, három ember, még pedig olyak, kiknek alkalmatosságokkal mi nyomorgattattunk, nem igaz expositi-

kegyelmetek, egy általában ezen való általmeneteleknek nem annuálunk, meg sem engedhetjük, sőt teljes tehetségünkkel resistalunk, mivel az egész török erejét magunkra vonnók, mely miatt utolsó veszedelemben esnénk menten, országunkat az török elfoglalná, s az keresztyénségnek micsoda kárával lenne bölcsen megitilhetik, látja Isten lelkünket, teljeséggel elkeseredtünk ez nagy méltatlanságon. 1.) Olyan nagy nevezetes, példa nélkül való, fejedelmét, hazáját elárult, fertelmes életet követő embernek, oly nagy hitele legyen ellenünk. 2.) Ha már hazánknak szép és nevezetes részei elpusztittattak, melyek iránt is az török előtt azzal vádoltattunk, hogy mi adtuk és igértük azon helyeket quartélyúl, melyért is hogy veszedelem nem követett mennyit kellett költenünk, s mégis azon hadaknak által ez országon menetelivel végső veszedelemben akarnak ejteni; ugyan is hadak akármely felé, annál inkább ha ez országon általmennek, nekünk el kell vesznünk, mert a fővezér egész erejével mentést erre fordul, és igy Erdély soha többször nem Erdély. Ő felsége is a punctumokban meghatározta, mikor kivánja a török ellen való declarationkat, ez már megirt forma pedig az ellen lenne. Az is igen csudásnak látszik nekünk, azelőtt a páter Dunoddal való végezést hallani sem akarák, most már kegyelmetek azt irja ratihabeálják, hiszem a mely conditiokkal mi azt igirtük volt, egészen violáltattak. Mi már egyáltalában azt nem acceptáljuk, és azon contractus mellé nem állunk. Kegyelmetek azért kérje vissza, tul is vagyunk már azon, mert plus quam quartélyban voltak, oda értvén az debreczeni executio, nem százezer tallérra, hanem egy milliora is felmegyen a mi szegény embereinknek, s magunk kárvallásunk. Az is nem kevés gondolkodást szerzett elménkben, hogy többé quartélyal nem terheltetünk, arról semmi emtékezet nincsen, holott mind ő felsége maga, mind a generalok, mind pater Dunod ugy kivánták, hogy többször soha nem kivánják.

Irja kegyelmetek: a fegyverkezést eltávoztassuk: vajha az ő felségéhez, s az keresztyénséghez való devotionkat előttünk nem kivántunk volna viselni, akármint ohajtotta légyen Caraffa generál a dolgot, de oly csendesen azok a hadak nem ülhettek volna azokban az helyekben, kiért is az magunk

felekezetitől is nem kevés itileteket kellett szenvednünk, bizony legalább a marhákat el nem hajtják vala oly könnyen.

Mint irók is: a punctumokban vagy articulusokban miket akarnánk inseraltatni leirattuk, mindazáltal azzal kegyelmeteknek (bizván fejedelmünkhez s hazánkhoz való igaz hüségekben, szeretetekben) kezeit meg nem fogjuk, és arra szabadságot adunk, hogy azokat ha különben nem lehet accommodálják, mind az által igyekezzék oly formában a punctumokat iratni, hogy remélhessünk szabadságunkban való bátorságos megmaradhatást, igyekezvén kegyelmetek, az eleikben adott instructioknak és mostani memorealénknak punctumit követni, ugy is hiszszük már honorariumot is igirvin, az több punctumokban facilisebbek lesznek, egyébiránt is a könyörgésért, instantiáért nem hihetjük kegyelmeteknek bántodása lehetne, kevés becstelenséget kegyelmeteknek is fel kell venni, sőt megtartván ama sententiat: „dulce est pro patria mori etc." nagyobbat is el kell szenvedni, a lévén legnagyobb becsület, mikor ember hazájáért szenved, például vévén Báhtori Istvánt, ki ezután lengyel királylyá lett, ki Kendi Sándorral együtt 1566-ban küldetett Bécsben s árestaltatott, két esztendő mulva bocsátották viszsza, Bornemisza Boldizsárt követ társaival 1601-ben Prágából kikisérték, Kamuti Farkas is arestaltatott volt Bécsben 1599-ben, de mind ezeknek abbeli szenvedésekért e házában ma is dicséretes emlékezetek nagyon.

Kolozsvárra küldött atyánkfiai tudositották volt kegyelmeteket, megküldvén onnét való eljövetelek alkalmatosságával Caraffa generál irott levelének pariáját, melyre is mi válasz tött in specie megküldtük, voltak ugyan azután is bizonyos számu hadak fenn, most is vannak, de nemhogy a fegyverkezésre okot adtak volna még eddig, sőt nagy patentiával szenvedtek minden alkalmatlankodásokat s marha hajtásokat, noha nagyobb részének ellenállhattak volna. Halljuk ugyan a megkárosodott szégénység egy néhányat ölt volna meg az németben, horvátban, de azt is látja Isten, mind a mi kegyelmes urunknak ő nagyságának, mind nekünk akaratunk ellen lett, a melyhez hasonló casustól ezután sem felelhetünk, az kényszeritő éhség vivén reá őket; az erdő is zöldülvén, ide be is

annyi tolvajok támadtak, hogy Brassóban az erdőn által kevesebb ember nem járhat, Hunyadvármegyében ugyan zászlóstól járnak, noha eléggé persequaltatjuk őket, elég az ok : mindent reánk fognak. Tökölyivel való czimborálkodásról való vádoltatásunk is egész hamisság, innét e részről, senki véle szemben nem volt, emberei jártak ugyan az országban, de azokat nem bánthattuk a töröktől való félelem miatt, ő minket mind fejedelmünkkel hazánkkal együtt, mind untalan vádol, a portán veszedelmünket munkálódja, még is iránta is gyanuságot kell szenvednünk ő felsége ministeritől, nem kevéssé sajnálhatjuk.

Az hadaknak Maramarosban, Szilágyban, Kővárvidékén, Kalotaszegben, Lápos vidéken követett alkalmatlanságokról semmit nem irunk, mind azokban is benne forogván Nagy Pál atyánkfia, (noha Caraffa generálnak eléggé igyekeztünk complacealni, de annak haszna nem volt) ő kegyelme informatiojából s azelőtt innét s Kolozsvárról három izben felküldött irásokat jól megolvasván, tehetnek instantiát a minthogy el se mulassák.

Nekünk ki kelletik vigyázásnak okáért mezőre szállnunk, de mi ő felsége ellen cselekedni, ha onnan ok nem adatik, legkisebbet sem kivánnunk, nem vádolhatnak bennünket most az tarditással, mert ugy hiszszük Nagy Pál uram ott leszen a kivánt napra, mindazáltal nem mindenkor igérjen kegyelmetek olyan szoros időre való választ.

Mi azt akarnók, kivánnók is, kegyelmetek mentül hamarébb közinkben jöhetne, a minthogy ha lehet ne is késsék, ugy mindazáltal, hogy a dolgot jó formában végezzék, ha pedig nem végezhetnék semmiképen, rescribáljanak, mint a memorealéban is megirtuk.

Minthogy a török előtt azzal palástoljuk mi a kegyelmetek követségét, hogy a békességre való mediatorságot sollicitáljuk, ottan-ottan jönek kérdések onnét, szükség arról kegyelmeteknek külön irni a mi kegyelmes urunknak, vévén eziránt tetszéseket a conferentiariusoknak, kivel menthessük magunkat, minthogy most meg is izente a vezér, ha látja a mi kegyelmes urunk, hogy ő felsége békélleni nem akar, izenje meg a követeknek jöjjenek alá onnét, ha pediglen látja ke-

gyelmetek hasznát, tovább is sollicitálják ő nagyságának a békességre való mediatioját.

Ha kérdés lenne miért vettek annyi paraszt gyalogokat fel Erdélyben arra felelje, az tolvajok az kik az országban feltámadtak, azoknak persequalására, kergetésére vették fel őket.

Kegyelmetek Nagy Pál atyánkfiát a magok egymásközt való discursusban mindenkor adhibeálja, és az conferentiákon is kegyelmetek a mit discurrál Nagy Pál uramnak megjelentse, sőt az mely méltóságos személyhez az ő felsége ministeri közül inkább biznak, vegyék tetszését, tegyék kérdésben, mit kövessenek, minthogy leveleket is vitt (noha) nem akarván mi kegyelmetek követségét kisebbiteni, az levelekben nevét fel sem tettük; ha Nagy Pál atyánkfiát praesentálják-é ő felsége és az conferentiariusok s több nagy méltóságok előtt? erre vannak példák, több fejedelmek idejében is küldettek követekhez követet ez országból s praesentálták is ő felségének az akkori követek, az conferentiariusoknak is, kegyelmetek eziránt is ugy alkalmaztassa az dolgot, confusio ne essék a dologban, mert mi ő kegyelmét azért küldtük leginkább, hogy kegyelmetek érthesse meg jobban az idevaló dolgokat, mintsem legkisebb akadály következhessék belőle, inkább ne praesentálja kegyelmetek se ő felségének, sem más akárkinek Nagy Pál atyánkfiát.

---

7. Maii. Sárosi János uram portai instructiojáról.

Instructio pro generoso Magistro Joanni Sárosi de Kis-Sáros, altero nostro prothonothario, ad Fulgidam Portam Otthomanicam ex civitate Nostra Cibiniensi ablegato.

1.) Az Bécsből lejött emberink iránt való declarationak ugy kell lenni, hogy az eddig valókkal ne ellenkezzék, azokról való irásokat azért el kell vinni pro memoria.

2.) Az békesség felől azt kell ott mondani, hogy noha az ministerek teljességgel magokat nem resolválták, mindazáltal vannak ott nekünk oly hiteles emberink, kik bizonyosan végére mentenek, hogy az békességre addig hajlani nem akarnak, hanem ezen az nyáron még szerencséjeket akarják

experiálni, és ha hatalmas császár hadai szerencsésen járnak, az jövő öszön meg nem fogják vetni a békességet, mivel értök, már is dissensio kezdödött közöttök, megunatkozván a hadakozástól.

3.) Az Bécsben levő követeink felöl ha kérdés lészen, meg kell mondani, hogy mihelyt a vezér ő nagysága izenetit Mac skási uram meghozta, mindjárt követeinknek megizentük siessenek az visszajövetellel, ha az békességet recusálják.

4.) Az Tököiyi uram dolga felöl, hogy ez országon való hadainak általmenetekben teljes lehetetlenség vagyon, bőségesen való ratiokkal declarálhatni:

1.) Mivel annak alkalmatosságával a mit eddig kerültünk, hogy hazánk sedes belli ne légyen, abba esnénk.

2.) Nem is utja az ezen való általmenetel, mivel 17 hét magyar mélyföldet kerülne az Munkács alá való menetelben, még pedig nehéz, köves, hegyes, erős utakon kellene utazni.

3.) Az német armadáinak is szintén az közepére esnék az menetelben és nemhogy hasznot tenne, de magát megveretvén, annál neheze bb obsidioban ejtené Munkácsot. Ezekre az okokra nézve nem maga hasznára, hanem kárára lenne, megitilheti a vezér ő nagysága Tökölyi uramnak ez iránt való szándékát. Az mint hallatik pedig Munkács az obsidio alól felszabadúlt, Cáprára general elmenvén alóla.

4.) Hogy mi magunkat Tökölyi urammal adjungáljuk vagy Munkácsot megsegitsük, teljes lehetetlenség:

1.) Mert az erdélyi erő az Munkácshoz közel levő német császár hadainak számokhoz képest igen kevés.

2.) Ha erőnkhöz annyira bizhattunk volna, az magunk birodalmából exturbáltuk volna inkább az német hadakat, de abban is nem volt módunk, mivel ha hostilitást mutattunk volna, azokban az helyekben lévő várainkat hoztuk volna periculumba, és igy ha Munkácsot megsegitettük volna, magunk várait, melyek az németekhez közelebb vannak, az hostilitas mutatásnak alkalmatosságával német kézben ejtettük volna.

3.) Hadaink nagyobb részével ezen az télen várainkat muniálnunk, más részével pediglen az németek incursiojától hatalmas császár országát oltalmaznunk kellett.

4.) Ez minden bizonynyal megesett volna, hogy ha fegyvert fogtunk volna ellenek, nemcsak az külső széli pusztult volna el Erdélyországának, hanem az egész német armadák az országnak az közepében szállottak volna quártélyban, kivánva kivánták is, hogy arra tőlünk alkalmatosság adassék.

5.) Az vezér ő nagysága bölcsen megitélheti azt is, ha egyéb semmi ok bennünket az fegyverfogástól meg nem tartóztatott volna is, hogy hogy lehetett volna az, hogy egyfelől követink által Bécsben az békességet tractáljuk, másfelől viszont fegyverrel Munkács segitségére mennénk, vagy pedig egyéb hostilitást mutatnánk. Nem kicsiny szomoruságunkra esett az is, hogy másfél száz esztendőtől fogva, miolta Erdély béhódolt közelebb az mi időnkben soha az fényes portától olyan parancsolat Erdélyországára nem jött, hogy egy privatus ember várát megsegitse, a mi nagyobb, olyan ember mellé adjon segitséget, az ki ezeknek az bódult állapatoknak kiváltképen való oka, és Erdélyországának nyilván való ellensége, ma is nem szünik kérkedni az mi gyalázatunkra azzal, hogy minden rosz dolog vagyon felőlünk az fenyes portán elvégezve.

5.) Az hadra való menetelünk ha előfordul, s ha nem is, annak lehetetlenségét, ez ide alább megirt ratiokkal ha lehet teljességesen el kell forditani :

1.) Ez hazából hadainkkal való kimenetelünk igen káros és veszedelmes lenne, mivel Lengyelországgal szomszédosok levén, feles lengyel hadak vannak fenn országunk határihoz közel; ez mellett az német és magyar hadak is számosan csaknem országunkban vannak, kik is mihelyt az ország népének valamely felé való kimenetelit értenék, minden bizonynyal orszá-

gunkban béjövén, micsoda veszedelem követné szegény hazánkat, az vezér ő nagysága megitélheti.

2.) Szomoru példánk az ilyenre, midőn Lengyelországban Rákóczy az ország hadait elvivén, az lengyelek másfelől beütvén, minémü pusztitásokat tettek, nyilván vagyon.

3.) Hasonló példa lehet erre Moldova, miképen az bécsi expeditiora lévén az akkori vajda az egész ország népével, mig hazament, az alatt a lengyel vajdát vivén országában bé, micsoda nagy romlása esett, nyilván vagyon.

6.) Hogyha pediglen az táborra való menetelt semmiképen különben le nem hagyná, el kell azt is próbálni, hogy inkább valami éléssel készek vagyunk kedveskedni, csak maradhassunk honn hazánk oltalmazására, hatalmas császárunknak is nagyobb haszna lévén abban, ha ez szegény országot megtarthatjuk, mintsem ha elromlik.

7.) Ennek jobb módjával való véghezvitelére az ministereknek két vagy legfeljebb háromezer tallérig való gratificatiora adatik authoritas.

8.) Ultimarie meg kell azt is mondani, hogy ez országban lévő erősségeket feles hadakkal kellett muniálnunk, melyekből is az hadakat (ha hadra kényszerittetünk menni) kivévén ha az német eszében veszi, semmin inkább nem kap mint hogy az erdélyi erősségeket indisposite találván, belé férkezhetnék, mely ha ugy lenne, minémü kára az hatalmas császárnak, veszedelme, romlása ez szegény hazánknak következhessék, akárki megitélheti, mert többé hatalmas császárunknak adó ebből nem megyen s ez szegény haza is végső pusztulásra jút teljességesen.

9.) Az Tökölyi uram jövetelének is hire nekünk valóban megesett, mert mihelyt azt az Szathmár táján lévő hadak meghallották, menten béfelé kezdtek nyomulni, és noha nékik teljes tehetségünkkel resistálni, s őket ez országon által nem bocsátani munkálódtunk, de abban is igen akadályoztattunk Tökölyi uram jövetelinek hirével, mivel az országnak nagyobb része ő kegyelmével lévő török és tatár hadak jövetelének hirétől ugy megfélemlett, hogy nagyobb részint az ország

népe megfutamodott, mind nemesség s mind parasztság, kiknek is szorgalmatoskodtunk lecsendesitésében, és az vitézlő rendek felültetésében, de mivel az országgyülése szintén akkor volt hatalmas császár adója elrendelése felől, az hadak felvétele mint lehetett, nem tudja, ha pedig az hadakat fel nem ültethették az Tökölyi uram jöveteli hiréből származott bódulás miatt esett; hogy pediglen az nép annyira megbódult az Tökölyi uram hirén, attól esett, hogy mihelyt az ország széliben beérkezett, az hova is hir nélkül jött, mentést az közelebb való helybéli tiszteknek ugy kezdett imperiose parancsolni, mintha már ez országnak ura lett volna.

10.) Az urat Teleki Mihály uramat az miképen az portán deferálták, azt szorgalmatosan ki kell tanulni ki által lett, ha másképen nem lehet, igérettel is végére kell menni.

11.) Az mely Erdélynek adatott régi császárok athnameit s egyéb szabadalom leveleket is Macskási uram az portán felkerestetett s pariáltatott is, hüségesen meg kell vizsgálni, és ha ez haza javára hasznosok s szükségesek lésznek, ki kell váltani, ha haszontalanok pedig, nem kell az költséget reájok vesztegetni.

12.) Az Tökölyi uram dolgait szorgalmatosan tudakozni kell.

Isten pedig ő kegyelme utját szerencséltesse, és hozza meg ő kegyelmét kivánatos válaszszal. — Datum in Civitate nostra Cibiniensi die septima Mensis Maii Anno domini mil lesimo sexcentesimo octuagesimo sexto.

Maurocordatus uramnak irott levélről 7. Maii. Balázsházi által.

Cum plane in publicis Comitiis fidelium nostrorum generosi Balthasaris Macskási legationi et Pauli Gyárfás Praesidentis relationi attenderemus, ac de iis quae dudum expectatus emissarius noster Vienna modo tantum attulit, discurreremus legatumque nostrum ad Portam fulgidam instrueremus, appulit ad Nos Michael Nagy de Lessenye, domini Tökölyi aulae familiaris, hac declaratione, quod praefatus dominus Tökölyi

cum habitis secum turcis et tartaris per has partes Regni transiret. Itaque de commeatu, vectura, aliisque ipsis necessariis provideamus, qui jam in terminos regni perveniens, qualiter incolas terrae, tam nobiles quam rusticos perterrefecerit, diffugere, et solas aedes super terram relinquere coegerit, nos etiam ipsos universosque Status et Ordines conturbaverit, ut vestrae illustritati uberius perscribamus, non est necessum. Fatemur nos vix scire inter tantas perplexitates quo nosmet reflectamus? et quo modo perterritum animum dispersi populi componamus? Jam enim (sicut etiam excellentissimus et magnificus dominus Vezerius per praefatum legatum nostrum nobis in mandatis dedit) per totum regnum ut omnes nobiscum in Martis arenam progrediantur edixeramus, quia Germani ex finibus ditionis nostrae totaliter desolatis quamvis jam regredi caeperint,a pecorum tamen abactione et bonorum miserae plebis direptione,plurimorumque interfectione nec hactenus cessarunt; quam ob rem ulteriores enormitates eorum refrenare, copiisque nostris per totam hyemen adversus ipsos in armis stantibus succurrere debebimus, nisi in tam arduo proposito nostro fama Turcarum et Tartarorum cum domino Tökölyi appropinquantium fuissemus impediti. Nos quandoquidem summe memoratus dominus magnus vezirius per toties fatum legatum nostrum clementissime assecuraverit, quod extrancas copias regnum hoc transire non permittet, alioquin etiam expressum mandatum a fulgidissima porta super eo, quod videlicet transitum concedamus, non habeamus, etiamque dominus Tökölyi si Munkácsino opem ferre velit, rectam viam suam ad decem et quinque milliaria versus has partes relinquere deberet, viasque nostras maxime strictas et petrosas, et quod ponderabilius, terram solam occasione Germanorum ab omni commeatu evacuatam, statim vero exterius validiorem exercitus Germanici partem inveniret, scientes denique, quod cum istis quos secum habet, imo et pluribus copiis Munkácsium ab obsidione illa liberare non posset, ditionem vero nostram tali suo transitu solummodo depopularet, statimque jam e finibus nostris egredi incipientes Germanos, Croatas, ipsumque Ladislaum Csáki (qui antea nos regnumque nostrum prodiderat, et modo a germanis campestri militiae hungaricae Generalis

praefectus est), pluresque in illis locis insidiantes cohortes in ditionem nostram retraheret, domino Tökölyi perscripsimus, ut versus has partes ne veniat. Qua de re dum Illustritas vestra ab oratore nostro luculentius informabitur, confidenter ab Illustritate Vestra petimus, tanti momenti rationes nostras ponderare, exellentissimoque domino magno vezerio quanto efficatius declarare ne gravetur. Prima enim nobis cura est, quomodo afflictissimum hoc extraneorum insidiis expositum regnum, contra quosvis impetitores custodire, semperque in fidelitate fulgidissimae Portae conservare valeamus.

Hodie vel cras Deo altissimo favente, legatus noster ad praetitulatam fulgidissimam Portam expedietur, per quem alte nominatus dominus magnus vezerius, medianteque sua Excellentia, invictissima, potentissima Majestas imperatoria de omnibus informabitur, ad illa etiam, de quibus fidelis legatus noster Balthasar Maeskási mandata attulit, benigne habitura est resolutionem.

Die 7. Maii 1686. Kapikihának urunknak neve alatt irt levél.

Praemissis praemittendis.

Maeskási Boldizsár becsületes fökövet, Gyárfás Pál kapikiha hiveink megérkezvén, az ott fennforgó dolgokat megértvén bécsi követeinktől is régolta való várakozásunk után postánk jövén, a nemes országnak statusi is együtt lévén, midön szintén az fennforgó dolgokról discurálodnánk, és a fényes portára is követünket készitvén a fövezért ő nagyságát, s ő nagysága által hatalmas császárt a dolgokról tudósitani akarnók: érkezék Tökölyi uram Lessenyei Nagy Mihály nevü szolgája, ki által izente, hogy mellette levő török, tatár hadakkal e:en megyen által és hogy azok számára való élésről, vecturáról viselnénk gondot, mely hirnek hallása mennyire inditott meg magunkat is, megitilheti büséged, tudván már afféle hadaknak ez országon való általmenetelivel mennyi kárt szenvedett legyen ez a szegény ország, s mennyi bódulással, embereknek elfutásával, lakó helyeknek pusztán hagyásával szokott végben menni; azt is tudhatja, már is Tökölyi uram

jó fühöz érkezvén az egész föld népe, nemesség elfutott. Ily váratlan s reménytelen bódulás következvén, alig tudjuk mit csináljunk s miképen csendesitsük hiveinket s szegénységinket, a lévén a vezér ő nagysága parancsolatja Macskási uram által, hogy az ország népet felvegyük, s táborban szálljunk, melyről való parancsolatunk már az országra ki is ment volt, egyébiránt is, noha a németség a már tőlök teljességgel elpusztittatott helyekből kifelé kezdett takarodni, de ugyan az marhahajtást a belsőbb részeiből a szegény hazának követvén, szükség volna, hogy egyéb hadainkkal a szélben már régtől fogva fennlevő hadainknak succurrálnánk, a marhahajtó ellenségeinket is arceálnók gonosz cselekedetektől, de ez Tökölyi urammal levő török, tatár hadaknak ez országon való általmenni akarásoknak hire abbéli szándékinkban is akadályt tön. Akarjuk azért hüségednek előre megirnunk, minthogy nekünk Macskási uramék által a fővezér ő nagysága azt igirte, hadakat ez országon által nem küld, egyébiránt is, parancsolatunk is ez hadaknak általmenetelek felől nincsen, másképen is Munkács felé, ha Munkácsot akarja segiteni, Tökölyi uram 15 mélyföldet kerülne, rettenetes szoros köves utakon is kellene menni, és azokra a németektől is elpusztittatott részére az országnak, a holott a had is semmit nem kaphatna, a német hadnak is a dereka a hol vagyon, arra a részre kellene menni; a mennyi had pedig Tökölyi urammal vagyon, azzal és többel is Munkácsot az obsidio alól fel nem szabadithatná, hanem ezen való általmenetelivel az országot is csak pusztitaná, az már kitakarodott s kimenni igyekező német, horvát, Csáki László alatt (mint hogy most ötet tette a német a mezei magyar hadaknak generalisává) levő magyar és a közel levő több hadakat reánk viszszahozná. Ezekre az okokra nézve, mi megirtuk Tökölyi uramnak erre ne jöjjön. Hüséged legelsőben is Maurocordatus uramnak levelünket megadván, s ő kegyelme tanácsát vévén, mentül jobb formában a vezérnek ő nagyságának jelentse meg, ma vagy holnap követünket is meginditjuk, ki által bővebb informatiot teszünk minden fennforgó dolgokról. Macskási uram által parancsolt dolgokról is választ tesztünk. Bátran megmondhatja, mi ez szegény országgal együtt, hatalmas császár

hüségiben állhatatosan megmaradunk. Ha Tökölyi uram, vagy mások akár kik ellenkező képen vádolnak is bennünket, ne hidjék. Tökölyi uram sz mostani igyekezetivel is, nem annyira igyekezik az portának szolgálni, mint maga boszszúját üzni. Mi pedig az fényes portához való hüségünkért országostól minden nap a sok kárt szenvedjük, éjjel, nappal nyughatatlankodunk, nagyobb részét hadainknak egész télen is fenn kellett tartanunk, s most is fenn vannak.

Szintén ez levelünknek végezni akarásunk alkalmatosságával végbeli tiszteinktől két felől is hozának tudositást, hogy nekik ugy viszik a hirt, Munkácsot az német oda akarná hagyni, ha eddig oda nem hagyta is, és hogy már takarodni is kezdettek a németek; ennek bizonyosabban való megtudására is elküldöttünk.

---

9. Maii. Csehi udvarbiró leveléről.

Méltóságos ur nékem jó uram!

Hogy Isten kegyelmedet szerencsés hosszu élettel megáldja szivem szerint kivánom.

Schaffenberk generál ő nagysága az német hadakkal 7. praesentis Czikón alól süle(l)medi mezőn szállván meg, tegnap ott naplott, várván az máramarosi német hadat, ma a Sibó és Udvarhely között levő mezőre száll. Az mint általnézhettük az német had mintegy öt vagy hatezernél több nem lehet, az hátra levőket pedig négyezernek mondják. Az magyar hadak most gyülekezvén, az egész Szilágyságon szélljel vannak, az a hire hogy Sibónál mustrálnák meg őket s ott fizetnének is nékik. Elviselhetetlen élést kivánván rajtunk, kételenitettem Schaffenberg generálhoz ő nagyságához mennem és sokat fáradozván Pap László urammal salvaguardiákat hoztunk ezen nyomorú helynek megmarasztására, hatszáz kenyeret, hat zsák lisztet, tizenkét vágó marhát egyéb sok-accidentiákat is adván. Az mint értettük Hídalmás felé az Borsa völgyén akarnának bonczidai és súki mezőre szállani. Offerálja az generál magát, hogy nem ellenségesképen és Er-

délynek nem romlására megyen, sem az méltóságos erdélyi fejedelem kegyelmes urunk ő nagysága személye ellen semmi feltött czéljok nincsen. Csáki László ő nagysága is szemben lévén veltünk azt mondja, hogy Isten is megverné, ha jó kegyelmes ura ellen kivánna valamit cselekedni, söt mindenek ben, ha kivánjuk, ő nagyságának jószágát és javait oltalmazni akarja. Bizonyosan beszéllették urak az táboron, hogy most Szegednél ismét megverték Tökölyit, maga is csak gyalog szaladott hajón által az Maroson, mindenét elnyerték. Ezek után Istennek kegyelmes gondviselését uram kegyelmedre terjedni kivánom. Datum in Arce Szilágy-Cseh 9. Maii. 1686.

kegyelmed alázatos szolgája
Ges. Krajnik István.

Titulus. Méltóságos uramnak tekintetes nemzetes Széki Teleki Mihály uramnak ő kegyelmének (cum pleno titulo et honore) nékem uramnak ő kegyelmének alázatosan irám.

Instructio pro generoso Michaele Daniel de Vargyas ac Sigismundo Bálintit de Körtvélfája nostris ad illustrissimum dominum Fridericum de Scherffenberg ablegatis.

Ez hazának fennforgó szoros állapotjához képest utját ő kegyelmek maturalják, és feltett czéljokra jutván megirt Schaffenberg uramat köszöntsék, levelünket ő kegyelmének megadván becsülettel.

Declaralják ő kegyelmek, eleitől fogván mely nagy devotióval voltunk ő felsége és az keresztyénség iránt, kivánván ez fennforgó hadi progressusoknak boldog successióját, az ő felsége és az egész keresztyénség gratiáját amplectalni, melyről noha sok izben assecuraltattunk ugyan, de az ide alá való ő felsége hadai által ellenkezőt tapasztaltunk eleitől fogván, s tapasztalunk most is, melynek okait semmiképen által nem láthatjuk.

Az közelebb elmult napokban követeink által az ő felsége

hozzánk küldött ő felsége resolutio inak punctumi, az mi azokra tett replicankkal együtt, ugy itéltük, minden nehézségeket elmetszettenek, és az mi ő felségével tractaltatott dolgaink diplomában irattattanak, és tovább semmi nehézségekkel nem terheltetünk sőt az ő felsége császári gratiájával megvidámittatunk.

Megmondhatja ezt is, almélkodunk rajta felette igen mitől lehessen az, hogy mind az ő felsége kegyelmes commissiói, mind pedig az onnan leküldött ő felsége resolutioinak punctumi tenorokban császári gratiája repraesentáltatik, az ide alávaló ő felsége vitézi pedig, azokkal ellenkezőképen viseljék magukat ellenünk, holott pedig ha mi eleitől fogván offeralt devotionk mellett perseveralni nem kivántuk volna semmiképen az ő felsége, birodalmunkban levő vitézinek oly csendes quártélyok nem lehetett volna; de mindennyi szomoru romlását is birodalmunk nagy részének, keresztyéni oblationkra nézve igen patienter viseltük ez mai napig.

Azt continealják az ő felsége resolutioinak punctumi hogy:

1.) Suscipit Sua Majestates defensionem Transylvaniae et postulante ratione ad requisitionem eorundem pro defensione ejusdem copias mittet auxiliares etc.

2.) Comitem Ladislaum Csáki copiis suis in confiniis Transylvaniae non praeficiet nec adjunget, nec damnum Transylvanis ut inferatur Sua Majestas permittet.

3.) Consentit Sua Majestas, ut non ante expugnationem Varadini, et Temesvarini, se Transylvani copiis Suae Majestatis conjungant etc.

Melyekre nézve mi is az mi rosolutionkat felküldöttük, ugy hogy az diploma ad terminum praefixum expedialtathatik; melyben hogy változás lehessen nem gondoljuk. Miért kellessék tehát az ő felsége hadainak ellenünk ezt követni contra vim et tenores punctorum praecitatorum, teljeséggel idegen dolognak látszik.

Továbbá instáljon, sőt keresztyéni devotiojára és az ő felsége parancsolatjához tartozó köteleségére kényszeritse is, ne hozza az ő felsége vitézit országunkra sőt vigye ki őket birodalmunkból, s ne kivánják az ő felsége rosolutioi ellen,

hogy magunkat s ez országot az veszedelemre praecipitáljuk, várjanak az Istentől s az időtől, mi is annak idejében magunk kivántató alkalmaztatásunkat el nem mulatjuk. Egyébiránt hogy az ő felsége vitézi birodalmunkban való lételekkel, s az ő kegyelme hozzánk küldött levele s szóval való izeneti szerint cselekedvén, az török és tatár hadakat ellenünk provocalván, bennünket s hazánkat végső veszedelemben ne ejtsenek, eltávoztatni munkálodunk, semmiképen nem szenvedhetvén bejöveteleket, annál inkabb magunkat az ő felsége hadaival nem conjungáljuk, sőt Istent hiván segitségül in nostri defensione, omnem movebimus lapidem, elhivén azt, hogy Isten ő felsége igaz ügyünk oltalmában elkövetni kételenitő munkánkat boldogitja, és ártatlanságunknak emlékezetivel az egész keresztyén világot betölti.

Ex superabundanti mondja meg már ultimaria replicánk mellett expediált követünk ad terminum praexum felmegyen, és az egész tracta véghez megyen; ne praecipitálja azért ő kegyelme az dolgot az ő felsége és az egész keresztyénség resolutioinak praejudiciumokra, hogy mi is ad extrema szorittatván, utolsó veszedelmeztetésünket távoztatván, az ő felsége s az egész keresztyénség eddig való dicsiretes progressusát meghomályositani ne láttassunk. Egyébiránt cum protestatione ugyancsak mondja meg, valamit ad Isten de ily extremitasban magunk oltalmazására használható minden mediumokat elkövetni kénytelenittetünk, s el sem mulatjuk.

Jelen lévén ő kegyelmek az consultatiokor, mind az dolgokat megértette s mind pedig szóval lett declaratiokat bőségesen hallott, azért mindenekben magokat ahoz alkalmaztatni hűségesen igyekezzék.

Isten pedig ő kegyelmeket szerencsésen hordozván, hozza jó egészségben, kivánt válaszszal viszsza. Datum in civitate Cibiniensi die 10. Maii anno 1686.

Die 10 Maii Anno 1686. Josika István uram instructioja az szerdárhoz.

1.) Utját ő kegyelme mentől jobban lehet siesse. Tökölyi öcsém uramhoz érkezvén, megmondja, hogy az szerdárhoz expedialtatott tőlünk és az instructionkat is ő kegyelmének mutassa meg, s kérje hogy admaturálja ő kegyelme is a dolgot.

2.) Az szerdárhoz érkezvén nevünkkel köszöntse becsülettel, s jelentse meg, hogy mi az fényes porta parancsolatja szerint Bécsben követinket az elmúlt őszszel felküldtük volt, az kik által az békességet szorgalmatosan munkálkodtuk, az kiket mind eddig is, az bécsi udvar szép szóval s reménységadással ott várakoztatott, s az elmúlt napokban az mely rész hadai az németnek Maramarosban, Kővár és Lápos vidékén voltanak is, azokat is kivitte volt, ugy hogy már azt reménlettük, hogy tőlök megmenkedtünk, de bennünket is hitekkel megcsalván, az Erdélyi birodalomból az kivitt hadakat Szathmárnál több generalok alatt való német hadakkal conjungalván, s Csáki mellé az magyar hadakat adván, most már mind együtt újolag az Szilágyságban bejöttek, az mint irják 24 ezer német és magyar haddal, lövő szerszámokkal, s az mint nekünk hozzák ide be Erdélyben szándékoznak gonosz véggel; azokkal az hadakkal levő Safenberg general nekünk micsoda levelet irt, az kiben azt kivánja, hogy mellettek felüljünk, s velek hatalmas császár ellen fegyvert fogjunk, az levél párját odaküldtük ő nagyságának. Mivel azért az fővezértől ő nagyságától olyan parancsolatunk vagyon, hogy mindenekben ő nagyságával egyetértsünk, akartuk azért ő nagyságát az dolgokról tudositanunk, hogy mi az ország hadait most ültetjük fel, de az német had sok is lévén és tüzes had is, vélek alig remélhetjük hogy birhassunk, hanem ő nagysága mentést Lippa felé forduljon minden erejével, hogy ha mi ő nagyságát tudósitjuk ő nagysága az mi hadainkkal megegyezvén, az ellenséget hatalmas császár országából kiüzhessük; mi az országgal hatalmas császár hüségétől soha el nem akarunk állani, hanem az országot ő hatalmassága szá-

mára akarjuk megtartani, az mint hogy arra az országgal összeesküdtünk mostani gyülésünkben.

Ha mi ujabb hirünk érkezik, ő nagyságát ismét tudositani el nem mulatjuk.

Szilágyi uram Credentiájáról. Die 11. Maii Bécsbe ment.

Excellentissime domine nobis honorande.

Praesentium exhibitorem Egr. Szilágyi Cubicularium nrum ad Legatos nostros ad sacr. Imperat. Majestatem Viennam missos expediri debuimus. Cujus iter ut benevolentia Excel. Vestrae majori cum securitate progressum capiat, benevole requirimus quatenus de secura ejusdem comitiva prospicere ne gravetur, factura rem Nobis gratificundi studiorum argumentis reciproce recompensandam. Vitam ejusdem de caetero conservet Deus incolumen. Datum in Civitate Nostra Cibinien. die 11. Maii 1686.

Excellentiae Vestrae

ad officia parati.

Scherffenberg uramnak irt levél 11. mai.

Excellentissime Domine observandissime!

Literas Excellentiae Vestrae die prima praesentis mensis Szathmarino datas, benevole recepi, commissionemque ejusdem per generosum dominum Adamum Kende repraesentatam probe intellexi; cum jam variae Sacrae Cesareae Regiae Majestatis eaeque clementissimae oblationes eo Nos induxerint, ut favorabili Suae Majestatis gratiae sedulo inhaeserim, non possum non dolenter repraesentare, quod adversis ejusdem Majestatis Sacratissimae oblationibus una cum Statibus regni Transylvaniae gravemur argumentis. Volens itaque Excellentiae Vestrae pro ratione praesentis status respondere, generosos Michaelem Dán'el de Vargyas, tabulae regni judiciariae assessorem, ac Sigismundum Bálintith de Körtvélyfája,

fideles mihi dilectos ad Excellentiam Vestram ablegendos duxi. Quibus ut super nomine meo se praesentandis plenariam fidem adhibeat, eosdemque ad me sine mora remeandos benevole patiatur, eandem excellentiam vestram benevole requirendam duxi, faciet Excellentia vestra officium mutuo recompensandum. Eandem de caetero excellentiam vestram divinae procec tioni recommendo. Ejusdem Excellentiae Vestrae ad offica paratissimus.

Nagy Pál uram levele 11. Maii 1686. urunknak.

Méltóságos ur, nekem jó uram!

10. praesentis hálván Saffenberg general uram ő nagysága az német hadakkal Szurdok és Tihó között, Csáki uram ő nagysága Gorbónál a magyar hadakkal, ma reggel viszsza kellett jönöm az száló helyre ő nagyságokkal Pánczél-Csehez s megszállának délután 11 praesentis, circa horam 2-dam, kivált az német had bizony jó fegyveres, vasas, paripás, az magyar is alkalmas jó had, noha azok mivel most gyülnek nem mind egy arányu, velem levő szemmel látott katonák annak mindenképen látói lévén, megtudják mondani; engem nem tartoztatott meg az general, hanem passust igért, de ő nagysága azt mondja csak haszontalan sétálás, mert ő nagyságának plenipotentiája vagyon ezen dolgok felől való complanatiora, különben is veszedelmesnek mondják ő nagyságok az utat, mivel az hadak most változnak, alig hiszik elmehessek az csavargók miatt, hanem javalja ő nagysága, irjak ő nagyságának, ne fáraszszon s ne költsön ő nagysága haszontalanul s én is magamat ne fáraszszam s szerencséltessem az utazással, s azt várjam meg itt, vagy ha akarom Kolozsváratt, s ha ugyancsak az tetszik ő nagyságának hogy elmenjek, azután is ad passust örömest; én arra azt felelém, nekem csak el kell mennem, mert parancsolatom az ő nagyságoktól, másképen is mit tudnának az követek ott fenn cselekedni, ha innen fel nem megyek az ő nagysága leveleivel? Arra azt mondá ő nagysága, onnan késő lesz viszszafordulnom s azt ő nagy-

sága itt nem várja, hanem tovább megyen, szándéka jó ő nagyságának, ha ugy akarja nagyságtok s kegyelmetek is. Mondám én: legtovább három hétre viszszajövök; monda: de tudom levéllel kegyelmedet nem küldik csak, hanem szóval való instructioja is van, s arra való válasz később lesz, három hét alatt pedig nem várakozik, s talán avval akarják suspendalni az ő nagysága dolgát mig hazajövök: ha ugy akarta volna ő nagysága, az követek is ide jöttek volna le tractalni. Csáki uram ő nagysága is beszélvén monda: ha kivánja s acceptálja nagyságtok s kegyelmetek az mi kegyelmes urunkkal együtt jó szivvel interponálván magát, ugy munkálkodja az dolgot, megköszöni még az gyermeke is nagyságtoknak s kegyelmeteknek. Én arra azt feleltem: ha ő nagysága jól cselekszik, avval neveli hírit az jóra; monda: addig is szolgált sokszor, noha nem vették eszekben, s ha kivánják elkövetí, ha nem: csak hallgat; mondám, hogy az hadakat dicsiri vala, ha kimondaná kegyelmed, mit gondol én felőlem, azt gondolom kár azt az hadat ide hozni keresztyénekre, s nem az pogányra vinni, mert evvel csak az törököt hozza be magára, mert meghallja az török s bejő, s itt pusztitnak. Monda hogyha jól akarják, ezek innen elmennek, az országból ki az törökre s ugy nem itt benn leszen az romlás. Sok lévén az beszéd ezt ebben hagyom. Mondá ugyan az főcommisarius szó beszéd közben, mint egy tréfában: dominus comes Csáki erat Sathmarini in commissione, modo est frater hic in expeditione. Csáki uram is mondá: hallja kegyelmed mit mond, ezt még nem akartam kimondani. Az magyar hadak között vannak nevezetes emberek: Csáki Sámuel uram, Károlyi István, kapitány Kis Balázs, Jaxo Dienes, Horváth János, Deák Ferencz, Paladi kapitányok. Az németek között: Generalok: Schaffenberg, Veterani, Pycolomini, Vallis; obesterek és colonellusok! Saxolaunburg obestere Lautheri Scuorve, az lothringiai herczeg obestere, Gecz Maqui; dragon kapitány Tetivoitos, többek is sokan, Vallis, és Spinola gyalogok fő colonellusi; item ugyan az Schaffenberg uram regimentje, gyalog és lovas német alig hiszem tiz vagy tizenkét ezer ne legyen legalább, azon kivül az magyarok, az főcommisarius azt mondá, 26 czeren vannak, de én nem olvastam. Mondá azt is Csáki uram s maga is

Schaffenberg uram, hogy erősen megverték Tökölyi uramat, Petróczi urammal szaladtak csak el s egy monasteriában maradtak meg, mutata két veres társzereket is Csáki uram s mondá: ezeket most Tökölyi uram ajándékozta, mert tőle nyerték, s nekem hozták. Én uram már csak az passust kivehessem mindjárt indulok, de annak meg expedialtatását Csáki uramra bizta Saffenberg uram ő nagysága, s attól félek, ha késedelmem lesz, ma már estve feléig, de holnap ugyan csak bemegyek Szathmárra, ugy értem mozsár álgyu van itt 2, hoszszu álgyu négy, bombát is mondják egy szekérrel vagy kettővel van, több nincs ágyu véllek; szóval is izentem bővebben; kérem az alkalmatlan irásról megbocsásson uram kegyelmed, mert az térdemen kelle csak hamar irnom. Az elmenetelemet egy szóval nem javalják, de mivel mind urunk ő nagysága, mind nagyságtok, s kegyelmetek parancsolatja én csak elmegyek, ha pedig nem tetszik elmenetelem, küldjön postát utánam, ha el ér Kassáig üzzön meg, s mind költségéről s fáradságáról magam contentálom; bánnám ha elmenetelemmel nehézségére lennék nagyságtoknak s kegyelmeteknek, noha ők mentül inkább nem javalják, azt gondolom annál jobb ha elmegyek. Ezzel az ur Isten oltalmában ajánlom kegyelmed életét s maradok kegyelmetek alázatos

szolgája

Nagy Pál m. p.

Datum in castris ad Pánczél-Cseh positis die 11. Maii, hora pomeridiana 7-ma 1686.

Csáki uram holnap megyen Kaplanban lakadalomra, az hadak Bonczhida tájékára szállanak, Kende uramat ott várják ki nagyságtoktól, kegyelmetektől.

13. Mai. Dévai vicecapitány változtatásáról.

Hunyadvármegye, Tornya Péter és notarius uraméknak, urunk neve alatt irt levél.

Generose Egregie, Fideles nobis dilecti salutem et gratiam nostram. Mivel hogy ez mostani időnek és fennforgó állapotoknak mivoltához képest, gyakor gyülésekkel nem terheltetvén az országot is a szükséghez kivántató concursussal, hanem az nemes országgal közönséges egy akaratból és az mi consensusunkból is deputaltattak becsületes meghitt tanács ur hiveink, és ő kegyelmek mellett több becsületes förenden levő és statusokbeli hiveink is, az mi és nemes országra s közönséges jónkra tartozó, minden dolgoknak is elömozditására és expeditioira az occurrentiak szerint és szükségekhez képest. Mely becsületes hiveink közül ugy tetszvén az feljebb specificalt tanácsuri és több deputatus hiveinknek is rendeltetett deputatusi hivatalban nemzetes Josika István eddig való dévai vicekapitányunk ő kegyelme is, kit most közelebb való napokkal is az mi és nemes ország szükséges más szolgálatban kivántatott expedialnunk, és ennekutána is kivántatik hasonlóképen más karbeli szolgálatjával is az dolgokat segitenünk. Változván ez okáért azon dévai vicekapitányságnak tisztségéből megemlitett hivünk, és nem is akarván azon dévai erősségünknek vicekapitánysági hivatalát tovább várakoztatnunk, nemzetes Csula Gáspár hivünket azon hivatalnak beállitására hüségtek által instellaltatni rendeltük, parancsolván kegyelmesen és igen serio (hogy az üdő is késedelmet nem szenvedhet) megadván mind Csula Gáspár mind pediglen dévai porkoláb és praesidiarius hiveinknek szóló leveleinket, annak rendi szerint kivántató módok alatt és requisitumok szerint, az vicekapitányságnak hivataljában és utána valóknak is ő kegyelmétől való s tartozó függéseket elejekben adván, megemlitett porkoláb és praesidiarius hiveinkkel együtt helyeztesse és hadja jó rendben és helyben kegyelmességetek fogyatkozás nélkül. Secus non facturi. Datum in civitate Cibiniensi die 13. Maii Anno 1686.

Maii. Dévai porkoláb és praesidiariusoknak urunk neve alatt irt levél.

Egregie et strenui fideles etc.

Az nemes országnak dolgai iránt kivántató deputatusi, ·sületes tanácsi és förendből álló statusbeli több hiveink is ünk megegyezett tetszésekből ugy kivánván, hogy ez mos- i fennforgó állapotokhoz képest az szolgálatnak rendi sok · kivántatván, nemzetes Josika István eddigi dévai vicekaányságabeli előttök járó tiszt hivünket mind deputatusi atalban, mind peniglen az mostani expeditiora, közönsés hazánk szolgálatjára is deputalnók, a minthogy követi is át rendelése szerint mostan abban. Kinek is az feljebb megokokra nézve eddig való tisztsége változván dévai udvakban, rendeltük nemes és vitézlő Csula Gáspár hivünket n tisztségnek elkövetésére hüségtek eleiben megemlitett vai várunkban. Kinek is instellálására deputalván és paesolván is nemes Tornya Péter és Apáczai Tamás tiszt hinket, ez okáért nevünkkel mondandó megemlitett hiveink waknak és az szükséghez kivántató rendeléseknek egész gedelmességgel hitelt adván : parancsoljuk kegyelmesen és n serio, hogy mindenekben a tevő, hallgatója és elkövetője ugy legyen hüségtek, valamint eddig is hozzánk, szerelmekhez, s hazájokhoz tartozó szoros kötelessége kivánta és ánja, ha magok életit, becsületit kivánja megtartani, és gyelmességünkkel is élni tovább is. Nec secus facturi. Dan in civitate nostra Cibiniensi die 13. mensis Maii 1686.

13. Maii. Csula uramnak urunk neve alatt irt levél.

Michael etc. Generose etc. Nem kételkedvén előbb is lgálatjával hozzánk gyakorlott s hazájához is megmutadó tökéletes hüségében ezen tul is kegyelmednek, dispotunk kegyelmesen, dévai várunkban vicekapitányságnak atalában beállittatnunk ; nemzetes Tornya Péter és Apái Tamás nemes Hunyad vármegyebeli tiszt hiveink által

bővebben is megérthet, és egyébiránt is nevünkkel mondandó szavokból hivatalos maga személyére nézendő, minden dolgokat is kivántató requisitumokkal kegyelmes akaratunk és dispositionk szerint megérthet.

Parancsolván igen serio, hogy ebbeli kegyelmes dispositionknak illendő maga alkalmaztatásával rendelje akképen való foganatossággal engedelmeskedésit, hogy nekünk is édes hazánkkal s annak az erősségnek is jó gondviselésével nagy hasznosan szorgalmatoskodván : várhassa mind rólunk mind pediglen hazájától hüséges szolgálatja után való érdemlett becsületit és hasznos elömentségét maradékira is terjedni szerencsésen. Secus nec facturus. Datum in civitate Cibiniensi die 13. Maii Anno 1686.

13. Maii. Sárosi uram után irt levélről.

Michael Apafi Dei gratia Princeps Transylvaniae, Partium Regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes.

Generose Fidelis nobis dilecte salutem et gratiam nostram ! Kegyelmed elmenteli után meghitt becsületes tanács ur hiveinkkel tanácskozván, szükségesnek itéltük kegyelmednek erről is irnunk, tudniillik : 1.) Az váradi passának parancsoltatni kell, hogy alkalmaztassák magokat csendesebben az szegénységhez, és az nagy huzást vonást mitigálják rajtok, mert különben a mint most elszélyedtek, haza nem szállnak, melyre nézve a föld pusztán marad, mivel a nép ugy megkevesedett, hogy a holott a feliratásnak és behódolásnak idején 50 s 60 ember volt feliratva, most öt, hat ember azokban az helyekben alig vagyon. 2.) Az szpahiak adóját is az elmult esztendőben az nagy szükség és hadaknak rajtok való quartélyozása miatt, meg nem adhatván, azok is mód nélkül őket ne fojtogassák, hanem várakozásban lévén lassan lassan béfizetik. 3.) Az németeknek ez országban való jövetele felől való discursusban azt is el nem kell felejteni, hogy ez hazában való jövetelt azért cselekedték, mivel értették a vezérnek Németország felé való szándékát, hogy inkább attól a szándéktól distrahálhassák, de ez iránt való szándékát le ne hadja, mivel mi ennek a menynyi-

13. Maii. Dévai porkoláb és praesidiariusoknak urunk neve alatt irt levél.

Egregie et strenui fideles etc.

Az nemes országnak dolgai iránt kivántató deputatusi, becsületes tanácsi és förendből álló statusbeli több hiveink is vellünk megegyezett tetszésekből ugy kivánván, hogy ez mostani fennforgó állapotokhoz képest az szolgálatnak rendi sok felé kivántatván, nemzetes Josika István eddigi dévai vicekapitányságabeli elöttök járó tiszt hivünket mind deputatusi hivatalban, mind peniglen az mostani expeditiora, közönséges hazánk szolgálatjára is deputalnók, a minthogy követi is utját rendelése szerint mostan abban. Kinek is az feljebb megirt okokra nézve eddig való tisztsége változván dévai udvarunkban, rendeltük nemes és vitézlő Csula Gáspár hivünket azon tisztségnek elkövetésére hüségtek eleiben megemlitett dévai várunkban. Kinek is instellálására deputalván és parancsolván is nemes Tornya Péter és Apáczai Tamás tiszt hiveinket, ez okáért nevünkkel mondandó megemlitett hiveink szavaknak és az szükséghez kivántató rendeléseknek egész engedelmességgel hitelt adván : parancsoljuk kegyelmesen és igen serio, hogy mindenekben a tevő, hallgatója és elkövetője is ugy legyen hüségtek, valamint eddig is hozzánk, szerelmesinkhez, s hazájokhoz tartozó szoros kötelessége kivánta és kivánja, ha magok életit, becsületit kivánja megtartani, és kegyelmességünkkel is élni tovább is. Nec secus facturi. Datum in civitate nostra Cibiniensi die 13. mensis Maii 1686.

13. Maii. Csula uramnak urunk neve alatt irt levél.

Michael etc. Generose etc. Nem kételkedvén előbb is szolgálatjával hozzánk gyakorlott s hazájához is megmutatandó tökéletes hüségében ezen tul is kegyelmednek, disponaltunk kegyelmesen, dévai várunkban vicekapitányságnak hivatalában beállittatnunk; nemzetes Tornya Péter és Apáczai Tamás nemes Hunyad vármegyebeli tiszt hiveink által

et ex officio et ex promissis, vonja ki az terminusokat, melyeket itt hircaval notáltattunk, mert károsnak itéljük. 14. Különben is kegyelmed hozzánk és hazájához tartozó kötelessége szerint, minden reá bizott dolgok iránt kivántató maga alkalmaztatását el ne mulassa, kegyelmesen és serio parancsoljuk. Holott pedig mind szüntelen szaporodnak az ellenkező dolgok, kegyelmed utját maturálja, hogy annyival is hamarébb közelithessünk az reánk következhető ellenkezéseknek kedvetlen gyümölcsét és jövendőben valami méltatlanságokkal ne okoztassunk. Secus non facturus. Datum in Civitate nostra Cibiniensi die 13. Mensis Maii Anno 1686.

Szakmári commendans levele urunkhoz.

Illustrissime ac Celsissime Princeps Domine Domine mihi clementissime.

Siquidem ego a Sacra Caesarea Majestate ad gubernamentum hujus loci clementissime ordinatus fuerim, et omnem bonam correspondentiam cum Celsitudine Vestra tenere jussus sim; unde eo magis gratulor, indubitata spe vivens Celsitudinis Vestrae humillima mea obsequia in posterum offerre posse; Expedienti Celsitudinis Vestrae, omnem possibilem assistentiam adhibere non intermisi. De caetero debito cum respectu permaneo

Celsitudinis Vestrae Szathmarini die 13. Maii 1686.

Humillimus servus

Paulus Antonius L. B. de Houchin

Titulus: Illustrissimo ac Celsissimo Principi Domino Domino Michaeli Apafi etc.

Az fővezérnek urunk neve alatt.

Excellentissime Domine Domine mihi observandissime.

Mihelyen az németek gonosz szándékit egészlen kitanulhattuk, nagyságodat két postáink alkalmatosságával is

Maurocordatus uram által tudositottam. Már most az egész ország közepire érkeztek. Nagyságodat bő irásommal terhelni nem akarván, kapikihánk által nagyságodnak, s nagyságod által hatalmas császárunknak az egész dolgokat akartam alázatosan értésére adnom. Minthogy ez az had igen erős, tüzes, vasas, és az mi erőnkhöz sok; nagyságodat kérem; világra kiterjedett nagy elméje szerint méltoztassék erre az országra gondot viselni és megsegiteni. Én az országgal együtt hatalmas császárunk hűsége mellől el nem állok. Ezen dolgot az szerdárnak ő nagyságának is sietve megirtam két izben is.

Kapihia uramnak urunk neve alatt.

Michael Apafi etc.

Egregie fidelis, nobis dilecte, salutem et gratiam nostram. Eddig két postáinktól küldött irásokból az eddég való dolgokat megérthette; már ez az bejött német az vele levő magyar hadakkal Bonczhidához szállott 12. Maii, kiről mint irattunk fővezérnek, Maurocordatus uramnak, az szerdárnak s Tökölyi uramnak, párját hűségednek megküldöttük in specie. Az az had igen erős had, és annyi, hogy mi azoknak eleiben nem állhatunk. Egyébaránt hatalmas császárunk hüsége mellől sem mi, sem ez ország el nem állunk. Hűséged az dolgot az fővezérnek jó formában adja elő, siessen az segitséggel. Az német hadat huszezernek, az vélle való magyar hadat hatezernek hirdetik bizonyosan, az pedig erős, vasas, erős had. Mi formában akarnak pedig bennünket megsegiteni, mennyi és minemű haddal, igyekezze hűséged kitanulni, s bennünket tudósitani. Legelsőben is az dolgokat Maurocordatus uramnak adja értésére hűséged kegyelmesen és serio parancsoljuk. Secus non facturus. Datum in Civitate nostra Cibiniensi die 16. Maii Anno 1686.

Az szerdárnak 16. Maii 1686.

Mihelyent az németeknek Csáki Lászlóval az országba bejövő szándékát megértettük, nagyságodhoz követünket küldtük, ugy hiszszük eddig nagyságodhoz érkezett, kiről az

fővezért ő nagyságát is tudositottuk; az alatt mindegyre hozták beljebb, beljebb való jöveteleket, már csaknem az ország közepére érkeztek, tovább mit fognak követni Isten s ők tudják. Mi formában kezdett Csáki László az ország lakosinak iratni párját nagyságodnak elküldém, olyan levelet az fővezérnek ő nagyságának is küldtem; mi ugyan az egész ország hadait felvettük, de minthogy az városokban s várakban is feles embereket kellett hagynunk, azokkal az német és magyar hadakkal nem birhatunk. Nagyságodat kérjük, siessen az hadakkal közeliteni, hogy egyező értelemből követhessük hatalmas császárunk szolgálatját, az országot is oltalmazhassuk meg. Mi az országgal együtt hatalmas császárunk hűsége mellől el nem állunk. Van olyan hir is, hogy Havasalföldre vagy a Vaskapu felé akarnának az országon által az Duna mellé menni, az ott való passusokat elfoglalni, és az megszállandó török várak segitségére menő hadaknak akadályt tenni.

Maurocordatus uramnak urunk neve alatt 16. Maii irt levélről.

Illustrissime Domine Amice mihi benevole!

Ingressum in Transylvaniam, Germanorum voluntatem et quantitatem, nostram vicissim et regni intentionem ab oratore Nostro Vestra Illustritas uberius intelliget. Nos in fidelitate fulgidissimae Portae cum universo regno perseverare volentes, Illustritatem vestram amantissime rogamus, talem rerum nostrarum Statum Excellentissimo Domino supremo Vezirio ne gravetur citissime et efficacissime interpretari, in mora enim periculum est, quandoquidem multitudini eorum et validissimo apparatui resistere propriis viribus non sufficimus. Eandem interea divinae recommendamus protectioni. Datum in Civitate mea Cibiniensi, die 16. Maii Anno 1686.

Ejusdem Illustritati Vestrae

ad officia paratissimus.

Jósika uramnak urunk neve alatt irt levél.

Kegyelmed elmeneteli után lett occurrentiákról kegyelmedet tudositottuk volt, mostan pedig bizonyosan hozák, hogy az német hadak inkább sietvén mintsem magokban fel tették volt, már csaknem az országnak közepire szállottak, tovább való szándékjok felől vagy Havasalföldiben akarna menni, vagy pedig az Vaskapun által az Duna mellé, hogy az némettől megszállott várak segitségire menő hatalmas császárunk hadainak akadályt szerezzenek, ehez képest a szerdárt ő nagyságát tudositanunk kelletvén. Parancsoljuk azért kegyelmednek kegyelmesen, szónkkal az szerdárt ő nagyságát köszöntvén, levelünket adja meg, és szóval is mondja meg, az erős, vasas, tüzes és feles had lévén, magunktól ellenek állani nem bátorkodhatunk; ő nagysága azért nyomuljon közelebb hozzánk segitségünkre. Azonban igen szorgalmatoskodjék kegyelmed kitanulni mi szándéka légyen az mi megsegittetésünk iránt, mely uton, mennyi haddal s minemüekkel és mikor akarna bejöni és bennünket minél hamarébb voltaképen tudósitani el ne mulassa. Csáki uram micsoda leveleket kezdett folytatni, egyet pro informatione in veris paribus az szerdárnak ő nagyságának küldöttünk, kegyelmed is megértheti etc.

Sárosi János uramnak irt levél 16. Maii.

Michael Apafi etc.

Generose, fidelis nobis dilecte, salutem et gratiam nostram. Álmélkodással értjük, hogy kegyelmed ily szoros ügyeiben is ez szegény országnak ennyire késedelmezzék, különben gondolkodunk kegyelmed ily szükségbeli maga alkalmaztatásáról: holott azért, az mint kegyelmed is tudhatja, már az német had ez országban benn vagyon, és bizonyosan Bonczhidához szállott, melyet ha az havasalföldi vajda, vagy mások is nálunknál előbb az portának értésére adják, micsoda gyümölcse lészen kegyelmedre bizott dolgainknak, és reánk s ez

hazára is mi következhessék maga is által láthatja. Parancsoljuk azért kegyelmednek hozzánk és hazájához tartozó kötelességére, minden egyéb usualis respectusokat félre tévén utját igen jó vigyázással maturálja, és reá bizott dolgainkat hüségesen procuralja, hogy ellenkező consequentiái következvén dolgainknak, kegyelmed ne okoztassék; mivel pedig kegyelmed késedelmezése miatt holmi reménytelen consequentiaktól tarthatunk, egy postát expediáltunk, akarván az fő vezérnek másoknál előbb azon hadak itt benn létét és tovább való szándékát is általa decernalnunk.

Azon hadak szándéka felől némelyek ugy hozzák Havasalyföldе felé némelyek pedig ugy hogy az Vaskapu felé akarnának menni, hogy igy az Duna mellett, feltött szándékjokat követhessék, és az mely várakat más rendbeli német hadak megszállottak, azok ellen munkálkodó hatalmas császárunk hadait remorálhassák. Azon német had erős, vasas, tüzes, felesen is vannak, kiknek aperto Marte ellenek állhatni nem bátorkodhatunk magunktól. Azért az szerdárhoz másodszor is elküldöttünk és hogy segitségünkre közelitsen megirtuk, hatalmas császárunk igaz hüségiben az országgal együtt állhatatosan megmaradni kivánván. Ex superabundantiis parancsoljuk kegyelmednek, utját maturálja, félre tévén akármely rendszerint lehető tekinteteket is, távoztathassuk annyival is inkább az váratlan consequentiákat. Minemü leveleket kezdett légyen Csáki László folytatni, egyet azok közül kegyelmed kezéhez küldöttünk, pro informatione et majori fide, kegyelmed megmutathatja és mutassa meg is, annyival is nagyobb hitelt adhatnak ez mi sok formáju szenvedésünknek. Secus non facturus. Datum in Civitate nostra saxonicali Cibiniensi die 16. mensis Maii, Anno 1686.

Tökölyi uramnak irt levél urunk neve alatt.

Méltóságos öcsém uram!

Már az német és vele való had 12. Bonzhidához szállott, tovább mit lesznek cselekedők, Isten, s magok tudják. Csáki László az országra küldött levele párját kegyelmednek is

elküldöttem. Az hir sok köztök. Olyant is hirdetnek, Hunyad vármegye felé az Vaskapun ki, vagy az egész országon Havasalföldére által az Duna mellé mennek, az passusokat és az németektől obsidialtatott török várak segitségire menő hadakat akadályoztatni. Kegyelmedet kérem az szerdárhoz expediált szolgámat kisirtesse el. Ez casusban mit fog kegyelmed követni örömest érteném. Éltesse Isten kegyelmedet jó egészségben. Datum in Civitate Cibiniensi die 16.mensis Maii Anno 1686.

Kegyelmed szolgáló bátyja.

Tökölyi uramnak 17. Maii 1686.

Méltóságos öcsém uram!

Naláczi András becsületes hivem relatiojából kegyelmed kivánságát megértvén, jó szivvel accommodalni kivántam volna magamat, de már az német benn lévén az országban, már az Mezőséget el is lepvén, hogy oly nevezetes hiveimet ez felbodult időben oda küldhessen, kivált Teleki uramnak tiszti is az hadak közül való távozását nem szenvedik; abban bizonyos lehet kegyelmed, valamiben hatalmas császárunk szolgálatját illendő dolgokban lehet, kegyelmeddel egyet érteni kész vagyok, nem akarván az országgal együtt az fényes porta hüségitől elszakadni, elhiszem azokban kegyelmed is velem egyet ért. Az mi az magunk között való dolgokat illeti Isten arra jobb alkalmatosságot mutatván, minden tőlem kitelhető, méltóságom s országom szabadsága sérelme nélkül való jó és állandó módok alatt kegyelmeddel convenialni kész leszek. Hidje el is kegyelmed, mihelyt Isten arra való alkalmatosságot enged, el nem mulatom kegyelmedhez becsületes hiveimet küldeni alkalmatos helyre, és hogy most is nem az nem akarás, hanem a lehetetlenség mulattatta el velem. Az alatt pedig ha kivánságit világositja, azon leszek, accommodáljam magamat, elhivén, kegyelmedtől rendkivül való kivánságokkal nem terheltetem; mint feljebb is irattam, kegyelmeddel az fényes portát illető dolgokban jó correspondentiat tartani kész vagyok. Ugy gondolom kegyelmed is az mostani alkal-

malosságokban ez házához való kötelességének s hozzám való háladatosságának megfelelni el nem mulatja. Kiről sietve kegyelmed tudositását elvárom.

Kegyelmed szolgáló bátyja.

Anno 1686. 17. Maii. Szebeniekkel való uj contractus.

Mi nemes Erdélyországának egyező tetszéséből az mostani szoros állapotokhoz képest fennforgó ország közönséges dolga folytatására deputalt tanácsuri és förendü személyek, adjuk emlékezetül az kiknek illik mindeneknek, hogy mi az kegyelmes urunk s fejedelmünk méltóságos Apafi Mihály kegyelmes urunk ő nagysága kegyelmes tetszéséből, ez házának mostan fennforgó szoros állapotjához képest, mint ennekelötte is méltóságos fejedelmi ez hazának, és az mi édes eleink, s mi magunk is, az időknek s állapotoknak mivolta szerint szokták ez nemes hazának négy recepta religion levő statusit tisztességes oblatiokkal és contractusokkal az egymáshoz való szeretetre és egymáshoz való tökéletes egyességre kötelezni. Mostan is ez fennforgó szoros állapotokhoz képest, azon egymáshoz való szeretetet és szép egyességet és uniot az becsületes szász natioval s közelebb Szeben városának becsületes fő tiszti, az egész tanács és centumpaterek s az egész Szeben városa lakosival közönségesen az eddég mutuo csinált oblationalis contractusoknak tenora szerint continualni s megujitanunk sőt egymáshoz való köteles affectionnak gyakorlására, s mind pedig különben való securitásunkra nézve, juramenti depositione, manuum subscriptione, sigillorum nostrorum obsignatione az ide alább következendő módok és conditiok szerint megerősitenünk tetszett közönségesen:

1.) Hogy mi az egész szász natiot, nevezetesben pedig megirt szebeni lakosokat ő kegyelmeket semminemü immunitásokban s legitime emanaltatott privilegiumokban meg nem bántjuk s nem háborgatjuk.

2.) Ez felháborodott időkben ő kegyelmeket mind közönségesen velünk együtt személyekben és javakban (ő ke-

gyelmek is velünk együtt munkálodván) hiven oltalmazzuk, magunk vérünknek és tagunknak agnoscalván ő kegyelmeket.

3.) Semmiben ő kegyelmek veszedelmére, romlásokra, szabadságtalanságokra nem munkálkodunk, s nem igyekezünk, sőt ő kegyelmekkel együtt hazánk csendessége és szabadságunk megmaradását törvényünk és jó rendtartásink szép folyásival s ez város megmaradásával együtt minden tehetségünkkel szivesen munkálodjuk; egy szóval édes hazánk megmaradását, magunk, feleségink, gyermekink, cselédink s hozzánk tartozóiuk és minden javaink securitásokat magunk s az ő kegyelmek szabadságunk megtartásával együtt fejünk fennállásáig ő kegyelmekkel egyező szivvel, fáradsággal és költséggel munkálkodjuk; ő kegyelmektől in ipsis etiam extremitatibus semmiképen el nem szakadunk, sem ő kegyelmeket el nem áruljuk, tartván magunkat az eddig mutuo fennforgott oblationalis contractusok tenorához; ő kegyelmek is mi iránt unk mindenekben tökéletes hüségeket, szereteteket és igazságokat, azon eddig mutuo fennforgott oblationalis contractusok tenorahoz. Ő kegyelmek is mi iránt unk mindenekben tökéletes hüségeket, szereteteket és igazságokat azon eddig mutuo fennforgott oblationalis contractusok tenora szerint sancte et illibate fenntartván, és mostan is hittel tett oblatiojok szerint hüségesen és hiba nélkül gyakorolván s más concivis atyjokfiaival is tapasztalható képen gyakoroltatván.

Nec hoc omisso: hogy az mutua unionak szép renddel való folyására nézve minden egymás között háborgást és ellenkezést szerezhető idegen szókat és dolgokat erős büntetés alatt eltávoztassák, becsületit kinek-kinek közülünk megadják s adassák ő kegyelmek, mi is részükről hasonlót cselekedvén.

Melynek szentül való megállására magunkat és successorainkat is az mint hittel is kötelezték, ugy azon dolgoknak valóságáról irtuk és adtuk mi ez kezünk irásával és szokott pecsétünkkel megerősittetett oblationalis contractusunkat. Datum in Civitate Cibiniensi die 17. Maii 1686.

Ez pedig vármegyék és székelység pecsétivel pecsételtetett és itilő mester extradataja alatt emanaltatott.

Anno 1686. 17. Maii Szeben városa assecuratoriája.

Nos Magister Civium, Regius ac Sedis Judices Universique Senatus ac totum collegium Centumpatrum Civitatis Cibiniensis. Damus pro memoria praesentium per virtutem. Hogy ez mostani fennforgó és háborodott időkhez képest az mi kegyelmes urunk, méltóságos fejedelmünk Apafi Mihály, fejedelemasszonyunk Bornemiszsza Anna és ifju fejedelmünk Apafi Mihály ő nagyságoknak, s ő nagyságok mellett levő uri, fő és közrenden levő hiveinek ő nagyságoknak s ő kegyelmeknek, szerelmeseknek s hozzájok tartozóknak és minden javoknak nagyobb securitására az eddig mutuo fennforgott oblationalis contractusoknak tenora szerint ujabban assecuráljuk, és mindenekben, ő nagyságokhoz, s ő nagyságok mellett levő uri s fő és közrendü hiveihez ő nagyságokhoz, ő kegyelmekhez tartozó tökéletes hüségünket sancte et illibate megtartjuk, ez mostani felháborodott időben is, városunkban levő minden felső, köz és alacsony rendekkel ő nagyságokkal s ő kegyelmekkel magunk városunk s megirt kegyelmes urunk, kegyelmes asszonyunk s választott ifju fejedelmünk ő nagyságok sőt uri, főrendü s minden nemesség és szerelmesek, s hozzájok tartozó szolgájok, cselédjek s minden névvel nevezendő javak oltalmazásában is egyet értünk s együtt költünk, és sem ő nagyságokat, sem az ő nagyságok fennmegirt akármely renden levő hiveit, szerelmeseket, hozzájok tartozókat, s javokat, ha szintén extremitásra jutna is dolgunk, városunkat ostromló s obsidialo (melytől Isten oltalmazzon) megirt kegyelmes urunk ő nagysága és ő nagyságának hiveit semmi nemü ellenségeknek városunkból ki nem adjuk, sőt életünk elfogyásáig vérünk kiontásával is teljes tehetségünk szerint oltalmazzuk és kivántatóképen ő nagyságokhoz s ő nagyságok mellett levő megirt akármely rendü hiveihez ő nagyságokhoz s ő kegyelmekhez hivek és igazak leszünk, ő nagyságokkal s ő kegyelmekkel egyetértünk, ő nagyságokat s ő kegyelmeket érdemek szerint megbecsüljük fejünk fennállásáig. Megtartván mindenekben az eddig mutuo fennforgó oblationalis contractusinkat; az minthogy ennek szentül és iga-

zán való megállasára szokott hitünknek letételivel is kötelez-tük magunkat. Melyeknek nagyobb erősségére adjuk ez mi városunk és czéheink szokott pecséti és subscriptionk alatt költ levelünket az mi keresztyéni igaz hitünk szerint. Datum in Civitate Cibiniensi die decima septima mensis Maii 1686.

Ezen assecuratoria pedig az város pecséti, polgármes-ter, királybiró, székbiró, notarius, az egész tanács, centum-paterek és czéhek pecséti s subscriptiojok alatt emanáltatott.

Anno 1686. 17. Maii. Az szebeniekkel lett contractus melleit való juramenti formula.

Én T. T. esküszöm a teljes sz. háromság Istenre, hogy én az én két kegyelmes uraim fejedelmim méltóságok s fejede-lemségek s kegyelmes asszonyunkkal ő nagyságával ő nagy-ságok javokkal együtt való oltalmazásokban, megmaradások-ban, szebeni polgármester, királybiró, tanács és százembe-rekkel s az egész lakosokkal ez Szeben városában levő uri fő nemes rendek s az egész magyarságnak is gyermekekkel, cselédinkkel s minden javainkkal való egész securitasokban (ide értvén az mostan egymás között iratott obligationkban feltett elébbeni obligationknak is tenorit) egyetértek, fejem fennállásáig ő kegyelmek mellől el nem állok, szabadságta-lanságokra nem igyekezem, annál inkább ő kegyelmeket el nem árulom és az kételenitő szükségnek idején is senkit sem magát, sem javát, sem feleségit, sem gyermekit, sem hozzátar-tozókat az ellenségnek ki nem adok, hanem életem fogytáig oltalmazom, szivemben semmiféle fraust ezen hitem ellen nem reserválván, melynek megállására meg is Isten engem ugy segéljen s ugy adja lelkem üdvességét.

Anno 1686. 18. Maii. Urunk ő nagysága szebenieknek adott assecuratoriája.

Nos Michael etc. Damus pro memoria per praesentes quibus expedit universis. Hogy mi meghitt becsületes tanács-ur hiveink velünk megegyezett tetszésekből ez fennforgó ál-

lapotokhoz képest, magunk, fejedelemasszony szerelmes atyánkfia, egyetlen egy szerelmes fiunk, erdélyi választott fejedelem és egész fejedelmi házunk s minden javaink, sőt mellettünk levő uri, fő s közrendü hiveinknek s azoknak szerelmeseknek, hozzájok tartozóknak s minden javoknak securitásának s szabadságunknak is consulalni akarván, szebeni városunk főtisztei, az egész tanács és centumpaterek ő kegyelmek, sőt az egész szebeni lakosoknak tartozó igaz hüségeknek ezután való fenntartására is, hittel való uj kötelezéseket kivánván, kész engedelmességeket mutatták az arról mostan is subscriptiojok és rendszerint szokott magok s lakosok s az város közönséges pecséti alatt költ levelek tenora szerint. Instálván alázatosan azon, hogy mi is magunk részéről assecuralnók kegyelmesen. Méltó dolognak itilvén azért, megirt tiszteletes hiveink instantiájokat, assecuraljuk ő kegyelmeket, mind személy szerint, mind pedig közönségesen egész városul sub bona fide christiana, et verbo nostro Principali, hogy mi is ő kegyelmeket minden immunitásokban megtartjuk s másokkal is megtartatjuk, ez felháborodott üdőben is pedig ő kegyelmeket kegyelmes oltalmunkkal s egyéb kivántató succursusunkkal protegáljuk, és assistalunk mindenekben ő kegyelmeknek az eddig mutuo fennforgott s observaltatott oblationalis contractusoknak tenorához alkalmaztatván magunkat. Harum nostrarum vigore, testimonio litterarum mediante. Datum in Civitate nostra Cibiniensi, die 18. Mensis Maii Anno 1686.

Scharffenberg uram levele urunknak 17. Maii.

Celsissime Princeps! Domine gratiose!

Neque ex binis Celsitudinis Vestrae literis die 11. currentis datis, neque a dominis ablegatis, neque per meum Dominum ablegatum cathegoricum responsum super meas petitiones in literis meis contentas hactenus obtinui, unde ultimatim cathegoricum et positivum praestolaturus responsum, moneo peremptorie Vestram Celsitudinem, diutius illud differre non intendat, sin minus, ero coactus quamvis invitus facere ea,

quae pro servitiis Suae Majestatis, et conservatione copiarum conveniunt, et super his maneo

Celsitudinis Vestrae

Datum ex castris Caesareis 17. Maii 1686.

servus paratissimus

Fridericus Comes de Scherffenberg m. p.

Bethlen Gergely uram ő kegyelme az hadak eleiben ad tempus praeficialtatik.

Michael Apafi etc.

Fidelibus nostris spectabilibus, magnificis, generosis, item egregiis ac nobilibus et agilibus Supremis et Vicecomitibus, Capitaneis, Judicibusque regiis, ductoribus item Primariis equestris videlicet pariter ac pedestris ordinis Exercitus Regni Transylvaniae, quorumcunque Comitatuum Sediumque Siculicalium et Saxonicalium officialibus et eorum vices gerentibus, totidemque exercitui dicti regni Transylvaniae praesentes nostras visuris salutem et gratiam nostram. Az fennforgó állapotokhoz képest édes hazánk javára, kivántára minden szükséges alkalmatosságok iránt szorgalmatos munkában lévén, várnók minden órán valóságos tudósitásokat, hogy azokhoz képest az dolgok progressusát mi is alkalmaztathassuk. Az alatt tekintetes nemzetes széki Teleki Mihály főgeneralis uram ő kegyelmét mellettünk levő több becsületes hiveinkkel kegyelmetek és hüségtek köziben ki nem bocsáthatjuk, hanem kegyelmetek és hüségtek között kivántató dispositiora, meghitt becsületes tanácsur hiveink ő kegyelmek tetszéséből tekintetes nemzetes Bethlen Gergely tanácsur hivünket küldöttük kegyelmetek és hüségtek köziben. Igy értvén azért kegyelmetek és hüségtek ez megirt méltóságos dispositionkat, megirt becsületes ur hivünket becsülettel acceptalja, és az fennforgó állapotokhoz képest kivántató dolgokban az ő kegyelme dispositiojától függjön, és ahoz magát illendő becsülettel alkalmaztassa, hogy valamit magok ellenkező cselekedetivel az dolgokban fogyatkozást tévén, kemény

animadversionkat magára ne vonja. Nem késünk mindazonáltal megirt ur főgeneralis uramat is több becsületes hiveinkkel kegyelmetek és hüségtek köziben küldeni. Secus non facturi. Praesentibus perlectis exhiben. restitut. Datum in Civitate nostra Cibiniensi die decima octava mensis Maii Anno Domini Millesimo sexcentesimo octuagesimo sexto.

Tökölyi uram Naláczi uramnak szóló levele.

Spectabilis ac Generose Domine Amice mihi observandissime.

Szebenből 15. praesentis irott levelét kegyelmednek vettem. Az én részemről lehetne inkább az panasz, mert tanult ember lévén kegyelmed, tudhatja hogy az had széllel nem élhet, és élődése is olykor alkalmatlanság nélkül nem lehet, kivált az oly tartományban s vármegyében, az melynek tisztei is nem hogy maguk alkalmaztatásával valamit cselekednének, de inkább az szegénységnek magok lakó helyeinek elhagyására és az hegyekben való szaladására adnak okot; holott ámbár az velem való hadak az én fizetésemen legyenek is, de ugyan az hatalmas török császárnak hivei és az török nemzetségből valók, az ki is még Erdélynek urának ismeri magát. Mind ezekről nekem többet irnom nem szükséges, mivel kegyelmed fiának Naláczi András uramnak hadaim rövidségét mind magam mind mások által declaraltattam, és az szegénységnek oltalmazásában, protegálásában való készségemet is mostani ez hazában való lételemnek alkalmatosságával ajánlottam, és elhiszem eddig az méltóságos fejedelemnek ő kegyelmének mind azokat az melyeket tőlem azok iránt hallott ő kegyelme reportálta is, követsége szerint. In reliquo praetitulatam Dominationem Vestram diu feliciterque valere cupio. Datum in oppido Illye 18. Maii 1686.

Spectabilis ac Generosae Dominationis Vestrae
amicus servire paraturus
Emericus Tökölyi m. p.

Tökölyi uram levele urunknak ő nagyságának 18. Maii.

Méltóságos fejedelem bizodalmas uram bátyám.

Kegyelmed méltóságos levelét mai napon vöttem. Az mely szolgáit küldötte kegyelmed az szerdárhoz, az itt nem késett, hanem ugyan ma ment el. Az hirekről való tudositását kegyelmednek megszolgálom, kik minthogy bizonytalanok, ha világosabban és ujabban is méltóztatik kegyelmed felőlük tudositani, és az Bonczhidához szállott németségnek tovább való szándékát s mely felé való utazását értésemre adni, annyival is köteles kegyelmed az maga szolgálatjára. Az mi pedig az én determinatiomat illeti, az függ az tovább való hirektől s dolgoktól, én is egynehány felől várván embereimet, kiknek megérkezésével, ha mi olyas hireket érthetek, én sem mulatom el kegyelmednek értésére való adását. Ajánlom ezzel magamat az kegyelmed jó akaratjában és kivánom éltesse Isten kegyelmedet sokáig jó egészségben. Illye 18. Maii 1686.

Kegyelmed

szolgája öcsese

Tökölyi Imre m. p.

Titulus: Méltóságos erdélyi fejedelem Apafi Mihály bizodalmas uram bátyámnak ő kegyelmének adassék.

Schaffenberg generalnak irt levél 18. Mai, urunk neve alatt.

Excellentissime Domine Observandissime!

Ad nihil aliud hactenus accommodatio Nostra interpraetari poterat, nisi in meram, realem et synceram christianitatem, pigris enim ab ipso Novembri oculis aspeximus, terribilem miserorum populorum Nostrorum oppressionem: aliquot florentissimorum comitatuum totalem evacuationem, plurimorum expilatorum, tam nobilium quam rusticorum incaptivationem, infinitam pecorum abactionem, segetum (unde vita populorum speranda erat) consumationem et (quod divinam sine

dubio provocabit vindictam) insontem multorum discrutiationem, atque interfectionem. Omnia haec pro solo debito erga Sacratissimam Caesaream Regiamque Majestatem et rempublicam christianam respectu, obedientissime hactenus tolleravimus. Quando tamen propterea praemissam specialem alte nominatae Suae Majestatis gratiam speravimus contraria ex ingressu Vestrae Excellentiae experti sumus, nihil enim jam superest in actionibus et enormitatibus militum, quod non meram demonstraret hostilitatem : castella, oppida, pagi, villae, et quod dolentius, parochiae sanctaque templa dei depraedantur, perterriti e solitis locis populi, aliqui despoliantur, aliqui occiduntur. Praejudicant haec juribus tam divinis quam humanis, Augustissimo nomini Sacratissimae etiam Caesareae Majestatis, sicut et gloriae ac zelo christianorum Principum, totiusque christianitatis. Amanter itaque ab Excellentia Vestra contendimus, efficacissimam tot malis medelam adhibere, excurrentes milites refrenare, praedones et homicidas juxta merita punire, et ab ulteriori ditionis nostrae devastatione cessare, ne gravetur. Necessitabimur enim contra acerbiora emergentia hactenus neglecta, media attingere, innocuamque Nostram causam assistente deo justis armis defendere, pro quo neque coram tribunali dei, neque orbe christiano causari tandem poterimus. Interea Excellentiae Vestrae incolumitatem apprecor. Datum in Civitate mea Cibiniensi 18. Maii 1686.

Ejusdem Excellentiae Vestrae ad officia paratissimus.

Dániel Mihály és Bálintith uraiméknak irt levél 18. Maii urunk neve alatt.

Michael etc. Generosi fidelis etc. Az mint látjuk semmi foganatja nincsen kegyelmetek követségének, mivel hogy az mint bizonyosan informáltattunk, az ő felsége hadai igen elkezdettenek széledni, és városokat, falukat felvertek, nemes és paraszt embereket elegyesleg vagdalnak s ölnek is és ha holmit lophatnak elpredálnak, sőt az mi szomorubb templomokat és parochialis házakat is felvernek ; mely hir bennünket igen kedvetlenitvén, irtunk az német generalnak ő

kegyelmének azon insolentiáknak orvoslása felől. Ha azért emberünk kegyelmeteket ott éri, szónkkal köszöntvén ő kegyelmét, adja meg, ha pedig utban éri kegyelmeteket, maga csak continuálja viszszajövő utját, emberünket pedig levelünkkel jó instructioval elmenni siettesse, kegyelmesen parancsoljuk. Secus non facturi. Datum in civitate nostra Cibiniensi, die 18. mensis Maii, anno 1686.

Schaffenberg uram választétele Dániel Mihály uramék által, melyet hoztak meg 19. Maii 1686.

Responsum.

Ad propositiones mihi factas per dominos Transylvaniae ablegatos.

1-mo. Sua Sacratissima Caesarea Regiaque Majestas nunquam hactenus recessit a sua benigna et paterna clementia et protectione erga dominos Transylvaniae incolas, animum suum propensum contestatura, in praesenti exercituum hunc exmittit, cui domini transylvani associandi et conjungendi, ut eo validius communem christianitatis hostem expugnare, dominosque transylvanos libertati asserere possit, prout successu temporis patebit.

2-do. Hactenus de nulla conclusione ullius tractatus mihi constat, ut ex propriis expositis patet, nullum esse factum.

3-tio. Recedere non possum sine mandatis Caesereis.

4-to. Reditum ablegati dominorum Transylvanorum expectare non possum, sine securitate effectus promittendorum, et subsistentia exercitus, quod utrumque sine mora debet stabiliri.

Scherffenberg uramnak irt levél 19. Maii 1686. urunk neve alatt.

Ablegatis meis ab Excellentia Vestra hodie mane ad nos reversis, cum plane de resolutione discurreremus, tertius advenit nuncius, quod Excellentia vestra sub civitatem nostam Claudiopolitanam castra Caesarea collocavit, ad quid intendat,

ignoramus. Ab Excellentia igitur Vestra enixe contendimus, citissime nobis mittat documentum, an nobiscum atque hoc regno, hostiliter ulterius agere velit? ne animus noster amplius suspendatur. Cum maxima hactenus etiam regnicolae propter extraordinarias militum caesareorum excursiones perpessi sint detrimenta. Si tamen hodie fieri non potest, cras Deo dante novos ad Vestram Excellentiam expediemus ablegatos, quam interea divinae recommendamus protectioni etc.

Az szerdárnak 19. Maii irt levél urunk neve alatt.

Mind az mely becsületes ur hivünk az német hadak ellen vigyázott, s mind Kolozsvárban levő kapitányunk, irták, izenték bizonyosan és valóságosan, s katonáink is az kik szemmel látták beszéllették, hogy tegnap szállott Kolozsvár alá az német tábor. Nagyságodat kérjük, siessen az segitséggel, mert mi magunktól azokkal nem birhatunk, hogy segithessük meg Kolozsvárt, mert ha azt megvészi, nagy részét az országnak magáévá tészi vele. Nagyságod azért tudositson akaratjáról ezen emberünk által, kitől szóval is izentünk. Éltesse isten nagyságodat. Szeben városunkban 19. Maii anno 1686.

Nagyságod kész szolgáló jóakaroja.

Daczó János uram instructioja az szerdárhoz.

Instructio pro generoso Joanne Daczó de Sepsi sz. György, tabulae nostrae judiciariae Jurati assessoris ac sedium siculicalium Csik, Gyergyó et Kászon supremo capitaneo, ad illustrissimum szerdarium ablegato nostro.

Utját ő kegyelme késedelem nélkül maturálja hüségire bizott parancsolatunknak hasznos véghezvitelire.

Tökölyi urammal szemben lévén, szonkkal ő kegyelmét köszöntse és pro securitate itineris comitivát sollicitaljon.

Megmondhatja ő kegyelmének, az német had már Kolozsvárhoz szállott s ugy halljuk, obsidialni is akarja, igen

szükséges volna, ha ő kegyelme is hadaival nekik most distractiot csinálna, megmondván azt is, ne kedvetlenitsen bennünket is, hiveinket is, sőt alkalmaztassa ugy dolgát, jó oblatioinak illendő gyümölcsét tapasztalhassuk.

Az szerdárhoz érkezvén, ő nagyságát szónkkal köszöntse s levelünket is adja meg.

Mondja meg, mi ez országgal együtt az fényes porta hüségitől elszakadni semmiképen nem akarunk, de ez erős, vasas, tüzes, feles had is lévén, mi vélek nem birunk, siessen azért ő nagysága, hatalmas császárunk parancsolatja szerint éjjel nappal megsegiteni, mert már Kolozsvárhoz szállott és ugyan obsidialni is akarja, ha valamint megtalálná venni, az országnak nagy részét elfoglalja.

Ha tudakozza, merre gondolnok s javalnók hogy jőne segitségünkre, mondja meg, nekünk ugy tetszenék dirigalná Várad felé hadait, s hátok megül csináljon distractiot neki, s mi is pedig ez ország hadaival az mit elkövethetünk elkövetjük, és két felől lévén inpetitori, jobb reménységünk lehetne megverettetések felől. Egyébiránt ha együtt lévén az ország hada az ő nagysága hadával, s valamint Isten az szerencsét nekik adja, az ország közepette lévén az ütközet, mi követhesen bennünket, ő nagysága bölcsen megitilheti.

Az segitséget urgealja kegyelmed, megmondván, már az dolog késedelmet nem szenvedhet, bennünket voltaképen tudositson, alkalmaztathassuk mi is magunkat, hogy valamint inopinate s ez országot is az veszedelem ne obruáljon. Az alatt is pedig bennünket gyakran tudositson, tudhassuk az ő nagysága kivántató dispositioit, és mi is ő nagyságával kivántató jó correspodentiat tartván, isten segitségiből hatalmas császárnak parancsolatját követhessük.

Hogy ha pedig ugyan csak erre való jöveteleket veszi esziben, semmiképen különben nem lehet, instáljon, legyen szoros dispositiojok az hadaknak, kárt ne tegyenek, az szegénységet ne idegenitsék.

Scherffhenberg levelének pariája 20. Maii Kolozsvár alól.

Celsissime Princeps!

Literas Vestrae Celsitudinis sub dato 18. currentis, quaerimoniarum plenas de excessibus non sub mea praefectura commissis summa cum admiratione percepi, et non sine dolore, iis intellexi, quod omnem bonam voluntatem Augustissimi Domini mei clementissimi cum ejusdem protectione reali totaliter contemnat, Turcis adhaereat et causam totius christianitatis, in qua et suamet Celsitudo, ut video prostituat, quo consilio penitus ignoro, omnes inimicitias aperte video, barbarorum evocationem et armorum cum eisdem junctionem patet, inocolas fugere dissipare serio jubet, quiquid hostilitatis adesse potest ultro exhibet, quibus nos inculpat, non ut facere, sed nec cogitare unquam praesumsi, exactam disciplinam quousque observavi, immemor omnium commissorum sub Szathmar, Kálló, Veszterményi, Filek et sub Vienna; quod annonam providere conabor, protestor similiter coram Deo, non esse inimicitiae actum sed protectionis, quam solum intendit Dominus Noster clementissimus, assertio vero reciprociae bonae voluntatis Vestrae Celsitudinis nihil aliud est, nisi insidiae et deceptio, quicquid casualiter actum fuerit, non meae voluntati, sed juri armorum adscribi poterit. Interea rogatam volui Vestram Celsitudinem, ut saniora consilia aperiat, nec faciat ultimum excidium sui et suorum, quod tamen Deus avertat. Eandem Celsitudinem vestram diu valere desidero. Celsitudinis Vestrae

In castris penes Claudiopolim die 20. Maii 1686.

servus paratissimus

Fridericus comes de Scherfenberg.

20. Maii. Váradi passa levele urunknak.

Hatalmas, győzhetetlen, tündöklő török császár meghitt, kedves, becsületes vitéz ur hive, nemes Erdélyországának fejedelme, méltóságos Apafi Mihály éljen sokáig kegyelmed kivánom.

Ezen levelemnek alkalmatosságával szükségesképen kelleték kegyelmedet meglátogatnom, mint hatalmas császárunk meghitt igaz hivét, mivel az mint kegyelmed maga is irja levelében, hogy mostan kell ilyen fennforgó időben az jó szomszédságot megtartani s egyet érteni s vigyázással s fáradozással is kivánatinkat az szükséges dolgokról mind éjjel és nappal magunk és embereink által egymást tudositanunk; az mi az Schaffenberg német generalis, és Csáki László dolgait illeti, hogy ők arra be Erdélybe menjenek, nem reménylettem, mert nekem is vagyon hirem abban, de nincsenek olyan erővel, hogy ők egy országot erővel elszakaszszanak és meghóditsanak, ha valami árultatás nem esik az hadak között, sőt pediglen ha ugyan meg nem szünnek az feltött szándékoktól, kegyelmed adja értésünkre és tudtunkra. Hatalmas szerdár urunknak is megirom, és szükségesképen én magam az váradi hadakkal és az borosjenei passa is az tömösvári hadakkal segitségére elmenni, el is nem mulatjuk, mint császárunk hűségiben állhatatosan megmaradott hivénk, sőt az itt való hirekről kegyelmedet nem tudhatom egyébbel mivel tudositani, hanem az mint értjük, az fényes vezér urunk, mind az tatár hám urunk megindultanak, utban vannak, az itt való hadak pediglen Szolnok felé nyomulnak mostanság. Item az mint levelében irja kegyelmed hogy eddég is tökéletesen és tiszta orczával megtartotta hűségit, ugy ezután is feje fennállásáig meg nem szünik. Mi is abban az hiszemben vagyunk, hogy kegyelmed az igaz hűségben mind végig megmarad. Szükséges is nekünk, hogy az mi dolgainkat mindenekben császárunk szolgálatjában egymásnak értésére és tudositására adnunk, és dolgainkat ahoz szabnunk. Ez után éljen sokáig kegyelmed, kivánjuk. Költ Váradon die 20. mensis Maii, anno 1686 kegyelmednek

ezzel maradunk
az szomszédságban jóakarója szolgál:
váradi vezér Mehemet passa.

Titulus: Hatalmas, győzhetetlen, tündöklő török császár, urunk hűségiben, mind ez ideig állhatatosan megmaradott nemes Erdély országa három nemzetből álló rendeinek

fejedelmének, méltóságos Apafi Mihálynak, nekünk szomszédságban igaz jó akarónknak, tisztességgel és becsülettel levelünk keziben adassék.

21 Maii Tökölyi uram levele urunknak.

Méltóságos fejedelem bizodalmas uram bátyám!

Kegyelmed bizodalmas levelében kit 17. praesentis méltoztatott nekem irni, lévén oly terminusok, kikből atyafiságos accommodatioját az fényes porta szolgálatjában velem egyetértését magyarázhassam, és hogy kivánságimnak világositását is akarná érteni. És noha ennyi idők alatt, nekem egyéb végem nem volt, hanem hogy az én köztem s kegyelmed méltóságos személye közt némelyek által intervenialt diffidentia az atyafiságos egyezés által teljeséggel tolláltassék, de ahoz eddig szerencsém nem volt. Most azért ujabban is végképen az iránt való szándékomnak kegyelmed méltóságos személye előtt való megmondására rendeltem becsületes hiveimet tekintetes nemzetes kölcsei Kende Gábor és vehéczi Bancsi Ádám uramékat, kegyelmedet bizodalmasan kérvén szonkkal mondandó szavaknak hitelt adván, bocsássa kivánt válaszszal. Ha pedig valami oly dolgokra nézve az feljebb emlitett istenes egyességnek véghezvitelit kegyelmed halasztani kivánná, ugy is ne tartoztassa, hanem mentől hamarébb ő kegyelmeket elbocsátván, magát kegyelmed méltoztassék végképen resorválni. Tartsa s éltesse isten kegyelmedet jó egészségben. Datum Illye 21. Maii 1686.

Kegyelmed

szolgája, öcscse
Thökölyi Imreh m. p.

Titulus: Méltóságos erdélyi fejedelem Apafi Mihály bizodalmas uram-bátyámnak ő kegyelmének adassék.

Scherffenberg uram levele urunknak 22. Maii.

Celsissime Princeps Domine mihi gratiosissime!

Literas Celsitudinis vestrae debita cum reverentia percepi, ex quibus video eandem adhuc in discursu resolutionis, impeditam esse, cum tamen sperabam, pridem bonam resolutionem accepisse. Appropinquatio Civitatis Claudiopolitanae, nulla alia fuit quam ut mihi de victu procurarem, et revera hoc non factum fuisset, si Celsitudo Vestra mihi tantum minimum angulum tam locationis quam sustentationis assignasset; interim tamen assecurare possum, quod ista Civitas non parvo fructu, nimirum aliquot millibus florenorum utatur a Nobis. Non credo Celsitudinem Vestram indigere majoris explicatinis et documenti mearum actionum; cum satis eandem in formaverim de intentione Suae Sacratissimae Caesareae Majestatis, quae alio non intendit, quam ad protectionem personae Celsitudinis Vestrae et suorum statuum, excursiones perpessae etiam impediri potuissent, si ita Celsitudo Vestra voluisset providere militiam Suae Majestatis Sacratissimae cum victu necessario; hinc et ablegatos suae Celsitudinis plenarie informaveram; non dubito, quin modernos majori cum informatione et authoritate ad me sit transmissura, inveniet me quoque Celsitudo Vestra ad communem et publicum bonum promovendi inclinatum, et etiam ad obsequia Celsitudinis Vestrae semper tanquam

Celsitudinis Vettrae servum paratissimum

Fridericus Comes de Scherffenberg.

Ex castris ad Claudiopolim sitis die 22. Maii 1686.

22. Maii. Scherffenberg uram 22. Maii secundario költ levele urunknak.

Celsissime Princeps Domine Domine Illustrissime!

Dignum judicavi Celsitudini vestrae summa cum reverentia notificare, duas companias Somlyoienses, milites mei Gyalu versus pergendo offenderant; in nulla alia causa nisi

investigatione annonae miseram; nunc omnes cum universis substantiis remitto; unde intentio Sacratissimae Caesareae Regiaeque Majestatis Domini mei clementissimi, simul et mea syncera amicabilitas, sufficienter apparebit, ex parte vero Celsitudinis vestrae expecto, ut unus homo Nagybanyiensis, quem ad partes Transalpinas, pro observatione motuum barbarorum exmiseram, ab officialibus vestrae Celsitudinis detentus dimittatur. Cui favori me commendo et maneo

Celsitudinis vestrae servus obligatissimus

Fridericus C. de Scherffenberg.

Datum ex Castris Caesaereis ad Szamosfalva positis 22. Maii 1686.

Michael Apafi Dei gratia etc.

Spectabilis, magnifice, generosi, prudentes et circumspecti fideles Nobis dilecti salutem et gratiam nostram.

Jól lehet ez elmult napokban is Nagy Pál hivünk és Szilágyi Mihály bejárónk által az ide alá való állapotokról tudositottuk volt voltaképen kegyelmeteket, oly véggel küldvén fel Nagy Pál hivünket, szóval is valóságot referalhasson kegyelmetek előtt. Mivel pedig az ő felsége vitézi elkezdett, s eddig birodalmunkban eltöltött alkalmatlankodásoktól semmit nem szünnek, sőt már annyira ment a dolog, hogy Kolozsvár alá szállottanak legyen, és bizonyosan halljuk obsidialni is akarják, mely cselekedetcket nem magyarázhatjuk egyébre, hanem, mivel kevés buzát s gabonát is éreznek itt, sedes bellivé akarják ez szegény országot csinálni, félünk attól nem is lészen különben, mert már az szerdár véle levő hadakkal ez ország széliben érkezett, az fővezér is pedig utban lévén, közelit; kik megértvén az ő felsége hadainak ez ország közepiben váló lételeket, minden okvetetlen bejőnek ellenünk s mint legyen ez dolognak kimenetele, az jó isten tudja. Annyira megfélemlett az ország népe, hogy az Szamos, Maros és Kükülló mellékén minden faluk pusztán vannak, az föld népe közül ki városokra, ki pedig havasokra elvonták mago-

kat, az vi'ézlő rend pedig táborban kiszállott és fegyverben vagyon; mely dologról szükségesnek itiltük kegyelmeteket tudositani. Szomoruan érezzük és szemléljük is az ő felsége vitézinek ez szegény országon elkövetett sok insolentiait, hazánk nagy részének általok való elpusztittatását és naponként nagyobb mértékben terjedő sok alkalmatlankodásokat; nem is tudhatjuk mire vélni, hogy az ő felsége resolutioi császári gratiajával biztatnak, az ő felsége vitézi pediglen mindazok ellen ez szegény országot pusztitják és minden alkalmatlanságokat elkövetnek, semminemü magunk alkalmaztatása, sok szép oblatioink, és az ő felsége s az egész keresztyénséghez tött devotioink declarálására semmit nem csendesedvén, mind ezeket is mi még eddig szomoruan ugyan, de patienter szenvedtük, várván a kegyelmetek tudositását és magok hazajövetelét is, mindazáltal ennyi sok* pusztulását ez szegény országnak már tovább hivalkodó szemmel nem nézhetvén kételenittetünk magunk s hazánknak oltalmára használható remediumokhoz nyulnunk. Az mitől fogva az uj general Scherffenberg uram praeficialtatott az i le le való ő felsége hadainak az időtől fogva is szüntelen munkálkodunk, az már régtől fogván birodalmunkban elkövetett s naponként terjedő insolentiaknak csendesitésekben, elsőben Daniel Mihály és Bálintit Zsigmond hiveinket, mostan pedig Bethlen Miklós és ugyan Bálintit Zsigmond becsületes hiveinket küldvén azon munkának viselésére, és az alatt mi tőlünk oda, s onnan is ide micsoda tenorral irt levelek folytanak in veris paribus kegyelmeteknek elküldöttük, kitanulhatja azokból, micsoda resolutióban legyenek. Midőn ezeket iratnók két felől is hozák bizonyosan, hogy Csáki uram feles haddal Gyalura ráütött, holott különben nem lehetvén, ugyan alkalmasint össze is kaptanak, ugy hogy el is esett mind az külsőkben, mind az belsőkben, azonban csak hamar hozák azt is, hogy az somlyai német és magyar praesidiariusokat mintegy százan lévén, kiknek udvarunkban való jöveteleket, bizonyos okokra nézve, magunk parancsoltuk volt, Gyalu mellett megszoritották, és mind az táborra vitték; ugy halljuk az ő felsége hüségére akarják őket esketni, ezeken kivül is az ujabb, ujabb occurentiakból semmit egyebet nem, hanem csak elle-

nünk való kemény fenyegetődzéseket értjük. Keg
lósággal elhidje, már az egész Mezőség elpusztult
tatott, sőt Deés városát, az ott való templomot
Keczét, Thordát, Gerebenest, Györgyfalvát,
Bonczhidát, Katonát, Őst, Szent Pétert, Sukot,
és több helyeket is az udvarházakkal együtt a
nak felverték s az hol mit kaphattanak elpraed
nek is sok helyeken. Az Csáki lakó helyei és h
nyékbeli szegénységnek refugiumi lettenek az m
sára nézve, mi pedig az mi keresztyéni devotionk
felsége méltóságos tekintetiért, mind ennyi ellenke
eddig pacientaltuk magunkat, különben szerezhe
sokszor és derék akadályokat nekik. Ezután pedig
nem szünnek az magunk oltalmára szolgálható re
hoz nyulni, tovább nem halaszthatjuk, elvárjuk n
Bethlen Miklós uramék által való resolutioját, és
is az mint cselekedtenek ugy cselekesznek, kétel
mi is az mi defensankat elkövetni, mert irásokkal é
kal semmiben nem egyez, sőt felette igen ellenke
kedetek, teljeséggel magunkat már elpusztittatni
vedhetjük. Ugy látjuk az mi ő felsége és az keresztyé
való devotionknak s egyéb magunk alkalmaztatás
előttök semmi tekinteti nincsen, és ezután is nem le
mit elkövethetnek szép szin és fenyegetődzések al
nem mulatják. Kegyelmetek azért a dolgokat vo
megértvén, elébbeni resolutionkat hüségesen munká
mindenekben azokhoz alkalmaztatván magát, visz
telit is solicitálja. Azonban bennünket jó alkalmatossá
szükséges occurentiakról voltaképen tudositson. Eis
facturi, gratiose propensi manemus. Datum in civitat
Cibiniensi die 22. Maii Anno 1686.

Apafi m. p

Kivül: A bécsi követeknek irt levél 22. Maii.

Insructio pro spectabilibus ac generosis Nicolao de Bethlen ac Sigismundo Bálintit de Körtvélyfája nostris ad excellentem generalem ablegatis.

1.) Utját ő kegyelmek maturalják az ő kegyelmekre bizott dolgaink hasznos követésére.

2.) Minek előtte ő kegyelmek az generallal szemben lennének, azon legyenek : Kolozsvárra bemenjenek, és az ott levőket rólok való gondviselésünkkel biztassák, s hozzánk és az hazához tartozó hüségekben való megmaradásra adhortalják, maguk alkalmaztatások iránt is instruálják, sőt viszszajövet is ha lehet bemenjenek ő kegyelmek, és az tovább való dolgokról is ott levő hiveinket s tiszteinket hüségekre, magok jó alkalmaztatására serio adhortálják.

3.) Az német táborra érkezvén ő kegyelmek jó alkalmatossággal, legyenek szemben az generallal ő kegyelmével köszöntsék szónkkal és levelünket is adják meg.

4.) Mondják meg ő kegyelmének, lehetetlen dolog az ő kegyelme kivánsága szerint nekünk magunkat az török ellen declaralnunk, mind az ő felsége resolutiojának praejudiciuma, mind pedig az magunk és az ország veszedelmeztetése nélkül : sőt az ő felsége és az egész keresztyénség hadi progressusának is káros lenne sok tekintetekre nézve, de meg az ő felsége hadainak az országban való bejövetelek, s itt való mulatások is sok difficultásokat hozott, s hordoz is magával. Ezeket külön külön ő kegyelmének mind az ő felsége resolutiojának tenorával, mind pedig egyéb mentialis ratiokkal világositsák és persvadealják.

5.) Noha mi az ő felsége császári kegyelmes oblatioi és resolutioi mellett az ő felsége vitézi miatt igen sok insolentiákat szenvedtünk, mégis mindazonáltal az ő felsége és a keresztyénséghez való devotionk mellől nem recedáltunk s nem is kivánunk recedalni, de hogy tovább is ily szemlátomást, az ő felsége császári gratiájához való ragaszkodásunk mellett ez szegény országnak terjedő romlása iránt pacientalhassuk magunkat, lehetetlen, ezt is meritalis ratiokkal világosithatják ő kegyelmek.

6.) Ha objicialtatik, magunk kivántuk az ő felsége defensiva gratiaját, resolváljanak, igen szép modalitással declaralván, mi az mi keresztyéni devotionkat nem tagadjuk ugyan, sőt az török igája alatt sem kivántuk tagadni, mindazáltal ellene való declaratiora most is ilyen formában, mint lehetetlen és veszedelmes dologra elménket nem is forditottuk, ezt is ha szükség, az ő felsége hozzánk jött plenipotentiarius követe expeditiójából szép ratiokkal megvilágosithatni.

7.) Instáljanak ő kegyelmek, recedáljon az hadakkal birodalmunkból mert

1.) Nem az ő felsége resolutiojában feltött punctumok szerint jöttek be Erdélybe, és nem is hivtuk, nem lévén most szükségünk bejövetelekre.

2.) Nem ex consensu partium lett bejövetelek.

3.) Intempestivorum actuum confusa, ac desperata solent esse monumenta.

4.) Eddég ennyi patientiankkal fenntartott devotionknak nyakát szakasztják, és ha mi jót iránt unk s ez szegény ország iránt feltöttünk, végső veszedelmeztetésünkre forditják, az ő felsége és az egész keresztyénségnek is szomoru emlékezetire.

Ha ugyan reducálni az hadat semmiképen nem akarja, instalni kell compescalja az hadakat az eddig elkövetett insolentiaktól, patientalhassuk mi is magunkat, mig az ő felsége ultimaria resolutioja leérkezik.

Ha mondja : késő neki várni, mert kireked az időből, ha mit akarunk : vele tractaljuk, reá bizattattanak az mi dolgaink cum plenipotentiariis, megmondhatja, nem kételkedünk mi az ő kegyelme tekintetiben, plenipotentiájában s nem is in ejusdem praejudicium mondjuk, de pater Dunodnak is lévén plenipotentiája, mi accomodaltuk magunkat, s még is megfogyatkoztunk, azonban solennis és internuncius követink is lévén oda fel, ultimaria magunk declarationkkal nem lehet már ujabb tractához nyulnunk, s nem is lehet már az ő felsége ultimaria resolutioja mellől recedalnunk, hanem ha kételenittetünk megjövén (kik is nem késnek) követink, készek leszünk magunkat accommodalni.

8.) Ha gazdálkodást kiván, mondják meg, noha az pater noddal lött contractusunkat oda fel nem acceptálták, mely- is mi lehetetlenséget gondoltunk, mindazáltal mi az mi zünkről kivántunk volna annak adhaerealni, de az ő fel- e hadainak intempestiva bejövetelek, itt benn való quar- ozások és naponként az ő felsége resolutioi ellen való pro- ssusok, aziránt fenntartani kivánt devotionktól elszakasz- i láttatnánk, ugyan is, ha szintén jó reménység alatt vala- e lépni láttatnánk is, lehetetlen volna praestalnunk, mert ő felsége vitézi rendkivül való cselekedetek az földnépét óhelyekből elkergették, azokkal már nem birunk, sőt ma- is éhelhalásra jutván, tarthatunk, valami extremitásra ne adjanak, ezt is szép ratiokkal amplificalhatni.

9.) Ha objicialják : elég élés van az városokban, mondja g, az mi keveset az városokban betakarithattak, mely is n kevés, mert az ő felsége kegyelmes resolutiojához bizván, ásról nem gondoskodott az ország népe, és az kinek mi bú- a és egyéb gabonája is volt, nagy részint az ő felsége vi- i elélték s vesztegették, más részét pedig magok is meget- s eladták.

10.) Ha mondja : nem szakadván vége az bécsi tracták. , nem okoztathatnak az ő felsége vitézi intempestiva bejö- elekkel, mondják meg, az mi részünkről immár azt consum- lodott dolognak tartottuk, midőn az ő felsége resolutiojához gy devotioval ragaszkodtunk, söt ő felsége is ultimaria reso- ionak tartotta, csak az pecsétlése volt hátra, per hoc nem ndattathatik az ő felsége vitézi bejövetelek intempestivának.

11.) Ha mondja : kértenek ők élést, de mivel nem adtak elenitettek az ő felsége vitézi keresni és venni magoknak; ndja meg : ha hol mit adhattanak volna, s adtak is csak nyi volt, mint ha semmit sem adtak volna. az engedelme- az engedetlenekkel (ha ugy kell mondani) egyaránt szen- ltenek és pusztultanak, melyre nézve nolentes, volentes k el kellett futniok, és az ki hova lehetett nagy kárával is ipialta magát.

12.) Ezeket solidis rationibus expediálván, ha ugyan k élést solicitalnak, mondja meg, in tot etiam angustiarum ficultatibus constituti, ha az hadakat birodalmunkból redu-

calja és az földnépet haza telepithetjük, tehetségünk szerint az mivel lehet kedveskedünk, de különben lehetetlenségre ut supra magunkat nem igirhetjük. Interim ha patienter való subsistalásra magát offeralja in fine finali igérhetnek ő kegyelmek mint egy kölcsön kérve Cub. trit. sax. 300, legfeljebb s. cub. 500. Az városokból pedig az mit már betakarithattunk ki nem adjuk, mert az szegénység már is nagy szükségben lévén, az ő felsége vitézi erőszakos cselekedetek miatt éhel halásra jut sok helyeken, tudhassuk aziránt is magunkat expediálni.

Declaralja maga ordinantiájának particularitásit és annak datumját az Bécsben levő követeknek adott resolutionak datumjával conferalni.

Egyéb difficultások és objectiokra nézve adván ő kegyelmek az consultatiokban forgott discursusokat, magokat, hozzánk és hazájához tartozó hűséggel alkalmaztatni igyekezzék. Datum Cibinii 22. Maii 1686.

Kende Gábor és Bancsi Ádám uramék instructioja a fejedelemhez és az országhoz közönségesen.

Instuctio pro generoso Gabriele Kende de Kölcse et Adamo Bancsi de Vehácz ad celsissimum Transylvaniae Principem ejusdemque consiliarios intimos nec non universos regni status expeditis ablegatis

Eleitől fogván az lévén főbb czélunk az magyar nemzet dolgainak folytatásában, hogy édes nemzetünk lelki testi szabadságának sérelme orvosoltassék, s ennyi esztendőktől fogva fennlevő oltalom fegyverviselésnek keserves szenvedési után, és az boldogtalan magyar haza kivánt lelki, testi csendességét érje el. Elsőben is azért ezt repraesentálják követeink az méltóságos fejedelem ő kegyelme előtt s másutt is a hol illik, kérvén ő kegyelmeket arra, hogy előtte viselvén boldog emlékezetü praedecessorainak az magyar nemzet dolgaiban szorgalmatos fáradozással gyakorlott s olykor kivánt véggel be

rekesztetett dicséretes példájokat, és maga az méltóságos fejedelem ezen magyar ügyhöz sok esztendöktől fogvást contestált devotioját, ezen istenes munkának tovább is jó móddal való folytatására lenne egy olyan állandó unio közöttünk, melyből mindeneknek előtte Istennek dicsősége bizonyosan az két hazának javára, magunk s posteritásink securitására czélozó szükséges és hasznos dolgok concludaltatnának. Mely is ugy vehetne nagyobb előmenetelt ha mind két részről a jó egyességet meggátló akadályok elhárittatván, Istennek tetsző atyafiui szent szeretet lenne fundamentuma minden jó következéseknek, ugy, hogy az magyar szabadságnak törvénye szerint egyik az másiknak sérelmét magáénak ismervén annak orvoslásában is egyiránt fáradoznának, nem kételkedvén benne semmit is, hogy az méltóságos fejedelem ő kegyelme is, mint vallását szerető s nemzetének ilyen utolsó veszedelmében succurrálni igyekező keresztyén fejedelem, kész minden istenes mediumokat elkövetni, és azzal az hatalmas török császárnak, is kinek mind ketten hivei vagyunk, hiven conplacealni és az magyar haza javára czélozó intentioit is secundalni.

Elsőben is azért minthogy valamint az erdélyi fejedelem ő kegyelmének, nekünk is az fényes porta conferalta az fejedelmi titulust, azért mind két rész egymásnak illendő titulusát s becsületet adja meg, és az birodalmabeliekkel s alatta valókkal is adassa meg, és akármelyek félben találtassék is az, ki az ellen valamit cselekednék, legyen mások példájára büntetése.

Másodszor : Az nagyobb securitásnak elkövetkezendő jó egyességnek megbizonyitására az erdélyi méltóságos fejedelem ő kegyelme, legyen fogadott apám, mi is pedig fogadott fia ő kegyelmének.

Harmadszor : minthogy anyám után nekünk olyan hazánk mint Magyarország, annyival is inkább, hogy abban az hazában nevekedtünk, kivánjuk, hogy az erdélyi haza fiainak s tagjainak recognoscaljon bennünket és arról az méltóságos erdélyi fejedelem s tanácsurak hitlevelet adjanak, hogy in omnibus contingentis casibus ez hazában mindenek ellen oltalmaznak, protegálnak, és mint hazájok fiához követink ő kegyelmek előtt világositott dolgokban pro receptaculo secu-

riori jó akaratjokat mutatják, és sem titkon, sem nyilván kárunkra, veszedelmünkre, becstelenségünkre nem igyekeznek, sőt első országgyülésben ország neve alatt arról assecuralnak, s azt articulusban iratják. Az tavalyi esztendőben fiscus által elfoglaltatott jószáginkat is Kükülővárral együtt restitualtatják, azokban ezután sem minket, sem successorinkat nem háborgatják.

Az harmadik punctumban világositandó dolog az, az mint ott is fel vagyon téve pro receptaculo securiori, kéreti az méltóságos fejedelmet ő nagyságát és az nemes országot az mi kegyelmes urunk, elsőben is az jó unio meglévén, egy nevezetes erőssége ennek az nemes hazának, bizonyos conditiokkal engedtetnék ő nagyságának, melyre is az mi kegyelmes urunk szorosabban köteleztetnék, mind a méltóságos fejedelem ő nagysága, mind pedig ennek az nemes hazának szolgálatjára.

Negyedszer: Az mely reversalisok, obligatoriák, assecuratoriák ezeknek az elmult esztendőknek revolutioiban ugy in privato az mi nevünk alatt, vagy pedig több magyarországi förendek neve alatt költenek, és több, magyar nemzet ügyét illető levelek, kik vagy magánál a méltóságos erdélyi fejedelemnél, vagy Teleki uramnál, vagy pedig más erdélyi urak kezénél volnának, azon levelek adassanak ki az mi kezünkhez, megbizonyitván azzal is az erdélyi méltóságos fejedelem, hogy az magyar igynek folytatásában minket nem gátolni, hanem inkább segiteni kiván, bizonyos lévén abban ő kegyelme, hogy az ő kegyelme jó akaratjáért és az magyar nemzet dolgaira lett költségéért megboldogitván Isten országunkat, mi sem kivánunk háládatlanok lenni nemzetestől.

Ötödször: Majoris sincerae amicitiae et bonae vicinitatis contestationem megmutatván azzal is, ehhez az magyar igyhez való jó affectiojokat, kit is inkább segiteni, hogy sem mint akadályoztatni kivánjanak, adjon az méltóságos erdélyi fejedelem az országgal együtt fizetésünkre kétezer embert, pro moderna et durante hac expeditione.

Hatodszor: Hogy mind azok, mind fizetésünkön levő és az fényes portától is mellénk deputalt hadak jobb disciplinában tartassanak, és az erdélyi birodalomra való excursiojok

praecavealtassanak, in succursum praesentis expeditionis, valamely ezer köböl lisztet, abrakot és egy nehány száz vágó barmot s veder borokat, jó szomszédságoktól is viseltetvén, az nemes ország procuralván táborunkra küldenék ki is.

Hetedszer: Követink ő kegyelmek mindenek felett igyekezzenek azt kitanulni, hogy az méltóságos fejedelem és az erdélyi urak ugyan syncere és realiter kivánják-é az velünk való egyességet. Mely vagy csak abból is ki fog tetszeni, ha acceleralják-e az dolgokat; egyébiránt, ha halasztanák az végső és valóságos resolutiójokat, in tali casu ő kegyelmek tisztességesen elbucsuzván, re infecta is jöjjenek el s keressenek fel bennünket; az több hazánk s nemzetünk javára s az mi eziránt való igyekezetünknek előmenetelére czélozó, ezeken kivül való dolgok is bizattattanak az ő kegyelmek dexteritására és fidelitására, hogy azoknak ő kegyelmek legyenek elkövetői. Az oly intervenientiákban és dolgokban pedig, az melyekben ő kegyelmek el nem igazodhatnának, nem kétljük bennünket informálván, várni fognak in tali casu az mi továbbvaló tudósitásunktól. Datum in in oppido Illye 22. Maii Anno 1686.

---

22. Maii. Bethlen Miklós uram után irt commissio.

Michael . . . . etc. Generose etc.

Kegyelmetek elmenetele után csak hamar érkezék Scherfenberg general levele, melyet in veris paribus kegyelmeteknek küldöttünk, oda küldvén ennek világositásának okáért az mi ő kegyelmének 18. praesentis irt levelünknek is igaz párját, melyre ezt a választ láttatik tenni; összeolvasván kegyelmetek mind kettőt, maga is megitilheti az dolgokat; azzal az irással az holott azt irja: de excessibus non sub mea praefectura commissis, nem tudjuk mit akarjon, mert a magunk és sok becsületes hiveink udvarházit, s jószágit ők pusztitották el nem mi, nevezet szerént Dées városát, az déési templomot és Bonczidát is az ő kegyelme praefecturája alatt verték fel és pusztitották is el. hasonlóké-

pen az Mezőséget is. Csak magától javalja kegyelmed a generálnak, obsideálja Váradot, és hogy mi is az mivel lehet gazdálkodnánk oda, s bátorságosabban is cselekedhetjük, az mi pedig az szemrehányásokat illeti, azokra is alkalmasint felelhetnénk, de most azt elmulatjuk, mind az által kegyelmetek moderate feleljen meg ő kegyelmének, ha az alkalmatosság hozza, különben is pedig, maga kivántató alkalmaztatásával, méltóságunk sérelmét távoztatni, hűségire bizott dolgaink hasznos munkálkodását mindenekben elkövetni el ne mulassa, kegyelmesen parancsoljuk. Eisdem sic facturis gratiose propensi manemus. Datum in Civitate nostra Cibiniensi die 22. mensis Maji 1686.

---

22. Maii. Naláczi Lajos uram instructiója az havasalföldi vajdához.

Instructio pro generoso Ludovico Naláczi supremo Dapiferorum nostrorum magistro, nostro, ad illustrissimum Dominum Regni Valachiae Principem ablegato.

1.) Köszöntse szónkkal ő kegyelmét becsülettel és levelünket is adja meg.

2.) Mondja meg, eleitől fogván az római császár ő felsége hadai miatt sok insolentiákat szenvedtünk, mert nagy részét az országnak csaknem teljeséggel elpusztitották, de az fényes porta parancsolatjából solennis követeink oda fel az pacificatio munkájában lévén foglalatosok, pacienter kellett magunkat viselnünk; immár pedig annyira mentenek ez dologban, hogy Kolozsvár városunk alá szállottanak, és ugy értjük obsidiálni is akarják, kivánjuk azért adja tetszését in hoc rerum statu mit kellessék cselekednünk: hogy valamit mind magunk országostól, mind pedig oda fel levő követeink reájok bizott dolgokkal ne periclitálódjanak; sőt az fényes porta, is ellenünk valami vélekedéssel ne legyen.

3.) Örömest értenők azt is, sőt ugyan kivánjuk declarálja is magát ő kegyelme ezen materia iránt, micsoda resolutióban legyen, mert az német táboron olyant is hirdetnek, hogy ő kegyelme is az maga hadaival mellejek akarna állani, és hogy ha közelitenek az német hadak, az vajda ő kegyelme is reánk akarna jöni.

4.) Az ő kegyelme hozzánk való jó affectióját különbkülönbféle dolgokban, nevezetesben pedig az Tökölyi uram ellenünk feltött gonosz szándékáról való tudósitásiból, melyet tekintetes urak: Teleki Mihály és Székely László uramék ő kegyelmek is jelentettenek, megértettük, és jó emlékezetben is tartani kivánunk. Kérjük ő kegyelme tovább is hasonló jó affectióját fenntartani, sőt azon Tökölyi uram nyughatatlankodási s birodalmunkban való sok alkalmatlan cselekedeti tudósitás végett, most is az portára küldött becsületes hivünket segiteni, és maga is dolgainkat az kik előtt illik recommendálni ne neheztelje. Megküldöttük ő kegyelmének Tökölyi uram kivánságit, azokból ő kegyelme láthatja hozzánk való affectióját.

5.) Ultimarie mondja meg azt is, mi az ország statusival együtt ő kegyelmével és az boérokkal már confoederatusok lévén, azt kivánjuk, nekünk adott diplomája szerint kivántató jó maga alkalmaztatásával tapasztaltassa. Isten pedig ő kegyelme utját szerencséltesse. Datum in Civitate Cibiniensi die 22. Maji Anno 1686.

Tökölyi uramnak az ország neve alatt szóló levél 22. Maji.

Illustrissime ac celsissime Princeps, Domine nobis colendissime.

Midön hazánk Magyarország felől való részei nagyobbára elpusztittattak, azzal az német meg nem elégedvén, most már beljebb nevezetesb részeit is pusztitja. Ezen való busulásink s bajoskodásink között sürün kezdék hozni, nagy-

ságod hadai is hazánk nevezetes részét. Hunyad vármegyei atyánkfiait s szegénységét rendkivül pusztitják, terhelik. Soha ez mi szegény hazánk maga fejedelminek is táborra való élést, szekereket nem szokott volt adni. Ha mikor hatalmas török császárunk parancsolatjából fényes hadainak által kellett menni is ez szegény hazán, affélének is mi élést s szekereket nem adtunk. Nem is gondolhatjuk nagyságtok ezen actusát egyébnek, hanem hogy látja az németnek ez országban való lételit, azért bátorkodik ennyire. Kérjük hadainak alkalmatlanságokat orvosolja meg, és azféle szokatlan dolgokkal fő nemesi atyánkfiait, szegénységünket ne terhelje, sőt alkalmaztassa ugy magát, hogyha ugy kivántatik: követhesse velünk együtt hatalmas török császárunk szolgálatját. Egyébiránt ha nem accommodálja magát, ha mi is kételenségből akaratunk ellen való orvosláshoz fogunk, okai nem leszünk. Eddég az vármegyebeli atyánkfiainak mellettünk fel kellett volna ülni, azzal mentik magokat, nem jöhetnek, szüntelen infestaltatván nagyságod hadaitól, nem csak szegénységünk, hanem fő és nemesi renden levő atyánkfiai is, kiket is egyiránt terhelnek, mely is eddig ez hazában szokatlan dolog volt. Nekünk, hogy effféléket elszenvedjünk, az fényes portáról is arról parancsolatunk nincsen, effélékkel nem is szokott minket az fényes porta is terhelni, hogy azért nagyságod rajtunk ily rendkivül való executióit elszenvedhessük, lehetetlenség. Eandem illustrissimam celsitudinem vestram feliciter valere desiderantes

Ejusdem illustrissimae celsitudinis vestrae
servitores paratissimi
Universi status et ordines trium nationum.

Az váradi passának urunk neve alatt. 22. Maji. 1686.

Praemissis praemittendis.

Ennekelőtte való levelünkben tudósitottuk vala kegyelmedet az német hadak állapotjáról, immár pedig ugy látjuk, nem hogy szünnék, de sőt inkább nagyobb mértékben terjesztik, követik alkalmatlan cselekedeteket, annyira, hogy

már Kolozsvár városunk alá szállottanak s ugy értjük obsidiálni is akarják. Hogy azért feltött szándékokban akadályoztassanak és hatalmas császárunk országát tovább is ne pusztitsák, kegyelmedet kérjük, csináljon distractiót azon hadnak, mi is innét az mire érkezhetünk, el nem mulatjuk, azon is vagyunk éjjel nappal: az ország hadát fölültessük s nagyobb részét fel is ültettük, de nem tartván ellenkező dolgoktól, elszéledtek volt házokhoz.

Az kolozsváriak és ott levő minden rendbeli emberek instructiója. 22 Maji.

Az kolozsvári lakosok, praesidiariusok s odatakarodott uri, főnemes és akármely egyéb ott levő rendek eleiben adott, az mostani felháborodott időhöz alkalmaztatott instructio.

1.) Minden embereket, nevek szerint regestrumban kell venni, s ugy tehetni jobban rendelést.

2.) Bástyákra, tornyokra, közfalakra, kapukra, bizonyos külön-külön tisztviselőket s azok mellé embereket kell rendelni. Az mely tornyok pedig bizonyos czéheké, azokra az czéhek viseljenek gondot, de ugyan csak bizonyos embert kell mellőjek rendelni, ki gondot viseljen reájok. Az mely czéhekben felesebben vagyon, azokból más szükségre is rendelhetni.

3.) Az ellenségtől behányandó tüzes szerszámokra való vigyázásra becsületes emberek, azok mellé feles más féle embereket rendelvén, ugyanazok az városban történhető tüzre is vigyázhatnak, arra pedig igen reá kell vigyázni, hogy mikor tüz támad, az bástyákban, tornyokban, kapukban levő emberek közül ki-ki az maga helyét megtartsa, mert afféléknek alkalmatosságával szokott az kinn levő ellenség probát tenni; meg kell azt is gondolni, hogy azokkal faltörő szerszám nincsen, hihető afféle tüzes szerszámoknak behányásának megijesztésével akarja az város-belieket rémiteni s igy az falnak valamely felől való megtörésétől s ugy az ostromtól is

(melyet az német igen szokott kerülni) nem félhetvén, csak magokat meg ne ijeszszék, az következendő tüzeknek oltalmazás ában bátran munkálkodhatnak.

4.) Strázsamesterek felesebben kivántatnak.

5.) Az házakat is az mint lehet, de kiváltképen az hol széna vagyon, vizes bőrökkel teritsék be, az sem lesz bolondság, ha az házak sendelyezését leverik, kiváltképen az kő falakhoz közel, ha ugyan obsideálják.

6.) Az bombák ellen szükség kiváltképen az aszszonyoknak, gyermekeknek erős boltos pinczében menni, egyébaránt mikor beesik, az földre való lefekvéssel is igen megszokta ember magát ellene oltalmazni.

7.) Feles fegyveres embereket kell az nagy piaczra*) becsületes bátor embereket, kik ne confundálodjanak, rendelvén elejekben, azon böcsületes emberek magok is vigyázzanak, és az hová szükségesebbnek látják, segithessék azokat az kik csüggedni láttatnak, és az mely felől az ellenség inkább elhatalmaznék vigyázván magokra az külső lövések ellen.

8.) Mindenféle rendek összeesküdjenek azon városnak, kegyelmes urunk s ez ország hüségiben való fejek fennállásáig megoltalmazásában.

9.) Az praesidiarius katonáknak és gyalogoknak az szükség idején profont adassék (azon profont gondviselésére is becsületes emberek rendeltessenek) az ország buzájából.

10.) Az aszszonyokra s gyermekekre is gondviselés legyen, hogy alkalmatlan s rendetlen s kin s alá s fel való járásokkal kárt ne tegyenek.

11.) Marhájokat, ha kinek vagyon, kötve tartsák, azok is kinn az utczán ne járjanak.

12.) Minden lövő szerszámokhoz az pattantyusok mellé embereket rendeljenek, kik segitsenek az lövő szerszámokat forgatni.

13.) Kiváltképen az holott az munitiók, puskaporok lésznek, azokra az helyekre kell vigyázni.

14.) Szorgalmatos vigyázásnak kell lenni arra, hogy ha az ellenség valamely bástya vagy torony alá mináket kezdene vinni, azon igyekezzenek, hogy eleiben ássanak és turbálják.

*) Rendelni — vagy valami más igeszót kifelejtett a másoló

15.) Ugy oltalmazzák azt a várost, hogy meg ne adják mert ha megadják, hitessék el magokkal, életekkel, fejekkel és jószágokkal fizetnek érette, elhitetvén magokkal, hogy semmi nemü kigondolható mentségeknek nem lészen helye. Ezt igy értse azon városban levő minden uri, fő, nemesi, közép, alsó rendek és praesidiariusok. Ha pedig megtartják, kinekkinek méltó jutalma meglészen, és magoknak jó emlékezetre méltó hirt, nevet szereznek.

16.) Minden házaknál és utczákon, házhiakon, kádakban, hordókban, mentől bővebb vizek lehet, annyit tartsanak, lajtorjákat, vashorgokat, és egyéb tüz ellen való eszközöket készen tartsanak.

17.) Afféle hiában való embereket ne tartsanak hiában, hanem jó idején dologra fogják őket, ásókat, kapákat, csákányokat, targonczákat, kosarakat, tekenőket, köteleket szerezzenek öszsze, kasokat töltessenek, fákat is jó idején hordassanak olyan helyekre, az honnan leginkább félhetnek; az ilyen dolgozó emberek előtt is emberséges ember legyen praeficiálva

18.) Valaki szót ad ki az fokról, vagy különben is akárhonnan hir nélkül és annál inkább levelet ir ki az ellenségnek, annyival inkább az ki csak emlitené is, hogy az várost feladják, és valaki valami rémitő hirt költ, meghirdessék, hogy meghal érette. Ugy az lármacsinálásért is, vagy ha kik az ellenséggel colludálnak.

19.) Az puskaport ne vesztegessék, hiában ne lőjjenek hanem csak akkor lőjön, a mikor kivántatik, mert az vitézség nem az hiában való lövöldözésben áll.

20.) Az városhoz közel levő kerteket, házakat, épületeket el kell hányni

21.) Mind éjjel, nappal minden utczák szegeletin strázsa álljon fenn.

22.) Mind éjjel, nappal lovon az strázsamesterek, gyakran az piaczon, az utczákon levő strázsákat megjárják, külön strázsamesterek kivántatván az piaczon, az utczákon levő strázsáknak megjárására, az tornyokban és az kőfalakon valóknak megczirkálására külön kivántatnak strázsamesterek.

23.) Az szükség ugy kivánván, az öreg kapukat jól be-

csinálják s az kapukban négy szegre felróva fával karikákra csinálván, földdel töltsék meg, s azt kell a kapuban tolni, kis ajtót is mikor kinyitnak igen megczirkálják, elsőben, hogy valamiut meg ne lopják őket.

24.) Ha ugyan beszoritják őket, s nem lészen mivel tartani az lovakat, az lovakat csapják ki, s isten csendesitvén az állapotot, az nemes országgal mást adatunk érettek kinek-kinek.

25.) Ha szintén tüzes szerszámokat hánnának is be, az kiáltásnak, jajnak békét hadjanak fejek vesztése alatt, hanem kinek mi dolga ahoz lásson.

26.) Az bennlevő német praesidiariusokat együtt ne tartsák, oszszák el maguk között szép renddel, ne kellessék tőlök tartani, ugy mind az által, magok eszekben ne vegyék, mire való légyen egymástól való eloszlattatások, olyan praetextussal könnyen meglehet hogy ugy az vigyázást jobb módjával elkövethetik s az bátortalanok is inkább az vigyázásra adják magokat.

27.) Az segitség dolgában ne kételkedjenek, mert csak tartsák erősen az várost, minden bizonnyal megsegitésekre gondot viselünk minden módon.

Thökölyi uram ő nagysága patense 23. Maji 1686.

Emericus Thökölyi Princeps ac partium regni Hungariae Dominus etc.

Nem kétjük ez hazának több részei között, Szász város és annak környékének lakosi is megérthették eddég ebben a vármegyében való létünket és addig való várakozásunkat, mig ennek az országnak oltalmára és segitségére rendelhetett hadai az hatalmas török császárnak elérkeznek. Benn lévén pedig az hazában a német ellenség is, annak dolgaira való vigyáztatás, és azon hatalmas török császár birodalmiból álló hadaink számára kivántató élésnek szükségе azt hozta magával : hogy ezen patensünket mutató becsületes hivünket tekintetes, nemzetes Gyulafi György uramat, emlitett Szász-

városban küldjük ez nehány napokig az emlitett okokra nézve, ott continuuskodtatván vele levő hadainkkal, az élésnek és az szekereknek onnét és az szászvárosi székből s környékből való megszerzésére is, ő kegyelmének legyen gondja. Intimáljuk azért emlitett Szászváros tiszteinek, lakosinak és azoknak az helyeknek is, az kiket ez levelünk mellett az élés és szekerek adása végett megtalál, meggondolván az hatalmas török császárhoz való kötelességeket és az ő hatalmassága parancsolatjából való mi bejövésünket is, értsenek egyet emlitett hivünkkel, és az kivánandó élésnek és szekereknek administratiója iránt is meg ne fogyatkoztassanak bennünket, hogy azzal is adhassák jelét az fényes portához való ragaszkodásoknak, és ezeknek elmulatásáért idővel busulás ne kövesse. Datum Illye 23. Maji 1686.

Emericus Thökölyi.
(L. S.)

Bethlen Miklos és Bálintit Sigmond uraméknak irt levél pariája 24. Maji.

Michael etc. Szintén ezen órában érkezék válaszunk 19. praesentis (melynek is pariáját pro meliori esse kegyelmeteknek elküldöttük) irott levelünkre válaszunk az generalistól, melynek is pariáját kegyelmeteknek is elküldöttük, szép szókkal van irva, de az cselekedetek ellenkeznek. Az egész Mezőség az ki Csáki László jószágában nem recipiálta magát, elpusztittatott s praedáltatott, magunk uri s főrenden levő becsületes hiveink házaink s házok felvereltettek, Gyalura is rámenvén, ott is mit követtek el, közelebb lévén kegyelmetek inkább megérthette. Somlyai katonáinkat, dragoninkat hittel csalván meg Csáki László, az táborra vitték, az ajánlásokkal ezek ellenkeznek, kegyelmetek cathegorice megmondja az generalnak: orvosolja meg az ilyen rendkivül való dolgokat, refrenálja az vitézlő rendet. Egyéb iránt Isten, s világ előtt protestálunk, már hivalkodó szemmel nem nézzük, kegyelme-

tek pedig siessen s az alatt is tudositsanak, katonáinkat s dragonyinkat kérjék, azok nekünk s az országnak fizetett szolgái voltak, Gyalura is többször ne menjenek, mert aperta hostilitásnak tartjuk. Secus non facturi. Datum etc.

Anno 1686. die 25. Maji költ Scherffenberg uram Credentidja pro Comite Jörger.

Celsissime Princeps Domine gratiosissime!

Exhibitor praesentium Illustrissimus Dominus Franciscus Comes Jörger, Suae Sacratissimae Caesareae Regiaeque Majestatis Camerarius, Incliti regiminis Sereniani Viccolonellus, venit ut Vestrae Celsitudini literas Suae Majestatis Sacratissimae praesentet, et simul oretenus, quae quidem saepius jam declaravi, exponet, et resolutionem cathegoricam Suae Celsitudinis, mihi insuper referat et omnibus quae nomine meo Vestrae Celsitudini proponet, indubitatam fidem adhibeat, optatoque responso, quantocius ad me transmittat et diu valeat.

Celsitudinis Vestrae

servus obligatissimus

Fridericus Comes de Scherffenberg.

Datum in Castris penes Claudiopolim die 25. Maji 1686.

Titulus: Celsissimo Principi Michaeli Apafi, Principi Transylvaniae, partium regni Hungariae Domino, Siculorum Comiti Domino mihi gratiosissimo

Cibinien.

Csáki László uram levele. Költ 26. Maji Anno 1686. urunknak.

Méltóságos fejedelem! Nekem kegyelmes uram!

Alázatosan szolgálok nagyságodnak. Tartozó kötelességem szerint mint régi jó kegyelmes uramnak akartam nagyságodnak jelentenem: kegyelmes urunknak, római csá-

szár ő felségének nem egyéb czélja és parancsolatja, hanem nagyságodat az országlásban, az nemes országot régi kivánt privilegiumi nyugodalmában helyrehozni és megtartani, és ha az Pogány ez hazában benn lött volna is, kiverni, künnlétiben pedig be nem bocsátani. Tökölyinek portán erdélyi fejedelemség bizonynyal megigirtetett, ki kegyelmes urunknál ő felségénél világos, nem is kétlem hozzávaló hajlandóságát sokaknak, nagyságod jobban tudhatja. Melyet kegyelmes urunk ő felsége soha nem szenved. Nagyságod és az nemes haza oltalmára jött kegyelmes urunk ő felsége fegyvere jelen lévén, ugy tanácsa, mint ehez tartozó segitsége szükséges, hogy az pogány ellen feltött czél annál is inkább kivánt fészket verhessen. Mellette nemes ország felülése volna hitelesebb, de ha bizonyos gondolatokra az hic et nunc elmulnék is, abban való effectivum mediumokat nagyságod böles elméje feltalálhatja, az kiben is az üdőhalasztása félelmes, ne kellessék több elrendelt hadaknak utánunk nyomulni. Méltóságos Fels-Marsalch (igy) generalis uramnak ő nagyságának vagyon egész auctoritása ugy végezni, mint cselekedni is. Nagyságodnak kegyelmes gratiájába magamat ajánlom, s ha mit parancsol szolgálni is kész vagyok. Ezzel nagyságodat Istennek kegyelmes gondviselése alá ajánlom. Datum Szamosfalva, die 26. Maji 1686.

Nagyságod alázatos szolgája
Csáki László m. p.

Titulus: Az méltóságos erdélyi fejedelemnek ő nagyságának, nekem régi jó kegyelmes uramnak adassék.

---

27. Maji Tökölyi uramnak irt levél urunk neve alatt.

Méltóságos öcsém uram!

Kegyelmed levelét becsülettel vettem, követi által küldött punctumit olvastam; sokat mi haszon irnom? Látom kegyelmed csak engem s hiveimet vádol oly dolgokkal, kikben semmi vétket részemről nem ismerek. Az Isten, hatalmas

császárunk s keresztyén királyok is bizonyságim, hogy én nemzetem javát igaz szivvel munkálkodtam, melynek jelét is adtam. Erről többet szántszándékkal nem irok, nem akarván kegyelmedet kedvetlenséggel terhelnem, mi lött kimeneteli, ez világ tudja.

Mihelyen hatalmas császárunk kegyelmednek botot, kardot, zászlót adott, azoltától fogva az magyar dolgához nem szoltam; kegyelmed részéről pedig mennyi illetlenségekkel illettettem, arról való kegyelmed maga levelei existálnak; de mind azok után is valamiben lehetett az magyar nemzetnek, kegyelmednek is jó szivvel kivántam succurrálni. Az kegyelmeddel való egyességtől is idegen nem voltam, most is pedig kegyelmeddel egyetérteni az magyar nemzet javában, hatalmas császárunk szolgálatjában kész vagyok. De mivel az kegyelmed nekünk irott punctumi olyak, kikre ha oly könnyen időelőtt hajlanánk, akárkitől is itiletet várhatnánk, mig kegyelmed részéről realis és mindenképen jóra czélzó affectiojával bennünket elégséges képen bizonyossá nem tészen. Ugy tetszik kegyelmed is addig az azokra való resolutióknak halasztását nem sajnálhatja. Másképen is az kegyelmed mostani országomban való cselekedeti, az jó egyességgel ellenkeznek, most ugyan ha egyéb akadály nem volna is, de az ország együtt sincsen. Magyarország részéről is az egész dolognak csendességére való egyesség más időt kiván. Éltessc Isten kegyelmedet jó egésségben. Datum in Civitate mea Szeben.

Kegyelmed szolgáló báttya Apafi Mihály m. p.

Titulus: Méltóságos Thökölyi Imreh kedves öcsém uramnak ő kegyelmének adassék.

Scherffenberg Jörgel által feltött punctumira való resolutio. 28. Maji.

Resolutio ad puncta ab Illustrissimo Domino Comite Jörgel, die 28. Maji 1686. Cibinii proposita.

Ad I. Pergrata nobis est Excellentissimi Domini Comitis a Scherffenberg assecuratio, qua nobis bonas Sacrae Caesareae

Regiaeque Majestatis intentiones testatur, quod nimirum illae non alium in finem, nisi ad impediendas hostium machinationes, et nostri Regni ac personae protectionem tendant. Equidem de paterna Sacratissimae Suae Majestatis intentione non dubitamus, fatemur tamen ingenue, hoc exercitus Suae Majestatis ingressu, quam-quam ut Dominus Comes affirmat, non hostili, certe tamen intempestivo et improviso et res et mentes nostras summopere turbatas et inaestimabile damnum regnicolis illatum esse.

Ad II. Quemadmodum exercitus introitus intempestivus et multiformiter incommodus est, ita, imo etiam longe magis periculosa nobis est intempestiva nostri declaratio, quod ad hoc punctum attinet; ergo quemadmodum Viennae etiam declaratum est, et Sacratissima Sua Majestas etiam consentit, isque ad primariorum illorum fortalitiorum expugnationem sinceram correspondentiam hactenus observatam continuabimus, nisi et Vestro damno et nostro exitio, ante tempus perire volumus.

Ad III. Recessus exercitus Suae Majestatis ex Transylvania, non tantum nobis, sed et publico bono, quam utilis et quam necessarius sit, jam per legatos nostros abunde declaravimus, et certe nisi fiat, nihil aliud expectandum est, nisi Turcicarum et Tartaricarum copiarum, et quidem omnium, ingressus, et qui non aliter tandem impedietur, nisi si omissis omnibus aliis operationibus totus exercitus Caesareus ingrediatur, qui etiam seu vincat seu vincatur, quid aliud Transylvaniae manet, nisi ultimum et irreparabile excidium, quod Sacratissimam Suam Majestatem et Principes christianos minime intendere scimus; est etiam hoc, et erit contra omnes Suae Majestatis oblationes, et statuetur hoc pacto triste omnibus christianis provinciis exemplum, ubi tam ample oblatae paternae protectionis, tam funestus exitus, scilicet ex melle venenum nascetur.

Quod ad primam hujus puncti conditionem attinet, tale quid a nobis Sacratissima Sua Majestas in suis intimationibus aut resolutionibus, quamquam multis et iteratis nunquam tamen postulavit, neque dare possumus; quid enim esset hoc aliud, nisi Turcam ad illarum civitatuum expugnationem, et

si caperet in sui usum conservationem invitare, et ut verbo dicamus, nos penitus praecipitare. Pudet etiam nos, quamquam nullius malae intentionis conscios, quod tam parum fidei nobis habeatur, et nisi datis obsidibus non crēdatur, certe non obsides, non urbes, aut citadellae, non metus, aut arma, sed sancta fides, paterna Principum clementia, militaris licentiae coercitio, et ex his natus amor populos in fide et obsequio Principum continent.

Quod ad annonam attinet, bonis modis et conditionibus dabitur juxta possibilitatem.

Ad IV. Post adaequatos animos non deerimus publico bono nostris consiliis.

Ad V. Exploratoribus liber transitus dabitur, modo caveatur, ne in nostri perniciem aliquid moliantur.

Ad VI. Nagybányaiensis dimittetur, si tamen talis aliquis captivus est, de eo enim hactenus nihil nobis compertum est.

Scherffenberg general resolutiója az egyszer feltött punctumokra 28. Maii.

Responsio iterata, Illustrissimi Domini Scherffenberg die 28. Maii 1686.

Ad puncta jam semel proposita a Dominis Ablegatis, Generoso Nicolao de Bethlen etc.

Quod Sua Majestas Caesarea nunquam discesserit a suo paterno affectu et praemissa propositione, sicut probat realis missio istarum copiarum.

2.) Tractatum Suae Majestatis ignoro, imo ex a Vobis propositis constat nullum esse adhuc conclusum.

3.) Me absolute sine Suae Majestatis Domini mei Clementissimi mandatis, exercitum reducere non posse.

4.) Ut incessanter mihi et effective suppeditetur annona, sic miles continebitur in disciplina et regnum nulla patietur damna.

5.) Casu quo Principis et statuum petitioni annuere vellem, reducendo exercitum ad confinia Turcica, necessaria

mihi est cautio et fidei jussio Fidelitatis Principis et statuum erga Caesarem. Quae consistit in praestatione annonae et in traditione duarum civitatum, Claudiopolis et Besztercze, quae iterum Suae Majestatis adveniente mandato statim restituentur.

6.) In tali casu quod neutrum praestetur, vel tantum differatur, ero coactus facere, quae non conveniunt servitio caesareo. Interim pro majori acceleratione mittam aliquem ex meis vobiscum cum literis Caesareis ad Principem.

Anno 1686. 28. Maii. Scherffenberg punctuminak Jörger által vaió illustratiója.

Puncta quae Celsitudini Vestrae meae Commisiones in scriptis habere placuit.

Assecurat imprimis Vestram Celsitudinem excellentissimus Dominus Comes a Scherffenberg de omnibus bonis Suae Majestatis Sacratissimae intentionibus quae alio fine non tendunt quam ad impediendas hostium machinatines et protectionem Celsitudinis Vestrae una cum regno et statibus.

Secundario Celsitudo vestra dignetur ultimam synceram, cathegoricam et positivam suam intentionem declarare, utrum nempe turcis adhaerere, an ne suae cum Sacratissimae Majestatis armis victoriosis ad ineundum communis christianitatis hostem, Celsitudo vestra cum suis copiis se jungere velit, an vero servare hactenus habitam neutralitatem usque ad obsidionem Temesvariensem vel Varadiensem, qua alterutra facta Celsitudo sua, apertam declarationem contra turcas et conjunctionem omnium suorum virium cum Caesareis spondit.

Tertio, Excellentia sua sincere promittit, quod habita favorabili, a Celsitudine vestra super praemissas quaestiones resolutione, ex terris Celsitudinis Vestrae recedere velit, his tamen duobus conditionibus. Quorum primaria, ut pro fide jussione et syncerae fidelitatis erga Sacratissimum Caesarem duae determinatae consignentur civitates per modum obsidis.

Secundaria, ut assignetur annona certa et sufficiens pro armada Caesarea ad messem usque in locis opportunis determinandis.

Quarto. Celsitudo vestra significet, quibus mediis, qua via, quibus locis, quo utilius pro bono specialiter Transylvaniae Caesareis una cum Celsitudinis vestrae armis turcas arcere et aggredi possit.

Quinto. Celsitudini vestrae placebit permittere liberum transitum ac retrogressum exploratoribus, qui pro observandis Tartarorum et Turcarum motibus mittentur et etiam missi retrocedere voluerint.

Sexto. Sua Excellentia Celsitudinem vestram rogat, hominem Neybaniensem in arce Görgey (sic) detentum dimitti queat, quum (sic) Excellentia sua, eo fine in Moldaviam Transalpinam et Rasciam miserat. Datum Cibinii die 28. Maii 1686.

Comes Jörger.

Anno 1686. 28. Maji. Fővezérnek irt levél urunk neve alatt.

Excellentissime Domine mihi gratiosissime!

Clementissimi Potentissimi ac Invictissimi Imperatoris, gratiosas, Excellentiae vestrae medio Magnifici Domini Oszmany Aga ablegati summo obsequio recepi literas, pro clementiae Imperialis testimonialibus ornamentis, per eundem me insignitis, ea fidelitatis debita offero obsequia et suae Imperatoriae Majestati et Excellentiae vestrae, quae totius orbis et fulgidae Portae Otthomanicae, amota omni suspitione, experientia testatur. Quam Suae Majestatis Imperatoriae clementiam et excellentiae vestrae gratiam demereri, syncerae nostrae fidelitatis documenta in omne tempus testabuntur. Cum autem per expressum legatum meum Generosum Stephanum Nagy ad Excellentiam vestram missum, uti mihi res praesentes Cinnotuerunt,*) ad usque innotuerunt, Excellentiae vestrae notificare non praetermisi. Ita post ejus expeditionem (Excellentiam vestram prolixo stylo inter ardua negotia positam molestare evitans) quae mihi venerunt ad notitiam, significare mei of-

*) Ez itt az eredetiben szükség nélkül áll.

ficii duxi. Excellentiam vestram rogo demisse, ut verba denuo meo nomine ducenda benigna aure exaudire, eundemque fidelem legatum meum cum gratioso suo responso ad me remittere sine mora dignetur.

28. Maji. Nagy István uram instructiója a fővezérhez.

Instructio pro generoso Stephano Nagy de Vizakna, ad excellentissimum dominum supremum Veziriumablegato nostro.

Utját ő kegyelme sietve kövesse, és az fővezérhez érkezvén, szónkkal köszöntse becsülettel, levelünket is adja meg.

Declarálja azután mely nagy örömünk lött légyen, midőn megértettük, hogy Isten jóvoltából, hatalmas császárnak fényes gratiája, mostani méltóságos hivatalára méltóztata ő nagyságát, nagy reménységünk lévén abban, hogy minden szükséges és naponkint terjedő ügyes-bajos dolgaink orvoslásában eleitől fogván tapasztalt jó affectiói s azután is tett méltóságos oblatiói szerint meg nem fogyatkozunk, az mint hogy ma is igen nagy bizodalommal vagyunk az ő nagysága hozzánk s ez szegény országhoz való jóakaratja felől.

Megmondhatja: hatalmas császárunk és az ő nagysága parancsolatjához képest solennis követeinknek megizentük, jöjjenek alá, de sem magok, sem utána küldött emberünk haza nem jöhetnek, oda rekedtenek, más felől pedig hadakat küldöttenek réánk; mit akarjanak nekünk, ki nem tanulhatjuk, de hogy jó szándékkal ne legyenek, bizonyosan látjuk.

Midőn pedig az németeknek birodalmunkból való kitudásában fáradoznánk s ez ország hadait is mindenfelől táborban kiszállani kényszeritenők, kik már nagyobb részint ki is szállottanak, szomoruan esik értésünkre, hogy Tökölyi uram is hadaival Illye felől birodalmunkban bejött, és mindenféle alkalmatlanságot elcselekedett hadaival; nevezet szerint: az vitézlő rendek lovait elviteti, rajtok postáskodtat, mindenféle marhákat csoportostúl elhajtatja, nemeseket parasztokkal elegyesleg megfogat és veret. Az vermekben melyekben buzát és egyéb gabonát is, tovább való szükségre eltettenek,

felbontat, és az benne levő buzát s gabonát elpraedáltatja. Az zöldvetéseket, melyek már fejet is hányni kezdettenek, kaszáltatja, éteti, s tapodtatja, melyből reménytelen nagy szükség és éhelhalál következhetik, hadainak szabad zsákmányt enged, melyet el is követnek, nagy romlásával az szegénységnek. Feles tolvajokkal szaporitja hadait, olyanokkal pedig, az kik különben nem volnának méltók életre, mivel hogy ez országban kivált Hunyad és Zaránd vármegyékben, sőt az lippai és jenei sanczokságban is sok károkat tettenek meggratiázott, és azok is kergetik s pusztitják az szegénységet.

Patens leveleit küldi birodalmunkbeli hivünkre, városinkra, s falunkra, és mindenféle élés és tábori szekerek adására erőlteti őket, melyet ez ország maga törvényes fejedelminek sem szokott soha cselekedni, sőt hatalmas császárunk méltóságos vezéri és passái is fényes hadaival itt benn jártanak is, ez országon annyi sanczoltatást és prédálást el nem követtenek s azféle terehviselésre nem erőltették az országot.

Az velünk való egyességet emlegeti ugyan, de lehetetlen kivánsági lévén, mivel ellenben az magunk hozzá való alkalmaztatását semmiben hajtja, azonban ellenünk való sok insolentiáktól nem szünik; holott mi, mikor hadait az német eloszlatta és maga is megfogattatott, Petróczi uramat más hiveivel együtt birodalmunkban befogadtuk s protegáltuk az német ellen, s levelit is Munkácsra, az szoros obsidio alatt is elküldöztük, az mitől fogva megszabadult is pedig, ha miket birodalmunkban vásároltatni kivánt, megengedtük és semmiben nem akadályoztattuk, sőt az mikor miben lehetett segitettük s kedveskedtünk neki, ilyen és ezekhez hasonló hálátlanságit mi ő kegyelmének nem gondolhattuk volna, sőt ugy hiszszük előbbeni szokása szerint, különben is bennünket hol egygyel, hol mással vádlani nem szünik. De mi az Istenben, és az portához való tökéletes hüségünkben bizván, neki mind eddig is ártani nem kivántunk.

Hogy pedig az mi Tökölyi uram iránt való magunk alkalmaztatásának és az ő kegyelme külön-külön alkalmatlan dolgainak nagyobb hitele lehessen, egy nehány rendbeli leve-

leit s patensit, magunk neki irt levelünkkel igaz párban ő nagyságának elküldöttük, bölcsen megitilheti ő nagysága, micsoda affectioval legyen hozzánk s ez szegény országhoz és mi is micsoda egyességet tarthassunk vélle, kik valósághoz és nem szines dolgokhoz szoktunk eleitől fogván.

Megmondhatja: azzal kérkedik, hogy nagyságod és hatalmas császárunk parancsolatjából bejött birodalmunkban, sőt azt hirdeti, hogy ha szintén Magyarországban nem subsistálhat is, de ha hatalmas császárunk fényes hadai az német ellen diadalmaskodnak, az erdélyi fejedelemség neki igirtetett, pro contentatione, s eziránt, bizonyosan hozták, arról való assecuratiója az foszlányában volna csinálva, melynek mi hitelt nem adhatunk ugyan, minthogy soha canonink megbontására, s hazánk szép szabadsága felforditására való szomorittatásra semmi okot nem adtunk, sőt hatalmas császárunk parancsolatjának mindenkor és mindenekben tehetségünk szerint igaz hűséggel és kész engedelmességgel cselekedtünk, mind az által ily nagy ellenünk való bátorkodása mitől lehessen, által nem láthatjuk.

Ezeket szép declaratióval eleiben számlálván ő nagyságának, instáljon azon, ha szokása szerint ellenünk vádaskodik ő nagysága előtt, méltóztassék ő nagysága az mi ez országgal együtt eleitől fogván gyakorolt és tapasztaltatott nagy hűségünk emlékezetivel az ő kegyelme informatióit mérsékelni és méltóságos igireti szerint ha mi oly dolog lészen, értésünkre adván, az mi igaz mentségünkre is jobbik fülét megtartani.

Ha kérdi micsoda kivánsági legyenek tőlünk, röviden az punctumokat számlálja elő, és azokban mely lehetlenségek legyenek, sőt az országnak is megháborittatására czélozzanak némely kivánsági, az hallott discursusokból declarálhatja.

Ha jószágiról kérdést tészen, mondja meg: mind magunk, mind pedig az ország részéről elkövetett sok alkalmatlan dolgaitól való megszünését és maga jobb alkalmaztatását vártuk sokszori hüti s fogadási szerint, de abban megfogyatkozván, az mi canonink szerint, melyekben minket soha az fényes porta meg nem háborgatott, törvényre idéztettük és törvény szerint itiltetvén el jószági, mint más ez ország megháboritásában munkás embereknek is canonink, szabadságink

megbántodása nélkül viszsza nem adhatnak, nemis ő kegyelmét illetik pedig azok az jószágok, hanem magán kivül még három testvér atyafiai vannak, ő kegyelmének kevés része vagyon azokban, mint az előtt is ő nagyságának megirattuk. Azonban az mennyi summa adóssagunkról ő kegyelme bennünket hittel assecurált, közel sem érne az ő kegyelme része szerint való jószága annyit, mindazáltal az ő nagysága méltóságos intimatioját előttünk viselvén, ha minket obligatioi szerint való adosságunkról contentál, jószági iránt is készek leszünk magunkat alkalmaztatni.

Mondja meg azt is: az ide való német hadak is beljebb, beljebb jövén birodalmunkban, vigyázunk ugyan szorgalmatosan, de erős, vasas, tüzes és feles (husz ezernek mondják) had is lévén, az mi vitézlő rendeink pedig kevesen és az elmult három esztendei táborozás miatt igen fogyatkozott állapottal lévén, mint egynéhányszor ő nagyságát informáltuk, magunk ellenek nem állhatunk, hanem az szerdárhoz ő nagyságához küldöttük embernünket, hogy az fényes porta parancsolatja szerint segitségünkről viseljen gondot késedelem nélkül, az váradi passának is irtunk, csináljon distractiót nekik, magunk is azonban munkálkodunk, s mint azelőttt is jelentettük volt ő nagyságának, már egy hadnagyunkat küldöttük az ott levő magyar hadnak hópénzükre való hajtásokra, s már gyülnek is hüségünkre, de fogyatkozott állapottal lévén az ország, tartunk attól, pénzből megfogyatkozván, pártot ne üssenek ellenünk is; ha azért ő nagysága, mint régen Bocskai fejedelem idejében cselekedett az fényes porta, pénzzel segitene bennünket, nem lenne haszontalan. Jelentse meg azt is ő nagyságának, mint hogy erőnkhöz nem bizhatunk, segitsége is ugy látjuk továbbra halad, ezek pedig csakugyan nem tágitanak rajtunk, kételenittettünk holmi élést nekik adnunk, s egyéb kedveskedéssel is lennünk, hogy magunkat s ez szegény országot hatalmas császárunk hüségiben conserválhassuk, és őket innen kitudhassuk. Mely expensánkat közönséges adónkban acceptáltatni kivánnánk, s instáljon is aziránt való assecuráltatásunk felől, ugy is reméljük, ha ezekben meg nem fogyatkozunk, Isten tőlök megszabadit bennünket.

Instáljon azonban, méltóztassék ő nagysága parancsolni

az szerdárnak ő nagyságának, ne késsék bennünket minél jobb uton, módon megsegiteni, megmondván azt is, hogy az mi hadat az mi segitségünkre rendelt az szerdár ő nagysága, az az had Tökölyi uram mellé rendeltetett, mely is noha kevés ugyan, mindazáltal mi acceptáljuk, de magát Tökölyi uramat, mint ki által ez ideig szüntelen csak szomorittattunk s most is szomorittatunk, nem acceptáljuk, hogy valamint nagyobb busulásunk miatta ne következhessék; s instáljon is azon, ne terheljen ő nagysága bennünket az ő kegyelme mellénk való rendelésével, megnyugodván különben az mi és az egész ország fényes portához való igaz hüségünkben, hanem ha segiteni akar bennünket, törökkel segéljen s azokat acceptáljuk, függvén az mi dispositiónktól hatalmas császárunk szolgálatjában, de magát Tökölyi uramat semmiképen nem admittáljuk, sőt ha az mint ő kegyelmének megizentük, birodalmunkból ki nem megyen, egyáltalában tovább nem szenvedjük, erővel is kiigazitjuk innen; melyre nézve vagy az alatt is mivel már az lakosok igen elkeseredett, (igy) ha mi alkalmatlanság követi, semmiben ne okoztassunk, ugy is hiszszük, mint feljebb is irók, ő nagysága méltóságos oblatiói szerint, holott csak nem régen is becsületes követ ur hive által assecurált bennünket, és az ország canoni szerint szabadosan választott s az fejedelemségben confirmáltatott szerelmes fiunkat is, hatalmas császárunk megmásolhatlan gratiaja és maga méltóságos jóakaratja felől is, ha mit méltóságunk s ez szegény ország oltalmazásában fogunk cselekedni, arra nézve semmi nehézséggel nem terheltetünk. Ugyan is annyi esztendőktől fogván kész szivvel cselekedett hüséges engedelmeskedésünk méltóbb tekintetben lehet, mintsem az ő kegyelme kételenségből s mindenekben maga hasznára cselekedett maga alkalmaztatása.

Ha Sárosi János hivünket ott benn éri, minden ő kegyelmére bizott dolgainkat megirt Sárosi János hivünkkel communicálja és ő kegyelmével együtt mindenekben hüségesen munkálódjék. Isten pedig ő kegyelme utját szerencséltesse. Datum in Civitate nostra Cibiniensi die 28. mensis Maji anno 1686.

Ha iránt unk valami vélekedését venné a fővezérnek ő nagyságának eszében, assecurálhatja valósággal, mi az

országgal együtt communi et unanimi voto erős hittel kötelezték arra magunkat, fejünk fennállásáig az fényes portához tartozó hüségünk mellől el nem állunk.

Anno 1686. 28. Maii.

Szerdár Ahmed passa levele Jósika István uram által.

A Jézust követő nagy fejedelmeknek dicsekedő öröme, az Messiást valló nagy rendek között választatott eretnekek gyülekezetinek dolgainak békességes igazgatója, pompás állhatatosságnak szemérmes fedezgetője, jó igyekezetre örömmel való kalauz, hü és szerető régi kedves barátunk, mostani erdélyi király Apafi Mihály, kit Isten jó véggel áldjon meg.

Békességes köszönetünk ajánlása után barátságosan jelentjük kegyelmednek, hogy ő minden szeretetit mutogató kegyelmed levelét igen várnók, jó órában azt kegyelmed kapitányi közül Jósika István nevü kapitánya meghozá, megadá, nekünk kegyelmed barátjának, levelében mit irt, kapitányától is mit izent, és iterato érkezett levelének summáját is megértettük, kegyelmednek mint kedves és régi hü barátunkuak, hatalmas császárunk fényes portájához való hüségit tudjuk, odatartozó kötelességének igazsága világosabb mint sem magyarázni kellene. Hü és kedves barátom! a mi, világgal biró hatalmas császárunk fényes portáján kegyelmed instántiáját illeti, minden bizonnyal kegyelmed kivánsága szerint procurálódik, csakhogy mostanában Eger várából instantialis informatio érkezvén, ugy értjük azon várat, pokollal szomszédos ellenségink opprimálták, melyre nézve mellettünk készen levő diadalmas hadainkkal Istenben bizván, arrafelé indultunk, az élő, mindenható, felséges és hatalmas Isten járjon velünk s velünk értsen egyet. Azonban az betlehemi főtiszt, az méltóságos vezér Ibrahim passa ő kegyelme és a méltóságos vezér, jenei főtiszt nagyságos Mehemed passa ő kegyelme is districtusoknak hadaival, hogy Lippa táján egy alkalmas helyen táborba szálljanak, meg van parancsolva, a méltóságos és nagyságos Ibrahim passa ő kegyelme praefici-

általatott, kivánjuk azért kegyelmedtől, hogy mint kedves és szerető barátunk minden alkalmatossággal a megnevezet passával ő kegyelmével egymást hirrel értesitvén, minden consequentiákról minket, barátját tudositson kegyelmed, jó néven veszszük. Isten békessége a jó uton járókkal.

Datum in castris ad Szeged.

Ahmed passa.

Az szerdárnak 28. Maii. Urunk neve alatt.

Praemissis praemittendis.

Ottan ottan súlyosodván az dolgok, ujabb tudósitásokkal kellett becsületes meghitt nagyságtoktól megjött követ ur hivünket tekintetes nagyságos Jósika István uramat követül nagyságodhoz viszszakűldenünk, irással nagyságodat bővebben nem tudósithattuk, az mostani változó időkhöz képest. Kérjük nagyságodat nevünkkel mondandó szavainak adjon teljes hitelt, és becsülettel látván, bocsása viszsza hozzánk, jó válaszszal. Megvaljuk nehezen esik nekünk az németnek országunkon, és szegénységünkön elkövetett rendkivül való igájok, de az is nehezen esik az mit Tökölyi uram kiméletlenül cselekszik, birodalmunknak azon az részén az meddig behatott azt mondván: nagyságod parancsolatjából vagyon bejöveteli. Az német igáját sem viselheti az szegény ország, nemhogy mind az két részre tehetne eleget. Éltesse Isten nagyságodat. Szebeni városunkban 28. napján Pünkösd havának 1686-ban.

Nagyságod szolgáló jóakarója

Apafi Mihály m. p.

Jósika István uram másodszori instructiója a szerdárhoz.

Instructio pro generoso Stephano Josika ad Szerdarium secundario expedito.

Szónkkal az szerdárt ő kegyelmét kövesse becsülettel s levelünket adja meg.

Declarálja ő kegyelme mint már ennek előtte is értésére adtuk ő nagyságának, az német hadak csakugyan nem szűnnek, hanem beljebb nyomulnak birodalmunkban, melyhez képest az fényes porta parancsolatja szerint becsületes hivünk által solicitaltuk az segitséget, s igaz dolog a mint előre tudósitott bennünket Jósika István hivünk disponált ő nagysága bizonyos számu hadak felől, de az mint mi értjük, azok az hadak Tökölyi uram mellé rendeltettek; kiket is mi örömest acceptálunk ugyan, de hogy mi Tököyi uramat acceptálhassuk annál inkább ő kegyelmével együtt az mi országunk hadait folytathassuk, teljes lehetetlenség, mert a mitől fogva birodalmunkban bejött, minden alkalmatlanságokat kezdett követni. Ugy mint:

Az vitézlő nemes rendeknek lovait elviteti s rajtok postálkodhat.

Mindenféle marhájokat a lakosoknak csoportostól elhajtatja s prédáltatja.

Nemes, paraszt embereket megfogat és vereti, zöld vetéseket kaszáltatja, eteti, s tapodtatja, mely miatt éhelhalásra kell jutni az szegénységnek.

Vermeket ha hol kaphatnak felbontatja, s az mit bennek talál elprédáltatja.

Hol mi tolvajokat kaphat, az kik különben halálra lőttek volna méltók, kik mind ez országban s mind pedig az jenei s lippai szancsokságban sok károkat s tolvajkodásokat töttenek, meggratiáz, és hadait azokból szaporitván, minden kóborlását, prédálást nekik megenged.

Patens leveleit küldi ki birodalmunkban, és élésadásra, tábori szekerek adására erölteti az lakosokat, mint nyilván való ellenség szertelen való fenyegetődzésekkel. Élést pedig és szekerek adását, soha ez ország népe maga fejedelminek is adni nem szokott. Afféle sanczolásokat pedig, noha sok méltóságos vezér, passák jártanak ez országban, de soha nem cselekedtenek.

Sőt azt beszélik mellette valói, hogy erdélyi fejedelemségre akarna bejőni, azért akarja a népet ijesztéssel és szép szóval is magához venni, és noha mi soha az fényes portához tartozó hűségünk ellen semmit nem cselekedtünk, sőt minde-

nekben engedelmeskedtünk, s ezután is igaz hüségünkben megmaradni akarunk, azért ilyen példás méltatlanságot nem gondolhatunk: mindazáltal gonosz akaróink előtt terjedő ily becstelenittetésünkön nem kevéssé szomorkodunk.

Instáljon azért:

1.) Tökölyi uram mi mellénk ne rendeltessék, sőt birodalmunkból revocáltassék; mert egyáltalában mi nem acceptáljuk, sőt ha ugyan ki nem akar menni, különben is birodalmunkban el nem szenvedjük, mint bennünket vádolni nem szünő, bennünket sokképen injurialó, országunkat pusztitó embert.

2.) Instáljon, az segitséggel ne késsék, s oly dispositióval küldje pedig mint ezelőtt is megirtuk, valami formán az ellenségtől el ne nyomattassunk.

3.) Az hadak függjenek az mi dispositiónktól, ha ugyan erre jőnek; ha pedig más felé vagy Várad felé mennének is, melyet mi most is az ellenségnek distrahaltatására nézve javallhatnánk, velünk jó correspodentiát tartsanak, mert különben nagyobb kártól félhetünk, mint sem hasznát reménylhetnők, erős, vasas és tüzes, de igen felfuvalkodott had lévén az ellenség.

Ha kérdi, miért vagyunk idegenek Tökölyi uramhoz, mondja meg: mi mint magunk gyermekét neveltük, de soha bennünket busitani s szenvedtetni nem szünt, s ma sem szünik.

Ha kérdi, jószágai miért vétettek el, mondja meg: a mi canonink s törvényink szerint az egész ország itilte el, régtől fogván való sok rendetlen cselekedetiért, de nem is övé az az jószág egészen, hanem csak negyed része, kevés volna abba magának, annyira, hogy az ő erős kötése szerint való adósságát, melylyel nekünk tartoznék, fel sem érné, az iránt is méltatlan vádol bennünket.

Ha kérdi: miért nem adják meg jószágát, mondja meg: az mi igaz törvény szerint elitiltetik, nincs abban mód, hogy visszaadassák, mert igy törvényünk és szabadságunk felfordulna.

Ha mondja: hát az porta parancsolatja? soha az fényes porta minket az mi törvényeinkben meg nem bántott, most is ugy hiszszük, megértvén az mi igazságunkat, mind törvé-

nyink,mind penig Tökölyi uramtól lött sok rendbeli bántodásinkat, s méltatlan szenvedésinket, kegyelmességet reménylünk inkább mint sem valami nehézséget. Melyet abból is bölcsen megitilhet ő nagysága, hogy nálunk levő sok rendbeli kötés leveleit kéreti tőlünk, melyeket mi, minden ellenünk lött, és lehető vádjai mogczáfoltatására tartunk.

Ha kérdi: miért nem egyeztünk meg vélle? mondja meg: készek volnánk mi az egyességre is, noha mi semmiben meg nem bántottuk, de olyan kivánsági vannak, melyekre sem mi, sem az ország semmiképen nem léphettünk, nem is egyesség kivánásnak mondathatik; itt ha kivántatik, maga kivánságinknak punctumi, és patens levelek párjából az dolgokat világosithatja.

Instáljon még is: hitesse el ő nagysága magával, mi jó akarónknak nem tarthatjuk, vele való hadviselésünk is sem nem lehet, sem hasznos nem lehetne, azért innen revocáltassék, sőt ellenünk való vádjainak is hitelt ő nagysága ne adjon, készek vagyunk mi, mindenkor ellenünk való dolgait megvilágositani, azonban az segitséget ő kegyelme jó dispositióval maturálja, követhessük mi is hasznossan hatalmas császárunk szólgálatját.

Scherfenberg generálnak szóló levél 30. Maji 1686. Urunk neve alatt.

Excellentissime Domine observandissime!

Praesentavit nobis Illustrissimus Dominus Franciscus Comes Jörger Suae Caesareae Regiaeque Majestatis Camerarius, inclitique regiminis Sereniani vicecolonellus Suae Caesareae Regiaeque Majestatis gratiosas, Excellentiae vestrea recommendatorias cum ejusdem Excellentiae vestrae credentionalibus, omniaque sibi concredita, oretenus efficaciter repraesentavit: Quibus cum syncera devotione, animique candore receptis et intellectis spectabilem ac Generosum Nicolaum de Bethlen et Paulum Mikes de Zágon fideles nobis dilectos ad Excellentiam Vestram resolutionem nostram expedituros aman-

dandos duximus : benevole eandem Excellentiam Vestram requirentes ut verbis nomine meo repraesentaturis, indubitatam adhibeat fidem ; optataque eosdem cum resolutione quantocius ad nos remittat.

Bethlen Miklós és Mikes Pál instructiója Scherffenberg generálhoz. 30. Maii.

Insructio prospectabilibus ac generosis Nicolao de Bethlen et Paulo Mikes de Zágon nostris, ad excellentissimum Fridericum Comitem de Scherffenberg ablegatis.

Minthogy mi ő felsége assecuratiójával való passusára küldtük fel követeinket, kik által ő felségével tractáltunk mely traktától ha recedálnánk, méltán okoztathatnánk, előttünk lévén az páter Dunod példája. Óvjon Isten! mi az generalist ő kegyelmét az páterhez hasonlitjuk, de az páternek expresse velünk mi való tractalódásra volt plenipotentiója, a generalisé pedig, mint egy passus formán van irva. Egyébiránt 28. Martii datáltatot az ultimarie ő felsége titkos cancellariáján iratott punctumok, a mi Bécsben levő követeinktől 21. Aprilis küldetett le, a 12. praesentis adatott terminus innét való resolutióra, melyet akkorra az mi emberünk, ha az generalis uram jöveteli nem impediálja, fel is érkezhetett volna, nem tudván mi bejöveteleket. Hallottuk ugyan, de el nem hihettük ő felségének ultimaria olyan reselutiójára nézve. Ha ő felségének ez lett volna akaratja, hogy a generálissal ő kegyelmével tractáljunk, kétség nélkül nekünk megirta volna, követeinket is bebocsátotta volna.

Hogy a generalis ő kegyelme az ő felsége hadait annál is beljebb hozza, annak mi semmiképen nem annuálunk, egyébiránt is ha az ő felsége s az keresztyénség szolgálatjára meg akar bennünket tartani, beljebb nem jő, abból nem is lenne egyéb, hanem reánk vonná ő kegyelme az egész török-tatár erőt, mely miatt végképen el kellene vesznünk.

Ha azért meg akar ő kegyelme bennünket az ő felsége s az keresztyénség javára, szolgálatjára tartani az országgal együtt, vigye ki az hadakat, az mint az annona iránt ő felsé-

gének resolváltuk magunkat, azt a szerint, a mint igirtük praesentáljuk, de hogy két várost ő kegyelmének resignáljunk, abban egész lehetetlenség vagyon, hanem ha utolsó veszedelembe akarnók magunkat s országunkat ejteni.

Ha pedig ugyan csak semmiképen az ő felsége ordinantiájáig kivinni nem akarja az hadakat, csak ő kegyelme szálljon vagy az Almás vize mellé, vagy akárhová az Szamoson túl, de ne jöjjön innét és arceálja mind az német és magyar vitézlő rendet, hogy excursiókat nem tesznek, városokat, falukat, kastélyokat, udvarházakat, templomokat nem vernek, készek lesztünk bizonyos számu annonát, ugy mint a bécsi resolutio lejöveteléig: buzát cub. 2000, azon felül pedig cub. 10,000 ha kimegyen, ha pedig ki nem megyen, semmit sem adunk, vágó marhát nro 1000 ezeret adunk.

Ha pediglen egyiket sem cselekszi ő kegyelme, hanem az vitézlő rendnek oly rendkivül való excursiókat, kártételeket enged, Isten s világ előtt protestálunk, ha mire ily extremitásunkban kelletik fakadnunk, okai nem lesztünk, kit az keresztyén világ eleiben is nyomtatásban kibocsátunk.

Mivel pedig az negyedik punctumban, az generalis ő kegyelme tetszéstünket kivánja, mi azt javallanók, hogy elsőben Várad alá menne.

Rationes: 1.) Hogy egynehány vármegyék mind az ő felsége birodalmában, mind a miénkben felszabadulnának.

2.) Egynehány magyar váraknak kapui bátorságosan felnyilnának.

3.) Az egész Szabolcs és Biharvármegyei hajduság is visszaszállhatna, Magyarország s az keresztyénség nagy javára.

4.) Egynehány török végvárak kapui betétetődnek.

5.) Annonával az ő felsége hadait mi is inkább segithetnők.

6.) Annyi annonát és municiót találna benne, hogy egy armadája egészen muniálódhatnék vele ő felségének.

El nem kell felejteni, hogy most is az ő felsége szathmári tisztei, nevezet szerint Sennyei István, Máramarost, Kővárvidékét, Szakmár, Bihar, Középszolnok, Kraszna vármegyét Sz. Jób tisztei hódoltatják. Isten pedig ő kegyelmét jó egészségben hordozza. 30. Maji.

Ibrahim passának szóló levél urunk neve alatt 30. Maii 1686.

Praemissis praemittendis.

Becsületes főrendü hivünket tekintetes nemzetes Jósika István uramat küldöttük volt az elmult napokban az szerdárhoz ő nagyságához, az birodalmunkbeli német hadak állapotjáról való tudósitással, és azon németek beljebb való jövetelekről kivántató tudositással. Ujabban is viszsza kelletvén ő kegyelmét küldenünk, akarván kegyelmedet is ő kegyelme által látogatnunk, kivánjuk: irásunk találja kegyelmedet szerencsés órában és jó egészségben. Azonban mivel ugy értjük, az szerdár ő nagysága kegyelmedet rendelte volna ar erdélyi segitségre, kegyelmedet kérjük, micsoda dispositiója legyen kegyelmednek, azon dologról bennünket voltaképen tudósitani ne nehezteljen, tudósitván arról is: mikor indul és hol subsittál, hogy mi is ahoz képest alkalmaztathassuk dolgainkat, mivel vakmerőképen beléjök kapni nem bátorságos. Ezek után éltesse Isten kegyelmedet hatalmas császárunk hasznos szolgálatjára. Datum etc.

Váradi passának szóló levél urunk neve alatt 30. Maji 1686.

Praemissis praemittendis.

Ennekelőtte való napokban tudósitottuk volt kegyelmedet az német hadak állapotjáról. Nem tudhatjuk megadták é levelünket kegyelmednek vagy nem! Jóllehet pedig kegyelmednek is lehet értésére, mindazáltal az fényes portához tartozó igaz hüségünk (melyben mi ez országgal együtt tökéletesen megmaradni akarunk) azt kivánván, ujabban tetszet kegyelmedet tudósitanunk. Tudja meg azézt kegyelmed, hogy az az német had már Kolozsvárhoz szállott, s onnan sok helyekre kicsapnak, kastélyokat, városokat, falukat, udvarházakat felvernek, prédálnak, pusztitnak mindenütt és égetnek is sok helyeken. Gyalura is küldöttek volt, de szégyennel tértenek viszsza, mi is az ország hadát felültettük, s vigyázunk szorgalmatosan, sőt mivel ez ország hadának beléjek

kapnunk nem bátorságos, az szerdárhoz ő nagysághoz is becsületes hivünket küldöttük segitség felől. Kegyelmedet is kérjük, csináljon distractiót nekik, legyen onnan is félelmek, s ha több felé is elvonattatnak, könnyebben kitudhatnók őket birodalmunkból. Kérjük azon is kegyelmedet, hatalmas császárunk oltalmazásában velünk egyet értvén, bennünket gyakran tudósitson. Isten kegyelmedet hatalmas császárunk hasznos szolgálatjára éltesse. Datum. etc.

Anno 1686. 3 Junii. Fővezér levele Oszmány aga által, urunknak.

Az Jézust követő nagy fejedelmeknek dicsekedő öröme, az Messiást valló nagy rendek között választatott, eretnekek gyülekezetinek, dolgainak békességes igazgatója, pompás állhatatosságnak szemérmes fedezgetője, jó igyekezetre örömmel való kalauz, hűségnek jegye, igazságnak czimere mostani erdélyi fejedelem Apafi Mihály, kit Isten jó véggel áldjon meg.

Békességes köszönetünkben jelentjük kegyelmednek, hogy az mostani végeink lakosinak sok kárt s romlást szerző német nemzetségen boszuállással Isten jó voltából jutalmakat meg akarván adnunk, avégre hatalmas császárnak vezérivel, fejedelmek fejedelmével, egy szóval az egész hadnak főrendeivel, minket választottanak hadi főgeneralisul, kihez képest arról való parancsolatunk szerint az egész ázsiai, európai hadainkkal s gyaloságinkkal, hat seregből álló népeinkkel s egyéb helyekről is egytől fogva ezerig ezertől fogva százezerig fizetést vevő hadviselőnkkel Istenben bizván, Drinápolyból szent hadakozásra indultunk. Minekokáért lévén kegyelmed is ő hatalmasságának kiváltképen creáltatott csirákja, ő hatalmassága kegyelmed hűségiben, tökéletességiben, igazságában császári elméjét megnyugodta, az szerint az mostani diadalmas hadakozásban kegyelmed szolgálatja aránt nagy reménységgel lévén, velünk való hadakozásra rendelte ő hatalmassága kegyelmedet. Azért benne levő hűség szerint kegyelmed alkalmatos boérival, hires lovas hadnagyival, kapitányival, rendes lovas és gyalog puskásival, egy szóval elégséges

válogatott haddal egy alkalmatos helyen gyülljön összve, szálljon táborban, legyen készen s várjon tőlünk, ugy hogy valahová ő hatalmassága táborára való kegyelmed jöveteli aránt kegyelmedhez emberünk érkezik, egy szempillantásig sem várakozván, feleljen kegyelmed s ő hatalmassága táborára jöjön, és ha mi ő hatalmassága dolgaiban való kegyelmed szolgálatja fog kivántatni, abban hogy kegyelmed szivesen, lelkesen szolgáljon, ő hatalmassága megparancsolta. Azonban im ő hatalmassága császári kegyelmességéből egy pár örvendeztető köntöst küldött kegyelmednek, mely aránt iratott ő hatalmassága méltóságos levele, melyet im mi is irtunk. Vevén kegyelmed azon ő hatalmassága kegyelmességét nagy becsülettel, obviálja s öltözze fel, melyen minekutána örvendezett, ő hatalmassága császári levelének continentiájához alkalmaztassa magát, és elkészült, jó alkalmatos hadaival ő hatalmassága táborán megjelenni, s ő hatalmassága szolgálatjában való indrustiával igyekezzék kegyelmed ő hatalmassága kegyelmes jóakaratját magára vonni.

Isten békessége az jó uton járokkal. Drinápolyban.

Fővezér Szuliman passa.

Anno 1686. 3. Junii. Szerdár Ahmed passa levele Daczó János uram által urunknak.

Solito titulo praemisso.

Békességes köszönetünkkel barátságosan jelentjük kegyelmednek, hogy midőn kegyelmednek, régi hűséges barátunknak tudósitását várnók, érkezék áldott orában kegyelmed kapitányi közül Daczó János kapitányja, ki által küldött kegyelmed barátságos levelét vettem, melynek is a mint continentiáját, ugy követének is relatióját viszontagsággal való beszélgetésünkből megértettem, és én is tőle viszontag szóval izentem kegyelmednek, melyet relatiojából meg fog kegyelmed érteni. Szerető barátom az fényes portához való kegyelmed hűséges engedelmeskedése világosabb, hogy sem azt világositani kellene, csakhogy kegyelmed minden hires nagy rendeivel egyet értve, ez alkalmatossággal országá-

ban behatott ellenségnek vagy amovealásával, vagy Isten segedelméből fegyver által való megemésztetéssel, hiszem Istent, oly kedves dolgot viszen kegyelmed végben, mind hatalmas császárunknál, mind fővezér urunknál, hogy annak jutalmáról minden szive kivánságát kegyelmednek magamra merem vállalni. Ha az ellenség annál több lesz az mint most hallatik, Isten jóvoltából vagy magam, vagy fővezér urunk ő nagysága, minden bizonynyal kegyelmed segitségére megyünk. Tökölyi Imre király dolgát szóval kegyelmed kapitányjára biztam, elucescalván az, hogy kegyelmed kivánsága szerint nem hasznos kegyelmed szolgálatjára, sőt egyéb valami szóra ad okot, ezen küldött emberünk őtet, az lippai mezőn levő méltóságos Ibrahim passa ő kegyelme mellé kiviszi, csak kegyelmed kedves és szerető barátunk ez szükséges dolognak micsoda folyamatja lészen, sietséggel tudósitson róla, melyet igen várunk. Isten békessége az jó uton járókkal. Költ az szegedi mezőn.

Szerdár Ahmed passa.

Gyulafi László uramnak, urunk neve alatt.

Michael etc. Spectabilis magnifice. Jóllehet némely napi kegyelmednek küldött levelünkben megirtuk vala kegyelmednek, hogy Tökölyi uram bizonyos számu emberei mentenek legyen ki, hogy az németekben kapván nyelvet vihessenek, mivel nekünk s ez országnak is nem kevés alkalmatlanságunkra szolgálna, kegyelmed azért vigyáztatván, ha eszébe veheti, kerittesse meg őket, késértesse udvarunkban; mindazáltal 2. praesentis főgeneralis ur becsületes hivünknek irt kegyelmed leveléből ugy látjuk, kegyelmed az nevezetes emberek iránt, ezen parancsolatunkat mintegy kétségben hozta; holott azért akár nevezetes, akármi tekintetbeli ember legyen, az ki birodalmunkat ily szertelen pusztitja, annál inkább pedig az kinek ura méltósága, s becsületes ur hiveinek sérelmére czéloz, lehetetlen jóakarónknak tarthassuk. Kegyelmed hozzánk tartozó kötelességére parancsoljuk: minden afféle scrupulusokat félre tévén, akár nevezetes, akár pedig közrend

legyen, az ilyen birodalmunkban kedvünk ellen alá s feljáró Tökölyi uram hada, sőt Gyulafi Györgyöt is ha lehet, megkeríteni tartsa kötelességének, s ha különben nem lehet, maga is keze alatt levőkkel ide kisértetni el ne mulassa Secus etc.

Ibrahim passának 3. Junii urunk neve alatt irt levél.

Praemissis praemittendis.

Levelünket kegyelmednek megvivő becsületes hivünket nemzetes Alsó János uramat küldöttük követül kegyelmedhez, akarván kegyelmedet látogatnunk, s egyszersmind kiváltképen való dolgokat értésére adni. Kegyelmedet kérjük barátságosan, nevünkkel mondandó szavainak adjon egész hitelt, s késedelem nélkül bocsása hozzánk kivánt válaszszal, vidám orczával látván. Éljen sokáig kegyelmed. Szeben városunkban 3. napján Szent-Iván havának 1686-ban.

Kegyelmed jóakarója.

---

5. Junii 1686.

Gyulafi uram mellé az ur, főgenerális uram rendeljen hadat; maga Gyulafi uram legyen a hadak között.

Az Szolnok- és Dobokavármegyei nemesség jőjjenek az derék táborra.

Az universitás az Kővárban s Szamos Ujváratt levő gyalogoknak fizessenek meg, az ordinarius gyalogokat is suppleáljják okvetetlen.

Az városokból kivigyenek kenyeret és élést pénzre.

Az lippai törököknek, hogy pénzen vehessen buzát, és az lakosok is adhassanak magok majorságokból (az kereskedés tilalmas lévén) megengedtetett.

Scherffenberg generál punctumi. 6. Junii.

Anno 1686. 2-da Junii költ Árpástóonál. Puncta quaedam Domini Generalis comitis a Scherffenberg, per Generosum Nicolaum de Béthlen allata die 6. Junii Anno 1686.

Puncta.

1. Celsissimus Princeps fidelitatem promissam erga Sacratissimam Caesaream Majestatem confirmabit, et dabit civitatem Claudiopolitanam, cum castello Deva, pro cautione sive fide jussione usque ad ulteriorem resolutionem. Sacratissimae Caes. Majestatis pro introductione praesidii necessarii, quod secundum necessitatem loci cum sexcentis musquetariis ad minimum, arx Deva vero cum centum et quinquaginta peditibus secundum capacitatem loci providebitur.

2. Duodecim millia cubulorum farinae ad sex septimanas, intra duos terminos praestentur et hoc absque mora, duo millia cubulorum ad castra, alia vero decem millia intra spatium octo dierum, habeant in paratis Claudipolis (sic) cum duobus mille boum, et mille ovium in terminis supra dictis pro dispositione mea, et ex utraque parte nominentur officiales illi, qui debebunt habere curam, supra nominatae annonae et castris, quae pro intertentione armada (sic) requiritur.

3. Marquedandenis sit licitum pro paratis pecuniis, ex propioribus civitatibus, precio in regno solito coemere necessaria, pro conservatione militiae, ex parte regni vero, serio demandetur, ut ad castra pro pecunia parata, omnis generis victualia adferant, quos pro meliori securitate libero passu providebo.

4. Assecurationem juramento confirmatam et corroboratam dabunt, quod ex parte Celsitudinis Suae et regni Transylvaniae, omnes motus inimicorum mihi sincere et tempestive velint significare. Inimicos et Teckelium vero cum adhaerentibus suis expellere, et sub nullo praetextu fovere.

5. Salvus passus aut securitas ex parte utraque procuretur ablegatis et nunciis, tam redeundo quam exeundo, ad

quamcunque partem missis, pro exploratione motuum inimicorum, sicut et praesentes statim providebunt et comitabuntur.

6. Captivi pedites aut equites, ubicunque locorum detenti in regno dimittantur et ad me remittantur.

7. Casu quo insolentiae, excessus et incendia per milites fierent, ipso facto captiventur et ad me pro poena promerita adducantur, aut si capi non poterunt mactentur.

8. Caeteris omnibus punctis jam conclusis usque ad ratificationem Principis et statuum pro traditione Claudiopolis, interim tenebuntur adferre victualia et annonam in secundo puncto specificato ubi castra metabor.

Ultimatim si puncta illa supra nominata a Dominis ablegatis et illorum principalibus subscribentur et ratificabuntur, cum castris ad confinia contra inimicos me movere paratus ero; punctis enim, vero illis non conclusis alia media et quae mihi pro servitio S. C. M. opportuna judicavero, aggredi cogar.

His omnibus punctis ratificatis et confirmatis ex parte mea assecurationem regno et incolis dabo, ut ad suas aedes redeant et oeconomias exercere possint.

Parolla Generalis Scherffenberg.

Magnifice Domine!

Promitto me castra ultra Bisztricium non locaturum, nisi Vestras dilationes ultra spem supra petita mea adferrent, annonam procurandam transmitto officialem meum, ut me certificet de die et hora, qua potero illam certius obtinere, et cum curribus meis secundum promissa asistam. (sic) Maneo

servus paratissimus

Fridericus Comes de Scherffenberg.

Specialis voxi az deputátusoknak.

1686. die 7. mensis junii az Scherffenbery general Bethlen Miklós uram által küldött punctuminak voxok szerént lett expeditiója

Ad primum.

Bonis modis et conditionibus az én voxommal Kolozsvárban és Dévában, hogy német praesidium bocsáttassék javallom :

(Az iv többi része üres, mi mutatja hogy ezt senki sem irta alá.)

Anno 1686. die 7. mensis Junii Scherffenberg general Bethlen Miklós által küldött punctumi expeditiója.

Ad primum :

Az én voxommal semmi út, mód és praetextusok alatt, sem Kolozsvárban, sem Dévában német praesidium nem bocsáttatik :

Michael Konrádi, m. p.
beszterczei követ.

Marusszéki követek :
Szentpáli Sámuel, m. p.
és Dósa Tamás m. p.

Ötves István, m. p.
medgyesi polgármester s követ.

Csik, Gyergyó és Kászonszéki követek :
Sándor Mihály, m. p. és
Hozó Pál, m. p.

Johannes Ziegler, m. p.
brassai követ.

Michael Deli, m. p.
segesvári követ.

Sepsi, Kézdi és Orbaiszéki követek :
Székély Boldizsár, m. p.
és Bernád Ferencz, m. p.

Valentinus Frank, m. p.
judex regius Civitatis Cibiniensis.

Szabó Kerestély m. p.
szebeni polgármester.

Udvarhelyszéki követek :
Ugron Pál, m. p.
Orbán Pál, m. p.

Belső Szolnok vármegye követei :
Keresztes Péter, m. p.
Saárközi György, m. p.

Szikszai György, m. p.
Nápoly Péter, m. p.
Tordai János, m. p.
Suki Mihály, m. p.

Dobokavármegye követei :
Boros László, m. p.
Almási István, m. p.

Maxai Balás m. p.
Maxai Ferencz, m. p.
Alsó János, m. p.
Szalánczi István, m. p.
Torma Kristóf, m. p.

Kolozsvármegyének követei :
Fotos István, m. p.
Keczely András, m. p.

Rácz István, m. p.
Dániel Ferencz, m. p.
Kemény Boldizsár m. p.
Vitéz Ferencz, m. p.

Kükülővármegye követei :
Petritjevit Horváth László, m. p.
Désfalvi Farkas m. p.

Thoroczkai Mátyás, m. p.
Thoroczkay Péter, m. p.
Thoroczkay Mihály, m. p.
Lugasi Ferencz, m. p.

Thordavármegye követei :
Décsei István, m. p.
Kováts István, m. p.

Bethlen Sámul, m, p.
Dániel Péter, m. p.
Kendeffi János, m. p.
Mikó István, m. p.

Fejérvármegyei követek :
Donáth János, m. p.
Katonai István, m. p.

Bodoni Balázs, m. p.
Barcsay Ábrahám, m. p.
Ifjabbik Wass György, m. p.

Naláczi Antal, m. p.

Bánffi Farkas, m. p.

Bánffi György m. p.

A mely conditiókat ide küldött az elsön kivül, mind tractába,conclusumba venném emberével együtt Bécsbe emberemet küldeném, annak lejöveteléig nem admittálnám.

Bethlen Miklós, m. p.

Teleki Mihály, m. p.

Agner István, m. p.

Keresztesi Sámuel, m. p.

Dániel István, m. p.

Dániel Mihály, m. p.

Daczó János, m. p.

Inczédi Pál, m. p.

Alvinczi Péter, m. p.

Székely László, m. p.

Bethlen Elek, m. p.

Nemes János, m. p.

Minden meglehető utakat módokat voxokkal elkövetni javallok, hogy ezbeli kivánságáról az general ő nagysága tegyen le.

Bethlen Gergely, m. p

Naláczi István, m. p.

Kabos Gábor m. p.

Inczédi György, m. p.

Haller Pál, m. p.

Cibinii per voces dominorum supra notatorum fideliter conclusum et expeditum in generali dominorum consiliariorum ac congregationis regni deputatorum die 7. Junii 1686.

Mag. Petrus Alvinczy.

Az segitség, hogy az erdélyi fejedelem dispositiójától függjen, ujolag parancsoltattam jó formában. Az magyar hadak corrumpálására elég pénzt adnak, abból fogyatkozás nem lesz, igen javallják is, sőt arról itt ugyan emlékeznek, hogy száz ezer arany lett volna az ismét adott summa.

Instructióm szerint midőn proponáltam volna, az erdélyi fejedelemnek és az országnak az hűségben állhatatos szándékát oly reménység alatt, hogy török császár az adóleszállitásában kegyelmességét mutatja, arról egészen reménységet nyújtott, azért bizhatunk, hogy aziránt Isten után dolgainkat jobb karban állithatjuk. Mind ezeket én előre azért irtam meg, hogy ezekben az állapotokban, tudja Erdély magát jobban alkalmaztatni.

P. S. Szombaton, ugy mint 8. praesntis naphaladott tájban, küldé a vezér szállásomra Skerlet uramat, ilyen izenettel: az moldvai vajda levele mostan érkezett, melyben világosan irja, hogy minden bizonynyal az lengyel király is feles haddal Erdélybe bément, mi lehet azért annak oka, hogy az erdélyi fejedelem előbb meg nem irta, talán az passusa intercludáltatott, mely dolog ha ugy vagyon, minden szándékát mentést a fővezér azt izente, megváltoztatja és Orosz-Csik felé menvén, Havasalföldén által egyenesen Erdélyben megyen, Erdély segitségére az tatár khánnak, az ki Busáknál táborban szállva vagyon, parancsol hogy mennjen arra, semmiképen Erdélyt más nemzetnek prédájává nem hagyja, nem gondol vele, ha tiz várát az német megszállja s elveszi is, mivel mind azoknál is hatalmas császár Erdélyt ennek az birodalomnak nagyobb bástyájának tartja. Ez dolgot hallván, megvallom kegyelmes uram, nem kevéssé dobbanék meg rajta, mindazonáltal az vezérnek ilyen izenetet tők: hogy az hir igaz legyen, mind addig sem adok hitelt neki, mig Erdélyből bizonyosan meg nem irják, tudván azt, hogy az oláhoknak ritkán vagyon igaz hire, ha szintén pedig jött is Lengyelországból valami had által, ugy hiszem az leszen az a had, az melyet ezen az télen ott Ilyvo táján az pápa számára gyüjtöttenek, de még én Erdélyben voltam, semmi oly gonosz intentumát az lengyel királynak ellenünk nem értettem, ha azután mire fakadott volna ki, nékem is megirták volna.

De ha szintén ez a hir bizonyos volna is, ha a vezér ő nagysága erre nézve utját igy megváltoztatná, az német meghallván: tapsolna, nevetne, és nem egyébnek, hanem az portának nagy confusiójának vélné, assequalván azt mire practikájával intendált. De ha szintén ez nem volna is benne, soha eleitől fogva az nem hallatott, hogy hatalmas császár hada akár segitségére, akár büntetésére akarván Erdélynek menni, hogy azon az uton ment volna, mivel az az ut oly ut, hogy az egész erdélyi havasokig való minden impedimentumokat is elhagyván, az havasokon által olyan ut vagyon, hogy minden tábori impedimentumit egy holnapig alig tudná által küldöztetni, tartván legalább tizenöt mélyföldet az havasban való utnak hossza. Azért lássa ő nagysága, mivel mindenfelé hatalmas császár országa, szalad vélle merre megyen, de ebben az esztendőben egyéb munkát bár hadainak ne adjon, megérik az arra felé való utazással, azonbann azt ő nagysága ugy tudja, hogy mihelyt arra való szándékát azok az Erdélyre jött hadak meghallják, minden bizonynyal megjátszodtatják, és avagy az országból kimennek, avagy pediglen egyéb munnkájokat félben hagyván, azokat a szoros utakat elfoglalják s be nem bocsátjak és ezide minden dolgát ő nagyságának semmissé teszik. Hanem az én tanácsomtól ő nagysága feltött utját ő nagysága continuálja, és mig Landor-Fejérvárát éri, minden hirek, ez is valóságosbban megjő, és onnét arra mehet, az merre akar, de ugy is ha Erdélyt akarja megsegiteni, Várad felé lenne jobb menni, hogy hadaink azon az uton az melyen a német is bement, utja is tágosabb lehessen, hát megűl is vehesse, hogy az Erdélyből való kiszaladással ne csalogathassa. Ezeket kegyelmes uram az szerint az vezérnek proponáltam Skerlettel hűségesen. Az vezér felindult, elméje is annyira lágyúlt, hogy szándékát megváltoztatta. Ma, ugy mint vasárnap, az jancsár-agát meginditotta Landor-Fejérvár felé, holnap maga is megindul, és az várostól három orányi földre mennvén, ott napol addig mig engem expediál, mivel már a posta a császártól viszszaérkezett. Az naplása kegyelmes uram megváltozott, melyről az Teleki uram levelében bővebben irtam.

7. Junii. Váradi passa levele urunknak.

Hatalmas tündöklő császár urunk hüségiben állhatato san megmaradott ur hive, nemes Erdélyországnak fejedelme, méltóságos Apafi Mihály, Istentől kegyelmednek sok jót kivánok az szomszédságban, éljen sok számos esztendőket jó egészségben és szerencsében.

Kegyelmed levelét egy hunyadi ember megadván, elolvastattam, melyben elsőben is azt irja, hogy az német hadaknak állapotjokról tudósitott volt bennünket, de nem tudhatja ha jött-e kezemhez levele vagy nem. Eljött kezemhez kegyelmed levele, evvel kettő, az elsőre választ irván, elküldöttem kegyelmednek ugyan hunyadi ember által; mostan is az mi dolgok felől ir kegyelmed, abban kétséges nem vagyok, hanem elhiszem, hogy mind az országgal együtt megmarad az igaz hüségben. Azt is tudjuk, hogy azok az német hadak Erdélyben Kolozsvárnál volnának, de hiszem Istent, hogy rövid napok alatt megszégyenülnek, az minthogy Gyalu alól is szégyennel elmentenek, nagyobb szégyennel és gyalázattal fognak elmenni, sőt mi is innét Várad felől bizonyos számu hadakat fogunk elküldeni, arra feléjek az hol lésznek, hogy annál inkább rémüljenek meg szivekben. Az egyetértés pediglen megvagyon, nekünk semmi egyéb dolgunk nincsen, hanem éjjel, nappal csak vagyunk és leszünk, császár urunk országát s jobbágyit miként oltalmazhassuk. Az itt való hireknek tudósitását is kegyelmednek megirtam mostani levelemben pünkösd napjának előtte ötöd nappal, mikor itt Szőllősön az vásár állott szeredán Szolnokból, Szarvasból, Szent-Miklósból más fél ezerig való labanczok magokat összevevén lovas, gyalog, akartanak vadasokat felverni, és meghozván az hirét, elejekben hadat küldöttünk. Isten megsegitvén vitézinket, megverték az labanczokat, ezerig valót bennek kit levágtak, kit elfogtak, kit sárban tapodtattak, kiket házakban égettek; Komádiban zászlókat is tőlök elnyertek nyolczat, és ugyan pünkösd második napján Szarvasban az mely labanczság volt, az kastélyt, palánkot, hidat megégették magok, és elmentenek Szolnok felé és Szt.-Miklós

felé, az kik megmaradtanak volt is bennek; az német hadaknak pedig hireit ugy halljuk és ugy értettük, Esztergam mellé Párkány nevü helyhez gyülekezének. Egyéb bizonyos hireink mostan nincsenek, ezután is ha mi bizonyos hireket hallhatunk, avagy érthetünk, kegyelmedet tudósitani el nem mulatjuk. Mi is hasonlóképen kérjük kegyelmedet: ha mi hireket hall, ért kegyelmetek táborok, hadak felől, akár tatár hadak, akár török hadak, akár lengyel hadak, akár micsoda hadak legyenek, tudósitani bennünket ne nehezteljen. Ezzel éljen kegyelmed sok számos esztendőket jó egészségben kivánom. Költ vég Várad várában 7. napján Szent-Iván havának 1686-ban kegyelmednek jóakarója

Vég Várad várának fő gondviselője szolgál
Vezér Mehemet passa.

Anno 1686. 8. Junii. Baló Mátyás kapikia uram levele urunknak.

Kegyelmes uram!

Az minap az lengyel kapikiha ide való visszatéréséről s annak okáról rövideden irtam volt nagyságodnak, de azután ujolag beszélvén véle, akkori discursusát alázatosan nagyságodnak mostani alkalmatossággal megjelentem, mely ez volt: az király már igen testes és idős ember lévén, elég triumphust, hirt, nevet, gazdagságot is szerezvén magának, mind maga országa és maradéki iránt is sokat gondolkozott az dologról, és mint hogy ő felsége tartatik az töröknek injurialtatásának legnagyobb okának, azon munkálódik, hogy már ezeknek az háboruságoknak is megcsendesitésében legfőbb legyen. Azonban látja azt is, az német az nagy szerencsében mennyire elhitte magát, és micsoda kegyetlenséget cselekszik azokkal az kiknek az török igája alól való felszabadulásokért, az keresztyénség hadakozott, uti etiam vobiscum actum est domine. Tudván azért, hogy az török ő reá inkább haragszik mint másokra, s nagyobb boszuját is az dolgok fordulásával ő rajta üzné, jövendőben inkább, és ha ő neki ezeknek le nem csendesitéséig holta történnék, micsoda conclusio

lenne az országban; hogy most életiben minden országának békességet, posteritásinak securitást, magának is holta után mindenik portán nagy emlékezetet hadjon, jó okkal móddal lesz mind maga az békességre, mind az több confoederatusokat inducálni, közhelyt pedig hová az commissariusok deputáltassanak, kivánja vagy Budát, vagy Lándor-Fejérvárt, vagy Erdélyt. Ezekre kegyelmes uram micsoda válasza lött, bizonyosan nem tudom, de Sárosi uram idejövetelekor az város végén hogy visszamegyen vala, vele találkozván, in generalibus mondá: jó válaszszal megyen, az véle levő jezsuita is mondá, rövid nap visszajő az portára, melyből conjiciálom, talán tractához fognak kezdeni. Ezek kegyelmes uram, melyeket mostani alkalmatossággal nagyságodnak alázatosan akarék megjelenteni. Egyéb itt való dolgokról, tudom követ uram ő kegyelme nagyságodat tudósitja. Hanem kivánom Isten nagyságodat s méltóságos fejedelmi házát sok veszedelmek között téttetett édes hazánk vigasztalására éltesse. Adrinapoli 8. Junii. 1686.

Nagyságodnak alázatos

és méltatlan kisebbik szolgája
Baló Mátyás m. p.

---

9. Junii. Scherffenberg uramnak irt levél Bethlen Miklós uram neve alatt.

Excellentissime Domine Comes, Domine mihi colendissime!

Ex Celsissimi Principis Domini mei clementissimi mandato significandum habeo, vestrae Excellentiae, me a data (sic) praesentis intra quinque dies cum aliis duobus collegis a Celsissimo Domino et Principe meo et statibus regni ad vestram Excellentiam ablegatis in castris adfuturum. Dabit ergo vestra Excellentia mihi notitiam castrametationis, neque illa contra suam parolam cis Bisztricium promoveat, potius Desinum versus secundo Samosio descendat, militiam utriusque nationis comeatu a nobis dato abundantem contineat in

castris. Spero jam tandem optatum rerum caeptarum progressum et finem etiam. His praemissis vestram Excellentiam divinae protectioni commendo et maneo. Datum Cibinii die 9. Junii Anno 1686.

Vestrae Excellentiae

obligatissimus servus

Nicolaus Bethlen.

---

9. Junii. Az fővezernek irt levél az ország neve alatt.

Excellentissime Domine Domine nobis gratiossissime!

Postquam Excellentiae vestrae ablegatus Magnificus D. Oszmany Aga literas Excellentiae vestrae, cum mandatis Potentissimi ac Invictissimi Imperatoris nostri, Illustrissimo ac Celsissimo Principi Transilvaniae Domino nostro clementissimo adtulisset, illico prima nobis cura erat, humillime omnes insolentias per Dominum Tökölyi ejusque milites in hoc afflictissimo regno nostro, ruptis licentiarum habenis, patratas Excellentiae vestrae aperire, quas Ablegatus Celsissimi Domini Principis, Domini nostri Clementissimi Excellentiae vestrae fusius declarabit; interim quanta cura a prima ejusdem juventute educaverit, quamque multis beneficiis postquam adolevisset benigno et paterno affectu cumulaverit, memoratus Dominus noster Princeps clementissimus Dominum Tökölyi, ipso certe sole clarius elucescit, spretis tamen illis omnibus, et a tergo positis, quam primum in hoc desolutum regnum nostrum appulit, non destitit statim res suas ab initio nobis et Principi nostro contrarie et injuriose gestas exercere, siquidem ullius generis insolentiae excogitari poterant, quibus tam ipse, quam sui ineffraenata libidine et licentia in miseram plebem non sevirent, et quod tristius, usque adeo caeperat prohibere, quod Principatus regni nostri Transylvaniae eidem a fulgidissima Porta benigne collatus sit, et aliquos ex nostris in sui obsequium pellexerit, magnamque partem Regni nostri Turcis vicinam prope usque Albam Juliam occupaverit, et ut solium Principis nostri apprehenderet, res in procinctu erat.

Quod Princeps noster, qui ab exordio Principatus sui in constantissima et inculpabili fidelitate fulgidissimae Portae ad hoc usque constanter perstitit, ac deinceps quoque permansurus est, amplius ferre, maximum regni nostri detrimentum et Principatus sui periculum esse ducens, necessitatus debuit certos quosdam milites ad expellendum e confiniis eundem tamquam Clancularium hostem Regni et Principis nostri exmittere. Excellentiam vestram humillime rogamus, Principem nostrum clementissimum regnumque Transilvaniae in antiquis suis privilegiis immunitatibusque ac canonibus illaese conservare, nosque illis uti, frui et gaudere benigne permittere dignetur. Etenim regnum hoc Transylvaniae nunquam alienum a suis, praecipue ex Hungaria oriundum agnoscet Principem etiam si fato suarum Celsitudinum e vivis emigratio contingeret (quod Deus benignus in seram prolonget posteritatem), siquidem ad hoc usque tempus quando quidem Princeps ex hungaris afflictissimo Regno huic nostro praefuit, saepius contra Portam fulgidissimam rebellionem machinatus est, unde magna patriae nostrae saepe nata est eversio. Itaque Dominum Tökölyi in nullis belligerationibus, rebusque quibuslibet tanquam hominem in nostri exitium omnia molientem nobis non adjungere ne dedignetur. Non enim nobis cum eodem salva res haberi potest. Alioquin tam Princeps noster clementissimus, quam nos ad ultimum usque vitae halitum in constanti fidelitate fulgidissimae Portae permanemus et permansuri sumus.

Donát János uram instructioja az szerdárhoz 9. Junii.

Instructio pro generoso Joanne Donát de Nyujtod vicecomite comitatus Albensis Transylvaniae nostro ad Illustrissimum Szerdarium ablegato.

Az német hadak rajtunk elkövetett sok insolentiáit ő kegyelme az ide alább letett irásból szorgalmatosan kiszedegetvén, proponálja hüségesen, s ha mig azok iránt objiciáltatnak, melyekre itt nem resolváltunk, ne magától, hanem az consultatiókban forgott s approbált discursusokból tehet al-

kalmatos választ. Az Tökölyi uram dolgairól pedig, ha maga nem kivánja, semmit ne szoljon; ha kivántatik pedig, ez irásunk rendi szerint procedáljon.

Minekutána mi Tökölyi Imrét kicsiny korában (mint hogy jezsuitává akarták tenni) Magyarországból behozattuk lopva, hogy német kézben ne essék, gyermekségétől fogva mint a magunk gyermekét felneveltük, tartottuk méltóságos udvarunkban és országunkban érdemesen, mind magunk becsületit megadtuk, hiveinkkel is becsültettük javait, jószágait szaporitottuk, és szabadosan birni engedtük, sok kegyelmességeinkkel éltettük, sőt ellenségi ellen is oltalmaztuk: annakutána felserdült idejében, mikor még az magyarországi dolgokat az fényes porta parancsolatjából mi magunknak kellett forgatni, az dolgokban meghivén, generálisi titulussal feltiszteltük, az fényes portán s a keresztyén királyok, fejedelmek előtt is becsületit felneveltük volna, jóllehet igaz hüségiről, állhatatosságáról, ellenünk való dolgokban maga nem elegyitéséről, holtig való háladatosságáról, erős hiteket, assecuratiókat, reversalisokat adott minekünk, és azoknak meg nem állásáért magát mind szavai, mind irási által, lováról legnagyobb szerencséjében nyaka szakadására leátkozta: mindazáltal mind azokat, csak még is meg nem állotta, mert mi tőlünk az magyar nemzetnek szivét magához fascinálni kezdte; mihelyt az dolgok kezére estek, az uri, fő, nemesi, vitézlő rendeket mi tőlünk s Erdély országtól idegenitette, elméjeket vesztegettette, mikor magunk személyünk szerint segitségekre kimentünk volt is az fényes porta parancsolatjából, minket meg nem becsüllett, sőt magunkat s hiveinket sok boszszusággal illetett, az akkori szerdárt ellenünk ingerelte, sőt csaknem elvesztetett Majtinnál; azonban az portára titkos követséget küldvén (noha egyéb dolgait is hirünk nélkül folytatta) az nekünk adott magyarországi athnamét Musztafa vezér által viszszakérette, és magának ujabbat hozatott, megszünés nélkül magunkat, hiveinket az fényes portán, és az keresztyén királyok, fejedelmek előtt irási, izeneti, követi által becstelenitett, vádolt, az török előtt egyképen, az keresztyének előtt másképen deferált, birodalmunkbelieket, hiveinket szolgáinkat elfogatta, fosztogattatta.

Fülek alatt is az akkori budai vezér sok pénzzel maga részére hajtván, vele magunkat s hiveinket sok utakon, módokon becstelenittette, mortificáltatta s meg is tánczoltatta, s különben haza sem bocsátotta, ugyan ott magát magyar királynak declaráltatván, s magunkkal egyenlővé tevén, sok méltatlan boszúsággal illettette, mocskoltatta; az mi mellettünk addig megmaradott magyarokat is, azon vezérrel maga mellé küldötte. Azonban a fővezér megindulván Bécs obsidiojára, az alatt is nem szünvén meg magunk s hiveink felől, követi, levelei által, maga személye szerint is, Eszéknél azután is az fővezért sinistre informalni. Végtére és mikor az fővezértől segitséget kivánt, megirta az fővezérhez küldött embereinek, hogy Erdélyt segitségnek nem acceptálja, mert sem dependenter sem independenter nem kellenek neki. Akkor Bécstül az török elnyomattatván és Ibrahim szerdár menvén Érsekujvár segitségére, s ő is hasonlóképen járván, s Tököllyinek az némettel való tractálodásit észrevévén, igyekezvén kézrekeritésében, két izben is tanácsot kérdvén mi tőlünk, mit cselekedjék vele? megfogassa-é? mi ugy resolváltunk neki, elhiszszük ha megfogatja, az németnek kedves dolgot cselekeszik vele. Immár penig szerencséjétől is távozni kezdvén, roszul muniálván, és indisposite hagyván városit, várait és a német viszszavévén, s az alatt a szerdár neki titkos hálókat vetvén, elméjét előbb felültetvén, mesterséggel kézrekerittette, s fogva Nándor-Fejérvára vitette, mely fogságáért s megalázatásáért nem az szerdárt s maga büneit, hanem minket, s Erdélyt okozta s átkozta. Mind ezekkel is mi nem gondolván, rabságában hozzá könyörületességre indultunk, Munkácsra irogatott leveleinek s küldött embereinek passust, securitást s alkalmatosságokat adtunk, az Munkácsról jötteknek hasonlóképen. Megfogattatásakor az mellőle elszéledett s a mi birodalmunkban szaladt hiveit, szolgáit mind ennyi temérdek háládatlanságok után is befogadtuk, quartélyoztattuk, az németnek sok sollicitatiójára is, birodalmunk veszélyeztetésével ki nem adtuk, sőt az kiket mint lehetett közülök segitettünk, hogy azon fogságból megszabadúlt minden Erdélyben magokat megvont hiveit, szolgáit melléje menni engedtük s kényszeritettük. Annakutána minthogy minden alkalmatosságitól

elmúlt volt s emberit küldötte be, hogy ujabban felépüljön, emberinek minden felé szabados járás, vásárlás engedtetett. Hintót, szekereket, lovakat, paripákat, fegyvereket, élést s egyéb szükségéhez kivántató alkalmatosságokat vittenek neki, és hogy Máramarosban s e hazában is hadat fogadhasson, megengedtetett, és minthogy fogadhatott is, és minthogy az uniót régen kivánta, megigirtük volt neki, hogy napot praeficiálunk mikorra s hová jöjjön, mi is becsületes ur hiveinket hozzáküldjük, csak az szemben lenni akarás előtt három héttel tudositson. De ő azt nem várván, üdő előtt török császár, fővezér, szerdár hirek s akaratjok nélkül Hunyad vármegyében jött, holmi gyülevész török, tatár, rácz, lovas-gyalog hadakkal, hegyi tolvajokat is maga mellé vévén, sőt maga is az országban zászlókat emeltetett s hadat kiáltatott, melylyel is az erdélyi urak s förendek szolgáit s jobbágyit is maga mellé hitegette s vonta ily declaratióval: hogy mi engedjük meg országunkon által Munkács segitségére való menetelit, és az ország hadait is adjuk mellé. De az alatt Munkács az obsidio alól felszabadulván, ő ugyan viszsza nem ment, hanem beljebb jöve, Hunyad vármegyében megfeneklett, a vármegyét elrémitette, ugy hogy miatta erdőkre, havasokra szaladott az szegénység, sőt az vitézlő rend az ország hada közé nem jöhetett. Az nemes embereket fogdostatta, egynehányat megöltek, melyről azzal mentette magát, hogy török fegyvert találtak nála, de az is nem ő dolga lett volna, hanem miénk, holott ha az igaz lett volna, kétség kivül az török tisztek is minket megtaláltattak volna, s az dolog is megbizonyosodván, érdemes büntetéseket elvették volna; fosztottak, prédáltak kastélyokat, városokat, falukat felvertek, az elszéledett szegénységre is reá mentek, felverték, javokat, marhájokat elprédálták, férfiakon, aszszonyi állatokon erőszakot töttek, az nehézkes aszszonyokkal addig fertelmeskedvén, mig idétlent szültek. Az vármegyékre élést, szekereket vetett, szedett és különben is saczoltatott s égettetett, melyet Erdély az maga fejedelminek is nem praestált. Az szerdárhoz jövő főköveteinket, embereinket erővel magához vitette, melyeket arestáltatott, az passusokat elállatta; hadait zászlóstól ez országban hirtétel nélkül széljel járatta, minden zabola és megtartózkodás nél-

kül dúltak, fosztottak, prédáltak, egy szóval minden istentelenségeket elkövettek hadai; melyekről jóllehet egy néhány izben mind követeink, mind szép leveleinkkel megintettük mind mi, mind az nemes ország, de ugyan csak nem supersedeált, sőt választételiben ujabb s meg ujabb nem egyezésre, hanem viszszavonásra, boszszúállásra czélozó becstelen terminusokkal, helytelen, s ő hozzá semmiképen nem illő, nem is ez időhez való kivánságokkal terhelt s injuriált és ingerlett maga ellen mind minket, mind országunkat; kérkedvén azzal is, hogy az erdélyi fejedelemségről való donatio az kebelében vagyon s az fejedelmi székben ül, sőt Gyulafejérvártól fogva az török határig, azt az darab országot elfoglalván, szabadosan disponált s uralkodott, mely ellen is ha azzal mentené magát, hogy csak maga jószágiban szállott, nem lehet elbinni, mert de jure az maga jószágit elvesztette, de azt sem állithatná különben, mint ide fel megirták, és ugyan csak az kártételektül s az földnek pusztitásától és az vármegye nyomorgatásától nem szünvén meg, mi is tovább nem szenvedhetvén, kételenittettünk bizonyos számú hadakat reá küldeni, és ez országból kimenni kényszeriteni, minthogy az szerdár is megizente volt, hogy csak levágássuk őket s magát is Tökölyit; mindazáltal, mi veszedelmében nem gyönyörködtünk, de czután birodalmunkban semmiképen el nem szenvedjük. És ha azt fogja objiciálni, hogy feles törököt is vágtanak le, azt kell mondani, hogy sem mi, sem az ország hatalmas császárunk vitézit le nem vágattuk, hanem ha az Tökölyi mellett levő kóborló tolvajok köziben találtak volna elegyedni, s ugy találtak volna tudatlanságból bennek elejteni. Ha pedig Tökölyi uram azzal vádolna minket, hogy az tractának szine alatt akartuk német kézben ejteni, azzal kell megczáfolni, hogy az mi egyességünkre való készségünkben, semmi szin és praetextus nem volt, ő kegyelme pedig annak szine alatt foglalta el nagy részét országunknak s követett el minden prédálást, pusztitást és sanczoltatásokat, és az mi fejedelemségünket is ellopni. Sőt azzal kérkedett irásában, hogy ő neki dexterisálni kell Erdély részéről mig az fővezér ki. érkezik, akkor a fővezér maga igirte fejedelemségben való confirmálását, noha ő nem várta volna azt, mert már Fe-

jérvárra az székben be akart menni, s az patenseket is elkészitette volt.

Az mi az segitség dolgát illeti, mi azt valósággal várjuk, sőt instálunk, ne is késedelmezzenek, és ne is kevés, hanem ugyan feles számu segitség is jöjjön, mert az erős, vasas tüzes had lévén, nemhogy mi birhatnánk velek, de nagy erőnek is gondot ad; mindazáltal csakugyan cathegorice megmondja, Tökölyi uramat sem dependenter, sem independenter sem az török segitség között, sem pedig külön magános hadával nem admittáljuk, s hogy velünk együtt, vagy mi ő kegyelmével együtt hatalmas császárunk szolgálatjában foglalatoskodjunk, meg nem engedhetjük, s nem is cselekedjük. Isten pedig ő kegyelme utját szerencséltetvén, hozza viszsza hozzánk kivánt válaszszal. Datum Cibinii 10. Junii 1686.

Scherffenberg generálnak urunk neve alatt 10. Junii.

Ex. Domine nobis observande.

Remittimus ablegatos nostros Spectabiles Generosos Prudentes T. T. ad vestram Excellentiam. Qui dum negotia sibi commissa, nomine meo statuumqne et ordinum regni, vestrae Excellentiae declarabunt, ut plenariam adhibent fidem, amantissime rogamus; proinde nihil dubitamus, quin Excellentia vestra tam specialia syncerissimae nostrae erga Sacratissimam Caesaream et Regiam Majestatem et christianam rempublicam devotionis, justa bilance pensitatura sit exemplaria, et ulteriora negotia sic accommodatura, ut ad uberiora quoque sponte excitemur, nostramque Principalem, eamque favorabilem vestrae Excellentiae in omne tempus contestemur gratitudinem. Quam interea Divinae récommendamus protectioni.

Scherffenberg uramnak ország neve alatt irt levél 10. Junii.

Ex ablegatis nostris Spectabilibus Generosis Dominis T. T. vestrae Excellentiae luculentiorem nostram, eamque obli-

gatissimam, tam erga Sacratissimam Caesaream et Regiam Majestatem, quam rempublicam christianam experietur devotionem, ne gravetur igitur vestra Excellentia omnibus iis fidem dare, quae nomine nostro vestrae Excellentiae proposuerint, et quantocius optata cum resolutione ad nos remittere, experiamur experiamur (sic) evidens exemplar, promissae gratiae Caesareae et Regiae, Sacratissimae suae Majestatis, ex realibus et synceris operationibus Excellentiae vestrae, publicae nostrae saluti et permansioni accommodandis, ne cogamur propter contrarios et acerbos actus militum Caesareorum, a caepta et hactenus syncere continuata erga Sacratissimam suam Majestatem et rempublicam christianam devotione nostra abalienari. Benevolentiam et accommodationem Excellentiae vestrae officiosis et continuis demerebimur.*) Tandemque divinae recommendamus protectioni.

10. Junii. Scherffenberg general punctumira való resolutio, melyeket küldött Bethlen Miklós uram által.

Resolutio ad puncta Excellentissimi Domini Comitis de Scherffenberg, Sacratissimae Caesareae Regiaeque Majestatis Camerarii, consiliarii bellici et Generalis campi ductoris locumtenentis per Spectabilem ac Generosum Nicolaum de Bethlen, legatum fidelem nostrum repraesentata.

Ad 1. Propter rationes insuperabiles est impossibile, ut praesidia admittantur, caeterum nisi extrema necessitas cogat, nos hostilitatem nullam ostendemus.

Ad 2. Annona illa nempe praeter jam datos bis mille cubulos, decem adhuc millia cubulorum saxonicalium tritici, et vaccae et boves mediocres mille et mille oves dabuntur.

Ad 3. Marquedandenis ad propriores civitates ire et victualia precio, quo emptor et venditor convenire poterunt, emere licebit, modo ne in civitates longe dissitas ire intendant; ut etiam ad castra pro pecunia victualia adferant, qui

*) Az alany kimaradt.

volent, permittetur, sed ut id facere aliqui cogantur, id fieri non potest.

Ad 4. Tökölyius iam expulsus est. Si exercitum Dom. Generalis educet, assecuratio bona dabitur, talis tamen, quae tractatui Viennensi minime praejudicet.

Ad 5. Domino Bankiero de necessariis ad iter provisum est et etiam abiit. In posterum etiam ut salvus passus et securitas ex parte utraque ablegatis et nunciis procuretur, justum est.

Ad 6. Nullos tales captivos scimus, quomodo etiam praesumitur aliquos potuisse capi, cum nos inaestimabile damnum passi, nullam tamen hactenus, vel minimam hostilitatem exercuimus.

Ad 7. Utinam tales etiam hactenus ordines dedisset Dominus Generalis.

Ad 8. Putamus jam etiam administratam esse partem bis mille cubulorum, sed certe nisi exercitus recedat, et rusticus redeat, vecturas praestare impossibile est.

Gyulai Ferencz, Maxai Ferencz, Dersi István, Kovács István és Kovács Péter uramék commissáriusok Scherfenberg generálhoz való instructiójok.

Instructio pro generoso Francisco Gyulai de Marus Németi, Fracisco Maxai, Stephano Dersi; Stephano Kovács et Petro Kerekes commissariis nostris ad excellentissimum Comitem Fridericum de Scharffenberg expeditis. Cibinio 1686. 10. Junii.

Ő kegyelme oda érkezvén Bethlen Miklós uramékkal ő kegyelmekkel igyekezzék mentül jobb formában véget érni az annona felett, melyben ha Isten ő kegyelmeket boldogitja, elsőben is Beszterczéről szerezzenek kölcsön hét ezer köből buzát, az ott levő becsületes uri fő és nemesi rend buzájából és azt administrálják, Maros-Vásárhelyen is két ezer köből buzának kölcsön az szerént tegyék szerét és azt is administrálván, az Mezőségre magok mellé vévén olyan embereket

kik az falukon tudják az vermeket hol vannak, azokat az becsületes uri fő és nemesi rendek vermeit felbontotván, az hat ezer köből buzát is ő kegyelmek az vermekből suppleálják, melyekről az nemes ország teszen contentatiót; azon legyenek mindazáltal ő kegyelmek teljes tehetségekkel, hogy az császár ő felsége szekerin legyen elszállitása az megirt annonának, minthogy másképen nem is lehet. Ha pedig az marosvásárhelyi biró és esküdtek szófogadatlankodnak és az két ezer köből buzát meg nem szereznék, közel lesznek Gyulai László és Thoroczkai István uramék, ő kegyelmek, succurráljanak és kössék nyakon őket, másképen is ő kegyelmek legyenek assistentiával ő kegyelmek mellett. Vagyon ott becsületes uri, fő és nemesi rendeknek buzájok és több futott embereknek magoknak is elég buzájok, azért megszereztetésében ez két ezer köből buzának várjanak Gyulai Ferencz uram dispositiójától mind Beszterczén, mind Vásárhelyen.

Sárosi János, Baló Mátyás és Nagy István uraméknak irt levél 10. Junii urunk neve alatt.

Michael etc. Generosi, fideles etc. Más irásunkból megértheti kegyelmetek Tökölyinek gyermekségétől fogva ellenünk lött dolgait, kiket mi tovább nem állhatván, bizonyos számn hadainkat küldöttük volt réá hogy birodalmunkból igazitsák ki, mert maga irásiból (kik nálunk vannak) világosan kitetszik, hogy fejedelemségünket piszkolta, s az székünkben akart ülni. És noha méltó okunk volt rá, hogy sok hitszegéséért s fejedelemségünk elforditani igyekezéséért magát is megölessük, de még egyszer hatalmas császárunk s fényes portája tekintetiért, megparancsoltuk hadainknak, hogy magát ne bántsák, vitézit is, ha kik hadaink ellen fegyvert nem fognak, az minthogy magát nem is bántották, életben elbocsátották, hanem voltak valami tolvajok, kóborlók mellette, kiknek némelyike hadainkhoz lövöldezvén, egy nehány bennek elmaradott, az pedig kiváltképen való módon meg volt tiltva, hogy az kik igaz muzulman nemzetből valók vitézi

közül, azokat ne bántsák, a minthogy kivált azokat nem bántották, hanem ha történetből ellenkezéséért valamelyiket, szántszándékkal egy törököt sem.

Adja elő azért a dolgot kegyelmetek voltaképen s csak megmondják cathegorice, hogy mi Tökölyivel megegyezni, minthogy nem lehet, nem is akarunk, annál inkább egy hadban nem szolgálunk, sőt (kit Isten ne adjon) ha magunknak s fiunknak holtunk történnék is, soha magyarországi embert fejedelemnek nem választ Erdély s nem is acceptál, az mint az itt levő fővezér agájának is az ország magát declarálta, mert eleitől fogva, valamikor magyarországi ember lött erdélyi fejedelemmé, az fényes porta ellen pártot ütött, mely miatt az országot romlás követte.

Azonban, minthogy birodalmunknak nagyobb részét az német elpusztitotta, nagyobb rész jószáginkat, javainkat elprédálta, lehetetlen hogy tovább győzhessük az hatalmas császárunk fényes portája parancsolatját, s szolgálatját költséggel. Adónkat is meg kelletvén adnunk, az szegénység is az földet pusztán hagyván, adóját meg nem adhatván, nekünk sem szolgálhatván: instáljanak szorgalmatoson, hogy költséggel segitsenek meg bennünket, mert most ha volna honnan fizetnünk, az német mellett levő magyar hadakat is elvonhatnók magunk fizetésére, az mint biztatnak bennünket. Abban hatalmas császárunk bizonyos legyen, hogy mi az fényes porta hűségitől el nem szakadunk az szegény hazával együtt. Az költségről ha kérdenék mennyit kivánunk, azt magára kell hagyni az fényes portára. Azt mondotta az megirt itt levő agája is az fővezérnek, hogy ha eddig is kértünk volna költséget az fényes portától, adtanak volna. Arra is igirte magát azon fővezér agája, csak kapikiánk gyakran ő vélle legyen szemben, mindeneket értésére ad s informálja az dolgokról. Szükség azért hűségednek, kapikiha hivünk, vélle conversálkodni. Secus non facturus; gratiose propensi manemus. Datum Cibinii 10. Junii. 1686.

Havasalföldi vajdának 10. Junii 1686. urunk neve alatt in levél.

Valamint kegyelmed nekünk Tökölyi Imre rosz dolgait s ellenünk való igyekezetit értésünkre adta volt, az szerint tanultuk ki maga kezeirásából is világosan. Mely kegyelmed atyafiságos jóakaratját mindenkor elménkben tartván, hasonló atyafiságos jó akarattal igyekezünk kegyelmednek meghálálnunk.

Nem gondolván ő azzal, hogy mi Magyarországból belopattuk, gyermekségétül fogva felneveltük, sőt kegyelmességünkkel éltettük, országunkban becsültettük, nagy állapotra felemeltük; velünk igen háládatlanul bánt, nekünk adott sok hitit, erős reversálisit, nagy átkokkal elegyes fogadásit megszegte és magát ellenünk felemelni kezdette. Mind az fényes portán, mind az keresztyén királyok, fejedelmek előtt bennünket megszünés nélkül vádolt, magunkat, uri fő renden levő hiveinket becstelenitett. Az elmúlt őszszel Istennek rajta végbenment itiletivel sem tanulván, rosz, hitetlen dolgait uj szemre vette, a fényes portán magunk s országunk veszedelmére való informatiónkat tenni meg nem szünvén. Végtére valami elegy-belegy gyülevész gaz hadaival, az hegyekről is az tolvajokat magához hivatván, ezeken kivül urak, főemberek jobbágyit elszöktetvén s magához gyüjtvén, birodalmunknak egy részére jövén, velünk összebékéllésnek szine alatt birodalmunkbelieket, mind nemesi paraszt rendeket, hallatlanul nyomorgatván, az németeknél feljebb saczoltatván, sokakat közülök megöletvén, vagdaltatván, kinoztatván, sok élést, szekereket vonván az földnépitül, sokakon mind férfiakon, asszonyi állatokon erőszakot tévén, némely terhes asszony-állattal mindaddig fertelmeskedvén, hogy idétlent szült, és noha egynehány izben emberink s levelink által megintettük, kértük, zabolázza meg hadait, s birodalmunkbül menjen ki, de nemhogy cselekedte volna, sőt ujabb meg ujabb garázdát keresett, fejedelemségünkben piszkálván, Fejérvárra már szintén székünkben akart ülni. Arra nézve nem lévén sem hatalmas császár, sem az vezér sem az szer-

dár fermanjok nála, bizonyos hadainkat küldöttük reá, s birodalmunkból kiigazitottuk, kedveztetvén az egyszer maga életének hatalmas császárunk s fényes portája tekintetiért, és noha megparancsoltuk volt, ha fegyvert nem fognak, kivált az törököket ne bántsák, mindazáltal az ellenkezésekben egy nehány bennek elmaradott, minthogy az miénkben pedig sokan vesztek. Ezen dologrúl minthogy tudjuk, szokása szerint hamisan informálja az fényes portát, arra nézve sietséggel küldöttük levelünket megadó postánkat követink után a fényes portára, egész és valóságos informatiójával. Kérjük kegyelmedet is atyafiságosan, ugy értvén a dolgot, a hol s mint kivántatik, legyen jó és hathatós informatorunk, mind ez, mind egyéb dolgainkban. Postánknak is assistentiával lenni ne nehezteljen, hogy utját mennél hamarább követhesse, kegyelmed is az mi szomszédságos jó akaratunkban meg nem fogyatkozik.

Anno 1686. 10. Junni költ. Az bécsi követ urak levele, hozatott Büdöskuti uram által 18. Junii. a statusoknak.

Ajánljuk nagyságtoknak s kegyelmeteknek köteles szolgálatunkat.

Nagy Pál uram által küldött nagyságtok s kegyelmetek levelét 19. praesentis mensis Maji itt Bécsben szintén jókor vettük, szóval is ő kegyelme mindeneket bővön referált. Az után 24 érkezvén Szilágyi uram Német-Ujhelyben, az ő kegyelme hozta levélbeli nagyságtok s kegyelmetek parancsolatját is megértettük, valamiket parancsolt nagyságtok s kegyelmetek, azokat az szerint az méltóságos conferentiarius ministerekkel ujabb credentionalisunk mellett megértettük, sőt magának ő felségének is mind szóval mind irással bőven eleiben terjesztettük. Ő felsége kegyelmesen resolvált, de végre mindenekre a conferentián lett válaszunk. Az punctumbeli némely correctiók az kivánság szerint megvannak, azonban alkudtunk még nagy nehezen 20,000 ezer-(igy) aranyban annuatim in specie, melyben mind sót, marhát, buzát is igértek hogy elvesznek; csak már fennebb ne csapnák ezen summát

mennyi sok bajjal, szenvedéssel jutottunk csak annyiban való alkalomhoz is, azt mi elmulatjuk, tudván azon kivül is nagyságtoknak s kegyelmeteknek elég szenvedési s baja légyen Seffenberg kihozásában, midőn instáltunk volna ők feleltenek, inkább azon kellene instálnunk, hogy maradnának ott, minthogy azok Erdélyt akarják protegálni az pogány ellen, mert ő nekik irják, hogy az török factiót akar csinálni, és Tököl yit akarná Erdélynek praeficiálni; mi mondók: nem volt most nekünk a törököl semmi félelmünk; ők feleltek, az lengyel király és hetmany most is confirmálják hirt, hogy az tatár Erdélyben jő által; mi mondánk: mi is megtudtuk volna, azt ő felségének éstésére adtuk volna; a ha csak volna, de az akár mint legyen, tartunk attól, vagy akart arra jöni vagy nem, már arra ne jőjjön török, tatár; és kevesen lévén az ő felsége vitézi, szerencsétlen ne járjon; a ki ezen ratiónk, ezelőtt is láttatott elméjekben lenni, mert végre ugy szólának, bár csak két várban valahol az passuson egy négy száz németet vennének be, kinek ő felsége maga megfizetne, a többit kihoznák, mely dolgot sokáig is ugyan csak valójában is forgattanak is; de mi cathegorice megmondottuk, mi bizony nem cselekeszszük, mert azon várakat megszállaná a török, és ha megvenné örökre magának tartaná, az keresztyénség nagy kárával Erdély végső veszedelmével. Dolgaink eddég vannak. Mint, hogy az aulae cancellarius az hadban küldetett, talán két napra megjő, és mindjárt ujabban instantiákhoz fogunk, mindent elkövetünk hazánk javára, reménylvén hogy már egy hét alatt innen kiindulunk. Marchio Badensis mondotta: megirhatjuk nagyságtoknak s kegyelmeteknek, hogy két dologban van az difficultás, ugymint az hadak kihozásában, és még tiz ezer talléroknak igérésében, de aziránt is jó reménységgel lehetünk. Be sem mentek volna az hadak, de Dunod pater, Csáki László assecurálták ő felségét, hogy a szászok Dunodnak adott assecuratiójok szerint mindenüvé az ő felsége praesidiumát beveszik, de látjuk már az is hazugság. Istennek ajánljuk nagyságtokat s kegyelmeteket. Viennae 10. Junii. 1686.

Nagyságtoknak s kegyelmeteknek köteles szolgai:

Haller János, m. p. Pernyeszi Zsigmond, m. p.

Milesz Mátyás, m. p. Inczédi Mihály, m. p.

P. S. Nem késünk az más posta által is nagyságtokat s kegyelmeteket tudositani.

Anno 1686. 10. Junii. Milesz Mátyás uram levele Teleki uramnak szóló. Büdöskuti uram hozta 18. Junii.

Hogy Isten kegyelmedet minden testi, lelki jókkal megáldja, szivből kivánom!

Akarám ezen alkalmatossággal kegyelmedet levelem által megtalálni,, melyet hogy eddig vagy két izben el kellett mulatnom, arról bocsánatot kérek, mivel súlyos betegségem miatt tőlem nem lehetett, most pediglen kegyelmedhez való devotios köteleségemnek meg akarván felelni, azt irhatom az többi között, hogy proxime elmult szombaton clavisban specificált ur én általam azt izente collega uraméknak, hogy mindjárt tudositsuk meg nagyságtokat s kegyelmeteket, hogy az fennmaradott két difficultas felett jó reménységben, minden bizonynyal elhidjük, hogy kivánságunk meglészen. Istenére, lelkére esküdt egynehányszor, hogy nem az ő tetszéséből lött az a hazánkbeli lárma, de mivel azon levelünkben magyaráztatott hamisan adatott assecuratióban, az én szegény nemzetségem s natiom forog benne, kérem kegyelmedet, mint meghitt N. P. U. kegyelmed hitelt ne adjon, balra ne forditsa, sőt másokkal is jól megértesse, mert én is itt életemet, fejemet, amaz nagy ember előtt kötöttem belé, hogy abban semmi sincs, mivel E. P. itt fascinálták, annyira, hogy maga is elhivé, és azoknak eductióját megigire. Ezzel homályos irásomról megkövetem. Isten kegyelmében ajánlom kegyelmedet.

Bécs die 10. Junii 1686.

M. Milesz m. p.

P. S. Kegyelmednek uram novellákkal kedveskedtem, királybiró uram által, egyébbel nem tudván mivel.

Anno 1686. 11. Junii. Fövezer levele az száz nationak.

Messiás nemzetségében levő nagy rendeknek tükörei, Jézus népeinek méltóságos, hasznos oszlopai, három nemzet közül tekintetes szászság, kiket Isten jó véggel áldjon meg.

Hüséges és békességes köszönetünkben jelentetik, Erdélyországa paradicsomi fészkében nyugovó idvezült szultán Szulimán khánnak ő felségének (kin Istennek kedve kegyelemmel nyugodjék meg) fegyverrel behódoltatatt országa lévén hatalmas császárunknak, szegénységi pedig adófizető jobbágyi, egy szóval ott mind nagyok, mind kicsinyek ő hatalmassága szárnyainak árnyékában nyugvó befedezett lakosok lévén, hogy ő hatalmassága igazságos végü napjaiban és kegyelemmel diszes idejében azon lakosok csendes és nyugodalmas életet élvén, a midőn ő hatalmassága azt akarná, hogy senki őket ne impediálja, azonban az német és magyar nemzet közül egy kevés nyavalyás had az erdélyi határ ellen exorbitálván, oprimálták, és szerte széljel embereket küldözvén, ijesztéssel és fenyegetéssel igen kezdették az szegénységet fascinálni, ez okon mostani hadakozásban Magyarország felé hadi főgeneralisunktól, az méltóságos és nagyságos vezér Ahmed passától ő kegyelmétől segitség kéretvén, az fényes porta authoratusi közül egészlen elkészült udvarok népével és fegyveres bő hadakkal, két vezért és egy beglérbéget a mellette levő tatár hadakkal együtt, azt irja azon generalis vezér hogy elküldötte; ezután a Jézust követő nagy fejedelmeknek dicsekedő öröme, az Messiást valló nagy rendek között választatott cretnekek gyülekezetinek dolgainak békességes igazgatója, Apafi Mihály erdélyi fejedelem (kit Isten jó véggel áldjon meg) intercessiójára, hogy ujabban elegedendő had küldessék, rendeltessék egy bizonyos helyre, ő hatalmassága megparancsolta, azonban mi is ha Isten engedi az egész birodalombeli haddal, arról való parancsolatunk szerint, Magyarország ellen való hadakozásra induló félben vagyunk. Minek okáért, hogy ti is ezen zürzavarnak amoveálásában, sopiálásában munkálkodjatok, a végre ő hatalmassága parancsolatot küldött, mely szerint mi is irtunk, elküldöttük. A mint azért

ő hatalmassága megparancsolta, minden mulatozás nélkül nagy hüségtek szerint, az megemlitett fejedelemmel egyetértvén, minthogy az egymás után küldetett segitség érkező félben van, ti is se nyugodjatok, se mulassatok, hanem felkeljetek, s az hová azon fejedelem praefigálja, menjetek és császárunk becsületinek, fényes portájának tisztességének helyreállatásában valamit jót arányoz, az ellenség ártalmas intentiójának elforditásával szorgalmatosan forgolódjatok, hogy igy az szegénységnek oltalmazásával hüségteket megmutathassátok. Ha Isten engedi, szolgálatotok napfényre jövén, az fényes portától javaltatni fog, s hálája is meglesz. Valakik a fényes portához, és a megnevezett fejedelemhez hivek lésznek, s annak jó dispositiojának cedálnak, az fényes portának különb-különb féle kegyelmességére méltóztatnak, az ellenkezők kárt vallanak s megbúsulnak.

Igy értvén az dolgot, hüségben erős lélekkel s kemény lábbal járjatok, megmaradjatok, és ő hatalmassága parancsolatjához tartván magatokat, egy jotát is abban el ne hallgassatok. Isten békessége a jó uton járókkal. Költ az drinápolyi mezőn.

Fővezér Szuliman passa.

Anno 1686. 11. Junii. Török császár levele urunknak ő nagyságának. Fővezér agája által hozatott Szebenbe.

A Jézust követő nagy fejedelmeknek dicsekedő öröme, az Messiast valló nagy rendek között választatott, eretnekek gyülekezetinek dolgainak igazgatója, pompás állhatosságnak szemérmes fedezgetője, jó igyekezetre örömmel való kalauz, mostani erdélyi fejedelem Apafi Mihály, kit Isten jó véggel, áldjon meg!

Császári felséggel parancsoló levelem által adatik értésedre, hogy a királyok refugiumára, a világ nagyjainak oltalom helyekre, erős fundamentumu felséges küszöbömre az igazságnak czégérét mutató méltóságos udvarunkban beküldött leveled érkezvén, s megforditttatván beadatott, és annak minden részeit világot elható elménkkel megértettük.

Értjük abban azt is az német részről T. et T. ezer hadak az erdélyi határ ellen exorbitáltak, széljel leveleket küldözvén, és embereket ijesztéssel és fenyegetéssel fascinálják az szegénységet, hogy magok részére hajthassák. Értem azt is, hogy az erdélyi hadnak nagyobb része a váraknak őrizésében lévén foglalatosok, egyedül sem magad velek szemben nem szállhatsz, sem nem ammoveálhatod; kihez képest világ igazgató s ókesgető méltóságos vezéremtől s Magyarország ellen levő hadainak főgeneralisul praeficiáltatott Ahmed passától segitséget kértél; ahoz képest fényes portám authoratusi közül egészen elkésztült udvarok népeivel, és alkalmatos fegyveres hadakkal, hogy két vezért és egy be lerbéget rendelt volna a melletto levő tatár hadakkal együtt, arról azon hadi főgeneralisunk tudositott volt bennünket, ennek az tudósitásnak nyomában érkezék, az te elegendő segitséget kivánó hired is, melyet megis parancsoltam, hogy meglegyen és egy bizonyos helyre küldje. Erdély országa, paradicsom fészkében nyugovó idvezült szultán Szuliman ősöm fegyvere által meghódoltatott ös országom, szegénysége adófizető jobbágyim lévén, egy szóval annak nagyjai és kicsinyei, az én boldogságos árnyékommal befedezett lakosok, kik, hogy az én igazságos napjaimban és kegyelemmel diszes időmben csendes szivvel és nyugodalmas állapottal éljenek, azt akarom. Előttetek elmult hü praedeccssoritok, efféle ellenség invasiói ellen sőt szembenszállásra is, csak az erdélyi hadakkal is elégségesek voltak, de az ki nagyobb, azokat nem csak dissipálták, hanem az ellenség országán reámentek, sok izben áldott szerencsémre triumphältak, s ugy oltalmazták az országot s annak lakosit. Te pedig tulajdon császári hatalmas kezünkkel állittatott s ápolgattatott kiváltképen való csirákunk lévén, mindenképen való tökéletességedben császári elmémet megnyugtattam és nagy szolgálatod iránt császári reménységgel lévén, hogy az erdélyi három nemzetből álló nagy rendek, tekintetesek mellód gyüljenek, s a te tetszésed szerint egy alkalmatos helyben táborban szálljanak, veled egyet értsenok, és szép egyező készülettel annak az gonosz gondolatu ellenségnek dissipálásában fényes portámhoz való szolgálatjokat megmutassák, a végre világgal vetekedő császári parancsolatomat küldöttem.

Azonban nagyobb értelmü világékesgető méltóságosabb fővezérem Szuliman passa is, kinek Isten tehetségét nevelje, méltóságát tartsa meg, csillag sokaságu hadaimmal ez jelen való Recseb nevü hónak, az az juniusnak tizennegyedik vagy ötödik napján ugyan azon diadalomhoz szokott vitézimmel Istenben bizva, és az ő felsége követjének intermediatiojával Magyarország felé indul, arról való conclusumunk és parancsolatunk szerint minden bizonynyal. A felséges krimi khán Szelim Ghirái khán is, kinek is Isten felségét tartsa meg, az én császári parancsolatomból, hajnal szárnyán járó bő tatár hadakkal Galga szultánt ugyan Magyarország felé, Nenreddin szultánt ellenséget vadászó feles tatárhadakkal Lengyelország felé rendelvén, maga pedig csillag sokaságu más rendbeli tatár hadakkal Bucsákban szállván táborban, ott fog subsistalni oly készséggel, hogy valamely felé kivántatik, többször innét parancsolatot nem várván, mindjárt indulhasson, melyre szabadsága és annuentiája már megvan. A te segitségedre küldött, Istentől megsegitett hadaim is, már csak hamar elérkeznek; azért a három nemzetből álló tekintetes nagy rendeket a hová javallani fogod, egy alkalmatos helyre hivjad, és az erdélyi hadakat is gyüjtsd öszsze melléd, és menj réá azokra a gonosz gondolatu hadakra, és az ellenségnek Isten kegyelméből dissipálásokban praedecessoridnál feljebb való mértékben mutasd meg szolgálatodat, melyről Hacsi Ibrahimtól im nyájas continentiáju császári levelemet küldöttem; a kegyelmes Isten jóakaratjából midőn vészed, benned levő hüséged, engedelmességed és termeszeti tökéletességed szerént az emberségnek köntöse alját becsületednek derekára felaggasztolván, segitségedre levő hadaim is szintén érkező félben lévén, az három nemzet nagy rendeihez küld embereidet s hivd melléd, és az erdélyi hadakkal az hová jobbnak arányzod, szálj táborban és a felséges Istennek kegyelmességéből jó vigyázással, egyességgel s dispositióval menjetek réá azokra az német hadakra, az kik az országra káros véggel és ártalmas szándékkal berohantak, és a jó Istent hiván segitségre valamint valahogy dissipaljátok, melyben voltaképen emberkedjetek, bátorkodjatok és igen eszesen forgódjatok, hogy azzal praedecessorotoknál nagyobb mértékben szol-

gálhassatok császári becsületemnek. Mely felséges szolgálattal s annak napfényre hozásával az ország lakosi és szegénységi jó bátorsággal pihenhessenek meg, te is hogy ez iránt különb-különbféle kegyelmességemre méltóztassál, ügyekezzél. Azonban minden szükséges dolgokról ottan-ottan tudosits. Ezt igy értsd. Költ az drinápolyi mezőn Recseb nevü hónak, az az juniusnak elein, anno 1097 ab egressu mahometico.

Szultán Mehemmed.

Váradi passának 12. Junii. urunk neve alatt.

Már kegyelmednek három leveleket is irtunk, nem tudhatjuk mire vélni: válaszát kegyelmednek nem vehettük. Akartuk kegyelmedet azért most is tudositanunk, hogy Tökölyi Imre az mi országunkra jövén, mi helyettünk fejedelem akart lenni, és Fejérváratt székünkben akart ülni, birodalmunknak Fejérváron túl való részét már maga számára el is foglalta volt, az föld népét sanczoltatta, prédáltatta, sok élést, szekereket vont rajtok, hadai sok férfiakon, aszszonyi állatokon erőszakot töttek, némely testes aszszony állatokkal addig fertelmeskedtek: idétlent szültek. Az nemes embereket fogdosták, vagdalták, meg is ültek bennek, az szerdárhoz ő nagyságához járó követünket árestáltatta, alig irhatni le mennyi Isten ellen való dolgokat követtenek el. Nem volt pedig fermánja sem hatalmas császárunktól, sem fővezér urunktól, sem az szerdártól ő nagyságától az mi birodalmunkban való jövetelire; ő azt a szint tette volt fel, hogy mi velünk összealkunni akar, s minden dolgai ellenkezőt mutattak. Egy néhány izben szépen kértük, intettük: menjen ki birodalmunkból, hadait is vigye ki, annak az istentetlenségnek hagyjon békét, de nem cselekedte; arra nézve hadainkat küldvén reá, birodalmunkból kiigazitottuk, hatalmas császárunk fényes portája tekintetiért megparancsoltuk volt hadainknak, hogy az egyszer maga személyében ne bántsák, hadait is ha nem fegyverkeznek, kivált az török vitézeket, de melyek hadainkban sokat elejtvén, ő közülök is egy néhány elmaradott, mely

is nem lett volna, ha nem fegyverkeztek volna. Mi ezen dologról hatalmas császárunk fényes portáját, az szerdárt ő nagyságát is tudositottuk, akartuk kegyelmedet is az dolognak igazságáról tudositanunk, mert tudjuk, hogy szokása szerint kegyelmedet másképen informálja, ha eddig nem cselekedte is.

Az németek az mi országunkat igen pusztitják, az mint értjük, lövő szerszámokat is hoztanak magok után. Szükség azért, hogy kegyelmed jól vigyáztasson, hogy ha az Szilágy felé hoznák, és lehetne, akadályoztatná meg. Tökölyitől az mi hadaink olyan leveleket fogtak el, kiből világosan kilátszik minden mi fejedelemségünk ellen való dolga, és mely igen vádolta az fényes portán mind az szerdárt ő nagyságát, mind kegyelmedet, mind az több végbeli passákat.

Anno 1686. 14. Junii. Scherffenberg uram urunknak ő nagyságának szóló levele. Bethlen Miklós uram hozta 17. Junii.

Celsissime Princeps Domine Domine mihi colendissime!

Exhibuerunt mihi sub. 10. Currentis emanatas credentionales Celsitudinis vestrae huc ad me exmissi ablegati Spectabiles, Magnifici, Generosi Domini Nicolaus de Bethlen, Franciscus Gyulai, Michael Daniel de Vargyas item et senator Coronensis Joannes Ziegler. Puncta, simul commissa oretenus exposuerunt. Quidnam ad ea responsi loco dederim, referre poterunt iidem Domini Ablegati. Hoc unicum doleo, quod fidelis ac syncera mea, in accommodandis publicis Regni hujus negotiis opera et promptitudo, ob inanes et supervacaneas ex parte eorundem nomine Celsitudinis vestrae et ordinum Regni productas difficultates, desideratum conclusionis sortiri non potuerint effectum. Et tanto magis, si temporis procrastinatio occasionis invertendo faciem, res a scopo, quem tota christianitas per Celsitudinem vestram et inclitum hocce regnum sibi pollicebatur; cum irreparabili ejusdem fortassis jactura, omnino alienatas experiatur, Ego benignissimis Suae Majestatis, Caesareae et Regiae ordinibus inhausurus (sic)*) super

*) Inhaesurus helyett.

quibuscunque, si exinde oriri debuerint consequentiis, coram universo christiano et honesto orbe excusatus esse (sic). Celsitudinem in reliquo vestram Divinae commendans protectioni

Celsitudinis vestrae

servus obligatissimus

Fridericus Comes de Scherffenberg.

Ex Castris Caesareis ad Udvarhely die 14. Junii 1686.

Anno 1686. 14. Junii. Scherffenberg uram levele az statusoknak.

Bethlen Miklós uram által 17. Junii.

Praetitulatarum Dominationum Vestrarum sive universorum triplicis regni Transylvaniae nationis statuum et ordinum nomine exmissi ad me ablegati, Spectabiles, Magnifici, Generosi Domini Nicolaus de Bethlen, Franciscus Gyulai de Marus Nemethi, Michael Daniel de Vargyas ac Joannes Ziegler Coronensis senator, exposuerunt penes credentionalem oretenus, ac fusius, quae mihi detegenda in commissum habuerunt. Quidnam ad ea responderim, ex verbali eorundem D. D. relatione vicissim innotescet. Speraveram quidem hactenus, supra fatis spectabilibus magnificis, Dominationibus vestris nil magis cordi fore, quam ut tyranide turcica concussum hactenus Regni hujus statum in oportunissimum saepius instanter expetita nunc ultro oblata Protectionis Caesareae Portum salvare satagentes, occasione ambabus uti dicitur manibus amplecterentur, ac interpositione sua inter Celsissimum Transylvaniae Principem, ex me cum auxiliaribus Suae Majestatis Sacratissimae armis accurrentes, nihil quod tam salutari conducere posset operi praetermissurae essent, cum praeter opinionem longe aliud experiri cogor, non obscuras videlicet minas expectata interpositione locum obtinuisse, quae in minimo quidem non terrent, nec me ab iis, quae mihi commissa sunt exequendis retinebunt. Hoc tamen per modum praesagii attingendum videtur, vereri nimirum, ne tanta procrastinatione, quod temporis lucrifacere credunt, majori suo damno, aut nullo fortassis emolumento perdidisse sentiant. Ego solatio ducam, quod toto orbi, mea in accomodandis amicabiliter ne-

gotiis, promptitudo palam sit, illi vero qui sinistris actionibus non modo christianitatis bonum, sed propriam securitatem et salutem impediverint, subsecutura, quaecunque incommoda sua imputabunt minus recta in christianam causam propensioni.*) His Dominationes vestras foeliciter valere desidero.

Eisdem Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis, Nobilibus, Prudentibus, Circumspectis Statibus et Ordinibus Dominis

servire paratus
Fridericus C. de Scherffenberg.

Declaratio praemissarum Literarum.

Si primum punctum est negatum de civitatibus, nullus debet fieri Tractatus de aliis punctis, quid enim esset boni se novum tractatum ingerere, et eo plus tempus perdere, sed in favorem regni acceptabo annonam et maneat hic Dominus Gyulai, qui sciet nostras castrametationes. Militem sub disciplina continebo et manebo hic in regno usque ad resolutionem Suae Majestatis.

Informationem, Viennam ex parte Regni nullam dabo nec malam nec bonam, possunt libere agere sua negotia, sed certe nulla inde resolutio, nulla conclusio erit sine informatione mea. Vallis monda : Mutatis circumstantiis mutantur negotia.

Scherffenberg. Mikor mondottam : Si tantopere expetit vestram Excellentiam, ut sic tractemus, approbatne ergo vestra Excellentia, omnes has resolutiones Suae Majestatis, mox enim concludemus omnia. Felele : Ego nescio an tales conditiones proponerent, quia multa ex illis sunt valde bona. Ego scio qualia puncta proponerem, sed novum tractatum non possumus incipere. Ego non credo etiam Suam Majestatem nunc ista approbaturam ; ide való az Vallis szava : Mutatis circumstantiis etc.

Hogy mondottuk : Si annonam dabimus, ergo castra

*) E helyen : suae imputabunt minus rectae in christianitatem propensioni.

figat hic ad Samosium. Felele : Nulli certo loco me assignabo, quia etiam si promitterem, non possem praestare, quia castrametationem debeo dirigere secundum nova et informationem de turcis et tartaris. Ezen alkalmatossággal monda Picolomini deákul : Etiam ad residentiam Celsissimi Principis debemus prope esse. Osztán olaszul monda Scherffenberg : Propter habendas intelligentias, a többit sugva, nem tudom.

Azt mondja, a mint látja az mi dolgainkat, ő néki több hadat et alia ad bellum necessaria kell behozatni, mely ha lészen quae consequentia. Mondám : Miért kellene ide több hadat hozni, hiszem mi nem vagyunk ellenségitek. Felele : Contra turcas et tartaros debeo vocare, quia ego nescio cui fidere. Mondám : Saltem et illi si venient comedent, neque vos possumus alere ; non ideo ut huc veniant ad me, sed ut veniant prope. Mondám : Si vestra Excellentia ita informabit augustissimum Imperatorem, ut huc exercitum mittat, credo quod mittet, sed non debet ita informare. Felele : Non habeo necessitatem ut scribam et petam exercitum, quia habeo potestatem ut possim vocare exercitum ex Hungaria tantum quantum circumstantiae postulabunt, super eo novos ordines non debeo petere.

Ha várost adunk, kell-é mégis ugy is az asseeuratio. Kire felelé : Együtt jár az a kettő.

Az hüttel való symplex asseeuratio város nélkül, hogy elégtelen, egynéhány okát adja. 1. Hogyha török és tatár bejö, ha akarnók sem állhatnók meg az adott hütöt. 2. Nec vos estis unanimes et sunt quidam inter vos ministri, qui etiam si centies juraretis, facerent, ut fidem rumperetis. 3. Az élés helye nem lehet bátorságos, hanem oly városban, melyben az ö praesidiumok vagyon, mert dato, hogy syncere igirjük is és adjuk is az élést, de ha bátorságos helyben, az ő kezek és örizések alatt ninesen, az császárnak bizonyost nem irhat. Oda pedig meg kell irni quantitatem, locum, securitatem annonae, azonban ő nékik is bizontalan az az élés, mert török tatár eljövén, az impediálhatja az élésadást. Azonban mi is könnyen meghazudhatjuk magunkat, s arra foghatjuk, hogy emezek miatt nem adhattuk.

Anno 1686. 14. Junii. Bécsi követeknek irt levél az debreczeniel által, urunk neve alatt.

Michael Apafi etc. Spectabilis, magnifici, prudens item ac circunspecte, fideles nobis sincere dilecte, salutem et gratiam nostram. Ad 22. maji mint folytak dolgaink, kegyelmeteket az debreczeniek alkalmatosságával tudositottuk, Scherffenberg generállal lött actákról minden leveleknek páriájit is kegyelmeteknek felküldvén: azutan is Bethlen Miklos uram vélle levőkkel mivel jártak az német generálhoz s mi választ hoztak, ujabban mivel expediáltattak, azoknak párjait most kegyelmeteknek felküldöttük.

Valóban insinuáltatta az general, hogy tractáljunk vélle, mert esküdt igen, hogy oda fel az ő informatiója nélkül semmit nem concludálnak, ha concludalnák is, hozzá küldik ad ratificandum; de ha vélle tractálunk, ő is emberét küldi Bécsben, mi is küldjük emberünket: de mi nem akarván semmiben is az kegyelmetek által való tractától recedálnunk, egyébre nem mentünk, hanem csak arra, az mint kegyelmetek az párból meglátja, hogy utolban expediáltuk Bethlen Miklós uramékat.

Mi soha nem tudjuk dolgokat mire vélni, mert mindenkor szép szót adtanak, azonban az Marosig már az egész földet elprédálták, házainkat felverték, sok helyt égettek, megszámlálhatlan számu marhákat hajtottak el, szüneti nincsen a mint hajtják ki Magyarországra, mi mégis, mind eddig is hostilitást nem mutattunk, várván minden órában az ő felsége resolutióját. Csodálkozunk is rajta, hogy kegyelmetek ennyi időn bennünket nem tudósita, mert ha megfogták volna is kegyelmeteket, eddig tudósitani kellett volna.

Kegyelmetek azért siettesse, az resolutiót és az tudósitást éjjel, nappal, mert hazánk egészlen elpusztúl a benn levő német s magyar had miatt. És miattok ha nem egészben is, de nagy része az török s tatár erőnek reánk jő.

Kegyelmed nekünk azt irja: az Tökölyivel való czimborálodásért ő felségétől s az ministerektől reánk nagy harag vagyon, már azt (noha az előtt sem méltán) nem vethetik ke-

gyelmeteknek szemére, mert birodalmunkból magát, mind hadait kivetettük, mindenét hadaink elnyerték, csak lova hátán, az mint szaladhatott ugy ment el, hadainak nagy részét, kivált az ráczoknak s törököknek levágták hadaink.

Scherffenberg s a páter Dunod azt mondják, hogy ő felségének soha gondolatjában sem volt, hogy Erdélyen adót kérjen, hanem csak az ministerek dolga. Kegyelmed ezeket is megértvén, az hol és kik előtt illik, hathatósan declarálja és tovább is hozzánk és hazájához tartozó hűségét, kivántató maga alkalmaztatásával bizonyitsa s tapasztaltassa, kegyelmesen parancsoljuk. Datum in civitate Cibiniensi die 14. Junii, anno 1686.

Additum: Azzal fenyegetődzik az general: több hadat és munitiót is hozat be; tizenkét köből buzát igirtünk nekik, de mégis egy nehány ezer köblöt extorqueált az városokban.

Az szántásnak és nyári takarodásnak ideje mellől elrekesztett, mely miatt éhelhalásra jut az szegénység. Tökölyi uram iránt való méltatlan szenvedésünk alól evincáltathatunk az informatoroknak méltó pironságokkal, mert elunván sok insolentiáit, hadat küldvén ellene kiigazittattuk ez országból, hadaiban alkalmasint levágatván.

Anno 1686. 16. Junii. Szerdár Ahmed passa levele Jósika István uram által urunknak.

A Jézust követő nagy fejedelmek dicsekedő öröme, az Meisiást valló méltóságos rendek között választatott eretnekek gyülekezetinek dolgainak igazgatója, pompás állhatatosságnak szemérmes fedezgetője, jó igyekezetre örömmel való kalauz, mostani erdélyi király, kedves, hű és szerető barátunk Apafi Mihály, kit Isten jó véggel áldjon meg.

Békességes köszönetünkben barátságosan jelentjük kegyelmednek, a midőn kegyelmedtől örvendetes hirt várnánk, azonbon ez jelen való hónak Recsebnek, ugy mint juniusnak tizenhatodik napján, kegyelmed kapitányi közül Jósika István nevü kapitánya barátságos continentiáju kegyelmed leve-

lét nékem, barátjának megadá, melyben mit irt, mindeneket megértettünk. Irja kegyelmed azt is, hogy ő Tökölyi Imre kegyelmed birodalmában való megnyomulása némely ország lakosinak mind káros és mind nyomoruságos volna, de az ő odamenetelire sem hatalmas császárunk kedve, sem fővezér urunk parancsolatja, sem az mi annuentiánk nem járult, annál inkább ott mulatására, kihez képest ez alkalmatossággal parancsolat ment utána, hogy meginduljon, ő hatalmassága táborával, megegyezzen. Kedves és hűséges barátom, kegyelmed tökéletessége nem kiván világositást, mindazáltal a mostanában azt a félt obruáló sordidus ellenségnek kijáró prédálója Csáki László kegyelmed kapitányi közül kegyelmedhez háttal fordult, csak egy rebellis lévén, hogy kegyelmed ellen annyira praevaleáljon illendőnek nem itilhetjük, de ugy vélekedünk, hogy amoveálásában s tollalásában gyengén serénykedik kegyelmed; azonban az kegyelmed requisitiójára Lippa vár alá táborban szállott méltóságos betlehemi Ibrahim és jenei Mehemed passáknak ő kegyelmeknek meg van parancsolva, hogy kenyelmedtől várjanak, azért a mint kivántatni fog, kegyelmed requisitiója szerint ugy hiszszük a mire elégségesek lesznek, industriájokban semmit hátra nem hagynak, csak ottan ottan egymást értvén, minden occurentiákról kegyelmed adjon hirt. Isten békessége a jó uton járókkal. Költ a szegedi mezőn.

Ahmed passa

Anno 1686. 17. Junii. Ibrahim passa levele; Jenei Mayko Musztafa aga hozta Szebenbe urunknak.

Az Messiás nemzetségben levő fejedelmeknek tüköre, a Jézus népei között levő nagy rendeknek hasznos oszlopa, erdélyi király Apafi Mihály, kit Isten jó véggel áldjon meg. Ajánljuk kegyelmednek szeretettel való szolgálatunkat.

Jelentjük kegyelmednek, hogy ennekelőtte való időkben küldvén kegyelmed Jósika István nevű emberét a méltóságos

szerdárhoz ő nagyságához, mind ő nagyságának s mind nekünk küldött kegyelmed leveleit, kézhez jöttek, melyben értekezik kegyelmed mind arról, micsoda helyben légyünk, mind arról, mi formában segitjük kagyelmedet. A feljebb való napokban expediálván kegyelmed ezen Jósika István nevü emberét az méltóságos szerdárhoz ő nagyságához, segitséget kivánt kegyelmed, melyre nézve engem, és az jenei méltóságos Mehemed passát ő kegyelmét districtusunk hadaival és a méltóságos vezért váradi Mehemed passát ő kegyelmét is császári parancsolattal kegyelmed segitségére rendelvén, tizenhatod napja hogy Lippa mellett sátorban vagyunk, kegyelmed tudósitásáról. (igy) Minek okáért valami formában fog kivántatni, tudositson kegyelmedet, Istent hiván segitségül, azoknak a koborló németek káros irruptiojának megorvoslásában, minden bizonynyal megmutatjuk hatalmas császárunk szolgálatjára való készségünket. Ez alkalmatossággal agáink közül Musztafa agát küldöttük kegyelmedhez, ki is kegyelmedhez érkezvén, az oda való dolgokról haladék nélkül tudósitson bő irással kegyelmed. Isten békessége a jó uton járókkal. Költ Recseb nevü hónak, az az juniusnak 19. napján anno 1097.

Bethlehemi Ibrahim passa.

Anno 1686. 18. Junii. Baló Mátyás kapichia uram levele, vitetett Gyulai Ferencz uramnak 27. Junii.

Kegyelmes uram.

Az másik levelemet nagyságodnak megirtam vala, hogy igen sietve az fővezér hivata, és nagyságod s az ország felől sokat tudakozódék. Az többek közt igen serio kérdezé: az német hadak hol legyenek és mit csináljanak Erdélyben; sok discursusi után végre monda: kapitihája! mond meg igazán az dolgot, az kit tőle kérdek, de ugyan igazán mond meg; ha tudom nagyságos uram az dolgot, igazán megmondom; ismét monda: ha igazán meg nem mondod az mit tőled kérdek, meg-

fel'etedik az orczád; kire ismét felelék: hogy ha tudom, megmondom, hidje el nagyságod. Monda: ihol Tökölyi nékem azt irja, hogy az erdélyi királylyal az Erdélyben levő német hadak szemben akartak lenni, az király maga nem ment oda, hanem Teleki Mihály és ő vele az királynak minden tanácsi az kik betegek nem voltak, elmentek az némethez (nagyságodnak valamenyi tanácsa van, neveken egyről egyig mind megnevezvén, sőt még az tanács után az nagyrendeket is) és ugy tractáltak arról, Erdélyt miképen ejthessék német kézre. Sokat igirtek az németek Telekinek és az több uraknak, hogy az erősségekben németet bocsásanak be. Melyre mondék: nagyságos uram, ha az kegyelmes uram ő nagysága, vagy Teleki Mihály vagy az én kegyelmes uramnak tanácsi, nemhogy mindnyáján, de csak egy is az némettel szemben lett, az én fejem essék el érette, én itt vagyok hatalmas császár fényes portáján, hanem Tökölyi hamisan költötte azt a hirt; kire monda az vezér nem hinném, de nekem az végbeli passák is irják. Nó ird meg az királynak, ird meg mind az urad tanácsinak, hogy eskeszem hatalmas császár áldott fejére, hogyha meg tudom, hogy vagy az király vagy az tanácsi közül csak egy is szemben lészen az némettel, annál inkább véllek tractálnak, mind magokat mind maradékjokat az falra huddozóig Erdélyből kipusztitom, soha Erdélyben lakni semmi nemzetségeket nem engedem, sőt az országnak az porát is az széllel fújtatom el, egyik követ az másikon nem hagyom. Melyre ismét az fejemet kötém ha igaz az a dolog; kire felele: nó ird meg postán az dolgot, ne mondja azután az király és az urak, hogy az dolgot nem tudták. Monda azt is, hogy nem gondolja meg urad, és az erdélyi urak, hogy Básta idejében micsoda szörnyen elpusztitotta volt az német Erdélyt, és hogy oly éhségre jutottak az erdélyiek ő miattok, hogy ebet, macskát, holtember husát ötték meg. Az német elmegyen haza, de hatalmas császár hadai mindenkor az szomszédotokban lesznek s megemésztenek benneteket ha hivek nem lesztek. Hatalmas császárnak sok szeme, sok keze van, minden dolgot nekünk meghoznak Erdélyből, mit mivel ott az urad és az tanács. Ezeket ezért igen sietve akarván nagyságodnak mint kegyelmes uramnak alázatosan megirni, hogy én jövendőben ne

okoztassam. Datum ex castris ad Adrianopolim positis 18. Junii. 1686.

Nagyságodnak

méltatlan legkisebbik szolgája, kapikiája

Baló Mátyás m p.

Anno 1686. 18. Junii. Török császárnak szóló levél urunk neve alatt.

Potentissima ac Invictissima Imperatoria Majestas! Domine Domine clementissime!

Excelsa Potentissimae Invictissimaeque Imperatoriae Majestatis vestrae mandata magna cum submissione percepi: Quibus accurate intellectis, ex syncera mea devotione, Gratiosissimae Majestati vestrae humilime repraesento: Quod regnum hoc Transylvaniae a retro actis illis Potentissimi Szultani Szulimanni atavi Gloriosissimae Majestatis vestrae, in paradiso delicate requiescentis temporibus, dum Egregii Primores nostri, Invictissimae tutelae Portae Otthomanicae spontaneis se se recommendarunt animis, ullius unquam gloriosissimorum foelicis reminiscentiae Imperatorum, Majestatem, vel vestigio in obedientiae, minus autem perfidiae laeserit, si quid autem deliquisse forsan recolitur, Principum alienigenorum, inquietis prolatum ex animis ipsorum testantur monumenta, nobis aeterno duratura. Ego vero Potentissimae Majestatis vestrae creatura, ab ipso origine regiminis, instantissime adhibui operam ut una cum fidelibus meis afflictissimi regni hujus Transylvaniae incolis Gloriosissimae Majestati vestrae complacere valeam. Necquicquam a syncera mea devotione recessi, quin potius debitam meam, erga gloriosissimam eandem Majestatem, fidelitatem juxta locorum et temporum exigentiam indubitatis contestatus sum monumentis, enitarque in posterum etiam, usque ad ultimum vitae meae terminum, una cum regni hujus Transylvaniae incolis constantissime perseverare, Gratiosissimum Potentissimae Invictissimaeque Imperatoriae Majestatis vestrae favorem consequuturus, Sup-

plicando Majestati vestrae humilime, ut inculpata fidelitate mea a tot annorum decursu comperta, Gratiosissimis Majestatis suae favoribus svavissimis, velut syderum liquoribus me simul ac fideles meos miseros regni hujus Transylvaniae incolas, in posterum etiam clementissime fovere dignetur.

Anno 1686. 18. Junii. Török császárnak szóló levél magyarúl, urunk neve alatt.

Hatalmasságod császári méltoságos levelét nagy alázatossággal vettem, azokban való fényes parancsolatját hüségesen megértettem. Az mitől fogván nemes Erdélyországa az mi jeles eleink, már az paradicsomba nyugovó dicsőséges szultán Szulimánnak, hatalmasságod fényes ősinek idejében az fényes porta dicsőséges szárnyai oltalmában, szabad jó akaratja szerint ajánlotta volt magát, hogy hatalmas császárunk igazságos kegyelmével diszes birodalma alatt csendes és nyugodalmas életet élhessen, soha hatalmas császárunk dicsőséges orczáját meg nem szomoritotta, sőt homály nélkül való igaz hüségét, tökéletes engedelmességét mindenkor és mindenekben megmutatta, s ha mikor valami megbántodására láttatott is lenni, nem magáétól, hanem az magyarországi fejedelmek nyughatatlankodásoktól esett ugyan, de mégis örökké fennálló keserves büntetéssel megbüntettetett. Én pedig hatalmasságod, dicsőséged czirákja lévén, eleitől fogván azon voltam, hogy hatalmasságod dicsőséges ábrázatjának az szegény országgal együtt vidámságára és nem szomoruságára legyek, melynek mindenkor, s kőzelebb az elmult háromszori táborozásoknak szoros alkalmatosságában is megcsalhatatlan jelét adtam. Ezután is az szegény országgal együtt fejem fennállásáig, hatalmasságodhoz való igaz hüségemben megmaradni és fényes parancsolatinak tehetségem szerint engedelmeskedni kész vagyok, elhivén azt, hogy mind magam, mind ez szegény ország eleitől fogván az fényes portához gyakorlott tökéletes hüségünkért s kész engedelmességünkért hatalmasságod császári fényes kegyelmességével megjutalmaztatunk.

Könyörgünk igen hatalmasságodnak dicsőséges orczája előtt, méltóztassék igaz hüségünket kegyelmesen tekinteni és mind magamat, s mind pedig ez szegény országot császári fényes kegyelmességével éltetni s protegálni.

Anno 1686. 18. Junii. Főveczérnek irt levél urunk neve alatt.

Excellentissime Domine mihi gratiosissime!

Benignissimis Excellentiae vestrae literis humilime receptis, benigna ejusdem mandata accuratissime percepi: Quibus ut et hactenus a coepto regiminis mei fundamento, Gratiosissimis Potentissimae Invictissimaeque Imperatoriae Majestatis posito, juxta facultatum mearum sufficientiam, intensissime satisfacere, inculpataeque meae erga Fulgidissimam Invictissimamque Portam Otthomanicam fidelitati usque ad ultimum fortunarum mearum terminum inhaerere, ac gratiosissimis Potentissimae Invictissimaeque Imperatoriae Majestatis Vestraeque Excellentiae favoribus adhaerere non desinam: Quod autem germanos, apertos Invictissimae Portae Otthomanicae, nostros vero hostes infensissimos attinet, magna cum imperii facultatumque mearum jactura patimur; quicquid enim omnipotentis Dei subsidiis, hactenus pro salute regni hujus Transylvaniae, ipsorumque propulsione moliri potui, studiosissime adhibui, non speciosis oblationibus, non minis continuis, non denique indefessis armorum ostentationibus, prout in commissis etiam Excellentiae Vestrae habui, parcendo, sed nihil hactenus efficere potui. In posterum autem omnipotentis Dei auxilio implorato, subsidioque Excellentiae vestrae clementer disposito, cum universa regni hujus Transylvaniae militia conjuncto, in praetitulatorum hostium propulsione, fidelem promptumque me et paratum contestabor. Supplicando Excellentiae vestrae humillime, benignis suis favoribus, ut me, ita regnum quoque hoc Transylvaniae, in posterum etiam clementer fovere ac protegere dignetur. Eidem Excellentiae vestrae vitam longaevam, dignitatis, rerumque universarum prosperos successus divinitus voveo.

Excellentiae vestrae Servus humillimus.

Anno 1686. 18. Junii. Az kapikiának irt levél urunk neve alatt.

Michael etc. Egregie, fidelis etc. Kegyelmed két rendbeli leveleit vettük kegyelmesen, hüséges maga alkalmaztatását s ott forgó dolgainkra kivántató szoros vigyázását s idejekorán való valóságos tudositását ezután is elvárjuk; ugy remélhetvén kegyelmed is annak idejében fejedelmi kegyelmességünket. Minémü terminusokkal irott parancsolatját hozták légyen, mind hatalmas császárunknak, mind pedig fővezér urunknak, ő nagyságának hozzánk s ez nemes országhoz is, az odaküldött igaz párból megláthatja. Megmondhatja azért valósággal, hogy az mitől fogván az nemes ország az fényes portához szabad jóakaratja szerint behódolt, soha sem hatalmas császárunk boldog emlékezetü dicsőséges eleinek, sem pedig ő hatalmasságának s fővezér urainknak szomoruságára s busulására sem ennekelőtte, sem mi időnkben nem volt, sőt inkább mindenkor és mindenekben kész engedelmeskedésével kedvét kereste, és ha szintén néha valami kedvetlenségére láttattunk is lenni az fényes portának, nem mi, hanem az idegen nemzetből való fejedelmek nyughatatlankodási miatt esett, melyben is az ország elfelejthetetlen kárát tapasztalta, mi pedig ennyi elmult számos esztendőktől fogva az egész országgal együtt igaz hüségünknek s tökéletes engedelmességünknek is mindenkor, de kiváltképen az elmult háromszori táborozásoknak szoros alkalmatosságiban is megcsalhatatlan jelét adtuk, és mutattuk, ezután is azon igyekezünk, mindenekben a fényes portához tartozó igaz hüségünket, és mind hatalmas császárunk s mind pedig fővezér urunk ő nagysága fényes parancsolatihoz való engedelmességünket tehetségünk szerint megmutathassuk, és akármint mesterkedjenek gonoszakaróink azon, hogy bennünket kellemetlenségben és kétségben hozzanak, de mi fejünk fennállásáig az fényes porta hüségiben megmaradni igyekezünk, és a mellől el nem állunk, elhitetvén azt magunkkal, hogy sokszori kegyelmes igiretek szerint, hatalmas császárunk császári kegyelmességét, és fővezér urunknak is jóakaratját, nagy mértékben fogja reánk és az szegény országra is kiárasztani, a mithogy bizony ennyi

időtől fogván, sok költséggel, nyughatatlankodásokkal és számos vitézlő rendeknek veszedelmekkel s közönséges romlásunkkal viselt engedelmességünkre nézve meg is érdemlenők, mely iránt nagy reménységgel is vagyunk, hogy adónknak számát az elébbeni rendben s számban állitsák s szállitsák. Ez iránt is jó alkalmatossággal hüségesen munkálodni, előforgatván az hol illik azt is, hogy mostani adónknak nevelésire nem ez szegény ország, hanem némely fejedelmek engedetlen nyughatatlankodási adtanak okot, kik is méltó jutalmokat elvették. Azonban ennekelőtte ily nagy csonkasága az országnak nem volt; mert Várad és Jenő az országtól való elvételivel esett annyi része az országnak el, a mennyi most birodalmunkban vagyon. Ez is pedig a sok hadakozás, pestis és szertelen drágaság miatt igen megfogyatkozott. Az odaküldött levél párjából megláthatja kegyelmed, fegyverrel meghódoltatott országnak nevezi ez országot, melyet országostól szomoruan érezünk, mert azt az országot nem fegyverrel hódoltatta volt néhai szultán Szulimán császár meg, hanem szabad jóakaratja szerint hódolt volt az fényes porta birodalma alá, a mint a régi hiteles irásokból kitetszik. Szomoruan halljuk azt is, hogy adófizető jobbágyoknak irjanak bennünket, holott mivelhogy nem erővel hódoltattak meg, hanem szabad jóakaratja szerint hajlott oda, igaz hiveinek compellál a fényes porta bennünket s ez országot is, az régi stylusok bizonyságtétele szerint. Szomoru az is, hogy eretnekeknek neveznek bennünket, holott azt is bizony elmulathatnák. Álmélkodunk azon is, mi lehessen az oka, hogy mind az három natiobeli statusoknak külön-külön parancsolatot iratott, mert mi a statusoknak ő kegyelmeknek semmi ellenkező akaratjokat nem vettük eszünkben, sőt inkább tehetségek szerint való készségeket s hüségeket tapasztaljuk, az kiknek pedig valami engedetlenségét eszünkben vehetjük, érdemes büntetését el nem kerülik. Az németnek az országból való kitudását, bizony mi eddig sem halasztottuk volna, sőt bejöveteleket s birodalmunknak is ily nagy pusztitását nem szenvedtük volna, de mint sok izben megirtuk, nemhogy mi birnánk velek, sőt az mely erős, vasas tüzes, felfuvalkodott nép ez, nagy erőnek is gondot ad, mi mindazonáltal, minden uton

módon azon vagyunk, kitudhassuk őket, és ha különben nem lehet, már az ország hada táborban lévén, ha az segitség érkezik, fegyverrel is ellenek állunk valósággal. Kegyelmed azért a stylusbeli kedvetlen terminusokat reformáltatni, az hármas levél irásnak pedig okát kitanulni igen moderate munkálódja. S különben is minden dolgainkra kivántató szükséges vigyázását s ottan-ottan való tudositását el ne mulassa. Secus non facturus. Datum in civitate nostra Cibiniensi 18. mensis junii. anno 1686.

P. S. Ha előfordul s kérdésben teszik az ország hada i állapotját, megmondhatja kegyelmed, régtől fogván nagy részt mostan pedig az egész ország vitézlő rendei táborban vannak s ottan-ottan, az mint az alkalmatosság hozza, csatáznak is az ellenséggel, és noha ezekben is elesett, de amazokban is bizonyos számáak elhullottanak. Ez után is pedig ellenek hüségesen fegyvereskedni el nem mulatják. Megmondhatja kegyelmed azt is, noha Tökölyit most csak kiigazitottuk birodalmunkból, nem kivánván halálos veszedelmében leledzenünk, de még is nem szünik, fenyegetődzik ellenünk, s hadat is gyüjt ujabban ugy halljuk. Melyre nézve is, vigyázásnak okáért bizonyos számú hadainkat kellett disponálnunk, mely miatt is az ország hada oszol és keveredik. Megmondhatja, azt is, az fényes porta parancsolatja szerint, az Bécsben levő követeinknek megizentük volt, keressenek módot az onnan való lejövetelben s lejöni siessenek, de régtől fogva felküldött emberünk felöl semmit nem halhattunk, hanem ez órában érkezett, s azt irják követeink, reménylik nem sokára elbocsátják őket s hazajőnek. Ennél egyebet nem irnak, mihelyt hazajőnek pedig, mindjárt a fényes portát valósággal tudósitjuk; beszéli mindazonáltal onnan jött emberünk, hallotta s látta is sok hadaknak gyülekezetit, s Egernek s más váraknak is megszálló szándékokat,de azonban értette azt is, hogy némely fejedelmek hadakat visszahivatták volna. A lengyel király mellett németes urak lévén, azon voltak,.az itt benlevő német hadak mellé onnan is hadat küldjenek, de az lengyel király jóakarónk lévén nekünk s ez országnak, reá nem vehették. Ez után ha mit érthetünk, tudósitjuk, oda is mi követünket küldöttük.

Anno. 1686. 18. Junii. Maurocordatus uramnak irt levél urunk neve alatt.

Gratiosissimas Potentissimae Invictissimacque Imperatoriae Majestatis literas cum benignissimis Excellentissimi Domini supremi Vezirii, Domini nostri benignissimi mandatis, Vestraeque Illustritatis amicabilibus, quibus decuit honoribus et submissione recepimus, iisque accuratissime perceptis et intellectis, quoad inculpatam nostram fidelitatem, juxta quorumvis temporum exigentiam contestaturi, referimus nos ad cognita hactenus Invictissimae Portae Otthomannicae quaelibet monumenta, in eadem in posterum etiam, donec Deus clementissimus vitam nobis suppetet, perseveraturos. Quod ad inimicorum molimina attinet, Deum testamur optimum, communicatis cum regni hujus Transilvaniae statuum consiliis, adhibitisque facultatibus quibuslibet, indefessam dedimus operam, ut eadem confundere valeremus, sed nec ablationibus, nec minis arduis, nec vero armorum ostentationibus efficere potuimus; jam vero propensionem ac simul Excellentiae de succursu nostro Excellentissimi Domini Supremi Vezirii dispositionem demeriti, Celsissimo Numine invocato, universisque facultatibus nostris, cum militia Clementis Suae Excellentiae disposita conjungenda aperto intendemus Marte, dictos inimicos regno hoc Transilvaniae propulsare. Super caetera oratores nostros Illustritatem Vestram informandam commisimus, benevole ut suam erga nos propensionem hactenus contestatam in posterum etiam juxta specialem suam oblationem communicare ne praetermittat. Nostram etiam erga se syncritatem expectatura.

Anno 1686. 18. Junii. Török császárnak szóló levél az státusok neve alatt.

Potentissima Invictissimaque Imperatoria Majestas,
Domine Domine Nobis Clementissime!
Augustissimae Potentissimae Invectissimaeque Imperato-

riae Majestatis Vestrae mandata, ex gratiosis ejusdem Majestatis Vestrae literis, Nobis afflictissimi hujus regni Transilvaniae trium nationum statibus et ordinibus universis clementissime directis, humillime recepimus et intelleximus. Ex syncera devotione nostra, Potentissimae Vestrae Majestati magna cum demissione repraesentamus, quod tam primores nostri, ab ipsorum, Invictissimae portae Otthomanicae spontanea subjectione quam vero nos, ipsorum vestigiis insistentes in omnibus occasionibus juxta temporum exigentiam, synceram nostram fidelitatem contestati sumus, in eademque a modo etiam inposterum usque ad ultimum vitae meae terminum constanter perseverare, inculpataepue Celsissimi Domini Principis, Domini Nostri clementissimi, erga fulgidissimam ac Invictissimam portam Otthomanicam devotioni hactenus contestatae serio adhaerentes, neutîquam praetermittemus, supplicando Potentissimae Invictissimaeque Imperatoriae Majestati Vestrae humillime, ut inculpatam nostram devotionem, hactenus syncere contestatam, ac in eadem in posterum etiam perseverandi promptitudinem clementer acceptare, nos vero regni hujus Transilvaniae Status et ordines universos, gratiosissimis suis favoribus clementissime fovere, ac in posterum etiam protegere, canonesque nostros ac libertates insigniri dignetur. Eandem Potentissimam Invictissimamque Imperatoriam Majestatem vestram altissimi Numinis Omnipotenti protectioni recommendamus. Eidemque vitam longaevam, ac Eminentissimi sui Imperii, aeternam perdurationem humillime vovemus.

Potentissimae ac Invictissimae Imperatoriae Majestatis Vestrae.

Fideles et subditi humillimi,

Anno 1686. 18. Junii. Fővezérnek irt levél ország neve alatt.

Excellentissime Domine Domine Nobis colendissime!

Gratiosissimas Potentissimae Invictissimaeque Imperatoriae Majestatis literas, ac Celsissimo Principi Domino Domino nostro clementissimo, cum excelsis Excellentiae Vestrae mandatis, nobis afflictissimi regni hujus Transilvaniae trium nati-

onum statibus universis, benignissime directis humillime recepimus et accurate percepimus. Ex syncera devotione nostra Excellentiae vestrae magna cum submissione repraesentamus: Quod tam primores nostri, ab ipsorum Invictissimae Portae Otthomanicae spontanea subjectione, quam vero nos, etiam ipsorum vestigia instantissime observantes, semper et in omnibus occasionibus, juxta temporum exigentias, fidelitatem nostram inculpate contestati sumus, cui et in posterum usque ad ultimum vitae nostrae terminum adhaererei, ndubitatamque Celsissimi Principis Domini Domini Nostri clementissimi, erga eandem fulgidissimam Invictissimamque Portam Otthomanicam, hactenus contestatam, ac ejusdem in posterum etiam syncere continuandae oblationem clementer acceptare Nosque universi regni hujus Transilvaniae status clementissimis suis favoribus fovere, ac in posterum etiam protegere, Canonesque nostros ac libertates singulariter insigniri non dedignetur. Eandem Excellentiam Vestram diu foeliciterque valere. cum dignitatis rerumque universarum prosperis successibus humillime desideramus.

Excellentiae Vestrae Servitores humillimi
Universi status et ordines trium
nationum regni Trasilvaniaect Partium
Hungariae eidem annexarum.

Anno 1686. 19. Junii. Bethlen Miklós és Dániel Mihály urameк instructioja Scherffenberg generálhoz.

Instructio pro spectabilibus et generosis Nicolao de Bethlen et Michaele Daniel de Vargyas ad Excellentissimum Dominum Comitem de Scherffenberg.

1.) Ha azt mondja, hogy ő a követek irását nem tudja, de mig ő neki mind a városokról, mind az had kivivéséről ordinantiaja nem jön, addig az időt nem veszti hiában, hanem dolgához lát; tudniillik vagy obsideál, vagy ha azt nem cselekszi is, de az országba bejő, kivált az hirekhez képest, vagy

az tatárra nézve be Háromszékre, vagy az törökre nézve alá Hunyad vármegyében.

Resolutio ad 1.) Az annonák oblatiojával nemcsak tovább való mozdulását, hanem csak beljebb való szállását is el kívánjuk metszeni: ha azért azt már acceptalta, mi is praestáljuk, de ugy, hogy beljebb ne jöjjön, hanem ha ki nem mégyen is, subsistáljon és minden excursioktól, annál inkább akármely hostilitástól is fogja el az hadat, mert egy eltaljában extremumot követünk magunk oltalmára.

2.) punctum. Medio tempore az szegénység securitása miut lehessen, kivált ha késik az ordinantia, az aratás pedig közelget.

Resolutio ad 2.) Ha acceptalja oblationkat, subsistalni kell és minden insolentiától elfogja az hadat, igy aztán securus lehet az szegénység, különben hostilitast mutatván, nem bizhatik az szegénység, mi is az extremumot követni kételenittetünk.

3.) punctum: Táborozásának helye hol legyen, ha mire condescendál?

Resolutio ad 3.) Tul az Szamoson legyen; különben ha beljebb jö, hostilitasnak agnoscaljuk; igy osztán oblationkat sem praestálhatjuk, az szegénység az hazaszállástól elrekesztetvén.

4.) punctum. Az markotány dolga és egyéb punctumi, melyeket proponált volt.

Resolutio ad 4: Lett ezekre resolutio.

5.) punctum. Az vágó marha dolga.

Resolutio ad 5. Oda értjük az oblatio között.

6.) punctum. Ő tőle való assecuratio-vétel, hogy mig benn leszen, tőle ne féljünk, és vice versa ha tőlünk kiván.

Resolutio ad 6. Szükséges annak meglenni, különben az szegénységnek nem lehet securitása.

7.) punctum. Az ő nagybányai embere és egyéb.

Resolutio ad 7. Elbocsáttatik.

Az levélnek is continentiáját, melyet in supplementum et declarationem praemissorum kezekhez adtuk, szorgalmatosan calculalják és juxta exigentiam rerum et occasionis számlálják eleiben jó modalitással.

Anno 1686. 19. Junii. Scherffenberg uramnak irt levél urunk neve alatt.

Excellentissime Domine nobis observandissime!

Ex Spectabilis Generosi Nicolai de Bethlen et Michaelis Daniel de Vargyas, Tabulae regni judiciariae juratorum assessorum ac prudentis et circumspecti Joannis Téglás Senatoris Civitatis Coronensis, fidelium nostrorum relationibus Excellentiae vestrae resolutione satis superque intellecta, per eosdem fideles nostros et generosum Franciscum Gyulai de Marus-Németi, supremi comitis comitatus Szolnok mediocris, placuit Excellentiae vestrae resolvere, Excellentiam vestram contendentes amanter, ut ipsos exaudire, optatoque jam jam cum responso eosdem sine mora ad nos remittere velit. De caetero diu incolumem valere Excellentiam Vestram desideramus. Datum in Civitate nostra Cibiniensi die 19. mensis Junii 1686.

Jam videmus quod omnia Christianitatis nostrae symbola, et conscientiosissimae rationes, coram Vestra Excellentia nihil hactenus ponderarunt: Nonne sufficiebat, quod plane deficientia pro fame Sacratissimae Caesareae Majestatis Christianarumque Principum aliquod regimina, pane nostro per totum autumnum, hyemem et ver vires resumserint? innumera ac infinita pecora ac jumenta abegerint? quae consumere non potuerunt, in Hungariam expulerint ibique divendiderint? hocque cum exportatis frumentis fecerint, oppida, castella, pagos, villas et aliquod florentissimos integros comitatus ad Marusium usque evacuaverint, aliquot pagos, curias, etiamque templa combusserint, plurimos ex nostris interfecerint, plurimos vero expilaverint, aliquot urbes nostras ad contributionem coegerint et tam longam patientiam nostram, et prolixe ideo factas requisitiones nostras non respectaverint? Cum jam Excellentia Vestra cum exercitu caesareo, ad ulteriora, acerbiora comminetur, violenterque ad exequendum se paret, quod verbalibus coactionibus in concedendis fortalitiis non assequebatur.

Viderit Excellentia Vestra nos conscientiae nostrae, et innatae Christianitati luculenter satisfecimus et tractatui Vien-

nensi firmiter adhaeremus, scimus istiusmodi operationes et comminationes esse contra benignam Suae Majestatis intentionem, etiam clementissime legatis nostris datam resolutionem tractatusque conclusionem.

Extremum superest, ut enixius ab Excellentia Vestra petamus et ad misericordiam Dei, mortemque et merita Salvatoris nostri obtestemur, contineat Vestra Excellentia milites et caveat ab omnimoda hostilitate, et ne abalienet nos a syncere nostra ac reali erga Sacratissimam Suam Majestatem et rempublicam christianam devotione. Ecce annonam illam (si milites continebit, eo magis si eduxerit) quam per legatos nostros promisimus in rationem armadae Caesareae, dare parati sumus, si tamen Vestra Excellentia hostem, (quod nec speramus, nec meremur) se nobis declaraverit, necessitabimur causam nostram justis armis defendere et media (quae ad ultimam extremitatem cavebimus) attingere. Super quo coram Deo et orbe christiano protestamur, neque poterimus causari, videat tandem ex manifesto sera posteritas, quod accurata in Turcas arma Caesarea hostem nullibi invenerint, sed sagvine nostro christiano (si tamen Deo sic visum fuerit) inebriata, in oppressione et cineribus nostris aliquando sunt gloriata. Quod si tamen Excellentia Vestra expeditionem nostram in nostri salutem et permansionem accomodaverit, exercitum continuerit, eo magis eduxerit sollicitudinem illam de fortalitiis (unde nobis ultimum immineret excidium) neglexerit, Sacratissimae Caesareae Majestati totique Christianitati perpetuis et nunquam intermissuris servitiis, Excellentiae Vestrae omni officiorum genere demerebimur.

Anno 1686. 20. Junii. Az deputatio szerint kölcsön kért buzának megadásáról való assecuratoria.

Nos universi Status et Ordines trium nationum Regni Transylvaniae et Partium Hungariae, eidem annexarum, notum facimus per praesentes quibus expedit universis. Mivel az mostani boldogtalan s bizonytalan üdőhöz képest, az szegény-

ség kételenittetett lakó helyeiből kibontakozni; ki miatt az némettel való tracta szerint igirt buzának szerit nem tehetjük, hanem kellett becsületes atyánkfiát Gyulai Ferencz uramat ő kegyelmét kiküldenünk, hogy mind városokon s mind falukon, vermekben az holott atyánkfiainak buzájokat találják, hozzányulathasson, és az megirt szükségre, hazánk megmaradására fordithassa. Assecurálván, felső közép és alsó minden rendü atyánkfiait, ezen három nationalis pecsétünk alatt költ levelünk által: valakiknek buzájok ezen mostani szükségre erogálódik és fordittatódik, kárban őket nem hadjuk, hanem kit-kit igazságosan contentaltatunk buzával, az szerint, amennyi buzája kinek-kinek, mennyi véka és köből számmal felvétetődik. Az kiknek mindazáltal csak házoknépek szükségére való buzájok találtatik, az olyanok, buzájoknak elvételivel meg ne szomorittassanak. Melynek bizonyságára adtuk ezen három nationalis pecsétünk alatt költ levelünket. Datum in Civitate Cibiniensi die 20. mensis Junii. anno. 1686.

Anno 1686. 20. Junii. Az német had számára való vágó marha effectualásáról való commissio, az vármegyékre, székekre és városokra.

Praemissis praemittendis.

Ez fennforgó szomoru állapotoknak csendesitésében, és az idegen hadaknak is birodalmunkból való kitudásokban minden uton, módon nagy szorgalmatossággal munkálódtunk mellettünk levő uri és förendü deputatus hiveink tetszésekből, és már Isten kegyelmiből hasznos gyümölcsit is remélhetjük. Mindazáltal hogy hüséges fáradozásunknak jó végét azzal is inkább közelithessük, az ennekelőtte igirt 12,000 tizenkét czer köből buzán kivül bizonyos számú öreg marhát is, berbécseket is kellett igirnünk azon had szükségére, melyet közönséges tetszésből igy rendeltünk: három-három kapuról adjanak egy-egy jó öreg ökröt és egy-egy jó öreg berbécset, hasonlóképen Hátszeg városa ökröt nro 2 és berbécset is numero 2. Hunyad városa ökröt numero 3, és berbécset is nu-

mero 3, Abrudbánya városa ökröt numero 3, és berbécset is numero 3.

Vizakna	ökröt	nro.	3	berbécset	nro.	3
Fejérvár városi rend	„	„	1	„	„	1
Udvarhely városa	„	„	1	„	„	1
Csik Szereda	„	„	1	„	„	1
Kézdi Vásárhely	„	„	3	„	„	3
Illyefalva	„	„	1	„	„	1
Bereczk városa	„	„	1	„	„	1
Sepsi Szent-György	„	„	1	„	„	1

adjanak és Kolozs, Doboka és Szolnok vármegyéből Besztercézére; Thorda, Fejér és Küküllő vármegyék Küküllő s Marus között való része Marus-Vásárhelyre; Hunyad pedig és Küküllő vármegyék az Küküllőn innen való része és több városokkal hajtsák Medgyeshez, ad diem 28. mensis praesentis minden okvetetlen, és a megirt városbeliek rendeljenek hiteles embereket ezen marhák percipiálására, gondviselésekre s az innen veendő dispositio szerint való erogatiora is. Igy értvén azért hüségtek ez dispositionkat, parancsoljuk kegyelmesen és serio (hüségtek is ez egész universitasra kiirni és ezen dispositionkat az universitas részéről effectualni semmiképen el ne mulassa) hiba és fogyatkozás nélkül való effectualására. Secus non facturi. Datum in civitate nostra Cibiniensi die 20. Junii. anno 1686.

Anno 1686. 21. Junii költ. Kolozsvári uraim levele közönségesen, érkezett 21. Junii urunknak.

Méltóságos fejedelem, kegyelmes urunk!

Hogy Isten nagyságodat, gondos bajoskodási között, szerencsés hoszszas országlással megáldja és minden dolgaiban boldogitsa szivből kivánjuk.

Kegyelmes urunk, nagyságod méltóságos parancsolatját nagy alázatossággal vettük, és hogy nagyságod ezen városának lakosiról és ez mostani időben ide gyülekezett hiveiről, a munitioknak nagyobb mértékben való kivitisére (igy, tán ké-

szitésére) puskapornak és bizonyos számú válogatott gyalogoknak idekiildéséről kegyelmes gondot viselt, és egyéb kivántató szükségekről főkapitány urunk ő kegyelme által disponáltatott, az Isten nagyságodat érette áldja meg, és hogy nagyságod, ha szintén obsidiáltatnánk is, fejedelmi kegyelmes segitségét és az ellenségnek ereje alól való felszabadittatásunkat igiri, az nagyságod kegyelmességében megnyugodván, életünk fogytáig nagyságodnak alázatosan megszolgáljuk. Nem kételkedünk kegyelmes urunk vádoltathattunk nagyságod méltóságos személye előtt csüggedéssel, de kegyelmes urunk, mind az urak Serédi és Gyerőfi uramék, mind a benn levő kevés nemesség nemhogy rémitéssel, de inkább nagy biztatással vannak a fegyver viselő rendek között; a mi pedig az nagyságod fizetett szolgáit is illeti, kik minden nap nagyságod kenyerén élünk, hogy avagy csak legkisebb hűségtelenségünkkel, nagyságodhoz való erős kötelességünket megmocskoljuk, helyesen azzal eddig is nagyságod méltóságos tekinteti előtt nem traducaltathattunk, s ezentul is ugy igyekezzük magunkat alkalmaztatni, hogy a mi gyenge szolgálatunk miatt sem nagyságodnak busulása, sem az hazánknak kára ne következzék, és megnyugodván nagyságod fejedelmi kegyelmességében, vérünkkel is ha ugy kivántatik, hűségünket megpecsételni el nem mulatjuk, és Istenben vetett jó reménységgel, több nagyságod benn levő igaz hiveivel, az nagyságod városát és az hazánknak nevezetes bástyáját életünk fogytáig megoltalmazzuk; noha kegyelmes urunk, mint ilyen nagy városban, ha szintén ketten, hárman csüggedeznének, avagy valami szakadásra gondolkodnának is, melyet is még eddig derék mértékben eszünkben nem vettünk, már Isten jóvoltából mind nagyságod külső hivei és fizetett hadai felesebben lévén benn, mind pedig az közrend is nagyságod kegyelmes parancsolatját elolvastatni hallván (megpróbálván már az német igáját), egy szivvel lélekkel az város megtartását akarjuk; hogy valami szakadás végbemehessen, nagyságod meg se gondolja, s mi is meg nem engedjük. Ma reggel kegyelmes urunk a német tábor Apahidához szállott, honnét merre szándékozzék, bizonyosan nem tudhatjuk, noha közönséges hirül ugy hallatik, hogy az Aranyos mellé szándékoz-

nék, melyről Gyulai Ferencz uram ott lévén, úgy hiszszük nagyságodat ottan-ottan tudósitja, innét gyakorlatossággal kivánván ő kegyelme katonákat kapitány uramtól, kik által mindenfelé tudósitást tehessen. Az nagyságod méltóságos parancsolatját az ecclesiasticusoknak ő kegyelmeknek is praesentalván, mindenekben ő kegyelmek is nagyságod kegyelmességére bizván magokat, hüségeket igirik, és nagyságodnak szerencsés és hoszszu uralkodást kivánnak.

Szamosfalváról kegyelmes urunk az lövő szerszámocskákat egy szekeren mind behozattuk. Ezentul is, kegyelmes urunk, kapitány uram nagyságodat minden occurrentiakról alázatosan tudositani el nem mulatja, mostan is bővebben irván ő kegyelme főkapitány uramnak ő kegyelmének, melyeket ő kegyelme nagyságodnak tudjuk értésére ad.

Nagyságodat hoszszas irásunkról alázatosan követjük és kivánjuk Isten nagyságodat szerencsés hoszszu élettel áldja meg. Datum Kolozsvár die 21. Junii, anno 1686.

Nagyságodnak igaz hivei alázatos szolgái:

mostan Kolozsváratt levő
külső és belső s praesidiariusi
minden rendek.

Szebeni edictumok.

Anno. 1686. 22. Junii.

Minthogy mindenekben, kiváltképen az szállott várakban s helyekben is megkivántatik az jó egyesség, militaris disciplina nélkül soha sem meg nem maradhat, sem semmi dolog jól végben nem mehet, annak okáért kivántatik, hogy minden rendek ez alolmegirt edictumokat megtartsák.

1.) Valaki illetlenül szitkozódik, toties, quoties fogná continualni, megpálczáztassék, ha pediglen káromkodó szókat, ugy mint ördögadta, ördögteremtette és hasonlókat, meghaljon érette.

2.) Valaki egymásnak becsületit meg nem adná, az dolog mivoltához képest büntetődjék.

3.) Valaki mást fegyverrel, ütéssel, veréssel fenyegetne, megpálczáztassék keményen, ha haragból vért tenne, fegyvert vonna más ellen, vágna, vagy lőne, meghaljon érette; ha kinek kitől bántodása vagyon, előtte járójának eligazitásától várjon.

4.) Valaki paráznaságban találtatik, szabados személy megperengéreztetik, nős ember megöletik; az ki pedig erőszakot tészen, bárki légyen, megöletik érette.

5.) Valaki lopásban találtatnék három forint felett, felakasztassék, azon alól ha lop, keményen megpálczáztatván az ellopott marhát is megfizesse, ha elő nem adhatja; a ki pedig kenyeres társát lopja meg, meghaljon érette, hasonló képen az ki gazdáját, s gazdája szállóját meglopná, meghaljanak.

6.) Az ki szálásosztó jele-hire nélkül erővel foglalna szálást, avagy gazdája derék kárával helyt foglalna, veréssel vagy tömlöczözéssel büntetődjék, derekas erőszak-tételért meghaljon. Az ki gazdáját ingyen való gazdálkodásra erőltetné vagy más ember szállását erővel elfoglalná, hasonlóképen meghaljon.

7.) Valaki utczán vagy piaczon csak egy pénz érő marhát is elvonna vagy lopna, megpálczáztatván, az elvont marhának árát is megfizesse, a ki pedig utonjárokat, akárminemű élés, fa-hozó embereket fosztana, juhokat vagy egyéb barmokat pásztorok elől elvonná, erővel és akármiképen az élésnek szabados behozását impediálná, meghaljon érette.

8.) Valaki engedelem nélkül zsákmányolna, falukra kimenne akármi élésnek és az szegénységnek javainak elvételére, meghaljon érette.

9.) Ha valakinek szolgája elszöknék, az kinél találtatik, törvény nélkül tartozzék urának kezében adni; ha pedig utczákon vagy egyéb helyeken találtatnak afféle szökött szolgák, avagy bizonyos gazda nélkül lézengő emberek, megfogattassanak.

10.) Az mely szolga, avagy egyéb rendek is főgeneralis uram avagy polgármester és királybiró uramék hirek nél-

kül ki akarna menni, megfogattatván, elejekben vitessenek és érdemek szerint pálczával büntettessenek. Az kik pedig be akarnának jöni, ugyan ő kegyelmeknek eleiben vitessenek megvizsgáltatásra.

11.) Minden ember szolgáját, cselédjét illendő fenyitékben tartsa, mert ha mi excessust tévén, uroktól érdeme szerint meg nem büntetődik, urok büntetődik szolgájoknak cselekedetekhez képest. Valamely tiszt alatta valóit illendőképen meg nem zabolázza, és illendő fenyitékben nem tartaná, hasonlóképen büntettetnek.

12.) Valaki előttejarói ellen engedetlenkednék, azok ellen támadna szóval vagy cselekedettel, minden kedvezés nélkül meghaljon érette.

13.) Valakinek hol helyt mutatnak, vagy élet, vagy halál, helyét megtartsa, a ki meg nem tartaná akármi okból, meghaljon érette.

14.) Semmi szóra, avagy egyéb jelre az fokokról, bástyákról szót ki ne adjon feje vesztése alatt, söt valaki ellenség köziben irna, izenne, közönséges tetszésen kivül, vagy akárminemü jelt adna, az ellenséggel titkon vagy nyilván egyet értene, meghaljon érette.

15.) Senki éjtszaka lámpás vagy szövétnek nélkül ne járjon: mert ha ugy találtatik akár ki is, akár városi rendtől akár praesidiariustól, megfogattatván és fogságban tétetvén, reggel előttejárói kezében adatik és érdeme szerint büntettetik, ha azzal mentené magát, elöljárójától küldetett, vigyék annak eleiben igazság adására, kik megfogják.

16.) Az fokokon, bástyákon senki hivatala kivül ne járjon élete veszedelme alatt.

17.) Az kinek hol rendelt helye vagyon éjjel, nappal szorgalmatosan vigyázzon, mert ha gondviseletlensége miatt oly fogyatkozás esik, meghal érette.

18.) Az strázsamesterek minden éjszaka szorgalmatosan megjárják az strázsákat, melyre derekasb gondviselése Székely László uramnak ő kegyelmének lévén, az több strázsamesterek ő kegyelmétől hallgassanak, ha ki közülök hivatalában el nem járna, kedvezés nélkül megbüntesse ő kegyelme, minthogy az egész városnak veszedelmét, vagy meg mara-

dását illeti azoknak hivataljok; az czirkálók is kik jól nem vigyáznának avagy oda nem mennének az hová küldettetnek, meghaljanak érette.

19.) Hadnagyok és egyéb tisztviselők is, szorgalmatos vigyázásban legyenek ki-ki neki rendeltetett helyeken.

20.) Az mely kapuk nyitva lesznek, soha porkoláb vagy hadnagy nélkül ne legyenek, életek és tisztek vesztése alatt.

21.) Ha valami fogyatkozást látnak az szükségnek idején az generalisok, az városi civilis jurisdictiojának praejudiciuma nélkül, quoad militaria et defensionem Civitatis, ugy mint fokokra és bástyákra rendeltetett vitézlő rendeknek szabadon parancsoljanak, hasonlóképen az városi tisztviselők is ha mi olyan szükséget látnak, parancsolhassanak az praesidiariusoknak. Az kik az két fél között szófogadatlanok találtatnak, érdemek szerint való büntetéssel ki-ki competens birája által megbüntetődjék, minthogy az város veszedelmében és megmaradásában jár, az hittel való kötelesség is nem mást kivánván e kivül.

22.) Senki az mi, vagy polgármester és királybiró hirünk nélkül se titkon, se nyilván gyülekezetet ne tegyen, sőt az ki ellenkezőben kimegyen is, senki hir és engedelem nélkül, se hitre se másképen, az ellenséggel ne beszéljen élete veszedelme alatt.

23.) Ha fejedelmi méltóságunk, életünk vagy igaz hiveink ellen, vagy ez Szeben városának és annak lakosinak ártalmokra, veszedelmekre valót hallana, látna vagy értene akár ki is, azt semmiképen eltitkolni ne merészelje, hanem igazán és hiven nekünk megjelentse itt levő tanácsuraknak, vagy botja alatt levők, polgármester és királybiró uramék is az ki hireket hallana is, tisztviselőjének tartozzék megjelenteni, minden haladék nélkül, ha ki pediglen az város és az közönséges jónak ártalmára való hireket költene, meghaljon.

24.) Ha az ellenségtől vagy másoktól is, akárkiktől, levelek, jegyzések hozatnának, senki addig élete vesztése alatt megnézni ne merészelje, mig nekünk vagy tanácsur hiveinknek vagy polgármester uraméknak kezében nem adja.

25.) Minden rendbeli tisztviselők és az egész nemesség minden reggel öt órakor, hasonlóképen délután is két órakor palotánkra tartozzanak feljöni, és innét várni ordinantiát. Az mely nemes uraméknak pedig bizonyos hivatal nem rendeltetett, gyakrabban itt az palotán fenn legyenek, és magunk személyünkre vigyázzanak.

26.) Minden háznál elegendő viz legyen kádakban és egyéb edényekben és az tüzre szorgalmatosan vigyáztasson ki-ki házánál. Ha valahol tüz támadna az ellenségnek az városhoz közel, vagy alatta létekor, senki állását el ne hadja, hanem arra rendeltetett emberek viseljenek gondot az tüz oltásra, ki ha gyuladás alatt kapdosna vagy házat verne, meghaljon érette.

27.) Éjtszaka vagy nappal senki se lövöldözzön szükségen kivül. Ha nappal lövöldöz, megpálczáztassék, az éjszakaiért meghaljon.

28.) Az kapuknak zárlása, nyitása világos időben legyen, és minekelőtte az öreg kaput megnyitnák, az kis kapun egy tized alja kész fegyverrel, feltekert puskákkal kimennyen, megnézze az kapuk táját, ugy eresztessék le az derék kapu; megnyitván az kaput, az leshelyeket, kerteket és hostátokat megjárják.

29.) Valaki méltó ok nélkül való lármát csinálna, meghaljon érette. Az ki zendülésnek, vagy az ellenségnek jelen létében, idején elé nem állna jó fegyverrel, készülettel, vagy rendelt helyére nem sietne, az szerint meghaljon.

30.) Az mostani állapotot néző minden dolgok az zászló alatt szokott processus szerint revideáltatván, birák, az nemesség, vitézlő és városi rend közül elegyesleg legyenek, azoknak az incattusoknak causaiban, kik polgármester, király- és szék-biráinak botjok alatt nincsenek, és noha most is minden dolgok az zászló alatt szokott processus szerint revidialtatnak, mindazáltal salvo jure et usu et consvetudine, ritu ac processu saxonico permanenter de maradnak fenn ez edictumok csak ez mostani egy casusban. Secus non facturi. Datum in civitate nostra Cibiniensi etc.

Anno 1686. 23. Junii. Scherffenberg uram 23. Junii költ urunknak szóló levele.

Celsissime Princeps Domine mihi colendissime!

Spectabiles ac Magnificos item et Generosos Dominos ablegatos relatores praesentium, percepta Celsitudinis Vestrae resolutione, penes credentionales 19. hujus emanatas, juxta desiderium Celsitudinis Vestrae sine mora dimitto. Qui oretenus exponent, quantum eo super respondere, mihi pro servitio suae Majestatis Sacratissimae Caesareae atque Regiae permissum fuerit, et ne tempus verbis ulterius protrahatur, proprius Celsitudinem Vestram appropinquare, et eo citius ac melius negotii tractandi et concludendi, opportuniorem quaerere occasionem conveniens duxi. Celsitudinem Vestram in reliqno foelicissime valere exopto. Actum in Castris Caesareis ad Appabyda positis.

Celsitudinis vestrae die 23. Junii 1686.

Servus paratissimus
Fridericus Comes de Scherffenberg.

Anno 1686. 23. Junii. Bethlen Miklós, Gyulai Ferencz és Daniel Mihály uraméknak irt levél az statusok neve alatt.

Kegyelmeteknek ajánljuk szolgálatunkat.

Gyulai Ferencz uram ő kegyelme az ur fögeneralis uramnak ő kegyelmének irott két rendbeli leveleit velünk is közölvén, ő kegyelme, continentiait megértettük. Csodás dolognak tetszik mi nékünk, mintha könyebbségünkre szolgálható dolognak kivánná ő kegyelme magyaráztatni az ő felsége hadainak Tordához való szállását, károsnak pedig, hogy odaszállásában eddig akadályoztatott, hanem ha ezt ő kegyelme velünk jobban elhiteti. A mi az buzabeli difficultást illeti, ugy gondoljuk, rostálatlan kelletvén megöröltetni a siettető alkalmatosságra nézve, a miatt esett, mindazáltal szoros inquisitio által végére menvén, illendő orvosoltatását elkövetjük. A mi az több buzáról való dis-

positiónkat illeti, az iránt Bethlen Miklós uraméknak elégséges instructiójok vagyon, de lehetetlen praestálhassuk, ha mégis beljebb jönek és az elkövetett insolentiáktól meg nem szűnnek. Ha azért, az mint Bethlen Miklós uraméknak instructiójokban is adtuk, azt kivánják, hogy mi az mi oblatiónkat praestáljuk, vigye ki az hadat, hogyha azt semmiképen nem cselekszi, az Szamoson túl subsistáljanak és az insolentiáktól is szünjenek, egyébiránt beljebb való mozdulásokat egyáltalában hostilitásnak értjük, és valamit ad Isten, magunk s hazánk oltalmára való minden mediumokat elkövetni, tovább nem halasztjuk. Ellenkezik resolutióival s kivánságival az hadaknak beljebb való szállitásával való fenyegetődzése, melyhez képest az ő felsége resolutióját is minden órán nagy reménységgel várván, miképen léphetnénk arra, hogy az urak közül valakikkel való szemben lételinek annuálnánk, az mi kegyelmes urunkkal ő nagyságával pedig sok tekintetekre nézvén, teljes lehetetlenség, kegyelmetek is általláthatja. Kegyelmetek azért communicatis consiliis, instructiójának tenora szerint kivántató magok alkalmaztatását el ne mulassa. Isten kegyelmeteket éltesse és hüségire bizott dolgokra segélje. Datum Cibinii die 23. Junii anno 1686.

Kegyelmetek szolgáló atyjafia

Az tanács rend és az országnak
förendü deputátusi etc.

Anno 1686. 25. Junii. Scherffenberg uramnak irt levél urunk neve alatt.

Excellentissime Domine Nobis observandissime!

Redierunt ablegati Nostri insperato ab Excellentia Vestra excepti ac etiam dimissi, literasque ejusdem, cum eisdem commissis, nobis repraesentaverunt. Non possum non dolere, cum nec syncerae meae, ac statuum regni hujus Transylvaniae, Partiumque Hungariae eidem annexarum, erga Augustissimam Suam C. R. Majestatem, totamque Christianitatem, devotionis declaratione, nec tot perpessorum adversorum pacientiae, nec

lé
ha
ex
nal
dat
gyei
hozz
kezzé
Kende
Inst
Bancsi d-
ejusden
tus exp
El
dolgaina

szakadásra ne kényszeritsen, sőt inkább azok mellett való perseverálásunkat ő nagysága is maga jó emlékezetinek terjedéséért, az eddig rajtunk forgott sok insolentiáknak interrumpálásával munkálódja és erősitse. Különben, ha ugyancsak nem szünik, sőt ellenünk gyakorlott munkáit terjeszti, melyet már ennyi oblatióink nem acceptálására nézve kedvünk ellen is lett resolutiónkhoz képest, a porta hostilitásnak magyarázván, Isten s ez világ előlt kiterjesztett protestatiónkkal, magunk oltalmára szolgálható mediumokhoz nyúlunk: maradjon örökké való emlékezetben az dolog szomorú kimenetelinek oka. Hogy pedig az mi kegyelmes urunkkal, avagy az urak közül akárkikkel is ő nagysága tractáljon, annál inkább szemben légyen; azon elméjét ne is forgassa, mert ha ujabb tractához nyulnánk, azzal az oda fel már végben ment tracta mellől elállanánk; mostanában menvén csak végben a tracta, már is azzal ellenkező dolgokat kell szenvednünk, hát tovább miként bizhatunk az ő felsége kegyelmességéhez? Az ő nagyságával s az urakkal való szemben létellel pedig az török előtt perdalnók magunkat, végső veszedelmünkre. Most is azt irja s izeni az török, mi hivtuk őket be; mennyivel inkább ha afféle szemben lételek lesznek, mire nem fakadnának ellenünk. Ő felsége maga is az mi török ellen való declaratiónkat bizonyos török kezénél levő helyeknek megvétele utánra determinálta, miképen praecipitálnók hát mi magunkat azzal ellenkező cselekedetekkel. Egyébiránt is tudván mi is az dolgokat discernálni, semmi arra való utat és módot nem látunk, oda fel lévén solennis követink várják (ha extremitásra az hadak beljebb jövetelivel nem kénytelenittetünk) patienter és jó reménységgel az ő felsége kegyelmes resolutióját és annak igen serio adhaereálni is kivánunk, melytől semmiképen, ha nem kénytelenittetünk, nem recedálunk, sem ellene nem cselekeszünk. Ha pedig ellenkezőre kénytelenittetünk lépni, mi arról solenniter protestálunk. Kegyelmed ezeket candide declarálván, lássa ő nagysága mit cselekeszik: maga pedig hazajövetelit tisztességes uton procurálja, ha ott való mulatásának és az dolgoknak csendesitésében való fáradozásának könyebbségünkre való foganatját nem reménylheti; ha pedig lehet valami reménysége kegyelmed ott való mulatásá-

nak, nem difficultálhatja az közjóért azt is elkövetni. Azonban pedig az mi oblatiónk szerint ha acceptálja, az buzáról és vágó marháról is disponáltunk; s administráltatni is el nem mulatjuk, csak lehessünk securusok felőle, hogyha semmiképen hátrább nem száll is, de sem beljebb nem jő, sem pedig az hadak excursiójával bennünket és szegénységünket semmi módon nem infestáltat, s károsittat. Értettük azt is, hogy kémje lett volna itt a generálnak, és hogy oda azt vitte, az székelység zúgolódik, Tökölyi uramhoz vonnának. Istennek hála efféle nehézség közöttünk nincsen, jelét adták az székely atyafiak, mint vonszódnak Tökölyihez. Una hirundo non facit ver, és igy csak Daczó Jánosból nem állott az székelység. Hogy pedig mi Tökölyi emberét akarnók az portára küldeni, és hogy ide hadakat hoztunk volna, abban semmi sincs. Oda küldöttük pro informatione az general ő nagysága urunknak ő nagyságának szóló utóbbi levelét is in veris partibus kegyelmednek, megnyugodt elmével lévén abban, hogy kegyelmed tehetsége szerint minden dolgokban az mi kegyelmes urunk és ez haza közönséges javára hűségesen munkálódik, és bennünket az tovább való dolgokról késedelem nélkül tudósit, melyet el is várunk kegyelmedtől; ajánlván ezzel Isten oltalmába kegyelmedet. Datum in civitate Cibiniensi die 25. mensis Junii anno 1686.

Kegyelmek szolgáló jóakaró atyjafiai

a tanácsrend és az országnak
deputátus förendei.

Anno 1686. 25. Junii. Gyulai Ferencz uram levele az deputatus uraknak.

Ajánlom nagyságtoknak s kegyelmeteknek alázatos szolgátatomat, és Istentől békességes megmaradást kivánok.

Itt tegnap, valami méhek alkalmatosságával az városnak nagy része megége délután három óra tájban; mivel én az házakat annyira nem tudtam ki kié volt, kivánván hogy irnák meg az városiak kié volt a hol elkezdődött az tüz, im azért

Vida uramnak megirták s felszakasztván nagyságtoknak s kegyelmeteknek elküldöttem, valóban busult az generalis rajta, az officerekben is sokat beküldött oltalmazására, meg is fogatott az németekben négyet, magam is bementem s az kerteket mindenütt vonattam mindenfelé, de mihelyt az tüz támadott, olyan nagy szél támadott, hogy ötödik, hatodik ház is egyszersmind csak gyuladott az szélmentiben. Az generalis az estve azt mondá: sem itt, sem másutt az falukban sütni sem hadja az hadat, bizony felette bánja kárvallásokat, az bizonyos hogy companiát adott volna be az előtt, az kik gyuladástól s alkalmatlanságtól az várost oltalmaznák, nem is lött volna az rettenetes égés, ha az szél nem támadott volna; tiz órakor szállván meg az tábor tegnap, csak magánosan beszélgettem az generálissal ketten az maga sátorában, kérdém ugyan syoncere: mondja meg ő nagysága, hová akar már menni, mert abból nagy rosz következik, az hazánkat sedes bellivé akarja tenni, kiért is ő felségének nehézségét fogja magára ő nagysága vonni, és hogy mi az ő felségének követeink által igért devotiónkat nem praestálhatjuk, ő nagyságát fogjuk okozni véle. Gondolkozván az generális, mondá: bizony ha Caraffa jött volna be, eddig nagyobb, s gonoszabb dolgokat cselekedett volna, az mint Caraffa jön is, már az Tiszán által fog jöni. Haisler is innen való tudósitástól függ, hanem mégis megcselekeszi, mutasson egy bizonyos alkalmatos helyet nagyságtok s kegyelmetek, az hol barátságosan subsistálhasson, és az annona szolgáltatódjék ki, mind addig, mig az ő felségetől való kegyelmes resolutio aláérkezik, ő kész leszen akkor ki is menni, mert megvallja, mivel szakmári commendánságában is ő neki az urtól, Teleki uramtól semmi injuriáltatása nem volt, az urnak is ő tőle, bizony maga szánja az szegénységet, mert tudja jól, hogy eleitől fogvást ötszász ezer tallér érő károkat is vallottunk etc. De gondoljuk meg, ha ő felsége az öneki adatott instructióját kegyelmesebb resolutióval megváltoztatni akarta volna, kivált az városok iránt, régen más parancsolatja érkezett volna neki, és minthogy nem ő dolga hanem ő felségé-é, ő kiment volna, hanem hozassunk minél hamarébb parancsolatot ő felségétől reája, s ő mindjárást kész lesz mindeneket elhagyni, s kimenni, sőt megvallja, azt is megcse-

lekedhette volna, hogy patenst bocsáthatott volna ki az szegénységre, hogy mindenünnen haza takarodjanak az emberek. Salva guardiákat, protectiókat, assecuratoriákat adott volna ki, de még sem cselekedte; ő ezeket kész volna most is adni patens nélkül is, ha nagyságtok s kegyelmetek akarja. Kérdé tőlem mit gondolok syncere, az erősségekben bocsátanak-e kezéhez? Én mondám: én bizony nem hiszem, mert soha az töröktől való félelem miatt meg nem merik probálni. Ő mondá: Lássák, csak ezután ennél is terhesebb conditiókat ne praescribáljanak, hiszen az lengyel király akarta volna elfoglalni, ha ők előbb nem érkeztek volna; az pedig felette kevély nemzet, soha meg nem állhattunk volna velek; és bizony félt bennünket, sedes bellivé leszen ez az ország. Eddig ők Lippát s azokat az aprólék erősségeket kézhez vette volna, megegyezvén Caraffával s Hajzlerrel és most Nándor-Fejérvár táján vagy Várad alatt volnának; hanem az Istenért jöjjön közhelyre az ur Teleki uram, az kivel végezhessen más tanács urral együtt, nem lészen az mi kegyelmes urunknak ő nagyságának s az országnak is kárára, bizony a nélkül nem lehet meg az jó egyesség, hiszen odamegyen ő az hová akarjuk. Ezt nékem csak magamnak jelentette, csak ketten beszélgetvén vele. Ezt akartam nagyságtoknak s kegyelmeteknek értésére adnom, hogy bizonyos alkalmatos securus státiót kiván. Vajda János uramnak ujabb commissiót kellene nagyságtoknak s kegyelmeteknek iratni Kolozsvárra. Ezzel Isten oltalmába ajánljom nagyságtokat s kegyelmeteket. Keresztes 25. Junii anno 1686.

Nagyságtoknak s kegyelmeteknek
alázatos szolgája
Gyulai Ferencz.

P. S. Ezek az beszélgetések mind ebéd előtt voltanak, urunktól ő nagyságától vagy két passust kért, adasson ő nagysága, az kikkel undequaque elküldhessen, mivel ő is mindenfelé ad. Az secretariusnak bizony nem ártana egy közönséges hatvan-hetven forintos ló, mert ez ugyan Bécsből jött hiteles deák. Im mit irjon Kovács István uram ő kegyelme Vásárhelyi uraimék felől elküldöttem; én is irtam Gyulafi uram-

nak az dologról, az nagyságtok s kegyelmetek assecuratorióját is, ha valamit használna ez alkalmatossággal, elküldöttem, hadd lássák. Medgyesről, Vásárhelyről bár hoznának bort, szalonnát, vajat, mézet, mert igen panaszkodnak az generálisok, nem kaphatnak pénzen is. Kérnek felette igen, igen reája irjak, de én nem mertem nagyságtok, s kegyelmetek hire nélkül cselekedni.

Anno 1686. 26. Junii. Bethlen Miklós, Dániel Mihály és Zigler uramék levelek az deputatus uraknak.

Kötelesen szolgálunk nagyságtoknak s kegyelmeteknek

Szomoruan irhatjuk nagyságtoknak, kegyelmeteknek, még idejövetelünk előtt már elrendelte volt az generalis, hogy Tordához szálljon, most reggel meg is indula. Valamit el tudtunk követni, szép szóval, obtestatiókkal, végtére keménykedéssel és protestatiókkal, hogy ő lészen oka, hogy elveszünk desperatióra jutunk, és a kész concludált confoederatiotól is elszakadunk, fegyverhez nyulunk, etc. Sok volna a szó, mind ezek semmit nem használnak, csak azt mondá: mi szükség volt ide fáradnunk, mi szükség nagyságtoknak, kegyelmeteknek is ide plenipotenti a nélkül küldözni, ő az fejét köti belé, hogy az az tracta végben nem ment, nem is megyen az ő hire nélkül, legalább nem ratificáltatik; azért sem ki nem megyen, sem hátrább nem száll, sőt itt sem subsistál, hanem beljebb megyen; ubi media non juvant extrema sunt tentanda: tudja ha közelebb megyen, nagyságtok s kegyelmetek is inkább kezeügyiben lészen. Maga kegyelmed Teleki uram és több urak tractálhatnak vélle, egyébiránt beljebb menvén is hostilitást nem követ, ha mi nem kezdjük; ha élést adunk nem kóboroltat, ha nem adunk vészen; és ha hostilitást kezdünk, ő is elköveti, Isten és az világ előtt nem ő, hanem mi leszünk okai magunk romlásának, nem győzzük megirni mind az sok szót, az mely utrinque végben ment, az nép éhelhalását, elfutását, etc. hogy urgeáltuk, azt mondta: vos estis in causa, qui prohibuistis, ne salvaguardas petant és azt

mondja, hogy ezt Nagy Pál urammal beszélvén, arról a salvaquardák állapotjáról, és maga házáról vállak vonitásából és paraszt emberek szavaiból tanulta ki; most is mindazáltal azt mondja: ne fugiant, maneant domi, petant salvaguardas, dabo; sed si fugiunt, ego non possum custodire. Commovealódék, hogy az mondók: meglássa mint folytatja az dolgot, Isten ez világ és a császár előtt mint ad számot ennyi szegény lélek veszedélméről, azt mondá: illi certe rationem reddunt qui inter vestras dominationes volunt, ut regnum pereat; mert azt mondja: soha az statusok az maguk megmaradására való utakat el nem mulatnák, ha az urak megengednék; melyet az idő és az experientia is rövid nap megmutat tudja ő. Mondottuk erre: ne gondolkodjék ugy; bizony az statusok közönségesen végeztek, per liberrima suffragia, hogy az praesidiumokat nem admittálhatják, azt mondja: o Domine, fui et ego in multis consiliis, de egy két nagy authoritativus ember az mit akar per inspirationes etc. csak véghez viszi, hogy ugyancsak az ő akaratja menjen véghez. Mi is sietünk, ugy tudjuk Gyulai uram is irt az előtt is, most is nagyságtoknak, kegyelmeteknek. Isten szent fiáért szánjon meg bennünket. Apahida, 23. Junii 1686.

Bethlen Miklós,
Dániel Mihály,
István Zigler etc.

Summa summarum:

Most is csak az praesidiumok dolgát, plenipotentiarius urak tractáját nyesi, és kimenését ugy igiri, egyébiránt csak fenyegetődzik. Ilyen comunicatióját még nem láttuk mint most. Azon is furiál, hogy az kolozsvári liszt annak idejében kész nem volt, és hamu vagy föld volt, nem liszt, nem is akarták elvenni.

Anno 1686. 26. Junii. Gyulai Ferencz uram levele az deputátus uraknak.

Nekem bizodalmas uraim Isten nagyságtokat s kegyelmeteket békességes megmaradással áldja meg, kivánom.

Scherfenberg generalis uram ő nagysága midőn sok dol-

okról beszélgettünk volna mondá : mikorra várhatom az vá-
szt, mert az üdő csak telten telik, az szegénység is éhelha-
vá lészen s pusztul az föld. Én mondám : minden órán várok
dvartól, mivel velem igen syncere kezdett tractálni. Kény-
eritém keresztyénségére, s az magyar nemzethez való sze-
tire etc. mondja meg ő nagysága mi akaratja, és az kiván-
igiban mire condescendálhatna, mert lám Tökölyit kiüztük,
m semmi hostilitást, sem az télen, sem most nem mutattunk,
ivel az török előtt kedvetlenséget is nyertünk, minden ke-
sztyéni devotiónkat megmutattuk ő felségéhez és az keresz-
ténységhez, ugy, hogy többet ő felsége sem kivánhatott volna.
ondá ismét az generális : sokszor megváltoztatok igérete-
kben, mert nekünk az portáról is megirták, hogy ti hivjátok
z török, tatárt, holott ti nektek az török nem jóakarótok,
eg vagytok jegyeztetve az török előtt igen, csak szintén
z alkalmatosságot várja. Az mostani fővezér kivált igen
olíticus, azért semmiképen nem lehet meg az accom-
odatio, valamig két erősséget nem bocsáttatok kezünk-
en, mert nem hitet ő felsége. Én mondám : bizony soha
ra az ország nem mégyen, mert nem merjük adni, va-
mig Budát, Egret, Váradot, Temesvárt, Nándor-Fejérvárt
agáévá nem teszi az keresztyénség, mert sok példák van-
k előttünk, hanem valami más mediumot kellenék nagysá-
odnak feltalálni. Mondá : ha az urral Teleki urammal és még
gy kettővel beszélhetett volna, eddig is kimentenek volna
hazából, az szegénység is nem pusztult volna ennyire. Mind
ddig addig reménykedém néki, mondja ki akaratját, hogy
b rosa in secreto kimondá : ha egy főrendet vagy két ezer
nberrel ide adtok mellénk, mint ha csak voluntarius milesek
olnának, a mint Teleki uram is cselekedett volt annak előtte,
gy annyival inkább, mind az ő felségéhez való devotiótoknak
egfeleljetek, mind az török előtt ismert emberek legyetek :
az várak, városok kivánságit is elhagyom s az országból
indjárást kimegyek. Az mely annonát igértétek, azt az Ma-
son is utánunk elküldhetitek, mert ha ti eddig valamire
entetek volna, az havasalyföldi vajdát is régen magunk
ellé vontuk volna. Moldovát pedig az lengyel másnak nem
gedi. Ugyan ezen alkalmatossággal mondá azt is : az mely

marhát igért Bethlen Miklós által nagyságtok s kegyelmetek. arról parancsoljon, ne excurráljon az had, mert nincs mit enni. Ezzel nagyságtokat s kegyelmetek Istennek oltalmába ajánlom. Keresztes die 26. Junii, anno 1686.

Nagyságtoknak s kegyelmeteknek
alázatos kész szolgája
Gyulai Ferencz m. p.

P. S. Urunk ő nagysága méltóságos nevével bár commissiókat vagy compulsoriumokat küldene, kinek alkalmatosságával esküdtethetnénk vermes buzákról, mert nem tudjuk hol micsoda helyen vannak és bár négy rendbeli is legyen, mert az üdő csak telik.

Anno 1686. 26. Junii. Az szerdárnak irt levél urunk neve alatt.

Hatalmas győzhetetlen császárunk becsületes meghitt ur hive méltóságos és nagyságos vezér Ahmed passa, ő hatalmassága sok számu fényes hadainak fő szerdárja, nekünk ur jóakarónk, Isten nagyságodat hatalmas császárunk hasznos szolgálatjára sokáig éltesse.

Nagyságod nekünk küldött levelét kedvesen vettük, abban való irását becsületes követ ur hivétől való izenetivel együtt megértettük. Bizonyos dolog, az mint az fényes portára és nagyságodnak is egy néhány izben megirtuk, már sok időktől fogván nagy szenvedéssel és busulással vagyunk az német hadak miatt, és noha hüségesen munkálodtunk is azon, hogy valami módon az fényes porta parancsolatja szerint is birodalmunkból kitudhassuk őket, s gondolkodtunk is az sok féle hirekhez képest, hogy országunkból kimennek, de ugy látjuk csalárdság minden dolgok, mert nemhogy ki akarnának menni, sőt inkább mind beljebb-beljebb nyomulnak és inkább inkább keménykednek ellenünk, sem élésadással sem szép szóval, sem pedig fenyegetődzésünkkel, őket innen ki nem tudhattuk, annyira való erönk pedig nem volt, hogy fegyverrel ellenek állhattunk volna, egyébiránt soha bizony ennyi kártételeket s birodalmunkban elkövetett pusztitásokat s egyéb

onoszságokat el nem szenvedtük volna, annál inkább bizony irodalmunkban őket soha be nem bocsátottuk volna. Az miöl fogva birodalmunkban benn vannak, az ország hadaival igyáztatunk éjjel, nappal, immár pedig az egész ország hadát áborban kiszállitottuk s mezőben is laknak, jóllehet minden erőnk együtt mind eddig is nem lehetett, mivel az Tökölyi fenyegetödzései miá Hunyadvármegyében is kellett egy rész hadat szakasztanunk vigyázásnak okáért, s nem egy nehány csatájok is volt vélek. De akárki mit mondjon felőlek, mindazonáltal nagyságod elhidje bizonyosan, nemhogy mi harczolhatnánk meg vélek, holott az véghelyekbeli erősségekben is és városokban feles hadakat kellett küldenünk, mivel minden igyekezete az az ellenségnek, hogy az erősségeket, városokat meglophassa s praesidiumokat vihessen beléjek, de bizony derék erőnek is lészen bajok vélek, sőt csak tizenöt s tizenhat ezer embernek vélek szemben szállani nem tanácsos s nem is bizhatunk, hogy győzedelmes lehessen, mert erős, vasas, tüzes, és felfuvalkodott feles számu had is az, s ha valami formán Isten az szerencsét nekik adja, kiváltképen az mint hirdetik, ha több hadak is jőnek melléje s feles munitiókat is hoznak, az szegény országot elrontják, és hatalmas császárunk birodalmát is micsoda szerencsétlenség követhesse, nagyságod bölcsen megitilheti, mivel ez az felfuvalkodott, szerencséjében bizakodó nép, könnyen meg nem csendesedik, immár az tordai mezőre szállott, az sóaknákat is felprédáltatta, s tovább is fenyegtödzik, némelyek azt mondják, hogy az Kajánra, némelyek az Vaskapu felé, némelyek pedig azt hirdetik, hogy Havasalföldére akarna menni, és némelyek beszélik azt is, hogy ide Szeben alá akarna jöni, de bizonyosan ki nem tanulhatjuk dolgát. Nagyságod becsületes hivét eddig is azért várakoztatattuk, talán mindenféle vigyazó embereink tudósitásából bizonyossab dolgokat érthetünk, de ennél többet nem hallottunk, melyekről szóval is nagyságod becsületes ur hivétől izentünk nagyságodnak, és mihelyt valami bizonyosabb hirünk érkezik, nagyságodat éjjel, nappal tudositjuk. Mivel azért az ellenség birodalmunkban igen bejött, semmit nekik nem tehetünk, sem ellenek nem állhatunk, prédál, pusztit, és minden gonoszságot elkövet rajtunk. Nagy

ságodat barátságosan kérjük, hatalmas győzhetetlen császárunk és fővezér urunk fényes parancsolatja s maga szép ajánlási szerint is, bennünket megsegiteni semmit ne késsék, sőt mivel mostan vagyon az ideje, hatalmas császárunk országát megsegiteni s az ellenségtől megszabaditani éjjel nappal igyekezze. Mivel azért mi is az magunk hadait az vármegyékből városokból, ki nem hozhatjuk, nagyságod olyan nagy erőt küldjön, a ki birjon avval a felfuvalkodott német ellenséggel, ne csak a hire legyen tizenhét tizennyolcz vagy husz ezer ember, hanem az valósággal is meglegyen, nem ugy mint néha az hire szokott lenni, hogy csak három négy ezer ember, tiz-tizenkét ezer a hire. Olyan rendelést tegyen mindazonáltal nagyságod az segitség felől, hogy az ellenséggel birhassanak, mert ha mi szerencsétlenség követ bennünket és hatalmas császárunk vitézit is, mi nem okoztathatunk. Mi ugyan nagyságodnak tanácsot nem adunk, mindazonáltal ugy gondolnók szerencsésebb és tanácsosabb is lenne, ha nagyságod derék erőt bocsátana Várad felé ellenek, kik ezeket onnan fárasztanák, s nyughatatlankodtatnák; mert ugy innen viszszafelé nyomulnának, és távolabb valók az bejöveteltől akadályoztatnának. Azonban mi is innen az ország hadaival utánnok nyomulnánk, és hatalmas császárunk vitézivel szép egyességet tartván, kétfelől megszoritanók őket, ugy hiszszük Isten megszégyenitené őket, és megszabaditana tőlök bennünket. Igy osztán hatalmas császárunk országa is megmaradna s az szegénység az aratásra s egyéb nyári takarodásra haza szállhatna. Egyébiránt hatalmas császárunk adója megszerzésére s beszolgáltatására s különben is ő hatalmassága szolgálatjára nem érkezhetünk. Nagyságodat azért még is kérjük, derék erővel bennünket megsegiteni semmit ne késsék, sőt éjjel, nappal az rajtunk levő ellenségnek kezéből kiszabaditani munkálódjék. Beunünket pedig maga akaratjáról és az segitségnek is bizonyos számáról, jövetelről voltaképen és minél hamarébb tudósitani ne nehezteljen, ahoz képest mi is tudhassuk magunkat ez országnak oltalmazásában, s az ellenségnek birodalmunkból való kitudásában, hatalmas császárunk parancsolatja szerént alkalmaztatni; magunk is nagyságodhoz becsületes hivünket nemes Balog László uramat küldöttük, ő ke-

gyelmével ezen dolgokról izentünk. Kérem nagyságodat nevünkkel mondandó szavainak hitelt adván, hozzánk jó válaszszal, s minél hamarébb viszszabocsássa.

Anno 1686. 26. Junii. Ibrahim passának irt levél urunk neve alatt.

Hatalmas győzhetetlen császárunk becsületes kedves ur hive, bethlehemi fő gondviselője, tekintetes, nagyságos vezér Ibrahim pasa, nekünk ur jóakarónk, Isten kegyelmedet etc.

Kegyelmed nekünk küldött levelét becsületes követ ur hive által való izenetivel együtt becsülettel vettük és megértettük. Megértettük azt is, hogy az méltóságos szerdár ő nagysága kegyelmedet és más nagyságos pasákat is rendelte az erdélyi segitségre és már kegyelmed fényes hadaival hatalmas császárunk fényes szolgálatjára készen is vagyon. Isten kegyelmednek szerencséjét hatalmas császárunk hasznos szolgálatjára, azzal nagyra nevelje kivánjuk. Bizonyos dolog, ez szegény ország az német ellenség miatt sok időktől fogva nagy szenvedésben vagyon, az mint a fényes portára is az szerdárnak ő nagyságának is egy néhányszor megirtuk, és noha mi az fényes porta parancsolatja szerint az ország hadainak nagy részét mind azoltától fogván táborban tartottuk és fenyegetődzésekkel, fegyver mutatással, élés adással, szép szókkal is igyekeztük őket birodalmunkból kitudui, s ugy gondoltuk az sok hirekre nézve, hogy kimenjenek, de merő csalárdság volt dolgok. Melyekre nézve jó darab időtől fogva az egész ország hadát kiszállitottuk és mind táborban vannak s vigyáznak szorgalmatosan, ottan-ottan csatáznak is, de semmit nekik nem tehetünk. Nemhogy kimennének pedig, sőt inkább beljebb-beljebb nyomulnak, s már az tordai mezőre szállottak, az sóaknákat, sok falukat, városokat, kastélyokat és udvarházakat is felvertek, különben is sok károkat tettenek, és beljebb való jövetelekkel is fenyegetődzenek, ki az Kajánra, ki az Vaskapun, ki Havasalyföldére mondja hogy akar menni. Némelyek pedig azt is hirdetik, hogy ide Szeben alá akarna jöni, mi semmiképen akaratjokat ki nem tanul-

hatjuk, azért várakoztattuk az szerdár ő nagysága és kegyelmed emberét is, hogy valami bizonyost irhassunk felölünk, de ezeknél többet nem érthettünk; hidje el kegyelmed, akárki mit mondjon, de oly erős, vasas, tüzes és számos felfuvalkodott had ez, hogy nemhogy az erdélyi had birhatott volna vagy birhatna vélle, (mivel az véghelyeket és városokat is az ország hadaiból kellett megerősitenünk, kiket onnan ki sem bocsátunk mezőre, hogy szándéka szerint azokat meg ne lophassa, különben is az sok táborozás és egyéb sokféle szükség miatt is igen megfogyatkoztak,) de bizony derék erőnek is lészen baja vélle. Egyébaránt soha bizony mi öket birodalmunkban be nem bocsátottuk volna, annál inkább ennyi pusztitásokat s egyéb gonoszságokat is el nem szenvedtünk volna, hidje el kegyelmed ezt is: 15 vagy 16 ezer embert nem hiszszük mi hogy ezeken győzedelmet vehessen, annál inkább, ha az mint halljuk, több had és munitioi is érkezik melléje. Ha pedig valanint ők találnak győzedelmeskedni, ez szegény országot teljeséggel elrontják, sőt hatalmas császárunk birodalmát is micsoda szerencsétlenség követhesse, kegyelmed is bölcsen megitilheti. Ugy kell hát az segitségről rendelést tenni, s oly készülettel kell az dolgokhoz fogni, hogy valamint az győzedelem övék ne legyen, mert félő, nagyobb dolgot is azután el ne kövessen. A mint azért megirtuk a szerdárnak, ő nagyságának, mi hatalmas császárunk dispositiójából az ő nagysága segitségét elvárjuk és kegyelmedet jó szivvel acceptáljuk, sőt kérjük kegyelmedet: az méltóságos szerdárral ő nagyságával s több hatalmas császárunk vitéz ur hiveivel beszélgetvén, bennünket megsegiteni éjjel-nappal siessen, mert ha az családd és erős ellenség mi rajtunk győzedelmet vészen, elvész hatalmas császárunk országa. Ezek pedig annál inkább felfuvalkodván, mit fogjanak elkövetni, Isten tudja. Annyi segitség jöjjön pedig ez ország oltalmára, hogy az ellenséggel birhassunk, mert ha ők találnak győzedelmeskedni, nem tudjuk mint leszen dolgunk. Nekünk ugy tetszenék, Várad felé kellene nagy erőnek menni és onnat az ellenséget nyughatatlankodtatni, igy osztán az had viszszafelé fordulna, és mi is innen utánok nyomulván, hatalmas császárunk vitézivel s uri főtisztjeivel szép egyességet tartván, közben szoritanók őket,

r hiszszük megszégyenülnének, Isten bennünket tőlök meg-
baditana és hatalmas császárunk országa megmaradna, s
szegénység is az aratásra s egyéb nyári takarodásra haza-
llhatna. Mind ezekről a méltóságos szerdárnak ő nagysá-
ıak bőven irtunk, és mind ő nagyságának, mind pedig ke-
elmednek szóval is izentünk, kérjük kegyelmedet barátsá-
an, értsen egyet az méltóságos szerdárral ő nagyságával s
b hatalmas császárunk vitéz ur hiveivel, és az segitség
gáról tegyen jó rendelést s éjjel nappal bennünket megse-
eni siessen elégséges erővel, hogy valamint az ellenség raj-
ık győzedelmeskedvén, hatalmas császárunk dicsőséges or-
ja meg ne szomorittassék. Minket pedig akaratjáról, és meg-
itésünknek is minden módjáról minél hamarébb voltaképp
ı tudósitani ne nehezteljen, tudhassuk mi is magunkat ha-
mas császárunk s fővezér urunk ő nagysága fényes paran-
latja szerint alkalmaztatni.

---

36. 27. Junii Gyulay Ferencz uram levele az deputatus uraknak

Alázatos szolgálatomat ajánlom nagyságtoknak s ke-
elmeteknek és Istentől békességes megmaradást kivánok.

Nagyságtok s kegyelmetek 25 költ parancsolatját 26. nap igen alázatosan vettem, de az mi kegyelmes urunk ő gysága mind generalis uramnak ő nagyságának, mind nékem méltóságos levelét nem hozták kezemhez, hihető udvarnál radtanak; mindazonáltal én mégis generalis uramhoz ő gyságához mindjárást elmentem, az dolgokat tehetségem erint proponáltam, instructiom szerint motivákkal is a mint enge elmém felérhette éltem, az dolgokat ratiókkal stabili-am, bizony beszéltem csak magával három egész óráig, sik sátorban és sátora körül lévén az egész felső, közép, ó renden levő tisztei, de keveset obtineáltam, mert mind ık régi elkezdett dolgoknak folyásinak agnoscálja, protes-ióimra protestatiókkal felelt, meg is indult vala az protes-iókra, de osztán ismét megcsendesitettem és megmondottam,

hogy ő nagysága consuláljon magának, mert lám mi az télben az ő felsége hadait contractuson kivül is oly helyeinkben, az kikről emlékezet sem volt, békével szenvedtük, holott exturbálhattuk volna; most legközelebb az ő nagysága hadainak ennyi sok égések, pusztittatások, marha hajtás, hurzás, vonások után is, lám csak patiensek vagyunk, s az ki nagyobb annonát is praestálunk, nemhogy hostilitast mutatnánk; Istea s az keresztyénség itiletire merjük támasztani ügyünket, de ha ő nagysága beljebb megyen, extremumra fakadunk, és aperte hostilitásnak magyaráztatik (már várná el bécsi követeink által küldött kegyelmes resolutióját ő felségének) egyéb nem leszen belőle, mi is elveszünk, ő nagysága is az ő felsége hadaiban oly keresztyén helyen vall kárt, az ki inkább egész devotióját mutatta ő felségéhez, s tractában is volt, sem mint hostilitásra legkisebben is okot szolgáltatott volna (mert mi csak addig kivánjuk az annona praestalásával is, a mig onnan felül leérkezik az ő felsége kegyelmes resolutiója, az ő nagysága bizonyos helyen való statióját; ő felsége s az egész keresztyénség is megértvén, az ő nagysága hadainak helytelenül való elvesztését, melyet török erő ellen forditottanak volt és, hogy mi is elvesztünk, ő nagysága maga felől is mit reménylhet, mi követheti ő nagyságát, itilje meg maga, de ha az ő felsége kegyelmes resolutiói után várakozik, az hadat is conserválja, ő felségét sem provocálja, keresztyéni kötelességének is eleget teszen, minket és vérünket ő nagyságával együtt, hozája való jóakaratra s szolgálatra kötelez ő felsége is kegyelmesen agnoscalja, ki tudja, még az mi ő felsége előtt felőle való recomendatiónk is használhat még valaha, promotiót is reménlhet utána, mert más valóságos ellenséggel, más keresztyéni országgal dure és hostiliter bánni, ostán maga szép hire neve hová lészen, annak előtte magyar szerető embernek tudván országostól lenni, hogy törölné el dicséretes szép emlékezetit; hiszem nem Carafa ő nagysága, becsület adassék Carafa generálnak is; az mi urunknak is szemben lételek ő nagyságával erősségeknek kivánásával haszontalan, mert ujabb tractába indulni ő nagyságával az bécsi tracta ellen semmiképen nem lehet, mind régi s mind mostani instructióim szerint, állitván rátiókkal és hogy ő felsége sem kivánja

az török ellen való declaratiónkat, valamig az körülettünk való török véghelyeket, magáévá nem teszi az ő felsége hada; ezzel pedig ha erősséget adnánk, magunkra provocálnók az töröket, most legközelebb az fővezér útjában reánk jövén, végképen eltörlene bennünket, et actum esset de nobis. Istenért gondolkozzék ő nagysága másképen az dolgokról, jó éjszakát vévén az generáltól, minthogy az tiszteivel is akart beszéleni. Ma ismét felkelése előtt az generálnak oda mentem ő nagyságához és ismét az dolgokat elő számláltam, kértem, kényszeritettem ha annonát praestálunk, menjen ki ő nagysága, kiszolgáltatjuk az annonát és ha ki nem megyen is, az Szamoson túl egy bizonyos helyen legyen, mert ha egyébb nem volna is, de csak az sok pusztitás, égetés szaporodik vele. Az török is bizony jobban meghallja a hirit, és félek rajta bejő, ő nagyságát is nem szerencséltethetjük, s nem is tanácsos az ő nagyságának, hogy ő nagysága egy helyen, Merszi más helyen, Hayzler harmadik, Carafa negyedik és sokan sok helyeken vannak, jobb volna az törökök szomszédságában menni és megegyezvén más generálokkal, követné s kezdené el az törökök ellen való fegyverkezést. Igy az hada is megszaporodnék, az igért annonánkat is hamarébb praestálhatnók, kiki házához menvén az szegénységben, de igy az törököt ő nagysága reánk provocálja, ő nagyságát egy helyen, másik ármadát másik helyen, consequenter igy mindenüt az keresztyénség hadát verten verik, minket is az ő felségéhez való oblatiónknak praestálásától elszakaszt, vagy elégtelenné tétet, az rettenetes nagy romlásnál egyébb nem lészen etc. Másként mi az törököt, tatárt nem hivjuk. Sok ideig lévén csak magánosan ő nagyságával, bizony sokkal több dolgokat mondottam ő nagyságának, az alkalmatosság is kihozván az discursusban magával, de nagyságtokat s kegyelmeteket terhelni nem akarom. Mondotta mindezekre generalis uram ő nagysága: ki ez országból nem mehet, ő nagysága akaratjából jövén be, valamig az ő kivánságinak nem obtemperálunk, securitas nélkül ki nem mehet ez országból. Dániel Mihály és Bálintit Sigmond uraimék ő kegyelmek első jövetelekben is ezen követtséggel mentenek hozzája, és mindazon egy dolog az mostani is; hanem ha azt akarjuk, hogy kimennjen az országból, adjuk oda Kolozs-

várt securitásnak és creditumnak okáért, jelül az kiben urunk ő nagysága embere legyen egyik főtisztviselő, hites legyen az praesidium is urunkhoz ő nagyságához; hatszázat mondott volt, hogy benne hagyna, de bizony másfélszázat akart volna benne hagyni, és annak is az roszszát, az is pedig csak addig lett volna, az mig az bécsi követeink megjöhettenek volna, csak mehetett volna ki az török földére, mert eddig az apróbb véghelyeket, az több generálisokkal meg kellett volna venni, és kész volt volna erős hitet letenni, hogy mihelyt ő felségétől jó resolutiónk lett volna, mindjárást azokat is tartozott volna ki vinni Kolozsvárból, ne is gondoljuk azt hogy az mi bécsi követeink jönnének, mert neki azt mindjárást megirják, elébb is jő neki arról való parancsolatja egy héttel is, mivel jőjenek az követek, nem is concludálnak odafel ő hire nélkül. Büdöskuti uram eljövetele után ő felsége ujabb conferentiára felhivatta követeinket 13 praesentis és Kolozsvár tészen-e többet az törököknek provocatiójára, sem mint ez az ármada, mert csak nyolcz nap mulva is ez az ármada mennyi kárt tészen, az árpa majd megérik, az buza is hasonlóképen, egy felől ők tékozolják, más felől az mezőn kin vész el, hogy az szegénység haza nem jő, éhelhalóvá leszen az ember, informátiót sem adhat igy jót. Nem is akar ujabb tractát kezdeni, sőt ha az követeink lejönnek, ez az ő végezése in omnibus annihilaltassék, rá álljon, semmiben nem akarja az ő felségével való tractát bontogatni, nec recedere vult ab illo tractatu nec informabit certe aulam suae Majestatis contra Principem et magnates, tantum dent talem assecurationem ut possit fidem adhibere Transylvanorum et si aliter fiet caput et vitam promisit ut tota armada Christianorum sibi ipsis sui habebunt és bizony rövid napokon porrá hamuvá tétetődik hazánk et nos erimus in causa propter diffidentiam. Carafa januáriusban százezer tallérban megalkudt volna velünk, nem hittünk neki, öt százezer tallér érő kárnál is több vagyon azáltal az országunkban, s vallunk napoként. Fél igen az császár haragjától, most is azt mondá, hogy eddig is késett az dologgal, eddig ha az reménység nem táplálta volna, hogy az urakkal szemben lehet és concludálhat, akarván urunknak ő nagyságának s az országnak is szolgálni, mert ugy tudva, a mihelyt bejött min-

gyárást Szebenhez ment volna és eddig vagy jobbra vagy balra által esett volna ezen dolgon és az török földén Lippánál conjungálta volna más generálissal magát, nagy dolgokat cselekedhetett volna, mert az ráczok is készen várják, fölülnek mind mellejek, de immár közelebb vagyon Szebenhez, ha az urakban nem akarnak kijönni hozzája, hogy annyival is inkább közelebbre folytathassa az dolgokat, az alatt az bécsi követek is ha leakarnak jönni, le jönnek. Én kérém mégis az Istenért ne menjen beljebb, mert bizony extremitásra fakadnak az dolgok, egy rút mina következik belőle, és mondám ha oda mehetne is nagyságod, szintén úgy nem mernénk az töröktől való félelem miatt szemben lenni nagyságoddal, mintha itt volna, hiában fárad nagyságod oda, az nagy fát sem szokták egy vágással le vágni, inkább valami mediumot kellene nagyságodnak találni, az kivel securus lehetne. Feleli. Elhiszem, olyan zálogot adnátok az kit magatok is meguntatok, elhiszem, ha az török kivánja, az ifjú fejedelmet, Telekit is oda adnátok azoknak, az száz ezer tallért is hozá elő, hát ha azt is megkivánja ő felsége, csak hiában az sok ember által való tracta is, mert még sem meritek mondani odahaza az uraknak az dolgot, szintén azért megyek Szeben felé, hogy én ő felsége részéről, magam akarom az én akaratomat megmondani az ti uraitoknak, ő is magok mondják és beszéljék meg akaratjokat, hanem megcselekszem, az hadamat disciplinában tartom, csak az annonát praestálják és vágó marhát adjatok. Igy értvén nagyságotok s kegyelmetek az dolgokat, már mit parancsol, mind az annonának praestálásáról, mind arról mi tevő legyek, tovább itt legyek-e avagy bémenjek Szebenben, mert én magamat ahhoz alkalmaztatni bizony, el nem mulatom. Ezzel Isten kegyelmében ajánlom nagyságtokat s kegyelmeteket. Keresztes 27. Junii 1686.

Nagyságtoknak s kegyelmeteknek alázatos szolgája
Gyulai Ferencz.

P. Urunkat ő nagyságát nem is okozza semmiben, hanem az urakat, kiváltképen az urat Teleki uramat. Irhatom hirül nagyságtoknak, kegyelmeteknek Semki János nevü kapitány irja, most Tót-Ujhelyből, Bécsből lejövő útjából, hogy feles

had takarodik az Vág mellett ide alá az mi Magyarországunkra, ez bizonyos. Generalis uram ő nagysága mondá, bocsássa el nagyságtok s kegyelmetek az oda vitt molnárt, ő is az étekfogót jó szivvel elbocsátja. Nem is tudta hogy rab légyen, mert eddig is elbocsátatta volna.

Anno 1686. 27. Junii. Gyulai Ferencz uramnak szóló levél urunk neve alatt.

Michael etc. Generoso etc. Kegyelmed mellettünk levő uri s förendü deputatus becsületes hiveinkek irt két renbeli leveleinek continentiáit ő kegyelmek veltünk is communicalván, megértettük. Melyekre ő kegyelmek az mi kegyelmes tetszésünkből communicatis consiliis minemü választ és továbbról is kévántató informatiót tettenek, kegyelmed megértheti. Parancsoljuk is kegyelmednek kegyelmesen az mi kegyelmes tetszésünkből lett expeditiónak ismervén, magát mindenekben az szerint alkalmaztatni el ne mulaszsza, az tovább való occurentiákról pedig és egyéb szükséges dolgokról is bennünket voltaképen tudósitson kegyelmed. Datum etc.

Anno 1686. 27. Junii. Gyulai Ferencz uramnak irt levél három pecsét alatt.

Kegyelmednek ajánljuk szolgálatunkat.

Kegyelmed 25 és 26 praesentis az Keresztesről költ leveleit tudósitásával együtt becsülettel vettük, melynek continentiáit megolvasván, az mi kegyelmes urunknak ő nagyságának is reportáltuk valósággal. Szomoruan értettük Thorda városának véletlen sorsát, melyen nem tudjuk mi busulása lehessen generalis uramnak ő nagyságának, de ha ő nagysága az mi patiens devotiónkhoz képest disponálta s folytatta volna az hadakat, sem Thorda városa el nem égett, sem az több megbecsülhetlen károk bennünket és szegénységünket nem követtek volna. Nem is kell ő nagyságának Carafa generálnak

nagyobb mértékbeli keménységéről ellenünk argumentálni, mert mind két részről szenvedett sok pusztittatásinknak, megbecsülhetetlen kárvallásinknak, s egyéb az hadaknak elkövetett sok insolentiájoknak szomoru emlékezeti elterjed következendő maradékinkra is, minden okadásunk nélkül is, az egész világ csodájára, melyeket ha többen jönek is, vagy ha maga ő nagysága terjeszthet is ellenünk ennél is nagyobb mértékben, Isten ez világ előtt az római császár ő felsége s keresztyén confoederatusi előtt is miképen expediálhatja ő nagysága magát annak idejében, maga ő nagysága jó itiletire bizzuk, mivel mi, ha keresztyéni tökéletes devotiónk nem tartóztatott volna, sokszor lehettünk volna az ő felsége hadainak akadályokra, de az mint sokszor már megirtuk, minden rajtunk és szegénységinken elkövetett insolentiájok iránt igen patienter viseltük magunkat, melynek mind az ő felsége sok rendbeli kegyelmes resolutióival, mind pedig az magunk sok szép oblatiónkkal ellenkező gyümölcsét szomoruan érezzük, s hagyjuk az következendő maradékoknál is emlékezetül. Kegyelmed előbbi levelére tett választételünket még Bethlen Miklós uramék megérkezések előtt elküldöttük volt, de ő kegyelmek szemben találkozván embereinkkel, viszszahozták volt levelünket, de ujabban azon tenorral irt levelünket küldöttük kegyelmednek, melyet eddig kezéhez is vett ugy hiszszük, és noha azon levelünkben az mikről illett kegyelmednek választ irtunk, miadazáltal ez alkalmatossággaal is az mi kekegyelmes urunk ő nagysága kegyelmes tetszéséből ujabban irtunk kegyelmednek. Nem gondolhatjuk micsoda igiretünk változtatásával okozhasson ő nagysága, mert mi természetünk és keresztyéni szokásunk szerint kivánjuk magunkat afféléktől oltalmazni, sőt inkább ellenkezőre lehetne bőséges materiánk, az experentia mutatván, mi elmulatjuk. Törököt, tatárt, mi eddig nem hivtunk, idejöveteleket sem kivánjuk, mert azoknak is az előbbeni időnkbeli nyughatatlan elmék miatt keserves emlékezetivel ma is teljesek vagyunk. De félő hivatlan is eljőnek szegény nemzetünknek s hazánknak is romlására, mivel az ő felsége vitézinek birodalmunkba jövetelekkel, annál inkább beljebb-beljebb való nyomulásokkal ott is suspicióban forog dolgunk, s az lehet az oka, ha az mint ő nagysága be-

szélette, idegen indulattal láttatnak lenni ellenünk. Különben minthogy arra való okot is szolgáltatni távoztatjuk, nekünk eddig semmi bántódásunk tőlük nem volt, sem most ninesen, s ezután is nem tarthatunk, ha Isten gonoszakaróinkat ellenünk munkás szándékjokban elő nem bocsátja; semmiképen mi alkalmatosabb helyet a hol az ő felsége hadai subsistálhassanak nem mutathatunk, mint kegyelmednek is megirtuk : az Szamoson tul, vagy ha oda menni ugyan nem akar, az hol most vagyon, ott kell subsistálni. Ott is pedig mi az idegen nemzet ellen miképen assecurálhassuk, holott mint maga is ő nagysága beszélette nekünk, azok nem jóakaróink, s ő felségének is nyilván való ellenségi, maga ő nagysága megitilheti. Az annonát pedig, és az vágó marhát oblatiónk szerint (noha kegyelmed egyik levelében azt irja, az marha nem kivántatik) praestálni készek leszünk, ugy mindazonáltal, hogy az hadak ne excurráljanak, annál inkább mint megirtuk az előtt is, scuri (sic) insolentiákat ne kövessenek; erről pedig assecuráltassunk jó formában, hogy mi is az szegénységet szállithassuk haza, s általok az oblatiókat praestálhassuk. Egyébiránt mi reá nem érkezhettünk s nem is cselekedhetjük. Az erősségek iránt is irtunk az előtt való levelünkben kegyelmednek s ugy látjuk, kegyelmed is kötelessége szerént megfelelt. Teljes lehetetlenség nekünk arra lépnünk, ugy hogy az ur Teleki uram, más becsületes tanács ur atytyafiaival kimenvén, ő nagyságával szemben tractálhasson, vagy bizonyos számú hadakat kivánsága szerint adhassunk, mert minden okvetetlen magunk s ez szegény ország végső veszedelmére szántszándékkal adnánk okot, idő előtt declarálván magunkat az porta ellen, és igy erőszakosan inducálnók őket magunk utolsó romlására, az mint az portáról igen sietve érkezett kapikia uram levele odaküldött igaz párjából kegyelmed ezen dolgokról lument vehet, és valóságos informatiót is tehet ő nagysága és mások előtt is. Az mi az ur Teleki uram ő kegyelme az generálissal ő nagyságával ezelőtt mutuo viselt jó corespodentiáját illeti, maga emlékezetinek is dicsiretire commemoralja ő nagysága, elhiheti ő nagysága bizonyosan, most is ő kegyelme ő nagyságának kész jóakarója, de az mi kegyelmes urunkhoz s hazájához is tartozó kötelességét is semmiképen

meg nem tagadhatja, s el sem titkolhatja. Az ő felsége ő nagyságának adott instructióját mi nem tudjuk, nem is investigálhatjuk, de bizonyosan mondhatja azt, hogy az ő felsége, maga és az conferentiáriusok által tött resolutiói s az mi azokhoz lett magunk alázatos accommodatiónk ellen kimondhatatlan insolentiákat szenvedtünk s szenvedünk ma is. Hogy ő nagysága az szegénységet szánja, salvaguardiákat, s egyéb oltalmokra szolgáló mediumokat is igir, becsülettel veszszük, de az iránt is nem láthatunk securitást, hanem ha ő nagysága feljebb való kívánságunk szerint kimenvén, avagy subsistálván, az hadakat continuálja és bennünket hitelesen assecurál az hadak insolentiáknak eltávoztatásáról. Mik lehessenek az eddig előttünk s rajtunk forgott nehézségeknél is még is terhesebbek, mi nem gondolhatjuk, sőt mivel az eddig valókra sem lehettünk volna érdemesek, többeket annál inkább pedig terhesebbeket nem várhatnánk, sőt Istent hiván segitségül, az mint már magunkat declaraltuk is, kéntelenittetünk magunk oltalmára szolgálható mediumokhoz nyúlnunk. Az lengyel király ha hadait reánk küldi, könnyebben hamuvá tétethetik szegény országunk, és ugy sem római császár ő felsége sem az keresztyénség szolgálatunkkal nem élhet. Hogy az ő felsége vitézi az török birodalomban levő erősségek iránt nem progrediáltanak, annak mi semmi tekintetben okai nem voltunk és nemhogy akadályoztattuk volna, sőt inkább az ő felsége méltóságos személye eleiben terjesztett punctuminkból az mint kitetszik, tehetségünk szerint promoveálni kivántuk volna, de ha ő nagysága az ő felsége keresztyéni intentumát mi bennünk ily szomoru példává kivánta tenni, Isten eleiben terjesztjük. A havasalföldi vajda iránt sem volnánk mi akadályúl, az minthogy tőlünk nem is függ; ő dolga mint folytatja szerencséjét. Mi végre kivánjon passust urunktól ő nagyságától, nem érthetjük, hiszem eddig is nem volt hirünkkel semmi akadálya embereinek, ezután is ha urunk ő nagysága hírivel rendesen járnak, nem lészen bántódások. Az secretariusnak jó accommodatiójának reménysége alatt szerzünk egy lovat, és minél hamarább el is küldjük. Kegyelmednek küldött leveleinkre kegyelmed hüséges gondot viseljen, valamint más helyekre sem in originalibus, sem pedig in paribus ne

keljenek. Az kolozsváriaknak iratott urunk ő nagysága commissiót, hogy illendő áron élést adjanak, s magok is az mi lehet, szállittassanak. Compulsorium nem kivántatik, mivel már az buza felől más dispositiót tettünk. Kegyelmed ezek iránt is kivántató jó maga alkasmaztatását elvárjuk. Isten kegyelmedet. etc.

Anno 1686. 28. Junii. Scherffenberg uram levele urunknak.

Celsissime Princeps et Domine mihi Colendissime!

Ad novissimas Celsitudinis Vestrae de dato 24-a praesentis super reditu dimissorum nuperrime ejusdem ablegatorum debito honore perceptam et reiteratam inibi declarationem, qua syncere erga Augustissimam Caesseream Regiam Majestatem et christianam causam devotionis suae affectum, nec non caesareis resolutionibus inhaerendi animum contestari denuo placuit exprimere: Obsequiose simul et officiose, responsi loco celandum minime volui, maximae id unicum curae mihi hactenus fuisse et in praesens esse, ut Caesareis insistendo resolutionibus., benignissimas Suae Mejestatis assequar et exequar intentiones. Quibus quemadmodum insinuatae a me Celssitudini Vestrae et inclito regno Caesaris nomine propositiones in nullo penitus derogent et adversantur: Ita consolationi duco, innotuisse sufficienter omnibus, quod ex mea non steterit promptitudine, cur tam salutari christiano operi, et plenariae negotiorum compositioni optatus finis necdum affulserit, cum summa temporis et publici boni jactura. Spero tamen et confido Celsitudinem Vestram, rerum momenta magis cordi sumpturam et me in viciniam appropinquante eo minoribus totum ambagibus absoluturam. Qua in parte Generoso Domino Francisco Gyulai authoritate et facultate Celsitudinis Vestrae instructo non tantum lubens audientiam, sed et possibilem in omnibus promovendis praebebo assistentiam. Celsitudinem Vestram in reliquo divinae recommendans protectioni. Ex Castris Caesareis ad Felvincz, die 28. Junii. 1686.

Ejusdem Celsitudinis Vestrae Servus paratissimus.

Fridericus Comes de Scherffenberg.

Anno 1686. 28. Junii költ Maurocordatus uram levele urunknak

Celsissime Princeps Domine mihi Colendissime!

Cum ante hac legatus Celsitudinis Vestrae Generosus Dominus Joannes Sárosi regni prothonorarius in fidelitate Potentissimi Nostri Imperatoris, unanimem regnicolarum consensum, atque ad repelandum hostem eorundem promptitudinem solenniter declaraverit, declarationem Celsitudinis Suae et regnicolarum, Excellentissimus Supremus Vezirius Augustissimae Majestati exposuit, atque ipsius ulteriorem Imperialem clementiam et protectionem impetravit, modo vero ex relatione confiniorum intellecta paucitate hostium in Transilvania insultantium, perceptaque larga eisdem praestita commeatuum suppeditatione, et libera in regnum emigratione, fatetur se multum erubuisse, coram Imperiali Majestate, cui promptam in Imperatorio servitio Transylvanorum operam pollicitus fuerit, cum in regno Suae Majestatis hostes ipsius non solum tollerentur, sed alantur atque foveantur. Tartaricus exercitus, nondum ad confinium Imperatorium pervenit ea de causa, quod circumire per longum iter debuerit, ne per Transylvaniae regnum Vestrum transiret, quoniam ita desiderio Celsitudinis Tuae satisfactum fuit, per intercessionem Excellentissimi supremi Vezirii. Theokoliy accuratus fuit impedimento fuisse*) quo minus hostis e regno expelleretur, atque nedum expectato Veziriano mandato pro recessu, vi ejectus fuit, in auxilium destinati passis, quamdiu in Lippensi districtu expectaverit responsum fuit ut supersedeant.**) Hostis Imp. Maj. in visceribus regni nutritus per hyemem, toleratus per aestatem est. Cum ex mandato S. M. omnes exercitus ad succursum Budae properent, debuisset Celsitudo Tua uti Princeps haereditarius S. M. regni et alumnus et creatura, imitata praedecessorum suorum foelicis memoriae Principum exemplum, qui multoties profligatis hostibus, illorumpue interfectis Generalibus, fortalitia illorum expugnaverunt, aggredi ex parte Pestensi hostem

*) E mondat ily értetlen az egykoru másolatlan is.

**) Az egykoru másolatlan is ily érthetlen.

strenue rem gerere, non avocare militias Imperatorias in Transylvaniam contra paucissimos hostes, quos diu repellere potuisset; haec atque similia Excellentissimus Supremus Vezirius tum mihi sincerissimo Celsitudinis Suae clienti, tum ablegato et residenti ipsius longo sermone proposuit, ac tandem addidit, nisi exercitus Transylvanici sufficiant ad expellendos hostes in Transylvania, destinabit Tartaros ut illos ejiciant, quibus propositionibus rationes Celsitudinis Suae atque considerationes honeste et serio indicatae fuere, quapropter et si Excellentissimus Supremus Vezirius innata sua benignatate ductus atque Suae Celsitudini favoribus asvetus, interea supersederit tamen ex debito synceritatis ac devotionis quam multis ac hinc annis erga Celsitudinem suam profiteor, significandum ipse duxi. A. S. M. optare a Celsitudine Sua praesentissima servitia, qualia antiqui ipsius praedecessores maxima cum gloria praestitere. Caeterum cognito desiderio S. M. per plures literas declarabit Celsitudo Tua, pro gravitate suae ingentis prudentiae tempori convenientia remedia accommodet, quantum sane in me est emolumento et gloriae ipsius enixe reservire conabor, suis mandatis me honoret, habebit me servitiis meis addictissimum, fateor temporum difficultates maximas, quibus tamen pro virili succurrendum. Deus optimus favebit Celsitudini Suae propter ipsius pietatem, magnanimitatem, probitatem et clementiam, atque cum longaeva vita rerum prosperitatem concedet. Datae in oppido Hassan-passa, die 28. mensis Junii. Anno 1686.

Celsitudinis Suae Servus humillimus

Alexander Maurocordatus.

Gyulai Ferencz uram, Teleki uramnak szóló levele. 28. Junii.

Mint uramnak alázatos szolgálatomat ajánlom uram kegyelmednek. Istentől sok jókat kivánván.

Az mi kegyelmes urunk ő nagysága generális uramnak ő nagyságának szóló levelét praesentáltam, kire mi választ tett im megküldöttem. Én nekem urunk ő nagysága levelét

nem hozták, hanem az nagyságtok s kegyelmetekét; holnap Enyeden alól fogunk menni, és azután Fejérvár felé, onnan megyen-e alább nem-e, a jó Isten tudja, reménylem oda fogja várni az nagyságtok s kegyelmetek finalis resolutióját. Csáki István uram s Carafa generalis meg fognak bennünket látogatni; másként az német hadnak még eleinten ki kellett volna menni az török ellen. Az lengyel király hadát bizonyosan hirdetik az n. császári residense is megirta Scherfenbergnek, onnan az német had hová szándékozzék, az még itt leszek értésére adom uram kegyelmednek, csakhogy embere jöjön kegyelmednek hozzám; az könyvezve esküszik, hogy minden tehetségével igyekezik szolgálni csak lehessen szemben kegyelmeddel, urunknak ő nagyságának s ifju urunknak ő nagyságának is állandó megmaradására s ez hazának is békességére. Német posta nem volt tovább az mint megirtam vala, és ha urunk salvus passusa nem volt volna nála, vissza sem bocsátotta volna, factorokat csinálni practikálni. Itt hirdetik: az török császár Ázsiában akarna menni, talán úgy is fordulhat, most kimegyen az német had. Ide uram még igen kevés annonával érkeztenek, az nyakaskodások mia az embereknek, félek excurrálnak az hadak, mind az liszt, mind az vágómarha nem léte miatt, ezen az földön hol kell venni nem tudhatom. Urunk ő nagysága kegyelmességéből nagyságtoknak s kegyelmednek nem parancsol felőle, az emberek nem lévén sohul otthon, nem is tudok hol venni s hol kerestetni. Az úrnak Haller Pál uramnak szóló levelemet bizodalmasan kérem uram kegyelmedet méltóztassék megadatni. Én uram most sem a mi kegyelmes urunknak ő nagyságának, sem uraknak s deputátusok ő nagyságoknak s ő kegyelmeknek nem irhattam, kiről alázatosan követem ő nagyságokat s ő kegyelmeket. Ezzel Isten oltalmába ajánlom uram kegyelmedet egész háza népével együtt.

Decse die 28. Junii 1686.

Kegyelmednek alázatos szolgája

Gyulai Ferencz.

P. S. Bizony lehet uram ez az német had legalább tizenötezer az magyarral együtt és cselédjével. Csáki László mondá

hivassa kegyelmetek, az Scherfenberg tractára, bizony el nem megyen, és kérje osztán ötet kinek alkalmatosságával, hadd bocsássák el ötet jó securitás alatt, mert ha egyenesen Csáki Lászlót kéreti kegyelmetek, itt diffidentiában esnek, oly dolgokat aperiál, hasznára lészen az országnak. Monda az secretarius is, már megirták oda, kik is erre leveleket ne küldjenek, mert nem lehet hanem ha urunk ő nagysága tenne jól velek. Az kibül mit itélhet ember, az jó Isten tudja, az igaz dolog, ha triumphálni találnak, akármint járjunk, utánok hijában lészen; n. császár, az ki megorvosolja Isten után.

Anno 1686. 29. Junii költ. Protestatio az erősségek iránt; ezt is hozta Inczédi M. uram 19. Julii.

Sacratissimae Caesareae Regiaeque Majestatis Domini nostri clementissimi nomine, dominis legatis Transylvanicis, in aula Caesarea nunc agentibus, hisce perbenigne significandum. Tametsi iidem domini legati coram Dominis commissariis Caesareis contestati siut, se circa consignationem Claudiopolis et fortalitii Déva, nullam tractandi facultatem a Domino Principe et ordinibus Transylvaniae habere, adeoque paragraphum in articulo decimo nono tractatus, cum iisdem conclusi, hac de re contentum, et ita sonantem (et pro majori tam hujus tractatus, quam ipsius Transylvaniae securitate, pendente hoc bello et periculo, Sacratissimae Caesareae Majestati sequentia duo loca, nempe Claudiopolin et fortalitium Déva, eum in modum consignabunt, et Caesareo praesidio pro duabus tertiis, Transylvanico vero pro una tertia muniantur, cui praesidio Caesareo stipendia sua Majestas persolvet, panem autem et servitia Transylvani subministrabunt. Quam primum vero praesens bellum cessaverit, ambo loca iterum evacuabuntur et restituentur, sub spe rati tantum admisisse et subscripsisse. Quod tamen idem paragraphus a Caesarea Sua Regia Majestate pro conditione ipsius tractatus ac eo penitus modo, quo potitus est, relinqui desiderentur, cum protestatione, secus tractatum eo ipso nullum fore, nec ratificationem

Majestatis suae Domino Generali Comiti de Scherffenberg missam extraditum ire: Quae de hoc Dominos legatos pro eorum directione atque ulteriori relatione certiores fieri, clementissime demandavit, iisque in reliquo gratia sua Caesarea Regiaque clementissime propensa manet. Signatum sub ejusdem Majestatis suae appresso sigillo secretiore. Viennae. 29. Junii. Anno 1686.

Stephanus Andreas de Wardenburg.

(L. S.)

Anno 1686. die 29. Junii. Sárosi János urunknak szóló levele.

Méltóságos fejedelem, kegyelmes urunk! Isten Nagyságodat sokáig jó egészséges állapotban éltetvén, méltóságos házát boldogitsa.

Nagyságodat mint kegyelmes uramat alázatosan akarom tudósitani die 21 praesentis lévén válaszom a fővezértől, die 26-án errefelé, és pedig Lándor Fejérvár felé megindultunk. Nagy István uramat magával együtt elvitte Lándor Fejérvárig, onnét fogja elbocsátani, die 22 érkeztünk vala kegyelmes urunk Szophiáig. Mihelt megszállottunk, jöve hire, hogy Tökölyi Imre nagy fervorral jő, az vezér izené nekem, hogy noha az expeditióm kész de el nem bocsát, hanem megvárjam Tökölyit. Én kegyelmes uram abban illetlen dolgokat látván, hogy csak az ő jövetelinek hirire, már választ adásomnak terminusa lévén elhaladja, sok ratiókkal élvén előttem, akaratját a vezérnek megváltoztattam, sőt ellenben azt urgeáltam, hogy szemben se légyen vélle, ha lészen is ne ugy mint fejedelemmel, hanem mint maga furiájában megindult panaszló személylyel. Mely urgeálasomat is Isten kivánságom szerint boldogitotta (noha bizony az nálam levő pénzből annak megcsinálására expendálnom kellett néha nagyságod, és a nemes ország hire nélkül, oly reménység alatt, hogy nagyságod és hazám javára való költség lévén, javallani fogja a nemes ország.) És Isten jóvoltából a dolog annyira való progressust vett, hogy 24. estve felé egy csausz expediáltatott eleiben, az kit a jancsáraga táborára vitt, az jancsár-

agának olyan fermánt vivén, hogy viseltessen gondot reája Lándor-Fejérvárig; az kapikihái megértvén, eleget sirának mint valami rosz aszonyok, de csak hiában, magokat is az urakhoz onnét elküldék; reménysége felett igy lön a dolga, maga sem láthatá a vezér táborát, nemhogy panaszát önthette volna ki, noha előre sokat irt volt, melyeket Isten nagyságod méltóságos személye eleiben vivén, referálok. Mind erre, mind egyéb szükséges dolgokra nézve egy becsületes embernek kell nagyságod kegyelmes dispositiójából követségre menni, az ki a fővezér Lándor Fejérvárra érkezése után két-három nappal lehessen ott; ki is hogy jobban rá érkezhessék, ha nagyságod kegyelmessége készülne addig mig én haza jutok, hadd indulhatna mennél hamarább, mindazáltal, ha nagyságod kegyelmes tetszése, maradjon helyben, én kötelességem szerint a mennyiben a dolgokat tudom, akarom nagyságodnak alázatosan előré értésére adni. Egyéb dolgoknak relatióját, halasztom magam hazamenetelemre. Ezek után Isten nagyságodat sokáig jó egészségben méltóságos házával éltetvén, boldogitsa. Datum ad vicum Csobán in ripa Danubii positum 29. Junii. anno 1686.

1686. 30. Junii. Gyulai Ferencz uram az deputátus uraknak szóló levele.

Ajánlom alázatos szolgálatomat nagyságtoknak s kegyelmeteknek s Istentől minden jókat kivánók.

Nagyságtok s kegyelmetek becsülettel irt levelét alázatosan vettem, mit parancsoljon megértettem, noha én minek előtte ez parancsolatját nem vettem volna is nagyságtoknak s kegyelmeteknek, mindazonáltal némely részéről ezeknek az dolgoknak folytatásinak, majd alkalmasint tudósitottam vala nagyságtokat s kegyelmeteket, de az alatt is, mostan is vékony tehetségem szerint, valamiben tudhatok, minden erőmmel igyekezem, bizony minden órán munkálodom az haza javára. Kére generális ur ő nagysága irnék nagyságtoknak s kegyelmeteknek, mind az két részről az szökött szolgák adat-

tatnának kézhez. Az annonában majd semmi nem ment inkább kezekhez, félek rajta, excurrálnak annak administrálásában, mennyinek és honnan kell kisülni arról parancsoljon, ugy hiszem ha előbb nem is de télre többen jönnek be, ha győzedelmesek lesznek, és azt mondja az generalis, hogy tart attól, talán be sem küldik őtet többé, hogy ily lágyan viselte magát, mert lehetett volna oly generális, az ki bizony az ő neki adatott istructióval jobban keménykedett volna, és ilyen könnyen ki nem ment volna és Szebent is reája szállotta volna nagyságtokra s kegyelmetekre. Én ugyan azokra mind pedig feleltem alkalmasint nekie, de bizony kereszténvi hitire mondá, jól meglássuk mit cselekeszünk, bizony váratlan vendég talál bennünket, bizony visznek nem kérnek, és ez oly igaz, Isten őket ugy áldja meg, mint az előtte való gyertya, hogy ég, mivel gyertya ég vala az asztalon, az estve beszélvén vele; most sokkal nem terhelem nagyságtokat s kegyelmeteket, hanem kivánom, hamar időn találhassam szerencsés órában nagyságtokat s kegyelmeteket. Orbó die 30. Junii 1686.

Nagyságtoknak s kegyelmeteknek alázatos kész szolgája.

Gyulai Ferencz.

Itt az keresztyénség hadában is vagyon három regiment. Nem ártana Scherfenberg generális uramnak ő nagyságának tisztességes ajándék, ha ki megyen országunkból, ugy disciplinában is tartja hadát, csak annonából ne fogyatkoztassuk meg őket.

Anno 1686. 30. Junii. Gyulai Ferencz uram, Teleki uramnak szóló levele.

Mint uramnak alázatosan szolgálok uram kegyelmednek. Isten kegyelmedet vigasztalja kivánom.

Kegyelmed nékem irt levelét alázatosan vettem, hogy kegyelmed uram inkább kiván, mindene romlásával is jó kegyelmes urának s hazájának szolgálni, sem mint ezekkel szemben lenni, értem. Bizony uram ha ezt most kedvetlenséggel bocsátja el kegyelmetek, félő, sinistra informatiót ne tegyen,

annyival inkább ha győzedelmesek lesznek, bizony meglátogatnak bennünket nem sokára, és örömest keresnők kedveket, az mint ő mondja, utoljára igéré magát s szolgálni igyekszik, és ellenünk nem informálja az udvart, ha pedig mi őtet vádolnók is, de az ő szavokat hiszik ott jobban el; hidje el uram kegyelmed, ha lehet ezt is kicsalom az országból, azon igyekezem, csakhogy az annonában meg többire semmit nem hoztanak utána, az szófogadatlanság miatt, bizony félek excurrálni fognak, az kenyér nem léte miatt. Az annonát honnan vegyük, nem tudom már ezután; Katona Mihály uramnak parancsolna uram urunk ő nagysága s kegyelmed, ha mi leveleket hoznának Szatmárról, szolgáltatná be, és jutna kezéhez; igaz dolog már megirta Szatmárra, hogy ezután ne hozzanak Erdélyen levelet utánna, de én assecurálom, hogy kezéhez; szolgáltatja az leveleket kegyelmed, erről uram tudositson kegyelmed, hihető ez végre kérte volna az passusokat, talán nem ártana adni neki, ha látom, hogy ki akar menni az országból akkor oda adhatnám. Az Picolomini lova elég tisztességes, küldene uram más tisztességes lovat kegyelmed érette. A Luteringus eddig Budát megszállotta, Kaprára az Bavarus mellett vagyon, Carafa Szolnokon vagyon, ezek most igen hamar Haizlerrel conjungálják magokat. Csáki hadd beszéljen uram kegyelmetekkel, ha győzedelmeskedni találnak, ki tudja mint lészen dolga. Kivánom Isten uram kegyelmedet jó egészségben sokáig éltesse. Orbó die 30. Junii 1686.

Kegyelmed alázatos szolgája

Gyulai Ferencz.

P. S. Az innen való szabadulásom felől kérem uram kegyelmedet parancsoljon kegyelmetek mikor legyen, eluntam már a sok tekenős béka húsa ételét. Vida uramat ismét méltóztassék uram kegyelmed elküldeni mellém.

Anno 1686. 1. Julii. Gyulai Ferencz uramnak irt levél urunk neve alatt.

Michael etc. Spectabilis ac generose. Némely nap ugy mint 27. praesentis kegyelmednek szóló levelünket Torda felé dirigálván, alig hisszük kegyelmed kezéhez jutott volna, mivel kegyelmedtől semmi választ azokra nem vehettünk, az ő felsége hadainak pedig belyebb-belyebb való nyomulásokat s káros progressusokat szomorúan tapasztaljuk, mit akarjanak semmiképen által nem láthatjuk. Annonát és vágó marhákat is kivánságok szerint oly reménység alatt, hogy ha ki ugyan nem mennek is, de bizonyos helyen subsistálván, semminemü excursiókat nem cselekesznek (melyre rá is igérték volt magokat,) igértünk és szorgalmatoskodtunk is azon, miképen minél hamarább administráltathassuk, de azonban beljebb való jövetelekkel s különb különféle, szegénységinket rettegtető nehézségekkel is bennünket infestálni semmit nem szünnek, melyekre nézve semmit egyebet nem gondolhatunk hanem, hogy az török ellen való intempestiva declarátiónkkal magunkat elvesztenők utolsó veszedelemmel, és az régtől fogva szenvedő pacientiánkban elfáradván, az ő felségéhez s az keresztyénséghez fenntartani kivánó devotiónk mellől elszakasszanak s belénk garázdálkodván, minden rajtunk elkövetett pusztitások, sanczoltatások, prédálások, égetesek, vérontasok, emberölések és egyébb sok alkalmatlanságok iránt minket vethessenek okul magok mentségekre, az mint hogy az előtt rajtunk szomoruan végben ment dolgok is világos példák. Kegyelmed azért ezelőtt expediáltatott levelünknek s ennek is continentiáját szorgalmasan calculálván, mondja meg valósággal az generálnak ő nagyságának mindgyárt valamig lehet, az ő felsége resolutióinak jó reménysége alatt az ő felségével való tractának, és az ő felségéhez s az egész keresztyénséghez is offerált devotiónk mellől el nem állunk, sőt abban mig lehet, ennyi szertelen szenvedésink között is perseverálni igyekezünk, de mivel látjuk sem keresztyéni devotiónkkal, sem élés adásinkkal, sem tisztességes oblatióinkkal, sem pedig szertelen sok patientiánkkal semmit nem használhatunk, sőt jó reménységünk közben, szép szinek és praetex-

tusok alatt majd teljességgel megemésztetünk, kételenittetünk magunk oltalmára szolgálható mediumokhoz nyulnunk, az igaz ügyet oltalmazó Istennek segédelméből : mert azt itélhetjük sokszori irási szerint ő nagyságának, az onnan feljül reménylhető kegyelmes resolutiónkat is ő nagysága tartóztatja, akadályoztatja, hogy annyival is inkább megfáradván az várakózásban elcsüggedjünk, és magunkat ellenkezőképen praecipitáljuk : melyről Isten, ez világ, s ő felsége s az egész keresztyénség előtt protestálunk. Az annonát is miképen praestálhassuk, holott subsistálásáról resolutióiben tett igéretivel nem quietál benntünket, semmi módját nem látjuk, melyről is solenniter protestálunk, egyébiránt ha vagy az Szamos mellett vagy az országnak valamelyik szegeletiben subsistálna, vagy ha ez országból kimenne is, mi az mi oblatiónkat praestálni el nem mulatnók, ez országból kimenvén is, utánna küldenők. Velünk vagy az urakkal, hogy szemben tractáljon, vagy erősséget, s ha az nem lehet, ő nagysága mellé hadat adjunk, mint azelőtt is kegyelmed által ő nagyságának resolváltunk, az iránt ne is gondolkodjék, mert egyáltaljában nem cselekessztik, sőt egyébbiránt is magunk intempestiva declarátiónkkal, magunk s ez szegény ország végső pusztulására semmi okot szolgáltatni nem akarunk, hanem valamit ád Isten omnia in defensionem nostri tentabimus argumenta ; melyből ha mi terhes monumentomok következnek, ez szegény országnak utolsó romlásával is ez világ és az Istennek igaz itélő széki előtt is azok adjanak okot róla, kik az mi s ez szegény ország keresztyéni devotiónkot s istenes oblatiónkot nem acceptálták sőt minden uton módon prostituálni munkálkodtak. Bocsássák el az mi ételfogónkat, mi is az molnárt de facto elbocsátjuk. Az kapichicha levelét is elküldtük, melyet az előtt is elküldtünk volt. Itélőmester, praefectus és más becsületes hiveinknek jószágiból feles marhákat és egyébb egyetmásokat is vittenek el, ezekről is kegyelmedet requiráljuk, kegyelmed ne neheztelje assistentiával lenni ; nem tudjuk mi hogy hogy administráltathassuk az annonát, ha efféle insolentiáktól nem sztinnek. Kegyelmed mindenekről hüségesen tudósitson, eidem sic facturo gratiose propensi manemus ; datum in Civitate nostra Cibiniensi die 1. Julii Anno 1686.

1686. 1. Julii. Baló Mátyás kapichia uramnak irt levél urunk neve alatt.

Praemissis praemittendis.

Minthogy az német had tegnap Enyedhez s ma ha igaz az az hir, holnap Fejérvárhoz száll, onnét hová fordul, ott mit csinál még bizonytalan, sietvén, a fővezérnek ő nagyságának nem irathattunk, közelebb lévén az két szerdár, azoknak mit irattunk, páriájokat oda küldöttük, az szerént informálhatja az fővezért ő nagyságát; azonban insinuálni kellene: sietne ő nagysága Lándor-Fejérvára, mi is óránként bizonyosabbakat várunk, már három úttal is jocskán lecsapkodtak az mi hadaink bennek, tegnap is vágtak, fogtak is közülök az magyarjában, de minthogy azoknak ott kevés becsületek vagyon, semmit nem tudnak az német dolgában, mihelyen bizonyosodnak az dolgok, mentest tudositjuk az fővezért ő nagyságát. Bécsben levő követeinket is várjuk. Nekünk ugy hozták: Budát megszállották, Egret még nem hirdetik, Székes-Fehérvárát is hogy megszállották vagy hamar megszálják. Három kémjeink vanak oda, talán valamelyik megjő, mint irók is mentest tudositjuk ő nagyságát, kegyelmed pedig szorgalmatosan vigyázzon, és az dolgokról, kivált az fővezér ő nagysága utazásáról, s egyébb szükséges occurentiókról is hüségesen tudositson, kegyelmesen parancsoljuk, Datum etc.

1686. 1. Julii. Az szerdárnak irt levél urunk neve alatt.

Ez előtt való levelünkben az német hadak állapotjáról tudositottuk volt nagyságodat, annakutána is az mint lehetett fenyegetődzéssel, szép szóval és fegyverkezéssel is munkálódunk hogy kitudhassuk őket, de semmit végben nem vihettünk, magunktól pedig ellenek fegyverrel nem állhatunk, hogy valamint nagyobb veszedelemben, magunkat s ez szegény országot is ne ejtsük, már ugy látjuk, naponként beljebb-beljebb nyomulnak, mert már Gyula Fehérvárhoz csak közel vannak és ma vagy holnap oda be is akarnak szállani,

könnyen is meg lehet mint olyan erőtelen és puszta helyben, mivel az miolta az tatár elpusztitotta, nem lehetett megépiteni, onnan aztán merre szándékozzék, semmiképen ki nem tanulhatjuk, hanem az mint azelőtt, most is csak ugy hirdetik vagy az Vaskapura vagy az Kajánra vagy Lippa vagy pedig Havasalfölde felé akarna menni. Ezen órában pedig azt hozák, hogy Fejérvárról az vinczi rétekre s onnan alá Déváig s onnan vissza Szászváros és Szászsebes felé épen ide Szeben alá, némelyek pedig azt hozták, az vinczi rétekről fordulna vissza ide Szeben felé, hirdetik azt is, hogy Hajzler és Csáki István nevü generálok, feles számú hadakkal és munitiókkal nyomulnának utána, de mit akarjanak által nem láthatjuk. Félünk attól, ha valami erősségeket, városokat veszen kezéhez, sőt ez országnak elkényszeredett s megfélemlett népét is az jelen levő aratásnak szine alatt meg ne csábitsa, és ugy osztán bizony végső pusztulásra jutunk egészen országostól, hatalmas császárunk dicsőséges orczájának szomoruságára s az fényes portának is nagy kárára. Igy értvén azért nagyságod az mi állapotunkat és az német hadaknak is rajtunk elhatalmazott munkáját, bizodalmasan kérjuk nagyságodat, az fényes porta kegyelmességéből elégséges erővel és azon formában mint az előtt küldött levelünkben is nagyságodnak megirtuk, bennünket megsegiteni éjjel nappal siessen: mert mi bizony azon vagyunk minden tehetségünkkel, hogy ez szegény országot magunkkal együtt, hatalmas császárunk igaz hűségében megtarthassuk, de magunktól ez erős és feles hadnak ellenek nem állhatunk semmiképen, melyre nézve ha hatalmas császárunk kegyelmességéből fővezér urunk és nagyságod jó akaratjából ezeknek torkoktól meg nem szabadittatnnk, ez szegény ország romlásának mi sem Isten sem hatalmas császárunk előtt okai nem leszünk, meg is kérjük azért nagyságodat, elégséges erővel és azon formában mint azelőtt is megirtuk, bennünket megsegiteni éjjel nappal siessen, szabadithassuk meg ez szegény országot az ellenség torkából, és tarthassuk meg hatalmas császárunk szolgálatjára. Isten nagyságoddal.

Anno 1686. 1. Julii. Ibrahim passának urunk neve alatt.

Megirtuk vala kegyelmednek ezelőtt küldött levelünkben az rajtunk levő németek hadaknak dolgát, ezeknek bizony mi sem szép szóval sem fenyegetődzéssel semmit nem tehetünk és nemhogy kimenni akarnának, sőt inkább naponként beljebb beljebb nyomulnak, mert már ma vagy holnap Gyula-Fejérvárban akarnak leszállani, s félhetünk ha több városokat is vesznek kezekhez s ez szegény ország népének elméjét is elcsábitják, az jelen levő aratásnak reménységével, és igy elpusztul és romol hatalmas császárunk országa az ő hatalmassága dicsőséges orczájának szomoruságára; mostan levén azért az ideje, hogy az fényes porta kegyelmességéből elegendő segitség által, az felfuvalkodott ellenségnek torkából kiszabadittassunk, kegyelmedet baratságosan kérjük, az méltóságos szerdárral ő nagyságával egyetértvén, bennünket elégséges erővel, és azon formában mint azelőtt is megirtuk, megsegiteni éjjel nappal siessen, mert ezzel az haddal kevés erő bizony nem bir, sőt az mint hirdetik, több hadak is jönnek melléjek, de merre szándékozzanak, és mit akarjanak, ki nem tanulhatjuk, hanem mint azelőtt, hirdetik hogy vagy az Vaskapu felé vagy az Kajánra, vagy pedig Havasalföldére akarnának által menni, némelyek mondják, onnan az vinczi rétekre, és alá Dévaig akarna menni, s onnan térne vissza erre Szeben felé. Némelyek pedig az vinczi rétekről hirdetik, hogy megtérne, és ide Szeben alá jönne, de világosan ki nem tanulhatjuk, melyre nézve ha az segitség késedelmezése miatt vagy megrontanak bennünket, vagy pedig kevés erő lévén, velök nem birunk, hatalmas császárunk országa elpusztittatik, mi sem Isten előtt sem ő hatalmassága előtt okai nem leszünk: mert minden tehetségünkkel azon vagyunk, ez szegény országot magunkkal együtt hatalmas császárunk igaz hüségében megtarthassuk, de az nagy erő ellen nincsen tehetségünk. Azért meg is kérjük kegyelmedet, alkalmaztassa úgy az segitséget, tarthassuk az szegény országot hatalmas császárunk szolgálatjára.

1686. 1. Julii. Balog László uramnak irt levél urunk neve alatt.

Kegyelmed elmenetele után is minden utakat módokat elkövettünk miképen az német hadakat birodalmunkból kitudhassuk, vagy csendesithessük, de semmit velek nem tehetünk, különben pedig ellenek állani erötelenek vagyunk, már ma vagy holnap Fejérvárra akarnak szállni; tudja pedig kegyelmed Fejérvár és az ott körül levő helyek igen erötelenek, az aratás is jelen lévén, ha az már megfélemlett népet fascinálja, végső pusztulásra jut szegény országunk. Melyhez képest mit irtunk az szerdárnak ő nagyságának, Ibrahim passának is ő kegyelmének in veris paribus kegyelmednek elküldöttük. Kegyelmed azért ily szoros és félelmes állapotunkat megértvén, ily erő ellen való erötelenségünket is jól tudván, szorgalmatosan siessenek ezelőtt meg irt uton és módon elégséges erővel bennünket megsegiteni, és az szegény országot az ellenségnek torkából megszabaditani, hatalmas császárunk szolgálatjára megtartani. Ezek után több had is jő azt mondják, de soha szándékjokat, utjokat ki nem tanulhatjuk, csakugyan most is azt mondják, vagy az Kajánra Lippa felé, vagy az Vaskapura vagy Havasalföldе felé akarnak menni, hozzák azt is, most hogy Dévaig akarnának lemenni, onnan megtérvén, ide Szeben alá jönne, némelyek pedig az vinczi rétekről hirdetik, hogy megtérne s ide Szeben alá jönne, de világosan ki nem tanulhatjuk, erre nézve is hogy mi ne okoztassunk, szükség vigyázniok, kegyelmed is az mint lehet közönséges jónkra inducálja őket, kegyelmesen parancsoljuk. Secus etc.

Anno 1686. 2. Julii jött Lengyel követ Instructiója.

Informatio*) Generoso Regiae Majestatis Poloni ablegato, in cyffris data in arce Striensi die 17. Junii Anno 1686.

1.) Habuit Sacratissima Regia Majestas in ipso itinere Comarnij Nobilem Dymiczki**) obvium, a quo literas Domini Comitis Teleki et cyffras gratissime accepit.

2. Compatitur Sacratissima Regia Majestas, non perfunctorie, velut bonus vicinus et constantissimus amicus, super his, quae jam fieri videntur, si quidem hoc bellum non contra christianos, sed contra hostes christianitatis susceptum sit, omnia proinde investigat Sacratissima Majestas media, ut Transilvania ab hac oppressione liberetur, quam per hyemem ab indiscretis perpessa est militibus. Ad praesens vero per ingressum novi exercitus in fines Transilvaniae cum Domino Generali Scherffenberg patitur.

Velut itaque Sua Majestas in praeteritis suis jam securavit***) literis, quod statim, cum notitiam de ista pressura accepit, nuncium apostolicum, ablegatum Caesareum, et residentem Venetum ad se accersiverit, ipsisque hunc modum procedendi cum Transilvania sibi minime placere, et non probari declaravit, monuitque, ut quilibet eorum, ad suos scriberet Principales. Hoc ipsum etiam nunc Sua Majestas fecit in ipso itinere, cum literas in Micoleimo†) oppido a nobili Dimiczki accepisset. Expediverunt itaque cursorem quisque suum, (optandum solummodo ne hoc praepostere fiat) subjunxit tamen Caesareus ablegatus, exercitum Imperatoris nihil amplius facturum, nisi hoc, quod inter commissarios Transylvaniae conclusum est, quod si ita sit, conveniebat certe, ut hoc Suae Regiae Majestati a Dominis Transylvanis securaretur.††)

---

*) Egy másik példányban benne van e helyen e szó is „pro".

**) Egy másik példányban „Diviczki".

***) Másik példányban „significavit".

†) Más példányban „Mikalajov".

††) Másik példányban „significaretur".

NB. Hic*) dominus ablegatus Viszinszki caute exagerabit, non satis syncere D. D. Transylvanos egisse, cum ibi tractarent, et Regiae Majestati suam declararent addictionem, neque cum Serenissimo Imperatore candide illos tractasse, apparet ex literis cum quibus Kozaci Tartarum**) coeperunt ad Hamum pergentem, in quibus D. Teleki subsidia seu auxiliares copias contra Imperatorem postulat, bonisque suis immunitatem exposcit.

3. Certos reddet Dominus ablegatus (idest) Viszinszki regis et reipublicae nomine Illustrissimum Principem, ministros ejus et totum senatum,***) non esse Sacratissimam Regiam Majestatem arma sua contra christianos conversurum, quae ideo solum sumpsit, ut ipsos a Turcico eriperet jugo, imo in ipsa colligatione Principale punctum est, quod contra solos Barbaros mutuo nobis auxiliari debemus.

4. Foedus perpetuae pacis cum Caris Moscoviae die 3. Maji sancitum est; aeternaque colligatio armorum facta, inter duas tantum hasce monarchias, id est regnum Poloniae et Magnum Ducatum Moschoviae contra Bissurmannos, sexta deinde die Maji illud Cari sive Magni Ducis Moschoviae, et ab altera parte commissarii nostri juramento confirmarunt, pro tanto Dei beneficio die 16. Junii per totum Poloniae regnum gratiae Deo agebantur cum sonitu tormentorum.

5. Exercitus Mosshoviae sunt numerosissimi, quibus pro Generalibus dati sunt Kuncz Koztoviczki, et frater Galiczini (?) Palatinus Bratogradiensis†) primique ministri ad praesens in Moschovia, qui jam in Tauricam, Offersonesum††) sive Chrimeam versus moverunt cum omnibus Transboristeanis Kozacis.

A Persis in dies ejusmodi notitiam, Sacratissima Regia Majestas praestolatur. His non minus ac Evangelio fides est habenda.

Electores Saxoniae et Brandeburgicus, viritim uterque octo millium copias militares romanorum Imperatori submi-

*) Más példányban „Hoc".
**) Más példányban „Tartarorum".
***) Más példányban „statum".
†) Más példányban „Palatini Bratogradienses".
††) Más példányban „Hersonetum".

nistrarunt, addidit Bradenburgicus complura, ex praestantissimo armamentario suo tormenta bellica cum omnibus necessariis requisitis et peritissimis complodendi Magistris.*) Eaedem Brandeburgenses copiae militares Ungariam ante duas septimanas a data praesentis ingressae sunt per Silesiam et Colliminiam Poloniae directo per Jobbonoviam**) versus Croatiam***) tractum. Unde tam insolita ac inexpectata, erga romanorum Imperatorem amicitia proveniat, est quod miremur, est tamen potissimum haec ratio, quod uterque id pro pecuniis faciat, pro Polonia vero nihil ad praesentem Campaniam Brandeburgicus contribuit quamvis teneretur. Excusationi hoc obtendit, quod contra communem auxilia det hostem, sed ratio ista non est valida, quia nos copiis auxiliaribus non abuteremur id est Regia Majestas quod forte ab illa parte fiet.

7. Proinde cum ita videamus divinae placuisse Majestati et jam periodum advenisse, ut tam grandis Otthomanica ruat Monarchia, optat svadetque Sacratissima Regia Majestas, ut Transylvania huc accedat, salva dumtaxat per omnia libertate. Quo his gradibus progrediendum est. Sed maturius de†) facto : hoc opus erat.

Prensanda††) est colligatio non cum solo tantum Imperatore, sed cum omnibus insimul Principibus, expediendi legati ad omnes colligatos cum ea declaratione, quod parati sitis renunciare Barbaris et cum illis conjungi, salva tamen per omnia libertate nostra, ne ab ullo dependeamus, at solummodo et pro quavis occasione, tam ad praesens quam in posterum arma Vestra cum colligatis junctim†††) sitis contra Otthomannos, ita ut vobis vicissim omni casu assistatur ab omnibus.

Acceptandum hoc omnino esset Imperatori, quia omnes instaremus et urgeremus opus, citra omnem itaque moram hoc aggrediendum et faciendum, antequam aliqua, quod absit, in-

*) Más példányban „potentissimis complodendi machinis".
**) Más példányban „Jebloatoniam".
***) Más példányban „Ovatiam".
†) Más példányban „hoc".
††) Más példányban „pensanda".
†††) Más példányban „juncturi".

cipiat hostilitas, futurum porro id ipsum est Transylvaniae aeque utile ac gloriosum in perennitatem.

8. Postquam vero propitiis superis, ad tantum dignitatis et praerogativarum culmen, foelices Transylvaniae res assurrexerint, eo eventu explorandum est Generoso ablegato, quidnam in vicem gratitudinis Sacratissimae Regiae Majestati praestare in animo habeant D. D. Transylvani, pro tanta gloriae et prosperitatis accessione, quod prudentiae et dexteritati Domini ablegati committitur, id est Domino Viszinszki.

9. Si Dominus ablegatus interrogatus fuerit, quo Sacratissima Regia Majestas*) movebit exercitum, Respondet, D. D. Transylvanos post duas a suo hinc abitu septimanas certitudinem habituros. Victoriam in Morea per Venetos super Turcis obtentam, Generosus ablegatus uberius exponet, superaddet a Turcis bina fortalitia utpote Barium et Meodistoriam**) esse relicta neque aliud in Polonia Turcis reliquum praeter solum Kamenetum alias Cameniciam.

10. Ultimo interponet se se ad Dominum Comitem Teleki, ut Generosum Binyiczki***) carcere liberetur et absolvatur. Cujus filius ad Serenissimam Regiam Majestatem ea intentione pervenit, ut Arianae sectae renunciet, quod ob reverentialem Patris metum in Transylvania minime ausus fuerit.

NB. Si Dominus ablegatus Dominos Dominos Transylvanos repererit in statu tractatus cum Serenissimi Imperatoris Romanorum commissariis, cautus jam aget poteritque dicere, Suae Regiae Majestati hoc ipsum in votis fuisse, ut Christianis se se adjungerent et colligarent, voluisse tamen et optasse, ut hoc fieret salva per omnia ipsorum libertate et absque ulla a quovis dependentia, sed cum ita visum fuerit stet quod placuit et forte jam mutari nequit.

Ultimum punctum†) Legationis quod nondum est propositum.

Eo demum valedicendi tempore proponet tamen Illu-

*) Más példányban benne van „suum".

**) Más példányban „Medis-Binum".

***) Más példányban „Brenieburgi".

†) Ezen pont csak a második példányban van meg.

strissimo Principi Dominus Ablegatus quam Magnifico Domino Comiti Teleki ut si ex ratione et occasione belli ex quacunque parte Suae Regiae Majestati cum suo exercitu versus limites Transylvaniae approximandum foret, ex discretione idest ultro citroque et ex humanitatis officio, annona aliqua et commeatu militiam Suae Regiae Majestatis refocillent, facturi nempe, quod omnibus regionibus et nationibus est solemne.

Hoc punctum non fuit quidem propositum circa primam expositionem Legationis nosrrae, sed postea tradideram illud ad manus Celsissimi Principis : tum etiam coram Illimo Comite legi Telekio.

In hac materia rogo declarationem in scriptis dandam inter alia responsa : agitur de mea fide apud suam Regiam Majestatem.

Anno 1686. 3. Julii. Seherffenberg generál 3. julii irt urunknak szóló levele.

Excellentissime Domine mihi colendissime!

Accepi honorifice quas sub prima currentis Excellentia Vestra mihi perscribere voluit singulariter obligatas, tam pro communicatis novis, quam insinuata per easdem Erga Augustissimum Imperatorem Dominum meum Clementissimum devotione et assecurata simul fidelitatis continuatione in promovendis in posterum benignissimis ejusdem intentionibus, quae, uti Excellentiam Vestram hisce certioratam habeo, nil adversi aut contrarii Celsissimo Principi Inclytis regni hujus Ordinibus, eorumve libertatibus, privilegiis, aut religioni nec in minimo quidam prae se ferunt: quin potius in eorundem omnium protectionem et conservationem clementissime directae sunt. Humanissimas praeterea Excellentiae Vestrae in hunc casum addicti animi expressiones suo tempore, et loco ubi servitia mea eidem utilia aliquomodo esse possent, apud Augustissimam Aulam humillime commendare non intermittam certos ejusmodi sincerae rationis effectus omni occasione subsecuturos, in nullum revocans dubium. Quamvis non modicam minus rectae

actionis et sinistrae opinionis notam prodere videatur, quod novissimus Cursor Debrecinensis a Serenissmo Lotharingiae Duce ex castris Budensibus ad me expeditus, non huc ad exercitum, sed studio et data ordinantia Claudiopoli Cibinium immediate adductus fuerit, unde mandata Suae Majestatis aliquo decadis (?) tempore tardius mihi exhibita fuerunt, quae quidem pro mutua correspondentia una cum novis communicare voluissem, nunc vero excusatus ero, si quas jam ante ceperunt notitias, repetendo molestus esse nolim. Confido Excellentiam Vestram eas in confiniis ordinaturam dispositiones, ne similis in futurum admittatur inconvenientia, unde nihil nisi diffidentia et .....*) ansa exoriri posset. Hinc Excellentiam Vestram diu incolumem valere exopto et maneo

Excellentiae Vestrae Servus paratissimus

Fridericus Comes a Scherffenberg.

1686. 3. Julii. Gyulai Ferencz uramnak irt levél az statusok neve alatt.

Teleki uramnak irott kegyelmed levelét olvastuk, micsoda accomodatiot kiván tőlünk az generál által nem érthetjük, az hazánk nagyobb részének elpusztitatását ő felsége kegyelmességéhez való biztunkban behúnyt szemmel nézők, az annonát hordják, még is naponként prédáltatnak szegénységink, az ő felségével való tractanák conclusiojának beérkezését, óránként várjuk. Az annonát előbbi irásunkbeli módok szerint praestáljuk, vitetjük is az mint lehet, de hogy mi valamely várban vagy városban praesidiumot vetessünk be, és hogy idő előtt török ellenvaló declaratiókra fakadjunk, nem cselekesszük. Ezen órában érkezvén Sárosi uram levele kiben irja: Isten tudja mint fordithatta el hogy az fővezér minden erejével erre nem fordult, ugy hitetvén el vele hogy az német hadak mi akaratunkból vannak itt. Már az fővezér Lándor Fejérvárhoz közelitvén, az tatárnak is nagy része kin lévén,

*) Egy szóra üres helyt van hagyva.

ha aféle nyilván ellenek való declaratiónkat értenék, egészen elborittatnánk. Mi elébbeni irásunknak inhaereálunk, az bécsi tractától semmiképen recedálni nem kivánunk s nem is recedálunk, ha nem ha kételenittetünk. Melynek is az generál ő nagysága leszen oka; patenseket akár Fejérvárról akár honnan bocsáson ki ő nagysága, mindegy, mert ez az szegény haza magát azzal a török előtt meg nem mentheti, sem az török igája alól magát fel nem szabadithatja, ha ugy kell lenni, az mi kegyelmes urunk ő nagysága is irathat patenseket s az mi nagyobb, informálhatja az egész keresztyén világot is. Kérjük ő nagyságát vigye ki az ő felsége hadait az országból, ne rontson el bennünket országostól és magát is hadastól nagy involutiókba ne hozza, melynek nem mi leszünk okai.

1686. 3. Julii. költ, 4-én érkezett Gyulai Ferencz uram levele az deputátus uraknak.

Mint nekem bizodalmas uraimnak ajánlom alázatos szolgálatomat, Istentől sok jókat kivánván kegyelmeteknek.

Az mi kegyelmes urunk ő nagysága méltóságos levelét nagyságtoknak s kegyelmeteknek parancsolatjával alázatosan vettem, generális uramnak ő nagyságának az dolgot megmondottam voltaképen; sok discursusok után mondá generális uram ő nagysága, nem jól folytatjuk eleitől fogva az dolgokat és nem azok alól az kik által lött volna szükségesebb folytatni, mert mi Detrichstein herczeg és Marchió Badensis által folytattuk dolgainkat és Szappanára által az ki ott csak annyit viszen végben mint egy lovász, és azután tudták az hadakat is, még a mikor utban voltanak már, mert az ajándékot örömest elveszik, de ebben az dologban bizony semmit nem vihetnek végben. Ő nagysága az követeinknek Bécsben léttében megmondotta hogy ha kedvit keresik jó választ obtineál, de sajnálták az 10,000 frtot, most is ő nagysága olyan conditiókat tudna kivánni, csak lenne meg az accomodatio Erdély részire, hogy magunk sem kivánhattunk jobbat, ezzel nem tartoznék hogy kimondaná ennyire, de hogy soha az erdélyiek nem vé-

tettenek ő nagyságának, sőt jól éltenek vele, azon kivül is szereti az magyart. Mert ha Sulcz vagy Carafa lőttenek volna eddig itt régen nagyobb veszedelemben volnának, ennyit sok nem várakoztanak volna.

Az bécsi követeink pedig bizony semmit nem visznek végben, ha esztendeig oda fel laknak is, és valamig innen nem megyen az informatio, nem concludáltatik az tracta, most azok semmit nem használhatnak az kik az mediatorink, ő nagysága megvalja, az mint az erdélyi dolgok folynak, úgy kell informálni ő felségét, de tanácsot nem ád ő felségének lássa ő felsége s hidjük el bizony, ha lebocsátják is az követeinket, de bizony ide relegálják ő kegyelmeket ad concludendum. Csodálja, nem gondolkozunk az dolgoknak nagyságáról, következendő romlásunkról, ő nagysága eléggé ajánlotta Bécsben is embereinknek magát, mert ha tanácsát vették volna, bizonyit Istennel, ezek a nehéz conditiók sem lőttenek volna s végben is mentenek volna az dolgok régen, mert az ilyen dolgokat az aulae cancellarius Stratman és generalis commisarius plenipotentiarius Rabbata herczegek által szokták folytatni.

Az accomodatió bizonyos helyeknek adása, vagy oly zálog adása nélkül nem lehet, az kikkel ők az szélekben contentusok ne legyenek semmiképen (az Kolozsvárit azért kivánják, hogy onnan kivül jöhessen mehessen, emberek vigázhassanak, itt alatt pedig azért, hogy az buzát s egyebet az vizen ne hordhassák az törököknek) és utána várja az többit is be, mert az előtt is megcsalattattanak s nem hihetnek, ha pedig, az accomodatió meg nem lészen, lassa urunk ő nagysága nagyságtok és kegyelmetek; ő nagysága is az maga opiniójában meg marad, de egy helyen nem lehet semmiképen subsistálni, mind az fünek, helynek szük volta miatt, mert egy ilyen armada sokáig egy helyen nem lehet s mint, hogy ha egy helyen lenne, az törökkel fel veretnök őket, mert az bizonyos, hogy hivjuk az törököt. Én erre ugyan nagyot mondék, ratiókkal is állitám, de az régi felelet szerint replicala csak, s mondá ujonan, csak hitessük el magunkkal, ha Budán által esnek, melyen nem sokára által is esnek, bizony az egész had bejön, éktelen veszedelem követ bennünket, az Brande-

burgus és saxo is örömest bejön, török ellen levén az hadakozás nem vallásért, és a minemű jó dolgot az török földén miattunk végben nem vihettenek, és hijában kellett tölteniek az időt, mi vagyunk okai, és mi adunk számot érette és akármint könyörögjünk, de bizony meg nem hallgattatunk akkor, és eljő az az idő, mint az kinek torkig ér az viz, és haldokló félben vagyon, mindenhez radaszkodnék, de nincs kinek megszánni, minden reménységünk elfogy, elromol minden tanácsunk, elepedünk az mi nagy nyomoruságink miatt való bánatinkban. Az lengyeleknek is utat kell nekik nyitni. Az lengyel had pedig rettenetes praevaricáló nemzet lévén, éktelen utálatos kivánsági s prédálási lesznek, mert minden lengyelnek egy-egy szekerének kell lenni és nemhogy marha, de még az macskánk sem marad meg, mert gazdag s ép országnak tartván, mindenek bizony mindenfelül reája tátották szájokat, s jobban reményltenek felőle sem mint a miben látják lenni. És ők is látván azt bizony ha lehet előbb igyekezik az mézet elszedni másoknál. Az bécsi victoria után az ő felsége földén szintén ugy égetett az lengyel Morvában, Szendrő, Thorna táján, a szerint ő nagysága maga volt vélek hatezer emberrel, hogy oltalmazza a földet, de mennél inkább instált, hogy ne égessenek (jó akarója lévén pedig ő nagyságának az király igen) még annál inkább égettenek, ugy annyira, hogy majd fegyverkedéshez nyultanak, de ha az accomodatió meg lenne jó formában, mingyárást kimennének, s az lengyelek ellen is megoltalmaznának, az lengyelek pedig ha követeket küldötték már el, ugy vigyázon nagyságtok s kegyelmetek, hogy bizony követi mingyárást az hada. Az pater is mondá: Ha lehet az lengyelt be ne bocsássuk, inkább az országon kivül szállitsunk annonát nekiek, osztán ezzel az haddal ha conjungálja magát annál veszedelmesebb lészen nekünk. Csáki László is mutatá az bátyja István levelét 20. junii költet, kiben irja: Nem sokára édes öcsém uram Isten segedelméből meglátogatom én is kegyelmeteket Carafa urammal. Ugy hallom Gyulai Ferencz uram ott vagyon kegyelmetek között, az mely hadakat kegyelmed kivánt mellé, azt most nem adhatom, mert csak szégyent vallana kegyelmed vélek, hanem olyant küldök egész instructióval ke-

gyelmed mellé, Carafa uram be menő alkalmatosságával, a kivel becsületet valljon kegyelmed. Mondá Csáki László, is ő magát az urunk hüségére megkinálta, ha nem köll, arról nem tehet, az ő lelki ismerete csendes és tiszta ebben az dologban, ő magát erővel nem adhatja az kinek nem kell, holta után is átkozottnak mondották volna, bár ha nem szolgált volna szivesen, meg is mutatta volna, hogy effectuma lött volna.

Monda generalis uram ő nagysága azt is: ő felségét becstelen szókkal illette az község, füle hallatára, az rettenes pusztulásokért, az ministerek is csak bujkáltanak az község miatt, hát itt is mint lehetne az dolog s mint járhatnánk, az urak s főrendek látván miattok való pusztulásokat. Mondá: az debreczeni embert az ki ide jött volt nem kellett volna Kolozsvárról Szebenben vinni, elsőben az levelekre nézve, igaz ugyan az leveleket fel nem szakasztották, nem bánta volna ha felszakasztották volna is. Ő is ha ugy lészen az dolog, Szakmár felé jövén az urunk ő nagysága embere, valjon jó leszen e ha elsőben maga eliben hozatja. Ez a had ki nem megyen a mint mondja, ha vagy alkalmatos helyek nem adatnak, vagy jó zálogok, csak szaporodnak az szüntelen való kárvallások. A salvus passust azért kivánná, hogy eddig Temesvár s Nándor-Fejérvár tájára küldötte volna embereit vele. Vinczi hegyekről is feles marhákat is hajtottanak, az preszakái emberek marhájokat is keresnék ha föl találhatnák, el sem mulatom felkerestetni, generális uram ő nagysága mondá. Nem bánná, ha oda mennék is nagyságtokhoz s kegyelmetekhez megmondani az dolgokat, de én nem merém reá igérni magamat nagyságtok s kegyelmetek hire nélkül, miért is mennék csak ilyen viszálkodásokkal.

Bethleni s több egyébb szekerek is régen vannak itt szegények, ha más szekérrel megváltoztatom őket, elbocsátja generális uram ő nagysága, de anélkül nem, én nem mertem reá igérni magamat, hanem nagyságtok s kegyelmetek mit parancsol felőle, meg kell-e változtatni s hova valókkal, vagy csak tudnók az annonában nekiek, s inkább a szegény embereknek adnánk másunnan helyébe. Az debreczeni példát hozza elő, ha az hadak bejönnek, és azt is mondá, addig kellene valamit cselekednünk az mig az hadak meg nem indulnak

befelé, mert azután késő lészen. Ezzel nagyságtokat s kegyelmeteket Istennek kegyelmébe ajánlom. In Szászsebes die 3. Julii 1686. nagyságtoknak s kegyelmeteknek alázatos szolgája

Gyulai Ferencz.

Bizony inkább hittem, elmennek rólunk, semmint megmaradásokat, az generális szavaiból a mint értettem, de bizony jó hireket hoztanak most nekiek.

Anno 1686. 3. Julii. Gyulai Ferencz uram, Teleki uramnak szóló levele.

Mint uramnak, alázatosan szolgálok uram kegyelmednek.

Nekem alázatos szolgájának becsülettel irt levelét alázatosan vettem. Kére generalis uram ő nagysága, irnék uram kegyelmednek is, légyen azon, beszélhessen vélek, vagy mire mehetne az igéretben communicatis consiliis adja értésére; mert ha nem lészen, az hazát hamar időn végső veszedelem követi, s nagy oka lészen kegyelmednek, hogy kegyelmed nem engedte. Én ugy látom, ők minden intentiójokat csak az török ellen forditván, nem akarnak securitas nélkül ez hazából kimenni; urunkat ő nagyságát igen alázatosan követem, méltóztassék kegyelmesen alázatos szolgájának megbocsátani, hogy nem irhattam, mivel ezzel is igen siettem, látván az közelitéseket. Innen hová mennek, még nem tudom, hanem uram, vagy az mellettem levő emberek közül egyike, vagy az onnan küldendő emberek által mind urunkat ő nagyságát, mind az urakat ő nagyságokat s ő kegyelmeket tudósitni el nem mulatom. Kivánván az ur Isten áldja meg s éltesse szerencsésen kegyelmedet. Szász-Sebes 3. Julii 1686

Kegyelmed alázatos szolgája.

Gyulai Ferencz.

És hogy bőségesen nem tudósitottam most is az dolgokról, oka az, mert siettem az oda küldéssel. Bizony uram! vagy megharczolunk vélek, törökért, tatárért küldvén, vagy tyuk-

kal, kalácscsal nyulunk az dologhoz, most változott meg annyira szándékjuk, bizony vigan is vannak közönségesen, mert bizony etc.

Anno 1686. 3. Julii költ. Bécsi követ urak levele urunknak ő nagyságának szóló, jött 19. Julii.

Méltóságos fejedelem, jó kegyelmes urunk.

Az fennforgó nehézségekben interveniált nehézségek ugy kivánván és az méltóságos conferentia tetszése is az levén, hogy egyikünk nagyságod méltóságos személye eleiben viszszamenvén, az dolgokat candide declarálja, kelletett Inczédi Mihály uram személye és az bevitt párok által, minthogy ezen materiában eleitől fogva benne forgott, nagyságodat mint kegyelmes urunkat nagy alázatossággal tudósitanunk; instálván alázatosan nagyságodnak, nevünk alatt mondandó szavainak hitelt adni méltóztassék; mi is végső audientiát obtineálván, sietünk nagyságod méltóságos udvarába, kivánván Istentől, találjuk nagyságodat szerencsés boldog állapotban.

Viennae Austriae 3. Julii anno 1686.

méltatlan alázatos szolgái
Haller János m. p.
Pernyeszi Sigmond m. p.
Miles Mátyás m. p.

Anno 1686. 3. Julii. Becsi követ urak levele az deputátus uraknak, jött 19. Julii.

Ajánljuk nagyságtoknak s kegyelmeteknek köteles szolgálatunkat.

Az fennforgó dolgokban interveniált nehézségek ugy kivánván, és az méltóságos conferentia tetszése is az lévén, hogy egyikünk nagyságtok s kegyelmetek köziben viszszamenvén, az dolgokat candide declarálja, kelletett mind Inczédi Mihály uram (minthogy az dolgokban eleitől fogván benne forgott) s mind pedig ő kegyelmétől bevitt párok által nagy-

ságtokat s kegyelmeteket tádositanunk, kérvén nagyságtokat s kegyelmeteket, nevünk alatt mondandó szavainak adjanak elégséges hitelt, mi is végső audientiát obtineálhatván, sietünk Isten jóvoltából nagyságtok s kegyelmetek köziben. Ajánlván az jó Isten kegyelmében nagyságtokat s kegyelmeteket, maradunk

Bécs die 3. Julii 1686.

Nagyságtok s kegyelmeteknek

köteles szolgái
Haller János m. p.
Pernyeszi Sigmond m. p
Miles Mátyás m. p.

Anno 1686. 4. Julii. Az deputatus urak levele az hadaknak.

Ajánljuk szolgálatunkat nagyságtoknak s kegyelmeteknek.

Az mostani fennforgó bizonytalan állapotokra nézve gondolkodtunk eleget, miképen folytathassuk az kinnlevő hadaknak mivoltát, kivántuk volna magunk is kegyelmetek között jelenleni eddig is, ha az mi kegyelmes urunk ő nagysága kegyelmes parancsolatjának nem kellett volna engedelmeskednünk. Mindeneket nagyságtok s kegyelmetek tekintetes nemzetes Macskási Boldizsár és Mikes Pál uraméktól ő kegyelmektől, becsületes atyánkfiaitól szóval megérthet. Nagyságtokat, kegyelmeteket kérjük, ő kegyelmek szavainak adjon teljes hitelt és az mi kegyelmes urunk ő nagysága hüségiben s igaz hazafiuságában ki-ki állhatatosan maradjon meg nagyságtok, kegyelmetek közül; mi bennünk is nagyságtok kegyelmetek nyugodt elmével lévén, hogy a mit nagyságtok kegyelmetek javára s közönséges megmaradásunkra el tudunk követni, el nem mulatjuk, s az szükséges dolgokról nagyságtokat kegyelmeteket tudósitjuk. Tartsa Isten és vezérelje nagyságtokat s kegyelmeteket minden jóra.

1686. 4. Julii. Gyulai Ferecz uram Teleki uramnak szóllo lev

Mint uramnak kegyelmednek alázatosan szolgálok, hogy Isten kegyelmedet édes hazánk oltalmára betegesked séből gyógyitsa és éltesse szerencsésen, kivánom.

Kegyelmed nekem becsülettel irt levelét alázatosan v tem. Ugy látom uram, ezek feljebb való menetelektől ne szünnek és minden dolgokat kegyelmednek tulajdonitana Jobbakat reménylvén, azt is mondják, lám, ő felsége ellen s izben fogtunk fegyvert, s most is nem akarunk az keresztyé ségnek ily megegyezésében is semmit is az ő felsége javá cselekedni. Ezek több segitségért ugy látom készek elkülde Én mondám: Budát a fővezér nem félti, nem is megyen mo Budához ugy hiszem, hanem kiváltképen való országokn tartván, az fővezér elsőben is az ilyen aprolékosb armadát k resi fel. Csudálom inkább nagyságod magára gondot nem v sel. Az secretáriusa jöve hozzám, irván ez levelemet, mond bizony ha ki kell menniek kedvetlenségekre, soha semmib sem hallgattatunk meg, nem kellenék ő felségét infestálnun Passust pedig ha urunk ő nagysága adott volna, ők azzal török földére küldöttenek volna, és az töröknek jövetelit, l az szerint hozták volna meg nekiek, a mint mi nálunk az hi azzal majd egész creditumot csináltunk volna, és ha kérti volna kimenéseket, talán inkább obtineálhattuk volna; semmi jelét nem adtuk keresztyénségünknek, mert ha ann nát nem adtunk volna is, ugyan csak vettenek volna ők, azz csak az nagyobb praedálástól szüntettük őket. Nekem urai alázatos szolgájának parancsoljon. Kivánván Isten gyógyit uram kegyelmedet. Szász-Sebes die 4. Julii anno 1686.

Kegyelmed alázatos szolgá,a

Gyulai Ferencz etc.

Az debreczeniek itt czeknek hasznokra beszéllettene ugy is kellett tenni, bizony soknak mondották az német ket lenni.

Anno 1686. 4. Julii. Gyulai Ferencz uram levele az deputatus uraknak.

Nagyságtoknak s kegyelmeteknek ajánlom alázatos szolgálatomat, és Istentől sok jókat szivesen kivánok.

Az nagyságtok, kegyelmetek nekem alázatos szolgájának irt levelét alázatosan vettem, mit parancsoljon megértettem. Én megolvasván az nagyságtok, kegyelmetek parancsolatját, generális urammal ő nagyságával beszélvén, hol bizony kemény szókkal, hol csendesebben, az mint Isten ő szent felsége tudnom adta és az alkalmatosság hozta, az dolgokokat exponáltam instructiom szerint, hogy az töröknek ilyen közel való állapotjában is elég signumit adjuk ő felségéhez való devotiónknak, melyet nem hiszem az keresztyénség közül is találkoznék é valaki, hogy maga veszedelmeztetésével is segitse azt, az kinek még hatalmában nem volt. Kivel is láttatunk majd inkább az töröktől elszakadnunk, sem mint ő felsége ellen engedetlenkednünk; s miért nem lehet ő felsége előtt egész creditumunk? lám az követeink által minden órán reménylhető kegyelmes resolutiója ellen is magunkat nem opponáljuk, sőt inkább vagy kedvünk szerint vagy kedvünk ellen valók legyenek is azok, de mi azoknak obediálunk, legyen patientiával ő nagysága, kijebb menvén erről az földről, akár csak addig, a mig ő felségétől aláérkezik. Monda az generális: az annona még mikor érkezik el. Én assecurálám, csak mennyen ki, az megleszen fogyatkozás nélkül. Ismét monda az generális ő nagysága, minden utakat, módokat az nagyságtok megmaradására mutatott, arra is reá felelt, hogy az ő felsége követeink által való kegyelmes resolutiójától nem recedál, kész lekötni magát, és a feltött erősségekből is praesidiumit mindjárást kiviszi, és hogy ha kivánsági szerint ő nagyságának tractához kezdett volna nagyságtok s kegyelmetek, az erősségek adása nélkül is mutatott volna mediumokat, de sem egyik, sem másik nem kellett; arról hogy nem kellett nem tehet, legközelebb reménylette azt, hogy már ilyen közel jüvén Szebenhez, ha csak indiciumához is az vele való megegyezésnek hozzá kezd nagyságtok és kegyelmetek, és nem-

hogy csendesednénk, de még inkább az előbbieknél is továbbra való dolgokra czélozunk; de hitessük el magunkkal, hogy ha képes, hogy egyedül kellenék is maradni, még sem megyen ki, mert securitás nélkül ki nem mer menni, mert hogy mert volna be is jöni ő felsége hire s akaratja ellen. Az Lothringus is irja, hogy tudósitsa az Erdélyben lött accordáról, de vigyázzunk reá, hogy nem olyan könnyen jönek le követeink, sőt inkább az követeknek várakozása alkalmatosságával is csak az üdőt akartuk vontatni; az előtt volt reménysége az accordához, már által látja sem másképen nem akarjuk, és talán csak azért cselekeszszük, hogy ily lágyan viselte dolgát, gondoltuk, csak az ő nagysága akaratja az kivánságok. Én mind ezekre bizony megfeleltem. Ismét monda: véteni nem akart, de ha ugy kell lenni, senki nem lészen tirannusabb ő nagyságánál, mert az szebeni hostáton kezdi el az égetést és az egész országot felégeti s ugy megyen ki, ha másképen nem lehet, mert hogy sem ő felségéé ne legyen, az törökéé se legyen s meglátjuk osztán mint lészen az dolog. Az egész keresztyénség megegyezett és accommodálja magát, csak mi nem, azért is nem kért az ország közepiben erősebb helyet, hanem olyan erőtlent és szélben valót, hogy annál is inkább hamarébb lehessen meg az accorda, és hová hamarább kimehessen, és ne kellessék kárt tétetni az országnak. Én mindezekre megfelelvén tehetségem szerint, mondám: nagyságodat lehetetlen reá vigye az keresztyénség, ne törölje el régi jó hirét, nevit, lám ő felsége ellen semmiben nem opponáltuk magunkat, inkább mindeneket erőnk felett cselekedtünk eddig, az Istennek igaz itilő székire támasztjuk, etc. Ismét monda: hitessük el magunkkal, minden régi ő felsége ellen való dolgaink, cselekedetink ujjakon lésznek, és eszében juttatjuk ő felségének; neki is el kell már több segitségért küldeni, és ha utolsó veszedelmünket nem akarjuk, mégis valami jót akarunk cselekedni, találjuk fel a módját, mert sine securitate kimenni semmiképen nem lehet. Az lengyel király is pedig, mihelyt az török igyekezetit hallja lenni, semmint Erdélyben közel essék az török hozzája, inkább ő jő be reánk, hogy megelőzze a török bejövetelit. Sokkal nagyságtokat s kegyelmeteket nem terhelem, várván nagyságtok s kegyelmetek parancsolatjától

Anno 1686. 4. Julii. Gyulai Ferencz uram levele az deputatus uraknak.

Nagyságtoknak s kegyelmeteknek ajánlom alázatos szolgálatomat, és Istentől sok jókat szivesen kivánok.

Az nagyságtok, kegyelmetek nekem alázatos szolgájának irt levelét alázatosan vettem, mit parancsoljon megértettem. Én megolvasván az nagyságtok, kegyelmetek parancsolatját, generális urammal ő nagyságával beszélvén, hol bizony kemény szókkal, hol csendesebben, az mint Isten ő szent felsége tudnom adta és az alkalmatosság hozta, az dolgokokat exponáltam instructiom szerint, hogy az töröknek ilyen közel való állapotjában is elég signumit adjuk ő felségéhez való devotiónknak, melyet nem hiszem az keresztyénség közül is találkoznék é valaki, hogy maga veszedelmeztetésével is segitse azt, az kinek még hatalmában nem volt. Kivel is láttatunk majd inkább az töröktől elszakadnunk, sem mint ő felsége ellen engedetlenkednünk; s miért nem lehet ő felsége előtt egész creditumunk? lám az követeink által minden órán reménylhető kegyelmes resolutiója ellen is magunkat nem opponáljuk, sőt inkább vagy kedvünk szerint vagy kedvünk ellen valók legyenek is azok, de mi azoknak obediálunk, legyen patientiával ő nagysága, kijebb menvén erről az földről, akár csak addig, a mig ő felségétől aláérkezik. Monda az generális: az annona még mikor érkezik el. Én assecurálám, csak mennyen ki, az megleszen fogyatkozás nélkül. Ismét monda az generális ő nagysága, minden utakat, módokat az nagyságtok megmaradására mutatott, arra is reá felelt, hogy az ő felsége követeink által való kegyelmes resolutiójától nem recedál, kész lekötni magát, és a feltött erősségekből is praesidiumit mindjárást kiviszi, és hogy ha kivánsági szerint ő nagyságának tractához kezdett volna nagyságtok s kegyelmetek, az erősségek adása nélkül is mutatott volna mediumokat, de sem egyik, sem másik nem kellett; arról hogy nem kellett nem tehet, legközelebb reménylette azt, hogy már ilyen közel jüvén Szebenhez, ha csak indiciumához is az vele való megegyezésnek hozzá kezd nagyságtok és kegyelmetek, és nem-

gára s gyalázatjára; az kik Erdélyt szerte-szélyel-városokról városokra járván, az mint akarják magokat, szekereket élessel ugy megrakják s ugy hordják ki Nagy-Bányára, Szakmárra, Kállóba, Tokajba, s másuvá is az hová kivántatik minden ellenzés kivül.

2.) Az segitséget Erdély ugyan kéri, hogy azzal is láttassék hűségit declarálni, az melyet hatalmas császár igirt s küldött volna is, de annak eleiben megirják, subsistáljon, mert az német kiment, az mint már sokszor olyan hirt csináltak, ezt penig megcselekszik az erdélyiek, hogy olyankor hirt adnak, már mivel jól megrakodott éléssel, nyomuljon félre most, melyet megcselekedvén s élésit berakván, ismét bejőnek, az városokat renddel járják s meg ujolag éléssel magokat megrakják, s ugy járnak szélyel az országban. Ez pedig az német az erdélyiek akarátjából vagyon benn, hogy annál inkább az országból ki ne menjenek s hatalmas császárnak ne szolgáljanak, holott nem az kivántatnék Erdélytől, hogy ugy kétszineskednék, hanem hogy igazán szolgálna ennek az birodalomnak.

3.) Az erdélyiek kérésire megcselekedte hatalmas császár, hogy jóllehet Erdélyben lött volna az tatárnak általlyabb és jobb utja, most is mint az bécsi expeditiókor, de nagy kerülésivel s nagy fáradságával ezen tatár hadnak egy cseppet sem gondolván, azt is másfelé kerülő utra, messze vitte. Tatár segitséget is azért nem küldött, hogy az mint mi mondtuk, több kára, hogy sem haszna lészen az országnak belőle, ezt is jó consideratióban vette, s Tökölyit is ugy mint fejedelmet nem acceptálta instántiánkra, szemben lételit Lándor Fejérvárra halasztotta s mégis is Erdély előtt ezek és több császár s maga kegyelmességi mind semmik voltak s nem becsültettek.

4.) Jóllehet Tökölyi ferman nélkül ment volt be Erdélybe törökökkel együtt, de attól nem várták az erdélyiek, hogy maga a vezér retrahálja onnét, hanem idő előtt mind actorok, mind birák, mind exequntorok magok lettek az erdélyiek, s többet vágtak le hatszász töröknél. Bizony ha az a német had eddig oly kevés számban török lett volna, azt Erdély eddig meg nem engedte volna oly szabadosan quártélyozni, régen kiüzték volna, vagy egy lábig levágták volna; de az németnek még csak az

orrát sem ütötték ugy meg, hogy csak egy csepp vér is belőle kiment volna, csak armorum ostentatione s (oblationibus), mely terminuson igen magát felfutta; hatalmas császár ellenségit Erdélyből ki nem tudják, hanem aperto marte, mert ha Erdély igaz hatalmas császárhoz, bizony ellenséginek nem kell favorisálni, s azt császár országában tartani.

5.) Ezekről pedig nem csak Tökölyi informálta az vezért s az portát, hanem az szerdár s az egész végbeli tisztek, s arról is, hogy nem több öt-hatezer embernél az a német: monda Skerlet uram, az maga szájából hallotta az vezérnek, az menynyin az erdélyiek vannak, három, négy anyi ellenséget is eddig ki kellett volna üzniek, ha igazak volnának, sőt ennek nagyobb elhivésére az nagyságod Skerlet uramnak irt levele adott nagyobb alkalmatosságot, mikor transferálta azt. Armorum ostentatione et oblationibus akarta nagyságod az németet Erdélyből kitudni, az oblatio dolga felől pedig jóllehet nagyságodtól volt nekem, Nagy Istvánnak instructióm, hogy megemlitsem s azon is instáljak, hogy adónkban acceptáltassék, de ezt communicálván Sárosi urammal és az kapikihával, szántszándékkal elmulattam, kitanulván eziránt ő kegyelmektől, hogy ezen az portán most több annál romlásunkra nem kellett volna.

6.) Im ezen specialis emberit, kivel mi is Kendi uramat elküldjük, az vezér oda küldi, tized napra Lándor Fejérvárhoz kell megjönni, addig onnan el nem indul az vezér, megvárja, s ha az németet Erdélyből addig erőszakoson is ki nem üzik, az egész tatárságot forditja Erdélyre, praemittálván Erdélyt, büntesse meg szófogadatlanságáért, maga pedig az Vaskapu felé könyü szerrel követi utját. Istennek hála Buda oly formában van éléssel, emberrel s egyéb requisitumokkal is megerősitve, hatvan, hetven napig nem félti, Erdélyben is dolgát végben viszi, Budát is azután megsegélli, mert nincs az mint mások magokkal elhitették, oly debilitálódott állapotal, hogy mind kettőre Isten kegyelméből el ne érkezzék; de bizony Erdélyen esik elöbb által, sőt ugy bánik Erdélylyel, hogy örökké való példát teszen belőle, melynek is nem maga lesz oka, mint ez előtt is megmondotta, sőt az kapikihával is megiratta, hanem az pártolkodás és hüségtelenség. Ezeket

kegyelmes uram, hogy nagyságod siketségre ne vegye, sőt minél hamarébb az porta kedve szerint megorvosolja, bennünket is ezek iránt mit csináljunk, sietséggel tudósitson; Nagyságodat az Istenért kérjük, hitesse el nágyságod magával, bizony periculum et quidem magnum in mora. Hacsi Ibrahim aga az estve igen kedvetlenséggel érkezék meg, ugy hiszszük, az is toldotta az dolgokat; Oszmány aga pedig, most itt nincs, elküldetett az végek felé. Ezek után az ur Isten nagyságodat segélje minden jóra és édes hazánknak megmaradására, méltóságos fejedelmi házával éltesse sokáig jó egészségben. Datum ex castris turcicis, ad Haszan Passa Palánka positis die 7. Julii anno 1686.

Nagyságodnak alázatos méltatlan

szolgái

Vizaknai Nagy István m. p.

és Baló Mátyás m. p.

Anno 1686. 7. Julii. Baló Mátyás kapikiha uram és Nagy István követ uraimék levele urunknak.

Kegyelmes urunk!

Késő estve hivatván bennünket az fővezér, valamelyeket az előtt megirtunk volt nagyságodnak Skerlet uram beszédi szerint, ujabban is az vezér iterálá s megmondá, hogy meghitt ur hivét kapucsi passáját küldi nagyságodhoz Csáfer aga, ki is hasonló képen fogja nagyságod előtt az dolgot referálni, többitvén az dolgokat ezzel, hogy ha nagyságod az ország hadaival nem elégséges, azoknak resistalására s kiüzésekre, nagyságod küldjen Csulga szultán eleiben, ki is mentén mégyen az nagyságod s az ország segitségére; parancsolatjok pedig olyan lészen, hogy az hazában kárt ne tegyenek; az tatár Hám is, hátra levén, vigyázván az dolgokra; mely Csulga szultán Bukurest táján vagyon mostan; nagyságodat még is mint kegyelmes urunkat alázatosan az Istenért is kérjük, nagyságod az dolgot süketségre ne vegye, mert bizony közel az veszedelem. Mondja azt is az vezér ő nagysága, hogy az régi királyok s fejedelmek nem ugy viselték az előtt mago-

kat mint most nagyságod, hanem magok erejektől is várakat vettek, német hadaknak nem csak részeit, sőt egész armadáit is, generálisokat eloszlattanak; nagyságod alumnusa és creaturája lévén ezen portának, semmit nem hogy cselekednék, sőt az porta boszszuságára éléssel tartja őket s az hazában szélyel való szabados járásokat megengedi; előszámlálván nagyságod kivánsága szerint való nagy jóakaratját az portának, melyeknek az vége mégis ilyen porta ingerlésére való dolognak. Alkalmatlan és kemény irásunkról pedig nagyságodat mint kegyelmes urunkat alázatosan követjük, kételenek lévén réá, mivel az dolgok szóról szóra igy forgattatának. Ezeknek utána Istennek áldása terjedjen nagyságodra. Datum in castris turcicis ad Hassan Passa Palánka positis, hora nocturna die 7. Julii anno 1686.

Nagyságodnak méltatlan kisebbik szolgái
Vizaknai Nagy István. m. p.
Baló Mátyás m. p.

Excerptum ex literis Viennensibus die 8. Julii.

Examinatis ponderatisque rebus Transylvaniae, tandem tractatus in conclusionem stipulationemque, applaudentibus deputatis adhuc hic morantibus, emerserunt, cum ad hi super nonnullis punctis defectum sufficientis mandati procuratorii allegaverint, Contractus per cursorem ad generalem Scherffenbergium missus est, quo Principis Apafi ratificationem quam proxime procuret, cum hocce annexo mandato, ut subsecuta ratificatione statim cum copiis sibi concreditis Transylvaniae finibus eggrediatur, ac eas exercitui generalis Caraffae jungat, ipse vero ad castra Budensia contendat. Idem Princeps Apafi ad Generalem Scherffenbergium scripsit, eidemque significavit, militem suum nationalem, Tökölyianos, quorum non tria millia, sed solummodo sexcenti erant, quibus Mungaczium versus progredi designabat, deletis 200 circiter ex his, caeteris vero fugatis, amissisque a Tökölyio, cunctis suis impedimentis, equis et curribus.

Anno 1686. 9. Julii. Gyulai Ferencz uramtól izentetett gener. Scherffenbergnek.

Adunk mi asseeuratoriát arról sub bona fide christiana, hogy usque ad reditum ablegatorum semmiben magunkat nem opponáljuk ő felségének, sem ő felségének ellenségi nem leszünk; az annonát is administráljuk, de ugy, hogy vagy menjen ki az hadakkal az országból, avagy pedig az Maros mellett bizonyos helyen subsistáljon; és az hadakat is minden excursiótól fogja el, mig az ő felsége kegyelmes resolutiója lérkezik; melyről ő nagysága is bennünket assecuráljon. Az levágott testek eltemetésére engedjen időt.

Anno 1686. 9. Julii. Gyulai Ferencz uramnak irt levél a statusok neve alat'.

Ajánljuk szolgálatunkat kegyelmednek.

Kegyelmed levelet becsülettel vettük, ha ily nevezetes hazánk fia nem irná, alig hihetnők el, hogy az generális (holott mi ő nagysága felöl ugy értettük, okos, discretus ur) olyan nagy hirü király és az mi kegyelmes urunk ő nagysága felöl, olyan ő felsége s ő nagysága méltóságokat sértegető szókat szólott volna. Istennek hála, az mi kegyelmes urunknak nem ember, hanem Isten maga ő felsége adta az fejedelemséget, embertöl nem is félti, római császár ő felsége is az mi kegyelmes urunkat fejedelemnek agnoscálta s agnoscálja ma is, s életéig is kegyelmesen annak agnoscálni igirte. Irhatnánk többet is az ő nagysága szavaira, de szántszándékkal elmulatjuk. Az mi az tovább való dolgokat illeti, innét zálogul reggel kiküldetnek Josika István s Dániel István uramék, és az régi királybiró fia Heffer Tóbiás szebeni polgár uram, csak hogy mi is onnat jó zálogokat kivánunk, és az zálogoknak permutatiójának alkalmatosságáról bizonyosak akarunk lenni, és igy Székely László uram ő kegyelme szebeni királybiró uram-

al kimennek, az Csáki urammal való szemben lételre s ő egyelmek mellett kegyelmednek is ott kelletik lenni, ugy isponálja kegyelmed elméjeket. Csáki uram huszad magával egyen mindenestől fogva, s innen is annyin lesznek, erről való tegyelmed tudósitását jó idején elvárjuk. Éltesse Isten kegyelmedet. Szeben etc.

P. S. Ugy látjuk, az bástyákhoz és város kőfalaihoz csoportostól kezdettenek jöni az hadak, kegyelmed aziránt is disponálja elméjeket, affélét távoztassanak el, mert el nem szenvedjük, és ha hozzájok lőtetünk, ellenkező consequentiáknak mi okai ne legyünk. Az szekereket is marhástól szüntelenül hajtják, mely is az ő nagysága parancsolatjával teljeséggel ellenkezik. Szintén ezen levelünk irása alatt is az majorból marhákat hajtanak; melyet ha tovább is követnek, egyáltaljában nem szenvedhetjük.

Scherffenberg generál ő nagysága punctumi, melyeket beküldött die 9. Julii. Anno 1686.

A. 1686. 9. Julii.

Instructio propositionum et praetensionum Illustrissimo Domino Comiti Ladislao Csáki concredita.

1. Si quidem pro majori conditione et indispensabili servitii Caesarei exigentia, ita opus sit, tria loca germano militi praesidianda petuntur, signanter Claudiopolis, Deva et Alba Julia.

2. Donec autem modo fata tria loca armis Caesareis consignata non fuerint, usque ad actualem eorundem traditionem, dentur mihi a Celsissimo Transylvaniae Principe et Statibus regni pro securitate exequutionis obsides, nimirum ex consiliariis duo, signanter Dominus Teleki et Dominus Ladislaus Székely, ex tribus vero nationibus primariorum unus unus.

3. Subministretur promissa exercitui Caesareo annona, non uti hactenus, incerta aut in granis, sed una vice simul et

semel in farina, idque quanto citius fieri poterit in loco et termino praefigendo.

4. Detur mihi scripta assecuratio sub bona fide christiana et jurejurando Principis, Consiliariorum er trium regni statuum, quod Turcis neque clam, neque palam, nec directe nec indirecte assistent, et quamprimum tractatus cum aula Caesarea initus obligatus fuerit, conventa et inibi promissa statim absque mora et defectu executioni mandabunt.

5. Dabunt passum et comitivam hominibus meis, tam ad ditiones suae Majestatis Caesareae, quam ad Turciam, aut vicinas quasvis provincias, pro exploratione quandocunque emittendis.

6. Quibus omnibus ita placitis et conclusis, atque in effectum deductis, vicissim promitto sub fide christiana, quod nihil hostilitatis, nec in minimo quidem adversus Principem et regnum Transylvaniae exercebo aut exerceri permittam, sed militem in bona disciplina continebo, et petito modo ad fluvium Marus castra metabor.

7. Hic tractatus pro interim conclusus, durabit tantum usque ad publicationem et exequutionem tractatus, quem ablegati Transylvaniae cum Augustissima aula Viennae iniverint, neque eidem ullo modo praejudicabit, sed is per omnia in suo vigore observabitur, et si quid etiam contrarium, huic conventioni eodem contineretur, Viennensi tractatui omnibus me conformabo.

8. Hoc quoque pro utriusque partis securitate petitur, ut residens unus utrinque permittatur, unus ex meis apud Celsissimum Principem, ex Transylvanis autem unus in castris, penes me continuo permaneat, necesaria proponendi, scribendi, hinc inde mittendi et procurandi facultate et securitate gaudens, Qui decenti etiam honore tractetur. Actum in castris Caesareis ad Cibinium positis, die 9. Julii Anno 1686.

Fridericus Comes de Scherffenberg.

Resolutio.

Ezeket az mi kegyelmes urunknak ő nagyságának reportáltatván, tetszett ő nagyságának is. Már ezekről az teg-

napi napon cathegorice tett resolutiója, tovább ne is urgeálja, mert semmiben ő nagysága az urak ő nagyságok s ő kegyelmek egyező értelméből, attól semmiben és semmiképen nem recedál. Ha mi derekasabb és titkosabb ez Haza javára szolgálható materiat ad coram fenn tartott, declarálja.

Anno 1686. 10. Julii. Resolutio ad instructionem sequentem)*

Az assecuratiót, modo de conditionibus et terminis egyezhessünk meg, megadjuk in bona forma.

Az élést hasonlóképen.

Az mi az városok dolgát nézi, mivel annak decisiója itt lehetetlen, küldje emberét ő is, mi is Bécsbe együtt most mindjárt, és az decidáltassék.

Interea temporis, legyen contentus im ez assecuratióval. Éléssel etc. ő is assecuráljon, hogy hostilitást etc. nem exerceál. Az hol mi mondjuk, ott subsistál, nem praedal etc. Az Törököknek ezt az assecuratiót nem prodálja.

Anno 1686. 10. Julii. Csáki uram levele Scherffenberg generálnak.

Ex Suburbio Cibiniensi.

Illustrissime ac Excellentissime Domine Comes!

Domine Domine mihi colendissime!

Ex verbis ut percepi, animi Dominorum Transylvanorum a fidelitate Augustissimi non essent alieni, sed ob timorem propinquorum Turcarum timent. Impossibile ad prima duo puncta, alia facilius accommodarentur, aliud medium si Vestra Excellentia posset apponere, forsan citius negotia accommodarentur. Semper maneo

Illustrissimae Excellentiae Vestrae

obligatus servus

Ladislaus Csáki.

---

*) Lásd Scherffenbergnek ezelőtt való jul. 9-iki utassitását.

Resolutio Suae Celsitudinis Principalis eodem.

Megköszöntetett ez iránt való jó affectiója, de innen más mediumoknak declaratiója posthabeáltatott. Maga sokszori oblatiói, és keresztyénsége szerint ha miket közönséges jónkra szolgálhatókat tudhat és vehet eszében, candide declarálja, intimáltatott rövid szóval.

Anno 1686. 11. (10. helyett) Julii. Scherffenberg general punctumi, melyeket Csáki uramtól küldött által.

Puncta Illustrissimi generalis per Comitem Dominum Csáki die 11. Julii transmissa.

Ultimaria et finalis declaratio per Illustrissimum Dominum Generalem Comitem Ladislaum Csáki Dominis Transylvanis securanda.

1. Assecurationem fidelitatis Dominorum Transylvanorum erga Suam Majestatem Caesaream acceptabo in forma et tenore desiderato conceptam nulli reservationi obnoxiam.

2. Annonam farinae, quam majorum et minorum pecudum promissam, cum defalcatione ejus quod hactenus administrarunt.

3. Quoad securitatem, per arcium sive civitatum traditionem inhaereo priori petitioni, et sine ejus actuali effectuatione omnia alia puncta corruent: ut tamen in hac parte, nostram in negotiis accommodandis videant promptitudinem, ad qualia tandem etiam condescendere loca paratus sim, ore tenus Illustrissimo Domino Generali aperiendum commisi.

4. Quo jam dicto puncto convento et concluso ad locum quem Domini Transylvani designabunt congruum, castrametabor et omnes excursiones continebo, nisi Turcarum et Tartarorum metus, de quo juxta primum punctum syncere Domini Transylvani, nos tempestive informabunt, aliud expostularet.

5. Quoad ictus tormentorum et reliqua haesternis punctis comprachensa refero me ad Illustrissimi Domini Comitis verbotenus fiendam propositionem, item et quoad tractatum, quomodo et quamdiu subsistere debebit, passus desideratos expec-

tabo, et suis etiam quando petent tabellarios homines meos pro securitate adjungam. Actum in castris Caesareis ad Kis-Torony die 10. Julii 1686.

Fridericus Comes de Scherffenberg.

Resolutio.

Nem lévén contentus Csáki uram az feljebb irt resolutióval, söt rettentő válaszszal bocsátván az internunciusokat, sok törődéssel és keresztyéni protestátiónkkal lett osztán az resolutio die 11. Julii estve.

Anno 1686. 11. Julii.

Ha bemegyen Szász-Sebesben his praemissis conditionibus :

1.) Hogy az lakosokat és oda confugiált külső rendeket is semmiképen sem javokban, sem religiójokban nem impediálja s turbálja.

2.) Az szállás iránt az városokbeli lakosok dispositiójától függjenek s pénzeken éljenek.

3.) Semmi excursiókat s prédálásokat ne kövessenek, annál inkább más falut, várost vagy erösséget semmiképen ne applicáljanak.

4.) Követeink mihent megérkeznek, minden okvetetlen onnét kimenjenek, melyekről sub fide bona Christiana assecuráljon.

5.) Ha az török superveniálna, és casu quo a miatta az hely periclitalna, és török kezében ne essék, az commendáns tartozzék kezünkhöz resignálni. Ha pedig nem resignálná, és igy miatta az praesidium periclitálna, senkit se okozzon (mely is más fél száz, legfeljebb két száz legyen) mi egyébiránt idején tudósitjuk.

Anno 1686. 11. Julii. Nagy István uramnak irt levél uram neve alatt.

Generose fidelis nobis dilecte, salutem a gratiam nostram. Mi dolog végett küldöttük légyen Csónakosi Bálint hivünk az fővezérhez ő nagyságához, kegyelmed magától megérthet holott azért az német miatt igen nagy szorongattatásban l gyünk, ugy hogy ha ő nagysága bennünket legfeljebb tizen nap alatt meg nem segittet, kiváltképen való veszedelemt félhetünk. Kegyelmed kapichia hivünket is adhibeálván, l gyen azon szorgalmatoson, minél hamarébb az elegendő s gitség iránt kivántató jó válaszszal jöhessen viszsza hozzánk, kegyelmesen parancsoljuk. Secus non facturus etc. Datum etc.

Anno 1686. 11. Julii. költ. Gyulai Ferencz uram levele az deputátus uraknak.

Nekem bizodalmas uraim. Isten nagyságtokat s kegyelmeteket ezeknél örvendetesebb napokra viraszsza kivánom.

Ma itt az punctumokat mind két részről comportálók, de egy erősséggel meg nem éré, kivánván Kolozsvárat; én resolváltam: bizony ezt is felette nagy töröktől való félelemből adtuk, másik az, nekünk annál több magyar városunk nincsen, az ki nagyobb collegiumunk vagyon ott, ha szélyel futtatja is, helyét hazánknak bizony mi nem adjuk. Beszterczét kéri vala, én mondám: azt is megsiratták az szegény szász atyafiak, bizony nem adják; okául mondja az generális, hogy Várad felé kell vigyáztatni belőle; én mondám: mire való Szakmár, Ecsed, Sz-Jób nagyságos uram, hiszem arra valók azok, hanem ihol, ha el kell is bujdosnom nagyságoddal, akaratja ellen is fejedelmemnek és hazámnak, de Csehet oda adom, magyarországi joszágomat is életemmel együtt lekötöm nagyságtoknak, csak legyen contentus vélle, mert bizonyosan tudom, hogy bizony semmit sem adunk, ő felsége kegyelmességétől sem recedálunk, lássa ha semmivé teszi is hazánkat; hiszen nem vagyunk sem törökök, sem tatárok, miért nem hiszen lelket ben-

nünk, nekünk is Istenünk vagyon, ki megitél kit-kit az ő cselekedete szerint; mert hogy nem hihet nekünk, csak le akarjuk vágatni az ő cselédjeket; arra is azt feleltem: hiszem kolozsvári 200 3000 (így) némettel ugyan csak nem oltalmazhatná meg az szászsebesieket; ezt is felelvén, hiszen lakjék inkább nagyságod is minden armadájával együtt, ha nem hiszen nekünk, én nem bánom. Arra mondá: ott nem lakhatik; hanem az mint vészem eszemben: Balázsfalvára akar menni buzaért, mert azt mondja, éhel hal meg az hada, mivel annonát nem adunk. Én mondám: ha nagyságod egy helyen megállapodott volna, odahordották volna, de nem hogy megállapodot volna, de még azt sem jelentette ki, hová akar menni; itilje meg istenesen maga nagyságod, nem tudván az én akaratomat, hogy tudná nagyságod még is az én akaratom szerint folytatni dolgait, maga nagyságod discretus ur. Igy lévén az dolog, már nagyságtok az annona felől mitevő leszen lássa, mert az annonának nem létével okoz bennünket, azért kell néki azt a pusztitást cselekedni a mezőkön. Ennek a falunak minden buzáját lekaszálák, eléggé mondám: hogy lehet az annonát nagyságos uram megadni, mikor ezt is kaszálják? ez igazán olyan mint mikor a husról két bört vonsznak le. Erre csak azt felelte, hogy nem halhat meg éhel a had, ha annonát adnátok, ez nem lenne. Ezzel nagyságtokat s kegyelmeteket Isten oltalmába ajánlom. Kis-Kerék die 11. Julii. 1686.

Nagyságtok s kegyelmetek

alázatos szolgája

Gyulai Ferencz m. p.

P. S. Mondám az generalisnak, előtte Csáki László uramnak, hiszen nagyságod authorálta Csáki Lászlót, Csáki Lászlóval mi megalkudtdunk, nem tudom már mégis miért kiván többet nagyságod, holott Csáki László uram oly keményen tractált velünk, hogy nagyságod sem kivánhatott volna többet, arra csak azt felelé: ő nem birálta meg egészlen Cákit. Azt is mondám: mi már feljebb léptünk tehetségünknél is, nagyságod pedig semmire nem condescendált, de csak azt felelé rája: ő nem condescendálhat, ő megmarad az ő kivánságiban, mi is maradjunk meg az mi akararatunkban, ő dolga mit csinál.

Anno 1686. 12. Julii.

Scherffenberg generál ujjabb punctumi.

Adaucta Generalis Scherffenberg puncta die 12. Julii 1686. transmissa.

Ad puncta nomine Celsissimi Principis Transylvaniae et Inclitorum regni Statuum cum reditu Illustrissimi Domini generalis Comitis Ladislai Csáki, et Spectabilis ac Magnifici Domini Francisci Gyulai de Maros-Némethi, ex hesterna conferentia Cibiniensi mihi allata, scripto et oretenus significata, aliud pro hic et nunc resolvere nequeo, nisi quod omnia et singula modo fata puncta in tenore et ordine suo ratificare et omnino acceptare paratus sum, nec in operis consumatione difficultatem aliam substantialem invenio, nisi quod in primo adhuc fundamento, cautio et assecuratio, per resignationem praesidiandae Civitatis Szász-Sebes mihi non sufficiens, neque servitio Suae Majestatis Caesareae satis hoc factu prospectum sit. Quippe cum hoc loco solum expeditioni in Turcicas ditiones, penes Marusium, non vero passui versus districtum Váradiensem provideatur, nec ratio sit, ex quo respectu non etiam alius sufficiens, congruus, munitus et capax locus versus confinia superiorum regni Hungariae Partium uti Claudiopolis, sub conditionibus in memoriali punctorum expressis praesidiandis resignari possit, sine cujus obtentione tractatum absolvere nequeo. Quantum autem mora ulterior nocebit, prudenter considerabunt et proprio damno experientur.

Anno 1686. 12. Julii.

Csónakosi Bálint uram által lött expeditiók az törökhöz.

Fővezérnek irt levél urunk neve alatt.

Excellentissime Domine Domine mihi gratiosissime!

Quaecunque nobis hactenus per milites Caesareanos evenerunt, quantumque nos in illis vel repellendis, vel compescendis omnimode sudaverimus, per oratorem et ablegatos nostros Excellentiae Vestrae, Illustrissimo vero Szerdario per

literatas informationes innotuerunt, jam vero eo sors nostra devenit misera, ut iidem magno cum furore Cibinium obsiderint, caesis primum aliis, aliis vero non procul ab urbe hac captis nostris copiis. Minantur autem atrocissime nos ac regnum hoc Transylvaniae igni (sic) ferroque vastaturos, si perniciosis ipsorum postulatis satisfacere recusaverimus. Cum itaque nos, nec ullis ipsorum postulatis fidelitati nostrae erga fulgidissimam Portam Otthomanicam hactenus contestatae adversantibus satisfacere velimus, nec vero illorum viribus resistere pares simus, actum esse de nobis metuimus, nisi Clemens Excellentiae Vestrae subveniat subsidium. Excellentiam Vestram supplico humillime et quam confidentissime, ut mihi ac regno huic Transylvaniae, in extremo discriminum momento constitutis, quantocius et omni sine mora modoque commodiori clementer prospicere ac nos hostium faucibus eripiendos Invictissimae Portae Otthomanicae conservare non dedignetur, faciet rem nobis ac nostris posteritatibus infinita remunerandam gratia; sibi vero existimationem aeterno duraturam. Per praesentium exhibitorem, verbis etiam quaedam Excellentiae Vestrae referenda concredidi, instando E. V. humillime, ut eidem meo repraesentandis nomine plenariam adhibere fidem, atque eundem ad me optata sua resolutione remittere dignetur. Eandem Excellentiam Vestram divino numinis protectioni recommendans.

Anno 1686. 12. Julii. Az szerdárnak irt levél urunk neve alatt

Hatalmas, győzhetetetlen etc.

Az német hadnak birodalmunkban bejöveteliről és ez ideig elkövetett sok alkalmatlanságiról nagyságodat voltaképen tudositottuk, mi azokat semmi uton módon birodalmunkból sem ki nem tudhatjuk, sem meg nem csendesithetjük, hanem már ide Szeben városa mellé szállottanak, és tüzzel s fegyverrel kimondhatlanképen fenyegetnek bennünket; mivel hogy az fényes portához tartozó hüségünkkel ellenkező csak kisebb dologban is nekik engedelmeskedni nem akarunk,

melyből micsoda boldogtalanság következhessék reánk s ez szegény országra, nagyságod bölcsen megitilheti. Igy értvén azért nagyságod állapotunkat, nagyságodat bizodalmasan kérjük, ha hamarébb semmiképen nem lehet, tizenötöd napok alatt bennünket elegséges erővel, és az mely uton jobbnak itili, megsegiteni s ez felfuvalkodott ellenségnek torkából, kinekmi ellene semmiképen nem állhatunk, kiszabaditani s bennünket ez szegény országgal együtt hatalmas császárunk szolgálatjára megtartani siessen; egyébiránt félhetünk attól, hogy valami reménytelenség ne kövessen bennünket országostól. Ezen dologtól fővezér urunknak, ő nagyságának is irtunk, alázatosan instálván ő nagyságának, ne késsék rólunk minél hamarébb kivántató gondot viseltetni, maradhassunk meg az fényes porta igaz hüségiben hatalmas császárunk szolgálatjára. Isten nagyságodat hatalmas császárunk hasznos szolgálatjára sok esztendőkig szenrencsésen éltesse, kivánjuk. Datum etc.

Anno 1686. 12. Julii. Ibrahim passának urunk neve alatt irt levél.

Hatalmas győzhetetlen császárunk meghitt etc.

Eddig való dolgokról, az melyeket az német hadak birodalmunkban eltöltettenek, kegyelmedet voltaképen tudósitottuk, kik ellen ugy látjuk semmi uton módon semmit nem tehettünk, noha minden utakat elkövettünk, hogy őket az országból kitudhassuk, hanem már Szeben városát szállották meg; s itt vannak és rettenetes fenyegetődzéssel rémitenek bennünket, hadaink közül is felesen levágtak itt a várostól nem meszsze, némelyeket pedig rabságra is vittenek, tovább is tüzzel és fegyverrel s több hadaknak is jövetelekkel szertelen fenyegetnek bennünket, ha kivánságoknak eleget tenni ugyancsak nem akarunk, az minthogy mi egyáltalában az fényes portához tartozó tökéletes hüségünkkel ellenkező csak legkisebb dologban is nekik engedelmeskedni semmiképen nem akarunk. Holott azért mi nekünk arra való erőnk nincsen, hogy nekik ellenek állhassunk, s az ő ellenünk elszánt s szüntelen terjesztő gonosz szándékjokat rólunk elfordithas-

suk, kegyelmedet barátságosan kérjük, az mely uton jobbnak itili bennünket megsegiteni, éjjel-nappal mentül nagyobb erővel s jobb készülettel lehet siessen, kegyelmeddel egyező szivvel tarthassuk meg ez szégény országot, hatalmas császárunk szolgálatjára. Az méltóságos szerdárnak, s fővezér urunknak ő nagyságnak is ilyen szoros állapotunkat értésekre adni, és hogy rólunk tizenötöd napok alatt, ha előbb semmiképen nem lehet, kivántató gondot viselni s ez felfuvalkodott fene ellenségtől bennünket megszabaditani siessenek, alázatosan instálni. Kegyelmedet azért barátságosan kérjük, emberünket az fővezérhez ő nagyságához jó securitás alatt elkisérni, az szerdárnak ő nagyságának szoló levelünket pedig késedelem nélkül megküldeni ne neheztelje. Az alatt bennünket tudósitson, tudhassuk mihez alkalmaztatni magunkat, hogy valamint a nagy erő bennünket akaratunk ellen is valami reménytelenségre kényszeritvén, utolsó veszedelmünk ne következzék, hatalmas császárunk dicsőséges orczája elfelejthetlen szomoruságára. Isten kegyelmedet sokáig éltesse. Költ az mi Szebeni városunkban szent Jakab havának 12. napján 1686. esztendőben.

Anno 1686. 13. Julii. Gyulai Ferencz uramnak irt levél az statusok neve alatt.

Kegyelmednek ajánljuk szolgálatunkat.

Elmeneteli után nekünk közönségesen, és az urnak fögeneralis uramnak ő kegyelmének küldött leveleit vévén, megolvastuk, és a mi kegyelmes urunknak ő nagyságának is reportáltuk. Mi uram ugy látjuk, ott állandó valóságos resolutio nincsen, hanem mindenekben és szüntelen való változás, melyre nézve mi már többre nem contendálhatunk, mivel a mit offeráltunk is, kegyelmed maga tudja mennyi nehézséggel kellett arra is lépnünk, tovább pedig mit reménylhessünk, ennyi ujabb-ujabb s változó resolutióihoz képest, által nem láthatjuk, hiszem a mint a Csáki urammal való tracta mutatta, contentusok voltak ultimaria oblatiónkkal, ezután pedig azon tractáknak praejudiciumával ujabb kivánságokat terjesztette elönkben. Kegyelmed mindenekre elégséges képen megfelelt,

nyára szóval bizott dolgokat discursusra vettük, arra való válaszunkat embere expositiójából kegyelmed megértheti. Azonban ugy kivántatván, mi Buda segitségére Pest felé indultunk, Isten jovoltából ott ellenségeinkkel való dolgainkat végezvén, hatalmas császárunk hadaival ott fogok componálni, a holott két részről fogjuk javallani; azonban ha mí nekünk mulatnunk kelletnék (mivel az dolog másképen van), fővezér urunknak kegyelmed dolgait megirtuk, valamint s valahogy annyi hadat ő nagysága minden kétség nélkül érkeztetni fog, elméjében kegyelmed meg ne csökkenjék, mert kivánsága kétség nélkül procuráltatni fog. Isten békessége az jó uton járokkal. Költ az szegedi mezőn Ahmed passa.

Anno 1686. 18. Julii költ. Scherffenberg generál levele urunknak.

Celsissime Princeps et Domine mihi colendissime!

Redux iterum hodie Spectabilis ac Magnificus Dominus Franciscus Gyulai, significavit mihi specialem Celsitudinis Vestrae benevolentiam, qua hominem meum .....*) ad explorandum in ditiones Turcicas destinatum, non modo libero donare transitu sed et pro majori securitate quendam ex dapiferis eidem suis adjungere resolvisset. Obligatus proinde singulari hocce favore, hominem meum eo fine latorem praesentium exmitto, plene confisus, Celsitudinem Suam, iter et reditum ejusdem, et commoditate et securitate quam celerrima adeo promoveri ordinaturam, ut paucos intra dies cum certis rumoribus Belgrado vel a Vezirio reverti possit. Quod insigne erga christianam causam studium non modo gloriae attribuet meritum, sed meam in particulari personam ad reciprocanda quavis opportunitate inserviendi officia Celsitudini Vestrae in omnem occasionem devinciet. Qui eandem foelicissime valere exoptans sum et maneo Celsitudinis Vestrae

servus paratissimus
Fridericus Comes de Scherffenberg.

Ex castris Caesareis ad Saros positis die 18. Julii 1686.

---

*) Az egykoru másolatban is két szónak, mi a követ nevét tette volna, hely van hagyva.

Anno 1686. 14. Julii. Gyulai Ferencz uram az deputátusokhoz szólló levele.

Nékem bizodalmas uraim, Isten kegyelmeteket szeren csésen éltesse s tartsa az haza békességében, kivánom.

Nagyságtok s kegyelmetek levelét vettem, az dolgokat instructióm szerint proponáltam. Hogy generális uram ő nagysága urunk ő nagysága méltóságos személye és mostani lakó helye ellen ily helytelenül opponálta magát, melyet még eddig az török sem cselekedett, és hogy noha az követeink már utban vannak, de mégis Szász-Sebessel lám ő nagyságát megkinaltuk, egész plenipotentiával küldvén Csáki László uramat oda, mégis azzal ellenkező dolgot cselekedett, emlékezetes cselekedetinek változásival, kivel is ha mi ő felségétől és az keresztyénségtől el akartunk volna s akarnánk szakadni, méltó mentségünk lehetne, és nem más, hanem ő nagysága lehetne méltán oka etc. Erre felelé: Csáki urat igaz maga küldötte hozzánk, de nem ugy hogy concludáljon, ő nagysága pedig még nem concludált; másik az, hogy soha igazak ő felségéhez nem voltunk, és azért nem hiszen, akármit mondjunk is, szóval, irással is. Én arra mondám: mi valakit eddig assecuráltunk, abban soha változás nem volt, követeinket sem küldöttük volna fel, avagy re infecta is lehivattuk volna, ha igazak nem akartunk volna lenni az keresztyénséghez; maguk veszedelmeztetésével Szász-Sebest sem igirtük volna; sok volna az dolog, kiről irhatnék, térek az dologra. Generális uram ő nagysága ultimatim mondá: már ha Dévát is rosznak mondom az török felől való részről, az jó assecuratoriával contentus leszen, Szász-Sebest nem veszi, nekünk is rosz volna, mert Fejérvár s Szeben között vagyon, lehetetlen alkalmatlanságot nem szenvedne urunk ő nagysága valamikor miattok. Kolozsvárat is már scholáinkra nézve ha nem adhatjuk, Besztercét is, adjuk oda Szamos-Ujvárat, ugy hogyha követeink egész contentummal jönek alá, ő nagysága obligálja magát, hogy az praesidiumot kiviszi mindjárást belőle, hit alatt és az Szamos mellett subsistál, az annonával megelégszik, erős edictumot ad ki, a szegény ember mint akár mikor sza-

ordinantiájának in secreto megmutatja, mely is deákul vagyon, a mint mondá. Ugy értettem nagyobb része titkos ordinantiájának clavissal volna, elhiszem, Inczédi uram ő kegyelme alkalmasint tudhat azokról is mondani. Az intercipiált leveleket is majd legelsőben is hozá elő, elhoztam-é? kire felelém: Én nagyságtoknak s kegyelmeteknek előhoztam, nagyságtok s kegyelmetek is ugy érti, volnának valami intercipiált levelek, kiket is duggatnak, mert részeg katonák találván elő, azon részegen sárban találták heverni, fel is szakgatták őket, azért nem merik az katonák is előhozni az leveleket, hanem nagyságtok s kegyelmetek érette küldött urunk ő nagysága méltóságos parancsolatjából, és azon lészen, azon leveleket kézhez keritse és megküldje felszaggatva is. Selégvárdákat*) Segesváron felül még eddig nem akart adni, noha mind Oklocsányi uram kért, az ő kegyelmének intimált kivánságim szerint, mind maga Csáki uram kért, de nem adott, mi végre nem tudhatom. Ma ismét kimegyek, magam kérek, talán azzal is megtanulhatom, miért nem akar adni. Az Berethalmiaktól ezer köből lisztet, 30 negyvenes bort,300 vágó marhát kért. Az segesváriakon annál többet sokkal is. Csáki urammal is generális uramtól ő nagyságától bejövő utamban beszéllettem, nékem is azt beszéllette, a mit Oklocsányi uramnak, hanem monda: mind az mostani fennforgó dolgokra, mind az téli quartélyra nézve, ha (akarja nagyságtok s kegyelmetek, s feltalálja módját, hogy ő felsége és generalisok előtt suspicióban ne essék) felakarja küldeni maga meghitt tagjával urunk ő kegyelmessége által Bécsben, adjon instructiót neki, ugy hiszi, kivánt választ hoz nagyságtoknak s kegyelmeteknek: megvallja ő felsége annyira adhibeálta az dolgokban, hogy megparancsolta ő felsége, hogy se az palatinussal Eszterházi Pál urammal ő nagyságával, se senkivel ne közölje az dolgokat, ugy annyira, hogy az nagy emberek látván kedvességét, ugyan kérve kérték, hogy ugy cselekedjék, hogy az magyar nemzet veszedelmére ne igyekezzék. Látván pedig már ő azt, hogy mind urunk ő nagysága, kegyelmességében s ez haza jóakaratjában kezdette, Isten is megverné, urunknak ő nagysá-

*) Salvagvárdiákat — helyett.

gának, s mind az hazának igaz hüséggel nem lenne, tudván azt ő jól, nincs nagyobb magyar senki az erdélyi fejedelemnél s nincs több magyar haza Magyarországnál s Erdélynél, és hogy Magyarország is mindenkor az erdélyiek által állott lábra; azért ha veszi urunk ő nagysága s nagyságtok, kegyelmetek szolgálatját, ő Bécsbe menni sem szánja fáradságát, noha neki hasznosabb volna most az hadak közt lenni, de mégis elmegyen, Csáki Sigmond uramat praeficiálván addig helyette, mert ugyanis akármit kivánjon itt alatt az generális, de ugyan csak Bécsben kell annak az csomóját megkötni, ugy leszen állandóbb, és ha szintén egyfelől az hadakozás continuálódik is, de csaknem azt az tractát is folytatni, ő tőle pedig opiniót is kérdene a császár. Generális uram ő nagysága az török deákját csak elküldé, az ki mellé kivánná urunk ő nagysága adná emberét az török földére, inkább hivén az maga emberének mint a miénknek, én kételen levék az oda való elküldésével. Ezzel nagyságtokat s kegyelmeteket Isten kegyelmébe ajánlom. Ebesfalva 19. Julii anno 1686.

Nagságtoknak s kegyelmeteknek

alázatos szolgája

Gyulai Ferencz m. p.

P. S. Mondá azt is Csáki uram, hogy Inczédi uramat is ide hozatta volna generális uram ő nagysága, de ő adta tanácsúl, hogy nem illik ide hozatni, hiszem elég ha az adjutantja megjött etc. Csáki uram most is mondá, mihelyt Budát megveszik, egyenesen Várad alá jőnek.

Az bécsi tracta sive diploma.

Anno 1686. 28. Junii, melylyel érkezett Inczédi Mihály uram Szebeben 19. julii 1686.

(Közölve Szász Károly Sylloge Tractatuum sat. 11. s köv. ll.)

Anno 1686. die 19. Julii.

Generose fidelis nobis dilecte.

Tabellarius cum literis, tum a fidelitate tua, quum e cum adjunctis jam nos hic quoque exercitum nostrum, ipso Martis limine deprehendit, ubi dispositione facta, ex re videbatur, illi hanc damus expeditionem brevem d bus nostris addendo informationem. 1-mo Cum ex arce S ensi movimus, expedita erat magna ex exercitu nostro pa Camoentium, quae sat foeliciter per Dei gratiam ulterior progressibus nostris fuit praeludium. Non tantum enim segetes circa Camoentium magna ex parte nostri illi mi conculcaverunt, et per hoc spem annonae Turcis ademe sed etiam in magno numero boves (ad duo millia) cum qu rustici manu forti Tartarorum, qui vocantur Lipra Aljut comitiva magna illorum assistente, pro advehendo foeno peoliti fuerunt, abegerunt et acceperunt, rusticos omnes ille internecionem trucidarunt, Tartaros Lipras protulerunt, quibus nobis inter alios plurimos captivos insignem addu runt Agam. Incurrebant nostri sub ipsa moenia Camoene Turcis eggredi non audentibus. Procedendo interim in nos Domini cum exercitibus nostris ordinavimus pro B l o q u s ejusdem Camoeneciae cum Mokcsa praefecto, partem exerc nostri Kozachorum Zaporovensium adjunctis ex Polonica litia cohortibus sub commendato regimine Generoso Dr krerics cancellario Metmensi. Quod autem ex Italia de cessu Venetorum habemus, intelliget fidelitas vestra ex ut ori, quae huic annectitur relatione, et communicabit amic reliqua secretiori adduntur charactere, ad quod celerem delitate tua expectabimus responsum. Hodie in nomine mini ulterius versus Suqvatinum progrediemur, et ut de bis fidelitati tuae et amicis significamus, ubi scimus,*) reciprocam expectari notitiam optando fidelitati tuae bo a Deo valetudinem. Datum in Castris sub Tyrnerinicae opp 19. Julii anno 1686. Johannes Rex.

*) Simus helyett.

Ultimum punctum legationum quod nondum est propositum. Eo demum valedicendi tempore proponet tam Illustrissimo Principi Dominus legatus, quam Magnifico Domino Comiti Teleki, ut si ex ratione et occassione belli ex quacunque parte, sacratissimae Regiae Majestati cum suo exercitu versus limites Transylvaniae approximandam foret, ex discretione, id est ultro citroque, et ex humanitatis officio annona aliqua et commeatu militiam Sacratissimae Regiae Majestatis refocillent, facturi nempe, quod omnibus regionibus et nationibus est solenne.

Anno 1686. 19. Julii.

Ex cyffris Polonicis.

Az lengyel király ő felsége levele az itt commoráló követének mense Augusto.

Mittimus Dominationi tuae excerptum Epistolae certae Viennae emanatae, qua nos certos faciunt, quasi jam tractatus Principis Transylvaniae cum Caesarea Majestate sit conclusus, etiam pro ratificatione missus est. Quod si ita sit, quare nobis confidenter hoc non significant, et utrum jam de facto evenit, vel modo intervenire incepit illa ratificatio. Quorsum consilia nostra? Communicabit hoc Dominatio tua Illustrissimo Principi et Domino Teleki, et intellecta certitudine harum rerum, quam citissime nobis deferet. Hoc etiam Dominatio tua dabit illis in reflexionem, si aliter fieri non potest, sed ut omnino duo fortalitia Caesareae Majestati cedere debeant. Cur etiam illa nobis non concederent,ut ostendant, se simul cum omnibus in tractatum inituros colligatis quorum nos magna pars sumus. Datum die 24. Julii ad Bukovinam Anno 1686.*)

*) Ez okmány egy másik példányban is megvan; variansai jelentéktelenek.

Anno 1686. jött 20. Julii. Fővezér levele urunknak, hozatt Sárosi uram által.

Az Messiást valló nagy fejedelmeknek dicsekedő örömes, a Jézus követő nagy rendek között választatott eretnek gyülekezetinek dolgainak békességes igazgatója, pompás állhatosságnak szemérmes fedezgetője, jó igyekezetre örömmel való kalauz, hűségnek jegye, igazságnak czimere, mostani erdélyi fejedelem Apafi Mihály, kit Isten jó véggel áldjon meg.

Békességes végű köszönetünk után leveleteket vettük, melyben irjátok, hogy protonotariustoknak, Sárosi János uram követeteknek szavainak adjunk hitelt; kit is examinálván, relatiójából megértettünk mindeneket, többi között értjük azt is, hogy az erdélyi lakosok veletek egyet értenek ő hatalmassága szolgálatjában, kihez képest az ellenségnek amoveálására bizonyos okok alatt az segitség felől parancsolna ő hatalmassága. Azért instantiád szerint parancsolt is ő hatalmassága a méltóságos szerdár Ahmed passának ő kegyelmének, kivel is az mint az idő kivánja, értsetek egyet. Erdélynek protectiója ő hatalmasságának becsületiben jár. Kegyelmed is országát elboritó ellenségének practicájától nem várván, hová hamarébb amoveálásokban emberkedjék, mert nincs most annak ideje, hogy farkas vigyorgással ellenséginkkel machiavellizáljunk. Természeti ellen való dolog hatalmas császárunknak, hogy az ellenség Erdélyben megnyomuljon, Isten segitségéből kevés emberkedéssel határitokból amoveálódnak. Irja kegyelmed azt is, hogy mostanában hadra való kegyelmed kiszállása nem tanácsos, hatalmas császárunk csillagos kaságu hadaival Szófiánál megszállunk, és elébbelébb menvén, ha Isten engedi, nem sokára mi is azok felé az végek felé érkezünk; hatalmas csaszárunk akaratja ellen az német hadaknak mind addig Erdélyből való kitudását, azzal a praetextussal, hogy közikben követed van, csak szineskedéssel praetermittálod, azért semmiképen tovább ő hatalmasságának kedve ahoz nincs, hogy idegen ellenségnek hadai Erdélyben találtassanak. Minekokáért Bethlen Gábor és Bocskai István

praedecessoridnak hűségek szerint, te is ő hatalmasságának légy igaz szolgája, az ellenséget az országból tudd ki, s kitudván, egész készségü hadaival Erdélynek menj reá, s teljes igyekezettel állj boszút rajtok, hatalmas császárunk kedve keresésével. Mi is ha Isten engedi, nem sokára arra megyünk, s a fényes porta becsületinek kivánsága szerint, Erdély országának oltalmazásában valami kivántatni fog elkövetjük. Irod azt is, hogy a német táborban levő hatezer magyar hadakat könnyü volna ő hatalmassága hűségére megcsinálni, de erre is azt mondom, hogy tudod praedecessorid eziránt is mit követtek el, te is azon szolgálatnak napfényre hozásával igyekezzél azon nemzetet ő hatalmassága hűségire hajtani és azon hüséges szolgálatnak napfényre jövése vagy pénzt vagy hadat fog kivánni, az fényes portától nem denegáltatik. Summa summarum, hatalmas császárunk kegyelmességével a szerint fog kegyelmed dicsekedni, a mint a mostani időben fog szolgálni. Isten békessége a jó uton járókkal. Költ a szofiai mezőn.

Fővezér Szuliman passa.

Anno 1686. 20. Julii. Fővezér levele urunknak. Maga agája Mehmed aga hozta Szebenbe.

Az Jézust követő nagy fejedelmeknek dicsekedő öröme, az Messiást követő nagy rendek között választatott eretnekek gyülekezetinek dolgainak igazgatója, pompás állhatatósságnak szemérmes fedezgetője, jó igyekezetre örömmel való kalauz, mostani erdélyi fejedelem Apafi Mihály, kit Isten jó véggel áldjon meg.

Békességes végű köszönettel jelentjük, hogy a feljebb való napokban mind hozzád, mind a három nemzetből álló tekintetesekhez kegyelmesen emanálódott ő hatalmassága kegyelmes levelére és parancsolatjára tött alázatos levélbeli válaszod ő hatalmassága fényes portájához beérkezett; irod elsőben, hogy az Erdélyben jött négy s öt ezer átkozottaknak amoveálásokra passák rendeltettek, mely dolog oka az scrupulusnak. Elsőben mert elein azt magyarázád hogy az Er-

délyre ment ellenséggel nem birsz, kihez képest káros inv
ójoknak elhajtására tatár hadak rendeltettek vala, kik
Magyarországra egyenes utjok Erdélyen által lévén, töre
désedre kedvedért kerülő utra dirigáltattak, melyből a j
ki, hogy a mely tartományokon itt elmentenek, az olyak
kosi is itt miattok sokat szenvedtenek; azonban sok kerü
miatt, mindeddig is el nem érkezhettek. Ezek után segí
gért sopánkodó leveleid érkezvén, ő hatalmassága paran
latjából segitségedre passák rendeltetvén, el is küldötték v
de ismét azonban oly hired jöve, hogy csak legyenek vár
zásban, melyet ugyan deprecáltál is. Továbbá azt is ir
azután, hogy Tökölyi országomban bejött, az szegénys
debilitálta, és holmi szóknak hintegetésével zürzavart csi
ván, akadályunkra lött, egyéb ennyi ellenségnek ammove
sára lött volna tehetségünk, és igy Tökölyit okozád, kine
kiszállitására az méltóságos szerdár Ahmed passára ő kegy
mére hatalmas császárunk parancsolatja dirigálódott, de a
sem vártál, hanem Erdélyből kiüzted, ki is hozzánk jövén, k
vedért azt cselekedtük, hogy vele szemben sem löttünk, han
Lándor-Fejérvárra küldvén, most is majd mint egy bolygó u
jár, hadait magunk mellé vévén. Egy izben meg azt ir
hogy az ellenséget az országból kitudnád, de közikben
veteid lévén, félsz attól, hogy ha ezeket itt impediálod, l
veteidet talán háborgatni fogják; ez lön egyik fogásod,
követed oda menetelére hatalmas császárunk nem is annu
azonban praedecessorink idejekben is bizonyos occurentiák
jártak követek, de tudó dolog az, hogy az követet nem sz
ták bántani. Mennyi válogatott had teljék ki Erdélyből t
juk, annyi ezer helybeli uj had az ellenségnek négy s öt e
emberből álló gyülevész hadait, ha akarnák az országl
könnyen kitudhatnák. Egy felől az fényes portára köve
jártatván, hüségedet declarálod, más felől négy-öt ezer ell
séget az országból, nemhogy kitudnál, sőt valhová érnek me
békességes éléssel helyekben gazdálkodol, ilyen egymás
ellenkező dolgaidat nem tudjuk mire magyarázni. Hatal
császárunk néked s fiadnak Erdélyt kegyelmességéből az
conferálta, hogy annak lakosi békességben lakjanak, ha
annak megoltalmazására s lakosinak protegalására nem

kezel, s annyi ellenséget az országból ki nem versz, hatalmas császárunk azzal abból az országból ki nem mosdik, s hiszszük is Istent, nem vagyunk még oly erőtlenek, hogy annyi ellenségnek meg nem felelhetnénk. Buda obsidióban lévén, s mi is oda való hadakozásra rendeltetvén, a midőn neked is válogatott hadaiddal ő hatalmassága szolgálatjára mellé kellene jőnöd, különb-különb féle fogásokkal segitség kérésben foglalatoskodol. Mi most tulajdon hatalmas császárunk kezeirásával minden ő hatalmassága hadaival Buda várának felszabaditására vagyunk hagyattak, az ő hatalmassága hadait imide, amoda széljel nem szakgathatjuk, mert Isten hirivel azok mind velünk járnak, hanem summa summarum csak az, hogyha praetensiód szerint az fényes portához igaz vagy, Erdélyből az ellenséget kitudod, különben ha azt mondod, hogy nem lehet, lovok hátán levő egész tatár hadunkat odarendeljük azoknak kitudásokra, mert hatalmas császárunknak nincs kedve ahoz, hogy az ellenség ott megfenekeljék. A data praesentis tized napig erre vég választ kivánok, melyben az dolgoknak végét jól meggondold, és oly választ adj, hogy mi is ehez képest provideálhassunk. Eleitől fogva ennek az fényes portának segéde az szent Isten volt, el szokták venni jutalmokat, az kik csalárdsággal járnak, ott is ha van a ki csalárdul jár, ha Isten engedi elveszik jutalmokat. Isten békessége az jó uton járókkal. Költ Haszan-Passa nevü kastélynak mezején.

Fővezér Szuliman passa

Anno 1686. 20. Julii jött. Fővezér levele az három nemzetnek.

Messiás nemzettségének, tekintetesinek dicsekedési, Erdélynek három nemzetből álló tekintetesi, kiket Isten jó véggel áldjon meg.

Békességes köszönettel jelentjük, leveleteket vettük, mit irtatok megértettük. Ennekelőtte való időben királytok Apafi Mihály az fényes portához való hüséginek declarátiója mellett valamiket instált ő hatalmassága kegyelmességéből

secundáltatott, és hogy a mint azelőtt, ugy most is az országra s annak segitségire gondot viseljen, meg volt parancsolva, de ez alkalmatossággal amaz átkozott Csáki négy vagy öt ezer sordidusokkal minden tartozkodás nélkül Erdélyben ki s bejár, s jártában élése s egyéb requisitumi suppeditálódnak, mely káros dolognak amoveálásában nincsen semmi gondviselés, sőt az midőn Buda obsidióban lévén, Erdélynek rendes hadaival velünk együtt való hadakozásban kellene kötelességtek szerint foglalatoskodnotok, innét kértek segitséget. Erdélynek annyi számu válogatott uj hadai, mely könnyen négy s ötezer idegen hadat kihajthatnának az országból jól tudjuk, minek okáért valamint s valahogy lehet, mindnyájatok egyet értvén királytok censurája szerint, azon átkozottat az országból kitudjátok, ha nem lehet, hova hamarébb tudósitsatok, hogy elegendő tatár hadakat rendelvén, Isten jóvoltából az országból kitudhassuk, mert hatalmas császárunk azt nem akarja, hogy az idegenek kezeknek ő hatalmassága országára való vetéssel annak kárt tegyenek. Isten békessége az jó uton járókkal. Költ Haszszán Passa azon kastélynak mezején.

Fővezér Szulimán passa etc-

Fővezér agája Oszmány aga levele urunknak. Anno 1686. 20. Julii érkezett.

Hüséges, tökéletes király barátunk, becsülettel való köszönetünk után kivánjuk, látogató levelünk találja nagyságodat jó egészségben.

Ha mi felőlünk értekezik nagyságod, Istennek hála egészségben vagyunk és nagyságodért éjjel, nappal könyörgünk. A miket nagyságod reám bizott fővezér urunknak ő nagyságának értésére adtam, és nagyságod irásit megforgattatván, az kuruczokra igen megharagudt, ki is ide akarván jöni, megparancsolta fővezér urunk ő nagysága, hogy térjen meg, sőt a mint egyedül beszélgettem vala felőle, azt mondá fővezér urunk ő nagysága, hogyha magát levágatta volna, egy nyusztal béllett kaftánt küldöttem volna nekie. Azonban nagyságod

mind hüségét mind conceptusát fővezér urunknak declarálván ugy örült ő nagysága neki mintha a világot kapta volna el; értvén ő nagysága azt is hogy nagyságod iteratis vicibus az országot meghütöltette, hatalmas császárunknak azt is ő nagysága értésére adta, azzal a ratióval Konstántinápolyban azért magam nem mehettem, mert hogy ide érkeztem roszul voltam, de én bő declarátióval mindeneket fővezér urunknak értésére adván, hasonlóképen ő nagysága is hatalmas császárunknak, azonban, hogy a kurucz nagyságod országában embert ölt, mint prédáltatta, hogy azt is mondotta, hogy ő király lészen, ezek fővezér urunknak mind hirivel vannak, s hatalmas császárunknak is ő nagysága hirré adta. Tovább nagyságod semmit ne busuljon. Ezek után Isten közöttünk a barátságot s nagyságodat pedig jó egészségés élettel tartsa meg.

Költ Sz.-Jakab havának 3-ik napján

Nagyságod hü jóakarója

Oszmán Aga.

Anno 1686. 21. Julii. Nemes vármegyék levele urunknak. In quibus revessmi (sic) ex castris publicis offerunt fidelitis suae promptitudinem.

Nekünk természet szerint való kegyelmes urunk.

Nagyságod méltóságos parancsolatját előttünk viselvén, kegyelmes urunk, a tavasztól fogván mind addig az táborozást continuáltuk, és valamit nagyságod elönkben rendeltetett tisztviselőink által parancsolt, mind azokban engedelmeskedtünk, s mostan micsoda involutiók történtek az székely atyafiak ő kegyelmek között hazamenetelek alkalmatosságával, arról nagyságod másoktól informáltathatik, minket annak declaratiója nem illet. Mi is máron magunkban az hadaknak continuálására alkalmatlanok kevesen lévén, az urak Bethlen Gergely és Macskási Boldizsár-uramék ő kegyelmek engedelmekből házunkhoz megyünk a végett, hogy magunkat repa-

ráljuk: alázatosan akarván hüségünket nagyságod mélt
gos személye előtt megmutatnunk. Követeinket küld
mindenik hadakozásban fennlevő vármegyék közül, kik
igirjük arra magunkat cum assecuratione fejünk fennálla
akármiféle nagyságod s ez haza ellenségi ellen fegyvert f
készek vagyunk. Alázatosan instálván nagyságodnak, mi
az insurrectió lészen, legyen viritim, senki magát ne absenti
az Approbatában irott constitutiók szerint continuáltas
hadakozásunk. Nagyságodtól mint kegyelmes urunktó
választ várván maradunk

Nagyságod alázatos hivei szolgái

1686. 21. Julii Szász-Régennél való táborban

Nemes Erdély ország
vármegyékből álló mi
statusi, fő-, közép és
nemes és vitézlő ren

Anno 1686. 21. Julii. Gyulai Ferencz uramnak irt levél az putátusok neve alatt.

Kegyelmednek ajánljuk szolgálatunkat.

Kegyelmed levelét vévén, irását megértettük, és az kegyelmes urunknak ő nagyságának is értésére adtuk. M ő nagyságának, mind pedig minekünk is felette terhes goknak látszanak az generális ő nagysága kivánsági, hogy ottan-ottan, változó resolutióihoz képest mit kelles cselekednünk alig tudhatjuk. Ez mostani kivánsági pedig vel sem oda fel az tractában fundamentaliter nem forgott sem pedig az generális ő nagysága elsőbb resolutióiban nem tétettenek, hanem mind oda fel az conferentia, mind dig ide alant az resolutióhoz ultimarie annectáltattanak, m hez képest ha szintén magunkat azok iránt is resolválni vánnók s resolválnók is, de semmi állandóság abban nem hetne, mert arra az országnak statusi bennünket sem nem putáltanak, sem nem facultáltanak. Mivel azért különben is lehet, az mi kegyelmes urunk ő nagysága az országi

statusit minnél hamarébb convocáltatja, és az dolgokat proponáltatván, communicatis universorum statuum consiliis, determináltatja ezen dolgokat is, de hogy ez dolog véghez mehessen, szükség ő nagysága az hadakkal recedáljon, és az Maros vagy Szamos mellett subsistálván, contineálja az hadakat minden excursioktól, melyet ha cselekeszik, s minket az excursiók iránt assecurál, szegénységinket hazaszállittatjuk és az annonát administráltatjuk. Egyébiránt azon hadaknak ily szoros progressusa miatt az statusokat öszsze nem gyüjthetvén, azon erősségek iránt magunkat nem determinálhatjuk, méltán minket senki nem okozhat. Kegyelmed ezen dolgokat tisztességes ratiókkal terjeszsze eleiben az generálisnak ő nagyságának, és instálja hüségesen, vegye méltó tekintetben kivánságunkat, és kivánatos resolutióval emberünket viszszabocsátván, keresztyéni affectióját effective tapasztaltassa meg veltünk, mi is az ő felségéhez való devotiónkat contestálni meg nem szününk. Ezzel ajánljuk Isten oltalmában kegyelmedet. Szeben 21. julii. anno 1686.

Kegyelmed szolgáló atyafiai

az mi kegyelmes urunk ő nagysága tanácsi és főrendenlevő deputátus hivei etc.

Anno 1686. 22. Julii. Az fővezérnek irt levél urunk neve alatt.

Excelsas Excellentiae Vestrae literas per Magnificum Dominum Mehemed Agam praecipuum Excellentiae Vestrae familiarem humillime recepi; clementer Excellentia Vestra nosse dignetur, nullum unquam regni hujus Transilvaniae Principem, tantum fidelitatis, tantumque humillimae promptitudinis obsequii erga Fulgidissimam Portam Otthomanicam praestitisse, quantum ego cum hujus Transylvaniae Statibus ab ipso moderaminis mei exordio, in ipsis etiam periculosis extremitatibus indubitate sum contestatus, adeo, ut qualemcunque su-

per mei, fideliumque meorum accommodatione, a quovis Excellentia Vestra perceperit sinistram informationem, nunquam tamen ipsamet etiam Excellentia Vestra ampliorem fidelitatis meae candorem quem praestiti ac etiam contestatus sum erga Fulgidissimam Portam Otthomanicam postulare potuisset, immaculati candoris, fidelitatis meae specialissima hodie ac in posterum etiam contestaturus documenta, ut dictim clementissimis Potentissimae Invictissimaeque Imperatoriae Majestatis clementia Vestraeque Excellentiae gratia, unacum statibus hujus regni potiri valeamus. Sed proh dolor! Clementissimis Fulgidissimae Portae Otthomanicae favoribus jam jam potiturus Excellentiae Vestrae speciem quasi alieni a me animi tristis experior, non tamen a Tramite indubitatae meae fidelitatis transgredi, quin potius in eadem constantissime perseverare velle me ipsum declaro, spe fretus immota, ut sedatis Excellentiae vestrae affectibus, gratissimis ejusdem favoribus reficiar. Quod materiam tenore literarum Excellentiae Vestrae compraehensam attinet : salvâ E. V. dignitate permanente protulerim, tantum abest ut sine clementissimo Potentissimo Invictissimaeque Imperatoriae Majestatis favore legatos meos in aulam Viennensem expedierim, quin potius vix animo id ipsum conceperim, nisi mihi inde insinuatum extitisset. Quod ad Caesareanos miserum hoc regnum aegerrime praementes attinet hostes, humillima superinde venia prachabita, Vestrae Excellentiae refero : quod nunquam ego illorum numerum ad quatuor vel quinque millium computum exposuerim, verum prout per serias investigationes ac etiam ex transfugarum, captorumque quorundam militum germanorum informationibus mihi innotuit, decem et sex, vel viginti millia militum eos esse fideliter repraesentavi, eandem hodie quoque informationem meam constanter asserere possum ; sed Vestra quoque Excellentia dum praeter Scherffenberg Generalem alios etiam utpote Pikolomini, Spinolae, Vallis et Veterani Generales cum suis copiis igni ferroque munitissimi, quae flos Caesareanorum exercituum pro certo praetruditur ac Ladislaus etiam Csáki cum perfidis aliquot millium Hungarorum militibus adesse, et miserum hoc regnum Transylvaniae de facto vastare, imo uti nobis saevissime minantur, se alios etiam Gene-

rales, Carafam videlicet, ac etiam Heiszler cum Stephano Csáki sibi adventare; ii quantis numero ac etiam viribus polleant, profundissima sua consideratione dijudicabit; alioquin ego certe, nunquam illorum insolentias regnique hujus Transylvaniae devastationem, quam lachrimabundis conspicere cogor oculis, perpessus fuissem, si Transylvanicis armis eisdem resistere valuissem. Ideirco ad Fulgidissimam Portam tanquam asylum et portum securitatis meae pro subsidio confugere non erubui, nec erubesco. Obtinui etiam ut Illustrissimus Dominus Ibrahim Passa sum copiis quibusdam ad nostri subsidium ordinatus sit, sed quia prout ego fideliter expertus sum, numerus ejusdem copiarum duobus vel ad majus ter millibus tantum constitit, veritus sum si eos meis adjunctos copiis hostibus nobiscum objecissemus (siquidem certum meorum militum numerum, in confinia quoque fortalitia, arcesque et civitates constituere pro praesidio earundemque defensione debui) ut hostibus impares, convicti et profligati, oleum perdidissemus et operam cum magna meae statuumque et fortalitiorum hujus regni jactura. Tartaricum vero exercitum advocare juxta Excellentiae Vestrae dispositionem non potui, cum jam remotius se se moverit, nec vero cum eisden nosmet ipsos conjungere et contra hostes, igne ferroque munitos praecipitari consultum duxi, quin imo ab una hostium impetu, ab alia vero eorum saltem subsidiorum appulsu regnum hoc penitus desolatum omni facultate exhaustum extitisset. Vestram itaque Excellentiam humillime rogo, ne mihi et Statibus succenseat, minus autem diffidat. Nam Deum testor omniscium, quod ego in fidelitate erga Fulgidissimam Portam Otthomanicam constantissime perseverare, clementissimeque mandatis ejusdem, juxta possibilitatem meam obedire paratus sum. Interim pro altissima sua discretione de sufficienti, maturoque et forti nostro subsidio clementer providere dignetur, ut immanium hostium faucibus erepti in fidelitate Potentissimae Portae Otthomanicae, ejusque ad humillima obsequia conservemur. De Tökölyi insolentiis aliisque adversis ejusdem patratis Excellentiam Vestram candide informatam habui; quae syncera mea informatio quod si in dubium vocata fuerit, aegerrime doleo, spero tamen eandem Excellentiam Vestram,

Anno 1686. 22. Julii. Nagy István uramnak és kapichiának irt levél urunk neve alatt.

Hűségtek levelét vettük, nem kevés csodálkozással olvasván, holott Nagy István uram az egész dologban benne forogván elmeneteléig, azután lett dolgokról tudósitott. Most mit irattunk a fővezérnek ő nagyságának, Maurocordatus uramnak páriáját megküldöttük. Nehézségét oknélkül szenvedjük az fővezérnek ő nagyságának, és akárki mit mondjon, de mi ennek az német hadnak ellent nem állhatunk, ha pedig tovább is itt leszen, eddig is ki nem irható károkat, pusztitásokat tettek, most már az buzavetéseket aratják, kaszálják. A lakosok mindenütt elfutottak, nem takarodhatnak, ha valamely futott emberek hazamennek, minden éléseket elveszik, ölik vágják őket, már nagyobb részét marhájoknak is elhajtották, hajtják minden nap. Az marusszéki aranyusszéki mezei hadakbelieket itt Hancersdorfnál (igy) felvervén, sokat bennek levágnak, éjszaka lévén, innét sem lehetett őket szegényeket megsegitcni. Már egészlen azon vagyon, az székelységnek cselédire mennjen, azoknak felverések alkalmatosságával az székelységet eloszlassa táborunkból, rettenetes biztatásokkal, igiretekkel igyekezi a haza lakosit fascinálni, idegeniteni az fényes portától. Sorban vajdához jő s megyen emberek, ő biztatja igen őket, kevesiti előttök hatalmas császár hadait; — egy szóval ha a fővezér ő nagysága segiteni akar segitsen hamar, elégséges haddal, nemcsak tatárral, hanem erős török hadakkal pedig, kivel ne is késsék, félünk ellankadnak sokan az reménytelenség miatt, sokak éhel-halástól félvén, ha csak kicsiny securitást ad is a német nekik, hazaszállanak, hazaszállván, magához vonja őket. Arról hüségtek bizvást assecurálhatja az fővezévt, hogy mi az országgal, kivált az országnak eleivel el nem állunk a fényes porta mellől. Szebenben való lakásunkat az fővezérnek, nem bánni kellene, sőt javallani. Ha az ország eleivel ide nem recipiáltuk volna magunkat, noha mi itt is többet feküdtünk a köszvényben, ennyire késvén a segitség, mik nem következhettek volna. Tökölyi alkalmatlan, istentelen dolgai, cselekedeti hüségteknél nyilván

vagyon, Hunyad vármegyének jobb részét egészlen elpusztittotta; nemeseket parasztokat kárositottak, sanczoltattak udvarházakat, városokat, falukat felvertek. Ő ugy jött oda, hogy már mi velünk alkunni kiván, ő pedig fejedelemséget vadászott, kiről való maga irási nálunk vannak. Az mint veszszük eszünkbe a némettül offendáltatott a lengyel (kinek itt most követe van s szánakozik igen a némettől való bántodásunkon, és hogy nem ő akaratjával cselekeszi, igiri is szomszédságos jóakaratját.) Kellene a fényes portához édesiteni a fővezérnek, most ugyan ők is igen biztatják magukat a muszkával való békességgel. A mit hűséged kapikiha hivünk irt vala a lengyel residenssel lött beszédérül, azon matériáról (jól kicirkálván az dolgot) tudositson hűséged.

Nemhogy haddal őket nem infestáltuk volna, de sok izben felesen bennek levágattunk, nóha az miénkben is sok esett, de meg kell vallani, hogy mindenkor ők praeváleáltak, és az mi hadainknál sokkal erősebbek s nem nekünk valók, megprobálhatják azok az passák is, az kik azokat az hadakat annyira kevesitik, s gyalázzák. Hitesse el ő nagysága magával, ha nekünk való lett volna, ennyire országunkat pusztitani nem engedtük volna, és csak az segitség jőjjön, mind hűségünket mind emberségünket, az fényes porta experiálhatja. Ezek az németek azt mondják, hogy nincsen oly titok az portán, melyet nekik meg nem irnak, az mint kitanulhattuk, attól fognak mindent megérteni, az ki azelőtt az német tolmácsa volt: Jonákitól.

Anno 1686. 22. julii. Bethlen Gergely uramnak szóló közönséges levél mellé iratott appendix.

Inczédi uram megjött Bécsből, az diplomát különben nem rectificálják, hanem ha Dévában, Kolozsvárban praesidiumot bocsátunk, ugy irták, hogy conditio sine qua non, egyéb punctumokat is az mint beküldtük volt az előtt, azokat irták bele, noha azokat is variálták nehulyt. Gyulai Ferencz uram tegnapelőtt küldé levelét, az kiben irja, hogy Scheffenberg generál ő nagyságának azt mondotta, hogy az százezer tallért

megkészitsük késedelem nélkül, é
nak füstben kell mennie, ha azon co
ler János, Pernyeszi és Milesz ura
érkeznek le, nem tudjuk.

Hunyad vármegyéből ma irt
szerdár hét ezer németet vágatott v
ják, reméljük ide is nem sokára el
eddig az fővezérnél vagyon az Csón
ma, már egy néhány passa elérke
estve érkezék a fővezérnek egy s
nehezteli, hogy az németeket eddig
sza lett. Maga egészségéről kegyeln
tudósitson, könyebbedik e valamit,
hessünk dispositiót.

Ha a német Udvarhelyszék
kegyelmetek a Marus mellett jöjjön
sárhely felé megyen, ugy is Fogara
jöjjön erre felé. Az fizetett hadak
gyelmetek küldje ide, nem lévén i
is, az kolozsváriak ott maradjanak

Anno 1686. 22. Julii. Gyulai F

Méltóságos fejedelem nekem

Nagyságod méltóságos levelé
tem, kegyelmes parancsolatja sze
gával instructióm szerint az dolgo
végire mennem, tovább már ő na
mi akaratja, hogy nagyságod is s
magát mihez alkalmaztatni. Válasz
is kegyelmes uram az generálistó
ő kegyelme, ki minden bécsi köve
tudja, megjött, az dolgokat nagyság
ért nagyságod ha mit akart cselek
általam irásával értésére adhatott v
nagyságod (alázatosan követem na
csak időt akar vontatni s ő nag

azért tovább nem engedheti hogy mennjek vélle, salvaguardiákat sem ad senkinek ezután . . . . . .*) hanem az kinek salvaguardia kell, mennjen házához, ugy kérjen salvaguardiat. Én meg is kérém instálván, akár csak Maros-Vásárhelyig engedje vélle való menetelemet, de semmiképen nem engedé, sőt azt mondá, hogy bizony meg kell arestáltatni, eddig is régen sollicitálja az had, hogy megárestáltasson, de nem cselekedte, de ha viszsza nem megyek, kénytelen lészen, hogy megárestáltasson, mert az előtt, mind az követekre halasztottunk, immár most még sem indul nagyságod tractában vélle, tudván jól az ő felsége akaratját, avagy ő nagysága megirja azt ő felségének, hogy az ő felségével való conclusumot sem acceptálja nagyságod, és viszszaküldi ő felségenek és bizony nemhogy kárt nem tétet ezután, de az embert is vágatja. Én rajtam kicsinyben meg nem esett tegnap, holmi katonák levágásának hire miatt, melyre nézve még egyszer elprobálom, ha csak Vásárhelyig elbocsátana is magával, ha elbocsát, tovább is elmegyek, ha nem bocsát, innen reggel vissza kell térnem. Én azért kegyelmes uram akartam nagyságodat mint kegyelmes uramat viszszatérésem felől idején tudósitanom ugy, hogy ha nagyságod ujabb parancsolatja érkezik elömben, magamat ahoz alkalmaztassam. Itt ugy látom kegyelmes uram, megjövén Inczédi uram, ha valamit akarnak a tractát folytatnunk kell, ha nem ő az pusztitáshoz kezd. Az intercipiált levelekért felette igen haragszik, hogy felszaggatva is ide nem küldi. Ő is fogta intercipiáltatni az nagyságod Lengyelországban szóló méltóságos leveleit. Várván nagyságod kegyelmes parancsolatját, kivánom Isten nagyságodat boldogul és kivánatosan éltesse. Nagy Kend, die 22. Julii. anno 1686.

Nagyságod alázatos szegény szolgája és hive

Gyulai Ferencz.

---

*) Itt az irásban üres hely van egy fél sornyi.

Datum die 24. Julii ad Bukovinam Anno 1

Ex cyffris Polonicis.

Popovicz iste, quem misistis cum literis, jam ditus ab oppido nostro Tysmenica, die 19. prae quia exinde non patuit recta via transeundi montes, illum nobiscum ad hunc usque locum, quo foelicit mus, et ulterius in nomine Domini procedemus. In tum transgressu acceleravit tabellarius in arce Szt a Dominatione tua, quam a Magnifico Domino Tele teris sub data Cibinii die 8-a praesentis. Obstupu legendo has literas, quia eo tempore quo nos expon tem nostram, et omnia, procedimus contra commune Christianitatis propter eliberandos christianos ex paganorum, eo tempore innocuus sangvis christianor vero semper amicus et vicinalis profunditur a chri quod maximum est contra pactum et verbum da quilibet hominum, multo magis christianus sacrosa observare. Idem et nobis multoties datum, non est ol verbum, declarando nobis quod ille exercitus Caesar ex Transylvania sine mora deberet, quod et modo se aque Deo favente ab illis reposcemus, qui non assve losis procedere artibus. Concipere hoc non possumus, agatur in ea transactione Transylvaniae status cum Majestate. Vienna enim scribunt Sacratissimae Regia tati, quod jam omnia constituta et sopita sint cum Principis Transylvaniae. Hic autem toto Coelo ad aliud aliquid agitur. Significatis nobis cancellarium Ca Viennae dixisse coram deputatis Transylvaniae, quasi loniae scriberet Viennam, quod si Scherffenbergius Transylvania, statim Rex Poloniae cum exercitu suo ing est. Est hoc mendacium et impostura, qua major nunqu potest, quia Sacr. Regia Majestas, nec in hac nec in alia jam a longo tempore Viennam nihil scripsit. Consiliu gravi passu, quale deberet dare Serenissimus Rex af minio Transylvaniae, ipse apud se non invenit. Vienn promittit facere, sed quia non stat verbo, culpa in no

non debet. Et nunc et antea protestati sumus coram nuncio Apostolico, coram residente Caesareo et Veneto, quia quidcunque eveniet Christianitati adversum, Vienna erit totius mali occasio. Videmus hoc et consideramus, quod res Transylvaniae Status sunt modo positae inter malleum et Incudem, ab omni enim parte cavendum est a Turcis, a Tokolyio (sic) et intestinam aliquam turbationem. Omnino haec causavit ambitio et vindicta malitiosi hominis Csákii. In tali casu vel maxime cogitandum est, ut secura sit persona Illustrissimi Principis Apafi, domus illius et Domini Teleki. Nam etiam si Germani abibunt, Turcae timendi sunt, et Tökölyi-i hostilitas, et ipsi Cibinio non adeo confidendum et credendum censeo. Nonne bene fovet, ut sibi propter omnem casum eligerent assecurarentque saltem duo firma aliqua fortalitia, vel a Valachicis vel a Polonicis limitibus, ut eo in omni eventu cum omnibus suis rebus recipi et salvari possent. Daret serenissimus Rex milites suos fideles pro praesidio, coram Turcis possent obtendere hanc rationem, illos praesidiarios non esse Polonos, sed consriptos penes limites Poloniae pro pecuniis Principis Apafi propter securitatem personae et familiae suae, in quam ex omni parte inhiant malevoli, tantisper ponderarent quomodo Deus benedicet et secundabit christianis in hac moderna compania. Quae dum finiri inciperet, mittere necesse ad Caesaream Majestatem, Regem Poloniae, Venetam Rempublicam et ad Principes Imperii, quod in colligationem inire velint cum christianitate, salva per omnia libertate, et sine ulla dependentia penes nostram itaque et exercituum nostrorum Transylvaniae contiguitatem et propinquitatem facillime omnia obtinerent. Hoc scribitur et consiliatur, quod ipsa dictat conscientia, nec germano fratri suo si fuisset in k u e r, et in loco esset, aliud daret consilium Serenissimus Rex. Si ad vos cito pervenerit iste Popouicz, quem Bistriciam reducere mandavimus, post Dominatio scribere ad nos et mittere adhuc versus Smathyn, ut nostris vestigiis sequatur nos. Si autem in via commoratus fuerit, hoc itinere utendum est illi ad nos pergenti, videlicet per Berek, Tromisz, Bakovo, Roman, inquirendo penes limites de motibus exercituum nostrorum, de quorum quantitate et qualitate referet oculatus, testis Popouicz.

Haec omnia Dominatio tua realiter exprimat et dicat no Serenissimae Regiae Majestatis amicis, quandoquidem t ter committitur Dominationi tuae haec negociatio.*)

Anno 1686. 25. Julii. Scherffenberg uramnak irt levél.

Spectabiles ac Generosos Franciscum Gyulai de M Némethi et Michaelem Inczédi de Várad fideles nobis dil ad Excellentiam Vestram durantis adhuc syncerae no erga Augustissimam Caesaram Regiamque Imperatoriam M statem ac rempublicam christianam devotionis contestat monumenta, clementissima vero benignissimae Augustiss Suae Majestatis resolutionis exemplaria, cum speciosis E lentiae Vestrae favoribus recepturos, duximus ablegan quos ut benigne admissos, faventer exaudire, Nostroque mine eidem repraesentandis plenariam fidem adhibere, ac tata cum resolutione ad nos remittere non gravetur. Ean Excellentiam Vestram amantissime rogamus.

Anno 1686. 25. Julii. Gyulai Ferencz és Inczédi Mihály mék instructiója Scherffenberg generálhoz.

Instructio pro spectabili ac generos Francisco Gyulai de Marus Némethi supre Comiti comitatus Szolnok meditoris, et M chaeli Inczédi de Várad, praecipnae aul nostrae familiari ad Excellentissimum D minum Fridericum Comitem a Scherffenbe ablegatis nostris.

1.) Az generált ő kegyelmét szónkkal becsülettel l szöntvén levelünket ő kegyelmének adják meg.

2.) Declarálják ő kegyelmek, már bizonyos dolog, a felsége méltóságos udvarában véghez ment a tracta, és ő l

*) E levélnek egy másik fordítása meg van a gyüjteményb

gyelme kezéhez le is küldetett, kivánjuk azért, adja kézhez ő kegyelme, tudhassuk mi is copiáját voltaképen.

Ha azt mondja meghozták nekünk is s abbul kitanulhattuk copiáját:

Referálja: nekünk követink in paribus leküldték ugyan, de azon mi nem fundálhatunk, és meritáliter nem determinálhatjuk magunkat.

Ha előadja pedig, megolvasására vegyenek időt magoknak, és ha ez kezünkhöz küldött párhoz conformisnak találják, mondják meg.

Jóllehet az több punctumoknak copiája között is vannak oly terminusok, melyek is ellenkeznek azzal az párral, melyet az magok cancellariáján expediáltatván beküldöttenek volt, mindazáltal, bizván mi az ő felsége kegyelmességéhez, az mi ő felsége és az keresztyénséghez fenntartani kivánó devotiónknak contestátiojára, cum protestatione acceptáljuk, de ő felségét alázatos instantiánkkal megtaláljuk, s más keresztyén királyok s fejedelmek által is instálunk alázatosan, nagy reménységünk lévén a felől az ő felsége kegyelmességében, hogy azon punctumokat az mi kivánságunk szerint conformáltatja, de az fortalitumokat comprehendáló punctum iránt mi nem resolválhatunk.

1.) Mert az mi fejedelmi hivatalunk oly conditiókkal határoztatott meg, melyek bennünket arra semmiképen nem bocsátanak; és az mellettünk levő deputatio is arra nem authoráltatotott az ország authoritása nélkül, mert

2.) Az ő felsége elsőben leküldött punctumiban, azon fortalitiumok kivánása emlékezetben sem forgott, hanem az mint bizonyosan tudjuk az ő kegyelme informatiójából annectáltatott. Melyhez képest:

Ha objiciáltatik: már az követek subscribáltak, nem is illik, s nem is lehet nagy praejudiciumok nélkül annak repugnálni.

Respondeálják: Subscribáltak ugyan követeink az ő felsége kegyelmességének jó reménysége alatt, de nem szabad jóakaratjok szerint, mivel arra való plenipotentiájok nem is volt, az minthogy mindjárást protestatióban iratták, hogy ők annak nem annuálnak; per hoc nem tarthatja ő kegyelme

megváltoztatlan conclusumnak, és hogy mi is juxta praemissas rationes, magunkat aziránt nem resolválhatjuk, ellenkezőre nem magyarázhatja ő kegyelme; ugyan is mi ugy kivántunk ő felségével tractálni, hogy minden szabadságinkban s immunitásinkban megtartassunk; az fortalitiumoknak adásával pedig minden szabadságinktól megfosztattatnánk.

Instáljanak azon ő kegyelmek, mutassa más formában ő kegyelmének küldött diplomát, mely hogy ő kegyelménél legyen bizonyos informatiónkból értettük. Ezt tisztességes ratiókkal urgeálhatják ő kegyelmek, s urgeálják is mig illendő módját látják.

Mely ha lészen és producálja ő kegyelmek eleiben, annak is megolvasására időt vegyenek és vagy magok, vagy irások által való tudósitásra is keressenek jó alkatmatosságot.

Ha pedig csak az előbbeni diplomára relegál, és azt kivánja confirmáltatni, az előbb feltött ratiókat repetálván mondják meg, tovább arról nem szólhatnak, hanem reportálják nekünk, és deputatus becsületes hiveinknek, de az mint már ő kegyelme megérthette, országgyülése nélkül magunkat mi nem resolválhatjuk; mennjen azért küljebb a Szamos mellé, és bizonyos helyen contineálja az hadakat, s bennünket is tégyen securusokká, celebrálhassunk országgyülését bátorságosan és szegénységink is secure szállhassanak haza, ne kellessék végső pusztulásra jutnunk, az ő felségéhez fenntartó devotiónk mellett.

Mi arra nézve, hogy országgyülését celebráltathassunk, jó reménység alatt fenn levő hadainkat leszállitottuk, ő kegyelme is maga részéről ne derogálja az jó alkalmatosságot.

Ha ez teneál, jó formában való assecuratoriát kell iratni, melylyel mind az szegénység bátorkodhassék az mezei munka gyakorlásában, mind pedig mi is, az státusokkal együtt az országgyülését celebrálhassuk.

Ha ezek iránt semmit nem obtineálhatnak ő kegyelmek instáljanak azon, sok szép oblatioi szerint emlékezzék meg maga keresztyénségéről, az mi sok formáju patientiánkat, s félelmes szorongattatásban való létünket, keresztyéni indulattal respectálván, mutasson más mediumot, mely szerint lehető accomodatiónkkal tapasztalhassuk valami reménységét ke-

resztyéni szép devotiónknak. Ugy expiráltuk, vagyon authoritása ő kegyelmének azon punctumoknak kihagyására, sőt egyébb terhes szenvedésink is könnyebbitésére, sőt ő felsége előtt is nagy tekintetben lévén az ő kegyelme hűsége, ha informatiójával az mi terhünket kisebbiteni sőt el is forditani kivánja, meg nem fogyatkozik.

Midőn pedig ezek iránt kivánt resolutióit csakugyan nem obtineálhatnák, legyenek azon, küldhessük bizonyos emberünket ő felségéhez alázatos instántiánkkal, küldvén ő kegyelme is embert, instántiánkat promoveáló informátióval, az alatt a Szamoson túl subsistálván, az hadat contineálja, lehessen securusabb a szegénység az mezei munkának követésében; egyébiránt mi protestálunk Isten s ez világ előtt, ha az mi ő felsége és az keresztyénséghez fenntartó devotiónknak szomorú gyümölcsével keserittetünk. Isten pedig ő kegyelmek utját szerencséltetvén, hozza kivánt válaszszal hozzánk. Datum in civitate nostra Cibiniensi die 25. Julii anno 1686.

Anno 1686. 25. Julii. Specialis instructio generosorum Francisci Gyulai de T. et Michaelis Inczédi de Várad ad excellentissimum Dominum Fridericum Comitem a Scherffenberg ablegatorum nostrorum.

Midőn azon instálnak ő kegyelmek, mutasson más mediumot dolgunknak könnyebbitésire és keresztyéni devotiónknak jó reménységének consequálására: assecurálbatják ő kegyelmek, hogy tehetségünk szerint ő kegyelmeknek complaceálni igyekezünk.

Ha pedig csak ugyan nem akarja az diplomát különben kiadni, hanem az mostan leküldött formában és ugyan az szerint kivánja is confirmáltatni, mondja meg, nekünk abban módunk nincsen, hogy ország közönséges consensusa nélkül ratificáljuk vagy abscindáljuk, hanem mutasson arra való üdöt, elégséges assecurátióval celebráltathassuk országgyülését azon punctumnak determinátiójára. Hogy pedig az több részeire nézve (melyet is cum protestatione acceptálunk) két-

ség irántunk ne lehessen, abban igért summát in contestationem nostrae devotionis praestálni nem procrastináljuk.

Kegyelmetek pedig ezekre igen utoljára, mikor egyebeknek hasznát nem látja, condescendáljon.

Anno 1686. 30. Julii. Scherffenberg generál 30. Julii költ urunknak szóló levele.

Celsissime Princeps Domine Domine mihi colendissime!

Revertitur denuo ad Celsitudinem Vestram redux ablegatorum alter Spectabilis ac Generosus Dominus Michael Inczédi de Várad, relaturus finalem et ultimariam meam super termino pro Generalibus regni comitiis desiderato resolutionem, qua dum indefessum ac syncerum meum in accommodandis negotiis studium comprobat Celsitudini Vestrae, uti spero, minime displicebit. Adjunxi praeterea quendam Suae Majestatis Caesareae atque Regiae Gocziani (?)*) regiminis capitaneum Dominum Gregorium de petitione summae dictae Suae Majestatis et mea declaratione instructum, quem durante comitiorum tempore et convento duodecim dierum spatio ad evitandas crebriores exmissiones penes Aulam Celsitudinis Vestrae commorari proficuum et necessarium credidi, elapso autem modo fato termino Celsitudo Vestra eundem, una cum concluso et deputatis ad actualem ejusdem resolutionem plenipotentiariis post me quantocius remittere non gravabitur. Cui de reliquo optimam valetudinem et prosperos votorum in Christianitatis bonum successus devote apprecor et maneo.

Celsitudinis Vestrae servus obsequentissimus
Fridericus Comes de Scherffenberg.

Actum in Castris Caesareis
ad Maros-Vásárhely die 30.
Julii anno 1686.

---

*) Olvasható igy is: „Gocfiani," minthogy a z-nek hosszu s alakja van.

Anno 1686. 30. Julii. Scherffenberg generál 30. Julii költ uramnak szóló levele.

Occasione conventi termini duodecim dierum, pro convocandis Comitiis Generalibus, credidi in admaturationem negotiorum necessarium praesentem Exhibitorem Suae Majestatis Sacratissimae Caesareae atque Regiae laudabilis regiminis Gocziani Capitaneum Generosum Dominum N. Gregorium, una cum reduce Spectabili ac Generoso Domino Michaele Inczédi de Várad, ad Celsitudinem Vestram expedire, qui, ut in hodiernis meis insinuaveram, de petitione Caesarea et mea declaratione super punctis, ratione quorum differentia versatur, instructus, exitum comitiorum, ibidem expectare et elapso termino, quantocius cum Celsitudinis Vestrae et statuum resolutione, nec non deputatis ad ejus exequutionem plenipotentiariis ad me reverti debebit. Rogo proinde Celsitudinem Vestram, cum hoc fine ibidem interesse, concredita sibi ei tum aperire, et absoluto termino ad me secure redire permittat et remittere non gravetur. Celsitudinem de reliquo Vestram foelicissime valere cupiens. In Castris Caesareis ad Sz. Anna positis die 30. Julii anno 1686.

Celsitudinis Vestrae

servus obsequentissimus
Fridericus Comes de Scherffenberg.

Anno 1686. 30. Julii. Scherffenberg General Assecuratoriája, ratione comitiorum celebrandorum.

Postquam Celsissimi Principis et ordinum Transylvaniae ad me denuo exmissi ablegati Spectabiles ac Magnifici Domini Franciscus Gyulai et Michael Inczédi inter caetera sibi commissa, mentem et desiderium Suae Celsitudinis exposuerint, ut convocatis Generalibus regni comitiis, super punctis tractatus, medio tempore conficiendis, deliberetur et plenaria postmodum negociorum accommodatio in effectum deducatur, Duodecim dierum tempus eo fine postulantes, quo ablegati et

deputati Comitatuum et Statuum, secure ad locum comitiorum citari et comparere possint, ego intuitu et amore publici Christianitatis et regni hujus boni, ad dictum terminum condescendens, Celsissimum Principem et ordines Transylvaniae, hisce sub bona fide christiana assecuro, Quod per dictos duodecim dies, a crastina die inclusive computando, non solum quibusvis ad hunc comitiorum actum citandis, aut hinc inde itineraturis legatis vel deputatis omnem omnino securitatem concederc, indulgere, et ne ullo modo contraveniatur, procurare velim, sed insuper quo liberius peragatur, ad Samosium fluvium cum exercitu Caesareo eo usque subsistam, et si annona necessaria ab inclitis Statibus subministrabitur, triticum et messem, miserae plebis neutiquam impediam, quin potius protegam et conservabo. Elapso autem termino supra fato ulterius obligari ad quicquam nolo. In quorum fidem praesentes propriae manus subscriptione et sigilli consveti appositione munitas extradedi. In Castris ad Szent-Anna die 30. Julii anno 1686.

Sacratissimae Caesarcae Regiaeque Majestatis Generalis Campi Mareschalli locum tenens Camerarius et Peditum Regiminis Colonellus

Fridericus C. de Scherffenberg.
(L. S.)

Anno 1686. 30. Julii. Gyulai Ferencz es Inczédi Mihály uraimék assecurálják az generált super ultimaria resolutione S. C. P. ac Statuum Regni Transylvaniae ex comitiis.

Nos infrascripti recognoscimus per praesentes, quod posteaquam Excellentissimus Dominus Generalis Comes a Scherffenberg Dominum nostrum clementissimum Celsissimum Principem ac regni Status universos assecuraverit, ratione comitiorum secure peragendorum spaciumque duorum et decem dierum praefixerit, ideoque nos etiam Suam Excellentiam assecuramus sub bona fide christiana, quod ex iis comitiis juxta puncta medio tempore conficienda, finalem et realem habebit, Statuum et Celsissimi Principis resolutionem,

et resolutionis per speciales aliquos authenticatos et Plenipotentiarios effectuationem. Ex Castris Caesareis ad Szent-Anna 30. Julii anno 1686.

Franciscus Gyulai. Michael Inczédi.

Anno 1686. 30. Julii.

Scherffenberg Generál punctumi 30. Julii. Puncta quaedam postulatorum Excellentissimi Generalis Scherffenberg.

1. Loci redemptio centum millibus imperialium potest fieri, cujus medietas, Excellentissimo Domino Generali per manus tradatur, alia medietas remaneat in gratia Suae Majestatis.

2. Ex tribus nationibus tres obsides dentur, Excellentissimus quoque residentiam tenebit penes Suam Celsitudinem.

3. Assecuratoria sub nomine Celsissimi Principis et regni Statuum sub bono ordine extradetur.

4. Utrinque his perfectis expedietur cursor ad ista ratificanda ad aulam Sacratissimae Suae Majestatis, haec autem sine comitiis intra sex dies finiri possunt.

Anno 1686. 30. Julii. Háromszéki vitézlő rendek levele urunknak. In quibus post dispositionem ex castris publicis offerunt fidelitatis promptitudinem.

Méltóságos fejedelem, nekünk kegyelmes urunk.

Ajánljuk nagyságoduak kötelességink szerént való alázatos szolgálatunkat.

Nagyságod kegyelmes parancsolatját ma, ugy mint die 30. Julii itt maxai közönséges, Háromszék gyülésében Kálnoki Farkas uram exhibeált, melyet igen alázatos és hüséges engedelmességgel megolvasván, annak elkövetésére magunkat mindenekben alázatos hüséggel kötelezzük, és Isten egészségünket adván, holnapután ugy mint csötörtökön, az nagyságodtól parancsoltatott helyre minden okvetetlen elmegyünk,

ott várván az nagyságod kegyelmes parancsolatjától továbbra is, és magunkat mindenekben ahoz alkalmaztatjuk. Ajánljuk nagyságodat Istennek kegyelmes oltalmában. Datum in generali congregatione nostra in possessione Maxa habita, die 30. Julii 1686.

Nagyságod alázatos hivei

egész Háromszéknek szabadsággal élő minden rendei. etc.

Anno 1686. 31. Julii. Scherffenberg generál 31. Julii költ urunknak szóló levele.

Celsissime Princeps et Domine mihi Colendissime!

Celsitudinis Vestrae humanissimis sub 30. hujus literis comitatus salvus et incolumis iterum reversus est homo, quem nuper ad ditiones Turcicas dimiseram, unde quemadmodum singularem erga Christianitatis causam et Suae Majestatis Caesareae atque Regiae Domini Domini mei clementissimi servitium contestari dignata est propensione, ita vicissim ad mutuam officiorum reciprocationem me offero, gratissimam habiturus, et fortunae meae reputaturus, quamvis occasionem, ubi mandatis a Celsitudine Vestra honoratus promtissimi mei erga eandem inserviendi studii edere possim specimina. Ulteriori etiam gratia commendans alterius quoque hominis mei ob infirmitatem, ex Vallachia necdum reversi securam promotionem rogabo. Celsitudinem Vestram de reliquo foelici rerum successu optime valere cupiens. Maneo

Ejusdem Celsitudinis Vestrae

servus obsequentissimus

Fridericus Comes de Scherffenberg.

Ex Castris Caesareis ad penes Sz.-Pál positis die 31. Julii anno 1686.

Anno 1686. 31. Julii. Ibrahim passa levele urunknak.

Messiás fejedelmeinek példája, a Jézus népei között levő nagy rendeknek oszlopa, erdélyi király Apafi Mihály barátunk, kit Isten jó véggel áldjon meg.

Békességes köszönettel jelentjük kegyelmednek, ezelőtt egy néhány nappal irván kegyelmed az fővezérnek ő nagyságának, nekem is irt kegyelmed, melynek continentiáját megértettük. Az fővezér ő nagysága dicsőségesen s felségesen Buda segitségére indult, kegyelmed embere mellé késéröket rendelvén, igen sietséggel utra bocsátottuk, csakhogy már alkalmas napja a miólta kegyelmednek sem embere sem hire nem jöve. Kegyelmed országára behatott átkozott németek hová lönnek, most hol vannak, sietséggel tudósitson kegyelmed róla. Vagyon hetven napja a miólta ennyi török haddal Lippa körül vagyunk, semmi valóságos hirt kegyelmedtől nem vehetünk. Irja azért kegyelmed bő declarátióval, egy igaz hirt hadd tudjunk. Azonban közhelyen van egy Zán nevü hely, holott Tökölyitől egy néhány latrok elmaradván, ugy hallatik kegyelmed is levelet adott nekik, kik az szegénységen sok insolentiákat cselekesznek; Kegyelmed hirivel van-e nem e, nem tudjuk, de olyan közhelyen afféle latroknak léte nem jó. Parancsoljon kegyelmed tollálások felől, vagy tudósitson minket, s rendelünk mi embert ellenek. Ez emberünket kegyelmed semmit ne késleltesse, hanem igen sietséggel oda való hirekkel bocsássa viszsza. Isten békessége a jó uton járókkal.

Bethleni főtiszt Ibrahim passa.

Anno 1686. 1. Augusti. Csiki vitézlő rend levele urunknak.

Post dispersionem ex castris publicis resipientes petunt veniam et offerunt fidelitatis homagium.

Nagyságodnak mint kegyelmes urunknak alázatos szolgálatunkat ajánljuk. Az ur Isten nagyságodat kivánsági sze-

rint való idvességes sok jókkal, szerencsés hoszszú élettel áldja meg; tiszta szivből kivánjuk.

Az nagyságod kegyelmes parancsolatját kegyelmes urunk, igen alázatosan vettük, melyben nagyságod kegyelmesen mit parancsoljon megértettük, kihez képest kegyelmes urunk engedelmeskedvén az nagyságod kegyelmes parancsolatjának, mindjárást összszegyültünk és táborban szállottunk, akarván továbbra is magunkat mindenekben az nagyságod kegyelmes parancsolatához alkalmaztatni. Nagyságodnak mint kegyelmes urunknak, igen alázatosan könyörgünk, méltóztassék fejedelmi kegyelmességét mutatni, hogyha nem igen szükséges mostan fejenként való táborozásunk, mig székünkben lesztünk, egy része az hadaknak táborban lévén, egy része hadd mehetne házához, mostan lévén takaritásnak ideje, rendszerint járván, takarithatnánk magunknak valami kevés szénát és gabonát. Abbeli nagyságod kegyelmességét, adja Isten kegyelmes urunk nagyságodnak éltünk fogytáig alázatos engedelmességgel szolgálhassuk meg, mint kegyelmes urunknak. Éltesse az ur Isten nagyságodat sok esztendőkig jó egészségben boldogul, szerencsésen. Datum in castris ad Bata positis die 1. Augusti anno 1686.

Nagyságodnak alázatos hiv szolgái mig élnek:

Csikszéknek minden szabadsággal élő rendei.

Anno 1686. 1. Augusti. Gyulai Ferencz uram levele urunknak.

Méltóságos fejedelem! nékem kegyelmes uram!

Nagyságod kegyelmes parancsolatját alázatossággal vettem; az debrczenieket utolsó alkalmatossággal generális uram ő nagysága maga examinálta, irással sem mint szóval hoztanak, micsoda parancsolatja legyen generális uramnak, még ki nem tanulhattam, őket itt nem is késleltették, hamar elbocsátották, irván mind maga az generális s mind mások által, talán kitanulhatom akaratjokat, és nagyságodat tudósitni el nem mulatom. Monda generális uram: fejedelmi emberek hatan vesztenek el az első ostromon Buda alatt, fejedelmek s főtisztvi-

selők majd harminczig való, alább való tisztek közül is 75 vesztének el azon ostromon, már három felől az portát lerontották volt, és minát is három felől ástanak volt alája, az sánczot is husz lépésnyire vitték az falhoz, ugy akarták már, hogy három felől menjenek az ostromnak, egy felől az lothringus, más felől az bavarus, harmadik felől az brandenburgus, noha talán csak az magok kedvek szerint olvasták az levelet előttem, de tizen ötöd napot vete neki az generális, hogy Budán által esnek. Ezzel nagyságodat Istennek kegyelmes gondviselése alá ajánlom.

Ex Csapó die 1. Augusti anno 1686.

Nagyságodnak alázatos méltatlan hive és szolgája

Gyulai Ferencz.

Anno 1686. 3. Augusti. Scherffenberg uramnak irt levél urunk neve alatt.

Excellentissime Domine Nobis observandissime!

Generosum Michaelem Inczédi de Várad fidelem nobis dilectum ad Excellentiam Vestram iterum remittendum duximus. Spectabili ac Generoso Francisco Gyulai, nostro apud eundem residenti, praefatoque praesentium exhibitori, simul Excellentiae Vestrae quaedam repraesentanda committentes. Quibus ut Excellentia Vestra indubitatam fidem adhibere eosdemque optata sua resolutione potitos ad nos secure remittere ne gravetur peramanter rogamus. Eidem Excellentiae Vestrae vitam longaevam foelicesque rerum successus apprecantes. Datum in Civitate nostra Cibiniensi 3. Augusti 1686.

Ejusdem Excellentiae Vestrae ad offiicia paratissimus.

Anno 1686. 3. Augusti. Gyulai Ferencz és Inczédi Mihály instructioja Scherffenberg generálhoz.

Instructio pro spectabilibus et generosis Francisco Gyulai et Michaele Inczédi ad Excellentissimum Comitem Generalem a Scherffenbergem ablegatis.

1.) Az generálisnak ő kegyelmének proponálják, hogy mentést az statusoknak ő kegyelmeknek kiiratván convocáltatjuk, noha megvalljuk, hogy valóban rövid terminus az mely ő kegyelmétől adattatott, és ha tovább fog haladni az iránt való resolutiónk, nem mienkünk hanem az üdő rövid voltának tulajdonitsa.

2.) Mig az országgyülése alkalmatosságával való resolutio lészen, az alatt ő kegyelme az generál elméjét tentálja, hogy mivel hozzánk és ez szegény hazához való jóakaratját sokszori maga oblatióival igirte, most az ideje mutassa jóakaratját, és az diplomában való nehéz conditióknak mitigálásában ő felsége előtt mellettünk és az szegény haza mellett intercedáljon, mindenek felett a téli quártély, az erősségek és az magunk declaratiója előtt való adófizetésünknek lehagyásával, elhitetvén azt az ő felsége ministereivel, hogy azokon az utakon lészen leghamarább, ennek az hazának végső pusztulása, és semmivel inkább az török és tatár pusztitó fegyverét magunkra nem siettethetik, mint ha az váraknak adására, az üdő előtt való adására és az téli quártély adásra bennünket erőltetnek, és mint mindeneket, az generál ő kegyelme világosan addig eszében vehette, és egész securitással az ő felsége udvarát informálhatja, melynek is elhiszszük, nagy foganatja lészen.

3.) Hogy ha az generál ő kegyelme ezt az mellettünk való intercessiót felvállalja, és az ő felsége armadáját ez hazából kiviszi, noha megvalljuk ennyi pusztulásink s kárvallásink rajtunk megestenek, és igen költségtelen is ez az haza, mindazáltal ennyi fogyatkozásink között is, az generálnak ő kegyelmének készek vagyunk kedveskedni.

4.) Csáki uram dolgát a mi illeti, az ő kegyelme szolgá-

latját mi nem recusáljuk, de ebben is nekünk magunkat ugy kell alkalmaztatnunk, hogy idö előtt, a mint ö kegyelme is kivánja ne divulgálódjék, s mi magunk is annak alkalmatosságával az török nehézségét ujabban is magunkra ne vonjuk, az mint most is történt, hogy követeinknek, s kapikihánknak nem kevés bajoskodások volt az fővezér előtt, hogy ö kegyelmével magunk voltunk szemben, ugy vivén a hirt az vezérnek, azért jobbnak itiljük, hogy ö kegyelme bizonyos ur hiveinkkel való szemben lételnek kivánását hagyja le, különben is kivánságát exponálhatja, mi is resolválhatunk.

5.) Hogy az feljebb megirt sollicitatiónkra mi is meghitt hivünket Bécsben expediálván, Csáki uram is az generál részirül ha elmegyen, mi nem ellenezzük és ha az szegény haza javára munkálódik, kárára nem lészen, hitesse el ö kegyelme magával bizonyosan.

6.) Ezek, hogy ha az országnak összegyüléséig ugy véghez mehetnének, jó volna, hogy ha nem, az országgyülésire kell az egész resolutiónak maradni.

Marusvásárhelyi két tanácsbeli emberek lévén ott fogva holmi praetextualis ratiókra nézve, holott azért az vásárhelyiek nem vétettek, sőt tehetségek felett is gazdálkodtanak, instáljanak szorgalmatosan ö kegyelmek, bocsáttassanak el azon hiveink.

Isten pedig ö kegyelmeknek utját szerencséltetvén, hozza kivánt válaszszal viszsza. Datum in Civitate Cibiniensi die 3. Augusti Anno 1686.

Anno 1686. 3. Augusti. Gyulai Ferencz uramnak irt levél urunk neve alatt.

Michael etc. Spectabilis generose. etc.

Az időnek és dolgoknak is mi volta azt kivánván, Inczédi Mihály hivünket ujabban kegyelmedhez viszszaküldöttük bizonyos instructióval. Kegyelmed azért megértvén az dolgot, megirt hivünkkel együtt mindenekben hüségesen munkálódni szorgalmatoskodjék, és bennünket tudósitani ne is késsék. Eidem etc. 3. Augusti 1686.

Scherffenberg uram quietantiája 7. Augusti anno 1686.

Ego infrascriptus authoritate, et facultate mihi a Sacratissima Caesarea Regiaque Majestate circa tractatus Transylvanicas attributa, recognosco praesentibus, quod in facilitandam plenam negotii Transylvanici accommodationem cum Augustissima Aula, juxta puncta cum Transylvaniae ablegatis Spectabilibus ac Magnificis Dominis Francisco Gyulai et Michaeli Inczédi, die 7-ma Augusti, Anni currentis in castris ad Apahida conventa, nec non assecurationem meam, sub die 26-a modo dicti mensis et Anni, extradatam in suo tenore, et vigore intelligendam a Commissario Transylvanico eum in finem deputato Domino*) . . . . . in parata pecunia levaverim et perceperim partam summam quinquaginta mille Imperialium Tallerorum, quae summa ut in annuum Suae Majestatis honorarium a Principe et Statibus Transylvaniae promissum acceptetur, apud Augustissimam Aulam, syncere et candide allaborabo, juxta continentias praescriptae meae assecurationis. In quorum fidem et quietantiam hanc propria manu subscriptam sigillo consveto corroboravi. Actum in . . . . die Anno Millesimo sexcentesimo octuagesimo sexto. Titulus.

Fridericus Comes de Scherffenberg.
(L. S.)

Anno 1686. die 7. Augusti. Inczédi Mihály uram hozta die 9. Augusti. Scherffenberg Generál és az Erdélyi követek között való punctumok.

Puncta inter Excellentissimum Dominum Generalem Comitem a Scherffenberg (Titulus) et Dominos Transylvaniae ablegatos, Magnificos Franciscum Gyulai et Michaelem Inczédi (Titulus) nomine principalium suorum die 7. Augusti 1686. in Castris ad Apahida conventa.

1. Promittunt nomine Principalium suorum dicti Domini

*) A névnek hely van hagyva.

Ablegati Status et Ordines Transylvaniae intra decem dierum a crastina die concipiendo ubicunque fuerit exercitus Caesareus ad manus Excellentissimi Domini Generalis Comitis a Scherffenberg quinquaginta millia Imperialium tallerorum in parata pecunia deposituros et soluturos.

2. Recognoscet vicissim scriptotenus praetactus Excellentissimus Dominus Generalis s e a b s e n t i a h a c s u m m a *) honorarium annuale Suae Majestatis Caesareae percepisse, et simul collaboraturum, ut Sua Majestas id ipsum acceptet.

3. Quoad diploma simul et semel utrinque ad Augustissimam aulam Ablegati, idque post perceptionem antedictae pecuniae nimirum ex parte Excellentissimi Domini Generalis, Illustrissimus Dominus Generalis Comes Ladislaus Csáki ex parte Principis et Statuum aut de praesentibus supra nominatis dominis deputatis unus, aut alius, quem Princeps et Status voluerint.

4. Assecuratio fidelitatis Principis et Statuum requiritur, et quicquid de rumore barbarorum rescitur, fideliter et quantocius ex parte Transylvanorum nunciabitur, Excellentissimo Domino Generali assecurationem super omnia puncta sigillatam et subscriptam nomine Principis et Statuum intra sex ab hinc dies pro certo extradabunt.

5. Domui Csakianae (sic) (Uxor et soror, cum tota reliqua familia intelligitur) tute conservabuntur et a nemine impedientur nec in personis nec in bonis.

6. Cursores utrinque ad sua loca deputata libere et absque impedimento permittantur et promoveantur.

7. In aliis quoque punctis apud Augustissimam aulam super negotiis Transylvaniae bonam Excellentissimus Dominus Generalis dabit informationem. Actum Anno et die ut supra.

*) Az eredetiben is ily érthetlen.

1686. die 7. Augusti. Scherffenberg generál urunknak ő s ságának szóló levele, melyet hozott Inczédi Mihály ura Augusti.

Celsissime Princeps et Domine mihi colendissime.

Exposuerunt iterum poenes (sic) credentionales s currentis ad me deputati Spectabiles ac Magnifici D. D. I ciscus Gyulai et Michael Inczédi, quae a Celsitudine V sibi commissa fuerunt; resolutionem meam desiderio Ce dinis Vestrae utcunque ut puto conformem referet ore antefatus D. Inczédi. Ubi et quem pro executione convent statuerimus terminum, spero gratum habebit Celsitudo V hoc promptitudinis meae argumentum, et ipsummet sedul laborare dignabitur, ut conventis in termino satis fiat, elapso de nullo amplius tractatu nec scire nec audire nec servire forsan ulterius pro votis potero, hisce ultima absolvo declarationem. Caeterum assecuro, quod in aliis currentiis indubitate me inveniet et experietur.

Celsitudo Vestra

obsequentissimum servum
Fridericum Com. de Scherffenb

Actum in Castris ad Apahida die
7. Augusti anno 1686.

Anno 1686. 7. Augusti. Fővezér Szuliman passa levele ur nak. Nagy István uram hozta Szebenbe.

Az Jézust követő nagy fejedelmeknek dicsekedő ör az Messiást valló nagy rendek között választatott, eretne gyülésinek dolgainak békességes igazgatója, pompás ál tatosságnak szemérmes fedezgetője, jó igyekezetre örőm való kalauz, hűségnek jegye, igazságnak czimere, mos erdélyi fejedelem Apafi Mihály, kit Isten jó véggel áldjon n

Békességes köszönetünknek ajánlásával jelentjük: bered érkezvén, leveledet vettük, mind irásodat, mind en red relatioját megértettük, s azokból minden állapotodat

Isten jó szerencsével áldjon meg, mert hatalmas császárunknak hü szolgája voltál, valamennyi kegyelmességet ő hatalmassága rád ruházott mind azokra érdemes vagy; ugyan is továbbra is az reménység arántad ilyen, igazság és hüséges, egészlen a voltál a kinek reménylettünk, azért a hüséges szolgálatért mind te mind az erdélyiek ő hatalmasságának több s még több kegyelmességével megtetőződött jutalmakra fogtok érdemeztetni. Mi is ez alkalmatossággal minden ő hatalmassága hadaival az eszéki hidon által kelvén, Buda várának felszabaditására az felséges Istennek segitségéből megindultunk, hogy az ott való ellenséggel megütközzünk; reménységem az, hogy a szent Isten megsegit. Isten segedelméből nem sokára a budai difficultás sopialódván reménylem, hogy arra az országra behatott ellenség is Isten akaratjából cselekedeteknek bokros jutalmát nem reménylett utakon, módokon veszik el, kihez képest továbbra is ő hatalmasságának kedve keresésével a becsület mellett emberségedet mutasd meg, s tartsd keményen magadat, az ellenségnek lágyságot ne mutass, minden alkalmatosságokkal a fényes portához hü légy.

Ennek előtte ideküldetett Stephán nevü emberedet viszszabocsátottuk, minden dolgaidról ezután is tudósits. Isten békessége a jó uton járókkal. Kelt az eszéki mezőn.

Fővezér Szuliman passa.

N. B. Maurocordatus uram és Baló Mátyás kapikiha uram is küldött akkor levelet, de nincsen derék tudósitás bennek az török kijövéséről. (A N. B. Alvinczi saját kezü alájegyzése.)

Sententia Josephi Haller.

In causa Criminali Josephi Haller, Transylvani Arrestati, visis, examinatisque actis, et ipsius confessione, ob gravissimas imposturas et atrocissimas diffamationes dictus Josephus Haller de jure declaratur reus Capitis, sed S. C. Regiaque Majestas intercessionibus pro ipso interpositis, aliisque'

mota rationibus, ex Caesarea Regiaque Clementia poena Capitis reo remittens declarat praedictum Josephum Hall coram Suae Majestatis Consilio Regiminis Austriaci, pro T bunali sedente personali sistendum, ibique flexis genibus, fa judiciali deprecatione e Regnis et Provinciis Suae Majest amandandum esse. Hodie haec Sententia in Regimine pub fuit lecta, deprecatioque ab Haller facta, et juramentum eodem erectis digitis depositum. 8-va Augusti 1686. Vien

Deprecatio Josephi Haller.

Ego Josephus Haller, Divinam imprimis, et deinde S cram suam Caesaream Regiamque Majestatem flexis genil humillime deprecor, quod nullius, nisi propriae pravitat malitiae impulsu ductus; detestandis impostoris, et atroci mis diffamationibus et mendaciis, tam sacram et Augusti mae Majestatis Suae personam, quam Dominum Marchion a Baden, S. C. Regiaeque Majestatis Consiliarium Intimu et Consilii Bellici Praesidem, nec non Dominum Baron a Saponara, et alios, gravissime laeserim, fateorque poenam capitis, ad quam jure condemnatus sum, abunde r ruisse. Cum autem Suae Majestati Suae placuerit m eundem ex pura benignitate et gratia clementissime remitte ideo pro gratia hac mihi facta humillimos et demississimas Ma stati Suae Sacratissimae gratias rependo et spondeo hanc C mentiae Caesareae exhibitionem quibuslibet in locis et occ rentiis, ubicunque potero, pro viribus deservire, nec quicqu toto meae vitae tempore, vel ex vindicta arresti, vel alio quoc que sub praetextu acturum, quod Majestati Suae, ejusdem A gustae Domui, vel ejus Regnis et Provinciis, minimum praeju cium vel directe, vel indirecte afferre potest, sed potius eti cum bonorum, sanguinis et vitae discrimine ejusdem dam amoturum et commoda gloriamque promoturum ita me D adjuvet, Beatissima Virgo Maria, et omnes Sancti, in cujus fidem deprecationem hanc et juratam promissionem prop manus subscriptione roboravi, Viennae, coram Excelso Re mine 8. Aug. 1686. Josephus Haller Liber Baro ab Haller

Anno 1686. die 9. Augusti. Az itt commorálo Lengyel követ levele urunknak 9. Augusti.

Illustrissime ac Celsissime Princeps.

Erubesco maxime, quod non bene intellecta dispositione schedularum (in quibus iisque separatis series cyffrarum expressa fuit) interpretationem illarum dedi ad manus Celsitudinis vestrae, ubi propter confusionem obscurus nec intelligibilis redditur sensus, inconsulta facilitas causavit hoc. Sed quia per recollectionem genuinum inveni sensum Serenissimi Regis Principalis mei, cum debita reverentia deprecor Celsitudinem Vestram, mittendo jam emendata secretioris styli scripta. Illas vero erroneas schedulas remitti ad me humillime rogo praeter punctum ad legationem pertinens, quod etiam tunc porrexi Celsitudini Vestrae, ibi enim sicut in aliis adjunctis nullus est error. Interim maneo. Illustrissimae Celsitudinis Vestrae faventissimus et obsequentissimus servitor

Constantinus Vizinsky
Pincerna Districtus Bucensis
Ableg. S. Reg. Poloniae.

Datum in hospitio Cibinii 9. Aug. anno 1686.

Anno 1686. 10. Augusti. Buda János uram Ibrahim passához ment instructiója.

Instructio pro generoso Joanne Buda de Galacz ad illustrissimum Ibrahim passa ablegato.

1.) Utját kegyelmed maturálván és feltött czéljára érkezvén, Ibrahim passát ő kegyelmét szónkkal, becsülettel köszöntse, és levelünket s ajándékunkat is adja meg.

2.) Mondja meg, hogy az ő kegyelme hozzánk küldött becsületes hivét az kóborló labanczok miatt kellett várakoztatnunk, különben eddig viszszabocsátottuk volna, söt bizonyosabb hireket is gondoltunk, hogy kaphatunk.

3.) Mondja meg mi ugy tudjuk az birodalomban levő németek felől, az mint dolgoknak végére mehettünk, egynéhányszor ő kegyelmét valóságosan tudósitottuk, nem is tapasztalja ő kegyelme különben, akárki mint informálja ő kegyelmét felőlünk, mostan pedig az Szamos mellett vannak bizonyosan, és némelyek azt mondják, az Buda felől ottan-ottan érkező hirekre nézve, ki akarnának menni birodalmunkból, némelyek pedig azt hirdetik, valamely várat vagy várost akarnak birodalmunkban meglopni, hogy belé szállhassanak, melyhez képest szorgalmatosan vigyázással vagyunk, hogy valami csalárdsággal nagyobb busulást ne szerezzenek, mindazáltal akaratjoknak végére nem mehetünk valósággal.

4.) Megmondhatja azt is, akárki mint informálja ő kegyelmét, de az német császárhadnak ez az szine, az minthogy feles számú vasas és tüzes had is minden kétség nélkül, melyhez képest, noha hol együtt, hol másutt bizony le is vágtak hadaink bennek, mindazáltal derekasan beléjek kapnunk nem volt bátorságos, mert ez ország hadának nagy részét az várakban és városokban is kellett szállittatnunk, hogy valami csalárdsággal kárt ne tehessenek, egyébiránt, soha bizony őket birodalmunkban el nem szenvedtük volna.

5.) Megmondhatja azt is, az fényes porta parancsolatja szerint, az segitséget kivántuk is vártuk is, de arról való bizonyos válaszát az szerdárnak ő nagyságának nem vehettük, mi is pedig az ő nagysága előtte álló dolgait tudván, sok kárvallással s szenvedéssel várakoztunk, nem is tartottuk tanácsos dolognak, azon tüzes és vasas nagy erő ellen kevés számú segitség erejével támadni, mert ha valamint az szerencse övék lett volna, sok gonoszakaróink örömökre a fényes portának nagy nehézségét vontuk volna magunkra, az szegény országnak utolsó romlására, most is pedig egyebet nem gondolhatunk, sőt tanácsosbbnak tartjuk őket nagy erőnek segitségünkre való jövetelekkel fenyegetni, hogy sem mint nyilván ellenek támadván, az dolgot rajta veszteni, magunknak s ez szegény országnak utolsó romlására s az fényes portának is ellenünk való nagy nehézségére.

6.) Mondja meg mindazáltal, hogy mi hatalmas császárunkhoz tartozó hüségünkben meg nem tántorodunk, sőt ez

szegény országgal együtt abban állhatatosan megmaradunk ezután is és szorgalmatosan vigyáztatunk, s ha mi bizonyosabbat érthetünk felőlök, ő kegyelmét ujabban tudósitjuk, az alatt pedig ő kegyelme is várakozását ne sajnálja: ugyan is jobb kevés nehézséggel jó végét várni az dolognak, hogy sem mint hirtelenkedéssel szerencsétlenül járni.

7.) Szükség kegyelmednek végére menni, mennyi számú hada légyen ő kegyelmének, az kivel ha ugyan kivántatik bennünket megsegithessen, azok pedig légyenek oly készen, mihelyt requirálni fogjuk ő kegyelmét, jöhessen sietséggel, mindazáltal, mig az német hadak továbbra való dolgait kitanulhatjuk, addig legyenek vesztegségben.

8.) Az melyet az szélybeli tolvajok állapatjáról irt ő kegyelme, azok Tökölyi uramtól maradtanak el, és jobb része az tulsó pártról valók, az kik ide be valók, mi azoknak levelet adtunk, hogy szálljanak le, s most is parancsoltunk felőlük, s ugy hiszszük azok miatt nem is lészen busulás, noha ilyen felháborodott időben bajos az olyan kóborlókat megcsendesiteni, ő kegyelmét kérjük, az tulsó párton valókat zaboláztassa meg, ne legyen tovább való szenvedése szegénységinknek, s magunknak is busulásunk miattok.

9.) Mivel eddig is az ő kegyelme hozzánk s ez országhoz való jóakaratját tapasztaltuk, kérje azon ő kegyelmét, ezután is legyen jóakarattal hozzánk s ez szegény országhoz is, és ha sok gonosz akaróink hatalmas császárunk, vagy az fényes vezér ő nagysága előtt is dolgainkat visszamagyarázván, bennünket vádolnának is, menteni bennünket s az nehézséget is rólunk elforditani munkálódja, mi is ez szegény országgal együtt ő kegyelmének szolgálni, s kedveskedni igyekezünk. Kérjük azonban ha mi oly hirei mostan vannak s ezután is érkeznek, bennünket tudósitani ne neheztelje ő kegyelme.

Isten pedig ő kegyelme utját szerencséltetvén, hozza vissza hozzánk kivánatos jó válasszal. Datum Cibinii etc.

Ekkor bocsátotta ő nagysága el az Ibrahim passa követeit is Buda János urammal, az ki jött volt 31. Julii, az ki vitt ugyan levelet Ibrahim passának, de csak relegáltak az Buda János uram instructiójára. Buda János uram is vitt cre-

Király biró uram	tallér	1000
Dániel Mihály uram	„	250
Dániel István „ aszonyostúl	„	500
Jósika István „ „	„	300
Mihocsa Mihály „	„	300
Mikes Kelemen „ fiastól	„	800
Kendefi Gáborné asszonyom	„	300
Toldiné asszonyom	„	300
Lugasi Ferencz uram	„	200
Alsó János uram	„	200
Kabos Gábor	„	100
Bálintitt Sigmond uram	„	200
Mikola László „	„	500
Udvarhelyi Széki Geréb uram	„	500
Öregbik Tholdalagi János uram	„	500
Tholdalagi András uram	„	200
Kálnoki Sámuel „	„	500
Kálnoki Farkas „	„	200
Cserei Farkas „	„	300
Fábián János uram	„	500
Ecsedi Péter „	„	500
Daróczi György uram	„	500
Jósika Gábor „	„	300
Barcsai István „	„	300
Segesvári polgármester uram	„	500
Segesvári király biró „	„	300
Kerekes Péter uram	„	500
Szalánczi István uram	„	200
Nagy István „	„	200
Bánfi Farkas „	„	200
Bánfi Boldizsár „	„	500
Bánfi Pál „	„	300
Henter Ferencz „	„	500
Ifj. Vas György „	„	300
Veres László „	„	200
Sebesi Benjamin „	„	300
Fodor Pál „	„	500
Passkó Péter uram	„	500

Fodor István „	tallér	300
Deker Bálint „	„	1000
Szebeni Henring Mátyás uram	„	500
Kun Dániel uram	„	300
Henter Mihály uram	„	200
Gyárfás István „	„	200
Nádudvariné asszonyom	„	200
Bánfi Christophné asszonyom	„	200
Sárpatakiné asszonyom	„	200
M. Vásárhelyi Kovács István uram	„	300
Csermenyi Zsigmond uram	„	300
Markucsán György „	„	200
Gyerőfi György „	„	300
Illyefalvi János Geréb „	„	200
Balpataki János uram	„	400
Samarjai Péter „	„	600
Sámuel Deák „	„	500
Székely Mojses „	„	100
Polus István „	„	100
Inczédi Pál „	„	100
Donáth János „	„	100
Director uram	„	100
Felvinczi János uram	„	200
Puj János uram	„	100
Kornis Gáspárné asszonyom	„	1000
Beszterczei biró uram	„	500
Kollátovit György uram	„	300
Bernád Ferencz „	„	200
Vitéz Gáborné asszonyom	„	200
Maxai Ferencz uram	„	200
Horváth Kozma „	„	300
Mihácz János „	„	100
Markucsán Péter az anyjával	„	200
Szilvási Gáspár uram	„	200
Maxai Balázs „	„	200
Folti Bálint „	„	100
Kendefi Miklósné asszonyom	„	200
Makrainé asszonyom	„	300

Széki István	„	300
Ugron Pál	„	300
Colosvári Sámuel uram	„	100
Maurer Mihály	„	200
Görög Miklós	„	200
Fogarasi udvarbiró uram	„	300
Imecs Tamás uram	„	300
Deák Márton	„	100
Buda János	„	300
Köbölkuti	„	200
Deikik János	„	500
Ugron Ferencz	„	200
Katona Biró István uram	„	200
Marus-Vásárhely	„	600
Biró Jósa uram	„	200
Buda Gáspár uram	„	200
Buda László	„	100
Vizakna	„	200
Kézdi-Vásárhely	„	100
Vajda-Hunyad	„	100
Boer Zsigmond uram Fogaras k.	„	100
Haczeg városa	„	60
Fejérvár városa	„	50
Abrug-Bánya	„	100
Gergely Deák uram	„	200
Zejt Miklós	„	200
Barcsai Péter	„	200
Barcsai Pál	„	200
Bihari András	„	200
Keczelei András uram	„	100
Jó Mihály uram	„	100
Kemény Boldizsár uram	„	100
Daniel Ferencz uram	„	100
Ifj. Toroczkai Péter uram	„	100
Toroczkai Mátyás	„	100
Pribék Ferencz	„	100
Farkas Ferencz	„	100

Béldi Kelemen uram	tallér	200
Béldi Dávid „	„	200
Szebeni Szabó Györgyné	„	300
Győri uram	„	100
Brassai Keller	„	500
Raizner Pál az Beszterczei	„	500
Brassai Sámuel Deák uram	„	200
Hermán Márton uram	„	500
Turi Ferencz „	„	200
Székely Boldizsár uram	„	200
Daczó Péterné asszonyom	„	200
Eresztevényi András uram	„	100
Bedőházi Pál uram	„	100
Kiskedei Osváth Mihály uram	„	100
Kissolymosi Mátéfi István uram	„	100
Gyulai László uram	„	100
Horvát Ferencz uram	„	100
Horvát Miklós „	„	100
Daczó Gergely „	„	100
Barcsai György „	„	300
Illyei udvarbiró Csáki István uram	„	200
Csiszár Miklós uram	„	200
Brassai Lajtz János uram	„	500
SzebeniVorder	„	300
Benczenci Olatz Lukács uram	„	100
Peselneki Kövér István „	„	300
Uzoni az Exactor	„	100
Kovács Péter uram	„	100
Nagysolymosi Kenez Andrásné asszonyom . .	„	100
Illyefalvi Kovács Péter uram	„	100
Körispataki Szabó István uram	„	100
Farkaslaki Demien András uram	„	100
Rugonfalvi Csiki János és István uram . .	„	100
Dallyai Ferencz uram	„	100
Orbán Pál „	„	100
Rossenyedi Zollia István uram	„	100
Homorod Szent-Páli Mihály Deák uram . .	„	100
Karácsonfalvi Baczoni Péter uram	„	100

Oroszhegyi György kővári uram	tallér	100
Jánoslalvi Lőrincz Márton „	„	100
Homorod-Almási Bona János uram . . .	„	100
Ferenczi István uram	„	100
Bándi Szabó Mihály uram	„	100
Bándi Egerházi Mihály uram	„	100
Szent-Miklósi Lukács György uram . . .	„	100
Nagy-Balási Péter uram	„	100
Bikafalvi Péter István uram	„	100
Lukács Balás uram	„	100
Oroszfái Mikó István uram	„	100
Fogarasi Gyulai Tamás uram	„	100
Luczai János Deák uram	„	100
Maros-Vásárhelyi Nyirő Szabó István uram .	„	100
Benczer Pál uram	„	100
Felső Boldog-Asszonfalvi Dési Ferencz az öcscsével együtt	„	100
Szentléleki Bálint Deák uram	„	100
Luczai János Deák Pater J. szolgája . . .	„	200
Mikó Gábor feleségestül	„	200
Fogarasi kisebb Huszti György uram . . .	„	100

Deliberatum.

Ez fölvetett summát valaki ide Szebenben Apor István atyánkfia kezében mához nyolczad napra, ugymint ad diem 20-dik nem administrálja, eo facto az olyan contumax emberért az summát valaki deponálja, az melyik vármegyében akarja két annyi érő jószágát, vigore praesentis deliberationis nostrae azon vármegye egyik főbirajával, és viceispánjával aestimáltrtván a jószágot, szabadoson elfoglaltathassa, és három esztendeig birhassa, addig az contumax ember is ne redimálhassa, az három esztendő után depositis deponendis, tartozzék a jószágot megereszteni. Datum ex generali Dominorum Consiliariorum et regni deputatorum congregatione, in Civitate Cibiniensi celebrata, die decima secunda Mensis Augusti Anno 1686.

Anno 1686. 12. Augusti Urunk és az ország neve alatt való Assecuratória Scherffenbergnek.

Nos Michael Apafi Dei gratia Princeps Transylvaniae Partium regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes, Et universi ejusdem Transylvaniae ac Partium Hungariae eidem annexarum Status et ordines significamus per praesentes omnibus quorum interest. Quod postquam nos debito erga christianitatem zelo ducti in certum cum Augustissimo Romanorum Imperatore Leopoldo divina favente clementia electo Romanorum Imperatore semper Augusto, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae Rege, Archiduce Austriae, Duce Burgundiae, Stiriae, Carinthiae, Carniolae, et Vitembergae, Tyrolis et Goritiae Comite foedus condescendissemus et ejus foederis dippioma ab Augustissimo Suae Majestatis aula ad manus Excellentissimi Domini Friederici Comitis a Scherffenbergh, ejusdem Sacratissimae Caesareae Regiaeque Majestatis Camerarii, Consiliarii Bellici, Generalis Campiductoris Locumtenentis ac unins regiminis catafractorum colonelli, et Suae Majestatis exercitus hic in Transylvania commorantis Generalis transmissum fuisset, ac a dicto domino Comite Generali ejusdem ratificatio a nobis postulata fuisset. Nos quidem benignissimis Suae Majestatis oblationibus partim contenti, praefatum foederis dippioma ratificare parati essemus, nisi essent certi quidam articuli, quorum mitigationem et meliorationem a Sacratissima Sua Majestate maxima nostra necessitas et de innata Augustissimo Imperatori clementia spes svaderet simul et cogeret, signanter autem, nisi Hibernorum Quartiriorum et praesidiorum in Civitatem Kolosvár, et fortalitium Deva admissio utpote certissimam, et citissimam nostri Status eversionem secum importantia, (super quo quidem Articulo etiam legati nostri tempore subscriptionis tractatus Viennae protestati sunt) necessariam dilationem nobis imposuissent. Ne igitur, vel Sua Majestas Augustissima, vel alii quicunque Principes christiani nos violati foederis aut contumatiae merito insimulare possint, cum dicto Domino Comite in sequentia puncta convenimus tam diu tamen duratura, quoad

nempe expedita*) graviorum articulorum mitigatio per promissam dicti Domini Comitis de nostrorum negotiorum statu informationem et intercessionem in Augustissima Aula procurandam ad nos referetur.

1. Quanquam juxta tractatum Viennensem nos ante nostram ex jugo Turcico eliberationem ac fortalitiorum in dipplomate specificatorum expugnationem nullum annuum honorarium Suae Majestati praestare deberemus et afflictissima nostra patria maxime in hoc calamitoso tempore ingenti pecuniae inopia laboret, nihilominus ad testandam nostram erga Suam Majestetem et rempublicam christianam devotionem quinquaginta tallerorum imperialium millia ad primum septembris ad manus dicti Excellentissimi Domini Comitis administrabimus ea tamen conditione, ne ante praefatam nostram ex jugo Turcico eliberationem et fortalitiorum in dipplomate specificatorum expugnationem amplius dare obligemur; et hoc etiam quod nunc datur a Sua Majestate pro primo illius temporis annuo honorario clementer acceptetur.

2. Assecuramus bona fide christiana Augustissimum Imperatorem de omnimoda nostra devotione, quod omnia illa synceritatis officia, quae veros confoederatos decent, et quae sine manifestissimo nostri status exitio fieri poterunt, sancte praestabimus et eundem Dominum Comitem de omnibus novis necessariis, quae nobis innotescent, quantocius monebimus.

3. Uxori Comitis Ladislai Csáki et liberis, et Dominae viduae Cornisianae, et personarum securitas et tuta bonorum in hoc regno sitorum fruitio permittetur, nuda etiam ex parte ipsorum illibata erga nos et statum nostrum fidelitas servetur.

4. Cursores utrinque ad sua loca deputata libere et absque impedimento ire et redire permittentur, et promovebuntur, modo fiat cum scitu partium et abspue praejudicio status nostri.

Super horum punctorum observatione dedimus sub bona fide christiana praesentes literas nostras authenticas sigillo nostro roboratas. Datum in Civitate nostra Cibiniensi die 12. Mensis Augusti anno 1686.

---

*) Hihetöbben : expetita.

Urunk ő nagysága assecuratiója Scherffenberg generál részéről.

Assecuratio Celsissimi Domini Principis ac Statuum ex parte Comitis Generalis Scherffenberg.

Assecurabit Dominus Comes Fridericus a Scherffenberg Sacratissimae Caesareae Regiaeque Majestatis Cemerarius, Consiliarius bellicus, Generalis Campi ductoris locumtenens ac unius regiminis catafractorum colonellus, et Suae Majestatis exercitus hic in Transylvania commorantis Generalis Celsissimum Principem et Transylvaniae ac Partium Hungariae eidem annexarum Status et Ordines de sequentibus articulis.

1.) Quod exercitum Suae Majestatis Caesarei ex Transylvania et partibus Hungariae eidem annexis totaliter educet, et in ditiones ac terras Celsissimi Principis neque hanc, quae nunc educitur, armadam reducet, neque ullas partiales excursiones aut depraedationes fieri permittet, imo efficiet, ne alia etiam armada vel tota, vel partialis in ditionem Transylvanicam mittatur neque, in illa fortalitia praesidia imponantur.

2. In Augustissima Suae Majestatis aula negotia Transylvanica bona fide et candide in Transylvanici emolumentum promovebit; expresse autem 1. Mitigationem graviorum diplomatis articulorum. 2. Hybernorum quartiriorium. 3. Dipplomatis in certis punctis mitigati et rectficati permutationem. 4. Modo pactae et propediem administrandae quinquaginta millium Imperialium summae a Sacratissima Sua Majestate pro anuno honorario accceptationem juxta nostram Domino Comiti datam assecurationem totis viribus procurabit.

3. De summa quinquaginta millium tallerorum tempore peceptionis quietantiam modernae huic assecurationi congruentem et suffragantem dabit.

4. Comitatus Máramoros, Bihar, Kraszna, Szolnok mediocris, Districtumque Kővár et omnes alias Transylvanicae ditionis provincias, ab omnibus exactionibus in Szathmár, Ecsed, Szent-Job, Károly, Kálló, aut aliis Caesareae ditioni arcibus, sive ab officialibus, sive a gregariis militibus hactenus usitatis et institutis, et ab omni Caesareorum officialium

jurisdictione utpote tractatui Viennensi contrariis liberabit et novum tribunal Szent-Jobini in praejudicium Transylvanici status erectum annihilandum curabit.

In haec omnia Dominus Comes tanquam suae Majestatis Augustissimae Plenipotentiarius Generalis assecuratione scripta et obsignata jurabit, addita simul Suae Majestatis Plenipotentiam, (sic) et aliarum si quae hoc negotium tangunt Suae Majestatis ordinantiarum copia in bona, et authentica forma, sub manupropria Domini Generalis sigillo et subscriptione.

Anno 1686. 13. Augusti Gyulai Ferencz és Inczédi Mihály urameék instructiója Scherffenberq generálhoz 13. Augusti.

Instructio pro spectabili ac generosis Francisco Gyulai de Marus Németi supremo comite comitatus Szolnok Mediocris, ac Michaele Inczédi de Várad, praecipuae Aulae nostrae familiari nostris ad Excellentissimum Dominum Fridericum Comitem a Scherffenbergem ablegatis.

1.) Ő kegyelmek declarálhatják az generál előtt, hogy noha mi az alkalomra reáhajlottunk jó reménység alatt, de az deputátus hiveink mellőlünk az országgyülésnek hirére nézve eloszlottanak volt, sőt az ország összegyülése nélkül adó felvetéshez nem nyúlhatunk, melyre nézve kellett az dolognak ennyire haladni.

2.) Ha lehet ő kegyelmek az generált inducálják arra, hogy az ötvenezer tallért várja el usque ad 1-mum Septembris, akkorra minden okvetetlen Nagy-Bányára megküldjük, tovább való küldésében nem is lévén nekünk securitásunk; és mivel igen exhaurialódna nagyon ez haza, előbb semmiképen összse nem gyülhet, assecuratiónk lévén ő kegyelménél, annak megváltoztatásával magunkat meg nem mocskoljuk, annál inkább elkezdett dolgainkat az ő felsége udvarában félbe nem szakasztjuk. Nagy-Bányára pedig küldje ő kegyelme oly bizonyos emberét, a ki az pénzt kezéhez vehesse és quietantiát hozzon rôla az generál neve alatt.

3.) Az ott raboskodó hiveinket ő kegyelmek megszabaditani igyekezzék sancz nélkül, nevezet szerént az deésieket, kiket sanczoltatni is akarnak, az mint arról odaküldött levélből ő kegyelmek megláthatják, legyenek azon, az az hely ne jusson végső pusztulásra. Megmondják azt is ő kegyelmek, nem kicsiny méltóságunk sérelmének tartjuk el nem bocsáttatásokat, mi is az kik itt találtatnak, el nem bocsáttatjuk, az ott raboskodók közül Horváth Dávidot excipiáljuk.

4.) Az téli quártély iránt az assecuratiót ő kegyelmek sollicitálják, melyet az pénz administrátiójákor kézhez vehessen emberünk.

5.) Az itt Erdélyben ellopott lovaknak árának kérésén nem keveset csodálkozunk, avagy tartozunk-e mi vagy más valaki lovát őriztetni, az mi hiveinktől elprédált sok lovakat avagy nem nagyobb igazsággal kívánhatnók-e mi viszszaadatni, az barátság mutatásának szine alatt való sok hostilitás mutatásért, ha panaszra akarnánk kifakadni.

6.) Ha mégis az annonát hozza elő, objiciálhatják ő kegyelmek, hogy nem kellett volna az annonát ugy elpusztittatni ez hazában, sőt a mi megmarad is, haszontalanná lött, elhullott; az mi nehezebb az miolta Inczédi uram az alkalommal viszszatért, azolta is az pusztitástól s marha hajtástól meg nem szünnek.

7.) Az assecuratio punctumi ezek:

1.) Az mint feljebb is feltöttük, securitást kivánunk az téli quártély felől.

2.) Hogy sem addig sem azután ezek az hadak sem mások nem jönek birodalmunkban, semmi szin és praetextus alatt.

3.) Hogy dolgainkat ő felsége előtt szivesen munkálódja s informátiókat is az szerint teszen.

4.) Noha mi, az diploma tartása szerint, mig az török igája alól fel nem szabadittatunk, az annuale honoriummal nem tartozunk, mindazáltal az keresztyénséghez való devotiónkat hogy megmutassuk, az assecuratióban irt első punctum szerint az ötven ezer tallért megadjuk.

8.) Azt is nem kevés megbántodásunknak ismerjük, hogy noha a diplomában ő felsége minket assecurált róla, még is Szent Jobhoz az diploma ellen Bihar vármegyét, Krasz-

nát, Közép-Szolnokot és Kővár vidékét hódoltatván, tőlünk el akarják szakasztani, eddig szokott adójának számunkra való megadását ellenezvén, és törvényre az somlyai kapitányhoz való meneteltől tilalmazván.

Isten pedig ő kegyelmeknek utját szerencséltetvén, hozza viszsza hozánk kivánatos jó válaszszal. Datum in Civitate nostra Cibiniensi die 13. Augusti 1686.

---

14. Augusti. Gyulai uramék credentiája.

Excellentissime Domine etc.

Remittimus denuo Generosum Michaelem Inczédi de Várad praecipuum aulae nostrae familiarem cum resolutionibus Excellentiae Vestrae non ita diu ad nos reducem; qui ut una cum Spectabili ac Generoso Francisco Gyulai de Marus-Németi supremo comite Comitatus Szolnok Mediocris, fidele nobis dilecto ibidem adhuc commorante sibi commissa et concredita fideliter enuclient ac procurent coram eadem, habent in mandatis, nihil diffidentes quin Excellentia Vestra omnem eorum verbis sit fidem adhibitura, ac eosdem cum amica resolutione remissura, quae nobis de Excellentia Vestra firmiter promittentes, eandem divinae protectioni recommendamus. Datum in Civitate nostra Cibiniensi die 14. Augusti Anno 1686.

Ejusdem Excellentiae Vestrae

ad officia parati.

Anno 1686. 14. Augusti. Az generálnak az maga követe által irt levél urunk neve alatt.

Excellentissime Domine etc.

Gratus fuit adventus Generosi Domini Gregor, regiminis Gocziani Capitanei, ac legati Excellentiae Vaestrae, qui jam ad Excellentiam Vestram revertitur, nostrum bonum affectum et in rem christianam propensionem declaraturus. Excellentiam Vestram confidenter petimus, ceptam jam amicitiam

ulterius etiam continuare, deque novis nos certos facere non gravetur. Divinae Excellentiam Vestram protectioni recommendamus.

Excellentiae Vestrae

ad officia parati.

Datum in Civitate nostra Cibiniensi
die 14. Augusti 1686.

14. Augusti. Gyulai Ferencz uramnak szóló comissio uru[illegible] neve alatt.

Az generális ő kegyelme resolutiójával Inczédi Mihály hivünk hozzánk érkezvén, communicatis consiliis Dominorum Consiliariorum ac etiam Deputatorum, fidelium nostrorum, mire determinálhassák az dolgokat, kegyelmed magától Inczédi Mihály uramtól általa küldött instructiónknak tenorából megértheti, melyhez, hogy kegyelmetek magát hüségesen alkalmaztassa, megkivántatik, Csáki uramnak ő kegyelmének felküldéséhez, minthogy az generálisnak ő kegyelmének kedve vagyon, mi sem ellenezzük, reménylvén ő kegyelme hozzánk és az országhoz is eddig offerált jó affectióját valósággal fogja megtapasztaltatni, melyet megtapasztalván, az mi kegyelmességünkben, s az nemes ország jó akaratjában is meg nem fogyatkozik, az rablók elbocsáttatásáról az instructióban is az mint emlékeztünk, tovább is hüségesen szorgalmatoskodjék kegyelmetek, ugyan is képtelen dolognak látszik keresztyénnek keresztyén rabokat tartani. Egyébiránt ha Csáki uram ő kegyelme ezek iránt keménykedik, nagyobb dologbeli szolgálatjában nem lehetünk egész securitással. Kegyelmetek egészen tudván az mi difficultásinkat, szorgalmatoskodjék hüséges orvoslásokban mindeneknek. Eidem de caetero gratiose propensi manemus. Datum in civitate nostra Cibiniensi die 14. Augusti. 1686.

Anno 1686. die 18. Augusti. Maurocordatusnak írt levél.

Illustrissime Domine nobis observande.

Benevoli in Illustritatem Vestram animi nostri propensionis, ejusdemque Illustritatis Vestrae, erga nos sinceritatis promptitudinem hactenus mutuo versatam recolere volentes, praesentibus etiam Illustritatem Vestram invisere duximus benevole, prosperam eidem valetudinem rerumque suarum foelices successus apprecando. Praecipua quaedam nostra ac Statuum afflictissimi regni hujus Transylvaniae negotia, Excellentissimo Domino supremo Vezirio per oratorem nostrum debita cum submissione repraesentanda, ab eodem Illustritas Vestra cognoscet, peramanter itaque Illustritatem Vestram rogamus, ut eadem Excellentissimo Domino Supremo Vezirio candide interpraetari, simulque juxta suam erga nos propensionem christianam promovere non gravetur, faciet rem christianae suae erga nos contestatae *(kimaradt fidei)* dignam, nobis vero benevole remunerandam. Eandem de caetero Illustritatem Vestram divinae recommendantes protectioni.

Illustritati Vestrae servire parati.

Az deputatusok sallariumáról. 1686. Augusti.

Anno 1686. die 20. mensis Augusti in generali dominorum Magnatum et Nobilium trium nationum regni Transylvaniae et Partium regni Hungariae eidem annexarum Statuum et Ordinum universorum Congregatione ad diem mensis et anni praetitulati, in civitate Cibiniensi indicto et celebrato, az deputatusok sustentiójára való provisio disponáltatott ez szerint:

Az universitas adjon . . . . . fl. 10.000

Az vármegyék Maros-Vásárhelylyel és az taxás városokkal együtt adjanak . . . . . fl. 3.500

Az székelység adjon . . . . . fl. 1,500

Actum anno, die, loco, modisque in praemissis specificatis.

Lecta et extradata per Petrum Alvinczi et Joannem Strossi magistros prothonotarios.

Ennek generalis perceptorának rendeltetik Ugron Ferencz atyánkfia, kinek is Segesvárra ab expiratione praesentis dietae tized napra mindenfelöl administrálni tartozzanak, cum hac limitatione :

Fejérvár	fl. 900	Kolos	fl. 110
Kükülló	fl. 500	Doboka	fl. 100
Thorda	fl. 400	Szolnok	fl. 150
Hunyad	fl. 1100	Maros-Vásárhely .	fl. 100
		Vizakna	fl. 40
		Abrudbánya . . .	fl. 50
		Hátszeg	fl. 10
		Hunyad	fl. 10

Anno 1686. 21. Augusti Havasalföldi Vajdának irt levél urunk neve alatt.

Praemissis praemittendis.

Kegyelmed maga embere által küldött levelét tudósitással együtt atyafiságos szeretettel vettük, hasonló jó akaratját, atyafiuságát továbbra is várjuk; nekünk fövezértöl ö nagyságától az eszéki hidon való által költözésétül fogva semmi tudósitásunk, parancsolatunk nem jött, noha feles embereink vadnak oda. Budát mi tudtunkra még meg nem vötte az német, Isten bennünket országostül megszánván, az német hadak országunknak nagy nevezetes részeiuek elpusztitatása után kimenének. Somlyón túl négy mélyföldnyire voltak táborban mikor embertink eljött tölök, kiknek is mind ennyi megszámlálhatlan kártételek után is nagy summa pénzt kellett fizetnünk, azon hadak is ugy értjük, derék német armadához szándékoznék, noha van oly hir is, kit mi alig hiszünk, Váradot vagy Egret szállanák meg, mindentinnet várjuk bizonyos embereinket, mihelyen érkeznek, kegyelmedet

tudósitjuk. Lengyel király ő felsége, s olaszok dolgairól, közelebb lévén kegyelmedhez, bizonyosabban tudhat, kikről és egyebekről ha tudósit, kedvesen veszszük. Kegyelmed nekünk parancsolván szolgálni igyekezünk kegyelmednek.

Az universitás holmi dolgairól való utrumokról.

Anno 1686. die 21. mensis Augugusti in civitate Cibiniensi. Az universitás ő kegyelmek gravaminája tollalásáról irott 6 articulusban specificált inquisitorok eleiben a nemes országtól adott utrumok.

1.) Hallottad-é valakitől az szász atyafiak közül, hogy a Tökölyi felveretését sajnálván, arról valami illetlen szót ejtett volna?

2.) Hogy azokat az hadakat, kik felverték, átkozták volna?

3.) Legközelebb a Szeben alatt felveretett hadból elszaladt embereket azzal szidta, pirongatta volna, hogy Tökölyiért büntette meg Isten őket, s az ő felveréséért esett a felverés rajtok?

4.) Hogy azoltától fogva is sohajtotta volna Tökölyit, és ujabban való bejövetelit várván, emlegette volna s mi formában, egy szóval értettél-é olyat melyből a Tökölyihez való vonása látszott volna ki?

5.) Ha ezekben mit hallottál kitől, hol s kinek jelenlétekben.

6.) Kik fenyegetődzöttenek az szász atyafiak közül, hogy maholnap ismét bejön Tökölyi s mint jártok, s hogy jártok?

Lecta et extradata per Petrum Alvinczi et Joannem Sárossi magistros protonitarios.

Az szebeniek assecuratiója

Nos Michael Apafi Dei gratia Princeps Transylvaniae Partium regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes.

Damus pro memoria per praesentes quibus expedit universis:

Hogy már Isten jóvoltából az német hadak miatt rajtunk forgott félelmes állapotok valamenyire csendesedvén, méltóságos szerelmesinkkel s egész fejedelmi házunk s udvarunk népével, sőt mellettünk levő uri s förendű becsületes hiveinkkel és refugii causa itt Szeben városában commorált nemes rendekkel együtt, innen kimenvén lakó helyünkre távozunk, és eloszlunk ugyan, mindazáltal ha az szükséges állapotok ugy kivánják, hogy ismét magunk, méltóságos szeresmesink egész fejedelmi házunk s udvarunk népével, s minden hozzánk tartozókkal, sőt uri s förendű becsületes hiveink is az közrendű nemességgel, szerelmesekkel, hozzájok tartozókkal bejjőjünk s bejőjjenek és azalatt s azután is ha mi javainkat s javokat beszállittatjuk s szállittatják, tehát, hogy mind magunk, s mind pedig becsületes hiveink s az egész nemesség részekről kivántató, s fogyatkozás nélkül való securitásunk lészen jó formában., czen szebeni városi fő tisztek az egész tanács, centumpaterek és minden czéhbeli társaság s egész város lakosi assecuráltanak bennünket, kivánván az mi részünkről is kegyelmesen, protectiónk és fejedelmi succursusunk s az Magyarország részéről is az véllek való szép egyesség és unio felől assecuráltatni. Azt kivánván azért az igasság, mi is becsületes tanácsur és förendű deputátus hivcink megegyezett tetszésekből, sub verbo nostro principali, ac fide christiana assecuráljuk megirt szebeni hiveinket, hogy ha vissza kelletik jönnünk, és refugii causa itt benn kelletik commorálnunk, tehát megirt szebeni hiveinket mindenekben, sőt az dolgoknak szorulásiban is, kegyelmes protectiónkkal és succursusunkkal kegyelmesen subleváljuk, különben is ő kegyelmeket privilegiumokban, jó rendtartásokban és immunitásokban is kegyelmesen megtartjuk s másokkal is megtartatjuk, az arról való előbbi assecuratiónk szerint és mellettünk levő min-

den rendbeli hiveinkkel és nemességgel is az ő kegyelmekkel való szép egyességet s uniot is sancte et illibate megtartatjuk. Harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante. Datum in civitate nostra Cibiniensi, die vigesima sexta mensis Augusti, anno Domini millesimo sexcentesimo octuagesimo sexto.

Mi Szabó Keresztély szebeni polgármester, Frank Bálint, szebeni királybiró és Valthidi András székbiró az egész tanáccsal, centumpaterekkel és minden czéhbeli társasággal együtt Szeben városának minden lakosi közönségesen adjuk emlékezetire mindeneknek, mostaniaknak t. i. és következendőknek is az kiknek illik ez mi levelünknek rendiben: hogy már Isten jóvoltából az német hadak miatt rajtunk forgott félelmes állapotok valamennyire csendesedvén, az méltóságos Apafi Mihály kegyelmes urunk fejedelmünk, és az méltóságos Bornemisza Anna kegyelmes asszonyunk, sőt méltóságos második Apafi Mihály választott és confirmáltatott fejedelmünk ő nagyságok: ennekfelette az ő nagyságok mellett alkalmas üdőtől fogván itt Szeben városában commorált uri s förendü böcsületes hivei s szolgái és egyébb közrendü ezen Szeben városában refugii causa betakarodott nemesi rendek is szerelmesekkel együtt lakó helyekben kimennek ugyan, de mivel az fennforgó elegyes állapotoknak tovább való terjedése magával mit hozzon Isten titkában vagyon, annak okáért, ha az dolgoknak kedvetlenségre való fordulásával az üdőnek szoros volta (melyet Isten kegyelmesen távoztasson) azt fogja kívánni, hogy az mi megirt kegyelmes urunk s fejedelmünk kegyelmes asszonyunk s ifju urunkkal ő nagyságokkal s az egész udvarok népével együtt és ő nagyságok mellett több ő nagyságok uri s förendü böcsületes hivei s szolgái is, sőt egyéb közrendü nemesség is szerelmesekkel s hozzájok tartozókkal ide Szebenben ismét bejöjjenek és akárminemü javokat is ide be beszállittassák, tehát magunk szabad jóakaratunk szerint assecuráljuk megirt kegyelmes urunkat s fejedelmünket, kegyelmes asszonyunkat és választott ifju urunkat ő nagyságokat, fejedelmi udvarok népével, sőt az ő nagyságok uri s förendü böcsületes hiveit s

szolgáit is egyéb közrendü nemességgel együtt arról, hogy valamikor az szükséges állapotok ugy fogják kivánni, az időknek s állapotoknak legszorosabb alkalmatosságakor is, az mányi magokkal, megirt kegyelmes urunk s asszonyunk ifju urunkkal ő nagyságával együtt ő nagyságok sőt az ő nagyságok mis förendü becsületes hivei, s szolgái és egyébb nemes rendek is be akarnak jöni, minden akadályoztatás, bántódás és akármely tekintetbeni nehézségek nélkül ide Szeben városába bebocsátjuk, recipiáljuk, és az mig Isten az időket s dolgokat is csendesiti, békességesen elszenvedjük, és ha mikor mi javokat ő nagyságok s ő kegyelmek ide beszállittatják, azokat is hasonlóképen bebocsátjuk s békeségesen el is szenvedjük, és itt benn is az üdöknek s szükségnek is mivolta szerint ő nagyságokkal s ő kegyelmekkel élni, türni, szenvedni, halni, s egyébiránt is ő nagyságokkal s ő kegyelmekkel az mi tehetségünk szerint ez város és benne levők oltalmazásában hüségesen fáradozni készek vagyunk és leszünk, sem félelem, sem barátság, sem jó reménység, sem pedig boszszuság vagy akár mi egyéb tekintetekre nézve megirt kegyelmes urunk, kegyelmes asszonyunk s ifju urunk ő nagyságok sőt az ő nagyságok uri s förendü böcsületes hivei s szolgái, és az egész itt benn levő nemesség és az ő nagyságok s ő kegyelmek szerelmesek s hozájok tartozók mellől el nem állunk, ő nagyságokat s ő kegyelmeket sem személyekben sem szerelmesekben s hozzájok tartozóikban. sem pedig semmi javokban el nem áruljuk s meg nem kárositjuk, sem másoknak, akár kiknek is sem városunkban, sem városunkon kivül levőknek arra való alkalmatosságot nem adunk, sőt az erőszakosoknak is ellenekállani igyekezünk, a mi kegyelmes urunknak, kegyelmes asszonyunknak s ifju urunknak is ő nagyságoknak kegyes atyai protectióját s fejedelmi gratiájokat is alázatosan, az uraknak s förendeknek pedig és a nemességnek is hozzánk való jó affectiójokról való assecuratoriájokat várjuk, rellegálván magunkat mindenekben, az ennekelőtte mind az mi mostani kegyelmes urunknak, mind pedig előbbi boldog emlékezetü, ez ország fejedelmivel celebráltatott contractusoknak s assecuratiónak valóságára és az elmnlt napokban itt Szebenben celebráltatott gyülésben az statusoknak közönséges tetszésekből, azon materiáról iratott

culusnak tenorára. Mely fennemlitett s ugyan ide fennebb
girt módok szerint meg is határoztatott magunk oblatiónk,
ssecuratiónk ellen valamiben cselekedni comperiáltatnánk,
lyet Isten távoztasson) melyet de facto az fennemlitett con-
ctusok és mostan irott articulus continentiái szerint convin-
tassunk. Melynek valóságáról irtuk és adtuk ez mi váro-
k és magunk szokott pecsétünkkel, s kezünk irásával is
gerösitett levelünket. Datum de civitate Cibiniensi die vi-
ima tercia mensis Augusti, anno Domini millesimo sexcen-
mo octuagessimo sexto.

Scherffenberg uram levele. 26. Augusti 1686.

Celsissime Princeps et Domine Domine mihi colen-
sime.

Quamvis remissus cum pacta assecuratione, et quinqua-
ta mille Imperialium conventa summa expeditus (uti audi-
) Magnificus Dominus Michael Inczédi in castris apud me
dum comparuerit : Nihilominus ad scriptotenus factam
sdem super commissione sua insinuationem, et evitandam
ciosi temporis jacturam, remitto hisce Spectabilem ac Mag-
cum Dominum Franciscum Gyulai, ut Celsitudini Vestrae
ıceram meam in adimplenda negotiorum accommodatione
mptitudinem contestetur, simul referat in paribus, quam
itioni et desiderio Celsitudinis Vestrae congruam extrade-
im assecurationem, ac quietantiam, paratus oblationi meae
eriori in effectu apud Augustissimam Aulam satisfacere, si
parte Celsitudinis Vestrae, et Statuum Transylvaniae, pari
ıdore ac zelo publica suae conservationis et Christianae rei-
blicae commoda promovere adnitentur. Caeterum solito fa-
ri me officiosissime commendo. In castris ad Szolnok die
. Augusti 1686.

Celsitudinis Vestrae

servus obsequentissimus
Fridericus Comes de Scherffenberg.

Scherffenberg uram assecuratoridja 28. Augusti 1686.

Quamvis juxta puncta cum Transylvaniae ablegatis Spectabilibus ac Magnificis Dom. Francisco Gyulai et Michaeli Inczédi nomine Celsissimi Principis et Statuum Transylvaniae in castris ad Apahida die 7-ma currentis Mensis Augusti conventa, specialem aliam, minus novam, quam ibi pactum fuerat, extradare assecurationem non tenerer; ne tamen mea ex parte defectus, aut retardatio publicae negotiorum accommodationis argui possit, ulterius etiam juxta articulos mihi novissime cumnumicatos suprafatum Celsissimum Principem, et inclytos regni Transylvaniae ordines sub fide christiana, et parola mea nobili subsequentem in modum assecuro. Nimirum quum primum exercitum Suae Majestatis Sacratissimae Caesareae atque Regiae absque damno et quantum fieri potuit incommodo de praesenti adjutum meo consilio aut studio in regnum et fines Transylvaniae amplius non introducam, neque partiales excursiones aut depraedationes faciam, fierive permittam vel tolerabo. Ne autem alia inposterum major ac minor in Transylvaniae Caesarea mittantur castra. Si quidem in mea potestate jam positum non sit. Non dubito, quin Celsissimus Dominus Princeps, et Status dum absoluto, et adimpleto prius hocce tractatu diplomatis ratificationem urgebunt. Hac quoque in parte securitati suae tempestive consulere studentes, bonam obtinendi effectus optati spem concipere possint, ubi ego syncere quantum in me est, eum in finem allaborare paratus sum. Quoad 2-dum. Negotia pariter Transylvaniae in emolumentum regni et Statuum bona fide et candide promovebo. Articulorum diplomatis, Hybernorum quartiriorum, favorabilem mitigationem aut mutationem, diplomatis item eodem modo rectificati permutationem; quinquaginta mille imperialium summae dum mihi numerata fuerit, in rationem stipulati annui Suae Majestatis Sacratissimae honorarii acceptationem totis viribus procurare adnitor et conabor. Ad 3-tium. De attacta modo summa quinquagesies mille imperialium quietantiam huic assecurationi congruentem et suffragantem omnino extradabo. Ad quartum. Commitatuum denique Máramaros, Bi-

har, Kraszna, Szolnok mediocris, districtus Kővár et aliarum ditionis Transylvaniae Provinciarum tempore gubernii mei in his superioris regni Hungariae partibus eam habebo rationem et tutelam, ut ab omnibus exactionibus, militia, in Szathmár, Ecsed, Szent-Jób, Károly, Kállo et aliis Suae Majestatis arcibus aut confiniis, sive ab officialibus, sive a gregariis militibus hactenus usitatis, et institutis, et ab omnibus Caesareorum officialium jurisdictionibus, utpote tractatui Viennensi contrariis liberentur, contravenientes puniendo et laesis satisfactionem impendendo, utque imposterum constanter ita observetur apud Augustissimam Aulam informationibus meis allaborabo.

Quemadmodum demum haec omnia sub fide christiana jurato spondeo, ita vicissim a Celsissimo Principe et Ordinibus Transylvaniae promissam prius jure jurando solenniter firmatam assecurationem desidero, tum super fidelitate erga Augustissimam Majestatem Caesaream atque Regiam, necnon rumorum de hostibus synceram communicationem, Domus item et familiae Csakianae plenariam securitatem, quod in bonis et personis a nemine impedietur, quam etiam tractatui huic absque mora fiendam satisfactionem, et sollicitandam eo super Augustissimae Aulae ratificationem.

In quorum omnium fidem praesentes assecuratorias plenipotentia et authoritate Caesarea (cujus copia Celsissimo Principi et Statibus jam exhibita fuit) sufficienter munitas propria manu subscripsi sigilloque consveto roboravi. Actum in Castris Caesareis ad Szolnok, die 26. Aug. anno 1686.

Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis Generalis Campi Mareshalli Locumtenens Camerarius et unius regiminis Peditum Colonellus. Fridericus Comes de Scherffenberg.

(L. S.)

Anno 1686. Mense Augusto. A Lengyel király ő felsége novellái, melyeket küldött az itt commoráló követjének mense Augusto.

Relatio vera, quomodo Veneti occuparunt duo fortalitia Novarin antiquum et novum, nomina in Regno Moreae, tum

etiam de conflictu quem haberunt cum Sarraskierro in subsidium cum decem millibus militum armatorum veniente.

Quam primum Generalis Marosini in Regno Moreae in unum congregavit copias Venetae reipublicae, quibus conjunctae fuerunt triremes Pontificales Melitenses et Florentinae, statim 2-da Junii tota militia eggressa e navibus, in superficiem terrae processit ad cingendum obsidione Norvarinum antiquum dictum, cujus operis difficilior videbatur executio, propter 'situm loci inaccessibilem, quia solummodo ex una parte fuit commoditas ad obsidendum; sed cum in praesidiarios Turcicos insperate irruunt tam terribilia arma Venetica, videntes nullum tam cito habituros praesidiarii succursum, simulque considerando resolutionem et protestationem Generalis Morosini, qui illis intimavit, quod si vellent experiri potentiam exercitus sui, infallibile (sic) omnes necare post expugnationem declaravit, perterriti hac ejus declaratione Turcae illico adcesserunt ad pacta, et cesserunt de illo loco salvis vita et rebus suis, statimque exiverunt milites Turcarum ad numerum quadringenti, ex quibus ducenti fuerant idonei ad bellum. Et profecto situs loci illius fortalitii,*) possent resistere fortiter, adeo ut sine magna clade cruentaque strage possidere illud fortalitium non erat possibile, cum ibi inventa quadraginta tormenta bellica, et septem mortaria; post talem statim foelicem progressum mota fuerunt castra sub regimine Generalis Konigmarch ad secundum fortalitium munitissimum novum Navarrin dictum, ubi impossibile erat solito more et militari forma accedere et appropinquare ad obsidendum propter petrosum et saxosum locum, in quo situm est illud fortalitium, non admisit enim ad operas militares inaequalitas terreni fundi, et defectus virgultorum, quia ibi in illo districtu nullae sunt arbores, deinde quia acerrima saxosaque; nihilominus exercitus processit versus fortalitium, itidem utrumque corpus in suburbium, undecim vero triremes inductae fuerunt in portum noctu, postea galleotae, et alia projetia,**) item Cornaro provisor Generalis trium insularum cum suis quatuor triremibus ibidem

*) Ez és a következő mondat, együtt, értetlen az eredetiben is.
**) Talán: projectilia.

ingressus, statimque ceperunt tormentis et mortariis afficere fortalitium, disponendo unam batteriam viginti tormentorum, et alia pertinentia ad hunc actum, milites laborantes cum magna laetitia et celeritate (quibus nihil defuit in commeatu) ut eo modo Generalis Konigmarch quam citissime posset stringere illud fortalitium, quod cum promptissime perficerent, significatum est, quod Serraskierr Moreae insequitur cum exercitu suo, iste ubique transiens depredabat pagos, et in nihilum redigebat, adeo, ut miseri habitantes aufugere debuerint sub ipsa Novarrini antiqui,*) ideoque facto consilio brevi bellico, conclusum, ut ad fortalitium exploderentur continuo tormenta injiciendo bombas, enitendo urgentissime diruere tecta, posteaque expediverunt Generalem Kenigmarch (sic) cum valida manu militiae Venetae, et subsidiis christianorum Principum, contra eundem Sarraskerum, qui insequebatur cum decem millibus militum selectorum, ea intentione, ut introducerent succursum ad fortalitium, verum cum ille a longe inspiciendo fortalitium, mutavit propositum, et posito suo exercitu in certo valle, situ loci pro parte sua accommodissimo. Quo intellecto Generalis Konigmarch accedendo cum suis copiis ad partem oppositam vallis illius, et post expeditam recognoscentiam situum locorumque protinus in nomine Deo aggressus ad conflictum armorum, irruit in hostem tantopere, ut duravit illa pugna ab utrinque per tres horas, neutraque pars potuit cognoscere cuinam melius fortuna favet, praesertim cum Turcae resolutissime et valorose sustinebant impetus copiarum Veneticarum. Itaque Generalis Marosini quam citissime subveniendo Konighmarchio, uno battalione militum iterum excitavit conflictum a crimum, quem hostis non valens sustinere, in fugam se convertit. In hoc conflictu ipsemet Serraskier jaculo sclopeti brevis, seu ex pistoleto vulnus accepit relictis plusquam 700 tentoriis, magno numero equorum, camelorum, et aliis preciosis impedimentis castrensibus, quae accesserunt in praedam victoribus, praeter quatuor tormenta bellica, et alia arma. Profecto ille successus fortunatus eo magis gloriosior nominari potest, quia non solum hostiles vires dispersae sunt in campo

*) Érthetetlen az erdetiben is.

aperto, verum etiam propterea, quod 800 in arena occubuerant, 400 vulnerati, et plusquam 200 vivi capti sunt. Ex Venetis militibus nonnisi 24 viginti quatuor desiderati milites; et cum obsessi fuerunt spectatores hujus suae infoelicis cladis, gloriae vero christianitatis, tumque considerando novas minas Generalis Merosini, si se dedere noluerint, idem illis expectandum fore, quod contigit Coronae fortalitio, inclinarunt cedere ex fortalitio illo Novarrini novi per accordationem, salvando suam vitam et bona, affectaruntque, ut illis permitteretur abire ad Leopontum. Verum Generalis Morosini*) noluit hoc acceptare respondens: Se illuc ad fortalitium cum armis iturum, et sic in tribus navibus, et aliis navigiolis promissum est illos deducere, et comitari. Interim die 17. Junii introductum praesidium Veneticum cum vexillis victoriosis ad Novarinum. Cujus Passa desperato modo ipse benevole ascendens super cadum pulveris nitrati, inflammavit et sic misere vitam suam finivit Talis occupatio fortalitiorum est magnae considerationis, non solum quod fuit valida et necessaria, sed etiam quia ibi invenerunt magnam quantitatem Altireliae (sic) ingentis praeter portum, quem assecuti sunt securum et capacem omnium; antea enim propter pipatos (?) et illorum locorum Paganos, magna damna patiebatur christianitas. Praesidium in hoc Novo Novarino Turcicum numerabatur, extendebaturque ad numerum 1200, Janitzeros et 200 equites et plusquam 3500 habitatores Turcas, quos deducere debebant aliorsum. Graeci autem conservabantur circa sua loca in fortalitio. Tandem post haec cum summa sollicitudine, omnia iterum Venetae impleverunt, et compensarunt, quae fuerunt erogatae pro expugnatione illius fortalitii cum movissent in mare ad excquenda alia proposita sua, quae auspicante Dei gratia respectu principiorum bonorum factitabantur in gloriam Dei, et fidei christianae sacratissimae propugnationem .....**) Ad Budam foeliciter obsidio Germanis succedit, cum Turcae erumpentes suis excursionibus parum efficiunt, imo semper plurimi pereunt. Idcirco habent spem Caesariani, quod ut plurimum

*) Egy helyt igy, más helyt Murosini a másoló szeszélye szerint
**) Egy szóra való üres hely.

in spatio duarum septimanarum auxiliante Deo potientur fortalitio, praecipue quod unus Turca captivus ex fortalitio Budensi assecuravit, obsessos ultra duodecim dies non posse se defensuros (sic). Dux Sabaudiae ibidem ad Budam saucius est. Elector Bavariae ex sua parte fortiter quatiendo muros machinis bellicis fecit magnam demolitionem muri, modo cum milites Brandenburgici advernerunt, ex parte sua Princeps Lotharingiae valide fortalitium affecit. Brevi audiemus, de valore illorum Principum militumque Brandenburgicorum, habent Caesariani 80 mediochartana tormenta bellica in tribus batteriis per viginiti numeros discita, praeter mortaria ad projiciendas bombas et carcassos.

Acta haec tractataque et expedita in Civitate Cibiniensi a die 1. Decembris Anno 1685-ad 27. Augusti Anno 1686. spatio videlicet temporis ibidem elapsi. (Alvinczi Péter irása.)

1970

MONUMENTA HUNGARIAE HISTORICA.

A

MAGYAR TÖRTÉNELMI EMLÉKEK

ÁTNÉZETE.

ELSŐ OSZTÁLY: OKMÁNYTÁRAK.

MAGYAR TÖRTÉNELMI OKMÁNYTÁR, a [illegible] — Monum. Diplom. I—IV. kötet.

MAGYAR TÖRTÉNELMI OKMÁNYTÁR [illegible] 1717. Pest 1869. VII és [illegible] l. — Monum. Diplom. V. köt.

ÁRPÁDKORI ÚJ OKMÁNYTÁR [illegible] I. KÖT. [illegible] II. KÖT. [illegible] III. KÖT. [illegible] IV. KÖT. [illegible] V. KÖT. [illegible] VI. KÖT. [illegible] VII. KÖT. [illegible] VIII. köt. [illegible] Pest 1870. XXII. és [illegible] l. — Monum. Diplom. VI—XIII. köt.

[illegible]

MÁSODIK OSZTÁLY: ÍRÓK.

SZERÉMI GYÖRGY, [illegible] EMLÉKIRATA MAGYARORSZÁG ROMLÁSÁRÓL. [illegible] Pest 1857. XXXIV és [illegible] l. — Monum. Script. I. köt.

VERANCSICS ANTAL, [illegible] MUNKÁI [illegible] I. KÖT. [illegible] II. KÖT. [illegible] III. KÖT. [illegible] IV. KÖT. [illegible] V. KÖT. [illegible] VI. KÖT. [illegible] VII. KÖT. [illegible] VIII. KÖT. [illegible] IX. KÖT. [illegible] — Monum. Script. [illegible]

OR. ILLÉSHÁZY ISTVÁN nádor FÖLJEGYZÉSEI [illegible]

HÍDVÉGI MIKÓ FERENCZ HISTÓRIÁJA 1594—1613. [illegible] folytatásával (és két Függelékkel: Enyedi Pál [illegible] okmányok Mikóhoz és Illésházyhoz). Közli Kazinczy Gábor. [illegible] X és 231 l. *Monum. Script. VII. köt.*

ROZSNYAY DÁVID, az utolsó török deák, TÖRTÉNETI [illegible] VÁNYAI. Összeszedte s jegyzetekkel, oklevéltárral kiadta [illegible] gyi Sándor. Pest 1868. 461 l. — *Monum. Script. VIII. köt.*

ALTORJAI B. APOR PÉTER MUNKÁI. Közli Kazinczy [illegible] Lusus Mundi, Synopsis mutationum notabiliorum [illegible] nia, et progressus vitae meae. Metamorphosis Transylvaniae [illegible] CSERENI MIHÁLY Pöltékai és Megjegyzéseivel). Pest 1863. X és [illegible] *Monum. Script. XI. köt.*

BRUTUS JÁNOS MIHÁLY magyar kir. történetíró MAGYAR HIS-TÓRIÁJA 1490—1552. A m. kir. egyetemi könyvtár [illegible] szerző életével közli Toldy Ferencz. I. KÖT. [illegible] lata, hasonmással. Pest 1863. CIX és 461 l. — II. KÖT. [illegible] trónra léptétől 1557-ig. Pest 1867. IX és 496 l. — III. KÖT. [illegible] Brutus elveszett XIV—XX. könyveinek Töredékei 1571-ig, és Magyar-[illegible] Írt Levelei (sajtó alatt). — *Monum. Script. XII. XIII. XIV. köt.*

GHYMESI FORGÁCH FERENCZ nagyváradi püspök MAGYAR HISTÓRIÁJA 1540—1572. Forgách Simon és [illegible] Jegyzéseikkel és Forgách Ferencz kisebb munkáival együtt. [illegible] féle kéziratból közli Majer Fidél; bevezette Toldy Ferencz. [illegible] 1866. LXXXVIII és 555 l. — *Monum. Script. XVI. köt.*

BARONYAI DECSI JÁNOS MAGYAR HISTÓRIÁJA [illegible] A szerző életével közli Toldy Ferencz. Pest 1866. LXXX és [illegible] *Monum. Script. XVII. köt.*

KÉSMÁRKI TÖKÖLY IMRE NAPLÓJA 1676—78 [illegible] Torma Károly. Pest 1866. XII és 199 l. — *Monum. Script. XVIII.* [illegible]

KÉSMÁRKI TÖKÖLY IMRE NAPLÓJA 1689. [illegible] Levelezőkönyve 1694; Dabai Zsigmond Naplója 1686; [illegible] Mihály és András, meg Balogh László Naplói 1694-ből. Közli [illegible] Kálmán. Pest 1867. 2 részben XXXII és 784 l. — *Monum.* [illegible] *XXIII. köt.*

KÉSMÁRKI TÖKÖLY IMRE NAPLÓJA 1693—94. [illegible] eredeti kéziratából közli Nagy Iván. Pest 1863. VIII és 201 [illegible] *Monum. Script. XV. köt.*

Sajtó alatt: CHITOPULOS, az utolsó byzanti [illegible] hamet Élete, görögül és magyarul. [illegible] Dethier Antal [illegible]

VERANCSICS ANTAL Összes Munkái. Wenzeltől. X. [illegible]

SZAMOSKÖZI ISTVÁN fennmaradt Történeti Munkái, [illegible] Ferencztől.

ÁRPÁDKORI ÚJ OKMÁNYTÁR, IX. kötet.

LONDONI MAGYAR OKMÁNYTÁR. Simonyi Ernő [illegible]

ÁLVINCZI PÉTER OKMÁNYTÁRA. Keleti [illegible] a m. királylyal folytatott alkudozások történetéhez 1605—[illegible] Sándortól. 2 kötet.

Pest, [illegible]

TÖRTÉNELMI EMLÉKEK.

KIADJA

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

TÖRTÉNELMI BIZOTTSÁGA.

ELSŐ OSZTÁLY: OKMÁNYTÁRAK.

TIZENÖTÖDIK KÖTET.

BUDA, 1837.

sotokkal ellátták Szilády Áron és Szilágyi Sándor. I. k
és 524 l. meg egy tábla 6 frt., külön mindenik kötet 3 frt.

— — — V. köt. Török-magyar-kori Állam-Okmánytár, …
fűzve 3 frt 60 kr.

M. TÖRTÉNELMI TÁR. I. köt. X. és 260 l. egy pecsétmással 2 frt 10 …

— — — II. köt. 216 l. szán pecsétmással 2 frt 10 kr.

— — — III. köt. 264 l. egy czímerrajzzal 1 frt 40 kr.

— — — IV. köt. 260 l. 2 frt 40 kr.

— — — V. köt. 281 l. 1 frt 40 kr.

— — — VI. köt. 264 l. egy pecsétrajzzal 1 frt 80 kr.

— — — VII. köt. 266 l. 1 frt. 60 kr.

— — — VIII. köt. 299 l. 4 kéziratí táblával 1 frt 60 kr.

— — — IX. köt. 244 l. 1 frt 40 kr.

— — — X. köt. 210 l. aranybullák s okm. hasonmásaiv…

— — — XI. köt. 240 l. 1 frt 40 kr.

— — — XII. köt. 298 l. 1 frt 70 kr.

Az egész tizenkét kötetes folyam ára tizenöt forint.

MAGYAR TÖRTÉNELMI TÁR. XIII. v. Új folyam I. kötete 1868. 2… l. …

— — — XIV. v. „ II. kötete 1869. 2… l. … frt …

MAGYAR LEVELES TÁR. I. köt.: Négyszáz magyar levél 1504—1560, …
Thaly Kálmántól, XX és 430 l. kilencz kézirati hasonmásu táblával 3 f…

FEJÉR GYÖRGY MAGYARORSZÁGI OKMÁNYTÁRÁNAK betűrendes …
Czinár Mórtól, XVI és 540 l. 5 frt.

ÉVMUTATÓ Fejér György Okmánytárához. Knauz Nándor által. …

HUNYADIAK KORA MAGYARORSZÁGON Gr. Teleki József…
és X.—XII. köt. Mindenik kötet ára 3 frt 00 kr. — (VI. köt. 2. …

MAGYARORSZÁG HELYRAJZI TÖRTÉNETE fő tekintettel az egyh…

MONUMENTA

HUNGARIAE HISTORICA.

DIPLOMATARIA.

XV.

DIPLOMATARIUM ALVINCZIANUM.

ALVINCZI PÉTER
OKMÁNYTÁRA.

A M. TUD. AKADEMIA TÖRT. BIZOTTSÁGA

MEGBÍZÁSÁBÓL KÖZZÉ TETTE

SZILÁGYI SÁNDOR,

M. AKAD. L. TAG.

MÁSODIK KÖTET.

1686. AUGUSTUS 27-dikétől—1688-ig.

PEST, 1870.

EGGENBERGER FERDINÁND M. AKADEMIAI KÖNYVÁRUSNÁL.

DB932
M63
v. 15

ALVINCZI PÉTER
OKMÁNYTÁRA

ERDÉLY VISSZACSATOLÁSA FELETT A MAGYAR KIRÁLYLYAL S MEGBIZOTTJAIVAL FOLYTATOTT ALKUDOZÁSOK TÖRTÉNETÉHEZ.

1685—88.

MÁSODIK KÖTET.

Scherffenberg uram levele 4. Septembris Anno 1686.

Celsissime Princeps, Domine mihi colendissime.

Obsequiorum meorum paratissimam commendationem. Non dubito quin Celsitudo Vestra occupationem Budae ultro quidem resciverit, nihilominus si hoc non factum sit, Celsitudo Vestra a praesentatore hujus eandem cum omnibus circumstantiis percontatura erit. De reliquo Celsitudini Vestrae me officiose recommendare volui permanendo

Ejusdem Celsitudinis Vestrae

servus obsequentissimus

Fridericus Comes de Scherffenberg.

Ex castris ad Budam positis, die
4. Septembris 1686.

Szescsori Budáról Csáki László uramtól hozta levél 12. Septembris 1686.

Méltóságos fejedelem, nekem jó kegyelmes uram, nagyságodnak alázatosan szolgálok.

Alázatosan akarám nagyságodnak kegyelmes uram megirnom: 2. Sept. két óra tájban délután négy felől megostromolván Buda várát, két óra alatt vége lett, Isten kézben adta kevés kárral, de pogánynak nagy romlásával, kegyelmes urunk római császár győzedelmes fegyvere által, már nagyságod kegyelmes uram állandó securitásáról ha gondolkodik, talán nem illik késedelmezni, kiben nagyságod ha mit parancsol, tiszta szivvel kész vagyok szolgálnom. Ezzel nagyságodat Istennek ajánlom. Budán 4. Septembris 1686.

Nagyságod alázatos szolgája

Csáki László.

Római császár ő felsége levele sub dato 30. Sept. 1686. Marchio hozta Fehérvárra. 22. Novembris 1686.

Leopoldus Divina favente Clementia Electus Romanorum Imperator, Semper Augustus.

Illustrissime Princeps sincere nobis dilecte. Post exantlatas denuo operationes campestres, Budam multo sanguine et labore expugnatam, Turcarumque exercitum partim caesum, partim usque ad Ossekrenses Pontes rejectum, aequum et necessarium, nec minus pro ratione status et belli conveniens judicavimus, tempore modo rigidiore ingruente militiam nostram e Campo ad quietem reducere, et certam illius partem, prouti anno elapso in superiori Hungaria, ad Hyberna collocare, quatenus corpora sua curare, viresque continuis vigiliis et conflictibus debilitatas resumere, et victorias a divina bonitate concessas, futuro verno tempore contra communem Christiani nominis hostem ejusque asseclas, eo majori valore prosequi et continuare valeat. Commisimus itaque benigne hujus negotii, in militiae directionem nostro Camerario, Marescalli Locumtenenti, et constituto Colonello Antonio Comiti de Caraffa, a quo eas quae sinceritatem vestram concernunt, pluribus percipere, fidemque dare poterit, minime dubitantes, cum cujuslibet fidelis Christiani munus exigat, omnibus modis cooperari, ut Exercitus noster in dictum finem, et pro defensione patriae restauretur, et conservetur, sinceritatem Vestram quoque, omni necessaria assistentia eatenus prompte adfuturam. Cui de reliquo gratiam nostram Caesaream et Regiam in omne tempus confirmamus. Dabantur in Civitate nostra Viennensi die trigesima Mensis Septembris. Anno millesimo sexcentesimo octuagesimo sexto, Regnorum nostrorum Romani vigesimo nono, Hungarici trigesimo secundo, Bohemici vero trigesimo primo. Leopoldus Hermannus M. Badensis. Christophorus Dorsch m. p. Joannes Adamus Vober m. p.

Urunk titulusa Illustrissimo Michaeli Apafi Electo Transylvaniae Principi quarundam Partium Regni Hungariae Domino et Siculorum Comiti Syncere nobis dilecto.

Portai kapihia Baló Mátyás uram levele urunknak 17. Octobris 1686.

Kegyelmes uram.

Eszéknél cum praesenti adá meg Ujvári uram az nagyságod kemény parancsolatját, melyből az postáknak ritkán való küldéséért nagyságod nehézségét nagy szomorusággal szivem fájdalmával értem, és nagyságodat alázatoson kérem: igaz mentségemet megértvén, az iránt való nehézségit rólam kegyelmesen elvenni méltóztassék. Bizony megvallom kegyelmes uram, én örömest a postákot mellőlem elbocsátottam volna, de Eszéknél felmenetelünkkor azt mondá a vezér, Budáig el nem bocsátja; ott az harcz után az obsidio alatt egynehányszor supplicáltam, de mindenkor csak az volt válaszom: Nagyságod megirta, követit küldi, s elhiszi, Ibrahim passával, ki Lippától jő, az követ is jő, ha elérkezik, azután meg lehet; azonban elriadván Buda alól, s elől találván Ibrahim, hát csak Balásházi uram van véle, kiért is bizony nem kicsiny harag volt, én pedig bizony elég orczázást szenvedtem miatta. Azután utban lévén Eszékig nem is lehetett sollicitálni, oda érkezvén alig tudtam lóra ülni, mégis mindennap felmentem s sollicitáltam, de onnat is egy hét telt belé mig elbocsátá a postákat. Abban is bizony munkálkodtam, ha meg akarják mondani Balásházi uramék, hogy pénzzel fogadjak embert; de arra senki fejét venni nem meré, mert el levén vágva az eszéki hidak ott senki vezér fermanja nélkül által nem jött, mely ha nála nem volt, mindenekből kirázták s keményen megverék, mihelyt a fermánt kiszerezhettem, én nagyságodat mindjárt tudósitottam az akkori dolgokról, ha elmehettek a posták.

Ujvári uram minekelőtte ide érkezett, előtte való nap meghozták kapura Tömösvárról az hirit, Erdélyből ember jő, s várták, de ha az nem lött volna is, én ő kegyelmét el nem titkolhattam volna, mert bizony másokat is subordináltak, s ugy vigyáznak rám, jő-e valaki Erdélyből avagy nem. Az minap az kihája azt mondá: ugy hallja, hogy alattomban hozzám jő és mégyen Erdélyből az ember, ki mindent meghoz,

de meglássam effélében meg ne érjenek, mert nekem is rosszul lészen dolgom, ők is inkább elhiszik, hogy a mint hirdették, németes Erdély; micsoda praetextussal jelentettem meg a ő kegyelme ide való jövetelit, maga referálja. Megértvén a vezér ő kegyelme jövetelinek okát, csak azt mondta, el ne menjen Péter-Váradjáig, mert onnét nagyságodnak izenni akar, az estve ide érkezvén, mindjárást megtaláltattam Skerlet uram által, s csak azt mondta: elmehet a posta, nem izen semmit, mert nem érdemli meg, hogy nagyságod egy emberével meglátogassa. Ma ismét Skerlet uramhoz virradta előtt menvén, mondá ő kegyelme, azután ismét hivatott volt a vezér, panaszképen sokat emlegette: Az császári pecsét itt jár szomszédban alkalmas időtől fogva, s egy ember ide küldésével nagyságod meg nem tisztelte; akár ki légyen és akár mint járt légyen, de ő nagysága is szintén olyan grádusban levő fővezére hatalmas császárnak mint akár mely ő nagysága előtt levő fővezérek, sőt mig privát állapotban volt is, nagyságodnak jó akarója volt; és ha nagyságod jure-amicitiae nem cselekedte, ugyan mint fővezérit meg kellett volna látogatni, mert ő nagysága is szereti a maga becsületét, s nem ugy az ajándéknak, mint az becsületnek örül: melyet praestálni ez előtt az erdélyi fejedelmek el nem mulattak.

Tovább continuálván beszédit mondta: Ihon Erdélyben a császár ellenségit bebocsátták, s ott tarták; de gondolván azt, hogy csak váratlan ment be az ellenség és készületlenek voltak az ellent való állásra, azt csak elhallgatók. Azután magok behivák, hogy hadra ki ne menjenek s az nyáron ott tarták, azért se szóltunk. Harmadszor nekik adózának, ezt is csak elszenvedtük, s azt irák, hogy másképen nem tudhatták ki az országból, holott azt is alkalmasint tudjuk mint volt. Az előtt mikor az erdélyi fejedelmek hadra mentek élést adtak hatalmas császár hadainak, most egy pohár hideg vizet meg nem érdemlettek. Én a többit posthabeálván, mivel arról már sokszor volt szónk mondám, soha Erdély éléssel nem tartozott, hanem mikor Lengyelországra hadakoztanak, a miatt praestáltak is; arra mondá ő kegyelme: ugy vagyon, ezek is ugy tudják, de mikor a német ellen hadakozik, akkor személye szerént kell elmenni a fejedelemnek az ország hadai-

val, vagy valami élés és pénzadással megváltani; de ha többször német quártélyozót bocsát be Erdély, azzal megtudják, hogy már nem hivei hanem ellenségi hatalmas császárnak; de hitesse el Erdély magával, hogy ha ugy tartják is, hogy rosz a tatár had a német ellen, jó lesz ő ellenek, és egy holnap alatt felültetek száz ezer tatárt, beküldöm, elmegyen az azok mellett az erős helyek mellett, a melyekben magokat az némettel együtt a nagy rendek vonják, de ugy bánnak az országgal, hogy soha Erdély el nem felejti, megválik, ha a német elveszi róla. Tudja-e Erdély, hogy ugyan keresve keresi a német azt, hogy hazudhasson Erdélynek annyit, hogy a tatár elpusztitsa, elsőbben erőtlenitse meg jól, s a megmaradt néppel csak ugy bánjék könnyen azután, mint Magyarországgal.

Ujvári uram ideérkezésekor tudakoztatá a vezér ő nagysága, Bécsből a követek megjöttek-e; én mint postától értett dologra mondám, ugy mondja a posta nem hirdették ugyan, hogy utban volnának, s nem sokára megérkeznek, de félek rajta, másonnét megirják hazamenéseket.

13-a Octobris Eszéktől felkelvén ide jövének Péterváradjához, kit a törökök hinak Váradinnak, és jóllehet a szerdárt és a maga tihaját ez előtt 12 nappal Eszéktől az hadaknak nagy részével Erdődnél elküldé által Szegedre segéltségére, és mint jártak nem tudom, de az táboron hirdetik alattomban, hogy megvették volna, quidquid sit, maga a vezér minden impedimentumit itt hagyván, könnyű szerrel 25 napig való éléssel s az Galga szultánnal most megyen az Dunán, hirdetik azt is, Tömösvárig el menne, s onnét térne meg, de nem bizonyos, elküldött, azt mondá Skerlet uram, az Nuradim szultán után is, hogy Várad tartományára jöjjön téli quártélyban.

Az császártól 10. Octobris Eszékhez érkezék meg az Referendam*) közönségesen beszélik, a császár azt mondta volna: Eb helye Budának, e jövő nyáron azt viszszaveszi, penig hogy a vezér s az had éppen vagyon, minden ebért**)

*) Talán referendarius.

**) Talán: ebeit?

mindgyárt megölette, ugy beszéllik, és elküldött minden országira hadak után s resolválta magát, hogy ezután már megél, nem vadakat hanem országokat vadász maga jelenlétével.

Követet ha nagyságod küld, Landor-Fejérvár felé jöjjön s onnét ide Péter-Váradjához, mert ez, ha az hó le nem hajtja, talán karácsonyig nem megyen Landor-Fejérvárra.

Székes-Fehérvárra, Szigetre, Kanisára mind élést mind embert külde Eszéktől, mint állhatják, már ők tudják. Saferberget küldötték volt Sziget és Kanisa felé, s utjában Simontornyát megvötte, most ugy hallatik, budai főgenerális lesz, ezeket másonét inkább hallni. (igy)

Az követtel az Istenért, nagyságod ne késsék, had csendesedjék, és ne kiáltson minden rosz török németesnek.

Mesterségesen keritvén némely leveleket kezemben, Tökölyi 25-ik Septem. azt irja ide Buda felől nem csak*) ..... hanem ugyan bizonyosan beszéllik, hogy oda vagyon, Munkács is oda lesz annak alkalmatosságával, tudván azért kegyelmed, Erdély nekem az nagyobb ellenségem, felséged felnyilt füllel szemmel légyen, az Erdélyből következhető gonoszoknak praeveniálását venné eszében az fővezérnél, avagy az én személyemnek abban eszközül való vételét (már deákul facerem facienda ex devotione et obligatione mea) másban, és valamelyet Buda alá irt vala az erdélyiek dolgában tovább is magamat nem immittálom, és eddig is nem securusá tegye ez iránt a fővezért, az minap egy becsületes ember monda: hitessük el magunkkal Sorbán mondotta: csak hamarébb mind az két ország német kézre kerülne. Erdély három vajdának kénesét nyelte már el, de egyszersmind kihuzza a gyomrából. Ezek kegyelmes uram, az melyeket mostani alkalmatossággal nagyságodnak alázatosan meg kelle irnom; mig kegyelmes uram itt kelletik nyomorganom, ha Isten beteges állapotomból valamennyire engedi, hogy felépülhessek, nagyságodhoz, s az házához tartozó kötelességem szerént vigyázni, s azokról nagyságodat tudósitani el nem mulatom. Nagyságodnak én is alázatosan könyörgök, ne hagyjon, mert

*) Itt három szóra üres hely van hagyva.

bizony itt halok meg éhel, sohol bizony 16 talléromnál több nincsen, s hogy ily villongó állapotban van dolgunk, költsön is nem találok. A budai nagy szorulásban kértem volt Oszmány agától száz aranyat, de a bizony oda vagyon: soha bizony nyomorultabb állapottal kapichia ezek között nem lakott; az egész föld puszta, vagy olcsó vagy drága, de csak a táboron kell vásárlanom mind abrakot, szénát, a tatárok mia sehová nem járhatni, mert absque omni personarum respectu a törököt is ezek vágják ölik; az én cselédimet penig, a micsoda humorral Erdély ellen vagynak, bizony mindjárt megölnék, hogy azért nagyságod Ozman agának azon száz aranyokat megküldje s tovább való kegyelmességét is hozzám mutassa, nagyságodnak mint kegyelmes uramnak alázatosan könyörgök.

Kegyelmes uram tovább is busitanom kell nagyságodat beteges állapotom miá, alázatosan esedezvén nagyságodnak, méltóztassék más becsületes hivét helyettem ide rendelni, mert bizony annyira vagyok a sok alkalmatosság miá már csak Isten tudja. Ezek után Isten nagyságodat, s méltóságos fejedelemi házát édes hazánk megmaradására sokáig jó egészségben éltesse kivánom. Ex castris Turcicis ad Péter-Váradja positis 17. Octobris 1686. Nagyságodnak alázatos és méltatlan szolgája Baló Mátyás.

P. S. Már egynehányszor tudakoztatta a vezér, mi az oka, fermánt küldött, hogy nagyságod az ő nagysága levelére választ küldjön s még sem jö, én causáltam a sok tolvajokat, azok miá nem jöhetne egyenes uton.

Gyulai Ferencz uram, urunknak ö nagyságának szölló levelének pariája, költ N. Bányán 21 October 1686.

Méltóságos fejedelmem, nekem érdemem felett való kegyelmes uram! Én Keresztesi Sámuel uram ő kegyelmével az pénzt ide hoztuk, akkor az Scherffenberg uram assecuratoriáját, quietantiájával együtt ide igiré, hogy adja, mihelyt az pénzt egészlen administráljuk, és sokszor iterálván, hogy öt

száz tallér kilenczszáz magyar forintot tészen, szót sem tött róla, mi is ahoz képest az pénzt mind ugy adtuk; és az mikor már az pénzt egészlen percipiálta, az Scherffenberg uram nála levő assecuratoriáját, és quietantiáját semmiképen ki nem adta, (noha az is mind pecsét nélkül vagyon, mint az melyeket én bevittem, csak szintén, hogy pecsétes missilis levelében includálta volt, azzal különböztetik, hanem mind csak az ő felsége Rabbathának, és Rabbatha nélkül adott commissiójával kinált, kiben száz ezer tallér vagyon parancsolva; de én el nem vettem, mivel mi Scherffenberg urammal mint ő felsége plenipotentiáriusával ugy conveniáltunk, nem lévén semmi parancsolatja ő felségének ujjab nagyságodhoz és az országhoz, az melyet mi effectuáltunk is; de csak nem adá kezünkbe semmiképen, kit mind Keresztesi uram ő kegyelme, — s mind az nagyságod kővári udvarbirója Diószeghi uram megtud mondani, sok kemény szók is esvén közöttünk, én is az Rabbatha parancsolatja szerént való quietantiáját tőle el nem mertem venni, mert az száz ezer tallérnak annuálni láttattam volna, és ahoz képest oda fel talán annál többet kivántanak volna; mi az pénzt viszsza is akartuk volna venni, de nem adták vissza; hanem kegyelmes uram az mely irást Scheffenberg uramtól ő nagyságától Inczédi Mihály uram ő kegyelme viszszavitt Apahidától, talán azt kellenék utánam küldeni, azzal együtt, az melyet Szolnoktól hoztam vala, mert ezek is, csak hasonló pecsét nélkül valók, csak szintén azt tartom nehéznek, hogy ugy játszodtatják nagyságodat -- s az hazát; Scherffenberg uram felől is becstelen emlékezettel lévén, melyre az én tehetségem szerént, bizony én is megigyekeztem felelni; megmondván, hogy csak játszodnak ő felsége hitivel és szavaival s plenipotentiáival, a diplomát in ea parte Scherffenberg urammal való contractust is elő számlálván néki, és hogy már ezután, hanemha az felsőbb ministertől fogva a legalább való muskatélyosig mind subscribáltatják a mit végezünk ő felségével, és hogy most látjuk, hogy egészlen el akarnak bennünket törleni, de mi is mediatorokat keresünk, az kik instálni fognak ő felsége előtt mellettünk, mert az természet szerént való pogány is ezt soha Erdélylyel nem cselekedte, hitit meg nem szegte etc. bizony ha meg kell halnom is, de oda

fel is megmondom; Diószegi uram az dolgokat, jelen lévén, meg tudja mondani kegyelmes uram nagyságodnak volta képpen. Az tiz ezer forintját Keresztesi uram ő kegyulme vissza vitte az pénznek; Caraffa Debreczenbe fog menni, Isten tudgya ő felsége, az quártély dolga miben lészen, én már innen az nagyságod kegyelmes parancsolatja szerént felsietek menni ha Isten engedi, és nagyságodat jó alkalmatosságokkal kötelességem szerént tudósitani el nem mulatom; kivánván Isten nagyságodat méltóságos székiben, mind végig egész házával edgyütt boldogúl éltesse. Nagy-Bánya die 11. Octobris Anno 1686.

Nagyságod méltatlan alázatos hive és szolgája

Gyulai Ferencz. stb.

Titulus. Az méltóságos erdélyi fejedelemnek nékem természet szerént való kegyelmes uramnak ő nagyságának alázatossággal irám.

Ugyan Gyulai Ferencz urunknak ő nagyságának szóló levelének páriája. Költ Szakmárt, 23. Octobris Anno 1686.

Méltóságos fejedelem, nekem érdemem felett váló kegyelmes uram!

Nagyságod méltóságos nevével itt való commendáns uramat ő nagyságát köszöntöttem, az dolgokat az mennyire lehetet promoveálta, ugy látom, nagyságodnak jó szomszédja akar lenni, becsülettel emlékezvén mind az nagyságod méltóságos személye s mind az haza felől; s igyekezik is szolgálni nagyságodnak, az mint beszél; ide szóló levél nem volt nálam, nem ártana néki tisztességesen irni, ha nagyságodnak ugy fog tetszeni; mondá, hogy siettetik felmenetelemet az ő felsége ministeri, mi végre Isten ő szent felsége tudja, a minthogy bizony el is sietek, ha Isten engedi, az populc penig ijeszt bennünüet, hogy quártélyozók nélkül nem leszünk, és hogy az Vaskapu felöl mennének bé, az commendans penig rész szerént biztat, ugy hiszem nagy adással ha le csinálhatjuk dolgainkat, én kegyelmes uram mindenekbe várok az nagyságod kegyelmes parancsolatjától, az alatt is penig in-

structióm szerént igyekezem nagyságodnak, méltóságos fejedelmi házának, és édes hazámnak tökéletesen és alázatoson szolgálnom, valamint Isten segit. Az lovakot, melyeket nagyságod Scherffenberg uram ő nagysága számára küldött, praesentáltam, igen igen tetszettenek commendans uramnak mind az hámokkal együtt, generálisának agnoscálván ma is Scherffenberg uramot. Rabbatha uramnak ő nagyságának is mondá, kellenék egy csendes uri ló, az kinek Isten után, az ő felsége szive és akaratja kezében vagyon. Ezzel kivánom az ur Isten nagyságodat méltósogos fejedelmi házával együtt békességes megmaradással áldja meg. Szakmár die 23. Octobris Anno 1686. nagyságed alázatos méltatlan hive és szolgája

Gyulai Ferencz s. k.

Titulus: Az méltóságos Erdélyi fejedelemnek, nekem természet szerént való kegyelmes uramnak ő nagyságának, nagy alázatossággal irám.

Az lengyel királynak urunk neve alatt irt levél paridja 10. Novembris 1686.

Serenissime et Potentissime Rex Domine Domine benignissime.

Postquam Magnificus Dominus Constantinus Vyssinszki, honoratissimus Serenissimae Majestatis Vestrae Ablegatus, Legationem suam fideliter exequutus fuisset, revertitur ad Serenissimam Majestatem vestram pleno de omnibus documento; qui dum veritatem rerum obligationemque meam, tam erga Regiam Majestatem Vestram, quam Serenissimam Rempublicam efficacissime declaraverit, plurimum confido, quod me atque universum hoc Regnum Serenissima Majestas Vestra, eo quo hactenus amore, deinceps etiam clementissime prosequetur. Interea Serenissimae Majestati Vestrae desideratas super hostes Victorias, omnemque vitae ac regnandi ex corde voveo felicitatem — Serenissimae et Potentissimae Majestatis Vestrae obsequentissimus servus

Datum in Civitate mea Alba-Julia mensis Novemb. 1686.

Gyulai Ferencz uram után vitt levél 13. Novembris 1686. Lotaringusnak. Praemissis praemittundis.

Serenissime Princeps Domine Colendissime.

Pro contestanda erga Sacram Caesaream Regiamque Majestatem, ac proinde totam Christianitatem inculpabili nostra devotione, officiorumque meorum at promtitudinis identidem declaratione nunc quoque in Augustissimam Sacrae Suae Mattis Aulam peculiarem instituens Legationem, Generosos Franciscum Bagotai de Mikefalva, Vice Comitem de Küküllö amandavi, demandans eidem serio, quatenus Serenitatem Vestram nomine meo officiosissime salutaret, ac studia Serenitatis Vestrae salutaria, nobisque desideratissima amplecteretur. Serenitatem Vestram ideo officiose constitui rogandam, antelati Fidelis mei verbis nomine meo referendis plenariam fidem abhibere, ac negotia mea Regnique Transilvanici afflicti promovere ne gravetur, Serenitatis Vestrae studia, ego quoque cum Regni Transylvaniae Statibus et Ordinibus omni officiorum genere recompensare non intermittam. Serenitati Vestrae in reliquo faustissimos rei successus et votiva apprecor solatia. Serenitatis Vestrae servus paratissimus.

Gyulai Ferencz után vitt levél 13. Novembris 1686. Excellentissime Domine mihi colendissime.

Pro commodo Christianitatis, et hujus Regni bono contestandaque erga Sacram Regiam Majestatem mea devotione: legatum meum Magnificum ac Generosum Balthasarem Macskási de Szt.-Márton-Macskása in Aulam Serenissimi Regis amandaturus, amicae Vestrae Excellentiae in me propensioni recommendare placuit, Excellentiam Vestram enixe petens, ea qua pollet authoritate eum coram Serenissimo Rege recommendare negotiaque ipsi commissa faventer procurare non gravetur, ut quocitius Regio stipulatus favore, ad me redire Vestraeque Excellentiae nos afflictaeque hujus Patriae status sibi magis magisque devincere possit. Qui dum negotia sibi

commissa vestrae Excellentiae expositurus est, fidem ipsius verbis adhibere velit amanter commendamus, Divinaeque Protectioni Vestram Excellentiam recommendamus. Datum.

Gyulai Ferencz után vitt levél 13. Novembris 1686. Marchioni de Bethun.

Excellentissime Domine Domine Amice Colendissime.

Antiqua illa nostra amicitia (qua per aliquot annos sincere inter nos colitur) nos compellit et affidat, Vestram Excellentiam ut de praesenti compellemus, inque ejus memoriam occuramus; ignoscet Vestra Excellentia, quod injuria temporum, in continuo literarum commercio nobis obicem injecerit. Interim rerum praesente statu ita postulante ad Sacram Regiam Majestatem legatum nostrum Magnificum et Generosum Balthasarem Macskási de Sz. Márton-Macskása expeditum Consiliarium (Tit.) Vestrae Excellentiae sincere commendamus, amicissime contendentes, verbis ejus nomine nostro proponendis fidem adhibere, nostraque et Regni hujus negotia coram Majestate Regia ita efficaciter procurare, ut nostrum candidum affectum, realemque Regnicolarum propensionem sibi magis devinciat. Quae nobis dum promittimus, Excellentiam Vestram Divinae Protectioni recommendamus. Datum. Excellentiae Vestrae Amicus et Seruus paratissimus.

Római Császár a Diploma után tött Resolutiója.

Responsa ad puncta Transylvanica. Ultimarie post expeditionem Diplomates.

Ad 1-mum. Quemadmodum animus nunquam fuit Caesareae suae Regiaeque Majestati, ut captivitatibus, de quibus Domini Legati queruntur in subditos, aut Incolas Transylvaniae procedatur, ita sumptis necessariis informationibus restitutionem detentorum, pro comperta rei veritate, clementissime demandabit.

Ad 2-dum. Similiter circa petitam refusionem precii pro pecoribus, uti praetenditur, abactis, si non in necessariam

militis subsistentiam absumpta sunt, Sua Majestas Sacratissima ex aequo providebit.

Ad 3-ium. Annuit quoque Majestas Sua clementissime, ut tractatus a Domino Principe Transylvaniae cum presbytero Dunod initus a commendante Zathmariensi, cui proxime transmittetur, in praesentia commissarii a Domino Principe deputati cassetur, cassato vicissim coram praefato commendante pariter exemplari tractatus illius in manibus Domini Principis existente.

Ad 4-tum. Secuta pro parte Domini Principis et Ordinum Transylvaniae rectificatione tractatus nuper hic Viennae conclusi, id quod de Comite Ladislao Csáki ibidem stipulatum est, rite observabitur.

Ad 5-tum. Et si multa quandoque a vulgo minus aequa spargi soleant, iis tamen fides non est habenda, imo certi esse possunt Domine Princeps et Ordines, Caesaream Suam Regiamque Majestatem, quae fidem ex operibus mensurare consvevit, pro modo ejusdem protectione sua Caesarea et Regia semper corresponsuram, et ejusmodi rumores secuta praefata ratificatione Transylvanica facile cessaturos.

Ad 6-tum. Expulsio Tekelii ex Transylvania clementissime a Majestate sua approbatur, et in proprium Domini Principis et Ordinum cedit emolumentum, utpote quibus infensiorem hostem eodem Tekelio illi Principatui inhiante non esse constat, interest quoque amborum partium, ne perfidis hujusmodi rebellibus receptacula ultro citroque praebeantur.

Ad 7-um. Jam demandatum est Domino Generali a Scherffenberg, ut quamprimum una cum copiis Caesareis ex Transylvania egrediatur.

Ad 8-um. Quoad Debretinenses (sic) informationes necessarias expetet Sua Majestas Officiorum D. D. Legatorum peculiarem desuper habitura considerationem, interim vero executione, quam a Domino Generali Caraffa Debrecinenses verentur, supersederi faciet.

Macskási uram credentiája Lengyel országban.

Excellentissime Domine mihi Colendissime.

Pro commodo Christianitatis et hujus Regni bono, contestandaque erga Sacratissimam Regiam Majestatem mea devotione Legatum meum Magnificum ac Generosum Balthasarem Macskási de Sz. Márton-Macskása, Tabulae meae Judiciariae juratum Assessorem, Comitatus Szolnok interioris Comitem Supremum, in Aulam Sacratissimi Regis amandaturus, Amicae vestrae Excellentissimae in me propensioni recommendare placuit: Excellentiam Vestram enixe petens, ea qua pollet authoritate, eum coram Serenissimo Rege recommendare, negotiaque ipsi commissa faventer procurare non gravetur, ut quo citius Regio stipulatus favore ad me redire; Vestrae que Excellentiae nos, aflictosque hujus Patriae Status sibi magis magisque devincere possit. Qui dum negotia sibi Commissa Vestrae Excellentiae expositurus est, fidem ipsius verbis adhibere velit, amanter contendimus, Divinaeque protectioni Vestram Excellentiam recommendamus. Albae Juliae 13. Novembris Anno 1686. Excellentiae Vestrae ad officia paratus.

Pekri Lőrinczné asszonyom obligatiója.

Nos Michael Apafi Dei gratia Princeps Transylvaniae, Partium regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes. Damus pro memoria per praesentes significantes quibus expedit universis: quodgenerosa Domina Catharina Petróczi Szidonia generosi Laurentii Pekri de Pekrovina consors; coram nobis personaliter constituta vitae ac existimationi dicti domini et Mariti sui ex zelo suo conjugali consulere volens, matura et digesta intra se animi sui deliberatione et habita sponte ac libere confessa est pariterque retulit se ipsam ad observationem universorum articulorum et clausularum proxime subsequentium punctorum obligantium obstringentium apud se determinaverit. Quorum quidem punctorum tenor et verbalis continen-

tia sequitur ia hunc modum, hungarico idiomate descri ptum. 1. Hogy édes ura Pekrovinai Pekri Lőrincz ennekutána teljes életének napjaiban, mi magunkhoz, fejedelemasszony szerelmes atyánkfiához, sőt szerelmes fiunk második Apafi Mihály, nemes Erdélyországa választott és confirmált fejedelméhez is, igaz és hiv, ellenséginknek ellensége, jóakaróinknak pedig jóakarója, és ez hazának is igaz tagja leszen. 2. Sem Tökölyi Imrével, sem mellette valókkal, sőt másokkal is az mi magunk, fejedelemasszony szerelmes atyánkfia, sőt megirt szerelmes fiunk, sőt ez haza gonoszakarói közül senkivel is, sem irás, sem izenet által, sem pedig egyéb titkos utakon módokon nem tractál s nem colludál. 3. Ez hazában mint mi igaz hivünk, s ez hazának is igaz tagja, magát mindenekben úgy viseli. 4. Ez hazából az mi szerelmes atyánkfia fejedelemasszony, vagy emlitett szerelmes fiunk ex consiliis leendő kegyelmes annuentiánk nélkül soha ki nem mégyen, annál inkább el nem szökik, sőt sem irás sem izenet, sem pedig egyéb titkos követségek által, sem ez országbeliek, sem pedig más országbeliekkel nem tractál. 5. Az kezeseket kik rabsága alól felszabaditották, a kezességben benn nem hadja, sem obligatiójok iránt következhető megkárosittatásokra okot nem szolgáltat. 6. A mely jószág most kezénél marad, semmi szinek, tekintetek s kényszeritő okokra nézve is semmiképen el nem idegeniti, sem hogy a kezesek azon jószághoz praetendálhassanak, magát arra sekinek nem kötelezi. 7. Ha fennemlitett édes urának reversalisában feltőtt maga kötelezés ellen való cselekedetét, szándékát sőt csak maga viselését és beszédit is eszében veszi, magunknak, fejedelemasszony szerelmes atyánkfiának, vagy megemlitett szerelmes fiunknak késedelem nélkül és valósággal megjelenti; maga is pedig mind azokat az dolgokat, melyekre megirt ura nekünk adott reversálisában kötelezte, hűségesen eltávoztatja; melyeket ha nem cselekednék, vagy maga is valamiben impingálni comperiáltatnék, mind személye s mind jószági sőt minden egyéb javai iránt is, magára is azon büntetés szálljon, mely büntetés alá megirt ura Pekri Lőrincz emlitett reversalisa által magát rekesztette. Pro ut eadem Domina ad praemissorum omnium, omniumque eorundem articulorum punctorumquae et clausu-

larum observationem semet ipsam ultro obligavit et obstrinxit coram nobis manifeste. Harum nostrarum judicialis et autentic sigilli nostri munimine roboratarum vigore et testimonio literarum mediante. Datum in Civitate nostra Alba-Julia, die decima quarta mensis Novembris Anno domini millesimo sexcentessimo octuagesimo sexto.

Én Pekrovinai Pekri Lőrincz adom emlékezetül mindeneknek az kiknek illik, ez irásomnak rendiben, hogy jóllehet az mi kegyelmes urunk ő nagysága méltóságos Apafi Mihály Erdélyországnak fejedelme Magyarország részeinek ura és székelyek ispánja, nekem jó kegyelmes uram ő nagysága ellen nyilván való árultatásban comperiáltattam, kiért az haza törvényi szerint convincáltatván in notam perpetuae infidelitatis incuráltnak pronunciáltattam, mindazáltal, ő nagysága nekem érdemem szerint nem fizetvén, sőt természeti kegyelmessége szerint rabságomat is megelégelni s kezességen, és bizonyos conditiók alatt elbocsáttatni kegyelmesen méltóztatott. Én is azért igaz háladatosságomnak s ide alább következő magam kötelezésinek megerősitésére minden kényszeritès nélkül szabad jóakaratom szerint: Esküszöm az igaz Istenre, ki atyafiu szt. lélek teljes szent háromság egy örökké való igaz Isten, engemet ugy segéljen, s ugy adja lelkem idvességét, és az világi életemet is ugy boldogitsa, hogy én megemlitett kegyelmes uramnak és méltóságos Bornemisza Anna fejedelemasszony kegyelmes asszonyunk, s meltóságos második Apafi Mihály kegyelmes urunknak ő nagyságoknak teljes életemben igaz és hü, ő nagyságok ellenséginek ellensége, gonoszakaróinak, gonoszakarója, jóakaroinak penig jóakarója leszek, és az ő nagyságok életek méltóságuk ellen s birodalmak megháborittatására, sem titkon, sem nyilván, sem magam sem mások által, sem irás, sem izenet, sem pedig akármely mesterséges megegyezés által soha senkivel minden személy válogatás nélkül, sem ez országbeliek, sem ez országon kivül valók közül semmi szin és kigondolható praetextusok alatt nem tractálok s nem colludálok és nem practi-

cálok, annál inkább egyet nem értek s ő nagyságokat el nem árulom, nevezetesben pedig Tökölyi Imre uramboz hűségemet s kötelességemet nem tartom, annál inkább semmi szin, reménység és tekintetek alatt meg nem ujitom, és pártjára nem hajlok, sem penig vele valókkal semmi közömet s barátságomat nem tartom, hanem magamat tőlök és hozzájok hasonló, vagy különben is megirt kegyelmes uraim s kegyelmes asszonyom s ez haza gonoszakaróitól teljességgel elvonszom, és mint megirt kegyelmes uraimnak s kegyelmes asszonyomnak igaz hivek, szolgájok, s ez hazának igaz tagja magamat mindenekben ugy alkalmaztatom, soha ez hazából megirt kegyelmes uraim ex consilio leendő annuentiájok nélkül ki nem megyek, sem emberemet nem küldöm, sem titkos követségek viseltetésében magamat nem elegyitem, annál inkább el nem szököm, ha kik megirt kegyelmes uram ellen ez ország megháboritására véghez vitt munkámban velem egyet értettek, vagy részesek voltanak, azokat megirt kegyelmes uramnak hitelesen kinyilatkoztatom és az olyanokat is, ha kiket ennek utána megirt kegyelmes uraim s kegyelmes asszonyom életek méltóságok ártalmára s veszedelmére s ez hazának megháborittatására, akármi szinek és tekintetek alatt s akár kikkel minden személy válogatás nélkül munkálódni, sőt csak szándékozni is megérthetnék, minden késedelem, kedvezés és személyválogatás nélkül, minden félelmet, atyafiságot s barátságot, s jó reménységet sőt akármi egyébb tekinteteket is félre tévén, ő nagyságoknak közel való meghitt becsületes hivek által valósággal értésekre adni el nem mulatom, s magam is tehetségem szerint ellenek állok. Kezesimet, kik által rabságom tömlöczéből kiszabadultam, az kezességben benne nem hagyom, sem érettem lett magok kötelezésének birsága megfizetésére okot nem szolgáltatok; szabadulásomban sokat törekedett édes felségemet érettem cselekedett fogadástételiben meg nem szomoritom, annál inkább hűségem s igaz hazafiságom iránt tött maga kötelezésében fogyatkozást nem teszek; jószágomat pedig, melyek kezemnél maradtak, semminemü szükségben és okokra nézve semmiképen el nem idegenitem s nem kötöm s nem fateálom, és hogy kezesim is ahhoz praetendálhassanak, kikötöm, s kirekesztem. Mely fenn megirt

dolgokat, ha meg nem állanék sőt azok ellen cselekedni s inpingálni comperiáltatňám, minden jószágom, mely most kezemnél mradott, ugy minden egyébb javaim is tőlem eo facto örökösen elvesszen, magamat pedig megirt kegyelmes urain s kegyelmes asszonyom ő nagyságok akár holott akár mikor, nobilitariae praerogativae argumentis nullis obstantibus, csak ezen reversalisomnak erejével megfogattatván, halállal büntethessenek. Melynek nagyobb és hathatósabb valóságáról adtam ut supra szabad jó akaratom szerint ez kezem irásával és szokott pecsétemmel megerősitett reversálisomat; ilyen értelemmel és meghatározással mindazáltal, hogy non obstante harum reversionalium tenore, ut et gratia suae Celsitudinis principalis mihi vitaeque meae, modis et conditionibus introscriptarum largita, az ellenem emanáltatott sententia az ő erejében és hathatósságában megmaradjon, sőt az mi kegyelmes urunk ő nagysága minden jószágim s javaim iránt ennekelőtte tött kegyelmes dispositiója is változtatást semmiben ne szenvedjen.

Szepesi kamara levele.

Celsissime Princeps, Domine Domine Nobis gratiosissime.

Salutis voto promisso, Servitiorum nostrorum devinctissimam Commendationem. Occasione Filialis Tricesimae in oppido Szt. Margita erectae, nobis sonantes Cels. Vestrae Literas honore decenti percipientes, continentias earundem apprime intelleximus; Fortalitio Sz. Job e potestate Christiani nominis hostium Turcarum, Armis Sacratissimae Caesareae ac Regiae Majestatis, dextera omnipotentis, secundatis erepto, Tricesimaque Capituli ibidem suo modo constituta, pro Filiali ejusdem supratactum oppidum Sz. Margithaiense, veluti locum ad id commodum, Itinerantiumque ransitui obvium seligi, adeoque vexillum tricesimale ibidem erigi, omnino ordinavimus, commodum altae latae (sic) Suae Majestatis Sacratissimae, Regnique hujus eatenus etiam promovere satagentes. Verum cum Celsitudo Vestra, per hoc praejudicium sibi irrogari innueret, ex

eo praevio negotio per nos Inclytae Camerae Hungaricae exinde autem Augustae Suae Majestatis Sacratissimae Aulae debito modo repraesentato, qualis inde secutura sit gratiosa dispositio, Eidem se obsequenter conformare, obligaminis Camerae hujus erit. Ejus tamen sumus firmae spei, si quidem per erectionem, attactae Filialis Tricesimae Proventibus Celsitudinis Vestrae nullum inferri advertimus damnum, Celsitudinem Vestram respectu bonae vicinitatis hanc modalitatem, servitium et emolumentum Suae Majestatis Sacratissimae promovendi (Cum alias etiam Incolis Regni Transylvaniae idem sit, sive ibidem in Sz. Margitha, sive alibi ab educendis rebus, mercibus et S. V. pecoribus suis solutione Tricesimam) ad subsequendam usque altae titulatae Suae Majestatis Sacratissimae benig. nam resolutionem, non difficultaturam. Caeterum Celsitudinem Vestram diu ad vota sua prosperrime vivere, et regere desiderantes. Cassoviae die 14. Novembris Anno 1686.Cels. Vestrae Servitores devinctissimi.

Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis Camerae Scepusiensis Administrator, ejusdemque et Inclitae Hungariae Consiliarii.

Lengyel királynak irt levél, ország neve alatt.

Serenissime, Potentissime Rex, Domine Domine nobis Clementissime!

Acceptis humillime benignissimis Sacrae Regiae Majestatis Vestrae Literis, quamvis Pekrius propter horrendam ipsius Proditionem justam sui Decreti Executionem meruisset, pro debito tamen eoque Regio Sacratissimae Majestatis respectu seriam pro ipso Instantiam Celsissimo Principi Domino Domino nostro Clementissimo humillime porreximus, et Sua Celsitudo Regium imprimis Sacrae Majestatis Vestrae respectum, postea vero nostram instantiam clementissime pensitans, ex innata sua misericordia, et mansvetudine naturali, vitam praefato Pekrio,et bonorum majorem partem, etiamque

ex ergastulo libertatem impertitus est, Nos qui Sacrae Regiaeque Majestati Vestrae, pro continua Regii sui affectus in nos propensione multis tenemur, lucri quoque facimus, si aliis etiam in rebus, majora sincerae nostrae in Vestram Sacrae Regiae Majestatem Devotionis contestari poterimus argumenta. Eidem Sacrae Regiae Majestati Vestrae gloriam, triumphos, omnemque submisso corde vovemus beatitudinem. Albae Juliae 16. Novembris Anno 1686. Serenissimae Potent. Majestatis Vestrae servitores Humilimi Universi Status et Ordines trium Nationum Regni Transylvaniae et Partium Hungariae eidem adnexarum.

Titulus Regis Polomiae :

Serenissimo ac Potentissimo Principi Domino Domino Johanni III. Dei gratia Regi Poloniae, Magno Duci Litvaniae, Russiae, Prussiae, Mazoviae, Samogitiae, Volhiniae, Livoniae, Chioviae, Podoliae, Podlachiae, Severiae, Smolentiae, Csernicoviaeque Domino Domino nobis clementissimo.

Marchioni de Bethune.

Excellentissime Domine mihi Colendissime.

Statum hujus Regni in rei veritate secrete aperiet Vestrae Excellentiae Magnificus ac Generosus Balthasar Macskási Consiliarius meus Comitatus Szolnok interioris Supremus Comes et ad Serenissimum Poloniae Regem Ablegatus; qui quoniam actui Inclusionis mihi a Christianissimo Rege in Anno 1679. per Absolonem et Excellentiae Vestrae operam transmissae (quem Vestra Excellentia optime novit) praejudicat; confidenter rogo vestram Excellentiam, ne gravetur causam hanc apud Sacrum Romanorum Imperatorem remedendam Christianissimae Suae Majestati efficacissime declarare et recommendare. Vestrae Excellentiae fervida in rem Christianam obligatio et magnus coram Christianissima sua Majestate respectus, quo a longo tempore in his Provinciis praelaudatur. Persvasissimum sibi habeat Vestra Excellentia, lucrum mihi fore commodas

cum inclitis Regni statibus adinvenire occasiones Vestrae Excellentiae sincere inserviendi ac regratificandi. Servet Deus Vestram Excellentiam quam diutissime felicissimam et Christianissimae Majestati omnimode complacentem. Datum. Excellentiae Vestrae ad officia paratus.

Titulus: Marchionis de Bethune. Excellentissimo Domino Marchioni de Bethune Ordinum Christianissimi Regis Equiti Domino et Amico Colendissimo.

Franczia királynak.

Serenissime, Potentissime et Christianissime Rex Domine Domine Clementissime.

Animantur Christianissimo nomine Regiae Majestatis Vestrae Christiani Populi in suis oppressionibus, ut ad Christianissimam Vestram Majestatem confugiant. Status Regni quoque mei est inter multa mala positus, de quo Christianissima Majestas ab Excellentissimo Domino Marchione de Bethune informabitur. Humilime oro Christianissimam Majestatem Vestram ex innato in rem Christianam Zelo, dignetur causam hanc, juxta Inclusionem mihi in Anno 1679. transmissam clementissime cordi sumere, atque coram Sacratissimo Romanorum Imperotore efficere, ut occasione tam felicis progressus Armorum Christianorum ne opprimamur, quartiriis et tributis ne oneremur, etiamque libertatibus, et antiquis legibus nostris ne evertamur, qui a tot annis sub Turcarum jugo pacifice permansimus, jam sub Christianis armis ne deficiamus; accipiet christianissima Majestas pro hac benignitate et misericordia perpetuam a Deo benedictionem obsequentissima vero mea, totius Regni, etiamque Posterorum servitia, et gratitudinem in omne tempus experietur. Servet Deus Christianissimam Majestatem Vestram juxta sua vota felicissimam, atque magna gloria in orbe locupletatam. Datum Albae-Juliae 16. mensis Novembris Anno 1686. Sacratissimae Potentissimae Christianissimae Majestatis Vestrae humillimus servus.

Titulus Regis Franciae.

Serenissimo ac Potentissimo Principi Domino Domino Ludovico XIV. Dei Gratia Franciae et Navarrae Regi Christianissimo etc. Domino mihi Clementissimo.

Titulus et Subscriptio Literarum*) ad Regem Svecorum directarum.

Serenissime et Potentissime Rex Domine Domine Colendissime.
Serenissimae Regiae Majestatis Vestrae Devotissimus servus.

Titulus et subscriptio Literarum Electori Brandeburgico directarum.

Serenissime Princeps Elector Domine et Amice Colendissime.
Serenissimae dilectioni Vestrae Amicus studiosissimus ad serviendum paratus.

Haec Alba-Julia decimo sexto Novembris.

Gyulai Ferencz uram után Hevesi nevü bejáró által küldött levél, melyet vitt el 17. Novembris.

Ajánljuk kk. szolgálatunkat és Istentöl kegyelmednek szerencsés utat kivánunk.

Kegyelmed egynéhány rendbeli leveleit elvettük, melyben mit irjon, böven megértettük. A mi Bagotai uram lotaringiai herczeghez ő felségéhez való menetelit illeti, ha Tyrolisba ment is a herczeg, utána menjen ő kegyelme, és az urunk ő nagysága levelét megadván az herczegnek, kérje mind az urunk ő nagysága, mind az ország szavával, hogy császár ő felsége előtt méltóztassék recommendálni az Gyulai urammal való tractátust, és egyéb dolgaiban is Erdélynek, méltóztassék császár ő felsége előtt instálni. Egyébként is szavait s instantiáit Bagotai uram conformálja a kegyelmednek adott közönséges instructióhoz, mindazáltal ő kegyelme fökövetnem lévén, sok beszédre ne fakadjon.

A bavériai herczeghez is Bagotai uram elmenjen, és a mi kegyelmes urunk ő nagysága az herczegnek irt levelét

*) Ezen czimek a kézirat 489. lapján fordulnak elö.

megadja, és hasonló jóakaratra kérje ő kegyelmét, mint a lotaringiai Herczeget. Ugyan most, az kegyelmes urunk ő nagysága küldött Bagotai uramnak uti levelet.

Ha a lotaringiai, baveviai, saxoniai electorok ő felségek Bécsben találnak lenni, maga kegyelmed köszöntse urunk ő nagysága nevével s mind az országéval: hogy a mi kegyelmes urunk, s Erdély dolgainak ő felsége előtt legyenek jó promotori; s mondja meg, hogy külön becsületes követ hivét készitette volt ő nagysága ő felségéhez, de ott találván ő felségeket ő kegyelme, ugy vitte maga végben annak ő felségekhez való követségét is.

4. 20.25.ths 38 h 37a shddh shchr. 6.18 4.38.150 34 xhm,h 23ö36öh☾ 38 ama♎bhrh 25, 28 yh☾rhy ♐ 38 dd ivk.23 k☾ 380ss h♎ 38gi h♑♑£5 15—vhy e☾dd♐v dda33ev hv3638♑2l 38a ao, xhgga a m xhnh 38 25 d23 ama ♎h38chv. xavgo 23d 38d5 15 amhv ld4.0 38k.l 36hshy hg 33 ay xbdd hs, d 1561360y a 33 38 160. 4 37 ex 37ag 36 d m cdv t9 ☾ m es egay 36 nd xhma 36 y£ 23hsh cca☾ sh nh 38h 38s hvvhy d23 37 hm hv70 161 nd 23dvdy 34—1☾38 361x x a 38 17 dgva xh☾ 38xhv 38a 36 38 ec ☾2d schh vv£ vyh 38 t*) h3632 163 ndg dyd 38 17.xav ghv e♑dv dd0☾dd ov x/ m/x ssh.

Valóban keservesen érezzük, hogy a mit egyik generál végez, másik felbontja, melyre nézve akárki megitélheti micsoda securitást várhassunk országúl, akár micsoda conclusumok mehessenek is Bécsben részünkről végre, melyre nézve kegyelmed az ministereknek jelentse meg, hogy Sziri a Saffenberg generál quietantiáját nem adta kézhez, melyre nézve micsoda scrupulus lött az ország elméjében, megitélhetik a méltóságos ministerek. Igyekezzék azért kegyelmed ott a cancellarián az ötvenezer tallérról jó forma quietantiát extrahálni.

A máramarosiak dolgáról, elhisszük, kegyelmed oda való atyánkfiaitól informáltatott, mindazáltal ugyan csak szükség, hogy valósággal s hathatósan declarálja kegyelmed Máramaros nyomoruságát a szakmáriak miatt, csak egy rosz kóborló

*) Egy számjegy hiányzott.

katona is passust nyer a commendanstól, 's a vármegyében [illegible] gyen, ott nyomorgatja a szegénységet; portióit extorquál[illegible] Szathmárra kényszeritik törvényre is a vármegyebeliek[illegible] portio nem fizethetéséért, még ma is fogva vannak Szathmár[illegible] kiket Veterani generál mogfogatott: kiknek elbocsáttatások[illegible] ért instáljon kegyelmed. Azonkivül is a munkácsiak gyak[illegible] bécsapnak a vármegyében, s nyomorgatják őket. Ha beteg[illegible] vesznek Magyarországban, elveszik tőlök a szathmáriak.

A szathmári tisztekre is committáltasson kegyelmed, [illegible] engedjék a kóborlókat excurrálni az erdélyi birodalomra.

A mint kegyelmed kérdésben felteszi, hogy mivel [illegible] beni követeink a diplomát subscribálták, ha meliorálnák is mostan a diplomát, ha azt kivánnák, hágy annak rectificatiójára uj követet küldjön ő nagysága, s az nemes ország, arra kegyelmed azt felelje: mivel a mi kegyelmes urunk ő nagysága s a nemes ország kegyelmedet azon követségre elégségen embernek ismerte, nem szükség arra más követeket várni. Ha nem contentálódnak kegyelmeddel, rescribáljon kegyelmed.

Rabbata uramnak is iratott a mi kegyelmes urunk ő nagysága, kegyelmedigen is gyakran udvarolja és kérje igen, hogy ő felsége előtt recommendálja a mi kegyelmes urunk s Erdély dolgait, legyen jó akarattal s assistentiával.

15. a☾6d ne33 nd☾xavl 23 h 23 h♃ gy♀♃38a9 38 na egh 38 vhyne 33 25—pk dyd☾vdy 163ths ddh 38ra+.18. 4.34 —38hs. h vm hgay┐xa 10 gy♀☾38 a♀ 38 ya 37h cehy sh 37 ♀vy dgva ta 23h38va v ♀sl 23 170 ddf 33 yashvl 23 300 h 23h ☾h 38 gh gyav 2338 vhx dgz vy h3738 17 190 gyhvam eii B♀vga 38 o♀dd/s 218, 4 156 1.y♀ 23k5vhx sh37.

Mert a mint feljebb is irok 18.y♀ 23hs sh 37sh—nh 38 h 38s hv. sh. 37xhm dgva.

A szathmári postamesternek küldöttünk most nro. 10 kegyelmed kezéhez is küldöttünk 18.

Kegyelmed a bécsi és pozsonyi postamesternek adja meg 181.180.173 L.36 dya, sd37 s♀ 14 ge5md☾ 25y♀s 38 38h m☾ℓs 25—vhy hshm 38 dv 236 dmd dd fr 172 171 av36 38 pzl 38 aead cdv.

Im utolban mit ir a kapikihája a mi kegyelmes urunk ő nagysága akaratjából kegyelmednek in specie oda küldöttük,

egyelmetek hidje el, miben vagyon a török előtt dolnk; Sorbán vajda is mit követ ellenünk, de a levelet kelmed meg ne mutassa, hanem csak a dolgot declarálja.

Minden bizonynyal feles tatár hadakat vár Krimből, hogy uártélyra a mi szomszédsagunkba szállitsa a fővezér; és biny ha ide quártélyozót küldenek, felverik Erdélyben.

Ha semmit se könyörgéssel, se ratiókkal végben nem ihet, protestatiót tegyen urunk ő nagysága s az ország nevével, hogy Isten s világ előtt protestálunk, kételenittetünk vaami mediumokat magunk javára, conservatiójára feltalálhaunk elkövetni.

Mivel mi az ő felségéhez és a kereszténységhez való devotiónkat szentül mind eddig megtartottuk, és a diplomához való jó magunk alkalmaztatásának jeléül előre, az ötven ezer tallért megadtuk.

Ha a diploma, kivánságunk szerint, melioráltatik, a mint kegyelmednek instructiójában is fel van téve, mind a császárnak ő felségének, mind a ministereknek egy egy tisztességes lovat küld ő nagysága és az ország.

⊓,+ 170 D 104 gya v23 h 38 18 ama☾h38 a 37 h☾ av 38 xavgi viyelva es 37 es ma5 15 25 24 x hm dg 33 dgh 15 eii 38a38 ex edv 38 d☾l 36 d d2338 d' gyhv.23 38 ddvvds avy dcc 18 a e5 37 ☾ smd s36 xhm d 33d 15 eii 38 a 38 y e 36 evd33 33d xhm. 6 36hxxayh gygy h v xhm vh l 23h mh ☾h 23♃ g 33 hy. 21.22. vhad☾a 2vy, 3.+.20.4.hs x2538 10☾ev y♃ ddh 38h avy ad ☾ 38 dy dd es 38.

Ebesfalván páter Dunoddal lött tractát kérje viszsza kegyelmed.

A micsoda leveleknek párjait pro informatione kegyelmed kivanta, a melyeket megtaláltuuk, azoknak igaz párjait kegyelmednek elküldöttük. Istennek ő felségének ajánljuk kegyelmedet. Fejérvár 12. Novembris Anno 1686. Kegyelmed jóakaró atyafiai. A mi kegyelmes urunk ő nagysága tanács uri és a nemes ország főrenden levő deputatus hivei etc.

P. S. Ha kegyelmed magunk dolgainak sérelme nélkül cselekedheti, az ide be levő magyarországi atyafiak mellett instálni, és dolgokat is a mint lehet promoveálni el ne mulassa.

Somlyóban az római császár ő felsége hadai közül bocsássanak-e vagy ne és az az vidék salvagvardiákat kérjék-e nejé.)*

Mivelhogy ha valamely erősségben az ő felsége hadai közül praesidiumot bebocsátunk, eo facto az török ellen declarálni láttatunk magunkat: melyet el akarván távoztatnunk, ugy tetszett ha kik Somlyóban kéredzenek közülök, be ne bocsáttassanak, sőt ha erővel akarnának is bemenni, a mig lehet szóval ellenzék, declarálván ez országnak ő felségéhez fenntartó devotiónkat; s tehetségünk szerint követeink által tett oblatiónk praestálására való készségünket: de ha ezekkel sem csendesednének, és csakugyan erőszakosan bemenni akarnának az mint lehet különben is resitáljanak: Interim pro sui securitate azon két szélbeli vármegyék salvagvardiákot az kiktől mint lehet kérjenek, és magok részekről alkudjanak vélek, s consuláljanak magok megmaradásoknak az magok tisztei hirek, és abbeli consensusok s succursusokból. Albae-Juliae 28 Novembris Anno 1686.

Az Szeben városában indult Tumultus orvoslása modálitásáról.

Istennek itiletiből, az Sátánnak csalárd mesterségi által fascináltatván Szeben városának némely lakosi, nagy tumultust és rebelliót importálható conspirátiókot inditottanak, melyek orvoslásában és lecsendesitésében munkálódtanak ugyan ott való királybiró és polgármester uramék, de véghez nem vihették: Ehez képest, hogy ez hazának nagy romlására s az statusoknak is felháborittatására azon tumultus ne terjedjen és nagyobbra ki ne fakadjon; ugy tetszett nekünk, az nagyságod kegyelmes consensussa is accedálván, expediáltassanak ő kegyelmének köziben két becsületes magyar förendü hivei nagyságtoknak ő kegyelmek mellé, az szász natio becsületes követei közül is kettő adjungáltatván menjenek oda, és ő kegyelmek oda menvén, az város lakosit közönsége-

*) E helyett: nem-e?

gyüjtessék öszve és igen szép declaratióval propo-
ják, micsoda dolgok, conspirátiók et rebelliót importáló
ultus indittatott legyen ő kegyelmek között, és minemü
osz következhessék azon tumultusból mind az országra
zönségesen, mind pedig Szeben városára, sőt az egész uni-
sitásra is; hogy azért azok az gonoszok megelőztessenek
sopiáltassanak, kik lehessenek azok az emberek, az kik
n tumultust, conspirátiót inditottak, kik lehetnek azok az
azokat az embereket felültették; és azon tumultust in-
ott s conspirátiókat szerzett emberekkel egyetértenek; sőt
gynak-e azon város lakosi közül, az kik abban részesek nem
nának, hanem nagyságodhoz való igaz hüségben az ország
tusival nem régen és ezelőtt adott contractualis obligatoriá-
szerint megmaradni akarnának, kedvezés és személy vála-
tás nélkül mondják meg, sőt magok hüségeknek megbizonyitá-
ra s az emlitett tumultusból következhető gonoszoknak elfor-
ására, adják ki személy szerint azokat, az kik fejei s na-
obb okai lehetnek annak az tumultusnak és conspirátiónak;
több complexek iránt pedig folyamodjanak az nagyságod
edelmi gratiájához és az statusok kegyességihez illendő
precatio és obligatiók által, és ha megirt Szeben városának
kosi magokat valósággal resolválják, és az emlitett gonosz
nspirátiónak s tumultusnak fő-okait s azoknak complex
sait kinevezik, azon tumultusnak és conspiratiónak pedig
litóit s fő-okait ki adják, méltó büntetések elvételére, az
bbi iránt pedig modo quo supra omnia complacationis me-
elkövetni készeknek declarálják magokat, bene quidem:
ioquim nagyságod per directórem fiscalem juris ordine
ocedáltasson ellenek, hogy ugy is ez nagy gonosz teljesség-
sopiáltassék. 25. Novembris Anno 1686.

Carafa generál ajándékiról.

Mivelhogy az előtt is töttünk volt igiretet felőle, maga
szolgáltatván alkalmatosságot reá, tetszett jó reménység
att Carafa generálisnak ő nagyságának követ atyánkfia által
r. no. 2000 fl. és hat szekeres lovakot küldenünk. NB. Az

aranyakat Apor István uram az lovakat pedig az ur Teleki uram ő kegyelme adta, mely lovakért az ország pénzéből az ur Bethlen Elek uram adja meg, ugy mint tall. 450 fl. vigore praesentis deliberationis 27. Novembris. 1686.

Marchisio ajándéka.

Jó reménységet nyujtván Marchisio ő kegyelme dolgainkban kivántató szolgálatja felől, tetszett ő kegyelmének az ország pénzéből száz aranyat adnunk pro bonorario.

Ha az német had az majorság iránt Kővár alatt erőszakoskodni akar.

Jóllehet az ő felsége quártélyban levő vitézi ellen semmi hostilitást mutatni s gyakorolni szándékunk nincsen, sőt teljes tehetségeinkkel az félésre okot is szolgáltatni eltávoztatni igyekezünk: mindazáltal ha az vidékben levő éléssel megelégedni nem akarnak, hanem Kővár, vagy más várhoz való majorság csürös kertlez közelitenek s az majorsági gabonát és szénát erőszakosan elhordani akarják, praemoneálják őket s az tiszteket is praemoneáltassák az várakbeliek, az olyan erőszakos dolgoktól supersedeáljanak, és ha annak foganatját látják bene quidem; alioquin fegyverrel is oltalmazni kénytelenittetvén, kövessék el az várbeliek is, ide értetvén az ágyuval való lövések is. Albae 27. Novembris 1686.

Szebenben expediált követek Plenipotentiája.

Nos Celsissimi Domini Principis Consiliarii, caeterique Regni hujus Transylvaniae Proceres ad arduam praesentis status ejusdem negotia moderanda Deputati. Damus pro memoria per praesentes significantes quibus expedit universis: Quod nos certo intelligentes et revera percipientes, quod Prudentes quidem ac circumspecti Cives et inhabitatores Civitatis Cibiniensis Fidelitatis Celsissimo Domino Principi Domino meo

Clementissimo, Unionis insuper et Communionis fraternae Statibus Regni hujus Transylvaniae debitorum immemores, discordiae cujusdam, ac seditionis tumultuosae concipientes argumenta, Conspirationes quasdam seditiosas moliti sint, nec eisdem iterato etiam per primarios suos Officiales praemoniti renunciare voluerint; Ideoque tranquilitati et securitati dicti Regni Transylvaniae statum, unioni item et concordiae ipsorum Statibus universis debitis consulere volentes, hujusmodi eorundem enormes excessus et seditiosas conspirationes moderandi, componendique et tollendi, eosdemque Cives discordia occupatos compescendi et fidelitati restituendi gratia, cum Concordia res parvae crescere et augescere, discordia vero dilabi et subverti soleant, accedente etiam consensu pariter et assensu Celsissimi Domini Principis Domini mihi Clementissimi Communicatis nostrorum superinde universorum Consiliis, deliberavimus hoc modo. Cujus praemissae hujusmodi deliberationis nostrae expediendi et exequendi gratia Generosos Magistrum Petrum Alvinczi de Borberek, Protonotarium et Volphgangum Kálnoki de Körispatak Tabulae suae Cels. Principalis judiciariae juratum Assessorem, nec non Prudentes item ac Circumspectos Primarium Civitatis Brasso, ac Regium Civitatis Medgyesiensis Indices, et ad ardua praesentis status Regni Transylvaniae negotia moderanda deputatos duximus expediendos, assecurantes eosdem, ut ipsi super praedeclarati tumultus et discordiarum Civium et Incolarum dictae Civitatis Cibiniensis argumentis et eorum causis universis juxta praeinsertae Deliberationis nostrae tenorem et Continentiam fideliter inquirant, ac tandem cognitis Tumultus et Discordiarum causis, tenorem et continentiam praetactae Deliberationis nostrae, cum plenaria potestatis facultate exequantur, ac Suam tandem hujusmodi executionem ad competentem Terminum Celsissimo Domino Principi Domino nostro clementissimo ac etiam praementionatis Regni Deputatis referre vel rescribere debeant et teneantur harum nostrarum nationalium Trium Sigillorum munimine roboratarum vigore et Testimonio literarum mediante.

1686. 26. Novembris. Fejérvár-Kálnoki Samuel uramnak Máramarosba adott instructiója.

1.) Utját ő kegyelme siesse, és Máramarosban jutván Veterani generált ő kegyelmét szónkkal köszöntse becsülettel s levelünket adja meg ő kegyelmének.

2.) Szorgalmatosan instáljon ő kegyelme Veterani uram előtt, hogy mind az vármegyére vetett portiókat és egyéb contributiókat suspendáljon addig, mig Szakmára Karaffa generálhoz expediált követünktől informatiót veszen az Karaffa generállal ő kegyelmével tött alkudozásról.

3.) Ha az nemes vármegye eddig Szathmárra, követatyjokfiát nem küldötték el, de mostan a mi követeink Szathmárra menetelek alkalmatosságával mentest becsületes értelmes atyjokfiait expediálják, s az mi követeinktől várjanak tanuságot mihez tartsák magokat, az nemes vármegye dolgait mint alkalmaztassák s ugy térjenek vissza.

4.) Az lóval Veterani uramat megkinálni ne siesen ő kegyelme, mig nem expiscálja elméjét mihozzánk és ez hazához, micsoda karban legyen.

5.) Mindenekről gyakran tudósitson bennünket az ott levő dolgok folyásáról.

6.) Mind beszédiben, mind maga viseletiben ő kegyelme ugy kormányázza dolgait, hogy annak az megromlott vármegyének hasznára, ne kárára legyen.

7.) Az vármegye tiszteivel ő kegyelme egyetértsen és ő kegyelmekkel jó egyességet tartson, kivált az viceispánnal.

8.) Az mi jószágunkra ő kegyelmének jó gondja legyen, az melyről Fráter István kapitány és huszti udvarbiróval és az kamara ispánnal és az vármegye ispánjával egyet értsen és már ő kegyelme tudja az csürökről és az vár alatt levő házakról micsoda vigyázás van itt, ott is tartsák ahoz magokat.

9.) Az elmult téli quártélyok alkalmatosságával mind Erdély, Magyarország, Lengyelország felül való passusokat

elfoglalttassa vele Veterani generál, az mely nem az igaz barátsághoz illik, ő kegyelme azért azon legyen, hogy ha Máramarosban fenn marad is az quártély az passusokat az mi ember(ünk)töl ne foglalják el.

Nemes János és Bálintith uramék instructiója Carafához.

Instructio pro Spectabili ac generosis Johanne Nemes de Hidvég consiliario nostro intrimo ac trium Sepsi, Kézdi et Orbai sedium siculicalium supremo (Comiti) ac Sigismundo Balintid de Körtvélyfája ad ardua regni negotia moderna deputatis fidelibus nostris sincere dilectis, ad Excellentissimum dominum generalem comitem Antonium a Caraſa ablegatis nostris conscripta.

Isten kegyelméből megindulván ő kegyelmek, utjokat az mennyiben lehet maturálják, oda érkezvén penig, levelünket az generálnak ő kegyelmének adják meg és szónkkal is ő kegyelmét becsülettel köszöntsék; annakutána elejekben adott instructiójok szerint procedáljanak,hozzánk s hazájokhoz tartozó hüségek és kötelességek szerint.

Vettük az ő kegyelme követ ur hivétől mind az ő felsége felséges parancsolatját alázatosan, mind penig az ő kegyelme levelét becsülettel, és az ő kegyelme hozzánk küldött követ ur hivére bizott creditumát is megértettük, melyhez képest mi is az ő felségéhez való devotiónknak contestalására mind penig a dolgok iránt kivántató accommoditióra nézve becsületes hiveiket küldöttük ő kegyelméhez.

Értettük az ő kegyelme követ ur hive által való izenetiből, hogy az ő felsége in partes Hungariae disponált vitézinek különben securitása nem lehet, az ellenségnek körülettek levő fegyvere és practikái miatt: hanemha Huszt, Kővár és Somlyó is pro eorundem securitate oda engedtetik, hogy azokban az ő kegyelme dispositiója szerént praesidium collocáltassék, és noha szép oblatiókat tészen ő kegyelme felőle, hogy mi

azon erősségek dominiumában és administratiójában is nem impediáltatunk, és eltelvén az quártélynak ideje, minden difficultas nélkül az ő felsége vitézit kiviszi belőlek, és azon erősségeket simpliciter resignálja kezünkhez; mindazonáltal, hogy mi azon dologban magunkat accommodálhassuk, teljességgel lehetetlen: mert ő felsége mi tőlünk sem erősségeket, sem pedig a török ellen idő előtt való magunk declarátiónkat nem kívánja, sőt a diplomának punctumiban is ugy méltóztatott ő felsége a mi hadainkat meghatározni, hogy ante expugnationem Varadiensium ac Thömösvárensium fortalitiorum Turcis subjacentium az mi részünkről aperta declaratiót nem kiván, csak különben az ő felségéhez valo devotiónkat tartsuk fenn, mi lehetne azért nagyobb declaratio annál, ha mi valamely erősségben az ő felsége praesidiumát bebocsátanók? és micsoda okok interrumpálhatnák könnyebben és hamarébb is az mi ő felségéhez fenntartani kivánó devotiónkat, sőt micsoda okok praecipitálhatnák inkább az mi mind magunk, s mind penig ez ország utolsó veszedelmét hamarébb, mint ha idő előtt csak kisebb jelét is tapasztalhatná a török annak, hogy mi ő felségéhez nagy addictióval legyünk, és hogy az kereszténység szerencsés progressusának aggratuláljunk; annál inkább ha az erősségekben praesidiumot bocsátunk, mert most is igen nagy suspicióban forgnuk előttek, annyira, hogy megirta az fővezér s más képen is bizonyosan hozzák az portán levő kapikihánktól, hogy ha az ő felsége vitézi birodalmukban bejönek, egyáltaljában a tatár hadat küldi pusztitásunkra, azt irván azon tatár had felől, hogy ha német ellen nem győzedelmeskedhetett is, de Erdélynek elpusztitására elégséges lészen, mely mi rajtunk igen könnyen meg is eshetik, és igy nem csak az ő felségéhez fenntartó dovotiónk interrumpálódik sőt teljességgel elromolván s pusztulván az egész keresztyénség is, a mi szolgálatunkban megfogyatkozik: igy osztán az mi ő felségéhez s az egész keresztyénséghez fenntartó devotiónk mellett következő romlásunk s veszedelmünk, mit használjon és micsoda emlékezetben maradhasson s terjedhessen mind ő kegyelme s mind az egész keresztyén világ megitilik. Az mi penig azt illeti, hogy ő kegyelme azon erősségek fegyverrel való kezéhez vételével fenyeget bennünket, mi arról nem te-

hetünk, meg is cselekedheti ő kegyelme, de mivel mi semmi hostilitásra sem eddig semmi okot nem adtunk, sem arra való igyekezetünk nincsen, sőt teljes tehetségünkkel az ő felsége és az egész kereszténységhez való devotiónk mellett meg maradni kivánunk, ragaszkodván az ő felsége császári gratiájához; egyébiránt ha mi eleitől fogván contestált magunk alkalmaztatása az ő felsége vitézi fegyvere által való romlásunkat érdemli, s azt kelletik szenvednünk, Isten s az egész keresztény világ eleiben terjesztjük ártatlan ügyünk oltalmát.

Nem kevés szomorussággal olvastuk, az ő kegyelme Szolnok, Kraszna és Máramaros vármegyékre küldött leveleit is, melyekben ő kegyelme az ő felsége azokban szállitandó vitézi quártéljok dispositiója felől való tractára követeket kiván, és birodalmunkat azzal szaggatni akarja, holott mi az mi birodalmunkbeli hiveinket magunkkal együtt egészen és nemcsak rész szerint az ő felsége és az egész keresztyénséghez fenntartó devotiónkban megtartani kivánjuk, nem is láthatjuk okát miért kivánjon ő kegyelme birodalmunkban quártélyozókat disponálni, és azzal is birodalmunkat megszaggatni, holott ő felsége a diploma szerént is (melyhez mi nagy submissióval ragaszkodunk) bennünket az quártélyozóktól kegyelmesen immunitált, azonban az elmult télen azokon az helyeken quártélyozott ő felsége hadai annyira elpusztitották azt az földett, hogy az magok táplálására is teljességgel elégtelenek, s félő végképen is el ne pusztuljanak lakó helyekből, melyhez képest Scherffenberg generál ő kegyelme is mind birodalmunknak nagy romlását, mind penig az ő felsége és az egész kereszténység iránt tapasztalt magunk alkalmaztatását nagyobb mértékben is experiálni akarván, szép oblatiókkal arra is inducált bennünket, hogy noha még semmi contributióval nem tartoztunk volna az diploma szerént, mindazáltal még is ad contestandam nostri devotionem ötvenezer tallérokat adtunk az ő felsége vitézi szükségekre: melyre nézve megirt generál ő kegyelme is assecurált bennünket, hogy többé már sem quártélylyal nem aggraváltatunk, sem pedig erősségeket pro recipiendis suae majestatis Praesidiariis nem kivánnak, megnyugodván nagy experientiája szerént abban, hogy az mi ő felsége s az egész kereszténységhez való devo-

tiónkban kétség ne lehessen. Instálják aztán ő kegyelmek, igy értvén ő kegyelme is mi felőlünk, afféle dolgokkal bennünket ne terheljen s ne is szomoritson.

Jóllehet penig az elmult télen, tavaszon és nyáron is az ő felsége vitézi birodalmunkban quártélyozván, nem csak Kővár vidéke, Máramaros és Szolnok vármegyék pusztultak s romlottak igen meg az Szamoson tul, hanem az Szamoson belül levő része is ez országnak pusztulást, és károkat is nagy mértékben szenvedett, mindazáltal mivelhogy birodalmunknak az ő kegyelme dispositiója szerint való megoszlása is az megirt vármegyéknek districtusoknak is ez országtól való elszakasztásával ne szomoritássunk és se a török nemzet annak megtudásával magunk s birodalmunk végső pusztulására, s az ő felsége vitézinek is bántódására ne provocáltassanak, se pedig az mi ő felsége s az egész keresztyénséghez fenntartó devotiónk mellett is birodalmunk megszaggattatásával következő sorsunk, az egész keresztyén világ eleiben szomoru példára ne kelljen, igérjenek az ő felsége vitézi szükségeire per gradus elsőben 40, azután 60, azután 80 ezer forintokat és legfeljebb száz ezerig is mennjenek, instálván ő kegyelmek azon az generál ő kegyelme előtt, az feljebb irt dolgokból illendő ratiókat excerpálván, vegye méltó tekintetbe mind eddigi contestált magunk alkalmaztatását, mind penig kimondhatatlan sok kárvallásunkat s patientiával viselt szenvedésinket, és legyen bene contentus az emlitett oblatiónkkal, mivel pedig ez országban semmi kereskedésnek alkalmatossága nem lévén, igen pénzetlen és fogyatkozott állapottal vagyon. Instáljanak azon is, az mennyi summában meghatározhatják a dolgot, azon summának pótlásában az buzának erdélyi vékaját egy egy forintban, az zabnak penig vékaját negyven negyven pénzben elvenni és vétetni méltóztassék, de ha ugy semmiképen nem acceptálnák az buzának erdélyi köblit fl. 3, az zabnak penig köblit fl. 1-dén. 50, igyekezzék meghatároztatni, mi is az mint az idő segit bennünket, administráltatásában fogyatkozást és késedelmet nem tesznk, amplificálhatják ő kegyelmek ez iránt való instantiájokat szép argumentumokkal az iránt is, hogy az ő felsége vitézi is az fegyverben levő ellenség ellen nagyobb securitásban subsistálhatnak együtt mintsem külön

elszaggatva, az mi részünkről penig megnyugodt elmével lehet ő kegyelme, csak kisebb alkalmatlansága, annál is inkább hostilis infestáltatása nem leszen az ő felsége vitézinek, sőt az mi ő felsége és az egész keresztyénséghez fenntarto devotiónknak contestalására készek leszünk az szükséges occurentiákról ő kegyelmét tudósitani, különben pedig ő kegyelmével jó correspodentiát tartani.

Ha az dolgokat ő kegyelmek jó módálitással meghatározhatják, legyenek azon, hogy az buza és egyébb gabonának is kiszállittatásának idejét oly korra determinálhassák, hogy az iránt is szegénységinknek kevesebb szenvedések lehessen és ha lehet azon szorgalmatoskodjanak: Nagy Bányára vagy ha ugyan azt nem acceptálja, Somlyóra két bizonyos terminusokon szállittatván, ott percipiáltassa. Assecuráljon pedig arról, hogy szegénységink magok, marhájok és szekerek is bocsátassanak vissza békével és senkitől semmi bántódások, károsittatások nem leszen.

Ha oblatiónkat kevesli az generál ő kegyelme, bőségesen describálhatják ő kegyelmek, el se mulassák ez országnak sok rendbeli fogyatkozásit, és szorongattatásit is számlálják eleiben hathatósan, describálván azt is, mennyi károkat, és pusztitásokat is követtek legyen el birodalmunkban az ő felsége vitézi, az elmúlt nyáron itt bennjárások alkalmatosságával, egyébiránt ha be nem jöttenek volna és birodalmunkban annyi károkat s pusztitást is nem cselekedtenek volna, mi is több oblatiókra léphetnénk, sőt különben is az mire érkezhetnénk nagy készséggel cselekednök.

Ha az beszéd és tracta közben az plenipotentiát teszi kérdésben, és hogy absoluta plenipotentiájok nincsen: difficultálná, megmondhatják ő kegyelmek, azon meg ne ütközzék, mert ez országnak meghatározott rendtartási nem szenvndhetik az absoluta plenipotentiát, mindazáltal az mi difficultás ez iránt lehetne, per seria rescripta mivel hamarébb megorvoslódhatik, ezekre penig plenarie authoroltatták ő kegyelmek.

Holott pedig Máramaros, Szolnok vármegyék és Kővár vidéke is igen megromlott és pusztult, instálják ő kegyelmek szorgalmatosan, azon helyeket quártélyozókkal ne terheljék,

előforgatván azok iránt az minemű ratiókat ex praemissis foganatosbaknak gondolhatnak, de ha ugyan semmiképen arra nem inducálhatják, legyenek azon hűségesen, Kővár, Lápos és Hunyad vidékére csakugyan ne szállitson az ő felsége vitéziben, legyenek üresek azok az helyek azon terehviselésből, söt másuva is különös gazdálkodással, s egyébb contributióval is ne terheltessenek, declarálván ő kegyelmének hűségesen, hogy Kővár, Lápos és Hunyad vidéki nem is különös vármegyék, hanem Kővár, Szamosujvár és Kolozsvárhoz tartozó faluk legyenek. Söt, az mint becsületes követ ur hive által biztat, ő kegyelme bennünket assecuráljon is effective az iránt való securitásunk felől és különben is, hogy semmi hostilitást birodalmunk s lakosi ellen az ő felsége vitézi nem cselekesznek, beljebb is quartélyokból nem jönnek, és semmi excursiókat is nem követnek, specificáltatván azon assecuratoriában, hogy az országnak minden rendbeli lakosi házaknál bátorságosan lakhassanak, mi is contra az hostilitás eltávoztatásáról, szükséges tudósitásokról és jó correspondentiánk iránt is assecuráljuk ő kegyelmét.

Ha az generál ő kegyelme ellenünk valami panaszra fakadna, és maga iránt való oblatióit is emlegetné, megmondhatják ő kegyelmének, nekünk semmi ellenkező conceptusunk ő kegyelme iránt nem volt s nem is kételkedünk az ő kegyelme affectiójában, és noha páter Dunod s Csáki László sok okokat szolgáltattanak arra, hogy ő kegyelme ellen való conceptusokra fakadnánk, mindazáltal, mi ő kegyelme iránt akkor is jó affectióval voltunk és vagyunk mostan is; referálhatják ennek felette ő kegyelmének a mint magok is tudják, minemű kérkedséggel voltanak páter Dunod és Csáki László is az ő kegyelme személye ellen, és méltósága sérelmére is, de mi akkor is inkább kivántuk az ő kegyelme jó affectióját amplectalni, jó reménységgel lévén a felől, hogy mi is az ő kegyelmes hozzávaló grátiájában meg nem fogyatkozunk.

Ez fennt megirt dolgokat ő kegyelmek szorgalmatosan megértsék és concipiálják és azokhoz képest munkálódjanak, s a miben gradatim hűségesen procedálván akadályjok esik vagy azon kivül is valami oly dolog occurál vagy objiciáltatik,

jjel nappal valósággal tudósitani el ne mulassák és tudósitá-
okhoz képest tőlünk veendő resolutiónkhoz magokat alkal-
aztatni kötelesek legyenek. Hogy pedig mind az ott folyó
actában, s egyéb kivántató magok alkalmaztatásában, ugy az
ozzánk küldendő tudósitásokban is ne akadályoztassanak,
nnál inkább meg ne fogyatkozzanak, minekelőtte felmennő-
ek az szemben lételre és conferentiára, egymással conferáljа-
ak, s ha az dolgok propositiójában az hallgató fél valami
ifficultást vagy omissát eszében vészen, igen moderate succur-
áljon. Az tracta és conferentiák alkalmatosságával pedig hü-
égesen reá hallgassanak az dolgokra s beszédekre és azokat
bserválják formaliter, szállásokon vegyék jegyzésben, ugy
gyéb dolgokat is, ha hol mit eszekben vehetnek, hogy mind
z onnan való tudósitásokat, mind pedig az relatiókat annyi-
al is rendesebben és jobb módjával is követhessék el. Isten
edig ő kegyelmeket szerencséltetvén, hozza kivánt válaszszal
i hozzánk. Datum in Civitate nostra Alba-Julia die 26. No-
embris Anno 1686.

Nemes János és Bálintith uramék speciális instructiója.

1. Ha ő kegyelmek az generállal szemben lesznek, eszek-
en veszik micsoda affectióval legyen hozzánk, melyhez ké-
est valamely belső embere által mennjen végére, mi formában
dhassa be kegyelmetek az ő kegyelmének vitt honorariumot
az szerént cselekedjenek, s ha veszik eszekben, hogy az
zer arany summával contentálódik, mivel ez országban igen
zük az pénz, állapodjanak meg ebben ő kegyelmek, ha pedig
eszik eszekben, hogy offendálódik inkább az ajándéknak ke-
és voltával, annál inkább ha emlékezetben hozza, hogy an-
ál többről tettünk volt igéretet és maga jó affectióját s szol-
álatját is offerálja, igérjék meg ő kegyelmök az más
zer aranyat is és annak megadásáról assecurálják is ő ke-
yelmét.

2. Az szekeres lovakat hadják Kővárban ő kegyelmek
gondviselés alatt, és jelentsék meg az generálnak ő ke-

gyelmének, hogy készen és hol legyenek; és ha acceptálja, oda kell vitetni s adni ő kegyelmének.

3. Az mint az oblatiókat az instructió punctumiban feltettük, az szerént procedáljanak ő kegyelmek, és ha látják munkájoknak foganatját, s vennék azt is ezekben, hogy többet kivánnának, in hoc casu igen consulte és moderate százegyven és ultimarie százhatvan ezer magyar forint summa igéretre is condescendálhatnak ő kegyelmek.

4. Mint experiálják ő kegyelmek az ott való dolgokat és az quártólyok is mi karban s hol legyenek, az vitézek is pedig mennyi számban lehetnek megtudakozván, Gyulai Ferencz hivünket voltaképen informálják.

5. Az Máramarosban s Kővár vidékére szállott ő felsége vitézi, onnan való kivitetésekért hüségesen instáljanak ő kegyelmek és könnyen ne is hadják; de ha semmiképen azt nem effectuálhatják, azon legyenek, az mint maga is az Marchisio által offerálta magát, Kővár vidékéről vitesse ki, Máramarosban is pedig tegyen oly dispositiót, ne terheltessenek felettébb az szegény lakosok az vitézektől, s különben is legyenek jó accomodatióval, és se onnan beljebb ne jöjjenek, se pedig semmi hostilitást és excursiókat ne cselekedjenek: melyekről bennünket jó formában assecuráljon is az generál ő kegyelme.

Az várok körül levő csürös kerteket s ott levő majorság buzát, gabonát és szénát is ne bántsák az vitézek, igen serio parancsoljon ő kegyelme felőle, különben ha erőszakoskodnak, solemni protestatione praemissa, mondják meg, ha indeffensionem nostri valami alkalmatlanság követi az vitézeket, mi ne okoztassunk: különben mi az ő felsége s az egész keresztyénséghez való devotiónk mellett megmaradni kivánván hostilitásra csak kisebb okot sem szolgáltatunk, declarálván azt is, hogy az mi devotionkat eléggé contestáljuk az vidék és vármegyékbeli faluk pusztitásában viselt patientiánkkal. Különben is ő kegyelmek ha mi hasznunkra való dolgot feltalálhatnak s el is követhetnek, az generális instructió tenora szerént, bizzuk az ő kegyelmek igaz hazafiui hüségekre. Datum in civitate nostra Alba-Julia 27. mensis Novembris Anno 1686.

Nemes János és Bálintith uramék assecuratoriája.

Nos celsissimi Domini Transylvaniae Principis Consiliarii, coeterique dicti Regni hujus Transylvaniae Proceres, ad ardua ejusdem praesentis status negotia moderanda Deputati, damus pro memoria per praesentes, significantes quibus expedit universis : quod cum celsissimus Dominus Princeps Dominus noster clementissimus, saluti et tranquilitati regni hujus Transylvaniae consulendi, devotionisque suae erga Sacratissimam caesaream regiamque Majestatem contestandi causa Spectabilem ac generosos Joannem Nemes de Hidvég suae Celsitudinis Principalis consiliarium intimum et trium sedium Sepsi videlicet Kezdique et Orbai siculicalium capitaneum supremum ac Sigismundum Bálintit de Körtvélyfája, ad ardua dicti regni Transylvaniae negotia moderanda deputatum, ad excellentissimum dominum Antonium Comitem de Carafa sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis Camerarium, generalis campi Mareschalli locumtenentem, unius regiminis catafractorum colonellum, nec non Superioris Hungariae generalem commendantem, super praetactis regni hujus Tranniae negotiis tractandi et juxta instructionis superinde eisdem datae tenores, concludendi gratia expediverit. Nos etiam eosdem, ratione dictae expeditionis suae praetactae videlicet instructionis tenoribus per omnia conformandae assecurandos duximus, prout etiam assecuramus harum nostrarum trium nationum sigillorum munimine roboratarum vigore et testimonio literarum mediante.*)

Nemes János és Bálintit uramnak specialis assecuratiója.

Nos Celsissimi Domini Transylvániae Principis Consiliarii, coeterique Proceres dicti Regni Transylvaniae, ad ardua Regni negotia moderando Deputati : Damus pro memoria per praesentes significantes quibus expedit universis ; Hogy ha az mi kegyelmes urunk ő nagysága Carafa generálhoz ő nagysá-

*) Az egész minuta és Alvinczi irása.

gához expediáltatott követ ur hivei vennék eszekben, hogy különben instructioik continentiája szerént feltött czéljokat nem consequálhatnák, ellenben pedig ha több igéretre lépnek: azon instructióikban elejökben adott dolgoknak hasznos végére juthatnak, tehát csak mintegy magoktól illendő obtestatióval instructiojukban specificált summa igiretit szaporitsák és azzal együtt igérjenek az ő felsége vitézi szükségekre, omnibus computatis, elsőben száznegyven, és azután ha ugyan különben nem lehet és az igéretnek is hasznát látja, száz hatvan ezer frt summa igéretre is condescendáljon, ugy mindazonáltal, hogy elejekben adott instructiója szerént azon summát buzával és zabbal is pótolhassuk. Mely igéretünk megállására, ugy praestálására is ő kegyelmeket assecuráljuk, magunkat fotig (fogytig) megváltozhatatlanul kötelezzük. Datum Albae 26. Novembris 1686.*)

1686. 29. Novembris. Sárosi János uram levele az fővezértől.

Méltóságos fejedelem, kegyelmes uram! Isten nagyságod méltóságos házát békességes, hosszas és jó egészséges birodalommal áldja meg, kivánom.

Eddig való dolgokról nagyságodat mint kegyelmes uramat, alázatosan akarám tudósitani; én az elmult vasárnap érkezvén ide, tegnap voltam szemben az vezérrel, nagyságod levelit és ajándékát megadtam, illendő becsülettel is látott, noha az mint eszemben vettem, nagyobb ajándékot reménylett volna nagyságodtól, holott Tökölyiné látogatására küldvén az vezérnek, noha (az mint ők mondják) ő csak egy várat bir, még is az sok ellenség között az vezérnek látogatására küldött és kétezer arany ajándékkal tisztelte meg, bár csak kegyelmes uram az dispositio szerént, az lovak dolgában ne esik vala fogyatkozás, az ajándék küldés jobban esett volna; én kegyelmes uram félek, hogy ez miatt az hiba miatt sollicitatiómra is hibás válaszok ne legyenek. Az vezér az adót va-

*) Az egész Alvinczi saját kezeirása. Minuta.

lóban kérdezé, kemény szókkal is mondá, nem kellene annak beadásának idejét elmulatni, én ugyan mondám, az sok rajtunk forgó nyomorúságok miá lehetetlen volt összeszerezni, de naponként nagyságod azon vagyon, hogy hova hamarebb összeszerezvén beküldje. Az mi az itt való állapotokat illeti, még nem bizonyos az vezér benne, itt kellessék-e telelni vagy beljebb menni. Az Tökölyi és Galga szultán expeditiójában volt az héten foglalatos, ki is Munkácsban penetrálni igyekezvén, derék dolgoknak végben vitelire, és az quartélyban levő németeknek infestatiójára, nagy haszonnal igérte magát, ma megindultak Várad felé; én kegyelmes uram tartván attól, hogy az neki adatott hadak authoritásával ne abutáljon, mint tavaly, mivel addig az vezérrel szemben nem lehettem, felizentem, hogy mivel ő nekünk nyilván való ellenségünk, bocsássa oly dispositióval, hogy erdélyi birodalomban való kártétellel rajtunk való bosszuját ne igyekezze megállani. Az vezér mind az én felizenésem előtt, mind annakutána egynehány izben keményen megparancsolta, mind neki mind az szultánnak, hogy az erdélyi határt semmiben is ne illessék, mint hatalmas császár igaz híveinek földét, hanemha az erdélyi határban quártélyozó német találna lenni, azokra reá mennjenek, és kikergessék. Olyan szándékot kegyelmes uram nem veszek eszemben, hogy quartélyozót küldenének reánk. Konstantinápolyban az emberek között nagy tumultus vagyon, pestis is kimondhatlan grassál, az császár néha az ebeinek fejeket szedette az minapiban, de ismét elfeledkezvén arról, ismét az vadászatra adta magát. Az Szerdályt tegnap kaftányozták fel egyptomi basaságra, ki is egész authoritással megyen el, hogy Ásiának nagyobb résziről, mind ott valókat, mind egyéb rendeket az hadra kihajtson, az császár is személy szerént vagy megmozdul, vagy helyéből kimozdittatik. Az adót kegyelmes uram, ha nagyságod kegyelmessége mentől hamarébb elkészitvén, meg kellene inditani, hogy annak alkalmatosságával gazdálkodásra okot hozzánk ne keresnének. Maurocordatus uram kéreti nagyságodat alázatosan, az debreczenieknek méltóztassék nagyságod parancsolni serio, az adósságot küldenék meg, bár csak az adóval együtt, mivel ő kegyelme azt a pénzt ő számukra másutt kérvén firtatják

érette. Ezek után Isten nagyságodat sokáig jó egészségben éltesse.

Ex Nándor-Fejérvár die 29. Novembris 1686.

Nagyságod alázatos szolgája

igaz hive

Sárosi János m. p.

P. S. Mely inclusában volt.

Most estve lőn az igéret szerint ujabban az vezérrel priváta audientia az maga belső házában, az hol tegnapelőtt elmaradott dolgokat proponálván, az adó relaxatiója dolgából igíri minden jó akaratját, és hogy, ha ugyan ugy kivánjuk, megcselekeszi, hogy az császárt megtanálja felőle, csakhogy az császárnak ily gondos dolgai között, rendesnek nem látja, hanem annak sollicitálására más időt kell várni, mindazonáltal azt megcselekeszi most, hogy az császárnak nagy hüségünket, és az adó beadására minden szándékunkat megirja, e mellett azt is értésire adja az császárnak, mennyi sok romlásunk, mennyi pusztulásunk esett az német miatt, még is azzal nem gondolván egészlen igyekezzük beadni mihelyt összeszerezhetjük, és ha erre az irására való választételben az császárnak valami inclinatióját veheti esziben, az hozzánk való gratiájára mentest derekasan hozzá fog és ha miben tud, szivesen szolgál.

Az váradiakkal való controversiánknak eligazitásáról tett igéretire reá emlékezik s nékem azt hagyá, tegyem le irásban, micsodák azok az controversiák, s mi formában kivánjuk megorvoslását, énnekem minthogy arról igen rövid instructióm vagyon, az Ali passa hitlevelit sem láttam soha, ő nagyságok s kegyelmének dispositiója nélkül ahhoz nyulni nem merek, hanem annak propositióját differálom az adó béhozásának idejére. Jobbnak állitván, hogy kevéssé haladjon, hogysem én magamat egész országot illető dolgokban magamtól avassam. Mivel valamit én most itt irásban adnék, azt a váradiaknak küldvén nekik meg kellene felelni reá.

Az váradi szancsokság állapotjában megjelentem instructióm szerént, hogy mi semmi adót rajtok nem vettünk, hogy az váradi vitézeknek inkább adózhassanak, akarván ez

iránt is hatalmas császárunknak kedveskedni, melyet igen nagyra becsüle, és hatalmas császárhoz való hüségünknek nagy jeleinek mondá. Az váradiaknak, hogy az szegénységgel szépen bánjanak, most parancsolat mégyen.

Maga hozá elő, hogy ha azon a szancsokságon német quártélyozó találtatik, és ezek az tatár hadak rája mennek, mint maradhat meg az szegénység? instálék azon, hogy légyen parancsolatjok az hadaknak, az szegénységet ne bántsák, hanem bántsák az ellenséget, arra monda: lehetetlenség az tatár hadakat úgy megzabolázni, hogy az szegénységben kárt ne tégyen. Utoljára megparancsolá azt is, hogy ha Erdélyben quártélyozó német mégyen, mentest urunk ő nagysága sietve tudósitsa, mert semmiképen nem engedi ott való békességes quartélyozását. Erre nézve az erdélyi hadak is talpon legyenek.

P. S. Ez is inclusában volt.

Az adó felől specialiter izent, kegyelmes uram, az vezér le, hogy mentől hamarébb nagyságod beküldje, hogy az iránt is az nagyságod és az ország ily nagy megmutatott hüsége kétségben ne hozódjék, és ő neki is jobb módja lehessen az nagyságod dolgainak törekedésében hatalmas császár előtt. Az adót pedig igyenesen ide kell hozni, mivel az császár sok időtől fogva az erdélyi állapotok felől tudakozódott az vezértől, az estve expediált egy agát az császárhoz, ki által az ország nagy hüség mutatása és ide való követ küldése felől hatalmas császárt tudósitotta. 30. Novembris Anno 1686. Postákat is mentől gyakrabban lehet, ide nagyságod küldözzen, mivel azt igen megvárják, ez mostani itt levő postáknak is valóban alkalmatlanul vagyon némelyike, hanem ha koldulásával él mig visszamegyen, költségek nincsen.

Szebeni czéhek obligatoria formája.

Mi Szeben városában lakó tisztességes borbély*) czéhbeli társaságnak fő és vicze czéhmesteri, és ezen czéhbeli társaságnak atyamestere, az egész nemez csináló czéhbeli becsületes társaságnak képekben, obligaljuk magunkat arra, hogy az méltóságos erdélyi fejedelem méltóságos Apafi Mihály kegyelmes urunkhoz, méltóságos Bornemisza Anna fejedelemasszony kegyelmes asszonyunkhoz és méltóságos második Apafi Mihály ifju kegyelmes urunkhoz ő nagyságokhoz igazak és hivek, sőt az egész Erdélyországa három natioból álló minden rendbeli statusihoz is tökéletes addictióval leszünk, és az országnak közönséges articulusi s az becsületes szász natiónak s Szeben városának is, mind elébbeni fejedelmek mind pedig mostani kegyelmes urunk idejében, s közelebb ez jelenvaló 1686-dik esztendőben itt Szeben városában adott articulussal is confirmált contractualis obligatiónknak tenora szerént, az szép uniót megtartani készek leszünk életünk fogytáig. Melyről adjuk ez kezünk irásával és czéhünk közönséges pecsétivel megerősitetett levelünket. Datum in Civitate Cibiniensi die 6. mensis Decembris anno 1686.

Szebeni közönséges obligatoria.

Mi Szeben városának és ezen szebeni respublicának fő tisztei, ugy mint Szabó Keresztély polgármester, Frank Bálint királybiró, item Valthidi András székbiró, és Hendler Gábor folnagy; ennek felette ezen szebeni becsületes respublicában levő tanácsbeli személyek; továbbá Zigler Mihály centumviratus communitatis orator, az mi magunk és az egész centumpaterek ő kegyelmek társasága, sőt egész Szeben városa-

*) A „borbély“ szó Alvinczi irása, melyet a kihuzott „nemez csináló“ helyett irt oda.

beli lakos akármely hivatalbeli civisek képekben s személyekben: adjuk emlékezetül az kiknek illik mindeneknek, ez mi levelünknek rendiben, hogy minekutána megértettük volna, mely igen megbántódott légyen az mi kegyelmes urunk ő nagysága az tanácsurak ő nagyságok és ő kegyelmek sőt az mostan fennforgó ország terhes dolgai igazgatására rendeltetett förendű deputátusok, s az több statusok ő nagyságok s ő kegyelmek is megháborodtanak legyen némely szebeni lakosok alkalmatlan szavai s dolgai miatt, kik más cziviseket is fascinálván s corrumpálván nagy discordiat és rebelliora való alkalmatosságot is inditottanak Szeben városában, mely cselekedetekkel az egész szebeni respublicát s az egész universitást is nagy suspiciókban hozták volna, annak okáért az mi kegyelmes urunk ő nagysága, az ő nagysága bölcs tanácsur hiveivel s emlitett deputátus förendekkel ő nagyságokkal s ő kegyelmekkel egyező tetszésből, nemzetes Alvinczi Péter uramat ez országnak egyik itélőmesterét; Kálnoki Farkas uramat az ő nagysága méltóságos tövényes táblájának hites assessorát, és tiszteletes brassai biró s medgyesi királybiró uramékat expediálta városunkban, azon discordiának megirt tanácsurak s deputátus förendek ő nagyságok s ő kegyelmek által ez mi kegyelmes urunk ő nagysága kegyelmes consensussából lett s ő kegyelmeknek instructióul adott deliberatiónak tenora szerint való csendesitésére s compescalására: mely dolognak véghez vitelére ő kegyelmek városunkban bejövén emlitett magok expeditiójoknak meritumát az mi közönséges gyülekezetünknek helyén az becsületes tanács és centumpaterek, sőt ezen város civisi is közönségesen személy szerint jelen lévén, clara voce magyar és német nyelven is mielőttünk proponálták s bőségesen declarálták is: mely dolgokat mi is alázatosan ugyan, de igen szomoruan megértvén, azon voltunk, minél jobb modalitással lehessen az emlitett discordiának csendesitése, ehhez képest megirt comissarius uramék ő kegyelmeknek puncta quaedam debitam fidelitatem civium cibiniensium repraesentantium juramento eorundem ac propriorum manuum subscriptione roboranda irtanak, proponálták az egész gyülekezet hallattára magyarúl és németül is illendő declaratióval s optiot adtanak ő kegyelmek, hogy ha ki azon

punctumokat subscribálni akarja, vagy ha nem is lássa, és mivel az köz civisek között tapasztaltatott nagyobb ellenkezés, azoknak elméjeket tetszett ő kegyelmeknek elsőben egyességre hozni, beszélgetvén azért a köz civisek egymás között ultro hajlottanak az emlitett punctumoknak subscribtiójára, és capitatim az kik irni tudtak, magok, az kik pedig irást nem tudtak, más hiteles concivisek által subscribáltatták szép renddel, és azon punctumok tenora szerint mind az mi kegyelmes urunk, kegyelmes asszonyunk, ifju kegyelmes urunk ő nagyságok hüségére, s mind pedig az méltóságos tanács urak, sőt az egész ország statusihoz ő nagyságokhoz s ő kegyelmekhez tartozó kötelességek megtartására, s az szép unionak az articulusok, és mind az előbbi méltóságos fejedelmek, mind pedig az mi mostani kegyelmes fejedelmünk, méltóságos Apafi Mihály kegyelmes urunk idejében s közelebb itt Szeben városában in anno 1686. irott s articulussal is confirmált contractualis obligatiónk tenora szerént való gyakorlására, idvezülendő hitek szerint obligálták magokat. Annakutána osztán gradatim progrediálván ő kegyelmek az becsületes tanács és centum paterek közönséges gyülekezetiben is proponálták ő kegyelmek mi előttünk, hogy jóllehet az mi kegyelmes urunk ő nagysága mihozzánk fő tisztekhez, mivel mi is több becsületes tanács és centumpaterek társaságabeli személyekkel munkálódtunk az dolgok csendesitésében, az becsületes tanácshoz és az centumpaterekhez is ő kegyelmekhez közönségesen nem kételkedik ugyan, mindazáltal mivel az dissensio és rebelliót importálható discordia az egész szebeni respublica felől terjedett s költ ő nagysága méltóságos füleiben s az emlitett tanácsurak ő nagyságok ő kegyelmeknek deputátus förendek eleiben, tehát mi is külön-külön rosolválnók magunkat ezekre; 1. Ha akarunk-e az mostani kegyelmes urunk, kegyelmes asszonyunk s ifju kegyelmes urunk ő nagyságok hüségében tökéletesen megmaradni, és az méltóságos tanács urakkal ő nagyságokkal s ő kegyelmekkel, sőt az egész Erdély országa három natióból álló s négy recepta religion levő statusival az szép concordiát és uniót az articulusok és mind az előbbeni méltóságos fejedelmek, s mind pedig mostani kegyelmes urunk ő nagysága idejében is, közelebb pedig itt Szebenben in anno 1686. irott

articulussal is corfirmalt contractuális obligatoria tenora sze-
nt, akarjuk-e megtartani, s magunkat mindenekben ahoz
kalmaztatni vagy nem? 2. Békességes és háboruságos idő-
n is az mi emlitett kegyelmes urainkhoz s fejedelmeinkhez,
int ez nemes Erdély országának igaz tagja akarunk életünk
gytáig igazak és hivek, s az ő nagyságok ellenséginek el-
nségi, gonoszakaróinak gonoszakarói, jóakaróinak pedig jó-
karói lenni, és az egész ország statusihoz is, az articulusok
emlitett contractusok tenorában befoglalt szép unió szerint
rtozó kötelességünket sancte et illibate megtartani vagy
m? 3. Az szükségnek idején, mikor tudniillik valamely el-
nségnek félelme vagy egyéb zenebonás állapotok miatt,
gy pedig ha in hujusmodi casibus ez ország dolgai folyta-
sának szüksége is ugy fogja kivánni, az mi emlitett kegyel-
es urainkat s kegyelmes asszonyunkat ő nagyságokat mél-
ságos fejedelmi udvarok népe és vitézlő rendeivel és az
éltóságos tanácsurakat s förendeket az köznemességgel
yütt, ide Szebenvárosában bebocsátjuk-e, s itt is elszen-
edjük-e ő nagyságokkal s az egész statusokkal, az articulu-
k és az fennemlitett s közelebb ezen 1686. esztendőben
ebenben irott, s articulussal is confirmált contractuális ob-
gatoriák tenora szerént, mindenekben egyet érteni készek
gyunk, és leszünk-e vagy nem? 4. Mivel már az köz civi-
k mind az mi emlitett kegyelmes uraink igaz hüségére s
ind pedig az egész ország statusi iránt is az uniónak az em-
tett articulusok s contractuális obligatoria szerént való ma-
k gyakorlására hittel kötelezték s obligálták magokat, akar-
k-e mi is kötelességünk szerént annak az discordiának s re-
lliora hanyatlott alkalmatlanságnak főokait s azoknak kom-
ex társait, sőt egyebeket is, az kik valami olyan rosz dologban
szesek voltak, kikeresni és kinevezni, az kik principálisoknak
mperiáltatnak közöttök, azokat eo facto illendő securitás s
estum alá tétetvén az mi kegyelmes urunk ő nagysága méltó-
gos dispositiója alá bocsátani: sőt hogy az indult discordia
ljességgel sopiáltassék, ezután pedig e féle ne következhessék,
nál inkább lábra ne indulhasson, s nagyobb gonoszra ki ne
kadhasson, mi is igen szoros dispositiót tegyünk és hüséges
gyázattal is legyünk: soha mi oly dissensiót annál inkább

rebellióra való alkalmatlanságnak csak árnyékat is ez mi városunkban akárki felől is érthetünk s vehettünk eszünkben, tartozó igaz hűségünk szerént megcsendesiteni s tollálni és az mi megirt kegyelmas urainknak s az méltóságos tanácsi rendnek jó idején, és valósággal megjelenteni készek leszünk e vagy nem? mely megirt dolgokról mi is szorgalmason discurálván agnoscáltuk, hogy azon emlitett punctumokbeli dolgok az mi tartozó hűségünkkel s igaz hazafiuságunkkal semmiben nem ellenkeznek, sőt az uniónak az articulusok, s emlitett régibb, s közelebb ez jelenvaló 1686. esztendőben irott, s articulussal is confirmált contractualis obligatiónknak tenorával egyezők legyenek; annakokáért akarván mi is kötelességesen az mi mindenkori, s ezután is életünk fogytáig fenntartani akaró igaz hűségünket s az emlitett artikulusok, s contractuális obligatóriáink tenora szerént folytató magunk alkalmaztatásabeli készségünket ezzel is bizonyitani: communicatis dictae amplissimae senatus ac circumspectae centumviratus communitatis consiliis, igy resolváltuk magunkat szabad jó akaratunk szerént. Hogy mi az feljebb megirt punctumoknak tenorát és continentiáját mindenekben approbáljuk s ratificáljuk; azokkal ellenkező dolgokban pedig semmiképen, és semmi részben magunkat nem elegyitjük; egy szóval valamiket az emlitett punctumok tenora kiván tőlünk, hogy megtartsuk s elkövessük, hűségesen megtartjuk, s el is követjük: valamik pedig azon punctumokban tilalmaztatnak, mint az mi igaz hűségünkkel ellenkező dolgokat, mind azokat hűségesen eltávoztatjuk, s az féle dolgokban sem nem részesülünk sem másoknak, kiket e félében impingálni eszünkben vehetünk, azon punctumok és köteles hűségünk ellen nem patrocinálunk, várván mindenekben mi is az mi emlitett kegyelmes uraink ő nagyságok fejedelmi kegyelmességét s édes atyai kegyességét s az méltóságos tanácsurak, s egyéb statusoknak és pedig istenes jó affectiójokat alázatosan juxta eorundem assecuratoriam et obligatoriam. Mely jó és igaz hűségünkhöz tartozó dolgoknak megtartására s el is követésére, azokkal ellenkező s hűségtelenséget importálható dolgoknak pedig eltávoztatására az ur Isten bennünket kegyelmesen segéljen. Melyeknek nagyobb valóságára adtuk ez mi magunk

kezünk irásával és mind magunk mind pedig városunk szokott pecsétével megerősittetett levelünket, fide nostra mediante. Datum in Civitate Cibiniensis die 6. mensis Decembris Anno 1686.

1686. 11. Decembris. Sárosi János uram 11. Decembris költ levele.

Méltóságos fejedelem, kegyelmes uram.

Isten nagyságodra és méltóságos házára jó egészséges életnek, s békességes országlásnak áldását terjeszsze!

Nagyságod méltóságos parancsolatját 7. praesentis Turzai uram ide érkezvén, kegyelmes uram alázatos engedelmességgel vettem, de az mellett hazám meg nem szünyhető emésztő tüzinek hirit szomoruan olvastam. Az németek állapotját, noha Maurocordatus uram által az fővezérnek értésére adtam, mint disponáltak magoknak quártélyt, mint akarnak szállani, és mitőlünk való kivánságok micsodások, de azzal ő nagysága meg nem elégedvén, magamat is felhivatott, és az dolgokat megértvén nem kevéssé is commoralódék rajta, valóban is igyekezik, hogy az minapiban elbocsátott hadak után, mentől felesebb hadakat küldhessen és minden intentuma az, hogy Várad felől őket infestálhassa, és ha szerit teheti, nemhogy feljebb meneteleket engedje, de ott is őket felverje, és subsistálni meg ne engedje, legelsőben is az margitaiakot akarja megprobálni, de én félek attól, hogy ott is csak ugy járnak, mint Buda vagy Szeged alatt, ilyen szándékát látván, nem láttam idejét megjelenteni, hogy nagyságodnak az vélek való transactióra minemü hajlandosága volna és minemü instructiója oda küldött követeinek, mert ha én mostan azokat declaráltam volna, kárt tettem volna többet mint sem hasznot, hanem ha az mostani szándékjokból kikopnak, azután lészen annak megjelentésinek ideje, mert minden bizonynyal mostan ez iránt való jó intentumunkat gonoszra magyarázván, annak megelőzésére minden hadait reánk küldötte volna; arról is én vele kegyelmes uram semmit sem

discurálhattam, hogy nem haddal, hanem pénzzel segéljen minket, mivel annak is proponálása enneku:ána esik jobban. Annak felette láttam azt is, hogy Erdélyben való had beküldésire nincsen semmi inclinatiója. Mondá ugyan azt, hogy szükség nagyságodnak minden hadaival készen lenni, én arra azt felelém, mi az mi hadainkhoz nem sokat bizunk, mert az elmúlt nyáron két izben felvervén az német, négyezernél többet bennek levágtak, s meg kell vallanom, az többi annyira megfélemlettek, hogy azok bizon nem harczról hanem futásról gondolkodnak, mivel ők is mind csak az szerint vannak csak azt felelé: lészen oly idő, melyen Isten az német szivében is félelmet önt, ezzel vigasztalá magát, s minket is. Mindazáltal, hogyha itt mulatásomig láthatom módját, megemliteni el nem mulatom; ha előbb nem is, talán midőn válaszom lészen, akkoron mint egy quaestióban tévén fel, kitanulom hol jár elméje mindenekben. Hogy az német az partiumbeli erősségeket kéri és nagyságod is arról nekik mit resolvált, megmondtam, ez iránt is magát s minket is azzal vigasztal, ha oda adnók is, avagy valamelyeket az német elvenne is, de igen sokáig hatalmas császár ellen meg nem tarthatná.

Az mi kegyelmes uram az adó relaxatiójának állapotját illeti, én azt minapiban hahatósan proponálván, az fővezér elméjében hozzánk nem kevés commotióját tapasztaltam, melyre akkor mit replicált Korodi által küldött levelemben egészen megirtam, hogy az ember azt specificálja, mire engedje le s mire ne, az én vékony itéletem szerint annak nem most ideje, hanem midőn az császár elméjét arra az hozzánk való gratiára condescendáltatják, az mint pedig én sajditottam, azt is eldiscurálták, mit engedjenek el adónkban, és mikor, tudni illik ezeknek az dolgoknak vége felé, és azt is ugy, hogy ha az dolgokkal együtt mi is más kézre, és más dolgokban nem involválódunk, hanem az hozzájok való hüségben perseverálunk. Az szebeniek rosz intentumát kegyelmes uram értem és ha mi oly interveniálna, (noha én köztök arra való embert nem ismerek, az ki azt a harangot fel merné kötni) vigyázásba leszek, de ha ide jö nem hiszem többé, Szeben városát lássa, ha az polgármester maga jönne is.

Az Tökölyivel való bajtól kegyelmes uram mostan Isten megmente, nem kivántatott az ő dolgai felől egy szót is szólani. Kivánságinak proponálására az vezér az réz effendihez zente mennjen, az holott hozta ugyan elő, hogy ötet híva hítak, ugy ment Erdélyben, de arra Mauracordatus uram megfelelt, hogy csak maga személyit kivánták menni, nem az vele való török és tatár hadakat, emlitette az jószáginak is megadását, de arra is azt felelték, annak nem most az ideje, miőn elment is, csak privata audentiáját akarta az vezér, hogy légyen, nagy nehezen vihette véghez, hogy publice légyen, s ugy lött, s magára csak egyedül vontak egy rosz kaftánt, költségire négy erszény pénzt adtak, s avval ment el. Az bécsi követ dolgát mivel sehol elő nem hozták még eddig, én is elhallgattam, ugy hiszem Tökölyinek nem fogott volt füliben menni, meglátszik, hogy az emberei az sipot befalták volt, már ha az Erdélyben levő emberei hozzá penetrálhatnak, megmondják vagy irják, elhiszem ő is postán kedveskedik vele.

Az mint az minap is kegyelmes uram irtam, az mennyiben lehet, az adóval sietni kellene, mert minden hitelünknek az a berekesztő feje minden gonoszakaróinknak szájoknak bedugására, az mi pedig félhetőbb, az tatár chamnak személye szerint, tavaszszal való kijövetele megparancsoltatott, és ahhoz való szokott költség is megküldetett immár, ki is minden bizonynyal én el hiszem, maga commoditásáért az Erdélyen való általmenetelt fogja magának kivánni, ki is leghamarébb assequálhatja kivánságát, hogyha az adó késedelmezése miatt valami rankor vagy hozzánk való kétség támad.

Az mint az fővezérnek némely szavaiból conjiciálom, nehezen hiszem, hogy az jövő tavaszon kegyelmes uram az vélek való táborozásról magunkat megoltalmazhassuk, mindazonáltal Isten elméjeket másképen fordithatja.

Az én követségemről az fővezér az császárt tudósitván, megirta, addig el nem bocsát, mig ő hatalmasságától válasza nem jő, kihez képest, mivel még az mán kivül tizednapra ha megérkezik, s addig válaszom nem lészen, addig itt kell mulatnom, kegyelmes uram, noha bizony már szintén minden hozott élésem és költségem az nagy drágaság miatt igen elfogyott, praebendám is igen vékony. Továbbra kivánom, Isten

nagyságodat és méltóságos fejedelmi házát, édes hazánk megtartatására sokáig jó egészségben éltesse.

Nándor Albae 11. Decembris 1686.

Nagyságod alázatos szolgája s igaz híve
Sárosi János m. p.

Ez inclusában volt.

Minapiban is irtam vala, az fővezér az ajándékot mennyire despectálta, de az mennyire azután jobban végire mentem, tanácskozott felőle, hogyha el vegye-e ne-e? És minthogy igen igen nagy simulator, venni tétette, de minden bizonynyal ma is csak contemptusnak magyarázza. Az mint minap is irám, ellenben teszi az Tökölyiné, és Sorban vajda látógató honorariumát, melyet jól megértvén Erdélyből Sorban, az én ide jövetelem után mentest ilyen informatiókat küldött ide: az erdélyiek mostan követjeket küldték, hogy az által magokat az fővezérnek ajánlják, de minden bizonynyal nem sokára az német hadat quártélyban bebocsátják, melyről nem sokára propter formam postán küldenek s tudósitják az fővezért; mivel azt egynéhányan köztülök áron adták el az német hadnak. Ezek az dolgok igy concurrálván össze, mi felőlünk ezek elméjekben kétségeskednek, mindazáltal azt tették fel, hogy minden dolgainkat az adó beküldésével prodáljuk, ha nem küldjük, minden dolgok bizonyosak felőlünk, ha küldjük, és későn küldjük, bizonynyal vacillálunk; ezekben azért magunkat ha lehet ugy kell alkalmaztatnunk, hogy az iránt is gonoszakaróink vádja elromolván, szájok bedugattassék, és magunkat ilyen discrimen alól felszabaditsuk.

Csudára méltó dolog és bizony nem egyébnek, hanem ezeknek végső veszedelmeknek nagy jele. Nyilván tudják Sorbannak, hogy totus quantus németes, melyet magok is fateálnak, még is az ajándék annyira őket meg vakitotta, csak mintha sem tudnák sem hallották volna.

Az nagy inconstantia noha mindenkor, de mostan oly formában megvagyon itt, hogy talán soha ugy nem volt.

Ezeket én ugy vévén eszemben, irom meg köteleségem szerint.

Pauli Alex. Literae.

Celsissime Princeps, Domine mihi Observandissime.

Gratiosas Celsitudinis Vestrae venerabunda suscepi manu, quaeis correspondere eo promptiorem lubentis animi voluntatem protinus offerro, quo majus Celsitudini Vestrae inserviendi desiderium in me experitur, id exoptans, ut servitiorum meorum metam Celsitudinis Vestrae obsequium felicitaret.

Quicquid igitur pro tenuitate mea praestare valeo, obligationi meae insistens, nihil prorsus intermittam, quo minus id ipsum exequar, et vel tunc me felicem existimabo, ubi servitia mea semper promptissima in obsequio Celsitudinis Vestrae adimplevero. His me Principalibus gratiis commendans persevero Szathmarini die 12. Decembris 1686. Celsissimi Principis servus humillimus

Paulus Alex. L. B. de Houchin m. p.

Carafa uram levevele 12. Decembris Anno 1686. költ.

Celsissime Domine Princeps Domine mihi gratiosissime.

Per manus ad me a Celsitudine Vestra amissorum Ablegatorum nimirum Spectabilis Domini Joannis Nemes, et Generosi Domini Sigismundi Balendit (sic) exaratas Epistolas decenti respectu suscepi; et ab ipsis continentiam percepi: si quidem satis abunde praetactis Spectabili et Generoso Dominis Ablegatis intentionem meam expectorassem: nullatenus tamen, praesentibus humillime Celsitudinem Vestram perquam necessum esse insinuandam arbitratus sum quod ut ipsamet Celsitudo Vestra Inclitumve Regnum conjiciant, quantum ex parte mei bonam correspondentiam exoperem, animique propensionem erga bonum publicum, tranquilitatemque conservandam in Inclyto ipsius Principatu, viamque aperirem ad Suae Majestatis Sacratissimae totiusque Christianitatis affectum erga alios Principes extraneos sibi vindicandum, pro

medio termino adoriri mihi congruum visum est contractum cum praefatis Spectabili et Generoso Dominis Ablegatis eripere (ut videre erit apud eosdem, qui in originali Celsitudinis Vestrae manibus tradent) quod et ipsius tenorem, in omnibus punctis ibi insertis in effectum convertere Celsitudini Vestrae placebit, nil magis gratum Suae Majestati Sacratissimae uti et mihi, Celsitudini vero Vestrae Inclytoque Regno nil salubrius magisve proficuum (sicut experientia uberius docebit) si autem assentire intenderet, Celsitudinem Vestram demisse rogatam habeo, vitio non vertat subinde, si militiam ubidum necessaria intertentione, substentationem quocunque vel bono vel malo modo sollicitare sibique comparare conabitur; testis enim mihi sit Deus ter optimus maximus, totusque terrarum orbis, quod inconvenientia possibilia secutura forent, diametraliter erunt suae Majestatis Sacratissimae et meae intentioni opposita: modum correspondentiae verae, et syncere conservandae Celsitudini Vestrae in effato contractu insitum, debito respectu propono, eumque amplectendum cordicitus supplico: de coetero electio pendet ex arbitrio Celsitudinis Vestrae, cui nestoreos in optimam valetudinem annos, perpetuamque Principatus inclyti tranquilitatem eminor, et sincere apprecor, cum oblatione servitiorum meorum, humilima, semper ero Celsitudinis Vestrae. Datum Szathmarini die 12. Decembris 1686.

Obsequentissimus servus
Antonius Comes a Caraffa m. p.

Carafa generál, az ur Nemes János ur és Bálintit uramék által tött resolutiója.

Quandoquidem Celsissimi Transylvaniae Principis simul ac Regni ejusdem statuum ad Excellentissimum Dominum Dominum Antonium Comitem a Carafa, Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis Camerarium Generalem Campi Mareschalli

Locumtenentem, unius Regiminis Cataphractorum Colonellum nec non Superioris Hungariae Generalem commendantem, ratione quartiriorum hybernalium tractandorum missi Ablegati nempe Spectabilis Dominus Joannes Nemes et Generosus Dominus Sigismundus Balendit, (sic) universalem et omnigenam plenipotentiam concludendi non habuerint, certa solummodo duntaxat Instrustio limitata, atque restricta, quoniam nec Celsissimus Princeps, nec Inclyti Regni Status tum temporis definitum portionum numerum a Sua Excellentia praetensarum resciverant, ipsorum manibus tradita sit. Idcirco praefati Spectabiles ac Generosi Domini Ablegati, necessitate, ita Inclitive Regni publico bono efflagitante, consideratis omnibus circumstantiis, praecipue vero ad avertendum eo majus graviusque detrimentum, quod praefata Sua Excellentia per multo majorem militiae copiam, quam alias statim et absque ullo momento Transylvaniam ingredi demandare vellet, eidem Regno superimminere proposnit; concluserunt denique et accordarunt, quod interea et eousque, Celsissimo Principi Inclitove Regno omnia superinde ipsis proposita, ad uberiorem ponderationem, et finalem Cathegoricam resolutionem retulerint, solutio Novembris elapsi portionum decem millium militiae Illustrissimo Domino Generali Vigiliarum Praefecto Comiti a Veterani concreditae, comprehensa illa quam Sua Excellentia ad Dominorum Ablegatorum requisitionem ex Districtu Kövariensi removit, utpote sex millium et quingentarum Oralium quamlibet menstruatim inclusis servitiis ad sex florenos et medium Rhenenses computando, trium millium autem et quingentarum equilium Portionum sex florenis Rhenensibus unum quemque per mensem exsolvendarum a Comitatu Maramarosiensi Districtu quoque Köváriensi ut et Laposvidékiensi praestari, sicut et praetactus Comitatus Marmaros usque ad ultimariam integramque Compositionem, hujus negotii, militiae illinc assignatae sustentationem in natura subministrare debent. Ubi arbitrio Comitatus et Districtuum remittitur, persolutionem mensis Novembris jam effluxi (cujus in fine cum militia quartirium intrasset, hac de causa totus praefatus mensis exolvendus restat) aut in parata pecunia aut in parte ex frumento, cubulum quatuor florenis hungaricalibus accipiendo suppeditare: avenam vero

quod concernit, cum Dominis Ablegatis illius pretium ignotum esset, ejus igitur Conventio praememorato Illustrissimo Domino Vigiliarum Generali Praefecto Comiti a Veterani addito celsissimi Principis in Maramaros existenti Ablegato, Generoso scilicet Domino Samuele Kálnoki committitur: quicquid autem dicta Militia ab eo tempore, quo ingressa Comitatum Marmarosiensem in natura consumpserit, in defalcationem subsequentium mensium id cadere vigore praesentium conclusum est: quemadmodum pari modo Celsissimi Principis attacto in Marmaros Ablegato superius affati Spectabile ac Generosi Domini Ablegati intimabunt, ut juxta tenorem harum repartitionem, et dispositionem quarteriorum, ad interim, cum saepe dicto Illustrissimo Domino Generali Vigiliarum Praefecto Comiti a Veterani, adjuncto Caesareo Commissario Bellico Generoso Domino Jacobo Venczel ibidem permanente peragere profugosque, hinc et inde Rusticos ab habitationibus suis alienatos revocare nequaquam intermittat: Praeterea termimus praefatorum (aut loco ipsorum) subsequentium Ablegatorum veniendi coram Excellentia Sua Vigesimam usque Januarii 1687. ad summum protractus est, cum protestatione ex parte ejusdem Excellentiae Suae coram Deo et mundo, quod nisi intra praefatum limitem Ablegati plenipotentia sufficienter muniti, additis sexaginta millibus florenorum Rhenensibus in subsidium Comitatus Marmarosiensis Districtusquoque Kővariensis et Laposvidékiensis destinatis advenerint, praejudicium, omneque damnum Inclito Regno eventurum, nullo modo Suae Excellentiae imputandum erit. Ratione eductionis militiae germanicae e Comitatu Marmarosiensi, Celsissimi Principis et Incliti Regni Statuum beneplacito et arbitrio relinquitur, an superadductas decem mille portiones, orales nempe florenis sex et medio, equiles vero sex Rhenensibus florenis (ut supra dictum est) aut in parata pecunia, extradere, aut singulis mensibus intertentionem in natura, adjunctis tamen florenis duobus Rhenensibus cuilibet Portioni subministrare velint. Ea de causa conventum est, quod dato Casu mensis Novembris solutus fuerit, et praetacta sexaginta millia florenorum Rhenensium intra limitatum tempus ad manus Generosi Domini supremi bellici Caesarei Commissarii Jo-

annis Vilhelmi*) ..... Szatmarini existentes erunt subministrata, datis desuper necessariis et debitis quietantiis, et per Dominos Ablegatos subsequendos demonstrabitur : Requisita intertentione militiae in natura secundum Suae Majestatis Sacratissimae clementissimam ordinantiam ad minimum pro uno Mense anticipate ad Nagy Bányam et ad Comitatum Ugocsiensem adducta esse, tunc temporis Sua Excellentia se se obligat, militiam omnem ulla remora prorsus e Comitatu Marmarosiensi revocare, comitatus ad Partes Regni spectantes sub dominio, et jurisdictione Celsissimi Principis, sicut hactenus fuerunt (excepto solo negotio quartiriorum relinquere, necessaria advehentes, portantesque cum omnibus suis appertinentiis libere, ac tute ire et redire permittere, neve quicquam damni Militia Regnicolis inferat, serio inhibere, neque impositionem Praesidiariorum Germanicorum ad Arces Huszt, Kővár et Somlyó, nisi quod ad dictam Arcem Somlyó, si a Turcis infestarentur; Germani milites in Palánka pro salvagvardia existentes refugium illinc habeant, praetendere : quae omnia Sua Excellentia sancte servanda promittit : sicut vice versa residui floreni quandraginta millia Rhenenses in substentationem (sic) naturalem addendi (post solutionem praememoratorum sexaginta millium florenorum Rhenensium) spatio duorum Mensium utpote quolibet Mense viginti millia una cum naturali substentatione (sic) cujusvis Mensis anticipate subministrandi erunt : In quorum majorem fidem praesens Contractus in quadruplo ex utraque parte subscriptus et sigillorum appressione corroboratus est.

Datum Szathmarini die 12. Decembris Anno Domini Millesimo Sexcentesimo octvagesimo sexto.

(L. S.) Antonius Comes a Carafa.

(L. S.) Joannes Nemes.

(L. S.) Sigismundus Balintith.

---

*) Itt egy szóra való hely üres.

Vallis uram levele urunknak szóló.

Celsissime Princeps!

Celsitudinis Vestrae gratiosas ad me exaratas Literas cum debito respectu recepi, et siquidem Distributio portionum, aut quartiriorum, ad me non spectat, tamen non intermisi, ea quae exiguitas mea facere poterat, feci, sicut et semper Vestra Celsitudo me experietur Vestrae Celsitudinis Szathmarini 14. Decembris 1686.

Servus humillimus
Georgius Baro de Vallis m. p.

Veterani uram 18. Decembris 1686. költ levele, Kálnoki Sámuel uram hozta Máramarosból.

Celsissimo Princeps, Domine Domine mihi gratiosissime.

Exhibitor harum Magnificus Dominus Kálnoki celsitudinis Vestrae ad me ablegatus, literis praesentibus a me instructus, ad Celsitudinem Vestram redit, pluribus oretenus de Tractatu inter me et ipsum habito, super militis hybernantis elocatione referre sciet, quam temporis compendio effari queam; Literas quoque Conventionales, ab Excellentissimo Domino Generali, Vice Campi Marechalico, cum Celsitudinis Suae Ablegatis in originali quoque obtinui, quos legendo, quid inter ipsos contractum fuisse patet, Quod si in termino 20. Januarii 1687. praestituto ipsi Domini Ablegati cum summa appromissa 60, uti et anticipate pro mense annona et pabulum procuretur paratumque Neo Banii sit ....*) extunc ad nutum Celsitudinis Vestrae hunc militem Caesareum ex Comitatu avocandum, secus vero antefatus Excellentissimus Dominus generalis vice campi Mareschallus protestando solenniter sibi prospiciens ordinavit, ne miles fame pereat, sustentationem exquirere. Patet tamen

*) Két szónak való üres hely.

Celsissime Prineeps, Suam Celsitudinem Caesareo militi hybernia favere, unde praestitis praestandis miles ex Maramaros avocandus foret, citra tamen praescriptionem, ere boni publici Patriaeque futurum, ut miles nunc hincinde elocatus, in Comitatu hoc relinquatur, quantae exinde orientur incommoditates Statibus, et militiae ipsi, Censurae Celsitudinis Vestrae humillime subjicio. Quandoquidem Celsitudo Vestra subditos Regni sui gratia et misericordia clementer prosequatur, gratissimum futurum censeo, si nobis hic manentibus, quot mensibus subsidiales Celsitudinis Vestrae, pro alleviatione miserae plebis hic praestarentur. Miles enim sic circumvallatus ut minus excurrere possit, quod praepedire impossibile esset, si in lazo et aperto Campo penes Nad-Bániam (sic) et alias ditiones locaretur, ubi et in defectum Annonae excursiones dificulter impediendae. Spero, ut Celsitudo Vestra Plebis suae miserta clementissimum petito meo praebeat assensum. Restat ut suplicem Celsitudini Vestrae pro triginta Sabris Passibus, pro tribus his Regiminibus, Saxolauenburgico meo, et Illustrissimi Comitis Castelli quatenus tuto Transylvaniam intrare, equosque coemere possint, et si quem alias ablegare placuerit ad me Legatum, demisse rogo ut vel hunc Magnificum Dominum Kálnoki, vel alias notum expedire dignaretur. De caetero me Celsitudinis Vestrae benevolentiae et favoribus commendaturus, existo Celsissimi Domini Domini Principis Humillimus servus

Friedericus Comes Veterani m. p.

Dabam Szigethini 18. Decembris 1686.

P. S. Triginta Passus idest pro qualibet Compania unus petitur, ob rumorem Populi inpediendum, iterum iterumque insto, ut quamprimum Celsitudo Vestra, mentem suam me scire faciat, quia in emolumentum publici boni et Celsitudinis Vestrae mea circumspectio directa est.

Heisler uram levele urunknak.

Celsissime Princeps, Princeps ac Domine, Domine Clementissime.

Binas jam Debreczino ad Celsitudinis Vestrae gratias expedivi Epistolas, a quibus cum repulsam, ex affectu in suam Sacratissimam Majestatem passus non sim, Confido et tertiae in omni submissione transmissae Principalem favorem concedendum. Quando quidem non alterius, quam Vestrae Celsitudinis favori, in hoc negotio semper agnovi esse semper deferendum. Exoptavi pro mihi in Suae Majestatis obsequiis, constitutis nonnullis officialibus liberum, tam introgrediendi et coëmendi equos, quam etiam egrediendi cum coemptis ex Transylvania : sed nunc ad gratiosam Celsitudinis Vestrae denuo recurro benignitatem, ut ejusmodi meis et sub mea potestate constitutis officialibus a me expeditis ex Sua Principali amplitudine, non gravetur admittere facultatem, ubique locorum in Transylvania, in Sua Majestatis obsequia non modo coëmendi, sed etiam post coemptionem gratiosissime protectionem faciendi. Quod si autem ultra terminos Suae Celsitudinis esset necessarium ad conquirendum equos egredi, confido ob benignitatem in Christianitatis augmentum a Vestra Celsitudine hoc necessarium benevolentiae opus meis obsequiosis desideriis favendo promotum iri. Cui gratiosissimo favori reciproce omnem operam commodabo ut in maximi honoris incrementum vergat suae Celsitudinis. Cujus gratiis ac favori me unice et submisse commendo Servus humillimus

Donatus Heisler.

Celsitudinis Vestrae Debrecini 29. Decembris 1686.

Veterani uram levele.

Celsissime Princeps Domine Domine Gratiosissime.

Expirantis Anni propediem finis, subsequentis vero initium Causa est quod praesentibus Celsitudinem Vestram in-

terpellem et antiquitus morem in nos derivatum laudabiliter, observem, Celsitudini Vestrae agonizantis octvagesimi sexti exitum apprecaturus foelicissimum, Principiantis vero novi exordium exoptem auspicatissimum non solum ut Celsitudo Vestra hosve feliciter absolvat, sed plures alios imo innumeros, tam seros quam faustos juxta vota supervivere valeat, cordicitus iterato exopto. Caeterum Celsitudini Vestrae per Magnificum Dominum Kálnoki debiti (sic) relatum fuerit qualiter inter militiam Sacratissimae Majestatis et Comitatum Marmarosiensem, uti et districtum Kőváriensem, Laposque vidék contractum, ut pro Mense Novembri, 2-dae Januarii portiones in paratis praestentur; pro Decembri autem quae in natura percepta fuere, in defalcationem ejusdem mensis accipienda fore, pro Januario vero 1687. Dominos Ablegatos Celsitudini Vestrae 20. Januarii Szathmarini expectandos, ea spe, ut Celsitudo Vestra miseris hisce Comitatibus misereatur, eosque in exolutione Portionum Suarum succurrat, quae praestita, miles germanus ab incolis harum partium in paratis necessaria coemere possit, quam ut praestandis non praestitis confusio exoriatur, sicuti ante annum, ob tergiversationem Inquilinorum contigerat. Credo, omnem Sua Celsitudo tollet inconvenientiam, si ut speratur, in tempore nummis subditis suis succurrerit; ego quoque aliud nihil desideraturus, quam ut nanciscar occasionem demonstrandi, quod sim Celsitudinis Vestrae devotissimus servitor. Secus vero moneo, non mihi (si quid senserint molestiarum ob procrastinationem implendorum pactorum) erit adscribendus, sed ipsis solis protelatoribus imponendus esse. Quibus me favoribus benevolentiaeque Celsitudinis Vestrae commendaturus, resto ejusdem Celsitudinis Vestrae Szigeth 29. Decembris Anno 1686.

Humillimus servus

Friderius Comes Veterani.

Fogarasi consultatiók.

Consultationes in Arce Fogaras continuatae a die prima Januarii 1687.

Carafa generál, Veterani és Sárosi János uram az fővezér resolutiója iránt irott válasz tételit s informatióit, ugy Gyulai Ferencz uram Bécsből irott tudósitását is megolvasván, mind két részről sokak és nagy dolgok is tapasztaltatnak melyhez képest szoros discursusok voltanak.

Az partiumban quártélyozó s ellenünk fenyegetődző római császár ő felsége vitézi számokra felvetett különb-különb féle summáról deliberatum.

Mivelhogy az római császár ő felsége az partiumban quártélyozó vitézi generalisok fenyegetődzésihez képest, ha Isten kegyelmességéből meg nem csendesithetjük őket szegény hazánk siralmas pusztulásától félhetünk, annak okáért azon bennünket s szegény hazánkat követhető szörnyü romlásnak elforditásának jó reménysége alatt kéntelenittettünk, kegyelmes urunknak nagyságod kegyelmes consensusa is accedálván, az nemes országtól adatott authoritásunkból magunkra s több hazánkbeli nagyságod némely hiveire is bizonyos summa pénzt, buzát, és zabot is sub spe futurae restitutionis felvetnünk, ugy hogy az pénzt mind magunk, s mind pedig más nagyságod hivei is ad diem 12. presentis Beszterczén Haranglábi Sigmond és Resnel Pál beszterczei polgár atyánkfiai kezekhez; az buzát pedig és zabot ad diem 15. itidem praesentis mensis az kitől mint lehet okvetetlen szerét tevén Beszterczén, Szamos-Ujvárott vagy Kolozsvárott az arra rendeltetett perceptorok kezéhez administráltatni tartozzanak: alioquin az megirt terminus után harmad nappal, az magára irt summát meg nem adó személynek akár holott levő három annyit érő jószága azon vármegyék vagy székek vicetisztei által elfoglaltatván kedvezés nélkül, vigore saltem presentis deliberationis adassék annak az ki az olyan emberre irt summát leteszi, és az birja intra triennium pacifice, azután deposita

summa, pro se expensa de facto vehesse kezekhez; különben azon vármegyék vagy székek vicetisztei tartozzanak simpliciter restituáltatni, sub poena fl. 200. per directorem exequentem. Ha ki pedig contumatia ductus, refractariuskodni comperiáltatnék, és az rá vetett pénzt, buzát, és zabot is megadni nem akarná, és az olyan embernek három annyit érő jószága vagy nem találtatnék vagy ha találtatnék is, de senki magához nem váltaná, tehát ugyancsak elfoglaltassék jószága, s legyen sequester-kéznél, maga pedig az olyan refractarius contumax ember fogattassék meg de facto és tartassék in aresto, az nemes ország jövendő gyüléseig. Az szász városok pedig ha ad diem determinatum meg nem adnák az mostan rájok vetett summát, tehát az ő városokhoz tartozó faluk közül akár melyiket az közelebb lakó nemes possessorok letevén az városokra vetett summát, modo praevio foglaltassák el, és birják ezen deliberatióban specificált mód szerint. Ezt pedig értjük csak az egy s mostani szoros időkhöz képest felvetett summára nézve. Ezen materiában pedig sem az creditorok sem az inspectorok, és executorok, is semmi fraust dolust és egyéb cavillumot is ne admittáljanak, annál inkább ne kövessenek sub poena prae expressa.

Az feljebb megirt deliberatio szerént, szegény hazánk következhető siralmas pusztulásának megelőzésére kivántató summában az becsületes szász natióra intéztünk 35500 imperialis tallérokat, melyeket az ő kegyelmek közül itt levő követ atyafiak szerezzenek meg ad diem 12. presentis és administrálják Beszterczén Haranglábi Sigmond és Resnel Pál azon summának percipiálására rendelt atyánkfiai kezekhez, magok egymás között az székekre proportionaliter felvetvén.

Az feljebb megirt szükségre kivántató summának pedig egy részét, az vármegyékben levő urak, főrendek és némely nemes atyánkfiaira is vetettük ez ide alább következendő mód szerént:

Extra ordinarie sub spe refusionis felvetett summának regestroma.

Fejérvármegyében.

Teleki Mihály uram Imp. nro. 500 buza s. cub. 500 zab s. cub. 100. Kövér István uram Imp. nro. 200. Farkas Ferencz

Imp. nro. 100. Kovács István uram Imp. nro. 100. Rajner Márton uram Imp. nro. 200. Brozer Péter uram Imp. nro. 100. Tompai István uram Imp. nro. 100. Stenczel Ferencz uram Imp. nro. 100. Kopeczi Péter uram Imp. nro. 100. Egri János uram Imp. nro. 100. Mikola László uram Imp. nro. 300 buza s. cub. 200 zab s. cub. 100. Suki Mihály uram Imp. nro. 100 buza s. cub. 100. Suki Pál uram Imp. nro. 200 b. s cub. 100. Toldalagi András uram Imp. nro 200. Olasz Jakab uram Imp. nro. 100. Polyik János uram Imp. nro. 100. Harinnai Ferencz uram Imp. nro. 100 buza s. cub. 100 zab s. cub. 50 Linczég János uram Imp. nro. 100. Summa hujus: Imp. nro. 3.400 b. s. cub. 2.300 zab s. cub 250.

Dobokavármegyéből.

Bánfi György uram Imp. nro 500 buza s. cub. 500 zab s. cub. 100. Bánfi Farkas uram Imp. nro. 200 b. s. cub. 200 zab s. cub. 100. Vajda János uram Imp. nro. 100. Diosi Ján. Imp. nro. 100. Almadi István uram Imp. nro. 100. Daczó Fer. uram Imp. nro. 100. Or. Mikó István uram Imp nro. 400 buza s. sub. 100. Or. Mikó Gábor uram Imp. nro. 100. Vas György S. uram Imp. nro. 100 buza s. cub. 100 zab s. cub. 100. Vas György J. uram Imp. nro. 300 buza s. cub. 100 zab s. cub. 100. S. Szabó János uram Imp. nro. 100. Boros László uram Imp nro. 100. Rettegi Mihály uram Imp. nro. 50 buza s. cub. 50 zab s. cub. 100. Torma Istvánné assz. buza s. cub. 100 zab s. cub. 100. Summa hujus: Imp- nro. 2250 buza s. cub. 1150 zab s. cub. 500.

Szolnok vármegyeből.

Bethlen Elek uram Imp. nro. 500 buza s. cub. 500 zab s. cub. 100. Macskási Bold. uram. Imp. nro. 300 buza s. cub. 300 zab s. cub. 100. Kollatovit György uram Imp. nro. 400 buza s. cub. 300 zab s, cub. 100. Sándor Márton uram Imp. nro. 100. Kerekes Péter uram Imp. nro, 300 buza s. cub. 100 zab s. cub. 50. Csáki Lászlóné assz. Imp. nro. 500. Kornyis Gáspár uram Imp. nro. 500 buza s. cub. 200. Pap Ferencz ur. Imp. nro. 200. Nagy Sigmond uram Imp. nro. 100. Nápolyi Péter uram Imp. nro. 100. Orlai Miklós uram Imp. nro. 100.

nos uram Imp. nro. 300 zab s. cub. 100. Simon Ferencz uram Imp. uro. 50. Kun Dániel uram Imp. nro. 300 zab s. cub 100. Horvát Kozma uram Imp. nro. 200 b. s. cub. 50 zab s. cub. 50. Horvát Ferencz uram Imp. nro. 200 buza s. cub. 50 zab s. cub. 50. Horvát Miklós uram Imp. nro. 200 buza s. cub. 50 zab s. cub. 50. Szalánczi István uram Imp. nro. 200 buza s. cub. 200 zab s. cub. 100. Balog Ferencz uram Imp. nro. 100. Summa hujus: Imp. nro. 4.600, buza s. cub. 2, 300. zab s. cub. 950.

Thordavármegyéből.

Idősb Toldalagi János uram Imp. nro. 400 buza s. cub. 500 z. s. cub. 100. Alsó János uram Imp. nro. 100 b. s. cub. 200 zab s. cub. 50. Görög Miklós uram Imp. nro. 200 buza s. cub. 100 zab s. cub. 100. Baroczi György uram Imp. nro. 100 zab s. cub. 100. Gyulai Tamás uram Imp. nro. 100. Széplaki Márton uram Imp. nro. 200. Bánfi Kristófné asszony Imp nro. 200. buza s. cub. 100 zab s. cub. 100. B. Kovács István uram Imp. nro. 300. Baranyai Gergely uram Imp. nro. 200. Rédei Ferenczné asszony Imp. nro. 200 zab s. cub. 100. Kemény János uram Imp. nro. 300 b. s. cub. 300 z. s. cub. 100. Jó Mihály uram Imp. nro 200. Vallancs uram Tordai Imp. nro. 200. Veres László uram Imp. nro. 200. Toroczkai Péter uram Imp. nro. 100 zab s. cub. 100. Toroczkai Mátyás Imp. nro. 100 z. s. cub. 100. Veselényi Pál uram Imp. nro. 300. Vitéz Ferencz Imp. nro. 100 b. s. cub. 100 z. s. cub. 50. Vitéz Gáborné asszony Imp. nro. 200. zab s cub. 52. Toroczkai Péter uram Imp. nro. 100 z. s. cub. 100. V. Kovács István uram Imp. nro. 100. Sárpatakiné asszony Imp. nro 200 b. s cub. 100 zab s. cub. 100. Summa hujus : Imp. nro. 4100 buza s. cub. 1400. zab s. cub. 1150.

Kolosvármegyében.

Székely László uram Imp. nro 500 b. s. cub. 200 zab s cub. 100. Keczeli András uram Imp. nro. 100. Kabos Gábor uram Imp. nro. 100. Keczeli György Imp. nro. 100. Budai Mihály uram Imp. nro. 100. Köbölkuti István uram Imp. nro. 200. Dálnaki János uram Imp. nro. 100. Szőcs Bálint uram

Imp. nro. 100. Dalljai Ferencz uram imp. nro. 100. Ferenczi Mihály uram Imp. nro. 50. Mátéfi István uram Imp. nro. 50. D. Veres János Imp. nro. 100. Lukács István uram Imp. nro. 100. Lukács Balás uram Imp. nro. 100. Biró Ferencz Imp. nro. 100. S. Kovács Péter uram Imp. nro. 100. Demien András uram Imp. nro. 100. Summa hujus: Imp. nro. 3200. b. s. cub. 600 zab. s. cub. 200.

Háromszékről.

Nemes János uram Imp. nro. 500 buza s. cub. 500 zab s. cub. 100. Dániel Mihály uram Imp. nro. 300 b. s. cub. 100. Mikes Mihály uram Imp. nro. 300 zab s. cub. 100. Mikes Pál uram Imp. nro. 100 buza s. cub. 100. Béldi Dávid uram Imp. nro. 200 zab s. cub. 100. Béldi Kelemen uram Imp. nro. 600 zab s. cub 300. Mikó Istvánné asszony Imp. nro. 200. Bedőházi Pál uram Imp. nr. 100. Gyulai László uram Imp. nro. 100. Szotyori Gergely uram Imp. nro. 100. Henter Mihály uram Imp. nro. 100. Daczó László cum matre Imp. nro. 100. Donát Mátyás uram Imp. nro. 100. Eresztvényi András uram Imp. nro. 100. Bernád Ferencz uram Imp. nro. 200. Imecs Tamás uram Imp. nro. 200. Gyárfás István uram Imp. nro. 100. Székely Moses uram Imp. nro. 100. Székely Márton uram Imp. nro. 100. Kálnóki Farkas uram Imp. nro. 100. Donát László uram Imp. nro. 100. Kun Miklós uram Imp. nro. 200. z. s. cub. 50. Kun István J. uram Imp. nro. 100. V. Barabás Gy. uram Imp. nro. 100. Turi Ferencz uram Imp. nro. 100. Gábor Deák uram Imp. nro. 100. Gid. Jancsó László uram Imp. nro. 100. Kök Simon Péter cum patre Imp. nro. 100. Jankó Boldisár uram Imp. nro. 100. Summa hujus: Imp. nro. 4.700 b. s. cub. 700 zab. s. cub. 650.

Csikszekről

Apor István uram Imp. nro. 300. b. s. cub. 100 z. s. cub 100. Henter Ferencz uram Imp. nro. 200. Czerjék János uram Imp. nro. 200. Henter Benedek uram Imp. nro. 100. Szabó Mihály Deák uram Imp. nro. 100. Czikó Ferencz uram Imp. nro. 200. Mikó János uram Imp. nro. 100. Sándor János uram Imp. nro. 200. Endes Miklós uram Imp. nro. 100. János Ge-

réb Imp. nro. 200. Parlok János uram Imp. nro. 100. Illyés György uram Imp. nro. 100. Bód András uram Imp. nro. 100. Bód Mihály uram Imp. nro. 100. Boros Tamás uram Imp. nro. 200. Nagy Bálint uram Imp. nro. 100. Imre Deák uram Imp. nro. 100. Sz. Ferencz Péter uram Imp. nro. 100. Hosz. Pál Márton uram Imp. uro. 100. Summa hujus: Imp. nro. 2700 buza s. cub. 100 zab. s. cub. 100.

Marosszékről.

Gyulafi László uram Imp. nro. 300 buza s. cub. 100. z. s. cub. 100. Er. Toldalagi János uram Imp. nro. 100 b. s. cub. 100. Tót Mihály uram Imp. nro. 100. Dósa Gergely uram Imp. nro. 100. Dósa Tamás uram Imp. nro. 100. Sz. Iváni Sámuel uram Imp. nro. 400. Sárosi János uram Imp. nro. 100. Szekeres Gergely uram Imp. nro. 100. Gál Sigmond uram Imp. nro. 100. Egerházi Mihály uram Imp. nro. 100. T. Bereczki István uram Imp. nro 100. Maxai Ferencz uram Imp. nro. 100 zab s. cub. 50. Maxai Balás uram Imp. nro. 100 zab s. cub. 50. Summa hujus: Imp. nro. 1.800 b. s. cub. 200 zab s. cub 200.

Aranyosszékről.

Toroczkai István uram Imp. nro 200 buza s. cub. 100 zab. s. cub. 100. Szilágyi András uram Imp. nro. 100. Vas Dániel uram Imp. nro. 100. Csegezi Ferencz uram Imp, nro. 100. Summa hujus: Imp. nro. 500 buza s. cub. 100 zab s. cub. 100.

Szeben városa buza cub. 300 zab cub. 200. Brassó városa buza cub. 500 zab cub. 800. Beszterce városa 300 zab cub. 1000. Segesvár városa buza cub. 300 zab cub. 400 Kőhalom városa buza cub. 200. zab cub. 300. Nagy Sink városa buza cub. 150 zab. cub. 200. Uj Egyház városa zab s. cub. 100. Három-szék városa zab s. cub. 1500. Udvarhelyszék zab s. cub. 1000. Csikszék zab s. cub. 500. Marosszék zab s. cub. 300. Aranyosszék zab s. cub. 100. Szász papok melyet most beszterczeszéki papok praestáljanak zab s. cub. Summa hujus: buza s. cub. 1750 zab s. cub. 6000.

Maros Vásárhely Inp. nro. 600. Vizakna városa Imp. nro 200. Abrudbánya városa Imp. nro. 100. Fejérvár városa Imp. nro. 75. Hunyad várossa Imp. nro. 60. Haczok városa Imp. nro. 60. Kezdi-Vásárhely Imp. nro. 80. Szebeni görögök Imp. nro. 500. Az universitas ut supra Imp. nro. 35500.

Universa Summa hujus dispositionis Imperiales fl. nro 80125. Tritici cub. 12900. Avenae cub. 13000.

Formula commissionis praetactam summam solicitantis.

Jóllehet ez felháborodott szomoru időkhöz képest régtől fogván szegény hazánkon forgott szertelen nyughatatlankodások, és expensák is forogjanak szemeink előtt; mindazáltal az R. császár ő felsége az partiumban quártélyozó, s ha Isten kegyelméből el nem fordithatjuk, szegény hazánknak siralmas pusztulására czélozó vitézinek csendesittetésekre, s rettentő fenyegetődzéséhez képest szegény hazánk következhető romlásának elforditására kételenittettünk mellettünk levő becsületes tanácsuri és förendü deputátus hiveink ő kegyelmek megegyezett tetzésekből kegyelmedre nr. t. is imperiális tallérokat, vagy két-két frtjával computalván annyit érő pénzt, item buzát s. cub. t. és zabot is s. cub. t. sub spe futurae restitutionis vettünk, három annyit érő jószágának elfoglalása, s más azon summát letevő embernek három esztendei birodalma alá való bocsáttatásának, szoros poenája alatt: igy értvén azért kegyelmed ez szomoru időkhöz képest jó reménység alatt modo praevio lett kegyelmes dispositiónkat; parancsoljuk igen serio kegyelmednek, azon kegyelmedre vetett summát ad diem 12. praesentis Beszterczén Haranglábi Sigmond és Resnel Pál hiveink kezekhez administrálni el ne mulassa; különben ez dispositiónk ellen magokat opponálók ellen irott deliberatiónknak szoros executióját becsületi sérelmével experiálván magának tulajdonitsa. Secus etc.

Az creditor szász papok contentatiójokról.

Jóllehet az fennforgó szoros állapotokhoz képest nagy szüksége vagyon most az pénzre az nemes országnak, mindaz-

által, hogy a szász papok ő kegyelmek másszor is ha az közönséges szükség ugy hozza, nagyobb készséggel alkalmaztathassák magokat az kölcsönöző contributióban, tetszett közönségesen, az mi kegyelmes urunk ő nagysága kegyelmessége is accedálván, Apor István uram az refusióra felvetett summának hátralevő részét percipiálván eo facto kit-kit ő kegyelmek közül contentáljon ország szükségére kölcsön adott pénzéről vigore praesentis deliberationis.

Az német vitézek szükségére deputált pénz, buza és zab összeszereztetésére s administráltatására sőt expediáltatására is rendelt inspectorokról.

Az német hadak szükségére deputált pénz, buza és zab összeszereztetésére, s jó dispositióval való administráltatására az mi kegyelmes urunk ő nagysága kegyelmes tetszéséből Iklodi Tholdalagi János és Vargyasi Dániel István uraimékat rendeltük inspectorúl, és azon dologban kivántató segitségre Bándi Kovács István, Maxai Ferencz és Balázs, Széki Márton és Kerekes Péter atyánkfiait deputáltuk, ugy hogy megirt inspector atyánkfiai az megirt szükségre felvetett pénzt, buzát és zabot is, arról irott regestrum és ahoz képest mindenekre kiküldött commissiok tenora szerint összeszereztetni szorgalmatoskodjanak. Azalatt azon buzának és zabnak is az hová illik elszállittatására kivántatató szekerek és zsákok felöl is prospiciáljanak minél jutalmasban conveniálván és meg is fizetvén az szekereseknek.Azon buzát és zabot szállitó szekerek kiséretére is és az uton kivántató gondviselésére sőt azon a buza és zab administráltatására is alkalmatos és elégséges embereket rendeljenek, levén az Doboka, Kolozsvár és Szolnokvármegyei vicetisztekre, sőt az kolozsvári és kővári vicekapitányokra is parancsolat kivántató succursusok felöl. Azon szükségre deputált bizonyos summa pénz percipiálására is becsületes atyánkfiai delegáltatnak ugyan, de ha miben kivántatik, ő kegyelmek is legyenek assistentiával. És mielőtte az pénzzel, zabbal és buzával is megindulnának az mi kegyelmes urunkat s főgenerális uramat is ő kegyelmek tudósitsak rájok bizott dolgok minden szükséges alkalmatossá-

giról, hogy ha miben kivántatni fog, vehessenek resolutiót s informatiót, melyhez magokat azon dolgok iránt alkalmaztathassák.

A z n é m e t h a d a k s z á m á r a r e n d e l t p é n z p e r c e p t o r i r ó l.

Ez országnak helybeli részében quártélyozó német hadak szükségére deputált pénznek percipiálására Harangláhi Sigmond és Resnel Pál atyánkfiait rendeltük, ugy hogy Beszterecze városában menvén ő kegyelmek azon summát az arról irott regestrum és deliberatio szerint percipiálják, szállást és ötvest is beszterczei biró uram rendelvén s illendő gazdálkodásról is prospiciálván ő kegyelmeknek. Azonban ha miben kivántatik az buza és zab expeditiójára rendelt becsületes atyánkfiai islesznek ő kegyelmeknek assistentiával, mindazáltal az megirt perceptor atyánkfiai is az mi kegyelmes urunkat ő nagyságát, az főgenerális uramat is ő kegyelmét reájok bizott dolgok alkalmatosságáról tudósitsák és ha mi resolutiót vesznek, ahhoz alkalmaztassák magokat.

A z n é m e t v i t é z e k s z á m á r a r e n d e l t p é n z n e k, b u z á n a k, é s z a b n a k i s s z o r g a l m a z t a t á s á r a r e n d e l t i n s p e c t o r o k r ó l.

Hogy az mostan közönséges hazánk javára elrendelt pénz, buza és zab is hamarébb és jobb modálitással adminis tráltathassék, tetszett bizonyos atyánkfiait az vármegyékre és székekre is rendelnünk, kik azon pénznek, buzának és zabnak is administráltatását szorgalmaztassák, alkalmaztatván magokat az refractáriusok ellen azon vármegyék és székek tisztei által az arról irott és ő kegyelmeknek kiadott deliberatiónak tenora szerént, ugy hogy ha hol s kik refractáriuskodni comperiáltatnak s különben meg nem fogattathatnak, az nagyságod vagy főgenerális uram dispositiójából praesidium adatván, vitethessék véghez az olyanoknak megfogattatásokat, non obstantae hac in materia nobilitari cujusvis praerogativa, és tartassanak az olyanak az jövendő országgyülésig in aresto, akkor osztán az dolgok igazitásba vétetődik. Ezek pedig az szorgalmaztató s exequáltató inspectorok:

Fejérvármegyében Jósika István uram. Kükűllővármegyében V. Nagy István uram. Tordavármegyében Gyerőfi György uram. Kolosvármegyében Toroczkai István uram. Dobokavármegyében Toroczkai Péter uram. Szolnokvármegyében, Toldalagi András uram. Hunyadvármegyében Buda János uram. Udvarhelyszékben Ugron Ferencz uram. Háromszékben Keresztesi Sámuel uram. Marosszékben Gyulafi László uram. Csikszékben Apor István uram. Aranyosszékben Toroczkai István uram.

Ő kegyelmek mellett mindenik vármegyék és székekbeli vicetisztek mindenekben kivántató assistentiával lenni tartozzanak, melyről commissiók expediáltattanak.

Holmi expeditiókról.

Kálnoki Sámuel uram Máramarosban Veterani uramhoz, Naláczi András uram és Bálintith Sigmond uram Carafa generálhoz expediáltattak, ugy hogy ha ugy fog kivántatni, Bálintith uram Bécsben is felmennjen, juxta instructiones superinde expeditas.

Csáki Gábor követségéről.

Mivel hogy Csáki Gábor az mi kegyelmes urunk ő nagysága kegyelmességével abutált holmi rendeletségivel, s maga is Csáki László uram sem ő nagyságának, sem ez országnak nem jóakarója, tehát sem szemben urunk ő nagysága Csáki Gábor urammal ne legyen, sem semmi kivánságira Csáki László uramnak kivánt resolutiót ne adjon, communi voto decernáltuk.

Az német hadak szükségére adandó summa és az fennemlitett követségek confirmáltatnak.

Az német hadak szegény hazánk romlására czélozó szándéknak elforditására, sőt az partiumban quártélyozóknak is kitudásokra pénz in hungaricali computu fl. 100000, buza in consueta Transylvanica mensura sax. cub. 10000 és zab is similiter s. cub. 12000 deputáltatott, és azon materiában elrendelt követségeket cum suis instructionibus et literis praecedenter pro informationibus Dominorum generaliter expeditorum tenoribus, ugy az vármegyék és székekbeli becsületes uri fő és nemes rendekre sub spe futurae restitutionis felvetett pénzről, buzárol és zabról is irott regestrumát is, s azon mindenik rendbeli summának administráltatásának modálitásáról irott deliberatiót is mindenekben communi voto confirmáljuk.

Az Nemes János uram és Bálintith uramék követségekről.

Mivelhogy felettébb terhes és hazánknak nagy romlására szolgáló dolgokat látunk abban az tractátusban, melyet Nemes János uram és Bálintith Sigmond uramék Carafa generállal tartottanak, és noha ő kegyelmek holmi veszedelmes consequentiáknak eltávoztatására subscribáltak, tantum usque ad reformationem. De mivel arra való instructiójok nem volt, csak ugyan nem kellett volna subscribálniok, mert per hoc hogy subscribáltak, pro rata et determinata conventiónak tartják; hogy azért annak alkalmatosságával, hazánkra nagyobb alkalmatlanság ne következhessék, az nagyságod kegyelmessége is accedálván, azon tractátusnak nem annuálunk, annál inkább rata confirmationak nem agnoscáljuk, és semmiképen melléje nem állunk, unanimi voto concludáltuk.

Az felvetett pénz, buza és zab administráltatásának inspectori patensek.

Ez fennforgó s szegény hazánkat szertelen szorongató különb különbféle alkalmatlanságokról, mellettünk levő becsületes

tanácsuri és förendü deputátus hiveinkkel szorgalmatosan discurálván, szegé y hazánkra következhető siralmas romlásoknak elforditásának, és birodalmunkban quártélyozó római császár ő felsége vitézinek birodalmunkból való kivitetetéseknek jó reménysége alatt bizonyos summa pénzt bizonyos számú köböl buzát és zabot is kételenittettünk becsületes uri fő- és nemes rendü hiveinkre is, sub spe futurae restitutionis felvetnünk, mely summának hüségtek vármegyéjében levő becsületes hiveink által való administráltatását szorgalmaztató inspectorul t. t. becsületes hivünket deputáltuk, authorálván ő kegyelmét arra vigore praesentium, hogy azon fennemlitett pénznek, buzának és zabnak is administratiójától cum suis requisitis irott deliberatiónak tenora szerént hüségesen procedálhasson, azon vármegye fő-és vicetisztei minden azon materiában kivántató assistentiával levén, sub gravi animadversione, mások pedig valakik azon materiában kivántató szolgálatra deputáltatnak, hüséges magok alkalmaztatására kötelesek legyenek, egyébiránt ha kik szófogadatlankodnak, azoknak megbüntettésekre teljes autoritást adtunk megirt hivünknek ezen egy casusban, mely, ha kiknek sulyosnak fog tetszeni, magoknak tulajdonitsák. Parancsoljuk azért minden rendbeli hiveinknek, valakiket maga rendi és állapotja szerént ezen fennemlitett becsületes uri s förendi deputátus hiveink egyezésekből lett rendelésünk illethet, magát tartozó engedelmességre kötelesnek ismerje, ha az fenn megirt poenában incurrálni nem akar. Secus Fogaras 7. Januar 1687.

Magnus Castelli Erdélybe jövetele megengedtetik.

Magnus Castelli nevü német officer kivánkozván Erdélybe bejönni, ne adjon ugyan Kálnoki Sámuel uram alkalmatosságot neki reája; mindazáltal ha ugyan be akar jönni, magával ő kegyelme béhozhatja, és itt benn leszen osztán tovább czélozó utazásáról illendő dispositio. Fogaras 8. Januarii Anno 1687.

tiánknak is félhettünk jövendőben keserves szenvedésitől, melyeket eddig is sok argumentumokkal tartóztattunk, az időnek mivoltához képest. Mert legközelebb most is irják az törökökhöz levő követeink s kapichiháink is, hogy az ő felsége vitézinek birodalmunkbeli quartélyozások s nekik való gratificálódásunk miatt félhető szegény hazánk porrá ne tétessék és lakosi fegyverre s rabságra ne vitessenek. Mégis mindazonáltal, mi az ő felsége és az egész keresztyénséghez való devotiónk mellől semmiben recedálni nem kívánunk; sőt az elmult esztendei summának idő előtt lött administratióján kivül mostan is fenntartó devotiónknak nagyobb mértékbeli contestatiójára, hogy annyival is inkább elkerülhessük az ő felsége nehézségét és Maramaros, Kővár, Láposvidékit, Közép Szolnok vármegyét az Szilágysággal együtt az quartélyozások alól felszabadithassuk, sőt az ő felsége fegyverének tovább való terhétől magunkat üresithessük, az ő felsége császári gratiájának nagy reménysége alatt az ő felsége vitézi szükségekre száz ezer magyar forintokat in paratis fl. 100,000. item tiz ezer köböl buzát tritici mensura videlicet in Transylvania consveta cub. 10,000 és tizenkét ezer köböl zabot avenae cub. 12,000 administrálni készek vagyunk; melyről imár lévén szoros dispositio, minden órán administráltatik.

Instáljanak aztán szorgalmatosan, méltóztassék ő kegyelme azon oblatiónknak effectuáltatásával contentálódni; majoris aestimando syncerae devotionis nostrae erga Sacr. suam Majestatem ac totam christianitatem observantiam, quam praestita oblationis merita, meggondolván ő kegyelme azt is, hogy minket sem az ő felségével való diplománknak tenora nem kötelez, sem pedig magunkat e féle dologra nem obligáltuk ugyan, mégis az rajtunk levő kemény fenyegetődzések s szertelen félelmek között is az ő felsége és az keresztyénséghez fenntartó devotiónkat tehetségünk szerint való gratificálásunkkal bizonyitani nem posthabeáljuk.

Annakutánna instáljanak ő kegyelmek azon, hogy azon pénznek, buzának és zabnak is percipiáltatásában és az mint előre elküldött informatiónkban is kivántuk, mutassa ő kegyelme kivántató jó akaratját, disponálván embereink, szekereink, marháink s egyébb requisitumok visszaadatatások

vélyfája nostris ad excellentissimum dominum generalem comitem a Carafa ablegatis, conscripta.

Isten kegyelméből ő kegyelmek megindulván, minthogy rövid is az terminus, maturálják utjokat, hogy netalán késedelmek miatt valami nagy alkalmatlanság szegény hazánkra ne következzék, oda érkezvén pedig s audentiájok adatván az szemben lételre, levelünket ő kegyelmek praesentálják, és az generált ő kegyelmét, magunk és az mellettünk levő deputátio szavunkkal is becsülettel köszöntsék, szerencséltetvén az beállott uj esztendőt ő kegyelmének.

Annakutána asztán declarálják ő kegyelmek, hogy minekutána az római császár ő felsége keresztyén confoederatusival az török ellen való hadviselésre lépett volna, tetszett ő felségének hozzánk küldött legatiója által, minékünk is császári kegyelmességét offerálni, és bennünket is azon confoederatióra méltóztatni, melyről méltóságos diploma is iratott, noha annak némely részeiben kivántató melioratióját most is nagy submissióval imploráljuk, reménljük is ezért való instantiánknak hasznos gyümölcsét, és azon diplomának azonban specificáltatott punctumok szerént (reménlvén némely részben kivánságunk szerint való variátióját) mint igaz keresztyének annuáltunk, s ma is nagy devotióval ragaszkodunk hozzá, melyet avagy csak az elmult esztendőben rajtunk forgott inruptiók, quártélyozások, hazánknak prédáltatása, sok keresztyén vitézlő Hudeniknek (igy) levágattatása, és egyébb rajtunk elkövetett insolentiák terhe alatt viselt patientiánk által nagy mértékben contestáltuk; ugyan is ha az ő felségéhez és az keresztyénséghez való devotiónkat előttünk nem viseltük volna, ennyi jeleit keresztyénségünknek nem adtuk volna, és jóllehet azon diplomának tenore szerént ante expugnationem Varadiensium et Tömösvariensium fortalatiorum nostrique a jugo turcico eliberationem, sem nem obligáltuk magunkat sem pedig nem is kénszerittethetnénk az török ellen való aperta declaratióra; mégis mindazáltal az ő felsége vitézinek rajtunk való quártélyozásokkal terheltetünk, holott az elmult esztendei quártélyozások s reájok lett expensánk s egyébb rajtunk elkövetett insolentiájok iránt viselt patien-

haeredi tariumának nem praetendál, s nem is lévén pedig mi ő felségének haereditariumi, azokat az portiók iránt való különbkülönb és mi közöttünk idegen, s soha Erdélyben nem is hallatott terminusokat s azokkal követhető onusoknak supportálását mi nem assumálhatjuk, meglévén az diplománknak rendiben az ő felsége és az egész keresztyénséghez fenntartó devotiónknak rendi certis modis et conditionibus meghatározott oblatiónkkal együtt: az mellett kívánunk (melioratis difficultatibus quibusdam) megmaradni, egyébiránt ha az mi igaz keresztyéni devotiónk s annak contestálásában viselt, és fenntartani, s tehetségünk szerint praestalni is kívánó oblatiónk nem acceptáltatik, sőt azokbeli igaz hüségünk s keresztyénségünkben repudiáltatik, nincs mit tennünk, Isten és az keresztyén világ elében támasztjuk ártatlan ügyünket.

Ha az general ő kegyelme contentus nem akar lenni a megirt summa pénzzel, buzával és zabbal is, elöszámlálják ő kegyelmének az országnak sokképen megfogyatkozott állapotját, mondják meg mi többet semmiképen nem adhatunk, azt is pedig sokaknak s még pedig uri és főrendű s köznemességnek is, nálunk szokatlan s hallatlan kénszerittetésekkel vittük véghez, és ha ugyan semmiképen acceptálni nem akarja, protestáljanak ő kegyelmek, lássa az generál ő kegyelme ha az mi ő felségéhez s az egész keresztyénséghez fenntartó devotiónkat megveti, Isten s a keresztyén világ itélje meg.

Az fenemlitett Nemes János uram és Bálintith hivünk által subscribált tractatust kivánja ratificáltatni, s azokban feltett kivánságit praestáltatni, az iránt feljebb letött declaratióval éljenek, és hogy sem mi, sem az statusok annak nem annuálhatunk, mondják meg.

Ha az hadakat kivinni ujra nem akarja, sőt beljebb jövetelekkel fenyegetődzik, mondják meg: hogy Scherffenberg generál ő kegyelme leválván az ő kegyelmével való conclusumunk szerint az summát arra offerálta volt magát, hogy mi többé quartélyozókkal nem aggraváltatunk, vigyázván ő kegyelme az diplománk tenorára; hogy ha ugyan csak kénykedik, protestáljanak ő kegyelmek solemniter. Lássa ő kegyelme, de ha az ő felsége vitézinek ott való quartélyozások,

annál inkább beljebb jövetelekre nézve valami infestatiója s nekünk is bántódásunk következik, mi okai nem leszünk.

Ha végezetre ugyan csak instructiója szerint feltött s el is követő hasznunkra szolgáló dolgokra nem inducálhatják ő kegyelmek, tehát in eo casu Bálintith Sigmond becsületes hivünk részéről sollicitáljanak passust cum securitate az Bécsben való menetelre, kérvén azon is, méltóztassék dolgainkban expediált hivünket recommendálni és ő kegyelme felmenvén, procedáljon eleiben adatott instructióink tenora szerént. Naláczi András becsületes hivünk pedig az Carafa uramtól obtineált válasszal jöjjön haza, ha pedig Carafa uram difficilis lészen, Bálintith hivünk oda fel való bocsáttatásában, mondják meg ő kegyelmének, nincsen semmi ő kegyelme ellen való dolog oda fel való expeditiónkban; mert tudjuk mi, hogy az ő kegyelme informatiójának, az ő felsége méltóságos udvarában teljes hitele vagyon. Noha interim tudjuk azt is bizonyossan, quod arma Suae Sacrae Majestatis ac totius christianitatis non contra christianos ac nostri depopulationem sed contra turcas infensissimos christianitatis hostes sint suscepta. Hanem más szükséges dolgainkról kelletik oda fel levő becsületes követ ur hivünket ő kegyelme által is informálnunk; kiváltképen a melyek megirt követ ur hivünk mostan leküldött informátiójához képest az diploma tenorákban melioraltatást kivánó dolgokat illetik, s mégis ha semmiképen elbocsátani nem akarja, nem tehetünk róla, jöjjön vissza ő kegyelme is.

Ha azt mondja hogy az ő felsége vitézi nem penetrálnak Erdélyországban, de az pártiumban patiálnunk kell őket, mondják meg ő kegyelmének. Értettük ugyan mi azt is, hogy meg legyen parancsolva, hogy az ő felsége vitézi Erdélyben ne penetráljanak, de sok és nagy gonoszink forognak nekünk az partiumban quartélyozó ő felsége vitézi miatt is, az töröknek mindennapi kemény fenyegetődzésekhez képest, melyet hamar is elkövethetnek rajtunk, ha Isten ő felsége reánk bocsátja őket, s igy osztán mit használunk mi az ő felségéhez s az keresztyénséghez fenntartani kivánó devotiónkkal, maga ő kegyelme megitilheti.

Ezekben szorgalmatosan munkálódván, ő kegyelmének ha mi oly szükséges és elmulatni káros dolgokat vehetnek

eszekben, rescribáljanak ő kegyelmek, megirván az dolgokat, és ahhoz képest veendő resolutiónkhoz tartsák magokat: különben pedig elejekben adott instructiónktól semmiben ne recedáljanak, meglássák interim, hogy valami módon magokat se ne praecipitálják, se az rescriptumnak szükséges alkalmatosságát ne posthabeálják.

Isten pedig ő kegyelmeket minden hazánk javára viselő munkájokban segélje és hozza hozzánk kivánatos válaszszal jó egészségben. Datum in Arce nostra Fogaras die 8. Januarii 1687.

Bálintith uram bécsi instructiója.

Instructio pro generoso Sigismundo Bálintith de Körtvélyfája nostro Internuncio Viennam profectura conscripta.

Isten kegyelméből ő kegyelme Bécsben felveendő utját, mivel periculum in mora, az mennyiben lehet maturálja, jelentkezvén pedig Bécsben Gyulai Ferencz uramnak és az ő felsége miniszterinek is titulált levelünket praesentálja, azután Gyulai Ferencz urammal együtt az dolgok hasznos promotiójában hűségesen fáradozzon reportálván mint succedált Carafa uram előtt viselt követsége.

Ha Gyulai Ferencz uramat utban találja, térjen vissza ő kegyelme is, ha ugy itili jobbnak, alioquin Donát Jánost küldje vissza, hogy annyival is jobb progressusa és effectuma is lehessen dolgainknak. Ha pedig Gyulai Ferencz uramat utjában nem találja, csak térjen vissza, mivel Gyulai uram nélkül mit kelletnék cselekedni alig tudhatná.

Ha felmenvén, objiciálnák az Carafa generállal tett conventiót miért nem akarjuk praestálni, éljenek kegyelmek az másik instructióban feltett és Gyulai Ferencz uram által is elő forgatott ratiókkal, s azon objiciálandó difficultást könnyen expediálhatják.

Továbbá előforgatván az ő felségéhez és az egész keresztyénséghez mind ennyi szenvedésink, s félelmes állapotink között is fenntartó s tehetségünk szerént lehető adományunkkal is megbizonyitott készségünket, instálják azon: méltóztassék ő

felsége contentálódni, és bennünket ez ideig rajtunk elkövetett különb-különbféle insolentiák és tereh viselése alól kegyelmesen felszabaditani, s az diplomát melioratis quibusdam ejusdem punctis kezünkben adatni, igérvén továbbra is az mi ő felségéhez és az egész keresztyénséghez fenntartó keresztyéni devotiónkat.

Isten pedig ő kegyelmeket mind hazánk javára viselő munkájokban segélje és hozza hozzánk kivánatos válasszal jó egészségben. Datum in Arce nostra Fogaras 8. Januar 1687.

Kálnoki Sámuel uram instructiója.

Instructio pro spectabili ac generoso Samuele Kálnoki de Körispatak nostro ad Excellentissimum dominum comitem a Veterani ablegato conscripta.

Isten segedelméből ő kegyelme Máramarosban menni siessen és ott Veterani urammal ő kegyelmével szemben lévén, ő kegyelmének szóló levelünket adja meg, és szóval is ő kegyelmét becsülettel köszöntse s ez beállott uj esztendőt ő kegyelmének szerencséltesse.

Az Carafa uramhoz ő kegyelméhez küldött követ becsületes hiveinknek adott instructiónkat, in veris paribus magához vegye, és annak tenorát concipiálván, a Veterani urammal való conferentiájában, ha mi azon materiához való dolog occurrál könnyen expediálhatja, el se mulassa ő kegyelme.

Declarálja ő kegyelme, hogy noha Carafa generálhoz ő kegyelméhez annakelőtte küldött követeink, arról való plenipotentiájok nem lévén, nem concludálhattak, nem is concludáltanak, mindazáltal, hogy mind az ő felsége nehézségét eltávoztathassuk, mind pedig a töröktől való félelemtől felszabadulhassunk, az ő felsége s az egész kereszténységhez fenntartó devotiónknak nagyobb mértékbeli megbizonyitására hungaric. fl. 100,0000, tritici consveta in Transylvania mensura cub. 10,000 et avenae itidem cub. 120,000 küldöttünk ő felsége vitézi szükségére, melynek effectiva administratiójában fogyatkozás nem is leszen.

Instáljon azért Veterani uram előtt suis praestitis, ne legyen ő kegyelme difficilis, az ő felsége vitézinek birodalmunkból való kivitettetésekben, sőt mutassa jóakaratját. Azonban megadván ő kegyelmének az honóráriumát, mint fogja magát alkalmaztatni, lássa és ahhoz képest bennünket informáljon valósággal, a továbbról kivántató maga alkalmaztatását informatiójához képest veendő resolutiónkhoz conformálni, különben pedig instructiójától nem recedálni köteles legyen.

Isten pedig ő kegyelmét minden hazánk javára viselő munkájában segélje, és hozza hozzánk kivánatos válaszszal jó egészségben. Datum in Arce nostra Fogaras die 8. Januarii Anno 1687.

Gyulai Ferencz uramnak szóló levél.

Büdöskuti kegyelmes urunk bejárója által 8-dik Decembris irott levelében való tudósitását, az dolgokban való szives dicséretes forgolódását kedvesen vettük, melyből is igaz hazafiuságát kegyelmednek nem kevéssé ismérjük, semmit nem kételkedvén benne, hogy tovább is kegyelmes urunkhoz fejedelmünkhöz való igaz hüségét s hazánkhoz való szeretetét és kötelességét kegyelmed maga előtt nem viselné, és az dolgokban minden tehetségével szivesen ne forgolódnék instructiója szerént.

Mi az mint kegyelmednek megirtuk, megparancsoltuk volt Nemes János uraiméknak, hogy kegyelmedet Szilágyi által mindenekről tudósitsák, de az elmulván, ő kegyelmek Carafa gennerállal instructiojok ellen (noha qualificálják azzal az dolgot, hogy igen megindult Carafa generál s féltekben protestálván, és ugy ha referálván, az mi kegyelmes urunknak ő nagyságának s nekünk is tetszik, a melyben pro meliori informatione, pariáját kegyelmednek megküldöttük) conclusumra mentenek, és azt subscribálták, pecsételték, melyet az mint utóbbi kegyelmes urunknak ő nagyságának Hevesi által lett kegyelmed irásából láttunk, kegyelmednek ott meg mutattanak, sem az mi kegyelmes urunk ő nagysága, sem mi nem approbáltunk, annak nem is annuálunk, mert egész lehetetlenség, hogy praestálhassuk, nem levén haereditariumja ez

ország ő felségének, egyébiránt is az mint ott specificálták, annak az portiónak még csak emlékezetétől is egészlen irtózunk, semmiképen ki sem telhetnék, mert az ő felsége hadainak az elmult esztendei pusztitások miatt, ugy enerválódott ez az haza, hogy magokat is alig tarthatják az szegény emberek, de sok helyről el is bujdostanak. Mi mindazonáltal szánván az föld népének végső pusztulását (nem gondolván azzal is, hogy Erdélynek uri, fő, nemesi rendei a memoria hominum soha e félét nem cselekedtenek, mert az szegénység tovább nem győzi) magunk előtt viselvén ő felségéhez s az keresztyénséghez való devotiónkat és azért is, hogy Carafa generálnak ne lehessen oka az ellenünk való indignatióra, és hogy Máramarosból az hadakat kivigye s Máramarost, az Szilágyot, Kővárt, Lápos vidékét sőt ez hazának semmi részét tovább az hadakkal és semmi féle exactiókkal ne terhelje, mint feljebb is irók, magunk és nem az szegénységet róván meg, hanem egymást, igértünk Carafa generálnak az ő felsége hadai számára, minél hamarább Nagy-Bányára ötven ezer tallért, tiz ezer köböl buzát és tizenkét ezer köböl zabot küldeni, melyet Isten engedvén, ez holnapban ki is küldünk. Elhisszük, ennyit magok is nem reménlettenek az ő felsége ministeri, s csodálkozni is fognak rajta, mint kegyelmed is irja, azt mondván kegyelmednek magok: ha az német hadak az partiumban lesznek, szükség Erdélyből is valami kevéssel segiteni. Az mint kegyelmed is irja, hogy oda fel megmondotta, nehéz nekünk felette igen az ő felsége ujabb, s meg ujabb plenipotentiáriusival való dolgunk, alig revocáltatik, vagy megyen vissza egyik, következik az másik és az mit egyikkel végezünk semmi benne nem telik: forog ebben az ő felsége császári s királyi méltóságának sérelme is, de ő felsége elég oltalmazója levén maga császári s királyi becsületinek, fájlaljuk mi csak már is más népektől, nemzetségektől való megnevetetésünket, már is mint jártunk az ő felségéhez, s az keresztyénséghez való magunk alkalmaztatásával, német jobbágyinak nevezvén bennünket, még pedig némelyek az török előtt. Sőt az mi keservesebb, maradékink csufolni fognak az irásokból bennünket keresztyénségünknek megmutatásáért lett ily meg játszóttatásunkért, semmi tekintetünkért,

noha most ily példátlan dologra menttünk az Carafa generálnak való igéretben, félünk mindazáltal azon is fel ne rúgjon, mert ugy kellene Carafa uramnak ellenünk ennyire keménykedni, ha keresztyének nem volnánk, lehetetlen is supportálnunk az felettébb való kivánságokat, csudálkozván miért kényszeritenek lehetetlenségre, holott Isten, ő szt. felsége is a ki teremtett, nem kényszerit lehetetlenségre bennünket.

Az fortalitiumok adása iránt jól resolvált kegyelmed, mi tovább is azokat nem addáljuk, hiszen mi is keresztyének vagyunk, s ő felsége nem is szorult az mi erősségünkre, nagy szerencsét adván azonkivül is ő felségének Isten, másképen is az ő felségének diplomája ellen lenne, hogy ante expugnationem Várad et Tömösvár etc. mi lehetne pedig az declarátióban annál nagyobb, ha erősséget adnánk? de ez is lehetne belőle, hogy idővel, (kit Isten ne adjon) az török hasonlóképen kivánná azon példán az erősségeket tőlünk, az mint kegyelmed maga is ott jól adja elő.

Vajha mikor ez haza kér vala ő felségétől praesidiumot, Váradban ad vala, most nem volna török császár kezénél, ezután is pedig ha az török miatt annyira szorulna dolgunk, hogy erősségeinket el akarna tőlünk venni, készek lesztünk ő felsége praesidiumját sollicitálnunk s acceptálnunk jó assecuratio alatt.

Az diplomát (ha az szerént nem meliorálják az mint kegyelmed kivánta) el ne vegye, mert egyáltaljában ha ugy elvenné, mint az követek oda fel subscribálták, nem egyéb hanem örökös jobbágyságunk következnék belőle. Ha azért az szerént nem subscribálják és adják ki az diplomát, solenniter protestáljon nevünk alatt az ő felsége ministeri s ez keresztyén királyok s fejedelmek residensi előtt, hogy mi az diplomát acceptáltuk volna, de ugy akarták adni, hogy egészlen hazánk szabadságának s libera electiónknak eversiójára lett volna, másként ő felségéhez s az keresztyénséghez való devotiónkat, mig élünk készek vagyunk megtartani és imminens periculum nélkül tehetségünk szerént meg is bizonyitani.

Jól cselekedte kegyelmed, hogy Bagotai uramat az kegyelmed irta ratiókra nézve el nem küldötte. Approbáljuk.

Az római császárnak ő felségének az szerszámos ló, Strattman Rabbata uramnak is az lovak meglesznek. Noha Scherffenberg uram nekünk nem szolgált eddig, mindazáltal vagy szolgál vagy nem, adjon kegyelmed neki ezer aranyat, de csak szolgáljon ide be tett igéreti szerént, tapasztalhatóképen mondja meg kegyelmed neki, azon ezer aranyon kivül is négy ezer aranyat ad kegyelmed neki, ugy tétetvén ezt, hogy ott kéri kölcsön; ha pedig ide be tett igéreti szerént tapasztalható képen nem szolgál, az 4000 aranyat meg ne adja.

Szégyenljük Carafa uramtól való megcsufoltatásunkat, Erdélyben szebb hat szekeres ló nem volt, melyeket kegyelmed is tud, minemüt ajándékban küldöttünk neki, elsöbben acceptálta azután gyalázatunkra visszacsapta, az mint somlyai kapitány atyánkfia irja, hogy értette; ezt mi velünk még semmiféle ember nem cselekedte.

Azon lovak az Teleki uram öreg pej lovai félék. Kegyelmednak egyébb hirt nem irhatunk, hanem hogy ez esztendei harczra az tatár chamnak parancsolatja ment, az szokott költség is megküldetett, Tökölyi mellé is feles tatár had adatott, ki is Munkácsra menni igyekezik, s ha lehet az quártélyozó németeket is meglátogatja, soha még Erdélyben ennyi adó fel nem vettetett, két felé kelletvén contentumot tenni.

Mi azt sem tudjuk mely órán borit el bennünket az tatár, az németet ez hazában való quártélyozások miatt eddig ajándékkal, fizetéssel győztük, már az török arra sem akar hajtani, de nem is győzzük, mert szinte mindenünkből exhauriáltatunk, az adót is pedig igen szorgoztatják.

Az fenn specificált pénz, zab repraesentatiójára Naláczi András, Bálintith atyánkfiait küldöttük, oly dispositióval, hogy Naláczi András atyánkfia Carafa generáltól vissza jöjön: Bálintith atyánkfia pedig kegyelmedhez Bécsben felmenjen, ha Carafa generáltól az dolgokat instructiójok szerént végben nem vihetik, s felbocsátja; ha azért kegyelmed illendönek és hasznosnak is itili, várja meg ott ő kegyelmét, ha pedig nem, s leindul, az útban vigyázzon ő kegyelmére, a vagy elöre ő kegyelmét postán tudósitsa.

Az mi kegyelmes urunk ő nagysága kegyelmed kivánsága szerént, hova mit irt pariáját kegyelmednek megküldöt-

tük. Felmenetelekben kegyelmednek instructiójában adtak volt, hogy az Scherffenberg uramnak adott ötven ezer tallérokról olyan assecuratiót vegyen, hogy azon summát tempore eliberationis nostrae a jugo turcico az diploma szerént való annualis adónkban acceptáltassék, azt kegyelmed el ne mulassa, azonban az mostan administrálandó 50,000 tallér, tiz ezer köböl buza, és tizenkét ezer köböl zabról is hasonló assecuratiót szerezzen.

Mivel pedig úgy értjük, hogy az békesség iránt expediált török követet admittálnák Bécsben, legyen azért kegyelmednek szorgalmatos vigyázása reá és ha az békességhez való kedveket eszében veszi, legyen azon, munkálódván az hol és kik előtt illik, azon hüségesen, hogy az mi kegyelmes urunk lehessen az mediator pacis az két császár között.

Csáki László uram mit irt clavissal nekünk, kegyelmednek in veris paribus clavissal leiratván, elküldöttük mely igy következik : redux ex via itineraria fundamenta transilvanica apud Augustissimam Suam Majestatem secundum prima contenta sunt in fundamentalibus terminis, quod legati jam sciunt, igitur an tractatum primum vel de novo novum re infecta prima curare velint, videant, si me sub aliquo titulo ab aula expetent, ut legatum plura coram quibus et genti, et publico, et particularitati, et servitio augustissimi et toti suae quieti plurimum profuerunt; valeant et vivant.

In longa mora ultimum periculum adest et neutralitatis tempus expiravit. Scherffenberg cum legatis est in aula cum Caraſa per novam legationem non se confundant.

Az brandeburgicus elector residensének, az mely diplomát az mi követeinknek adott volt ő felsége, megmutassa ő kegyelme, és az mely difficultások abban az mi részünkről vannak, valamint mi itt kegyelmednek megmagyaráztuk punctról punctra, megmagyarázza az residensnek s ha pennára akarja is venni, mind az diplomát, mind pedig az mi abban való difficultásokat kegyelmed engedje leirni, csak irja cziffrákkal, ha kérdi az residens honnan vettük mi azon terminusoknak ily magyarázatját, megmondhatja, hogy az régi fejedelmeknek azon materiában viselt tractáról való irásokból.

Palatinus uram ő nagysága kegyelmed által clavist sol-

licitált, ha azért kivántatik, az kegyelmednél levő clavis párban adja oda ő nagyságának, magánál is párt hagyván: mondja meg azt is kegyelmed palatinus uramnak ő nagyságának, küldje ő nagysága bizonyos embereit cum plenaria facultate et plenipotentialibus, és az mi kegyelmes urunk ő nagysága kész leszen az jószág dolga végett effective megalkudni.

Az saxo residensinek is bő declarátióval mondja meg ezen Erdélyországa nagy anxietásit, és instáljon mindenik előtt ingenue, declarálják az urok előtt mint evangelicus keresztyén fejedelmek előtt: minél hamarébb succurálhassanak nagy anxietásink könnyebbitésekben, mert egy általjában ez országnak mind szabadsága az keresztyén religióval együtt evertálódik.

Az svécziai residensnek mondja meg, más felől is irtunk volt az urának levelet, de nem tudjuk, mehetett-e kezéhez, nem-e, mind az auriacus fejedelemnek, mind pedig az hollandiai ordónak irattunk, kérvén succuráljának az erdélyi dolgoknak megorvoslásában; mivel pedig micsoda extremitásban legyenek az erdélyi dolgok, meg nem irathattuk, kegyelmed kérje az electorok residensit, ne nehezteljék bő declaratióval tudósitani az urakat az erdélyi dolgokról, és mivel azoknak szóló leveleknek párjokat kegyelmednek felküldöttük, kegyelmed maga is mind az ordónak, mind az auriacus fejedelemnek maga neve alatt irjon, informálván kegyelmed is az erdélyi dolgokról, és kérje brandenburgicus elector residensit, minél hamarébb való megküldésére. Kegyelmed pedig maga nevét subscribálhatja, mint instructiójának elején fel vagyon téve.

Az Ordóknak irt levél urunk neve alatt.

Celsi et praepotentes Ordines Domini benevoli nobis honorandi.

Ad praecipitia tendentem regni nostri Transylvaniae Statum aperimus confidenter Illustrissimis Dominationibus vestris per informationem Spectabilis ac Generosi Francisci Gyulai Consiliarii nostri intimi, Comitatus Szolnok mediocris

supremi Comitis, nostrique ad Sacratissimam Caesaream Majestatem Ablegati, honorifice requirentes tot difficultates Regni nostri (sicut decet bonos Christianos et fide nobiscum junctos Fratres) ne graventur cordi sumere, salutemque et permansionem Regni nostri, alioquin etiam Turcis valde exacerbati, apud Sacratissimam Caesaream Majestatem candido animo et efficaciter operari. Quamvis enim evidentia Christiani officii nostri hactenus ediderimus exemplaria, cogimur tamen menstruatim ad talia, quae penitus ab afflictis nostris populis sunt intollerabilia, jamque magna et florentissima pars Ditionis nostrae, extremam eversionem fugere coepit, reliqua etiam non aliud sibi auguratura, nisi consilio et opera Serenissimorum Evangelicorum Principum, etiamque Illustrissimarum Dominationum Vestrarum apud Sacratissimam Imperatoream Majestatem valitura suffulciatur, qui sub jugo Turcarum a tot annis liberi permansimus, ne patiamur ultimam jacturam, libertatum et fortunarum sub foelicitate armorum Christianorum funestum aliis populis et Posteris nostris in exemplum. Facient Illustrissimae Dominationes Vestrae opus Deo gratum, Christianis fratribus conveniens, Reipublicae salutare, afflicto populo desideratum, a nobis vero et Statibus hujus Regni, gratissimis semper demerendum officiis. Quos interea Divinae recommendamus Protectioni. Celsissimarum et Praepotentum Ordinum Devoti benevoli.

Principi Auriaco.

Serenissime Princeps Domine Colendissime.

Positus inter multa mala, Regni mei Status, ad quae tendat declivia, Serenitas Vestra ex informatione apud Sacratissimam Imperatoream Majestatem Ablegati Spectabilis ac Generosi Francisci Gyulai Consiliarii intimi, et Comitatus Szolnok mediocris Supremi Comitis, fidelis syncere dilecti edocebitur. Quamobrem Sinceritatem Vestram confidentissime rogo, ut ex lege Conscientiae coagulataeque nobiscum fidei, dignetur apud Sacratissimam Imperatoream Majestatem pro me et Regno meo efficacissime instare, ut a Sua Sacratis-

sima Majestate ulteriori quartiriorum et contributionum onere, ne aggravemur, violentiaque Armorum Suae Sacratissimae Majestatis, ne opprimamur, nisi enim cessaverint (quod et opera assistentia Serenissimorum Evangelicorum Principum, etiamque Serenitatis Vestrae spero) non aliud nisi finalem Ditionis meae desolationem, antiquarumque libertatum eversionem possum augurari. Facilitatem hanc, et Christiani sui affectus argumentum, digna in tantum Principum observantia perpetuo venerari non inrermittam. Interea serenitati Vestrae firmam valetudinem, et votiva quam plurimorum novorum annorum apprecor solatia. In Arce mea Fogaras 9. Januarii Anno 1687. Serenitatis Vestrae ad servitia paratus.

Praesidenti Ordinum Belgii in Aula Caesarea.

Illustrissime Domine Nobis honorande.

Tractatus difficultatum Regui nostri Transylvaniae sollicitudo, ut per praesentes Vestram Illustritatem amanter compellamus, atque ad Legatum nostrum sincere nobis dilectum, spectabilem ac generosum Franciscum Gyulai Consiliarium nostrum intimum, ac Comitatus Szolnok mediocris supremum Comitem relegamus, ex quo Vestra Illustritas de integro rerum nostrarum statu luculenter edocebitur. Ab Illustritate igitur Vestra officiose contendimus, ne gravetur tam Serenitati Principi Auriaco, quam Celsis et Praepotentibus Belgii Ordinibus sincere et efficaciter ad notitiam dare, etiamque in Aula Caesarea, rebus nostris diligenter, ac candide assistere. Factura est Illustritas Vestra quod gratis recolemus meritis. Quam de reliquo divinae recommendamus protectioni. Illustrissimae Dominationis Vestrae Benevoli.

Generali Hajzler.

Excellentissime Domine Nobis observandissime.

Humanissimas Vestrae Excellentiae literas 24. Decembris Debreczini datas, cum honore accepimus, gratus impri-

mis nobis exstitit Excellentiae Vestrae candor et reposita constans in mea benevolentia fiducia, quam nos uberius contestari volentes, Dominis officialibus in nostram Ditionem expeditis, non modo salvum passum, et equos emendos libertatem impertiti sumus, verum eosdem expresso Commissario nostro et comitiva muniri curavimus. Omnem insuper suppeditantes itinerandi commoditatem. Non intermittemus deinceps etiam Vestrae Excellentiae rebus possibilibus complacere. Cui dum prosperos multorum novorum annorum cursus ex corde vovemus, Divinae insuper recommendamus Protectioni. In Arce Fogaras 9. Januarii Anno 1687. Excellentiae Vestrae ad officia paratus.

Barkóczy László urnak.

Tekintetes nagyságos ur, Isten kegyelmedet stb.

Hevesi János béjárónk által kegyelmed köszöntését kedvesen vettük; kit most is római császár ő felsége udvarában kelletvén postán küldenünk, kegyelmedet kérjük, a miben kivántatik, legyen assistentiával néki és hozzánk, s ez szegény hazához eddig fenntartott jóakaratját tovább is continuálni ne neheztelje. Mi is kegyelmednek kölcsönös jóakarattal meghálálni el nem mulatjuk. Isten éltesse kegyelmedet. Fogarasban 9. Januarii Anno 1687. Kegyelmednek kész jóakarói.

Carafa uramnak irt levél urunk neve alatt.

Excellentissime Domine Nobis Observande.

Magnam in humanitate et benevolentia Excellentiae Vestrae habentes fidutiam, mittimus ad Vestram Excellentissimam Cubicularium nostrum Egregium Andream Vadovics, qui realiter nomine nostro Vestram Excellentiam pro afflicto illo oppido nostro Debreczen requisiturus est, officiose igitur Vestram Excellentiam rogamus, ex innata sua generositate, et in afflictum populum Christianum misericordia, ne gravetur

amplius intollerabile praefati oppidi nostri onus sublevare, statumque ejus ita accommodare, ne enervatus populus extremam lugeat desolationem. Excellentiae Vestrae mutua pensabimus gratitudine, divinae recommendantes protectioni. In Fogaras 10. Januarii Anno 1687. Excellentiae Vestrae ad officia paratus.

Keczeli István és Kovács István uramék levele 9. Febr. 1687.

Mint urainknak ajánljuk kegyelmeteknek szolgálatunkat. Isten kivánta jókkal s jó egészséggel áldja kivánjuk.

Az előbbeni alkalmatossággal tudósitottuk kegyelmeteket az Szin kévánságáról, mi az olta várákozásban lévén igaz dolog levelünkre választ nem tett, de az vicecommissariussal együtt öcscse hozzánk jöve, jelenté semmiképen ide nem jő, mivel az contractusban és conventióban Szathmár vagyon specificálva. Contractus vagyon-e nem-e, azt feleltük mi nem vizsgáljuk, hanem azt tudjuk, hogy az mi kegyelmes urunk, s az nemes ország ő felségéhez, s az kereszténységhez való devotiójától viseltetvén ezen általunk küldött summát itt administráltatni parancsolták, mely parancsolaton kivül mi nem is lépünk; arra ők azt mondák, az kikre annyi summa pénz bizatott, az dolgokat is kell azoknak tudni; arra mi azt feleltük, ebben mi csak ministerek vagyunk, mindazáltal az mi személyünkben meg kell gondolni fejedelmünket és az haza natióit, kik is minket mostan nem sokára micsoda tekintettel járunk, közönséges gyülésekre visszavárnak; nem kell azért ily kicsiny dologban egy fejedelmet és hazát szomoritani, mi pedig semmiben instructiónk és a parancsolat mellől nem recedálunk, sőt rescribálunk, arra azt mondá, hogy ha szintén facultáltatott volna is az Szim az feljövetelre, de ugy is Kővár vidéke nehézségével lenne, mert az comitivának nagy része oda szállana; arra mi felelők, ezen kezdett dologgal ellenkeznék, hogy az erdélyi ditio terheltetnék, mi itt vagyunk, az pénz is itt vagyon, rajtunk nem mulik, meglássák mit cselekesznek, mert azelőtt is itt administráltak, ez is ő felsége

városa mint Szathmár; ő arra azt mondá, hogy az előtt nem volt, most pedig egy császár és fejedelem között való contractusnak egyik czikkelye, melynek minden czikkelyében szentül meg kell tartatni, noha most az terminus eltölt, de azt sem nézik, hanem tisztességes szállás van számunkra egyéb commoditásokkal együtt rendelve, de mi csak megmondók, noha mi magunk személyére nézve nem ponderálnók, az parancsolaton kivül nem léphetünk, hanem rescribálunk, itt leszünk s lovainkat is visszaküldjük; kegyelmetek tudósitását uram várjuk, itt minden drága, igaz dolog együtt vagyon mind hárman asztalunk; én az beste kurvafiainak két szép sajtot is ajándékozék, igérte ugyan, hogy valamire mehet az bátyjában ne kételkedjünk. Az commissarius számára praesendalandó ló is itt van nálunk, ugy hiszem uram az szénától lovaink meg nem csömörölnek, csak kaphatnánk, az vidéket benyargaltatván most sem kaphattunk; mi irásunk által magát Szimet az feljövetel felől most is requiráljuk s kegyelmetek tudósitását is várjuk, az idő megtanit mire resolválja magát. Tartsa Isten jó egészségben kegyelmeteket.

Nagy-Bánya 9. Februárii Anno 1687.

Nagyságtoknak kész szolgái

Keczeli István, Kovács István.

Tholdalagi János és Dániel uramék levele 12. Febr. A. 1687.

Mint jóakaró urunknak ajánljuk kegyelmeteknek szolgálatunkat.

Szintén ezen órában érkezék uram Keczeli és Kovács István uramék ezen levele, melyet uram his inclusis elküldöttünk, melyben uram micsoda akadályoskodást akarnak az német részéről elővenni, az pénz felvétel felől kegyelmed megláthatja; mi uram magunktól erre választ nem tehettünk, elégségesnek magunkat erre nem ismervén, hanem ő kegyelmeknek rescribáltunk, hogy az pénzt Bányáról meg ne mozditsák valameddig ő kegyelmeknek parancsolatjok nem lészen, ha szintén ő kegyelmeknek ott való mulatozások kell lenni is. Kálnoki Sámuel uram levelét is már

vettük, melyben ő kegyelme irja, maga Veterani uram is csudálkozik, hogy az pénznek Szakmárra való vitelit sollicitálják, holott ő ugy tudja, hogy az ő armadiájá-é lészen az az pénz, erről uram mentől hamarébb az nagyságtok s kegyelmetek resolutióját, tudósitásával együtt elvárjuk, hogy az szerint tudósithassuk ő kegyelmeket. Isten tartsa kegyelmedet jó egészségben.

Besztercze 12. Febr. A. 1687.

Kegyelmed jó akaró szolgái

Tholdalagi János, Dániel István.

Kálnoki Sámuel uram levele 16. Febr. A. 1687.

Méltóságos ur, nekem jó uram.

Az kegyelmed 8-án költ levelét az éjjel hozá az posta, én ez napokban egy néhány uttal irtam uram kegyelmednek; örülök rajta, hogy az én informatióm kegyelmednek tetszett, ezután is valamire jó Isten segit, mindeneket tiszta szivvel, jó lélekkel elkövetek instructiom szerént, sőt ha mit ahhoz valót gyenge elmémmel feltalálhatok, semmit abban el nem mulatok. Akarám még is tudósitani tempestive kegyelmedet az méltóságos deputatióval együtt, holmi dolgokról melyeket nagyságtok s kegyelmetek jó discursusban és condsieratióban vevén, szükségesnek itilem, hogy idején korán tudósitson, és azokra resolváljon ugy, hogy készen találtassam, ezután bizonyosan következhető occurentiáknak idején, mert periculum in mora. Generál uram tegnapelőtt jelenté, ide szállásomra jövén postán Eperjesről költ levelét Carafának hozták, melyben teszen választ az ő nagysága levelére, kiben tudósitotta arról, hogy én elérkeztem s az ő hozzája delegált követek is utban vannak és irta, hogy azokat elvárja, azután ad ordinantiát kimenjenek-e vagy ne; interim az mely buzát Kővár vidéke administrált (kinek is Katona Mikály uramtól végére mentem) ugy mint cub. 1672, melyet császár számára vett meg Szim commissarius, ide engedte ennek az ármádának, hogy convertáltassék az árra. Ennek uram attól fogva, hogy

bejöttenek, semmit nem fizettek, hanem az novemberi portióban melyet ládában gyüjtöttek volt, abban osztottak most rájok, hogy lovakat vegyenek, mind az generál maga s mind az officeri valóban várták az erdélyi pénzt, hogy már abból épülnének, s igen akarják, hogy én mondottam, azért nem küldöttük Szathmárra, hogy mind pénz, buza és zab egy helyben legyen az hová általköltözhessenek, gyakran emlitettem is generál uramnak, hogy addig menjen ki miglen ennek az rettenetes hónak árvizei megindulnak, mert ha az vizek ide rekesztik, bizony ébhel hal meg mind hada, s lova s az császár szolgálatja is elmulik, az statiók elfogyatkoznak, itt oly sebes vizek vannak, hogy az hajót sem szenvedik, csak tiz faluból sem segithetik, ő nagysága csak relegál Carafára, valamit parancsol azt kell fogadni. Az mely secretáriusnak (kinek az öt aranyat adtam) keze által járnak az expeditiók, már confidenter él velem, az estve vacsorán levén nálam kérdezém mit ir Carafa, hány nap jő válasz onnan, azt mondja, hogy csak az mi követeinket várja, azok pedig 11-én indultak Szakmárról, egy hete ad decimum septimum mennek Eperjesre, ott ha resolutiót vehetnek is 19, onnan az levél kilencz nap jő ide, ugy mondja ugy mint 27 vagy 28 praesentis, elébb nem; ha én akkor irok nagyságtoknak s kegyelmeteknek 6 vagy 7 megyen oda levelem, 15. martii leghamarább ha resolutióm jön, addig ez az had ha ki nem megyen, hová leszen ez az föld? Ezeket considerálván s általlátván talán nem itil meg vele, hogy tetszését kivánom, hogy készen találjon az következhető occurentia. 1. Vagy azt parancsolja Carafa, hogy generál uram ki vigye hadait, vagy ne. Ha kiviszi az mely faluk már az négy s öt holnapokat megfizették, refusióját kivánják az három holnapon felül való költségeknek, ha nem leszen honnan meg adni (mert nem is leszen, ha az erdélyi pénz ide nem convertáltatik) mit kell in hoc casu tenni? Ha pedig Carafa azt irja, hogy ki ne mennjen hanem pénzen éljen; ez olyan olcsón kiván mindent, kész pénzen is, az mint majd erőszak szerént nyakokban veti, az jó szán szénát 1. fl. 50, zabot fl. 1, az szalmát ajándékon, holott már sok helyeken teljességgel elfogyott, az buza is már négy forintnál többet ér, in hoc casu mit kell tenni? Én az én csekély itéletem szerént javallanám,

mind urunk ő nagysága, s mind ország nevével jó kemény leveleket kellene irni, hogy ha ugyan csak ki nem akar menni, ne rontsa pusztitsa ezt az szegény földet, mert császárnak ő felségének is panaszt teszünk felőle, sőt nekem is megkellene irni, hogy ha az generál nem accommodálja magát, csak protestáljak s mennjek vissza. Ezeket az leveleket, ha az dolog ugy hozná s ha nem kivántatnának mulnék abban, de mint feljebb is irám, meddig én onnan belől várnék resolutiót 15. Martii : — addig pedig mi kell itt ezekre Isten tudja.

2. Ha az erdélyi pénzt az az pogány Carafa az gabonával együtt ide nem engedi, mit kell tenni? Mert ha ide engedné, ugy az vitézlő rend is nem exacerbálodnék s az szegénység is nem romlana annyira el, ha pénzeken élnének, generál uram azon esküvék : csak az három holnapra contentálják; februáriust, és az mig Carafától ordinantia jön, valamit azalatt az szegénység költ, egy fillérig megfizeti. Lápos és Kővárvidékét emlegeti, semmit nem adtak azok, mikor contentálják? Megmondtam neki, hiszen azokért s ezekért adták azt az nagy summát, buzát és zabot. Marchisio azt mondja : praestitis praestandis ki kell menniek, csakhogy az Carafa contractusa szerént érti, már én megmondottam ennek, nem vethettek az mi követeink (nem levén plenopotentiájok) az mi nyakunkra olyan terhet, kinek mi nevezetit sem hallottuk, hallani sem akarjuk, nem levén haereditariumi ő felségének, hanem ad benignam Suae Majestatis requisitionem mint igaz confoederatusok, ilyen nagy summa pénzzel segitettük ő felsége armadiáját, ehez többet is toldottam. Csak azt feleli ő nagysága : nem bánja ha Carafa mind leengedi is, ott válik el az dolog, nem ő vele contraháltak, hanem amazzal; sőt azt mondja : utinam ad me venissetis et non ad illum, melius vobis cessisset negotium, nonne ego minus a vobis petii, quam vos ipsi promisistis. Ez valóban igiri mindenben jó akaratját, mind urunkhoz ő nagyságához, mind az országhoz, valamint independenter a Carafa cselekedhetik : sőt amazt causálja sok dolgokban. Nekem Kővárban, Bányára, Szathmárra embereim vannak, bihető Gyulai uram még le nem érkezett volt, mert eddig Darvai uram megjött volna, meg is irám tegnap ő kegyelmének, el ne jőjjön, hanem elvárja. Bányára megirtam Ke-

czeli uraiméknak semmiképen el ne vigyék az pénzt Szakmárra, Széki uram is tudósitott ma egy hete: ezer köből circiter buza és zab készen volt, s az vékát is már nem controvertálják; Katona Mihály uramat biztattam, hogy ne féljenek ezeknek oda menetelitől. Csak az ur Isten adná Gyulai Ferencz uram irna valami jó biztatást, mert ha Szathmárról értem meg, ugy sokat használhatok vele, de ha még Fogarasból várom az 15. Martii táján leszen igen későn. Ez pedig azt mondja 15. Aprilis ordinantia szerént is ki kell menni; Igen nehéz, hogy messze az udvar ide s leghamarébb is két hét telik az két rendbeli tudósitásokban. Várom sietséggel kérdésimre az resolutiót és maradok éltemig.

Sziget 16. Február 1687.

Kegyelmednek köteles szolgája

Kálnoki Sámuel.

Naláczi András és Bálintith Sigmond uramék levelek urunknak szóló 24. Februar. 1687.

Méltóságos erdélyi fejedelem nekünk kegyelmes urunk!

Mi kegyelmes urunk, az mennyire az utnak alkalmatlansága engedte, igyekeztük utunkat maturálni, Isten kegyelmességéből 16. Febr. érkeztünk ide Eperjesre, más nap audentiánk levén Carafánál ő nagyságánál, előnkben adatott instructiónk szerént az dolgot proponálni el nem mulattuk, elsőbben is a diplomát hozá elő, ezt mondván: Ego illud non curo, occupor circa meas oeconomias, továbbá is appellalván a diplomára, azt felelé: Ego non sum jurista, non intelligo, miért kellene félni az töröktől, mert nincsen ereje; mondók mindenkor vagyon ereje, hogy nekünk ártson, melyre mondá: ád ő felsége segitséget Erdélynek, arra felelénk: az mig az ő felsége hada az segitséggel elérkeznék, addig elkövetne Erdélyországán a mit el akarna követni, mert nem csak egy helyen mehet be a török Erdélyben (mivel az Vaskaput emlegeti vala, hogy csak ott mehetne be a török) az administrált oblatiónak summáját megértvén, menten a contractusra appe-

lála, hogy nincs meg az szerént, melyre mondók, nem volt az követeknek ő kegyelmeknek arra az tractára sem nagyságodtól sem az nemes országtól facultások, és igy sem nagyságod sem az nemes ország sine cujuslibet praejudicio maga conventiójának lenni nem agnoscálja, mivel az követeknek ő kegyelmeknek azok instructiojók s pleniptentiájok nem lévén, nem concludálhattak. Az nagyságod méltóságos levelire relegála, hogy nagyságod is confirmálta azt az contractust, midőn elolvastatta volna előttünk az nagyságod méltóságos levelét, mondók : ő nagysága semmi emlékezetet nem tészen az contractusról, hanem a vagyon benne, hogy követeit expediálja nagyságodhoz, már pediglen minket expediálván ő nagysága, mi általunk izente nagyságodnak, hogy annak az contractusnak nem annuálhat, nem is annuálhat sok okokra nézve melyeket elő számláltunk; utoljára monda: köszönje Erdély azoknak az követeknek a kik az contractust concludálták, mert bizony én mentem volna be Erdélyben az egész alattam levő ő felsége armadájával s nem hozattam volna én palaczk borokat mint Scherffenberg Kolosvárról, meg kellett volna előttem az kapukat nyitni; megmondottam vala tavaly is, hogy ugy jár Erdély, Dániel István uraméknak, ha nem accommodálja magát, de ha tanácsomat nem vették, mit tehetek róla. Mi mondók : voltak akkor oly conditiók feltéve, melyekre nézve lehetetlen volt, most is lehetetlen volna nagyságodnak, az nemes országnak azokat effectuálni, mert ugy az nemes ország szántszándékkal praecipitálta volna, s praecipitálná magát az veszedelemre, lám a mi lehetséges volt nagyságodnak s az nemes országnak effectuálni, el nem mulatta, mert annonát adott, kérők osztán, hogy méltóztassék kivánatos választ adni ; mondá : még azt sem tudom meg van-e az az summa egészlen vagy nem, és Máramaros Lápos és Kővárvidéke mennyit adott az portiókban addig választ nem adhat, mert már járt ugy az erdélyiekkel, hogy sokat igértek, de semmi sem tölt benne, azért megesküdt, hogy az mig bizonyosan végére nem megyen az dolognak, vagy nem látja, nem hiszi, hanem az commissáriustól vár informatiót Szathmárról, mind a pénz, mind a gabona felől; annakutána tudósitása jövén, minket 22. praesentis 5 órakor felvitete, és proponálá az dolgot, hogy az százezer frt

megvagyon, és az gabonát is administrálják, Máramaros megadta az reá vetett portiókat, de Lápos s Kővárvidéke semmit sem adott, a nélkül pedig soha meg nem lesz az accommodatio. Eléggé reménykedtünk, instáltunk nekie, de csak hiában volt, már estve későn is lévén, más napra kértünk audientiát, ugy ismét más nap felvitetett, mi eléggé instáltunk az nagyságod s az nemes ország uri s főrenden levő státusi szavával, hogy az nagyságod s az nemes ország fenntartott igaz devotióját ő felségehez s az egész keresztyénséghez vegye méltó tekintetben, s vigye ki az nagyságod birodalmában, de semmiképen arra nem inducálhattuk, utoljára az tizenhét ezer forintot is megigirtük, de azzal is semmit sem efficiálhattunk, sőt már meg sem akar vala bennünket hallgatni, mondván, jam mihi bilis ascendit in caput, discuremus de aliis rebus, modo est pulchrum tempus, midőn továbbra is kértük volna, hogy mutassa jóakaratját, mondá: hogy kedveskedett nagyságodnak, mert ő Erdélyben nem ment, s tizenkét regiment is küldhetett volna az nagyságod birodalmában, de négynél többet nem küldött, Erdélyországára csak tizezer portiót vetett, ő felsége Magyarországban két vármegye is többet ad annál, sőt az egy Debreczen is többet ad azért ha meg nem adják az lápos- s kővárvidékiek a rájok vetett portiókat: Diabolus meam animam rapiat si non intrabo in Transylvaniam cum tota armada, et certe debebunt mihi aperire portas. Tudom én, hogy Gyulai uram eleget mond felőllem, és hogy az méltóságos udvar meghagyta én nekem, hogy Erdélylyel egyet értsek, ugy ha segitség kivántatik véremet se szánom ki ontani Erdélyért, de hogy pro sustentatione militiae Erdély ne adjon, nem lehet, akárki mit mondjon, ne credant, nam certe ego faciam quod voluero, pro conservatione militiae, et mihi non dicet aula malefecisti, több egyébb fenyegetődző szavai is voltanak, resolválván csak arra magát, valamig Lápos- és Kővárvidéke a hat ezer portiókat meg nem adja, addig nem lehet meg az accommodatio. Az portiókat pedig mint értik, arról való bővebb irásunkkal nem akartuk nagyságodat terhelni, az uraknak ő nagyságoknak s ő kegyelmeknek megirtuk. Ezek előtt kegyelmes urunk semmi nemű helyes ratio, s mentség nem használ, hanem csak rettenetes képen fenyegeti Erdélyt a generál Carafa, ha kivánsága

szerint nem accommodálja magát, ahhoz képest elönkben adatott instructiónk szerént kértünk rescriptumra üdőt, melyet is igen igen nehezen sok kérésünk után obtineáltunk. És a dolgot alázatossan nagyságodnak igy akartuk értésére adni, várván az nagyságod méltóságos parancsolatját, továbbra is mihez kellessék magunkat tartani. Ezek után Isten az nagyságod birodalmát terjessze s boldogitsa számos esztendőkig, szüből kivánjuk. Eperjes Február 27. Anno 1687.

Nagyságod alázatos méltatlan szolgái

Naláczi András.
Bálintith Zsigmond.

Naláczi András es Bálintith Sigmond uramék az deputátus uraknak irt levele.

Alázatos szolgálatunkat ajánljuk nagyságtoknak s kegyelmeteknek, Isten kivánsága szerént való jókkal áldja meg nagyságtokat és kegyelmeteket, szübül kivánjuk.

Kelleték nagyságtokat s kegyelmeteket alázatosan tudósitanunk. Mi Istennek segitségéből 16. Februar estvére érkezvén ide Eperjesre, más nap Carafa generál uram ő nagysága velünk szemben lött. Azonban mi is instructiónk szerént minden dolgokat, valamik szükségesek voltak, ő nagyságának megmondottuk. Midőn azért értette volna, hogy az mi kegyelmes urunk ő nagysága és az nemes ország nem annuál az Nemes János uraimékkal való compositiónak, megmondván annak ratióját, azt kezdé mondani: miért kellett tehát annakutána azt az contractust az fejedelemnek ő nagyságának, avval a levelivel confirmálni, melyet ő nagyságának küldött, ha nem akart annak annuálni, melyet ha nem hiszszünk, kész elé adni, elé is hozatván, elolvastatá. Mi azt hallván, eleget disceptáltunk felette, megmondván, hogy emlékezet sincsen az mi kegyelmes urunk ő nagysága leveliben a contractusról, nemhogy ő nagysága confirmálná, sőt ellenkező, midőn ő nagysága követi által való tudósitásra relegálván, általunk immár megüzente akaratját az nemes országgal együtt; de haszontalan volt akár mit mondottunk, azt állitván erő-

borért, mint Scherfenberg Kolozsvárra, hanem bizony tisztemhez látok.

Az őszszel is készen voltam, s minden bizonynyal be akartam menni Kassáról, s más helyekről is sok ágyukat és munitiókat vitettem volt az végre Szakmárra, melyet mások is tudnak s csalhatatlanul minden bizonynyal (az ördögök elragadjanak ha bé nem mentem volna,) de köszönjék annak az két követnek, kik ez előtt nálam voltak, és az következendő veszedelemnek eltávoztatásáért az dolgokat accommodálták, mert most bizony másképen volna Erdély. Akkor én nagy jó akaratomat mutattam a fejedelemhez és az országhoz, de nem akarják megismerni és nem köszönik meg, noha sok regiment küldhettem volna be, kik az országot elpusztitottak volna és egy néhány várat és várost megvettem volna, mindazáltal ezután se lesz késő. Tessék azért (ugy mond) az én tanácsom, accomodáljátok magatokat és kerüljétek el, hogy én be ne mennjek, és sedes belli ne legyen Erdélyország, mert bizony mind el vesztek. Hidjétek el, hogy én bizony, onnét ugy nem jövök ki mint Saffenberg, mert nem olyan kevés és apró lövő szerszámokkal megyek, hanem olyakkal, hogy bizony minden kaput meg kell nyitnotok nekem, akkor örömest megadnátok az portiót, de késő lesz.

Én tudom, hogy az az lator Gyulai avval fogja felbiztatni az fejedelmet és az országot, hogy én nekem parancsolatom vagyon az császártól, hogy Erdélynek ne vétsek. Ugy vagyon, megvagyon parancsolva, nem csak az, hanem ha kivántatik mindjárt segitséget is adják s magam is oltalmokra mennjek s véremet is kiontsam mellettek, de ugy hogy ha Erdély is magát ő felségéhez alkalmaztatja.

Különben én se császárral se azudvarral bizony nem gondolok, azt cselekszem az mit akarok, se az császár se az udvar engem azért meg nem büntet, ha az ő felsége hadát sustentálom sőt ha meghallják azt mondjak, jól cselekedett Comes Carafa.

Ha pedig engem megbüntetnének azért, dicséretemre nem gyalázatomra szolgálna. De azt ne várjátok és Gyulai szavának ne hidjetek, mert bizony magatokat csaljátok meg, ugy jártok mint tavaly, melyet megjövendöltem volt s az szerént lett az dolog ; most is meg akarom látni, ha az Gyulai sza-

de azokra panassza nincsen, mert megfizették, s fizetnek naponként, szánja is őket.

Továbbá minthogy százezer rénes forintot kivánt leveliben és csak magyar forintokat fizettenek annyit, annak még 17 ezer rénes frt hija vagyon, azért azt is megkivánja, hogy kitöltsék.

Annak felette sokkal kisebb levén az erdélyi véka a máramarosinál avval akarja az élést computálni mennyi lészen, mivel a had is ott veszi sustentatióját, ha különben cselekednék, nagy fogyatkozással lenne a vitézlő rend a véka nak kicsinysége miatt.

Azt az élést pedig melyet Erdélyből Bányára hoztak és hoznak, avagy ha az hét districtusból Kővár- és Láposvidékéről valamit eddig adtak volna, az portiónak defalcatiójában tudja.

Azért ha ezek a fennemlitett difficultások meglesznek, minden dolog complanalódik és az alkalom meglesz, kevés fogyatkozásra nem hajt.

Utána vetvén mindjárt és kezdvén ha akarja-e immár az méltóságos fejedelem és az nemes ország az contractushoz tartani magát, vagy nem; mi az mint annakelőtte is, egynéhány uttal meg mondottuk volt, akkor is azt mondottuk, hogy nem akarja, s annak nem annuál, ratióit elé forgatván instructiónk szerint többeket is a miket feltaláltunk.

Arra azt felelé: Tehát én sem tartom ahhoz magamat, azt azért csak féretészem, arról többet nem szólok s nem disputálok, hanem az contractus előtt való propositióm szerént, az mint császár ő felsége tiz ezer portiót vetett Erdélyre, azt fogyatkozás nélkül kivánom, hogy megfizessék, ha meg nem fizetik, tudom mit kell csinálnom: az ördögök elszaggassák az lelkemet, ha Erdélyre nem megyek minden alattam levő armadájával ő felségének, nem bánom akár törököt tatárt, ha az ördögöt hivjátok is ellenem, semmit sem félek, oly készülettel megyek, mert én nekem ugyan az törökkel tatárral vagyon dolgom, kik ő felsége ellenségi, immár azokat akár Erdélyben akár Konstantinápolyban találjam, nekem mindegy, de hidjétek el ha én bemegyek, nem küldözök palaczkokkal

Vevén azért mi is eszünkben minemü megáltalkodott rosz szándékkal vagyon, melyen esküdt sokszor és az ördögnek adta magát ha ki nem teljesiti, végtére igértünk 17 ezer magyar forintokat, de avval sem használtunk semmit, mind csak azt állitván, hogy ha egészen meg nem fizetődik az a portio az ő felsége hadai nem subsistálhatnak, mert másutt quártélyok nincsen, s nem lehet: azért lehetetlenség abban ő nagyságának kedvezni, azok az ő fiai, jó gondot kell azokra viselni, a levén pedig a rendelt quártélyok azoknak ő felségétől, onnét kell általjában kitelni portiójoknak, abban semmit is le nem enged, inkább akarna százszor is meghalni mint sem császár ő felsége hadait e*)... megölni, mert abban az egész keresztyénségnek dolga forog. Azért Erdélynek azt meg kell fizetni, lehetetlenség annak megváltozni. Magyarországban két vármegyének sőt egy városnak Debreczennek annál több portiót kell adni, mintsem egész Erdélynek, még is meg kell lenni s megadják. Erdély pedig azt mondja, hogy lehetetlen megadni, ha lehetetlen, bemegyek én meglátom ha lehetetlen lesz-e vagy nem, de bizony tiz annyival toldjátok be, mint ha szépszerént adnátok, mert ha nem adjátok meg, jure belli elveszszük erővel. Midőn sokszor az több ratiók között megmondottuk volna, hogy Erdély ő felségének nem haerediteriuma, ő felsége sem tartja annak lenni méltóságos diplomájában is, tehát evvel nem tartoznánk, nem is kételenittethetnénk arra igazság szerént, fel sem vállaljuk mi az portiónak nevezetit is, nemhogy magával hordozó nagy terheit. Arra azt feleli, hogy se Magyarország se az imperium ő felségének nem haereditariumi, de mikor az szükség hozza, az quártélyozásnak csak meg kell lenni, azt erővel is megvesszük az imperiumban is, noha panasz nélkül nincsen. Erdély is tartozik ő felségét ebben az hadakozásban segiteni, mert az minemü igazsággal merte az erdélyi fejedelem irni ő felségének, és kivánni: ego mitto meum Ephaebum si vult sua majestas pacem. Ego volo habere omnes comitatus usque ad Tibiscum; azon igazsággal kérheti ő felsége Erdélytől ezt az sustentatiót még nagyobbat sok okokból, sőt ha Erdélynek felét kérné is, elég okot adtak arra az erdélyiek, jobb csak hallgatni arról.

*) A lap oldala el levén vágva, olvashatlan.

Egy szóval sok vetegetések után is, melyért sok haragját és kemény szavait szenvedtük, végső válassza csak a volt, ha nem tudja mennyit beszéllenénk is felőle (noha immár több szót nem akar hallani arról a dologról) mert vannak dolgai azon kivül is, melyekhez kell látni, de különben meg nem lesz az békesség közöttünk, hanem:

1.) Azt az 17 ezer rénes forintot az mennyi hija az száz ezer rénes forintnak, az mint kivánta megadjuk.

2.) Mivel Lápos- és Kővár vidékire hat ezer portiót vetettek volt, hogy in naturali sustentatione megfizessék, azok pedig eddig semmit sem fizettek, azért azt megadják fogyatkozás nélkül; ha pedig azok meg nem adhatnák, oda megyen Erdélyben a hol ő nagysága megveheti. Az mi élést pedig Erdélyországa Bányára küldött és küld ezután is, és ha eddig magok is valamit adtak volna, computálván mind azokat, portiojoknak defacaltiójában tudja fogyatkozás nélkül, de különben az ördögök elragadják, ha cselekszik, hanem Erdélyre megyen, mindjárt legelsőbben is, de megemlegetik mindétig, hogy Carafa Erdélyben járt. Mi azért látván csendesithetetlen indulatját (noha Gyulai uram ő kegyelme jó izenetire, és biztatására nézve, megörültünk vala és jobb reménységben voltunk, de abba megfogyatkoztunk, sokkal más constitutióban találván az generált mint ő kegyelme is gondolta) mivel immár szónkat is meg nem hallja vala, búcsút is adott egy néhányszor: eatis quocunque vultis, faciatis quod vobis placet, ego etiam faciam quod volo. Instructiónk szerint nem volt más remediumunk, hanem kételenittettünk rescribálásra időt kérnünk. Melyet oly nehezen nyerhettünk meg, hogy immár majd reménység nélkül valánk, azt okozván erősen, hogy eddig elég ideje volt Erdélynek az tractára, mitől fogva ő nagysága elsőben az dolgot megirta volt, de ha nem akarta, magának tulajdonitsa, ugy látja csak játszani akarunk vele.

Midőn azért sok ratióink és instantiánk után meg nyerhettük az rescribálálást, de hogy igen igen rövid idő alatt legyen válassza, ugy kelletett az mi kegyelmes urunkhoz ő nagyságához és nagyságtokhoz s kegyelmetekhez Almási Ferencz uramat postán küldenünk, várván mindezekről az nagyságtok és kegyelmetek tudósitását és parancsolatját.

alázatosan és igen hamar, mert a késedelemben veszedelmet látunk.

Ezek után Isten nagyságtokat s kegyelmeteket szerencsésen s boldogul tartsa meg és vezérelje minden dolgaiban hazájának maradására. Datum in Eperjes die 24. Februarii A. 1687.

Nagyságtoknak s kegyelmeteknek alázatos szolgái
Naláczi András.
Bálintith Sigmond.

Naláczi András uraimék Eperjesről küldött az portiókról való computusa.

Noha mi az portiónak nevezetit is kerültük, de mivel az németek akaratunk ellen is csak avval az szóval élnek, és az szerént akarják computálni minden vitézlő rendnek fizetését, az mint akarnak az erdélyi dolgokban is cselekedni, hogy azért nagyságtok s kegyelmetek voltaképen tudhassa, mi legyen és miben álljon az ő kivánságok, mi iránt pro memoria feljegyzettük, a mint beszédekből és irásukból eszünkbe vettük, és nagyságtoknak s kegyelmeteknek beküldöttük, mely igy következik.

Mikor Kálnoki Sámuel uram rendelést tett volt az máramarosiak, lápos- és kővárvidékiek között az tizezer portiónak administráltatásáról, akkor Máramarosra vetettek négyezer portiót, azokra azt mondja Carafa uram ő nágysága, nem panaszolkodik, mert azok immár megfizették nagy részint portiójokat s fizetik naponként, de ugyan aprilisnek végeig onnét ki nem viszik őket, hogy hátra levő fizetéseket in natura felszedhessék azok részekről, azért snmmit se kiván az országtól.

Kővár és Kővár vidékére vetettek volt hatezer portiót, de mivel egyik sem adott még semmit (az mint az generál mondja) azért megkivánja azoktól.

Elsőben az novemberre való hatezer portiót egészen, mely tészen rénes forintokat nro. 38000.

2.) Azután következendő öt holnapra való portiókat

mindeniket két két frt. hijával elveszi, mivel azt az két forintot az az pénz suppleálja, melyet az ország adott, de ugy hogy az hátra maradott tizenhét ezer forintokat még megadja az nemes ország, mert avval telik ki az a két két forintja az portióknak, és igy:

Az hat ezer portio egy holnapban tészer . . . . . fl. r. nro. 26000

Öt holnap alatt tészen . . . . . fl. r. nro. 130000

Az novembri portióval együtt tészen fl. r. nro. 168000

Id est száz hatvannyolcz ezeret, ide számlálván mindenféle speciesit az naturalis sustentatiónak, ugy mint hust, kenyeret, bort, abrakot, szénát, szalmát s egyebet valami szokott lenni.

Ez azért az egész summa melyet hat holnapokra kivánnak fizetni a kővár- és láposvidékiektől,

Az mely élést pedig Erdélyből Bányára szállittottak, magok is pedig az vidékiek eddig adtak, vagy töllök elfoglaltanak volna, azokat mind beveszik az fenemlitett summának defalcatiójában. De mennyiben vennék be köblit buzának, zabnak, nem tudjuk, mivel mi mint hogy instructiónk ellen portio adásra nem condescendálhattunk, nem is akartunk arról vélek beszélleni a nagyságtok s kegyelmetek parancsolatja és hire nélkül.

Mondá azt is egyszer generál ő nagysága, ha ökröket adnának, elvennék az portióban, a secretáriusa is mondá.

Az két vidéktől pedig ennekutána nem el veszik in natura az portiót, hanem kész pénzül kivánják refundálni az helyiben, melyet az alatt az magok tartásokra elköltöttenek az vitézek.

Ez azért az conclusiója, ha az nemes ország megfizetteti Kővár- és Láposvidékivel az elmaradott hat ezer portiót, köziben számlálván az mit az ország is in natura adott.

Annakfelette ha megadja az ország az 17 ezer rénes frtokat, az alkalom meglesz és nem infestáltatunk tölök; ha pedig ezek meg nem lesznek, minden szándéka az, az mint levelünkben is megirtuk, hogy erős haddal az országra mennjen mennél hamarább.

A mi pedig a véka dolgát illeti, csakugyan máramarosi

vékára akarja computálni, ugy az száma kevesebb lenne, annyival az portio is kevessebbet szállana. Mindazáltal valami vékony reménységet gondolunk, hogy ha az többiben megegyezhetne az nemes ország véle, talán az véka dolgában engedelmesebb lenne.

Ezért nagyságtok s kegyelmetek cselekedje azt az mit jobbnak itil, és minket méltóztassék mennél hamarébb tudósitani, mert ez az ember immár igen megindult, csak nem akar késedelmet szenvedni: rescriptumra pedig többször semmiképen nem bocsát, ahoz nem sok reménységünk lehet.

Kálnoki Sámuel uram levele 28. Február. 1687.

Méltóságos ur, nekem jó uram!

Megirtam vala 25. praesentis, micsoda parancsolatja jött volt Carafa uramnak ide, hogy minden expensákat számban vehessen generál uram, melyet immár az nemes vármegyének tiszteivel együtt tegnap el is végezének, rettenetes summát adott ez az nyomorék föld, ugy mint fl. 68208, restál még 7721. De ha az Februariusra való és más extra ordinaria expensákat computálnak, könnyen száz ezerre kitelik; itt mint vettek számot, annak pariáját is elküldtem. Véghez mennvén az munka, kivánta az commissarius, hogy subscribálja ispán uram, de elvétettük ő kegyelmétől, eszében sem vette, hogy csak az iró diákok és exactorok subscribáltak. Midőn már postáját akarja vala generál uram expediálni Eperjesre, azonban érkezett császár ő felsége postája, Carafa uramtól felhivatván, megmutatta levelét, azt irja az erdélyi követ, ott van azért, maga az itt való commisarius menjen fel, kivel szemben beszélhessen, itt való dolgokról informatiót vehessen, addig pedig az mi követünknek választ nem ad. Im szintén most az császár postáját szállásomra hivattam vala, sokat beszéllettem vele, bizonyosan mondá, hogy Bálintith uram 22-én felindult Bécs felé, ez pedig 23. indult Eperjesről; hogy ő kegyelme felment, igen jóra nem magyarázhatom, instructiójokat ő kegyelmeknek calculalván, ugy kellett felmenni, hogy ha Carafa uram nem resolválta jól magát kivánságunkra, mindazáltal

Gyulai uram ő kegyelme egész tanusággal informálhatja kegyelmedet, még én semmi leveleket az követ atyafiaknak Eperjesről nem vettem, noha már három uttal irtam, most is irék Naláczi uramnak az commisarius által, ez igaz postán megyen, de ugy is csak bele tetik tiz nap, meddig onnan resolutió jön, addig itt az hadak csak nyomják annyira az szegénységet, hogy már némely statiókban még az szalmát is elköltvén kételenségből, csak változtatni kelle, némely companiákat az széna kedviért, az felső járásra kellett ma szállitani, elől ispán uramat elküldöttük az generál javallásából, hogy az szegénség el ne rémüljön, mert futni készültenek. Immár februarius eltelvén, martiusnak 10. napjára ha válasz jő, én akkor irhatok cathegoriát nagyságtoknak s kegyelmeteknek, s ugy látom Fogorasból sem jő elébb az posta hat napnál, ha meg az választ várom, 24 napra leghamarébb is ha válaszom jön és igy az üdő annyéra eltelik, hogy csak egy holnapja marad az quártélyra ennak az hadnak; maga azt mondja generál uram, hogy ordinantiája van 15. aprilis csak el menjen. Egy szavával azon esküszik: mentest indul, mihent Carafa uram parancsolja, más szavával, hogy mi haszna csak egy holnapra innen kibontakozni, holott egy pénzig mindent megfizet, én arra megfeleltem: nincsen pénzek, mert az császár nem ad, sőt az mit mi adtunk is, Carafa elvette az hadaktól, nem vétkes Erdély; de ámbár pénzek bőven volna is, már sem széna sem abrak, mivel felette olcson limitáltatta, eltékozlották s nem kimélették az vitézek. Meg kelle vallani generál uramnak, hogy Szim commisariushoz pénzért elküldött volt, de megirta: azt parancsolta Carafa uram, hogy intacte megtartsa az erdélyi pénzt. Én uram tegnap ispán uram előtt valóban probálgatám, az generál elméjét informálja conscientiose Carafát ennek az szegény földnek nyomoruságáról, viselje előtte urunk ő nagysága méltóságos tekintetit, ha kimenne bár csak martiusnak felén, egy fő paripát vagy egyéb honorariumot is adnánk neki; azt mondja nem ajándékért, hanem ő nagysága kedvéért és ennek az szegény romlott földnek conserválásáért ugy ir és izen az commisariustól, valamint magunk kivánnók, magát is az commisariust szállásomra hivatván, ispán urammal sokat kértük. Lám urunknak ő nagy-

ságának szép ajándékát vette, csalhatatlannl nagyobbat várjon, csak hozzon jó ordinántiát; hütire fogadá, rajta leszen. Látom Carafa is irja leveliben, hogy általa resolvál az quártélyokról. Az eperjesi posta titkon jelenté, hogy kiviszik innen az hadat és kérte Veterani uram ötet is, szerezzenek jó szállást Eperjest az feleségének. Mondja hogy rettenetes tüzes szerszámokat hoztak, felest Tokajban, olyan nagy bombákat, hogy ötöt tiz vonó marha birhat, vagy Munkács vagy Eger lészen az első próba. Török követek váradiak egynéhány nap mulatván Eperjest, sollicitáltak tractára való passust, de semmiképen választ magától Carafa nem adott, felküldte az bellicumra ezen postát, de nem adtak ott is; igen szomoruan is sirva mentek az törökök vissza. Az eperjesiekben nagy rendü embereket vagy harminczat Carafa megfogatott, valami levelek fogtak találtatni, rettenetes portiózást mond ez is; budai praesidiumnak Morvaország ad portiót; mondja, hogy Kis Balást látta, Szathmára feles törököt és szekereket hajtatott be, azok félék voltak kik Egerben élést akartak vinni. Rettenetesen sollicitálja az generál, hogy egy kapitányát beküldhesse egyenesen urunkhoz ő nagyságához, hogy lovakat szedhessen, még azon sürgetett ma is, hogy adjak salvus passust neki, én megmondottam, hogy valamig már válaszom udvartól nem jön, nincsen módom benne. Felette kérem uram kegyelmedet, ha még erre (ennyi irásom után) válasz nincsen, sietve tudósitson, mert alig tudom tartóztatni. Ha valahogy hir nélkül elküldi, eszemben sem veszem, hanem im megirám Toldalagi uraméknak, legyen vigyázás rája; ugy akarja ugyan küldeni, hogy egy városban legyen bizonyos helyen, mint sokszor megirtam, Vásárhelyt talán legjobb lenne, álljon nagyságtok s kegyelmetek censurájában. Az császár postája Cseh György nálam vala ebéden, azt mondja, az eperjesi polgárokhoz Tökölyiné valami levelekkel egy asszony embert férfi német ruhában küldött volt, kit elfogván, sok levelek Egerben, Váradban és Tömösvárban szólók voltak, az főrendek közül 32 erős fogságban vettettek, sőt Faigel Pétert, Szalait, másokat is sokakat, Nagy Mihályt arestálták. Az város notáriusát Vejbeit megkötözték, igen nagy dolgok indultak volt. Ez azt mondja: mind bizonnyal Munkácshoz fognak és

mérges golyóbisokat is csináltak számára. Az lengyel király bizonyosan Ilvóban vagyon. Harmadnap mulva várja az rationista az erdélyi görögököt; kiktől ott való dolgokat jobban kitanulhatok. Ezzel ajánlom Isten oltalmában uram kegyelmedet és maradok kegyelmed köteles szolgája.

Szigeth 28. Február.

Anno 1687. Kálnoki Sámuel.

P. S. Engemet uram Budai Sigmond sok uttal talált meg, kérvén azon, irják mellette kegyelmednek, vegye el nehézségét róla, esküszik: Hide ijesztette el azzal, hogy kegyelmed meg akarja fogatni, arra igiri magát, ha gratiája leszen, erős hütöt ád, hogy igen titkos dolgokat tanul ki és tudtára adja kegyelmednek. Ha uram kegyelmed ugy parancsolja, én ispán urrammal urunk ő nagysága hüségére és fogadására erős hüttel megeskütttetem.

Anno 1687. 1. Martii. Veterani uramnak irt levél urunk neve alatt.

Praemissis Praemittendis.

Quantam adhibuerimus industriam iteratis vicibus, pro contestanda nostra erga christianitatem Sacratissimamque Suam Majestatem devotione, maximam ac facultatem nostram excedentem pecuniae summam, annonamque pro militia Caesarea pendendo: ipsammet Excellentiam Vestram testem appellamus; nihilominus cum literas Excellentiae Vestrae ac juxta Illustrissimum Dominum Venczel vidimus, immerito nostros subditos vexari dolenter sane intelliximus: Quae regni nostri Transylvaniae, ac partium Hungariae eidem incorporatarum status et ordines universi, Excellentiae Vestrae querulose uberius detegenda (tam scripto, quam vero per Spectabilem ac Generosum Samuelem Kálnoki de Körös Patak ad eundem ablegatum fidelem nostrum verbotenus) constituerunt: Ad ea hos referentes Excellentiam Vestram amanter petimus, eductionem militiae Caesareae, ex partibus regno no-

stro subjectis admaturare ne gravetur. Factura Excellentia Vestra id, quod Suae Majestatis resolutiones clementissimae requierunt, ac nos etiam mutuis pensaturi sumus officiis, fautissima in reliquo apprecantes.

Anno 1687. 2. Martii. Veterani uramnak az Statusok nevealatt.

Excellentissime Domine Nobis observande.

Quamquam ab initio, susceptorum, Sacratissimae Caesareae Regiaeque Suae Majestatis, pariter, ac Christianitatis, armorum; nulla prorsus syncere devotionis nostrae, erga Sacratissimam Suam Majestatem contestandae, neglexerimus argumenta, eaque tam in pecuniae, quam vero in annonae summa, facultatem etiam nostram excedente, iterato etiam praestita, sua quoque Excellentia teste contestati sumus, nihilominus tamen, dum adhuc in opere proxime administrationis nostrae, sudaremus, ejusdem, ac Illustris simul Domini Jacobi Venczel, Commissarii, tam synceris Excellentiae Vestrae oblationibus, quam vero devotionis nostrae hactenus contestatae adversantes insperato percepimus literas, earundem copiam, eidem per Spectabilem ac Generosum Dominum Samuelem Kálnoki, Celsissimi Domini Principis, Domini nostri clementissimi ablegatum repraesentandam; ad ejus fideles, superinde aliisque sibi concreditis relationes nosmet ipsos relegantes, Illustritatem Vestram officiose petimus, eidem fidem dare, syncerasque suas oblationes ratione eductionis militiae Suae Majestatis ex partibus regno nostro incorporatis effective contestari ne gravetur. Factura Excellentia Vestra, rem christiano nomini, ac suae existimationi gratam, nobis vero benevolis officiis recolendam. Eandem de reliquo divinae recommendamus protectioni. Datum in Arce Fogaras die 2. Mensis Martii Anno 1687.

Excellentiae Vestrae servitores addictissimi
Trium nationum regni hujus Transylvaniae et partium Hungariae eidem annexarum Status et Ordines universi.

Gyulai Ferencz uram tractája az becsi conferentián.

Midőn ő felségétől az diplomát semmiképen nem obtineálhattam volna, ex consisilio Stratman uramtól ő nagyságától ő felsége megizente, hogy az diplomát meg nem változtathatja becstelenségével (subcribálván elébe mi követeink) hanem rescribálják, hogy vegye el urunk ő nagysága, és az ország, az mint már egyszer megkinált bennünket ő felsége az szerént, avagy ha tovább való tractátust akar is urunk ő nagysága inditani, nem derogálja ő felsége.

Én felelék reája, ő felsége előtt az én kegyelmes uramnak ő nagyságának és az nemes országnak ennél most egyéb kivánsága nincsen, melyeket memoriálében feltőttünk, avval is böven declaráltam, és mivel ő felségéhez és az keresztyénséghez sok izben való devotiónkat, s keresztyénségünket mutattuk meg (non quidem ex metu sed ex christiana devotione nostra et ante tempus) kinél nagyobb jelét akármely confoederatusa is ő felségének jobban meg nem mutatta; még pedig olykor a mikor az török igája alatt volnánk, kinek is igája alól szivesen kivánnánk felszabadulni.

Azért ő felsége is adja jelét urunkhoz ő nagyságához s országunkhoz való kegyelmességének, hiszem ő felsége sui juris ugy tudja az én kegyelmes uram ő nagysága.

Erre mondá Stratman uram: micsoda jelét kivánjuk?

Én felelék: egyik iele ő felsége kegyelmességének az, hogy az diplomát az m. kivánságunk szerént adja, mivel még olykor kivánjuk, a mikor az török igája alól fel nem szabaditott bennünket, és az mikor bennünket felszabaditana is ő felsége és az keresztyénség fegyvere, nem subjectusi hanem confoederatusi akarunk ő felségének lenni, sőt ha szintén az töröktől fegyverrel elnyert volna is ő felsége bennünket, még sem lehetne bennünket ily rendkivül való tereh viselésekkel szorongatni, és szomoritani bennünket nem is illenék ő felségéhez.

Erre mondá Stratman uram, az több miniszterek is erős fogadásokkal, ő felségének semmi gonosz intentiója urunkhoz ő nagyságához és az országhoz nincsen. Erdélyt bizony semmi nemű exactiókkal nem terheli, hanem illik urunknak ő

nagyságának és az országnak segiteni ő felségét ilyen expeditióiban az confoederatusokra nézve is, mert mikor az keresztyénség fegyverét segiti, magát segiti akkor.

Kire felelék: ha ő felsége exactiókkal terheli hazánkat, partiumbeli hozzá tartozó részeivel, mi törökkel tatárral nem fenyegetődzünk (noha ugyis nem kevés distractiót szerezhetnénk ő felségének, ki nélkül is jobb volna ellenni ő felségének, és azt az erejét másuvá forditani) de bizony az confoederatusokat s az keresztyénséget megtaláljuk és ha más keresztyén királyokhoz folyamodni kételenittetünk, nem mi, hanem ő felsége és az miniszterek lesznek okai, mert az keresztyénség nem azért fogott fegyvert, hogy keresztyén országot nyomorgasson az ő felsége fegyvere, hanem török-tatár ellen hadakozzék, és ha egy alávaló férgecske gondot igyekezik viselni az maga megmaradásáról, mennyivel inkább az kit Isten értelemmel megáldott, hogy ne viselne gondot az maga megmaradásáról.

Ezekre nézve ujabban az ministerek által ő felsége assecurált, hogy az ő felsége hada az erdélyi határban be nem jön, Carafának is erős parancsolatja lészen, hogy se urunkat ő nagyságát, se az országot ne kedvetlenitse, az hadakat is szoros disciplinában tartsa (a mint Eperjesen Carafa generális megvallá hogy nem volt ordinantiája az bejövetelre).

Kire felelék: Carafa uram ugy cselekedjék, hogy in defensionem sui, bizony fegyvert is fog Erdély, hirré adván az keresztyénségnek, mi okon kellett cselekedni, mert az mennyi hada vagyon ő felségének, Magyarországnak csak egyik része is könnyen eltarthatná: mondván nem ád urunk ő nagysága és az ország több pénzt, csak a mennyiről nekem is parancsoltanak, ki is supra vires cselekesznek, nem is félelemből, hanem az keresztyéni szeretetből, melyet én is megigérhettem volna, Nemes János uraméknak, sem hiszem, annál többre hatalmat adtanak volna.

Erre mondották az ministerek: ő felsége parancsol Carafának, másképen accommodálja magát Erdélyhez, hanem ő felsége azon kéreti urunkat, hogy annonával pénzért segitse az ő felsége hadát, ugy pedig ha az közelebb való helyet fogja az ő felsége hada megszállani; másképen nem kiván-

ják, erről pedig idején tudositsa urunk ő nagysága ő felségét, kiért Istentől áldást, az keresztyénségtől dicséretes emlékezetet vészen urunk ő nagysága magára, ő felsége is kegyelmességét mutatja.

Carafához érkezvén, kezdé mondani: most sem akarunk semmit is adni, mint tavaly, de már is parancsolt Veteraninak, mit cselekedjék, ha pedig adnak, csak lásson pénzt, mindjárást kiviteti az hadakat Ugocsa és Bereg varmegyébe, és megmutatja, hogy ő nem austerus, hanem urunk ő nagyságának és az országnak igaz jóakarója, és ha annonát igértünk az ő felsége kivánsága szerint pénzért, az diplomát fortalitiumok kihagyásával kiadja ő felsége, azon lészen végben is visszi.

Kire én is felelék: ő felsége mindenekben kegyelmességet igérte, azért ő nagysága ugy cselekedjék, hogy ha Erdély máshoz folyamodik, avagy fegyvert fog, az egész keresztyénség előtt ő nagysága leszen az oka.

Anno 1687 2. Martii. Kálnoki Sámuel uramnak irt levél az deputátusok neve alatt.

Ajánljuk kegyelmednek mint jóakaró atyánkfiának szolgálatunkat.

Sub dato 16. február költ kegyelmed tudósitását vettük. Az mi kegyelmed kérdésit illeti: kegyelmed semmit Veterani urammal se vele valókkal ne alkudjék, semmit se contrahäljon, se limitatióban magát ne elegyitse, és ha benn maradnak is akaratunk ellen, dibdáb limitatiót nekik ne engedjen, csak megkivánja azonban az refusiót derekason tőlök, ha ki akarnak menni, de contractusra velek instructiója szerént ne ereszkedjék és semmi subscriptióra ne lépjék, jobb ha elmennek, de ha szintén magokkal két háromszáz embert el visznek is, türhelőbb, hogy sem ujabb ujabb alkalomra menjen ember vélek. Az kegyelmed kivánsága szerint, mi Veterani generálnak irtunk ugyan de csak credentiát, jobbnak itéltük, hogy kegyelmedtől értse meg az dolgokat, kegyelmedre

relegáltuk. Az Caraſával lett Nemes János uramnak contractusához magunkal nem tartjuk, nem lévén követeinknek annak conclusiójára authoritások. Kiket is kemény büntetés alá vetettünk volna, abbeli cselekedetekért, hogy ha császárt ő felségét nem respectáltuk volna, mert mi még csak azokat az nálunk hallatlan terminusokat, ugy mint az portiót, repartitiót s több egyébb a féléket hallani sem akarunk, nem lévén mi ő felségének sem haereditariumi sem vasalusi, subjectusi, hanem confoederatusi, semmiképen azt az elviselhetetlen és szabadságunkkal ellenkező terhet supportálni nem akarjuk, hanem az diplomában specificált bizonyos módok és conditiók alatt, ha veszik, az keresztyénséghez való dovotiónkat fenntartani készek vagyunk mint confoederatusok, különben ha ugyan csak ezt követik el rajtunk, és igy nem engednek ennyi devotiónkért semmi pihenést, siralmas állapotunkot minden keresztyén fejedelmek előtt deploráljuk, császárt ő felségét is alázatos suplicatiónkkal ujolag busitani meg nem szününk, remélvén hogy ő felsége az mi kész devotiónkat magától teljeségesen el nem taszitja.

Kegyelmed is azért instructiója szerént mondja meg világoson az dolgot ez szerint. Csudálkozással láttuk mind maga Veterani generál s mind pedig Venczel uram minemű fenyegetődző leveleket küldöttek Kővár- és Lápos vidékire, mely leveleket in specie kegyelmednek elküldtük, s kegyelmed ha kivántatik, beadhatja az generálnak, ugy látjuk, ennyi sok contributiónknak, és devotió mutatásunknak semmi haszna nincsen, az a föld nem egyébre, hanem utolsó pusztulásra jut. Kegyelmed azért csak megmondja, hogy ha már erőnk felett ily sok contributióra léptünk, azt a földet ne sanczoltassák, pusztitsák, sőt igéretek szerint az hadakot vigyék ki, had vehessen az a föld valami pihenést, mivel innét mitőlünk semmiképen több ki nem telik s az az nyomorult föld is nem supportálhatja. Az elmult nyáron is mennyi terhet supportáltunk, az ő felsége hadai mia mennyi kárt vallottunk, mennyi expensákot tevénk, annak sem vehetők semmi hasznát, az mint látjuk az mostaninak is csak annyit vesszük, s mint hihessünk az ő assecuratiójoknak, mi bizony nem tudjuk. Egyéb iránt kegyelmed

megmondhatja, az mi lelkünk ismerete tiszta mind Isten s mind az keresztyén világ előtt.

Azt értesse meg kegyelmed valójában az generállal, hogy most az ő felsége hadai számára száz ezer frtot adtunk s husz ezer köböl gabonát, az melynek kiszállitása legalább tölt ennek a hazának hetvenezer forintjában, Közép Szolnok s Kraszna vármegyéből tizenhat ezer köböl buzát és tizenkét ezer köböl zabot vettenek el legalább az ő felsége hadai számára, Kővárvidéknek és Láposvidéknek mennyi gabonájok és buzájok Nagy-Bányán és Felső-Bányán volt, mind elvették, azonkivül is Vallis general K[illegible]vár vidékén mennyi károkat s exactiókat tétetett, s minde[illegible]ken feljül vagyon az maramarosi exactio, ezekhez képest [illegible]mely keresztyén ember megitilheti: ha tartozunk-e többr[illegible]kegyelmed semminemű irásra ne mennjen, még csak legkiss[illegible]ninutát nekik ne irjon, melyet ők projectának szoktanak n[illegible]ni, hogy ugy ne járjunk az irással mint az Nemes János[illegible]m conclusiójával. Éltesse Isten kegyelmedet. Fogaras 2. Anno 1687.

Kegyelmednek szolgál[illegible]atyafiai,

Az mi kegyelmes urunk ő nagysága tanácsuri és főrenden levő deputátus hivei etc.

Kálnoki Sámuel uram levele 2. Martii. Anno 1687.

Méltóságos uram neke[illegible]uram!

Mire vélni nem tudom, nogy ily későre jő az tudósitás, holott Gyulai uram ő kegyelme már jó ideje beérkezett, nem tudván semmit az ő kegyelme követségében: vakjában nem tudok keménykedni és hátamat minek vetni. Az Kővár- és Lápos vidékire kiküldött hódoltató leveleket is egynéhány napja elküldtem, noha én azok felől generál urammal eleget [illegible]ar sokszor megirám, de hogy látja, már [illegible]a csak adva ad, minden excusatiója [illegible]om holnapra nem adták meg;

eléggé megmondottam, nem voltak adósok véle, de csak azon bakot nyuzza. Megirám az előtt harmad nappal, hogy az commissáriust Carafa uram felhivatta, el is ment azon nap, addig Naláczi uramnak válasza nem lészen, az üdőt csak vontatják. Bálintith uram felment, meddig ő kegyelme jő, vagy csak meddig Carafától ordinantiája jő is, martiusnak fele eltelik, ha ugyancsak ki nem viszi az hadat innen ad 15. april; tessék nagyságtoknak s kegyelmeteknek mehessek be, mert itt semmi hasznot nem tehetek, pénzen is nem kaphatok sem szénát sem abrakot, az bornak is tizenkét polturán jár iczéje, én bizony nem hogy költségemet de véremet sem szánnám, hogyha használhatnék. Tegnap Castelli gróf oberster jelenté, hogy Carafa uramnak jött Szathmárra parancsolatja, az érdélyi pénznek egy részét be hozzák, hogy az hadak pénzeken élhessenek, ugy még is jobb volna, noha bizony némely helyeken semmit nem talál, annyéra elfogyatkozott az abrak és széna, hogy félő az szegénységnek marhája éhhel meg ne haljon. Vevén eszében az generál az szükséget, nyolcz compánia lovast felszállitott, tegnap itt menének által az felső járásokra, ott éreznek egy kevés szénát, nem is lehetett volna bizony tovább subsistálni statiójokban. Bizonyosan monda az generál patere, hogy az Bányára szállitott buzát és zabot ezeknek nem adják, hanem Várad alá tartják: az officerek zugolódnak, Erdélyre nem nehezteltenek, mondják, ha Carafa mind igy bánik vélek, mást gondolnak; tavaly az debreczeni pénzzel, ez idén az Erdélyivel csalogatta őket; oly szükségben van némely közlegény, hogy két nap sem kap kenyeret. Generál uram is eleget panaszolkodik, de ugy látom, Carafa uram ordinantiáját semmiben nem meri interturbálni.

Azért irám, ha ugyan csak itt parancsolja kitelelését, itt bizony Aristoteles sem használhatna az ratiocinatióval. Tegnap reggel felhivatván, kiváná: adjok salvus passust egy kapitányának huszad magával, az kit követségen be akar küldeni urunkhoz ő nagyságához, egyszersmind lovak vételére is, megmondottam nincsen hatalmamban, hogy én egy tisztviselőt bebocsáthassák, közlegényeknek szabad be menni kevesenként; lám minap az beszterczei sokadalomra is hirem nélkül mentek, látta Oklocsányi uram mennyit veszekedtem

vele, olyan szókra fakada, nagy dolog ha neki annyi tekinteti Erdélyországától nem volna, hogy követjét küldhetné be, hiszen most is Erdélyben van. Haizler kapitányi hir és passus nélkül bementek, az országot általjárták, az ő kárára az lovakat felszedték.

Megmondtam, ha nyilván lenne az lovak vétele, az török számot kérne tőlünk: mért engedtük meg, meg is van tiltva egynéhány esztendőtől fogva, hogy vitézlő rendek lovakot el ne adják, mert ugyan csak defensive táboroznunk kell, jövendőben is csak azt feleli, más rendek eladhatják lovakot, javallja, az vásárhelyi sokadalomba probálnák emberei: látám rettenetes vehementiájával nehezteli és megmondá, kedden csak elküldi követjét, már kételen vagyok vele, nincsen hatalmomban ha tiltom is, látom exacerbálom, ellenne nem állhatok, inkább egy itt való nemes embert, s egy emberséges szolgámat elküldtem véle, ne csavarogjon az országban, s Beszterczére se vigyék be, megirom Toldalagi s Dániel István uraméknak, legyenek vigyázásban. Én uram a 18. februar nem vettem semmi informatiót sem levelet nagyságtoktól s kegyelmetektől, noha már annyit irtam, hogy tán unalmas is vagyok vele; most Kővár- és Lápos vidékét talán nem attingálja, ha ő felségétől Gyulai uram cum contento bocsáttatott, ha ordinantiája Carafától nem leszen. Az nagy hó, lovatlanságok, fizetetlenségek is ellenzik, én bizony látva hiszem hogy ante 15. April kimennjenek, jó szivvel kijövők akkorra kisérésekre csak ne kelljen hiában itt tekergenem, ha jó karban hagyhatom ez romlott földnek dolgát, hogy pénzeken élnek és takarékosabban költenek, mint eddig. Bizonyos az, hogy erős parancsolatokat ada ki, maga pedig olyan panasz nélkül él, hogy az lovai bizony gyakrabban szalmát esznek, vagy kétszer kivánná adjutántja által, hogy az asszonyunk ő nagysága szénait pénzért adassam oda, de megmondván: én is onnan tartom lovaimat, megcsendesedett. Azt mondja generál uram, ha Erdély jóakarója, ha kegyelmed igaz barátja (az mint el is hittte) tudja bizonynyal, kaphat az ő embere lovakat. Picolomini levelét in specie leküldte vala tegnap hozzám, irja neki Bécsből, hogy sollicitálja azt az paripát, melyet az nyárban ott ben jártában igértek volt neki s

ha megadják, küldje fel, mit feleljek rá? mind arról s egyebekről igen hamar való tudósitást várok; és maradok

Sziget 2. Martii. 1687.

Kegyelmednek köteles szolgája

Kálnoki Sámuel.

P. S. Mind az secretariusa, patere ugy beszélik, egyenesen Munkács alá mennek, onnan Egerhez, azután Váradhoz. Akarám uram tudni: ha én bemegyek Castelli uram eljöhet-e urunk udvarlására, minapi engedelmét megmutattam neki.

Az 1687. esztendöbeli Februáriusi fogarasi gyülés alatt, az generális és partiális perceptoroktól lött számvételnek alkalmatosságával tapasztalt Restantiák.

Fogarasi exactiok extractusához.

Fejérvármegyében Pro Anno 1685. vagyon Pura Restantia frt 146.//.30. Pro Anno 1684. frt nro 14.//.61. Pro Anno 1683. frt nro. 290.//.25. Praesidium számára való adó pro 1685. frt nro 34.//.66. Pro Anno 1686. az 40 frtos adóban restál frt 1526.//.06.

NB. Az 60 frtos adó egészlen restál.

Kükülővármegyében pro Anno 1685. restál frt nro 291.//.80. Praesidium számára való adóban restál frt nro 101.//.2½. Pro Anno 1686. se az 60, se az 40 frtos adókról ratiót nem adtak.

Juxta conciliationem Regestorum reperti sunt frt 276. den 81½.

Thordavármegyében pro Anno 1685. restál frt 517.//.20. Praesidium fizetésében frt 5.//.85. Pro Anno 1686. à 40 frtos adóban frt 384.//.—

Az 60 frtos adó egészlen restál.

Kolosvármegyében pro Anno 1685. restál frt. 60.//.84. Per Conciliationem inventi pro restantiis frt 52.//.34. Pro Anno 1686. à 40 frtos adóban frt 62.//.— Per Conciliationem Regestrorum et Testimoniorum productorum inventi: frt 64.//.—

NB. Egy házhely nemességen is vagyon Restantia, de nem tudta számba adni az Perceptor, mennyi.

Pro Anno 1686. az 60 frtos adóban rest. frt 245.//.—

Dobokavármegyében pro Anno 1688. à 40 frtos adóban restál frt 19.//.34. Az 60 frtos adóban frt 1614.//.—

Belső-Szolnokvármegyében. Pro Anno 1685. minden adó administráltatott, de pro Anno 1686. egyikféle adórol is rátiót nem adott az perceptor.

Hunyadvármegyében pro Anno 1685. difficultásban levő helyeken restál frt 54.//.— Praesidium fizetésében restál frt 5.//.50. Pro Anno 1686. az 60 frtos adóban az praesidium pénzével együtt restál frt 129.//.— Difficultásban levő helyeken frt 90.//.— Az 40 frtos adóban pura Restantia frt 124.//.— Difficultásban levő helyeken frt 60.//.—

Zarándvármegyében pro Anno 1685. praesidium pénze restál frt 13.//.60. Pro Anno 1686. à 40 frtos adóban restál frt 13.//.60. Az 60 frtos adóban restál frt 292.//75.

Máramaros vármegyéből az adó pro Anno 1685. mi előttünk ratióban nem adatott.

Universitas, pro Anno 1685. rátióját expediálta, de pro Anno 1686. egyik adórólis nem ratiocinált.

Az capitatim egy egy frtos adórólis senki nem ratiócinált.

Vizaknáról restál pro Anno 1685. Tallér 200. Pro Anno 1686. restál az 60 frt adóról frt 600. Pro Anno eodem a 40 frtos adóban tallér 200.

Vajdahunyad, pro Anno 1685. restál tallér 75. Pro Anno 1686. semmit nem ratiócináltanak.

Hatzog városárólis hasonlóképen nem ratiocináltak.

Abrugbányais hasonlóképpen se 1685. se 1686. esztendökben, mindkét városbeliek nem ratiócináltanak.

Az Székelységen, pro Anno 1685. restál tallér nro 183. Melyet az szebeni görögökön mond lenni gralis perceptor uram

Fogarasföldi adó pro Anno 1685. ratióban nem ment.

Portusi inspector se pro Anno 1685. se pro 1686. nem administrálta az szokott taxát, id es talleror. nro 100.

Portusi honorariumot hasonlóképen nem administrálta. Mi Exactorok adtunk mostan generális perceptor ur kezében,

a partiális perceptoroktól adatott restantia-pénzt frt 703.//.66. Hunyadvármegyebeli perceptor Márton Farkas uram hasonló restantia-pénzt adot az ő kegyelme kezébe ugyan a mostani számvételkor frt 1621.

Apor István uram ő kegyelme kezében az 40 frtos adóbeli restantia-pénz adatott mostan általunk frt 220.//.65.

Az praefecturán adózni tartozó rendeken pro Anno 1686. az 60 frtos adóban restál frt 746.//.13. Az 40 forintos adóban frt 466.//.—

Datum in oppido Fogaras, die 14. Mensis Martii, Anno Domini 1687.

Correcta per nos ex par. Abrugbán.

Petrityewit Horvát Kozma m. p.
(P. H.)
Petki Nagy Pál m. p.
(P. H.)

Instructio generosi Joannis Donát de Nyujtod vice comitis comitatus Albensis Transylvaniae et nostri ad Sacratissimam Romanorum imperatoriam Majestatem Ablegati.

1. Isten segitsége által megindulván ő kegyelme, a mennyiben lehet siessen mindenütt a mi fejedelmi méltóságunkat hazája szeretetit s maga becsületit előtte viselvén.

2. Igen reá vigyázzon, hogy a hol discursusra kél a dolog, sok beszédi ne legyen sokat nem tudommal megérjen.

3. Delegatus uri förenden levő hiveink Carafa generálnak irott levelekből ő kegyelme mindeneket megértvén, szavait ahoz képest alkalmaztassa.

4. Római császárnak ő felségének irt levelünket alázatosan megadván, köszöntse ő felségét nevünkkel mennél tisztességesebben, az miniszstereket is szónkkal becsülettel köszöntvén, levelünket kiknek irattunk, becsülettel adja meg.

5. Római császárnak ő felségének, és az ő felsége miniszterinek igért lovakat felküldeni el nem mulatjuk, megmondhatja.

6. Ha tudnánk, hogy követeink ne repudiáltatnának, és olyan re infecta nem jönnének vissza mint előbeni követeink, ujabban becsületes követünket küldenénk fel ő felségéhez, ha ő felsége az mi kívánságunk szerént melioráltatná diplománkat, annak ratificatiójára.

7. Ha Bálintith uram fel ment Bécsben, tudósítsanak mentest ő kegyelmek postán felőle, mivel instructiójok nem volt olyan ő kegyelmeknek.

8. Ugy értettük, hogy már Biharvármegyében ő felsége sokaknak jószágokat oszt, melyeket is proponálván, meg kell jelenteni, hogy mind ezek az ő felsége assecuratiója ellen való dolgoknak látszatnak lenni.

9. Az harminczadokat is pedig minden helyeken két annyira kezdették nevelni mint annakelőtte volt, ő kegyelme azért munkálódjék, szállittassék az régi szokott rendire és usuáltassék is az szerént mindenütt az harminczad proventusinak exigáltatása. Fogaras 14. Martii 1687.

Secreta instructió generosi Joannis Donát 15. Martii Anno 1687.

1.) Bécsben felmenvén ő kegyelme, az francia király és imperialis fejedelmek dolgait igyekezzék curiose s valósággal kitanulni.

Az svéd, saxo, brandeburgus ordok residensinek iratott credentiáinkban a vagyon irva, hogy ő kegyelmétől bőven informáltatván a mi nyomoruságinkról, informálják sincere principálisokat, ahoz képest kérje ő kegyelme szónkkal a residenseket ő kegyelmeket, mivel mi mindeniknek principálisát residense informatiójára relegáltuk leveleinkben. De meglássa jól kivált a svéd és saxo residensek micsoda cathegoriában vállalja és ahhoz képest intézze szavait is megmondván azt is mindeniknek, hogy mi készek löttünk volna követeinket küldeni kinek-kinek principálisához, megadván mindeniknek érdemlett méltóságát, de nincsen passusunk, ő kegyelme az szerént a mint deputátus hiveink Carafa generálnak megirattak, informálja a residenseket ő kegyelmeket, hogy principálisokat ahhoz képest tudhassák informálni, describálván miben álljon Erdélynek régtől fogva való szabadsága.

3.) Ha az császártól ő felségétől a bellicumtól és Carafa generáltól jó formában assecuráltatunk, hogy többször ez hazában és a partiumban quártélyozót nem küldenek, igérjen pénzt fl. . . . . marhát nro. . . .*)

4.) Jóllehet a Schaffenberg ez országban való járása alkalmatósságával igen megromlott és pusztittatott ez szegény ország, különben is pedig az sok szinü erőnk felett való terhviselések miatt igen elfogyatkozott, mindazáltal, akarván arról is ő felségéhez fenntartó devotiónkat bizonyitani; ha mikor ő felsége ármádája Váradot megszállja, tehát in eo casu husz ezer köböl buzával ajándékon kedveskedni, és azon buzának felét aratás előtt, felét pedig aratás után oda szállittatni készek leszünk cum securitate remissionis curruum jumentorumque et hominum et aliorum necessariorum requisitorum. Azonban ha ő felségének ugy tetszik, embereit is annona vásárlására bebocsátjuk és a vásárlást is admittáljuk.

5.) A mely kétezer aranyat ennek előtte Carafa generálnak igértünk volt, megmondhatja, egynéhányszor meg is küldöttük volt, melyet hogy el nem vött volt: despectusnak is tartottuk; mostan pedig ha Bálintith uramék javallják és ő kegyelme is tapasztalható hasznát veszi eszében, igérje meg: nem leszen fogyatkozás benne, megküldjük effective késedelem nélkül.

---

14. Martii. Anno 1687. Baló Mátyás uram levele.

Kegyelmes uram!

Ez előtt negyed nappal hozá meg Rácz János uram az nagyságod kegyelmes parancsolatját, melynek clavissal való irását, jóllehet igen confudálta volt a scriptor, mindazáltal valami nagy bajjal, minden parancsolatit nagyságodnak kitanulván, és magamnak irásban letévén, Skorlath**) uramhoz elmentem, ő kegyelmének nagyságod levelét praesentáltam, az szokás szerént az dolgokat is proponálván, igen javal-

*) Az összeg ki van hagyva.

**) E név helyesen irva S k e r l e t h és Skorláth alakban jő elé.

lotta mind az többit csak az egy s o r b a v 11. 37. 26. 29. 632. 99. 60. a j d a 16. 59. 15. 19. felől valót nem mondván ő kegyelme, ha én proponálom, az vezérnek interpretálja ugyan, de nagyságod becsületinek, mint nagyságod igaz jóakarója akarván consulálni, nem javalja ezen szókkal: in quem usum domine, jam ipsi bene scitis, és igy ez iránt való parancsolatját nagyságodnak nem effectuáltam. Egyéb részeiben kegyelmes uram semmit el nem mulattam, és mikor az vezérrel szemben lök, nem várván csak azt is, hogy nagyságod nevével köszöntsöm, mindjárt azt kérdé, meszsze hatták-e az adót, és hány napra érkezik ide, az nagyságod parancsolatjának része szerént járulván ehez az Skorlath uram intimatiója is, feleltem ez szerint: Jóllehet az ország mindenébül exhauriálódott, minden kereskedésre való alkalmatossági praecludáltattak, az pénz az országban rettenetesen elszűkült, mindazáltal nagyságod, hogy azzal is az fényes portához való hűségét igazán contestálja, valakinek az országban pénze tudott lenni, azoktól felkérte, és valami nagy bajjal az adónak szerit tötte, de mig jó pénzzé teheti, addig ezen postáját praemittálni akarta, hogy ő nagysága az végekben mindenüvé fermányokat küldjen, hogy mikor az adó megindul s a posta előre eljő az végekben hirt tenni, az mely napon az adó Káránsebesben érkezik, mivel nagyságod tovább nem kisirtetheti, az kisirő hadak is ott legyenek, hogy cum omni securitate hozhassák az adót ide; ezt igen örömest hallá, és mind akkor, mind ma, mikor választ ada, monda: Ibrahim passának Tömösvárra s ugyan oda az Galya*) Szultánnak s másuvá is mindenüvé parancsol, hogy elegendő késerő legyen, és mihelt az nagyságod embere Tömösvárra elérkezik, az hadak mindjárt induljanak Sebes felé, hogy onnan az követet az adóval együtt felvevén, ide az Duna az partra kisérjék, valami kár ne kövesse. Az Bécsi do l g ok 106. 62. 27. 15. 31. 40. 23. 31. 23. iránt etc. azt mondá, igen jól cselekedte nagyságod, hogy tudósitotta, mert jollehet való mind az m u s z k a k ö v 106. 29. 33. 11. 17. 34. 6. 34. 31 60.

*) Ez is helyesebben: G a l g a szultán.

e t o d a m e
10. 18. 37. 15. 6. 92. 99. 29. 10 netelében tractatusok tudósitása felől is valami vékony, de ilyen világos nem. Az lengyelek felől is tudakozván, a felől semmit mondani nem tudék, mivel nagyságod is nekem nem parancsolt, hanem mondám, még nagyságod oda expediált követje meg nem jött volt. Az francziák felől is, azt mondá, ugy irják másunnan is, de nem bizonyos, az nagy készületek felől is monda. Tudja, hogy az ellenség nem aluszik, de rövid nap meglátjuk, mi is erről az részről monda hadak és micsoda készülettel jönek, nem ugy mint tavaly, mert megcsalattatván az véghelyekről, nem jött volt ugy harczolni mint békesség csinálni, de most mindenképen sokkal különb apparatusa, Istent hiván segitségül, ez az esztendő lesz az, melyben ultionem summent de suis hostibus, és nemhogy az ő tőlök elvött és nálok levő várakat oltalmazhatnák, de csak az régen kezeknél levőket tarthassák meg, elég boldogság lesz ő nékiek. Veniunt undiquaque exercitus terrbiles, qui omnes has replebunt ditiones, már ki Konstantinápoly, ki Drinápoly Philippi, Szofia és Nis városa (igy) egyéb is érkezett, s az jövő holnapban mind itt lésznek. Az Eger, Várad és Lándor-Fejérvár obsideálása felől is monda. Azt kévánná ugyan a német hadakozásának rendi is, és ha német volna, azt cselekedné, de mivel még mi is kapát fegyverünkből nem csináltattunk, azon munkálkodunk abbeli szándékokban nem csak megtartózkodjanak, de még más gondolatokra is elméjeket forditani kényszerittessenek, is Alla, is Alla! etc. Az mint nagyságod irta, hogy ha pénz lött volna az német hadakban, magyar hadakban is felest allicziálhatott volna, az felől hogy választ ada, hosszasan beszéle de egészlen ott a dolgát nem observálhatván, mentem magával mindjárt Skerlet urammal maga szállására, s igy vettem pennára az dolgát szórul szóra mint deákul lesz. Ex hesternis tuis propositis inteleximus non tantum hungaros sed plerosque etiam germanos in hereditariis etiam Imperatoris provinciis degentes, abominari Caesareorum commissas in populo injurias, atque adeo si vobis pecuniaria vis fuisset, ex eis pertrahere potuissetis. Praeterita etiam aestate, et si alia sub forma, id idem tamen legatus Transylvaniae nobis proposuerat, cui

cum nos respondissemus, quod pro hac re necessaria videbantur, satagere et Princeqs avulsionemque Hungaricae militiae efficiat.*) Imperatorem nostrum suppeditaturum sufficientem pecuniae summam et iis commissionibus postquam legatus expeditus fuerat ex castris ad Szofiam tunc positis, nosque continuato itinere Budam profecti fuissemus, non tantum de hoc negotio nihil respondit, sed circiter quinque Germanorum millibus in Transylvaniam ingressis, susque deque ad lubitum cursitantibus, Princeps nec repellendis illis animum adjecit, nec ad nos quenquam hominem suum exmisit, quin imo quando magis oportebat, tota aestate enutritos in Transylvania Germanos diutius detinere atque a subsidio Budam obsidentium Germanorum divertere, pecunia locumpletatos dimisit, qui cum redeuntes Germanicis se se castris adderent, unicae occupandae Budae occasionem praebuere, quod si Princeps Transylvanicis exercitibus valide se se opposuisset nosque hic insistentes Germanicas vires distraxissemus, forte Buda conservata fuisset. Sed quando Deo ita placuit, haec jam preterivere. Scribas Transylvaniae Principi, illam creaturam esse et alumnum Potentissimi Imperatoris Domini Nostri, constitutus Transy lvaniae Princeps, ab hoc Imperio ultra viginti quinque annos, Imperatoris Regno fruitur, satis jam verborum, actione opus est, ne imposterum obliquo sermone utatur, infirmitatibus suis non excuset, recte et syncere nobiscum agat, transigat si Germanorum militias pertrahere potest. Si Hungaros Germanorum crudelitatem abominantes videt, per fidum hominem nobis fidem adhibeat, serio et strenuerem aggrediatur, potest limites Transylvaniae amplificare, comitatus addere, regnum Hungariae occupare, suscipiat, hoc opus effective, nos impenso studio anno**) hoc anno quales apparatus effecimus, quales exercitus congregavimus, spectabunt homines ipsius huc adventuri, exercitum illi mittemus, et cum pro triennali bello ab universo Imperio tributa exegerimus, et non ita nudi scilicet inparati, uti anno praeterito venerimus, non tantum ex Transylvanico tributo plurium annorum summam

*) Érthetetlen az erdeti is.

**) Anno az eredetiben is kétszer — innen az értelmetlenség.

Karafa generál levele.

Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis Comerarius, Generalis Campi Marschalli Locumtenens, unius Regiminis Cathaphractorum Colonellus, nec non superioris Hungariae Commendans Generalis.

Antonius Comes a Carafa.

Quandoquidem praesentium Exhibitores, Spectabiles Domini Andreas Naláczi de eadem, et Sigismundus Bálintith de Körtélyfája, Celsissimi Transylvaniae Principis Ablegati, rursus hinc in Transylvaniam migrarent et proficiscantur; Idcirco ad omnes et singulos cujuscunque honoris, dignitatis aut praeeminentiae ferent, mea respectiva cedit petitio, Militiae vero sub meo commando existenti, tam officialibus, quam gregariis, equestris seu pedestris ordinis, germanis, Hungaris ac Croatis serio injungitur, et demandatur, praefatos spectabiles Dominos Andream Naláczi et Sigismundum Balintith, cum secum habentibus hominibus, equis et curribus aliisque penes se existentibus rebus, non tantum ubique locorum tutos, liberos ac immunes ire permittere, sed et ipsis omnem Gratiam, voluntatem et benevolum animum demonstrare velle : prout hoc erga quemvis secundum status qualitatem reciprocare conabor, sic et meo jussui subjecti hoc mandatum meum observare scient. Eperjesini die 1. Aprilis 1687. Antonius Carafa.

Carafa uram titulusa.

Excellentissimo Domino Antonio Comiti a Carafa, Sacrae Caesareae Regiaeque Majastatis Camerario Generali, Campi Marschalli Locumtenenti, unius Regiminis Cathafractori Colonello, nec non superiori Hungariae Commendanti Generali.

Az ragusiai adóval holnap minden bizonynyal beérkeznek, bizony az erdélyit is valóban várnák, mert itt akármit mondjunk, csak az adó lehozás ez hitelre méltó bizonyság, igen idegen magyarázattal vannak eddig való késedelem felől.

Az khihájját letévék, de udvartól le nem bocsátották, adtak volna neki passaságot, de maga instált most nem, egyébiránt in summo loco és mint olyan régi szolga nagy gratiában vagyon. Nagyságod levelét igen kedvesen vette s választ is irt nagyságodnak.

Az melyet most azon állapotra promoveáltak, ez előtt volt az szpahiak agája de beljebb tekintett volt az philosophiában a másiknál, nagyságodat ismeri, Erdélyben is igen jártos, tegnapelőtt előnevezgetè az városokat is hol járt Erdélyben.

Én kegyelmes uram ezen az rettenetes szük helyen valóban nyomorultul élek, tegnap mulván el tiz egész holnapja, hogy egy pénzerő praebendámat is ki nem adták, és még az adót be nem hozzák, nem is adják; valóban bizony sok adósságot is raktam fel, és tartok attól, ha praebendámat az adó bevétele után kiadják is nehezen fizethetem meg adósságomat de ha még posta nagyságodtól nem jő vala, már bizony sustentatiómra való költsön pénzt sem kaphatok vala. Az Tökölyi kapitipjának minden hóra kiadják praebendáját s az nagyságodénak nem, ha az béjövő követnek valamit nagyságod effelől nem parancsol bizony, nem tudom, mint élhet itt a nagyságod szolgája. Ezek kegyelmes uram, az melyeket mostan nagyságodnak meg kelleték irnom, kivánván Istentől nagyságodat s méltóságos fejedelmi házát áldja, irt levelem tanálja jó egészségben. Nándor Albae 14. Martii. 1687.

Nagyságodnak alázatos méltatlan szolgája

Baló Mátyás.

P. S. Az cancellarius is igen becsülettel vette az nagyságod látogató levelit, rescribál is nagyságodnak.

Az erdélyi méltóságos fejedelemnek, természet szerént való jó kegyelmes uramnak ő nagyságának irám alázatosan.

tere omitto, ubique Suae Majestatis Sacratissimae intentionem et Consilium meum sincere prolatum demisse colligere poterit. Ultimatim Celsitudini Vestrae in omni prosperitate Regnique tranquilitate nestoreos apprecans annos, humillime me devoveo. Eperjessini die 2. Aprilis 1687.

Vestrae Celsitudinis servus

Antonius Carafa.

Celsissimo Domino Domino Michaeli Apafi Transylvaniae Principi, Partiumque Regni Hungariae Domino nec non Siculorum Comiti, Domino mihi gratiosissimo.

Assecuratio super Restantiis jam promissis juxta deliberatum in Fogaras 8. Aprilis 1687.

Nos Michael etc. Damus pro memoria per praesentes: Quod si Excellentissimus Dominus Comes Antonius Carafa, Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis Consiliarius ac Cubicularius intimus, nec non unius Regiminis Cathafractorum colonellus, in Hungaria Superiori Campi Marschallus, et simul Plenopotentialis Commissarius, Copias Caesareas, ex omnibus Partibus Ditionis nostrae Transylvaniae, signanter autem Comitatibus Maramarosiensi et Szolnok mediocri ac Krasznensi, Districtibusque Kőváriensi ut et Debrecino sine mora revocaverit. Nosque tam Sacratissima Caesarea Majestas quam Sua Excellentia in optima forma assecuraverit, quod nullis deinceps quartiriis onerabimur, nullaeque copiae Caesareae in partes Ditionis nostrae Transylvaniae, tam interiores quam exteriores inducentur, nihilque debiti ac restantiae praetendetur contra praefatam Transylvaniam, signanter autem Comitatibus Maramarosiensi, Szolnok mediocri, et Krasznensi, Districtibusque Kőváriensi et Laposiensi ac Debrecinensi Militibus suae Sacratissimae Majestatis supra datis et acceptis hactenus tam pecuniis quam frumentis et jumentis quinquaginta Millibus florenorum hungaricalium et bis mille bovibus nos gratificaturos pollicemur. Quorum triginta millia propediem reliqui, vero viginti cum bismille bovibus ad proxima festa adventus Spi-

ritus Sancti in Nagy-Bánya ad manus Illustrissim Domine Commissarii caesarei administrari curabimus. De quo praefatam Suam Excellentiam bona fide per praesentes asseeuramus. Datum in Arce nostra Fogaras, die Octava Aprilis Anno Domini Millesimo sexcentesimo octuagesimo septimo.

Anno 1687. die 9. Aprilis. Római császárnak irt levél urunk neve alatt.

Sacratissima Caesarea et Regia Majestas, Domine, Domine mihi Clementissime.

Generosus Sigismundus Bálintith fidelis mihi dilectus arduis de negotiis ad Sacratissimam Vestram Majestatem quamvis aliquot ab his mensibus expeditus fuerat, Fragopoli tamen morari debens, ablegationem Suam continuat, augustissimae Sacratissimae Majestatis Vestrae conspectum humillime accessurus. Submississime rogo Sacratissimam Majestatem Vestram dignetur praefatum ablegatum meum clementissime admittere, humiles ipsius expositiones cordi syncere et benigna sua resolutione quantocius me afflictumque regnum meum consolari, Sacratissimae Majestati Vestrae demississimis servitiis demeriri cum universis regni Statibus non intermittam. Servet Deus sacr. Majestatem Vestram ad annos quam plurimos incolumen et omnimode foelicissimam.

A ministereknek irt levél urunk neve alatt.

Quandoquidem generosum Sigismundum Bálintith fidelem nobis dilectum, aliquot mensibus Fragopoli commorari debentem, ad Sacratissimam Caesaream Regiamque Majestatem ablegare debuerimus, excellentiam Vestram confidenter petimus, negotia ipsi commissa, ne gravetur coram Sacr. caesarea Majestate promovere et efficaciter allaborare ut optata resolutione quantocius ad nos revertatur. Factura est Excellentia Vestra quod mutuis putaturi (igy, e. h. pensaturi) sumus officiis. Eandem de reliquo divinae recommendans protectioni.

Fogaras 9. Aprilis Anno 1687.

Excellentiae Vestrae ad officia etc.

Naláczi András és Bálintith uraméknak irt levél az deputátusok neve alatt

Praemissis praemittendis.

A 24. februarii kegyelmetek levelét és tudósitását nem vehetvén sem az mi kegyelmes urunk ő nagysága, sem mi (kin feletébb csudálkozunk) dolgainkban elcsüggdeve voltunk és noha Kálnoki Sámuel atyánkfia, már jó időtől fogva sollicitál bennünket levél által (megirván micsoda pirongatássokkal irt legyen Caraffa generál uram Veterani generál uramnak és mely kemény ordinantiákat küldött) hogy alkunnánk Veterani generál urammal midőn mi kegyelmetektől várnánk, semmi resolutiót nem töttünk volna Kálnoki uramnak, kegyelmetek tudósitását is vevén ő kegyelme, melyet is nekünk csak tegnap küldött meg. Ő kegyelme Kálnoki uram inducálta arra Veterani generál uramat, hogy 7-ik praesentis mely már elmult, ki indulljon Mármarosból és ad 12 ejusdem Nagy-Bányához szálljon, kire nézve kételenittettünk már most resolválnunk, holott 26. Martii indulván Szathmárról ki Donát János atyánkfia, ha lassan ment is 28. 29. ejusdem oda érkezett és igy két három nap discuralódván is kegyelmetek mégis eddig kelett volna kegyelmetek levelének jönni. Mit irattunk mi is Kálnoki uramnak, ő nagysága is mit iratott Carafa generál uramnak, igaz párjokat megküldöttük, megparancsolván az mi kegyelmes urunk, mi is megiráván Kálnoki uramnak, hogy kegyelmetek mi formán állopodik ott meg az dolog genuino et cum omnibus circumstantiis tudósitsa; kegyelmetek mind az párokat jól és moderate megolvasván, s mind az ő kegyelme informatióját vevén, ezt egész discretióval ponderálván, igaz hazafiságok, kegyelmes urunkhoz való köteleségek szerint procedáljanak és az párokban irott dolgokat és kivánságinkat instructiójuk gyanánt tartván, azok szerint folytassák az dolgokat, in memoriam revocálván magoknak Donát János atyánkfia által küldött irásinkat, és ugyan általa Carafa generál uramnak küldött levelünkben való (melynek is párját kegyelmednek is megvitte volt) kivánságokat, és mind az akkori s mostani feltött con-

ditiók szerént való assecuratiókat igyekezzenek venni, s magok is ne késsenek hanem jöjjenek el.

Ha penig ugyan csak megkeményitené magát Carafa generál uram és mindannyi kedveskedésink, adásink, és erőszakosan rajtunk tett kártételek után is condescendálni nem akar, kegyelmed Naláczi András uram jöjjön viszsza, kegyelmed Bálintith uram mennjen fel Bécsben és ő felségeknek s ministerinek az dolgokat adgya értésekre; Instuctiónak vevén magának az megirt leveleknek párját, declarállja mind nyomoruságinkat, kárvallásunkat s magunk alkalmaztatását, könyörögjön és a kivánt dolgokról ha lehet szerezzen jó választ, és jó formában való assecuratiókat. Ha pedig el nem akarná kegyelmedet bocsátani, mondja meg, ha csak vasba nem vereti kegyelmedet, elmegyen kegyelmed, ha ugy elbocsátja: kegyelmed is jöjjön viszsza, tandem aliquando justa causa triumphabit.

Az mint Kálnoki uramnak irt levelünk párjából is kegyelmed megláthatja; meglássa kegyelmetek, hogy ujabb labirinthusba ne hozzanak bennünket. Discrete, moderate alkalmaztassák magokat, az irásokat jól és accurate megolvassák, azonban tudositsák mind az mi kegyelmes urunkat ő nagyságát, mind minket.

Gyürki Pál uram micsoda expeditióval jött, mind ő nagyságok mind pedig mi is országostól megértvén, valóban sajnáljuk, kegyelmetek azért hathatósan instálljon Carafa uram előtt, afféle erőszakos dolgokkal ne terheltessünk és ne is szomoritassunk. Mely dologról Kálnoki Sámmuel uram, Teleki uramnak ő kegyelmének in ea parte, kegyelmeteknek in veris paribus küldöttük.

Kálnoki Sámmuel uramnak 9. April. 1687. az deputátusok neve alatt; praemissis praemittendis.

Két rendbeli nekünk s Teleki uramnak felesen irott leveleit vettük, kikből való kegyelmed serény forgolódását tapasztaljuk; bizony dolog valóban nehezen érezzük, hogy

már harmadik esztendeje szegény hazánk szenyved, és mind ennyi kárvallásunk, pusztulásink, s ennyi izbeli mind pénz mind gabnabeli adásink s kedveskedésink után is igy kesergettettünk, holott milliókra menének már fel a mennyit adtunk, küldtünk és erőszakosan elvontanak együtt másut rajtunk, de mégis, hogy ne okoztassunk, a német császár ő felségét is s az keresztyénséget hozzánk való engedelmességre, kegyelmességre s jóakaratra vonhatnók, mennyire mentünk most is mind pénzbeli, mind marhabeli igéretben, Carafa generálnak irott kegyelmes urunk ő nagysága méltóságos levelének párjából kegyelmed megláthatja.

Nem is tudunk, nem is tudtunk az dolgokon s rendeleteken kivánságokon eligazodni, mert kegyelmed is hol kevesebb hol több summának praetensiójokat irta leveleiben: Naláczi, Bálintith uramék annál többet irtak sokkal; a Lápos és Kővárvidéken levő német kapitány maga s emberei kevesebbet töttek fel. Naláczi uramék azt irják kegyelmednek Eperjesről, hogy Carafa generál már az máramarosiakon semmit sem kiván, ellenben kegyelmed azt irja, mind a hat holnapi portiót megkivánják és vagy zálog vagy kötéslevél adás nélkül Máramarosból ki nem mégyen, micsoda conditióval igérjük mind az pénznek s marhának adását, kegyelmed ezen párból megláthatja: felette rá kell kegyelmednek vigyázni, nagyobb labiryntusban ne essünk, mert egyátaljában már mi többet nem adhatunk s nem adunk, a török igája alatt lévén még is öt hat esztendeig is, nem adtunk annyit mint a mennyit adtunk s vettenek már rajtunk. Mi pedig az ő felsége s az keresztyénség fegyvere progressusa alkalmatosságával könnyebséget nem terehviselést remélhetünk.

Minthogy mint kegyelmed is megláthatja az Donát János atyánkfia által Carafa generál uramnak mint kegyelmes urunk ő nagysága levelének párját, hogy egynéhány ezer forintoknak s egynéhány száz marhának adását igirte ő nagysága in contestatione devotionis valamint ezen mostan igirt pénzt s marhát, azon kivül ne értsék azaz azt ne gondolják, hogy ez mostani igéret más volna, hanem ugy kell érteni s velek is megértetni, hogy azon summát s marhát az akkori igéretnek megteljesitésére igérjük, és hogy ennél többre ma-

unkat nem is kötelezzük, erre is ugy, hogy kivánt conditiónk szerént assecuráltassunk, kegyelmed ezen mostan Carafa generálnak irt kegyelmes urunk ő nagysága méltóságos levelének párját igen distincte s monderate megolvassa és az szerint procedáljon.

Az harmincz ezer frtról ugy disponáltunk, ha csak vaami akadályt nem vet Isten eleiben, Mikes Pál atyánkfia az övő héten megindul, azt előre azért küldjük, hogy ne mondhassák csak szóval kivánjuk tartani; igy levén az dolgok azon kellene kegyelmednek lenni, hogy Veterani generál uram Bányátul is menne el, ha pedig ott lészen is ne engedje, lám már nem lehet semmi reflexiójok iránt unk mert eleget igértünk, abban fogyatkozás is nem lesz, csak az onnét való kivánságinkban s conditióink szerént való assecuráltatásban meg ne fogyatkoztassunk.

Meg kell kegyelmednek mondani a generálnak: minthogy jó accomodatióját láttuk s szegénységinken való könyörületességét, és hogy érettünk szenvedett is, az vitt inkábbára az mostani resolutiónkra, hogy becsületet neveljünk. Másképen mig az Donát János atyánkfiai által irott levélre válasz nem jött volna, halasztottuk volna resolutiónkat. Ha valamit sajnállani találna az generál, hogy Carafa generálnak irtunk, meg kell mondani, nem lehetett különben, mert az császár oda relegált bennünket.

Ugy alkalmaztassa kegyelmed az dolgot, hogy valamint ezen pénznek adását Veterani generál maramarosi vagy egyéb praetensiójabeli adósságban nem tudja, és hogy arról assecuráltassa kegyelmed magát, hogy Carafa generális acceptálja azon pénzt ezen mostan igirt summában. Meg kell mondani kegyelmednek, hogy semmiféle szin, praetextus alatt való adósságnak fennmaradását sem hazánknak belső részei és hazánkhoz incorporáltatott partiumbeli részein fenn nem tartunk s tartani nem akarunk, ha szintén ők praetendálni akarnak, mi megadására semmi részében magunkat nem kötelezzük. A mint a párból kegyelmed meglátja: az mi kegyelmes urunk ő nagysága Carafa generált méltóságos levelében assecurálja azon summának megküldése felől, melyet kegyelmed megmondhat Veterani generál uramnak; azon legyen kegyelmed,

hogy azon ő nagysága assecuratiójával legyen contentus, ha pedig azzal semmiképen contentus nem lenne, in authoritate iratott Karafa generál nevére szóló assecuratiot is küldöttünk, azt ha ugyan különben nem lehet, oda adhatja gondolvá, hogy ha azért is neheztelni fogna, küldtünk Veterani generál nevére szóló authoritative emanalt assecuratiót is, melyet titokban kell kegyelmednek tartani, és ha látja, hogy sajnállaná, mondja azt: ha assecurálja kegyelmed, hogy az Carafa generál nevére küldött assecuratiót visszaadja kegyelmednek, ha innét mást visznek az ő nevére szólót, ugy kegyelmed oda adhatja, de azt igen elkerülje, hogy mind az kettőt oda ne adja.

Arról is informatiót vegyen kegyelmed az hátra levő huszezer forintot s marhát Bányán ki kezéhez kell adni, mert mi tovább Bányánál sem azt pénzt sem az marhát nem küldjük.

Szükség lött volna igen ha kegyelmed Eperjesről a követek küldte specificátiot beküldte volna, a minthogy be is küldje mentest.

Már előre is ennyi pénzt küldvén, a többiről is assecuratiót adván legyen azon, mint feljebb is irók, Bányánál is ne mulasson, mert ugyanis ott való lakása a mi szegénységink alkalmatossága nélkül nem lehet, haza nem mervén szállani épen tavaszi vetés nélkül maradnak, mig ott lesz is pediglen hadait az excursusoktól tiltsa meg.

Mikes Pál atyánkfiát kegyelmed előre Deésre tudósitsa, hogy annál alkalmatosabban s bátrabban vihesse a pénzt, kinek securitásáról is provideáljon.

Minket is gyakran tudósitson, de Naláczi András Bálintith Sigmond atyánkfiait is, miben állapodik meg az dolog, cum omnibus circumstantiis tudósitsa kegyelmed.

Az mi kegyelmes urunk ő nagysága nevével viszen ki Veterani generál uramnak Mikes Pál atyánkfia, egy kegyelmed commendálta tisztességes paripát, melyet ő nagysága nevével kell praesentalni.

Kolosvárinak is megfogattatását kegyelmes urunk fejedelmi méltóságának s hazánk szabadágának nem kicsiny sérelmével érezzük, instáljon kegyelmed hathatósan szaba-

dulásáért, hiszen ő nálánál többet teszen az ő nagysága méltóságos jó akaratja.

Az Gyürki Pál uram expeditiója iránt levő difficultásokat valóban sajnáljuk, mind az mi kegyelmes urunk méltósága sérelmére, mind pedig hazánk szabadságtalanságára czélozó dolgot, az iránt is Naláczi uramékat kegyelmed ingenue tudósitsa.

Serenissimo Poloniae Regi 10. Aprilis 1687.

Serenissime ac Potentissime Rex, Domine Domine Benignissime.

Magnificus Dominus Constantinus Visinszki Serenissimae Majestati Vestrae referre potuit, quod Ablegatum nostrum Spectabilem ac Generosum Balthasarem Macskási Consiliarium Intimum et Comitatus Szolnok interioris Supremum Comitem, Fidelem mihi sincere dilectum itineri admoveram praecipuis ad Serenissimam Majestatem Vestram documentis, sed in via impeditus, cum tantisper morari debuerit, Serenissima Majestas Vestra, ex ipsomet clementissime est intellectura, nihil dubito, quin Serenissima Majestas Vestra verbis ejusdem fidem adhibitura, et postquam Regni mei statum fundamentaliter cognoverit, justissime (sicut soleto) sit pensitatura atque benignissime cordi ita sumptura, ut paternam Serenissimae Majestatis Vestrae benignitatem et efficacem assistentiam submissis servitiis demereri, cum universis Regni statibus perpetuo sinu obligatus. Interea Serenissimae Majestati Vestrae incolumitatem, Regiae suae gloriae amplitudinem ac votiva quovis demisso corde apprecor solatia. Fogaras, Serenissimae Potentissimae Majestatis Vestrae servus obsequentissimus.

Lengyel ministereknek 10. Aprilis 1687.

Excellentissime Domine, nobis Colendissime.

Magnificum ac Generosum Balthasarem Macskási Consi-

liarium nostrum intimum, Comitatus Szolnok interioris supremum Comitem, fidelem sincere nobis dilectum, Anno adhuc praeterito, ad Sacram Regiam Majestatem certa legatione moveramus, sed ex via reverti debuit, cujus causam ipsemet Vestrae Excellentiae declarabit; Excellentiam Vestram amantissime rogamus, praetitulatum Ablegatum nostrum, ac negotia, quae Vestrae Excellentiae expectoraturus est, ne graventur Sacrae Regiae Majestati sincere recommendare, quod Vestrae Excellentiae officiosis pensabimus reciprocationibus, eandemque Divinae recommendamus protectioni. In Fogaras 1. Aprilis 1687. Excellentiae Vestrae ad officia parati.

Conclusumok.

Az deputátusok ujabb comparitiójáról, az absensek poenájáról. 10. April 1687.

Hogy az deputátusok személy szerint az jövő vasárnaphoz egy hétre, ugymint die 20. April. itt legyenek. Az kik pedig az deputátusok közül most nem compareáltanak, mindgyárt jöjjenek ide, okvetlen, és az száz-száz forint poenat hozzák meg, különben executióban vétetődik — decernáltatott.

Holmi portai expeditiokról.

Sárosi János uramnak az adóval az portára kelletvén menni, az ő kegyelme azon szükségére Brassóból nyerges jó erős hámos lovak: az kapikiha uram szükségére pedig egy kocsi készittetése: Ennek felette az adó alá való szekereknek Szebenben való hozattatása decernáltatott.

Fogaras 7. Apr. Az német hadak csendesitésére bizonyos contributio deputáltatik.

Az erdélyi birodalomban levő római császár ő felsége hadai szertelen való fenyegetődzésekhez képest szegény hazánk securitásának consulálni akarván, az mi kegyelmes urunk ő nagysága kegyelmes consensusából, azon német hadak csendesitésére kételenittettünk ötven ezer magyar forin-

tokat, és kétezer vonó marhákat felvetnünk s deputálnunk ilyen declaratióval, hogy azon summából fl. 30.000 vigyenek el minél hamarébb Nagy-Bányára Veterani generálnak (mig az pénzt megindithatjuk, előre tudósitván felőle) az többinek pedig az vonó marháknak administrálása felől per literas assecuráljuk azon generált, irván jó declaratióval mind Veterani, mind pedig Carafa generáléknak, többel bennünket ne terheljenek, holott pedig szertelen fenyegetődzésekkel vannak szegény hazánk ellen, hogy az irruptiotól is tartózkodjanak, legyen szoros dispositió az vigyázó hadak felültetése felől, hogy az kételenitő szükségnek idején magunk és szegény hazánk oltalmazásában is meg ne fogyatkozzunk.

Az megirt summának mostan elküldendő részéről.

Mivel periculum in mora, az mi kegyelmes urunk ő nagysága consensusa is accedálván, Haranglábi Sigmond atyánkfia kezénél levő ország közönséges pénzéből huszezer forintot deputáltunk, azon német hadak csendesitésére, ennek felette sub spe futurae restitutionis, kételenittettünk szebeni királybiró és polgármester uramék által, ötezer, Apor István és Nagy Pál becsületes atyákkfiaitól is pedig ketten ötezer forintokat felkérni. Mely tizezer forint summának Haranglábi Sigmond becsületes atyánkfia kezekhez való administráltatása felől és ő kegyelme által az feljebb emlitett huszezer forinttal együtt Mikes Pál és Bandi Kovács István becsületes atyánkfiai kezekhez való administráltatása felől decernálni s disponálni: assecurálván mi fenn megirt creditor uramékat s atyánkfiait, hogy Isten kegyelméből összegyülvén az nem rég felvetett 50 forint adó, primum et ante omnes alios contentáltatjuk ő kegyelmeket fogyatkozás nélkül.

Az német számára deputált pénznek elszállitó modálitásáról.

Az fenn emlitett 30 ezer forint summának administrálására három szekerek nyolcz lovakkal deputáltattak, ugy hogy egy szekeret Medgyesről, kettőt pedig cum convenienti apparatu Segesvárról adjanak.

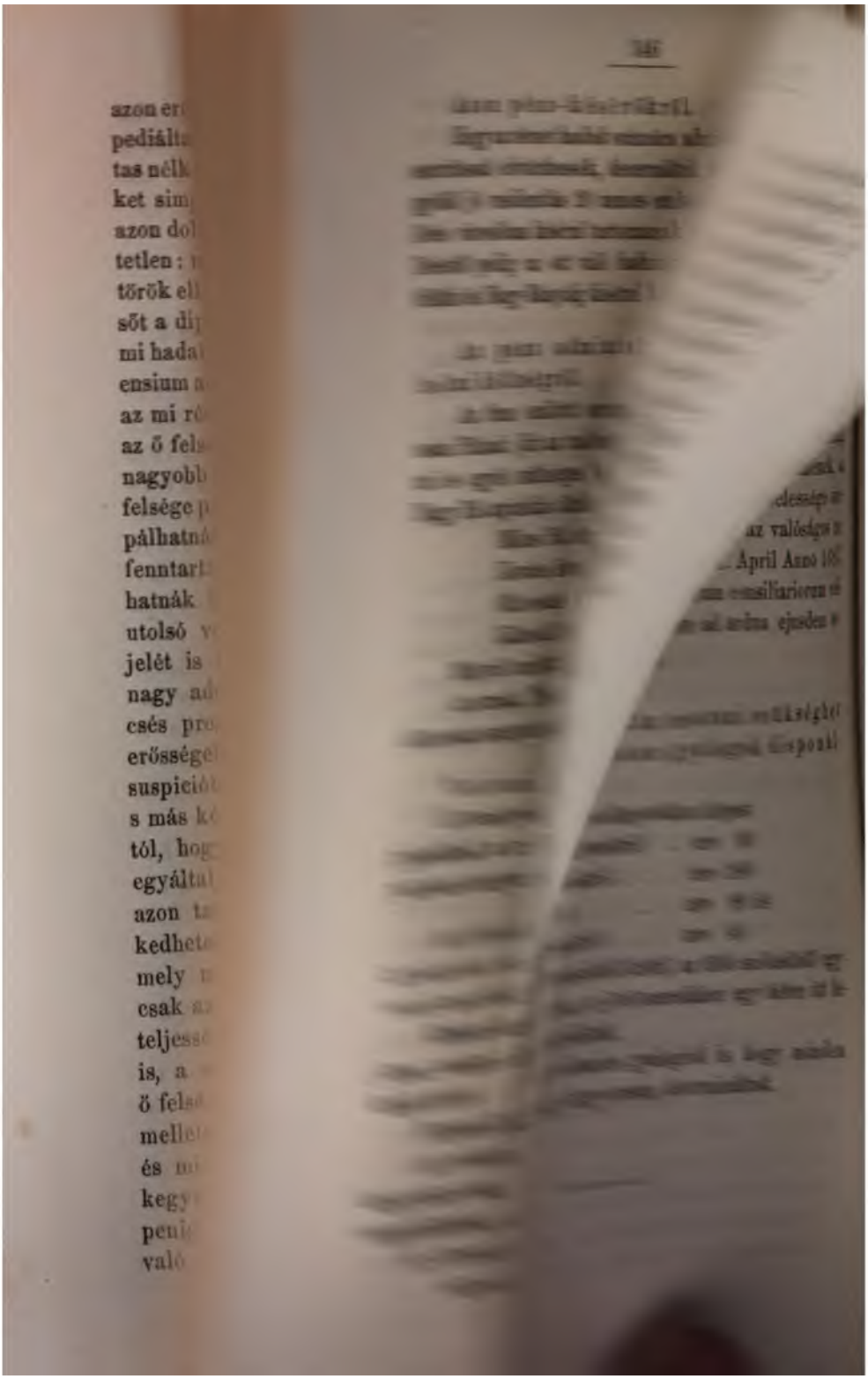

Haczag városa . . . . . v. m. nro 2
Hunyad városa . . . . . v. m. nro 3
Fejérvár városa . . . . . v. m. nro 2
Abrudbánya városa . . . . . v. m. nro 3
Vizakna városa . . . . . v. m. nro 4
Udvarhely városa . . . . . v. m. nro 2
Illyefalva városa . . . . . v. m. nro 1
Sepsi-Szt.-György városa . . . . . v. m. nro 1
Kezdi-Vásarhely . . . . . v. m. nro 2

Melyeket az székek és vármegyék vicetisztei az jövő pünkösd előtt két hétre mindenütt összeszereztessenek és megbélyegeztetvén, jó helyen legeltessék, hogy jól megépülhessenek, reá vigyázván hűségesen, hogy valamint el ne veszszenek, s el se cserélődjenek: és mihelt arról való dispositióját veszik az mi kegyelmes urunknak, oda hajthassák az hova kivántatik.

1686. 10. Aprilis. Somlyai kapitány uram kölcsön adott pénzéről.

Ha annyira való pénz leszen Haranglábi Sigmond atyánkfia kezénél, Olasz Ferencz somlyai kapitány atyánkfiának, az somlyai praesidiariusok fizetésében erogált maga négyszáz frtját adja meg fogyatkozás nélkül, decernáltatott.

Az gyéresiek dolgáról.

Az gyéresi hadban szolgáló privilegiatus emberek között levő különb-különb féle egyenetlenségek és fogyatkozások is levén, hogy nemes thordavármegyei főtiszt uraimék azon nemes vármegye assessorival vegyék és állitsák jó rendben, decernáltatott.

Ez mostani időhöz képest kivántató vigyázásról.

Ez fennforgó szoros állapotokhoz képest kivántató vigyázás és hadak felültetése felől mit kellessék elkövetni, proponálván az ur, főgenerális uram ő kegyelme, communicatis universorum consiliis, accedálván az mi kegyelmes urunk ő nagysága kegyelmes consensusa is, ugy concludáltatott, hogy sem fa sem széna nem lévén, az vitézlő rendnek megfogyat-

kozására lenne mostani felültetések, mindazáltal consulálni akarván szegény hazánk securitásának, tetszett közönségesen az oda ki való vigyázást Tholdalagi János, szamos-újvári főkapitány uramra biznunk, committálván az mi kegyelmes urunk ő nagysága Szolnok- és Dobokavármegyék tiszteinek, hogy az fennforgó állapotokhoz képest kivántató dolgokban ő kegyelmétől függjenek, ugy somlyai főkapitány és beszterczei biró atyánkfiainak, az hogy ő kegyelmével jó correspondentiát tartsunk, hogy pedig az kivántató tudósitásokat jobb módjával folytathassa ő kegyelme, Beszterczeszékből tiz jó erős posta lovakat is rendeltünk, megirt Toldalagi János uram dispositiója alá, meghagyván ő kegyelmének, az mi kegyelmes urunkhoz és hazájához tartozó kötelessége szerint mind az kivántató vigyázást mind pedig az valóságos tudósitást, hűségesen elkövesse. Fogaras 11. April Anno 1687.

Ex serie deliberationum dominorum consiliariorum celsissimi domini Principis ac procerum ad ardua ejusdem negotia moderanda deputatorum.

11. Aprilis 1687. Az mostani szükséghez képest bizonyos számu gyalogok disponáltatnak.

Ez fennforgó szoros állapotokhoz képest

Udvarhelyszékről . nro 80
Háromszékről . . . nro 180
Csikről . . . . . nro 80 és
Marusszékről . . . nro 40

rendeltetének és Háromszékből kettő, az több székekből egy-egy hadnagy levén vélek, ez jövő szeredához egy hétre itt legyenek okvetlen, concludáltuk.

Az universitás ordinarius gyalogiról is, hogy minden órán készen legyenek jó fegyveresen, determináltuk.

Consultatio ad diem 20. Aprilis anni 1687. in oppidum Fogaras indicta, cum negotiis ibidem expeditis.

Carafa generál levele, melyet Naláczi András és Bálintith Sigmond uramék hoztak et lectae die 22. Aprilis 1687. Fogaras.

Illustrissimi, Magnifici, Spectabiles, Generosi, Egregii ita et nobiles Domini, mihi Colendissimi.

Literas incliti hujus Regni Statuum et Ordinum ad me per Ablegatum transmissas quo par est, honore et respectu suscepi; quamquam earundem continentiam non bene intellexerim, si quidem nec excellens Rhetoricus nec in latina lingua tam alte imbutus unquam fuerim: nudis hinc, ego solummodo longe ab omni fuco, sinceris attamen verbis expectorare haud sum peaetermissurus. Me sicuti Antonium a Carafa per se, servum humillimum paratissimumque offerre; verum enimvero quoad Generalem in hoc Inclito superiori Hungariae Regno, Caesareae Armadae in eodem collocatae a Sacratissima Sua Caesarea Majestate, Domino Domino meo clementissimo, benigne constitutum officii mei munus exquirit, ut concredita mihi militia currentibus in necessitatibus coalescat omnem navare operam: allatas hinc diversis vicibus perpendens incommoditates, nihilominus minorem eo quod possibilile fuit, portionum numerum in subsidium expostulavi, sicuti conclusum fuit: quando quidem percipere nunc cogar erectum contractum approbare, nec assentire inclytum Regnum, Status et Ordines intenderint, quod parum attamen nocet. Nec Magnificus Donimus Franciscus Gyulai, veluti honestus vir, pura conscientia fateri potest, me appromisisse, quod si adhuc floreni sexaginta millia suppeditarentur, Caesareas copias ex Maramaros removissem; responsoria tantum verba specialiter protuli: si nihil video quid possum deliberare, meaque semper haesit intentio penes erecti contractus observantiam, quem ex parte mei paratus sum in omnibus adimplere: qualitercunque tamen se se res habeat, omnino cordis candore Inclito Regno Statibus et Ordinibus collaudare assumerem, ut restantias (quae sat exigue

super sunt) amicabiliter, lubentique animo praestare se se disponerent, cum major jam pars confecta sit: citra quod hoc unum infallibile est, militiam hyemali hoc quartirio quocunque modo esse sustentandum, cum quo Sacratissima Sua Majestas, Dominus Dominus meus Clementissimus, affectum propensitatemque devoti animi demostratam in bello tam urgenti respicere et recognoscere devinceretur, Inclytumve Regni Status et Ordines, coram Christianis Principibus eximiis laudibus extollerentur, eo quod tanto Zelo et gratitudine operam dederint in debellando hoste, turcicoque a jugo eliberando, terras et incolas subjectos et oppressos: ex quo ultimatim fructiferum in totius christianitatis emolumentum exorietur pax, cujus beneficio non exiguam partem habebunt et sentient Inclytum Regnum, Status et Ordines, quod faxit Deus, enixe vero per longos annos in omni prosperitate conservare, ut cordicitus apprecor: et me devoveo Inclyti Regni Statuum et Ordinum Eperjesini die 1. Aprilis 1687. Addictissimus servus

Antonius Comes a Carafa.

Illustrissimis Magnificis, Spectabilibus, Generosis Egregiis et Nobilibus Dominis Trium nationum Regni Transylvaniae et Partium Hungariae eidem annexarum statibus et ordinibus Dominis Dominis mihi colendissimis.

1687. 26. Aprilis. Veterani uram levele, mely érkezett 23. ejusdem Oklocsáni által.

Celsissime Princeps, Domine Domine mihi Gratiosissime.

Literas Celsitudinis Suae binas 9. et 16. Aprilis ad me per Generosum Dominum Oklocsáni missas 19. ejusdem eo quo pro par est respectum*)pervolvi,contenta earundem percipiens uberiorem a Magnifico Domino Ablegato Kálnoki relationem intellexi; verum quidem cum ad nutum et unquam in dasa**) mea parola perstiterim, imo quoque ad instantiam modo fati Domini Alberegali introitum meum in districtum

*) Az eredetiben is ily hibásan, r e s p e c t u helyett.

**) D a t u helyett.

Laposiensem ad 4. dies distulerim, licet sperassem in adventum Nagy-Bányam versus vigore taectorum*) quicquam audire, quo nuncio non obscuro secus facere nequivi, quin ordinationibus meis aliqualiter obtemperassem. Unde credam, hanc meam motionem Suae Celsitudini molestam non futuram. Habui enim ordines tales et disciplinam militarem, qua minus laesi quam incolae et Domini inhabitatores plus conservati se ipsos fatebuntur, ad summam restantem praeter praestanda, a Magnifico Domino Kálnoki desideratur insuper 26625 fl. salvo calculo, unde ego praesumpsi Commissariatui spondere pro summa modo dicta, ita confisus in Clementia suae Celsitudinis, quae ut Pater Patriae editionibus suis miseris ope Clementissima in tantilla summa succurrere dignetur, contestationis sinceriratem et servitiorum meorum promptitudinem erga celsitudinem Vestram, super qua appromissione, Magnificus Dominus Kálnoki animum meum generosum intuens, pro ante dicta summa spondendo me fide jussione liberavit, Quamquam etiam pecuniam eo securius citissime expectamus. Unde mihi summopere gratulor, et applaudo, metam foelicem fuisse, ut negotium hoc inter Celsitudinem suam, et suae Majestatis militiam medio Magnifici Domini Kálnoki svaviter in tantum componere licuerit, insuperque Celsitudinis suae affectum erga Suam Majestatem Caesaream fusius commendaturus. Propediem itaque Celsitudo sua boves et pecunias dignabitur expedire, quibus Miles summe indigus, et bobus ad Suae Majestatis intentionem, operationemque instantem egeamus. Ego prout credo, ita confido, me a Celsitudine sua gratiis et favoribus post hoc prosequendum, prout et resto Celsitudinis Vestrae Ollah Lapos 20. Aprilis 1687. humilimus servus

Fridericus Comes Veterányi.

P. S. Iterato supplico Celsitudini suae, ut quantocius millia duo boum mittantur ad obsidionem primam futuram tormenta aducendo (sic.)

---

*) Az Alvinczi-féle másolatban ép ily érthetlen; átalában a levél teljes hibával, a ki irta, vagy latinul nem tudott, vagy az előtte állott eredetit elolvasni sem tudta.

Celsissimo Principi ac Domino Domino Michaeli Apafi, electo Regni Transylvaniae Principi, Partium Regni Hungariae Domino, nec non Siculorum Comiti, Domino Domino mihi gratiosissimo. Fogarasini.

1687. 20. April költ és ejusdem 23-án érkezett Oklacsáni által. Kálnoki Sámuel uram levele.

Méltóságos fejedelem, kegyelmes uram!

Nagy alázatossággal vettem Oklacsáni uram által küldött nagyságod méltóságos parancsolatját. Veterani uramat usque ad 16. mind tartóztatom az bejöveteltől, de hogy semmi resolutio nem érkezék és az Carafa kegyetlen ordinantiái szüntelen siettették, bejött két regimenttel eddig, Isten kegyelméből már holnap után visszaindul és én is Bányáig elkisérem. Micsoda conditiókkal vette magát az kimenetelre, Oklacsáni uram megtudja mondani, én is az méltóságos deputatiónak böven megirtam. Isten ő felsége nagyságodat birodalmával együtt szerencséltesse. Datum Oláh Lápos die 20. Aprilis 1687.

Nagyságodnak alázatos igaz hive

Kálnoki Sámuel.

Az erdélyi méltóságos fejedelemnek nekem kegyelmes uramnak ő nagyságának igen alázatosan adassék.

1687. 20. April költ és 23. ejusdem érkezett Kálnoki Sámuel uram levele Oklacsáni által.

Méltóságos uri és deputatusi rendek, nekem jó uraim.

Az nagyságtok s kegyelmetek nekem küldött punctumit Oklocsáni uram meghozá, de mivel azután az dolgok sokat változtak, az mi kegyelmes urunk ő nagysága méltóságos levelében való instructiómat maga Oklocsáni uram előtt szorgalmatosan tractálván; megmondván az ötvenezer forintot és kétezer ökröket ugy adja ő nagysága és az haza mint sza-

bad jóakaratjából és nem mint portióban, mert mi haereditariumi ő felségének nem vagyunk, hanem confoederatusi, mely oblatiót ugyan az formában megértvén, in ea parte approbalá is az generál, de az commisariusát hivatván, amputáltatta német forintokra és mennyi héja legyen, az beküldött specificatióban beküldöttem.

Elsöben is azért kivántam, hogy ennyi oblatióért menynyen ki ő nagysága az hadakkal; de Carafa uram kemény és becstelen ujabb ordinantiáját mutatá, hogy Erdélynek semmit ne hidjen, mert csak szóval tartjuk, sőt egy fillérig megvegye rajtunk valami Szathmárt igértetett; azért ő nagyságának soha abban módja nincsen, valamig az egész százezer német forint summa (bele tudván 20000 ökröket, párját husz tallérával) itt jelen nem leszen, instáltam mi haszna fizetni ha az az tartomány elromol. De csak azon heréált; végtére erős assecuratoriát kivánt tőlünk irva, én csak resolváltam: absolute nem adunk s az estve az discursust csak abban hagytuk.

Ma azért reggel az commisariusát ide küldvén hozzám, az beküldött specificatióval, abból megláthatni, mint külön tötte az erdélyi restantiát és külön az máramarosit. Az erdélyiben 26,000 renensist kivánják meg, de ökröket talán az szegénység jutalmasabban és hamarébb adhatna mint pénzt, s ezek is jobb szivvel elveszik és igen siettetik, mert vagy Eger Várad alá élést akarnak azokon szállitani, ugyancsak ki nem akar vala mind addig menni, valamig mind az egész summa, az marha itten leszen. Megértetvén azért vele, hogy addig három hetek legalább eltelnek, az hadait sem kellene bizony itt csak harmad napig is tartani, s látván, hogy beljebb nyomulnak, inter duo mala extrema jobbnak itéltük Oklocsáni urammal, hogy adjak én parolát (ne irást) Bányáig az fl. 26,000-rel, holott kiérkezvén az követek az pénzzel, én absolutus legyek, továbbról már nagyságtok s kegyelmetek provideáljon. Istenért is kérem, ha hazáját szereti, igen sietséggel küldjön jó formában való assecuratiót az restáló summáról; mert ha késik vele, vagy valami scrupulust csináló terminusokat inserál, bizony mentest visszatériti hadait ellenünk. Sem debreczeni sem kraszna- és szolnokvármegyei

dolga ne térjen ahoz, Oklocsáni uram által megizentem mint legyen.

Naláczi uramék nekem irták volt: Carafa uram megigérte, hogy az itten Lápos- és Kővár vidéki minden expensákat számban vétet, de generál uram azt mondja, ez militaris executiót nem szokták computálni, sem az mit Springeseck kapitán elköltet; mindazáltal Carafa uramat ezekről meg kellenék találni, s ha megigérte, parancsoljon Szimnek etc. töle Bányán acceptálja.

Az szegény Máramarosvármegye már martiusi adójának restantiáját alkalmasint felszedte. Aprilisre maradna rajtok 25.000 német frt, már abból várnák az segitséget, mivel pedig igen sok marhájokat hozták ki szekerek eleibe vontatni s némely falukon felette sok károkat töttek, még pedig az számvétel után sok költ az aprilisre is el; mind ezeket Bányára ki hozzák, in fassionibus acceptáltatnak, azontul mennyivel lesznek még adósak, nem bizonyos eddig. Kovács István uram azt véghez is viheti, jól is ért afféle executiókhoz, meg van generál uramtól igérve, hogy legkisebb dolgokat is acceptáltat, noha ő nagysága ott Bányán nem mulat, de Szim commisárius ezzel az Venczel commisáriussal együtt lesznek és quietantiát is tőlük veszünk in bona forma az fl. 30,000-ről.

Közép Szolnok és Kraszna vármegyék expensáit meg sem hallgatják, ugy a debreczeni dolgot is, Veterani uramnak csak Máramaros és ez az föld lenne quártélya.

Veterani uram ma Carafa generálnak megirá, hogy nem ugy tapasztalta Erdélyt, mint az vélekedése volt; továbbra is már mellette levén, jobban informálhatom, kivált ha Oklocsáni uram jó formában jő.

Az mi forintunk s kassai köből iránd mint ratiocinálhatnánk, hogy ha az az szathmári ártalmas contractus ennyi alkalmatlanságokra s romlásra kaput nem nyitott volna. De hiszem megtudják az követek ő kegyelmek mondani, hogy . . . . . *) csak exigálja rajtunk. Mit költünk az bécsi expeditiókra is annyit; nem tapasztaljuk-e, hogy ha onnan jó igéret jön is,

*) A kipontozott helyen értelmetlen latin mondat áll: „discursi Cedelum ruat".

Carafa uram nem fogadja; meddig Donát uram visszatért volna, bizonynyal irom nyolczezer ellenség jött volna be szegény hazánkban, már is érzi ez az föld, noha már erős disciplinát igére az generál, mivel az mi kegyelmes urunk ő nagysága instructiómban adta, hogy ha hasznát látom, igérjek az generálnak; igaz dolog legalább addig bizony ki nem mozdult volna, miglen Oklocsáni uram ultimaria resolutiót hozott volna, az secretáriussa által jelenté, hogy urunk ő nagysága képire vert aranyakra vágyódnék, talán nem ártana egy néhánynyal neki kedveskedni, mert ez hamar idő promotióra mégyen s az szegény hazának szolgálhat.

Ugy vettem eszemben, mindenek felett vonó marhákra volna kedvek és szükségek, ha háromezer kapuk egy-egy ökröt adna, kitelnék Carafa kivánsága, kevesebb lenne az summa, mert csak vonó jó marhák legyenek, husz-husz tallérban el vétetődik párjok. Ha Isten azt adja érnünk, hogy az 30,000 summát administráljuk, jó quietantiát veszünk; az bátra maradó summa praesentálására és ökrök administratiójára Mikes Pál uramék hátra maradhatnának; nagyságtokat s kegyelmeteket alázatosan kérem, ne terheltessem többel, bizony már bele fáradtam, hiszem az én csekély tehetségem szerint szivesen szolgáltam, holott 16. maji esztendeje leszen, hogy hitván házamnál egy holnapig való nyugodalmom nem volt. Az hátra maradó summának és marháknak terminusát elébb kivánja az generál, ugymint pünkösd előtt egy héttel. De az assecuratiót igen sietve, mert el nem megyen az határunk szélyéből mind addig s igen jó lenne Oklocsáni uramnak magának kijönni, az egy uttal Carafához is felmenni. Azonban, hogy Isten minden jóra vezérelje kivánom és maradok nagyságtoknak s kegyelmeteknek köteles szolgája

Oláh Lápos die 20. Aprilis 1687. Kálnoki Sámuel.

P. S. Az Istenért az assecuratio legyen in bonis terminis, mert ha az mostanit megmutattam volna, épen conturbáltuk volna dolgunkat, azért vissza is küldöttem.

Több rescriptumra való idő pedig nincsen, ha valamiben impingálunk, bizony ellenségünkké csináljuk, mert ugy veszem eszemben: Várad vagy Munkács alá mennek, Egret pedig

bizonnyal az bavarus maga fogja megszállani, Oklocsáni uram mindenekről bővebben tudhat mondani, az Istenért siessen maga nyugodalmára nagyságtok s kegyelmetek.

Méltóságos tekintetes és nagyságos deputatusi förendeknek etc. nekem jó uraimnak ő nagyságoknak s ő kegyelmeknek alázatosan adassék.

---

22. April.

Az mely két ezer aranyat ennekelőtte Carafa generálnak igértünk volt is, eddig elvenni nem akarta, mostan pedig maga adott alkalmatosságot megküldésére, offerálván arra magát, hogy az restantia summában acceptálná, ugy tetszett közönségesen, meg kell neki küldeni: mivel pedig azon aranyokat kölcsön kételenittettünk felkérni, hogy Haranglábi Sigmond és Nagy Pál atyánkfiai, mint bizonyos ország szükségére felvetett summa perceptori cum fl. 4.//.50 megfizessék, decernáltatott.

Item eodem.

Az pro anno 1686 praeterito tartozó portai adó jó részében vétetett s annak jó módjával való elkészittetésére Ugron Ferencz generális perceptor ő kegyelme Szebenben expediáltatott, elbocsáttatván Nagy Pál uram is az 50 frtos adó percipiálására.

23. April. Az ur főgenerális uram ő kegyelme holmi difficultásokat proponálván, lettenek conclusumok ez alább megirt rend szerint.

1. Mivel hogy szolnok- és dobokavármegyebeli nemesség az mostani időnek szoros voltához képest, fel nem ülhet, sőt felültetésében kevés vagy semmi haszon nem látszik, nem kell őket most felültetni: hanem az Deésen quártélyozó katonákat jó dispositióval Szamosujvárhoz szállitván, azokkal vigyáztasson Tholdalagi János uram és az mennyiben lehet az német hadak irruptióját ne engedje, végeztetett:

2. Tholdalagi János uram az német hadak számára administráltatott buza alkalmatosságával jó reménség alatt egy

lovát az német perceptornak adván, hogy annak az árát, ugymint tallér nro 150 ország közönséges pénzéből megadják, decernáltatott.

3. Gyürki Pál nevü Carafa generál emberére hogy Máramarosban illendő vigyázás legyen, az munkácsi hadak miatt bántódása ne legyen; super plenaria securitate ne assecuráltassék conclusum est.

4. Hogy az kolosváriak is hüséges vigyázásban legyenek és az marha hajtást az német részről, az mint lehet impediálják, arról való dispositio végeztetett.

5. Hogy az mezei hadak az tövisi rétekre kiszállittassanak, conclusum.

6. Sárosi János uram az adóval való utazására kivántató holmi szekér, lovak, élésbeli dispositio decernáltatott: concludáltatván az is, hogy az mostani szük és szoros időhöz képest nyolcz száz tallér adassék uti költségére; ennek felette az mely kétszáz tallért ennek előtte kapichicha uram által felkérni kéntelenittetett volt az portán létében, az is folyó pénzül megadassék. Egyéb ő kegyelme pénzbeli kivánsági tolláltatván.

Puncta Ablegatis Transylvanicis proponenda.

1-mo. Restantiae Máramarosienses accipiuntur in solutionem, usque ad finem Aprilis quae important Germanicis . .	49,634 fl. 262
2-do. Restant insuper solvenda juxta rationes et computus	98,292.//.13 1/.
3-tio. Quibus praestitis legitime excessus in Marmatia prout dignum est refundentur omnem tollendam confusionem.	
4-to. Nunc praestare parati pecuniam 50,000 florenes hungaricales faciunt	41,666 fl. 40.
Item 2000 Leonum unum quidem 10 Leones facit	30,000.//.
	71,666 — 40.
Restat ergo ad superiorem Summam	98,292.//.13 1/2.
	26,625 fl. 33 1/2.

Juxta computum 14. Martii factum solutis restantia est . . . . . 147,926 fl. Rhen. 40.

Jam si dabuntur in pecunia 16,666 fl. 40. 800 boves quilibet a 15 fl. hung. 10,000 fl.*) Rhen. fl. Mensis Martiis in Maramarossi solvendus facit . . . . 25,910 fl.

Summa . 51,976 fl. 40 kr.

Sit pro accomplienda super fata integrali summa deberent addi adhuc //.9595 fl. Rhenes.

Memoriale.

Comitatus Máramarosiensis cum districtibus Láposvidékiensi et Kővárienſi menstruatim intertenere debent portiones 6500 Orales, 3500 Equiles, quod in pecunia facit pro uno mense 63,250 fl. Rhenenses pro sex mensibus autem evenit summa 379,500 fl. Rhen.

In cujus defalcationem solutum est: Ab Inclito Transylvaniae Regno . . . 83,333 fl. 20 dr.

Frumentum quoque datum est et quidem inclusivo illo quod ex districtibus subministratum fuit cubuli Cassovienses $\frac{m}{10}$ sunt quilibet ad 3 fl. 20 dr. 33,333 fl. 20 dr. ex Transylvania $\frac{m}{12}$ cubuli transylvanici avenae, Neo Bányám ducti quilibet pro floreno uno . . . . . 12,000 fl. Rhen.

Láposvidék et Kővár in paratis persolverunt . . . . . 1,666 fl. 40 dr.

Comitatus Maramarosiensis 4000 millia portionum usque ad finem Februar persolvet quod in pecunia facit . . . 107,240 fl.

Summa illius quod tamquam solutum acceptatur . . . . . 231,573 fl. 20 dr.

Restant itaque pro plenario solutione 10 portionum ad finem usque April . 147,926 fl. 40 dr.

In defalcationem ipsius summae Rates et Jumenta procurribus idonea accipiunt. Eperjes in die 14. Martii 1687.

*) Itt a másoló tévedett; de tovább terjedvén számitásai, mindenütt megtenni a kiigazitást sem tartottam czélszerünek.

Az ur Teleki Mihály uram adósságáról.

Az ur Teleki uram közönséges szüksége, ennek előtte adván ötvenhat aranyakat Sárosi János uram ő kegyelme, annak megadásáról való deliberatiót elvesztette az ur ő kegyelme, most is pedig ada ő kegyelme harmincz aranyakat, mely in summa tesznek nyolczvanhat aranyakat, melyeket, hogy Nagy Pál uram az urnak ő kegyelmének megfizessen, per praesentes decernáltatott.

Fogaras 29. April 1687.

Eodem Bálintith uram visszaérkezett leveleit, melyeket ha elmehetett volna Bécsben kellett volna vinni, az uram Teleki uram ide adván, adta Torpai uram csak az conservatornak.

20. Aprilis Fogaras. Az német hadak számára felvetett marhákról való dispositio.

Mivel hogy azon vonó marhák administratiójának késedelme nem lehet, hogy jobb módjával és minél hamarébb összeszereztessenek és administráltathassanak, tetszett Fejérvármegyében Bethlen Sámuel uram Nagy-Lak tájékára, Küküllőben Balog Boldizsár uram Oláh Kocsárdhoz, Tordában Toroczkai Mihály uram Tordához, Kolosvármegyéből Kabos Gábor uram Kolozs városához, Dobokába, Idősb Vas György uram Székhez, Szolnokban Kollotavit György uram Deéshez, Hunyadban Jósika Gábor uram az Kenyérmezejére, Fogaras földéről és az universitas részéről is egyegy bizonyos helyre összegyüjtetvén, válogattassák és meg is bélyegeztessék, hogy ha rosz kivető találtatik bennek, magok fizessék meg, ugy osztán az jövő áldozó csütörtökre hajtassák Deéshez, ott Gyeröfi György uram inspectiója alá administráltatván : ő kegyelme pedig Nagy-Bányára hajtatván, a német commissarius uramnak adassa számban.

Az németnek való generális obligatióról.

Mivel Istennek rajtunk és szegény hazánkon forgó szoros itiletit különben ugy látjuk el nem fordithatjuk; minden feltalálható szoros utakat, módokat alkalmatos követeink elő forditván, ha mit defalcálhatnak, munkálódjanak hathatósan, alioquin ez kiadott restantiáról contentumot kell tenni. Igen

jó formában való assecuratio és quietantia szerént, assecuratiót mind Carafától, mind pedig általa az császártól sollicitalván, és noha nem ellenzik akár contractualis, akár pedig más formán oblatiónak neveztessék, mindazáltal ne láttassanak azon contractust approbálni és az portió nevezetinek subjiciálni, tehát el kell távoztatni nem is arra nézve, hanem szomoru pusztitását szegény hazánknak kiváuván praecaveálni, emlékezetit mind kettőnek és különben is minél jobb formában kell iratni jövendő securitásunkra nézve: res'antia summát pedig az már perceptumban forgó ötven frtos adóból supplicálják (sic, supleálják helyett). Concludáltunk protestáljanak interim az követek, hogy in se az contractusnak nem annuálunk, sem az portió nevezetinek*) annuálunk.

29. April. Törökföldi ráczok és összegyült oláhokról.

Török földön magokat összevert ráczságnak, kik Hunyadvármegyében házok népét bchozták, izentessék meg, távozzanak el, és házok népét is vigyék ki ez országból, alioquin ki kell öket igazitani mindenestől. Az oláhságnak gratiájok lészen, csak legyenek jámborok; melyről ezeket is ammoneáltatni kell: decernáltatott.

Nos Michael Apáfi Dei gratia Princeps Transylvaniae, Partium Regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes.

Damus pro memoria per praesentes quibus expedit; quod nos Devotioni nostrae, erga Sacr. Caesaream, Regiamque Romanorum Imperatoriam Majestatem, ac totam etiam Christianitatem hactenus contestatae innitentes; Salutique Regni hujus nostri Transylvaniae ac Partium Hungariae eidem annexarum securitati consulere volentes; Summae illius, a nobis, dictique Regni Transylvaniae ac Partium Hungariae eidem annexarum, Statibus et Ordinibus, in rationem Militiae suae Maje-

*) Egy szó, valószinüleg a „nem“ ki van hagyva.

statis, postulatae restantias, finaliter determinandi causa, Generosos Sigismundum Bálintith de Körtvélyfája, et Mathiam Donat de Nyujtod ad Excellentissimum Dominum Generalem, Antonium Comitem a Carafa, Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis Camerarium, Generalis Campi Mareschalli Locumtenentem, unius Reginimis Catafractorum Colonellum, nec non Superioris Hungariae Generalem Commendantem duximus expediendos. Cujus summae per praementionatos fideles nostros cum Sua Excellentia determinandae, restantias, nos quoque acceptaturos, ac Eidem Excellentiae praestitutos, eandem assecuramus; harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante. Datum in arce nostra Fogaras, die vigesima quarta currentis Mensis Aprilis, Anno Domini Millesimo sexcentissimo octuagesimo septimo.

Nos Michael Apafi Dei gratia Princeps Transylvaniae partium Regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes.

Damus pro memoria per praesentes, quibus expedit: Quod nos devotioni nostrae, erga Sacratissimam Caesaream Regiamque Romanorum Imperatoriam Majestatem, ac totam etiam Christianitatem, hactenus contestatae, Salutique Regni hujus nostri Transylvaniae et Partium Hungariae eidem annexarum, securitati consulere volentes. Generosos Sigismundum Balintith de Körtvélyfája, ac Mathiam Donat de Nyujtod; Fideles nobis dilectos, ad Excellentissimum Dominum Generalem Antonium Comitem a Carafa, Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis Camerarium, Generalis Campi Mareschalli Locumtenentem, unius Regiminis Catafractorum Colonellum, nec non superioris Hungariae Commendantem Generalem, duximus expediendos, ut cum sua Excellentia super summae illius a nobis et dicti Regni Transylvaniae, Partiumque Hungariae eidem annexarum Statibus et Ordinibus expostulatae, restantiis, fideliter conferant, eandemque finaliter determinent; quo perfecto et determinato, Nos etiam nosmetipsos accomodaturos offerimus et obligamus. Super quo Excellentissimum etiam Dominum Generalem Friedericum Co-

mitem a Veterani Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis Generelem vigiliarum Praefectum, Camerarium, et unius Inclyti Regiminis Catafractorum Colonellum, per praesentes assecuramus. Datum in Arce nostra Fogaras die 24. Aprilis Anno 1687.

Carafa uram titulusa.

Excellentissimo Domino Antonio Comiti a Carafa, Sacrae Caesareae Regiaeque Majestastis Camerario, Generalis Campi Mareschalli Locumtenenti; unius Regiminis Catafractorum Colonello, nec non superioris Hungariae Commendanti Generali etc.

Veterani uram titulusa.

Excellentissimo Domino Friderico Comiti Veterani, Sacrae Caesareae Regiaque Majestatis Generali, Vigiliarum Praefecto, Camerario et unius Inclyti Regiminis Catafractorum Colonello etc.

Kálnoki Sámuel uramnak küldött levél 24. Aprilis. 1687.

Kegyelmednek ajánljuk szolgálatunkat!

Oklocsáni Pál által mostan irt kegyelmed levelét, ez előtt nekünk és az urnak Teleki uramnak ő kegyelmének is irt tudósitásival együtt kedvesen vettük, reá bizott ez haza szoros dolgaiban hüségesen viselt szorgalmatoskodását az mi kegyelmes urunk ő nagysága kegyelmesen vette és mi is jó hazafiságnak jelének tulajdonitjuk; ezután kivántató hüséges maga alkalmaztatása iránt is kegyelmednek megnyugodt elmével levén, mely szerént kegyelmed is, mind az mi kegyelmes urunk ő nagysága fejedelmi kegyelmességét, mind pedig az mi atyafiságos jóakaratunkat is várhatja. Ez fennforgó szegény hazánk szoros alkalmatosságinak elforditásában más módálitást fel nem találhatván, tetszett nekünk az mi kegyelmes urnuk ő nagysága kegyelmes consensusa is accedálván, becsületes atyánkfiait Carafa generál uramhoz expediálnunk, hogy ő nagyságánál az praetendált summa iránt concludáljanak, és azt determinálják is végképen.

Ezen materiával kegyelmed tudósitása szerént Veterani uramnak is assecuratiót küldött az mi kegyelmes urunk ő nagysága kegyelmed kezéhez, azt mindazáltal ha lehet kegyelmed magánál reserválja, munkálódván azon, mint irta is, hogy maga kegyelmednek assecuratiójával Veterani generál uram ő kegyelme contentus legyen; ha pedig contentus nem lenne, sub praetextu rescripti kérjen időt parolájára, és igy osztán ez assecuratiót is oda adhatja. Megmondhatja kegyelmed, azon leszen az mi kegyelmes urunk ő nagysága és mi is, hogy az igirt két ezer vonó marhákat kivánsága szerént, az mint kegyelmed irja, pünkösd előtt egy héttel administráltassa ő nagysága; contentálódván osztán vagy az kegyelmed maga, vagy pedig az mi kegyelmes urunk ő nagysága kegyelmedhez küldött assecuratiójával: ha ki megyen és az hadat is kiviszi, azon legyen kegyelmed ujabb excessusokkal azt az elnyomorodott földet ne terheljék; ha pedig, mig Carafa generáltól ujabb ordinantiája nem jő, csak ki nem megyen, maga is kegyelmed ott legyen mellette, és tovább is igaz hazafiusága szerént annak az darab földnek javára hüségesen vigyázzon; vagy megyen ki pedig, vagy nem, de ugyancsak időt vegyen kegyelmed magának arra, hogy Bálintith Sigmond uramékkal (ő kegyelme lévén Carafa uramhoz expeditus Donát Mátyás atyánkfiával) okvetetlen szemben legyen és ő kegyelmeket minden kivántató dolgokról informálja; tudhassák azok iránt is magokat kivántató módon alkalmaztatni, azonban mig ott mulat kegyelmed, az Csákiné asszonyom complicessit, s azoknak is az mi kegyelmes urunk és szegény hazánk, ugy más becsületes atyánkfiai ellen is követett munkájoknak is végére menni, ha különben nem, költséggel is, szorgalmatoskodjék és az mi kegyelmes urunkat s bennünket is voltaképen tudósitson, declarálván azt is, az mint már kegyelmed és magok is experiálhatták, hogy mind azok az informatiók hamisak és rendkivül valók lettek legyen. Megadván kegyelmed az assecuratiót Veterani generál uramnak, instáljon az arestomban levő nemes embereket bocsáttason el, nem lévén már semmi zálogokra szüksége. Kegyelmed intimatiója szerént Veterani uramnak az mi kegyelmes urunk ő nagysága képére vert husz tizes aranyo-

kat küldöttünk, kegyelmed az ő nagysága méltóságos neve alatt praesentálja; ezek s egyéb szükséges dolgok iránt is kegyelmed hüségesen fáradozván az mi kegyelmes urunkat ő nagyságát és bennünket is voltaképen s késedelem nélkül tudósitson. Ezzel ajánljuk Istennek oltalmában kegyelmedet.

Datum in Arce nostra Fogaras 24. Aprilis 1687.

Kegyelmednek szolgáló jóakaró atyjafiai etc.

P. S. Reá vigyáztasson Bálintith uramék menetelire kegyelmed, és valamint mig kegyelmeddel szemben nem lesznek, el ne menjenek.

Speciale quoddam literarum generoso Domino Samueli Kálnoki datis annexum

Akartuk kegyelmednek értésire adni, Bálintith uramék oly instructióval expediáltattanak, hogy jóllehet Carafa generál uramnak sok szép obligatiói is legyenek bizonyos defalcatio iránt, mindazáltal ha semmi uton módon semmit nem obtineálhatnak is, de hogy mind az ő felsége nehézségét, mind pedig szegény hazánk tovább való pusztittatását eltávoztathassuk, sőt mind ő felségit, mind pedig az egész keresztyénséget is annyival is inkább magunkhoz alliciálhassuk, igérjék meg az praetendált és irásban kiadott summabeli restantiát is; ez dolgot pedig, hogy kegyelmed sem Veterani uramnak, sem másnak senkinek is ki ne mondja, sőt Oklocsánitól is eltitkolván, ez czédulát előtte, mentést szaggassa el, kegyelmed igaz hazafiuságára és kegyelmes urunkhoz s édes hazájához tartozó kötelességére imponáljuk; kegyelmed is magát tudhatja ehez alkalmaztatni, mindazáltal kegyelmed semmi subcsriptióra ne lépjék.

Instructio Generosi Domini Balthasaris Macskási ad serenissimum Regem Poloniae ablegato. (sic)

1.) Isten segitségével ő kegyelme megindulván, az mint lehet siessen, oda érkezvén, az királyt ő felségét szóval be-

csülettel köszöntse, szerencsés birodalmát kivánván ő felségének; s aggratuláljon szerencsés hadakozásának s visszamenetelinek.

2.) Követni kell ő felségét, hogy ily későn küldhettük követünket ő felségéhez, megmondván okait, hogy az felháborodott idő, s az római császár ő felsége hadainak birodalmunkban lételek miatt nem lehetett.

3.) Tudjuk, hogy a respublicának vigyázása lészen az ő kegyelme követségére, ha az királynak ugy fog tetszeni, hogy az respublicának is proponálja; in publico azt mondja ő kegyelme az respublica előtt, hogy az elmult két téli quártélyozások, az után az császár ő felsége hadai beljebb jövetelek alkalmatosságával igen megpusztitattunk, károsittattunk s tovább is afféléktől félvén, instálni küldöttük ő kegyelmét ő felségéhez, s az respublicához, hogy instáljanak mellettünk az római császárnak, tovább afféléket ne követtessen rajtunk, quártélylyal egyéb tereh viseléssel ne terheljen bennünket, az minthogy instáljon is ő kegyelme mind az királyuak ő felségének, mind az respublicának; mert el van végezve az fővezérnél, meg is irta izente egy néhány izben, ha többször az országban quártélyozni németet bocsátunk, az végre tartja maga mellett az kész hadakat, azért*) hogy mentést egészlen elégettet, raboltat bennünket, hogy se németé, se töröké tovább nem leszünk, maradhassunk meg ő felsége kegyelmes munkája által az keresztyénség tovább való szolgálatjára.

4.) Kétség kivül megtudakozza az király ő felsége ő kegyelmétől: Gyulai uram mivel ment és jött Bécsben; ő kegyelme megmondattja, hogy az téli quártélt rólunk elfordithassa, de csak reinfecta kellett megtérni.

5.) Ha hireket tudakoz az király, megmondhatja ő kegyelme: Az fővezér Nándor-Fejérváratt van, igen nagy készületi hallatik, annyira hogy birodalmából minden hadait összesepertette, de mely felé indul meg, bizontalan.

6.) Ha Tökölyi felől tudakozódik; megmondhatja ő kegyelme, hogy Gyulán nehéz nyavalyában fekszik.

---

*) E szó a körmondat tulhaladásánál tévedésből maradt az eredetiben.

7.) Egyéb dolgok iránt ha kérdést teszen: discretiója szerint feleljen ugy ő kegyelme, hogy hozzánk s hazájához való kötelességét meg ne sértse.

8.) Az dolgokat végezvén, siessen visszajöni ő kegyelme, kitanulván az mint lehet, mind az lengyelek, mind több keresztyének dolgait.

9.) Kérje ő felségét alázatosan az tovább való jó szomszédságunk observálására, és az ő felsége királyi oblatiója szerint az megkárositottaknak contentálására is.

Isten penig az ő kegyelme utját szerencséltetvén, hordozza békével s hozza viszsza kivánt válaszszal jó egészségben. Datum in Arce nra Fogaras die 26. April. Anno 1687.

Illustrissimo et Excellentissimo Domino Marco Matczynski Camerario.

Illustrissime et Excellentissime Domine Domine, mihi Colendissime.

Non videtur mihi necessarium Illustrissimam Vestram Excellentiam ad promotionem boni publici cogere, cum ex Christiano ipsius affectu omnimodam promptitudinem iteratis vicibus cognoverim. Tali igitur fiducia recommendo Illustrissimae Excellentiae Vestrae Fidelem sincere mihi dilectum Magnificum ac Generosum Balthasarem Macskási, Consiliarium meum intimum, Comitatus Szolnok interioris supremum Comitem, ac ad Sacram Regiam Majestatem Ablegatum. Confidentissime rogamus, dignetur Legationem ejus coram Sacra Regia Majestate efficassime promovere, meque universosque Regni Status et Ordines eo quo hactenus affectu etiam ulterius prosequi, pro majori Excellentissimi sui nominis amplitudine, atque mutuis officiis nostris. Interea Vestrae Illustrissimae Excellentiae Incolumitatem, et votiva quaevis apprecor solatia. Albae. Illustrissimae Excellentiae Vestrae Servitor benevolus.

A lengyel királynak.

Serenissime, Potentissime Rex, Domine Domine Benignissime.

Mitto in Regium Serenissimae Majestatis Vestrae conspectum fidelem sincere mihi dilectum Comitatus Szolnok interioris supremum Comitem, et Consiliarium intimum Magnificum ac Generosum Balthasarem Macskási, tam pro eo, quod felicissimo serenissimae Vestrae Majestatis ex bello reditui aggratuletur, quam quod oraliter quaedam referat publicum Regni statum concernentia · eaque magnae considerationis. Quiquid igitur de publico et de singulari mea erga Vestram Regiam Majestatem serenissimamque semper observantia atque obligatione Serenissimae Majestati Vestrae humillime expositurus est, submississime oro, dignetur verbis ejus non modo clementissime fidem dare, verum tam efficacissime cordi sumere, ut benigna Serenissimae Majestatis Vestrae opera et sollicitudine afflictissimus hujus Regni status optatam salutem sortiatur. Quod cum universis Statibus et Ordinibus Regni Serenissimae Majestati Vestrae perpetuis servitiis demereri non intermittam. Sacratissimae ac Potentissimae Majestatis Vestrae obsequentissimus servitor.

Admodum Reverendo ac Magnifico Domino Adamo Sarnovski Sacrae Poloniensis Regiae Mattis Secretario, et Praeposito T. Domino Amico observando.

Sarnovszki Ádámnak.

Admodum Reverende ac Magnifice Domine et Amice nobis observande.

Quando quidem iterata Magnificentiae Vestrae optimi in Nos, adeoque Universum hoc Regnum affectus cognoverimus exemplaria, reciprocus dictavit amor, ut arduis rebus instructum ad Sacram Regiam Majestatem Ablegatum, et fidelem syneere nobis dilectum Magnificum ac Generosum Balthasarem Macskási Consiliarium nostrum intimum, et Comitatus Szolnok

interioris supremum Comitem, Vestrae quoque Magnificentiae recommendemus. Amicissime rogamus, negotia, quae expositurus est coram Sacra Regia Majestate promovere, et expeditionem ipsius admaturare ne gravetur. Factura est Magnificentia Vestra, quod mutuis recolemus affectibus, eandemque Divinae recommendamus Protectioni. Albae.

Instructio pro generosis Sigismundo Bálinthit de Körtvélyfája et Mathia Dondth de Nyujtod ad Excelentissimum Dominum Generalem Antonium Comitem a Carafa ablegatis nostris data.

Isten kegyelméből ő kegyelmek útjokat felvévén, maturalják, hogy annyival is szegény hazánk szoros alkalmatossági hamarább könyebbitessenek.

Mivelhogy Kálnoki Sámuel uram mind az ő felsége birodalmunkban levő vitézinek minden alkalmatosságokat, ugy az máramarosi, kővár- és láposvidéki szegénységnek teherviseléseket, és egyéb mindenféle szenvedéseket is experiálta, szükség ő kegyelmeknek ő kegyelmével szemben lenni és minden kivántató dolgokról informatiót venni, reá is vigyázzanak, hogy valamint egymás mellett szemben létel nékül el ne mennjenek.

Veterani uramnak hozzánk való jó affectióját és azon megnyomorodott föld lakosihoz való sok jóakaratját tapasztalván, ő kegyelmével is ha Bányán, Szakmárt vagy másutt is oda közel találtatik, szemben legyenek, és szónkkal becsülettel köszöntsék, azonban szép oblatióira emlékeztetvén, consulalják magok Carafa uram előtt kivántató alkalmaztatásával. Továbbá instáljanak az Máramarosból elvitt vonó marhák viszszabocsáttatásáról cum suis requisitis, ha pedig azon marhák viszszaadatásokban mód nem lészen, azon legyenek mentől nagyobb áron az summában acceptáltassanak.

Utjokban Katona Mihály kővári, és Olasz Ferencz somlyai kapitány hiveink emberei, ugy Belső-Szolnok és Máramaros vármegyékből rendeltetett hiveink és Debreczenből való ember is érkeznek ő kegyelmek mellé, kik az magok

nehézségeit alőadják az hol kivántatik ő kegyelmeknek, azért azokat is hűségesen segéljék, és terheket könnyebbiteni sollicituskodjanak.

Máramarosból nem régen is bizonyos summa pénzt contribuáltanak az ő felsége vitézi számukra, de mi formában és mennyit, nem lévén informálások felőle, annak is ő kegyelmek végére menvén, ha valammi abból következhető nehézségek nélkül meglehet, igyekezzék az summában acceptáltatni, eltávoztassák pedig Veterani uramat Carafa uram előtt ne vádolják s meg ne bántsák.

Carafa generál uramat odaérkezvén, szónkkal becsülettel köszöntsék, és az reájok bizott dolgokat jó consideratióval és illendő magok alkalmaztatásával munkálódják, előforgatván eddig viselt és ennyi szenvedésünk között is fenntartott devotiónkat és az fennemlitett hiveink s emberink által megértett excessusokat s kártételeket acceptáltatni, s az summából defalcáltatni hathatósan munkálódjanak.

Szép oblatiót tett az generál ő kegyelme arról, hogy az mi és Teleki Mihály uram ő kegyelme kővárvidéki jószágunkra háromlanék, elengedné, hozzák azért emlékezetiben ő kegyelmének, sőt ha az máramarosi mi jószágunk iránt is mutatná jóakaratját, kedvesen vennők.

Az militaris executio alkalmatosságával esett károk acceptáltatása iránt is igirte volt jóakaratját, ezeknek is azért acceptáltatását szorgalmatosan munkálódják.

Ennek előtte igirtünk volt kétezer aranyat az megirt generálnak ő kegyelmének s meg is küldöttük volt, de akkor el nem vévén, nem régen adott maga alkalmatosságot megküldésére, offerálván arra magát, hogy az summában azt is acceptálná, melyet most elküldöttünk, praesentálják ő kegyelmének szónkkal pro honorario, és instálják, acceptálja pro honorario: és ha pro honorario ugyan csak nem akarja acceptálni, hanem az summában akarja tudatni, mondják meg, mi pro honorario küldöttük, lássa mint acceptálja.

Ha valami szekeres lovak felől emlékezetet tészen, az mint arról való discursusokat ő kegyelmek hallották, resolváljanak, egyéb dolgok iránt is lévén ő kegyelmeknek experientiájok, hűségesen és szép discretióval munkálódjanak.

Midőn osztán az előadandó difficultásokat és defalcalandó akármely nehézségeket proponálnák, ha miknek acceptáltatására az generált ő kegyelmét congruis argumentis et rationibus inducálhatják, igen reá vigyázzanak, az computusban ne defraudáltassanak, és hogy valami ujabb kivánságokkal az dolgokat ne augealják: és aztán tudván az assecuratiónak tenorát, ha mire determinálhatják az summát, tökéletes hüséggel kövessék.

Midőn osztán arra megyen az dolog, hogy az modo praemisso determinált summának administratiójáról assecuratio kivántatik, ha lehet, azon legyenek (igen szép cautióval élvén aziránt, hogy valamint ne offendálódjék) az magok nevek alatt adandó assecuratióval legyen contentus az generál ő kegyelme, és azt az assecuratiót confirmálják, az szóval elejekben adott modalitás szerint: terminusát az megadandó modo quo supra determinálandó summának, mivel az sok inség miatt igen fogyatkozott állapottal vagyon ez szegény ország, minél tovább lehet halaszszák, és hogy azon summának percipiálását Nagy-Bányán procuráltassa, ne tovább azon hathatósan instáljanak. Ha hol pedig ő kegyelmek nevek alatt adandó assecuratióval contentus semmiképen nem lenne, sőt megbántodván exacerbálodnék, tehát az magunk assecuratióját adják oda, oly securitással mindazáltal, hogy az generál részéről kivántató assecuratióban is részünkről fogyatkozás ne legyen, sőt azon is hathatósan munkálódjanak, hogy az császártól ő felségétől az generál ő kegyelme szerezzen assecuratiót.

Az assecuratiónak pedig tenora ez legyen, hogy regnum hoc Transylvaniae ac etiam partes Hungariae eidem annexae ennekutána az ő felsége vitézitől sem egyszer, sem máskor, sem quártélylyal, sem semmineмü contributióval, sem pedig irruptiókkal és excursusokkal, vagy egyéb tereh viselésekkel nem gravaltatik, sub quolibet praetextu et coloribus. Item azon kell lenni, az portio és contractusnak nevezeti ne legyen az assecuratióban; item oly egyenes és tiszta terminusokkal irassék az assecuratoria, hogy valamint tovább való labyrinthusban ne hozzuk azok iránt is magunkat; item inseráltassék az is szép egyenes terminusokkal az assecuratoriában, hogy

ha casu quo, az mi ő felségéhez és az keresztyénséghez fenntartó devotiónkra nézve az ő felsége vitézihez mutatott affectiónk és praestált contributiónk miatt az török bennünket protrahálna, tehát ő felsége, az mint mi, in eo casu kívánni fogjuk, tartozzék bennünket segiteni, és ha mikor az Istennek ugy tetszik, az pacificatióból minket ki ne rekeszszenek, sőt regnum Transylvaniae cum partibus Hungariae eidem annexis az mi kívánságink szerint inseráltassék: az pacificatio is pedig tempestive értésünkre adassék, tudhassuk mi is magunkat accommodálni.

Ha az hadak fennlétte objiciáltatik, mondják meg, nem az ő felsége vitézi ellen valók, hanem az fennforgó szoros állapotokhoz képest török és tatár hadak lévén körülöttünk, irruptiójoktól tartván, vigyáztatunk, és az mely más ratióját is ő kegyelmek az discursusban hallották, előadhatják.

Isten pedig ő kegyelmek utját, és reájok bizott dolgaink körül kivántató szorgalmatoskodásokat kegyelmesen boldogitván, hozza hozzánk hamar időn kivánt válaszszal. Datum in arce nostra Fogaras 28. Aprilis 1687.

1687. Kálnoki Sámuel uram 1-sö Maji költ levele.

Ajánlom köteles szolgálatomat mint jó uraimnak nagyságtoknak s kegyelmeteknek, Isten kivánt áldásokkal boldogitsa, kivánom.

Ez órában hivatván fel generalis uram ő nagysága, látám igen nagy búsulását. Carafa uram levele ujabban érkezett hozzája, kiben (mint egyéb leveleiben is) csak gyaláz országúl bennünket, hogy miért hisszen, s miért nem jár el az executióban. Búsúl azon is, hogy Szim commisarius is menti azzal magát, ide nem jöhet, mivel ad 10. praesentis parancsolta Carafa uram, hogy Eperjest legyen.

Mentest előttem irata választ Carafának, hogy már 30,000 elérkezvén, az 20,000 útban lévén, az kétezer ökör is az szerént pünkösd előtt egy héttel itt leszen, sőt az harmadik ezer ökör is reménli megadatik, hogy intentiója szerént

az az szám kiteljék : az erdélyi méltóságos fejedelem maga assecuratiója; s az követ parolája elhitethetik Carafa uramnál, hogy nem játszik Erdély szavával, s különben itéljen felőlünk. Én is instructióm szerént kértem ő nagyságát, recomendálja az mi kegyelmes urunkat ő nagyságát s az országot, melyet elöttem megirata, sőt azon terminusokkal, hogy az erdélyi méltóságos fejedelem ő nagysága kezeiben kötötte le az generál maga becsületit.

Szim commisarius felől pedig Carafának azt iratá : változtassa dispositióját, mert avagy ide deputálja az ökrök kézhez vételére s az pénznek perceptiójára, avagy generális uram maga megvárja, addig csak el nem mégyen innen; bizony olyan nagy búsulásban vagyon miatta, hogy az óráját is átkozza, holott ha az tractatus ő kezében lött volna, régen vége volna.

Kére azért engemet ő nagysága, irjam meg az mi kegyelmes urunknak ő nagyságának s az országnak, ha ennyi sok importuna ordinantiáját Carafának elmulatta, ha sok ártatlannak halálát, számtalan méltatlan károkat, romlást, égetést eltávoztatta, sőt Erdélyt az felséges császár hüségiben, az egész kereszténység conjunctiójában megerősiteni az ő desideratiója s jó accomodátiója által igyekezte, nem idegenitésére s disgustalására cselekedett, ha becsületit s életét periclitáltatta.Igyekezze mentől hamarébb nagyságtok s kegyelmetek teljesiteni igéretit amaz húsz ezereknek teljesitésivel, az három ezer ökröknek praestálásával; javalja pedig azt, hogy bár csak 400 ökrök hamarjában jönnének, azután darabonként annyi és lassanként az elkészitett szekerek és éléshad mendegélne, ugy Carafa előtt, mind Erdélynek hitele nevekednék az generalis uram felőllünk tött recommendátiója is confirmáltatnék.

Az mint eszemben veszem, ezt az 30000. is nem fogják levalni miglen az 20000 eljő és az ökröknek egy része eljő, mert gyanakszom: fogás lehet az Szim uram ide nem jövetele, in summa nekünk bizony csak nem hisznek, haladék kezd a dologban lenni, avagy ha az assecuratio most jó formában nem jö, bizony bemennek és elrontják hazánkat, mert ezek ugy kivánják az prédát, mint az éhezett farkas, tegnap

császár pártján levő három faluknak marhájokat az generál parancsolatja ellen elhajtották, most annak megfizetettetésében búsúl. Kérdé tőlem, mikorra várom a választ? Oklocsáni uram is jelen lévén, ugy computálók, hogy ad 7. eljö, tetszék és megiratá Szimnek, hogy az mely órában az az resolutio eljön, mentest megirja, akkor jöjjön ide, s meddig az pénzeket olvassák, disponálják, azonban az ökrök is érkezvén, annak is szabják árát, mert miglen nem látják az marha minemű leszen, addig nem limitálhatják.

Én azt is nem tudom: az követ atyánkfiának decidálták volt-e Carafa uram előtt, mit érjen párja az ökröknek, tessék nagyságtoknak s kegyelmeteknek, jöjjön oly atyafia, az ki abban interesatus volt, majd jobb volna Bálintith uramnak itt addig subsistálni, mert abból is egy nagy labyrinthus lészen. Én bizony már beleszédültem s fáradtam s megvallom: elégtelen vagyok reá s oka ne legyek ország kárának, instructióm sincsen róla.

Elhiszem az mi szokásunk szerént némelyek csak tréfának vélik s ugy itélnek felöle, hogy csak tettetés volt Veteráni uram bemenetele s örömöst visszatére minap, adná az én Istenem az olyan jóakaró uram volna én helyettem itt. Látták Mikes Pál uramék, mint fulminált az generál, látja az én Istenem, attól féltem, ha ott az házában vér által, azt mondja: Ihon Maramarasból kegyelmed engemet kicsala, Erdélyből is parolájára visszatérék, az időmet az keresztyénség s császár kárára elveszteglem, jó quartélyomból kihozám az hadat, itt császár földét Carafa protectiója alatt levő falukat terhelek, sem széna, sem szalma, sem fü, az had romol, az idő telik, mely órában micsoda expeditióhoz kellene fogni, óráját sem tudom. Olaszul, németül átkozta magát, hogy megöli, sem ő felsége, se Carafa eleiben imperfecta re nem megyen, hanem ha mégis az assecuratio absoluta nem lesz, ha három ezer ökör és az summának suplementuma hamar nem érkezik. eskiszik mennyre földre veszedelemre veti fejét s oly dolgot követ el, hogy örökké megemlegetjük.

Igaz kötelességem, hitem s hazámhoz való szeretetem szerént irom, ha Oklocsáni uram azon nap 19. april ne érkezzék, mindjárt másnap az oláh-láposi elfutott szegénységre

600 elrendelt dragont küld vala fel, hogy öljék, vágják szegényeket. Az quartélymesterére valami földnépe az erdők között rá ütvén, lovát maga alatt meglötték, s két lovast, megint három lovat; egynehányat azokban elfogván kínozni, ölni akarták, csak Isten tudja mint marasztattam sok reménkedésemre életeket. Kővár vidékin is az tolvajok egy kaprárt harmad magával s négy lovat löttek meg, annak is az árát rajtok kérik s azt mondja az commissarius, hogy ha meg nem fizetik, Kolozsvári uramat el nem bocsájtják. Én megmondtam: az tolvaj engemet is megölhet. De ezek ratióra nem hajtnak.

Az máramarosiak is még az restantiákban semmit eddig által nem küldvén, azt mondá az generál: vasban vereti az zálogokat s Szathmárra küldi.

Ennyi rettenetes anxietásban én bizony nem tudok mit cselekedni, már hazámért az az (sic) fejemet is lekötöttem, irom nem féltemben (mert életemet is azért letenném, csak használhatnék vele) hanem igaz kötelességem hűségem s lelkem ismereti szerint, hogy ha nem siet az dologgal s ottan ottan hamarjában az marha nem érkezik, s az átkozott contractus épen nem effectuálódik, elveszünk. Isten segélje minden jóra nagyságtokat s kegyelmeteket. Datum Nagy-Bánya die 1. Maji 1687. Estve öt órakor.

Nagyságtoknak s kegyelmeteknek alázatos szolgája
Kálnoki Sámuel.

Az erdélyi méltóságos tanácsi és tekintetes nemzetes deputátusi rendeknek ő nagyságoknak s ő kegyelmeknek irám alázatosan.

1687. Kálnoki Sámuel uram 6. Maji költ levele, publicatae 12. ejusdem.

Ajánlom alázatos szolgálatomat nagyságtoknak s kegyelmeteknek, Isten kivánt áldásokkal boldogitsa és jó békességes megmaradással örvendeztesse, kivánom.

Commisarius Szim uram tegnap délben érkezvén el, ő nagyságával szemben voltam, sok dicursusok között az meny-

nyi ratiókat feltalálhattam, az országot mentettem, kivált az ökrök késedelmit maga is elhitte, az szénának s szalmának szük volta nem engedte, hogy praestálhassák, holott maga is császár számára feles ökröket szedvén, az szük széna és szalma miatt nagyobb része éhel halt meg. Carafának tegnap rettenetes levele jövén az generálhoz, maga secretáriusától délután 3 órakor leküldé; ismét vacsora után felhivatván magához, njabban olvasá előttem, sensusa az, hogy érti 18. april Láposra érkezésit, és hogy az erdélyi követ utban volna pénzzel, de csudálja, hogy hihet nekünk, holott nem csak Erdély, söt az egész magyar nemzet ő előtte minden hitelit elvesztette, semmit nekünk ne hidjen, hanem csak az mit lát, hanem csak lásson az executióhoz.

Immár olyan ordinantia jött ki, hogy ad 15. praesentis mind Szolnoknál legyenek, azért vagyon rettenetes búsulásban, az idő igen eltölt, már csak az ultimaria resolutiót és az assecuratiót várja az generál, és Oklocsáni uramat sietve küldé be, mind levelekkel, mind izenetekkel, ugy hogy ha ő kegyelme egész assecuratoriát nem hoz az hátra maradó summáról, avagy becsap országunkra, vagy elviszen magával, mivel Mikes Pál uramékat sem akarja elbocsátani.

Már levelemet eddig irtam vala, hogy Almási uram, az mi kegyelmes urunk ő nagysága méltóságos levelével érkezék; azt iratja ő nagysága, hogy ugy itélte volna, Veterani uram az assecuratóriával contentus lészen, de nem hogy volt volna, söt amaz terminusért, hogy nosmet accommodaturos promittimus felette megindula, ugy hogy (ha parolát nem adhattam volna instructióm szerént) minden bizonynyal az hadak most benn volnának, mert nagy kegyetlenséggel akart indulni más nap, hogy ha meg nem csendesedik vala.

Ugy tartozik, minapi levelemben is, igaz lekem ismereti szerént, hüségemtől s hazafiságomtól kénszerittetvén megirtam, hogy az veszedelem ajtónk előtt áll, én most egyebet irni nem tudok, Oklocsáni uram mondja meg miket látott, hallott, ha még is halogatás lészen dolgunkban, én arról nem tehetek, nagyságtok s kegyelmetek parancsolta', hogy hatalommal tartóztassam, elkövettem, az én fejem nem sokat ér, de mi követhet bennünket; a felett az is elég s örökös kisebségünkre

szolgál, ha az ország s kegyelmes urunk ő nagysága követi rabul viszik el magukkal.

Bálintith uram követségeket Veterani uram nem javalja, az mely rész szerént maga ellen valónak láttatik lenni, mert hogy olykor kivánjuk expensájoknak defalcatióját, midőn az idő eltölt és mezőre szállottak, és hogy absoluta ordinantiája volt Carafának, mig csak egy krajczárig való executióról is, hogy hogy lehet abban delatió; egyébiránt (azt mondja) csak Erdély az 98 ezer Rhenensist praestálja, nem bánja az generál, ha az extraordináriakat Máramarosnak könnyebbségére Carafa uram acceptáltatja, s in tantum követségekben járjanak el, most Máramaros részéről securus lehet, mert 12 persona zálogjok van: de az erdélyi részről, ha csak az én személyem s parolám lészen, azzal bizony nem contentálódik sem Carafa, sem az generális.

Irja minap nagyságtok s kegyelmetek, hogy az ökrök 2000 pünkösd előtt elérkeznek, annak örülnének is, csak akkorra lenne meg, de nagy defectust abban látok: ki alkudják s mennyiben azok felől Szim urammal; Bálintith uramék-é? vagy én? ma az generál előtt Szim urammal sokat discuráltunk felőle, exageráltam mennyi ezer marhákat tavaly országunkból kihajtottak, mennyi döglött meg az télben az éles szállitásban, s mennyi veszett el, hogy az marhák az télben betegeskedtek. Ugy látom Szimnek elméje 20 oroszlános talléron jár, de alább 40 magyar forintnál be nem kellene adni, az tetszenék, hogy vagy 600. előre hajtanának, azt meglátván micsodások, azután a többit egyivel másával ugy venné el. Erről igen hamar kellene nagyságtoknak s kegyelmeteknek tudósitani.

Az mi kegyelmes urunk ő nagysága parancsolja, hogy innen el ne mennjek én, ha szabadságomban állana is, bizon el nem mennék, látván az hazának ilyen bajoskodását, de már kételen vagyok itt maradni, hogy parolát adtam és hogy tiz nap alatt az generál elindul innen, az bizonyos; mit csinál velem? Isten tudja, én félek attól, országunknak gyalázatjára elvisznek magokkal valakiket kaphatnak, avagy minden erejöket ellenünk forditják.

Parancsolja az mi kegyelmes urunk ő nagysága, ma-

gyarázzam meg, miként kivánnak assecuratiót, holott az 2000 ökröket praestálják, én az németnek soha egy fillért se igérek vala, mikor minap ellenségképen mégyen vala is be, nem levén semmi instructióm arra, de az Nemes János uram jó contractusában mi légyen hátra, eddig calculálhatta nagyságtok s kegyelmetek ugy, hogy ha kétezer lészen az ökör, magamnak supplementumára ehez a 3000-hez és az megigért 20.000-ket, kellenék 26.000, ha azért most hamarjában az kétezer ökörrel az 20000-et elhozzák, az hátramaradó summáról determinate lenne egy jó assecuratio egy napra, melyet ha bono stylo expediálunk, jó, ha nem ugy is csak nyomoruság dolgunk; én a kis jegyzésbeli titkot meg nem mondhattam hitem ellen, de ugyan az adott bátorságot az parola adásra; csak arra nézve is én javalom, Bálintith uramék jöjjenek be, elsőben magunk között discuráljunk, mit kelljen Veterani uram előtt beszélnünk.

In summa én már soha többet nagyságtoknak s kegyelmeteknek irni nem tudok, mint eddig elkövettem, mondja meg Oklocsáni uram itt mint vannak az dolgok és ha megmaradását az hazának valaha kereste, Isten segélje most is arra nagyságtokat s kegyelmeteket és maradok Nagy-Bányán die 6. Maii 1687.

Nagyságtoknak s kegyelmeteknek alázatos szolgája
Kálnoki Sámuel.

Szhinn commissariusnak quietantiája super fl. 30,000.

Super triginta millibus florenis hungaricalibus ab inclytis Celsissimi Principis Transylvaniae, tribus item Regni Statibus pro contestanda devotione erga suam Caesaream Regiamque Sacratissimam Majestatem et armis totius Christianitatis contra hostem communem ad exolvendos milites manibus meis rite administratis: in cujus rei fidem quietantiam propria manu sigillique appositione conroboratam dedi. Actum Nagy-Bánya die 6. Maii 1687. Johannes Vilhelmus Schinn.
S. C. M. supremus belli commissarius.

1687. Kálnoki Sámuel uram die 7. Maii költ levele publicáltatott 17 ejusdem.

Ajánlom nagyságtoknak s kegyelmeteknek köteles szolgálatomat. Isten kivánt áldásokkal boldogitsa kivánom.

Tegnap való occurrentiákról mind irásom és Oklocsáni uram által bőségesen tudósitám, nagyságtokat s kegyelmeteket; ma is az mik történtek szükségesnek itéltem megirni, jó reggel Szim commissariushoz mentem, hallván, hogy Szathmárra viszsza akar menni; az ökrök dolgát felette sietteti, azért is, hogy már minden szekerei készen vannak, én megmondám, holnap Deéshez gyüjtik őket és onnan egyenesen ide hajtják őket, computalván azért az napokat, kért irjam meg, hogy hétfőn estére bár csak 600 hajtanának elől bennek kiket hajthatna, én azért irtam Toldalagi uramnak, hogy tudósitsa az kire a marhák bizva vannak, már Szim uram is ma Szathmárra elmene, ugy hogy hetfőn minden bizonnyal eljő; ekkor az ökrök ára felől (plenipotentiája lévén Carafától) megalkuszik, azt mondja, ha az ökrök erősek és jók lesznek, 40 frtban párját elveszi. Ha pedig közönségesek, elegyesleg husz oroszlámos tallérban. De nekem arra instructióm nem lévén, nem determináltam, s nem is szólok hozzá, elhiszem nagyságtok s kegyelmetek másra bizta.

Szomoru példák esének ma itt, szegény maramarosi atyafiakat mind az torony alá egy erős tömlöczben hányták, megharagudván az generál, hogy semmit az restantiákban meg nem hoztanak, és elvádolták őket, hogy nem is akarnak semmit praestálni; én bizony ma is sokat szólottam az generálnak mellettek, de ugy tapasztalom, napról napra hova tovább becstelenebbül tractálnak bennünket, hitelünk is kissebbedik. Mikes Pál uramnak is az generál megüzente, hogy ha parolát ád, miglen az ökrök, és az fl. 20.000 elérkeznek, itt subsistál szabadosan járhat, de ha nem, bizony guardiát küld az szállása kapujába, nekem is csak az van hátra látom, hogy ha ad 14 azok nem effectuálódnak, (minthogy el kell az hadaknak mozdulni, Isten tudja mely felé) avagy arestumban tétet avagy táborára viszen.

Én soha németnek egy fillért sem igértem, sem nem köteleztem magamat (Liber legatus lévén) midőn Lugoson ugy szorongatott, hogy ha nem assecurálom erdélyi praetensióknak satisfactiójáról, mindeneket ront, éget, kinoztatja, öleti az népet, még is semmit nem igértem, mindaddig, miglen Instructiomban parancsoltatott. Talán jobb volt hazánkon kivül ennek a fegyvernek lenni; csak azolta, hogy Láposról kijöttünk 24. apr. mennyi romlást tött volna? már azzal csak szemben; Máramarosból kihoztam; Erdélyből kicsaltam; itt parolammal tartóztatom, az időt vontatjuk, esküszik, hogy ha Oklocsáni uram egész resolutiót, s jó assecuratiót nem hoz, valamennyi erdélyi embert kap, mind elviszi magával.

Immár az 2000 ökröt ha fl. 40,000-ben beadhatnók, az mostani 30000, és az közel jövendő 20,000-hez ugy computalják 26,000 renensis kellenék; könnyü nagyságtoknak s kegyelmeteknek az Bálintith uramék eperjesi specificatiójából computáltatni, megmaradásunk abban áll csak, ha egy hét alatt itt lesznek az ökrök s az summák; ha az 20000 eljő, az, 26,000-ről egy assecuratió egy bizonyos napra, avagy egy zálog ugy contentálódnék az generál. Bizony nagy injuria és méltatlanság olynak szenvedni, és ki oka nem volt ennek az contractusnak, jobb is volna terminálná az olyan, az ki instructiója kivül subscribálta s pecsétlette.

Az én hitván személyem nem sokat ér, de méltatlan voltomra az én kegyelmes uram s hazám követségének szabadságát instructiom szerént kénszerittetvén parolámmal lekötöttem, nem hiszem, hogy ily kicsinnek látszanék országunk s urunk existimatiója, hogy ökröket*) gyalázatjára nemzetünknek rabságimat (s ennyi gondos szolgálatok után) nyomorgattatásimat ne anticipálná. Bizonyságom az élő Isten főképen, ki minden sziveknek vizsgálója, hogy egyenes készséggel és serény tudósitásokkal ottan-ottan szorgalmaztattam eleitől fogván nagyságtokat s kegyelmeteket, látván az következendő gonoszt, Istenért is siessen megorvoslani, mert fogytán vagyunk az dolognak. Engedje Isten örvende-

*) sic „örökös" helyett.

tes hirrel vigasztaló leveleit vehessem mentől hamarébb. Ezzel maradok

Nagyságtoknak s kegyelmeteknek köteles szolgája
Nagy-Bánya die 7. Maii 1687. Kálnoki Sámuel.

P. S. Az quietantiát Szim uram Mikes Pál uraméknak jó formában még tegnap megiratta, akár mikor kiadják.

Bálintith uraméknak megirám, másutt szemben velem nem lehetnek, hanem ha bejönek; az generális is tudja Kővárban érkezéseket, emlegeté ma, jó szivvel látja.

Circa 9. Maji 1687. Sárosi uram instructiója az fővezérhez dic 9. Maji 1687.

Instructio specialis pro legato ad Portam Otthomanicam, expedito Anno 1687. die 24. Aprilis.

Hogy ha az vezér eléhozza az magyar dolgokat, ezt kell felelni:

1. Az mint kapikihánk leveléből az fővezér ő nagysága resolutióját értjük, az magyar dolgok felvállalása és arraval ó költség levalása felől, megvalljuk, mi arról gondolkozni is annak előtte nem tudtunk, mig az elmult esztendőn követünk által azon dolgot ő nagysága nem intimáltatta, melyre hogy azon követünk ujabb beküldése alkalmatosságával magunkat nem resolváltuk, oka az volt, hogy midőn mi abban az dologban, az nekünk lett instructió szerint megmozdulván, az magyarokat requiráltuk volna, ottan hamar fővezér ő nagysága az Tökölyi uram iránt nekünk izent resolutiója ellen (hogy tudni illik csak mi az dolgokban álljunk bele, Tökölyit teljességesen contemnálják) ujabban Tökölyit felvette, mely miatt az magyarországi urak előtt kétségben jövén dolgunk, az az oka, hogy az iránt való resolutiónkat elmulattuk.

2. Bölcsen megitilheti az fényes porta; micsoda nagy akadályink legyenek minekünk az ide alább megirt difficultások:

1.) Mig Sorbán lészen havasalföldi vajda, addig semmi-

képen azon munkához nem nyulhatunk, mivel nekünk nyilván való ellenségünk, az portának pedig szines szolgája; az németnek ellenben megesküdt barátja, jóakarója lévén, semmi dolgaink olyak nekünk nincsenek, az melyeket mesterségesen kitanulván, az németnek kettősképen értésére nem ád, ha mit peniglen maga véghez nem vihet az portán levő hive kapikihája az németnek titkon odajáró embereinek kijelentik, az mint erre világos példa az közelebb elmult oda bejárt követjük és Jaxi kapikia dolga, melyet Carafa világosan odament követeinknek szemire hányt.

NB. Máéz Anton dolga, ki Bécsben bellicus consiliarius és az ipája által mindenekről informatiót vészen.

2. Ez is nekünk nagy akadályunk az magyar dolgokhoz való szólásban, hogy Tökölyi az vezér tavalyi resolutiója ellen előbbi állapotjában állittatott, melyre nézve az magyar dolgokhoz szóllást sem hasznosnak, sem bátorságosnak nem tartjuk, mivel valamig neki tekinteti lészen az fényes portán addig mig az magyar dolgokban állandó hitelt magunknak nem szerezhetünk, sőt az magyarok elméje is kétfelé distrahalódik, az mint tavaly is történt, midőn azok az magyarok, kik mostan az ő pártján vannak, mi hozzánk indulván, megérhettük, hogy az porta ujabban őket felvette, s ugy mentenek nekünk gyalázatunkra hozzája; mely dolgot az német megtudván, azon dolog miatt hetven embereknél többet öletett meg mostanában, sokakat megfogva tartat, és ez miá az magyar nemzet igen megfélemlett és Tökölyinek emlékezetitől is irtódzik. Sőt olyat is hoznak hirül, hogy gratiája felől német császárt is jártatja alattomban.

3-dik nagy akadály ez is: hogy mivel az hadtartásra és gyüjtésre az pénz igen szükséges lévén, az nekünk nincsen, melynek nem léte miatt semmi dologhoz nem foghatunk, az peniglen tudni való dolog, hogy valaki az német ellen fog fegyvert, ez állapotban az imperiumbeli minden pápista fejedelmek ellen, teszem fel az spaniorral s velenczésekkel is; ellenben viszont az reformatus fejedelmekhez való expeditió igen szükséges lévén, és azokon kell az franciai királyhoz való küldezéshez, igen irigyli az német szerencséjét; mennyi expensában teljék, ő nagysága megitilheti.

Az magyarországi elsőbb emberek elméjének megcsinálása is feles költség nélkül nem lehet.

Azelőtti német ellen hadakozó fejedelmek idejében az erdélyi székely hadnak is fizetés adattatott.

Ez mellett ha hadat itt magunk országunkban gyüjtünk, vagy idegen országból zsoldra hozatunk, vagy az német császár hadaiban akarunk fascinálni és az magunk pártjára hozni, ez egyik is pénz nélkül véghez nem mehet. Minekünk peniglen tárházunk teljességgel exhauriáltatott, mivel békességes állapotunkban az sok nyughatatlan elméjü emberek miatt sokat fizettünk az fényes portán Zolyomi, Béldiért, az után viszont az magyar dolgokra mennyit költöttünk, sőt egy néhányszori hadi expeditióink teljességesen bennünket elfogyattak, és az három esztendei háboruság, és költségek ....*)

Emlékezzék reá az fényes porta, midőn Báthori Sigmond ujabban az porta hüségire visszaállván az német ellen kardot kötni igirte, mennyi költséggel segittetett. Annakutána Székely Mojzesnek nem csak nagy summa pénz adatott, hanem még tiz esztendeig való adója, az nemes országnak sok pusztulására s kárvallására nézve elengedtetett, sőt tiz esztendőn tul, minthogy adója az előtt 15 ezer aranyra neveltetett volt, tizezerre engedtetett az szultán Szuliman athnaméja szerint.

Viszont annakutána midőn Básta miatt Székely Mojzes holta után, az erdélyi urakban felesen az portára bementenek volt, mennyi költség adattatott nekik, nyilván vagyon, mivel az három rendbelinek száznegyvenöt ezer arany adattatott.

Utoljára midőn Bocskai fejedelem az német ellen támadott, száz ezer arany adattatott neki az fényes portától, sőt az ország adója is egy néhány esztendeig elengedtetett.

Mi tőlünk peniglen mostan ilyen ritka példáju hüségmutatásunk is ennyi sok pusztulásunk és kárvallásunk után is, az országnak ilyen, minden kereskedéstől megfosztatott és minden pénziből exhauriálódott állapotjában is az régi adónak quadruplicáltatott nagy summáját is hatalmas császár egészen megkivánja.

*) Egy sor le van vágva.

Arra is semmi tekintet nem lévén, Karánsebessel, Lugossal, Jenővel, Váraddal és az Körössel mennyi darab föld vétetődött el, és micsoda erős német ellen hadakozni szokott fegyverétől fosztatott meg az ország, mely ha megmaradhatott volna nálunk (?) nem koczkáznék az német annyira rajtunk s ilyen progressusa sem lett volna dolgainak Magyarországban.

4.) Forgatjuk méltán ezt is elménkben, hogy Istené lévén az ellenségen való győzedelmeskedés, ha mi szerencsétlenül járván, mind magunkra s mind hatalmas császár országira több veszedelmet hoznánk, minket okozna az fényes porta.

5.) Történhetik az is, hogy medio tempore hatalmas császár, az némettel megbékélvén, az békesség conditiói közül mi kihagyatván, utolsó veszedelembe esnék ez szegény haza, vagy peniglen, ha ki nem hagyatnék is, oly formában tétethetnénk belé, mely nekünk örökös jobbágyságnál is keservesebb volna.

6.) Az tavalyi intimatióban ő nagysága azt is igirte vala, hogy Munkács várát kezünkben adatja, hatalmas császár parancsolatja által, mely nélkül teljes lehetetlenség abban magunkat elegyitenünk ; a nélkül ahoz az dologhoz nyulni nem lehet semmiképen; mostan peniglen Munkács állapotja mire változott.*)

7.) Mindezeknek az feljebb megirt akadályoknak megorvosoltatásának jó reménysége alatt, mostan is mi bizonyos emberünket Lengyelországban beküldtük, hogy egynéhány ezer lovas és gyalog hadakat fizetésünkre kihozzon, ki is megpróbálja, mint hozhatja ki.

Azon követünk Marchio de Betuntől nyilván kitanulja azt is, a franczia dolga ezekben az állapotokban miben legyen.

8.) Nem kevéssé bánt ez is bennünket, hogy ha fegyvert fogunk, és ha szerencsétlenül járunk, vagy addig is reá kételenittetünk, Havasalföldén által az portára való szaladásban nincsen securitásunk, oly vajda levén ott, az ki az né-

*) A mondat vége „alig hiszszük hogy annak effectuma lehessen" ki van húzva.

metnek barátja, nekünk penig ellenségünk, s szabados járása is embertünknek országán nincsen.

N. B. Az fökövetek és kapikihák praebendájok helyre állitását el nem kell felejteni.

9.) Mind ezekre nagy inditó ok volna, hogy ha hatalmas császár mind határinkat jó karban állitaná, mind penig adónkat arról az erőszakosan az régi császárok athnaméja ellen ez szegény hazára vetett és quadruplicáltatott, az régi adóra ugy mint tizezer aranyra hagyná, mivel az országnak is majd csak negyed része maradt, melyet is ő hatalmasságának halogatni nem méltó, sőt effectuálni igen szükséges, mivel azzal ez haza minden nemű lakosinak ez boldogtalan állapotokban mind az hüség mutatásra s mind az ellenség ellen való fegyver fogásra igen nagy szivet adna.

10.) Ha az mint az kapikihának elé hoz.... az német király itt bennjárását mostan is eléforditja, éljen azokkal az feleletekkel, melyekkel élt tavaly mind előtte mind Maurocordatus előtt.

11.) Az hirek tudósitásáról. Az franczia felől hirdetnek ilyen hirt, hogy az némettel 20 esztendeig való frigyet tett volna, de nem bizonyos, hanem ut supra, csak hamar bizonyosan végire megyünk Betuntől.

Az muszka felől hallatik, hogy igen nagy, és hallatlan készülettel megindult és Krim felé tart; az generáljának neve Galliczin, Muszkaországnak főigazgatója.

Az itt közel levő német hadak peniglen, az mint hallatik, Egret vagy Váradot akarják megszállani.

Bécs.... penig az hireket ugy hozák, hogy az hadak Landor-Fejérvár felé akarnának lenyomulni.

Ha az Erdélyben telelt hadak számát kérdi, ezt kell felelni: Veterani volt az maga hadával Máramarosban, azon kül Szőlősön két regiment, Beregszászban harmadik, Debreczenben Hajzleré, ezeken kül Margithán az magyar hadak.

12.) N. B. Az váradiakkal való dolgok iránt.

Elsőbben az Ali passa hitlevele szerént kell azon dolgot urgeálni.

Ha hol peniglen arra nem lépnék, akar csak azt effectuálhassuk, hogy az Meszesen belől holdolás ne legyen, az

Meszesen kül való föld penig legyen két fegyver alatt mint eddig. Adójokat azoknak is feljebb az jó rendnél nem nevelvén.

13.) Eziránt való megbántodásunk is nem kicsiny, hogy az régi jó szokás szerént az országtól választatott fejedelemnek az portáról confirmatió fizetés nélkül adatott, athname is peniglen erős császári hit alatt, ez is hogy az régi formában állittassék, kivánni kell.

14.) Az assecuratoriát az előtti második instructiója szerént sollicitálja és megirassa az oda adott forma szerint.

15.) Az körülöttünk fenn levő sok fegyverrel lévén, körül vehetvén, és mindenfelé az sok tolvajoknak excessusira nézvén, vigyázásnak okáért kell szüntelen bizonyos számu hadakat ez hazában fenntartsunk, mert különben ha vigyázatlannl találtatnánk, hirtelen való beütéssel nagy károkat vallhatnánk.

16.) Ultimarie csakugyan világosan az fővezérnek meg kell mondani, hogy ha nyakunkról Sorbán vajdát el nem viszi, és nem változtatja, ha fejünk belé vész is, dolgaink megorvoslására nagyobb dologra kell kifakadnunk, mivel az Csáki emberei ezen járván alá s fel, megtartóztatni nem merjük, mivel embereinket öléssel, s jószáginkat égetéssel fenyegetik.

Oklocsáni Pál uram hozta extractus. 10. Maii 1687.

Extractus.

Quantum Transylvania propter Lápos et Kővár districtibus assignatas sex mille portiones utpote 3880 orales, et 2120 equiles portiones in pecunia ad sex menses imposuit, nimirum . . . . . fl. 227,640

Ad hanc summam ad manus domini commissarii Syhn in paratis . . . . . fl. 83,333.//.20

In granis praestitis . . . . . fl. 33,333.//.20

In avena . . . . . fl. 12,000.//.

Lápos et Kővár praestitit . . . . . fl. 1666.//.40

Fl. nro 2000 ungar. facit.

Item ad meas manus in paratis 30 mill. ung. R. facit . . . . . fl. 25,000.//.

Summa praestita facit R. fl. 155,333.//.20

Rest. adhuc fl. 72,306 —

Quod si nunc in via 20 mill. deposita ungar. facit Ren. n. . . . . fl. 16,666.//.40

Item 3 mill. boum cum 15 Renensibus num . . . . . fac. fl. 45,000 —

Summa facit fl. 61,666.//.40

Haec summa a prioribus restan. defalcata restabat . . . . . fl. 10,640 —

Jacobus Vencul S. C. R. Mattis bellici Commissar.

Veterani uram az restantia iránt való assecuratiója.

Nos Michael Apafi Dei gratia Princeps Transylvaniae, partium Regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes.

Damus pro memoria per praesentes, significantes quibus expedit universis : Quod nos in Devotione nostra erga Sacratissimam Caesaream Regiamque Majestatem ac totam etiam Christianitatem constanter perdurare, salutique Regni hujus Transylvaniae afflictissimi consulere volentes. Excellentissimum Generalem Dominum Fridericum Comitem a Veterani, Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis Generalem Vigiliarum Praefectum, ac unius inclyti Regiminis Cathaphractorum Colonellum, de et super summae illius a nobis pro sustentatione Caesareae Militiae petitae restantiis, absque omni procrastinatione ac tergiversatione, in parata pecunia ad diem decimum proxime affuturi Mensis Junii persolvendis, ac in Civitatem Regiam Nagy-Bánya administrandis, sub verbo nostro Principali assecurandum duximus, prout eandem etiam assecuramus : Harum nostrarum authentici sigilli nostri munimine roboratarum vigore et testimonio Literarum mediante. Datum in Arce nostra Fogaras die decima tertia mensis Maji Anno Domini Millesimo sexcentesimo octuagesimo septimo.

Domino Generali Veterani. Fogaras 13. Maii 1687.

Excellentissime Domine Comes nobis observandissime. Ea, quae 6-ta praesentis Vestra Excellentia ad nos dedit, apprime intelleximus, neque parvo sufferrimus condolio, dubium Excellentiae Vestrae de nobis et Statibus Regni conceptum. Quandoquidem .....*) tam erga Sacratissimam Caesaream Majestatem, quam Rempublicam Christianam Devotionem nullam hactenus ad suspicandum materiam suppeditavimus, neque tale quid in animo habuerimus, studiosissime hoc deinceps etiam evitaturi, quod Vestra Excellentia ex rerum eventu dietim realiter metiri poterit nostram enervationem, populorum nostrorum nimiam patientiam, magnas expensas, terribiles damnificationes promissa tamen bis mille jumenta jam dietim educentur, viginti quoque mille floreni quantocius emovebuntur : Restantiae vero ad 10-mum affuturi mensis Junii administrandae seriam adhibebimus operam, referentes nos aliis in rebus ad Generosos fideles nostros ad Vestram Excellentiam jam expeditos, quibus Vestra Excellentia fidem indubiam adhiberi poterit. Quamobrem Vestram Excellentiam studiosissime rogamus, tantisper commotum suum, et in contrarios conceptus declinatum animum, non modo tranquillitate, verum nos, universosque Regni Status eo optimo ac sincero quo hactenus affectu, deinceps etiam prosequi ne gravetur, cujus experientia, nos vicissim et Status Regni ad realia devinciet Vestrae Excellentiae gratificandi studia. Quam interea Divinae recommendamus protectioni.

Carafa Generál Annuentiájának párja bizonyos summa pénznek elengedéséről ugy mint 16,000 frt.

Sacrae Caesareae Regiae Majestatis Commissario Bellico Generoso Domino Jacobo Venczel vigore praesentium in-

*) Itt egy szó Nostra-nak látszik s annak is kell lenni, de hibásan van leirva.

timatur, quod Inclyto Regno Transylvaniae de restantiis, ab eodem adhuc persolvendis, summam sedecim millium florenorum hungaricalium, in nostra pecunia tredecim millia trecentos triginta tres florenos Renenses et quadraginta Cruciferos constantem remisorum, quam igitur jam dictam quotam Dominus Commissarius, ac si realiter soluta esset, in finali computu Transylvanico in defalcationem restantiarum accepiet. Datum Eperjesini die 21. Maii 1687.

Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis Camerarius, Militiae Equestris Generalis, unius Regiminis Catafractorum Equitum Colonellus nec non Generalis Commendans in superiori Hungaria.

Antonius Comes Carafa m. p.

NB. Ezt Bálintith Sigmond és Donát Mátyás az igaz originálból fide mediante pariálta.

Az német hadak számára hajtandó marhákról való dispositio.

Gyerőfi György uram mellé Horvát Ferencz uram rendeltetett, hogy mindenekben assistentiával legyen; az marhák elhajtásához az uton kivántató provisióra pedig az Gyerőfi uram dispositiója szerint Széki Márton, Almádi István, Nápolyi György és Péter és Sarkadi Ferencz atyánkfiai rendeltettek, sőt hogy Kolozs, Doboka és Belső Szolnok vármegyebeli szolgabirák s egyházi nemesség közül is rendeltetnek az Gyerőfi uram requisitiójára decernáltatott; az marha hajtó emberek pedig olyanok legyenek, kik az vármegyékről 6, Székekről Déshez hajtják őket, ezen marhákat 4 csoportokban mindjárt inditsák, Gyerőfi uramék az utolsó csoporttal menvén, concludáltatott.

Az német hadak számára deputáltatott husz ezer forintról.

Az német hadak számára deputáltatott restans husz ezer frtnak elvitelére Daczó Gábor atyánkfiát rendeltük, disponálván egynéhány nemes emberről is, kik ő kegyelme mel-

lett assistensek legyenek és comitálván Szamosujvárban, Kolosvárban s Kővárba is kivántató puskás comitivák felől. Szebenben pedig Szebenben. Hogy pedig azon pénz késedelem nélkül meg legyen: Ugron Ferencz uramnak lett dispositiója felölle.

NB. Ezen consultatio alkalmatosságáról.

Kálnoki Sámuel uram levelére válasz iratott: de az levél Kálnoki Sámuel uram, Mikes Pál, Bálintith Sigmond és Donát Mátyás uraméknak tituláltatott és az három natióknak pecsétivel pecsételtetett.

Item Veterani generálnak is resolvált urunk ő nagysága, küldvén assecuratiót super restantiis.

Item az Facsati agának is válasza lött az tolvajok felől.

Item az fővezer követének is Kapucsinak válasza lött az adó vitele felől et aliis quibusdam.

Anno 1687. die 13. Maii. Fogaras Kálnoki Sámuel s Mikes Pál uraméknak.

Ajánljuk kegyelmeteknek szolgálatunkat.

Kegyelmed levelét Kálnoki uram egynéhány rendbelit vevén, csodálkozással értettük mind az generálnak ő nagysága kegyelmes urunk s fejedelmünk felől is oly idegen itiletit, s conceptussit is, de annál inkább csudálkoztunk s csodálkozunk kegyelmed egy némely terminusin.

Ha haszna volna renddel felvehetnök az generál szavait, mind azokra megfelelelhetnénk, de az tüzet olajjal öntözni nem kivánván, szánt-szándékkal elmulatjuk; jusson esziben kegyelmednek mennyiszer irá kegyelmed: Veterani generál semmiben tractálni nem akar, nem levén arra való hatalma, mindenekben relegálja magát Carafa generál ordinantiájára, és hogy Carafa generál maga is megirta volna, Maramaros eleget praestálván, semmit már tőle ne kérjenek, és hogy azt mondta volna kegyelmednek iteratis vicibus s avval ajánlotta volna magát Veterani generál, hogy ha ő nagyságára bizattanak volna az dolgok, könnyebben végit érhettük volna ő

nagyságával; még is kegyelmed azon csodálkozik, hogy miért kellett Bálintith s Donát uraméket Carafa generálhoz expediálnunk, ha több ok nem lött volna is arra, az már megirt kegyelmedtől lött informatiókra nézve is meg kellett volna cselekednünk, de járult azokhoz az is: megérkezvén Carafa generáltól Naláczi András, Bálintith Sigmond atyánkfiai, ő kegyelmek által izenvén, csak az praetendált summáról tegyünk contentatiót, bevétetvén abban az máramarosi Martiusi és Aprilisi (kit kegyelmed is confirmált egynéhány levelében) expensákat, Kővár- és Lápos vidéki exactiókat, igérvén kegyelmes urunk s fejedelmünk Teleki Mihály uram kővári jószágira esendő contributióknak azon formában való bevételét és kész lenne dolgainkat, instantiájukat római császár ő felsége s ministeri előtt permoveálni, holmi kivánt articulusokról maga is bennünket assecurálni, melyeket kegyelmetek, Bálintith uramékkal szemben lévén, bővebben megérthetnek.

Római császár ő felsége is bennünket, kegyelmes urunkkal együtt Carafa generálra relegálván, ő nagysága levén plenipotentiáriusa is ő felségének, Veterani generálnak ő nagyságának is ő nagyságától levén dependentiája, kegyelmed is, ő nagysága is kegyelmed által mindenkoron ő nagyságára relegálván bennünket, dolgainknak is könnyebbségét már annyi költségünk után ugy reménlhetvén, jobban bolondságnak nem itéltethetett, méltán Carafa generálhoz ő nagyságához való expeditiónk; egyébiránt is maga is urgeálván, siettetvén a választ. Kegyelmednek pedig egészben megirtuk vala, hogy noha nehezen esik, de ugyan csak ha különben nem lehet, egészen contentatiót teszünk; igy nem lehetett kegyelmednek materiája a desperatióra.

Meg volt parancsolva expeditiójokkor Bálintith, Donat uraméknak, kegyelmeteknek elsőben, aztán Veterani generállal ő nagyságával szemben legyenek és ő nagysága recommendátióját kivánják; kegyelmed irására megparancsolta az mi kegyelmes urunk ő kegyelmeknek, hogy Kővárban subsistáljanak és ha kegyelmed irja, javalja bemenjenek Bányára, megküldvén ő kegyelmeknek, a kegyelmednek irott ő nagysága méltóságos levelének párját is, hogy inkább alkalmaztas-

sák magokat; ő kegyelmek mentenek-e tovább, nem-e, az nálunk nem constal.

Látjuk Veterani generál ő nagyságoknak küldött kegyelmes urunk ő nagysága assecuratióján nem hogy megnyugott volna, sőt megindult, kinek is okát mi által nem érthetjük; ugy is hisszük, ha jól és egészen informáltatott volna (mely ugy lehetett volna jobban, ha Bálintith és Donát uramnak követségeket jól megérthette volna, noha Mikes Pál uram is benforogván az egész dolgokban, adhatott levament) azokra az nehéz szókra, itéletekre nem fakadott volna.

Az feljebb megirt okokra nézve és hogy defalcatio az igéret szerint lészen e nem-e, az ökrök is mennyiben vétetődnek be, nem tudván miképpen adhatott volna az mi kegyelmes urunk ő nagysága determinate assecuratiót : akárki itélje meg.

Talán felettébb sokat is iránk az elmult dolgokról, most már a dolgok ebben vannak. Az mi kegyelmes urunk ő nagysága s az mi elménk ebben állott meg. Minthogy most is az informatiókban fogyatkozások esvén, egészen az dolgokat nem is érthetvén : tovább elménk nem mehetett.

A mint kegyelmed Pogány Menyhért uramnak irott leveléből is látjuk (melyet bár kegyelmed ne irt volna, desperatis non erat addenda desperatio) egyébaránt is concipiáljuk, az szegény máramarosiakon mind martiusi, mind aprilisi kivánságokat (nem respectálván semmiben az mi kegyelmes urunk ő nagysága s az mi országúl eddig is lött s ezután is adandó sok költséginket, kedveskedésinket, expensáinkat s káráinkat) ha mi szintén mindeneket kivánságok szerént megadunk is, csakugyan meg akarják venni rajtok ugy is, noha nehezen esik; de nem akarván magunkra vonni római császár ő felsége s az keresztyénség nehézségét, mint az előtt is a kis czédulában megirtuk volt, azokban contentátiót teszünk, melyre nézve

Az kétezer marhát, noha bizony nehezen, a szegénységnek sok átkozódásával, felettébb elveszvén s elhalván a marhák, ugy hiszszük az ünnepig kevés hijával kihajtják, az husz ezer forintot is mostan két három nap mulva Szebenből meginditják, igy már az ökröknek párjokat negyven frtban

tudván (noha sok helyeken drágábban is esett a szegénységnek) az negyven ezer frtot tészen, hozzá tévén az huszezer forintot, tészen hatvanezer forintot, kegyelmed irása szerént huszonhatezer forint maradván hátra, ha semmi defalcatio nem lenne is, igy egynéhány ezer forintért, miért kellene már annyi számtalan expensáink, s kártételink után, magunkra ő felsége s az keresztyénség nehézségét vennünk.

Teljes tehetségünkkel azon voltunk, olyan assecuratiót küldhessünk, melyről Veterani generál ő nagysága contentus lehessen, (minthogy Istennel bizonyitunk semmi fraudulentia az iránt bennünk nincsen) de ha valamint ő nagysága azzal is contentus nem lenne, Mikes Pál menjen el ő nagyságával és tudósittatván mentől hamarébb, az hátramaradandó summát megküldjük, elég nehéz becstelenség ugyan az, mi kegyelmes urunknak s néktünk országul, hogy csak egynéhány ezer forintig való hitelünk is nincsen, elhiszik akkor, mikor egészen megleszen az contentatió.

Kegyelmetek azon legyen, vagy az hogy az máramarosi martiusi s aprilisi expensákat kővárvidéki, láposi exactiókat bevegye az generál ő nagysága, vagy az, hogy arról Caraffa generálnál tractálhassanak követink, engedje meg, ugyan is már a kétezer marhát kihajtván, az huszezer forintot megvivén, circiter husz s huszonötezer frt maradván hátra, arról is assecuratiója levén, melyet ha nem szeretne zálogul, mellette lévén Mikes Pál uram, miért ne engedhetne meg.

Ha pedig ezekkel az kivánságokkal, oly nem gondolom akadályt s annál inkább veszedelmet következni látna kegyelmetek, mind azokat félre tévén, az egész contentatiót (csak hogy igen meglássa kegyelmetek, hogy az eddig kivánt s praetendált summát meg ne haladja) igérjék meg, mint irók is, a két czer ökörnek kihajtásával, az husz ezer frtnak meg adásával, ha tudni illik az ökörnek párját negyven forintban veszik be, minthogy mi alább, ha kételenek nem leszünk véle, nem is adjuk, kegyelmed irása szerént huszonhatezer forint restantia lenne, az ő intézések szerént is igen sokkal feljebb nem megyen; micsoda computusokat hoztak be az előtt, azokat Bálintith és Donát uramék elvittek az mostan behozott computust, ezen levelünkben megküldettük kegyelmednek ugy

ugy Veterani generálnak ő nagyságának, kegyelmes urunk ő nagysága irott levelének párját is.

A harmadik kivánt ezer ökröt ha szintén megigérnők is, soha kiváltképen olyan hirtelen meg nem adhatnók, melyeknek megigérésével is magunkat csak több nehézségekben s diffidentiákban involválnók.

Kegyelmeteknek Bálintith s Donát uram ha lehet, kiváltképen Veterani generálnak ő nagyságának ellenére nem lészen, mennjenek el, siessenek Carafa generálhoz ő nagyságához, és itt Fogarasban, minap elejekben adott instructiója szerént procedáljanak.

Kegyelmed Mikes Pál uram, ha ugyan Veterani generál ő nagysága a mostan küldött kegyelmes urunk ő nagysága assecuratiójával is contentus nem leszen, mint sem Veterani generál ő nagysága is scrupulizáljon, menjen el ő nagyságával, hidje el bizonyosan nem késünk kegyelmedet modis praemissis kiváltani.

Kegyelmed pedig Kálnoki uram maradjon ott, és a két ezer marhákat s az huszezer forintot Kovács István, Széki Márton hiveinkkel administrálják, az marhák iránt egyetértvén Gyerőfi György urammal. Az huszezer forintot Daczó Gábor viszi, mind kétezer marháról, mind huszezer forintról jó forma quietantiákat vegyenek.

Az harminczezer forintról is, melyet Mikes Pál uram vitt ki, jó forma quietantiát vegyen kegyelmed.

Ha pedig kegyelmetek Bálintith s Donát uram csak el nem mehetnek Carafa generálhoz ő nagyságához, mely az mi itiletünk szerént nekünk igen káros lenne, kegyelmetek a kétezer aranyat, ha kilenczezer frtban beveszik, adják oda a huszezer forinton feljül is, annyival kevesebb lesz osztán a restantia, ha pediglen annyiban el nem veszik, hozzák vissza.

Azonban kegyelmetek az portiót, hogy már Nemes uramék adta contractust semmiben ne emlegessék, eltávoztassák.

Igy már az egész kivánságok szerént való contentatio meglévén, sine desperatione folytathatják a dolgokat.

Az somlyai és kolozsvári praesidiariusok fizetéséről.

Hogy Nagy Pál uram az kolozsvári és somlyai praesidiariusok fizetésére külön-külön két-két hó pénzt adjon, ez fennforgó szoros állapotok azt kivánván, közönségesen végeztük. Fogaras 14. Maii 1687.

Francisco kapitány kölcsön adott pénze refusiójáról.

Hogy Francisco kapitány uramnak fl. 1675 ezer hatszáz hetvenöt adjon Nagy Pál uram, az ur főgenerális uram kezéhez az somlyai praesidiariusok fizetésére maga pénzéből adott refusiójára, deliberáltatott.

Mikes Pál uramnak, hogy költségére fl. nro 400 küldessék, determináltatott.

Inczédi Pál uram az praefecturán forgó adóbul, hogy az kapikihának tall. imper. 136 adjon, végeztetett.

Sárosi János uram az előbbi követsége alkalmatosságával kölcsön kért nro. 200 oroszlános tallérokat, Ugron Ferencz uram adja meg, végeztetett.

Az hadak felültetéséről.

Az hadak felültetésével nem kell hirtelenkedni, hanem mennjenek parancsolatok az készületről is tudósitás Kálnoki uramnak ő kegyelmének.

Kegyelmes urunk ő nagysága neve alatt Veterani uramnak küldött levél. 13. Maji.

Excellentissime Domine!

Kegyelmed sub dato 6-ta praesentis költ levelét vevén, irását megértettem, nem kicsiny fájdalmával érzettem szivemnek, hogy kegyelmed mind magunk mind pedig az országbeli becsületes hiveim iránt kételkedésre fakadott legyen, holott sem eddig sem most az ő felségéhez és az egész keresztyénséghez is fenntartó devotiónk iránt semminemü kételkedésre okot nem szolgáltattunk, sőt azféléről ingyen nem is gondolkodtunk, ezután is pedig azon szorgalmatoskodunk, azféle méltó conceptusok iránt ne származhassanak, az minthogy az dolgok valóságából mindennap fogja experiálni;

ugyan is mind ennyi szertelen szenvedésink, költségink és marháinkbeli kárvallásink után is igéretünk szerént az 2000 vonó marhákat minden nap hajtják, az 20 ezer forint megindításáról is serio parancsoltunk, az restantiánkról is pedig oly szorgalmatos gondunk vagyon, hogy az is ad 10. Junii mensis affuturi administrálódjék; egyéb dolgok iránt ott levő becsületes híveink relatiójára relegálván magunkat, kiknek egész hitelt is adhat kegyelmed. Kérjük azért kegyelmedett ellenünk megindult, s ellenkező conceptusokra hajlandó elméjét csendesitse, sőt mint eddig gyakran tapasztaltatta, ezután is specialis jó affectióval legyen hozzánk, melyet experiálván, mi is az egész országgal együtt készek leszünk kegyelmednek kedveskedni.

Deliberationes Illustrissimi deputationis in castro Balásfalva a die 4. mensis Julii Anni 1687. celebratae.

Die 7. Az török császár és fővezér két rendbeli levelei olvastatnak el.

Egyik az táborban szállásról, másik az adó bevételének alkalmatosságáról iratott.

Holmi számadásokfelől való dispositiók.

Commissióknak kell minden vármegyékre, székekre és városokra is emanálódni, hogy valakik az 1685, 1686 és 1687. esztendőkben akármely extraordinaria felvetett contributiók, ugy mint: pénz, buza, zab és köles, annak felette ökör és berbécs felszedésében s administratiójában perceptorok s inspectorok voltanak, ez következendő országgyülésére okvetetlen jó készülettel compareáljanak, hogy ha mi kezek által percipiálódott s erogalódott is végső igazitásban vétetődhessék. Az főtisztek pedig magok legyenek jelen az vármegyék és székek gyülésiben, hogy az iránt is jobban disponálhassanak az szükséges dolgokról.

Országgyülése determináltatik.

Országyülése ad diem 26. mensis et anni praesentis determináltatott Radnóthon celebráltatni.

Az holdoltság adójáról.

Az holdoltság adóját mivel az váradiak utánna küldeni nem akarnak, Somlyóban pedig tartani nem bátorságos, irjon Francisco uram az váradiaknak felőle, vitessék el; s ha érte küldenek, bene; alioquin ha ott tartása nem bátorságos, küldje Kolozsvárra.

Az csiki határszélyből elhajtott marhákról.

Az csiki határszélyből az moldvaiaknak behajtott marhájokat requiráltatván felőle az kiket illik, illendő váltságon adják ki.

Die 8-a Csáki Gábor ammoneáltatásáról.

Csáki Gábor uramat ammoneáltatni kell az jövendő országgyülésére reddat rationem miért nem restituálta az szebeni marusszékieken esett casusnak alkalmatosságával elveszett és ő nagysága kezénél találtatott lovat Toroczkai István uramnak, az mi kegyelmes urunk ő nagysága arról való parancsolatjára.

Somlyai holmi expeditiókról.

Somlyai kapitány uram kivánságára nézve inquisitorokat kell küldeni, inspectiója alatt esett holmi insolentiák, huzások s vonások, s egyéb excessusok iránt, kiktől mik estenek; decernáltatott inquisitoroknak pedig Inczédi György és más egy deák denominálttattak.

Holmi kedveskedésekről az római császár udvarában.

Az római császárnak ő felségének és az ő felsége ministerinek, hogy in devotionis amplificationem numero 11 paripák, és nro 1 török lovakkal kedveskedjünk, decernáltatott ezen lovak közül nro. 3 szerszámos legyen.

Die 9. Holmi helyek oculatiójáról.

Az Boza vára, Ojtoz vára és Csiki Gimes vára s azokon való passusok oculalására rendeltettek Dániel Mihály uram,

Bánfi Farkas uram, ő kegyelmek oculálván szorgalmatosan, reportálják az következendő országgyülésére.

Dávid deák ammonitiója.

Dávid deák uram ammoneáltatott, complanalja feleségével való dolgait: alioquin ez következendő országgyülése alatt igazitásban vétetődik.

Universitás hópénzéről.

Az mely hópénzt az universitás ő kegyelmek részekről per dispositionem az gyalogok számára deputáltatott s ő kegyelmek is pro anno praesenti administráltak; mivel már különb-különbféle szükségre alkalmas része erogálódott, az universitás részéről való gyalogok fizetésének pedig terminusa közelitvén, ha mi defectus csik benne is, abból meg nem fizethetnének: Nagy Pál uram suppleálja kezénél levő ország pénzéből.

Egynéhány uj gyalogokról.

Mivel az mostan szerzett nyolczvan gyalogokat bizonyos és megváltozhatatlan conditiók alatt hivattattuk, és az szükség is azt kivánja, ez fennforgó szoros állapotokhoz képest disponálni kell fizetések felöl és tartassanak közönséges szükségre.

Táborban szállásról.

Az mi az táborban való szállást illeti, ez ország népének az iránt is disponálni kell: szükséges lévén ez országban kiszállani, bizonyos helyre táborban szállani, mind az körülettünk levő hatalmas fegyver, mind pedig az török parancsolatjára nézve, várván az időnek és dolgoknak folyásától mint kellessék továbbra magunkat alkalmaztatnunk.

Venczel commissarius quietantiája super finis 11,950.

Sacratissimae Caesareae Regiaeque Majestatis Commissarius bellicus Jacobus Venczel de Sternpach: do pro memo-

ria significando quibus expedit universis, medio praesentium; quod Celsissimus Dominus, Dominus Princeps Transylvaniae et Partium Regni Hungariae Dominus Siculorumque Comes, uti et Status Ordinesque inclyti ejusdem Regni Transylvaniae, singulari erga Sacram Caesaream Regiamque Majestatem ac totius Christianitatis progressum devotione ac studio ducti, in subsidium Exercituum suae Majestatis undecim millia nongentos et quinquaginta florenorum hungaricalium summam administrarunt, ac dederunt, medio Generosorum Dominorum Pauli Mikes de Zágon et Stephani Kovács de Mezö-Bándi*): quorum de perceptione tam Celsissimum Dominum Dominum Principem, quam etiam inclyti Regni Status quietandos expeditosque reddo harum testimonio literarum mediante, ita ut nullae amplius super inclytum Regnum Transylvaniae restantiae praetendantur. Datum in Szathmár die 1. Julii 1687.

S. C. Regiaeque Majestatis Commissarius
Jacobus Venzel de Sternbach m. p.

Venczel commissarius quietantidja Lápos s Kövárvidéki restantiákról.

Per sedecim mille flor. hung. aut tredecim millium trecentorum et trigintatrium flor. german. cum viginti crucifer. qui ex mandato Excellentis Domini Generalis Comitis de Carafa ex restantiis Kővár- és Láposvidékiensibus fuerant defalcatae; in quorum fidem et testimonium hanc subscripsimus quietantiam.

Datum Szathmár, die 1-ma Julii 1687.
Jacobus Venczel Commissarius.

Veterani uramnak adott kétszáz aranyrúl és egy lóról irott testimoniálisnak párja.

Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis Commissarius bellicus Jacobus Venczel de Sternpach.**) Do pro memoria

*) Helyesebben: Mezö-Bánd.
**) Helyesebben: Sternbach.

per praesentes : quod Generosi Domini Paulus Mikes et Stephanus Kovács ad manus meas proprias administrarunt ex jussu Celsissimi Domini, Domini Principis Transylvaniae etc. in rationem Excellentissimi Domini Comitis a Veterani missos ducatos viginti majores unumquemque denos ducatos minores facientes, in summa ducentos ducatos minores, item equum in rationem ejusdem Excellentissimi Domini Comitis variegatum, de quo praesentem attestationem propria manu et sigillo usitato roboravi. Datum in Szathmár die 1-a Julii 1687.

Coram Francisco Darvai m. p.
et Joanne Szalacsi m. p.

Universalis Quietantia. Venczel commissarius az erdélyi 1687. contributiókról.

Specificatio illarum pecuniarum, tritici, avenae et boum ex inclyto Regno Transylvaniae pro Militia Caesarea praestitorum ; 1. ad manus supremi Commissarii Domini Joannis Vilhelmi Szhinn piae memoriae administratas per Generosos Dominos Stephanum Keczeli et Kovács hungarical. fl. 100000. facientes German. fl. 83,333 30. in Cub. 10000 // facient fl. hungarical. 40000 // — Germanical. autem fl. 33333 // 20. item Kővárien. és Láposvidékiens. fl. hungarical. nro 2000 // facientes Germanical. fl. 1666 // 40. item Avenae Cub. 12000 // — facient. Ungarical. flor. 14400 // — Germanical. autem fl. 12000 //. Ad manus autem meas duabus vicibus Ungarical. floren. 50000 // — facient Germ. fl. 41666 // 40. item boves nro 2000 // valent Ungar. fl. 40000 / — Germanic. autem fl. 33333 // 20. item in parata pecunia Ungar. floren. nro 11950 // 20. facient Germanic. flor. 9958 // 30. Ex mandato Excellentissimi Domini Generalis Comitis de Carafa ex integra summa concessit defalcari Ungar. flor. 16000 // — facientes German. fl. 13333 // 40. in summa facient. Ungar. fl. 274350 // 20 facient fl. 228625 // 40 Germanical. Supra quas administratas, nempe in parata pecunia centum et triginta sex millium nongentorum et quinquaginta octo flor. et 40 denar. Germanical. item in tritico triginta tria millia trecentos triginta

et tres florenos et viginti cruciferos Germanic. item in avena duodecim millia, item in bovibus triginta tria millia trecentos et triginta tres florenos ac viginti cruciferos Germanicales, item ex mandato Excellentissimi Domini Generalis Comitis de Carafa concessi ex integra summa, et defalcati tredecim mille trecenti et triginta tres floreni ac quadraginta cruciferi Germanicales, in summa facientes Germanicales flor. 228625 // 40 quibus sic absolutis nullae amplius super inclytum Regnum Transylvaniae restantiae praetendentur. In cujus rei memoriam et testimonium paria (unam quidem Inclytum Regnum Transylvaniae, alteram vero bellicus Commissarius Dominus Jacobus Venczel, qui non plus nec minus accepit) fuerunt descripta propria manu subscripta et sigillis corroborata. Signatum Szathmár die 1. Julii 1687. Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis Commissarius bellicus

Jacobus Venczel de Sternbach m. p.

Maurocordatus uram levele.

Celsissime Princeps ac Domine Clementissime.

Praemissa sincera Servitiorum meorum oblatione, Celsitudini tuae significatur, Germanici Exercitus Ducem Lotaringum, et Bavaricum Electorem conjunctis viribus, coactisque undecunque copiis postquam sub Valponea fluvium Dravum strato ponte transiissent, elatis animis ad Otthomanicum Imperialem Exercitum invectos fuisse, dextrum eorum Bavarico, sinistrum tenente Caesareo Milite, et hinc Bavaricis quidem obsistentibus supremo Vezerio cum Janizerorum Aga, Caesareis vero Halepensi, Hianso Passa, et Natoliae Hussano Passa cum Zebeziorum et Sejtiniorum peditatu, suisque equitum turmis, dispositis ubique per vallum Tormentis die octava, nona et decima, concitatis acriter viribus, et praeteritarum victoriarum erectis germanis, Turcis vero amissae gloriae recuperandae cupidine inflammatis, ob firmate pugnatum est, semper tamen iniquo Caesaris Marte, cum et Tormentis magna hominum equorumque patrata sit strages, et Croaticus peditus paene deletus sit, et plurimi e Germanis desiderati sint cum quadra-

ginta officialibus et Sancio Hajzlero, pluresque vulneribus acceptis, e pugna excedere conati sint, quibus damnis Germani non solum Victoriae spem amisere, sed anxii jam de eventu, dejectis animis retrocessere, plurimis impedimentis amissis; Turcarum equitatus postquam ad milliarium persecutus fuerit hostem, ovans rediit, sensit Germanos vinci posse, Turcaque animos resumpsit. Cum Celsitudo tua fulgidissimae Portae Alumnus sit, placuit supremo Vezerio victoriam hanc per suum Capigitassium honoratum Dominum Mahemed Aga ipsi communicare, exhortarique ipsam, ut Servitium aliquod egregium praestet Potentissimo ac Invictissimo nostro Imperatori, sicuti ex Regiis ejusdem Literis Domini mei Excelsi supremi Vezerii Celsitudini tuae innotescet. Caeterum a Deo ter optimo Celsitudini tuae diuturnam rerum prosperitatem et longaevitatem apprecatus, maneo Celsitudinis tuae addictissimus ad Servitia. Ad Eszekinum 12. Julii mensis 1687.

Alexander Maurocordatus.

Fővezér levele, melylyel Palády Pál érkezett die 10. Augusti 1687 Radnótra.

Solito Titulo Praemisso!

Békességes köszönetünk után, levelidet vettük, értjük, hogy hatalmas császárunk parancsolatjához tartván magadat, birodalmában levő harczot kivánó hadainak megparancsolta volna, hogy mindnyájan elégséges jó készülettel az arról való parancsolat szerint compareáljanak; ezután is hasonló hűségének gyakorlásával minapi irásunkhoz tartván magát, valamint valahogy lehet az jó Isten segedelméből szállitson elegendő élést Egerben, melyről quietantiát vévén és ezen szolgálatot mig oda érkezünk, természeti hűségének megmutatásával praestálván, ha Isten bennünket is oda viszen, kész pénzül élésednek ára megadatik vagy adótokban acceptáltatik. Minekokáért im mostan is hasonlóképen intünk, hogy teljes igyekezettel, s kész emberkedéssel Eger tájékán egy alkalmatos helyen megállapodván és az nagy Istennek sege-

delméből, az ellenségnek practicája ellen oltalmazkodván, ujabb tudósitást várj; e dolgot más szinü dologgal egy mértékben nem vetvén, ez alkalmatossággal tökéletességednek egészben való megmutatását kivánjuk, minthogy Istennek hála, azon utat megállható hadak iránt nem lehet semmi scrupulus, ahoz képest tehetséged szerint igyekezzél. Isten békessége az jó uton járókkal.

Költ az eszéki mezőn.*)

Fővezér Szuliman passa.

Kapichicha levele.

Kegyelmes uram!

Az nagyságod Balásfalváról 10. Julii kegyelmesen irattatott levelét alázatos engedelmességgel vettem és mentest az Maurocordatus uramnak szólót megadván, az ő kegyelme tetszéséből ő kegyelmével együtt az fővezérnek ő nagyságának szólót vittük a tihajának, hogy ő nagysága adná meg, de még csak kezéhez se vevé, hihető ő nagysága is nagyságodtól külön tudósitást várt volna, s még azt mondá, hogy tudja nyilván, hogy nagyságod hostiliter fel nem kél, mivel immár az németeket az ország meghizlalta; nem lehet, hogy fegyvert fogjanak ellenek; mi onnan menénk az fővezér sátorában s ott adtuk meg ő nagyságának az nagyságod levelét. Die 29. praesentis ugy mint tegnap, engemet hivatván az fővezér, Paládi ur jelenvolt, s ezen nagyságodnak szóló levelet kezemben adván azt parancsolá ő nagysága, hogy noha ő nagysága is nagyságodnak megirta, de én is irjam meg, hogy nagyságod az előbbi parancsolat szerint mentest üljön fel és induljon táborba, melyet ha nagyságod cselekszik, az fényes portának hüséges tagjának és az nagyságod ellen való vádakat hamisaknak hiszik és tapasztalják lenni. Maurocordatus uramnál ő kegyelménél levén tegnapelőtt az sátorban, jelenté ő kegyelme is, hogy nagyságodnak irjam meg, nagyságodnak mint igaz jóakarója én általam

*) Kelt jul. 20- és 30 között.

ugy adja értésére, hogy nagyságod siketségre ne vegye az dolgot, mivel ezek igy discurálnak, hogy három esztendőtől fogva parancsolja az hatalmas császár nagyságodnak hadba való készületit és menetelit, eddig nagyságod csak elhalasztotta s elbeszélette, ugy hiszik most is nincs egyéb praetextus az halogatásban, hogy az idő eltelvén, azzal adjon nagyságod okot, hogy el nem mehetett. Ha nagyságod felkél s az praefigált helyre megyen, minden eddig való dolgok amistiában mennek, ha pedig nagyságod nem cselekszi, ezeket az hadakat (ha Isten őket boldogitja) oda rendelik téli quártélyban, hadd oltalmazzák az országot az németek quártélyától, mert nagyságod ide csak jó szót, amoda pedig minden jóakaratját mutatja. Erről ugy gondolom ő kegyelme is nagyságodat mostani levelében, ha csak perfunctorie is tudósitotta. Az követet is kegyelmes uram az jövő héten várják, igy ratiocinálván, hogy Sárosi János uram hazamenetelekor az ország mentest convocáltatott nagyságodtól ad quindenam, mely quindena eljövén, harmad negyed nap alatt ide érkezhetik. Erre én azt mondottam kegyelmes uram, hogy azt az quindenát (ugy hiszem) nagyságod az fővezérnek ő nagyságának szóló levélnek datumjának napjához, az eljövén mig nagyságod consultálódott az nemes országgal és az urakkal ő nagyságokkal s ő kegyelmekkel, abban is néhány napoknak kellett eltelni, de egyáltalában nagyságod irása szerint követet küldeni el nem mulatja nem sokára; mely dolog most csak abban vagyon, semmi uj hireket kegyelmes uram, melyekről most nagyságodat tudósithatnám, nem hallottam. Memehet agától küldött levelemben nagyságodat mindenekről, az mint tudtam tudósitottam. Az fővezér ő nagysága holnap mégyen által az hidon, kérdém Scherlet urat merre megyen, azt mondá ő kegyelme, hogy az német után fog nyomulni, az német pedig visszamenvén az Dráván, Siklóshoz szállott volt, onnan is az a hire, hogy Buda alá akar szállani, segitségre ha kivántatik. A lovak és tábori költség felől kegyelmes uram sokszori irásomban busitottam nagyságodat, melyről igen alázatosan követem nagyságodat, mint kegyelmes uramat, még is mindazáltal nagyságodhoz bizván Isten után, alázatosan könyörgök nagyságodnak, az iránt való szokott fejedelmi

kegyelmességét mutassa meg, mivel bizony az mivel élődjem mind magam és lovaim igen szükön vagyon ezen az táboron, s ha az vizet elhadjuk annál szükebb leszen. Ajánlom ezzel Isten kegyes oltalmában nagyságodat mint kegyelmes uramat, mind méltóságos fejedelmi házával együtt. Datum ex Castris oppidum Eszék positis, die 30. Julii 1687.

Nagyságodnak mint kegyelmes uramnak mindenkori alázatos kész kisebbik szolgája

Sándor Pál m. p.

Kapichicha levele.

Kegyelmes uram!

Maurocordatus uram ő kegyelme jelenté, hogy az hatalmas császár parancsolatjából követ expediáltatnék nagyságodhoz Egernek élésből való megsegélése felől, nem akarám én is tartozó kötelességem szerént elmulatni, hogy ezen alkalmatossággal nagyságodat ne tudósitanám. Az mi azért kegyelmes uram mostan az itt való dolgokat illeti, irhatom nagyságodnak, hogy az fővezér 15. praesentis Julii szálla ide Eszék mellé nagy pompával, 16. nyugodott, 17. az városon feljül sánczot készitvén, 18. az német rá akarván jönni az török táborra, vélvén, hogy sáncza, sem egyéb készülete az ütközethez nincsen, az török resitlált és volt valami ellenkezések is egymással, 19. bővebben voltak az egymással való velitatiók mind estig. Valóban sok kárt tett az török az horvát, magyar és rácz katonákban, csak zászlójokat nyerték el tizenhatot, az ki az vitézek közül fejet hozott, annak öt hat arany ajándékot adott az fővezér, az ki eleven rabot, annak többet, és mindjárt fejeket vették az sátor mellett, akármi rendbeli lett legyen az, az kiknek lovát elnyerték, vagy ellötték, annak is tisztességes ajándékot, az kivel lovat szerezhessen, az ki sebesen jött, annak nagyobbat adott (de ugy hiszem, sokan nem költhetik el, addig haza mennek) bizony valóban sok költése volt az fővezérnek ő nagyságának. 20-ik napon is csatázván, az németekben sok kár lett, de az törökökben is sok sebeseket láttam, hogy visszahoztak; elég az

kegyelmes uram, hogy az német megbánta az Dráván való átjövetelit és 21. viradólag elment s akkor is utánna levén holmi végbeliek és az tatárok váltig vesszegették őket, hoztak fejeket s rabokat is vissza, Hajzlert is meglötték, de nem fog halálos lenni az seb rajta. Ezek kegyelmes uram az erdőnek szegezték az ágyukat, amazoknak sánczok nem lévén, az erdőben felettébb ártott nekik az lövés. Azután az nyelvek azt hozták, hogy az lotaringus tanácsa: csak mennjenek vissza, mivel nem nekik való az török erő mostan s jobb ha hátra állanak, az több hadviselő tisztek is annuáltak. Azt mondják kegyelmes uram, hogy tisztviselő emberekkel együtt vesztek az német pártról két vagy három ezeren, de én nem tudom, elég hogy ezeké az triumphus, s valóban csak már is megkezdettek részegedni az szerencsétől. Innen pedig merre, s mikor leszen mozdulások, nem tudom; arról is alkalmatosságom levén, nagyságodat tudósitani el nem mulatom. Az mint pedig kegyelmes uram nagyságodat elébbeni levelemben alázatosan requiráltam volt, hogy két becsült lovak felül parancsolna deputáltatni, és hozatni első alkalmatossággal számomra, mivel az hazul hozott lovaimban az uton kettőt is kárrá vallottam és más ebben az hivatalban tábori alkalmatossággal levő szolgáihoz, tábori költségből szokott fejedelmi kegyelmességét mutatná meg hozzám is, most is alázatosan könyörgök nagyságodnak mint kegyelmes uramnak, azon dolog felől feledékeny ne legyen, rólam méltatlan szolgájáról, mivel felettébb való drágaság lévén, különben extremitásra kell jutnom, s nem is subsistálhatok ebben az helyben, az nagyságod s az nemes ország becsületire. Az Istenért kérem nagyságodat, mint kegyelmes uramat, ide gyakorlatossággal követit s postáit bizonyos tudósitásokkal ne neheztelje küldeni, ez inclusában megirt okra nézve tudja Isten nem magam privátumát, hanem az nagyságod és haza javát aestimalván, irom nagyságodnak ugy mint az dolgot referálta (juxta claves) M. uram én nékem, ha valakivel beszélek, első szava is az, ha nagyságodnak tudósitása vagy postája jött-e s hadd tudjam valami kegyelmes ratióval eligazitani rólam. Scherlet uram ő kegyelme nagyságodat igen kérte én általam, hogy az debreczenieknek parancsoljon serio nagyságod, az ő kegyelmeknek

való adósságnak megfizetése felöl; gyakorta emlegetvén ő kegyelme az nagyságod minden parancsolatira való kész voltát és engedelmességét ezeken az kapukon, s azt is intimáltatja ő kegyelme, hogy ezen Memhet agát is illendő becsülettel lássa, és acceptálja nagyságod, melytől talán ő kegyelme is nagyságodat bővebben tudósitotta. Midőn még ez levelemet el nem végeztem volna, az fővezér ő nagysága hivatván, Scherlet urral bementem ő nagyságához, s az parancsolá, hogy irjam meg nagyságodnak, el se mulassam, hogy noha az hatalmas császárnak parancsolatja az volt, hogy nagyságodat is maga mellé vevén, vigye el az táborban, az hova ő nagysága megyen, de ő nagysága azzal nagyságodat nem akarván terhelni, mivel jóakaró barátjának tartja nagyságodat, ide nem fárasztotta, s nem is fárasztja, hanem minden maga mentegetése nélkül nagyságod birodalmában levő hadakkal mentest induljon Egerhez, az hova Csafer passa is elmegyen és élést is az hatalmas császár parancsolatja szerént méltattasson nagyságod az ott való vitézek számára, mivel itt ő nagysága keményen hadakozik, illik nagyságodnak is, az fényes portához való hüségét, az német ellen való hostilitással declarálni, mivel ott csak Carafa vagyon vagy négy ezered magával, azoknak könnyen resistálhat nagyságod megirt Csafer passával együtt, és az ott való magyarok is mentest felkelnek az német ellen; ő nagysága is, ha az dolog ugy kivánja, oda menvén nagyságoddal ott megegyez. Tökölyi uram ő nagysága Péterváradjánál hagyatott, ide fog-e jönni vagy az kurucz hadakhoz megyen nem tudom, azt mondja az kapichichája, hogy Szent-Jobot szállották volna meg az kuruczok, az váradiakkal együtt s oda fog menni. Én nekem kegyelmes uram kételenségből az ő nagysága kapichihájával kellett szólanom, mivel ennyi pogányság között egyedül sem illendő szállást, sem zsákmányt nem kaphatnék, de az ő szolgái mind török, s mind pedig mindnyájan törökül tudók levén, az én szolgáim azokkal mehetnek ki az szállásból akármi szükségemre is. Alázatosan kérem nagyságodat, fejedelmi méltóságának sérelmére ne ismerje lenni, egyéb iránt nagyságodhoz való kötelességem szerént ha tovább megyek az dologban, bár büntetődjem meg érette, meg

is mondtam neki, hogy se ő nekem nagyságodat rosz emlékezetből, se én neki az ő urát elő nem hozom, hanem ki ki az hol illik, ott lássa az ő urának parancsolatját miképen procurálja, s neki is a tetszett. Egyébiránt kegyelmes uram mind szekerem, mind sátorom és szolgáim külön vannak tőle.

Ezzel nagyságodat mind méltóságos fejedelmi házával együtt Isten kegyelmes gondviselésében ajánlom. Datum ex Castris ad oppidum Eszék positis die 22. Julii. A. 1687.

Nagyságodnak mint kegyelmes uramnak alázatos legkisebbik szolgája

Sándor Pál.

Ezen levélben clavissal irott inclusa.

M. Uram azt mondja, hogy a T. V. panaszolkodott nagyságod ellen, hogy nagyságod régi alumnusa levén az portának, régi jó emlékezetü erdélyi fejedelmek szokások szerént sem tavaly, sem az idén táborban való indulása alkalmatosságával aggratulalván, meg nem látogatta követje által, melyet meg kellett volna cselekedni nagyságodnak, de nagyságod őket csak contemnálta. Kérem azért nagyságodat ennek is jó uton való orvoslását ne halaszsza, mert én bizony tiszta szivből busultam s busulok az olyan szókon, csak hogy orvoslása nincs sem értékemben, sem elmémben.

Kapichika másik levele.

Kegyelmes uram!

Midőn levelemet megirtam és mindenképen elkészitettem volna, ezen nagyságodhoz expediáltatott követ Memhet aga uramhoz menvén, kezében adtam, s kérdvén mi hireket irtam nagyságodnak, s megmondottam, s mondá, hogy irjam meg azt is nagyságodnak bátran, hogy Haszán passa is Mohácsnál megharczolván, négyszáz veszett el az németben; Erdődnél is negyvenhét élés hozó hajóját az németeknek elvették. Ezt ezen aga ő kegyelme nagyságodnak világosabban tud referálni, mivel én is ő kegyelmétől hallottam. Oszman aga is nagyságodnak alázatos szolgálatját ajánlván, Istentől minden jókat, jó egészséget kiván nagyságodnak ő kegyelme

s kéreti azon nagyságodat, mint nagyságodnak igaz jóakarója, hogy az élés küldést és az táborban való jövetelt ne halassza, most bevihetni Egerben, ő kegyelme is oda deputáltatott élést szállitani, s azon is kéreti ő kegyelme nagyságodat, hogy az mely paripát és franczia puskákat nagyságod ajándékozott volt, azt ő kegyelmétől elkivánták, küldjön nagyságod még egyet, valami szép hajas, farkas erdélyi paripát, egy pár franczia puskákkal, tisztességes tokokkal együtt, valami lészen az árra, nagyságodnak megküldi az árát, ajándékon nem kivánja, csak ez iránt való kegyelmességében meg ne fogyatkozzék nagyságodnak. Adja Isten ez levelem is nagyságodat szerelmetesivel együtt találja jó egészségben. Datum ex Castris anterioribus in litteris scriptis, die 22. Julii. Anno 1687.

Nagyságtoknak mint kegyelmes uraméknak alázatos méltatlan legkisebbik szolgája

Sándor Pál.

Az erdélyi méltóságos fejedelemnek, nekem kegyelmes uramnak ő méltóságának alázatosan adassék.

Maurocordatus uram levele.

Celsissime Princeps, ac Domine Colendissime.

Gratiosissimas Celsitudinis tuae Literas, quo par erat honore excepi, et benigne declarata Clementia sensa jucundo (igy) percepi; Deus optimus Celsitudinem tuam diu conservet incolumem et perpetua foelicitate extollat supra malevolorum invidiam, non minora imposterum (igy) benignitatis argumenta expecto, quamquae hactenus expertus sum. Supremus Purpuratus Excellens Vezerius perlegit sinceram Literarum Celsitudinis tuae interpretationem, sed instat ut reale hac aestate servitium potentissimo semper Domino nostro per operam Celsitudinis tuae praestetur, Legatique adveniant, quibuscum incoeptum negotium concludi possit, dixitque se non acquieturum fore, ut per verborum mollitiem tempus inaniter effluat. Etenim Potentissima Imperatorea Majestas omnino Servitium aliquod egregium a Celsitudine tua praestolatur, inquit, quae

sinceri obsequii debita erga Celsitudinem tuam devotus, dum significo, Deum ter optimum flexis genibus rogo, ut Celsitudinem tuam coelesti suo favore protegat, eidemque omnia prospera concedat. Datae ad Eszekinum, die 20. Julii 1687. S. V. Celsitudinis tuae ad Servitia paratissimus

Alexander Maurocordatus.

Celsissimo Domino Domino Michaeli Apafio Principi Transylvaniae, Comiti Siculorum ac Domino partium Regni Hungariae, Domino mihi Colendissimo.

Az fiscus részéről való defalcatioról.*)

Nagyságod fiscális directora terjesztvén előnkben kegyelmes urunk, hogy az elmult szomoru alkalmatossággal az római császár ő felsége hadai számokra adnunk kellett summából az ő felsége itt benn forgott hadai generalisa, nagyságod fejedelmi tekintetére nézve tizezer forint summát engedett volna el, kiváná vennők méltó tekintetbe és arra nézve azon summának egy részét acceptalnók az fiscális és nagyságtok ös jószági restantiájok, vagy rend szerént való adójokban; melyhez képest, sőt különben is nagyságod fejedelmi tekintetét alázatosan respectálván, noha szertelen sok contributiók forognak rajtunk, mindazáltal kétezer forintokat az feljül megirt declaratio szerént, az tisztek rendes limitatiója testimoniálisa szerént, acceptálnunk tetszett, instálván alázatosan: méltóztassék nagyságodnak is kegyelmesen acceptálni.

Ugyan ilyen szinü materiában forgott az ur, Teleki Mihály uram ö kegyelme tekintetire nézve is kegyelmes urunk nagyságod kegyelmes tetszéséből, az ő kegyelme jószági restantiában levő vagy rendes adójában defalcáltunk és acceptáltunk kegyelmes urunk fl. 1500.

Az fővezérhez való expeditióról.

Tisztességes honorariummal mennjenek követek az fővezérhez, kik mindenkori hüségünket, engedelmességünket,

*) E határozatok keltek aug. 10-ike után.

kész szolgálatunkat és az elmult esztendőkbeli kimondhatatlan szenvedésinket illendő declaratióval proponálják, és sok szép oblatióira emlékeztetvén, instáljanak: régi canonunk szerént eddig megtartott szabadságunkban ezután is megtartani méltóztassék; mivel mi az mellől nem recedálhatunk, készek levén egyébiránt ezután is canonunk szerént tartozó hüségünket és engedelmességünket szentül megtartanunk az fényes portához; elejekben adott instructiojoktól mindazáltal semmiképen ne recedáljanak.

Fővezérhez való követek.

Az fővezérhez való követségre deputáltattak, itilőmester Sárosi János; item Szentlászlai Sárosi János, Jósika Gábor és szebeni polgár Draut Márkus atyánkfiai.

Bécsi követségről.

Római császárhoz ő felségéhez való követségre Gyulai Ferencz uram ő kegyelme bizonyos követségben tisztességes honorariummal és kiváltképen való instructióval deputáltatott, ő kegyelme mellé Donát Mátyás atyánkfia rendeltetvén, hogy az miben és hova kivántatik assistentiával lehessen.

Az vármegyék gyalogiról.

Az szükséghez képest az fogarasi arról való conclusum és limitatio szerént az nemes vármegyékről állitandó gyalogokért ez egy uttal, hogy pro singulis fl. 3,den 50 fizessenek és három hópénzt adjanak minél hamarébb az ur főgeneralis uram kezéhez, excipiáltatván mindenütt az mi kegyelmes urunk ő nagysága és az fiscus jószági, item az tanácsurak, és deputatus förendek jószági is: decernáltatott.

Gyulai Ferencz uramnak Bécsben adott Decretum 27. Septembris 1687.

Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis, Archiducis Austriae etc. Domini Clementissimi nomine. Ablegato Transylvaniae in Aula Caesarea commoranti, Domino Francisco

Gyulai hisce perbenigne significandum. Prolixe relata esse altissime memoratae Suae Caesareae Regiaeque Majestati, puncta a Domino ablegato nomine Domini Principis et Statuum Transylvaniae scripto porrecta et in conferentia cum ipso habita uberius explicata, quae loco resolutionis sequentia eidem reponi clementissime demandavit; et imprimis hospitationes hybernales quod attinet, palam est, eas inter mala belli numerandas, utpote cujus ratio inevitabiliter exigat, militiam in hybernis ita collocari, ut et in hyeme contra irruptiones hostiles excubias agat, et primo vere ad expeditiones militares praesto sit, eoque Sua Majestas, quae notorie nonnisi lacessita pro sui suorumque et christianitatis necessaria defensione arma invita arripuit, admodum dolet charissimum sibi Regnum Hungariae simul et Transylvaniae, partesque Hungariae eidem annexas tot commoda belli sentire, non Suae Majestati sed belli authoribus imputandum. Propendet (sic) quidem Sua Majestas Clementissimo Domino Principi et Statibus desideratam ab hyberniis exemptionem concedere, quantum ratio belli et necessitas contra hostem in propinquo hybernantem excubandi admittet; verum cum de hac, Serenissimo Domino Duci Lottaringiae, cui directio Armorum caesareorum concredita est, ibi locorum existendi, melius quam Aulae constet, eidem tota quartiriorum dispositio omnino est commissa. Proinde opus Serenitatem suam Dominus Princeps ac Ordines se insinuare poterunt, certe eundem Ducem, quantum ullomodo fieri poterit, etiam Transylvaniae et Partibus Hungariae eidem annexis prospecturum; Caeterum desideratae Domini Principis et Statuum insecuturis cum Turca pacis tractibus inclusionis Sua Majestas suo tempore juxta praecedentes suas clementissimas declarationes condignam rationem habebit, prouti etiam neminem in libertate conscientiae et religionis turbari permittet, instantias vero particulares eorum, quorum bona Fisco addicta sunt, per Cameram suam aulicam, sumptis necessariorum informationibus examinari, sibique successive referri rursum demandabit. De super id quod aequum esse compererit, clementissime decretura; quod Domin. Ablegatus Domin. Principi et Statibus Transylvaniae referre noverit, quibus sicut et eidem Domini Ablegati Sacratissima

Majestas Sua gratia Caesarea Regiaque Clementissime propensa manet. Signatum sub appresso ejusdem sigillo secretiori. Viennae die vigesima septima Septembris 1687.

Stephanus Andreas de Verdenburg m. p.

(L. S.)

Ablegato Transylvaniae in Aula Caesarea commoranti Domino Francisco Gyulai consignandum.

Huchin uram követsége.

Celsissime Princeps, Domine Gratiosissime.

Humilimas praeprimis ago gratias Celsitudini Vestrae quod me non solum per ditiones suas humanissime excipi ac tractari fecerit, sed et ad praesentiam suam tam benigne admiserit.

Et certe maximae foelicitati duco, me Celsitudinem Vestram in bono valetudinis statu reperiisse, quod ipsum Sacrae Caesareae Regiaeque Majestati Domino meo Clementissimo valde gratum, nec non Serenissimo Duci Lotharingiae, qui me ad hanc Commissionem Celsitudini Vestrae deferendam, annexis cum literis destinavit, summo utriusque eorum relaturus sum solatio.

Etenim Sacra Caesarea Regiaque Majestas praemissa salute omnia bona, Serenissimus quoque Dux Lotharingiae Celsitudini Vestrae praevia pariter humanissima salute, omnia foelicia, fausta et prospera cordicitus apprecatur.

Et siquidem ex innata Suae Majestatis Sacratissimae benignitate, nec non habita hactenus sincera cum Celsitudine Vestra confidentia, quaepiam pro communi Christianitatis commodo, proprio item Celsitudinis Vestrae bono, et totius Regni Transylvaniae emolumento, ejusque conservatione oretenus proponenda, in commissis habeam, ea propter dictis meis veniam peto, quibus alte memoratae Suae Majestatis Sacratissimae clementissimam intentionem Celsitudini Vestrae declarare valeam.

Celsitudo Vestra dubio procul adhuc in optima recondi- tum habebit memoria, recenti nuper fama allatum nuntium,

ualiternam divina bonitas die 12-a praeteriti Mensis Augusti, rma Augustissimae Suae Majestatis Caesareae amplissimis iteum triumphis ac insigni de universi christiani nominis hostibus reportata victoria largissime benedixerit, dum videlicet exercitus christianus (ad frustrandos intentione Sua Barbaros, utque ex iniquis, quibus eo usque latuerant, ad aequiora loca et conflictum pertraherentur) propositam sibi Albae Regalis obsidionem, simulans non procul a Quinque Ecclesiis et Siclos castro promoveret : Ecce Turca simulato per nostros abitu allectus, sinistrum aciei nostrae eorum maxima vi, summo cum impetu invasit, ac obstinato conflictu a fronte, a tergo, et a latere uno eodemque tempore ordines nostros rumpere attentavit : Ast obstitit pagano furori Divina, quae justis Christianorum armis adesse consvevit, assistentia, et imperteritus militum nostrorum animus, quo fortiter exceptus Turcarum exercitus post ingentem pugnam atque cladem e triplici vallo totidemque fossis valide expulsus, campo cedere ac fuga sibi consulere coactus est; amissis in proelio decem millibus optimorum Janicsarorum, Tormentis sexaginta septem, plerisque eximiae magnitudinis mortariis, majoribus decem, aliisque belli apparatibus, quae omnia cum integris castris ac provisionibus a victore christiano milite in gloriosam praedam conversa fuerunt.

Propter quem foelicissimum successum et raram hanc adversus hostem tam copiosam obtentam victoriam Sua Sacra Caesarea Regiaque Majestas fortunae insistere ac tam superioribus Hungariae partibus quam Regni Transylvaniae cervicibus a tanto tempore incubantem inimicum, plus ultra a latere quoque Tibisci persequi gratiosissime resolvit.

Cum vero tantus exercitus maxima indigeat provisione et Celsitudo Vestra per suos ad Aulam dictae Suae Majestatis Caesareae Ablegatis sapientissime pro suo et regnicolarum bono, annonam in tali casu sufficientem, et cuncta sustentando militi necessaria victualia subministrare promiserit.

Idcirco benignissima spe ducitur Sua Majestas Caesarea, quod non dedignabitur Celsitudo Vestra absque ulla temporis perditione omni possibili modo efficere, ut ejusmodi annona in loca secura ad fluvium Maros situata deponatur, proque

ulteriori ejusdem abductione rates, aut aliae necessariae vecturae in promptu serventur; similiter adversus Szent Job absque ulla prorsus mora ascendenti ad vicinas partes Caesareo militi infallibiliter obviam administretur.

Revera hoc Celsitudini Vestrae non celandum est, qualiter Aulae Caesareae certo cognitum sit, Turcas nunc vel maxime Regno Transylvaniae sibi totaliter subjugendo inhiare. Quanta vero mala ex hoc universo Christiano orbi, Sacrae, Caesareae, Regiaeque Majestati Celsitudini Vestrae, et Inclyto Transylvaniae Regno immineant, Celsitudo Vestra prudentissime perpendere poterit.

Siquidem eo casu, nisi opportunis in tempore mediis avertatur, quid aliud naturaliter consequens sperandum est, quam fore florentissimam hanc provinciam, non modo funestissimum sangvinolenti Belli Theatrum, sed et utriusque pugnantium partis infallibilem praedam.

Non dubitat proinde Sua Sacra Caesarea Regiaque Majestas, et cum eo Christianus orbis, quin Celsitudo Vestra arcendo vicinissimo hocce aedibus suis incendio, omni sollicitudine intenta pro sua suorumque tutela adversus quasvis hostium machinationes et irruptiones, uti optimum factu censuerit, oblata benignissime Caesarea potentia, et gloriosis ejusdem armis innitetur.

Et in communem hunc finem, bonam cum Suae Sacratissimae Caesareae Regiaeque Majestatis Generalatu, intelligentiam colere, simul et correspondentiam ulterius quoque continuabit.

Inde expresse in meis Commissis habeo, ut a Celsitudine Vestra duos Consiliarios Regni, aut alios Ministros sufficienti authoritate et plenipotentia instructos Ablegatos, quanto citius ad exercitum Suae Majestatis Sacratissimae et Serenissimum Lotharingiae Ducem exmittendos requirem, cum quibus negotia tempestive conferri, perpendi et cum fundamento definiri possint.

Et siquidem in hac mea Commissione plura particularia, super punctis desideratae Dominorum Dominorum Ablegatorum plenipotentiae, nec non modalitate, tempore, aliisque circumstantiis discutienda occurrant, quae moram non patiun-

tur, nec ulla ratione differri possunt: Celsitudinem Vestram humilime rogatam vellem, non gravetur mihi, vel in gratiosissima praesentia, vel certorum ad hunc finem deputatorum Dominorum ministrorum conferentia proxime pluribus ea remonstrandi facultatem et occasionem impertiri, cum mihi demandatum sit, ut de successu negotiationis meae Serenissimum Ducem Lotharingiae, qui cum exercitu Caesareo Hungariae superiori in dies propius accedit, certiorem reddam.

Interim credens Serenissimus Dux Lotharingiae me hoc tempore jam apud Celsitudinem Vestram negotiationem meam inchoasse, submisit ad latus meum hic praesentem bellicum Suae Caesareae Regiaeque Majestatis Secretarium Generosum Dominum Joannem Tiell ulteriori cum infirmatione, et rerum dilucidatione, quem Celsitudini Vestrae hisce demisse praesento. Et me una cum illo Celsitudinis Vestrae gratiae cum omni respectu humillime commendo. In Radnoth die 1. Octobris 1687. Ejusdem Celsitudinis Vestrae Humillimus servus

Paulus Antonius L. B. de Houchin
S. C. R. M. Camerarius, Colonellus
et Commend. Szathmariensis.

Houchin uram propositiói.

Celsissime Princeps Domine mihi Gratiosissime!

Posteaquam Divina Majestas commiserata tandem a tot saeculis afflicta per Barbaros Christianae Genti, adversus Turcas, qui hactenus pro flagello fuerunt, indignationem suam convertit, et non solum confoederatos praesenti sancto Bello Christianos Principes foelicissimis successibus, sed et justissima Augustissimi Romanorum Imperatoris, Domini mei Clementissimi, arma praeter plurium urbium ac fortissimarum Arcium expugnationes gloriosis in super triumphis et recenter quidem elapso mense Augusto insigni prorsus et valde memorabili a dictis infidelibus concessa victoria uberrime benedicere dignata est, ita ut communis Christiani nominis hostis vix amplius in campum prodire audeat, minus cursui victoriarum sistendo capax sit, sed alte dicta Sua Majestas si ii, quorum simul interest, pro viribus et rerum exigentia, since-

ram et fidelem conferant operam: merito sibi cum ulteriori Divini numinis assistentia promittere possit, venisse nunc diem non modo residuas Hungariae partes e faucibus Paganorum eripiendi, sed et caeteras, eidem Coronae quondam incorporatas Provincias et Populos, in specie Inclytum Transylvaniae Regnum a Jugo Barbarico penitus vindicandi et in pristinam asserendi libertatem. Occasio certe opportunissima, quam a Divis Praedecessoribus et majoribus gloriosae reminiscentiae Regibus per tot annos desideratam, propter varias tamen difficultates in haec usque tempora relictam, nunc remotis obstaculis summe dicta Sua Majestas amplius negligere nolens. Imo se tanquam supremum Christiani Orbis caput, ad eundem arripiendam tenerrima Sua Conscientia obligatum sentiens, benignissime resolvit, ut suspiratus Christianis votis effectus commodo tempore respondere possit, animum ac vires suas indefesso consilio et industria salutari huic operi intensius impendere atque expugnandis, quae hactenus Turcicum Dominatum in hoc Regno sustinent, fortalitiis, gloriosa Arma firmius admovere; eumque in finem Celsitudinem Vestram et Inclytum Transylvaniae Regnum, cujus res vel maxime agitur, ad concurrendum pro communibus operationibus perbenigne invitare, non dubitans, quin Sua Celsitudo (velut saepius per Ablegatos suos desiderium et propensionem suam Turcico jugo se se subducendi, et quod sola ejus praepotentia certos contra voluntatem passus Christianis rebus adversos nonnunquam facere cogeretur, contestata est) hac opportunitate tam christianitatis, quae tota hunc successum cum desiderio praestolatur; quam sui ipsius et Regni Transylvaniae securitati sollicite intenta, occasionem hanc a fronte, et ambabus ut dicitur manibus amplexura, et tam oblatam saepius annonam, quam alia admaturandae expeditioni necessaria, pro viribus et promptissime sit suppeditatura. Et siquidem nil adeo conficiendae rei conducit, quam pretiosissimo tempori, cujus irreparabilis jactura est, prae omnibus invigilare: credidit Sua Majestas Caesarea et Regia nullam penitus moram tanto operi injiciendam aut amplius admittendam esse, utque negotia profligato nunc ex castris inimico et libero ubique campo quo citius melius absolvi queant. Exaudivit quidem clementissime Spectabilem nuperrime

Viennam exmissam Celsitudinis Vestrae Ablegationem, Tractatus vero propositionem ne ob temporis brevitatem et locorum distantiam rei fortassis gerendae opportunitas elaberetur, ad Serenissimum Ducem Lotharingiae absolvendam relegavit et determinandam. Cui benignissimo inhaerens mandato, simul et tempori lucrando studens, praefatus Serenissimus Dux existentem hic ad latus meum Suae Majestatis Sacratissimae Secretarium Bellicum Generosum Dominum Tiell replicatis cum Literis et Intimatione clementissimae resolutionis Caesareae, certisque punctis, super quibus Ablegandorum Dominorum plenipotentia sufficienter expressa esse desideratur, post me in Transylvaniam expedivit, quae puncta ad tria fere referuntur Capita. — Quorum

Primum est, ut placeat dare dictis Dominis Ablegatis plenam facultatem concludendi ad certam quantitatem annonae quae appropinquanti versus Sz. Job Armadae sine ulla prorsus mora diu noctuque obviam exmittatur, quo prompto succursu et necessitati exercitus in desolatis ibi circum partibus subveniatur, et quae ex defectu annonae impatientiam Militum comitantur in commoda, simul et excursiones in vicinos districtus, impediantur. Alia item annonae summa exhibenda determinetur ut si casu quo ingruens hyems aut temporis rigor expeditionem in castris prosequi impediret, ea et alendo in locis operationum Militi et reassumendae primo vere expeditioni, locorumque Várad et Temesvár expugnationi sufficere possit, nec non vecturae transportandae dictae annonae, sive per rates sive per currus necessaria comparetur.

Alterum est illud ubique locorum inter quasvis in unam causam confoederatas potentias in quarum finibus bellum geritur. Strictissimo etiam sangvinis vinculo conjunctas familias ubique receptum securitatis punctum, quo Arces, Urbes, aut loca quaedam Transylvaniae eum in locum congrua pro tempore durantis belli, certis legibus, Caesareo milite praesidianda a Celsitudine Vestra, et Inclytis Regni ordinibus petuntur, sine quibus nec adaequata introduci securitas, nec ulla vero cum fundamento suscipi, inchoari, aut in effectum deduci potest operatio.

Tertium est necessarium ex ambobus praemissis consequens, nimirum si ut supra dictum fuerat, ingruens hyems,

aurae inclementia, aut temporis injuria Castrense
onem, hoc Autumno propositam absolvere fortass
rent, eoque casu miles ex tam longinquis Oris sun
et expensis adductus, reverti procul abinde nequir
dem in loco futuris operationibus maxime idoneo p
subsistere necessitas et ratio belli exigeret, requi
tudo Vestra, quatenus eo casu certum quendam M
sareae numerum tam Regioni tuendae, quam vicin
onibus necessarium, in Ditiones suas hybernandum
nendum assumere velit: Imitando eatenus Insigni
Regum et piorum Christianorum Principum exempla,
vis ob Regionum suarum distantiam, nil Turcis con
nec ab iis metuendum habeant, solo tamen christia
dio exercitus suos, pecunias et quartiria pro con
sancti foederis ultro subministrant. Quae omnia quem
universae Christianitatis Bonum, principaliter vero
nis Vestrae una cum integro Transylvaniae Regno
nem et securitatem concernunt ac proinde summe
Majestas Caesarea firmiter sperat Celsitudinem Ves
tae occasioni et Christianis adversus Paganos pro
minime defuturam: quin potius rem Christianam,
cordi sumpturam, et quae ad communem intention
vire poterunt, pro viribus collaturam. Ita vicissim Ea
jestas in casum defectus aut morae super pretiosissin
temporis et quibusvis aliis inde emergentibus damn
commodis coram christiano Orbe excusata esse praet
renissimus quoque Lotharingiae Dux eo facto sole
protestatur, non sibi imputetur, si totum denuo e
(cuivis*) bonam partem alleviandis superioribus part
spe subsecuturae cum Celsitudine Vestra, et Inclytis
bonae et futurae accommodationis, hinc inde per
distribuerat) denuo congregare et iis, quae inexcusab
necessitas, conservatio, concrediti sibi exercitus et
Caesareae resolutionis opportuna, expostulaverint, qu
modo efficere necessitabitur. Exspectat idcirco idem
simus Dux si Celsitudini Vestrae, et Inclytis Regni C

*) Cujus helyett.

sincerus tractandi animus est, supra desideratae Ablegationis promptissimum effectum, ob summum in mora periculum, quod exercitu ad Turcica confinia Transylvanis contermina admoto facile accedere posset. Caeterum commendat Celsitudini Vestrae impensa sua obsequia, ego vero me ulteriori Celsitudinis Vestrae gratiae pro benigna et cathegorica resolutione de exmittendis supra fato modo authorisatis Ablegatis, per quam demisse devoveo. Actum in Radnoth die secunda Octobris, Anno Millesimo sexcentesimo octuagesimo septimo. Celsitudini Vestrae Humilimus servus

Paulus Antonius L. B. de Houchin.

Titulus. Ad Celsissimum Principem ac Dominum Dominum Michaelem Apafii, Electum Transylvaniae Principem, Partium Regni Hungariae Dominum, et Siculorum Comitem Dominum mihi Gratiosissimum.

Difficultates circa terminos Diplomatis.

In primo puncto suscipit defensionem Transylvaniae Partiumque Hungariae eidem annexarum, in quo tacite praesupponit Imperatoria Majestas ac si Regnum Transylvaniae sollicitasset Suam Majestatem ad sui defensionem, quam quidem nequaquam sollicitaverit, cujus consequentia tendit in eundem finem, ut sibi Sua Majestas subjuget, ut etiam in primo puncto hoc est insertum : utpote Copiae Transylvaniae sub jurisdictione et imperio militari Generalatus Caesarei menent (sic) illo ipso demonstrans omnimodam subjectionem.

In Secundo puncto Jure bellisit occupantis, in hoc etiam puncto praesupponit Sua Majestas, Transylvaniam (in faucibus Turcarum haerendo) haud quaquam sibi adempta fortalicia recuperare posse : si quid itaque Sua Majestas ex istis erit recuperatura, sub hoc puncto vult sibi reservare : in isto autem puncto Spectare dinoscetur ista est cautio, ut limites Transylvaniae intra tantum alpes consistant et sic partes eidem annexae separentur.

In tertio puncto. Intra Veros suos Terminos ut in secundo consequentia ista est praesupposita, quoniam Terminum Transylvaniae Verum intra Alpes Sua Majestas concipit: unde eminet Suam Majestatem easdem partes a Transylvania sejungi velle.

Huic puncto hoc etiam est insertum Contra jura Domini Principis Competentia; in quo supponit Principem Transylvaniae in Partibus Hungariae competens non habere jus.

In quinto puncto Ladislaum Csáki utpote Domino Principi suspectum (Sua Majestas) copiis suis in confiniis Transylvaniae non praefficiet, quod quidem Sua Majestas in tantum violavit, quod non solum in confiniis Transylvaniae praefecit; verum in praeterita aestate in ipsis Transylvaniae visceribus Imperatoriae Majestatis Copiae divagando, Ladislaus etiam Csáki tunc temporis Hungarorum Generalatum tenuit.

In sexto puncto. Legitimus Princeps Transylvaniae, sub quo praesupponitur sine Confirmatione Imperatoriae Majestatis Principes Transylvaniae legitimi haud existere possunt. Huic Puncto insertum est Michaelis similiter Apaffi electionem jam factam, gratam, ratamque habet Sua Majestas, sub hoc realiter supponit Principum Transylvaniae confirmationem ab Imperatoria Majestate ut Rege Hungariae dependere, Principatumque Transylvaniae sine ejusdem ratificatione haud quaquam posse stare.

In octavo. Inprimis Sacrae Caesareae Majestatis ejusque Domus Regnorumqe et Provinciarum subjiciantur, ex hoc etiam eminet nos realiter subjicere velle.

In quinto neque Transylvaniam et partes Hungariae eidem annexas Turcis hactenus non obligatas Caesarea Majestas gravabit hyberniis, ex hoc etiam eminet praesuppositum Suae Majestatis Partes Transylvaniae annexas sejungere velle. Scit enim Sua Majestas partes illas praeter Districtus Maramaros, Kövár et Lápos Turcis esse obligatas; et quamvis Districtus Maramaros, Kövár et Lápos Turcis non sint obligati, tamen praeterito

et praesenti anno quam nefandis et horrendis quartiriis et exactionibus sunt onerati, et majori ex parte omnibus bonis exhausti, coram omnibus patet, de caetero Transylvania, Partesque eidem annexae sunt Turcis obligatae et sic respectu quartirii nihil in re praestabit.

In septimo puncto. Salvo Sacrae Caesareae Majestatis in iisdem jure superioritatis et Feudi, hic etiam sub praetextu superioritatis Jus Regum Hungariae supponit; Feudum secum importat Vasallatum: Regnum autem Transylvaniae Vasallatum horret; licet enim Turcis Tributum dedit; respectu tamen canonum et Legum suarum intactum ad hodiernum usque diem permansit.

In 19. puncto inter caetera hoc etiam insertum. Verum etiam pro stipulata Regia defensione et protectione annuam recognitionem Viginti quinque millium aureorum perpetuis temporibus pendunt, deterius in isto puncto Annonae, Commeatus, vecturarum et Virium submministratione assistent, ex his etiam apparet supponere Imperatoriam Majestatem ac si nos rogassemus defensionis et protectionis assumptionem, dum nos nunquam institimus; sub praetextu recognitionis annonae in tributarios redigere cupit, subque recognitionis supponit, ut Transylvania pro Rege suo agnoscat Suam Majestatem: Praeter Annonam, Commeatum, Vecturam, viriumque submministrationem multiforia tantum ad exhauriendos nos subintelligit onera; praesupponeret enim semper urgentem necessitatem.

In isto puncto de traditione Fortalitiorum Kolosvár et Deva existit mentio, quod respectu Transylvaniae esset perniciosissimum, tum ad subjugandum, tum vero ante tempus per Barbaros ad perdendum nos funestissimum. Datum Radnot 4. Octobris 1687.

Serenissime Princeps Domine Colendissime!

Quandoquidem Sacra Caesarea et Regia Majestas, Ablegatorum meorum nuperrime Viennam exmissorum proposita cle-

mentissime ad Vestram Serenitatem relegaverit, et Vestra Serenitas de Tractatu illorum propositorum mentem Suam mihi per Illustrissimum Dominum Paulum Antonium Liberum Baronem de Houschin alte nominatae Suae Majestatis Camerarium, Legionis pedestris Tribunum et Commendantem Szathmariensem, Generosumque Dominum Joannem Tiell, Secretarium Bellicum aperuerit, sic ut hactenus, deinceps etiam, juxta meum posse Suae Majestati Caesareae, tamque salutari rei Christianae promotione assistere volens, ablegavi ad Vestram Serenitatem Fideles sincere mihi dilectos Spectabilem, Magnificum et Generosos Georgium Bánffi de Losoncz Consiliarium meum intimum Comitatuum Albensis Transylvaniae, et Dobocensis supremum Comitem, Petrum Alvinczi de Borberek, Magistrum Prothonotarium, et Sigismundum Bálintith moderandorum negotiorum Regni deputatos, viros integros, ac promovendae rei Christianae studiosos, ad faciendam certam cum Vestra Serenitate Tractatus conclusionem; qui postquam ad Vestram Serenitatem pervenerint, enixe requiro, dignetur praelaudatos Ablegatos meos singulari suo favore receptos, intimiori fovere admissione eisdemque in omnibus nomine meo, et Regni referendis fidem adhibere, et quantocius cum decenti securitate ad me remittere; Caeterum nihil dubito, quin Serenitas Vestra, coepta tam optimi in me et Regnum meum Transylvaniae affectus argumenta deinceps etiam sit continuatura, tamque memorabilem et opportunam meam, Regnique Statuum christiani animi ac devotionis contestationem non modo Christiano cordi suo sumptura, verum efficacissime etiam Sacratissimae Caesareae Majestati recommendatura. Cui dum susceptorum suorum sacrorum operum foelicissimos successus avidissimo corde desidero, insimul Serenitatem Vestram Divinae recommendo protectioni. Datum in Castro nostro Radnoth die 6. Octobris Anno 1687. Serenitatis Vestrae ad serviendum paratissimus.

Excellentissime Domine, nobis Observandissime!

Dum Fideles Nostros nobis sincere dilectos Spectabilem et Magnificum Georgium Bánffi de Losoncz Consiliarium no-

strum intimum, Comitatuum Albensis Transylvaniae et Dobocensis Comitem supremum, et Generosos Petrum Alvinczi de Borberek Magistrum Prothonotarium et Sigismundum Balinthit de Körtvélyfája ad ardua Regni Nostri negocia tractanda Deputatos ad Serenissimum Dominum Lotharingiae Ducem certis instructos negotiis expedimus ex candido nostri erga Vestram Excellentiam affectus officio, per eosdem Ablegatos Vestram quoque Excellentiam visitamus, atque honorifice salutamus. Amanter Vestram Excellentiam requirentes ne gravetur efficacissimam suam assistentiam rebus nostro nomine cum Vestra Excellentia communicandis adhibere. Quod Vestrae Excellentiae officiosis pensaturi sumus gratitudinibus, eandemque Divinae recommendamus Protectioni. Datum in Castro nostro Radnoth 6. Octobris Anno Dni 1687. Excellentiae Vestrae ad officia paratissimus.

Az L. H. ment első követek instructiója.

Instructio pro Spectabili ac Magnifico Georgio Bánfi de Losoncz consiliario nostro intimo comitatus Dobocensis comite supremo, item generosis Petro Alvinczy de Borberek, Regni Magistro Protonotario et Sigismundo Balintit de Körtvélyfája, ad ardua regni negotia tractanda deputatis legatis nostris, fidelibus nobis sincere dilectis data.

1. Isten segitsége által mennél hamarébb megindulván, az lotharingiai herezeghez siessenek ő kegyelmek.

2. Az herczeget nevünkkel tisztességesen köszöntsék, levelünket s ajándékunkat adják meg, aggratulálván nagy szerencséjének s győzedelmének.

3. Köszönjék meg ő kegyelmének mennél tisztességesebben az herczeg hozzánk s ez hazához való szives affectióját; melyet mind méltóságos levelei, mind becsületes követjei által declarált.

4. Igen reá vigyázzanak ő kegyelmek magok beszédére, hő-

beszédűek se legyenek, az feleletekben se hertelenkedjenek, az mire penig felelnek, vagy irás vagy beszéd által, igen rationative cselekedjenek. Mind szavokban penig mind irásokban oly terminusokkal éljenek, hogy ott csak egy terminust is sok képen szoktanak magyarázni.

5. Meg kell vallanunk, nem kicsiny gondolkozásra való materia előttünk, nem is kicsiny scrupulust szerzett elménkben, hogy római császárhoz ő felségéhez becsületes követ ur hivünket küldvén, mind ez ideig felőle az ő felsége udvarából semmi tudósitásunk nem jöve, mindazáltal értvén az herczeg leveléből, hogy császár ő felsége azon követségünk iránt való kegyelmes resolutióját az herczegre relegálta, és az herczeg azon resolutiót becsületes követjei által három punctumokban adatván be nekünk: ő kegyelmek által azon punctumokra ez szerint resolváltunk az herczegnek.

Ad primum: Igaz dolog mi császárhoz ő felségéhez és az keresztyénséghez való devotionkból töttünk volt olyan oblatiót császárnak ő felségének követeink által, hogy ha az ő felsége és keresztyénség hadai Váradot szállják meg, huszezer köböl gabonával succurálunk az ő felsége és keresztyénség hadainak, ha pedig más közel való erősséget szállanak meg, tizezer köböllel. Az herczeg követjei magok is bizonyságot tehetnek róla; de magok is ő kegyelmek declarálják, minemü nagy szüksége vagyon ez hazában a gabonának, annyira, hogy nemhogy az szegénység, de sok uri főrendü hiveink is még csak az vetésre is alig érkezhettek, és már is sok helyeken az szegény emberek kölessel élnek: mindazáltal minden késedelem nélkül Szent Jobhoz tiz ezer köböl annonát szállittatunk, az jövő tavaszra is tiz ezer köblöt elkészittettünk.

Ad 2-dum. Azt semmiképen nem cselekedhetjük, hogy az császár ő felsége praesidiumit valamely várunkban vagy erősségünkben bevegyük, maga is az császár ő felsége s méltóságos ministeri is nem javallották azt nékünk, hogy magunkat idő előtt, sőt ante expugnationem Várad, Tömösvár, az török ellen declaráljuk; mi lehetne pedig nagyobb declaratió? mint erősséginkben a praesidiumot bevenni. Egyéb okát nem látjuk a miért kénszeritenek a praesidiumok bevételire, hanem kételkednek hozzánk; melyen nem kevéssé csu-

dálkozunk, nem tapasztalták-e sok és nagy jeleit igaz devotiónknak az két esztendei quártélyok, expensák alkalmatosságával, mennyiszer kénszerittettünk az töröktől, hogy ellenek fegyvert fogjunk? nem cselekedtük; kiért sokat kellett költönünk, szenvednünk. Lám az annona obligatiója, követünknek is honorariuminkkal való felküldése is, a victoria előtt lött. És a mikor mit értettünk, tökéletesen informáltuk az császár ő felsége méltóságos ministereit. Maga javallja az herczeg, hogy bevivén az praesidiumokat sedes belli nem leszen az ország: sőt inkább ugy lesz sedes belli, ha bevisszük, mert mind török, tatár arra nézve reánk jönne és igy lenne az ország sedes belli. Holott most is az szomszédunkban készen vagyon negyvenezer tatár, az török tábor is más felől. Az előtt is 1400-ban, mikor még az török nem birta Konstantinápolt, az egész magyar birodalomban is semmit nem birt, még is egynéhány izben megrablotta Erdélyt az török s elégette. Az mely antiquus splendort a régi magyar királyok idejében emlegetnek is, soha akkor is nem volt az erdélyi erősségekben egyéb praesidium, hanem az erdélyieké. A császár ő felsége igérte kegyelmesen, hogy szabadságinkban meg nem bánt, miben lehetne szabadságunknak egy nagyobb megbántódása, mintha várainkban praesidiumot teszen?

Ad 3-tium. Az mi quártély dolgát illeti, által nem láthatjuk, miképen lehessen az, mert már most is de praesenti annonát is küldvén Szt. Jóbhoz, az jövő tavaszra is készitvén, pénzt is igérvén, ha bejönnének az hadak, semmi ezekben nem telhetnék; mivel az szegénység helyiből kibontakozik, sem fel nem szedhetni, sem el nem szállittathatni, az pénzt is fel nem szedhetni; mely miatt az armadák fogyatkozása s hátramaradása lenne, ez ország is épen elpusztulna, tovább sem az császárnak ő felségének, sem az keresztyénségnek nem szolgálhatna, mert soha oly erős fenyitékben az had nem lehetne, hogy az szegénységet ne fogyatná, pusztitaná. A bizonyos, hogy ha quártélyra bejönnek, reánk jő mind török tatár, végső romlásunk, pusztulásunk lészen; micsoda dicsőségére szolgál a császárnak ő felségének, az egész keresztyénségnek is, ha ily nagy győzedelmek alkalmatosságával fogyunk mi el keresztyének, holott az a fegyver nem keresztyének, hanem pogányok romlá.

sára fogadtatott, és az keresztyéneknek az törökök igája alól való felszabadittatásokért. Ha pedig reánk jönnek, nemhogy az jugum alól szabadulhatnánk fel; sőt végső eversiónk következik belőle. Mivel megizente sokszor az fővezér, soha többé nem szenved, mihelt hallja csak mi része jött is birodalmunkba az német hadnak, a tatárt reánk küldi, elégetteti, raboltatja az országot, hogy többször quártélya ne lehessen az németeknek. Buda megvételét is egészen nekünk tulajdonitván, hogyha az Saffenberg nyugott, meghizott hadát oda ne bocsássuk, meg nem vehette volna az megfáradott had.

6. Ha az herczeg objiciálná, hogy clavisunkat küldtük volt az herczegnek: ajánlottuk volt is magunkat, hogy tudósitjuk, s nem cselekedtük, azt feleljék ő kegyelmek: hogy mindenkor tudósitottuk az császár ő felsége hozzánk közelebb levő generalisit, hogy az herczeget is tudósitsák. Tudósitottuk egynéhány izben az udvart is, de gyakortább csak megnevettettünk érette, és nem is hitték; ahoz képest nem bátorkodtunk irni az herczegnek. Egyébiránt el nem mulattuk volna, noha embereinknek sem lehetett mindenkor bátorságos járások.

Kérjék az herczeget ő kegyelmek, legyen contentus annyi annonának s pénznek igiretivel, és az hadakat ne küldje be, mert mihelt az szegénység meghallja, hogy csak közelitnek is az határhoz, elfut, se élést, se pénzt nem szedhetni rajtok, annál inkább nem szállittathatni el véllek és igy magoknak leszen fogyatkozásával, s hátramaradásával, de az országnak is végső pusztulása következik belőle.

Kérjék azon is az herczeget, hogy az igirt pénzben acceptáljanak marhát, juhot, bort is, és hogy az élést szállitó embereket, szekereket, marhájokat jó securitással, sine mora visszabocsássák; az szegény emberek zsákjait is visszaadják.

Kérjék azon is a herczeget ő kegyelmek, hogy hozzánk s ez hazához való szives affectióját továbbra is continuálja, és ilyen keresztyén devotiónkat, magunk alkalmaztatását római császárnak ő felségének syncere recommendálja. Az herczeg kivánsága szerint nem lészen fogyatkozás, a mi részünkről a generálátussal való correspodentiája iránt is.

Instáljanak ő kegyelmek az herczegnél ő felségénél,

hogyha az békesség végben mégyen az törökkel, Erdély ne rekesztessék az pacificatioból, hanem inseráltassék.

Ha arra nem inducálhatják ő kegyelmek az herczeget, hogy az fortaliciumok kivánását le nem hadják, semmire ne condescendáljanak addig, hanem rescribáljanak.

Ugy értettük, hogy a bécsi udvarban azzal vádoltak bennünket, hogy az elmult télen semmi pénzt mi nem fizettünk Carafa generálnak, azért ő kegyelménél lévén az generális quietantia, ő kegyelmek szorgalmatosan megmutassák, hogy pénzbeli summát is nagyot adtunk, nemcsak annonát. A máramarosi, lápos- és kővárvidéki s szilágyi kárvallásokon és expensákon kivül, demonstrálván itt, Kraszna és Közép-Szolnokvármegyéből mennyi buzát vettek, és Máramaroson is mennyi pénzt vettek, az mint az ő kegyelmeknél lévő irásokból kilátszik, ezeken kivül Kővárvidékin is mennyit vettek és Bányáról is mennyi buzájokat vitték el.

Ha mi oly dolgokból való szemrehányás lészen az elmult időkben, az erdélyiek magok viseletéről és cselekedetekről, ő kegyelmek megmondhatják, hogy mindeneket az töröktől való félelemtől viseltetve, és kételenségből s kemény parancsolatjától kelletett cselekedni, de az szivét az keresztyénséghez tartotta Erdély mindenkor, az kinek elég jeleit adtuk sokszori syncere tött tudósitásinkkal.

Declarálhatják ő kegyelmek, hogy ekkora darab ország az, kinek kereskedések és békességek van is, többet nem adott ezekben az mostani hadakozásokban az ő felsége hadai számokra, mint Erdély. Isten segélje kegyelmeteket minden jóra. Datum in Castro nostro Radnoth, die sexta mensis Octobris. Anno Domini Millesimo sexcentesimo octuagesimo septimo.

Apafi m. k. (P. H.)

A. L. H. elsöben ment követek assecuratoridja.

Nos Michael Apafi Dei gratia Princeps Transylvaniae, partium regni Hungariae Dominus et Siculorum comes.

Damus pro memoria per praesentes, quod postquam

Sacra Caesarea et Regia Majestas Viennam exmissorum ablegatorum Nostrorum proposita ad serenissimum Dominum Carolum Ducem Lotharingiae et Barrae, aurei velleris Equitem S. C. R. Mattis generalem locumtenentem, nec non superioris et anterioris Austriae gubernatorem: relegasset et sua Serenitas iniendum, cum sua Serenitate super illis propositis tractatum per Illustrissimum Dominum Paulum Antonium Liberum Baronem de Huschin Sacrae Caesereae Majestatis camerarium, Pedestris Legionis tribunum et commendantem Zathmariensem, generosumquae Dominum Joannem Tiell, Secretarium Bellicum, nobis intimasset; Nosque ad faciendam tractatus conclusionem fideles nostros Nobis syncere dilectos Spectabilem Magnificum et generosos Georgium Bánffi de Losoncz, Consiliarium nostrum Intimum, Comitatuum Albensis Transylvaniae et Dobocensis supremum Comitem, Petrum Alvinczi de Borberek, Magistrum Protonotarium et Sigismundum Balintith deKörtvélyfája moderandorum negotiorum Regni Deputatos, ad Suam Serenitatem certa instructione ablegavissemus, confisi magnae fidelitati, activitati et dexteritati practitulatorum Ablegatorum Nostrorum, dedimus ipsis et concessimus plenariam facultatem et authoritatem in omnibus iis cum summe memorato Domino serenissimo Duce tractandi et concludendi quae debitae suae nobis fidelitate Patriae legibus*) spondentes Nos christiana fide acceptaturos, rati habituros, approbaturos et plenarie adinpleturos quiquid per praefatos Ablegatos nostros fucrit modo praemisso conclusum, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante.

Nova Periodus actuum germanorum.

Végben menvén az oda fel emlitett Scherffenberg generál ez országban való járásának, és mi is az elkerülhetetlen igirt summát megadván, azt gondolók, már Isten kegyelméből

---

*) Ki van húzva a következő: „utrisque libertatibus et consvetudinibus, liberoque nostro Principatui non praejudicant.“

csendességünk lészen: de az nagy hatalmas Isten az nagy monarcháknak egymás ellen megindult elméjeket ellenkezőben tartván, az mi szenvedésünknek is végét nem érök; mert az római császár ő felsége locumtenense, az lotharingiai herczeg ő felsége, az jelen való 1687 esztendőben octoberben az egész armadával szegény hazánkban bejöve és noha követek által (kik között én is voltam,) sok munka és terhes igéretek forgottanak az iránt, hogy országunkban való bejövetelit elfordithatnók, de semmit nem obtineálhattunk, hanem Somlyót, azután Kolozsvárt, azután Szamos-Ujvárt csak hamar szertelen fenyegetödzésekkel élvén, meghódoltatták, és kapuit megnyittatván, praesidiumot vün beléjek, oh szomoru idök! az alatt tractálván velek, beljebb-beljebb jöttek — nagy romlásával s pusztulásával hazánknak, kikkel való tractánknak mi vége lett, megláthatni ide alább.

Az lotharingiai felseges herczeggel lött Erdélyország compositiójának articulusi.

(Lásd Szász Sylloge Tractatuum stb. 24 s köv. ll. hol a szerződés szövege közölve van.)

Az felséges lotharingiai Herczeg 28. Octobris 1687. Balásfalvánál fekvö táborról irt levele a capitulatio után, urunknak ö nagyságának.

Celsissime Princeps. Summo sane afficimur gaudio propositorum negotiorum seriem dexteritate Domin. suorum ablegatorum quam plurimum valent, eo deductam ac ita jam terminatam esse, ut Sua Sacratissima Caesarea Regiaque Majestas eximia inde Vestrae Celsitudinis in eam devotionis et in rem christianam zeli specimina agnoscere possit, quod etiam penes summe memoratam Suam Majestatem debitis laudibus extollere non deerimus; Caeterum cum de libero Celsitudinis Vestrae in Transylvania ad ejusdem libitum itu, transitu et

reditu, quamquam generalibus Articulis medio Dominorum Suorum ablegatorum compositis, ad Vestram Celsitudinem a Domino Comite de Scherffenberg proferendis, de illo abunde jam cautum, novus a praedictis Dnis ablegatis injiciatur sermo: hinc vigore quoque praesentium Vestrae Celsitudini pollicemur, quemadmodum nil nobis antiquius est, quam promissa Sancta immutabili Christiana fide servare, ita nil magis cordi futurum, quam ut Celsitudo Vestra in Sua commoratione ubicunque placitura, nec non itu, transitu aut reditu, ne minima gravetur molestia, aut incommoditate, sed eo cunctis viribus solicite adnitemur, ut non solum modo ex nostra sed caeterorum etiam Generalium et officialium parte eo procuretur et praebeatur satisfactio, quam ipsamet sibi exoptare poterit, non alii (sic) inhiantes desiderio, quam, ut nostra in Vestram Celsitudinem officiorum studia in effectu contestari valeamus. Qui eidem ad grata praestanda obsequia parati manemus. Dabantur in Castris ad Balásfalvam positis die 28. Octobris 1687.

Celsitudinis Vestrae paratissimus Servus

Carolus Dux Lotharingiae.

Komornik commissariussal lett compositio.

Notum sit quorum interest universis. Quod quoniam fuerunt quaedam difficultates circa modalitates sustentationis militiae Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis in Transylvania in quartiriis collocatae; itaque de illis juxta sequentes Articulos accordatum est; salva semper manente capitulatione cum Serenissimo Domino Carolo Duce Lotharingiae proximi nempe facta et conclusa.

1. De Libra, Centenario et Carnibus ita accordatum est. Ad tollendos omnes scrupulos et difficultates quae circa hanc materiam oriri possent, dabantur a Celsissimo Principe et Dominis Statibus ad sustentationem militiae Caesareae pro Carnibus animalia viva nempe boves 7920.//. : septemmille nongenti et viginti, qui neque ex magnis et eximiis neque ex parvis et contemptibilibus sint, sed mediocres. Item vaccae

7920./· i.e. Septemmille nongentae et viginti, similiter mediocres, neque optimae et maximae neque valde parvae et viles, animalia enim in tanto numero inveniri non possunt; itaque promiscue sumpta intelliguntur, et promiscue singula animalia, sive boves, sive vaccae ad duos centenarios cum dimidio Viennensis librae computantur et acceptantur. Haec vero summa animalium, intelliguntur per totum hybernium, ab initio inquartirisationis Militiae usque ad finem ejus administranda; ita ut ea animalia etiam, quae hactenus in quocunque praesidiato aut quartiriis occupato loco, sive per Commissarios ad id destinatos, sive a civibus aut hospitibus data sunt, in hunc numerum computentur.

2. Farina juxta Capitulationem cum Serenissimo Duce factam menstruatim, anticipative administrabitur.

3. De vino nulla est controversia, sed juxta Capitulationem cum Serenissimo Duce factam administrabuntur vasa quadragenaria 7000 i. e. septemmille. Singula urnas quadraginta Transylvanicae mensurae computanda. Fecibus etiam in eodem computu et summa intellectis et comprehensis. Vult quidem oriri quaestio circa feces, sed cum simpliciter accordatum sit ad dolia sine ulla exceptione, speratur itaque etiam hoc in suo Esse manere.

4. De avena accordatam est, uti quemadmodum in Transylvania consvetudo est, metreta nempe decussa mensuretur, et summa in Capitulatione posita per totum hybernium administretur.

5. De foeno accordatum est, ut singuli currus foeni quatuor bobus aut quatuor equis tracti in tribus centenariis acceptentur sive Viennenses, sive Transylvanicas libras intelligas, nihil refert; ut ita per totum hybernium administrentur tales currus foeni nro 47392./· Quadraginta septemmille, trecenti, ac nonaginta duo, sive per mensem currus 7898./· septem mille octingenti nonaginta octo. Item addentur currus foeni 608./· sexcenti et octo.

6. De stramine accordatum est, ut singuli currus straminis pro manipulis ducentis et quinquaginta computentur, et ita per totum hybernium administrentur currus 1919./· Mille nongenti novem decim, sive per mensem currus 319./·

Trecenti novem decim, singuli quatuor bobus, aut quatuor equis tracti.

7. Quaecunque hactenus ab inquartirisatione militum victualia a militibus consumpta sunt, sive sint animalia boves nimirum vaccae, et alia minora pecora : gallinae anseres et similia volatilia; sive panis, farina, vinum, avena, foenum, stramen, et quodvis frumentum, et uno verbo quocunque homines et jumenta aluntur, ea omnia comprobentur, et in summa vel computu pactionum bona fide, et cum christiana charitate acceptentur.

8. Pecuniae vel monetae valor ita determinatus est, ut aureus nummus vel ducatus, sive ille sit ungaricus, belgicus, transylvanicus, imperialis aut caesareus, polonicus aut alterius christiani Regis vel Principis, valeat quatuor florenos hungaricos, sive quadringentos nummos vel cruciferos ducentos. Tallerus imperialis vel cruce signatus hispanicus, sive alius quicunque tallerus germanicus aut transylvanicus et cujusvis Principis, qui in Transylvánia vocatur hungarice öreg tallér, valeat duos florenos hungaricos, sive ducentos nummos. Tallerus Leone signatus hungarice Oroszlányos Tallér, valeat hungaricos nummos 180./· Centum octuaginta, sive grossos caesareos triginta. Germanicus sive rhenensis florenus faciat hungaricos nummos centum viginti, sive polturas quadraginta. Moneta polonica, quae vulgo duodecim polturarum vocatur, valeat triginta sex nummos hungaricos, sive sex grossos germanicos. Moneta caesarea, quae decem polturarum vocatur in Transylvania, valeat triginta nummos hungaricos, sive quinque grossos caesareos. Moneta sive polonica sive caesarea, quae hungarice Susták vocatur, valet duodecim nummos hungaricos, sive duos grossos caesareos. Grossus caesareus valet sex nummos hungaricos. Poltura tres nummos. Et hoc tam militiae, quam Incolis Transylvaniae publicetur, ut miles pariter ab Incolis, et Incolae a militibus hoc specificato valore monetam bonam tamen accipiant.

9. Promittitur etiam ut portiones in natura pro mense Novembri in integra quantitate per omnem possibilitatem ad minimum ad finem Novembris administrentur, hac tamen conditione, ut omnia, quae hactenus juxta Articulum Septimum

consumpta sunt, in posterum in computum acceptentur. Actum in arce Fogaras, die 12. Novembris Anno 1687.

Paulus Carolus Komornik m. p.
Commissarius bellicus.
Ladislaus Székelj m. p.
Praesidens et Generalis Commissarius.
Stephanus Daniel m. p.
Stephanus Apor m. p.
Nicolaus de Bethlen m. p.
Petrus Alvinczi m. p.

Az Erdélyben quartélyozó német had portiók száma, státiójok és kivántató profontjok leirása.

Computus militum caesarcorum in Transylvania quartirisantium et annonarum iisdem per portiones pro hibernis exsolventium.

Generalatus cum tribus regiminibus.

	Portiones. Orales.	Equiles.
Cibinium:	1656	5480
Alba Julia general Veterani cum tribus regim. Portiones	4623	2329
Szászváros Regimen Comitis magni Dragonorum. Portiones	965	472
Szászsebes Regimen Equitum general Caprara. Portiones	1203	935
Déva quinque companiae dragonorum Comitis Saurau. Portiones	520	429
Haczag (nb. ubi remanebunt) Hungari. Portiones	300	
Besztercze general Pikolomi cum duobus Regiminibus. Portiones	3067	1195
Vásárhely quinque companiae dragonorum comitis Castelly. Portiones	520	429

Monostor quinque companiae dragonorum comitis Castelly. Portiones 520 429

Kolosvár tria regimina.

Portiones 4282 1227

Portionum summa 22000 10000

Signaturae administrationis menstruatim.

Zebenium.

	Oralibus portionib.	Equilibus.
Pro	5480	1656
Farinae Cubulos	2740	
Carnium	1644 centenar. unum quemvis 100 libras, vinum cibus.	
Vini	274 vasa unum vas. pro 60 medias.	
Avenae	3312 cubulos	
Foeni	3974 centenarios 40 libras	
Straminis	13248 manipulos	

Albam Juliam

	Orales portiones	Equiles
Pro portionibus	4623	2328
Farinae Cubulos	2311½	
Carnium	1386 centen. 90 libras	
Vini	331 vasa 90 medias	
Avenae	4658 cubulos	
Foeni	5589 centen. 60 libras	
Straminis manipulos	18623 mani.	

Százsebes

	Orales.	Equiles.
Pro portionibus	1203	235
Farinae	601½ cubulos	
Carnis	360 centen. 90 libras	
Vini	60 vasa 90 medias	
Avenae	1870 cubulos	
Foeni	2244 centen.	
Straminis	7480 manipulos.	

Szászváros

	Orales portiones equiles.
Pro portionibus . .	965 747
Farinae	442½ cubulos.
Carnis	289¼ centenar.,
Vini	48 vasa 150 medias.
Avenae	1484 cubulos.
Foeni	1780 centenar. 80 libras.
Straminis	5936 manipulos.

Déva

	Orales.	Equiles.
Pro portionibus .	520	429
Farinae . . .	206 cubulos.	
Carnis . . .	156 centenar.	
Vini	26 vasa	
Avenae . . .	858 cubulos	
Foeni . . .	1029 centenar.	
Straminis . .	3423 manipulos.	

Tövis

	Orales.	Equiles.
Pro portionibus .	520	429

NB. quoque idem quod Dévam administrari debet.

Monostor

	Orales.	Equiles.
Pro portionibus .	520	429

NB. Idem etiam quod Dévam administrari debet.

NB. Pro Hungar. nempe

Portiones . .	300	200
Farinae . . .	150 cubulos	
Carnium . . .	90 centenar.	
Vini	15 vasa	
Avenae . . .	400 cubulos	
Foeni . . .	480 centenar.	
Straminis . .	1600 manipulos.	

Bisztricz

	Orales.	Equiles.
Pro portionibus . . .	3067	1195
Farinae	1533½ cubulos	

	Orales.	Equiles.
Carnis	920 cent.	10 libras
Vini	153 vasa	210 medias
Avenae	2390 cubulos	
Foeni	2868 centenar.	
Straminis	9560 manipulos.	

Claudiopolim

	Orales.	Equiles.
Pro portionibus	4282	1227
Farinae	2141 cubulos	
Carnis	1284 centen.	60 libr.
Vini	214 vasa	60 medias.
Avenae	2454 cubulos	
Foeni	2934 centen.	80 libr.
Straminis	9816 manipulos.	

Paulus Carolus Komornik
Commissarius bellicus.

Az német vitézek számára való contributiók egész dispositiója.

Constitutiones deliberativae universorum Statuum et Ordinum Trium Nationum regni hujus Transylvaniae et partium Hungariae eidem annexarum ex clementi Celsissimi Principis, domini domini nostri clementissimi annuentia: super certis quibusdam contributionibus in rationem militiae sacratissimae Romanorum imperatoriae Majestatis in hoc regno Transilvaniae quartirisantis conscriptae.

Ez hazában quartélyozó római császár ő felsége vitézi sustentatiójokra vetett contributiók ez szerint következnek:

Az előttünk forgó szomorú állapotokhoz képest magunk és az egész ország megmaradásának consulálni akarván, vetettünk minden kapu szám után: Pénzt fl. 200. Buzát sax. cub. 15. Zabot s. cub. 20. Bort 40-es hordókat 2. Vágómarhát 4. Szénát jó szekérrel 15. Szalmát in summa jó szekerekkel n. 2000.

Az egyházi nemes s rovatlan személyek is mindenütt tiz-tiz számokra computáltatván, ugy contribuáljanak, mint egyegy kapukról oda fel iratott mindenekben.

Fejérvármegyére.)*

Lévén ott portae nro. 343.//. item egyházi nemes és rovatlan személyek pers. 245, kik közül is tiz-tiz egy kapura számláltatván, esett:

Buza s. cub. 5524. Bor vas. 736. Széna curr. 5524. Zab sax. cub. 7366. Vágómarha 1473. Pénz fl. 68760. Egyh. n. fl. 4900.

Ezen vármegye contributiói deputáltattak az ide alább megirt helyekre:

Micsoda helyekre dep.	Buza hány köböl.	Zab hány köböl	Bor hány negyvenes.	Vágó marha hány	Széna hány szekerrel	Pénz hány forint.
Fejérvárra	4510	4640	464	935	3003	— —
Vinczre	964	984	—	—	—	— —
Szászvárosra	50	—	—	—	—	— —
Enyedre	—	—	—	—	1503	— —
Szászsebes	—	1606	—	—	752	— —
Fogaras	—	—	100	—	—	73660
FőcommisariusFalckenheim uram dispositiójára pr. D. Kereszt. dep.						
Summa	5524 Recte	7266 Rs.136	564 Rs.172	938 Rs.538	5258 R.s266	73660

*Küküllővármegyére.**)*

Levén ott portae nro. 217//8½, item egyházi nemes és rovatlan személyek prs. 82, kik közül is tiz tiz egy kapura

*) A lap oldalára irva: A. 1688-beli januáriusi gyülésben vettetett zab cum. cub. 3. — cub. nro 1031. Szalma cum. cur. 2½ cur. nro 858.

**) A lap oldalára irva: A. 1688-beli januáriusi gyülésben vettetett zab cum. cub. 3. nro 653//1 szalma cum. cur. 2½ nro 543.

számláltatván, esett : 653. Buza sax. cub. 3390.//. Zab sax. cub 4521. Bor vas. 451. Vágómarha 903. Széna curr. 3390. Pénz fl. 45,200.

Ezen vármegye contributiói deputáltattak az ide alább megirt helyekre :

Micsoda helyekre dep.	Buza hány köböl	Zab hány köböl	Bor hány negyvenes	Vágó marha hány	Széna hány szekérrel	Pénz hány frt.
Fejérvárra	1538	2955	264	143	500	— —
Szászsebesbe	169	1422	—	—	—	— —
Marosvásárhelyre	100	—	32	—	1593	— —
Vinczre	596	—	135	375	—	— —
Enyedre	—	100	—	—	1297	— —
Fogarasba	—	—	—	—	—	45200
Summa	2403 Rs.987	4477 Rs. 44	431 Rs. 20	518 Rs.385	3390	

*Thorda vármegyére.**)

Lévén ott portae nro 147.//.7. item egyházi nemes és rovatlan személyek prs. nro 166, kik köztül is tiz tiz egy kapura számláltatván, esett : Buza cub. 2494.//. Zab s. cub. 3326.//. Bor vas. 332.//. Vágómarha 663.//. Széna curr. 2494.//. Pénz fl. 33.260.

Ezen contributiók deputáltattak az ide alább megirt helyekre :

Micsoda helyekre deput.	Buza hány köböl	Zab hány köböl	Bor hány negyvenes	Vágó marha hány	Széna hány szekérrel	Pénz hány frt.	Szalma hány szek.
Enyedre és Thordára	2494	3284	331	620	2494	—	—
Fogaras	—	—	—	—	—	33260	—
Besztercze	—	—	—	21	—	—	—
Summa	2494 Recte	3284 Rs. 42	331 Rs. 1	641 Rs. 22	2494		

*) A lap oldalára irva : A. 1686-beli januáriusi gyülésben vétetett zab cum. cub. 3. nro 449. Szalma cum curr. 2½ nro 373.

Kolozsvármegyére.)*

Lévén ott portae nro 92.//.6. item egyházi nemesek prs. 34, kik közül is tiz tiz egy kapura számláltatván, esett : Buza s. cub. 1440.//. Zab s. cub. 1920.//. Bor vas. 191. Vágómarha 383. Széna cur. 1440. Pénz fl. 19200.

Ezen contributiók deputáltattak az ide alább megirt helyekre :

Micsoda helyekre dep.	Buza hány köből	Zab hány köből	Bor hány negyvenes	Vágómarha hány	Széna hány szekérrel	Pénz hány frt.
Kolozsvár	1440	1920	191	382	1440	— —
Fogarasba	—	—	—	—	—	19200
Summa	1440 Recte	1920 Recte	191 Rs. 1	382 Rs. 1	1440 Recte	— —

*Dobokavármegyére.**)*

Lévén ott portae nro 51.//.4, item egyházi nemes s rovatlan személyek prs. 43, kik közül is tiz tiz egy kapura számláltatván esett : Buza s. cub. 835.//. Zab s. cub. 1114.//. Bor vas, 110.//. Vágómarha 220. Széna cur. 835. Pénz fl. 11.140.

Ezen contributiók deputáltattak az ide alább megirt helyekre :

Micsoda helyekre dep.	Buza hány köből	Zab hány köből	Bor hány negyvenes	Vágómarha hány	Széna hány szekrr.	Pénz hány frt.
Besztercze	835	1032	110	220	665	— —
Fogarasba	—	—	—	—	—	11140
Summa	835 Recte	1032 Rs. 82	110 Recte	220	665 Rs.170	

*) A lap oldalára irva : A. 1688-beli januáriusi gyülésben vettetett zab cum. cub. 3. nr. 278.//.1. Szalma cum curr. 2½ nro 230.

**) A lap oldalára irva : A. 1688. januáriusi gyülésben vettetett zab cum. cub. 3. nro 154. Szalma cum curr. 2½ nro 128.

Visakna városára.)*

In summa esett: Buza sax. cub. 300.//. Zab sax. cub. 422.//. Bor vas. 42. Vágó marha aro 84. Széna cur. 315. Pénz fl. 2000.

Ezen contributio az ide alább megirt mód szerint deputáltatott:

Hova deput.	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas.	Vágó-marha hány	Széna cur.	Pénz fl.
Monostorra	—	—	42	—	—	— —
Enyedre	—	422	—	—	—	— —
Fogarasba	—	—	—	—	—	2000
Summa	Rs. 300	422 Recte	42 Recte	Rs. 84	Rs. 315	

*Abrudbánya városára.**)*

In summa esett: Buza sax. cub. Zab sax. cub. 180. Bor vas. 18. Vágó marha 36. Széna cur. 135. Pénz fl. 1000.

Ezen contributio az ide alább megirt rend szerint deputáltatott:

Hova deput.	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas.	Vágó-marha hány	Széna cur.	Pénz fl.
Haczogra	—	180	—	8	135	— —
Monostorra	—	—	2	—	—	— —
Fogarasban	—	—	—	—	—	1000
Summa		180 Recte	2 Rs. 16	8 Rs. 28	135 Recte	

*) A lap oldalára irva: A. 1688. januariusi gyülésben vettetett zab s. cub. 100.

**) A lap oldalára irva: A. 1688-beli januariusi gyülésben vettetett zab cub. 6⁰.//

Marusvásárhely városára.)*

Lévén ott portae 31.// esett Buza s. cub. 465.//. Zab s. cub. 620.//. Bor vas. 62. Vágó marha 124. Széna cur. 465. Pénz fl. 6200.

Ezen contributiók az ide alább megirt helyekre deputáltattak:

Hová deput.	Buza cub.	Zab cub.	Bor hány negyvenes	Vágómarha hány	Széna hány szekérr.	Pénz hány frt.
Marusvásárhelyre	465	620	62	124	465	— —
Fogarasba	—	—	—	—	—	6200
Summa	p e r s e					

*Kolosvár városára.**)*

In genere esett: Buza s. cub. 1000.//. Zab sax. cub. 200. Bor vas. 100. Vágó marha nro 50. Széna cur. 80. Pénz fl. 10000.

Ezen contributio az ide alább megirt helyekre deputáltatott:

Hova deput.	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas.	Vágómarha hány	Széna hány szekérr.	Pénz fl.
Kolozsvárra	1000	200	100	50	80	— —
Fogarasba	—	—	—	—	—	10000
Summa	p e r s e					

*) A lap oldalára irva: A. 1688-beli januariusi gyülésben vettetett zab cum cub. 3, nro 93.//. Szalma cum cur. $2^1/_2$ nro 77.

*) A lap oldalára irva: A. 1688-beli januariusi gyülésben vettetett zab nro cub. 50.//.

Ezen contributio az ide alább megirt rend szerint deputáltatott:

Micsoda helyre dep.	Buza hány köből	Zab hány köből	Bor hány negy venes	Vágó-marha hány	Széna hány szekérr.	Pénz hány fl.
Szászváros	80	140	14	28	105	— —
Fogarasba	—	—	—	—	—	800
Summa	perse					

Udvarhely városára.)*

In summa esett: Buza sax. cub. 40.// zab cub. 120.//. Vágó marha 24.//. Pénz fl. 700.//.

Ezen contributio az ide alább megirt rend szerint deputáltatott.

Micsoda helyre dep.	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas.	Vágó-marha	Pénz fl.
Kolozsvárra	40	— —	— —	24	— —
Fogarasba	— —	— —	— —	— —	700
Summa	40	Rs. 120		24	700

*Csik-szerda városára.**)*

In summa esett: Buza sax. cub. 15.//. Zab sax. cub. 46.//. Vágó marha 9. Pénz fl. 150.//.

Ezen contributio az ide alább megirt mód szerint deputáltatott.

Hova dep.	Buza cub.	Zab cub.	Vágómarha	Pénz
Fogarasba	Rs. 15	Rs. 46	Rs. 9	150
Summa	perse			

*) A lap oldalára irva: Ide 1688-beli januariusi gyülésben vettetett zab cub. 20.//.

**) A lap oldalára irva: A. 1688-beli januariusi gyülésben vette tett zab cub. 20.//.

Illyefalva városára.

In summa esett: Buza sax. cub. 40.//. Zab sax. cub. 88.//. Vágó marha 17. Pénz fl. 200.//.

Ezen contributio dispositiója.

Hova dep.	Buza cub.	Zab cub.	Vágómarha nro.	Pénz fl.
Fogarasba	Rs. 40 — —	Rs. 88 — —	Rs. 17 — —	— — 200
Summa	u t s u p r a			

Sepsi-Szent-György városára.)*

In summa esett: Buza sax. cub. 30.//. Zab cub. 56.//. Vágó marha 8. Pénz fl. 100.//.

Ezen contributio dispositiója.

Hova dep.	Buza cub.	Zab cub.	Vágómarha	Pénz fl.
Fogarasba	Rs. 30 — —	Rs. 56 — —	Rs. 8 — —	— — 100
Summa	u t s u p r a			

*Kezdi-vásárhely városára.**)*

In summa esett: Buza sax. cub. 50.//. Zab s. cub. 200. Vágó marha 40. Pénz fl. 1000.

Ezen contributio dispositiója.

Hova dep.	Buza cub.	Zab cub.	Vágómarha nro.	Pénz fl.
Kolosvárra	50	— —	40	— —
Fogarasba	— —	— —	— —	1000
Summa	50	— — Rs 200	40	1000

*) A lap oldalára irva: Ide 1688-beli januariusi gyülésben vettetett zab cub. 15.//.

**) A lap oldalára irva: A. 1688-beli januariusi gyülésben vettetett zab cub. 35.//.

Bereczk városra)*

In summa esett: Buza sax. cub. 20. Zab s. cub. 80.//. Vágó marha 16. Pénz fl. 300.//.

Hova dep.	Buza cub.	Zab cub.	Vágómarha nro.	Pénz fl.
	Rs. 20	Rs. 80	Rs. 16	— —
Fogarasba	— —	— —	— —	300.//
Summa	u t s u p r a			

Szebeni görögök . . . . fl. 10000 Fogarasba deput.
Brassai görögök . . . . fl. 2000 Fogarasba deput.
Örmények contr. közöns. . . fl. 3000// Fogarasba deput.
Fejérvári sidók contr. . . fl. 150// Fogarasba deput.

*Fogaras földére.**)*

In summa esett: Buza sax. cub. 2000.//. Zab cub. 12,500. Vágó marha nro 350. Széna cur. 400. Pénz fl. 8000.

Ezen contributio dispositiója.

Hova dep.	Buza cub.	Zab cub.	Vágó-marha	Széna cur.	Pénz fl.
Szebenbe	2000	12500	350	400	—
Fogarasba	—	—	—	—	8000//
Summa	p e r s e				

*Szász papokra***) közönségesen.*

Buza sax. cub. 2000.//. Zab cub. 3000.//. Bor vas. 200. Vágó marha 200. Szalma cur. 2000. Pénz fl. 5000.//.

---

*) A lap oldalára irva: Ide 1688-beli januáriusi gyülésben vettetett zab. cub. 10.

**) A lap oldalára irva: 1688 beli januariusi gyülésben vettetett zab cub. 700.//. szalma curr. 34.

***) A lap oldalára irva: Ide 16"8-beli januariusi gyülésben vettetett zab cub. 800.

Hova deput.	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas.	Vágó-marha nro	Szalma cur.	Pénz fl.
Enyedre	—	—	—	—	262	—
Kolozsvárra	417	—	163	200	237	—
Haczogra	900	—	37	—	36	—
Beszterczére	683	3000	—	—	225	—
Szebenbe	—	—	—	—	318	—
Monostorra	—	—	—	—	84	—
Marosvásárhelyre	—	—	—	—	84	—
Fejérvárra	—	—	—	—	228	—
Dévára	—	—	—	—	84	—
Szászváros	—	—	—	—	144	—
Szászsebes	—	—	—	—	214	—
Vinczre	—	—	—	—	84	—

Oláh papokra) közönségesen.*

Buza cub. 900.//. Zab cub. 1500.//. Bor vas. 120. Vágó marha 240. Széna cur. 600. Pénz fl. 5000.//.

Ezen contributio dispositiója.

Hova deput.	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas.	Vágó-marha nro	Széna cur.	Pénz fl.
Kolozsvárra	900	—	120	240	—	—
Szászsebenn	—	1500	—	—	600	—
Fogarasba	—	—	—	—	—	5000
Summa	p e r s e					

*) A lap oldalára irva : Ide 1688-beli januariusi gyülésben vettetett zab cub. 100.//.

Udvarhelyszékre.)*

Közönségesen esett: Buza s. cub. 2600.//. Zab s. cub. 8100.//. Vágómarha 500. Pénz fl. 25.000.

Ezen contributiók dispositiója.

Hova dep.	Buza cub.	Zab cub.	Vágómarha	Pénz fl.
Kolosvárra	2600	1000	500	— —
Szászváros.	— —	4596	— —	— —
Besztercze.	— —	2504	— —	— —
Fogarasba	— —	— —	— —	25000
Summa	2600	8100	500	25000

*Háromszékre.**)*

Közönségesen esett: Buza s. cub.3300.//. Zab s. cub. 11400. Vágómarha 700. Pénz fl. 40000.

Ezen contributio dispositiója.

Hova dep.	Buza cub.	Zab cub.	Vágómarha nro.	Pénz fl.
Szebenbe	33000	1335	700	— —
Kolosvárra	— —	10065	— —	— —
Fogarasba	— —	— —	— —	40000//
Summa	33000	11400	700	40000

*Csik- Gyergyó- és Kászonszékekre.***)*

Esett: Buza sax. cub. 2000.//. Zab sax. cub. 7500.//. Vágómarha nro. 460. Pénz fl. 20.000.

Ezen contributio dispositiója.

---

*) A lap oldalára irva: Ide 1688-beli januariusi gyülésben felvetett zabból kinn találtatott zab. cub. 800.

**) A lap oldalára irva: Ide 1688-beli januariusi gyülésben felvetett zabból limitáltatott cub. 1000.//.

***) A lap oldalára irva: Ide 1688-beli januariusi gyülésben felvetett zabból limitáltatott cub. 700.//.

Hova dep.	Buza cub.	Zab cub.	Vágómarha nro.	Pénz fl.
Marosvásárhelyre	530	3908	127	— —
Besztercze.	1470	— —	333	— —
Enyedre	— —	3414	— —	— —
Fogarasba	— —	— —	— —	20000//
Summa	2000	7322 Rs. 178	460	20000

Marusszékre.)*

Közönségesen esett: Buza sax. cub. 1500.//. Zab s. cub. 6000. Vágó marha 240. Pénz fl. 10600.

Ezen contributio dispositiója.

Hova dep.	Buza cub.	Zab cub.	Vágómarha	Pénz fl.
Enyedre	520	2568	136	— —
Szászsebes.	980	3432	104	— —
Fogarasba	— —	— —	— —	10600
Summa	1500	6000	240	10600

*Aranyosszékre.**)*

Esett: Buza s. cub. 800.//. Zab s. cub. 2000. Vágómarha 100. Pénz fl. 4400.

Ezen contributio dispositiója.

Hova dep.	Buza cub.	Zab cub.	Vágómarha	Pénz fl.
Kolosvárra	800	— —	100	— —
Monostorra	— —	1852	— —	— —
Fogarasba	— —	— —	— —	4400
Summa	800	1852 Rs. 148	100	4400

*) A lap oldalára irva; Ide 1688-beli januari-gyülésben felvetett zabból limitáltatott cub. 500.//.

**) A lap oldalára irva: Ide 1688-beli januariusi gyülésben felvetett zabból limitáltatott cub.

*Szebenszékre.**)

Az hét birák jószágival esett, lévén portae nro 302. Buza s. cub 4530.//. zab sax. cub. 6040.//. Bor in vas. 604. Vágómarha 1208. Széna cur. 4530. Pénz fl. 60400.//.

Ezen contributio dispositiója.

Hova deput.	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas.	Vágómarha nro.	Széna curr.	Pénz fl.
Szebenbe	4530	6040	604	1208	4530	—
Fogarasban	—	—	—	—	—	60400
Summa	p e r s e u t s u p r a					

*Tolmácsszékre.***)

Ad pers. 364 esett: Buza s. cub. 546.//. Zab s. cub. 728.//. Bor in vas. 72. Vágómarha 145. Széna cur. 544. Pénz fl. 7280.//.

Ezen contributio dispositiója.

Hova deput.	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas.	Vágómarha	Széna curr.	Pénz fl.
Szebenbe	540	—	—	—	—	—
Haczokra	—	720	—	—	—	—
Kolosvárra	—	—	72	144	—	—
Szászvárosra	—	—	—	—	278	—
Fogarasba	—	—	—	—	—	7280//
Summa	540 Rs. 6	720 Rs. 8	72	144 Rs. 1	278 Rs. 266	7280//

*) A lap oldalára irva: A. 1688-beli januariusi gyülésbe vettetett zab cum cub. 3. nro 906.//. Szalma cum cur. 2½ nro. 1755.

**) A lap oldalára irva: Ide 1688-beli januariusi gyülésben vettetett szalma cur. 25.

*Medgyesszékre.**)

Lévén portae 202 esett: Buza s. cub. 3000.//. Zab s. cub. 4000.//. Bor in vas. 400. Vágó marha 800. Széna cur. 3000. Pénz fl. 40,000.

Ezen contributio dispositiója.

Hova deput.	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas.	Vágó-marha	Széna curr.	Pénz fl.
Besztercze	—	—	—	224	—	—
Kolosvárra	274	—	105	—	—	—
Marusvásárhelyre	465	—	62	124	—	—
Enyedre	1162	4000	84	246	225	—
Szászsebes	—	—	33	106	320	—
Szászvárosra	—	—	—	100	—	—
Haczokra	—	—	—	—	725	—
Vinczre	—	—	—	—	100	—
Fogarasba	—	—	—	—	—	40000
Summa	1901 R.1099	deput. 4000	284 Rs. 16	800	1370 R.1630	40000

Ebből a buza restantiából deputáltunk Erbeville regimentjének cub. 682.

*Segesvárszékre.***)

Lévén port. 202 esett: Buza sax. cub. 3030.//. Zab s. cub. 4040.//. Bor in vas. 404. Vágómarha 808. Széna cur. 3030. Pénz fl. 40400.

Ezen contributio dispositiója.

---

*) A lap oldalára irva: A. 1688-beli januariusi gyülésben vettetett zab cum cub. 3 nro 600.//. Szalma cum cur. $2^1/_2$ nro 500.

**) A lap oldalára irva: A. 1688-beli januariusi gyülésben vettetett zab cum cub. 3 nro 606.//. Szalma cum. cur. $2^1/_2$ nro 505.

Hova deput.	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas. nro.	Vágó-marha nro.	Széna curr. nro.	Pénz fl.
Szászvárosra	—	—	—	—	811	—
Kolosvárra	1000	—	—	—	—	—
Fejérvárra	2000	4040	228	808	1113	—
Beszterczére	30	—	—	—	370	—
Szászsebesben	—	—	100	—	524	—
Fogarasban	—	—	—	—	—	40400
Summa	3030 Főcommissarius Falchenheim uram dispositiójára per D. Keresztesi deputáltatik.	4040	228 Rs. 76	808	2818	40400

Barczaságra.)*

Lévén portae 456 esett: Buza sax. cub. 6840. Zab sax. cub. 9120. Bor vas. 912. Vágómarha 1824. Széna cur. 6840. Pénz fl. 91200.

Ezen contributio dispositiója.

Hova deput.	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas.	Vágó-marh. nro.	Széna curr.	Pénz fl.
Szebenben	6070	—	912	1687	3020	—
Kolozsvárra	540	—	—	127	—	—
Haczogra	—	1500	—	—	—	—
Marusvásárhelyre	—	620	—	—	—	—
Dévára	—	1650	—	—	—	—
Vinczre	—	4164	—	—	1636	—
Monostorra	—	—	—	—	2058	—
Szászsebesben	—	—	—	—	126	—
Fogarasban	—	—	—	—	—	91200
Summa	6610 Rs. 230	7934 R. 1186	912	1814 Rs. 10	6840	91200

*) A lap oldalára irva: A. 1688-beli januariusi gyülésben vettetett zab cum. cub. 8 nro 1868.//. Szalma cum. cur. $2^1/_2$ nro 1140.

Hétfalura.)*

Item Tohany Zernyest etc. levén pers. 1200 esett: Buza s. cub. 1800.//. Zab s. cub. 2400.//. Bor vas. 240. Vágómarha 480. Széna cur. 1800. Pénz fl. 24000.

Ezen contributio dispositiója.

Hova deput.	Buza cub.	Zab cub.	Bor in vas nro.	Vágó-mar-ha	Széna curr.	Pénz fl.
Monostorra	1560	2400	112	375	—	—
Szebenben	—	—	128	—	—	—
Sebesben	—	—	—	—	106	—
Fogarasba	—	—	—	—	—	24000
Summa	1560 Rs. 240	2400	240	375 Rs. 105	106 R. 1694	24000

*Keőhalomszékre.**)*

Lévén portae 128 esett: Buza s. cub. 1920.//. Zab s. cub. 2560. Bor in vas. 256. Vágómarha 512. Széna cur. 1920. Pénz fl. 25600.

Ezen contributio dispositiója.

Hova deput.	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas. nro.	Vágó-mar-ha	Széna	Pénz fl.
Kolosvárra	920	571	151	512	1583	—
Beszterczére	1000	1000	105	—	—	—
Monostorra	—	896	—	—	—	—
Vinczre	—	—	—	—	322	—
Fogarasban	—	—	—	—	—	25600
Summa	1920	2467 Rs. 93	256	512	1905 Rs. 15	25600

*) A lap oldalára irva: Ide 1688-beli januariusi gyülésben vettetett szalma cur. 25. érteni kell Törcsvári jószággal.

**) A lap oldalára irva: A. 1688-beli januáriusi gyülésben felvétetett zab cum. cub. 3 nro 384.//. Szalma cum. cur. $21\frac{1}{2}$ nro 320.

Nagy-Sinkszékre.)*

Lévén portae 191 esett: Buza s. cub. 2865. Zab s. cub. 3820. Bor vas. 382. Vágómarha 764. Széna curr. 2865. Pénz fl. 38.200.

Ezen contributio dispositiója.

Hova deput.	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas. nro.	Vágó-marha	Széna curr.	Pénz fl.
Kolosvárra	2865	968	382	764	2865	—
Szászvárosra	—	1852	—	—	—	—
Fogarasban	—	—	—	—	—	38200
Fejérvárra	—	360	—	—	—	—
Summa	2865	3180 Rs. 640	382	764	2865	38200

*Új-Egyházszékre.**)*

Lévén portae 103 esett: Buza s. cub. 1545. Zab s. cub. 2060. Bor vas. 206. Vágómarha 412. Széna curr. 1545. Pénz fl. 20.600.

Ezen contributio dispositiója.

Hova deput.	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas.	Vágó-marha	Széna curr.	Pénz fl.
Fejérvárra	1545	2060	—	412	1545	—
Fogarasban	—	—	—	—	—	20600
Summa	1545 Főcommissarius Falchenheim uram dispositiojára per D. Keresztesi deputáltatik.	2060	100 Rs. 106	412	1545	20600

*) A lap oldalára irva: A. 1688-beli januariusi gyülésben vettetett zab cum. cub. 3. nro 573 //. Szalma cum. cur. 2½ nro 478.

**) A lap oldalára irva: A. 1688-beli januariusi gyülésben vettetett zab. cum. cub. 3. nro 309.//. Szalma cum. curr. 2½ nro 258.

Szászsebes székre)*

Lévén portae 64 esett: Buza s. cub. 960. Zab s. cub. 1280. Bor vas. 128. Vágómarha 256. Széna curr. 960. Pénz fl. 12.800.

Ezen contributio dispositiója.

Hova deput.	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas. nro.	Vágómarha	Széna curr.	Pénz fl.
Szászsebes	960	1280	128	256	960	—
Fogarasban	—	—	—	—	—	12800
Summa	p e r s e					

*Szerdahelyszékre.**)*

Lévén portae 107 esett: Buza s. cub. 1500.//. Zab s. cub. 2000.//. Bor vas. 200. Vágómarha nro. 400. Széna curr. 1500. Pénz fl. 20.000.

Ezen contributio dispositiója.

Hova deput.	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas.	Vágómarha	Széna curr.	Pénz fl.
Szászsebesben	1500	2000	200	400	1500	—
Fogarasban	—	—	—	—	—	20000
Summa	p e r s e					

*Szászvárosszékre.***)*

Lévén portae 58 esett: Buza s. cub. 870.//. Zab s. cub. 1160. Bor vas. 116. Vágómarha 232. Széna curr. 870. Pénz fl. 11.600.

Ezen contributio dispositiója.

---

*) A lap oldalára irva: A. 1688-beli januariusi gyülésben vettetett zab cum. cub. 3. nro 192. Szalma cum. curr. $2^1/_2$ nro 160.

**) A lap oldalára irva: A. 1688-beli januariusi gyülésben vettetett zab cum. cub. 3. nro 300.//. Szalma cum. cur. $2^1/_2$ nro 250.

***) A lap oldalára irva: A. 1688-beli januariusi gyülésben vettetett zab cum. cub. 3. nro 174.//. Szalma cum. cur. $2^1/_2$ nro 145.

Hova deput.	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas. nro.	Vágómarha nro.	Széna curr.	Pénz fl.
Szászvárosra	870	1160	116	232	870	—
Fogarasban	—	—	—	—	—	11600
Summa	perse					

Beszterczeszékre.)*

Lévén portae 258 esett: Buza s. cub. 3870. Zab. s. cub 5160. Bor vas. 516. Vágómarha 1032. Széna curr. 3870. Pénz fl. 51.600.

Ezen contributio dispositiója.

Hova deput.	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas.	Vágómarha	Széna curr.	Pénz fl.
Besztercze	3870	5160	516	1032	3870	—
Fogarasban	—	—	—	—	—	51600
Summa	perse					

Ez fenn leirt élésnek az német vezérek statiói szerint való elrendelése.

Fehérvári statióban.

Levén port. oral. 3231. equil. 1180. kivántatik számukra egész télre: Buza cub. 9693. Zab cub. 14160. Bor in vas. nro 969//90. Vágómarha nro 2326//80. Széna cur. nro 6161. Szalma cur. nro. 228.

---

*) A lap oldalára irva: A. 1688-beli januariusi gyülésben vettetett zab cum cub. 3. nro 774.//. Szalma cum. curr. 2½ nro 645.

Ezeknek dispositiója :

Honnan szállit.	Buzát hány köblöt	Zabot hány köblöt	Bort hány negyvenest	Vágómarhát hány.	Szekér szénát	Szalm. hány szekérrel.
Fehérvármegy.	4510	4640	464	935//80	3003	—
Segesvárszékb.	2000	4040	228	808	1113	—
Ujegyházszékb.	1545	2060	—	412	1545	—
Fehérvárvárosb.	100	105	14	28	—	—
Küküllővárm.	1538	2955	264	143	500	—
Szászpapoktól	—	—	—	—	—	228
Nagysinkszékb.	—	360	—	—	—	—
Summa	9693	14160	970 abun. 1	2326	6161	228

Szebeni statióban.

Lévén port. oral. 5486, Equiles 1656 kivántatik számokra egész télen. Buza cub. 1644. Zab cub. 19875. Bor in vas. nro 1644. Vágómarha nro 3945. Széna curr. nro 7950. Szalma curr. nro 318.

Ezeknek dispositiója.

Honnan	Buzát cub.	Zabot cub.	Bort vas. nro.	Vágómarhát	Széna curr.	Szalma curr.
Szebenszékből	4530	6040	604	1208	4530	—
Fogarasföldéről	2000	12500	—	300	400	—
Háromszékről	3300	1335	—	700	—	—
Barczáról	6070	—	912	1687	3020	—
Hétfaluból	—	—	128	—	—	—
Tolmácsszékből	540	—	—	—	—	—
Szászpapoktól	—	—	—	—	—	318
Summa	16440	19875	1644	3945	7950	318

Kolozsvár statióban.

Lévén portion. oral. 4282. Equiles 1227, kivántatik számokra egész télen. Buza sax. cub. 12,846.//. Zab sax. cub. 14724. item cub. 1840.//2 Bor vas. nro 1284. Vágómarha nro 3083. Széna curr. nro 5888. Szalma curr. nro 237, item 957.

Ezeknek dispositiója ez szerint lett.

Honnan	Buzát cub.	Zabot cub.	Bort vas. nro.	Vágó marhát	Széna curr.	Szalmát curr.
Kolosvármegyé.	1440	1920	191	382	1440	—
Nagysinkszékb.	2865	968	382	764	2865	—
Kőhalomszékb.	920	571	151	512	1583	—
Háromszékről	—	10065	—	—	—	—
Kolosvárváros	1000	200	100	50	—	—
Udvarhelyszék	2600	1000	—	500	—	—
Aranyosszékből	800	—	—	100	—	—
Tolmácsszékből	—	—	72	144	—	—
Barczáról	540	—	—	127	—	—
Szász papok	417	—	163	200	—	237
Udvarhelyváros.	40	—	—	24	—	—
Kezdi V. város	50	—	—	40	—	—
Oláh papok	900	—	120	240	—	—
Medgyes székb.	274	—	105	—	—	—
Segesvárszékből	1000	—	—	—	—	—
Summa	12846	14724	1284	3083	5888	237

Monostori statióban.

Lévén portiones oral. 520. Equiles 429, kivántatik ezen statióban levő vitézeknek Déésre, Rettegre, Szamos ujvárra és Bethlenben transferáltattuk. Egész télen Buza sax. cub. 1560. Zab sax. cub. 5148. Bor in vas. nro 156. Vágómarha nro 375. Széna curr. nro 2058. Szalma curr. nro 84.

Ezeknek dispositiója.

Honnan	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas.	Vágó-marha	Széna curr.	Szalma curr.
Hétfaluból	1560	2400	112	375	—	—
Kőhalomszékből	—	896	—	—	—	—
Aranyosszékből	—	1852	—	—	—	—
Vizaknáról	—	—	42	—	—	—
Abrudbányáról	—	—	2	—	—	—
Barczáról	—	—	—	—	2058	—
Szász papoktól	—	—	—	—	—	84
Summa	1560	5148	156	375	2058	84

Dévai statióban.

Lévén port. oral. 520. Equiles 429, kivántatik számokra egész télen. Buza cub. 1560. Zab cub. 5148. Bor vas. nro 156. Vágómarha nro 375. Széna curr. nro 2058. Szalma cur. nro 84.

Ezeknek dispositiója.

Honnan	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas. nro.	Vágó-marha	Szénát szekérr.	Szalmát szekérr.
Hunyad és Zaránd vármegyékből	1560	3498	156	375	2058	—
	—	1650	—	—	—	—
Barczáról	—	—	—	—	—	—
Szász papoktól	—	—	—	—	—	84
Summa	1560	5148	156	375	2058	84

Vinczi és Borbereki statióban.

Lévén port. oral 520. Equiles 429, kivántatik számokra egész télen. Buza cub. 1560. Zab cub. 5148. Bor vas. nro

156. Vágó marha nro 375. Széna curr. nro 2058. Szalma curr. nro 84.

Honnan	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas. nro.	Vágó-marha	Széna curr.	Szalma curr.
Fejérvármegyéből	964	984	—	—	—	—
Kükülló vármegy.	596	—	135	375	—	—
Kőhalomszék	—	—	—	—	322	—
Hunyadvármegyéb.	—	—	21	—	—	—
Barczáról	—	4164	—	—	1636	—
Szász papoktól	—	—	—	—	—	84
Medgyesszékből	—	—	—	—	100	—
Summa	1560	5148	156	375	2058	84

Enyedi és Thordai statióban.

Lévén portion. oral. 1392. Equiles 1149, kivántatik számokra egész télen. Buza cub. 4176. Zab cub. 13788. Bor vas. nro 415. Vágómarha nro 1002. Széna curr. nro 5515. Szalma curr. nro 267.

Ezeknek dispositiója.

Honnan	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas. nro.	Vágó-marha nro.	Széna curr.	Szalma curr.
Thordavármegyéb.	2494	3284	331	620	2490	—
Kükülővármegy.	—	100	—	—	1297	—
Medgyesszékből	1162	4000	84	246	225	—
Vizakna városból	—	422	—	—	—	—
Marosszékből	520	2568	—	136	—	—
Csikből	—	3414	—	—	—	—
Fejérvármegyéből	—	—	—	—	1503	—
Szász papoktól	—	—	—	—	—	262
Summa	4176	13788	415	1002	5515	262

Szász-Sebesi és Szerdahelyi statiókban.

Lévén port. oral. 1203. Equiles 935, kivántatik egész télen. Buza cub. 3609.//. Zab cub. 11220.//. Bor vas. nro 361. Vágómarha nro 866. Széna curr. nro 4888. Szalma curr. nro 214.

Ezeknek dispositiója.

Honnan	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas. nro.	Vágó-marha nro.	Széna curr.	Szalma curr.
Szászsebesszékből	960	1280	128	256	960	—
Szerdahelyszék	1500	2000	200	400	1500	—
Küküllővármegy.	169	1422	—	—	—	—
Marosszékből	980	3432	—	104	—	—
Segesvárszékből	—	—	—	—	524	—
Barczáról	—	—	—	—	126	—
Oláhpapoktól	—	1500	—	—	600	—
Fejérvár felső jár.	—	1606	—	—	752	—
Hétfalúból	—	—	—	—	106	—
Medgyesszékből	—	—	33	106	320	—
Szász papoktól	—	—	—	—	—	214
Summa	3609	11240	361	866	4888	214

Beszterczei statióban.

Lévén portion. oral. 3067. Equiles 1195, kivántatik egész télre. Buza cub. 9201. Zab. cub. 14340. Bor vas. nro 919. Vágómarha nro 2208.//.60. Széna curr. nro 6135. Szalma curr. nro 225.

Ezeknek dispositiója.

Honnan	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas.	Vágómarha	Széna curr.	Szalma curr.
Medgyesszékből	—	—	—	224	—	—
Beszterczeszékből	3870	5160	516	1032	3870	—
Kőhalomszékből	1000	1000	105	—	—	—
Dobokavármegyéb.	835	1032	110	220	665	—
Belsőszolnokvrmgy	1313	1650	188	378	1230	—
Szászpapoktól	683	3000	—	—	—	225
Udvarhelyszékből	—	2504	—	—	—	—
Thordavármegyéb.	—	—	—	21	—	—
Segesvárszékből	30	—	—	—	370	—
Csikből	1470	—	—	333	—	—
Summa	9201	14346	919	2208	6135	225

Szász-városi statióban.

Lévén portion. oral. 965. Equiles 742, kivántatik egész télen. Buza cub. 2895. Zab. cub. 8904. Bor vas. nro 289.$^{1}/_{10}$. Vágómarha nro 702. széna curr. nro 3561. Szalma curr. nro 144.

Ezeknek dispositiója.

Honnan	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas. nro.	Vágómarha nro.	Széna curr.	Szalma curr.
Udvarhelyszékről	—	4596	—	—	—	—
Hunyad és Zarándvármegyékből	1013	—	45	322	—	—
Hunyadvárosa Egyházi nemes és rovatlan személyek	842	1056	105	—	1422	—
Fejérvármegyéből	50	—	—	—	—	—
Háczogváros	40	100	10	20	75	—
Hunyadvárosa	80	140	14	28	105	—
Nagy-Sinkszékből	—	1852	—	—	—	—
Szászvárosszékből	870	1160	116	236	870	—
Medgyesszékből	—	—	—	100	—	—
Tolmácsszékből	—	—	—	—	278	—
Szászpapoktól	—	—	—	—	—	—
Segesvárszékből	—	—	—	—	811	144
Summa	2895	8904	290	702	3561	144

Marus-Vásárhelyi statióban.

Lévén port. oral. 520. Equiles 429, kivántatik egész télre. Buza cub. 1560. Zab cub. 5148. Bor vas. nro 156. Vágómarha nro 374: 100. Széna curr. nro 2058. Szalma curr. nro 84.

Ezeknek dispositiója.

Honnan	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas. nro.	Vágómarha nro.	Széna curr.	Szalma curr.
Marus-Vásárhelyb.	465	620	62	124	465	—
Csikből	530	3908	—	127	—	—
Medgyesszékből	465	—	62	124	—	—
Barczáról	—	620	—	—	—	—
Kükülővármegyei felső járásból	100	—	32	—	1593	—
Szászpapok	—	—	—	—	—	84
Summa	1560	5148	156	375	2058	84

Háczoki statióban.

Lévén port. oral. 300. Equiles 200, kivántatik egész télre. Buza cub. 900. Zab. cub. 2400. Bor vas. nro 90. Vágómarha nro 216. Széna cur. nro 960. Szalma curr. nro 36.

Ezeknek dispositiója.

Honnan	Buza cub.	Zab cub.	Bor vas. nro.	Vágómarha nro.	Széna curr.	Szalma curr.
Hunyadvármegyei egyházi nemes és rovatlan személyektől	—	—	—	208	—	—
Szászpapoktól	900	—	37	—	—	36
Hunyadvár. kapuszám	—	—	53	—	100	—
Abrudbányáról	—	180	—	8	135	—
Tolmácsszékből	—	720	—	—	—	—
Medgyesszékből	—	—	—	—	725	—
Barczáról	—	1500	—	—	—	—
Summa	900	2400	90	216	960	36

Az pénzbeli summa administratiójának terminusiról és perceptoriról való deliberatio.

Az megirt pénzbeli summának mint kapu számok, mint egyházi nemes és rovatlan személyek, mint pedig egyéb adózó helyek és rendek részek szerint két egyenlő részekre intézvén, fele részét ad primum mensis Decembris, más fele részét pedig ad primum mensis Februarii, Anni affuturi 1688. okvetetlen Henter Ferencz, Horváth Ferencz és nagy-sinki szék biró hiveink kezekhez administrálják Fogarasban.

Egy öreg tallért in fl. 2, egy oroszlányos tallért in fl. 1, den. 80, egy aranyat (az török aranyat kivévén) fl. 4/— administrálják, az kik miatt pedig ezen administratio iránt késedelem, vagy fogyatkozás esik, akár az tisztek negligentiája, akár pedig az adózó személyek és rendek részekről, feje s minden jószága veszszen el érette. Ha kik pedig az rájok vetett contributiónak, az ő idejében való megadásában vakmerőlködnének, autoritás adatott az vármegyék és székek vice tisztjeinek, hogy az specialis perceptorok requisitiójára fogattassanak meg és vitessenek az fogarasi tömlöczben méltó büntetésre.

Az mindenféle német victuálék administratiójának terminusiról.

Felvetvén és particulariter felszedetvén is, az kiknek incumbál az megirt élést, mindenféle megirt élésnek (három egyenlő részre osztván mindenféle élést az ő neme és száma szerint) harmadát ad diem 20. Decembris, harmadik harmadát pediglen ad diem 15. mensis Februarii anni affuturi 1688. az arra rendeltetett commissarius becsületes rendek dispositiójok alá késedelem és hiba nélkül administrálják a feljebb megirt poena alatt.

Az német hadak statióiban levő commissariusokról.

Ez fenn forgó szoros állapotokhoz képest az ő felsége vitézi statiójokban külön-külön bizonyos commissariusokat oly dispositióval, hogy ő kegyelmöknek az magok iránt való

dispositiót vivén, menjen el ki-ki a reá bizott statiójában és ott continuuskodván, hüségesen vigyázzanak, igyekezvén minden inconvenientiákat távoztatni; ha honnan pedig az dispositiók szerint mit administrálnak, percipiálják s azon statióban lévő vitézek számára, az kik által illik administrálják és mind magok az administratorokat quietálják, mind pedig magokat a statiókbeli commissariusok által hitelesen quietáltassák.

Bizonyos summa pénz administratiójának módalitásáról.

Nagy inconvenientiának megelőzésére vigyázván, concludáltuk, hogy az egész statusok bizonyos summa pénznek, ugy mint: az nemes vármegyék 28000, az székely natio 12000, az szász natio pedig 50000 forintoknak tegyék szerit, személy szerint bizonyos atyánkfiaira limitálván azon summát és harmadnap alatt fogyatkozás nélkül administrálják, az arra rendeltetett perceptor atyánkfiai kezekhez.

Hogy azért az administrans atyánkfiai meg ne károsodjanak, végeztük, hogy ki-ki része szerint való administratiójáról, az mely székekben s vármegyékben jószágot bir, azon székek s vármegyék perceptorinak super administrationem quietantiáját producálván, maga kapu számi adójában proportionaliter limitáltassék, s acceptáltassék, ha ki több pénzt adott volna pedig generális perceptor atyánkfiai ő kegyelmeknek, ad requisitionem eorum refundálják az olyan személyeknek in superfluo mostan adott pénzeket.

Generalis inspector commissariusokról.

Hogy ezen mindenféle contributiók jobb módjával administrálódhassanak, az urat Székely László uramat főcommissariusnak, ő kegyelme mellé pedig Bethlen Miklós, Dániel István, Alvinczi Péter, Apor István és Brassay pecsét metző t. atyánkfiait rendeltük, azon hivatalhoz kivántató authoritással, hogy ő kegyelmeknek minden azért következhető difficultásokat hüségesen eltávoztathassanak.

Fejérvári statióban levő commissariusokról.

Fejérvári statióban levő hadak commissariusinak magyar-péterdi Lugosi Ferencz, borbereki Balpataki János, nagy

enyedi Borbereki István, sárdi Sárosi Aandrás, tövissi Vas Dániel, és fejérvári Kolosvári Sámuel atyánkfiai rendeltettek, ugy hogy ő kegyelmeknek azon hadak számára rendelt, és administrálandó mindenféle élést szorgalmaztassák, percipiálják, és az kik által illik azon hadak számára administrálják, mindenekről az kiknek illik quietantiát adván, az német részéről is pedig magokat hitelesen quietáltatván s különben is mindenféle occurrálható difficultásokról hüségesen percipiáljanak.

Az lakó helyet mostan változtató jobbágy és akármely adózó személyekről s azokat maga jurisdictiója alá befogadó rendekről.

Hogy az adózásban következhető nagy difficultások miatt nagyobb involutiók ne származzanak, concludáltuk közönségesen, se vármegyéken, se székeken se pedig akármely városokon lakó jobbágyi, nemes, szabad városi vagy akár mily rendbeli adózó személyek is magok lakó helyeket el ne hagyják és se már vármegyékben, se más székben, se más városban, sőt már csak rovatalon levő fundusokra is ne mehessenek, hanem magok rendes statiójokat tartsák meg, különben ha kik ilyenek most vagy ennekutána is comperiáltatnak, akár hol találtassanak, a mi contributio rend szerint most az olyan személyekre esnék, ha leszen miből két annyit vegyenek rajtok azon helyeknek tisztei s forditsák ország közönséges szükségére, ha marhájok pedig s egyéb javai nem találtatnak, magokat megfogatván, küldjék valamely nevezetes tömlöczbe fogságra; ha kik pedig az olyan helyet változtató emberek közül valakiknek helyet adnak, vagy jurisdictiójok alá befogadják, comperta rei veritate in poenam fl. 200 incurráljanak, de facto per legitimos regni executores ad instantiam queritantium exequendam.

Az német contributiók felszedésére és administratiójára rendelt comissariusokról.

Fejérvármegyében.

Az pénzbeli contributio felszedésére s administrálására, az alsó járásban: Barcsay Ábrahám, az felsőben pedig Daczó Gábor uramék rendeltettek.

Az buza felszedésére s administrálására. Az alsó járásban : vizaknai Nagy István, az felsőben : mohai Farkas Ferencz uraimék.

Az bor felszedésére s administrálására. Az alsó járásból : pókafalvi Katonay István. Az felsőből : bürkösi Donáth János uraimék.

Az zab felszedésére s administrálására. Az alsó járásból : nagyenyedi Samarjai Péter, az felsőben : petki Nagy Sigmond uraimék.

Az vágó marhák felszedésére s administrátiójára. Az alsó járásból : vinczi Vas Mihály, az felsőből : Boer Ferencz uraimék.

Az széna és szalma felszedésére és administrátiójára. Az alsó járásból : pókafalvi Török Sigmond. Az felsőből : kövesdi Boer Pál uraimék rendeltettek kivántató assistentiával, levén ő kegyelmek mellett, az vice tisztek, ő kegyelmeknek, hogy az megirt élés felszedésében és administrálásában is fogyatkozás és késedelem ne legyen, percipiálván pedig az megirt contributiókat, terminum ad praefixum, modo que praedeclarato administrálják és mindeneket hitelesen quietáljanak s magokat is az kikkel illik quietáltassák.

Küküllővármegyében.

Pénzre : Balogh Boldizsár, Horváth Dávid és Kakucsi György uraimék. Buzára : Sárosi István és Pásztóhi Ferencz uraimék. Zabra : Zoltai István és Simén János uraimék. Borra : Simén Mihály és Szőcs János uraimék. Marhákra : Thordai Gábor és Horváth Moyzes uraimék. Szénára : Szeredai István és Boer János uraimék. Az vice tisztek is assistentiával levén.

Thordavármegyében.

Pénzre : Bodoni Balás és Toroczkai Mátyás uraimék. Buzára : Bodoni Sigmond és ifjabb Toroczkai Péter uraimék. Zabra : Egyedi István, és Teremi András uraimék. Borra : illyei Kovács István, és Nemes Péter uraimék. Marhákra : Eölyvedi Dániel, és Tarsoly Péter uraimék. Szénára : Török Pál, és Vallancs András uraimék.

Kolozsvármegyében.

Pénzre: Harinnay Ferencz uram. Buzára: Széplaki István uram. Zabra: Palatkai István uram. Borra: Ajtóni István uram. Marhákra: Záradi István uram. Szénára: Horváth László uram.

Dobokavármegyében.

Pénzre: Almádi István uram. Buzára: Rettegi István uram. Zabra: Cserenyi István uram. Borra: Cserenyi Pál uram. Szénára: Mikó István uram. Marhákra: Bároczi János uram.

Belső-Szolnokvármegyében.

Pénzre: Pap Ferencz és Nápolyi Péter uraimék. Buzára: Kerekes Péter és Dobolyi István uraimék. Zabra: Szikszai György és Cserei István uraimék. Borra: Kéri Gergely és Nápolyi György uraimék. Marhákra: Oláh Mihály és Csonka Mihály uraimék. Szénára: Nagy Sigmond és Körmendi Szabó János uraimék.

Hunyad- és Zarándvármegyében.

Pénzre: Barcsai István és solymosi Nagy Pál uraimék. Buzára és zabra: dévai Nagy Pál és Tisza László uraimék. Marhákra: Fodor György és Fiát István uraimék. Szénára: Csató János uram. Borra: Puy Miklós és Zeyk László uraimék. Ha kivántatik ezek mellé legyenek segitséggel az szolgabirák, ugy mint az dévai szolgabiró, Nyárasdi Márton Deák, Rápolti Ferencz Deák, hordási szolgabiró, losadi szolgabiró, háczogi Csula Gábor uraimék.

Udvarhelyszékben.

Pénzre: Ugron Pál, Zolya István és bardócz széki notarius uraimék. Buzára: Biró Jósa, Alárdi János és Boda István uraimék. Zabra: Kénosi Sigmond, Orbán Pál és Keresztes Ferencz uraimék. Marhákra: Sebestyén János, Biró György és Boer István uraimék. Szénára: Biró Pál, Bencze Mihály és Bencdek János uraimék.

Sepsiszékben.

Pénzre: Kálnoki Sámuel és Gábor Deák uraimék. Buzá-

ra: Székely Boldizsár és Eresztevényi András uraimék. Zabra: Székely András és Séra István uraimék. Marhákra: Daczó László és Lajos István uraimék.

Kezdiszékben.

Pénzre: Kálnoki Péter és Folta István uraimék. Buzára: Bernád János és Kozma Simon uraimék. Zabra: Kálnoki Tamás és Posta János uraimék. Marhákra: János Geréb és Hadnagy Mátyás uraimék.

Orbaiszékben.

Pénzre: Turi Ferencz és Jankó Boldizsár uraimék. Buzára: Jankó Péter és Vajna Orbán uraimék. Marhára: Szörcsei Ferencz uram.

Erdővidékén.

Pénzre: Cserei György uram. Buzára: Donát László uram. Zabra: Donát István uram. Marhára: Sigmond Deák uram.

Alcsikban.

Pénzre: Mikó János uram. Buzára: Czirjék János uram. Zabra: Boros István uram. Marhákra: Ficz Bálint uram.

Felcsikban.

Pénzre: Sándor Mihály uram és Szőcs Mihály uraimék. Buzára: Miklós Balás uram. Zabra: Imre Deák uram. Marhákra: Sándor Mihály és Szőcs Domokos uraimék.

Gyergyóban.

Pénzre: Bot András uram. Buzára: Gábor Péter uram. Zabra: Elekes Péter uram. Marhákra: Gábor Ferencz uram.

Kászonban.

Királybiró, és Notarius uraimék.

Marosszékről.

Pénzre: Tóth Mihály és Nagy Ferencz uraimék. Buzára: Kereszturi István és Péter Deák uraimék. Zabra: Galamb-

falvi és Márton Deák uraimék. Marhára : Bereczki Ferencz és Dósa Ferencz. uraimék.

Aranyosszékből.

Pénzre: Csegeczi György uram. Buzára: Csegeczi Ferencz uram. Borra: Nagy János uram. Zabra: Zólyomi János uram. Szénára: Pálfy András uram. Marhára: Tatár Ferencz uraimék rendeltettek modo praedeclarato.

Az universitás ő kegyelmeknek részéről pedig minden székekben s városokban magok rendeljenek ő kegyelmeknek, kik is prospiciáljanak az feljebb megirt módok szerint hűségesen.

Az statiókban rendelt commissariusok ez szerint következnek.

Szebenben.

Keresztesi Sámuel uram, Kászoni József, Barcsai Pál, Thordai János, Verder György és Bakos János uraimék. Vizaknáról az kiket akar, rendeljék.

Keresztesi uramnak irni kell az városnak.

Kolozsvári statióban.

Gyerőfi György, Kapos Gábor, Szent-Kereszti András, Rajner Márton, Dálnoki János és Farkas Gábor uraimék.

Beszterczei statióban.

Maxai Ferencz, Széki Márton, Kovács István, Ferencz Deák, az notarius uraimék.

Szamosujvárott.

Pocsay Ferencz, Diósi János uraimék.

Bethlenben.

Kolosvári János és Bártfai János uraimék.

Nagyenyeden.

Borbereki István, Köblös Péter, Dobolyi Bálint és Szántó Mihály uraimék.

Szász-Sebesben.

Sárosi András, Tolnay Dániel, Apáti Ferencz, és Némethi János uraimék.

Szász-Városon.

Pál Deák, az ott való notarius Török Ferencz, Macskási Péter uraimék.

Déván.

Apáczai Tamás, Károlyi György, Lukács Ferencz uraimék.

Haczokon.

Puy Miklós, Puy János és Szacsali Mátyás uraimék.

Marusvásárhelyen.

Szent-Iványi Sámuel, Botos Imre, és Gyéresi István uraimék.

Vinczen és Borberekben.

Ecsedi Péter, Gillyén János és Vajna Dávid uraimék.

Thordán.

Jó Mihály, Szaniszló Sigmond és Barátosi Mihály uraimék.

Koloson.

Keszi vagy mocsi Sárdi János, Mikó Gábor és légeni Szathmári János uraimék.

Szerdahelyi-Orbai-Ápoldi statiókban.

Katonay István, kis-enyedi Ujvári Sámuel, Becski János és Váradi László uraimék rendeltettek az fenn megirt módok szerint.

Mely fenn megirt conclusumokat az mi kegyelmes urunk ő nagysága kegyelmes consensusából pro ratis et firmis, mindenektől megtartatni akarván, három nationalis pecsé-

tünkkel tetszett megerősittetnünk, az minthogy az megirt kegyelmes urunk ő nagysága kegyelmes consensusából meg is erősitettük, és pro universorum trium nationum regni Transylvaniae Statuum et Ordinum, decretis kiadtuk. Datum in Arce Fogaras die decima octava mensis Novembris, ultima videlicet generalis congregationis universorum trium nationum Statuum et Ordinum regni Transylvaniae. Anno domini millesimo sexcentesimo octuagesimo septimo.

Holmi meritalis observatiók.

Series meritalium quarundam Deliberationum Illustris Deputationis in arce Fogaras conclusarum.

In Anno praesenti 1687, mense octobri, occupálák az ő felsége vitézi Somlyót, azután Kolozsvárt, azután Szamosujvárt (interea per tractatum, cujus copia habetur in volumine negotiorum más, helyekben is beszállván) az mi kegyelmes urunk ő nagysága, az statusokkal Szebenből Fogarasban jöve, holott sok szomoru materiák forgottanak, melyek közül, az mint lehetett, majora momenti leirtam, némelyek pedig az expeditiók párjaiban, az conservatoriumban tétettenek.

Itt celebráltatott közönséges országgyülése, mense Novembri, holott vettetett azon ő felsége hadai számára bizonyos contributio, melyről láthatni ide elé, ugyan abban levén letéve azon contributióknak statiók szerént való dispositiója cum administrationis perceptionis et erogationis requisitis.

Azután az emlitett contributiók alkalmatosságával occurrált különb-különb szinü difficultások körül kivántatott szoros munkák folytanak szüntelen.

28. Novembris. Az deputátusok száma bizonyos becsületes rendekből való szaporittatása concludáltatott.

Az monostori statióban német vitézek collocáltatván Bethlenben, Déésre, Szamos-Ujvárra és Rettegre, hogy azoknak fogyatkozásuk ne essék. Urak: Bethlen Gergely uram buzát cub. 150. Macskási Boldizsár uram cub. 200. Nagy Pál

uram cub. 150, szénát pedig az Bethlen Gergely uram cur. nro 200 és Nagy Pál uram is cur. 200 igértenek; assecurálatván ő kegyelmek, hogy az oda deputált buzából és gabonából refundáltatik ő kegyelmeknek.

1 Decembris. Szebeni főtiszt uraimék, hogy azon szebeni statióban commissariusok legyenek, és különben is kivántató assistentiával legyenek, deliberáltatott.

Minden vármegyék vicetisztjei szorgalmatosan cirkálják fel részenként minden dominus terrestrisek kapu számát az faluk szerint, végeztetett.

Carafa, Veterani és Picolomi generálok látogatása bizonyos ajándékkal és instantiákkal, ugy az Bécsben való expeditió is bizonyos panaszok declarátiójával decernáltatott. Alsó János uram is Havasalföldében pro mutuanda pecunia.

Bethlen Miklós és Dániel István uraimék az fő commissariushoz expediáltattanak, az minden felül jövő difficultások orvosoltatása, és az károknak acceptáltatása felől illendő instructióval.

Szebenben administrálandó pénznek creditorai.

Az ő felsége vitézi számára pro primo termino hamarjában administrálandó pénzbeli limitatiójának regestruma.

Fiscus részéről	fl. 1800	Alvinczi Péter uram	fl. 200
Haller János uram	fl. 1000	Inczédi Pál uram	fl. 200
Teleki Mihály uram	fl. 1500	Gyerőfi György u.	fl. 200
Naláczi István uram	fl. 1000	Bethlen László uram	fl. 500
Bethlen Gergely u.	fl. 1500	Pernyeszi Sig. u.	fl. 200
Bethlen Elek uram	fl. 1500	Keresztesi Sámuel u.	fl. 500
Székely László u.	fl. 1500	Alsó János uram	fl. 200
Bánfi Gy. u. ő nga.	fl. 1500	Apor István uram	fl. 500
Macskási Bold. u.	fl. 1000	Gyulafi L. u. ő nga.	fl. 800
Bethlen Miklós uram	fl. 1000	Bánfi Boldizsár u.	fl. 500
Bethlen Sámuel u.	fl. 1000	Kun Miklós uram	fl. 200
Bánfi Farkas uram	fl. 200	Barcsai Péter uram	fl. 100

Bálintith Sigmond u.	fl.	200	Szalánczi János u.	fl.	300
Mikes Mihály uram	fl.	400	Petki uram	fl.	200
Kemény Bold. u.	fl.	100	Balog Boldizsár u.	fl.	100
Dániel Péter uram	fl.	300	A. Bánfi György u.	fl.	100
Dániel Ferencz u.	fl.	100	Torocskai István u.	fl.	100
Kemény János u.	fl.	300	Id. Torocskai P. u.	fl.	100
Bánfi Pál uram	fl.	300	Id. Kun István uram	fl.	300
Kollatovith Gy. u.	fl.	1000	Horváth Kozma u.	fl.	100
Folti Bálint uram	fl.	100	Haranglábi Sig. u.	fl.	100
Rácz István uram	fl.	200	Fejérvármegye	fl.	500
Barcsai Ábrahám u.	fl.	100	Kükülővármegye	fl.	400
Nagy Pál uram	fl.	200	Thordavármegye	fl.	400
Suki Pál uram	fl.	200	Kolozsvár	fl.	200
Suki Mihály uram	fl.	100	Dobokavármegye	fl.	100
Ifj. Torocskai Péter u.	fl.	100	Belső-Szolnokvárm.	fl.	200
Nádudvari István u.	fl.	100	Hunyadvármegye.	fl.	500
Maurer Márton uram	fl.	200	Székelység	fl.	10000
Nagy István uram	fl.	100	Universitás	fl.	50000
Dániel István uram	fl.	100			

Fogaras 19. Novembris. A. 1687.

Bethlen Miklós uram levele.

Mint kedves bizodalmas uraimnak, kötelesen szolgálok és Istentől minden áldásokat kivánok nagyságtoknak s kegyelmeteknek.

Akarám nagyságtokat s kegyelmeteket tudósitani. Én Isten kegyelmességéből tegnap szinte naphaladottkor érkezém ide és az hirre nézve, hogy az generalis ma elmegyen, az estve hozzá menék, s találám a főcommissariust is ott, mind kettőnek együtt adám meg az urunk ő nagysága levelét és ott osztán semmi oly derék conclusum nem lőn, hanem csak az, hogy az generális ma el nem megyen.

Ma mikor ők órát adtak, oda menék, és az mely dolgokat lehetett eléggé forgattam, melyekről mint resolváltak, és magok ugyan én előttem, ugy mint az generalis, és főcom-

missarius Tiellel az secretariussal leiratták, oda küldötte. Valami ebbe jó vagyon, én is azt approbáltam, de a mi rosz vagyon csak elhallgatta, hogy felirták, hadd láthassa nagyságtok s kegyelmetek irásban dolgokat s elméjeket; én pedig semmit nekik irásban nem adtam, sem eddig nem concludáltam, sem subscribáltam vagy pecsételtem.

A dolognak az dereka hátra vagyon, még a főcommissariussal külön magával szemben nem lehettem, ma 3 órakor leszek és azután ismét az generális szállására kell mennünk, ott válik el, ha a mi dispositióink megállanak-e, nem-e; mert az generális előtt akarja igazitani, noha az generális azt mondja, hogy ő az oeconomiához nem szól, sőt az külső militaris dolgokhoz is csak Veterani successorának, ki pro tempore mig Carafa érkezik (noha az is bizonytalan) általadhassa a dolgokat, nem szól, most ugyan minden jóra igérte magát, irt is Marosvásárhelyre, hogy az salvaguardiákat visszavigyék, Kis Balásnak is, hogy hadat most ne fogadjon, és csak az 300 portióval legyen contentus.

Az hunyadi, bethleni, gyalui praesidiumok iránt, és az oda és Deésre s Szamosujvárra szállitandó quártélyozók iránt nem hiszem semmit is cedáljanak, hanem csak ebben maradnak, az mit irtak, mert az monostori statiót épen alkalmatlannak tartják és azt akarják Szamosujvár, Deés, Bethlenbe osztani. Gyaluról azt mondják, maga az Lotharingus tette, és az contractusban ott vagyon minden azokba praeter jam occupata, vel praesidiata loca. Én ezt nem perelhettem, mert az Lotharingus contractusát és a több irásokat ide nem hozák. A Scherffenberg Ogyldinak (sic) és Komorniknak adott credentiáját sem hozák el, mindenik igen szükséges lött volna, kivált Hunyadra nézve, hogy ők a quártély statió közé sem egyszer sem másszor nem tették; a Lotharingus sem tette fel, sőt fel nem tevén, kihagyta solemniter, szinte ugy mint Brassót s a több praesidium nélkül való helyeket; de ez és a több ratiókra csak ez a feleletek: potest imo debet per rationem bellicam etiam in alia loca, quae in tractatu cum serenissimo duce nostro sunt nominata, miles collocari aut in quartirio, aut si rumor de hostibus et necessitas ita cogat, etiam praesidium collocari. Mert hiszen az semmit se bánt, sem az az urunk ju-

risdictiójának nem praejudicál; sok volna az szó kit meg nem irhatek.

A kivánt irások nélkül a dologhoz sem fogtam volna, de még ha az generális elmegyen, annál roszabb. Vasvári is megtréfála, bizony ha egy jó deákot kaphattam volna, napjára magam is megfizettem volna egy-egy aranyat neki; mert ihol az statiók dispositióját is, honnét mit várjon megkivánja, s megigirtem, a nélkül nem is lehet a conclusum. Most üte kettőt az óra, a nélkül kell oda mennem, magyarul az mint nálam vagyon azt viszem oda, abból tolmácsolom neki, mert soha bizony ma nem kaphaték a kivel leirassam deákul, magam pedig mint vélek perledtem 8 órától fogva 12 dél-félig.

Együvé másuvá is kellene innét irnom, most proxime Maros-Vásárhelyre el kell vala küldenem ezt az inclusát, hogy az salvaguardiáktól menekedjék Küküllővármegye s ott a vidék, de nem lőn kitől, hanem kegyelmetek küldje el.

Én szombaton reggelig itt leszek, tovább való várakozásomnak nem tudom mi haszna, mert az generális holnap el menvén, ha mit rescribál is nagyságtok s kegyelmetek Hunyad és a több quártélynak tőlök elintézett, vagy már is elfoglalt helyekről, nem leszen kivel róla tractálni, mert Veterani csak substitutus lészen, ő is nem tudom mikor jő ide, ha holnap itt lenne, sem hiszem valamit variáljon. Falkenhein csak az élésre, pénzre visel gondot, arról ő vele magam beszélek, és ha lehet, az fogarasi contractust confirmáltatom; ő ugyan Erdélyben marad vele; quod ad oeconomica bővebb időm vagyon, de a generális sietése miatt kellett ezeket ma tractálni reggel. Coram plura. Adja Isten nagyságtokat s kegyelmeteket találjam jó egészségben.

Szeben 20. Novembris 1687.

Az Istenért siessenek a kik itt Sz.-Csehből buzát, zabot mit cseréltek, embereket küldeni és administrálni, hadd hidjék el s annál inkább ne gátolják, ha kik mit innét ki akarnak vinni. Nagyságtoknak s kegyelmeteknek köteles szolgája

Bethlen Miklós.

A méltóságos tanácsi és deputatusi uraknak és förendeknek, nekem bizodalmas uraimnak adassék.

Paulus Carolus Komornik Vice-commissarius Bellicus levele.

Illustrissime Domine, Domine mihi plurimum honorande. Dum nuper ex Fogrosch abivissem, cogitabam omnem bonam dispositionem circa administrationem naturalem facturum; maxime in hoc districtu Albae Juliensi, ubi adhuc uti antea, ita et nunc confusio est, licet quidem habeamus Commissarios denominatos, sed illi non sciunt, unde administrare debeant. Necessarium enim est, ut sciant ex quibus districtibus administratio fiat, tamen Domini Consiliarii sufficienter id elaborare poterunt; dicebatur enim mihi, dum adhuc ibi adfuissem, quod intra unam vel alteram horam omnia erunt parata et elaborata, sed de factu nil video. Quapropter ob evitandas majores confusiones, Vestra Illustrissima Dominatio dignetur ad id intendere, ut absque omni motu, illi Districtus, ex quibus Regiminibus administrandum erit, Dominis Commissariis Regni includantur; ego quidem nuper rediens ex Fogrosch Cibinii omni possibili modo adlaboravi, ne in Medgyes militia ponatur, sed nescio quomodo ...*) in Enyed, Thorda, et Kolozs subsistent; nisi bona fiat ex parte Regni dispositio, in Kolozs uti audio plane nulla sunt stabula et magnus defectus lignorum, quae ad duo et tria milliari ferri debent. Non dubito Illustrissima Dominatio Vestra jam notitiam habebit, quod Excellentissimus Dominus Generalis Carafa supremam tam in Hungaria superiori, quam in Transylvania habeat Commendam; ego Suae Excellentiae de istis his modernis confusionibus, et malis dispositionibus adhuc quidquam perscribere nolo, expectans a Regno meliora. Quaecunque in locis illis a militia consumpta sunt emisi hesterna die foras in loco illa, tam ex parte militiae, quam ex parte Regni, ut ea, quae comprobari possunt, conscribantur, et in computum accipiantur. Ego post aliquot dies versus Dévám et Hunyad movebo, brevi autem redituras; Interim rogo, Vestra Illustrissima Dominatio dignetur in omnibus eo adlaborare, quatenus absque omni motu illi districtus denominati

*) Egy szó olvashatlan.

unde militia vivere debet, Dominis Commissariis mittuntur, etiam in aliis talis fiat ordo, ut bono modo amicabiliter simul vivere, et omnes inconvenientias evitare possimus. Caeterum ubi Illustrissimae Dominationi Vestrae, et Inclyto Regno servire valebo, nunquam intermittam. Me interim favori, et gratiis humiliter commendans maneo Illustrissimae Dominationis Vestrae Humilimus servus

Paulus Carolus Komornik m. p.

Albae Juliae 21. Novembris 1687.

Titulus: Illustrissimo Domino Domino Michaeli Teleki de Szék, Celsissimi Principis Transylvaniae Consiliario Intimo, Exercituum Universorum in Transylvania Generali, Comitatuum Albensis Transylvaniae, Thordensis et Marmarosiensis Comiti, Arcium Hust et Kővár nec non Sedium Siculicalium Csik Gyergyó et Kászon Capitaneo; ac Decimarum Fiscalium Arendatorii ubique supremo, Domino et benevolo colendissimo in Fogaras.

Falkenhaim uram resolutiói holmi punktumokra.

Alia

Ad Responsiones Ablegati Transylvaniae Magnifici Domini Nicolai Bethlen, in Conferentia Cibinii die 20. Novembris 1687 habita modo ex Parte Generalatus et Commissariatus Caesarei resolutum.

1. Ratione Hunyad nec creditur movenda difficultas, cum in Hadzeg nulla sit commoditas nec securitas militiam Hungaricam ibi collocandi, utpote valde exiguo numero constantem, tam propter propinquos Turcas, quam Tekelium, aliosque vicinos Rascianos, Valachos vagabundos etc. unde in Hunyad desideratur pro iis statio, nec alia praetenditur arcis occupatio, quam ut in tempore irruptionum, aut necessitatis casu, militia Caesarea Hungarica ibi refugium et securitatem habeat, in administratione nihil a factis dispositionibus et

conventis alienum praetenditur, nobilibus eorumque bonis nulla fient impedimenta, si propter Hungaros grave esset, offertur pro meliori securitate Praesidium Germanicum uno officiale minore et duodecim aut quindecim peditibus constans permodum salvaguardiae.

2. Quoad Rascianos aliosque, qui in confiniis Hunyad sub signis caesareis militare et suscipi volunt, demandatum est, ut neque congregentur, neque suscipiantur ante tempus expeditionis castrensis, nec tolerabuntur, ut Comitatibus, sive quartiriis militiae caesareae aut oneri aut turbationi esse possint. Prohibebitur quoque Domino Capitaneo Kis Balás severissime, ut nullos milites ibi congreget, in aggravium Comitatuum, qui praeter Portiones sibi specificatas, nihil administrabunt.

3. De salvaguardiis ad Vásárhely a Commendantio reducendis, datus est rigorosissimus ordo loci commendanti, aliisque omnibus injungitur ne cuipiam invito salvaguardias obtrudant, nec ii, qui hoc modo in salvaguardia sunt, quidquam ab incolis in pecunia nec in natura petant, minus extorqueant praeter statuitam (sic) hospitalitatem.

4. De Districtu Lapos vidék, quemadmodum anteactis Annis semper cum partibus Regni Hungariae pro hybernio militiae Caesareae contribuit, et eo respectu ex parte Suae Majestatis Caesareae et Serenissimi Ducis Lotharingiae in Rationem Partium sumitur, nec ob aliquot 20 pagos fortassis desolatis quaestio ullo tractatuum tempore mota fuit. Ita eidem ulterius quoque insistitur, velut dominis Deputatis, Ablegatis Magnifico Domino Georgio Pamffy et aliis tempore confecti recessus saepius claris terminis expressum fuit.

5. Intimabitur ad quemvis Districtum Commendantibus caesareis, ut hospitia Commissariorum ex parte Celsissimi Principis super administratione victualium militiae deputatuum juxta Specificationem eo super Communicandam a quartiriis libere et immunia serventur.

6. Ratione occisi Picolominiani militis fiat Inquisitio secundum Jus Transylvaniae per Comitatum cum interventione Actoris officialis ex parte militiae Caesareae; reus puniatur secundum leges, interim resignetur captivus manibus

fori et Jurisdictionis competentis sufficienti cautione. Hoc quoque petitur ut de securitate viarum ex parte Transylvaniae provideatur, et quivis quoque Districtus super vagabundis et latronibus arcendis respondere teneatur.

7. Introductio et eductio annonae et victualium ex civitatibus et stationibus militum, nobilitati non impediatur, sicut hactenus impedita non fuit. Dummodo a Commissariis locorum sufficiens provisio ad aliquod etiam tempus anticipato praesto esse ostendatur.

8. Milites oberrantes et vagabundi in pagis, neutiquam tolerabuntur, sed capientur et punientur; necesse vero est, ut quiscunque taliter obambulans aut a generali, vel commendante suo, (si miles est) caeteri vero ex parte Transylvanorum a Principe, Generali, aut Dominis suis terrestribus vel locorum officialibus passuales habeat literas; nec pagis vecturae destinatis aut aliis administratione necessariis aut impedimento aut molestiae sint, idque in locis stationum aut vicinia earundem intelligatur.

9. Equites Hungari hinc inde pro literis adferendis constituti nullo extra quantum conventarum portionum Transylvaniae sint aggravio.

Quantum ad materiam mensurae utrinque satis agitatam, res eo loci relinquitur, ut quaevis in Districtu usuata hactenus cum militiae contento mensura observetur, et si quae inposterum difficultates catenus orientur, illae secundum usitatum hic de praesenti cubulum Cibiniensem determinentur.

Actum Cibinii die 22. Novembris 1687.

Fr. L. B. a Falkenhaim m. p.

Falkènstein főcommissarius bellicus levele.

Celsissime Princeps, Domine gratiosissime.

Exposuit perquam diserte et candide sibi commissa spectabilis ac magnificus Dominus Nicolaus Bethlen, exhibuit quoque Repartitionem Regni generalem, juxta quam ex

quovis Districtu ad quamlibet rationem conventae Annonae et Victualium ex parte Celsitudinis Vestrae et Statuum ordinata fuit administratio, quam adaequate quidem factam et optime conceptam esse, suo loco relinquitur, nec nostra interest, dummodo desideratus correspondendeat (sic) exitus, et praestationis non oriatur defectus; Interim tamen referet idem magnificus Dominus, quae eatenus aut valde difficilia in praxi aut omnino impossibilia videbantur, sicut foeni ex remotioribus locis ad multa milliaria, uti e Coronensi Districtu Claudiopolim usque comparatio, quae ob itineris longitudinem nec utiliter, nec revera practicari posse censetur, dum jumenta vehendo simili foeno plurium dierum spatio applicata tantum in via vix non consumerent. Unde creditum fuit justae repartitionis solum causa hoc ita limitatum. Interventu authoritatis Celsitudinis Vestrae et Commissariorum congrua quadam permutatione cum viciniori Stationibus Districtu instituenda, difficultatem solvi posse, et quae uni Comitatui minus ardua et gravia acciderent, aequa pariter cum altero Comitatu praestandorum subinde commutatione facilitanda venire.

De Castellianis quinque companiis quae aliter in Monostor ordinatae, nunc vero perspecta dicti loci omni modo insufficientia in Szamos-Ujvár, Deés, Bethlen, Rettek (sic) collocandae petebantur, speratur ordines hucusque Commissariis a Celsitudine Vestra extraditos fuisse salva manente tamen dispositione quoad provisiones ex iisdem processibus, ac si miles in Monostor subsisteret administrandas, quae per hanc quartirii dilatationem eo faciliores evadunt.

Ratione Hunyad fateor, erat ab initio quidem intentio Militiam Hungaricam in Hadzek imponendi, posteaquam autem experientia cognitum fuisset, tam parvo numero, uti ibi est in loco a Germanis cohortibus nimium separato, et vicinis Turcis, aliorumque hostium irruptionibus summe exposito secure subsistere nequaquam posse, mutato Consilio in oppidum Hunyad opportuniorem et securiorem dictae Militiae Stationem assignare ratio Belli persvasit. Arcis vero ibidem nulla praetenditur occupatio, neque aliud, quam ut in casu necessitatis aut ingruentis vis hostilis, militia Hungarica securum ad eandem habeat receptaculum, nec quod Deus aver-

tat infortunium copiis, aut damnum servitio Sacrae Caesareae Majestatis ejus defectu accidere possit, cujus alias culpa aut resarcitio loci Dominis aut incolis imputaretur, offertur etiam hunc in finem per modum salvaguardiae miles Germanus subalternus officialis, cum decem aut duodecim peditibus rigorisissimo cum ordine ibi constituendus, ne ab Hungaris quocunque casu quid inconvenientiae committatur. Caeterum excessus nonnulli hinc inde conquesti, strictissima in qualibet Statione Commendantum disciplina coercebuntur; dummodo administrationi conventorum serio quoque consulatur. Quae omnia et quasvis adhuc emergentes difficultates suscipienda proxime unacum Commissario Celsitudinis Vestrae universali quartiriorum visitatione complanari, et firmo in futurum ordine pro utroque tam militis quam incolarum bono, quanto melius fieri poterit, stabilire allaboraturus, Celsitudinem Vestram diu incolumen, felicissimeque valere exopto. Cibinii die 22. Novembris 1687.

Celsitudinis Vestrae. obsequentissimus servus
Fridericus B. a Falkenhain.

Az német vitézek profontozása rendi.

Norma Intertentionis.

Pro Militia Caesarea sive Regiminibus in Transylvania hibernantibus, juxta et secundum confectam ubivis locorum Caesareae Regiaeque Majestatis Ordinantiam.

1.) Panis ad portionem oralem administratur dietim duae librae aut menstruatim medius farinae cubulus.

Vini dictim media justa, dolium vini quadragenarium tercentum viginti justis sive sexcentis quadraginta mediis constans, deductis fecibus, sive earum loco viginti justis, in vino puro, secus non, quam tercentis justis aut sexcentis mediis acceptatur, et computatur in erogatione.

Carnis una dietim libra ad portionem oralem debetur; siquidem vero, nimia ponderis sit differentia, ita ut centum quadraginta quatuor librae minores Transylvanicae, centum

solummodo libras Germanicas sive Viennenses constituant; neque hic alio quam dicto modo, idest centum quadraginta quatuor librae Transylvanicae, pro centum Viennensibus acceptae, in quietantiis verificabuntur. Si tamen pro carnibus viva summantur pecora, res eo modo composita est, ut medietas in bobus, altera medietas in vaccis, nec minimis, nec maximis, sed mediocribus praestentur, eoque casu quodvis ejusmodi pecus ad rationem ducentarum quinquaginta librarum Viennensium accipiatur.

Avenae ad portionem equestrem datur medius cubulus hebdomadatim sive duo cubuli menstruatim.

Foeni dietim octo librae, currus vero ejusdem quatuor equis aut quatuor jumentis tractus in ratione tercentum librarum Viennensium admittetur.

Straminis hebdomadatim ad quemvis equum manipuli duo.

Quae omnia et singula semper erga percipientis quietantiam administrabuntur et quovis mense inter Commissarios Suae Matti Caesareae et Deputatos Transylvanicos justus super perceptis et percipiendis habebitur computus, juxta strictissimum eatenus Suae Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis mandatum.

Fr. L. B. a Falkenhain m. p.

Szebeni polgármester és királybiró uramék levele.

Nekünk természet szerint való jó kegyelmes urunk.

Isten nagyságodat szerencsés hosszú élettel s országának békességes birodalmával boldogitsa szivből kivánjuk!

Kegyelmes urunk! Alázatosan kelleték nagyságodnak jelentenünk: Itt, hogy az német hadaknak élések kiteljék csak mi kevés ideig is, egész lehetetlenség, főképen széna dolgából egész fogyatkozással vagyunk, melyet is a mint értünk Barczáról kelletnék szállitani, honnét mikorra, és mint szállittassék mostani nehéz uton, nehezedvén továbbá is, addig egész fogyatkozással leszünk, ezek pedig azt mondják, hogyha

[illegible] super praesenti li- [illegible] tantum co- [illegible] si militia Sacrae [illegible] secure et commode [illegible] ordinantiam Cae- [illegible] minus vel minores [illegible] nullus in ad- [illegible] cuivis pr- [illegible] natura facile [illegible] Transylvanica stabi- [illegible] quae n- [illegible] militiam Sacrae [illegible] valeat, nec [illegible] ad literam [illegible] merito [illegible] suppositis faci- [illegible]

[illegible] assignata [illegible] quarteria di- [illegible] provin- [illegible] equestris in [illegible] Baresa [illegible] in nova [illegible] numero [illegible] exhaustis [illegible] debuis- [illegible] et Com- [illegible] milites Un- [illegible] nostra [illegible] exi- [illegible]

[illegible] eductionem [illegible] Regiminis [illegible] in Hungaria aut [illegible] militiae hic pertinentis, et

ımot exequálhasson, az mikor akar; azonban pedig az ő kegyelmek miatt következhető nagy inconvenientiáknak eltávoztására nézve, ha kik az urak, főrendek, nemesek és városak közül is az ő kegyelmek részéről, bort, buzát, zabot, pénzt, ıarhát és szénát is adtanak vagy adnak, ezután is az ő felsége vitézi számokra, ad quindenam ő kegyelmek megfizetni ırtozzanak, simpliciter alioquin post quindenam vigore praeentium per legitimos Regni executores, az ő kegyelmek jószágin vagy districtusokbeli falukon, duplumot exequáltatıassanak.

Ha mely becsületes rendek az szamosujvári, deési, ettegi és bethleni statióban levő ő felsége vitézi számokra ıropter evitandas confusiones, most buzát, szénát, zabot és narhát adnak, az oda fel deputáltatott élésből refundáltassék ıssecuráltatnak felőle.

Bethlen Miklós és Dániel István uramék szebeni követsége punctumi.

1.) Super infinita quartiriorum dilatatione.

2.) Super multiplici Stationum et Regiminum promoıione.

3.) Super violenta portionum victualium et naturalium in ıecuniariam administrationem permutatione.

4.) Super discordia militiae cum Caesariis.

5.) Super multiplici mensurarum confectione.

6.) Super variarum militiae insolentiarum compositione ampestrianis ac rationabilibus argumentis propositarum et llustratarum. Haec 12. Dec. 1687.

Falkenhain uram resolutiói az feljebb irt fő argumentumokkal illustrált propositiókra.

Et ante omnia quidem pro fundamento habendum est, ıuod Tractatus Serenissimum Lotharingiae Ducem inter et

Celsissimum Transylvaniae Principem, super praesenti hibernio conclusus, non in hypothesi sed in thesi tantum conceptus et factus esse intelligatur, nimirum, si militia Suae Majestatis Caesareae in locis assignatis secure et commode subsistere queat; si mensurae ubique juxta ordinantiam Caesaream recepto, (sic) aequalis, aut vero minus vel minores non fuerint: item et si ex parte Transylvanica nullus in administratione defectus aut mora exstiterit: cum cuivis prudenti, rem accuratius ponderanti, ex ipsa rei natura facile constet. Serenissimum Ducem hyberna Transylvanica stabilientem, praesertim quo ad cibum, potum, pabulum, quae natura ipsa restringi non patitur, conditionem militum Sacrae Caesareae Majestatis deteriorem facere nec voluisse, nec potuisse, unde hoc sano et utili sensu, non vero ad literam interpraetandus supra fati Serenissimi Ducis recessus, merito pro regula directionis statuendus est et hoc supposito facilis et clara est responsio.

Ad 1-am. Quod non inventa in locis, quae primo assignata fuerant, sufficienti commoditate et securitate quarteria dilatari, aut stationes permutari debuerint: imo majori provinciae et incolarum bono facta est, quod militia equestris in pagos citra Bistriciam, et alia itidem in Retteg, Ujfalu, Barcza, aliaque loca circum vicina distributa fuerit; quae si in nova statione simul mansisset, non tantum incolas tanto numero praessos, brevi omnibus exhausisset, sed iis et jam exhaustis necessario simul, et semel in alios districtus migrare debuisset: praecessit etiam tempestiva ex parte Generalatus et Commissariatus Caesarei eo super requisitio. De Hunyad jam nuper quidem demonstratum fuit, ex ratione belli milites Ungaros, pro tempore aliorsum collocari non potuisse; interim de violenta occupatione, aut clandestino stratagemate, contra arcem nihil auditum erat, nec creditur tantae considerationis esse ut si servitium Suae Majestatis, aut ratio belli ita exigeret ad praesidiandam dictam arcem multo stratagemate utendum foret.

2. Quoad inductionem unius et eductionem alterius Regiminis, vel etiam retentionem in Hungaria aut provinciis haereditariis certae militiae huc pertinentis, et

aliam in locum illius submittendam, res penes voluntatem et expressum suae Majestatis Sacratissimae mandatum, quod nobis interpretari non licet, relinquenda est: interim exactissimus adhibebitur ordo, ut qualiscunque necessaria mutatio, cum minori, quantum fieri poterit damno, aut ruina incolarum efficiatur.

3.) Portionum vel victualium in natura administrandarum in pecunia permutatio, congruum tollendis plurimis in administratione incommoditatibus remedium putabatur, atque ut tale, et quoad officiales tantum non violenter, aut invitis obtruditur, sed quibus ita placuerit volentibus offertur atque eo sensu officialibus per stationes denuo intimatur.

4.) Quod nonnullis in stationibus plures quam ab initio dicebantur portiones accrescant, earum administratio secus non quam Commissarii Caesarei eo in districtu residentis approbatione agnoscenda, aut praestanda erit, nec timenda est exinde confusio, si necessitate ita ferente Commissarii Caesarei, et Transylvanici, se tempestive et mutuo cointelligant.

5,) Mensurarum confusio, et multiplex mensurandi variatio dominis ablegatis Transylvanicis, tempore Tractatus in Küküllövár, originem suum debent, qui ordinantiam Caesaream ipsis eorum pro norma (quantum cuivis portioni orali, aut equili deberetur) exhibitam non ad pondus aut mensuram Transylvanicam, quae dictae ordinantiae incognita erant, intelligere aut reducere debuissent; cum semper ex parte ablegationis Caesareae in eo manserimus, ut qualiscunque proposita mensura aut libra non sit inferior illis, quibus hactenus in Ungaria Exercitus Caesareus intertentus fuit: nec fallit explicatio Fogarasini inventa, quae jam memoratae rei substantiae nihil praejudicare potuit, sed ad eandem sive hoc, sive alio modo praestandam redigenda est. Itaque de pecoribus ortae contentiones aestimatione lanionum, ex utraque parte adhibendorum, et si hi convenire non possent, merito per statoram veniunt decidendae. Idem de foeno, cujus controversias Commissarii utrinque discernent, et ex duobus parvis unum, aut ex tribus mediocribus quos proportionate sufficientes currus comportare poterunt; cum uni, plus justo dare, adeo in-

justum, atque alteri minus justo accipere iniquus invideatur. Vinum item intelligitur, si potus sit humano usui conducens, neque enim morbos aut pestem potu prorsus inhumano in milites inducere hospitalitas admittit.

6.) De disciplina militum, justo latiore inprimis circa M. Vásárhely minor erit difficultas, cum Generalatus Caesareus, non tantum quosvis violentos excessus ad competens justitiae Forum religendos inposterum offerat, ac demandet; sed et competentem quibuscunque hactenus laesis aut damnificatis, tam in pago Haranglàb, quam in Csikfalva, et facto equorum Claudiopolitano, aut aliis quibuscunque quaerelis satisfactionem polliceatur. Praeterea pro finali quartiriorum variatione nunciandum occurrit supervenisse hucusque ultimarios Suae Majestatis Ordines, quibus certum numerum militiae ad legiones in Transylvania hybernantes pertinentem, ob locorum distantiam aliosque singulares servitii sui respectus praesenti hyeme in provinciis haereditariis retinere; e contra duo adhuc regimina ex finibus Hungariae signanter Taaff et Herbeville, in dictae prioris militiae supplementum, atque hybernia Transylvanica succedere benignissime resolvit, quove unum nempe Taaffianum equitum mediocri numero in statione districtus Bistriciensis contiguus Domino Generali Picolomini; alterum vero exiduo Dragonerum numero constans Domino Generali Veterani in stativa districtus itidem sui confinia collocare, ac iisdem meliori quo fieri poteri modo provideri Excellentissimus Dominus Generalis Caraffa demandavit. Et quamvis nihil novi eo casu, aut praeter conventa in Capitulatione Serenissimi Ducis praetendatur, adeoque dicta Regimina ultro inferre licuisset: attamen ad evitandas alienas interpractationes nihil sine debita cointelligentia agere volentibus Celsissimus Princeps, et Status eosum per requirendi videbantur, quatenus congruas, in locis idoneis, contiguis et sufficientes, pro uno ac altero regimine stationes ordinando, quibuscunque incommoditatibus tempestive obviare placeat, quod eo majori fiducia speratur, quam ex parte Generalatus et Commissariatus Caesarei omnis cura ac sollicitudo adhibenda promittitur, ut in transitu toties

fatae militiae strictissima disciplina observetur, ac necessaria in eandem eroganda et consumenda sive erga quietantias in rationem universalis summae accipiantur, sive statim parato etiam aere exolvantur.

Cibinii 16. Decembriis 1687.

Fr. L. B. a Falkenhain m. p.

Publicatae hae literae cum Missilibus Gen. D. Nicolai de Bethlen et Steph. Dániel super horum declaratione conscriptis 17. Dec. 1687.

Szebeni Commissarius praebendája.

Die 17. Decembris. Szebeni Commissarius uraméknak Keresztesi Sámuel uramon kivül közönségesen rendeltetett sustentatiójokra buza cub. 20. pénz fl. 60. bor nro 40. és per diem hus lib. 12.

Die 19. Decembris lett válasz az Bethlen Miklós uramnak feljebb emlitett levelére az Falkenhain uram resolutiói szerint megirván ex deliberato: Nem kellene az státiókat változtatni és az vitézeket kiszélleszteni; annál inkább több hadat behozni; item mensuras változtatni; és az victuale bonumokat pénzül kivenni: contra contractualium tenores, melyeknek nem is annuálunk, sőt commissariusokat sem küldünk az uj had eleibe, szálljanak az többi köziben s ott élődjenek, mert élést számokra nem vettünk; ha pedig feljebb jönek protestálunk, az oblatiókat nem praestálhatjuk, vagy az contractusnak tovább nem observálhatjuk tenorát. Minden difficultásokat ujabban proponáljanak diligenter és tegyenek irásba választ, mert ha nem orvoslódnak difficultásink, Bécsben is felküldünk etc.

Die 25. Decembris érkezett az uj török császár szultán Szulimán és uj fővezér Szijaus passa levelek, az melyben jelenti az császár, az ő tisztiben való állittatását, és intik mindketten az mi kegyelmes urunkat az fényes portához való hü-

ségre: czen alkalmatossággal hozott az követ*) kapucsi két kaftánt is, egyik nyuszttal béllelt levén az mi kegyelmes urunknak. Fogarasban: szemben volt urunkkal 26-ik, megvendégeltetett 27-ik, elbocsáttatott 28-ikán.

Die 24-ik Dec. megérkezvén Bethlen Miklós és Dániel István uramék az ünneplésben lévén az urak foglalatosok, az ő kegyelmek hozta resolutióik diebus 26-ik, és 27-én olvastattak, s lett rólok discursus: válasz pedig 28-ik, azonban holmi egyéb szükséges dolgok is agitálódtanak, ujabban expediáltatván Bethlen Miklós uram Szebenben, mely expeditiók ide hátra olvastattanak.

Die 28. Decembris Maxai Ferencz uram Beszterczére, Kovács István uram az uj hadak helyben szállittatására expediáltattak.

Die 31. Pikolomini uramhoz expediáltattak holmi difficultások orvoslása felől való instantiák.

Eodem. Az brassaiakra severae ammonitoriae litterae super administrandis contributionibus expeditae cum inclusis simul ac patentibus mandatis.

Pozsonyi Resolutionale Decretuma az római császárnak die 4. Januarii 1688.

Sacrae Caesareae Regiaeque Majestatis, Archiducis Austriae Domini nostri Clementissimi nomine ablegatis Transylvaniae in Aula Caesarea agentibus Domino Francisco Gyulai, Michaeli Inczédi et Mathiae Donath hisce perbenigne significandum. Clementissima Sua Caesarea Regiaque Majestas desideria Domini Principis Transylvaniae a Dominis Ablegatis scripto proposita intellexit. Quae sequentia iisdem pro Resolutione intimari demandavit: rationem nimirum belli, inevitabiliter exigere, ut militi de hospitationibus hybernalibus prospiciatur, isque ita in hyberniis collocetur, quo et in hyeme contra impares hostiles excubias agat et primo vere ad expe-

*) Egy szónak való üres hely.

ditiones militares praesto sit; Proinde Dominus Ablegatus non difficulter judicare posse, (sic) dispositionem Serenissimi Lottaringae Ducis tam in ipsamet Transylvania, quam partibus eidem annexis ab indispensabili necessitate contra hostem in propinquo excubantem provenire, ipsiusque Transylvaniae conservationi praesertim utilem atque proficuum fore; quod autem petitam ratificationem Diplomatis Tractatus cum Legatis Transylvanicis Viennae Anno 1686. percussi attinet, rerum statum et faciem interea ex integro mutatam esse; demandabit tamen Sua Majestas et severe inhibebit, ne ultra conventa cum praefato Serenissimo Lottaringiae Duce, quicquam per milites exigatur, et cum praesupponi non possit, eosdem in hoc genere excessisse, necessum erit, casus specificos excessuum commissorum, si qui forent, afferre, quibus edoctis, Sua Majestas non modo in excedentes pro demerito animadvertet, verum et deinceps exactam disciplinam in memoratis hyberniis observari curabit, seria quoque mandata datura, ne commercia, tricesimae et quaestus salis, per milites ibi locorum hybernantes impediantur; hostes autem continuis infestationibus pro posse fatigandos esse ratio belli dictat, et sollicitam omnem eo operam vertet Sua Majestas, ne hosti communi aditus ad partes illas devastandas pateat, quin potius omne periculum ab iis amoveatur, et quemadmodum per accepta habet Sua Majestas contestata a D. Ablegatis devotionis studia, ita vicissim gratiam, protectionem et clementiam Suam Caesaream Regiamque non minus D. Principi et Statibus quam etiam ipsis D. Ablegatis benignissime offert et confirmat. Signatum sub appresso ejusdem Suae Majestatis sigillo secretiori.

Posonii die 4. Januarii Anno 1688.

Stephanus Andreas de Verdenbeorg.

Titulus: Ablegatis Transylvaniae in Aula Caesarea agentibus Dnis Francisco Gyulai, Michaeli Inczédi et Matthiae Donat consignandae.

Komornik Commissarius urammal való Contractus in Anno 1688.

Nos Sacrae Caesareae Majestatis Capitaneus et Consiliarius Bellicus ab una, ac Statuum Regni Transylvaniae Commissarii ab altera, utrinque Plenipotentiarii: Notum facimus per praesentes quibus expedit universis. Quod cum varias in administratione victualium dictae militiae assignatorum difficultates, ac magnam ex iisdem provenire confusionem animadvertissemus mutuis adhibitis consiliis, salvo recessu cum Serenissimo Duce Lotharingiae facto et inito, permanenter rectificavimus modo subsequenti.

1) Quod ad defectum avenae; quamvis ratione summae avenae in dictu recessu specificatae nulla hactenus percepta sit difficultas; neque vero in posterum fore ulla putetur, interim tamen, ut quaelibet difficultates in ejusdem mensuratione hactenus compertae evitentur, et tollantur, penitus in qualibet statione, ac dictae quoque Suae Majestatis militiae status praementionati Regni Transylvaniae complacere studentes, praeter summam illam avenae in dicto recessu specificatam eidem militiae decem et quinque millia cubulorum Transylvanicorum avenae gratuito permittunt subsequentibus Februarii, Martii ac Aprilis mensibus administranda.

2) Quod ad mensuras, metretam videlicet, ac justas sive medias, siquidem hactenus variae, earumquoque ratione compertae sint difficultates, conclusum est, ut proxima occasione in Civitate Cibiniensi, metretae Cibinienses ac Claudiopolitana usitatae, diligenter conferantur, et quae ex illis duabus Inclito Commissariatui bellico placuerit, eadem acceptetur, et eidem aliae quoque aequales conficiatur, (sic) ac tamen binae mensurae, aliae duas, aliae vero quatuor metretas recipientes extruantur, quae legitime obsignatae, in quamlibet stationem militiae transmittantur, cum quibus sine omni difficultate, tam Regni, quam vero militiae Suae Majestatis commissarii a die 1-ma affuturi mensis Februarii utantur, ita tamen, ut eaedem mensurae post repletionem manibus alicujus Germani, semel tantum prementibus et postea facta ratione a parte militiae accepten-

tur; de media autem sive justa ratione investigationis et acceptationis, ut et obsignationis, ac legitimae mensurationis idem esse intelligendum, conclusum est: ut nimirum alterutra Cibiniensis vel Claudiopolitana media ubique publicetur.

3) Quod vero ad carnis sive pecorum erogationem attinet, ut difficultates exinde quoque subortae sopiantur, determinatum est; ut librarum quoque negotium Cibinii serio investigetur, ac per diligentem inquisitionem resciatur: centum librae germanicae sive viennenses quot Transylvanicas continent libras, et tandem mensurae centenariae totidem libras continentes eximantur, eaedemque obsignatae, in quamlibet stationem militiae transmittantur, cum quibus sine omni augmento ac defectu carnes a dicto primo Februarii quibusvis erogentur, hac tamen addita conditione, ut si Domini officiales Militiae principales, Domini Generales videlicet, supremi item et vice Colonelli, aut etiam Capitanei voluerint, ac cum Regni Commissariis convenerint, viva etiam animalia dictu pondere, cum centenario videlicet modo praemisso, rectificatis per Regni Commissarios et laniones ad librarum numerum bona fide limitata proportionibus suis menstruatim excipere possint.

4) Quod ad vini difficultates attinet; controversia illa, quae de septem mille vini doliis fuit mota, utrum nimirum puro vino plena, vel fecibus comprehensis intelligantur, decisa finaliter est hoc modo: ut dicta doliorum sive vasorum summa fecibus comprehensis intelligantur, cum hac declaratione; ut in singulis doliis sive vasis quadragenariis, quadraginta mediae, sive viginti octalia transilvanica pro fecibus computentur et acceptentur. Quo circa sicuti hactenus etiam serio demandatum fuit, ut vino sine fraude et administrentur et erogentur; item ut defectus perinde ac superfluitas doliorum sive vasorum quadragenariorum 600 ./. sexcentas medias puri vini continentium, aut vero deficientium vel superantium examen, vel mensura, ante erogationem visirijs fiat, et postea non plus fecis, quam quadraginta mediae computentur et acceptentur in uno dolio; ac si quo in dolio plus fecis reperiatur, suppleri debeat, et rectificari puro vino, de novo tamen quibus competit hoc idem demandabitur omnibus et singulis, observabitur-

que utrinque in qualibet statione militiae, dolia vero cum fe. cibus Dominis Regni Commissariis restituantur.

5) Quod ad foenum attinet, conclusum est: ut currus foenum administrantes per Regni ac militiae Commissarios aequo et pulchro modo, sine omni disceptatione ac praejudicio tam administrantium quam erogantium et percipientium limitentur, ac defectibus rectificatis erogentur.

6) Ne autem ratione administrationis quoque victualium aliquis subsequatur defectus, conclusum est: ut omnia victualia ad totum hybernium cedentia, ad ultimum usque affuturi mensis Martii per bonam dispositionem sine defectu administrentur, si qui vero defectus in eorundem administratione comperiantur, per mutuam Dominorum Regni et Militiae commissariorum correspondentiam mature observentur et rectificentur, ne major elapso termino administrationis ob eorundem defectum oriatur difficultas : Quicquid tamen victualium usque ad ultimum Martii Domini Regni Commissarii prae manibus habebunt, administrare, Domini vero militiae Commissarii pacifice, ac super perceptis quietantias dare teneantur.

7) De quartiriorum quatuor Districtuum, Bistriciensis Claudiopolitani, Albensis ac Cibiniensis Regni Commissariis Principalibus conclusum est, ut ab illis caeteri in dictis Districtibus constituti minores Commissarii Regni dependeant, quatuor vero illi principales Commissarii tam administrationis victualium, quam vero populi a militia offensi quaerelarum maximam habeant curam. Quaerelarum autem expeditionis processus et ordo, hoc modo fieri debet: ut quivis offensus Regnicola suam quaerelam ad Commissarium Regni in illa statione constitutum, et per illum ad officialem Germanum ibidem morantem deferat, qui si controversiam expediat, ac satisfactionem impendat, bene quidem, alioquin per gradus ad majores etiam officiales et Districtuum primarios Commissarios, tam Caesareos quam Transylvanicos deferantur, et bono ordine remedia utrinque quaerantur, et adhibeantur condigna, quae autem ibi decidi non poterunt, ad Excellentissimos Generalatum et Commissariatum, tamquam ad supremum Tribunal deferantur.

*) Quemadmodum autem, tam in recessu Serenissimi Ducis, quam in multis etiam subsequutis conferentiis et resolutionibus omnium in militiam factarum expensarum et ab illa plebi datorum damnorum legitime comprobatorum, vel comprobandorum in generalem computum acceptatio et realis satisfactio, ac bona militis disciplina promissa est, ita nunc etiam illa,specificatit bono modo et ordine specificandis,ex parte quidem caesarea bona fide promittitur, ex parte autem Transylvanica anxie desideratur.

In cujus rei fidem et testimonium duo exemplaria ejusdem tenoris de verbo ad verbum emanata, sigillisque ac subscriptionibus nostris roborata ac munita commutavimus. Datum et actum in Arce Fogaras, die octava mensis Januarii Anno 1688. Et subscriptum erat:

Paulus Carolus Komornik,
Capitaneus et Commissarius Bellicus.
Ladislaus Székely m. p.
Nicolaus de Bethlen m. p.
Petrus Alvinczi m. p.
Stephanus Apor m. p.

Erantque sigillis eorundem quatuor usualibus videlicet et consvetis super cera rubra Hispanica obsignatae. Ex his veris originalibus transumptae per Georgium Pásztóhi, Tabulae Suae Celsitudinis Principalis Judiciariae Juratum scribam ac notarium.

Carafa generállal való Szebenben lett conclussumok a követ uraknak

Posteaquam ratione restantiarum Militiae suae Majestatis Sacratissimae in Inclyto Transylvaniae Regno nunc temporis quartirisantis usque ad finem Januarii debitarum, aliarumque difficultatum inter Excellentissimum Dominum Dominum Antonium Comitem a Carafa, aurei velleris Equitem

*) E pont elötti megjegyzés Alvinczi kezével irva : Acceptatio expensarum promittitur.

Sacrae Caesareae Regiaequ
tiae Equestris Generalem,
fractorum Colonellum, nec n
sylvaniae Commendantem G
Dominum Baronem a Falk
jestatis Sacratissimae Came
consiliarium, nec non Com
ex una: ac Celsissimi Tran
ejusdem Regni Statuum sp
tissimum, Spectabiles ac G
nipotentia munitos ex altera
superinde instituta sit, itaq
scussionibus, ad sequentia
puncta condescensum esse.

1. Cum compertum sit
rali Commissariatu Bellico C
cipalioribus quartiriorum di
praesentis anni restantias e
pro tribus prioribus mensib
strandarum specierum in
nonoginta trium millium n
florenorum Rhenensium se
praedicta decima proxime
fati Illustrissimi Domini, B
solvatur, conclusum est; Q

2.) Conventum, ut o
tacto computu specificatam
in Regno de facto existenti
bàbuntur, in defalcatione
posterioribus tribus mensib
Martio et Aprili subministra

3.) Foenum et avenae
bruario incipiendo, juxta
lyti Regni repartitionem in
unus vel alter officialis ha
que tantum de foeno, avena
in parte quidem convenire
tus Incolis, vel Inciiti Re

petere non licebit, nisi pro uno curru foeni trium centenaciorum duos florenos Rhenenses, et pro cubulo Avenae decem grossos caesareos, vel sexaginta denarios, et pro uno ligamine straminis tres denarios vel unum et medium cruciferum.

4.) Servitia utpote subministrationem salis, candelarum et lignorum quod convenit, eorum complanatio, post factam inquisitionem ab utraque parte determinatam, quarta proxime subsequentis mensis Martii inchoanda et quantotius finienda omnimo fiat.

5.) Placuit et hoc, ut quartiriorum Status cum militiae in Regno degente de redemptione victualium in pecunia facienda convenire possent, non tamen aliter, nisi utriusque partis libero consensu, assensu item et praescitu Dominorum Commissariorum tam Caesareorum, quam incliti Regni id ipsum fieri debet, nec pretium aliter petatur, quam pro una libra carnis ponderis viennensis quatuor denarios, pro uno cubulo frumenti vel farinae. duos florenos rhenenses, ac pro una denique justa vini integra duo grossi Caesarei; sicut et

6.) Praefatum pretium victualium omnium, ac reliquarum in natura subministrandarum specierum in quota attacta ubique in Regno sicut conventum est permanere debet, nec ante discessum militiae, vel ejusdem egressum mutari permissum erit.

7.) Computus fiat praestitarum pro subsequentibus mensibus naturalium, et quidem pro Februario et Martio, per supra attactos emittendos Commissarios si possibile simul in peragenda sua Commissione pari modo et pro Aprili eodem mense et si quae restantiae naturalium compertae et liquidatae fuerint, illae omnes in pecunia militiae solvantur.

8.)Mittetur aliquis Dominus Ablegatus in Comitatum Marmarosiensem, et talis quidem qui a praesentibus Dominis Ablegatis idoneus pro ejusmodi negotio judicabitur.

9.) Regimen Catafractorum Illustrissimi Domini Baronis de Pace, et de Sultoriorum Regimen Illustrissimi Domini Baronis ab Herbeville ex modernis suis quartiriis, quae nimis arcta pro iis fuerant, in Civitatem Medgyes, Musna, Felsö-Bajom, Almád, Völcz et Magase (ita tamen, ut parochiae, scholae et judicum domus ab onere quartirisationis immunes mane

ant) se conferant attactis autem duobus Regiminibus de subministratione necessariorum ad novas eorum stationes provideri et propterea dispositio bona fieri debebit. Quemadmodum et pars militiae in Bistrice permanens aliorsum in vicinitatem tamen transferatur.

10.) Ut ratione interfectorum quorundam militum inquisitio, et juxta comprobationem satisfactio condigna fiat; neque ullus peregrinantium, vel negotiatorum, cujuscunque sit conditionis, in via impediatur vel damno nimio afficiatur, sed quilibet miles non aliter nisi suo passu instructus ex uno ad alium locum mittatur.

Actum Cibinii die 20. Februarii 1688.

Antonius Carafa m. p.
(L. S.)
Fridericus L. B. Falkenhain m. p
(L. S.)
Michael Teleki m. p.
(L. S.)
Alexius Bethlen m. p.
(L. S.)
Georgius Bánfi m. p.
(L. S.)
Petrus Alvinczi m. p.
(L. S.)
Stephanus Apor m. p.
(L. S.)

Puncta C. Antonio Carafa a parte Statuum et Ordinum Transylvaniae porrecta in quorum sensu Diploma expediri petebatur.

Közölve Szász Sylloge 45—49 ll.

Anno 1689. Die 20. Januarii in Generali Diaeta Statuum Regni Transylvaniae inter Celsissimum Principem et Status trium nationum ab una, et Magnificum et Generosum Dominos Paulum Carolum Komornik Sacrae Caesareae Majestatis Capitaneum et Commissarium Bellicum nec non Danielem Absolon alte dictae Suae Majestatis Generalis Commissariatus bellici Secretarium partibus ab altera, facta est conventio et conclusio, ratione summae pecuniariae et repartitionis portionum oralium atque equilium pro sex mensibus modo sequenti:

1) Subministrabunt inclyti Status in parata pecunia sexcentena millia florenorum Rhenens.

2) Praeterea in universum portiones orales octodecim mille et equiles octo mille, ex istis autem administrabuntur in sustentationem militiae pro ultimis tribus mensibus Februario videlicet, Martio et Aprili portiones orales duodecim mille quingentae et septuaginta sex, equiles itidem quinque mille nongentae et una in natura, siquidem hae jam specificatae tam orales quam equiles portiones in pecunia pro primis tribus mensibus Novembri, Decembri et Januario exsolventur, restantes porro quinque mille quadringentae et viginti quatuor orales, ad haec duo mille et nonaginta novem portiones equiles, pro integris sex mensibus consimili modo in parata pecunia, loco denique servitiis tam pro his quam supra nominatis, id est simul sumptis octodecim mille oralibus portionibus medius flor. Rhenen. in singulos menses praestabit, pro una portione ita, ut in universum connumeratae orales atque equiles portiones in parata pecunia exolvendae constituant summam tercentorum quinquaginta quinque et septuaginta septem millium florenorum Rhenensium, his vero additis sexcentenis millibus floren. facit integro universa in summa nonies centenos quinquaginta quinque mille septingentos et septem florenos praeter illos supra nominatos tres ultimos menses, qui in natura administrabuntur.

3) Summa praespecificata tam sexcentorum millium florenorum, quam satisfactio pro portionibus oralibus et equilibus in pecunia administrabitur, in quinque terminis, signanter pro sexta praesentis mensis centum triginta unum mille

quingentorum et sexaginta duorum florenor. pro sexta Febru arii ducentena millia, pro sexta Martii totidem, pro 15. Apri lis iterum totidem, denique pro 15. Maji ducentena vigin quatuor millia centum quadraginta florenorum Rhenensium

4) Expensae quae hucusque a Regnicolis in militia caesaream erogatae sunt et per inquisitionem Commissari rum ab utraque parte vel quietantias officialium caesareanc rum liquidari poterunt accipientur in defalcationem pecunia riam. Ad evitandas confusiones et ut militia sine defectu suu habeat contentamentum, portiones in natura modalitate sub sequenti administrabuntur, et quidem menstruatim pro un portione orali triginta librae carnis ponderis Viennensis, tri ginta mediae vini, medius cubulus tritici vel farinae, foen pro una portione equili duo, et medius cubulus avenae metret Cibiennisi, uti ante annum factum cumulatim tamen absqu trusione mensurandae, praeterea ducentae quadraginta libra foeni ejusdem ponderis Viennensis, denique octo et mediu ligamina straminis.

6) Quia vero circa administrationem vini et in quant tate quidem vasorum difficultates soleant emergere, propter vas quadraginta urnarum pro sexcentis mediis vini puri a ceptabitur, vasis tamen et fecibus restitutis, quod si vero va sexcentas (uti praemissum) medias vini puri non comprehen deret et defectus comprobabitur, tenebuntur administrant defectum illum supplere.

7) Administratio quoque carnium ita ordinabitur, u per centenarios Viennenses continentes libras centum, mil tiae erogetur, cutes tamen cum sebo relinquentur admin strantibus.

8) Ratione administrationis avenae notandum, quc metreta Cibiniensis, uti jam memoratum, in omnibus station bus observabitur, ita tamen, ut quod in mensurando et acc mulando deciderit, remaneat administrantibus, militia ver non plus, quam accumulatam metretam absque omni trus one accipere praesumat.

9) Solent in administratione etiam foeni diversae lite oriri, unde conclusum est, ut unus currus quatuor equis v bobus vectus pro trecentis libris ponderis Viennensis, foen

tamen boni et apti pro equis acceptetur, quod si vero currus aliquis specificatas libras continere non judicarentur, committetur supplementem sive ratificatio bonae fidei et dexteritati Commissariorum Caesarei et Provinciae.

Haec omnia licet omnibus inclytis statibus onus praegrave et fere insupportabile videtur, sicenti in se ipsa est, neque sine maxima afflictione Provincialium et fortassis notabili cum ruina administrari posset, tamen ut fidelitatem, devotionemque suam erga Sacratissimum Imperatorem Dominum Dominum ipsorum Clementissimum absque omni renitentia, obedientiam paeterea atque respectum erga Excellentissimum Dominum Generalem Comitem a Carafa (cui saepius necessitates et miserias suas repraesentarunt) demonstrarent, non abnuerunt praemissis modis convenire et concludere, spem firmissimam collocantes in memoratae Suae Majestatis Sacratissimae clementia, quae isthanc Inclytorum Statuum submississimam promptitudinem, et simul attactum et exhaustum statum ex commiserante affectu benignis oculis inspiciet, prouti etiam facultatem sibi reservarunt pulsandi fores clementiae Altedictae Suae Mattis Sacratissimae et per efficacem interessionem praememorati Excellentissimi Domini Generalis supplicandi relaxationem, nihil quidquam dubitantes, quin eorum humillima supplicatio, quam indubia fiducia et simul urgentissima necessitas expressit, desideratum consecutura sit effectum, sic eorum quoque intemerata fidelitas et quo obstricti sunt, constantissimum obsequium ad perpetuitatem animabitur. Actum et signatum Schesburgii die Mense et Anno ut supra.

Haec omnia praestita sunt auxiliante Deo, aliquid tantum remissionis Dominis Regni Statibus impatratis. (sic).

Anno vero 1690. instante et procedente : Consimilia dictis Dominis Statibus subeundum fuit onera : quocirca provinciati sive portatim, uti moris et consvetadinis Regni hactenus fuit, injectum, sive impositum, Pecuniae fl. 200 // Tritici cubuli 13. Carnis Centenar. V. 4. Avenae Cub. 17., Vini urn. 22. foeni curr. 5. Conformatis nobilium sessionatorum ac aliorum etiam extraserialium contributionibus proportionaliter ut nulla hominum species oneris hujus expers

relicta sit, ex quibus in rationem militiae suae exolvendi repartiti: Pecuniae fl. 480.000 //. Tritici Carnis Cent. 6237 // 70. vini vasa 4 rg. 1038 // 3(cub. 44272 //. foeni curr. 14201 // 60. Fuerunt at Stationibus. Portiones orales. 9551. Equiles 574 menta multa.

(Végo.)

ALVINCZI PÉTER

ÉLETRAJZA.

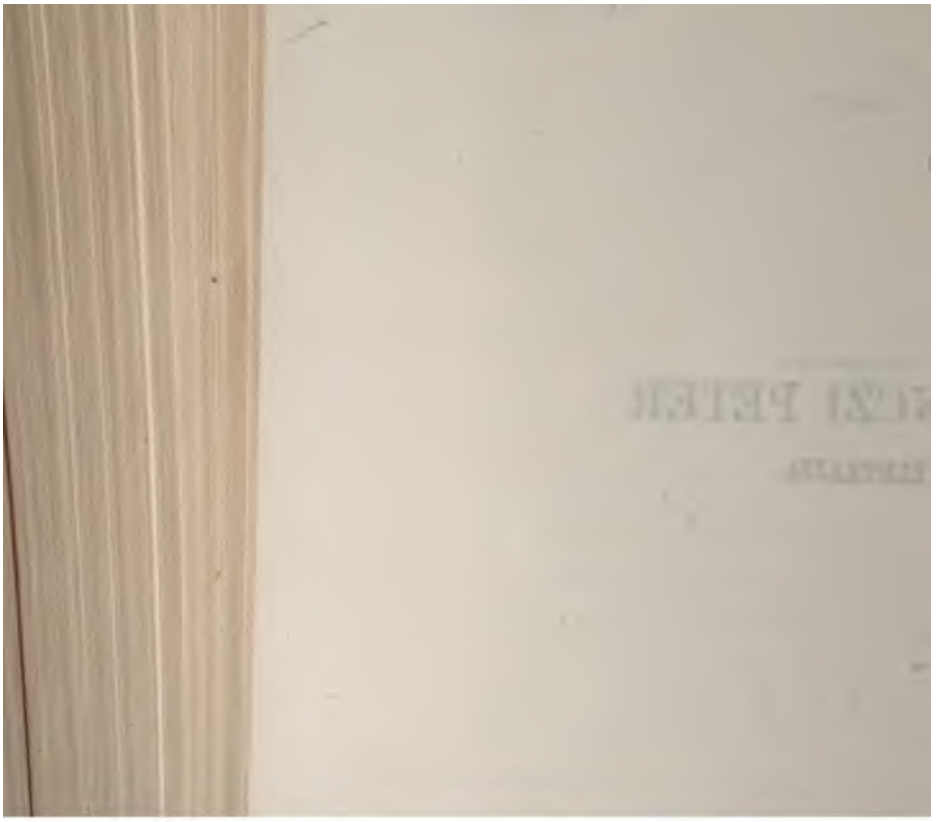

Bocskai halála előtt kevéssel, végrendeletében, egyik végrendeleti végrehajtójává udvari lelkészét, Alvinczi Pétert nevezte ki. Bethlen Gábor 1619-iki hadjárata alkalmával egy latin röpiratot adott ki, a „Querela Hungariae"-t, mely támadása okait sorolja elő. E röpiratot Alvinczi Péter irta. S Pázmány legélesebb nyilait, legkeményebb polemiáit mindig e férfiu ellen intézte: kit esze, tehetsége, tudománya fejedelmei benső emberévé s vallása egyik fő oszlopává emelt.

Már korban előhaladott volt e férfiu, midőn egy fia született 1638-ban vagy 1639-ben, kit saját nevéről Péternek kereszteltetett, s ki hivatva volt nevét fenntartani, s az apától az egyházi téren szerzett befolyást a politikai pályára tenni át.[1])

De az atya korán elhalt s a tán még csecsemő, vagy alig egypár éves gyermek s a felserdült ifju neveltetéséről, sorsáról mit sem tudunk. A férfi jelleméből s magas miveltségéből levonhatjuk a követ-

---

[1]) Kőváry L. (Erdély családai) és Nagy Iván (Magyarország családai) azt irják: „fiául mondatik Péter, unokájául József, ki ismét atyja volt Péternek." De ezen „mondják" nagyon kétes forrás. Én a leszármazás előadásánál a Kemény József, Mike Sándor és Jakab Elek által elfogadott tételt tartottam meg.

vatalában buzgalommal, csüggedetlenül s az ő megelégedésére szolgál.[1])

Ez év nem ez egyetlen adománynyal n Alvinczi birtokait. A fejedelem asszony Fogaras hoz tartozó szevesztrei jobbágyokból adomány nehányat számára[2]); a fejedelem pedig, hogy alább pénze után vehesse hasznát, egyébiránt igen hasznos alkalmatosság levén" 800 forintb zálogositá neki a rihói dézmát, melybe 1675. 25-én beigtattatott.[3])

Első neje Szőllősy Erzsébet ezidétt halh meg. 1676-ban már második neje volt : Szé Klára, ki bevallá neki: Dobokavármegyében a czi, sajó-szent-andrási, simon-telkei és apáthii, Th vármegyében a magyar-fülpesi, Kolozsvármegy a lomperti, kalota-szent-királyi, magyaró-kerék esztenai, Küküllővármegyében az abásfalvai, falvai, magyar-sárosi és balázstelkei részjószágok

E bevallás Alvinczi vagyonát tetemesen nevelte ; de a fejedelmi kegy a következő é is ujakkal szaporitá azt. Nejével együtt 1677. 9-én Abafalván részjószágot nyert, s maga aug. Maros-Szent-Imrén 660 forint zálogösszegben há telek és öt jobbágy birtokába igtattatott be — ugyanott 100 forintért 2 jobbágyot, s 325 forin öt telket vásárolt.[5])

1679-ben tiz jobbágyot kapott inscrib

[1]) U. o. Tom. V. 604.

[2]) Alvinczi nemzetség Jakab Elektől Magyar Encyclop II. 1049.

[3]) Érdekesnek tartom e beigtatási okmányt egész terjed ben közölni. L. alább.

[4]) Fragmentorum Tom. VI. 1026. l.

[5]) Fragmentorum Tom. III. 57. és 101. s T. VIII. 751.

egyenként 40—40 forintban. Ezenkivül adományul nyerte a kővári uradalomhoz tartozó jószágokból Priczlód, Vad, Sziser, Karbunáczfalva stb. részjószágokat, beigtattatott Abásfalva birtokába, be a kisszőllősi birtokba is jan. 22-én, melyet Haller János nótáján nyert.[1])

Az adományozásoknak itt sem szakadt vége: 1680. jan. 7-én a porumbáki uradalomhoz tartozó részjószágokat, 1681-ben a fejedelem asszonytól egy fogarasföldi jobbágyot, 1683-ban Maros-Váralján öt telket, továbbá Béldi Pál nótáján Rücsön, Ligeten, Alsó-Répán részjószágokat nyert, 1684-ben Preszákát inscriptio utján (Inczédi Pállal együtt) 6000 frtban kapta. 1686-ban Apafi megerősité a Barcsai-féle nemeslevelet s azt fiaira és nagybátyjára Alvinczi Szőcs Istvánra is kiterjeszté. Pekri Gábor 3 jobbágygyal ajándékozta meg, s 1689-ben Vajdafalván részjószágokat nyert, a tétel bizonyitványául, hogy főhivatalok viselése ezidétt legbiztosabb ut volt nagy birtok szerzésére.

S ő már ez idétt főhivatalban volt. Az 1681. jun. 10-én tartott országgyülés III-ik articulusa róla mint itélőmesterről emlékszik, 1682-ben főtizedbérlő volt, de mely jövedelmező állásáról 1684-ben lemondott, s csak az itélőmesterséget tartá meg. Emelkedése örömeit családi életének egy zavaros percze háboritá meg: második nejétől Székely Klárától, kitől egy fia, József született, 1682. apr. 14-én elvált. A következő évben megosztozott vele, de nem sokkal utóbb e nő nem volt az élők közt[2]). Alvinczi pedig

[1]) Jakab E. Alvinczi nemzetség s a Fragm. VIII. k. 783 l.

[2]) Jakab czikkében s a Fragmentumok VI. és VII. kötetében levő csomagok.

még azon évben 1682-ben Lipcsei Évával, gyulafehérvári Lipcsei Gergely leányával harmadszor lépett házasságra, kitől 6 gyermeke (Samu, Gábor, Mihály, Anna, Krisztina, Zsuzsánna) született.

Tevékenységének a közpályán ezután mind több nyomaival találkozunk. Hogy addig emelkedhetett az ifju, ki közpályára léptekor becsületes nevénél nem sokkal többet tudott felmutatni : kétségtelenül hosszas és hasznos szolgálat árán érhette el, s midőn már a fejdelem olyan teendőkkel bizta meg, melyek kényesebb természetöknél fogva észt, tapintatot kivánnak, s melyek hagyományosan a legfőbb családok teendőinek tekintettek — szóval, midőn a diplomatiai pályán alkalmazták, már akkor szolgálatainak hoszu sora s kipróbált hűségének elég záloga volt a fejedelem és tanácsurak kezébe letéve.

E szolgálatai itélőmesteri hivatalának[1]) voltak következményei. Mint a fejedelmi iroda igazgatói, a két itélőmester intézte a hivatalos kiadásokat, vezette a levelezéseket, foglalta irásba az országgyülési végzéseket, a tanácsurak határozatait, s a gyakran összeülő partiális gyülések rendeleteit. E nemü teendői azonban roppantúl megszaporodtak, midőn a török háború folytán pater Dunod megjelent a fejedelmi udvarban s itt ajánlatot tett, hogy Erdély lépjen a császár, Velencze és lengyel király közt fennálló hármas szövetségbe. A Dunoddal kötött 1685. nov. 27-ki

---

[1]) Nagy Iván „Magyarország családai“ I. k. 26. Alvinczit az 1655. VIII. t. czikk nyomán ez évben nádori itélőmesternek irja. Soha sem volt az — s legkevésbbé ez évben, midőn még csak 16 éves volt. Hogy ezen nádori itélőmester más Alvinczi család tagja volt, az is mutatja, hogy 1647-ben is volt egy Alvinczi Péter. Lásd Wagner Analecta Scepusii IV. k. 168. l.

szerződés az országra uj és szokatlan terheket rótt, pénz és gabona fizetést, de melyet nem sokára még nagyobb, még terhesebb szerződések követtek. Erdély közügyeit a derekasabb esetekben, az évenként kétszer tartatni szokott országgyülések végezték — s nem egy olyan ügy volt, melyet a fejedelem és tanácsa nem láthattak el illetékesen. A háboru, a német had fenyegető állása, Erdély elhatározott fegyveres semlegessége s ebből folyó kényes állása, a törökök sürgetése csatlakozásra, s a német hadak számára szerződésileg kikötött összegek sok olyan kérdést támasztottak, melyet csak országgyülés intézhetett el érvényesen. S hogy ezt ne legyenek kénytelenek permanensnek nyilatkoztatni ki, elhatátozták, hogy egy országos bizottságot — deputatiót — küldenek ki, mely azokat teljhatalommal s érvényesen végezze. Ez volt eredete az 1685. novemberi országgyülés nov. 4-iki kiküldetésének.

E bizottság első ülési szaka 1686. aug. 27-ig tartott. Annak egyik tagja (250 frt. fizetéssel) és mint itélőmester jegyzője is volt Alvinczi Péter, már ez idétt helyettes udvarmester s a fejedelmi javak főigazgatója. Ez idétt három helyt folytak az alkudozások: Bécsben Haller által, a portán főkövetségek utján és Erdélyben az oda benyomult német hadak parancsnokával Scherffenberggel. A három közt összhangnak kelle lenni — biztatni a törököt had-fölkeléssel, de soha sem ülni fel, lealkunni a német hadak követeléseit s a megegyezett összegeket kiállitani, és távol tartani mindkét helyen az ébredő gyanút, Bécsben pedig arra munkálni, hogy Erdély önállóságából mennél többet megmentsenek — mindez nem könyü feladat volt. A működés lelke, szelleme, intézője

Teleki, ki a deputatiónál akaratát rendesen keresztü tudta vinni, s ki e deputatiót saját felelőségének megosztására találta fel, de tolla (miután Sárosi a más sik itélőmester többet követségekben forgott) Alvinczi volt.

Az országos deputatio az első ülésszak bezárása után nem sokáig pihent. Buda visszavétetett, s az ez évi hadjárat befejezése után megint megszálló hadak jöttek Erdély felé, most már, hogy azt végleg „vegyék oltalmukba." A dolog végrehajtásával a lotharingiai herczeg bizatott meg, ki b. Houchin szathmári parancsnokot küldte Erdélybe. A báró septemberben végén Radnóthra érkezett, megkezdte az alkudozás folyamba inditását, s most oct. 6-án Bánfi György Alvinczi Péter és Bálinthit Zsigmond a lotharingiai herczeghez küldettek követségbe. Ezek a herczeget Somlyón találták — de a „paedagogus" (igy nevezte a herczeg Alvinczit) és társai nem sok jót hoztak magukkal haza, s ujabb követségbe kelle visszamenniök, mely aztán Balázsfalván oct. 27-én létre hozta a herczeggel a kiegyezést, mely az addig szokatlan és új terhek egy halmazát volt kénytelen a fegyveres hadaktól elfogadni.

A fizetések és beszolgáltatandók sorozatát Komornik Pál vitte meg Fogarasba. Roppant összeg volt ez — akkora, hogy a töröknek fizetett legnagyobb sarcz is csekélynek tetszett emellett. A kivetéssel egy küldöttséget biztak meg, melynek elnöke volt Székely László, tagjai Bethlen Miklós, Alvinczi Péter, Apor István és Weinhold. A munkálat nagy és fáradságos volt — s Bethlen Miklós emlékirataiban dicséri Alvinczit mint jó arithmeticust, ki különben, „rettenetes tardus, scrupulosus és rendkivül való csendessége

kivánó ember volt," kinek ha egy légy repült az orrára — mint Komornik mondá — már ez is megzavarta, de más különben a mit kidolgozott, jó volt, meg lehetett benne nyugodni.[1]) A munkálatot nov. 18-án elfogadta az országgyülés.

Ez már olyatén folytatása volt az ország katonai megszállásának — mert egyuttal az is végrehajtatott — mely nyilván mutatá, hogy az többé nem fog véget érni. Egy Komornikkal 1688. jan. 8-án a fennirt biztosok által kötött szerződés még jobban szabályozta a terheket, midőn nemsokkal utóbb hire jött, hogy Erdély katonai biztosává Carafa van kinevezve. E hir rémülettel töltött el mindenkit, mely csak fokozódott, midőn Carafa Szebenbe érve, maga nevezte ki a bizottságot (ennek tagjai közt volt Alvinczi is), mely üdvözletére menjen. A dolgok azután gyorsan fejlődtek a Szebenben febr. 20-án kötött szerződésig s a Leopold számára kiállitott hűségi okmánynak május 29-én történt aláirásáig. Alvinczi mindkét okmányt aláirta.

Erdélynek nem sokkal utóbb tényleg is birtokába jutott Leopold, s Alvinczi ebben is szolgálatait méltányolni tudó urat nyert. 1693-ban 4000 frtban zálogban nyert ettől Drombár, Preszáka, Borsmezőben fekvő részjószágokat (melyeket örökösei 1718-ban elvesztettek ugyan, de helyettök Szombathfalvát kapták) s 1699-ben uj adományt kapott mindazon jószágokra, melyeket vagy ő szerzett vagy első és második nejeivel kapott, s melyre vonatkozó irományai a mozgalmas időkben lángok martalékaivá lettek.[2]) Leopold ezzel hűséges szolgálatait jutalmazá, melyeket

[1]) Bethlen Miklós Emlékiratai II. k. 59. s köv. ll.

[2]) Lásd erre vonatkozó 1697 iki folyamodását.

főként a róla nevezett resolutio létrehozása körül fejtett ki.

S ez Alvinczinak fő- és legnagyobb érdeme.

A leopoldi hitlevél Erdély államéletét egészen átalakitá — de annak életbeléptetése körül a hitlevél általános elveinek gyakorlati életbeléptetése hátra volt. 1692. márcz. 15-ére Szebenbe hirdetett országgyülés kimeritő tervet dolgozott, a három nemzet közt felmerült viszályok és a vallásos sérelmek orvoslására, egy bizottságot küldött ki, mely a még el nem intézett s erre vonatkozó ügyeket tárgyalja, hozzon a vallások s nemzetek közt egyességet létre s a kormányt az ez érdemben Bécsbe küldendő követség elintézésével megbizta. Főkövetté Alvinczit jelölték ki, sőt a reformáltak ügyei védelmével is megbízták. A gubernium 1692. jun. 6-án főkövetté Alvinczi Pétert nevezte ki.[1])

A kormányszék kapcsolatban ez ügygyel jun 21-én a fiscalitásokról Bécsbe küldendő informatio rendbe hozására kebeléből bizottságot küldött ki melynek egyik tagja Alvinczi volt. De a dolog még sok más ügygyel volt kapcsolatban. A katholikusok és szászok meg akarták védeni külön érdekeiket s az elsők külön követül Baranyai Gergelyt küldték Bécsbe, az utóbbiak pedig Zabannak, az országos szász követnek adtak külön utasításokat, daczára, hogy az országgyülésen s bizottság előtt létre jött accordál a peres kérdések főbb mozzanatai felett határoztak.

Alvinczi utasitásait — kettő volt — a kormányszék elkészitvén, jul. 21-én mind az országgyülés, mint a gubernium kiállíták a követség megbizó leveleit melyekkel az Bécsbe utazott. Hanem neki ott sok

[1]) Lásd Acta Diurna Gubernii Transsilvanici 1692. p. 6.

nehézséggel kelle küzdenie. Nem egyedül a bécsi kormány csinálta a nehézségeket, hanem a külön utasítással ellátott követ társai is nehezíték állását. Különösen Baranyai gyüjté meg baját, nemcsak vallásos, hanem politikai ügyekbe elegyedésével. F jó ur az erdélyi cancellária átalakitása ügyében tett lépéseit, bizva saját vallása befolyásában, ellenzé — mely tárgyban Alvinczi küldőinek jelentést is tett. A rendek Alvinczit sept. 25-én tordai gyülésükben utasításai megtartására utasították[1]) de a császár,

---

[1]) Lásd Acta diurna 67-ik l. hol az 1692. sept. 25-ki tordai gyülés leirásában (l. 60—69. lapok) többek közt ezek vannak irva, ugy tetszik nekem, sőt bizonyosnak tartom, a Bethlen Miklós tollával: Jött ezen Gyülés alatt Alvinczi uramnak két rendben azon stylussal irt derék levele, melyek a conservatoriumba megvannak. A többi között irta azt meg, hogy Baranyai Gergely uram non tantum in puncto Religionis, hanem etiam in Politicis nempe. 1. De recommendationibus Officiorum vacantium. 2. De negotio Transmissionum. 3. De Cancellaria Trannica tollenda, vel Hungaricae Cancellariae subjicienda, vel incorporanda, aut Viennam transferenda ellenkezik, és a catholicus atyafiak nevével mást tractál.

Erről sok discursus után azt találá az 3. religion levő tanács, hogy a statusoknak proponáltassék, mely is meg levén, megvallák a catholikus atyafiak ő kegyelmek, hogy ő kegyelmek adtak azt az instructiót Baranyai uramnak ilyen okokon, 1. mert az erdélyi mostani gubernium nagyobb része más valláson lévén, a catholicusok nem promovealodhatnak. 2. Nem is perelhetnek (mint példa Baranyai uram, hogy a vásárhelyieket nem perelheti a malom végett etc.)

Sok volt a szó, és veszekedés is, de ez a summája, melyet Haller János uram proponála az ő kegyelme nevével.

A statusok e contra inhaereáltak az Alvinczi uramnak omnium religionum consensu csinált kolozsvári instructiójának. Ez a tanács ugy végze, hogy Alvinczi uramnak irassék válasz, melyről vide paria Cancellariae. Alvinczi uramnak sub dato 7. octobr. staffeta által. És a Veterani general uramnak sub eodem dato irt levelet. Et resolutiones marginales in conservatorio depositas."

„Parancsola azt is a tanács a Cancellariusnak, hogy a kolozsvári instructiójuknak derekát deákra forditván felküldjem Alvinczi uramnak, melyet is magam forditottam meg és küldtem el ezen staffeta által."

mint Alvinczi utóbb ismét jelenté, ragaszkodott hozzá hogy az erdélyi korlátnokság Bécsben lakjék.[1])

Alvinczi e közben sept. 3-án benyujtá első 1693. jan. 3-án második, vége márcz. 14-én harmadik emlékiratát, s az előzményekre vonatkozó okmányok kiséretében beadta kimeritő terjedelmes és bizatos kézzel vázolt dolgozatait. A bécsi cancellaria felállitása ügyében az ország nem várt kedvezményt febr. 1-én utasitá Alvinczit, hogy ha ő lebocsáttatnék, Horváth Ferencz maradjon fenn, mig a „bécsi residentia vagy cancellaria" jó móddal felállittatik[2]) Apr. 3-án 1000 aranynak felküldését rendelik el.[3])

Hosszas alkudozások után végre elkészült a bécsi kormány a válaszszal : a két accorda a szász nemzettel (apr. 7-én és apr. 14-én) megerősittettek, a catholicusok és országos rendek közt fennforgó viszály apr. 9-én kelt leirat szabályozza, s a követség többi felterjesztéseire az alvinciana resolutio (apr. 14-én adott választ. Baranyai és Zaban is külön leiratban kaptak választ. Ez okmányok bár a közvárakozásnak nem feleltek meg, de a lehető legtöbb még el lett velek érve — s Erdély alkotmányában örökk fontosak maradnak, mert végre is szabályozák a vallásos és nemzetközi viszonyokat, s életbe léptek és szabályozák ez által a jövendő alakulást.

Alvinczi ez év derekán hazaérkezett. A kormányszék a leérkezett resolutiók értelmében sept. 16-án letette a hűség esküjét, s sept. 29-én a bécsi vice-cancellariusi állásra Alvinczit jelölte ki. De a udvar megerősitését nem nyerhette meg, mint ez

[1]) Acta diurna 70-ik l.
[2]) Acta diurna 74-ik l.
[3]) Ugyan ott 78-ik l.

eopoldnak 1694. jan. 15-én kelt leirata mondja : állási szempontból, mert midőn a főkorlátnok reformált, illő, hogy a bécsi vagy alkorlátnok catholicus állásu legyen.[1])

A megerősités nem következvén be, Alvinczi

---

[1]) Érdekesnek tartom az ide vonatkozó kézirati adatokat közlni : Az 1693. sept. 16-ára Tordára hirdetett országgyülésről : „Acta Diurna Gubernii Trannici“ czimü 1692-től 1701-ig terdő protocollumban a 91-ik lapon áll ezen erre vonatkozó adat : „29. . i. septembris) A Statusok közzé lement ismét a Gubernator és a taács és ott agitáltatott az vice cancellárius candidatiójáról való kérés, ha az is az statusokat illeti-e avagy csak a guberniumot, és conudáltatott, hogy mivel a diplomában nincsen az Vice-cancellariusnak nlékezeti, azért az nem az Statusokat illeti hanem az Guberniumot, indazáltal ugy, hogy a kit candidálnak a tanácsurak proponálják ztán a Státusoknak és azoknak vegyék approbátióját, ha penig az tatusoknak teljességgel nem tetszenek másképen igazitsák, vagy ást candidáljanak.

Ez szerént a Gubernator, Cancellarius, Naláczi stván, Bethlen Gergely és Elek, Keresztesi Sámuel, szebeni királybiró uramék candidálták Alvinczi Péer uramat. Haller János, Gyulaffi László és Gyeröffi György amék Jósika Gábor uramat.“

Leopold válasza e tárgyban egy 1694. jan. 15. kelt s a tordai ülésből felment dolgokra való resolutiójában foglaltatik (megvan a kormányszéki levéltárban Collectio Historico Diplomatica Tom. I. 101. szám alatt) s igy hangzik : „Non ingrata Nobis est raeterea Persona Petri Alvinczy a Vobis pro ice-Cancellario in Aula nostra suasi, quem non inus eximiis animi dotibus, quam rerum Tranylvanicarum peritia pollete ipsi anno praeteito, dum Statuum negotia in aula nostra pertractaret, non sine tisfactione nostra experti sumus, eoque ipsum ad officium raedictum admovere non dubitaremus, nisi paritam Catholicos inter et Reformatos juxtae resolutiones nostras ejusmodi promotionibus observare studeremus ; Cum igitur Cancellarius ex hac ultima Religione assumptas sit, ordo, ipsaque ponsio nostra postulat, ut subiectum Catholicum qualitibus et fide praestans in Vice Cancellarium aulae nostrae assumar, uti a Vobis ejusmodi virum suggeri Nobis postulamus, iteratis criteriis, quae Vobis de nominandis caeteris etiam Cancellariae in ula nostra constituendae personis, reliquisque annexis vigesima Maii ni praeteriti clementissime injunximus.“

továbbra is Erdélyben és itélőmester maradt. 16
ben Leopold császárnak egy leirata jött (máj. 5-r
melyben elrendeli, hogy tartson vizsgálatot a k
mányszék a Duca vajda féle rablási ügyben. A v
dát ugyan is Bécs ostromakor a lengyelek elfogták
vajda neje férje kiváltására 18,000 aranyat indit
utnak Erdélyen át; de követei meghallván, hogy
vajda meghalt, megállapodtak Beszterczén, hol 16
maj. 25-én állitólag Teleki Mihály, Székely Lás
Bethlen Gergely és Elek, Apor István, Naláczi I
ván, Alvinczi Péter, Inczédi Pál megrohanták s a
kincseket elvették. Alvinczit aug. 18-án (Inczédiv
megeskették s ők erős hittel vallák, hogy azon pé
ből semmit sem kaptak. A per hosszura nyult; d
két ur ártatlansága annak folytán teljesen nap
lágra jött. [1])

Alvinczi 1696. apr. 20-án harmadik nejét I
csei Évát elveszté 14 évi boldog házasság után
apr. 24-én Borbereken eltemetteté. 1697. jan. 1
Hegyesi István özvegyével Hosdáti Katával neg
dik házasságra lépett. [2]) De 1700-ban már gyeng
kedett s a fehérvári gyülésre sem mehetett el. N
sokkal utóbb 1701. febr. 26-án reggel 10 óral
Borbereken vizkórságban meghalt, 10 havi s 2 h
szenvedés után, guta ütés következtében csendes ny
galommal, mintegy álomban. 28-án koporsóba t
ték : mikor Váralyai Dániel szászvárosi első pap
szélt felette, ki a külföldi egyetemeken az ő k
ségén végezte tanulmányait. Az ünnepélyes teme

[1]) Acta diurna 122. l. özvegye is 1701-ben irá egy folya
dásában, hogy a pénzből „atyja kezén semmi nem forgott."

[2]) Váradi Inczédi József naplója. Kézirat az Erd. Muzeum-E
let birtokában.

1702. jan. 20-án volt — azon kor szokása szerént, nagy fénynyel, „az urak jelenlétében.“[1])

Egy hosszu munkás és becsülettel leélt élet után vagyonos és előkelő családot alapított, mely köztiszteletü nevet is örökölt tőle s oly ünnepeltet, hogy tizedek mulva is az utód „második Verbőczinek vagy inkább magyar Lycurgusnak“ nevezte.[2]) Átmeneti korszak nehézségei közt, soha nem ingadozó hazafisággal, nagy dolgokat hajtott végre.

Nejei közül csak kettőtől — a 2-ik és 3-iktól — maradtak gyermekei, kik már az ország főurai közé tartoztak. Kiváló gonddal neveltette azokat, sőt azokkal együtt sógorának fiát Inczédi Pált is, ki a hála és szeretet érzetével emlékezve róla irá : „az Isten nyugtassa meg azt az embert — mert mind hazájának hű és igaz szolgája volt, engemet is mint saját gyermekét ugy tartott és noha fenyiték alatt nevelt fel egész életében de jót mondhatok utána.“ Családjának utolsó tagja Mihály, báróvá lett. Benne — táborszernagy volt — kihalt az Budán 1810-ben.[3])

---

[1]) Ugyan ott.

[2]) Verestói György halotti oratióban 1733-ban.

[3]) Az életrajz kézirati adatait az erdélyi k. főkormányszék levéltárából s az erdélyi Muzeum egyletnek gr. Kemény József és Mike Sándor féle gyüjteményeiből Jakab Elek barátom utmutatása szerént, az ifjú és tehetséges Nagy János ur másolta le. Fogadják érte szives és elismerő köszönetemet.

Függelék.

Statutio Decimarum Totalis Possessionis R i h o in C mitatu Albensi Existen. pro Egregio P e t r o A l v i n c z i Borberek nemine contradicente. Executa Anno 1675.

Alvinczi Péter nagyságának kegyelmes urának könyör alázatosan.

Kegyelmes uram nem lehetvén semmi reminségem n gam kicsiny alkalmatosságom segitsége felöl; magam m tatlan voltom szerint már alkalmas időtöl fogván nagyság szolgálatjában continuuskodván.

Nagyságodnak kegyelmes uramnak könyörgök alázo san avagy csak pénzem után vehessem valami hasznok egyébiránt nem igen hasznos alkalmatosság levén Szász-Se székben az Rihoi dézmát fejedelmi kegyelmességéből vita rante et irredemptibiliter ad utrumque sexum et legatari nyolcz száz 800 R. flor. summában inscribálni méltóztass Nagyságodk alázatos hüséggel megszolgálom. K. V. V. N.

Találjon meg Fejérváratt ő kegyelme 28-án Aug. 16

Humilima replicatio.

Kegyelmes uram azon az nagyságod költsége itt méltóztassék nagysága kegyelmesen resolválni, dicsekedl sem én is az nagyságod kegyelmességével. Nagyságodk : zatos hüséggel megszolgálom.

Concess. 30-a. aug. 1675.

Illustrissime ac Celsissime Princeps, Domine Dom Nobis gratiosissime.

Fidelitatis Fideliumque ac perpetuor. servitiorum r trorum in Gratiam Illustrissimae Celsitudinis Vestrae hu limam debitamque semper oblationem.

Vestra benigne nosse dignetur Illustrissima Celsitudo Nos Litteras ejusdem Celsitudinis Vestrae Introductorias pariter et statutorias pro parte et in persona fidelis Celsitudinis Vestrae Generosi Petri Alvinczi de eadem, universorum bonorum Celsitudinis Vestrae in Transylvania praefecti, Decimarum fiscalium vice Arendatoris. Tabulaeque ejusdem Celsitudinis Vestrae judiciariae jurati Assesoris confectas et emanatas, Nobisque, inter alios Celsitudinis Vestrae humiles fidelesque servitores, nominanter litteris in ejusdem conscriptis praeceptorie sonantes et directas summo quo decuit honore et obedientia recepisse in haec verba: Michael Apafi Dei gratia Princeps Transylvaniae, partium regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes. Fidelibus Nostris Egregiis et Nobilibus Georgio Inczédi, Ladislao Illyei, Michaeli Erdős et Joanni Hegyesi Cancelariae Nostrae majoris et Aulicae scribis ac juratis notariis de Curia nostra per nos ad id specialiter exmissis, nec non vice Comitibus, Iudicibus-Vice Iudlibusque jur. Assesor. ac notar. Comitatus Albensis Transylvaniae item Stephano Hegyesi, Francisco Komáromi, Joanni Rácz, et Georgio Rozvitzki de Alvincz, Michaeli Toth, Stephano Viski et alteri Stephano similiter Szeremi de Alba Julia nobis dilectis Salutem et gratiam nostram. Cum nos cum ad non nullorum fidelium Dominorum Consiliariorum nostrorum singularem in conspectu nostro Principali, propterea factam intercessionem, tum vero dignum habentes respectum praeclarae fidei fideliumque obsequiorum et servitiorum meriti fidelis nostri Generosi Petri Alvinczi de Borberek universorum bonorum nostrorum in Transylvania Praefecti, Decimarum fiscalium Vice Arendatoris, Tabulaeque nostrae Iudiciariae jurati assessoris quae ipse nobis et Regno nostro Transylvaniae in omnibus rebus et negotiis fidei et industriae suae pro temporum varietate commissis maxime vero eo, quo ad praesens fungitur officio diurnis nocturnisque laboribus ad nostram complacentiam exhibuit, et impedit fideliter exhibiturumque et inpensurum eundum in posterumquoque nulli dubitamus. Totalem itaque et integram Decimam totalis et integrae posessionis Riho in Sede Saxonicali Szász-Sebes Comitatuque Albensi Transylvaniae existen. habiti puta vineae, tritici, siliginis, hordei,

milii, avenae, cannabis, ini, lentis, fabae, pisorum, spelta-
rum, bladorum, aliarumque seminatarum universorum e
terra nascentium, Item agnorum et apium in rationem Fisci
quot annis decimatione solitarum, cum eorum dispositione li-
bera memorato Petro Alvinczi vita ipsius durante irredempti-
biliter et irrevocabiliter donanda, haeredibus vero et poste-
ritatibus ac etiam legatariis ejusdem utriusque sexus uni-
versis ipso decedente in et pro octingentorum florenorum
hungaricalium justae currentis et usualis monetae summa
gratiose dandas conferendas, inscribendas et impignorandas
esse duxerimus praesentium per virtutem, assecurantes nihil-
ominus, affidantes et certificantes eosdem, quod si successu
temporis, totalem et integram decimam possessionis praefatae
nos vel successores nostri legitimi videlicet Transylvaniae
Principes, aut alii quor. legitime interest seu, intererit pro no-
bis aut pro sese redimere vellemus aut vellent. Ex tunc al
antelato quidem Petro Alvinczi vita ipsius comite nullo modo
haeredibus vero et posteritatibus, ac etiam legatariis ejus ut-
riusque sexus universis non aliter neque secus nisi depositu
prius et integre persoluta et per ipsos sine defectu omni levatu
praescripta octingentorum florenorum hungaricalium justae cur
rentis et usualis monetae summa redimeremus et rehabebi
mus redimentque et rehabebunt. Ad quod firmiter et invio
labiliter observandum tam nos ipsos obligaverimus quam etiam
successores nostros legitimos videlicet Transylvaniae Princi
pes modis omnibus obligatos et obstrictos esse voluerimus pro
ut dederimus, contulerimus inscripserimusque et impignorave
rimus assecuraverimus item affidaverimus certificaverimu
que et obstrinxerimus, salvo jure alieno, mediantibus litteri
nostris inscriptionalibus Do nationalibus superinde confectis e
emanatis, velimusque eundem Petrum Alvinczi haeredesqu
et posteritates ejusdem ut et legatarios utriusque sexus uni
versos in dominium et possessionem praefatae decim. totali
et integrae possesionis Riho in Sede Saxonicali (sic) Com
tatuque Albensi Transylvaniae praeallegatis existentis hab
tae per vos legitime facere introduci jure admittente. Proind
vobis harum serie comittimus et mandamus firmiter ut acce
tis praesentibus statim vos simul vel duo vestrum sub on

ribus alias in talibus observari solitis, ad facies praefatae possessionis Riho in sede Saxonicali Szász-Sebes comitatuque Albensi Transylvaniae saepe dictis existentis habitae vicinis et commetaneis ejusdem universis inibi legitime convocatis et praesentibus accedendo introducatis praefatum Petrum Alvinczi haeredesque et posteritates ejusdem ut et legatarios utriusque sexus universos in possesionem saepe fatae decimae totalis et integrae possesionis Riho statuatisque eosdem eundem ibidem et eisdem eorumque haeredibus et posteriatibus ac etiam legatariis utriusque sexus universis simul cum praerecensitis cunctis suis utilitatibus in aliisque litteris nostris Donationalibus Inscriptionalibus lucidius fusiusque declaratis ex eadem Decimae juxta morem usumque inveteratum cedere et provenire deben. jure ipsis ex praemissa, Donationali nostra inscriptione incumben. tenen. possiden. pariter et haben. si non fuerit contradictum, Contradictores vero siqui fuerint et apparuerint evocetis eosdem ibidem contra annotatum Petrum Alvinczi ad decimum quintum diem a die contradictionis ipsorum ipsis ex hinc fiendae computando in Curiam Nostram nostram scilicet in praesentiam rationem contradictionis ipsorum reddituros efficacem. Et post haec vos seriem hujusmodi Introductionis et statutionis Vestrae prout per vos fuerit expedita et peracta simul cum contradictorum et evocatorum si qui fuerint vicinorumque et commetaneorum qui videlicet praemissae Introductioni et Statutioni Vestrae inter fuerint nominibus et cognominibus terminoque assignato nobis suo modo terminum ad praefixum fide Vestra mediante referre vel rescribere modis omnibus debeatis et teneamini, secus non facturi. Praesentibus perlectis exhib. restit. Datum in castro Nostro Radnotiensi. Die 30. mensis aug. Anno Domini Millesimo Sexcentesimo Septuagesimo quinto. et subscriptum erat adextra lectam etc. etc. és itt következik Illyei László és Hegyesi János cancellariai jegyzőknek 1675- Sept. 25 éről. az igtatás 16-ik napjáról tett azon tudósitása, hogy a Sept. 10-iki igtatási cselekvényhez kiket hivtak meg és hogy azt minden ellenmondás nélkül hajtották végre, tehát tisztán, senki ellen nem mondván.

(Fragmentorum Tomus II. 411—422 U.)

Mint becsülettel való jóakaró uramnak, ajánlom kegyel
mednek szolgálatomat Isten kegyelmed dolgait szerencséltesse
s örvendetesen hozza édes hazájában közinkben.

Bécsből 4. 20. 24. sept. és huszonhetedik aug. néke
irt kegyelmed leveleit kegyelmedtől nagy becsülettel vette
hogy elébb kk. választ nem irhattam, arról kegyelmedet be
csülettel követem, mert az mostani tordai gyülés előtt min
házamnál levő gyenge egészségem, mind pedig egy kevé
oeconomiámhoz való látás miá nem lehetett az gyülés elő
Gubernator uram mellett lennem, s ez iránt akadályoztatta
meg az kegyelmednek való válasz irásban. melyről kegye
medet becsülettel követem megint.

A kegyelmed leveleiből nem kevés szomorusággal o
vastam ez szegény haza iránt, az maga fiaitól, dolgaiban val
akadályoztatását, mely miá talán az kegyelmednek fárads
gos mnnkája is ad perfectionem alig mehet ha az dolgo
egyenlő akarattal, munkával és értelemmel munkálodtatn
nak, ugy reménlhetnénk közönségesen örvendetesebb gyömö
csét az dolognak, bizony uram mind Gubernator uram mind s
consilium status szüvesen igyekeztünk és munkálodtunk azo
hogy mentől hamarébb és jobb rendben tehessünk válas
az kegyelmed leveliben feltett punctumira, melyet közöns
gesen irt volt kegyelmednek, de sem elébb sem pedig jobba
az ide be való difficultások miá nem lehetett jobban repl
cálnunk az mint replicáltunk kk. mivel ezen tordai gyül
sünkben igen categorice kiadák magokat az atyafiak ő k
gyelmek. Isten uram kegyelmeteket vezérellje minden jór
adja ő felsége, hogy az mely materiát kegyelmetek most
siralmasan seminál az felséges ur. Udvarban, érhesse éde
hazánkkal együtt örvendetes aratását.

Istennek legyen hála uram még csendességben va
gyunk, az szüretet is elkezdették, borunk kevés igen, min
azonáltal jó lészen, csak hogy sok helyt még az eső ne
léte miá vetetlen is vannak is az emberek, s egy néhány é
jel már nagy derek is voltak. Szegény idősbik Toldalagi Já
nos uram is elhagya bennünket ez előtt mintegy három hé
tel. Szebenben az kegyelme szállása mellett egy ház elége

de Istennek hála kegyelmed szállásán, kk. nem lett semmi kára. Kérem kegyelmedet becsülettel továbbra is ne feledkezzék kegyelmed rólam, én valamiben tudok kk. jó szivvel szolgálok kk. Ezek után kivánom Isten kegyelmedet hamar időn hozza közinkben jó egészségben.

Datum Thorda 6. Oct. A 1692.

Kegyelmed kész szolgája

Bethlen Elek m. p.

P. S. Most az thordai gyülésben, az egész portiót felveteitük s mentül hamarább igyekezzük felszedetni hogy inkább könnyebben esnék az országnak.

P. S. Kegyelmedet becsülettel kérem, ne neheztelje az inclusákat Szokolyai uram kezébe juttatni.

Czim: Tekintetes nemzetes Alvinczi Péter uramnak (Titulus) nekem becsülettel való jóakaró uramnak ő kk. adassék.

Alvinczi irása: Die 6 8-bris költ az ur Bethlen Elek ur ő kme. levele és érkezett die 22. ejusdem. Nem lehetett előbb és jobban resolválni.

(Mike gyüjtemény. Oklevél gyüjt.)

Szolgálunk és Istentől minden jókat kivánunk kegyelmednek etc.

Kegyelmed 17. és 20-ik praeteriti költ leveleit vettük mind a punctumokkal együtt, melyeket vissza küldöttünk cum notis marginalibus et interlinearibus És mindezekre csak azt irhatjuk, hogy mivel ez a kegyelmed mostani tudositása, még nem hogy valami bizonyos conclusum vagy ő felsége resolutiójából, de nem is solennis Conferentiából, hanem csak nagy jó Patronus uraink confidens beszélgetéséből származott, melyet noha mi ugyan semminek nem tartunk, amint hogy az ország statusinak in generalibus és ki sem nevezvén a kitől származott, proponáltuk is; mindazonáltal sem mi rajta nem consternálódunk, sem kegyelmednek mód

nélkül rajta megháborodni nem illik s nem kell. Igaz az, hogy az romano catholicus atyafiak ő kegyelmek ság között magokban tagadják, hogy Baranyai ur olyan instructiót adtak, hogy a miket kegyelmed ir. 1. commendationibus officior. vacantium 2. De negotio tran onum. et 3. De cancellaria Trannica mollenda vel Hun Cancellariae subjicienda vel incorporanda, aut Viennam t renda, meglátszik, hogy azok az ő kegyelmek munkái, n által kegyelmed csak inhaereáljon instructiójának mind mind a többi iránt, sőt cselekedje azt kegyelmed. A mely ctiót az három pecsét alatt kegyelmednek adtunk, azt k med mind a magyar pecsétes originált, mind annak igaz fordítását. Ugy az religiók szebeni contractusát. És a adott pecsétes opiniot és a religiók tractájnak is h deák historiáját adja be a Minister eknek ő nagyságok csak kevés szóval illendő respectussal mondja meg, hog kegyelmed instructiója, lássák ő nagyságok és kivál ő felsége mire vezérli Isten az ő felsége kegyelmes szi kegyelmed uj tractát ott nem kezdhet, Instructiójá recedálhat, és noha minden dolgunk ugyan csak kön de mi is attól a mit egyszer kegyelmednek sok hu minden religiókból álló emberek tanácsa és consensus in Politicis; In relligionis penig mindnyájunknak az 3. re levőknek sok törődése után instructióban adtunk csak ner dálhatunk, a conferentiába vagy resolutióba adjana ő nágyságok és azt kegyelmed postán az mellette levő emberséges ember közül egyiktől küldje le, és addi innet kegyelmednek válasza leszen, legyen patientiával k med ott, melyett ne is únjon meg kegyelmed ott. ha Is ugy tetszet, meg áldja Isten a patiens munkát.

Horváth Ferencz uramat egy- hét mulva kegy mellé inditjuk. A commissariatusra adott memoriálét soli kegyelmed, rettenetes a terhünk most, csak anticipat portion kivül trit. cub. 14/m avena cub 12/m kellett Karansebes, Totváradja etcra szállitanunk. Et insup 9-bri Trit. Cub. 5/m et Avena 7/m. Isten győzné ez s vással.

A gyülés actáit Horváth uram felviszi.

Ajánljuk Istennek kegyelmedt. Torda 7. Octobr. 1692.
Kegyelmedkk szolgáló baráti

Az erdélyi királyi gubernium.
Bánffi György, gubernator.
Bethlen Miklós, cancellar.

A Bánffi gr. pecsétje van rajta. A czim ez: Generoso Domino Petro Aivinczi, ad Aulam Agustissimam pro nunc Ablegato Transylnico etc. Domino et Fratri nobis observan. Vienane.

Alvinczi irásával ez van rajta kivül feljegyezve: „Die 8. Octobr. költ az méltóságos gubernium levele és érkezett die 22. ejusdem. Nem tagadta az catholicus Status az ország előtt is itt való munkáját.“

(Ez eredeti levél van Mike Sándor gyüjteményében az Erd. Muzeum.)

Édes komám uram

Egynéhány naptól fogva már roszszul levén sokat kegyelmednek nem irhatok, két rendbeli leveleit is kegyelmednek mind az guberniumnak irt leveleivel együtt becsülettel vöttem bizony jókor is érkeztek kegyelmed levelei, mivel ez ország együtt volt, ez mellett illendőnek itéltünk hogy az ország is tudjon, proponáltattuk. Az catholicus atyafiak közül némelyek ott is megmondták, hogy ő nekik in politicis is vagyon Instantiájok ő felsége előtt; kegyelmednek az mint Isten tudnunk adta, választ töttünk közönségesen, bizony dolog hogy kegyelmednek munkája valóban sulyos és sok nehézségekkel teljes, mindazonáltal mint eddig ugy ezután is jó Istenben bizván, azthiván segitségül, reásegilli kegyelmedet, hogy mind vallásának mind édes hazájának haszsnosan szolgálván fáradságának örömmel való végét éri. Horváth Ferencz uram is már jobban levén nemsokára kegyelmed mellé, hogy az miben kegyelmed kivánja segitséggel legyen felküldjük. Dalnaki uram akkor alá jövén, az hetvenöt ezer forintot csak vegye fel kegyelmed ha megadják, mivel az fejedelem ezt elkérte az országtól kölcsön, megakarván fizetni palatinusné asszonyo-

méknak az jószágért, az minthogy erről tudositson is kegyelmed ha adjak-é meg vagy nem.

Én két staffetán küldtem kegyelmednek ezenkivül leveleket, clavissal irt levelek is voltak, tudositon kegyelmed ha vötte el vagy nem.

Az Székely Lászlóné asszonyom, s több becsületes emberek kivánsági iránt való recommendatoriat, hogy most innen vigyenek, az tanácsuraknak semmiképen nem tetszett nem is menének reá.

És csak kegyelmed tudositson kinek s mi formában kell irni kmd részéről, mint Gyerőfi uramnak is megirtam jó szivvel irok.

Recommendálom magam dolgait kegyelmednek.

Végére menvén annak is, Palatinus uramnak s több nagy embereknek micsoda stilussal kell iratnom, kérem tudósitson mentől hamarább.

Szebenben égés esett volt közel kegyelmed szállásához, de Isten megmarasztotta kegyelmed szállását kár nélkül, Isten hozza kegyelmedet hamar időn örvendetes válaszszal.

Bonczida 9. Octobri 1692.

Kegyelmednek szolgáló komja

Bánffi György m. p.

„Kynszki és Carafa uraknak szóló leveleimet adja meg kegyelmed“ „valami csipkéket kötéseket hadttam, hogy vegyen Cabanus uram számomra az Bethlen Miklós uram pénzéből adjon annyi pénz ő kegyelme kezében.

Keczer György uram kezében is ha kivánni fogja, valami gyürüt csináltatott nekem, kérem adjon abból az pénzből.

Czim: Tekintetes nemzetes Alvinczi Péter uramnak kedves komám uramnak ő kegyelmének adassék.“

Alvinczi saját kezü irása: „Die 9. Octobri költ méltóságos Gubernator ur ő nagysága levelele és érkezett die 22. ejusdem. lött válasz 22. Octobri.“

„Privatumok recommendátiója. Item 75/m forint adósságok.“

(Mike gyüjteményében az eredeti.)

Szolgálunk és Istentől minden jókat kévánunk kk.

Ezeket az inclusákat kld. megolvasván, méltóságos Carafa generál urnak a levelet adja, meg és solicitállja a resolutiót a memoriáléra, mind a kit a nyárban kegyelmed fel vün; mind erre a kit Veterani urnak is küldtünk, mely kettő ugyan majd egyez; Mert ha ő felsége és ő nagyságok ezt a hazát ezek éránt meg nem szánják és a parancsolatok hamar nem jünek, ez az haza bizony elromol teljességgel, mert a buza köbli már fl. Ung. 5. jár sok helyt. Magyarország segétette tavaly Erdélyt; de most ott sincs. Havasalföldében volna de azt a vajda mind öszve szedte cub. trit. 200/m berbécset 6/m vágó marhát 3/m gyüjtött, azt mondják a török császár parancsolatjából, a berbécsét marhát Theökeölyi uram számára, melynek consequentiájától bizony félünk is. A bor is rettenetes szük, alig vagyon negyed részen mint tavaly. A budai administrátor sóaknák oculalása vagy ugyan foglaló szándéka is elég akadályos, de errül más postán irunk, most csak a portio dolga legsietőbb; ez előtt ugy mint a Tordáról irt levelünkben staffeta által irtunk kk. bövön. Ajánljuk Istennek kegyelmedet. Bonczida 22. Octobr. Anno 1692.

Kegyelmed szolgáló baráti

Bánffi György m. p.
Bethlen Miklós m. p.

NB. Alvinczi irásával következő jegyzés van rajta: Ut relatum est Erdélyben kapu szám után vetettek pro Anno subsequen. 1693. Pénzt. flr 30. Buzát cub. 28. Zabot cub. 48. Bort md. 56. Hust Centen. 5. Szénát Curr. 14."

A czim ez: „Generoso Dno Petro Alvinczi de Borberek Sacr. Caes. Regiaeque Mattis per Tranniam Alter Magister. Prothonota. ac ad Augustissimam Aulam Ablegato Trannico et Fratri nobis benevolo Viennae."

Alvinczi keze irásával: Inclite Guber. Tr. 22. 8-br. datae et 4. 9-br. perceptae. tettem választ reá 5. 9-br.

(Eredetiről Erd. Muzeum-egylet a Mike féle gyüjteményből.)

Borbereki Alvinczi Péternek, alázātos suplicáltója, az méltóságos Guberniumhoz.

Igen alázatosan, de szomoruan jelentem nagyságtoknak; Istenben boldogult kegyelmes urunk, méltóztatott volt nékem is, az Beszterecze és Kőhalomszéki, egyik; és az Segesvárszéki Trapóldi processusokbéli, fő dézmásságok proventusát, ennek felette az Portusról is három száz kősókat, kegyelmesen conferálni: egyéb iránt az akkori idő is, pénz nélkül engemet majd semmire is érdemessé nem tévén; de más mind az fő dézmásságok proventusa mind penig az sóbeli gratiától megüresittettem, nem kevés szomorusá gomra: noha ugy tudom sem okot arra nem adtam; sem penig azokbéli collatióim senkinek talán praejudiciumára nem le hettenek.

Holott azért, különben is, sem rend szerint, sem penig rendkivül is, az idő nékem nem igen pátrocinált; tehetségem szerint pedig én is az rajtam forgott különb-különbféle parancsolatoknak, nem voltam hüségtelen eszköze; s most is vagyok, nagyságtoknak méltatlan s engedelmes szolgája.

Nagyságtoknak alázatos bizodalommal instálok, méltóztassék azon fő dézmásságok proventusa és kevés sóbeli Collatióim, sőt az felséges udvartól lejött alázatos memoriáléim recommendatiója iránt is kegyes atyjai resolutióival alázatos szolgáját megvidámitani: ne láttassam, mint egy hitségtelenségem terhe alá rekesztetni, inkább mint sem mind denkori engedelmességemnek csekély érdemétől is szomoruan elrekeszteni.

Isten nagyságtokat érette kegyelmesen megáldja, én is alázatosan megszolgálni igyekezem.

N. K. V. V.

Consignatio Bonorum. Possesionumque ac Portionum possesionarior. infrascripti Juris perpetui, novae Donatior inserendor.

In Oppido Borberek, Curia Noblis cum molendino ibi

dem super fluvio vulgo Gebelj-Pataka extructo; Domo in Arce Superiori habita, Pomario; Item juxta decursum Marusii, et horto quodam foenili, illo a parte dicti oppidi superiori, hoc vero inferiori existentibus, aliisque dictae Curiae molendini Domusque in Arce superiori habitae apertinentiis in Oppidis Borberek, et Alvincz, eorundemque territoriis habitis.

Item portio, in Demeter-pataka, certa etiam particula ibidem dubia, Fiscalitate Articular. soluta; cum ejusdem appertinentiis, Item Domo Nobli, intra moenia Cittis Albae Juliae, cum vineis ad eandem appertinentibus.

Item curia Noblris in Ola-Szilvas, cum ejusdem appertinentiis et portionibus vct. populosis, et desertis, aliisque in territoriis, ibidem scilt ac Magyar Lapad, Bago utraque et Csongva jure Uxorio, Gener. vct, quondam Dominae Evae Lipcsei jam ad Orphanos, ab eadem susceptos devolvendae. Item in Magyar Herepe. Domui Nobliris, cum appertinentiis ejusdem, Portiones vct. in sic dictis Possesionibus et Cottu Albensi Transylvaniae existen. et habitae.

Deinde Domus Nostris in Galfalva cum ejusdem appertinen. Portionibus ut populosis, ac desertis ut et aliis pertinentiis, in territoriis ibidem nec non Portionibus earundemque appertinentiis universis in Szökefalva, Erdőallya. Laczkod, Kis Sáros, Somostelke, Déésfalva Abosfalva Czikmantor, Kis-Szölös, et Harangláb, sic dictis in Possessionibus et Cottu de Kükűllő existen. habitae nec non Portiones in Possesionibus Rücs, Pete, Mező Szent-Márton, Marus-Hodák, et Liget, in Cottu Thordensi existen habitae in quorum pacifico Domino a tempore adeptionis et conscentionis, eorundem legitime persistit. Praeter praemissa bona, sive Portiones possesionariae juris Inscriptitii sequenti serie habentur; Martinus, et Joannes Decsej in Borberek.

Item portiones quaedam populosae ac etiam desertae, cum earundem appertinentiis, in Kis-Falud, Borbant, Magyar-Igen, Ola et Magyar-Bocsárd, Maros Szt.-Imreh, Benedik et Alsó-Preszáka in nunc dictis Possessionibus, et Cottu Alben. Transylvaniae. Ennek felette Preszáka juxta Ompoly fluvium integra, nec non Portiones in Boros-Mező et Drombar Popu-

losae videlicet ac desertae, cum earundem appertinentiis, e emolumentis, in Cotu Albensi praeallegato, existentes hab tae. Nb Has Preszakam videlicet Borso-Mezö et Drombár Sa ratissima Sua Mattas mihi Clementissime conferre et inscribe dignata fuit in et pro floren. hung. 4000. fl. Sed formalem si perinde Donationem expediri facere hactenus non potui; Po sideo tunc legitime mihi assignatas. Ezeket is in Donatione juris impignoratisque, ugy tetszik inserálhatni.

Notandum. Ezek uram csak aprolékos portiók, u hogy némely faluban egy, némelyben penig kettö vagy val mivel több fundusok vadnak s azok is többire puszták; de min hogy sok költséggel s fáradsággal juthattam hozzájok, k telen vagyok az Donatioban inseráltatni, Inscriptional summájok penig ezeknek az mint reája emlékezem igy köve kezik:

Possessio Preszaka juxta Ompoly Fluvium; Item Dro bar et Borso-Mezö Portiones, ö felségétöl négy ezer fori tokban Inscribáltattak.

Deinde Also-Praeszaka portiomért flor. 3000 adtam, ugyan annyiban inscribáltatott.

Item Martinus et Joannes Décsey, ennek felette Kis F ludi, Borbandi, Magyar-Igeni, Maros Szent-Imrei, Benedi aprólék portióknak summája ad minus 500 forintokra meh ez bár csak hat szászra irattasssék.

Az Inscriptionalis Donatiot, pro me et Catharina Ho dati Consorte mea, Item Samuele, Gabriele et Michaele fili meis, vita durante, irredemptibiliter, cum libera tam mei disponendi facultate; haeredibus vero et posteritatib utriusque Sexus universis meis praefatae filior. cum ju computandae et persolvendae summae redimendi kellene irat si jus perpetuum consequi nequeat.

Quod ad Bona perpetui juris praespecificata nova D natio formalis kivántatik pro me, meisque haeredibus utriu que sexus universis et praeter fidelitatem et fidelia obsequia ne kell talán semmi meritumot feltenni nisi quod necessari litteris et literalibus superinde instrumentis qer Irruptione Tökölianam Ignis voraginem aliisque temporum injuriis dat nificatus sit etc. Ugyan is az Tököly uram irruptiója, az házai

elégése és egyéb casusok miatt, mikor Koloszvárra inclusi voltunk, nem kevés károkat vallottam.

Ad Regios inscribendos mivel, noha az káptalanok non sunt articulariter dispositi, mindazáltal stylo solito reájok kell dirigálni; vagy penig, hogy az ő fogyatkozások miatt akadályom ne legyen, Officiales Albenses Transylvaniae Thordeu, et de Kükülló Cottum nec non Sigismundum Balog, Gregorium Tarsoly, Stephanum Dobai, Georgium Thury, Danielem Vizkeleti, Ladislaum Rhedej, Alexandrum Havasalyi, Georgium Körösi minoris, Item Stephanum Hory et Franciscum Enyedj Majoris in Transylvania Cancellariae scribas et Juratos notarios. „Cum Sincera obligatione, sincere devinctor. servus

Petrus Alvinczi m. p.

Claudiop. 15. Mar. 1697. " *)

Kérem az D. Expeditort becsülettel, ne sajnálja ez munkának expeditióját minél helyesebben véghez vinni, cum gratiarum actione igyekezem remunerálni.

Augustissime Imperator Domine Domine Clementissime!

Dum dietim cernerem ab Augustali Majestatis Vestrae Sacratissimae Throno de integritate fidelitatum suarum benemeritos quosque Patriae filios, inexplorabilis Suae Benignitatis liberalitate condecoratos regredi, profundissima cum subjectione praesumpsi Majestatem Vestram S. genuflexis interpellare Precibus, orans demississime, quatenus Decimam Pagi Válthidin Sede Saxonicali Medgyes existentis, mihi, atque liberis meis Samueli, Gabrieli et Michaeli vita durante irredemptibiliter, Haeredibus vero et Posteritatibus Eorundem, ac etiam legatariis, in et pro Summa Quadringentorum florenorum Rhenensium inscribi non dedignetur.

Adnitemur Augustissime Imperator, omni, qua fidelissimum decet, Servitiorum nostrorum genere, hanc Majestatis

*) A „ — " jegy közé irt szavakat Alvinczi sajátkezűleg irta.

Vestrae Clementiam, ad extremum Vitae halitum humill promereri.

Majestatis Vestrae Sacratissimae

Humillimus, perpetuoque fidelissimus Subd

Petrus Alvinczi m. p.

Kivül: Ad Augustissimam Romanorum Imperator ac Germaniae Hungariae, Bohemiaeque etc. Regiam Maje tem et Dominum Dominum Clementissimum Benignissim Genuflexae Preces 24. Martii 1697. Introscripti Petri Alvin

Exhibitae in consilio per D. vice-cancellarium Cib die 2. Junii 1697. A. Sed non lectae Decisum 30. Julii.

Sacratissima Caesarea Regiaeque Majestas Domine mine Benignissime!

Omnibus, vere Fidelibus ad Augustissimum Majest estrae Sacratissimae Thronum provolutis, laxe, imo et digaliter emanata Gratia me quoque quanquam indign Fidelem nihilominus Majestatis Vestrae Sacratissimae su tum, laxatis coram Scabello Ejusdem genibus, supplic munificamque largitionibus Dexteram amplecti adanin Cum omnium fragilitatis Caeno inquinatarum, Vetustatis b tis corrosarum, imo et ab ipso Vulcano in Cineres redacta rerum Summum Excitatorem, et quasi Regenerateram Majestatem Vestram Sacratissimam, apprime omnium profiteantur, ea propter sequentia medendi gratia taliter gerere praesumo:

Quanquam omnia Bona, et Possesiones meas in Tran vania tam Avitas, quam e: per bonae recordationis Illust simum condam Principem Tranniae Michaelem Apafi, ac timarie ex mero indultu Majestatis Vestrae Sacratissimae latas firmo et nulli praejudicioso fundamento sed Donati bus mediantibus super unaquaque habitis possederim; ni ominus tamen, cum foedo Archirebellis Barbarorum Squa superioribus non ita pridem annis nunquam satis deplora rabie Inclytam pene Tranniam pervaserat, tunc inter cae

quam pluria, immolatis etiam meis Vulcano aedibus in Universum omnibus meis literalibus Instrumentis in cineres redactis et annihilatis exutus manserim nullis quicquam amplius prae manibus meis existentibus. His itaque possidendi fulcris violenter penitus destitutis, non solum me, verum et Posteros nova Donatione mediante (redintegratis Possesionum Iuribus) tutos et securos reddere existimans praesentem omnium Bonorum Extractum demisso meo Memoriali hic accludo.

Supplico itaque Majestatem Vestram Sacratissimam humillime: dignetur intuitu fidelium servitiorum meorum jam tot annis praestitorum ac imposterum etiam nunquam intermoritura alacritate praestandorum, pro omnibus Bonis meis perpetui Iuris in praedicto Accluso specificatis et nunc indifferenter singulis possessis, Novam formalem Donationem Mihi, Haeredibusque et Posteritatibus meis utriusque Sexus Universis, pro Inscriptionalibus vero, pariter Donationem pro me, mea Conjuge Catharina Hosdati, item Samuele, Gabriele et Michaele Filiis meis, Vita durante irredemptibiliter (cum libera tamen mei disponendi facultate) Haeredibus vero et posteritatibus utriusque Sexus Universis tam meis quam praefator. Filior. cum Iure Computandae et persolvendae Summae redimendi, Clementer impertiri, statuique denuo curare. Ut sic exsuscitatus regenitis atro Cinerum tegulis suffocatis et sufflaminatis juribus meis, ad seram Posteritatem tuto transmittere possim. Quam Majestatis Vestrae Sacratissimae Gratiam, donec Vitalis pectora vibrabit aura, incontaminatis fidelitatum speciminibus demereri non intermittam, qui et maneo usque ad tumulum.

Majestatis Vestrae Sacratissimae

Humilimus perpetuoque Fidelis Subditus

Petrus Alvinczi.

Kivül: Exhibitae in Consilio per D. vice-cancellarium Cibinii die 2. Junii. 1697. sed non lectae. Decisum.

(Erdélyi főkormányszék Acta Diurna 1859.)

1700. Sept. 14-én. „Alvinczi uramnak.

Az Al-Vintzi uj keresztyének panaszából értjük, h kegyelmednél zálogba levő kertjeknek zálagos summájá már egynéhányszor megkinálták kegyelmedet, de mind ed is a pénzt nem léválván tőlek, a kertet sem remittálta, n tudjuk micsoda okokra nézve. Parancsoljuk azért kegyelm nek, hogy respectu fisci Regii, kinek protectiója alatt vadn szeretettel intimáljuk kegyelmednek remittálja, a minth ex conscientia tartoznék kegyelmed akárkinek is, ne kell sék kedvetlenebb uton remittálni kegyelmednek; ha pe mi akadálja lehetne benne kegyelmednek, mely szerént n remittálhatná, kegyelmed bennünket minél hamarább tudó son felőle.

(L. Liber Regius ab 11-a aug. 1699-usque 31-m a Anni 1703. pag. 341—342.)

AlvinczíPéter uramnak Albae ex Reg. P. Guber. Die Januar. 1701.

Generalis ur ide jövetelével az szállások itt igen m szükültek, az többi között itilő mester Henter Ferencz tyánkfia is igen alkalmatlan szállásra szorult, minthogy nig kegyelmed maga gyenge egészsége miatt az mint rem jük az gyülésre nem fog feljöni kedvesen veszszük kegy medtül, ha kegyelmed az itt való házát az egy alkalm ságra cedálja ő kegyelmének Dat. ex reg. Transylvaniae ber. Die 22. Januar Anno 1701.

(Liber Regius ab 11-a aug. 1699-m usque 31. 1. aug. Anni 1 pag. 410.)

„Alvinczíné asszonyomnak 4. Maji. 1701."

Az minapiban expediáltuk vala az két káptalant gyelmedhez a végre, hogy ha mi ország dolgait néző irá regestrumok vagy computusok voltak az szegény Alvi uram keze alatt, azokat mindegy czéduláig hozzák kezün

de kegyelmed akkor halasztott arra, hogy az levelek Szebenben vadnak; Minthogy penig, mind az commissióval való sietős computusok, mind más közönséges dolgoknak jó rendbe való állatása, azoknak az irásoknak elő való hozatását szükségesképen megkivánják, Parancsoljuk, hogy kegyelmed mindjárt az vejit küldje Szebenben és hozassa egyenesen ide Fejérvárra az mi kezünkhez, hogy azoknak nem léte miatt az ország meg ne károsodjék, kegyelmednek is tovább való busulása abból ne következzék, Pénteken okvetlen ott legyenek velek."

„Liber Regius ab 11-a aug. 1699 usque 31-m aug, Anni 1703 pag. 493."*)

Méltóságos Regium Gubernium!

Nagyságtok parancsolatját igen alázatosan vettem, mit parancsoljanak az Ducca vajda cleondiumának 22. praesentis Szebenben való küldéséről értem; Több keserves szomoruságunk szaporodásával,*) ezen is busulok; hogy olyannal is terheltetem, melyben sem hirem, sem tudásom nincsen; holott idvezült édesuram mikor megholt is ezen szép dispositioi között, azon kimultorájáig is azt mondta: hogy senkinek csak egy pénz érő java is, javacskái között nincsen s ne féljek, hogy valaki megháborgasson; ugy azon Duca vajda javairól is még éltében mikor hivatta volt nagyságtok és tudakozódott tőle szegénytül, csudálkozva emlegette; hogy olyról kérdezték melyben semmit nem tudott sem kezén nem forgott; Igy értvén szegénynek igazságát; alázatosan kérem nagyságtokat, sem engemet, sem az szegény árvákat tovább méltatlan terheltetni ne engedjék; sőt ily igazságos igyünkben méltóz-

---

*) Ugy látszik, ekkor halt meg Alvinczi kissebbik leánya Zsuzsánna, atyja után csak hamar, vagy ha 1702-ben halt is meg, de ekkor már sulyos beteg lehetett.

tassanak inkább atyai gratiájokkal protegálni; I
Isten nagyságtokat szomoru változástul oltalmazz
Nagyságtok alázatos szolgálója, Idvezült na
Alvinczi Péter ur
Árva Hosdát
Borberek 18. Novembris 1701.

TARTALOM.

I. kötet.

	Lap.
Elöszó :	V.
Leopold császár megbizó levele pater Dunodnak, az erdélyi udvarba küldött követének, Bécs 1685. febr. 5. . . .	5
A pater Dunod által magával hozott szerödési pontok. . .	6
Az I. Leopold császár és I. Apafi Mihály fejedelem közt tervezett egyezkedés pontozatai kelet nélkül.	6
A pontozatok tervezete melynél fogva Apafi belépett a volna császár, a lengyel király és Velencze közt fennáló frigybe. .	7
Az erdélyi fejedelem pontozatai melyek szerént ő hajlando lett volna-e szövetségbe lépni.	8
Utasitás Vajda László, a Bécsbe küldött fejedelmi követ számára. Fogaras 1685 apr. 12-én.	12
Titkos utasitás ugyan annak számára ugyanakkor. . . .	14
Hadfölkelési szabályzat Fogaras 1685 apr. 11-én. . . .	15
Fehérvári tanácskozás 1685 maj. 18-ig jul. 25-ig: . . .	17
1.) A sodomia elleni szabályzat.	17
2.) Határozat Kende Klára s Kemény Jánosné ügyében	18
3.) Egy Szebenbe titkon küldött török levél ügyében .	19
4.) A hódoltsági adóról.	20
5.) Serédi Benedek dézmájáról.	20
6.) Gyalog harczosok kiállitásáról.	20
7.) A szász egyetem rendkivülileg kiállitandó hadairól.	21
8.) Duca vajda pénzéről.	21
9.) Egy moldvai ember panaszáról.	22
10.) Vesselényi Pál kihágásairól.	22
11.) A mármarosiak által vásárolt rablott marhákról. .	22
12.) Tordai orgazdák megbüntetése.	22
13.) Déva vára megvizsgálásáról.	23
14.) A napszámosok napdijai ki-nem-fizetői ellen hozott végzés.	23
15.) Csáky Lászlóné eltiltatik a férjével folytatott titkos összeköttetéstől.	24
16.) Az álutokon járókról.	24

A tanácskozás ügyében kelt levelek: . . . . . .
Vallis szathmári parancsnoknak Kende Klára ügyében Fehér vár 1685. jul. 24. . . . . .
Özv. Kemény Jánosnénak az ellene támasztott panaszok ügyé ben ugyanakkor. . . . . .
Vesselényi Pálnak hasonló ügyben u a. . . . . .
A budai szerdárnak: Daczó György követ ajánltatik. . .
A zsodomia ügyében elrendelt inquisitoroknak u. a. . .
Daczó György a budai pasához küldött követ utasítása Gyula Fehérvár 1685. jul. 25. . . . . .
Az ország biztositó levele és teljhatalma az ügyek vezetéséve megbizott deputatio számára Fehérvár 1685 nov. 4. .
Dunod pater második követsége pontozatai. . . . . .
A fejedelem és országgyülés szerződése Dunod császári követ tel Ebesfalvá 1686. nov. 27. . . . . .
Leopold császár és magyar király levele Apafihoz a Biharvár megyében elkövetett zsarolások ügyében Bécs 1685. nov. 28
Ugyan az u. ahhoz u. ez ügyben ugyan akkor. . . .
Stratman levele Apafihoz; melyben tudatja hogy Caprára ren deletet kapott katonái fékezésére Bécs 1685. dec. 1. .
Szebeni tanácskozás 1685 dec. 1686. aug: . . . . .
A kolozsváriak postálkodása elrendeltetik. . . .
A somlyai őrség zsoldjának kiadása. . . . .
Székely László felhatalmaztatik hogy Csákival találkozzék Kővárba és Szamos-Ujvárba had rendeltetik. . .
1685 dec. 16-án kivetett adó. . . . . .
Kabos Gábor Szamos-Ujvárrra rendeltetik parancsnok helyettesül. . . . . .
Teleki Mihálynál levő fiscalatusok 3000 tallérral super inscribáltatnak. . . . . .
Szolgabirák quártélyozásra ki nem bocsáttatnak. .
1685-ben kivetett személyadó. . . . . .
Carafa generálhoz küldendő követekről. . . . .
Carafa generálnak ajándékot igérnek. . . . . .
A portai adóról. . . . . .
Vigyázó hadak szervezése a német hadak zsarolásai ellen
Rendkivüli kiadásokra rendelt összeg. . . . .
Pater János adósságáról. . . . . .
Az országos adó kipotlásáról. . . . . .
Egy aranyos pallos megvásárlásáról. . . . .
Sublatiójáról 45-nek. . . . . .
A portai országos adónak minő pénznemre leendő felvál tásáról. . . . . .
Huszt és Kővárba gabona rendeltetik. . . . . .
A szász h lyek hirekről gondoskodjanak. . . . .

Lap.

A székelyek vigyázzanak a szorosokra. 49
Tököly mellett levő török tisztek értesitése. . . . 49
Vallissal tudatni kell Tököly beütését. 49
Carafával való kiegyezés pontozatai. 49
Carafához küldött követek. 50
Marcz. 23-áról országgyülés hivatik össze. 50
Kővári zsoldosok fizetése. 50
A Bécsbe küldendö válasz készitésével megbizottak.. . 50
Horváth Kozma megidézése. 50
Debreczennek segély adatik. 50
Pater János szabadon bocsáttatik. 52
Bécsbe s a portára követek küldetnek 52
Kopják késztiése elrendeltetik. 52
Tökölyhez követ küldetik. 52
Teleki Mihálynak 600 fl. resolváltatik. 53
A hadak táborba szállittatnak. 52
Régi athnamek lemásolása a portán. 52
Sárosi János költségei megtéritése. 53
Nagy Pál költségei megtéritése. 54
Az irnokok fizetéséről. 54
A fővezér ajándékáról. 54
Dombi serge szaporitásáról. 54
A kolozsvári őrség fizetéséről. 54
Nagyszegi Gábor fizetése. 54
A fogarasi őrségnek segélypénz. 54
A beszterczeiek Scherffenbergnek adjanak élést. . . . 54
Fehérvárra Kendefi Pál küldetik. 55
Kolozsvár erősitése. 55
Busa kivitel eltiltása. 55
Tökölyivel kiegyezés. 55
Uj confoederatio Szeben városával. 56
Tökölyihez követek küldetnek. 56
Scherffenberg hadai fékezéséről. 56
Bethlen Gergely ideiglenes hadi parancsnokká tételéről. . 56
Az ország szükségére kölcsön vett buzáról. 56
A végvárak őrségének fizetése. 56
Kolozsvárt a municio szapotittassék. 56
A német hadak számára kivetett marhákról 57
A német had számára kivetett buzáról. 58
A kolozsvári őrségnek adandó buza. 60
Hadfelkelési intézkedések aug. 22-én. 60
Az országos deputátio költségére kivetett adó. . . . 61
Tholdalagi protestatiója. 61
A zsoldosok felülése elrendeltetik. 62
A német had számára küldött pénz. 62

Lap
A véghelyek megvizsgálása elrendeltetik. 6
Az ország buzája megvizsgálandó. 6
A Fogarasban és Fehérvárt folytatott tanácskozás 1686 septembertől decemberig. 6
Kis Balázs beütései meggátlására tett intézkedés. . . 6
A szathmári hadak beütései. 6
Az ország szükségére kivetett zabról. 6
Bécsbe küldöt követekről. 6
October 20-ára országgyülés hivatik össze. 6
Gyulai Ferencz Bécsbe küldött követ utasitása Fogaras 1686. sept. 29. 6
A szász földre kivetett gyalog hadak kiállitása. . . . 6
Carafához követ küldés. 6
Máramarosvármegye a Kővárvidéke magatartásáról a császári hadak irányában. 6
Hatházi hadai megfogadásáról. 6
Vigyázó hadak felkeléséről. 6
A deputatio fizetésére kivetett adó. 6
Teleki Mihálytól felvett 78 arany 6
A lengyel követnek adott ajándék. 6
Gabona kivitel tilalmáról. 6
A deputatus rendek névsora s fizetése. 6
Macskási Boldizsár portai követnek adott utasitás Szeben 1686 januar 22. 6
Vizaknai Nagy István portai utasitása 1686 januar. . . . 6
Leopold császár kirendeli megbizottait a Hallerrel és többi követekkel folytatandó alkudozásokra Bécs 1686. febr. 14. . 6
A lengyel király biztositása a vele közlendők titokban tartásáról Zolkiev 1686. marcz. 20-án. 6
Leopold császár megbizó levele Scherffenbergnek, hogy hadaival Erdély alá mennjen Bécs 1686. marcz. 24. . . . 6
Leopold császár nyilt parancsa Scherffenberg küldetése ügyében Bécs 1686. marcz. 28. 6
Fink János császári követ jelenti, hogy a muszka czár elfogadta a szövetséget a frigyesekkel Leopoldvára 1686 apr. 18. . 6
Haller és követtársai jelentése az alkudozások folyamáról Bécs 1686 apr. 26. 6
Tököly jelenti Apafinak hogy követeit küldi hozzá Jenő 1686 april 28-án. 6
Tököly jelenti Apafinak, hogy előbbi követsége után Letenyei Nagy Mihályt is küldi Jenő 1686 April 26. 6
Scherffenberg levele Apafihoz, melyben tudatja, hogy Erdély megsegélésére kiküldetett s hogy ő mint barát fog jönni Szathmár 1686 Maj. 1. 6

Lap.

Kabos Gábornak Tökölyhez küldött követnek adott utasitás Maj 5. 89
Az ország levele Tökölyhez melyben Kabos küldetését tudatja. 91
A fejedelem hason tartalmu levele Szeben Maj. 5-ik 1686. . 91
Hadfelkelési szabályzat. Szeben 1686 Maj. 6. 92
A bécsi egyezkedés első tervezete. 96
A bécsi egyezkedés második tervezete. 100
A deputatiónak tervezete a második pontozatok átalakitására. 103
Bécsbe küldött követ Nagy Pál utasitása Szeben 1686 Maj 6. 108
Ugyan annak adott titkos utasitás Szeben 1686 May 7-én. . 110
A Nagy Pál által Bécsbe vitt levelek sorozata. 112
Apafi levele a császárhoz az ellene emelt vádak ügyében 1686. Maj. 7. 113
Az erdélyi rendek levele ugyan-e tárgyban ugyan akkor . 114
A Bécsbe küldött követek megbizó levele 1686. Maj. 7. . 115
A Bécsbe küldött követek megbizó levele az emelt vádak megszüntetése ügyében ugyan akkor. 116
A Bécsbe küldött követek megbizó levele különös ajánlattal ugyan akkor. 116
A Bécsbe küldött követek megbizó levele szabad utlevéllel ellátások ügyében. 117
A fejedelem tudatja a bécsi követekkel Nagy Pál küldetését ugyan akkor. 118
A fejedelem meghagyja Nagy Pálnak : Scherffenbergtől kérjen utlevelet Maj. 8-án. 118
Az ország levele a Bécsben levő követekhez a bécsi pontok megváltoztatása ügyében s az ország sérelmeiről 1686. Maj. 7-én. 119
Sárosi Jánosnak, a portára küldött követnek adott utasitás Szeben 1686. Maj. 7-én. 125
A deputátusok levele Maurocordatus portai tolmácshoz Tököly azon tervének, hogy Erdélyen akar keresztül menni meggátlására 1686. Maj. 7. 129
A fejedelem levele a portai kapihihához ugyan e tárgyban ugyan akkor. 131
A szilágycsehi udvarbiró tudatja, hogy Scherffenberg Erdélybe készül 1686. Maj. 9. 133
A Scherffenberghez küldött követeknek Dániel Mihály és Bálintith Sigmondnak adott utasitás. Szeben 1686. Maj. 10. 133
Jósika Istvánnak a szerdárhoz küldött követnek adott utasitás 1686. Maj. 10. 137
A Bécsbe küldött bejárónak Szilágyinak adott utasitás Szeben 1686. Maj. 11. 138
A fejedelem levele Scherffenbergnek Dániel és Bálintith küldetése ügyében Maj. 11. 138

Lap

Nagy Pál levele egy erdélyi főurhoz, valószinüleg Telekihez melyben Scherffenbergnél lett megfordulását adja elé; Pánczél-Czeh 1686. Maj. 11-én. 13

A fejedelem Hunyadmegye rendeivel tudatja, hogy Csula Gáspárt rendelte a dévai vicekapitányságra s beigtatását megparancsolja. Szeben 1686. Maj. 13. 14

A fejedelem levele a dévai porkolábhoz ugyan-e tárgyban ugyanott, ugyanakkor. 14

A fejedelem levele Csula Gáspárhoz ugyan-e tárgyban ugyott ugyanakkor. 14

A fejedelem levele Sárosi János portai követhez, melyben Scherffenberg közeledtét tudatja. Szeben 1686. Maj. 13. . 14

Báró Houchin levele Apafihoz: tudatja szathmári parancsnokká lett kineveztetését. Szatmár 1686. Maj. 13. 14

A fejedelem levele a fővezérnek a német hadak Erdélybe érkezéséről. 14

Ugyanaz a kapichichának ugyan-e tárgyban. Szeben 1686. Maj. 16. 14

A szerdárnak irott levél ugyan-e tárgyban, egyszersmind segélyt kérnek 1686. Maj. 16. 14

A fejedelem levele Maurocordatusnak, hogy a németek beütését haladéktalanul tolmácsolja a fővezérnek, ugyanekkor. . 14

A fejedelem levele Jósika Istvánhoz ugyan-e tárgyban. . . 14

A fejedelem levele Sárosy Jánoshoz ugyan-e tárgyban ugyanakkor. 14

A fejedelem levele Tökölyhez, melyben felhivja, hogy a szerdárhoz küldött követét kisértesse el, ugyanakkor. . . . 14

A fejedelem levele Tökölyhez, melyben tudatja, hogy kész vele kiegyezni. Szeben 1686. Maj. 17. 14

Az ország ujabb egyezkedési levele a szebeniekkel 1686. Maj. 17. 14

Szeben városának hitlevele 1686. Maj. 17. 14

A szebeniek által letett esküforma mintája ugyanakkor. . 14

A fejedelem hitlevele a szebenieknek, melyben jogai megtartását igéri 1686. Maj. 18. 14

Scherffenberg levele a fejedelemhez, melyben utolsó levelére határozott választ kért. A táborból 1686. Maj. 17. . . 14

A fejedelem megbizó levele az erdélyi hadakhoz, melyben tudatja, hogy ideiglenesen Teleki Mihály helyett Bethlen Gergelyt bizta meg a fővezérlettel. Szeben 1686. Maj. 18. . 14

Tököly levele Naláczyhoz, melyben hadai zsarolásait mentegeti. Illye 1686. Maj. 18. 14

Tököly a fejedelemnek, kéri, hogy a német hadak utjáról értesitse őtet, Illye 1686. Maj. 18. 14

Lap.

A fejedelem levele Scherffenberghez melyben panaszkodik, hogy a német had mint az ellenség pusztitja Erdély földjét. . 159
A fejedelom levele Dánielhez és Bálintithoz a német hadak zsarolásai fékezése ügyében. Szeben 1686. Maj 18. . . . 160
Scherffenberg válasza a Dániel feltételeire, érkezett Szebenbe 1686. Maj 19. 161
A fejedelem levele Scherffenberghez e feltételek ügyében. Szeben 1686. Maj. 19. 161
A fejedelem levele a szerdárhoz tudatja a német hadaknak Kolozsvár alá érkezését 1686. Maj. 19. 162
A fejedelem utasitása Daczó Jánoshoz a szerdárhoz küldött követhez u. akkor. 162
Scherffenberg levele a fejedelemhez: panaszkodik ennek törökössége miatt Kolozsvár 1686. Maj. 20. 164
A váradi passa levele a fejedelemhez Scherffenberg Erdélybe nyomulása ügyében Várad 1686. Maj. 20. 164
Tököly levele a fejedelemhez, melyben tudatja, hogy Kendét és Bancsit követekül hozzá küldé. Illye 1686. Maj. 21. . . 166
Scherffenberg levele a fejedelemhez, hogy ujabb követeit teljesebb utasitással küldje hozzá Koloszvár 1686. Maj. 22. 167
Ugyanaz ugyanakkor tudatja hogy két századát somlyai katonák felverték ugyan akkor. 167
A fejedelem levele a bécsi követeknek Scherffenberg hadai zsarolásáról. Szeben 1686. Maj. 28. 168
A fejedelem utasitása Bethlen Miklósnak és Bálintith Zsigmondnak, Scherffenberghez küldött követeinek. Szeben 1686. Maj. 22. 171
Tököly utasitása Kendének és Bancsinak Apafihoz küldött követének. Illye 1686. Maj. 22. 174
A fejedelem levele Bethlen Miklóshoz Scherffenberg zsarolásai ügyében. Szeben 1686. Maj. 22. 177
A fejedelem utasitása Naláczi Lajosnak a vajdához küldött követnek. Szeben 1686. maj. 22. 178
Az ország levele Tökölyhez, ennek Hunyadmegyében elkövetett zsarolásai ügyében. Szeben 1686. Maj. 22. . . 179
A fejedelem a váradi passának: a német hadak zsarolásairól u. a. és u. ott. 180
A kolozsvári őrség és lakosság számára kiadott utasitás. u. a. és u. ott. 181
Tököly nyilt parancsra élés és szekerek adása ügyében. Illye 1686. Maj. 23. 184
A fejedelem levele Bethlen Miklosnak s Bálintitnak, Csáky László zsarolásai ügyében, Maj. 24. 185
Scherffenberg megbizó levele Jörgernek. Kolozsvár 1686. Maj. 25. 186

Csáky László a fejedelemne
falva 1686. Maj. 26.
A fejedelem levele Tökölyhe
teleit nem fogadhatja el.
Az ország határozata Scherf
Scherffenberg határozata a
pontokra. Szeben 1686.
A Jörger által Apafival közl
A fejdelem levele a fővez
által küldött levelet megk
A fejedelem utasítása Nagy
követnek. Maj. 28. .
Ahmed pasa szerdár tudatj
pasa Lippa táján táborb
A fejedelem levele a szerdá
sét tudatja. Szeben 1686
Jósika Istvánnak a szerd
ugyanakkor. . .
A fejedelem levele Scherff
Miklóst és Mikes Pált k
A fejdelem utasitása ugyan
A fejdelem levele Ibrahim
dulásának idejéről tudósi
A fejdelem a váradi pasá
ir, Maj. 30. . . .
A fővezér levele a fejedelem
dsit s legyen készen a h
1686. jun. 30. . .
Ahmed szerdár levele a fej
gába beütött németeket
1686. jun. 3. . .
A fejedelem Gyulafi Lászl
országban kóborló hada
A fejedelem Ibrahim pasána
hozzá követségbe. Szeben
Jun 5-én 1686 tett intézk
Scherffenberg generál Beth
fizetések s két vár átadás
A deputátusoknak ezen kö
jun. 7. . . . .
Sárosi János portai követ D
tése portai fogadtatásáról
Váradi pasa levele Apafinak
ről. Várad 1686. jun. 7.

LIBRARIES

Lap.

Baló Mátyás kapihia levele Apafihoz a lengyel király béke törekvéseiről. Drinápoly 1687. jun. 8. 221
Bethlen Miklós, Scherffenberggel tudatja, hogy követséggel megy hozzá. Szeben 1686. jun. 9. 222
Az ország levele a fővezérnek Tököly zsarolásairól, Erdély jogai megtartását kéri 1686. jun. 9-én. 223
Donát Jánosnak a szerdárhoz küldött követnek adott utasitás. Szeben 1686. jun. 10. 224
A fejedelem levele Scherffenbergnek melyben a hozzá küldött követségről értesiti. Szeben 1686. jun. 10. 229
Ugyanahoz az országnak levele hasonló tárgyban ugyan akkor. 329
Az ország rendeinek határozata Scherffenberg jun. 2-iki feltételeire ugyan akkor 230
Gyulai Ferencznek s követtársainak Scherffenberg generálhoz adott utasitás ugyan akkor. 231
A fejedelem levele a portai követekhez Tököly hadai szétverése ügyében 1686. Jun. 10. 237
A fejedelem levele a havasalföldi vajdához ugyan ez ügyben ugyan akkor. 234
Bécsi követek levele a fejedelemhez a bécsi pontokban eszközlött változtatásokról. Bécs 1686. Jun. 10. . . . 235
Milesz Mátyás Telekihez a fennforgó nehézségek eltávolitása ügyében. Bécs ugyan akkor. 237
A fővezér levele a szász nemzethez, melyben a szászok felkelését elrendeli. Drinápoly 1686. Jun. 11. 238
Török császár levele a fejedelemhez a németek beütése ellen adandó segitség ügyében. Drinápoly 1686. Jun. 11. . . 239
A fejedelem levele a váradi pasához Tököly zavargásai ügyében 1686. Jun. 12. 242
Scherffenberg levele a fejedelemhez: a hozzá küldött feltételekre válaszol. Udvarhely 1686. Jun 14. 243
Ugyan annak levele a rendekhez ugyan-e tárgyban a követek jelentésével együtt ugyan akkor. 244
A fejedelem levele a bécsi követekhez a német hadak zsarolásai s az alkudozások ügyében. Szeben 1686. Jun. 14. . 247
A szerdár levele a fejedelemhez Tököly beütése és Csáky garázdolkodása ügyében. Szeged 1686. Jun. 16. . . . 248
Ibrahim pasa levele a fejedelemhez a németek ellen adandó segitség ügyében ugyan ott. 249
Baló Mátyás kapihia levele a fejedelemhez, erdélyi uraknak némettel lett szemben lételek ügyében. Drinápoly 1686. Jun. 16. 250
A fejedelem levele a szultánhoz hűséges szolgátatairól. 1686. Jun 18. 252

A fejedelem levele a fővezérhez, tudatja hogy a német hadak ellen mit sem lehetett tenni; ugyan akkor. . . . . .
A fejedelem levele a kapihiához, melyben a portán emelt vádakat magáról elháritja. Ugyanakkor, ugyan ott. . .
A fejedelem levele Maurocordatushoz a portához viseltető hüsége ügyében, ugyan akkor ugyan ott . . . . . .
A rendek levele a szultánhoz ugyan-e tárgyban ugyan akkor és ugyan ott. . . . . .
A rendek levele ugyan-e tárgyban a fővezérhez, ugyan akkor ugyan ott. . . . . .
Bethlen Gegelynek és Dániel Mihálynak Scherffenberghez küldött követeknek adott utasitás 1686. Jun. 19. . . . .
A fejedelem levele Scherffenberghez, a fentebbiek követségbe küldését jelenti ugyanakkor. . . . . .
Hitlevél a kölcsön felvett buzáról. Szeben 1686. Jun. 20. .
A német had számára rendelt vágómarhák kivetése, ugyanakkor ugyan ott . . . . . .
A kolozsváriak levele a fejedelemhez, tudatják, hogy a város megtartását egyhangulag ohajtják. 1686. Jun. 21. . .
Szebenben 1686. Jun. 22-én kiadott hadi rendszabályok. .
A fejedelem levele Scherffenberghez, tudatja, hogy felé siet az alkudozások végett. Apahida 1686. Jun. 23. . . .
A rendek levele Bethlen Miklós és követtársaihoz a német hadak közeledése ügyében. Szeben 1686. Jun. 23. . . .
A fejedelem levele Scherffenberghez, tiltakozik a német hadtól szenvedett sérelmei ügyében. Szeben 1686. Jun. 26.
Az ország rendeinek levele Gyulai Ferenczhez, tiltakoznak az ellen, hogy Scherffenberg a fejedelemmel vagy a förendek közül valakivel szemben lehessen. 1686. Jun. 25. . .
Gyulai Ferencz levele a deputátusokkoz Scherffenberggel folytatott egyezkedés ügyében 1686. Jun 25. . . . .
Bethlen Miklós és követtársai levele a deputátusoknak Scherfenberg elindulása s az országba beljebb nyomulása ügyében. Apahida 1686 Jun. 26. . . . . .
Gyulai Ferencz levele a deputátusokhoz Scherffenberg generállal folytatott egyezkedéseiről. Keresztes 1686. Jul. 26.
A fejedelem levele a szerdárnak a német hadaknak az országba nyomulásokról. Szeben 1686. Jun. 25. . . . . .
A fejedelem levele Ibrahim pasához ugyan-e tárgyban segélyt kér ugyan ott ugyanakkor. . . . . .
Gyulai Ferencz levele a deputátusokhoz Scherffenberg generállal tovább folytatott alkudozásairól. Keresztes 1686. Jun. 27. . . . . .
A fejedelem levele Gyulaihoz, rendeti, hogy utasitásához ragaszkodjék 1686. Jun. 27. . . . . .

Lap.

Az ország levele Gyulai Ferenczhez, Telekinek vagy a főurak közül más valakinek Scherffenberghez való menetelét nem engedhetik meg, ugyanakkor ugyan ott. 292

Scherffenberg levele a fejedelemhez, reméli, hogy ezután kis dolgokban nem fog nehezségeket csinálni. Felvincz 1686. Jun. 28. 296

Maurocordatus tolmács levele a fejedelemhez, inti hogy a német sergeket Erdélyből üzzék ki. Haszanpassa mezején 1686. Jun. 28. 297

Gyulai Ferencz levele Telekihez a német hadak belebb nyomulásáról. Decse 1686. Jun. 28. 298

Leopold császár nevében kiadott nyilatkozat a német hadaknak átadandó erősségek ügyében. Bécs 1686. Jun. 29. . 300

Sárossy János levele a fejedelemhez, jelenti hogy a vezér Tökölyt nem fogadta el. Csobán 1686. Jun. 29. . . . 301

Gyulai Ferencz levele a deputátusokhoz Scherffenberggel tartott egyezkedéséről. Orbó 1686. Jun. 30. 302

Gyulai Ferencz levele Telekihez Scherffenberggel az országból távozása ügyében folytatott értekezletekről, ugyan ott. 303

A fejedelem levele Gyulai Ferenczhez tudatja, hogy Scherffenberg feltételeit nem fogadhatja el. Szeben 1686. Jul. 1. 305

Baló Mátyás kapihia levele, a fejedelemhez hireket ir. 1686 Jul. 1. 307

A fejedelem levele a szerdárhoz a német hadak benyomulásáról és segélyt kér. 1686. Jul. 1. 307

A fejedelem Ibrahim passához ugyan-e tárgyban, ugyan akkor ugyan ott 309

A fejedelem. levele Balog Lászlóhoz ugyan-e tárgyban ugyan akkor. 310

Az Erdélybe küldött lengyel követ utasitása, érkezett 1686. Jul. 2-án. 311

Scherffenberg levele a fejedelemhez: biztositja, hogy az udvar törekvése Erdély jogainak fentartására van irányozva. 1686. Jul. 3. 315

A rendek levele Gyulai Ferenczhez : tudatja, hogy őrséget erősségeibe nem fogadhat be s kéri, vigye ki hadait az országból. 1686. Jul. 3. 316

Gyulai Ferencz levele a deputátusoknak a generálissal folytatott alkudozások ügyében. Szász-Sebes 1686. Jul. 3. . 317

Gyulai Ferencz levele Telekinek, tudatja, hogy a németek kellő biztositék nélkül nem akarnak az országból távozni, ugyanakkor ugyan ott. 321

A bécsi követek jelentése a fejedelemhez, hogy Inczédit visszaküldik szóbeli jelentéssel. Bécs 1686. Jul. 3. . . . 322

Lap.

A bécsi követek jelentése az országos bizottságnak, ugyan-e tárgyban, ugyan akkor, ugyan ott. 322
Az országos bizottság felhivja a hadakat, hogy hozzájok küldött követeinek adjanak hitelt. 1686. Jul. 4. 323
Gyulai Ferencz levele Telekinek a németek beljebb nyomulásáról. Száz-Sebes. 1686. Jul. 4. 324
Gyulai Ferencz levele az országos bizottságnak a tábornokkal való további alkudozásairól, u. akkor. 325
A portai követség levele a fejedelemhez a portán emelt vádak ügyében. Haszan-Passa-Palánka 1686. Jul. 7. . . . 327
Ugyan azok jelentik, hogy a fővezér Csafer agát küldi Erdélybe, s Csulga szultán segélyökre siet, ugyan akkor. . . 330
Egy bécsi levél töredéke erdélyi ügyekről 1686. Jul. 8. . . 331
Scherffenberg izenete Gyulaitól assecuratoria adása ügyében 1686. Jul. 9. 332
Az országos bizottságnak levele Gyulaihoz, tudatja, hogy a zálogok elindultak. Szeben 1686. Jul. 9. 332
Scherffenberg tábornok pontozatai, melyekben kivánatait adja elő. Szeben 1686. Jul. 9. a rá adott válasszal . . . 333
A felelet ezen pontokra 1686. Jul. 10. 335
Csáki László Scherffenbergnek a két pontnak megváltoztatását ajánlja. Szeben 1686. Jul. 10. 335
Scherffenberg ujabb pontozata, melyet Csáki Lászlótól küldött, Kistorony 1686. Jul. 10. 336
Az ország pontozata Scherffenberghez, Szász-Sebesre vonulása esetére, 1686. Jul. 11. 337
A fejedelem levele Nagy Istvánhoz portai segély ügyében. 1686. Jul. 11. 338
Gyulai Ferencz a bizottságnak a tábornokkal folytatott ujabb értekezletekről. Kis-Kerék 1686. Jul. 11. 338
Scherffenberg ujabb pontozatai 1686. Jul. 12. 340
A fejedelem a fővezérnek: rögtöni segélyt kér a németek ellen. 1686. Jul. 12. 340
Ugyanaz a szerdárnak ugyan ez ügyben u. akkor. 341
Ugyanaz Ibrahim pasának ugyan ez ügyben u. akkor. . . . 342
Az országos bizottság Gyulainak: a német hadaknak adandó szükségek ügyében. Szeben 1686. Jul. 13. 343
Gyulai Ferencz a deputátusoknak s városok átadása felett folytatott alkudozás ügyében. Hoszu-Aszó 1686 Jul. 14. 345
A deputátusok Gyulainak: az alkudozások ügyében. Szeben 1686. Jul. 15. 346
A szerdár a fejedelemnek az adandó segély ügyében. Szeged 1686. Jul. 15. (érkezett) 347
Scherffenberg fejedelemnek: egy megbizottjának adandó utlevél ügyében. Sáros 1686. Jul. 18. 348

Lap.

A portai követzég a nagy vezérrel tartott értekezletről Erdely megsegitése ügyében. Gubinicz 1686. Jul. 18. . . . 349
Gyulai Ferencz az országos bizottságnak a német hadak zsarolásai ügyében. Ebesfalva 1686. Jul. 19. 351
A bécsi egyezkedés 1686. Jun. 28. (érkezett jul. 19.) . . 358
János lengyel király levele erdélyi követéhez hadjáratáról 1686 Jul. 19. 351
Ugyanaz ugyan annak, titkos : a bécsi egyezkedés ügyében. Jul. 24-én. 355
A fővezér a fejedelmet inti, hogy üzze ki Erdélyből a német hadakat, segélyére Ahmed passa megy. Szofia (1686. Jul. 20. érkezett) 356
Ugyanaz ugyan annak Tököly ügyében a német hadakat a tatár sereggel fogják Erdélyből kiüzni, ugyan akkor . . 357
A fővezér a három nemzetnek ugyan ez ügyében u. akkor . 359
Ozmán aga a fejedelemnek : Tököly mult hadjárata ügyében 360
A vármegyei hadak a fejedelemnek, kérik haza bocsáttatásokat oly igérettel, hogy ha kell, ujra felülnek. Szász-Régen 1686. Jul. 21. 361
Az országos bizottság Gyulainak : a tábornok követeléseit a rendek elébe fogja terjeszteni. Szeben 1686. Jul. 21. . 362
A fejedelem a fővezérhez : mentegeti, hogy a németeket mért nem üzhette ki országából 1686. Jul. 22. 363
Az ország a fővezérnek bizonyítja a fejedelem hűségét a porta iránt, ugyan akkor. 366
A fejedelem Maurocordatusnak : tudatja, hogy a nagy vezérhez követét küldi, ugyan akkor. 367
A fejedelem a portai követeknek a német hadak garázkodásáról, s hogy azért nem üzte ki azokat, mert nincs ereje, u. akkor 368
Az országos bizottság Bethlen Gergelynek egyes hireket megir. Szeben 1686. Jul. 22. 369
Gyulai Ferencz a fejedelemnek ; tudatja, hogy visszaérkezik. Nagy-Kend 1686. Jul. 22. 370
A lengyel követ jelentése az erdélyi ügyek állásáról a lengyel királyhoz. 1686. Jul. 24. 372
A fejedelem Scherffenberghez : Gyulait és Inczédit követségben küldi hozzá. 1686. Jul. 25. 374
Gyulainak és Inczédinek adott utasítás u. akkor. . . . 374
Ugyan azoknak adott titkos utasitás u. akkor. 377
Scherffenberg levele a fejedelemhez : tudatja, hogy Gergely kapitányt az országgyülés tartamára Erdélybe küldte. Maros-Vásárhely 1686. Jul. 30-án. 378
Ugyanaz ugyan annak ugyan e tárgyban. Szent-Anna u. a. . 379

L

Scherffenberg menedék-levele az országgyülési tanácskozások szabad folytatása ügyében Szent-Anna u. akkor. . . . 3
Apafi követei biztositó levele Scherffenbergnek, hogy 12 nap mulva kiadatik a végválasz. Szent-Anna u. akkor. . . 3
Scherffenbergnek u. akkor kelt feltételei. 3
A háromszéki hadak haza térhetési engedélyt kérnek. Maksa 1686. Jul. 30-án. 3
Scherffenberg tudatja, hogy a török földre küldött embere visszatért. Szent-Pál 1686. Jul. 31. 3
Ibrahim passa a fejedelemhez Tököly Zámon garázdolkodó csapata ügyében 1686. Jul. 31. 3
A csiki hadak hazatérhetési engedélyt kérnek. Báth 1686 aug. 1. 3
Gyulai Ferencz Buda ostromáról hireket ir. Csapó 1686. aug. 1. 3
A fejedelem Scherffenbergnek: tudatja, hogy Inczédit visszaküldi. Szeben 1686. aug. 3. 3
A fejedelem utasitása Gyulai Ferenczne k és Inczédi Mihálynak Scherffenberghez küldött követeknek. Szeben u. a. . 3
A fejedelem Gyulainak: tudatja Inczédi hozzá küldését u. akkor, ugyan ott. 3
Scherffenberg nyugtatványa 50,000 tallérról 1686. aug. 7. 3
Scherffenberg s az erdélyi követek közt Apahidán 1686. aug. 7-én létrejött egyezkedés. 3
Scherffenberg e tárgyban a fejedelemhez u. akkor. . . . 3
Szuliman pasa a fejedelemhez tudatja, hogy felmentésére siet. Az eszéki hidon. Érkezett 1686. aug. 7. 3
Haller József el.téltetése. Bécs 1686. aug. 8. 3
Haller József engedelemkérése u. akkor. 3
Az erdélyi lengyel követ a fejedelemhez egy jegyekkel irt levél rosz értelmezése ügyében. Szeben 1686. aug. 9. . . 3
Buda János Ibrahim pasához küldött követ utasitása. Szeben 1686. aug. 10. 3
1686. aug. 12-én kivetett országos pénzadó jegyzéke . . 3
A fejedelem és ország hitlevele Apafihoz az egyezkedési pontok végrehajtásáról. Szeben 1686. aug. 12. 4
Scherffenberg hitlevele ugyan erről. 4
Gyulai Ferencz és Inczédi Mihály Scherffenberghez küldött követek utasitása. Szeben 1686. aug. 13. 4
A követek megbizó levele. Szeben 1686. aug. 14. 4
A fejedelem levele Scherffenecghez: a hozzá küldött követ eljárásáról. Szeben aug. 14. 4
A fejedelem külön megbizó levele Gyulainak u. akkor. . . 4
A fejedelem Maurocordatusnak: kéri, hogy a nagyvezérnek küldött levelét hiven tolmácsolya. Szeben 1686 aug. 18. 4
Az országos küldöttség részére kivetett adó aug. 20. . . 4

Lap.

A fejedelem a havasalföldi vajdának: a németek erdélyi tartozkodásáról. Szeben 1686. aug. 21. 410
A szász egyetem ügyében kiküldött vizsgálat pontjai aug. 21. 411
A fejedelem s ország hitlevele a szebenieknek a távozás alkalmából. Szeben 1686. aug. 26. 412
A szebeniek hitlevele a fejedelemnek s országnak ugyan ez alkalomból. Szeben 1686. aug. 23. 413
Scherffenberg a fejedelemnek: Gyulai visszabocsátását tudatja Szolnok 1686. aug. 26. 415
Scherffenberg hitlevele az országrendeinek a kiegyezkedés végrehajtása tárgyában, ugyan akkor. 416
A lengyel király által küldött uj hirek 1686. augusztus. . 417

II-dik kötet.

Scherffenberg a fejedelemhez: tudatja Buda elfoglalását. Buda 1686. Augusztus 4. 3
Csáky László ugyan annak ugyan e tárgyban ugyan akkor . 3
Leopold levele a fejedelemhez: Carafa részére adott megbizó levél. Bécs 1686 Sept. 30. 4
Baló Mátyás portai követ a fejedelemhez jelentést tesz a portai ügyekről 1686 Pétervárad October 17. 5
Gyulai Ferencz levele a fejedelemnek Scherffenberg nyugtatványa iránt keletkezett differentiák ügyében. Nagy-Bánya 8686. octob. 11. 9
Ugyanaz ugyan annak küldetése eredménye tárgyában. Szathmár 1686. Oct. 23. 11
A fejedelem a lengyel királyhoz eddigi szivessége fentartását kéri 1686 nov. 10. 12
A fejedelem a lothringeni fejedelemnek Bagotai Ferencz követe számára adott mebizó levél 1686. nov. 13. 13
A fejedelem egy lengyel miniszternek Macskási Boldizsár küldetése ügyében. 13
A fejedelem Bethun marquisnak ugyane tárgyban. . . . 14
Leopold császár pontozatai a hitlevél módositása ügyében. . 14
Macskási Boldizsár Lengyelországba küldött követ hitlevele 1686. nov. 18. 16
Pekry Lőrinczné kötelezvénye férje hűségi kötelezvénye tárgyában. Fejérvár 1686. nov. 13. 16
Pekry Lőrincz hűségi kötelezvénye. 18
A szepesi kamara a fejedelemhez a szt.-margitai fiók felállitása ügyében Kassa 1686. nov. 14. 20
Az ország levele a lengyel királyhoz Pekry Lőrincz ügyében. Fejérvár 1686. nov. 16. 21

Lap.

A fejedelem Bethun marquisnak Macskási Boldizsár küldetése ügyében. 22

A fejedelem a franczia királynak közbevetését kéri, hogy a törökökkel való szerencsés hadjárat alkalmából Erdély ne nyomassék el. Fejérvár 1686. nov. 16. 23

A fejedelem levele Gyulai Ferenczhez Erdély sanyargatása ügyében. Fejérvár 1686. nov. 17. 24

Országos határozatok: a somlyai örség ügyében 1686. nov. 28. 28

A szebeni zavargások ügyében nov. 25. 28

Karafának küldött ajándék. 29

Marchisiónak adott ajándék. 30

A német hadak zsarolásairól. Fejérvár nov. 27. . . . 30

A szebeniek lecsendesitésére küldött követek teljhatalma 1686. nov. 21-én. 30

Kálnoky Sámuel Máramarosba küldött követ utasitása. . . 32

Nemes Jánosnak és Bálintith Zsigmondnak Carafához küldött követeknek adott utasitás. Fehérvár 1686. nov. 26. . . 33

Titkos utasitás ugyan azoknak nov. 27-én. 39

Ugyanazok számára biztositó tevél u. akkor. 40

Ugyanazok számára külön biztositó levél, hogy többet is igérhetnek. Fehérvár 1686. nov. 26. 40

Sárosi János portai követ levele adó beküldése ügyében s egyéb fenforgó dolgokról. Nándor-Fejérvár 1686 nov. 29. . . 42

A szebeni czéhek hűségi kötelezvénye 1686. dec. 6. . . . 4

Szeben városa elüljárosságának hűségi kötelezvénye. 1686. dec 8. 4

Sárossy János portai követ levele a törökök hadkészülődéseiről, az erdélyi adó elengedéséről s más tárgyakról, Nándor-Fehérvár 1686. dec. 11. 5

Heuchin a fejedelemhez; szolgálatját ajánlja. Szathmár 1686. dec. 12. 5

Karafa a fejedelemhez; a kötött contractus megtartását sürgeti, ellenkezőleg katonai zsarolásával fenyeget, Szathmár 1686. dec. 12. 5

Karafa generálnak Nemes Jánossal és Bálintithtal, 1686. Dec. 12-én Szathmárt tartott kiegyezkedése a fizetések és kiszolgáltatandók iránt. 5

Vallis tábornok a fejedelemnek; tudatja, hogy sorait megkapta, Szathmár 1686. dec. 14. 6

Veterani a fejedelemnek. Katonai elhelyezések ügyében 1686. dec. 18. Szathmár. 6

Heisler a fejedelemnek ló vásárlás ügyében. Debreczen 1686. dec. 29. 6

Veterani a fejedelemnek. Reméli, hogy fizetését korán teljesiti, hogy a sarczolás meggátolható legyen. Sziget 1686. dec. 29. 6

Lap.

Fogarasi consultatiók 1687. jan. 1-én. a hadak számára felvetett adó. 64
A rendkivülileg felvetett adó kivetése. 65
A behajtás szabályozása. 72
A hitelező szász papok kielégitése. 72
Az adó beszedésére kinevezett biztosokról. 73
A pénz beszédésére kirendelt adószedők. 74
A kivetett adót szorgalmazók kinevezése. 75
Kálnoki és Bálintith követsége. 75
Csáky Gábor követsége. 75
Ezen követségek jóvá hagyása. 76
A Nemes János és Bálintith által Carafával kötött szerződést nem erősitik meg. 76
Az adó felszedésére kirendelt biztosok nyilt parancsa (Jan. 7.) 76
Castellinek az Erdélybe jövetel megengedtetik. . . . 77
Különböző kiadá ok elfogadtatnak. 78
Carafához küldött követek ügyében végzés (Mart. 8.) . 78
Tiszteletdij a váradi passának. 78
Naláczi András és Bálintith Sigmond Carafához küldött követeknek adott utasitás. Fogaras 1687. jan 8. 78
Bálintith Sigmond Bécsbe küldött követ számára adott utasitás. Fogaras 1687. Jan. 8. 84
Kálnoki Sámuel Veteranihoz küldöti követ számára adott utasitás. Fogaras 1687. Jan. 8. 85
A fejedelem levele Gyulay Ferencznek az Erdélybe küldött hadak zsarolásai, a diploma átalakitási, Carafa kegyetlenkedései más ügyek tárgyában kelet nélkül. (1687. Jan. 9.) . . 86
A fejedelem a német alföldi rendeknek Gyulay megbizatása ügyében ugyan akkor. 91
A fejedelem az oraniai herczegnek ugyan akkor (ugyan-e tárgyban.) 92
A fejedelem a belga rendek elnökének ugyan akkor ugyan-e tárgyban. 93
A fejedelem Heisler tábornoknak lóvásárlásra küldendő biztosait kísérettel látja el. Fogaras 1687. Jan. 9. 93
A fejedelem Barkóczy Lászlónak közbenjárását kéri ki. Fogaras Jan. 9. 94
A fejedelem Karafának; kéri, hogy Debreczent kimélje. 1687. jan. 10. Fogaras. 94
Keczely István és Kovács István az országos bizottságnak, jelentést tesznek, hogy a szállítmányokat nem akarják átvenni. N.-bánya 1687. februar 9. 95
Toldalagi János és Dániel István a fejedelemnek a fennebbi levél ügyében. Beszterczo 1687. febr. 12. 96

Kálnoky Sámuel a Teleki Mihálynak az beszolgáltatandók ügyében tett eljárásáról számot ad. Sziget 1687. febr. 16. .
Naláczy András és Bálintith Sigmond a fejedelemhez; Carafához tett megbizotások ügyében jelentést tesznek. Eperjes 1687. febr. 24. 1
Ugyanazoknak ugyan ezen tárgyban kimerítő jelentése az országos bizottsághoz, ugyan akkor. 1
Az ezen levelekhez csatolt számadás a portióról. . . . 1
Kálnoki Sámuel levele Teleky Mihályhoz. A portio beszolgáltatása ügyében fenforgó nehézségekről. Sziget 1687. febr. 27. 1
A fejedelem levele Veteráninak; kéri, hogy irásban és Kálnoki által előterjesztendő panaszaikat orvosolja. Fogaras 1687. mart. 1. 1
Erdély rendi Veteraninak ugyan-e tárgyban. Fogaras 1687. mart 2. 1
Gyulay Ferencz jelentése Bécsben folytatott alkudozásairól a diploma módositása ügyében kelet nélkül. 1
Az országos bizottság levele Kálnoki Sámuelnek a Nemes János féle Carafával kötött contractus ügyében. Fogaras 1687. mart. 2. 1
Kálnoky Sámuel levele a fejedelemnek lovak vásárlása s másfennforgó viszályos kérdések ügyében. Sziget 1687. martius 2. 1
Az 1687 februariusban kivetett adó hátralékai összeirása. Fogaras 1687. mart. 14. 1
A fejedelem utasitása a Bécsbe küldött Donath János számára. Fogaras 1687. mart. 14. 1
Titkos utasitás ugyan ennek 1687. mart. 15. 1
Baló Mátyás portai követ jelentése a fejedelemhez a nagyvezérrel folytatott értekezleteiről s más portai ügyekről. Nándor-Fejérvár 1687. mart. 14. 1
Carafa tábornok utlevele a viszatérő Naláczi és Bálintith számára. Eperjes 1687. apr. 1. 1
Carafa levele a fejedelemhez követei visszatérése ügyében. Eperjes 1687. apr. 2. 1
A fejedelem biztositó levele a hátralékok kifizetése ügyében. Fogaras 1687, apr. 8. 1
A fejedelem levele Leopoldhoz, melyben kéri, hogy követét kegyesen fogadja. Fogaras 1687. apr. 9. 1
A fejedelem ugyan-e tárgyba a ministerknek ugyan akkor. . 1
Az országos bizottság levele Naláczinak és Bálintitnak a Carafával folytatott egyezkedések ügyében kelet nélkül. . 1
Az országos bizottság Kálnoky Sámuelnek a Carafával fenn-

Lap.

forgó alkudozások miként folytatása ügyében. Fogaras 1687. apr. 9. 139

A fejedelem a lengyel királynak jelenti, hogy Macskásit követül küldi hozzá. 143

A fejedelem a lengyel ministerekuek ugyan-e tárgyban. Fogaras 1687, apr. 1. 143

Bizottsági határozatok: a deputatások összehivatnak apr. 20-ra. 144

Sárosi János a portára küldetik. 144

A német hadak számára kivetett adó. Fogaras 1687. apr. 7-én. 144

Ezen összeg egy részének elküldéséről. 145

A kirendelt pénzösszeg miként leendő elküldéséről. . 145

Ezen összeg elvitelére kirendelt őrség. 146

A pénz beszedők számára rendelt költség. 146

Veteraninak ajándék adatik. 146

A szállitmányok elvitelére vonó marhák kivetése. . . 146

Olasz Ferencz somlyai kapitány által a hadaknak fizetett előleg visszafizetése 1687. apr. 10. . . . 147

A Gyeresen fennforgott viszályok rendezése. . . . 147

A külső felett való örködéssel Toldalagi János megbizattik 1687. apr. 11. 147

Gyalog hadak rendeltetnek ki apr. 11. 148

April 20-ki tanácskozás. 149

Carafa tábornok az erdélyi rendeknek. Tagadja, hogy ő megigérte volna, hogy ha a hátralék kifizettetik, a császári hadakat Máramarosból kiviszi. Eperjes 1687. apr. 1. érkezett apr. 22. 149

Veterani tábornok levele; örömét fejezi ki, hogy a hadak és erdélyi rendek közt fenforgott viszályt Kálnoki követje rendbe huzta. Oláh-Lápos 1687. apr. 20. 150

Kálnoki Sámuel levele a fejedelemhez Veteraninak Erdélybe nyomulásáról s kivonulásáról u. o. apr. 20. 152

Kálnoki Sámuel az országos bizottságnak: tudatja Veterani feltételeit, melyek mellett kivonul, panaszkodik a német hadak által okozott károkról s a pénz beszámitásnál való veszteségekről. Oláh-Lápos ugyan akkor. 152

A tanácskozások végzései: a Carafának igért 2000 arany megküldése apr. 22. 156

A portai adó elkészitése. 156

A had mozgalmak körül tapasztalt zavarok lecsendesitéséről hozott végzések apr. 23-án. 156

A summa fizetés körüli számadások különbségének pontjai az erdélyi követek elé terjesztetnek Carafa ál-

Lap

Maurocordatus portai tolmács levele, melyben a fejedelmet a törökök valpói diadaláról értesiti. Eszék 1687. Jul. 12. . 20
Fővezér Szuliman passa levele Egerbe a fejedelem, által szállitandó élés ügyében. Eszék 1687. Jul. 20. 10
Sándor Pál kapichicha levele a fejedelemhez a fejedelemnek a törökök melletti felülése tárgyában. Eszék 1687. Jul. 30. 20
Sándor Pál kapichicha levele a törökök hadi mozgalmairól és diadalairól 1687. Jul. 22. 20
Ugyan annak levele török hadi mozgalmakról ugyan akkor. 20
Maurocordatus portai tolmács levele ugyan-e tárgyban; tudatja hogy a fővezérnek felovasta levelét. Eszék 1687. Jul. 20. 20
Országos határozatok: a fiscus és fejedelem jószágok bizonyos adó alól kivétetnek. 20
A fővezérhez követség küldetik. 20
A követség kirendelése. 21
Bécsbe követek küldetnek. 21
A vármegyei gyalogokért fizetendő összeg kivetése. . 21
Császári leirat Gyulay Ferencz számára, melyben tudatja a császár megbizottja Verdenburg, hogy az erdélyiekkel folytatandó alkudozásra a lotharingiai herczeg levén megbizva, a téli szállások ügyében ehez forduljanak s lehető legjobban intézkedjenek. Bécs 1687. Sept. 27. 2
A lotharingiai követ megbizottja Houschin a fejedelemhez intézett levélben megbizatását körvonalozza. Radnót 1687. October 1. 21
Ugyan ez pontozva a fejedelem elé terjeszté megbizatásából folyó követeléseket. Radnót 1687. oct. 2. 21
A bécsi dipsoma egyes pontjai ellen az erdélyiek által emelt nehézségek jegyzékbe vétele. Radnót. 1687. oct. 4. . . 21
A fejedelem levele lotharingiai herczeghez, melyben tudatja, hogy Bánfy Györgyöt, Alvinczi Pétert és Bálinlith Sigmondot telj hatalmu követekül küldi hozzá 1687. oct. 6. . 22
A fejedelem levele bro. Houschinhoz e követség kirendelését tudatja ugyan akkor. 22
Bánfy György, Alvinczy Péter és Bálinlith Sigmonda utlotharingiai herczeghez küldött követek részére adott a sitás. Radnót ugyan akkor. 23
A fejedelem biztositó levele a követség számára ugyan akkor. 25
Alvinczy Péter feljegyzése a dolgok uj fordultáról. . . . 25
A lotharingiai herczeggel kötött balázs-falvi szerződés. . . 25
A lotharingiai herczeg levele a fejedelemhez a Balázs-falvi egyezkedés létrejötte után annak megtartását ajánlja. Balázs-falva 1687 oct. 29. 25
Az erdélyi biztosoknak Székely László, Dániel István, Apor István, Betlen Miklós, Alvinczy Péter biztosoknak, Komor-

Lap.

nik Pál hadibiztossal létre jött egyezkedése. Fogaras 1687. nov. 12. 230

Erdélyben szállásoló német hadak számára kivetett szükségesek jegyzéke. 233

yanezen had számára eszközött kivetéseknek részletezése

Fejér megye, Küküllő megye. 237

Thorda megye. 238

Kolos megye, Doboka megye. 239

Belső Szolnok, Hunyad és Zaránd megye. 240

Maros Vásárhely, Kolozsvár városa. 241

Vizakna városa, Abrudbánya városa. 242

Fejérvár városa, Hátszeg városa, Hunyad városa. . . 243

Udvarhely városa Csikszerda városa. 244

Illyefalva városa, Sepsi-Szent-György városa, Kézdi-Vásárhely városa. 245

Berecsk városa, Fogarasföldе, szászpapokra közönségesen 246

Oláh papokra közönségesen. 247

Udvarhelyszékre, Háromszékre, Csik-Gyergyó, Kászonszékekre. 248

Marosszékre, Aranyosszékre. 249

Szebenszékre, Tolmácsszékre. 250

Medgyesszékre, Segesvárszékre. 251

Barczaságra. 252

Hétfalura, Köhalomszékre. 253

Nagy-Sinkszékre, Ujegyházszékre. 254

Szászsebesszékre, Szerdahelyszékre, Szászvárosszékre. . 255

Beszterczeszékre. 256

fennebbi élésnek a német vezérek statiói szerént való elrendelése. 256

Fehérvári statióban. 256

Szebeni statióban 257

Kolozsvári statióban, monostori statióban 258

Dévai statióban, vinczi és borbereki statióban. . . . 259

Enyedi és tordai statióban. 260

Szászsebesi és szerdahelyi statióban, beszterczei statióban. 261

Szászvárosi statióban. 262

Marosvásárhelyi statióban és Hátszegi statióban. . . . 263

A pénz beszolgáltatásának határ ideje és perceptori. . 264

Az élelmi szerek beszolgáltatásának határideje. . . 264

A német hadak állomására kirendelt biztosok. . . . 264

Ujabb kivetés beszolgáltatásáról. 265

Főfelügyelő biztosok neveztetnek ki. 266

A fehérvári állomásra kinevezett biztosok. 266

A lakhelyekről megszökő jobbágyokról s az azokat befogadókról. 267

A német hadak felszedésére s beszolgálatására kirendelt biztosok. 2
Jegyzék az országos bizottság fogarasi határozatairól. 1687. november és decemberben. 2
A német hadak számára elrendelt pénzösszeg kifizetéseivel megbizott főurak és nemesek jegyzéke. Fogaras 1687. november 19. 2
Bethlen Miklósnak Carafához küldött országos követnek levele az országos bizottsághoz. Szeben 1687. nov. 20. . . . 2
Komornik Károly hadibiztos levele Teleki Mihályhoz a német hadak számára elrendelt élelmi szerek beszolgáltatása ügyében. Fehérvár 1687. nov. 21. 2
Falkenheim hadibiztos válasza Bethlen Miklós országos megbizott által vele közlött feltételekre a német hadak téli beszállásalása s azoknak kiszolgáltatandó élelem ügyében. Szeben 1687. nov. 22. 2
Falkenheim levele a fejedelemhez ugyan-e tárgyban. Szeben 1687. nov. 22. 2
A német hadak élelmezési rendje kelet nélkül u. o. . . . 2
Szebeni polgármester s királybiró levele a fejedelemhez, melyben panaszolják, hogy a német hadak számára eszközölt kivetést teljesitni képtelenek. Szeben 1687. nov. 22. . 2
Országos határozat Brassóvárosa adófizetési mulasztásairól. Fogaras 1687. dec. 13. 2
Bethlen Miklós és Dániel István országos követek által Falkenheimhoz beadott pontok a német adó ügyében. (Kelet nélkül.) 2
Falkenheim biztos válasza e pontokra. Szeben 1687. dec. 16. 2
Följegyzések az országos bizottság kebelében. 1687. decemb. 17—31. napjai közt történt dolgokra nézve. . . . 2
A magyar király nevében Pozsonyban 1688. jan. 4-én kiadott leirat az erdélyi követeknek az Erdélyben elkövetett katonai vlsszaélések ügyében. 2
Az országos bizottság küldöttségének egyezménye Komornik főhadi biztossal a német vité ek ellátása körül felmerült nehézségek ügyében. Fogaras 1688. jan. 8. 2
Az országos bizottság küldöttségének kiegyezése Carafa tábornakkal a német hadak ellátása ügyében. Szeben 1688. febr. 20. 2
Az ország kiegyezése Carafával. 2
A német vitézeknek 1689 ben történendő mikénti ellátására kötött szerződés Komornik főhadi biztossal. 2
Alvinczi Péter életrajza. 3

Lap.

Függelék az életrajzhoz:

Alvinczi Péter statutiója a rihói dézmába. 319
Bethlen Elek levele Alvinczi Péterhez az általa Bécsben folytatott alkudozások ügyében. Torda 1692. oct. 6. . . 324
Az erdélyi főkormányszék levele Alvinczi Péterhez ugyan-e tárgyban. Torda 1692. oct. 7. 325
Bánffi György kormányzó levele Alvinczi Péterhez ugyan ez ügyben. Bonczhida 1692. oct. 9. 327
Az erdélyi kormányszék levele Alvinczi Péterhez az Erdélyben uralkodó szükségről. Bonczhida 1692. oct. 22. . . 328
Alvinczi Péter folyamodása a főkormányszékhez, bizonyos javadalmaknak adományoztatásák kéri 1697. kelet i élkül. 330
Alvinczi Péter javainak hivatalos összeirása, melyet adományoztatás eszközlése végett készitett. Kolozsvár 1697. marcz. 15. 330
Alvinczi Péter folyamodása az uralkodóhoz ugyan ez ügyben. Kolozsvár 1697. marcz. 24. 334
Alvinczi Péter második és kimeritőbb folyamodása az uralkodóhoz ugyan ez ügyben 1697. jun. 2. 335
A főkormányszék határozata alvinczi ujkeresztyének folyamodására Alvinczi Péter ellen, némely ennél zálogban levő jószágok ki nem eresztése ügyében. 1700. sept. 14 én. . 336
A kormányszék felhivja a beteges Alvinczit: szállását az országgyülés tartamára átengedni. 1701. jan. 22. . . . 336
A főkormányszék leirata Alvinczinéhez, melyben a férjének maradt hivatalos levelek beküldését kérik. 1701 maj. 4. 336
Alvinczinć folyamodása a főkormányszékkez, hogy férjét a Duca vajda megraboltatása vádja alól mentsék fel. . . 337

INDEX.

A.

Abrak II. 9. 111. 122.
Abrudbánya 57. 61. 69. 265. II. 72. 125. 147. 242. 259. 263. 399. 410.
Absolon Dániel. II. 299.
Accorda. 326.
Acta. 247.
Adó. 216. 218. 233. 283. 329. 407. II. 129. 133. 209.
Adó alá való szekerek II. 144.
Adó fizetés. 386.
Adó leszállitás. 218.
Adó fizető jobbágy. 256.
Adószedő tisztek. 20.
Adóval való utazás. II. 157.
Aga. 250. 354. 377.
Agner István. 214.
Ágyú. 106. 205.
Achmed passa. 199. 208. 238. 240. 249. 256. 258. 282.
Ajándék. 217. 293. II. 42.
Ajtoni István. II. 168.
Ali passa. 74. II. 44. 184.
Alárdi János. II. 268.
Alex Pál. II. 55.
Almás vize. 204. II. 297.
Almádi István. II. 68. 188. 268.
Állandó hadsereg. 35.
Almási István. 214.
Almási Ferencz. II. 109.
Almási Pál. II. 175.
Alphetus Hendvik Tivadar. 80.
Alpok' II. 229.
Alsó Mihály. II. 69.
Alsó János. 50. 58. 71. 209. 214. 397. II. 67. 278.
Alumnus. 31. II. 207.
Alvinczi Péter. 3. 16. 17. 28. 57. 70. 72. 95. 214. 215. 396. 450. 411. II. 31 47. 66. 222. 223. 228. 233. 265. 273. 295. 298.
András István. 301.
Angol király. 132.
Annona. 19. 34. 35. 36. 81. 83. 98. 99. 100. 102. 107. 117. 119. 203. 204. 231. 232. 261. 277. 281. 288. 289 291. 294. 299. 303. 304. 305. 306 316. 319. 320. 324. 325. 332. 337. 343. 345. 360. 390. II. 115. 116. 118. 128. 213. 217. 221. 225. 226. 250. 281.
Apahida. 266. 280. 272. 388. 390. 416. II. 10.
Apáczai János. II. 69. 271.
Apáti Ferencz. II. 271.
Apor István. 17. 44. 47. 50. 56. 62. 71. 369. II. 30. 70. 73. 75. 126. 145. 233. 265. 275. 295. 298.

Approbata. 8. 15. 92. 94. 95 362.
Approlékosb armadia. 324.
Aradvármegye. 35.
Arany. 99. 103. II. 128. 264. 276.
Aranyos széki mezei hadak 368.
Aranyos szék. 18. II. 75. 249. 258. 259.
Aranyos (folyó) 266. 343.
Aratos 261. 287. 308. 310. 368. II. 118.
Aranyosszéki gyalogság. 55
Arendator. II 268.
Arestalás. 371.
Arestomban levő nemes em II. 163.

B.

Badeni herczeg. 65.
Bagotai Eerencz. 63. II. 3. 24. 25. 88.
Bajoskodás. 387.
Bakos János. II. 270.
Bakovo. 373.
Balázsfalva. 40. 339. II. 202. 230.
Balásházi. 2. 5.
Bálintíth Zsigmond. 18. 50. 58. 71. 169. 289. II. 44. 55. 56. 59. 71. 75. 134. 137. 143. 159. 161. 164 173. 176. 177. 179. 180. 188. 189. 190. 191. 192. 193.
Balog Boldizsár. 58. 71. 396. II. 66. 159. 274. 267.
Balog Ferencz. II. 67.
Balog János. 59.
Balog László. 71. 284. II. 69.
Baló Mátyás 222. 252. 330. 331. 351. 391. II. 8. 133.
Balpataki János. II. 66. 265.
Balpataki Péter. 398.
Bancsi Ádám. 86. 87. 166. 174.
Bándi Egerházi Mihály. 401.
Bandi Szabó Mihály. 401.
Bánfi Boldizsár. 58. 397. II. 56. 273.
Bánfi Gáborné. II. 66.
Bánfi György. 16. 51. 54. 56. 57. 58. 62. 71. 215. 396. II. 68. 222. 298. 273 274.
Bánfi Farkas. 56. 58. 62 215. 397. II. 68. 197.
Bánfi Kristófné. 398. II. 6
Bánfi Mihály. 58.
Bánfi Pál. 396. II. 66. 27
V. Barabás György. II. 70.
Baranyai Gergely. 58. II. 6
Barátosi Mihály. II. 27.
Bárcza. II. 260. 261. 263.
Barczaság. 16. II. 252. 258. 259. 284.
Bároczi János. II. 268.
Barom. 159. 268.
Barcsai Ábrahám. 24. 69. 274.
Barcsai Ákos. 74. 397. 108. 121.
Barcsai György. II. 69.
Barcsai István. II. 268. 26
Barcsai Péter. 399. II. 69.
Barcsai Pál. 399. II. 69.
Básta. 251. II. 182.
Bástyák. 181. 182. 266. 270. 333.
Batizi János. II. 66.
Báthori István. 106. 123.
Báthori Zsigmond. II. 182.
Bavariai herczeg. 25. 200.
Bécs. 5. 13. 38. 45. 63. 65. 76. 80. 86. 109. 123. 126. 128. 137. 203. 215. 226. 235. 237. 247. 257. 262. 291. 301. 307. 318.

323 335. 352. 353. 369. 387. 189. 334. 355. 364. 372. 373. 392. 402. 403. 405. 407. II. 7. 15. 25. 64. 75. 83. 84. 89. 90. 112. 123. 127. 139. 159. 165. 181. 184. 212. 217. 221. 228. 231. 273. 291. 293. 300.
Bécsi dolgok. II. 129.
Bécsi expeditio 328.
Bécsi győzelem. 314.
Bécsi követ. 288. 289. 291. 318.
Bécsi resolutio. 204.
Becsky János. II. 271.
Bécsi tracta. 288. 316.
Bécsi udvar. II. 227.
Bedőházi Pál. 400. II. 70.
Beglerbég. 238. 240.
Behódoltatott ország. 238.
Bejáró. 344.
Bejövetel. 256.
Béke. 38. II. 108.
Békesség. II. 109. 180.
Békesvármegye. 35. 37.
Béldi Dávid. 400. II. 70.
Béldi Kelemen. 400. II. 70.
Béldi Pál. 29. II. 182.
Belgrád. 348.
Bellicum. II. 104.
Belső Szolnokvármegye. 18. 21. 47. 61. II. 125. 168. 188. 240. 262. 274.
Belső Szolnokvármegye követei. 214.
Benczer Pál. 401.
Benczenszi Olasz Lukács 400.
Benedek János. II. 268.
Berbécs. 264. 265.
Bereczk. 57. 265. II. 246.
Bereczky Ferencz. II. 270.
Beregszász. II. 184.
Beregvármegye. II. 119.
Bereg. 373.
Berethalmiak. 352.
Bernád János. II. 268.
Bernád Ferencz. 213. 398. II. 70.
Berethalom. 351.
Beszterce. 46. 47. 49. 50. 57. 231. 232. 265. 332. 345. 190. 211. 373. II. 64. 65. 71. 72. 74. 97. 123. 233. 235. 238. 239. 247. 248. 249. 250. 252. .253. 256. 286. 288. 290. 294. 298.
Beszterczei biró. 40. 74. 148.
Beszterczei uram. 72.
Beszterczeiek. 54. 55. 70.
Beszterczei követ. 213.
Beszterczei sokadalom. II. 122.
Beszterczei tanács. 21.
Beszterczeszék. 16. 59. 148. 256. II. 262.
Beszterce vidéke. 47. 289. 318. 327. 339. 346. II. 128.
Bethlen (helység.) 47. 258. II. 272. 281.
Bethlen Elek. 40. 41. 44. 47. 48. 50. 51. 54. 70. 215. 306. II. 30. 68. 273. 296.
Bethlen Gábor. 106. 356.
Bethlen Gergely. 16. 18. 50. 51. 56. 70. 157. 215. 361. 396. 370. II. 69. 272. 273.
Bethlen László. II. 273.
Bethleni főtiszt. 198. 383.
Bethleni praesidium. II. 275.
Bethleni szekerek. 320.
Bethlen Miklos. 17. 51. 58. 71. 169. 170. 215. 231. 247. 273. 274. 282. 293. 296. 202. 222. 262. II. 66. 233. 265. 273. 276. 280. 288. 290. 295.
Bethlen Pál. 18. 50. 51.
Bethlen Sámuel. 58. 214. 396. II. 66. 159. 273.
Bethune. II. 23. 184.
Bihari András. 399.

Biharmegye. 35. 37.
66. 74. 104. 40
417. II. 127.
Biharmegyei hajduság. 2
Bikafalvi Péter István ur
Bilis. II. 107.
Binyiczki. 314.
Biró Bálint. II. 69.
Biró Ferencz II. 70.
Biró István. 59.
Biró Istvánné. II. 69.
Biró Józsa. 399. II. 69
Biztatás. 368.
Blokvada. 354.
Bocsárd. 347.
Bocskai fejedelem. 1
356. II. 182.
Bod András. II. 71.
Boda István. II. 268.
Bodó Mihály. 18. II. 7
Bodok. 85.
Bodoni Balázs. II. 267.
Bodoni Zsigmond. II. 2
Boér Ferencz. II. 66. 2
Boér István. II. 268.
Boér Pál. II. 66. 267.
Boér Zsigmond fogarasi
399.
Bodoni Balázs. 214.
Boérok. 179. 206.
Boltos pincze. 182.
Bomba. 141. 182. II.
Bonczida. 55. 133. 1
149. 150. 159. 170
Bor. 177. 379. 352.
226.
Borbély. II. 45.
Borbereki István. II. 27
Bornemisza Anna. 15
413. II. 18. 46. 48.
Bornemisza Boldissár. 1
Boróczi György. II. 67.
Boros László. 214. II.
Boros István. II. 268.
Boros Tamás. II. 71.
Borosjenői passa. 165.

105. 113 118. 119. 120. 264. 290. II. 86-
Bukovinna. 355.
Bukurest. 330.
Busák. 218. 241.
Buza lekaszálása. 329.

C.

Camera. II. 211.
Campi Marchalus. 79.
Cancellarius. II. 133. 136.
Canon. 195. 197. 201. 210. 221. 262.
Caprara. 39. 47. 126. 304. II. 233.
Carafa. 44. 45. 47. 49. 50. 67. 85. 108. 109. 122. 123. 124. 145 277. 278. 288. 289. 290. 292. 299. 304. 318. 319. 320. 331. 365. II. 4. 11. 15. 29. 32. 45. 56 59. 64. 75. 76. 79, 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89, 97. 98. 99. 100. 102. 103. 106. 109. 110. 111. 113. 114. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 127. 128. 134. 136. 138. 139. 140. 141 142. 145. 149. 150. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 160. 161. 162. 163. 164. 168. 169. 171. 172. 173- 175. 176. 178. 181. 188. 189. 190. 192. 193. 199. 200. 206. 127. 275. 288. 295. 298. 301.
Cassovia. II. 21.
Castelli. II. 122. 124. 233. 234.
Catholicus status. 217.
Censura. 360.
Centumpaterek. 56. II. 47.
Cheh György. II. 114.
Colozsvári Sámuel. 399.
Commissarius. 44. 221. II. 94. 96. 101. 104. 264. 265. 277. 278. 279. 281. 282. 283.
Commendans. 337.
Compulorium. 282.
Compania. 277. II. 122. 234.
Competens biró. 270.
Conclusum. 215. 371. 376.
Conferentia. 235. 322. 362.
Conferentiarius. 295.
Confoederatusok. 222. II. 117 118. 120.
Contractus. 414. 415. II. 95. 99. 100. 101. 103. 104. 105. 119.
Copia. 374.
Credentionalis 285.
Creditor. 52. 60.
Creditum. 324. 325.
Crimes. 83. 84.
Croata. 130. II. 134.
Csafer aga. 330.
Csafer passa. II. 206.
Csáki emberei. II. 155.
Csáki Gábor. II. 196.
Csáki István. 249. 308. 319.
Csáki László. 11. 12. 29. 40. 54. 55. 66. 77. 78. 85. 97. 100. 104. 121. 130. 132. 134. 135. 137. 140. 141. 147. 148 149. 150. 165. 169. 170. 185. 187. 207. 249. 300. 319. 320. 333. 335. 336. 337. 339. 340. 343. 344. 345. 347. 349. 350. 352. 353. 360. 365. 373. 387. 389. 408. II. 15. 38. 68. 75. 90. 220-
Csák Sámuel. 140.
Csáky Zsigmond. 353,

Csákány. 183.
Csákvár. 350.
Csapó. 385.
Csató János. II. 268.
Császári commissarius. II. 137.
Császári érdempénz. II. 232.
Császári garas. II. 232. 297.
Császári hadak. II. 211. 218.
Császári pecsét. II. 6.
Császárok athnaméja. 53.
Csausz. 302.
Csavargók. 139.
Csegezi Ferencz. II. 71. 270.
Csegezi György. II. 270.
Csehi praesidiariusok. 56.
Cseléd. 269. 339. 368.
Cserei Farkas. 397. II. 66.
Cserei György. II. 269.
Cserei István. II. 268.
Cserényi István. II. 268.
Cserényi Pál. II. 268
Csermenyi Zsigmond. 398. II. 69.
Csik. II. 260. 262. 263.
Csikfalva. II. 288.
Csiki Gimes. II. 196.
Csik-Gyergyó. II. 278.
Csiki határ. II. 196.
Csiki rend. 49.
Csik-Gyergyói és kászonszéki
vetek. 43.
Csikszék. 18. 50. II. 71. 75.
Csikszéknek minden szabads
gal élő rendei. 384.
Csikszereda. 57. 265. II.
Csirák. 206. 240. 253. 349.
Csiszár Miklós. 400. II. 66.
Csóka Miklos. II. 69.
Csolnakosi Bálint. 37.
340.
Csonka Mihály: II. 268.
Csula Gábor. II. 268.
Csula Gáspár. 141. 143.
II. 69.
Csulga szultán. 330.
Csürös kertek. II. 40.
Cubicularius. II. 136.
Csakó Ferencz. II. 70.
Czédula. II. 191.
Czégér. 239.
Czéhek. 181.
Czirjék János. II. 70. 269.
Czikó 133.
Czikkini arany. 48.
Czirkálók. 270.

D.

Daczó Ferencz. II. 68.
Daczó Gábor. II. 66. 193. 266.
188.
Daczó Gergely. 17. 29. 400.
Daczó György. 27.
Daczó János. 62. 71. 162. 207.
215.
Daczó László. II. 70. 269.
Daczó Pál. 62.
Daczó Péterné. 400,
Dálnoki János. II. 270.
Dálnoki István. II. 67,
Dáljai oláh pap. 44.
Dániai király. II. 132.
Dániel Ferencz. 214. 399.
274.
Dániel István. 18. 49. 50.
58. 60. 62. 70. 215.
247. 397. II. 66. 69.
101. 123. 233. 265.
274. 289. 296.
Dániel Mihály. 71. 169.
280. 289. 397. II. 70.
Dániel Péter. 59. 214. II.
274.
Daróczi György. 397.
Darvas uram. II. 99. 199.
Dávid diák. II. 197.

Deák Ferencz. 140.
Deák Márton. 399.
Deákok. 54.
Debreczen. 9. 14. 51. 97. II. 11. 15. 62. 93. 94. 102. 108. 136. 168. 184.
Debreczeniek. II. 43.
Debreczeni ember. 85. 119. 247. 320. 234. 384.
Debreczeni executió. 122.
Debreczeni pénz. II. 122.
Deézs. 170. 177. 347. II. 142. 146. 156. 159. 178. 188. 258. 272. 281.
Désfalvi Farkas. 214. II. 66.
Deési Ferencz. 401.
Deési templom. 177.
Deési templom és papház. 173.
Deési vitézek. II. 285.
Deikik János. 399.
Deitrisztán herczeg. 65.
Demien András. II. 70.
Denár. II. 297.
Deputatio 374. II. 79.
Déva. 23. 65. 67. 210. 212. 213. 300. 308. 309. 310. 333. 345. 350. 369. 402. II. 221. 233. 235. 240. 247. 252. 259. 277.
Dévai porkoláb. 142.
Dévai vice kapitányság. 142.
Detrichstein. 37. 79. 317. 37. 79.
Diósi János. II. 270.
Diószeg. 105. II. 10. 11.
Diploma. 65. II. 79. 127. 26. 35. 100. 108. 117.
Diplomata. 99.
Dipniczki. 311.
Discursus. 289. 317. 348.
Dispositio. 201. 297. 370. II. 80.
Districtus. 198.
Dobokavármegye. 18. 21. 47. 57. 59. 61. 69. 265. 410. II. 73. 75. 125. 159. 188. 239. 262. 274.
Dobokavármegyei nemesség. 289.
Dobolyi Bálint. II. 270.
Dobolyi István. II. 268.
Dombi. 54.
Domokos Tamás. 18.
Donáth János. 214. 398. II. 190. 191. 192. 193. 84. 138. 140. 145. 266.
Donáth László. II. 70.
Donáth Mátyás. 63. II. 70. 161. 163. 188. 189. 210. 290. 291.
Dorsch Kristof. II. 4.
Dózsa Ferencz. II. 270.
Dózsa Gergely. II. 71.
Dózsa Tamás. II. 71. 213.
Drága kő. II. 132.
Dragon. 185. 186.
Dragonyos. II. 233. 234.
Draut György. 50.
Draut Márkus. II. 210.
Dráva folyó. II. 200. 203. 205.
Drinápoly. 206. 207. 217. 222. 239. 242. 252.
Duca vajda. 21.
Duna. 148. 149. 150. 151. II. 129.
Duna part. 302.
Dunod 5. 34. 35. 36. 85. 122. 172. 175. 203. 236. 248. 319. II. 15. 27. 38.

E.

Eb. 251. 385.
Ebéd. 278.
Ebesfalva. 34. 353.
Ecclesiasticusok. 267.
Ecsed. 338. 404. 417.
Ecsedi Péter. 398. II. 66. 271.

Edény. 271.
Eger. 78. 145. 198. 257. 281. 307. 410. II. 114. 124. 130. 153. 155. 184. 200. 204. 206. 208.
Egerházi Mihály. II. 71.
Eger tájéka. II. 201.
Égetés. 186. 287. 289. 305. 326. 347.
Egri János. II. 68.
Egyedi István. II. 267.
Egyházi hivatalnokok. 44.
Egyházi nemes. 44. 60. II. 237. 240. 264.
Egyiptomi pasaság II. 43.
Éhelhalás 279. 339. 368.
Electorok residensei. II. 91.
Elekes Péter. II. 269.
Ellenség. 208. 286. 332. II. 18. 130.
Élés hozó hajó. II. 207.
Élést szállitó emberek. 226. 268.
Ellopott marha. 268.
Elsaszi (holsatziai) herczeg. 347.
Elvont marhának ára. 268.
Ember ölés. 305.
Endes Miklós. II. 70.
Enyed. 299. II. 237. 238. 242. 247. 249. 251. 277.
Eölyvedi István. II. 267.
Eötvös István. 50.
Eperjes. 85. II. 97. 98. 100. 103. 110. 112. 113. 114. 118. 134. 140. 142. 150. 158. 171. 188.
Eperjesiek. II. 114.
Eperjesi posta. II. 114.
Eperjesi specificatio. II. 179.
Erdélyi erősségek. II. 225.
Erdélyi fejedelemségről való donatio. 228.
Erdélyi görögök. II. 115.
Erdélyi hadak. 286. II. 45. 131.
Erdélyi határ. 238. 240. 31 416. II. 43.
Erdélyi havasok. 219.
Erdélyi jószág Magyarországo 10.
Erdélyi köből. II. 36. 158. 29
Erdélyi követ. II. 112. 13 283.
Erdélyi lakosok. 356. 391.
Erdélyi paripa. II. 208.
Erdélyi pénz. II. 98.
Erdélyi restantia. II. 153.
Erdélyi urak. 227. II. 182.
Erdélyi végek. 104. II. 219.
Erdélyi véka. II. 36. 105.
Erdély válogatott hadai. 36
Erdély védelme. II. 219.
Erdőd. II. 7.
Eresztevényi András. 408. 70.
Eretnek. 198. 256.
Erhard. 38. 82.
Erősség. 97. 251. 278. 28 283. 289. 294. 308. 31 337. 349. 404. II. 88. 22
Érsekujvár. 226.
Erszény pénz. 49. II. 53.
Esperesek. 44.
Eszék. 226. 350. II. 8. 47. 20 204. 207. 209.
Eszéki hid. 350. 410.
Eszéki mező. 391. II. 202.
Esztergom. 221.
Eszterházi Pál. 352.
Étekfogó. 292. 344.
Europai had. 206.
Evangelicus ker. fejedelmek. 91.
Ezüst. 99. 103.
Ezüstös aranyos pallos. 48.
Exactor. II. 112. 125.
Excursio. 304. 343. 363.
Executor. II. 65.
Exequalo inspectorok. II. 74.

F.

Fábián István. II. 66.
Fábián János. 397.
Facsati aga. II. 189.
Faigel Péter. II. 114.
Falkenheim. II. 237. 252. 254. 276. 280. 283. 289. 296. 298.
Falra hugyozó. 251.
Faltörő. 181.
Farkaslaki Demien András. 400.
Farkas Ferencz. 59. 399. II. 65.
Farkas Gábor. II. 270.
Farkas István. II. 64.
Fegyverrel meghódoltatott ország 256.
Fehérvár városa. 399.
Fejedelmi ház. 412.
Fejedelmi szék. 226.
Fejedelmi udvar. 413.
Fejedelem választás. 8.
Fejedelemségbe való confirmáltatás 228.
Fejérvár (Alba Julia.) 24. 26. 28. 32. 33. 55. 63. 64. 333. 410. II. 12. 18. 22. 23. 27. 28. 40. 42. 54. 72. 166. 233. 234. 237. 238. 243. 247. 252. 254. 256. 257. 294.
Fejérvári consultatiók. 17.
Fejérvármegye. 17. 20. 28. 57. 59. 61. 69. 265. II. 75. 124. 151. 157. 274.
Fehérvármegyei követek. 21.
Fejérvári sidók. II. 246.
Fejérvári statio. II. 265.
Fejérvári városi rend. 57. 265.
Fekete Pál. II. 69.
Felső Bajom. II. 297.
Felsőbánya. II. 121.
Felső Magyarország. II. 4.
Fels Marschal, 187.
Felső járás. II. 113. 122.
Felvincz. 296.
Felvinczi János. 58. 398. II. 66.
Ferenz Deák. II. 270.
Ferenczi István. 401. II. 69.
Ferenczi Mihály. II. 70.
Ferman. 242. 349. II. 5. 132. 129.
Fiát István. II. 268.
Fink János Kristof. 84.
Finkenstein. 79.
Fiskus. II. 211. 273.
Fiscus jószági. II. 210.
Fiscus udvarbirói. 44.
Fitz Bálintith. II. 269.
Fizetett hadak. 266.
Fizetett szolga. 266. 370.
Flescher Tóbias. 322.
Fodor György. II. 268.
Fodor István. 398.
Fodor Pál. 397. II. 66.
Fogaras 54. 67. 370. II. 77. 84. 85. 86. 93. 94. 95. 100. 113. 116. 121. 126. 127. 137. 143. 144. 148. 161. 164. 166. 171. 186. 193. 194. 233. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 264. 272. 277. 278. 287. 290. 295
Fogarasi conclusum. 92.
Fogarasi dispositio 21.
Fogarasi exactiók. II. 124.
Fogaras földe. 18. II. 125. 146. 159. 246. 257.
(Fogarasi) Gyulai Tamás. 401.
(Fogarasi kisebb) Huszti Gy. 401.
Fogoly katonák. 211. 364.
Fogaras széke. 44.
Fok (várfok.) 183. 269. 270.
Folyó pénz. II. 157.

Florencz. 418.
Fólti Bálint. 398. II. 69. 274.
Folta István. II. 269.
Foszlány. 194.
Fótos István. 214.
Főbiró. 94. 401.
Főcommissarius. 140. II. 274. 275.
Főgeneralis. 208. 238. 240. 268. 272. 343. 344. II. 74. 210. 274.
Főkapitány. 266. 267.
Főkövet. 7. 184.
Földnépe. 234. 349.
Főnemes. 180. 183. 225. 227. 254.
Förend. 281.
Förendü követek. 292.
Főtiszt. II. 195.
Főtisztviselők. 290. 384.
Fővezér. 19. 30. 168. 208. 217. 226. 228. 249. 250. 255. 281 287. 289. 301. 308. 327. 330. 338. 340. 343. 348. 360. 361. 368. 369. 370. 383. 391. 400. 410. II. 51 54. 132. 209. 226.
Fővezér agája. 233.
Fővezér sátra. II. 202.
Francziák. II. 130.
Franczia király. II. 127. 181.
Franczia puska. II. 208.
Francisko. II. 196.
Frank Bálint. 413. II. 46.
Frater István. II. 32.
Fülek. 164. 226.

G.

Gabona. 384. II. 136.
Gábor deák. II. 70. 268.
Gábor Ferencz. II. 269.
Gábor Péter. II. 269.
Gál Zsigmond. II. 71.
Galambfalvi II. 269.
Galga sultán. 217. 241. II. 7. 43. 129.
Gallicin. II. 184.
Gazda nélkül lézengő emberek. 268.
Gecz Marquis. 140.
Generalis. 270. 276. 277. 279. 281. 287. 289. 290. 291. 292. 298. 302. 303. 305. 317. 320. 321. 325. 327. 331. 332. 345. 346. 352. 353. 362. 369. 370. 374. 383. 384. 385. 386. 405. 408. II. 97. 98. 109. 110. 113. 122. 209. 275. 276. 278. 280.
Generalis dekány. 44.
Generalis insurrectio. 92. 9
Generalis perceptor. 11. 12 265.
Gerebenes. 170.
Gergely Deák. 399.
Gidófalvi Jancsó László. II
Gillyén János. II. 271.
Gocziani kapitány. 379. 40
Goczianus 378.
Gombos Imre. 67.
Gorbó. 130.
Görgey. 192.
Görög. 19. 43. 44. 62. 14
Görög biró. 62.
Görög compania. 52.
Görög Miklós. 59. II. 67.
Görög Miklós (fogarasi biró) 399.
Görgény. 67.
Gubinicz. 351.
Gyalog puskás. 206.

Gyalu. 169. 185. 186. 205. 220. 167. II. 132.
Gyalui praesidiumok II. 275.
Gyárfás István. 398. II. 70.
Gyárfás Pál. 129. 131.
Gyéresi had. II. 147.
Gyéresi István. II. 271.
Gyergyószék. 18.
Gyerőfi György. 50. 266. 398. II. 75. 159. 270.
Gyertya. 303.
Győri uram. 400.
Györgyfalva. 170.
Gyula. II. 165.
Gyuladás. 277.
Gyula-Fehérvár. 17. 228. 234. 242. 298. 307. 308. 309. 310. 345.
Gyulafi György. 184. 208.
Gyulafi László. 18. 47. 51. 62. 71. 232. 278. II. 70. 71. 123.
Gyulai Ferencz. 18. 45. 47. 49. 50. 60. 63. 71. 232. 264. 267. 272. 278. 280. 282. 291. 299. 303. 304. 319. 321. 324. 327. 339. 346. 369. 371. 385. 262. 274. 296. 340. 348. 374. 379. 381. 385. 388. 390. 407. 425. 428. II. 11. 12. 40. 64. 84. 91. 92. 93. 99. 100. 102. 104. 106. 107. 109. 113. 121. 123. 149. 165. 210. 212. 290. 291.
Gyulai László. 400.
Gyulai praesidium. II. 275.
Gyulai Tamás. II. 67.
Gyülevész török-tatár-rácz-lovas-gyalog hadak. 227.
Gyümölcs. 293. II. 135.
Gyürki Pál. II. 143. 157.

H.

Háboru jog. 100. II. 219.
Hacsi Ibrahim. 240.
Hadak felültetéséről. 53.
Hadak kivitele. 50. 236. 260.
Hadak principálisi. 67. 68.
Hadak progressusáról. 53. 134. 216.
Hadakozás. 256. 353.
Hadesi Ibrahim aga. 330.
Hadnagy. 196. 270. II. 148.
Hadnagy Mátyás, II. 269.
Halálos seb. II. 205.
Halászi István. 16.
Haller János. 16. 17. 79. 86. 236. 322. 323. 370. II. 66. 273.
Haller József. 391. 392.
Haller Pál. 17. 23. 70. 79. 215. 299 396. II. 66.
Hankensdorf 368.
Harangláb. II. 288.
Haránglábi Zsigmond. 16. 17. 71. 369. II. 64. 65. 66. 72. 74. 145. 147. 186. 274.
Harinnai Ferencz. II. 68. 268.
Harmadik János. 80.
Harminczad. 55. 64. 66. II. 127. 101.
Harminczadosok. 44.
Három nationális pecsét 264.
Háromszék 18. 50. 261. 381. II. 41. 71. 75. 148. 248. 257. 258.
Háromszék rend. 49.
Háromszéknek szabadsággal élő rendei. 382.
Haszán passa. 298. 327. 330. 331. 359 360.
Hatházi. 68.
Hátszeg. 57. 69. 210. 264. 399. II. 147. 233. 240. 242.

243. 247. 250. 251. 25
278. 281.
Házas szolgák. 44.
Ház verés. 271.
Havas. 104. 227.
Havasalfölde. (Oláhország.) 8
147. 149. 150. 151. 21
218. 283. 285. 308. 30
310. II. 185.
Havasalföldi vajda. 121. 14
149. 217. 281. 295.
Hegyesi István. 71. II. 68.
Hegyi tolvajok. 227. 234.
Heiszler. 277. 278. 289. 30
308. 365. II. 62. 123. 12
184. 201. 205.
Hendler Gábor. II. 46.
Henrik. 38.
Henter András. 18. 51.
Henter Benedek. II. 70.
Henter Ferencz. 397. II. 7
264.
Henter Mihály. 18. 398.
170.
Herbeville. II. 288. 297.
Herman Márton. 400.
Hét birák. 21. 45. 44.
Hét falu. II. 253. 257. 2
261.
Hetmany. 236.
Hevesi. 346. II. 86. 94.
Hidalmás. 133.
Hintó. 227.
Haj felkelés. 10. 15.
Hódolatlan faluk. 42.
Hódoltató levelek. II. 121.
Hodstát. 271.
Hollandiai ordo. II. 91.
Hollandusok. II. 132.
Hollenbrua. 79.
Hordó. 183.
Holt ember. 251.

I.

Ibrahim passa. 29. 76. 148. 249. 208. 226. 250. 285. 310. 383. 393. 395. 365. II. 5. 129.
Idegen hadak. 46. 264. 360.
Idegen kereskedő rendek. 43. 44.
Idegen nemzetek. 95.
Idegen nemzetből való fejedelmek. 258.
Idétlen szülött. 224. 234. 242.
Ilvó. II. 115.
Illye. 158. 166. 177. 185. 193.
Illyefalva. 57. 265. II. 147. 245.
Ilyefalvi János Geréb. 398.
(Ilyefalvi) Kovács Péter. 400.
Ilyei udvarbiró Csáky Istv. 400.
Illyés György. II. 71.
Ilyvó. 218.
Imecs Tamás. II. 70.
Imperialis tallér. 48. 49. 389. 403. II. 232.
Imre Deák. II. 71. 269.
Inczédi György. 215. II. 196.
Inczédi Mihály. 18. 65. 79. 86. 216. 321. 322. 351. 352. 353. 369. 370. 371. 387. 406. 408. 374. 378. 379. 381. 385. 388. 390. 407. 415. 416. II. 10. 194. 290. 291.
Inczédi Pál. 57. 215. 398. 79.
Ingyenvaló gazdálkodás. 268.
Instructio. 273. 287. 288. 295. 325. 329. 345. 370. 387. 408.
Intercipiált levelek. 352. 371.
Iródiák. II. 112.
Iskolamesterek. 44.
Ispán II. 112. 113. 115.
Ispán István. 344.
István Geréb. 59.
Illélő mester 54. 95. 111. 306. II. 47.
Itze. II. 122.

J.

Jancsár. II. 213.
Jancsár aga. 217. 219. 301. II. 200.
Jankó Boldizsár. II. 70. 269.
(Jánosfalvi) Lőrincz Márton. 401.
János Geréb. II. 269.
János király. 81. 354.
Jaurinensis. 79.
Javorovia. 84.
Jaxi kapikia. II. 181.
Jaxo Dénes. 140.
Jenei főtiszt. 198.
Jenei sanczokság. 194. 200.
Jenő 9. 73. 75. 87. 187. 256. II. 188.
Jesuita. 222. Tökölyt azzá akarják tenni. 225.
Jobbágy. 98.
Jobbágyság. 119. 220. 227. 234. 240. II. 183.
Jobbonovia. 313.
Jó Mihály. 399. II. 65. 271.
Jónáki. 369.
Jörger Ferencz. 186. 192. 207.
Jószág. II. 127.
Józsika Gábor. 18. 59. 397. II. 62. 159.
Józsika István. 59. 70. 71. 142. 143. 145. 198. 199. 200. 205. 248. 249. 250. 332. II. 69. 75.

K.

Kabos Gábor. 17. 32. 42. 50. 52. 53. 89. 91. 215. 397. II. 67. 159. 270.
Kád. 183. 271. 285.
Kádár Mihály. II. 69.
Kaftán. II. 53.
Kaján. 283. 285. 308. 309. 310.
Kakucsi György. II. 267.
Kalács. 322.
Kálnoki Farkas. 16. 18. 71. 397. 381. II. 31. 60. 61. 63. 47. 70. 150. 151.
Kálnoki Péter. II. 269.
Kálnoki Tamás. II. 269.
Kálló. 328. 164. 404. 417.
Kalotaszeg. 77. 124.
Kamarai ispánok. 44.
Kanizsa. II. 8.
Kapa. 183. II. 130.
Kapikia. 73. 75. 147. 227. 233. 250. 294. 302. 306. 329. 337. 369. 386. 391. II. 9. 34. 80. 144. 157. 180. 184.
Kapitány. 47. 216. 267. 347. II. 114. 122.
Káplán. 141.
Kapu (várkapu) 181. 184. 270. II. 101. 106. 229.
Kapucsi passa. 327. 330. II. 189.
Kapuk tája. 271.
Kapuk zárlássa és nyitása. 271.
Kapuszám. 16.
Kapu-számban lakó jobbágyok és zsellérek. 44.
Káptalan. 10.
Karácsonyfalvi Baczoni Péter. 400.
Karánsebes 9. 19. 75. 107. II. 129. 183.
Karánsebesi bég. 30.
Kard. 188.
Karika. 184.
Káromkodó szók. 26
Károly. 404. 417.
Károlyi György. II.
Károlyi István. 140.
Kas. 183.
Kassa. 64. 141. 1
Kassai köből. II. 15
Kastély. 204. 205. 286.
Kaszálás. 368.
Kászon. 18. II. 278.
Kászoni Jóssef. II. 2
Katona (falu) 170. 3
Katona Biró István.
Katona elszállásolás.
Katona executio. II.
Katonai egyenetlens
Katonai fegyelem. 36
Katona (Miles) Mihá 304. 322. 323. 100.
Katonai postálkodás.
Katonarend. 25.
Katona tisztek. II. 12
Katona uralom. II. 21
Kecze. 170.
Keczeli András 59. II. 67.
Keczeli István. II. 96
Keczeli uraméh. II. 6
Kékes (falu). 170.
Kém. 192. 276. 307.
Kemény Boldizsár. 21 66. 274.
Kemény János. 18. 2 396. II. 67. 274.
Kemény Jánosné. 19.
Kende Ádám. 145.
Kende Gábor. 86. 87. 174.
Kende Klára. 18. 19.

Kendefi Gáborné. 397. II. 66.
Kendefi János. 18. 71. 214.
Kendefi Miklósné. 398. II. 69.
Kendefi Pál. 55. II. 69.
Kender Ádám. 89.
Kendi Sándor. 123. 329.
Kénosi Zsigmond. II. 268.
Kenyér. 133. 209. 304. II. 122. 232.
Kenyerestárs. 268.
Kenyérmező. 106. II. 159.
Kerekes Péter. II. 68. 73. 268.
Kereskedés. 209.
Kereskedő rendek. 52.
Keresztes. 278. 282. 292.
Keresztes. II. 252. 254.
Keresztes Ferencz. II. 268.
Keresztes Péter. 214. 397.
Keresztes tallér. II. 232. 297.
Keresztesi Sámuel 50. 58 62. 71. 215. 396. II. 9. 10. 11. 69. 75. 270- 273. 289.
Kereszturi István. II. 269.
Kereszturi János 187.
Keresztyén confoederatusok. 293.
Keresztyén hadak. 29. 37. 116. 160. 289. II. 213. 216. 224.
Keresztyén királyok, fejedelmek. 225. 234. II. 117.
Keresztény köztársaság. 116.
Keresztyénség 236. 275. 288. 295. 305. 306. 324. 325. 326. 332. 336. 344. 345. 376. II. 80. 92. 94. 108. 135. 140. 212.
Keresztyénség hada. 37. 289. 290.
Keresztyén ügy védője. 98. 102.
Kerített város. II. 284.
Kert. 183. 271.
Kézdi-Vásárhely. 57. 70. 165. 399. II. 72. 147. 245. 258.
Kezes. 381. II. 19.
Kéri Gergely. II. 208.
Kihaja. II. 133.
Kikötő. 82.
Király. 330. 332. II. 217.
Királybiró. 52. 287. 269. 270. 271. 332. 396. II. 28. 269.
Királyok refugiuma. 239.
Kis Balázs. 63. 66. 71. 114. 140. 279. II. 275.
Kis kapu. 271
Kiskedei Osváth Mihály. 400.
Kis kerék. 339.
Kissolymosi Mátéfi István. 400.
Kistorony. 337.
Köblös Péter. II. 270.
Köböl. 177. 248. 264. 35. 210. 352. II. 224. 234.
Köbölkuti György. 58. 399.
Köbölkuti István. II. 67.
Kóborlás. 200.
Kóborló. 232.
Kóborló hadak. 77.
Kóborló németek. 250.
Kóborló tolvajok. 228.
Kocsi. II. 144.
Kőfal. 183.
Kőhalmi királybiró. 40.
Kőhalom. 16. II. 71. 252.
Kőhalomszékt. II. 255. 260. 262.
Kök Simon Péter. II. 70.
Kollatovis György. 390. II. 68. 274. 159.
Kolozs. 410. II. 159. 277.
Kolozsvár. 40. 50. 51. 55. 56. 65. 67. 85. 109. 118. 120. 123. 124. 139. 162. 163. 168. 171. 178. 181. 205. 212. 213. 220. 267. 278. 289. 290. 318. 337. 345. 369. 161. 167. 191. 210. 211. 300 316. 333. 340. 402. II. 38. 64. 73. 101. 104. 196. 221. 229. 237. 235. 239. 241. 244. 245. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 258. 272. 274. 281. 288. 292. 293. 294.

Kolozsváriak. 298. 370. II. 157.
Kolozsvári János. II. 270.
Kolozsvári kapitány. 20. 29. 162.
Kolozsvári német. 339.
Kolozsvári postálkodás. 39.
Kolozsvári praesidiáriusok. 40. 54. 56. 60. 267.
Kolozsvári Sámuel. II. 66. 266.
Kolozsvári uram. II. 174.
Kolozsvármegye. 17. 20. 50. 57. 59. 61. 69. II. 75. 124. 159. 188. 239. 258.
Kolozsvármegyének követei. 214.
Kolozsvár oltalmára levő épületek elrontása. 55.
Komádi. 220.
Komáromi János. 59.
Komornik Pál Károly. II. 233. 295. 236. 278. 295. 299.
Konak. 216. 327.
Könczei. 56. II. 66.
Kondvadi Mihály. 213.
Königsmark. 418. 419.
Konstantinápoly. 145. 361. II. 43. 105. 130. 225.
Kopeczi Péter. II. 68.
Kopja. 15. 52.
Kopjavas. 52.
Kőrispataki Szabó István. 410.
Kornis Gáspár. II. 68.
Kornisné (özv.) 398. 403.
Korodi. II. 52.
Korona. II. 217.
Körös. 73. II. 183.
Kötél. 183.
Kötés levél. 202. II. 140.
Kovács István. 267. 270. 290. II. 58. 214. 278. II. 67. 68. 73. 97. 145. 146. 154. 193. 198. 199. 290.
Kovács Péter. 400.
Kővár. 42. 49. 67. 137. II. 30. 33. 38. 39. 59. 80. 87. 110. II. 136. 180. 189. 220.
Kővárban küldendő gyalogokról. 40.
Kővárban levő gyalogok.
Kővári praesidiáriusok. 51.
Kővári vicetisztek. 67.
Kővárvidéke. 64. 77. 124. 404. 407. 417. 38. 40. 58. 95. 96. 99. 101. 104. 105. 109. 110. 120. 121. 123. 140. 158. 174. 185. 190. 199. 227.
Kővárvidéki jószág. II. 169.
Kővárvidéki szegénység. II.
Követ. 374. 405. 412. II. 80. 93. 97. 101. 106. 130. 131. 135. 209. 21
Követek bejövetele. 351.
Követek utasitatása. 116.
Középszolnok vármegye. 18. 404. 407. 417. II. 80. 121. 136. 154. 227.
Közfalak. 181.
Közjó. 276.
Kozma Simon. II. 269.
Közönséges nemes ember. II.
Közrend. 266.
Közrendü nemesség 472.
Köztársaság. 111. 312. 403. II. 187.
Kraszna. 407. II. 35.
Kraszna vármegye. 18. 417. II. 121. 136. 154.
Krajnik István. 134.
Krim. II. 184.
Kuhn István. 396. II. 66. 274.
Küküllő. 57. 168. 410.
Küküllőn innenvaló rész. 2
Küküllő s Maros közötti 265.
Küküllő vár. 176. II. 287.
Küküllő vármegye. 17. 20 57. 59. 61. 69. 265. II 124. 146. 159. 257. 261. 274. 276.
Küküllő vármegyei felsőjárá 263.

Kükülló vármegyének követei. 214.
Külső hivek. 266.
Kun Dániel. 58. 398. II. 67.
Kun Miklós. II. 70. 273.
Künn levő hadak. 321.
Kurucz. 360. 361.
Küszöb. 239.

L.

Labancz. 220. 393.
Labirynthus. II. 139. 140.
Lajos István. II. 269.
XIV. Lajos svéd király. II. 24.
Láncsás. 61.
Lándorfehérvár. II. 130.
Lautheri Scourve. 140.
Lápos. 124. 137. II. 38. 87. 99. 101. 102. 175. 179. 220.
Lápos vidéke. 57. 58. 80. 104. 105. 109. 111. 120. 121. 123. 136. 140. 154. 158. 185. 190. 198. 199. 279.
Láposvidéki szegénység. II. 168.
Lelkiismeret törvénye. II. 92.
Lengyel. 29. 34. 35. 282. 319. 369. 373. II. 130. 132. 166.
Lengyel érdem-pénz. II. 232.
Lengyel hadak. 84. 127. 221. 295. 299. 319.
Lengyel kapikia. 207. 221.
Lengyel király. 30. 38. 218. 236. 257. 278. 295. 326. 355. 372. 373. 411. II. 114.
Lengyel követ. 69. 369.
Lengyelország. 127. 128. 215. 241. 312. 313. 314. 354. 371. 373. II. 6. 32. 183.
Lengyel residens. 369.
Legyel vajda. 128.
Leopold császár. 5. 34. 38. 47. 50. 79. 80. 82. 84. 402. II. 4. Követi meghatalmazása Dunodnak 5. Szövetkezési szervezete Erdélylyel és Oláhországgal. 5.
Leshely. 271.
Levágott testek eltemetése. 332.
Limitatio II. 119. 209. 210.
Lipcsey János. II. 68.
Lippa. 9. 106. 137. 198. 249. 250. 278. 291. 297. 308. 310. 370. 383. II. 5.
Lippai sanczokság. 194. 200.
Lippai törökök. 209.
Lipra Aljuti 354.
Liszt. 177. 280. 299. 352. 210. 336. II. 234. 332.
Lónyai Anna. 25.
Lotharingiai herczeg. II. 25. 211. 212. 214. 215. 217. 223. 224. 225.. 226. 228. 230. 285. 291. 292.
Lotharingus tanácsa. II. 205.
Lotharingus vezér. 316. 42. II. 200. 270.
Lovak patkoltatása és abrakolása. 40.
Lovas had. II. 180.
Lovas hadnagy. 206.
Lovasság. II. 283.
Lövés. II. 205.
Lövő szerszám. 182. 243. 267.
Lugasi Ferencz. 17. 71. 214. 391. II. 66. 265.
Lugos. 9. 73. II. 179. 183.
Lukács Balázs. II. 70.
Lukács István. II. 70.
Lukács Ferencz. II. 271.
Lukács János. II. 69.
Lutheringus. 304. 326. 385.

Macs Anton. II. 181.
Macskási Boldizsár. 18. 2
48. 62. 70. 126. 129
132. 323. 347. 396.
14. 22. 68. 78. 143
167. 272. 273.
Magase. II. 297.
Magnus Castelli. 77.
Magyar forint. II. 10. 4
Magyar had. II. 130.
Magyar királyok. II. 225.
Magyar katonaság. 131
130.
Magyar mélyföld. 126. 2
Magyar papok. 44.
Magyarországi jószág. 33
Magyar várak. 204.
Mahomed. 88.
Mahomed aga. II. 201
206. 207.
Major. 160.
Majorság. 209.
Majorság buza. 69.
Makrainé. 398. II. 69.
Makrics. II. 209.
Malta. 418.
Maramaros. 85. 87. 101
104. 110. 138. 140
157. 168. 169. 173
179. 189. 220. 227.
Máramarosi adósság. II. 1
Máramarosi atyafiak. II. 1
Máramarosi szegénység. I
Máramarosi jószág. II. 16
Máramarosi passus. 19.
Máramarosi restantia. II
Máramarosiak só keres
25. 26.
Máramaros vármegye. 1
24. 25. 26. 55. 6
124. 137. 204. 227.
33. 35. 36. 37. 40. 5

53. 184. 201. 202. 204. 219.
Maxai Balázs. 214. 398. II. 71. 73.
Maxai Ferencz. 214. 398. II. 71. 73. 270. 290.
Medgyes. 57. 261. 265. 346. 351. II. 145. 277. 297.
Medgyes szék. 16. 59. 278. II. 31. 251. 258. 260. 261. 262 363.
Medgyesi királybiró. II. 47.
Medgyesi polgármester 71. 213.
Medgyesi Sámuel II. 69.
Megyék II. 279. 281.
Megpálczáztatás 268. 271.
Megye. 35. 37. 336.
Mehemed aga. 363. 367.
Mehemed passa. 198. 221. 249. 250.
Mehemed sultán. 242.
Mejtin. 225.
Méltóság. II. 134.
Menedékhely. 365.
Menedéklevél. 278. 279. 280. 295. 365. 371.
Merszi. 289.
Mester legények. 44.
Meszes. II. 184. 185
Méz. 279. 319.
Mezőség. 151. 170. 178. 185. 231.
Mezei had. 18. 26. II. 157.
Mezei kapitány. 62.
Mezei majorkodás. 69.
Mezei munka. 377.
Mezőváros. II. 284.
Mihácz János. 398.
Mihozsa Mihály. 39. 67. II. 66.
Mikes Kelemen 16. 18. 397.
Mikes Mihály. II. 70. 274.
Mikes Pál. 70. 71. 202. II. 141. 142. 146. 155. 173. 175. 178. 180. 191. 192. 193. 194. 198. 199.
Miklós Balázs. II. 269
Mikó Gábor. II. 68. 271.
Mikó Gábor feleségestül. 401.
Mikó István. 18. 71. 214. II. 68. 268.
Mikó Istvánné. II. 70.
Mikó János. II. 269.
Mikola László. II. 68.
Micoleimo. 311.
Miles Mátyás. 286. 287. 323. 370.
Militaris disciplina. 267.
Mina. 182. 209.
Miniszter tanács. II. 215.
Minuta. II. 121.
Mohács. II. 207.
Mokcsa. 354.
Moldva. 282. 103.
Moldvaiak behajtott marhája. II. 196.
Moldvai vajda. 128. 218.
Molnárok. 44. 292.
Monostor. II. 234. 242. 247. 252. 254. 281.
Morea. 218. 419.
Morosini. 418.
Morva ország. II. 114.
Mozsár ágyu. 141.
Munitio. 182. 204. 248. 286. 308. II. 106.
Munkács. 90. 126. 130. 131. 132. 133. 145. 183. 194. 226. 227. II. 8. 43. 89. 114. 124. 155.
Munkácsi hadak. 157.
Musna. II. 297.
Mustafa aga. 250.
Mustafa vezér. 225.
Muszka. 369. 83. II. 132.
Muszka czár. 83. 312.
Muszka követ. II. 129.
Muszkaország. II. 184.
Muzulman nemzet. 232.

N.

Nádudvari István. II. 69. 274.
Nádudvariné. 398. II. 69.
Nagy Balási Péter uram. 401.
Nagy Bálint. II. 71.
Nagy-Bánya. 9. 35. 64. 168. 190. 192. 256. 328. 405. II. 11. 37. 59. 61. 87. 121. 137. 145. 146. 159. 170. 174. 175. 177. 180. 186. 190.
Nagy Ferencz. II. 269.
Nagy János. II. 7.
Nagy István. 71. 301. 329. 368. 397. 192. II. 78. 267. 274.
Nagy-Kend. 371.
Nagy-Lak. II. 159.
Nagy Mihály. 87. 131. 129. II. 114.
Nagy Pál. 18. 50. 54. 71. 86. 108. 111. 113. 118. 120. 124. 125. 141. 168. 235. 280. II. 66. 126. 145. 146. 156. 159. 194. 197. 269. 272. 273. 274.
Nagy Sigmond. II. 68. 267. 268.
Nagy-Sink. 16. 41. II. 71.
Nagy-Sinki királybiró. 40.
Nagy-Sinki székbiró. II. 264.
Nagy-Sink szék. 59. II. 254. 257. 258. 262.
Nagy-Solymosi Kenéz Andrásné. 400.
Nagyszegi Gábor. 54.
Nagyvezér. 130. 131. 258. 297. 298..
Naláczi. 70. II. 103. 113. 122. 143. 154.
Naláczi András. 70. 71. 151. II. 75. 78. 83. 89. 110. 134. 139. 140. 190.
Naláczi Antal. 215.
Naláczi István. 215. 39[illegible] 69. 272.
Nándor-Fehérvár. 121. 219. 279. 281. 301. 302. 316. 320. 327. 328. 358. II. 44. 133. 165.
Nándorfejérvári szerdár. 106. 226.
Nápolyi György. II. 188.
Nápolyi Péter. 214. II. 68. 268.
Navarin. 418. 420.
Nehezkés aszonyok. 227.
Nemes János. 17. 70. 396. II. 41. 55. 57. 5[illegible] 76. 82. 86. 103. 118. 121. 177. 193.
Nemes Péter. II. 267.
Nemesség. 180. 183. 225 399.
Német császár. II. 140.
Német forint II. 153. 154.
Német generál. 63.
Németek. 29. 89. 123. 369. 130. II. 110. 281
Németek quártélya. II. 20
Német hadak. 35. 36. 4[illegible] 58. 116. 121. 126. 133. 137. 139. 147. 149. 150. 159. 162. 179. 180. 200. 205. 221. 224. 241. 247. 251. 157. 282. 284. 299. 307. 308. 309. 316. 324. 328. 329. 338. 342. 349. 350. II. 54. 76. 130. 131 141. 283.
Német hadak bejöveteléről
Német aga. 199.
Német kapitány. II. 143.
Német nemzetség. 206.
Németország. 144.

Német praesidiariusok. 184. 212. 213.
Német tábor. 357.
Német tallér. II. 232.
Német udvar. 77.
Németujhely. 235.
Nereddin szultán. 241. II. 7.
Nestor. II. 136.
Nicola László. 397.
Nicolsburg. 79.
Nis. II. 130.
Novella. 237.
Nyári takarodás. 248. 287.
Nyuszttal béllelt kaftán. 360.

O.

Obester. II. 122.
Obligatio. II. 17.
Oculálás. 23.
Oeconomia. II. 275.
Oklocsányi. 352. II. 122. 146. 150. 152. 153. 154. 155. 156. 162. 164. 173. 275. 177. 178. 179.
Ökör. II. 111. 136. 231. 283.
Oláh. 218. II. 278.
Oláhfalui lakosok. 43. 44.
Oláh-Lápos. II. 152. 155.
Oláh-Kócsárd. II. 159.
Oláh Mihály. II. 268.
Oláhország. 5. 11. 14. 106. 121. 373. 382.
Oláh papok. 44. II. 247. 258.
Oláhság. II. 160.
Oláh-Vinczi pap. 44.
Olasz Ferencz. 18. II. 147. 168.
Olasz Jakab. II. 68.
Olaszország. 354.
Olytoz. II. 196.
Óra. 281. 303. 325.
Orbán Pál. 213. 400. II. 69.
Orbó 303. 304.
Orczázás. II. 5.
Ordinarius gyalog. II. 148.
Ördög. II. 105. 106. 108. 109.
Ördög teremtette. 267.
Öreg kapu. 183. 271.
Öreg marha. 264. 265.
Öreg tallér. II. 232. 264.
Orlai Miklós. 55. II. 68. 157.
Örmény. 43. 44. 70. II. 246.
Örökös. 99.
Örökség. II. 99.
Öröltetés. 59.
Orosz Csík. 218.
Oroszhegyi György Kővári uram. 401.
Oroszlános tallér. 48. 49. 107. 111. 113. II. 176. 194. 232. 264.
Oroszfái Mikó István. 401.
Őrség. 404.
Országból való kitudás. 256. 257.
Ország hada. 181. 193. 205. 227. 257. 283. 284. 394. II. 6.
Országkönyve. 326.
Ország összegyülése. 405. II. 197.
Ország pénze. 47. 56. 69.
Ország végső pusztulása. 306. II. 226.
Ország vitézlő rendei. 257.
Orvosoltatás. 272.
Ős (falu). 170.
Oskola. II. 297.
Ossecrensis. II. 4.
Ostrom. 181. 190. 227. 403.
Oszman aga. 192. 330. 361. II. 9. 207.
Othomanus. 258. 259. 260. 313.
Ötves István. 213.
Özvegy nemes asszonyok. 94.

P.

Pace baro. II. 297.
Paczko Péter. II. 66.
Pálfi András. II. 270.
Palatkai István. II. 268.
Paládi. 140. II. 202.
Palatinus. 352. II. 90.
Palánk. 220.
Palánko. 330. 331.
Panasz. 327. II. 99. 105.
Pánczélcseh. 139. 141.
Pámfi György. II. 279.
Pápa. 30. 218.
Pápai Zsigmond. 57.
Pap Ferencz. II. 268.
Pap László. 133.
Papi vagy patronatusi jog. 102. 109.
Papi jószágok. (sacerdotale bonum.) 9.
Pápista fejedelmek. II. 181.
Páráznaság. 265.
Paraszt gyalogok. 125.
Parochia. 97. 101. 297.
Parochialis ház. 160.
Paripa. 227.
Partialis instructio. 92. 93.
Partium. 9. II. 72 76. 83. 117. 128. 135. 136. 141. 220.
Partialis perceptor. II. 126.
Partiumbeli erősségek. II. 52.
Párkány. 221.
Passa. 194. 200. 357. 358. 370.
Pasaság II. 133.
Paskó Péter. 397.
Pásztoha. II. 295.
Passus. 117. 139. 141. 203. 219. 226. 238. 278. 295. 299. 324. 326. 327. 334.
Passusok. 45. 49. 148. 151. 236. 350. II. 196.
Pásztor. 268.
Patens. 194. 195. 200. 202. 229. 278. 317.
Pater János. 47. 52. II. 6
Pattantyusok. 182.
Patronatus jog. 102.
Perceptor. II. 125. 265.
Peteki Nagy Pál. 57.
Pekri Lőrincz. 62. II. 16 18. 21.
Pénz. 278. 331. 337. II. 131. 136. 140. 218.
Pénz nemek ára. II. 232.
Pernyeszi Zsigmond. 79. 236. 323. 370. II. 273
Persák. II. 132.
Pest. 297. 348.
Pestis. 256.
Peselneki Kövér István. 40
Péter Deák. II. 269.
Pettki János. 17.
Petki uram. II. 274.
Pétervárad. II. 6. 79. 206
Petrityevit Horváth Kozm 126.
Petritjevit Horvát László.
Petróczi 141. 194.
Petróczi Szidonia Katalina.
Peuerbach. 80.
Philosophia. II. 130.
Piacz. 152. 183. 260.
Picolomini. 146. 246. 3 123. 233. 273. 279, 290.
Pocsai Ferencz. II. 270.
Pogány. 187. 286. II. 21
Pogány Menyhárt. 18. II
Pokol. 198.
Polgármester. 52. 268. 271. II. 52.
Polyik János. II. 68.
Polos István. II. 69.
Poltura. II. 232.
Polus István. 398.
Pompa. 216.
Popovicz 372. 273.

Porlok János. II. 71.
Porta II. 129.
Portio. 113. II. 60. 63. 98. 102. 104. 105. 106. 107. 109. 110. 111. 112. 140. 210. 279. 282.
Portyázás. 35. 36. 167. II. 33. 217.
Portusi honorarium. II. 125.
Portusi inspector. II. 125.
Portusi szolgák. 44.
Posony. 78. II. 213.
Posta. 131. 147. 148. 150. 216. 235. 237. 251. 299. II. 5. 6. 7. 45. 97 109. 112. 113. 127. 129. 133. 205.
Posta Ján s. II. 269.
Praebenda. II. 53.
Prága 123.
Practica. 356.
Praeda. 194. 242. 305.
Praedecessor. 357. 358.
Praefectus. 44. 71. 306.
Praesidiarius. 142. 182. 183. 269. 270. II. 35.
Praesidiumok. 280. 283. 290. 316. 325. 337. 345. II. 74.
Pribék Ferencz. 399.
Profont. 46. 182.
Profont mester. 60.
Protestatio. 275. 278. 287. 375.
Protonotarius. 356.
Pünkösd. 220.
Puskapor. 56. 182. 183.
Püspök. 44. 48.
Pusztitás. 228. 282. 288. 289. 293. 305. 368. 371. II. 86.
Pusztulás. 320. 339. 344. 347. 349. II. 240.
Puy Gáspár. II. 69.
Puy János. 398. II. 69.
Puy Miklós. II. 268. 271.

Q.

Quartély. 107. 111. 120. 121. 122. 127. 144. 173. 226. 327. 385. 406. 34. 35. 99. 113. II. 30. 35. 38. 51. 54. 79. 80. 82. 93. 108. 113. 114. 136. 154. 218. 225. 276. 285.
Quartély mester. II. 174.
Quartélyozás. II. 211.
Quartélyozó. II. 7. 27. 31. 35. 43. 72. 74. 76. 77. 82. 127. 221.
Quartélyozó német. II. 45. 89. 165.
Quaestura. 25.
Quietantia. 405. II. 9. 10. 154.

R.

Rab. 292. 344.
Rabatha. II. 10. 12. 26. 89.
Rabbata herczegek. 318.
Rácz. 43. 44. 70. 145. 248. II. 278. 279.
Rácz János. II. 128.
Rácz István. 62. 214. II. 274.
Ráczok. 291.
Rácság. II. 160.
Radnót. II. 195. 215. 219. 221. 222. 223. 227.
Ragadozó kedvek. 319.
Raguzai adó. II. 132.
Rajner Márton. II. 68. 270.
Raizner Pál beszterczei. 400.
Rákóczi György (ifju). 107. 128.
Rákóczi György (öreg). 106.

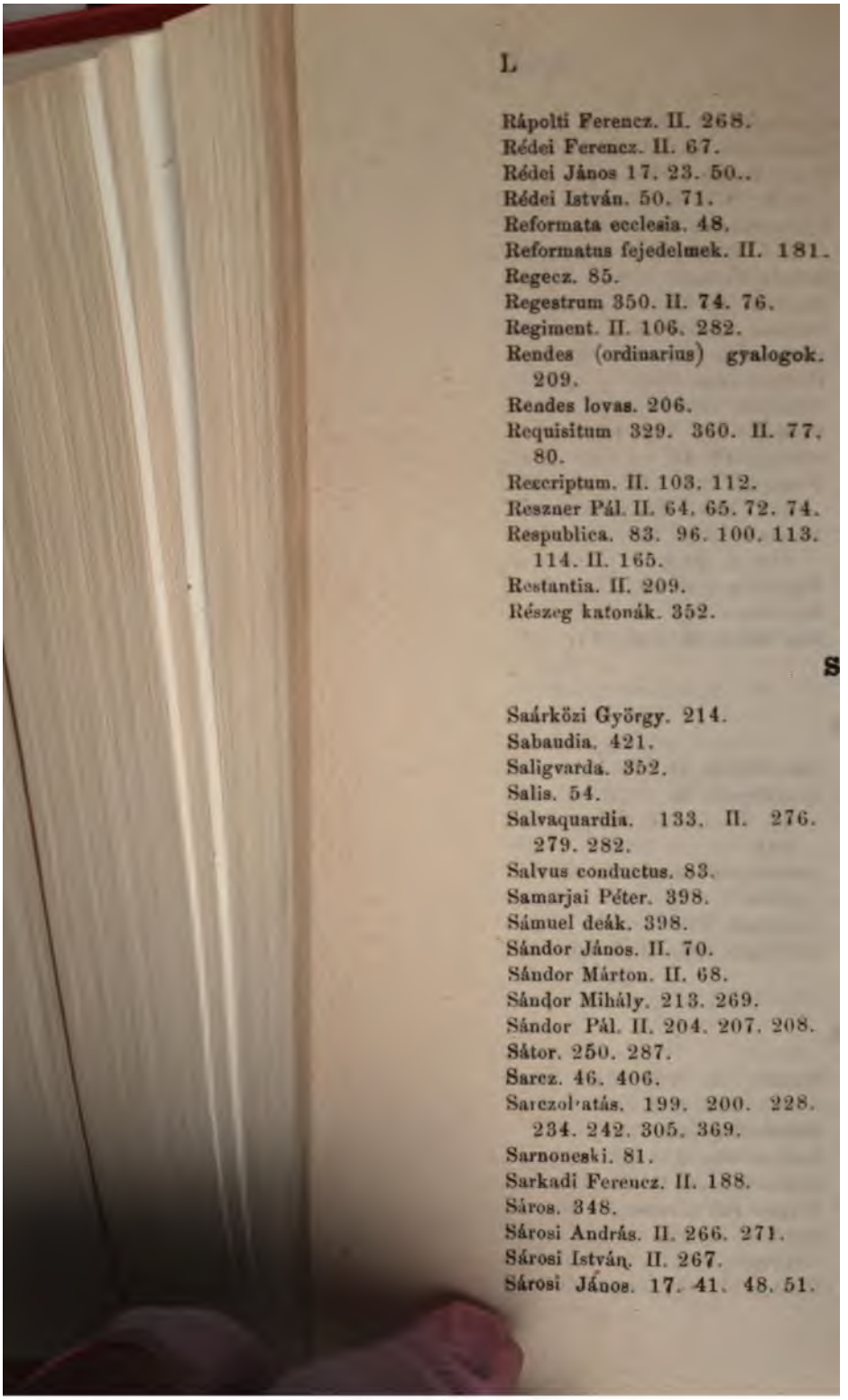

L

Rápolti Ferencz. II. 268.
Rédei Ferencz. II. 67.
Rédei János 17. 23. 50..
Rédei István. 50. 71.
Reformata ecclesia. 48.
Reformatus fejedelmek. II. 181.
Regecz. 85.
Regestrum 350. II. 74. 76.
Regiment. II. 106. 282.
Rendes (ordinarius) gyalogok. 209.
Rendes lovas. 206.
Requisitum 329. 360. II. 77. 80.
Rescriptum. II. 103. 112.
Reszner Pál. II. 64. 65. 72. 74.
Respublica. 83. 96. 100. 113. 114. II. 165.
Restantia. II. 209.
Részeg katonák. 352.

S

Saárközi György. 214.
Sabaudia. 421.
Saligvarda. 352.
Salis. 54.
Salvaquardia. 133. II. 276. 279. 282.
Salvus conductus. 83.
Samarjai Péter. 398.
Sámuel deák. 398.
Sándor János. II. 70.
Sándor Márton. II. 68.
Sándor Mihály. 213. 269.
Sándor Pál. II. 204. 207. 208.
Sátor. 250. 287.
Sarcz. 46. 406.
Sarczolatás. 199. 200. 228. 234. 242. 305. 369.
Sarnonczki. 81.
Sarkadi Ferencz. II. 188.
Sáros. 348.
Sárosi András. II. 266. 271.
Sárosi István. II. 267.
Sárosi János. 17. 41. 48. 51.

Schino. II. 177.
Schultz. 14. 15. 317.
Sebes. II. 129.
Sebesi Benjamin. 397. II. 66.
Secretarius. II. 98 111. 115. 275.
Segesvár. 16. 41. 49. 419. II. 71. 145.
Segesvári követ. 72. 213.
Segesvári polgármester. 41. 397.
Segervári szék. 59. II. 251. 257. 258. 261. 262.
Segitő sereg. 96. 100.
Semki János. 291.
Sendelyezés. 182.
Senyei István. 204.
Sepsi-kézdi és orbaiszéki követek. 213.
Sepsi Sz-György. 57. 265.
Serédi Benedek. 18. 20. 266.
Sibó. 133.
Suki István II. 274.
Signum. 325.
Siklós. II. 203 213.
Siméu János. II. 267.
Siméu Mihály. II. 267.
Simon Ferencz. II. 67.
Simon Mihály. II. 66.
Simon tornya. II. 89.
Skerlet. 216. 218. 327. 329. 330. II. 67. 130. 203. 205. 206.
Skorlát. II. 128. 129.
Smathyn. 373.
Só. 231.
Sóaknák. 284. 285.
Sodomia. 17. 28.
Somlyaiak. 370.
Somlyai fökapitány. II. 148. 196.
Somlyai katona. 185.
Somlyai praesidiariusok. 40. 56. 169. II. 147.
Somlyó. 410. 167. II. 28. 33. 37. 59 196. 229. 270.
Sorban vajda. 85. 368. II. 8. 27. 54. 180. 185.
Spanheim. 79.
Spanyol király. II. 181.
Spinola. 140. 364.
Springesenek. II. 154.
Stefán. 391.
Stenczel Ferencz. II. 68.
Stratmann. 38. 39. 65. 80. 82. 318. II. 89. 117.
Strá sa 183. 269.
Strim. 84.
Suki Mihály. 214. II. 68. 274.
Suki Pál II. 68 274.
Süle(l)me i mező. 133.
Supremus generalis. II. 107.
Susták. II. 232.
Svécziai residens. II. 91.
Svéd rendek. II. 127.

Sz.

Szabad kereskedés. 9. 14.
Szabados személy. 268.
Szabó János. II. 268.
S. Szabó János. II. 68.
Szabó Keresztély. 213. 413. II. 46.
Szabolcsmegyei hajduság. 204.
Szabó Mihály Deák. II. 70.
Szacsali Mátyás. II. 271.
Szadvár. 85.
Szalánczi István. II. 67.
Szalacsi János. II. 199.
Szalai. II. 114.
Szalánczi István. 214. 397.
Szalánczi János. II. 274.
Szállás osztó. 268.
Szalma. II. 111. 113.
Szalonna. 270. 279.

Szamos. 42. 163. 203. 222. 246. 261. 273. 289. 294. 306. 345. 347. 363. 376. 377. 380. 394.
Szamosfalva. 170. 186. 187. 267.
Számtartók. 44.
Szamosujvár. 42. 47. 67. 346. II. 38. 64. 189. 217. 229. 258. 272. 181.
Szamosujvárba küldendő gyalogokról. 40. 41.
Szamosujvári vice-kapitán. 62.
Szamosujvári vitézek. II. 285.
Szaniszló Zsigmond. II. 271.
Szántás. 248.
Szántó Mihály. II. 270.
Szanthmári János. II. 271.
Száradi István. II. 268.
Szarvas (város). 220.
Szász fejedelem. 319.
Szász mesterek. 44.
Szász nemzet. 61. 152. II. 265.
Szász papok. 44. II. 257. 258. 260. 261. 262. 263.
Szász rendek. II. 127.
Szász-Régen. 362.
Szász-Sebes. II. 233. 234. 237. 238. 239. 248- 249. 251. 252. 253. 255.
Szász-Sebes szék. 59. 339 II. 255. 261.
Szász v. f. residens. II. 91.
Szászváros. II. 233. 234. 235. 237. 238. 240. 243. 244. 247. 248. 250. 251. 252. 254. 256.
Szász városok. 52.
Szász városokon kivül lakó rendek. 44.
Szászváros szék. 59. II. 185. 255. 262.
Szathmár. 12. 13. 27. 29. 46. 63. 54. 67. 89. 108. 128. 137. 140. 141. 164. 304. 328. 338. 344. 404. 417. II. 12. 15. 25. 32. 55. 56. 60. 63. 95. 96. 97. 98. 100. 101. 104. 105. 1 122. 138. 155. 168. 1 178. 198. 200.
Szathmáriak. 66. II. 25.
Szathmári commendans. 22. 27. II. 228.
Szathmári (német) tisztek. 2
Szathmári postamester. II. 2
Szathmári tisztek. II. 26.
Szathmár vármegye. 204.
Szeben. 16. 19. 30. 39. 44. 51. 52. 56. 62. 69. 76. 110. 111. 113. 125. 1 136. 142. 143. 144. 1 147. 150. 151. 152. 1 154. 155. 156. 158. 1 162. 170. 174. 178. 1 188. 192. 197. 199. 2 223. 229. 233. 248. 2 262. 264. 265. 270. 2 273. 276. 284. 285. 2 303. 306. 308. 309. 3 316. 320. 334. 335. 3 342. 343. 345. 346. 3 350. 363. 367. 368. 3 373. 385. 401. 403. 4 408. 411. 412. 413. 4 II. 28. 29. 30. 46. 47. 49. 51. 52. 71. 144. 1 189. 191. 233. 235. 2 247. 248. 250. 252. 2 257. 272. 282. 284. 2 292. 293. 294.
Szebeni centumpáterek. 155.
Szebeni czébek. 155.
Szebeniek. 215. II. 277.
Szebeni főtiszt uramék. 56; 273.
Szebeni görögök. II. 72. 246
Szebeni gyalogság. II. 200.
Szebeni Hering Mátyás. 398.
Szebeni hostádt. 326.
Szebeni királybiró. 19. 71. 1 156. 213. 332. 413. II. 1

Szebeni polgár. 332.
Szebeni polgár mester. 71. 155. 156. 213. 369. 413. II. 145.
Szebeni polgármester és királybiró II. 284.
Szebeni respublica. II. 48.
Szebeni Szabó Györgyné. 400.
Szebeni tanács. 56. 155. 156.
Szebeni vásár. 400.
Szebeni szék. 59. II. 31. 250. 257.
Szeged. 134. II. 7. 51.
Szegedi mező. 208. 249.
Szegénység. 268. 281. 287. 292. 294. 344. 358. 363.
Szék. 35. II. 159. 264. 266.
Székek. 132. II. 74. 76. 265. 278.
Székbiró. 271. 413.
Székek altisztei. 44.
Székek birái. 37.
Székely András. II. 269.
Székely Boldizsár. 213. 400. II. 269.
Székely gyalogok. 48.
Székely had. II. 182.
Székely Márton. II. 70.
Székely Mózes. 398. II. 70. 182.
Székely László. 16. 18. 40. 42. 49. 50. 70. 179. 215. 269. 333. II. 67. 233. 265. 273. 295.
Székelység. 61. 68. 368. 408. II.125. 265. 274.
Szekér. 180. 185. 194. 200. 227. 242. 267. 272. 319. 320. 327. 333. II. 80. 134. 226.
Szekeres Gergely. II. 71.
Szekeres ló. 63. II. 29. 39. 169.
Székes-Fehérvár. 337. 350. II. 8.
Széki István. 399. II. 66.
Széki Márton. II. 73. 188. 193. 270.
Széki uram. II. 100.
Szélben való hely. 326.
Szelim Ghiraikrimi khan. 241.
Szelisteszék. 21.
Szélmente. 277.
Széna. 182. 384. II. 111. 113. 122.
Szendrő. 319.
Szent-Anna. 380. 381.
Szent had. 114.
Szent Job. 73. 204. 338. 404. 405. 406. 407. II. 206. 213. 224. 225.
Szent-jobiak. 66.
Szent-Iványi Sámuel. II. 71 271.
Szentkereszti András. II. 270.
Szentlélek. II. 137.
Szentlélek Bálint Dénes. 401.
Szentes Miklós. 220.
Szentmiklósi Lukács Gy. 401.
Szent Pál. 381.
Szentpáli Sámuel. 213.
Szent Péter (falu). 170.
Széplaki István. II. 268.
Szerdahelyszék. II. 59. 255. 261.
Szerdár. 147. 149. 150. 151. 159. 163. 165. 168. 196. 197. 199. 205. 206. 225. 226. 228. 253. 282. 285. 286. 287. 307. 309. 310. 329. 340. 393. 358. 370. 394. II. 43.
Szerdár fermánja. 234.
Szeredai István. II. 66. 267.
Szerém. 35.
Szerszámos ló. II. 89.
Szesesori Máthé. II. 66.
Sziget. 360. II. 8. 115. 124.
Szikszai György. 214. II. 268.
Szilágy-Cseh. 134. 338. II. 276.
Szilágyi. 235. 344. II. 86.
Szilágyi András. II 71.
Szilágyi Mihály. 168.

Szilvási Gáspár. 398. II. 69.
Szim. II. 95. 96. 97. 113. 154. 172. 173. 176. 178. 180. 185. 199.
Sziplaki Mártov. II. 67.
Szőcs Bálint. II. 67.
Szőcs Domokos. II. 269.
Szőcs János. II. 267.
Szofia. 301. 356. II. 130. 131.
Szökevény. 98. 102. 364.
Szökött szolga. 9. 268. 302.
Szolgák. 94. 95. 227. 269. 371. 268. II. 133. 135.
Szolimán passa. 207. 357. 359. 360. 391. II. 202.
Szőllős. 220. II. 184.
Szolnok. 165. 220. 304. 410. 415. II. 10. 35. 175.
Szolnok vármegye. 57. 69. 262. II. 16. 73. 75. 93.
Szolnokvármegyei nemesség.
Szotyori Gergely II. 70.
Szörcsei Ferencz. II. 269.
Szövétnek. 269.
Szövetség. 84.
Szpahi 144.
Szpahiak agája. II. 133.
Sztri. 372.
Szultán Szuliman Khan. 239. 240. 252. 256. II.
Szulimán sultán. 74. II. 18
Szüret 63.
Szurdok. 139.
Szyaus passa. II. 289.

T.

Taaf. II. 288.
Tábor. 221. 277. 216. 217. 334. 347. 370. 384.
Táborba szállás. 283.
Tábori ember. 216.
Tábori költség. II. 203.
Táborozás. 216. 261. 361. 384.
Tallér. 277. 290 291, 369. 405. 406. 99. 103. II. 107. 153. 155.
Tanács urak. 270. II. 107 210. 277.
Targoncza. 183.
Tarka paripa. II. 146.
Tarsoly Péter. II. 267.
Tatár. 35. 49. 81. 88. 90. 100. 189. 256. 261. 298. 308. 312. 328. 329. 347.
Tatár Ferencz. II. 270.
Tatár chán. 165. 330. 217. 218. II. 53. 132.
Tatárdulás. 102.
Tatárhad. 66. 96. 128. 131. 132. 136. 203. 217. 221. 238. 240. 241. 247. 281. 289. 293. 297. 321. 336. 354. 359. 360. 368. 386. II. 7. 34. 4 80. 171.
Tatár segétség. 328. 83.
Taxa. 49.
Taxás városok. 44. 61.
Tavaszi vetés. II. 142.
T. Bereczki István. II. 71.
Tehén. II. 231. 283.
Teke. II. 15.
Tekergő. II. 280.
Tekintet. 344.
Teknő. 183.
Teknős béka hus étel. 304
Tél. 130. 217. 281. 303.
Teleki Mihály. 17. 42. 4 51. 53. 54. 63. 69. 70 134. 145. 151. 157. 179. 215. 217. 219. 277. 278. 279. 281. 294. 312. 314. 315. 333. 335. 372. 396. 1 65. 78. 89. 139. 146.

162. 168. 190. 209. 273. 274. 298.
Téli szállás. 352. 402. 404. 416. II. 32. 60. 165. 168. 203. 211. 218. 221. 291.
Telonia. 97.
Teljhatalmu comissarius. II. 136.
Teljhatalmú követ. II. 214. 217.
Templom. 97. 160. 204.
Teremi András. II. 267.
Terhes asszony. 234. 242.
Terminus. 255. 257. 374. 385. II. 96.
Thorda. 22. 40. 170. 272. 279. 292. 305. 347. 410. II. 159. 277.
Thordai Gábor. II. 261.
Thoroczkay Mihály. 18. 214. II. 159.
Thoroczkay Péter. 214. II. 67. 274.
Tiel János. II. 215. 217. 223. 228. 275.
Tihaja. 395. II. 202.
Tihó. 139.
Tirnevicei tábor. 354.
Tirol. II. 24.
Tisza. 277.
Tiszt. 269. 270.
Tisztviselők. 270. 271.
Titkos irás II. 25 27.
Titkos cancellaria. 203.
Titkos ordinatia. 352.
Titok tanács. 85.
Tivadar István. 18.
Tokaj. 328. II. 114.
Tökölyi. 29. 30. 31. 49. 52. 53. 55. 56. 83. 86. 87. 89. 99. 124. 126. 128. 129. 130. 131 132. 133. 134. 137. 141. 147. 158. 159. 162. 166. 179. 184. 185. 187. 188. 193. 194. 197. 199. 200. 201. 202. 208. 209. 217. 218. 225. 226. 228. 229. 232. 233. 234. 236. 242. 243. 247. 248. 249. 251. 257. 276. 281. 283. 297. 301. 328. 329. 331 350. 358. 365. 368. 373 383. 395. 411. II. 206. 278.
Tököly kapikiaja. II. 133.
Tökölyiné. II. 42. 54. 114.
Tolberg. 79.
Toldalagi András. 397. II. 68. 75.
Toldalagi János. 42. 50. 61. 71. 397. II. 67. 71. 73. 97. 114. 148. 156. 178.
Toldiné. 397. II. 66.
Tolmács szék. II. 250. 257. 258. 262. 263.
Tolnai Dániel. II. 271.
Tolvajok. 109. 125. 194. 200. 282. II. 189. 280.
Tolvajság. 217.
Tompai István. II. 68.
Tömlöcz. II. 19. 178.
Tömlöczözés. 268.
Tömösvár. 10. 35. 36. 78. 106. 135. 281. 320. 391. II. 7. 88. 114. 129. 217. 224.
Tömösvári hadak. 165.
Tömösvári részek. 36.
Tömösvár ostroma 35. 98. 102. II. 79.
Tordai István. II. 66.
Tordai János. 214. II. 270.
Tordai mező. 283. 285.
Tordai Simén Mihály. II. 26.
Tordavármegye. 17. 20. 59. 61. 69. 265. II. 75. 124. 159. 239. 260. 262. 274.
Tordavármegye követei. 214.
Torma Kristóf. 214.
Torma Istvánné. II. 68.
Torna. 319.
Tornya Péter. 18. 44. 71. 143. 396. II. 69.
Tornyok. 181. 182.
Toroczkay István. 17. 18. 50. 71. 232. II. 71. 75. 196.

Thoroczkay Mátyás. 214. 319. II. 67. 267.
Thoroczkay Péter. 18. 399. II. 67. 75. 267. 274.
Torok. 308. 309. 319. 342.
Török. 35. 37. 38. 81. 88. 90. 99. 130. 164. 189. 197. 262. 274. 312. II. 79. 92. 100. 105. 118. 132. 211. 213. 274. 281.
Török arany. 48. II. 264.
Török deák. 350.
Török fegyver. 227.
Török Ferencz. II. 271.
Török föld. 290. 291. 319. 324. 353.
Török had. 66. 96. 111. 128. 131. 132. 135. 203. 221. 247 281. 289. 293. 321. 368. 386. II. 53. 171.
Török járom. 117. 119. 172. 221. 317. 403. II. 23. 90. 92. 117. 140. 216. 226.
Törökök jövetele. 324. 326.
Török kezénél levő helyek. 275.
Török követ. II. 114.
Török nemzet. 158.
Török Pál. II. 267.
Török portéka. 132.
Török szultán. 96. 100.
Török tábor. II. 225.
Török tisztek. 227.
Töröktől való félelem. 338.
Török uralom. II. 216.
Török várak. 148. 151.
Török végvárak. 204. 289.
Török Zsigmond. II. 267.
Torpai. II. 159.
Törvény. 268.
Tövis. II. 235.
Tövisi rétek. II. 157.
Tracta. 215. 222. 228. 279. 280. 288. 290. 300. 316. 318. 325. 343. 370. 371. 374. II. 107. 109. 114.
Tractatus. II. 117.
Turi Ferencz. 400. II. 70.
Turzai. II. 54.
Tűz. 181. 182. 271. 276. 341. 346.
Tűz oltás. 271.
Tüzes szerszámok. 181. 184. 114.
Tysmenica. 372.
Tyuk. 321.

U.

Udvar. 287. 374. 386. 412. 413. II. 100. 107. 114. 133.
Udvarház. 204. 205. 285. 369.
Udvarhely. 57. 265. II. 117. 244. 258.
Udvarhelyszéki Geréb. 397.
Udvarhelyszék. 18. 51. 370. II. 71. 75. 148. 248. 258. 262.
Udvarhelyszéki gyalogok. 54.
Udvarhelyszék vitézlő rendi. 51.
Ugocsa vármegye. II. 119.
Ugron Ferencz. 16. 18. 50. 53. 61. 69. 71. 399. 408. 410. II. 69. 75. 156. 189. 194.
Ugron Pál. 213. 399. II. 69.
Ujegyház. 16. 41. 351. II.
Ujegyházszék. 59. II. 254.
Ujvár. II. 5. 7.
Unio. 227. II. 48. 50.
Universitas. 18. 21. 59. 60. 68. 209. 265. 408. II. 125. 274.
Útközet II. 213.
Úton járó 268.
Utolsó veszedelem. 326. 395. II. 120.
Utcza. 268.

V.

Vadas. 220.
Vadovits András. II. 94.
Vág. 292.
Vágó marha. 57. 133. 177. 204. 261. 278. 291. 294. 299. 305. 552.
Vaj. 279.
Vajda. II. 129. 183.
Vajda Hunyad. 399. II. 125.
Vajda János. 278. II. 68.
Vajna Dávid. II. 211.
Vajna Orbán. II. 269.
Valachia. 98. 103.
Vallancs (Tordai.) II. 67. 267.
Vallás. 97. 337.
Vallás megváltozása. 88.
Vallendorf Joachim. 49. 50.
Vallis. 12. 24. 49. 108. 140. 364. II. 121.
Valthidi András. 413. II. 46.
Ványai Sámuel. 18.
Vár. 160. 226. 236. 281. 336. 386. 394. II. 40. 42. 106. 130. 217. 281.
Vardenburg. 20.
Vármegyék altisztei. 44. II. 112.
Várad. 9. 10. 12. 34. 35. 36. 73. 74. 78. 104. 135. 145. 163. 165. 178. 191. 204. 219. 220. 221. 256. 278. 281. 284. 338. 340. 250. 410. II. 49. 51. 88. 114. 122. 124. 128. 130. 132. 153. 155. 183. 184. 206. 217. 224.
Várad ostroma. 35. 98. 102. II. 79.
Váradiak. 217. II. 114.
Váradi hadak. 165.
Váradi László. II. 271.
Váradi passa 101. 196. II. 78. 132.
Váradi részek. 36.
Váradi sanczokság. II. 44.
Vargyasi Dániel István. 59. II. 73.
Városi civilis jurisdictio. 270.
Város kőfalai. 333.
Városbeli lakosok. 337.
Város megtorlása. 266.
Városi rend. 271.
Vas Dániel. II. 71. 266.
Vas György. S. II. 68.
Vas Mihály. II. 267.
Vaskapu. II. 11. 100. 148. 149. 150. 151. 283.
Vásárhely. 370.
Vásárhelyiek. 278.
Vásárhelyi sokadalom. II. 123.
Vasvári. II 276.
Vasallus. II. 120.
Vectura. 59. 121. 131. II. 221.
Veder. 177.
Védelem. 96. 98. 99. 100. 103. 118.
Végbeli passák. 243. 251.
Végbeli tiszt. 63. 72. 133. 329.
Végek. 31. 66. 75. 286. 290. II. 129. 130.
Végső veszedelem. 321. 406.
Vejbei. II. 114.
Véka. 49. 264. II. 105. 111. 112.
Velencze. 7. 30.
Velenczések. II. 181.
Veneczel Jakab. II. 58. 115. 116. 120. 154. 156. 187. 197. 198. 200.
Verdenburgi András István. II. 212. 291.
Verder György. II. 270.
Verem. 193. 200. 232. 264.
Veres László. II. 67.
Veres János. II. 70.
Veres Péter. 397.

Vermes buza. 282.
Vérontás. 305.
Vesselényi Pál. 19. 22. 26. 27. II. 67.
Veszterményi. 164.
Veterani. 140 190. 191. 192. 193. 199. 233. 275. 288. 364. II. 26. 31. 32. 57. 58. 61. 63. 75. 78. 85. 86. 97. 114. 119. 138. 141. 142. 145. 146. 151. 152. 154. 162. 163. 164. 168. 169. 173. 175. 176. 186. 189. 273. 275. 276.
Vezér. 130. 194. 200. 216. 217. 218. 219. 226. 240. 328. 329. 330. 348. 349. II. 129. 132. 211.
Vezér fermánja. 234.
Vida. 277. 304.
Vigyázó hadak. 46. 68. II. 145.
Világos vár. 9.
Vilhelm János. II.
Vincz. II. 237. 23 253.
Vinczi hegyek. 320.
Vinczi rétek. 308. 3
Vitéz Ferencz. II. 6
Vitéz Gáborné. II. 6
Vitézlő rend. 15. 225 II. 99. 110.
Vizakna. 57. 61. 69. 410. II. 72. 125. 264. 270.
Vizaknai Nagy István. 331. 351.
Vitéz Gáborné. 398.
Visinczki. 69. 312. II.
Vizinszky Constantin. 143.
Vober Ádám János. II.
Vonó marha. II. 114. 14 155. 163.

Z.

Zab. 63.
Zabola. 227.
Zálog. 291. 332. II. 140. 176. 179.
Zár. 383.
Zaszorovenzi kozák. 354.
Zarándvármegye. 35. 61. 69. 194. II. 125. 240. 259. 260.
Zászló. 188. 227. 271.
Zendülés. 271.
Zetelaki lakosok. 43. 41
Zeyk László. II. 268.
Zeyk Miklós. 399.
Ziegler János. 213.
Ziegler István. 280.
Ziegler Mihály. II. 46.
Zolkiev. 81. 84.
Zoltai István. II. 267.
Zolya István. II. 69. 268.
Zolyomi. II. 182. 270.
Zsák. 60. 133. II. 226.
Zsákmány. 194. 268. II. 2
Zsidó. 43. 70.
Zsoldos. 60. 62. 68. 94.
Zöld vetés. 193. 200.

Hibaigazitás.

I. kötet.

12-ik l. *felül* 10-ik sor elejeket *helyett olvasd* dolgokat.
13-ik l. *felül* 11-ik sor tévedéséből *helyett olvasd* tetszéséből.
20-ik l. *felül* 4-ik sor poenabam *helyett olvasd* poenában.
37-ik l. *alól* 10-ik sor multis *után kimaradt* hominum.
37-ik l. *alól* 5-ik sor tali *elöl kimaradt* nunc.
37-ik l. *alól* 2-ik sor ab . . onte *helyett olvasd* abnuentes.
38-ik l. *felül* 13 ik sor quie *helyett olvasd* quietem.
39-ik l. *felül* 9-ik sor quanto *helyett olvasd* quantocius.
41-ik l. *felül* 10-ik sor megvitt *helyett olvasd* megirt.
44-ik l. *alól* 14-ik sor amissiorum bonorum *helyett olvasd* amissionis bonorum.
51-ik l. *alól* 8-ik sor persequaltassék *helyett olvasd* prosequaltassék.
53-ik l. *alól* 15-ik sor peczeki *helyett olvasd* peteki.
70-ik l. *felül* 5-ik sor azon *helyett olvasd* az.
70-ik l. *felül* 15-ik sor ferien *helyett olvasd* facientem.
83-ik l. *felül* 7-ik sor secus *helyett olvasd* secum.
86-ik l. *alól* 10-ik sor Pál *helyett olvasd* Mihály.
129-ik l. *alól* 6-ik sor Praesidentis *helyett olvasd* Residentis.
174-ik l. *alól* 13-ik sor Vehácz *helyett olvasd* Vehécz.
192 ik l. *alól* 6-ik sor Cinnotuerant *helyett olvasd* (innotuerant).
218-ik l. *felül* 5-ik sor ismét *helyett olvasd* innét.
220-ik l. *alól* 14-ik sor csak *után kimaradt* azon.
226-ik l. *felül* 3-ik sor tánczoltatta *helyett olvasd* sanczoltatta.
226-ik l. *felül* 9-ik sor küldötte *helyett olvasd* küldette.
229-ik l. *alól* 13-ik sor adhibent *helyett olvasd* adhibeat.
257-ik l. *alól* 17-ik sor keveredik *helyett olvasd* kevesedik.
280-ik l. *alól* 9-ik sor comunicatiojat *helyett olvasd* commotioját.
281-ik l. *felül* 19-ik sor hitet *helyett olvasd* hihet.
291-ik l. *alól* 18-ik sor még *helyett olvasd* meg.

300-ik l. *alól* 5-ik sor restituentur *helyett olvasd* restituentur).
322-ik l. *felül* 7-ik sor nehézségekben *helyett olvasd* dolgokban
332-ik l. *alól* 4-ik sor Heffer *helyett olvasd* Flesser (Fleischer).
361-ik l. *alól* 14-ik sor fidelitis *helyett olvasd* fidelitatis.
376-ik l. *alól* 7-ik sor Spectabiles *helyett olvasd* Spectabilis.
392-ik l. *alól* 16-ik sor Suae *helyett olvasd* Sacratissimae.
404-ik l. *alól* 19-ik sor mittatur neque, *h. o.* mittatur, neque

II. kötet.

5-ik l. *felül* 4-ik sor cum praesenti *helyett olvasd* 9. praesen
7-ik l. *alól* 15-ik sor Szegedre *helyett olvasd* Szeged.
8-ik l. *felül* 24-ik sor irt vala *helyett olvasd* irt vala :
10-ik l. *felül* 8-ik sor nélkül *helyett olvasd* nekik.
11-ik l. *alól* 13-ik sor promovealta *helyett olvasd* promovealo
12-ik l. *alól* utolsó sor Alba-Julia *után kimaradt* die 10.
13-ik l. *felül* 9-ik sor vicecomitem *után kimaradt* comitatus.
15-ik l. *felül* 16-ik sor Domine *helyett olvasd* Dominus.
15-ik l. *alól* 10-ik sor amborum *helyett olvasd* ambarum.
20-ik l. *alól* 5-ik sor ransitui *helyett olvasd* transitui.
30-ik l. *felül* 8-ik sor bonorario *helyett olvasd* honorario.
30-ik l. *alól* 6-ik sor arduam *helyett olvasd* ardua.
36-ik l. *alól* 12-ik sor vagyon. Instuljanak *helyett olvasd* va
instáljanak.
48-ik l. *alól* 14-ik sor néha *helyett olvasd* noha.
58-ik l. *felül* 6 ik sor dieta *helyett olvasd* dicta.
59-ik l. *felül* 11-ik sor quartiriorum *után kimaradt a)*
61-ik l. *felül* 3-ik sor ere *helyett olvasd* e re.
61-ik l. *felül* 17-ik sor Sabris *után kimaradt* (igy : e h. Salvi
72-ik l. *felül* 19-ik sor nr. t. is *helyett olvasd* is nro t.
74-ik l. *alól* 4-ik sor obstantae *helyett olvasd* obstante.
78-ik l. *alól* 6-ik sor fatienum, *helyett olvasd* facien.
84-ik l. *felül* 14-ik sor profectura *helyett olvasd* profecturo.
99-ik l. *alól* 6-ik sor valamint *helyett olvasd* valamit.
103-ik l. *felül* 9-ik sor 27 *helyett olvasd* 24.
111-ik l. *alól* 13-ik sor nem el veszik *helyett olvasd* el nem v
112-ik l. *alól* 10-ik sor követ, ott van azért *helyett olvasd* kö
van, azért
117-ik l. *felül* 5-ik sor eléb mi *helyett olvasd* elébbeni
121-ik l. *felül* 14-ik sor többre *helyett olvasd* többel
123-ik l. *felül* 16-ik sor elküldtem *helyett olvasd* elküldöm
131-ik l. *alól* 11-ik sor strenuerem *helyett olvasd* strenue rem
132-ik l. *felül* 3-ik sor dommio *helyett olvasd* dominio
135-ik l. *felül* 11-ik sor anfugiam meremito *helyett olvasd* anf
me remitto

137-ik l. *felül* 1-sö sor Illustrissim Domine *helyett olvasd* Illustrissimi Domini
149-ik l. *alól* 10-ik sor nocet. Nec *helyett olvasd* nocet, nec
150-ik l. *felül* 7-ik sor Regni *helyett olvasd* Regnum
150-ik l. *alól* 12-ik sor 26. Aprilis *helyett olvasd* 20. aprilis
176-ik l. *felül* 18. és 19-ik sor ki alkudják *helyett olvasd* ki alkudjék
181-ik l. *alól* 5-ik sor ellen, teszem *helyett olvasd* ellen teszen
200-ik l. *alól* 4-ik sor ob firmate *helyett olvasd* obfirmate
211-ik l. *alól* 15-ik sor opus *helyett olvasd* apud
211-ik l. *alól* 10-ik sor tractibus *helyett olvasd* tractatibus
215-ik l. *alól* 18-ik sor afflicta *helyet olvasd* afflictae
217-ik l. *alól* 19-ik sor in commoda *helyett olvasd* incommoda
270-ik l. *alól* 12-ik sor Kapos *helyett olvasd* Kabos
275-ik l. *alól* 9-ik sor statio *helyett olvasd* statioi
280-ik l. *alól* 5-ik sor Falkenstein *helyett olvasd* Falkenhain.

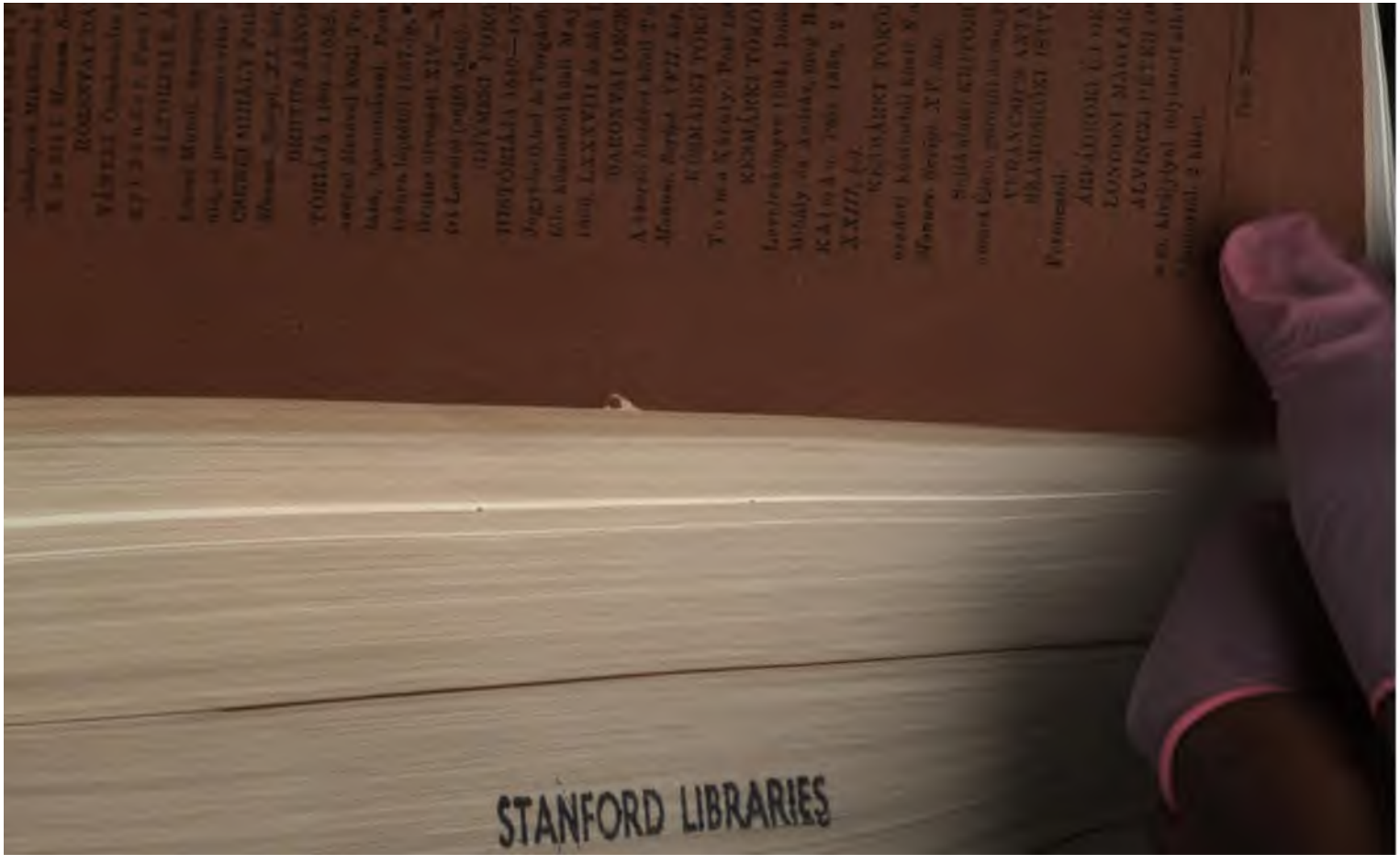
STANFORD LIBRARIES

MONUMENTA HUNGARIAE HISTORICA

A

MAGYAR TÖRTÉNELMI EMLÉKEK

ÁTNÉZETE.

ELSŐ OSZTÁLY: OKMÁNYTÁRAK.

MAGYAR TÖRTÉNELMI OKMÁNYTÁR, a [illegible] országos [illegible] és a [illegible] könyvtárából. Összeszedte s [illegible] Horváth Mihály. I. KÖT. 1441–1538. Pest 1857. XXI és 386. — II. KÖT. 1539–1553. Pest. VIII és 397 l. — III. KÖT. 1554–1609. Pest 1859. VIII és [illegible] l. — IV. KÖT. [illegible] Pest 1859. VIII. és [illegible] l. [illegible] I. Ferdinánd kir. [illegible] — Monum. Diplom. I–IV. kötet.

MAGYAR TÖRTÉNELMI OKMÁNYTÁR, [illegible] Szilágyi [illegible] 1531–1717. Pest 1859. VII és 315 l. — Monum. Diplom. V. köt.

ÁRPÁDKORI ÚJ OKMÁNYTÁR ([illegible] folytatása). Közzé teszi Wenzel Gusztáv. I. KÖT. 1001–1235 és Függelékül: Kritikai jegyzetek [illegible] György „Codex Dipl. Hungariae [illegible]" [illegible] Pest 1860. XLII és 402 l. — II. KÖT. 1234–1260. és Függelékül: Az Árpádkori Új Okmánytár-[illegible] Pest 1861. XIX és 402 l. — III. KÖT. 1261–1272. [illegible] Pest 1862. XV és [illegible] l. — IV. KÖT. 1272–1290. Pest 1862. XX és [illegible] l. — V. KÖT. 1290–1301. és Függelékül: [illegible] „Vetera Monumenta Historica Hungariam [illegible]" [illegible] Pest 1864. XXI és [illegible] l. — VI. KÖT. [illegible] folyam I. kötete: 890–1235. Pest 1867. XXXVI. és [illegible] l. — VII. KÖT. [illegible] második folyam II. kötete: 1235–1260. Pest, 1869. XLVI és [illegible] l. — VIII. KÖT. [illegible] második folyam III. kötete: 1261–1272. Pest 1870. XXII. és [illegible] l. — Monum. Diplom. VI–XIII. köt.

[illegible] Árpádkori Új Okmánytárnak [illegible] Okmánytár, [illegible] kötetben.

MÁSODIK OSZTÁLY: ÍRÓK.

SZERÉMI GYÖRGY, II. Lajos és János királyok házi káplánja EMLÉKIRATA MAGYARORSZÁG ROMLÁSÁRÓL. 1484–1543. Kiadja Wenzel Gusztáv. Pest 1857. XXXIV és [illegible] l. — Monum. Script. I. köt.

VERANCSICS ANTAL, m. kir. helytartó, esztergami érsek ÖSSZES MUNKÁI. Közzé teszi Szalay László (1–7.) és Wenzel Gusztáv (8.) I. KÖT. Történelmi dolgozatok deák nyelven. Pest 1857. XX. és [illegible] l. — II. KÖT. Történelmi dolgozatok magyar nyelven és Vegyesek. Pest 1857. XV és 321 l. — III. KÖT. Első portai követség 1553–1556. Pest 1858. XII és [illegible] l. — IV. KÖT. [illegible] Pest 1859. XI és [illegible] l. — V. KÖT. Második portai követség 1567–1568. Pest 1860. VIII és 300 l. — VI. KÖT. Vegyes Levelek [illegible] Pest 1860. VI és [illegible] l. — VII. KÖT. Vegyes Levelek [illegible] Pest 1860. VI és [illegible] l. — VIII. KÖT. Vegyes Levelek [illegible] Pest [illegible] XIV és [illegible] l. — IX. KÖT. Vegyes Levelek [illegible] Pest 1870. VI és [illegible] l. — Monum. Script. II–VI. IX. X. XIX. XX. kötet.

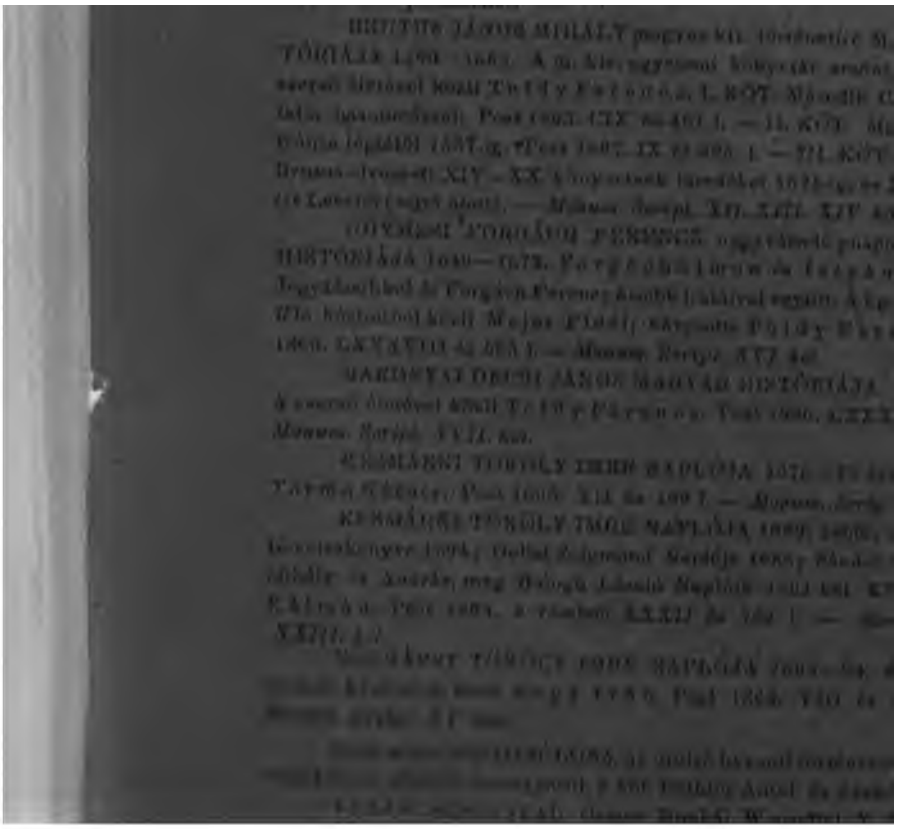

STANFORD
UNIVERSITY
LIBRARIES

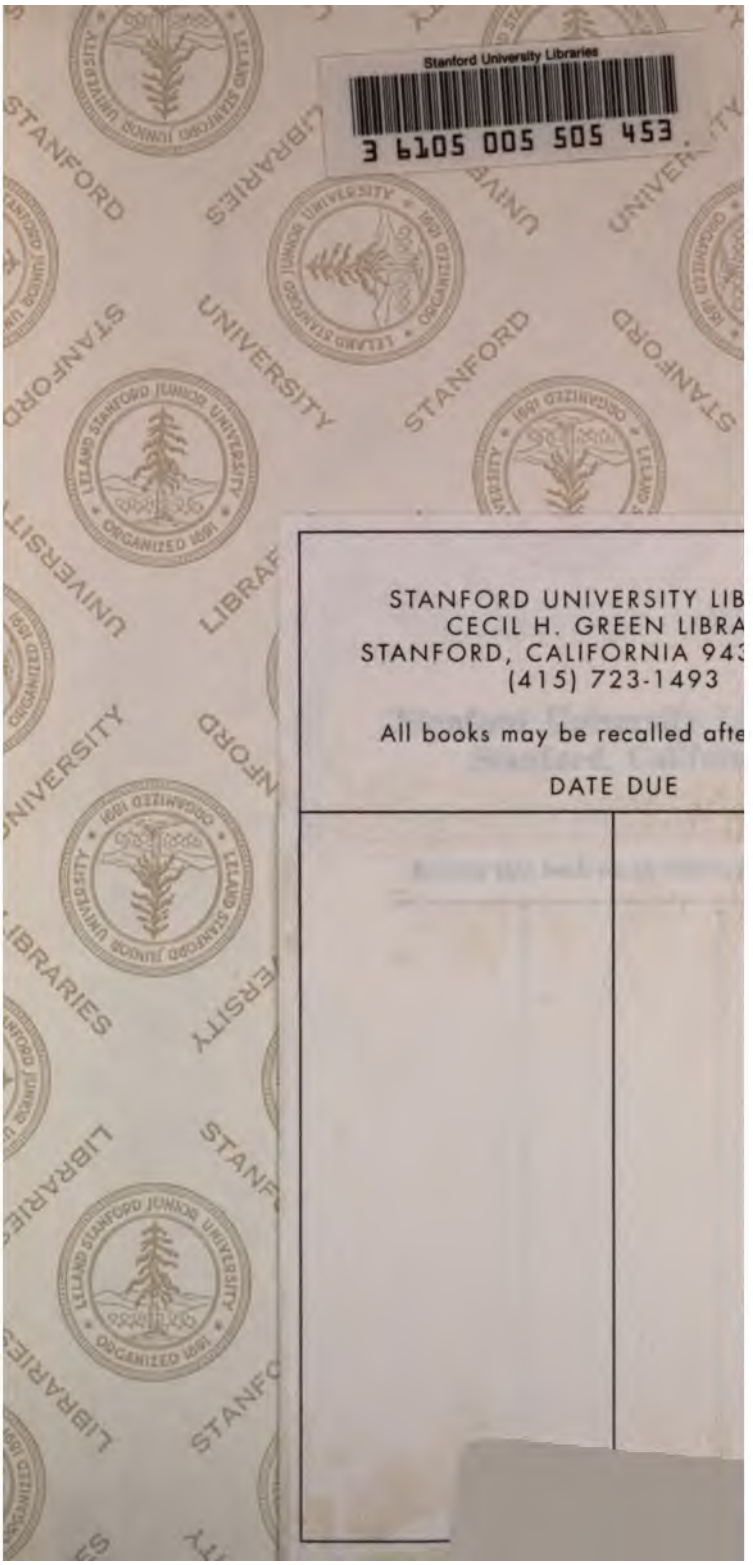
Stanford University Libraries
3 6105 005 505 453
STANFORD UNIVERSITY LIB
CECIL H. GREEN LIBRA
STANFORD, CALIFORNIA 943
(415) 723-1493
All books may be recalled afte
DATE DUE